

끄스스 —

ΙΙ

The following book includes:

Wikisource Talmud Bavli

• License: CC-BY-SA

Vilna Edition

• License: Public Domain

 Source: http://primo.nli.org.il/primo_library/libweb/ action/dlDisplay.do?vid=NLI&docId=NNL_ALEPHO01300957

• Chiddushei HaRamban, Jerusalem 1928–29

• License: Public Domain

Source: http://primo.nli.org.il/primo_library/libweb/ action/dlDisplay.do?vid=NLl&docld=NNL_ALEPH001294828

Gerlitz edition, published by Oraita

License: Public Domain

• Source: https://www.sefaria.org

It was retrieved from Sefaria on June 19, 2023 (2"DUNT TYDE 17). It was typeset and formatted by Ktavi.

תוכן העניינים

פרק יה מפניך	191	פרק יז כל הכלים	390
פרק יז כל הכלים	122	פרק טו ואלו קשרים	LLE
פרק טז כל כתבי	771	פרק יד שמנה שרצים	178
פרק טו ואלו קשרים	137	פרק יג האורג	392
פרק יד שמנה שרצים	179	פרק יב הבונה	363
פרק יג האורג	171	פרק יא הזורק	326
פרק יב הבונה	176	פרקי המצניע	L#E
פרק יא הזורק	154	פרק ט אמר רבי עקיבא	333
פרק י המצניע	171	פרק ה המוציא יין	376
פרק ט אמר רבי עקיבא	611	פרק ז כלל גדול	311
פרק ה המוציא יין	SII	פרק ו במה אשה	967
פרק ז כלל גדול	601	פרק ד במה טומניך	167
פרק ו במה אשה	\$6	פרק ב במה מדליקין	<i>L</i> †7
פרק ה במה בהמה	68	פרק א יציאות השבת	577
פרק ד במה טומנין	S8	הידושי רמב"ן על שבת	577
פרק ג כירה	7.		
פרק ב במה מדליקין	20	י פרק כד מי שהחשיך	517
פרק א יציאות השבת	67	פרק כג שואל	807
רי"ף שבת	הייף שבת 197	פרק כב חבית	S61
		פרק כא נוטל אדם את בנו	161
פרק ג כירה	7	פרק כ תוליך	183
מכנ	7	פרק יט רבי אליעזר דמילה	041

	000		202
פרק יה מפנין	395	פרק ה המוציא יין	265
ΛΪ	तर् त −		

פרק כד מי שהחשיך	131	פרק יז כל הכלים	6 S 9
פרק כג שואל	455	פרק טו ואלו קשרים	E †9
פרק כב הבית	LIÞ	פרק יג האורג	789
פרק כא נוטל אדם את בנו	517	פרק יב הבונה	979
פרק כ תוליך	111	פרק י המצניע	S6S
פרק יט רבי אליעזר דמילה	668	פרק ט אמר רבי עקיבא	593
פרק יח מפניך	368	פרק ה המוציא יין	765

פרק א יציאות השבת	£††	פרק כ תולין
רשב״א מל שבת	£††	פרק יט רבי אליעזר דמילה
		פרק יה מפנין

פרק ה במה בהמה	263	פרק כב חבית
פרק ד במה טומנין	223	פרק כא נוטל אדם את בנו

882 פרק כד מי שהחשיך

97*L*

ħΙΔ

⊅0∠

004

169

*t*29

699

פרק ו במה אשה	L9S	פרק כג שואל

פרק ז כלל גדול

MCL

ב, כירות המתאימות אחת גרופה גבה אבל תוכה אסור תא שמע צוריא אמר רב לא שנו אלא על נאמר ר' חלבו אמר רב חמא בר קאי ובית הלל אומרים אף מחזירין סברת ר' הלבו ארישא קאי אסיפא מני לי תוכה מה לי על גבה מי לעל גבה אלא אי אמרת לשהות תנן להחזיר תנן היינו דשני בין תוכה אבל לתוכה אסור אי אמרת בשלמא אמר רב לא שנו אלא על גבה באמר ר' הלבו א"ר המא בר גוריא ובית הלל אומרים אף מחזירין ת"ש שמאי אומרים נוטלין ולא מחזירין מחלוקת בית שמאי ובית הלל שבית אומרים חמין ותבשיל והך חזרה חמין אבל לא תבשיל ובית הלל ומה הן משהין בית שמאי אומרים משהין אע"פ שאינו גרוף ואינו קטום או עד שיתן את האפר אבל לשהות בגפת ובעצים לא יחזיר עד שיגרוף בקש ובגבבא מחזירין עליה תבשיל מיחסרא והכי קתני כירה שהסיקוה לעולם אימא לך להחזיר תנן והסורי

סבר בלשהות נמי גרוף וקטום אין פי שאינו גרוף וקטום ורבי יהודה דאילו תנא דידן סבר לשהות ואף על ונומלין ומחזירין ופליג עליה בחדא כרבי יהודה בחדא בחמין ותבשיל בחדא ופליג עליה בחדא סבר לה תנן ותנא דידן סבר לה כרבי יהודה וקטומה לעולם אימא לך להחזיר דערתי אי רבי יהודה קשיא גרופה מאיר קשיא לב"ש בחדא ולבית הלל לא רבי יהודה ולא ר' מאיר אי רבי אי אמרת להחזיר תנן מתניתין מני ענן מתניי מני רבי יהודה היא אלא אף מהזירין אי אמרת בשלמא לשהות אבל לא מחזירין ובית הלל אומרים באמרי לך לאו דברי הכל היא אלא ותבשיל בית שמאי אומרים נוטלין לא תבשיל ובית הלל אומרים חמין אומר בית שמאי אומרים חמין אבל לא יחזיר דברי רבי מאיר רבי יהודה שמין אבל לא תבשיל עקר דברי הכל אומרים ולא כלום ובית הלל אומרים לטומה ומה הן משהין בית שמאי ואין משהין על שאינה גרופה ואינה למומני משניון על גבי גרופה וקטומה ולמומני ואטני מאינה גרופה ואינה

112 41

פרק ג כירה

ξ WLN

קטמה והובערה משהין עליה חמין אמר רי יצחק בר נחמני א"ר אושעיא של פשתן דקה הרי היא כקטומה גחלים שעממו או שנתן עליה נעורת ואין מקיימין אאייכ גרופה וקטומה שהסיקוה בגפת ובעצים סומכין לה מקום הוא מאי הוי עלה ת"ש כירה סומכין בחד מקום הוא ומקיימין בחד תנא נוטלין משום מחזירין אלא הכא התם נוטלין ומחזירין בחד מקום הוא סומכין משום מקיימין הכי השתא נוטלין משום מחזירין הכא נמי תנא לממע אל לא קטמה לא אלא תנא לא ולטעמיך נוטלין ממנה דקתני לסמוך נמי קטמה אין לא קטמה ונוטלין ממנה ומחזירין לה שמע מינה ונתלבתה סומכין לה ומקיימין עליה דאמר רב ספרא אמר רב חייא קטמה. במידליא שליט בה אוירא תא שמע הבלא מאידך דילמא שאני התם דכיון ולטומה ואף על גב דקא סליק ליה גרופה וקטומה משהין על גבי גרופה אטע גרופה וקטומה ואחת שאינה עא שמע שתי כירות המתאימות בה שפיר דמי או דילמא לא שנא בה תוכה וגבה אסור אבל לסמוך אי לא לא איבעיא להו מהו לסמוך

הלל אומרים אף מחזירין ועד כאן פניה שרי להחזיר נמי תנינא בית אלא כדי שיקרמו פניה הא קרמו חשיכה ולא חררה על גבי גחלים אין נוחנין את הפת בתוך התנור עם רבא תרווייהו תננהי לשהות תנינא את"פ שאינו גרוף ואינו קטום אמר להחזיר תנן אבל לשהות משהין או עד שיתן אפר קסבר מתניתין כל צורכו עקר לא יחזיר עד שיגרוף צושמו כל צורכן ותבשיל שלא בישל ובעצים משהין עליה חמין שלא אמר ר' יוחנן כירה שהסיקוה בגפת רותם אצטריכא ליה אמר רב ששת אצטריכא ליה היינו הך גחלים של דקטמה אי הכי מאי למימרא הובערה מאממל ויפה לו מותר שאני הכא כל צורכו ואפיי גחלים של רותם שיימ שהוחמו כל צורכן ותבשיל שבישל קטמה והובערה משהין עליה חמין רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן למילתא קמייתא קמשמע לן אמר מהו דתימא כיון דהובערה הדרא לה מאי למימרא הובערה איצטריכא ליה לו מותר שאני הכא דקטמה אי הכי כל צורכו שמע מינה מצטמק ויפה שהוחמו כל צורכן ותבשיל שבישל

לא קשרו בית הלל אלא בגרופה וקטומה אבל בשאינה גרופה וקטומה לא ורב ששת נמי דיוקא דמתני קמ"ל אמר רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן כירה שהסיקוה בגפת ובעצים משהין עליה תבשיל שבישל ובעצים משהין עליה תבשיל שבישל ואפי מצטמק ויפה לו אמר ליה ההוא מדרבנן לרב שמואל בר יהודה הא מדרבנן לרב שמואל בר יהודה הא רב ושמואל דאמרי תרווייהו מצטמק ידע דאמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל מצטמק ויפה לו אסור

דכיון דמסוכן הוא אפילו בשבת נמי

ליה ואכיל א"ל בר מיניה דרב יהודה

לשהות אמר ליה הא רב יהודה משהו ותמרי מצטמק ורע להן בעו מיניה יוחנן אמר ליה אביי לרב יוסף מהו לאורחין מצטמק ורע לו לפדא דייסא עבידו כרב ושמואל אנן נעביד כרבי דלא קבעי לה לאורחין אבל קבעי לה אשי אתון דמקרביתו לרב ושמואל אית ביה בשרא נמי לא אמרן אלא אמר ליה רב עוקבא ממישן לרב ביה בשרא מצטמק ורע לו הוא וכי כי קאמינא לך לרבי יוחנן קאמינא והני מילי דאית ביה בשרא אבל לית דאית ביה מיחא מצטמק ויפה לו הוא לבר מתבשיל דליפתא דאף על גב כל דאית ביה מיחא מצטמק ורע לו מאממל ורע לו מותר כללא דמלתא אמר רב נחמן מצטמק ויפה לו אסור

מרבי הייא בר אבא

דאית ביה מיהא מצטמק ורע לו הוא

מצטמק ויפה לו מותר אי משום דכיון

ואכל ולא ידענא אי משום דקסבר

דרב הונא ושהין ליה כסא דהרסנא

ואכיל אמר רב אשי קאימנא קמיה

יצחק מרי דעוברא הוה ומשהו ליה

ליה בסורא משהו דהא רב נחמן בר

שרי למעבד ליה לי ולך מאי אמר

לעני מיהא תבשיל שלא בישל כל אסור וכל המצטמק ורע לו מותר לו כגון כרוב ופולים ובשר טרוף שמצטמק ויפה לו וכל המצטמק ויפה ועדהול שבישל כל צורכו אסור מפני אורכן מותרין מפני שמצטמק ורע לו רי יהודה אומר חמין שהוחמו כל בשוגג בין במזיד יאכל דברי ר"מ אורכן ותבשיל שבישל כל צורכו בין כל צורכו אבל חמין שהוחמו כל בוחמו כל צורכן ותבשיל שלא בישל במזיד לא יאכל בד"א בחמין שלא כירה ובישלה בשבת בשוגג יאכל יאכל מיתיבי שכח קדירה על גבי צאי דאתי לאיערומי בשוגג נמי לא אנו לאיערומי בשוגג יאכל אבל אמר לאיסורא מבשל הוא דלא במזיד נמי יאכל רב נחמן בר יצחק אבל האי דלא קא עביד מעשה בלא עביד מעשה במזיד לא יאכל באמרי תרווייהו להיתירא מבשל הוא ולא שנא מאי ול"ש רבה ורב יוסף בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל מידי למחר נפק דרש להו המבשל בשבת מהו אישתיק ולא א"ל ולא שכח קדירה על גבי כירה ובשלה

אין דאמר רב חמא בר חנינא פעם מאומלות מצטמקות ויפה להן נינהו שבת לא לשבת הבאה מכלל דביצים גבי כירה ואסר להן מאי לאו לאותו להן ביצים מצומקות שנשתהו על חמין שנשתהו על גבי כירה ולא אסר חנינא כשהלך רבי יוסי לציפורי מצא לא תייש דאמר שמואל בר נתן אייר אבר ושהה מאי מי קנסוהו רבנן או בשאינה גרופה וקטומה איבעיא להו לא קשיא כאן בגרופה וקטומה כאן בא דיעבד דר' יהודה אדר' יהודה נמי מאיר אדר"מ לא קשיא הא לכתחילה לשיא דרי יהודה אדרי יהודה דרי בשוכח קשיא דרי מאיר אדרי מאיר ואומרים שכחים אנו חזרו וקנסו על וה"ה לשוכח משרבו משהין במזיד בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל רב בתחילה היו אומרים המבשל שמואל א"ר אבא אמר רב כהנא אמר מאי גוירתא דאמר רב יהודה בר אי לאחר גורה קשיא נמי שוגג קשיא להיתירא אי קודם גורה קשיא מזיד גזרה אלא רבה ורב יוסף דאמרי לא קשיא כאן קודם גזרה כאן לאחר צורכו בשלמא לרב נחמן בר יצחק

रान रीत

מבע

דאמרי אמר חוקיה משמיה דאביי אע"פ שדעתו להחזיר אסור איכא להחזיר אסור מכלל דעל גבי קרקע אלא שדעתו להחזיר אבל אין דעתו בא דאמרת עודן בידו מותר לא אמרן נמי מותר אמר חוקיה משמיה דאביי אסור וחד אמר הניחן על גבי קרקע חד אמר עודן בידו מותר ע"ג קרקע וערוייהו משמיה דרבי אלעזר אמרי בה רב זימי ורב שמואל בר יהודה בניחה על גבי קרקע מותר פליגי אלא הכי א"ר חייא א"ר יוחנן אפילו רי תדאי דעבד לגרמיה הוא דעבד אבל הניחן ע"ג קרקע אסור א"ר אמי אייר תדאי לא שנו אלא שעודן בידו אמר לנו דבר א"ר זריקא א"ר אבא את הכוס והחזרנוהו למקומו ולא בתחתונה לדיוטא העליונה ומזגנו לו והעלנו לו קומקמוס של חמין מדיוטא ביינו עומדים לעילא מרי הייא רבה אפיי בשבת דא"ר אושעיא פעם אחת ואף ר' אושעיא סבר אף מחזירין לדברי האומר מחזירין אפילו בשבת אומרים אף מחזירין: אמר רב ששת כעוזרדין ואכלנו מהן הרבה: ב"ה אחד והביאו לפנינו ביצים מצומקות אחת נתארחתי אני ורבי למקום

שפיר דמי: תניא כוותיה דאביי תנור אסור דאי ככירה כי גרופה וקטומה כתנור דאע"ג דגרוף וקטום על גביו צרופה וקטומה עסקינן הרי הוא אצבצ צכא בכופש זרוף וקטום ותנור צוא כעוור ואסיר אמר רב אדא בר מי שרי אלא לאו לסמוך וקתני הרי כירה כי אינה גרופה וקטומה על גביו אילימא כשאינו גרוף וקטום אלא דמאי עסקינן אילימא על גביו ובמאי צוא כעוור ואסור הא ככירה שרי צבי הוא ככיריים בגפת ובעצים הרי אביי כופה שהסיקוהו בקש ובגבבא ממש אבל לסמוך שפיר דמי איתיביה עוכו עוכו ממש על גביו על גביו שהסיקוהו סבר רב יוסף למימר ובאגים צבי הוא כתנור: גמי תנור בקש ובגבבא ה"ז ככיריים בגפת מתוכו בין מעל גביו כופה שהסיקוהו שהסיקוהו בקש ובגבבא לא יתן בין ממיחם למיחם מהו תיקו: *מתניי* תנור על גבי מטה מהו בעי רב אשי פינן בעי רי ירמיה תלאן במקל מהו הניחן בידו אע"פ שאין דעתו להחזיר מותר דעתו להחזיר מותר מכלל שבעודן אמרן אלא שאין דעתו להחזיר אבל צא באמבע הל גבי קרקע אסור לא

מבת 7

אביי ואיתימא רבי ירמיה אף אנן מקום שפיתת שתי קדרות אמר כופח מקום שפיתת קדרה אחת כירה ביכי דמי כירה א"ר יוסי בר הנינא וזוטר הבליה מדתנור היכי דמי כופח לא אמר ליה נפיש הבליה מדכירה כעוור דמי אפילו בקש ובגבבא נמי במי אפילו בגפת ובעצים נמי אי אשי האי כופה היכי דמי אי ככירה אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב גביו בגפת ובעצים אין סומכין לו ובגבבא סומכין לו ואין נותנין על בגפת ובעצים כופה שהסיקוהו בקש אריך לומר לתוכו ואין צריך לומר לו ואין צריך לומר על גביו ואין שהסיקוהו בקש ובגבבא אין סומכין

דרבינא אף אנן נמי תנינא יוסף גלגל חייב חטאת אמר מר בריה נמ, אובהוא געו נגנג מאו אמר רב ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה: ביום טוב כחמין שהוחמו ביום טוב בשבת ואסורין ברחיצה ובשתיה אם חכמים אם בשבת כחמין שהוחמו לתוך אמה של המין אמרו להם אנשי טבריא והביאו סילון של צונן דרכים בשביל שתצלה מעשה שעשו יוסי מתיר ולא יטמיננה בחול ובאבק שתתגלגל ולא יפקיענה בסודרין ורי אין נותנין ביצה בצד המיחם בשביל לאורכו בין לרוחבו טהור: *מתניי* מהורה לרחבה ממאה כופח בין נמי תנינא כירה שנחלקה לאורכה

דף לט

מפני שמזיז עפר ממקומו ליגזר סתם ברמץ ליכא למיגזר אלא למאן דאמר בשלמא למאן דאמר גורה שמא יטמין מגלגלין ביצה על גבי סיד רותה מגלגלין ביצה על גבי גג רותה ואין עפר תיחוח מיתיבי רשב"ג אומר ממלומו מאי בינייהו איכא בינייהו ברמץ רב יוסף אמר מפני שמזיז עפר בהא רבה אמר גורה שמא יטמין יטמיננה בחול: וליפלוג נמי ר' יוסי באור ומר סבר לא גזרינן: ולא גזרינן תולדות החמה אטו תולדות כי פליגי בתולדות החמה מר סבר בתולדות האור כ"ע לא פליגי דאסיר רב נחמן בחמה דכ"ע לא פליגי דשרי לימא רבי יוסי היא ולא רבנן אמר ואת הצונן בחמה בשביל שיחמו במים היפים ברעים בשביל שיצננו לתוך הבור בשביל שיהא שמור ואת בסודרין: והא דתנן נותנין תבשיל עמר מלאכתן ש"מ: ולא יפקיענה וקולייס האיספנין שהדחתן זו היא בחמין בשבת חוץ מן המליח ישן בחמין מלפני השבת מדיחין אותו אותו בחמין בשבת וכל שלא בא כל שבא בחמין מלפני השבת שורין

כל גופו אלא פניו ידיו ורגליו אימא רוחץ בהן פניו ידיו ורגליו אבל לא והתניא המין שהוחמו מע"ש למחר בא חמין שהוחמו מע"ש מותרין חמין שהוחמו בשבת הוא דאסורין רחיצה אילימא רחיצת כל גופו אלא מאשה שאשו אנשי טבריא: מאי עברינהן אנשי טבריא לסילונייהו: כאנשי טבריא א"ל רב נחמן כבר נאפגלו מבעוד יום אמר עולא הלכה במלה הממנה בדבר המוסיף הבל שעשו אנשי טבריא ואסרי להו רבנן דגיהנם אמר רב חסדא ממעשה תולדות אור הוא דחלפי אפיתחא ואסרי להו רבנן אמר להו ההוא דאנשי טבריא דתולדות חמה הוא לאמרי ליה רבנן לרי יוסי הא מעשה יפקיענה בסודרין ורי יוסי מתיר והכי מדריא אסיפא קאי ארישא קאי לא מאי איכא למימר מי סברת מעשה באמר מפני שמזיז עפר ממקומו היינו דדמיא להטמנה אלא למאן למאן דאמר גורה שמא יטמין ברמץ לתוך אמה של חמין וכוי בשלמא אנשי טבריא והביאו סילון של צונן צג לית ביה עפר ת"ש מעשה שעשו

WLA

6

סיפא בי"ט כחמין שהוחמו בי"ט ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה לימא תנן סתמא כבית שמאי דתנן בית שמאי אומרים לא יחם אדם המין לרגליו אא"כ ראויין לשתיה וב"ה מתירין א"ר איקא בר חנניא וב"ה מתירין א"ר איקא בר חנניא להשתטף בהן כל גופו עסקינן והאי תנא הוא דתניא לא ישתטף אדם כל להשתטף בהן כל גופו עסקינן והאי תנא הוא דתניא לא ישתטף אדם כל גופו בין בחמין ובין בצונן דברי ר"מ הנא מתיר רי יהודה אומר בחמין אסור בצונן מותר אמר רב חסדא מחליקת בכלי אבל בקרקע דברי הכל מותר והא מעשה דאנשי טבריא בקרקע הוה ואסרי להו רבנן אלא אי

איתמר הכי איתמר מחלוקת בקרקע בר בר חנה אמר רבי יוחנן הלכה ממיע לך או מכללא שמיע לך מאי כילא דאמר רב תנחום א"ר יוחנן מוצא שנים חלוקין ואחד מכריע מוצא שנים חלוקין ואחד מכריע מומיר ורבי המכריע חוץ מקולי מחמיר ורבי יהושע מיקל ורי עקיבא מחמיר ורבי יהושע מיקל ורי עקיבא

אין

रान ध

לא ידענא מאי תיבעי ליה פשיטא מי קא עביד כשמעתיה דרב א"ל עיובתא א"ל רב יוסף לאביי רבה אבר אחד איתיביה כל הני תיובתא אמר רב רוחץ בהן כל גופו ומשייר לישנא חמין שהוחמו מע"ש למחר מעני לה להא שמעתא דרב בהאי אבר ואצ"ל חמין שהוחמו בי"ט רבה ידיו ורגליו אבל לא כל גופו אבר שהוחמו מע"ש למחר רוחץ בהן פניו ורגליו תניא כוותיה דשמואל חמין פניו ידיו ורגליו ה"ב כעין פניו ידיו לרחוץ בחמין שהוחמו מע"ש אלא פניו ידיו ורגליו תא שמע לא התירו אבר והא פניו ידיו ורגליו קתני כעין עב אא כל גופו בבת אחת אלא אבר לא כל גופו תיובתא דרב אמר לך למחר רוחץ בהן פניו ידיו ורגליו אבל רוחץ בו מיד פקקו נקביו מעי"ט ורגליו מיתיבי חמין שהוחמו מע"ש לא התירו לרחוץ אלא פניו ידיו בהן כל גופו אבר אבר ושמואל אמר. שהוחמו מע"ש רב אמר למחר רוחץ אוא בפירוש שמיע לי אחמר חמין במתניתין אבל בברייתא לא א"ל יהושע. ואי מכללא מאי דילמא ה"מ ער ביה ר"ע לגביה דרבי

את החמין והתירו את הזיעה ועדיין ואומרים מערב שבת הוחמו אסרו מעייש התחילו הבלנים להחם בשבת בתחלה היו רוחצין בחמין שהוחמו פוי אמר ריב"ל משום בר קפרא מאי עוברי עבירה דא"ר שמעון בן של כרכין מטייל בהן ואינו חושש עבירה התחילו לאסור אמבטיאות מטופגל בנסרין ומשרבו עוברי אמרו אף על פי שאין חמין שלו בנסרים כשבא הדבר לפני חכמים החיצון אלא שחמין שלו מחופין וניויעו בו ויצאו ונשתטפו בבית מגי"ט למחר נכנס ראב"ע ור"ע במרחץ של בני ברק שפקקו נקביו בבית החיצון אמר רב יהודה מעשה למחר נכנס ומזיע ויוצא ומשתטף מרחץ שפקקו נקביו מע"ש למוצ"ש דרב עביד כקולי דרב לא עביד ת"ר לנר והלכה כר"ש בגרירה כחומרי ממילין מבגד לבגד ומדליקין מנר כרב בר מהני תלת דעביד כשמואל עביד. דאמר אביי כל מילי דמר עביד לא שמיעא ליה ואי לא שמיעא יודאי דלא עביד דהא איתותב. דילמא)

ומניחתו כנגד המדורה לא בשביל אומר מביאה אשה פך של שמן אלא בשביל שתפיג צינתן ר' יהודה כנגד המדורה לא בשביל שיחמו ת"ר מביא אדם קיתון מים ומניחו זה אפיי בחול אסור מפני הסכנה ויניחנו על בני מעים בשבת ודבר שלא יביא קומקומוס של מים חמין ומניחה על בני מעים בשבת ובלבד שעליו ת"ר מיחם אדם אלונטית כנגד המדורה מפני שמפשיר מים ובלבד שלא ישתטף בצונן ויתחמם כנגד המדורה ויוצא ומשתמף בצונן נפיש הבלייהו ת"ר מתחמם אדם אבל דכפרים לא מ"ט כיון דזוטרין ואינו חושש אמר רבא דוקא כרכין אמבטיאות של כרכים מטייל בהן ליה עבריינא כמאן כי האי תנא מאל דעבר אדרבנן שרי למיקרי דמלומני אומנט אמר רבא האי להן התירו להן חמי טבריה וזיעה את הצונן ראו שאין הדבר עומד אסרו להן חמי טבריה והתירו להן האור ואומרים בחמי טבריה רחצנו חמי טבריה ועדיין היו רוחצין בחמי אנענו אסרו להן את הזיעה והתירו היו רוחצין בחמין ואומרים מזיעין

תינוק נכוית א"ר יצחק בר אבדימי סולדת בו אמר רחבא כל שכריסו של יד סולדת בו מותר והיכי דמי יד ואחד מים יד סולדת בו אסור אין אייר יהודה אמר שמואל אחד שמן היינו ת"ק איכא בינייהו כלאחר יד בשול והפשרו זהו בשולו רשב"ג רשב"ג למימר שמן יש בו משום למימר הפשרו לא זהו בשולו ואתא ובפשרו זהו בשולו ואתא ר' יהודה אסור קסבר שמן יש בו משום בשול שמן אנ"פ שאין היד סולדת בו רב נחמן בר יצחק אמר לאיסורא כו משום בשול והפשרו זהו בשולו שמעון בן גמליאל למימר שמן יש והפשרו לא זה הוא בשולו ואתא רי Laral wal in II awid Iwil בו משום בשול ואתא רבי יהודה סולדת בו מותר קסבר ת"ק שמן אין ערוייהו להתירא שמן אע"פ שהיד אמר לאיסורא רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו להתירא רב נחמן בר יצחק לתנא קמא רבה ורב יוסף דאמרי חוששת איבעיא להו שמן מה הוא כנגד המדורה וסכה לבנה קטן ואינה אומר אשה סכה ידה שמן ומחממתה מודמן אלא בשביל שיפשר רשב"ג

המרחץ ובקשתי להניח לו פך של ממרחץ ובקשתי להניח לו פך של שמן באמבטי ואמר לי טול בכלי שני וחן שמע מינה חלת שמע מינה שמן יש בו משום בשול וש"מ כלי שני אינו מבשל וש"מ הפשרו זהו שני אינו מבשל וש"מ הפשרו זהו בשולו היכי עביד הכי והאמר רבה בשולו היכי עביד הכי והאמר רבה מותר להרהר חוץ מבית המרחץ ובית הכסא וכ"ת בלשון חול א"ל והאמר הכסא וכ"ת בלשון חול אפרושי מאיסור לאומרן בלשון חול אפרושי מאיסור לאומרן בלשון חול אפרושי מאיסורא שאני בתעשה בתלמידו של רי מאיר שנכנס אחריו לבית המרחץ ובקש להדיח

פעם אחת נכנסתי אחר רבי לבית

לו קרקע אמר לו אין סכין אלמא אפרושי מאיסורא שאני הכא נמי לאפרושי מאיסורא שאני אמר רבינא שמע מינה המבשל בחמי טבריה בשבת חייב דהא מעשה דרי לאחר נמי דקאמר מכת מרזות אייר זירא בחמי טבריה בשבת פטור מאי חייב נמי דקאמר מכת מרזות אייר זירא צנא חזיתיה לרי אבהו דשט באמבטי אנא חזיתיה לרי אבהו דשט באמבטי מנא חזיתיה לרי אבהו דשט באמבטי אנא חזיתיה לרי אבהו דשט באמבטי בחצר לא משיא הא

קרקע ואמר לו אין מדיחין לסוך

ト にな

בבלה יובאו ושמה יהיו אמר איזיל אובר בעשה שנאמר (ירמיהו כז, כב) עד יהודה כל העולה מבבל לא"י דבעי למיסק לארעא דישראל דאמר זירא הוה קא משתמיט מדרב יהודה נחתי זקפי כי קא סלקי שחי רי זליף רבנן דבי רב אשי כי קא כי סליק כי הא דרבא שחי ר' זירא אבינו לא קשיא הא כי נהית הא ממצ כאילו כופר בבריתו של אברהם רב כל המניח ידיו כנגד פניו של וניאטר רי אבא אטר רב הונא אטר מאי ביעתותא ביעתותא דנהרא איני כיון דבעית לא אתי להרהורי והכא אלמא כיון דבעיתי לא מנסכי ה"נ נאלו מותרות לפי שאין פנאי לנסך סעומוע מוערות בשעת מלחמה אלו בשעת שלום חביות פתוחות אסורות כבולשת דתנן בולשת שנכנסה לעיר מביא מבול לעולם אמר אביי עשאוה אומר כל האוחו באמה ומשתין כאילו פשיטא דלא גגע דתניא די אליעוד מטה ולא ידענא אי נגע אי לא נגע אבהו שהניח ידיו כנגד פניו של גידודי: וא"ר זירא אנא חזיתיה לרי בלית ליה גידודי הא דאית ליה

אלן שותין הימנה: גמי היכי דמי בימנו בשבת אנטיכי אע"פ שגרופה שבית: מעני מוליאר הגרוף שותין לצונן רחץ ולא סך דומה למים ע"ג שהכניסוהו לאור ולא הכניסוהו ולא נשתמף בצונן דומה לברול ולא הסיקוהו מבפנים רחץ בחמין מהן דומה לתנור שהסיקוהו מבחוץ ריח זוהמא רחץ בחמין ולא שתה שהסיקוהו ע"ג אפרו וזהו תחילת הנצרך. לנקביו ואכל דומה לתנור אכילתו מרקבת וזהו תחילת ריח רע חולי מעיים אכל ולא הלך די אמות ולא שתה אכילתו דם וזהו תחילת דרי באני מאי מעליותא דתניא אכל הבלא מפיק הבלא אלא אשתו מיא בבלא נמי כדשמואל דאמר שמואל בלשון קדש פתחו פומייכו ואפיקו למ"ל דברים של חול מותר לאומרם דיי בשלמא הביאו נתר הביאו מסרק (לא) באתי אלא לשמוע דבר זה ואשתו ממיא דבי באני אמר אילמלא לי מסרק פתחו פומייכו ואפיקו הבלא ליה לשמעיה הביאו לי נתר הביאו אול אשכחיה דקאי בי באני וקאמר ואשמע מיניה מילתא ואיתי ואיסק שיחמו אבל נותן לתוכו מים מרובים חמין לא יתן לתוכן מים מועטים כדי בכי קאמר המיחם שפינה ממנו מים מאי קאמר אמר רב אדא בר מתנא או לתוך הכוס כדי להפשירן: גמי בשביל שיחמו אבל נותן הוא לתוכו המיחם שפינהו לא יתן לתוכו צונן מפני שנחושתה מחממתה: *מתני* שגרופה וקטומה אין שותין הימנה תניא כוותיה דרב נחמן אנטיכי אע"פ דאמר בי כירי אבל בי דודי. לא מאן דאמר בי דודי כ"ש בי כירי ומאן כירי רב נחמן בר יצחק אמר בי דודי וגחלים מבחוץ אנטיכי רבה אמר בי מוליאר הגרוף תנא מים מבפנים

היא דאמר. דבר שאין מחכוין מותר

כדי להפשירן והלא מצרף רי שמעון

אסור ושמואל אמר אפי שיעור לצרף מיעור להפשיר אבל שיעור לצרף בכי איתמר אמר רב לא שנו אלא לכתחילה מי שרי אלא אי איתמר אמר אפיי לצרף נמי מותר לצרף LIGUIL MEY TELP MOIL IWAINY שאין מתכוין אסור אמר רב ל"ש אלא שמצרף ורי יהודה היא דאמר דבר לא יתן לתוכו מים כל עיקר מפני להפשירן ומיחם שפינה ממנו מים אבל נותן לתוכו מים מרובים כדי לתוכו מים מועטין בשביל שיחומו שפינהו ויש בו מים חמין לא יתן אלא אמר אביי הכי קאמר המיחם ממנו מים קתני מיחם שפינהו קתני

מתקיף לה אביי מידי מיחם שפינה

רחיצה בחמין ליכא מי סברת רבי כרבי שמעון בן מנסיא אלא בשבת הוא כאמבטי ואמר רב נחמן הלכה דסליק אדעתא מעיקרא דספל הרי ר, הייא ספל אינו כאמבטי ולמאי ספל הרי הוא כאמבטי א"ל אביי תני כר"ש בן מנסיא סבר רב יוסף למימר בן מנסיא אוסר אמר רב נחמן הלכה ולא צונן לתוך החמין ורבי שמעון בכוס אבל באמבטי חמין לתוך הצונן ובין צונן לתוך החמין מותר בד"א צגל אומרים בין חמין לתוך הצונן לתוך החמין דברי בית שמאי ובית אדם המין לתוך הצונן ולא הצונן מוכא: אכל נותן כוי: ת"ר נותן פעוע מג, אמות ובכרמלית אפילו קוץ ברשות הרבים מוליכו פחות לה כרבי יהודה אמר רבינא הלכך במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר שאין מתכוין סבר לה כרבי שמעון שמעון אפילו של עץ נמי בדבר של עץ ואי ס"ד סבר לה כרבי שלא יזוקו בה רבים אבל לא גחלת גחלת של מתכת ברה"ר בשביל סבירא ליה והאמר שמואל מכבין מוער למימרא דשמואל כרבי שמעון

נותן חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר הוא נותן לכל הקדירות רותחות הוא בעניא רבי יהודה אומר לכל אילפסין או דילמא אסיפא קאי ולחומרא ת"ש להו רבי יהודה ארישא קאי ולקולא שיש בו חומץ וציר: גמ׳ איבעיא יהודה אומר לכל הוא נותן חוץ מדבר לתוך הקערה או לתוך התמחוי רבי לא יתן לתוכן תבלין אבל נותן הוא האילפס והקדרה שהעבירן מרותחין לתוך צונן בין צונן לתוך חמין: *מתניי* של מים לתוך ספל של מים בין חמין ליה מערה איתמר מערה אדם קיתון דילמא שאני התם דמיפסק כלי אמר חמין אמר ליה רב הונא לרב אשי בין חמין לתוך צונן ובין צונן לתוך ליתון של מים לתוך ספל של מים אמנא מדחני רבי חייא נותן אדם יהושע חזינא ליה לרבא דלא קפיד בדבר זה אמר רב הונא בריה דרב הכי קאמר לא נחלקו ב"ש וב"ה רבי שמעון בן מנסיא דאמר כב"ש מנסיא אוסר צונן לתוך חמין לימא צונן לתוך החמין ורבי שמעון בן בלל מתירין בין חמין לתוך צונן ובין שמעון אסיפא קאי ארישא קאי ובית

76 22

מבע כן

סבר רב יוסף למימר מלח הרי הוא כתבלין דבכלי ראשון בשלה ובכלי שני לא בשלה א"ל אביי תני רבי חייא מלח אינה כתבלין דבכלי שני נמי בשלה ופליגא דרב נחמן דאמר רב נחמן צריכא מילחא בישולא כבשרא נחמן צריכא מילחא בישולא כבשרא בישון בשלה בכלי שני לא בשלה למימר מלח הרי הוא כתבלין דבכלי ראשון בשלה בכלי שני לא בשלה א"ל אביי תני ר' חייא מלח אינה היינו דאמר רב נחמן צריכא מילחא בישולא כבישרא דתורא: מתני אין נותנין כלי תחת הנר לקבל בו את השמן ואם נתנוה מבעוד יום מותר ואין ניאותין ממנו לפי שאינו מן
המוכן: גמ' אמר רב חסדא אע"פ
שאמרו אין נוחנין כלי תחת תרנגולת
עאמרו אין נותנין כלי תחת תרנגולת
עלא תשבר אמר רבה מ"ט דרב
הסדא קסבר תרנגולת עשויה להטיל
הסדא קסבר תרנגולת עשויה להטיל
ביצתה באשפה ואינה עשויה להטיל
התירו והצלה שאינה מצויה לא
התירו איתיבי אביי והצלה שאינה
לא התירו והתניא נשברה לו
הבית של טבל בראש גגו מביא כלי
הבית של טבל בראש גגו מביא כלי
לקבל ניצוצות ניצוצות נמי שכיחי

יצחק כשם שאין נותנין כלי תחת השמשות איתקצאי לכולי יומא א"ר בין השמשות מיגו דאיחקצאי לבין אסור א"ר אבהו בעודן עליו כל מליו והתניא אע"פ שאין עודן עליו למלמלו והתניא אסור למלמלו בעודן באפרוחין שיעלו וירדו קסבר מותר בדלף הראוי כופין את הסל לפני ליה נותנין כלי תחת הדלף בשבת בארוכות המטה דרפי דאי בעי שקיל שנשברה סומכין אותה בספסל או ניצוצות אין בהן ממש וכן קורה ניצוצות א"ר הונא בריה דרב יהושע מעולן וועול כלי תחת הנר לקבל בוא אצל שבת שאם עבר ותקנו אחר ומניח תחתיה א"ל טבל מוכן חבית של טבל שנשברה מביא כלי מבטל כלי מהיכנו איתיביה אביי היינו טעמא דרב חסדא משום דקא חדתי דשכיחי דדלפי רב יוסף אמר נותנין כלי תחת הדלף בשבת בבתי במטה בכשורי חדתי דעבידי דפקעי סומכין אותה בספסל ובארוכות בהו דליקה וכן קורה שנשברה יאחו בקורה בבתי גחיני דשכיח איתיביה כופין קערה על הנר שלא

אסור אי הכי הא דתני ובלבד שלא תלייהו הא לא חשיב עלייהו מאי חלות והא מוקצות נינהו דחשיב למימר לא נצרכא אלא לאותן שתי בגשמים דליכא דבש מאי איכא בימות החמה דאיכא דבש בימות רב עוקבא ממישן לרב אשי תינח הכא במאי עסקינן דאיכא דבש א"ל הגשמים ובלבד שלא יתכוין לצוד בחמה מפני החמה ובגשמים מפני מחצלת על גבי כוורת דבורים בשבת דחזיין למיזגא עלייהו ת"ש פורסין גבי לבנים בשבת דאישתיור מבנינא לבית הכסא ת"ש פורסין מחצלות על בשבת באבנים מקורולות דחזיין ת"ש פורסין מחצלות על גבי אבנים תשבר הכא נמי בצריך למקומו. אדל כופה עליה כלי בשביל שלא בה את הכלי ולסמוך בה כרעי המטה ביום מוב אין מטלטלין לא לכסות שנולדה בשבת ואחת ביצה שנולדה בצריך למקומו תא שמע אחת ביצה בשבת מיתיבי כל הני תיובתא ושני אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל עליה כלי בשביל שלא תשבר קסבר ערנגולת לקבל ביצתה כך אין כופין

TF ೮%

WLR 71

מביא מטה ויושב עליה וזה מביא ויושבין בצדו חם להם מלמטה זה המוטל בחמה באים שני בני אדם בר יהודה וכן תנא שילא מרי מת בשביל מת מאי היא דא"ר שמואל בשביל הי ואין עושין מהיצה למת בבבל דא"ר הונא עושין מחיצה למת כבר תרגמא רב הונא לשמעתיך רב ששת פוקו ואמרו ליה לרי יצחק ואיכא גשמים ואיכא דבש אמר להו תשרי דאיכא חמה (ואיכא צינה) מפני הגשמים קתני ביומי ניסן וביומי הגשמים בחמה מפני החמה ובגשמים אמר מי קתני בימות החמה ובימות כי היכי דלא ליתצדו ממילא רב אשי יעשנה כמצודה דלישבוק להו רווחא מאי ובלבד שלא יתכוין לצוד שלא שאין מתכוין אסור לעולם ר' יהודה כי לא מתכוין מאי הוי הא דבר אי ר"ש לית ליי מוקצה אי רי יהודה גליהן ובלבד שלא יתכוין לצוד מני עליהן אסור הא קמ"ל אע"פ שחישב בר"א כשחישב עליהן אבל לא חישב יתכוין לצוד לפלוג ולתני בדידה

לקיש דמתוך שאדם בהול על מתו מלטול והיינו מעמא דרי יהודה בן מלטול לא דכ"ע מלטול מן הצד שמיה הצד שמיה טלטול ומ"ס לא שמיה מן הצד פליגי דמר סבר טלטול מן דרי יהודה בן לקיש אלא לאו בטלטול תינוק מ"ט דתנא קמא אי דליכא מ"ט הדליקה היכי דמי אי דאיכא ככר או לקיש שמעתי שמצילין את המת מפני המת מפני הדליקה אמר ר' יהודה בן מלטול לימא כתואי אין מצילין את מן הצד שמיה טלטול ומ"ס לא שמיה בתרי כי פליגי דלית ליה מיים מלטול ככר או תינוק כולי עלמא לא פליגי ככר או תינוק ומטלטלו היכא דאיכא שלמיא משמיה דרב אמר מניח עליו הופכו ממטה למטה רב הנינא בר במוטל בחמה רב יהודה אמר שמואל מחיצה עשויה מאליה איתמר מת זוקף מטתו ונשמט והולך לו ונמצאת זוקף מטתו ונשמט והולך לו וזה מביאים מחצלת ופורסין עליהן זה מטה ויושב עליה חם להם מלמעלה

रान धर

WLA

מאי שנא הני אמר עולא סיפא אתאן ולערה ועששית לא יויום ממקומם ואיהו סבר אע"ג דלא כבה אבל כוס דאילו אבוה סבר כבה אין לא כבה לא דלית ליה מוקצה ופליג עליה בחדא עליה בחדא סבר לה כאבוה בחדא שמעון סבר לה כאבוה בחדא ופליג בולק אמר אביי רבי אליעור ברבי בשמן המטפטף ואפי בשעה שהנר אומר מסתפק מן הגר הכבה ומן ממצומם ונ, אניעור ברי שמעון אבל כוס וקערה ועששית לא יויום הדולק בשבת כבתה מותר לטלטלה בשבת ר' שמעון אומר הוץ מן הנר מטלטלין הוץ מן הנר שהדליקו בו רבי יהודה ר"מ אומר כל הנרות ממלטלין גר חדש אבל לא ישן דברי חוץ מן הנר הדולק בשבת: גמ׳ ת"ר עבי שמעון אומר כל הגרות מטלטלין מעדני ממלמלין נר חדש אבל לא ישן ושבאגרה אסור ורבי שמצון מתיר: במוכן: חנו רבון מותר השמן שבור אין ניאותין הימנו לפי שאינו מן הלכה כרי יהודה בן לקיש במת: יהודה בן שילא א"ר אסי א"ר יוחנן אי לא שרית ליה אתי לכבויי א"ר

מטה שיחדה למעות הניח עליה מעות בכי איתמר אמר רב יהודה אמר רב להכי עבידא לא כ"ש אלא אי איתמר הדליק בה שרי למלטולה מטה דלאו ישן ומה נר דלהכי עבידא כי לא יצחק מטלטלין נר חדש אבל לא אסור לטלטלה מיתיביי רב נחמן בר רב יהודה א"ר מטה שיחדה למעות לא הדליקו עליו ד"ה מותר: אמר שהדליקו עליו בשבת ד"ה אסור איחמר הכי איחמר א"ר זירא פמוט בנר שהדליקו בו בשבת אלא אי הגרות של מתכת מטלטלין חוץ מן לית ליה והתניא רי יהודה אומר כל מיאוס אית ליה מוקצה מחמת איסור למימרא דרבי יהודה מוקצה מחמת במתיר אסור לדברי האוסר מותר פמוט שהדליקו בו בשבת לדברי הכא קערה דומיא דכוס א"ר זירא שמעון מתיר התם קערה דומיא דנר בשמן שבנר ושבקערה אסור ורבי אבל הני דנפישי לא והתניא מותר רבי שמעון בנר זומא דרעתיה עלויה וומרא לעולם רבי שמעון וכי קשרי אי הכי מאי אבל אלא אמר מר לרי יהודה מתקיף לה מר זוטרא

אסור לטלטלה לא הניח עליה מעות מותר לטלטלה לא יחדה למעות יש עליה מעות אסור לטלטלה אין עליה מעות מותר לטלטלה והוא שלא היו עליה בין השמשות אמר עולא מתיב ר' אליעזר מוכני שלה בזמן שהיא נשמטת אין חיבור לה ואין נמדדת

עמה ואין מצלת עמה באהל המת ואין גוררין אותה בשבת בזמן שיש עליה מעות הא אין עליה מעות שריא אף על גב דהוו עליה ביה"ש ההיא רי שמעון היא דלית ליה מוקצה ורב כרבי יהודה סבירא ליה ותלה בה אגוזין אפרסקין שקדים ועיטרה בקרמים ובסדינין המצויירין למצותו והתניא סיככה כהלכתה הוקצה לאיסורו ולית ליה הוקצה שהוא דולק הואיל והוקצה למצותו ערבי שמעון אלא שמן שבנר בשעה דילמא לא שנא א"ל אין מוקצה דרחייה בידים אית ליה מוקצה או מוקצה היכא דלא דחייה בידים היכא ערנגולת מהו כי לית ליה לרי שמעון חטים שזרען בקרקע וביצים שתחת בעא מיניה ריש לקיש מרי יוחנן שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק בכי הלכתא אמר להו כדי הוא רי עבא א"ל רב כהנא ורב אשי לרב להו שפיר דמי שעת הדחק שאני דחנוכתא מקמי חברי בשבתא ואמר בעו מיניה דרב מהו לטלטולי שרגא לי י"ט ורב כרבי יהודה ס"ל והא שמעון סבירא ליה מה לי שבת ומה בין שבת לי"ט אלא אי אמרת כרבי כרבי יהודה סבירא ליה היינו דשני דקל בי"ט אי אמרת בשלמא דרב גבי דקל בשבת ואין מניחין נר ע"ג סבירא ליה דאמר רב מניחין נר על בכי נמי מיסתברא דרב כר' יהודה

רבי יהודה ומה היכא דלא דחייה ודמאר כל מיני פירות מני אילימא וכן אתה אומר באפרסקין וחבושין מצו הימוקין לא יאכל עד שיומין בענבים והותיר והעלן לגג לעשות וניתגן גיי גתחונו מנין ירוירוני והתניא היה אוכל בתאנים והותיר וצימוקים בלבד ומידי אחרינא לא מולאני לרי שמעון אלא גרוגרות אמר רב יהודה אמר שמואל אין והוקצה למצותו הוקצה לאיסורו שבנר בשעה שהוא דולק הואיל מוקצה לרבי שמעון אלא כעין שמן א"ר הייא בר אבא א"ר יוחנן אין למצותו הוקצה לאיסורו איתמר נמי שמן שבנר קאמרינן הואיל והוקצה ואם התנה עליה הכל לפי תנאו כעין ושוין בסוכת החג בחג שהיא אסורה אלא מן הסמוך לה ורי שמעון מתיר אין נומלין עצים מן הסוכה בי"ט ר' הייא בר יוסף קמיה דר' יוחנן עואו וממאי דרי שמעון היא דתני באחרון ואם התנה עליהן הכל לפי אסור להסתפק מהן עד מוצאי י"ט של שבולין יינות שמנים וסלתות ורמונין ואפרכלי של ענבים ועטרות

रान धर

שבת [2

ברביעה דבייתות נינהו ורבון אמרו מיהת דהיכא דיוצאות בפסח ונכנסות לית לי מוקצה כלל לדידכו אודו לי לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי וליה לא סבירא ליה ואיבעית אימא בעית אימא לדבריו דר"ש קאמר ליה בני נמי כגרוגרות וצימוקין דמיין ואי ולא בימות הגשמים איבעית אימא ואין נכנסות לישוב לא בימות החמה ואנו בן מדבריות כל שרועות באפר בתחום רי אומר אלו ואלו בייתות הן חוץ לתחום ובאות ולנות בתוך ברביעה בייתות כל שיוצאות ורועות מדבריות כל שיוצאות בפסח ונכנסות ושוחטין את הבייתות ותניא אלו הן ושוחטין את המדבריות אבל משקין לית ליה מוקצה והתנן אין משקין אלא גרוגרות וצימוקין בלבד ורבי מעתון עניו א...ל אין מוקצה לר"ש כר רבי מרבי פצעילי תמרה לרבי מגנגיצו במא מגנגצ גבג חמהול דהעלן לגג אסוחי אסחי לדעתיה נאוגל לא ליבעי הומנה קמ"ל כיון אצטריכא ליה סד"א כיון דקאכיל שמעון היא לעולם רבי יהודה ואוכל בידים לא כל שכן אלא לאו רי בידים אית ליה מוקצה היכא דדחייה

יהודה הא רי אבא ורבי אסי איקלעו יוסף ואת לא תסברא דרי יוחנן כרי וליה לא סבירא ליה א"ל אביי לרב יוחנן אמרו הלכה כרבי שמעון אמרו היינו דאמר רבה בר בר חנה א"ר הלכה כרבי שמעון אמר רב יוסף כרי יהודה ורי יהושע בן לוי אמר יצחק ברי יוסף א"ר יוחנן הלכה דאית ביה ביצת אפרוח כי אתא רב דלית ליה מוקצה לית ליה נולד מאן דאית ליה מוקצה אית ליה נולד בראית ביה ביצה והאמר רב נחמן איכא למימר הכא במאי עסקינן בבעלי חיים שמתו שהן מותרין מאי דאמר חלוק היה רבי שמעון [אפיי] למר בריה דרב יוסף משמיה דרבא בבעלי היים שמתו שאסורין אלא (דרב) דאמר מודה היה ר' שמעון מנו בניחא למר בר אמימר משמיה הכא במאי עסקינן דאית ביה אפרוח אמר ליה כלום עשוי אלא לתרנגולין מל תרנגולת מהו לטלטולי בשבת ואמרי לה סרויא מרי יוחנן קינה והא בעא מיניה ההוא סבא קרויא הלכה כרבי שמעון ומי א"ר יוחנן הכי בר בר הנה אמר ר' יוחנן אמרו ליה לא מדבריות נינהו אמר רבה

לבי ר' אבא דמן היפא ונפל מנרתא על גלימיה דר' אסי ולא טילטלה מאי טעמא לאו משום דרבי אסי הלמידיה דר' יוחנן הוה ור' יוחנן כרבי יהודה ס"ל דאית ליה מוקצה א"ל מנרתא קאמרת מנרתא שאני דא"ר אחא בר חנינא א"ר אסי הורה דא"ר אחא בעידן מנורה הניטלת בידו אחת מותר לטלטלה בשתי ידיו אסור למלמלה ורי יוחנן אמר אנו אין לנו אלא בנר כרבי שמעון אבל מנורה בין ניטלה בידו אחת בין ניטלה בשתי ידיו אסור לטלטלה וטעמא מאי רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו הואיל ואדם קובע לה מקום אמר ליה אביי לרב יוסף והרי כילת חתנים דאדם קובע לו מקום ואמר שמואל משום רבי חייא כילת חתנים

राव दार

רבי שמלאי וטילטל שרגא ואיקפד להיתרא תיקו רב מלכיא איקלע לבי במנוגני לאיסורא וכרי שמעון בנר שמעון בנר להיתרא או דילמא הורה בנר איבעיא להו הורה במנורה כרי לדיוספרא והורה במנורה כרי שמעון יהושע בן לוי פעם אחת הלך רבי שלא לשבור דבריו של רי יוחנן א"ר מלא היו עליה מעות כל ביה"ש עליה ביה"ש א"ר זירא תהא משנתינו אין עליה מעות שריא ואע"ג דהוו בשבת בזמן שיש עליה מעות הא אמני באניל המת ואין גוררין אותה לה ואין נמדדת עמה ואין מצלת שלה בזמן שהיא נשמטת אין היבור הלכה כסתם משנה ותנן. מוכני ומי א"ר יוחנן הכי והאמר רי יוחנן מר סבר גזרינן ומר סבר לא גזרינן כי פליגי בקטנה דאית בה חידקי חידקי גזירה אטו גדולה דחוליות אסורה לטלטלה גדולה נמי דאית בה הלכך הוליות בין גדולה בין קטנה חוליות כעין חוליות דאית בה חידקי בכי מ"ט דר"ש בן לקיש דשרי מאי אלא אמר אביי בשל חוליות אי מותר לנטותה ומותר לפרקה בשבת צני ליכא תורת כלי עליה מי לא ענא א...ל הא איכא תורת כלי עליה מטלטלין הואיל וחזיא לכסויי בהו אלא מעתה כל צרורות שבחצר א"ל הואיל וחזיא לכסויי בה מנא שרגא דנפטא נמי שרי לטלטוליה מ"ט רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו דרבא איקפד רבא בעא לצעוריה א"ל כרעיה בטינא אתיבי אפוריא קמיה אויא איקלע לבי רבא הוה מאיסן בי (דהואיל וחזי לכסות ביה מנא) רב ערוייהו דופטא נמי שרי לטלטולה לטלטולה רבה ורב יוסף דאמרי במשחא שרי לטלטולה דנפטא אסור דלא הוה עביד א"ר יהודה שרגא ס"ל ומשום כבודו דרי יוחנן הוא ליעבד כרי שמעון לעולם כרי שמעון יהודה אי כרי שמעון סבירא ליה כרבי יהודה סבירא ליה ליעבד כרבי הוה מטלטל שרגא מה נפשך אי כי איקלע לאתריה דרי יוחנן לא יהושע בן לוי הוה מטלטל שרגא רי אבהר כי איקלע לאתריה דרי שרגא ואיקפד ר' יוסי בר' הנינא לאתריה דרי יוסי ברבי חנינא טילטל רי שמלאי רי יוסי גלילאה איקלע

מל דעת בעלה היא נודרת ת"ש רב פנחס משמיה דרבא כל הנודרת כדרב פנחס משמיה דרבא דאמר לימא מי יימר דמיודקק לה בעל התם לנדרים שהן] לצורך השבת ואמאי חמא מפירין נדרים בשבת [ונשאלין יימר דמודקק ליה חכם מתיב רמי בר עמאי לומר דנפל ביה מום קבוע מי מי יימר דנפיל ביה מום קבוע ואם ביה מומא ואת"ל דנפיל ביה מומא בו מום מימר אמר מי יימר דנפיל בכא אדם יושב ומצפה מתי יפול אדם יושב ומצפה אימתי תכבה נרו אין זה מן המוכן הכי השתא התם אומר כל שאין מומו ניכר מעי"ט לית ליה מוקצה ורמינהו רבי שמעון ורבי שמעון מתיר אלמא לרי שמעון מוער השמן שבנר ושבקערה אסור אויא רמי ליה אביי לרבה תניא בריך רחמנא דלא כסיפיה רבא לרב תורת כלי עליה א"ר נחמן בר יצחק כלי עליה הכא נמי הואיל ואיכא מולא מה טעם הואיל ואיכא תורת הן ככל הכלים הנטלים בחצר ואמר תניא השירים והנזמים והטבעות הרי

שרי רבי שמעון לכתחילה אלא אמר איסורא דאורייתא איכא כי לא מיכוין במקל לאחוריהן והא הכא דכי מיכוין מפני הגשמים והצנועין מפשילין יתכוין בחמה מפני החמה ובגשמים כסות מוכרין כדרכן ובלבד שלא שרי ר"ש לכתחילה מתיב רבא מוכרי איכא איסורא דרבנן כי לא מיכוין גזר ר"ש מדרבנן כל היכא דכי מיכוין איכא איסורא דאורייתא כי לא מיכוין לעשות חריץ כל היכא דכי מיכוין כסא מטה וספסל ובלבד שלא יתכוין דתניא ר' שמעון אומר גורר אדם שמעון דאמר דבר שאין מתכוין מותר דנקיט לה כבתה הא שמעינן ליה לרי כבער לא מאי טעמא דילמא בהדי כבתה מותר לטלטלה כבתה אין לא אביי לרב יוסף מי אמר ר' שמעון יימר דמיזדקק ליה חכם רמי ליה חכם סגיא ליה בגי הדיוטות הכא מי ליה חכם התם אי לא מיזדקק ליה בשבת ואמאי לימא מי יימר דמזדקק נשאלין לנדרים של צורך השבת

トロン

रान धर

אביי בגלילא שנו לוי בר שמואל שברי פתילה שאסור למלמל אמר עצים מיחיבי ושוין שאם יש בה ליטמא ואע"ג דאיכא עליה שברי רב נחמן הוה מטלטלינן כנונא אגב מיכסי אלא אמר רבא כי הוינן בי מאיס ועוד גרף של ריעי מיגלי והאי חדא גרף של ריעי מאיס והאי לא ריעי אמר רבא שתי תשובות בדבר אלא אמר אביי מידי דהוה אגרף של עתשירים אבל דעניים לעשירים לא בגדי עניים לעניים בגדי עשירים חשיבי וכי תימא חזו לעניים והתניא לרטין אמר אביי קרטין בי רבי מי כשעה חדא ואמר הכא נמי דאית בה בה פירי לא (דניאל ד, מז) אישתומם עסקינן טעמא דאית בה פירי הא לית חנה א"ר יוחנן בכלכלה מלאה פירות וצאבל בעוכצ ואמר רבה בר בר נומל אדם בנו והאבן בידו או כלכלה אסי מי אמר רבי יוחנן הכי והתנן מחתה באפרה א"ל רבי זירא לרבי עבי רומנוס לי התיר רבי לטלטל אסי א"ר יוחנן אמר ר' חנינא אמר בסיס לדבר האסור א"ר זירא א"ר בנח לנר שמן ופתילה הואיל דנעשה

מכבע: זמ, והא קמבטל כלי מהיכנו ולא יתן לתוכו מים מפני שהוא נוענין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות לי דאמר אם היה רפוי מותר: *מתניי* איכא אמר ליה אנא כרשב"ג סבירא דאורייתא ליכא איסורא דרבנן מיהא דעתיך בנין מן הצד הוא נהי דאיסורא מבא א"ל ההוא מדרבנן לרבא מאי מטה גללניתא הוה מהדרי לה ביומא אם ציה רפוי מותר בי רב המא הוה ואם תקע חייב חטאת רשב"ג אומר החזיר פטור אבל אסור ולא יתקע ולווחים של סקיבס לא יחזיר ואם דתניא מלבנות המטה וכרעות המטה פמור אינהו דאמור כי האי תנא אומר קרן עגולה חייב קרן פשוטה החזיר פטור אבל אסור רבי סימאי חייב חטאת קנה סיירין לא יחזיר ואם מיתיבי המחזיר קנה מנורה בשבת מטה של טרסיים בשבת חייב הטאת רב ושמואל דאמרי תרוייהו המחזיר אתא לקמיה דרב יהודה אמר הא מרסיים בשבת אמרו ליה שפיר דמי בונא אמר להו מהו להחזיר מטה של חייא דהוו קיימי אפיתחא דבי רב אשכהינהו לרבי אבא ולרב הונא בר

אמר רב הונא בריה דרב יהושע ניצוצות אין בהן ממש: ולא יתן לתוכו מים מפני שהוא מכבה: לימא הנן סתמא כרבי יוסי דאמר גורם לכיבוי אסור ותסברא אימור דאמר הימא הכא נמי בשבת והתניא נותנין הימא הכא נמי בשבת והתניא נותנין ואין צריך לימר בע"ש ולא יתן לתוכו מים מפני שהוא מכבה מע"ש ואין אפילו תימא רבנן שאני הכא מפני שמקרב את כיבויו:

עעעל מגל כירה

מחני' במה טומנין ובמה אין טומנין אין טומנין לא בגפת ולא בזבל לא במלח ולא בזבל לא במלח ולא בזבל לא במלח ולא בסיד ולא בחול בין לחין בין יבשין ולא בחבן ולא בזגין ולא אבל טומנין בהן כשהן יבשין: גמי איבעיא להו גפח של זיחים תון אבל דשומשמין שפיר דמי או דילמא אבל דשומשמין שפיר דמי או דילמא אבל דשומשמין תנן וכל שכן דזיחים תייש אבל דשומשמין בה אסור להניחה על גפח קופה שטמן בה אסור להניחה על גפח אימא לך לענין הטמנה דשומשמין אימא לך לענין

רי"ף שבת

פרק א יציאות השבת

7 戸 女

כי אתא רבין אמר רבי יוחנן ידו של חשובה לו כארבעה על ארבעה. וכן וליכא (דף ה.) אמר רבא ידו של אדם מלירה והנחה על גבי מקום ארבעה העני את ידו וכוי: (דף ד.) והא בעינן מאי טעמא ידו לא נח גופו נח: פשט לא אמר ליה חייב ואינו דומה לידו יופו כעקירת הפץ ממקומו דמי או ומשקין והוציאן לחוץ מהו עקירת מניה רב מרבי הטעינו חבירו אוכלין שניהם פטורין: גמי (דף ג.) בעא העני מתוכה או שנתן לתוכה והכניס פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונטל שנתן לתוכה והוציא שניהן פטורין. ידו לפנים ונטל בעה"ב מתוכה או חייב והעני פטור. פשט העני את או שנטל מתוכה והכניס בעל הבית ידו לחוץ ונתן לתוך ידו של עני ובעל הבית פטור. פשט בעה"ב את או שנטל מתוכה והוציא העני חייב לפנים ונתן לתוך ידו של בעה"ב הבית בפנים פשט העני את ידו העני עומד בחוץ ובעל C'ZT. בפנים ושתים שהן ארבע בחוץ. יציאות השבת שתים שהן ארבע

סקילה הא לאו הכי אסירא ואמאי בכא אלא משום שלא יבא לידי איסור מלאכה ואלא מאי טעמא [לא] שריוה הפת ותקיעת שופר שהן חכמה ואינם מלאכת עבודה לא תעשו יצאו רדיית ישמעאלשמואל (ויקרא כ"ג:זי) כל הקדש (דף קיז:) תנא דבי *צ"ל ר' מלאכה כדגרסיי בפרק כל כתבי מכדי רדיית הפת חכמה היא ואינה סקילה הא מילתא מקשו בה רבנן לו לרדותה קודם שיבא לידי איסור בר אביי הדביק פת בתנור התירו אחעבידא מחשבתו: אמר רב ביבי בתם לא אתעבידא מחשבתו הכא א"ל לכי תיכול עלה כורא דמילהא אחרת מאי א"ל אסור ומאי שנא לאותה חצר אמר ליה מותר לחצר פירות והוציאה לחוץ מהו שיחזירנה רבא מרב נחמן היתה ידו מלאה לחצר אחרת וכדבעי (דף ד.) מיניה ולא קשיא כאן לאותה חצר כאן אידך מותר להחזירה הא והא בשוגג והוציאה לחוץ אסור להחזירה ותניא (דף ג:) תניא היתה ידו מלאה פירות אדם חשובה לו כארבעה על ארבעה:

והא לאו מלאכה קא עביד ופריקו בה כמה פירוקי דלא דייקי גבן ומשום הכי לא כתבינן להו אבל אנן הכי מסחברא לן בפירוקא דהאי קושיא אע"ג דרדייח פת בחנור חכמה היא ואינה מלאכה לא שרו לה רבנן אלא היכא דשכח פת בחנור וקדש עליו

היום דמציל ממנה מזון שלש סעודות

לשבת משום כבוד השבת ואפילו הכי בעי לשנויי כדקתני לקמן (דף קיז:) ולא ירדה במרדה אלא בסכין אבל רדייה שלא לסעודת שבת לא שריוה ליה רבנן אפיי ע"י שינוי ורדייה דהכא לאו לסעודת שבת היא דהא לא חזיא לאכילה ומשו"ה לא שרו ליה חזיא לאלא משום שלא יבא לידי

נשא ונחן פטור ואין מוציאין מחוכן היחיד ואין נושאין ונותנין בתוכן ואם אינן לא כרשות הרבים ולא כרשות אבל ים ובקעה ואצטונית וכרמלית ענוש כרת בעדים והתראה נסקל והכניס בשוגג חייב חטאת במזיד הרבים זו לרשות היהיד זו ואם הוציא הרבים זו ואין מכניסין מרשות מוציאין מרשות היחיד זו לרשות היא רשות הרבים גמורה ואין ופלטיא גדולה ומבואות המפולשין היחיד גמורה ואיזו היא רה"ר סרטיא אשרה ורחב ארבעה זו היא רשות ונשם אנכגע וכן גדר שהוא גבוה שניץ שהוא עמוק עשרה טפחים ומלום פמור איזהו רשות היחיד רשות היחיד ורשות הרבים כרמלית ענו רבון ארבע רשויות לשבת ובמוציא פטור והזורק והמושיט הייב הזורק חייב ובן עזאי אומר המכניס ואחד המכניס ואחד המושיט ואחד בזורק חניא נמי הכי אחד המוציא (דף ו.) אמר רבי יוחנן מודה בן עזאי עזאי פוטר דקסבר מהלך כעומד דמי מחנות לפלטיא דרך סטיו חייב ובן איסור סקילה: (דף ה:) ת"ר המוציא

העמודים לא דוימנין דדרסי ביה איצטבא ומ"ד איצטבא אבל בין ככרמלית מ"ד בין העמודים כ"ש זירא איצטבא שלפני העמודים נידון אמר רב יהודארב יהודה אמר רבי *בגמ' וברא"ש איתא רבי זירא בין העמודים נידון ככרמלית. אמר דמיא: כי אתא רב דימי א"ר יוחנן כיון דלא ניחא תשמישתיה ככרמלית דזימנין דרחקי בה רבים ועיילי להתם אלא לקרן זוית הסמוכה לרה"ר אע"ג אתא רב דימי א"ר יוחנן לא נצרכה צני כולהו לאו כרמלית נינהו כי היהיד ולא כרה"ר (דף ז.) אטו ואצטונית וכרמלית אינן לא כרשות שלשתן פטורין : אבל ים ובקעה ומעני ויתן לבעל הבית ואם נטל ונתן מא יטול מבעל הבית ויתן לעני ונוטן גו ומן צמני ונוטן גו ובלבד אומר על האסקופה נוטל מבעל הבית עירבו מותרין לא עירבו אסורין אדם של רבים ומבואות שאינן מפולשין ואם צוגיא והכניס פטור הצרות היחיד ולא מרשות היחיד לתוכן לתוכן ואין מכניסין מתוכן לרשות לרשות הרבים ולא מרשות הרבים למלמל בכולו בתוכו אין ממלמלין בו $\Delta \Delta \Delta L$ ולנונו מאלימו לעשרה על גגו מותר על ששה פטור אינה רחבה ששה על אמר רב בית שאין בו עשרה טפחים לרשות הרבים גבוהה יי ורחבה ששה רב גידל אמר רב הייא בר יוסף (דף ה.) אמר אביי זרק כוורת כרמלית אלא מקום פטור: אמר היהיד אבל ברה"ר מקום פטור הוא ביחיד עולה עד לרקיע ודוקא ברשות כרמלית למעלה מעשרה לא הויא ומלולי רה"ר דעד עשרה הוא דהויא אפיי גבוה מאה אמה חייב שרשות נעץ קנה ברה"י וזרק ונח על גביו כרמלית ואי לא לא הויא כרמלית איכא מקום די על די הוא דהויא אשרה מקום פטור הן אמר רב הסדא עבייי ומלולי רהייר מקולי רהייי דאי על ארבעה טפחים ואף על גב דגביהי (דף ה.) ואקילו בה רבנן מקולי כרמלית ואי לית בהו ארבעה טפחים למעלה מעשרה הויא מקום פטור די טפחים ולא גביהי עשרה הוו להו היחיד ואי אית בהו ד' טפחים על עד עשרה דעד עשרה הויא כרמלית מפחים וגביהי עשרה הוו להו כרשות אל ארבעה אמר רב ששת ותופסת אמר אין כרמלית פחותה מארבעה אית בהו ארבעה טפחים על ארבעה אמר אפילו צואה: כי אתא רב דימי וכיון דלאו כרשות הרבים דמו אי לא כרשות הרבים דמו והלכה כרבא היומי והיגי אבל צואה לא רב אשי גבוה גי רב הייא בר אשי אמר אפיי אמר כרשות הרבים דמו ורבא אמר ביה רבים אבל היומי והיגי אע"ג דלא כרשות היחיד דמו חורי רה"ר אביי ערוייהו והוא שגבוה גי ולא דרסי ביחיד כרה"י דמו דאיתמר חורי רה"י על גבה פטור אביי ורבא דאמרי בוי חורי רשות היחיד וחורי רשות זקופה ברה"ר וזרק ונח בפניה חייב לעשרה מותר לטלטל בכולו מ"ט בר שילא אמר רב הסדא לבינה עלק בה ארבעה על ארבעה והשלימו רבים והלכה כרי יוחנן: אמר רבא אלא בארבע אמות אמר אביי ואם

עשרה חומשין שהן שני טפחים נמצא כוורת חומש מכאן וחומש מכאן הרי שני חומשין לעובי בי המחיצות של בעוכו ארבעה שפחים ועוד הוספנו מיהא אורך הצלע של מרובע החקוק לכל מפח ומפח בי חומשין כדי חומשין של די טפחים שהן חי חומשין צמניול שהוא אלכסונו של מרובע בי ולפיכך הוצרכנו להוסיף ברוחב מהר"םכדי שיתברר במראית העין החקוק בתוכו וזהו צורתו *גיי צהגיול הוא אלכסונו של מרובע באלכסונא והדבר ידוע שרוחב אמטא בריבועא אמחא ותרי חומשי ברוחב ששה על ששה כדאמריי כל ארבע על ארבע אלא בשיש בה מצולה שאי אפשר שיהא חללה צריכה רוחב ששה אלא מפני שהיא שהוא פטור ולא אמרו שהיא כזורק מרשות היחיד לרשות היחיד חולקת רשות לעצמה והוה ליה מפעים ורחבה ארבע על ארבע לרה"ר פטור שכיון שגבוהה יי ורה"י הוא: ולפיכך הזורק כוורת ארבע על ארבע הולק רשות לעצמו חייב פיי כל מקום שגבוה יי ורחב

הארץ והגביה הקצה האחד והקצה של קנים (כגון) שהיתה מוטלת על עד דעקר להו פיי זירוא דקני חבילה רמא ווקפה רמא ווקפה לא מחייב ח:) אמר רב יהודה האי זירוא דקני ידי הדחק לא שמיה תשמיש (דף גייי הדחק שמיה הילוך תשמיש על רבא אמר גומא לא מ"ט קסבר הילוך יוסף גומא מאי אמר ליה וכן בגומא לא מכעקי עילויה א"ל אביי לרב כעופי קא מכתפי עילויה תשעה ודאי תשעה לא מדרס דרסי ליה רבים ולא מדרס דרסי ליה רבים משלשה ועד גביו חייב מ"ט כל פחות משלשה ורבים מכתפים עליו וזרק ונח על אמר עולא עמוד גבוה תשעה ברה"ר למעלה מעשרה כלום ולפיכך חייב. מהיצות לתוכן עשויות ואין ממנה גבוהה שבעה ומחצה נמי חייב מ"ט ומשגע פמור רב אשי אמר אפילו פיה גבוהה שבעה ומשהו חייב שבעה מעשרה שהוא מקום פטור. כפאה על לקרומיות של קנה שלא יעלו למעלה מחני מל ששה פטור מ"ט אי אפשר יותר רבא אמר אפילו אינה רחבה (חללה) ששה טפחים לא פחות ולא

7 17 2

האחר מונח על הארץ והעמידה והשליכה לפניו וחזר והגביה הקצה האחר שהיה מונח על הארץ והעמידה והשליכה לפניו וחזר והגביה אפיי כל היום כולו לא מיחייב שהרי לא עקר אותה מעל הארץ: אדם עומד על אותה מעל הארץ: אדם עומד על האסקופה נוטל מבעל הבית ונותן לו האסקופה נוטל מבעל הבית ונותן לו היא ואסיקנא אסקופה מקום פטור היא ואסיקנא אסקופה מקום פטור כגון דלית ביה ארבעה על ארבעה וכי הא דכי אתא רב דימי אמר

היחיד לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו

מוער לבני רשות הרבים ולבני רשות

רבי יוחנן מקום שאין בו די על די

(דף ט.) אחרים אומרים אסקופה משמשת לשתי רשויות בזמן שהפתח פתוח כלפנים פתח נעול כלחוץ אמר רב יהודה אמר רב הכא באסקופת מבוי עסקינן וחציו מקורה וחציו מקורה וקירויו כלפי פנים פתח נעול כלחוץ: (דף אינו מקורה וקירויו כלפי פנים פתח מוח כלפנים פתח נעול כלחוץ: (דף סמוך למנחה עד שיתפלל ולא יכנס
ט:) מתניי לא ישב אדם לפני הספר לא למרחץ ולא לבורסקי ולא לאכול לא למרחץ ולא לבורסקי ולא לאכול מפסיקין לקריאת שמע ואין מפסיקין לתפלה:

717 7

בייף שבת

ולמאן דאמר חובה מטרחינן ליה דשרא ליה המייניה לא מטרחינן ליה למאן דאמר תפלת ערבית רשות כיון ציי אבייזעירי הני חברין בבלאי פליגי הא לן והא להו אמר *בגמי ורבי יוחנן אמר משיתיר חגורו ולא בתחלת אכילה רב אמר משיטול ידיו אבין משיקשור בין כתיפיו ומאימתי ומאימתי התחלת בורסקי אמר רבי אמר ר' אבין משיעביר מעפרתו ממנו על כרכיו ומאימתי התחלת מרחץ אבין משיניה מעפורה של ספרין מאימתי התחלת תספורת אמר רבי לא דלמא חזי טענתא וסתר דינא אפילו בגמר דין ולכתחלה אמאי ממשכא ליה סעודתא ולא לדין למנה ולכתחלה אמאי לא דלמא ויטרד ולא לאכול אפילו בסעודה עוירה שמא יראה הפסד בוביניה לעיוני בעלמא ולכתחלה אמאי לא שמא יתעלפה ולא לבורסקי אפילו בעלמא ולכתחילה אמאי לא גזירה ישבר הזוג ולא למרחץ אפילו להזיע דידן ולכתחלה אמאי לא גזירה שמא למנחה גדולה הוא ואפילו בתספורת **גמי** האי סמוך למנחה אסיקנא דסמוך

ירמיה הוה יתיב קמיה דרבי זירא וקא זמן תורה לחוד וזמן תפלה לחוד: רבי מולם ועוסקין בחיי שעה והוא סבר דקא מאריך בצלותא אמר מניחין חיי ישראל: רבא אשכחיה לרב המנונא ומגלי אמר הכון לקראת אלהיך מריה כי ליכא ריתהא מציין נפשיה פכר ידיה ומצלי אמר כעבדא קמי איכא ריתחא בעלמא לביש ומכסי רב אשי הזינא ליה לרב כהנא כי כי ליכא ריחהא מציין נפשיה אמר יריה ומצלי אמר כעבדא קמי מריה כי איכא ריתהא שדי גלימיה ופכר י"ג) הכון לקראת אלהיך ישראל רבא פוזמלי ומצלי אמר (עמוס די:י"ב-מטרחינן ליה רבה בר רב הונא רמי מנהג חובה ואע"ג דשרא המייניה וראידנא נהוג עלמא בתפלת ערבית ביא לא אתי למירתת ואתי למיפשע ערבית כיון דכולי ליליא זמן תפלה לה זימנא מירתת ולא אתי למיפשע שכרות אי נמי מנחה כיון דקביע התם לא שכיח שכרות הכא שכיח רבי יוחנן משיתיר חגורו (דף י.) וענן אם התחילו אין מפסיקין ואמר והא תפלת המנחה דלכ"ע חובה היא

בקר: עד מתי יושבין בדין אמר (בראשית אי:הי) ויהי ערב ויהי הערב וכתיב התם במעשה בראשית בראשית כתיב הכא מן הבקר עד כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה אפילו שעה אחת מעלה עליו הכתוב כל דיין ודיין שדן דין אמת לאמתו אימת היתה נעשית אלא לומר לך שמשה יושב ודן כל היום כולו ותורה הבקר עד הערב וכי תעלה על דעתך י"ח:י"ג) ויעמוד העם על משה מן תני להו הייא בר רב מדפתי (שמות יומא בדינא והוה קא חליש לבייהו ורבה בר רב הונא הוו יתבי כולי ליה דינא ניעול וניתי: רב הסדא אעיבורא דרשא ואמרי מאן דאית ביני עמודי וכל שעתא ושעתא טפחו ר, אמי ורבי אסי הוו יתבי וגרסי בדינא והא דלא עסיקי ואתו בדינא: דינין ולא פליגי הא דעסיקי ואתו בדיינין וחד אמר משיתחילו בעלי יונה ור' ירמיה חד אמר משיתעטפו למימר קמן: מאימתי התחלת הדין רי ובוצא מי שחורתו אומנותו כדבעינן אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה עליה רבי זירא (משלי כ"ה:טי) מסיר גריס מטא זמן תפלה וקא מסרהב קרי (דברים ז) האל הנאמן ההוא נאמן הימנותא בבית הכסא ואע"ג דכתיב אמר רב שרי ליה לאינש למימר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא ויקרא לו ה' שלום: אמר רבה בר בבית המרחץ שנאמר (שופטים ו) אסור לאדם שיתן שלום לחבירו באמר רב המנונא משמיה דעולא (בל י:) מסייע ליה לרב המנונא וחולץ תפליו וא"צ לומר שאינו מניח שאלת שלום ואין צ"ל ק"ש ותפלה שבני אדם עומדין ערומים אין שם תפליו ואינו מניח לכתחלה מקום ואין שם קייש ותפלה ואינו הולץ עומדין לבושים יש שם שאלת שלום ארם מקצתן עומדין ערומים ומקצתן לומר שאינו הולץ נכנס למקום שבני שאלת שלום ומניה תפילין ואין צריך שם ק"ש ותפלה ואין צריך לומר מלום שבני אדם עומדין לבושין יש להתפלל בו דתניא הנכנס למרחץ במרחץ ישן שרחצו בו בני אדם אסור שעדיין לא רחצו בו בני אדם אבל בבית המרחץ ודוקא במרחץ חדש אוא בר אהבה מתפלל אדם תפלתו ששית שהוא זמן מאכל ת"ה: א"ר רב ששת עד זמן סעודה והיא שעה

אבותינו למצרים (דף יא.) ואמר נתקנאו בו אחיו ונתגלגל הדבר וירדו שהוסיף יעקב לבנו יוסף משאר בניו שבשביל משקל שני סלעים מילת אל ישנה אדם את בנו בין הבנים שמא בר גוריא אמר רב לעולם ואמר רבה בר מהסיא אמר רב כ"א:י"ג-י"ד) מתן בסתר יכפה אף מעוני לעשיר אבל מתוה לעני (משלי מכעני לא עבידא לאיגלויי וה"מ מולחא דעבידא לאיגלויי היא מתן מההוא מינא ואף על גב דשבת מודיע לה אמר רב פפא דשייף ליה לתינוק צריך להודיע לאמו במאי מממון בן גמליאל כל הנותן פת לישראל לך והודיעם מכאן א"ר גנזי ושבת שמה ואני רוצה ליתנה משה מתנה טובה יש לי בבית מקדשכם אמר ליה הקב"ה למשה דכתיב (שמות לא) לדעת כי אני הי בלא עבידא לאיגלויי צריך לאודועיה ידע כי קרן עור פניו אבל במתנה דכתיב (שמות ל"ד:כ"ט) ומשה לא ועני מילי במתנה דעבידא לאיגלויי מענע לחבירו אין צריך להודיעו שם גופיה לא איקרי נאמן. והנותן כמני באנו אמר אלהא מהימנא אבל

בשבתא אבל העניהא אחרינא לא וכי בשבת ודוקא תענית חלום הוא דשרי חסדא ובו ביום ואמר רב יוסף אפילו עמנית לחלום כאש לנעורת ואמר רב רב המא בר גוריא אמר רב יפה יתיבנא דאמר רבה בר מהסיא אמר ופורע אמר להו אנא בתענית הלום יהודה אמר רב לוה אדם תעניתו לא סבר לה מר להא דאמר רב אמרו ליה לוופיה מר וליפרעיה מי מר מידי אמר להו בתעניתא יתיבוא הגינא עליתאה אמרו ליה נטעום אירי איקלע לבי רב אשי עבדו ליה נאפי, בשבת רב אושעיא בריה דרב רב חסרא ובו ביום ואמר רב יוסף עמנית לחלום כאש לנעורת ואמר אמר רב המא בר גוריא אמר רב יפה לית לן בה ואמר רבה בר מהסיא אלא בבתי אבל בקושקשי ואברורי אלהינו מחריב את העומד ולא אמרן את חרבותיו כך מי שאינו מרומם בית כשם שהמרומם בית אלהינו מעמיד אלהינו ולהעמיד את הרבותיו פירוש שנאמר (עזרא ט׳:ט׳) לרומם את בית גבוהין מבית הכנסת לסוף חריבה צוריא אמר רב כל עיר שגגותיה רבה בר מחסיא אמר רב חמא בר

א"ר אלעזר משום ר' יוסי בן זמרא בחמן וחוזרין ונפרעין

כל היושב בתענית בשבת קורעין לו

הא דגרסינן בפי אין עומדין להתפלל – גזר דינו של שבעים שנה אמר רב

717 17

לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל לורין אבל הוא לא יקרא כיוצא בו אמרו החון רואה מהיכן התינוקות אנו כליו ולא יקרא לאור הגר באמת ויצא ולא הלבלר בקולמוסו ולא יפלה במחטו סמוך לחשיכה שמא ישכח בין לק"ש: מתני לא יצא החיים אבל כגון אנו מפסיקין בין לתפלה רשב"י וחביריו שתורתן אומנותן לתפלה א"ר יוחנן לא שנו אלא כגון בתורה מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לד"ת דתניא חבירים שהיו עוסקים ליה רישא אין מפסיקין סיפא אתאן התחילו אין מפסיקין וכוי: והתני עבר רובו של יום בקדושה: ואם אפרא הוא לאחר הצות ישלימו כבר קודם חצות לא ישלימו עד כדון לא ישלימו לאחר חצות ישלימו יוסי בר אבין מתני' היא קודם חצות עבתענות עד ו' שעות בשבת א"ר משום ר' יוסי בר חנינא אמרי אסור בתעניות ירושלמי ר' אחא ור' אבהו עתנית אחר אסור להתענות בשבת: לה רבון בתענית חלום בלבד אבל ליתיב תעניתא על תעניתא ומפרשי ממנו בגל אונץ אבט מאי חקוחיה

צעפגע אנו כלי מולל וזורק ובלבד ברבים מפני הכבוד: תנו רבנן נחמיה אין עושין אפיקטווין ברשות כיוצא בו א"ר יהודה ואמרי לה א"ר ע"ר אין פולין ברה"ר מפני הכבוד אמרן אלא בזקנות אבל בילדות לא: מידע ידיעי ודבני מחוזא נמי לא (דלבישי לבנים) אבל דבני חקלייתא אמר רבא לא אמרן אלא לבני מחוזא בין בגדו לבגדי אשתו לאור הנר לא. יהודה אמר שמואל אפילו להבחין כליו לאור הנר שמא יטה: אמר רב את כליו פירוש לא יפלה אדם את יוסף הלכתא רבתי לשבת: ולא יפלה בבגדו ע"ש עם חשיכה. אמר רב תניא הנניא אומר הייב אדם למשמש כמה וכמה הלכך מדכר דכירי להו שיש בהם כמה אזכרות על אחת תמיד שלא יסיה דעתו ממנו תפילין (שמות כ"ח:ל"ח) והיה על מצחו בו אלא אזכרה אחת אמרה תורה שעה ושעה קייו מציץ ומה ציץ שאין הונא הייב אדם למשמש בתפליו כל חשיכה מ"ט כיון דאמר רבה בר רב שמואל יוצא אדם בתפליו ע"ש עם עבירה: גמי (דף יב.) תנא דבי ישראל כמאן כרבי יוסי: א"ר ביתו צריך שיערבנו בתוך חולי הא דתניא מי שיש לו חולה בתוך מרובים ושבתו לשלום: כמאן אזלא מלזעוק ורפואה קרובה לבא ורחמיו שלום וביציאתו אומר שבת היא שבנא איש ירושלים אומר בכניסתו ירחם עליך בתוך חולי עמו ישראל. עולי ישראל רי יוסי אומר המקום אומר המקום ירחם עליך ועל כל שבזכותה תרחם (דף יב:) רי יהודה לבא ר"מ אומר יכולה היא שבת שבת היא מלועוק ורפואה קרובה הנכנס לבקר את החולה בשבת אומר דברי בית שמאי וב"ה מתירין: ת"ר אבלים ואין מבקרים חולים בשבת ספר וללמדו אומנות ואין מנחמים בתינוקת ליארס ועל התינוק ללמדו אפילו ליתום ויתומה ואין משדכין על רשב"ג אין פוסקין צדקה על הצבור היה ר"ש בן אלעזר אומר משום בשבת דברי ב"ש וב"ה מתירין וכן אומר אין הורגין את המאכולת ואפילו בחול תניא ר"ש בן אלעור בונא הלכתא מולל וזורק וזהו כבודו וזורק ובלבד שלא ימלול: אמר רב שלא יהרוג אבא שאול אומר נוטל צבוני ב, מרדעות ואפיי עשרה בתים רבה אפיי גבוה שני קומות ואפיי ערש דוי: ולא יקרא לאור הגר: אמר אל ראש המטה וכתיב הי יסעדנו על (בראשית מ"ז:ל"א) וישתחו ישראל למעלה מראשותיו של חולה שנאמר מתעטף ויושב לפניו מפני שהשכינה למעלה מראשותיו של חולה אלא שרפרף ולא על גבי מקום גבוה ולא ולא עייג ספסל ולא עייג כסא ולא עייג לבקר את החולה לא ישב ע"ג מטה יסעדנו על ערש דוי: ת"ר הנכנס את החולה שנאמר (תהלים מא) הי אמו דאמר אביי מנין שהקב"ה סועד בלשון ארמית שאני חולה דשכינה לו לפי שאין מלאכי השרת מכירין ארמית אין מלאכי השרת נזקקין דאמר רבי יוחנן השואל צרכיו בלשון אל ישאל אדם צרכיו בלשון ארמית עב דאמר רב יהודה אמר רב לעולם א"ל רחמנא ידכרינך לשלמא ואף על המקום יפקרך לשלום וזמנין הוה לשיולי בתפיחה זימנין הוה א"ל חנה כי הוה אולינן בתר רבי אלעור יבא לזעוק בשבת אמר רבה בר בר ולבקר הולים בשבת פירוש שמא יוחנן בקושי התירו לנחם אבלים

בדופטא דמאיס וופיש נהוריה ולא בודק קערות וכוסות לאור הנר ודוקא שמש קבוע ובין שמש שאינו קבוע ומורין כן . שמעינן השתא דבין כן ורב ירמיה בר אבא אמר הלכה מאי אמר רב הונא הלכה ואין מורין איבעיא להו שמש קבוע בדמשהא קשיא באן בדמשחא כאן בדופטא: הא והא בשמש שאינו קבוע ולא לבוע כאן בשמש שאינו קבוע ואב"א אידך לא יבדוק לא קשיא כאן בשמש בודק קערות וכוסות לאור הגר ותניא להטות את הנר מותר תני חדא שמש אמר רבא ואדם חשוב שאין דרכו עשרה בני אדם כאחד אסור לקרות לורין: אמר רב הונא ובמדורה אפילו אכל בשני ענינים אפילו שנים אין אבל שנים קורין וה"מ בענין אחד זו על גב זו. הד הוא דלא ליקרי

נדה הוא בבגדו והיא בבגדו והיא בבגדה אסור אף אשתו לאשת רעהו מה אשת רעהו הוא אשה נדה לא קרב מקיש אשתו נדה י"ה:ו") ואת אשת רעהו לא טמא ואל בבגדו והיא בבגדה ת"ש (יחוקאל להו מהו שתישן נדה אצל בעלה הוא לא יאכל הזב עם הזבה וכוי: איבעיא לאצלויי שלא ברשות רבן: כיוצא בו מפני שאימת רבן עליהן ולא אתו אפילו פרשה כולה קורין ומסדרין (דף יג.) ותינוקות של בית רבן ראשי פרשיות אבל פרשה כולה לא אמר רבה בר שמואל אבל מסדר הוא כן: באמת אמרו החזן רואה וכוי: לבות פליגי והלכה בודק ואין מורין שאינו קבוע ודאי אסיר ליה שמש בעי לאצלויי אבל בדמשהא שמש צרון כשעלו לבקרו נמנו ורבו ב"ש שאמרו בעליית חנניה בן חוקיה בן בינו לבינה: מתני ואלו מן ההלכות א"ר יצחק בר יוסף סינר מפסיק אמר מטה חדא הואי במערבא אמרי מומאתה לא תקרב כי אתא רב דימי תורה (ויקרא יא) ואל אשה בנדת שלא נשא פנים לתורה שהרי אמרה אחר אמרתי לה ברוך המקום שהרגו שם ושלום לא עלה על דעתו לדבר ממי וישן עמי בקירוב בשר אבל מצו אהליך אמרה לי אכל עמי ושתה באצבע קטנה לא נגע בי בימי לבוניך מבו אצליך אמרה לי הס ושלום אפיי אצלה אמרתי לה בתי בימי נדותיך משיבה דבר פעם אחת נתארחתי מה מת בחצי ימיו ולא היה אדם (דף יג:) ושמש ת"ח הרבה מפני ימיך בעלי שקרא הרבה ושנה הרבה (דברים לי:כי) כי הוא חייך ואורך מגרשות ואומרת להן כתוב בתורה תפליו ומחזרתן בבתי כנסיות ובבתי ומת בחצי ימיו והיתה אשתו נוטלת הרבה ושמש תלמידי חכמים הרבה בתלמיד אחד שקרא הרבה ושנה בבגדה אסור: תנא דבי אליהו מעשה

ותניח לתוך התנור ע"ש עם חשיכה תמלא אשה קדרה עססיות ותורמוסין שמשמעת את הקול (דף יה:) ת"ר לא נאיכא מ"ד אסור ואפיי לב"ה מפני לב"ה לית להו שביתת כלים ושרי דבייש דאית להו שביתת כלים אבל שיטחנו מבעוד יום ואוקימנא אליבא לתוך הריחים של מים אלא כדי כל השבת כולה ואין נותנין חטין על גכי מכה והם הולכין ומתרפאין ומניחין קילור על גב העין ואספלנית הולכין ומתגפרין כל השכת כולה ומניחין גפרית תחת הכלים והם והם הולכין ומתגמרין כל היום כולו כולו ומניחין מוגמר תחת הכלים והיא הולכת ומתמלאה כל היום מים לגנה ערב שבת עם חשיכה גמי (דף יה.) תנו רבנן פותקין כדי שיקלום את העין וב"ה מתירין: מבעוד יום ולא את הצמר ליורה אלא פשתן לתוך התנור אלא כדי שיהבילו בייש אומרים אין נותנין אונין של מישורו מבעו"י ובית הלל מתירין שורין דיו סממנין וכרשינין אלא כדי ביום (דף יו:) ב"ש אומרים אין על בית הלל וי"ח דבר גזרו בו

ا تا

43

כל מידי דקשי ליה זיקא לא מגלי ליה ולא אתי לאחתויי: והשתא דאמר מר מינה דאמר השתא ודאי לא בשיל שפיר דמי מאי טעמא דאסח לדעתיה בשיל אסיר ואי שדא ביה גרמא חייא חייתא [ובשיל] שפיר דמי בשיל ולא גזירה שמא יחתה בגחלים האי קדרה ולא למיגס בה והשתא דאמר מר וטוחה דליכא למיחש לא לאחתויי ליורה נמי לא גזרינן ביורה עקורה בלשי להו זיקא לא מגלי להו צמר ואונין של פשתן נמי לא גזרינן דכיון להו פסדי דקא סליק בהו קוטרא התם לא מחתה להו דאי מחתה מ"ט לא גורינן שמא יחתה בגחלים בגחלים ואי אמרת מוגמר וגפרית שיעשו מאי טעמא גזירה שמא יחתה עשה כן למוצאי שבת אסורים בכדי בתנור ערב שבת עם השיכה ואם נחתום חבית של מים ויניח לתוך דכני שיעשו כיוצא בו לא ימלא ואם עשתה כן למוצאי שבת אסורין

מוענין עמו ולא מגביהין מעירין בש"א אין מוכרין לנכרי ואין אלא כדי שיצודו מבעוד יום וב"ה אין פורשין מצודות חיה ועוף ודגים אסיר: מתני (דף יו:) ב"ש אומרים בברחא אסיר ושמע מינה דברחא כבשרא דגדיא דמי ושרי מכלל דאי קרא הייא כיון דקשי ליה זיקא כוועיה דאמרינן אמר רבינא האי מדפתי ס"ל דחזינן סוגיא דשמעתא מופני ואטר ואנן נמי כרב ירמיה אשי ואיכא מאן דפסק כרב ירמיה עבוואעא כי האי לישנא בתרא וכרב ורב ירמיה מדפתי אסר. וקא פסקי פליגי דברהא ולא שריק רב אשי שרי דמי דברחא ושריק נמי שפיר דמי כי בגדיא בין שריק בין לא שריק שפיר ורב ירמיה מדפתי אסר: איכא דאמרי שריק דברהא ושריק רב אשי שרי דברהא ולא שריק אסיר דגדיא ולא באי בישרא דגדיא ושריק שפיר דמי

717 7

מותר): ת"ר אין משלחין אגרות ביד ג"ש (עם חשיכה) וברביעי ובחמישי (ע"ר לא ישכיר אדם כליו לנכרי בחצר ואם נטלן ויצא אין נזקקין לו: נותנין מזונות לפני העובד כוכבים נמלן ויצא אין נוקקין לו כיוצא בו ת"ר נותנין מזונות לכלב בחצר אם שמותר לאכול מותר למכור (דף ים.) קודם הפסח וב"ה אומרים כל שעה שמצו לנכרי אלא א"כ יודע שיכלה עניא ב"ש אומרים לא ימכור אדם רבי עקיבא אלא לפרש דברי ב"ה: דברי ר"ע הן הן דברי ב"ה ולא בא ביתו ר' יוסי בר' חנינא אומר הן הן לחומה ר"ע אומר כדי שיצא מפתח וב"ה אומרים עד שיגיע לבית הסמוך כדי שיגיע *נ"א לביתולמקום קרוב ימשכננו ולא יתננו לו במתנה אלא עוכע, ולא ילונו ולא ישאילנו ולא בייש אומרים לא ימכור אדם הפצו עם השמש: גמי (דף יח:) ת"ר מבעוד יום ובכולן ב"ה מתירין כלים לכובס נכרי אלא כדי שיעשו אומרים אין נותנין עורות לעבדן ולא לביתולמקום קרוב וב"ה מתירין ב"ש מלין אלא כדי שיגיע *נ"א מגי ימים קודם השבת בזמן שהספינה הא דתניא אין מפליגין בספינה פחות בערב שבת מפליגין יש מי שאומר אומר אינו צריך ומצור לצידן אפילו לשבות ואינו שובת דברי רבי רשב"ג לדבר מצוה מפליגין ופוסק עמו ע"מ בשבת בד"א לדבר הרשות אבל מפליגין בספינה פחות מגי ימים קודם אגרת למי שנשתלחה אליו: ת"ר אין אליו יובל והוא משכיר ומשלה כל קצץ. פי׳ דואר איש ידוע שכל כתב דואר במתא אין משלחין כלל אא"כ לבית הסמוך לחומה ואי לא קביע במתא אין משלחין אלא עד שיגיע דלא קצץ לו דמים אי קביע דואר אותן בין מגיע בין לא מגיע והיכא השתא היכא רקצץ לו דמים משלחין בא דלא קביע דואר במתא שמעינן כלל לא קשיא הא דקביע דואר במתא לחומה והא אמרת רישא אין משלחין לביתו ובה"א כדי שיגיע לבית הסמוך ה"ק אם לא קצץ בש"א כדי שיגיע לחומה והלא קצץ אמר רב אשי לביתו ובה"א כדי שיגיע לבית הסמוך לו דמים ב"ש אומרים כדי שיגיע נכרי ע"ש עם חשיכה אא"כ קצץ

שרי משום דפטירי ממצות עונג עונג שבת והיינו טעמא דלדבר מצוה נייחא ובעי מיכלא ומקיימי מצות שבת ולאחר שלשת ימים הויא להו כשכור וגוי ולא יכלי למעבד עונג כדכתיב בהו (תהלים קו) יחוגו וינועו להו שינוי וסת משום נענוע הספינה מצוח עונג שבת דכל ג' ימים הויא מנ, ימים קודם השבת משום בטול מעמא דאין מפליגין בספינה פחות דבריהם במקום עשה אלא היינו במקום כרת גבי קדשים העמידו צב.) גבי פסח לא העמידו דבריהם לא בקדשים ואמרי׳ עלה (פסחים אונן מובל ואוכל את פסחו לערב אבל במקום עשה כדתנן (פסחים צא:) אמאי שרי והא העמידו דבריהם ימים אפיי טפי נמי ועוד לדבר מצוה קטנה בין גדולה ועוד מאי איריא גי אמאי תני ספינה סתם דמשמע בין למיתנא אין מפליגין בספינה קטנה מעמא הוא דאין מפליגין הוה ליה וואי טעמא פריכא הוא דאי מהאי הכי נהגו העם להפליג בים הגדול למעלה מי' טפהים לא גזרו ומשום ומשום גזירת תחומין גזרו בה אבל גוששת ואין במים עשרה טפחים

(דברים כ) עד רדתה ואפילו בשבת: אפילו בשבת וכן היה שמאי דורש השבת ואם התחילו אין מפסיקין של נכרים פחות משלשה ימים קודם אשכחי: ת"ר אין צרין על עיירות בוה עובדא ואפילו כסא דהרסנא לא אפגלו לביתיה ואמר רב כהנא בדידי באמרי אמר רב כהנא לא נצרכה אלא לאושפיויא אמאי דנקיט סמיך איכא כהנא לא אמרן אלא לביתיה אבל שבת יותר משלש פרסאות אמר רב אלעזר ברי צדוק אל יהלך אדם בערב וערבה (דף מד:) אמר איבו משום רי ליה לעונג שבת: גרסינן בפרק לולב תלתא יומי פרה פחדייהו ומקיימי משום טרדא ופחדא דליבא ולבתר להו מיכלא ומשתיא תוך ג' ימים ימים קודם לשבת משום דלא מיתהני עיירות של נכרים פחות משלשה בהדיא והוא הדין שאין צרין על YIL YAZIR VILL WER CTAGTWX דאינון שנים עשר מיל משום דמבטיל דמברי שבתות יתר על שלש פרסאות נמי אמרינן (סוכה מד:) אסור להלך שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה ולהכי פמור מן המצוה ותנן נמי (שם) דאמר מר (סוכה כה.) העוסק במצוה

רב יהודה אמר רב נכרים שצרו על עיירות של ישראל אין יוצאין עליהן בבלי זיין ואין מחללין עליהן את השבת: תניא נמי הכי עיירות של ישראל שצרו עליהן נכרים אין יוצאין עליהן בבלי זיין ואין מחללין עליהן את השבת בד"א בשבאו על עסקי ממון אבל באו על עסקי נפשות

גרסינן בעירובין (דף מה.) אמר

ומחללין עליהן את השבת: (דף יח.)

תבן וקש יוצאין עליהם בכלי זיין

לספר אפילו לאבאו אלא על עסקר

עליהן את השבת ובעיר הסמוכה

יוצאין עליהן בכלי זיין ומחללין

כלי לבן שלהן לכובס נכרי שלשה ימים קודם השבת ושוין אלו ואלו שטוענין בקורות בית הבד ובעיגולי הגת: גמי (דף יט.) (מאי שנא כולהו דפליגי ומאי שנא הנך דלא פליגי הש כולהו אי עביד בשבת חייב חטאת גזרו בהו רבנן ע"ש עם חשיכה הנך דאי עביד להו בשבת לא מחייב חטאת לא גזרו בהו רבנן) מאן תנא דכל מילי דאתא ממילא שפיר דמי רי

נוהגין היו של בית אבא שהיו נותנין

משני אמר רבן שמעון בן גמליאל

रान् ग

כרי שמעון לענין שבת דהא איפסיקא ורבי שמעון לית ליה מוקצה וקי"ל יהודה דרבי יהודה אית ליה מוקצה ועורא דרדיא פלוגתא דרי שמעון ורי וערנגולת לביצתה ותמרי דעסקא רב נחמן עו לחלבה ורחל לגיותה שמעון דלית ליה מוקצה: אמר והלכתא כשמואל דשרי דקאי כרי ונקשרות שתים שתים ונקראות זוגי מחצלות כרוכות ומונחות לסחורה רב אסר ושמואל שרי. GLLLM במוקצות בבתי הבד: הני כרכי דזוגי ומחצלות של בדרין הן המחצלאות תחת הקורה של בית הבד בשבת שרי פיי שמן של בדרין שמן היוצא ומחצלות של בדרין רב אסר ושמואל כרבי ישמעאל: שמן של בדרין דיכה דמו] הורה רבי יוסי ב"ר הנינא במחוסרין שחיקה [וה"ג כמחוסרין הלמא לא פליגי דאסיר כי פליגי בר חנה א"ר יוחנן בצריך דיכה כולי יגמור ואיתמר עלה אמר רבה בר משתחשך ר"ע אומר (דף ים:) לא מבעוד יום רבי ישמעאל אומר יגמור בשום והבוסר והמלילות שריסקן חנינא אמר ר' ישמעאל היא דתנן

את האור במדורת בית המוקד: מאי ולא אתי לאחתויי בגחלים: ומאחיוין מאי טעמא דבני חבורה זריזין הן בפחמין כל שהוא: גמי משלשלין שתאחו האור ברובן רבי יהודה אומר במדורת בית המוקד ובגבולים כדי שבת עם חשיכה ומאחיזין את האור משלשלן את הפסח לתנור ערב און בו משום בישולי נכרים: מתני יוחנן כל שהוא כמאכל בן דרוסאי דרוסאי איתמר נמי א"ר אסי א"ר אמר רבי אלעאי אמר רב כמאכל בן וכמה כדי שיצולו אמר די זריקא שיקרום התחתון שלה: גמי (דף כ.) שיקרמו פניה רי אליעזר אומר כדי ולא חררה ע"ג גחלים אלא כדי ואין נותנין פת לתנור עם השיכה וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום מממון: **מעדו,** און מוצון בשר בצל הכי ושמעינן מינה דהלכתא כרבי וכאטריה דרב לא הוה ליה למעבד שמעון סבירא ליה באתריה דרב הוה שמעון ושמתיה רב הונא והא כרי תלמידא דאורי בחרתא דארגיז כרבי מי שהחשיך וה"ג אמרינן ההוא הלכתא כוותיה בהדיא בסוף פרק

ולא בשעוה ולא בשמן קיק ולא בשמן ולא בירוקה שעל פני המים לא בופת בפתילת האידן ולא בפתילת המדבר בלכש ולא בחוסן ולא בכלך ולא ובמה אין מדליקין אין מדליקין לא להו יציאות השבת במה מדליקין אל של גבבא ושל קש: סליקו ושל רבב ושל קירה במתניתא תנא אין צריכין רוב של זפת ושל גפרית צריכין רוב תני רב יוסף ד' מדורות רב כהנא אמר רב קנים שאגדן מסתברא איתמר נמי (דף כ:) אמר מתקיף לה רב הסדא אדרבה איפכא רוב נתנן בחותלות אין צריכין רוב אגדן אין צריכין רוב גרעינים צריכין אמר רב יהודה קנים צריכין רוב צילכך בעינן רוב עביו ורוב הקיפו: אמר ברוב היקפו אמר רב פפא יחידי רב אמר ברוב עביו ושמואל שתהא עולה ע"י דבר אחר: עץ כני שתהא שלהבת עולה מאליה ולא לסיועי לשמואל להעלות נר תמיד עצים ונניח תחתיהם: תני רבי חייא ושמואל אמר כדי שלא יאמרו הבא ברובן אמר רב ברוב כל אחד ואחד כדי שיוצת האור ברובן. ロメ מעמא דכהנים זריזין הם: ובגבולין

דעדו: ועא דשמן קיק מאי שמן קיק ולא אסרו אלא לעשותן פתילה לנר בין על גבי קרקע בין על גבי מנורה להתחמם כנגדה בין להשתמש לאורה אבל עושין בהם מדורה בשבת בין אלו שאמרו אין מדליקין בהן בשבת שמנים קמ"ל דלא (דף כא.) ת"ר כל דתימא נגזור פסול פתילות אטו פסול פשיטא שעוה אצטריכא ליה מהו פעילות מכאן ואילך פסול שמנים שעוה קירותא: תנא עד כאן פסול אליהן של צמר ושל שער זפת זיפתא פפא אוכמטא באבדי ענא הוסיפו שעל פני המים מאי היא אמר דב בפתילת המדבר שברא: ולא בירוקה אחואנא בעמרניתא דביני ביני: ולא גושקרא שמיה: ולא בפתילת האידן כולכא שמיה יצחק בר זעירי אמר שאלתינהו לכל נחותי ימא ואמרי ולא נפיץ: ולא בכלך אמר שמואל ולא בחוסן אמר אביי כיתנא דדייק בעלמא הוא בעמרניתא דאית ביה: YCW WICH THIM WICH THIM WY מאינו מבושל אין מדליקין בו: גמי וחכמים אומרים אחד מבושל ואחד המדי אומר מדליקין בחלב מבושל שריפה ולא באליה ולא בחלב נחום

אמר שמואל עוף אחד יש בכרכי הים וקיק שמו רב אחא בריה דרב יצחק בריה דרב יהודה אמר משחא דקזא ור"ש ב"ל אומר קיקיון דיונה: אמר רבה פתילות שאמרו חכמים אין מדליקין בהן מה טעם מפני שהאור מסכסך בהן שמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן מה טעם מפני שאין נמשכין אחר הפתילה: בעא מיניה אביי מרבה שמנים שאמרו הכמים אין מדליקין בהן מהו ליתן לתוכן שמן כל שהוא וידליק מי גזרינן דלמא אתי לאדלוקי בעיניהו או לא א"ל אין מדליקין א"ל מה טעם אמר ליה לפי שאין מדליקין בהם והכורך דבר שמדליקין בו ע"ג דבר

פרק ב במה מדליקין

1년 교

עד השיעור הזה ורצה לככותה או השיעור הזה) היתה דולקת והולכת לתוכו כדי שתהא דולק והולך עד לשיעורא (כלומר שצריך ליחן שמן לה אלא דאי לא אדליק מדליק א"נ בשוק לאו דאי כביא הדר מדליק משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן כבתה אין זקוק לה והא דתניא מצותה מכלל דאי כביא לא מזדקיק לה ש"מ ותו מדמדליקין בהן בחנוכה בשבת להשתמש לאורה לא אתי לאטויי אסור להשתמש לאורה דכיון דאסור מדליקין בהם בחנוכה שבת ש"מ בחנוכה בין בחול בין בשבת מדקאמר מדליקין בהן בשבת מדליקין בהן פתילות ושמנים שאמרו חכמים אין זירא (אמר רב מתנה) אמר רב הלכות הנוכה (דף כא:) א"ר נוען לתוכן שמן כל שהוא ומדליק: חלב מהותך וקרבי דגים שנימוחו אוני: אמר רב ברונא אמר רב להעבות ראש הפתילה להרבות אבל להקפות מותר פירוש להקפות

שהניח נר חנוכה מבחוץ והוזק בה מעלין בקדש ולא מורידין: (חנוני החג וזה נותן טעם לדבריו משום כב"ה זה נותן מעם לדבריו כנגד פרי אחד עשה כדברי ב"ש ואחד עשה א"ר יוחנן שני זקנים היו בצידן מורידין: אמר רבה בר בר חנה אי נמי משום מעלין בקדש ולא וטעמייהו דב"ה כנגד ימים היוצאין החג אי נמי כנגד ימים הנכנסין. והולך. מעמייהו דב"ש כנגד פרי מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף פוחת והולך וב"ה אומרים יום ראשון ראשון מדליק שמנה מכאן ואילך המהדרין בית שמאי אומרים יום נר לכל אחד ואחד והמהדרין מן חנוכה נר איש וביתו והמהדרין שמגיעין לבתיהם: ת"ר מצות נר שקיעת החמה כמו חצי שעה עד נקראין תרמודאי ומתעכבין עד אחר תרמודא ובני אדם המביאין אותם פיי עצים ידועים אצלם ונקראים יוחנן עד דכליא רגלא דתרמודאי בו במה דברים אמורים להדליק שתכלה רגל מן השוק עד כמה א"ר שאין מדליקין בו אין מדליקין להשתמש לאורה הרשות בידו: עד מניומי משמיה דרב נחמן (דף כב: אמר רב כהנא זרש רבי נתן בר בנס מחחדש באוחו פך של שמן: דחנוכה הואיל ובכל יום ויום היה אניסא כל יומא ויומא מחמניא יומי בהלל ובהודאה והלכך מברכינן לשנה אחרת קבעום חי ימים טובים ונעשה בה נס והדליקו בה חי ימים היה בה להדליק אלא יום אחד חתום ומונח בחותמו של כה"ג ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה בית השמונאי ונצחום בדקו ולא השמנים שבהיכל וכשגברה מלכות שכשנכנסו יונים להיכל וממאו כל למספר בהון ודלא להתענאה בהון בכסליו יומי חנוכה תמניא אינון דלא מדורה צריך: מאי הנוכה דת"ר בכ"ה ואי אדם חשוב הוא אע"ג דאיכא לאורה ואי איכא מדורה לא בעי רבא וצריך נר אחרת להשתמש בסכנה מניחה על שולחנו ודיו אמר מניחה בחלון הסמוכה לרה"ר ובשעת ביתו מבחוץ ואם היה דר בעליה נר חנוכה מצוה להניחה על פתח הואיל ומצוה לפרסם את הנס): ת"ר של מצוה והאי דקא מניחה מבחוץ אחר פטור מלשלם מפני שהוא נר

משה ולא כלום הדליקה מבפנים והוציאה לחוץ לא לעסקיה הוא דנקיט לה ואמר רבא עשה ולא כלום מ"ט מאן דחזי אמר רבא היה תופס נר חנוכה ועומד לא יתכוין לעשות חריץ (דף כב:) אמר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא בגרירה דתניא ר"ש אומר גורר מבגד לבגד והלכתא כרבי שמעון כשמואל מדליקין מנד לנד ומתירין עביד כרב בר מהני תלת דעביד נר חנוכה אמר אביי כל מילי דמר אמר רב אסור להרצות מעות כנגד דקביל שבתא עליה): אמר רב יהודה איתסר ליה לאדלוקי דחנוכה משום רשבתא דאי מדליק דשבתא ברישא שבת ברישא מדליק דחנוכה והדר בלא בעי לאדלוקי נר חנוכה ונר מימין ונר חנוכה משמאל (והיכא והלכתא משמאל כדי שיהא מוווה ורב ירמיה מדפתי אמר משמאל רב אחא בריה דרבא אמר מימין בטפח הסמוך לפתח היכא מנח לה אמר רבא נר חנוכה מצוה להניחה מכי אמה פסולה כסוכה וכמבוי: ע"ש) נר חנוכה שהניחה למעלה

מנים מכאן ואילך מדליק מברך שנים במדליק מברך שלש והרואה מברך מברך אמר רב יהודה יום ראשון הרואה גר חנוכה חייב לברך מאי צריך לברך ור' ירמיה בר אבא אמר בר אשי אמר רב המדליק נר חנוכה לאדלוקי משום השדא: אמר רב הייא אבל אי פתח בבא לנפשיה מיחייב בפריטי היכא דלא פתח בבא לנפשיה עלאי בגו ביתאי: וה"מ דאשתתופי בשתא ודאי לא צריכנא דקא מדליקי אושפיואי לכתר דנסיבנא אמינא בי רב הוה משתתפינא בפריטי בהדי חנוכה: א"ר זירא מריש כי הוינא אמר רב ששת אכסנאי חייב בנר כולה למוצאי שבת מכבה ומדליקה עששית שהיתה דולקת כל השבת ביו באותו הנס: א"ר יהושע ב"ל נשים הייבות בנר חנוכה שאף הן אשה ודאי מדלקה דא"ר יהושע ב"ל לאו בני מיעבד מצוה נינהו אבל מצוה ולא הנחה עושה מצוה והני אשה ולא כלום מ"ט הדלקה עושה דנקיט לה: האי נר חנוכה (דף מ"ט ה"ג הרואה אומר לצרכו הוא

נאה הרגיל בציצית זוכה לטלית נאה חכמים) הרגיל במזוזה זוכה לדירה (צרגיל בנר של שבת בניו תלמידי [ושבת] הויין לו בנים תלמידי הכמים ניסא אמר רב הונא הרגיל בנר הנוכה פשטה גר חנוכה עדיף משום פרסומי משום פרסומי ניסא בתר דבעיא הדר דתדיר או דלמא נר חנוכה עדיף מהם עדיף קדוש היום עדיף משום בעי רבא נר חנוכה וקדוש היום איזה היום גר ביתו עדיף משום שלום ביתו משום שלום ביתו גר ביתו וקדוש נר חנוכה ונר ביתו נר ביתו עדיף אנו מולה: אמר רבא פשיטא לי כלי נעשית כמדורה ואפילו לאחד עולה לכמה בני אדם לא כפה עליה והקיפה פתילות אם כפה עליה כלי אדם אמר רבא מילא קערה שמן מיש לה שתי פיות עולה לשני בני כג:) א"ר יצחק אמר רב הונא נר אבל מרוח אחת לא צריך: (דף רבה לא אמרן אלא משתי רוחות לה שני פתחים צריכה שני נרות אמר כג.) דארלקה חרש שומה וקמן לא ושהחיינו אמר רב הונא חצר שיש להדליק נר של חנוכה ושעשה נסים והרואה מברך אחד מאי מברך אקב"ו

דדחיל מרבנן איהו גופיה הוי צורבא במוליר רבנן הויין ליה חתני רבנן דרחים רבנן הויין ליה בנין רבנן יקדים ובלבד שלא יאחר אמר רבא לה ההוא סבא תנינא ובלבד שלא לעמוד הענן סברה לאקדומי אמר לעמוד האש ועמוד האש משלים לילה מלמד שעמוד הענן משלים ימיש אמוד העון יומם ועמוד האש רב יוסף תנינא (שמות י"ג:כ"ב) לא יוסף הות מאחרה ומדלקה אמר לה נפיק מינייהו רב שזבי דביתהו דרב בשרגא אמר גברא רבה נפיק מהכא דבי נשא דרב שובי הוא דהוו רגילי רב חסדא הוה רגיל דחליף אפיתחא חייא בר אבין ורב אידי בר אבין: עבעני נפקי מהכא נפקי מיניה רב בצוו ביגלי בשרגי אמר תרי גברי חליף אפיתחא דבי אבין נגרא חזא גרבי יין רב הונא הוה רגיל דהוה הזהיר בקידוש היום זוכה וממלא להו מהו להזכיר של ר"ח בבהמ"ז אם בהודאה אף בהמ"ז בהודאה: איבעיא ירושלים א"ל רבא כתפלה מה תפלה איקלע לבי רבא סבר לאדכורי בבנין מזכיר בהודאה רב הונא בר יהודה הונא אינו מזכיר ואם בא להזכיר XAL LEX XAL LE OUILL XAL LE דלמא משום פרסומי ניסא מדכרינן: כיון דמדרבנן הוא לא מדכרינן או להו מהו להזכיר של חנוכה בבהמ"ז שאין שורפין קדשים ביו"ט איבעיא בהן ביו"ט הוץ משמן שריפה לפי אין מדליקין בהן בשבת מדליקין נמי הכי (דף כד.) כל אלו שאמרו שאין שורפים קדשים ביו"ט ותניא וביו"ט שחל להיות ע"ש עסקינן לפי שמן שריפה הואיל ולשריפה עומד של תרומה שנטמאה ואמאי קרו ליה בשמן שריפה: מאי שמן שריפה שמן מליה משתמעין כצורבא מרבנן: ולא מרבנן ואי לאו בר הכי הוא הויין

בחנוכה וכפורים שאין מחזירין אותו שטעה ולא הזכיר על הנסים בתפלה שאין מחזירין אותו ותו שמעינן דמי שטעה ולא אמר עננו בתפלת תענית בברכת המוון: מהא שמעינן דמי קרושה על הכוס ואין בהן הזכרה אמר אין מחזירין אותו ואין בהן מתול המאורע בשומע תפלה ואם לא שחרית ומנחה מתפלל י"ח ואומר מל תעניות ושל מעמדות ערבית עבידתייהו אלא אימא שני וחמישי ושני וחמישי. שני וחמישי מאי כגון חנוכה ופורים תעניות ומעמדות המזון וימים שאין בהן קרבן מוסף על הכוס ויש בהן הזכרה בברכת אמר מחזירין אותו ואין בהן קדושה ואומר מעין המאורע בעבודה ואם לא ערבית שחרית ומנחה מתפלל י"ח קרבן מוסף כגון ר"ה וחולו של מועד בעני בי אושעיא ימים שיש בהן דרב בידך דתני ר' אושעיא כותיה אמר אינו מזכיר א"ר זירא נקוט הא מדכרינן רב אמר מזכיר ור' הנינא כיון דלא אסיר בעשיית מלאכה לא ראש חודש דאורייתא צריך או דלמא עמצא לומר חנוכה דרבנן לא צריך

בדי תפלות ולפיכך הוא מזכיר והא תפלות הכא נמי יום הוא שנתהייב של שבת יום הוא שנתחייב בהי במתפלל תפלת נעילה צריך להזכיר בן לוי יוה"כ שחל להיות בשבת כותייהו (דף כד:) דא"ר יהושע נחמן ורבי יוחנן אמרי מזכיר והלכתא ורב יהודה אמרי אינו מזכיר רב שנתחייב בארבע תפלות רב הוגא מוסף לא מדכרינן או דילמא יום הוא של חנוכה במוספין כיון דלית בה אועו: איבעיא להו מהו להזכיר היום בעבודה ואם לא אמר מחזירין מעקגן המונני החבני ואומר קדושת וחולו של מועד ערבית שחרית ומנחה יום שיש בו קרבן מוסף כגון ר"ח ואם לא אמר אין מחזירין אותו וכל מעפגל י"ה ואומר מעין המאורע חנוכה ופורים ערבית שחרית ומנחה לרבן מוסף כגון העניות ומעמדות בתוספתא בהדיא כל יום שאין בו ופורים אין מחזירין אותו ותניא [נמי] מוסף כגון העניות ומעמדות וחנוכה וחש"מ אבל יום שאין בו קרבן שיש בהן קרבן מוסף כגון ר"ח לפי שאין מחזירין אותו אלא בימים

אי קד

ומשום הכי לא גמרינן ביה הלילא דר"ה לאו דאורייתא אלא מנהגא הוא פסט ובי י"ט של עצרת אבל הלל החג וחי ימי חנוכה ובי י"ט של ימי החג ובגולה כ"א יום טי ימי פסח ויום טוב של עצרת ושמונת חי ימי חנוכה ויו"ט הראשון של יחיד גומר בהן את ההלל ואלו הן רי שמעון בן יהוצרק י"ח יום בשנה (ערכין דף י:) דאמר רי יוחנן משום בעו למיגמר הלילא בכל יומא ויומא והני תמני יומי דחנוכה מיחייבינן יום הוא שנתחייב בחמש תפלות: משום סכנה אבל התם ביום הכפורים לירד לפני התיבה ורבנן הוא דתקון דין הוא דלא צריך ש"צ ערבית שנתחייב בחמש תפלות. הכא בעייש לשיא לך הא דאמר ריב"ל יום הוא יורד ערבית ביו"ט וכן הלכתא. ואי של יו"ט שאלמלא שבת אין ש"צ לפני התיבה ערבית א"צ להזכיר שחל להיות בשבת שליח צבור היורד מנא דריב"ל: אמר רבא יום טוב אין נביא בר"ה לית הלכתא כותיה צריך להזכיר של ר"ה שאלמלא שבת להיות בשבת המפטיר בנביא אינו באמר רב גידל אמר רב ר"ח שחל

ערב שבת מביאין לו עריבה מליאה מנטינו של רבי יהודה ברי אלעאי מאי מצוה דאמר רב יהודה כך היה בחמין ערבית רשות ואני אומר מצוה נר בשבת חובה רחיצת ידים ורגלים רבא בר רב הנין אמר רב הדלקת דאמר רב הסדא ואמרי לה אמר שאני אומר הדלקת נר בשבת חובה שמא יניחנו ויצא א"ל אביי ויצא אער רבא עפני שריחו רע גזירה אין מדליקין בעטרן (דף כה:) מ"ט מדליקין אלא בשמן זית בלבד: גמי בעטרן ובנפט ר' טרפון אומר אין צנונות בשמן דגים בשמן פקועות בשמן שומשמין בשמן אגוזים בשמן השבת וחכמים מתירין בכל השמנים אומר אין מדליקין בעטרן מפני כבוד בשמן שריפה ביום טוב ר' ישמעאל ומובץ ובוני: משני אול מוביקין בראש חדש קרי ליה בלא ברכה נילכך אי בעי יחיד למיקרי הלל יחיד לא יתחיל ואם התחיל גומר ש"מ מנהג אבותיהם בידיהם תנא כיון דשמעינהו דמדלגי ואזלי אמר לרו הלל בר"ה סבר לאפטוקינהו כח:) רב איקלע לבבל חזא דקא אלא מדלגי דלוגי דאמרינן (תענית

מים חמין ורוחץ בה פניו ידיו ורגליו ודומה למלאך הי ומתעטף ויושב בסדינין המצויצין

מאומאמוט ולא ידעוא למאי הלכתא: ווסה היינו דתנינא שלש על שלש לא מדליק בהיתרא קא מדליק א"ר מגליק ור"ע סבר קיפול מועיל וכי כלי וכי קא מדליק בשבר כלי קא דאדליק ביה פורתא הויא ליה שבר מותיל ובמילתא קמייתא קיימא וכיון ציוצא רבי אליעזר סבר קיפול אינו מולא המדליק צריך להדליק ברוב כלים ודכ"ע אית להו להא דאמר מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי אנע להו להא דר"י אמר רב דאמר וביו"ט שחל להיות בע"ש הוא ודכ"ע דמגמ גג מגמ מזומזמונו גסלונו וכן אמר רב אדא בר אהבה הכא דמאי פליגי אמר ר"א א"ר אושעיא ליפול מועיל אלא לענין הדלקה אליעור קיפול אינו מועיל ור"ע סבר לענין טומאה בהא פליגי דסבר רבי דר"א ור"ע בגמרא כך היא בשלמא **גמי** פתילת הבגד פלוגתא בה ר"ע אומר טהורה היא ומדליקין ר"א אומר טמאה היא ואין מדליקין פתילת הבגד שקפלה ולא הבהבה מומאת אהלין אלא פשתן (דף כה:)

ומולא מנונל וב אוא בו אנכני

ع، باد

LS

בין שאינו מן המוכן [טמא דר"א לנער בו את הקדרה בין מן המוכן המרחץ או לקנה את הריהים או אל שלשה שהחקינו לפקק בו אח ור"ע לטעמיה דתנן פחות משלשה שלשה עסקינן ואזדא ר"א לטעמיה במנונא אמר הכא בפחות משלשה על שלשה (על שלשה) מכוונות: רב שאמרו הוץ מן המלל דר"ש וחכ"א מומאני ובועון שלשה על שלשה מאומאמות למאי הלכתא לענין הא דתני רב יוסף שלשה שאמרו ולא בסמרטוטין שאינן מחורכין אלא מדליקין בפתילה שאינה מחורבת רבא אמר היינו טעמא דר"א שאין וליה לא ס"ל כרבי יהודה) (דף כמ.) מבפך א"ל טעמא דמתני קא מפרש עבדיה וכי קא מהפך בשבר כלי קא כיון דאדליק ביה פורתא שבר כלי קא ליה וליה לא ס"ל כרי יהודה (ואמאי בגמרא לדבריהם דר"א ור"ע קאמר יהודה ס"ל נולד הוא ואסור ומתרץ ביום טוב ואינו חושש ואי ס"ד דכרבי שחקק קב בבקעת ישראל מסיקה בכי והאמר רב אדא בר אהבה נכרי ס"ל ומי אמר רב אדא בר אהבה אליבא דרי יהודה שיימ כרי יהודה

הדלת כיון שלא הניחו כקופסא בין שתלאו כמגוד בין שהניחו אחורי לאג אלא לאשפה קאי (והכי קאמר באי מוכן דא"ר יהושע לאו אקופסא רי יהושע מוכן הוא וטהור הוא אלא דברי הכל ממא אם כן היכי קאמר לופסא דאמריי לעיל הניחו בקופסא בוא וטהור הוא לא קאמר מוכן לגבי וממא צוא ורבי יהושע דאמר מוכן אחשביה וכמי שהניחו בקופסא דמי בין שהניחו אחורי הדלת אחשובי שלא זרקו לאשפה בין שהניחו במגוד מוכן הוא וממא הוא דקסבר ר"א כיון (ומעא צוא) בלגבי קופסא [לאו] הוא ור"א דקאמר [לאו] מוכן הוא אחורי הדלת לאו מוכן הוא וטהור סבר בין שתלאו במגוד בין שהניחו בדלת מוכן הוא וממא הוא ור' יהושע סבר בין במגוד בין שהניחו אחורי במגוד או שהניחו אחורי הדלת דר"א בכל ממא לא נחלקו אלא שתלאו מהור (דף כמ:) הניחו בקופסא דברי א"ר יוחנן זרקו לאשפה דברי הכל ואמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנה המוכן שמא שלא מן המוכן שהור במוכן] טהור רי עקיבא אומר מן רי"א בין מן המוכן בין שאינו מן

מצועני אכן מלשה על שלשה מאטרו שלש על שלש שנהמעום נבלא משנה שלימה שנינו מפני דהיכי קתני ר' עקיבא אומר טהורה משלשה [מפחים] והא דחויה היא דקתני במתני' בפתילה שיש בה פחות ראיה מגי על גי ומוקים לה לפתילה הכי ומאן דחוא דרב המנונא דאייתי מני [אצבעות] על גי וקאמר בתר מוקים להא דרב המנונא בפחות דהלכתא והכי אשכחיה ליה דקא שמעת פירושא מעליא אליבא למכעדיה ולברורי פירכי ולפרושי ודלא כהלכתא ולהכי איצטריכנא עבואעא פירושא דלאו דסמכא עסקינן וכו' אשכחנא ביה למקצת בכא בפחות משלשה על שלשה דטומאה. והא דאמר רב המנונא דהכנה דאשפה לא הויא הכנה שורקה לאשפה והוי טהור דאמרינן ליה כרי יהושע דאמר טהור והוי כמו מומאה ובהניחו אחורי הדלת סבר סבר כרי אליעזר והוי מוכן לגבי לגבי טומאה) ור"ע בתלאו במגוד כלום והכנה דאשפה לאו שמה הכנה דעתיה עילויה ואינו חשוב לגביה מוכן הוא לאשפה וטהור הוא דלאו

נינהו ולהכי הזינן לפרושי האי מילי לית בהו מששא ולאו דסמכא מבור מטמא הרי נתברר לך דהני שלש טהורה מכולם ואי אפשר לדון ממומאט מדרס ופחות משלש על על שלשה טמאה בכל הטומאות חוץ שלשה (מפחים) והלא פחות משלשה עמעמ גל מלש לפחות משלשה על על שלש וכי באיזה דין שוה פחות קתני לה והוא הדין לפחות משלש אמרת בפחות משלשה על שלשה שלש שנתמצטה טהורה וצוד היכי מלימה שנינו מפני שאמרו שלש על בפחות משלש על שלש והלא משנה ניכי קתני ר' אליעזר אומר טמאה עקיבא טהורה ואימא לאידך גיסא פחות משלש הוא ולהכי קתני רבי גליה כי קושיא דיליה מאי אמרת הוא פירושא דאשכחן ואנן מקשינן והוא הדין לפחות משלש: הדין בהדיא בפחות משלשה קתני לה והא דקאמר שלשה דהכנת מטליות אולמני עב נימוווא בפטוני מני באולעני עד אנא דשלש על שלש פחות משלש על שלש הוא וכיון במדרס שמא בכל השומאות אלא שנחמעטה אף על פי שטהור מן

ממא לא נחלקו אלא שתלאו במגוד הכל מהור הניחו בקופסא דברי הכל אמר רבי יוחנן זרקו לאשפה דברי עולא ואיתימא רבה בר בר חנה ממא שאינו מן המוכן טהור ואמר מצור רבי עקיבא אומר מן המוכן בין מן המוכן בין שאינו מן המוכן מל במוכל שמא רבי יהושע אומר אליעזר אומר בין מן המוכן בין שאינו הקדרה ולקנח בו את הריחיים רי לפקק בו את המרחץ ולנער בו את פחות משלשה על שלשה שהתקינו ר"א ור' יהושע ור' עקיבא דתנן דינן שוה ובהאי הצנעה קא מיפלגי עתגתני גל עלשה ושלש על שלש מקבל טומאה טהורה וידוע שפחות שמקבל טומאה טמאה לדבר שאין שיצניענה לבגד ר"ש אומר לדבר מל שלש לעולם אינה טמאה עד מטמא דתניא בתוספתא בענין שלש אי אצנעיה ואי לא אצנעיה לא הג הגה הג הגה גא עמעא אגא שמעתא דפחות משלשה על שלשה בסמכא אליבא דהלכתא עיקר האי שמעתא פירושא מעליא ופירושא

אשפה מוכן קרי ליה ור"ע מהיקרא והאי דקרי ליה מוכן דלגבי לנער בו את הקדרה שהרי ביטלו הילכך טהור הוא ואע"פ שלא התקינו שלא הניחו בקופסא לאו מוכן הוא בההיא התקנה ורבי יהושע סבר כיון וכיוצא בה לא נפק ליה מתורת בגד שחזר והתקינו לנער בו את הקדירה דכמי שהניחו בקופסא דמי ואף על פי אליעזר סבר מוכן הוא וטמא הוא במגוד או שהניחו אחורי הדלת רי בתקנה לאלין מילי כי פליגי בשתלאו דהא כבר בטליה מעיקרא ולא בעי בו את הקדירה ובין לא התקינו טהור טהור דהא בטליה ובין התקינו לנער הכל ואם זרקו לאשפה דברי הכל תקנה מתורת בגד וטמא הוא לדברי מעורת בגד ולא מפקא ליה ההיא מלבל טומאה הוא לא בטיל ליה שהן מעשה מוך בעלמא ודבר שאינו את המרחץ ולנער בו את הקדרה ואף על פי שחזר והתקינו לפקק [בו] הניחו בקופסא הרי הכינו והצניעו או שהניחו אחורי הדלת פיי שאם

ורבי יהודה מתיר ואם חברה היוצר שתהא מנטפת ואפילו היא של חרס שמן ויתננה על פי הנר בשביל אדם שפופרת של ביצה וימלאנה לומיא ובלא ספק: מתבי לא יקוב קירושא דהאי שמעתתא בבירור בלא מדליקין והלכתא כותיה הדין הוא שאינן מחורכין כדרבא ור"ע סבר שאינה מחורכת ולא בסמרטוטין אליעור לפי שאין מדליקין בפתילה אבל לענין הדלקה היינו טעמא דרבי טהורה בהא פליגי לענין טומאה פתילת הבגד דעדיין בגד הוא וקאמר ולפיכך אמר טהורה היא מדקרי לה הניחו אחורי הדלת לאו מוכן הוא ברי יהושע ובין תלאו במגוד ובין וממא צוא ור"ע הדר ביה לגבי הניחו אחורי הדלת לר"א מוכן הוא על שלשה ובין שחלאו במגוד ובין הבגד לענין טומאה בפחות משלשה לפלוגתא דרבי אליעזר ור"ע בפתילת ולפום הכין אוקמא רב המנונא באמר (לאו) מוכן הוא וטהור הוא אחורי הדלת סבר לה כרבי יהושע דאמר מוכן הוא וטמא הוא ובהניחו בעלאו במגוד סבר לה כרבי אליעזר דבהא אפילו רבי שמעון מודה דקא בפתילה שצריך להבהבה עסקינן לעולם כרבי שמעון סבירא ליה והכא אסקה (דף לא:) רבי יוחנן דרבי יוסי הפתילה מפני שהוא עושה פחם: גמי חייב רבי יוסי פוטר ככולן חוץ מן הגר כחס על השמן כחס על הפתילה יהודה חייב הטאת: מתבי כהס על נאם כבה פטור אבל אסור ולרבי בו סכנה הוא לרי שמעון לא יכבה ואפילו לרבי יהודה ואם חולה שאין בו סכנה הוא מותר לכבות לכתחלה דשמעתא (דף ל.) אם חולה שיש החולה שיישן פטור: גמי סוגיא לסטים מפני רוח רעה ואם בשביל מפני שהוא מתירא מפני נכרים מפני כעין יוצר: מתני המכבה את הנר מותר והא אנן יוצר תנן אלא אימא וכוי: תנא ואם חברה בסיד ובחרסית לאיסתפוקי מיניה: ואם חברה היוצר בלכתא כרבי יהודה דלמא אתי מניר: גמי ורבי יהודה מתיר ולית בשביל שתהא שואבת ורבי יהודה בצד הנר ויתן ראש הפתילה בתוכה לא ימלא אדם קערה שמן ויתננה מתחלה מותר מפני שהוא כלי אחד

۲۲ ۲۲

בייף שבת

ר' יצחק בריה דרב יהושע לעולם - ויש אומרים בעון ביטול מזוזה ויש ל"ב:י"א) קטנתי מכל החסדים: אמר וא"ר יוחנן מאי קראה (בראשית ואם עושין לו גס מנכין לו מזכיותיו שעושין לו נס שמא אין עושין לו נס אל ילך אדם במקום סכנה ויאמר כעין גשר] אמר רבי יוחנן לעולם הג ביתר הל הגשר ותו לא אימא מבוקי אמר רבא בשעה שעוברין תורא חד חד סכינא [וגברי היכי שנא בשעת לידתן אמר רבא נפל לאו אני נוטל נשמתכם מכם ומאי אם אתם משמרים אותם מוטב ואם נר על עסקי נר הזהרתי אתכם אטכם נשמה נחתי בכם שקרויה אַעכם על עסקי ראשית הזהרתי אתכם (דף לב.) ראשית קראתי דם נתתי בכם על עסקי דם הזהרתי שפרא אמר הקדוש ברוך הוא רביעית כדדרש ההוא גלילאה קמיה דרב חלה והדלקת הנר מאי איכא למימר לפיכך תלקה בחדרי בטנה תינח נדה יצחק היא קלקלה בחדרי בטנה צמ, כתתע לידתן מאי טעמא א"ר זהירות בנדה ובחלה ובהדלקת הנר: נשים מתות בשעת לידתן על שאינן מעצו מוא: מעני אג שלש עבירות

יהודה הנשיא אומר בעון ביטול תורה ר"א בנו של ר' שמעון בן יוחאי רבי רבנן בעון נדרים בנים מתים דברי ידיו של אדם אלו בניו ובנותיו תנו וחבל את מעשה ידיך ואיזה הן מעשה בוא למה יקצוף האלהים על קולך נאל תאמר לפני המלאך כי שגגה אל תתן את פיך לחטיא את בערך של אדם מתים כשהם קטנים שנאי ר' אומר בעון נדרים בניו ובנותיו לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיך אדם שנאמר (משלי כ"ב:כ"ז) אם אין בעון ביטול נדרים מתה אשתו של מובים: (דף לב:) תניא ר' נתן אומר פרקליטין גדולים תשובה ומעשים ניצול ואם לאו אינו ניצול ואלו הם לידון אם יש לו פרקליטין גדולים לגרדום לידון שכל מי שעלה לגרדום ונפל למשכב דומה למי שהעלוהו למי שנתנוהו לקולר עלה למטה שנמסר לסרדיום הש בראשו דומה מתודין אדם יוצא לשוק דומה למי לו התודה שכן דרך כל המומתין ת"ר מי שחלה ונטה למות אומרים יחלה אומרים לו הבא זכות והפטר יבקש אדם רחמים שלא יחלה שאם גם חום יגולו מימי שלג שאול חטאו מגיעין שנאמר (איוב כ"ד:י"ט) ציה ובני אדם רצים אחר הפרנסה ואין מל ומטר והיוקר הווה והשכר אבד ומעשרות שמים נעצרים מלהוריד אל ביתך: בעון ביטול תרומות עריסותיכם תתנו לכהן להניח ברכה שנאמר (יחזקאל מ"ד:לי) וראשית אלא בהלה ואם נותנין מתברכין זאת לכם וגוי אל תיקרי בהלה שנא' (ויקרא כ"ו:ט"ו) אף אני אעשה ווורעים זרעים ואחרים אוכלין אותם במכונס ומארה בשערים משתלחת יהודה אומר בעון חלה אין ברכה מעים כשהן קטנים רבי אלעזר ברבי ואשתו מפלת נפלים ובניו ובנותיו מריבה רבה בתוך ביתו של אדם ר, נחמיה אומר בעון שנאת חנם והחזיקו בכנף איש יהודי: תניא משרה אנשים מכל לשונות הגוים בי צבאות בימים ההמה אשר יחזיקו שנאמר (זכריה ח':כ"ג) כי כה אמר שני אלפים ושמונה מאות עבדים מצות ציצית זוכה ומשמשין אותו במצות ציצית שכל הזוכה ומקיים רבי שמעון בן לקיש הוו זהירין אומרים בעון ביטול ציצית: אמר

עוסרו לי אל תקרי באלה אלא באלה שנאי (ויקרא כו) ואם באלה לא אדם מתמעטים והדרכים משתוממים רעה באה לעולם ובהמה כלה ובני שקר וחלול השם וחלול שבת חיה שבב וצו, כמול מכומע מוא ומכומע (ניקרא כ"ו:כ"ה) והבאתי עליכם שבעים ואוכלין לחמם במשקל שנאי ובצורת באה ובני אדם אוכלין ואינן עורה חרב וביזה ודבר בא לעולם ומווע בדין וקלקול הדין ועון ביטול וגוי (דף לג.) בעון עינוי הדין העושקות דלים הרוצצות אביונים בזה פרות הבשן אשר בהר שומרון שנאמר (עמוס די:אי) שמעו הדבר אדם אוכלין בשר בניהם ובנותיהם אול הגובאי עולה והרעב הווה ובני מיבלו שפתותיכם מלומר די: בעון תן בלי די מאי עד בלי די עד ארובות השמים והריקותי לכם ברכה הי צבאות אם לא אפתה לכם את מרף בביתי ובחנוני נא בזאת אמר את כל המעשר אל בית האוצר ויהי מתברכין שנאי (מלאכי גי:יי) הביאו תשאום יגולו מימי שלג ואם נותנין שצויתי אותם בימות החמה ולא עאוא דבי ר' ישמעאל בשביל דברים

ומרע וכל פה דובר נבלה בכל זאת ואת אלמנותיו לא ירחם כי כלו חנף על בחוריו לא ישמח ה' ואת יתומיו נענין שנאמר (ישעיהו מי:מ"ו) על כן מעים ויתומים ואלמנות צועקין ואינן מעטרשות ובחורי שונאי ישראל הפה צרות רבות וגזירות קשות אתכם כאשר קאה וגוי בעון נבלות (ויקרא י"ח:כ"ה) ולא תקיא הארץ אחרים ויושבין תחתיהן שנאמר לעולם ומגלים אותן ממקומן ובאין והשמטת שמיטין ויובלות גלות בא שוכן בתוכה בעון גלוי עריות וע"ו בא אם אתם מטמאין אותה אין אני ל"ה:ל"ג) ולא תחניפו את הארץ וגוי מסתלקת מישראל שנאמר (במדבר דמים בית המקדש חרב ושכינה שלול משבועת שקר בעון שפיכות כו) מחלליה מות יומת וילפינן חלול שם קדשי ובחילול שבת (ויקרא כעיב (ויקרא כו) ולא תחללו את את שם אלהיך אני הי ובחילול השם כו) ולא תשבעו כשמי לשקר וחללת דרכיכם וכתיי בשבועת שקר (ויקרא את בהמתכם והמעיטה אתכם ונשמו חית השדה ושכלה אתכם והכריתה וכתיב (ויקרא כו) והשלחתי בכם את

משך ידו את לוצצים כת הנפים עיני כת לצים דכתיב (הושע זי:הי) ק"א:זי) דובר שקרים לא יכון לנגד שקרים כת שקרים דכתי (תהילים כת חנפים כת מספרי לשון הרע כת אינן מקבלות פני שכינה כת לצים חסדא אמר רב ירמיה ארבע כתות במס' סוטה (דף מב.) אמר רב וסימן ללשון הרע אסכרה גרסינן חנם ירקון סימן לגסות הרוח עניות סימן לעבירה הדרוקן סימן לשנאת עמרוק ברע: ת"ר ארבעה סימנין הן שנאמר (משלי כי:לי) חבורות פצע עבירה חבורות ופצעים יוצאות בו רב אושעיא כל הממרק עצמו לדבר כ"ב:י"ד) זעום הי יפול שם אמר אמר אף השומע ושותק שנא׳ (משלי גמולה פי זרות רב נחמן בר יצהק גיהנם שנאי (משלי כ"ב:י"ד) שוחה מולא כל המובל את פיו מעמיקין לו הופכין אותו לרעה ואמר רבה בר רב עליו גזר דין של שבעים שנה לטובה ומוציא דבר נבלה מפיו אפילו הותמין נכנסה לחופה אלא כל המנבל את פיו אבא אמר רב הכל יודעין למה כלה ועוד ידו נטויה אמר רב נחמן בר לא שב אפו ועוד ידו נטויה מאי

בתה אטני לא יגורך רע לא יגור

(תהילים הי:הי-וי) כי לא אל הפץ

ς9

רי"ף שבת

כמה גדול כח של

פרק ב במה מדליקין

וציינו דאמר ר"ש בן לקיש מאי למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה לחלוטין ותנן אין בין מצורע מוסגר (ויקרא כה) לצמיתות ומתרגמינן בסתר רעהו אותו אצמית וכתיב התם עליו שנאי (תהילים קייא:הי) מלשני כל המספר לשון הרע נגעים באין וא"ר יוחנן משום רי יוסי בן זמרא נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו (עבילים י"ב:הי) אשר אמרו ללשוננו ברע כאילו כופר בהקב"ה שנאמר רי יוסי בן זמרא כל המספר לשון לשון רמיה: (שם) וא"ר יוחנן משום של בשר מה יתן לך ומה יוסיף לך לך בי חומות אחת של עצם ואחת ואתה מבפנים ולא עוד אלא שהקפתי מוטה כל איבריו של אדם מבחוץ לך כל איבריו של אדם זקופין ואתה לו הקב"ה ללשון לשון מה אעשה לך ומה יוסיף לך לשון רמיה אמר מאי דכתיב (תהילים ק"כ:גי) מה יתן רבי יוחנן משום רבי יוסי בן זמרא על אחת כמה וכמה (ערכין מו:) אמר האבנים כך המוציא דבה על חבירו מרגלים שהוציאו דבה על העצים ועל לשון הרע מנין ממרגלים ומה

עני רב דימי קמיה דרב ספרא לעולם מרח קמאי ושמעי אינשי ואכסני ליה: נאמר רחמנא ליברכיה לפלניא דהכי שפיר למחר נפיק ויתיב בשוקא ראיקלע לאושפיזיה וטרחו קמיה דלול גדול קללה תחשב לו אין כגון קללה תחשבלו משום דמברך רעהו מכרך רעהו בקול גדול בבקר השכים אמר מאי דכתיב (משלי כ"ו:י"ד) חברא אית ליה: כי אתא רב דימי חברך חברא אית ליה וחברא דחברך עלתא לית בה לישנא בישא מ"ט צונא כל מילתא דמתאמרא באנפי וחזרתי לאחורי אמר רבה בר רב לי דאמר רי יוסי מימי לא אמרתי דבר בישא א"ל אנא כי הא דרי יוסי סבירא אמר ליה אביי כ"ש הוצפא ולישנא מארה לית בה משום לישנא בישא רבא כל מילתא דמתאמרא באנפי רפלניא דנפישי טואי *שם טו.אמר הכי היכא משתכהא נורא אלא בביתא בלא מפגל ליה בלישנא בישא דקאמר באמר איכא נורא בבי פלניא והוא מוציא שם רע ה"ד לישנא בישא כגון עונע במצורע זו היא תורתו של דכתיב (ויקרא י"ד:בי) זאת תהיה

האנא דבי ר' ישמעאל מי שמייחד (ויקרא י"ד:ל"ה) ובא אשר לו הבית את ממונו ועל צרות העין דכתיב ממון שאינו שלו יבא כהן ויפור הכהן ופנו את הבית תנא הוא הכניס הגול דכתיב (ויקרא י"ד:ל"ו) וצוה כ"ו:י"ט) והצרעת זרחה במצחו על עד להשחית וכתיב (דברי הימים ב ב כ"ו:מ"ו-מ"ו) ובחוקתו גבה לבו על גסות הרוח דכתיי (דברי הימים וינגע הי את פרעה נגעים גדולים עריות דכתיב (בראשית י"ב:י"ו) וארעת נעמן תדבק בך על גילוי קח ככרים וכתיב (מלכים ב ה':כ"ז) (מלכים ב הי:כ"ג) ויאמר נעמן הואל זב ומצורע ועל שכועת שוא דכתיב ב ג':כ"ט) ואל יכרת מבית יואב על שפיכות דמים דכתיב (שמואל מלשני בסתר רעהו אותו אצמית על לה"ר דכתיב (תהילים ק"א:ה") צסות הרוח ועל הגול ועל צרות העין מדומע מוא ומל גילוי עריות ועל לשון הרע ועל שפיכות דמים ועל שבעה גופי עבירות נגעים באין על ינועו: אמר ר' שמואל בר נחמני על יותר מדאי שמתוך טובתו בא לידי אל יספר אדם בשבחו של חבירו

היה לך מאנת הכלם לא קשיא הא אומר (ירמיהו גי:גי) ומצח אשה זונה והיה על מצח אהרן וכתוב אחד פנים דכתיב (שמות כ"ח:ל"ז-ל"ח) על מעשה קול ציץ מכפר על עזות אמר הקב"ה יבא דבר שבקול ויכפר ועופים מעיל מכפר על לשון הרע זרה דכתיב (הושע ג׳:די) ואין אפוד חשן משפט אפור מכפר על עבודה דכתיב (שמות כ"ח:ט"ו) ועשית מל לב אהרן חשן מכפר על הדינין דאיתיה דכתיב (שמות כ"ה:לי) והיה אבום מכפר על הרהור הלב אהיכא דבר שבגובה ויכפר על מעשה גובה כדרבי הנינא דאמר רבי הנינא יבא ערוה מצופת מכפרת על גסות הרוח ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר גילוי עריות דכתיב (שמות כ"ה:מ"ב) את הכתנת בדם ומכנסים מכפרין על בכעוד (בראשות ל"ז:ל"א) ויטבלו כעונת מכפרת על שפיכות דמים מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין לפרשת קרבנות ללמדך מה קרבנות ששון למה נסמכה פרשת בגדי כהונה מנכסגו איני והאמר רב ענני בר בתוך ביתו ואינו מהנה לבני אדם ביתו לו כלומר שאינו מכניס אורחין איש לאשתו ובין איש לרעהו לפיכך ישב אמר הקב"ה הוא הבדיל בין מאמרה תורה עליו (ויקרא יג) בדד יהושע בן לוי מה נשתנה מצורע בא בצנעא הא בפרהסיא: אמר רבי לשון הרע אלשון הרע נמי לא קשיא בר קטלא הוא במזיד ולא אתרו ביה יריע מאן קטליה אי דיריע מאן קטליה לשיא הא דיריע מאן קטליה והא דלא שפיכות דמים אשפיכות דמים לא במים קשיא לשון הרע אלשון הרע חשאי קשיא שפיכות דמים אשפיכות יבא מעשה השאי ויכפר על מעשה על מעשה לשון הרע אמר הקב"ה ר, ישמעאל על מה הקטורת מכפרת בקטורת ויכפר על העם ותנא דבי שנאמר (במדבר י"ז:י"ב) ויתן את הייא למדנו בקטורת שהיא מכפרת ערופה ולשון הרע בקטורת דתני רבי ולשון הרע שפיכות דמים בעגלה בדבר אחר ואלו הן שפיכות דמים כפרה בקרבנות ומצינו להם כפרה כן לוי שני דברים לא מצינו להם וצאמר רבי סימון אמר רבי יהושע ואי לא אהנו מעשיו מעיל מכפר איני אי דאהנו מעשיו נגעים באין עליו באבנו מעשיו הא דלא אהנו מעשיו

שבת: מתני ספק חשיכה ספק אינה צילוי עריות ושפיכות דמים וחלול ביתו סוף בא לידי שלש עבירות שמואל כל המטיל אימה יתירה בתוך מנשראל: אמר רב יהודה אמר אימה יתירה והפילה כמה רבבות פולגש בגבעה המיל עליה בעלה אדם אימה יתירה בתוך ביתו שהרי בפרק ראשון (דף ו:) לעולם אל ימיל וקיימתיה מסברא גרסינן בגיטין לא שמיע לי הא דרבה בר רב הונא בליקבלן מיניה אמר רב אשי אנא ליה למימרינהו בניחותא כי היכי צריך אדם לומר בתוך ביתו מיבעי אף על גב דאמור רבנן שלשה דברים ולא תחטא אמר רבה בר רב הונא וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך בן לוי אמר קרא (איוב הי:כ"ד) צמ, מוא צוו מולו אמר רבי יהושע עשרתם ערבתם הדליקו את הנר: בתוך ביתו ערב שבת עם השיכה לד.) שלשה דברים צריך אדם לומר לפיכך יביא קרבן פטיט: מתני (דף אמר הקב"ה הוא עושה מעשה פטיט (ויקרא י"ד:די) שתי צפרים לטהרתו נשתנה מצורע שאמרה תורה יביא כדר ישב וא"ר יהושע בן לוי מה

בזבל ולא במלח ולא בסיד ולא בחול מומנין אין טומנין לא בגפת ולא הא דתנן במה טומנין ובמה אין מבעוד יום גזירה שמא ירתיח. פיי מומנין בדבר המוסיף הבל (ואפילו) לקולא: אמר רבא מפני מה אמרו אין ספיקא דרבנן הוא וספיקא דרבנן לא ליקני קמא ליקני בין השמשות ואי בין השמשות לילה הוא בתרא צוא דערא ליקני קמא לא ליקני ממה נפשך אי בין השמשות יממא עירובו משחשיכה שניהם קנו עירוב שעירב עליו בין השמשות נאכל יום נאכל עירובו בין השמשות וזה בין השמשות זה שעירב עליו מבעוד מליו מבעוד יום ואחד עירב עליו לו שנים צא וערב עלינו אחד עירב לא עירובי תחומין: אמר רבא אמרו אוקימנא מערבין עירובי הצרות אבל ומערבין וטומנין את החמין: גמי את הנרות אבל מעשרין את הדמאי מסבילין את הכלים ואין מדליקין חשיכה אין מעשרין את הודאי ואין

בין השמשות הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון החמה וכל זמן שפני מזרח מאדימים ימים ואיזהו בין השמשות משתשקע הלילה מטילין אותו לחומרא לשני ספל כולו מן היום ספק כולו מן בין השמשות מן היום ומן הלילה ואתי לאחתויי בגחלים (דף לד:) ת"ר את החמין גוירה שמא יטמין ברמץ מכלל דאם חשכה ודאי אין טומנין חשיכה אין מעשרין וכוי אבל טומנין חשיכה כדתנן ספק חשיכה ספק אינה יום אי נמי ספק חשיכה ספק אינה ולא התירו לכסות בהן אלא מבעוד פירוש כגון פירות וכסות וכנפי יונה בדבר שאין מוסיף הבל משחשכה אמר רבה מפני מה אמרו אין טומנין קדרות בין השמשות רותחות הן: בין השמשות נמי ניגזור א"ל סתם עוגע שמא ירתיה א"ל אביי אי הכי ואין טומנין בהן (אפילו) מבעו"י והני כולהו דבר המוסיף הבל נינהו

דף מו

יוסי לענין תרומה (דף לה:) דלא כרבי יהודה לענין שבת והלכה כרבי בר בר הנה אמר רבי יוחנן הלכה לתחתון לילה (דף לה.) אמר רבה בין השמשות הכסיף העליון והשוה הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון וכל זמן שפני מזרח מאדימים יום שמואל הכי קתני משתשקע החמה ורב יוסף אמר רב יהודה אמר הכסיף העליון והשוה לתחתון לילה ולא הכסיף העליון נמי בין השמשות שפני מזרח מאדימים הכסיף התחתון השמשות משתשקע החמה וכל זמן אמר רבה כרוך ותני איזהו בין ולא השוה העליון) בין השמשות העליון לילה הא הכסיף התחתון והדר תני הכסיף התחתון (והשוה בתחתון ולא הכסיף העליון לילה זמן שפני מזרח מאדימים הא הכסיף בין השמשות משתשקע החמה וכר יוצא: הא גופא קשיא אמרת איזהו ואי אפשר לעמוד עליו זה נכנס וזה ורי יוסי אומר בין השמשות כהרף עין שילך אדם משתשקע החמה חצי מיל דברי ר' יהודה ר' נחמיה אומר כדי הכסיף העליון והשוה לתחתון לילה ממלאכה שבשדות שניה לבטל עיר ע"ש תקיעה ראשונה לבטל העם נמי אראני: ת"ר שש תקיעות תוקעין שוו ערנגולי בדברא חזו עורבי אי ארליקו שרגא ביום המעונן במתא דרבון אדאיכא שמשא בריש דיקלי לשמעיה אתון דלא ידעיתו שיעורא בלילה אלא בינוניים אמר ליה רבא ביום ולא כוכבים קטנים שנראין כוכבים ולא כוכבים גדולים שנראין ערי אסי בר אבין משנראו שלשה בין השמשות שלשה לילה: אמר אמר שמואל כוכב אחד יום שנים בעשיית מלאכה: אמר רב יהודה בחמה איתקריש ליה יומא ואסור משרה קנין ומחצה הלכך משתשקע יוסף הלכה כרבה (ב"ב דף קיד:) בר עלמודא כל היכא דאיפליגו רבה ורב איסורא לחומרא ועוד דסוגיא ככוליה עבדינן לחומרא דאיסורא הוא וספק דלא איבריר לן כמאן מינייהו פסק דרבה ואי אליבא דרב יוסף וכיון ידעינן אליבא דמאן פסק אי אליבא יוחנן הלכה כרי יהודה לענין שבת לא השמשות דר' יוסי: הא דפסק ר' אכלי כהנים תרומה עד דשלים בין

ותוקע ומריע ותוקע ושובת דברי רבי נתן רבי יהודה הנשיא אומר שלישית לחלוץ תפילין ושוהה כדי לצלות דג

וחנויותיה שלישית להדליק את הנר

קטן או כדי להדביק פת בתנור ותוקע ומדיע ותוקע ושובת: **סליקו להו**

במה מדליקין

פרק ג כירה

בירה שהסיקוה בקש או בגבבא נותנין עליה חבשיל בגפת או בעצים לא יתן עד שיגרוף או עד שיתן את האפר ב"ש אומרים חמין אבל לא חבשיל וב"ה אומרים חמין וחבשיל

ב"ש אומרים נוטלין אבל לא מחזירין: גמי וב"ה אומרים אף מחזירין: גמי איבעיא להו האי לא יחן לא יחזיר הוא אבל לשהות

דף טז

ליה ועוד הא אמרינן לקמן לענין בר חנה א"ר יוחנן נמי הכי סבירא סבירא ליה (דף לז:) ורבה בר ביא הלכתא ורי אושעיא נמי הכי דקה הרי היא כקטומה אלמא דהכין או שנתנו עליהן נעורת של פשתן אייכ גרופה וקטומה וגחלים שעממו סומכין לה ואין משהין על גבה אלא ת"ש כירה שהסיקוה בגפת ובעצים בעא מסלינן לבעיין מאי הוי עלה גבי כירה שאינה גרופה וקטומה ועוד דאסיר שמעינן דאסור לשהות על שנא ומדאמרינן תוכה וגבה הוא לסמוך שפיר דמי או דלמא לא עני עוכע ועדע צוא באסור אבל (דף לו.) איבעיא להו מהו לסמוך מסאנא דהא בתר דשקלינן וטרינן להחזירה ומסתברא לן דהכי הוא גרוף וקטום אין ואי לא לא וכ"ש יתן לא ישהה הוא ואפילו לשהות אי דחנניא ושקלינן ומרינן ומסקנא דלא גרוף וקטום אין ואי לא לא ופליגא יתן לא ישהה הוא ואפילו לשהות אי ומעני, שנניא היא או דלמא האי לא משהין אנ"ג שאינו גרוף ואינו קטום

ענור שהסיקוהו בקש ובגבבא (דף

גרופה ואינה קטומה אסור לשהות דחויות אינון הלכך כירה שאינה וסייעתא דרבא וכל מאן דדמיא להו ממילא שמעינן דמימרא דרב ששת גבי כירה שאינה גרופה וקטומה וסוגיא דשמעתא דאסור לשהות על סמכינן ומדחזינן למסקנא דגמרא צמרינן מיניה דעל מסקנא דגמרא בהוא סיועא לאו דוקא הוא ולא בסייעיה רבא ואמר תרוייהו תננהו וקטום לית הלכתא כוותיה ואע"ג לשהות משהין ואע"ג שאינו גרוף יוחנן דמתניתין להחזיר תנן אבל לו:) והא דאמר רב ששת א"ר ואינה קטומה על גבה אסור (דף דהכין הלכתא דכירה כי אינה גרופה ארופה וקטומה על גבה מי שרי אלמא ואינה קטומה אלא כירה שאינה גבה ובמאי אילימא בשאינה גרופה ככירה שרי במאי עסקינן אילימא על כעווע ברי היא כתוור דאטור הא היא ככירים בגפת וכעצים הרי היא כיפה שהסיקוה בקש ובגבבא הרי אבל לסמוך שפיר דמי ואותביה אביי עוכו ממח גל גביו על גביו ממח לח:) סבר רב יוסף למימר תוכו

וחבשיל שלא בישל כל צרכו אבל חבשיל שבישל כל צרכו וחמין שהוחמו כל צרכן אע"פ שאינה גרופה ואינה קטומה משהין. וזוקא דבר שהוא מצטמק ורע לו כגון ליפתא ודייסא וחמרי וכיוצא בהן אבל דבר שהוא מצטמק ויפה לו אבל דבר שהוא מצטמק ויפה לו כגון כרוב ופולין ובשר טרוף אסור וכירה שהיא גרופה וקטומה משהין וכירה שהיא גרופה וקטומה משהין עליה כל מילי בין בישל כל צרכו בין לא בישל כל צרכו וכ"ש מצטמק [ויפה] לו דעיקרא הגזירה הלמא אתי

עליה חמין שלא הוחמו כל צרכן

לאחתויי בגחלים הוא וכיון שהיא

גרופה וקטומה לא אתי לאחתויי בגחלים וכן הלכתא. ואי אינשי על גבי כירה שאינה גרופה וקטומה מידי דלא בשיל כל צרכיה אסיר וכל שכן אם עבר ושהה במזיד (דף לה.) דאמר רב שמואל בר יהודה אמר רב יהודה בתחלה היו אומרים המבשל הודה בתחלה היו אומרים המבשל בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל הודא הדין לשוכח משרבו משהין והוא הדין לשוכח משרבו משהין במזיד ואומרים שוגגין אנו חזרו במזיד ואומרים שוגגין אנו חזרו הגורו אף על השוכח והיכא דשכח מידי דבשיל כל צרכיה ומצטמק ויפה לו הא מילתא איבעיא לן בגמי

לכם היא קדש ואין מעשיה קדש באמר דרבנן דאמר קרא כי קדש היא מאשה שבת דאורייתא כדאמרן ומאן אמר מעשה שבת דרבנן מאן דאמר חד אמר מעשה שבת דאורייתא וחד ולא בשוגג פליגי בה רב אחא ורבינא מחלליה מות יומת במזיד אמרתי לך בשוגג תלמוד לומר (שמות ל"א:י"ד) לומר לכם שלכם תהא יכול אפילו אף מעשה שבת אסור בהנאה תלמוד באכילה אי מה קדש אסור בהנאה אסור באכילה אף מעשה שבת אסור את השבת כי קדש היא לכם מה קדש נשיאה (שמות ל"א:י"ד) ושמרתם הסנדלר כדדרש ר' הייא אפיתחא דבי לו ולא לאחרים מאי טעמא דרי יוחנן ולא לו במזיד לא יאכל עולמית לא בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים עולמית רי יוחנן הסנדלר אומר יאכל למוצאי שבת במזיד לא יאכל דברי ר"מ רבי יהודה אומר בשוגג בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל מרובה (ב"ק דף עא.) במבשל דרבנן הוא ולקולא: גרסינן בפי אסרינן לההוא תבשיל דספיקא ולא איפשיטא ולקולא עבדינן ולא

אסור א"ר חוקיה משמיה דאביי הא שעודן בידו אבל הניחן על גבי קרקע אמי אמר רבי הדאי לא שנו אלא אמר לנו דבר אמר רבי זריקא א"ר לו את הכוס והחזרנוהו למקומו ולא התחתונה לדיוטא העליונה ומזגנו וצהלינו לו קומקום של חמין מדיוטא ביינו עומדין לעילא מרבי הייא רבה בשבת דאמר ר' אושעיא פעם אחת רבי אושעיא סבר מחזירין ואפילו מחזירין (כמה פעמים) בשבת ואף לדברי האומר (דף לח:) מחזירין אומרים אף מחזירין: אמר רב ששת צוירה שמא ירבה בשבילו: וב"ה במבשל להולה בשבת אסור לבריא קא שחיט ארעתא דחולה קא שחיט אפשר לכזית בשר בלא שחיטה כי מותר לבריא באומצא מ"ט כיון דאי בפ"ק (דף מו:) השוחט לחולה בשבת שבת לאחרים ולא לו גרסינן בחולין לו בין לאחרים במזיד יאכל למוצאי בשבת בשוגג יאכל למוצאי שבת בין הלכה כרבי יהודה דאמר המבשל דליתא לדרי יוחנן הסנדלר הלכך ורבינא הלכה כדברי המיקל וש"מ וקי"ל דבכל התורה כולה רב אחא היכי דמי אי ככירה דמי אפילו בגפת בריה דרבא לרב אשי האי כיפה כיפה שהסיקוה: אמר ליה רב אחא לומר שהסיקוהו בגפת או בעצים: ואול אריך לומר על גביו ואין צריך סומכגל לו ואין צריך לומר בתוכו ענור שהסיקוהו בקש או בגבבא אין בעצים הרי היא כתנור: גמי ת"ר ובגבבא הרי היא ככירים בגפת או בין מעל גביו כיפה שהסיקוה בקש בקש או בגבבא לא יתן בין מתוכו מצו עיקו: מוני שהסיקוהו בעי רב אשי פינן ממיחם למיחם מהו הניחן על גבי מטה מהו תיקו אסור: בעי ר' ירמיה תלאן במקל גבי קרקע אע"פ שדעתו להחזיר להחזיר אסור מכלל דאם הניחן על אלא שדעתו להחזיר אבל אין דעתו דאמרן עודן בידו מותר לא אמרן

שפיתת בי קדירות אמר רי יוסי ברי חנינא כירה מקום אסיר והיכי דמי כירה והיכי דמי כיפה דומיא דכירה אכל מצטמק ויפה לו נמו לא שנא ודוקא מצטמק ורע לו אבל מידי דבשיל כל צרכיה שרי הכא ולטומה מידי דלא בשיל כל צרכיה באסיר לאשהויי עלה כי לא גרופה ג"ג כיפה מידי דהוה אכירה דאע"ג מדישל כל צרכיה שרי לאשהויי חמין שהוחמו כל צרכן ותבשיל ע"ג כיפה אפיי גרופה וקטומה אבל אם כן גרופה וקטומה אסור לאשהויי באסור לאשהויי על גבי כירה אלא מעוור: ושמעינן מינה דכל מידי אמר ליה נפיש הבליה מדכירה וזוטר אפגלו בקש ובגבבא נמי לא לישתרי ובעצים נמי לישתרי ואי כתנור דמי

שבת רב אמר למחר רוחץ כהן כל (דף מ:) איתמר חמין שהוחמו מערב שבו כדבעי' למימר קמן: ה"ג קרקע ודוקא חמי האור אבל והלכתא בחמין אסור בין בכלי בין חנה א"ר יוחנן הלכה כרבי יהודה דברי הכל אסור. אמר רבה בר בר רב חסדא מחלוקת בקרקע אבל בכלי אומר בחמין אסור בצונן מותר: אמר דברי רבי מאיר ור"ש מתיר ר' יהודה אדם כל גופו בין בחמין בין בצונן והלכה כרב נחמן: תניא לא ישתטף עברינהן אנשי טבריא לסילונייהו כאנשי טבריא אמר ליה רב נחמן כבר צמי (דף לט:) אמר עולא הלכה ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה: ביום טוב כחמין שהוחמו ביום טוב בשבת ואסורין ברחיצה ובשתיה ואם חכמים אם בשבת כחמין שהוחמו צונן בתוך אמה של חמין אמרו להם שעשו אנשי טבריא והביאו סילון של עפר תיחוח: מחני (דף לח:) מעשה ממצומו מאי בינייהו איכא בינייהו ורב יוסף אמר גזירה שמא יזיז עפר

בתירו לרחוץ אלא פניו ידיו ורגליו

צופו אבר אבר ושמואל אמר לא

ال عال

LL

תניא כותיה דשמואל המין שהוחמר מערב שבת למחר רוחץ בהן פניר ידיו ורגליו אבל לא כל גופו אבר אבר ואין צריך לומר חמין שהוחמר *גיי הגמי ביו"טבשבת מרחץ שפקקר בקביו מערב שבת למוצאי שבת בוחץ בו מיד אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא בתחלה היו רוחצין בחמין בר קפרא בתחלה היו רוחצין בחמין שהוחמו מערב שבת התחילו הבלנין שהוחמו מערב שבת התחילו הבלנין שבת הוחמו אסרו להם את החמין והחירו את הזיעה ועדיין היו רוחצין בחמין ואומרים מזיעין אנחנו אסרו להם את הזיעה והתירו להם חמי טבריא ועדיין היו רוחצין בחמי האור ואומרים בחמי טבריא רחצנו אסרו להם נמי חמי טבריא והתירו להם את הצונן ראו שאין הדבר עומד התירו להם חמי טבריא ועדיין זיעה במקומה הצונן ראו שאין הדבר עומד החירו להם חמי טבריא ועדיין זיעה במקומה להם חמי טבריא ועדיין זיעה במקומה עומדת: אמר רבא האי מאן דעבר עומדת: אמר רבא האי מאן דעבר מרובנן שרי למקרייה עבריינא (דף אדרבנן שרי למקרייה עבריינא (דף

דף יט

רבי לבית המרחץ ובקשתי להניח בר אבדימי פעם אחת נכנסתי אחר של תינוק נכוית ממנו א"ר יצחק סולדת בו אמר רחבה כל שכריסו סולדת בו מותר. היכי דמי יד שמן יד סולדת בו אסור אין יד יהודה אמר שמואל אחד מים ואחד לבנה קטן ואינה חוששת: אמר רב בשמן ומחממת כנגד המדורה וסכה שמעון ב"ג אומר סכה אשה ידה שיתבשל אלא בשביל שיתפשר רבן ומניחתו כנגד המדורה לא בשביל אומר מביאה אשה פך של שמן אלא כדי שתפוג צנתן ר' יהודה כוצר המדורה לא בשביל שיחמו מביא אדם קיתון של מים ויניחנו אפילו בחול אסור מפני הסכנה: ת"ר ויניה ע"ג מעים בשבת ודבר זה ובלבד שלא יביא קומקום של חמין אלונטית ומניחה ע"ג מעים בשבת שעליו: תנו רבנן מיחם אדם במדורה בשבת מפני שמפשיר מים ישתטף בצונן ויבא ויתחמם כנגד ויוצא ומשתטף בצונן ובלבד שלא ת"ר מתחמם אדם כנגד המדורה איכא גדודי דמהדרי להו: (דף מ:)

ולטומה אין שותין הימנה בשבת דרב נחמן אנטיכי אע"פ שהיא גרופה רב נחמן בי דודי: תניא כותיה וגחלים מבחוץ: מאי אנטיכי אמר דמי מולייר הגרוף תאנא מים מבפנים אין שותין הימנה בשבת: גמי היכי אנטיכי אע"פ שהיא גרופה וקטומה מוצייר הגרוף שותין ממנו בשבת לו אין סכין: מתני (דף מא.) לו אין מדיחין לסוך לו (שמן) ואמר במרחץ ובקש להדיח לו קרקע ואמר של רי מאיר שנכנס אחריו לבית יהודה אמר שמואל מעשה בתלמידו בכלי שני ותן ואמרינן נמי אמר רב אמר ליה לרב יצחק בר אבדימי טול אפילו בלשון קדש שרי דהא רבי קדש. ולענין אפרושי מאיסורא ודברים של חול מותר לאמרן בלשון של קדש אסור לאמרן בלשון הול הכסא ובית המרחץ אמר אביי דברים כל מקום מותר להרהר חוץ מבית בישולו: אמר ר' אבא אמר ר' יוחנן אינו מבשל וש"מ הפשירו לא זהו יש בו משום בישול וש"מ כלי שני ככני שני ותן שיים תלת שיים שמן פל של שמן באמבטי ואמר לי טול (דף מב.) כרי שמעון דאמר דבר אמר אפילו שיעור לצרף נמי מותר אבל שיעור להפשיר מותר ושמואל אמר רב לא שנו אלא שיעור לצרף היא דאמר דבר שאין מתכוין אסור. עיקר מפני שהוא מצרף ורי יהודה מים ממנו לא יתן לתוכו מים כל רבים כדי שיפשירו ומיחם שפינה כדי שיחמו אבל נותן הוא לתוכו מים מים חמין לא יתן לתוכו מים מועטין לאמר המיחם שפינה ממנו ויש בו מאי קאמר (דף מא:) אמר אביי הכי או לתוך הכוס כדי להפשירן: גמי בשביל שיחמו אבל נותן הוא לתוכו במיחם שפינהו לא יתן לתוכו צונן מפני שנחושתה מחממתה: מתניי

שאין מתכוין מותר ואי קשיא לך הא

דאמר שמואל מכבין גחלת של מתכת

ברשות הרבים בשביל שלא יזוקו בה

שמעון סבירא ליה אפילו של עץ לא דאי כרי

מותר בדבר שאין מתכוין סבר לה

מאינה סבר לה כרבי יהודה דאמר

לגופה סבר לה כרבי יהודה דאמר

לגופה סבר לה כרבי יהודה דאמר

מארבע אמות ובכרמלית אפילו טובא

מארבע אמות ובכרמלית אפילו טובא

מארבע אמות ובכרמלית אפילו טובא

לתוך הכוס כדי להפשירן: ת"ר נותן

אדם חמין לתוך צונן אבל לא צונן

לתוך חמין דברי בית שמאי

ראשון בשיל ובכלי שני לא בשיל למימר מלח הרי הוא כתבלין דבכלי דתורא: ואיכא דאמרי סבר רב יוסף נחמן צריכא מילחא בישולא כבישרא בשיל ופליגא דרב נחמן דאמר רב מלח אינו כתבלין דבכלי שני נמי שני לא בשיל א"ל אכיי תני ר' חייא כעדלין דבכלי ראשון בשיל ובכלי סבר רב יוסף למימר מלח הרי הוא חומץ וציר: גמי והלכתא כת"ק לכל הוא נותן הוץ מדבר שיש בו או לתוך התמחוי רבי יהודה אומר מב:) אבל נותן הוא לתוך הקערה מרותחין לא יתן לתוכן תבלין (דף מענני האלפס והקדרה שהעבירן חמין לתוך צונן ובין צונן לתוך חמין: ליתון של מים לתוך ספל של מים בין אמנא מדחני רבי הייא מערב אדם יהושע חזינא ליה לאבא דלא קפיד בלאמרינן אמר רב הונא בריה דרב ומסקנא דשמעתא דהלכתא כב"ה חמין ורבי שמעון בן מנסיא אוסר שמון לתוך צונן אין ולא צונן לתוך דברים אמורים בכוס אבל באמבטי צונן ובין צונן לתוך חמין מותר במה ובית הלל אומרים בין חמין לתוך

דאסר אי דליכא ככר או תינוק מ"ט דאיכא ככר או תינוק מ"ט דת"ק את המת מפני הדליקה היכי דמי אי יהודה בן לקיש שמעתי שמצילין את המת מפני הדליקה אמר רבי מלטול: לימא כתנאי אין מצילין בצר שמיה מלטול ומר סבר לא שמיה פליגי היכא דליכא מר סבר מלטול מן עינוק כולי עלמא לא פליגי דערי כי תינוק ומטלטלו היכא דאיכא ככר או משמיה דרב אמר מניח עליו ככר או ממטה למטה ורב חיננא בר שלמיא אמר רב יהודה אמר שמואל הופכו (דף מג:) איתמר מת המוטל בחמה אבל כופה עליה כלי שלא תשבר: ביצתה לפי שאסור לבטל כלי מהיכנו אין נותנין כלי תחת התרנגולת לקבל רבא אמר רב חסדא אע"פ שאמרו ממנו לפי שאינו מן המוכן: גמי אמר ואם נתנו מבע"י מות' ואין נאותין כלי תחת הנר לקבל בו את השמן כלישנא בתרא: מתבי אין נותנין בישולא כבישרא דתורא והלכתא והיינו דאמר רב נחמן צריכא מילחא כתבלין דבכלי ראשון נמי לא בשיל אמר ליה אביי תני רבי חייא מלח אינו אומר תוחבין לה בכוש או בכרכר מקצתה מותר לטלטל אלעזר בן תדאי וחררה שטמנה בגחלים אם מגולה (דף קכג.) לענין פגה שטמנה בחבן וקשיא לן הא דגרסינן בפי כל הכלים איסורא דאורייתא אבל בעלמא אסור רבון אלא גבי מת דלא אתי לידי מעמא דרבי יהודה) דלא שרו ליה דמלטול מן הצד שמיה טלטול (והיינו יהודה בן לקיש במת: שמעינן מינה בר שילא א"ר יוחנן הלכה כרבי לידי כבוי דאורייתא: אמר רב יהודה אי לא שרית ליה טלטול דרבנן אתי מתוך שאדם בהול על מתו (דף מד.) והיינו טעמא דרבי יהודה בן לקיש עלמא טלטול מן הצד שמיה טלטול ומר סבר לא שמיה מלטול לא דכולי סבר מלמול מן הצד שמיה מלטול לאו בטלטול מן הצד פליגי דמר דרבי יהודה בן לקיש דשרי אלא

רבי מאיר אומר כל הגרות מטלטלין חדש אבל לא ישן דברי דבי יהודה ממהון מעיר: מעדי ממלטלין נר ושבקערה אסור להסתפק ממנו ורבי במוכן: תנו רבנן מותר השמן שבנר ואון נאותין ממנו לפי שאינו מן כי האי מילתא לא שמיה טלטול: לאוכלן בשבת מלטול מן הצד בכל ברמץ וכיוצא בהן דאוכלין הן וצריך שטמנה בתבן ופוגלה וחררה שטמנה ואסור לטלטלו דכמת דמי אבל פגה התם בן שמנה חי הרי הוא כאבן ממקום למקום דומיא דמת כדאמרינן דאינן לצורך שבת דאסור לטלטל הני מילי כגון אבנים וכיוצא בהו אמרינן טלטול מן הצד שמיה טלטול הצד לא שמיה טלטול ופרקינן כי כאלעזר בן תראי דסבר טלטול מן והיא ננערת מאיליה א"ר נחמן הלכה

ト こと

שבת אף על פי שכבה אסור למלמלו במיקל הלכך גר שהדליקו בה באותה דפליגי רב אחא ורבינא הלכה כדברי של מחרישה. וקי"ל דכל היכא בשבת הוץ מן המסר הגדול ויתד שמעון מודה דתנן כל הכלים ניטלין מוקצה מחמת חסרון כיס אף רבן נר שהדליקו בו באותה שבת אבל לבר ממוקצה מחמת איסור ומאי ניהו מחמת מיאוס נמי הלכתא כוותיה ניהו נר ישן וחד אמר במוקצה לבד ממוקצה מחמת מיאוס ומאי בשבת כולה הלכה כרבי שמעון בה רב אחא ורבינא חד אמר בכל בפרק מי שהחשיך (דף קנז.) פליגי בהא לית הלכתא כוותיה דגרסינן בלכתא כרבי שמעון לענין מוקצה לטלטלו. ואף על גב דקיימא לן מן הגר הדולק בשבת כבה מותר מד.) [תנו רבנו] מטלטלין וכוי חוץ מים מפני (שהן מכבין): גמי (דף לקבל בו ניצוצות אבל לא יתן לתוכו (דף מו:) נותנין כלי תחת הנר מטלטלין הוץ מן הנר הדולק בשבת שבת רבי שמעון אומר כל הגרות חוץ מן הנר שהדליקו בו באותה

כיון דבשבת בדיל מיניה לא אתי על גבי דקל ביום טוב מאי טעמא מל גבי דקל בשבת ואין מניחין נר היא) והלכתא (דף מה.) מניחין נר עליה בין השמשות ההיא רי שמעון בא אין עליה מעות שריא אע"ג דהוה אותה בשבת בזמן שיש עליה מעות מאלת עמה באהל המת ואין גוררין חיבור לה ואין נמדרת עמה ואין מוכני שלה בזמן שהיא נשמטת אין איסור הילכך אסור לטלטלה (מיתיבי לכולי יומא והוה ליה מוקצה מחמת ראיחקצאי בין השמשות איחקצאי אבל אם היו עליה בין השמשות מגו ובוא שלא היו עליה בין השמשות לטלטלה בין יחדה בין לא יחדה אסור לטלטלה אין עליה מעות מותר (דף מד:) ומטה שיש צליה מצות מותר לטלטלה בשבת וכן הלכתא הדליקו עליה באותה שבת דברי הכל דברי הכל אסור לטלטלה בשבת לא פמום שהדליקו עליה באותה שבת ממנו באוטי שבת: אמר ר' זירא דאועי אדע אסור למלמלו ולהסתפק שמן שבנר ושבקערה שהדליקו בהן דמוקצה מחמת איסור הוא וכן מותר איסורא דרבנן מיהא איכא אמר ליה בוא נהי דאיסורא דאורייתא ליכא לרב המא מאי דעתיך בנין מן הצד ליה ביומא טבא א"ל ההוא מרבון הוה ליה מטה גללניתא דהוו מהדרי אומר אם היה רפוי מותר בי רב המא יתקע ואם תקע חייב חטאת רשב"ג החזיר פטור (דף מז:) אבל אסור לא ולווחים של סקיבוס לא יחזיר ואם תניא מלבנות המטה וכרעי המטה נאת"ג דאיכא עליה שברי עצים: הוינן מטלטלינן כנונא אגב קיטמא מז.) אמר רבא כי הוינן בי רב נחמן הני הואיל ומסריחות בינתים (דף וצמוקין בלבד. ירושלמי מאי שנא מולאני לרבי שמעון אלא גרוגרות אמר רב יהודה אמר שמואל אין הילכך בשבת שרי וביום טוב אסור: בדיל מיניה אתי לאשתמושי במחובר לאשתמושי במחובר וביום טוב דלא

אנא כרשב"ג סבירא לי דאמר אם

של חרשים ובנעורת של פשתן בכסות וכופי יונה ובפירות ובנסורת אבל טומנין בהן כשהן יבשין וטומנין במוכין ולא בעשבין בזמן שהן לחין בין יבשים לא בתבן לא בזגין ולא בסיד ולא בחרסית ולא בחול בין לחין לא בגפת ולא בזבל ולא במלח ולא מומנין ובמה אין טומנין אין טומנין מלורב כיבוי: סליקו להו כירה במה ואין צריך לומר בשבת מפני שהוא לתוכו מים מפני שהוא מכבה מע"ש ואון צריך לומר בערב שבת ולא יתן כלי תחת הנר לקבל ניצוצות בשבת מים מפני שהוא מכבה: תניא נותנין מבמל כלי מהיכנו: ולא יתן לתוכו בבן ממש ושרי לטלטולי ולא קא הונא בריה דרב יהושע ניצוצות אין ובא קא מבטל כלי מהיכנו אמר רב כלי תחת הנר לקבל בו ניצוצות: היה רפוי מותר וכן הלכתא: נותנין

פרק ד במה טומנין

76 65

אליה הכא קפיר עליה: לא בתבן מפרונקא אמר ליה התם לאקפיד בלא מצר ליה אמר ליה ומאי שנא אמר ליה השתא קא חזית לסוף חזייה נזהיה רבה אמר ליה רבי זירא אמאי אפומא דכובא ואנח נטלא עילויה מוליד הדר חזייה דקא פריס סודרא אולומי לא מולים הכא אולודי קא ממיחם על גבי מיחם אמר ליה התם עבע אמר ליה רבי זירא מאי שנא כווא דמיא אפומא דקומקומא נזהיה גלותא חזיוהו לההוא עבדא דאתנח עבני ורבי זירא איקלעו לבי ריש הבלא דשומשמין לא מסקי הבלא: (דף מח.) אסוקי הבלא דזיתים מסקי אפולו דשומשמין אסור אבל לענין ענן לא לעולם אימא לך לענין הטמנה של זיתים שמע מינה גפת של זיתים שטמן בה אסור להניחה על גבי גפת זירא משום חד דבי רבי ינאי קופה דויתים דלא: תא שמע דאמר רבי או דלמא דשומשמין תנן וכל שכן ענן אבל של שומשמין שפיר דמי צמי איבעיא להו גפת של זיתים רבי יהודה אוסר בדקה ומתיר בגסה:

דמחמת עצמן תנן ומוכין לחין מחמת דלמא לחין מחמת דבר אחר וסליקא איבעיא להו לחין מחמת עצמן תנן או חיבור: בזמן שהן לחין: (דף מט.) חבית אמר ליה זה חיבור וזה אינו וכי (דף מח:) מה בין זה למגופת חייב חטאת מתקיף ליה רב כהנא אמר רב הפותח בית הצואר בשבת לומר ביום טוב: אמר רב יהודה נשרו מחזירין אותן בשבת ואין צריך ביום מוב ואין צריך לומר בשבת לא לתוך הכר ולא לתוך הכסת חניא נמי הכי אין נוחנין את המוכין לא קשיא הא בחדתי הא בעתיקי: לתוך הכסת ביום טוב וכל שכן בשבת נוענין את המוכין לא לתוך הכר ולא הצואר בשבת אבל לא פותחין ואין חנין בר רבא לרב חסדא מתירין בית אודרא לבי סדיא בשבתי איתיביה רב של מוכין רב הסדא שרא לאהדורי אומג _{*}נ"א ומפלירומטלטל קופה וכי מפני שאין לו לזה קופה של תבן בהן מהו לטלטלן בשבת אמר ליה אדא בר אהבה מאביי מוכין שטמן לא בזגין לא במוכין: בעא מיניה רב למייהו ויתבי וקא מיבעיא להו שלחין בר אלעזר ויתיב ר' חנינא בר אבא יתיב ר' יוחנן בר ערמאי ור' יוחנן ונותן תחת הכר או תחת הכסת: גמי לכסותו. ממלא אדם את הקיתון מים יכסנו משתחשך. כסהו ונתגלה מותר ומחזיר. אם לא כסהו מבעוד יום לא יכול להחזיר וחכמים אומרים נוטל ממני אל צדה ונוטל שמא יטול ואינו רי אלעזר בן עזריה אומר קופה נומל את הכסוי והן נופלים מאליהן ואין מטלטלין אותן. כיצד הוא עושה בשלחין ומטלטלין אותם בגיזי צמר לכותני מאינה עוברת: מתניי טומנין ירכותיה של בהמה שיש בו לחלוחית ממרטא דביני אטמי והוא הצמר שבין דביני אטמי וכסות לחה דעבידא עצמן היכי משכחת לה כגון מרטא

של בעל הבית תנן אבל של אומן כיון

RY.LI חריות של דקל שגדרן לעצים ונמלך תני רבה בר בר חנה קמיה דרי יוחנן אבל ייחדן להטמנה מטלטלין אותן: רב לא שנו אלא שלא ייחדן להממנה יצחק אמר רי יוסי בן שאול אמר איחמר נמי הכי כי אתא רבין א"ר אם ייחדן להטמנה מטלטלין אותן: לא שנו אלא שלא ייחדן להטמנה אבל מטלטלין אותן: (דף נ.) אמר רבא שהלכה כרי יוסי: בגיזי צמר ואין רב שרירא גאון משום הראשונים באומנין מקפידין עליהן וכן פסק שלחא הוה אביו ונתברר לו שאין ממלמלין אותן דרבי יוסי (דף מט:) כר' יוסי דאמר אחד זה ואחד זה וסליקא כתואי. ומסתברא דהלכה אן אומן עדן וכל שכן של בעל הבית

בלפיד עלייהו אין מטלטלין או דלמא

דף כג

רב יוסף כוספא דיסמין שרי אמר שרי. פי׳ למימשא ביה ידיה אמר נ:) אמר רב יהודה עפר לבינתא בגרתקון הא נתר וחול מותר: (דף בכל חפין את הכלים חוץ מכלי כסף רבה והוא שיחד לו קרן זוית: תניא דרש מר זוטרא משמיה דמר זוטרא מלא קופתו עפר ועושה בו כל צרכו בידו: אמר רב יהודה מכניס אדם או שהיה עליו כר או סדין ינענענו ינענעו בגופו אם היה מאכל בהמה בקש שעל המטה לא ינענעו בידו אבל אמר הא נמי סייעתא ממחניי דתנן במשיחה מותר לצאת בהן: רב אשי את... מבא אבתו במעו ולא כרכן ואם יצא בהן שעה אחת מבעוד יום ולא כרכן במשיחה אין יוצאין בהן וכרכן במשיחה אבל לא צבען בשמן ובציפה אימתי בומן שצבען בשמן כי האי תנא דתניא יוצאין בפוקרין ושלא הישב והלכתא כרב אסי דאמר ורב אסי אמר יושב אע"פ שלא קשר רב אמר קושר ושמואל אמר הושב לה הלכה כר"ש בן גמליאל: איתמר א"צ לקשרן הוא תני לה והוא אמר לישיבה צריך לקשרן רשב"ג אומר

לטלטלה בשכת ואם לאו אסור ולית בשבת לא תתקלקל גומתה מותר כדי שיהא מקומה מרווח וכשיטלנה נעצה בערב שבת ושלפה וחזר ונעצה תתיבש וקסבר רב הונא ואמר שאם אותה בטיט או בארץ לחה כדי שלא חבצלת השרון וכיוצא בהן שנועצים סליקוסתא אגודה של בשמים כגון נעבר דצה שרי ואי לא אסיר: פירוש הונא האי סליקוסתא דרצה ושלפא אין הוששין והלכה כרבנן: אמר רב רי אלעזר סבר הוששין ורבנן סברי שמא תתקלקל הגומא קא מיפלגי הגומא שאסור להחזיר ובחוששין אמר רב הכל מודים שאם נתקלקלה על צדה ונוטל: א"ר אבא א"ר הייא אלעזר בן עזריה אומר קופה מטה קסבר משום הפסד אוכלין: רבי ביה ידיה אמר וכי בחול מי התירו מהו לפצוע זיתים בשבת פיי למימשא מפור דמי בעו מיניה מרב ששת אמר כל היכא דליכא רובא אוהלא סיגלי רב נחמיה בריה דרב יוסף עילתא אוהלא ותילתא אסא ותילתא ברדא שרי מאי ברדא אמר רב יוסף עבא מפר פלפלין שרי אמר רב ששת בדבר שאינו מוסיף הבל אבל אם מומנין את החמין משחשכה אפילו שאני: ת"ר אף על פי שאמרו אין בשולי נכרים והוא סבר אדם חשוב שנאכל כמות שהוא חי אין בו משום עב שמואל בר צדוק אמר רב כל מותר להטמין את הצונן כרב דאמר כשמואל כשמואל דאמר שמואל כרבוואתא עביד חדא כרב וחדא אמר רב יוסף מ"ט איקפד תרוייהו לפילא ארמאה שמע רי אמי ואיקפר לי את הצונן ואייתי לי מיא דאחים א"ל רב נחמן לדרו עבדיה אטמין אמר שמואל מותר להממין את הצונן: אדם את הקיתון: אמר רב יהודה מלצתן בלבד וכן הלכתא: ממלא לא בעי למידץ ולמישלף אלא לגלויי בשבת וסלקא לה בתיובתא אלמא שביעית ולא משום מעשר וניטלין שושש לא משום כלאים ולא משום אם היו מקצת העלין מגולין אינו דתנן הטומן לפת וצנונות תחת הגפן כוותייהו דהא אותבינן עלייהו מההיא בגזרתא דקני שפיר דמי ולית הלכתא ואמר מר זוטרא ואיתימא רב אשי ושלפה והדר דצה שרי ואי לא אסיר שמואל האי סכינא דביני אורבי דצה הלכתא כוותיה וכן הא דאמר (רב)

בקערה ואינו הושש: סליקו להו אבל נותן הוא בתוך הכוס או בתוך ואת השלג בשבת כדי שיזובו מימיו את הצונן ואין מרסקין את הברד מומנין את הצונן רבי התיר להטמין וכשם שאין טומנין את החמין כך אין שיחמו אלא בשביל שיהו משומרין וטה את פיהם בבצק ולא בשביל ומיחם ע"ג קורה וקורה ע"ג מיחם על גבי מיחם וקדרה ע"ג קדרה דקה הרי היא כזבל מניחין מיחם רי יהודה אומר נעורת של פשתן לאו (דף נא:) אינו נוטל ומחזיר אם מגולה מקצתו נוטל ומחזיר ואם בדבר שנימל וכסה בדבר שאינו נימל בדבר שאין נימל בשבת או שממן בשבת ה"ז נוטל ומחזיר טמן וכסה שאין ניטל בשבת וכסה בדבר הניטל בדבר הגימל בשבת או שממן בדבר ממיחם למיחם מותר: טמן וכסה אסרו אלא באותו מיחם אבל פינן הסדינין וכן היה רשב"ג אומר לא או נומל את הגלופקרין ומניה את את הסדינים ומניה את הגלופקרין אמר רבן שמעון ב"ג נוטל (אדם) בא להוסיף מוסיף כיצד הוא עושה

במה טומנין

פרק ה במה בהמה

דוז כד

אלמא כל נטירותא יתירתא משוי יוצאין באפסר באפסר אין בחטם לא ובמתניתא תאנא הלובדקים והגמל בחטם לא למעוטי נאקה באפסר צימל והחמור מאי לאו למעוטי גמל יוצאות באפטר בשבת הסוס והפרד יוסי כך אמר אבא ארבע בהמות צוא ליה אמר לפניו רי ישמעאל ברי נטירותא יתירתא לא אמרינן משוי באפטר משוי הוא ליה או דלמא כל לך גמל בחטם מאי כיון דסגי ליה מנטרא ביה משוי הוא לה כי תיבעי באפסר לא תיבעי לך דכיון דלא של זו בזו ושל זו בזו מהו נאקה יהודה אמר שמואל מחליפין לפני רבי המרא לובא בפגי דפרולא: אמר רב בפרומביא אמר רבה בר בר חנה היורתא בזממא דפרזלא: והלובדקים אער רבה בר בר חנה נאקתא במלומן: אמי מאי נאקה בחטם ונמשכין בשיר ומזין עליהן וטובלין וכל בעלי השיר יוצאים בשיר והלובדקים בפרומביא והסוס בשיר יוצא הגמל באפסר והנאקה בחטם במג בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה

בכולן חוץ מן הרחלות הכבונות ורי והעזים יוצאות צרורות ר' יוסי אוסר והרחלות שחוזות כבולות וכבונות קשורה לו והזכרים יוצאין לבובין חמור יוצא במרדעת בזמן שהיא ווואאל נמשכין: מחני (דף נב:) ומסקנא דשמעתא דיוצאין כרוכין יוצאין נמשכין ואין יוצאין כרוכין או יוצאין נמשכין ושמואל אמר רב הונא אמר או יוצאין כרוכין בשיר כוי: מאי יוצאין ומאי נמשכין צסוס בשיר וכל בעלי השיר יוצאין הלכתא כרב באיסורי: (דף נב.) כותיה ועוד הא קיי"ל דרב ושמואל אליבא דרב שמע מינה דהלכתא אביי ורבא ורבינא ופריקו כולהו עני תלתא אמוראי בתראי דאינון עלתא אמוראי בתראי ומדאיכפלו ולא קמה תיובתא אלא פריקו לה משוי הוא ליה ואותביה עליה דרב פליג עליה ואמר נטירותא יתירתא בוא ליה לית הלכתא כותיה דהא רב נטירותא יתירתא לא אמרינן משוי באמר שמואל דהלכה כחנניא דאמר הוא ליה ואסיר וכן הלכתא. ואע"ג ושמואל ואיפריקו אליבא דשמואל הא אותיבוא תרתי תיובתא לרב בבבל דאי רב בקרסטל שרי ועוד בשבת א"ל יישר כבר תרגמה אריוך מסיים בה אין תולין קרסטל לבהמה הא רב נמי אמרה אלא שמעיה דקא ערגמה אריוך בבבל ומנו שמואל א"ל המור בשבת א"ל יישר וכן משמיה דרי יוחנן נותנין מרדעת לרי בנימין בר יפת דיתיב וקאמר כלום כי סליק ר' זירא אשכחיה אבא לא הוה ידע במילי דשבתא למגע בממואל א"ל אי הכי אמר חייא בר יוסף אמרה לשמעתא דרב והלכתא כשמואל דאמרי אזל רי אבל קרסטל רב שרי ושמואל אסר בו לרה"ר) א"ל מותר וכן הלכתא מרדעת ע"ג חמור בשבת (ולא לצאת נטן מרבי הייא בר אשי מהו ליחן שבת: בעא מיניה רב אסי בר שעליה אע"פ שהוא קשור לה מערב בזמן שקשורה לו מע"ש ולא באוכף עניא נמי הכי חמור יוצא במרדעת מעואל והוא שקשורה לו מע"ש: יוצא במרדעת וכוי (דף נג.) אמר ליבש אבל לא לחלב: גמי חמור יהודה אומר עזים יוצאות צרורות

ולא סייחין בקרסטלים שבפיהם ולא שבדריהן ולא פרה בחוסם שבפיה הזב בכיס שלו ולא העזים בכיסין ולא בזהורית שבין עיניו ולא יצא עניא לא יצא הסוס בזנב שועל על רפואת בהמתו דליתי סממנין: סממנין דאין אדם בהול כל כך כרי יאשיה דלא גור משום שחיקת הוא דאסר ובהא איפסיקא הלכתא תנא דאסר משום שחיקת סממנין בנמני נמי מעמידין אותה במים דהאי במים בשביל שיצטנן אלא אפילו אבל אדם שאחזו דם מעמידין אותו מעמידין אותה במים בשביל שתצטנן דתניאדתנן בהמה שאחזה דם אין סממנול מיימ לית הלכתא כי הא *צייל דבהמה ולא קא גור משום שהיקת כרי יאשיה ומיקל משום צערא כרי יאשיה והשתא דדרש רבא הלכה ורי יאשיה מיקל: דרש רבא הלכה לא יריצנה בחצר בשביל שתתרפה תניא בהמה שאכלה כרשינין הרבה ומשום צער מפרכסין נמי לבהמה: מכה ומשום תענוג אבל בתחלת מכה סכין ומפרכסין לבהמה ודוקא בגמר נג:) סכין ומפרכסין לאדם ואין ולא איפריקו אליבא דרב: (דף

בהמה בסנדל שברגלה ולא בקמיע שאינו מומחה לבהמה אע"פ שהוא מומחה לאדם אבל יוצאת היא באגד שעל גבי המכה ובכתיתין שעל גבי השבר ובשליא המדולדלת בה ופוקק לה זוג בצוארה ומטיילת בחצר: הזכרים יוצאין לבובים מאי לבובים אמר רב תותרי פי תותרי מטלניות מרוקמים שמייפין ומקשטין בה את הבהמה מאי משמע דהאי ליבוב לישנא דקרובי הוא דכתיב (שיר השירים די:מי) לבבתני אחותי כלה עולא אמר עור שמקשרין להן כנגד לביהן שלא יפלו עליהם זאבים רב נחמן בר יצחק אמר עור שמקשרין להן תחת זכרותן כדי שלא יעלו על הנקבות ממאי מדקתני סיפא והרחלים יוצאות שחוזות מאי שחוזות שאוחזות אליה שלהן למעלה כדי שיעלו עליהן הזכרים מאי משמע

16

דף כה

באמר עזים יוצאות צרורות ליבש דאמר הלכה כרבי יהודה דמתניתין אמר הלכה כתנא קמא והלכתא כרב הלכה כרבי יהודה בן בתירה ורב ואיתימא אמר רב יהודה אמר שמואל אחד זה ואחד זה אסור אמר שמואל ואיזו לחלב ומתוך שאין מכירין בית אבלאלא מי מפיס איזו ליבש יהודה בן בתירה אמרו כך הלכה *גיי ליבש אבל לא לחלב משום רבי דמתני לה אהא עזים יוצאות צרורות אמר אחד זה ואחד זה אסור. ואיכא ליבש מותר לחלב אסור ושמואל ענא שמעתא באנפי נפשה רב אמר אמר הלכה כרבי יוסי ואיכא דמתני רב אמר הלכה כרבי יהודה ושמואל והעזים יוצאות צרורות וכוי: אתמר בן יומו שמכבנין אותו למילת: אמר רב ביבי אמר רב אשי כצמר נקי רפ"אשאת כצמר לכן מאי כצמר לבן שמכבנין אוחה למילת כדתנן *נגעים הזכרים: כבונות מאי כבונות אליה שלהן למטה שלא יעלו עליהן נד.) כבולות מאי כבולות שמכבלין דכתיב (משלי ז) שית זונה: (דף דהאי שחווות לישנא דגלויי הוא

אינה חיבור (אלא) לעולם כלאים *שם פ"ט מ"יהתוכף תכיפה אחת ולהנהיג אלא כלאים דחבלים והתנן מוער עם כולן למשוך ולחרוש דאדם והתנן *ספ"ה דכלאיםאדם כלאים כלאים דמאן אלימא כלאים אתי עד כאן לא שנו אלא לענין בוא חבלים לתוך ידו : אמר רב כמאן דאזיל לחינגא: אכל מכניס מ"ט אמר רב ששת משום דמיחזי ויקשור: ולא יקשור גמלים זה בזה: רגול שלא יכוף ידו ע"ג זרועו עקידת יד ורגל כיצחק בן אברהם ולא רגול: אמר רב יהודה עקוד בקשורה לו בשלייתה: לא עקוד בר רב הונא יוצא גמל במטולטלת לו בזנבו ובחטוטרתו אמר רבה בזנבו אבל יוצא במטולטלת הקשורה לא יצא גמל במטולטלת הקשורה לו ידו ובלבד שלא יכרוך: גמי תאנא וימשוך אבל מכניס חבלים לתוך בהמה. לא יקשור גמלים זה בזה לא עקוד ולא רגול. וכן שאר כל אוני וואאי לא יצא גמל במטולטלת הלכה כרב באיסורי: מתני ובמה אבל לא לחלב דקיימא לן רב ושמואל

שאינה קשורה לו מע"ש: ולא בזוג רילמא נפלה ואתי לאיתויי אלא לאו אינה קשורה לו כלל פשיטא ליחוש לעיל מאי אינה קשורה לו אילימא במרדעת מ"ט כדאמרן. פיי כדאמרן ברצון הכמים: גמ׳ אין המור יוצא יוצאת ברצועה שבין קרניה שלא שבין קרניה פרתו של ראב"ע היתה פרה בעור הקופר ולא ברצועה חנונות ואין העגל יוצא בגימון ולא באליה שלהן ואין הרחלים יוצאות ואין הזכרים יוצאין בעגלה שתחת בחוטין ולא ברצועות שברגליהן שברגליו ואין התרנגולין יוצאין ולא בסולם שבצוארו ולא ברצועות לו ולא בזוג אע"פ שהוא פקוק יוצא במרדעת בזמן שאינה קשורה בחבלא דביני ביני: מתני אין חמור אפסר מן הקרקע טפה כי תניא ההיא והתניא (דף נד:) ובלבד שיגביה הלכה למעשה אתא לאשמועינן טפח ותאנא דבי שמואל טפחיים שמואל אביי השתא דאמר שמואל טפה והא תאנא דבי שמואל טפֿחיים אמר שלא יוציא חבל מתחת ידו טפח יכרוך ויקשור אמר שמואל ובלבד דחבלים והכי קאמר ובלבד שלא

דמנגחי אהדדי ממילא נפלי שמעון הדרנין שבראשה א"ה זכרים נמי כיון לה בחוטמה והיא מתעטשת ונופלין שמו ומביאים קיסם ממנו ומניחים הונא עץ אחד יש בכרכי הים ויחנון יוצאות חנונות מאי חנונות אמר רב דלא ליחמטן אליותיהן: ואין הרחלים בעגלה שתחת האליה שלהם כי היכי ליתברו מאני: ואין הזכרים יוצאין שברגליהן דעבדי להו כי היכי דלא ביכי דלא ליחלפן: ולא ברצועות בחומין. דעבדי להו סימנין כי שהיתה: ואין התרנגולין יוצאין ברצועה כדי שתחלים ותחזור לכמות פרסה של רגל הבהמה קושרין אותה שלא יזוקו ויש מפרשים כשנבקעה רצועות וקושרים על עקביהן כדי ובן נזוקין ועושין להן מטלית או ונוגעות עקביהן ורגליהן זו בזו מ"ד שפסיעותיהן דחוקות וקצרות גיורא חוינא ביה תרי פירושי איכא דעבדי ליה *צ"ל לגיוראגיורא: דלא הדר חייך לה: ולא ברצועה למאי עבדי לה להיכא דאית לה מכה שבצוארו אמר רב הונא בי לועא כמאן דאזיל לחינגא: ולא בסולם אג"פ שהוא פקוק משום דמיחזי ועייל רי יונתן כל שאפשר למחות כל כי האי זוגא חלופי רבי יוחנן ורי יוחנן מתנו בכולי סדר מועד איתמר רב ורבי הנינא ורב הביבא ומטול שלא מיחה בה נקראת על שמו לא שלו היתה אלא של שכינתו היתה הוא: פרתו של ר"א בן עזריה: תאנא לעיל דכל נטירותא יתירתא משאוי לשמור מותר והלכתא כרב כדכתבינן ורב הייא בר אבין אמר לנוי אסור אמר רב בין לנוי בין לשמור אסור קרניה. איתמר רב הייא בר אשי לימציוה יאלי: ולא ברצועה שבין פרה בעור הקופר דעבדי לה דלא דכתיב הלכוף כאגמון ראשו: ולא משמע דהאי גימון לישנא דמיכף הוא רב הונא [בר] נירא אמר ר"א מאי העגל יוצא בגימון מאי גימון אמר נזירא אמר קיסמא דריתמא: ואין

באנשי ביתו ואינו מוחה הוא נתפש

נקובה ואם יצאה אינה חייבת חטאת: שאין עליה חותם ולא במחט שאינה ולא בקטלא ולא בנזמים ולא בטבעת ולא בכבול לרה"ר ולא בעיר של זהב ולא בסרביטין בזמן שאינן תפורים אמות ברשות הרבים): ולא בטוטפת ושרייא להו ואתיא לאיתויינהו ארבע דלמא מיתרמיא לה טבילה דמצוה בהן עד שתרפם בשבת לא תצא בהן עד שתרפם (וכיון דבחול לא תטבול ברצועות שבראשה ולא תטבול בהן בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן ולא ובמה אינה יוצאה לא תצא אשה לא בהמה (דף נז.) במה אשה יוצאה אכולי עלמא: סליקו להו במה הילכך הני דבי ריש גלותא מיתפשי אל כל העולם כולו אמר דב פפא העולם כולו ואינו מוחה הוא נתפש מוטי בוא נתפש על אנשי עירו על כל

גל אנשי ביתו באנשי עירו ואינו

اے بال

GLU L TOU NAUL

יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל מל צמר ושל שער וכוי: אמר רב שתראה בעלת בשר: ר' יהודה אומר חוצצין דאשה חונקת את עצמה כדי כגון (דף נז:) קטלא וכיוצא בהן בחוטין אבל בחבקין שבצואריהן באשה חונקת את עצמה והני מילי שבצואריהן אינן הוצצין לפי שאין כולן בראשי הבנות שנינו אבל חוטין שהמים באין בהן: אמר רב הונא אמר ושל שער אין הוצצין מפני שבראשי הבנות ר' יהודה אומר של שומי צמר וחוטי פשתן והרצועות עלייהו תנן התם ואלו הוצצים באדם לפרי עלייהו כיון דטניפן מקפד קפרי דאמרת חזינא להו לאחוותאי דלא עזרו הנך נמי אריג נינהו להך לישנא לישנא דאמרת כל שהוא אריג לא לישנא איכא בינייהו דטניפן להך מאי איכא בין האי לישנא להאי חזינא לאחוותאי דלא קפדן עלייהו אמר רב הונא בריה זרב יהושע שהוא אריג לא גזרו ואיכא דאמרי עלילתא מאי א"ל אריג קאמרת כל צמי בעי רב כהנא מרב הני תיכי

אר"ד אבהו מסתברא כמאן דאמר אמר ושמואל אמר כבלא דעבדא כבלא דעבדא רב אמר כיפה של או דלמא כיפה של צמר תנן וכ"ש ענן אבל כיפה של צמר שפיר דמי איני יודע מהו אי כבלא דעבדא בכבול לרה"ר: א"ר ינאי כבול זה עושין אותן של כסף וזהב: ולא עושין אותן ממיני צבעונין עשירות לחיים אמר רב הונא תאנא עניות מאזן לאזן סרביטין המגיעין לה עד אבהו טוטפת המוקפת לה בראשה היא טוטפת ואיזו היא סרביטין א"ר ובמומפת וסרבימין הקבועין בה ואיזו תנ"ה יוצאת אשה בסבכה המוזהבת דאביי אפוייני. פיי אפוייני ציץ: ותשתרי אלא אמר רב יהודה משמיה א"ל אביי ותהוי כקמיע מומחה שתולין אותה בצואר מפני עין הרע פירוש חומרתא דקטיפתא חלי ידועה אמר רב יוסף חומרתא דקטיפתא. בר"ה: ולא בטוטפת: מאי טוטפת בשבת ולא אתיא לאתויינהו די אמות שער שאין הוצצין הלכך יוצאה בהם מודים חכמים לרבי יהודה בחוטי שאינה תכשים: תנו רבנן שלשה וערב היא ואין יוצאין בה לרה"ר ואינה מטמאה בנגעים דלאו שתי בה משום כלאים דלאו אריג היא כגון זה שתולין לבהמה ולפיכך אין פניה מתביישת לטרדו ומצטערת בו ממנני זכוכ מאם יעמוד זכוב על גלופקרא שתולין אותה לכלה לכלות מטלית שתולין בה מיני צבעונין כגון מאי בי זייני כליא פרוחי. פירוש אצטמא אמר רבי אבהו בי זייני ושמת אותו על פתיל תכלת: מאי ציץ נתון שנאמר (שמות כ"ח:ל"ו) צמר היה מונח בראש כהן גדול ועליו כראמרינן (חולין קלח.) כיפה של בוצא ורחב שתי אצבעות שיעור ציץ צמר חוטי דעמרא דגדילין ועבידן כי דתניא כוותיה. ופירוש כיפה של אמר שפיר דמי והלכתא כרבי אבהו אמר כבלא דעבדא תנן אבל כיפה על זה(לחצר אין לרה"ר לא) ושמואל השבכה אין יוצאין בו *ר"ת מוחק יוצאין בו וכל שהוא למעלה מן שמעון כל שהוא למטה מן השבכה אקילו בכבול לרה"ר כלל אמר רבי בכבול ובאצטמא לחצר ר"ש אומר כיפה של צמר : תנ"ה יוצאת אשה

בי פליגי דארוקתא מר סבר ניסכא באניסכא כולי עלמא לא פליגי דאסיר (בל נמ:) רב אסר ושמואל שרי לה רבי עקיבא לדביתהו: כלילא בר בר הנה ירושלים דדהבא כדעבד (דף נמ.) מאי עיר של זהב אמר רבה בזוג שבכסותה: ולא בעיר של זהב: שבכסותה ולא בזוג שבצוארה ולא לא בחותם שבצוארה ולא בחותם יוצאין בו: תאנא לא תצא בהמה יוצאין בו דבר שאין מקפיד רבו עליו אבוני דבר המקפיד רבו עליו אין נחמן דאמר רב נחמן אמר רבה בר והא דתניא יצא בשל טיט וכדרב לשיא הא דתניא לא יצא בשל מתכת שבצוארו ולא בחותם שבכסותו לא ורמינהי לא יצא העבד לא בחותם שבצוארו אבל לא בחותם שבכסותו שבכסותו תנ"ה יוצא העבד בחותם בחותם שבצוארו אבל לא בחותם אמר שמואל יוצא העבד כגנע: אף (דף נה.) אין בה משום עטרות משום רבי אליעזר בר ר"ש אמרו בה לרשות הרבים [שאינה] תכשיט שאין בה שתי וערב ואין יוצאין כלאים ואין מטמאין (בה) בנגעים דברים נאמרו באצטמא אין בה משום

מתני לקולא דארוקתא כייע לא פליגי דשרי כי פליגי דאניסכא *גיי דיית מר סברמאן דאסר דלמא משלפא ומחויא

הגער ומר סבר רוקתא עיקר רב אשי

ואתיא לאיתויי ומר סבר מאן דרכה למיפק בכלילא אשה חשובה ואשה חשובה לא שלפא ומחויא:

11 -11

אי אית ליה מפרחייתא שהן כגון הור ונקראת בלשון ישמעאל מגנוקא אסיר: ופירוש ריסוקא הגורה של אי אית ליה מפרחייתא שרי ואי לא בתרא: אמר רב אשי האי ריסוקא כייש דארוקתא והלכתא כלישנא וכיון דאניסכא שרי ללישנא בתרא של מלכים וכל ישראל בני מלכים הם באמר רב ספרא מידי דהוה אאבנט מווהבת ואיכא דאמרי דאניסכא באמר רב ספרא מידי דהוה אטלית כיון כלילא איכא דאמרי דארוקתא שבמתנים ויש בו חתיכות קבועות ער ששת קמרא שרי והוא הגור על המטלית: אמר רב יהודה אמר כגון מטלית שאותן חתיכות קבועות לתוכן חוט להעמידן. פירוש רוקתא חתיכות נקובות על המטלית ומכניסין או של זהב] כלומר שהן חתיכות הלכתא: פירוש ניסכא הוט [של כסף אעא לנהרדעא ודרש כלילא שרי וכן כדאמרינן לוי אחוי קידה ואטלע רבה אריכא ומטלע ומנו לוי הוה כלילא שרי: אמרו ליה לרב גברא יוסף בפירוש אמרת לן משמיה דרב א"ל רב שמואל בר בר חנה לרב באין עליהם דחקו זה את זה והרגו מהן יצא והכירו בהם אויבים ועכשיו סנדלו של אחד מהן כסבורין הם אחר הנכנס יכנס והיוצא אל יצא נהפך השמד היו והיו נחבאין במערה ואמרו ע...ם לא א... אבא אער שמואל שלופי אינו חייב חטאת: גמי סנדל מסומר ולא בקסדא ולא במגפיים ואם יצא ובס"י מן המומחהמומחה ולא בשריון ולא בקמיע בזמן שאינו *גי' הגמ' בזמן שאין ברגלו מכה ולא בתפלין יצא האיש בסנדל מסומר ולא ביהיד ובשבת מנחת על פרחתה: מתני לא לה בראשה בחול חולקת בה שערה חויא תניא כמין טס של זהב יש ואשה חולקת בה שערה ובשבת למאי אחא נרשאה קמיה דרב יוסף הואיל שאינה נקובה: למאי הזיא תרגמא רב וכן הלכה: (דף ס.) ולא במחט הא יש עליה חותם חייבת הטאת האף: ולא בטבעת שאין עליה חותם ערב מכנקא. ומאי נזמים נזמי מאי קטלא מנקטא פארי ושמה בלשון ואסור: ולא בקטלא ולא בנזמים: לצאת בו ואי לא נעשה כמשוי שרביטין הרי הוא תכשיט ומותר

יוחנן אנן נעביד כר' חנינא בעא מיניה דתלמידי דרי יוחנן אתון עבידו כרי א"ל אילפא לרבה בר בר הנה אתון מכאן ושלש מכאן ואחת בתרסיותיו: ואחת בתרסיותיו לרי הנינא שלש [לך] לדידי שתים מכאן ושתים מכאן ר, יוחנן לרב שמן בר אבא אסברא חנינא אמר שבע בזה ושבע בזה א"ל ר, יוחנן אמר חמש בזה וחמש בזה ורי אלא לחזק אבל לנוי מותר וכמה לנוי אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו סנון מסומר ולא מנעל שאינו הפור: דתנן ביו"ט (דף יד:) אין משלחין איכא כנופיא דאיסור מלאכה והיינו כנופיא דאיסור מלאכה ביו"ט נמי ביו"ט (דף ס:) בשבת מ"ט לא דאיכא דסנוגל המסומר ל"ש בשבת ול"ש וכו, כאועי מתי אמרו לא יצא איש הם אחד מהן יצא והכירו בהם אויבים ושמעו קול מאחורי בהכ"ג כסבורין בר יחזקאל אמר בבהכ"ג היו יושבין שהיו הורגים בהם האויבים: רמי זה והרגו זה את זה יותר ממה קול מעל גבי המערה דחקו זה את אלישע במערה היו יושבין ושמעו בהם האויבים אמר רבי אלעזר בן זה את זה יותר ממה שהיו הורגים

וכרי יוחנן דאמר עשית של שמאל באוטה שאין בה מכה כחייא בר רב (דף סא.) הא יש ברגלו מכה נפיק ברגלו מכה: מעמא דאין ברגלו מכה אוכלתו מותר: ולא ביחיד בזמן שאין כולו במסמרים כדי שלא תהא קרקע עשאו כמין טס או כמין יתד או חיפהו ולבע בו מסמרים מלמעלה מותר מתיר עד שבעה חיפהו בעור מלמטה ארבעה או חמשה מותר ור' יהודה נשרו רוב מסמרותיו ונשתיירו בו כרעי המטה ורי אלעזר בר"ש אוסר אועו לכסות בו את הכלי ולסמוך בו נאפילו ממטה למטה אבל מטלטלים במסומר ולא יטייל בו מבית לבית כותיה דרב ששת לא יצא אדם בסנדל שלא תהא קרקע אוכלתו מותר תניא רב ששת היפהו כולו במסמרים כדי חנינא עשאו כמין קלבוס מותר: אמר א"ל מותר איתמר נמי א"ר יוסי ברי בר אבינא עשאו כמין קלבוס מהו בעא מיניה רי אבא בר זבדא מרי אבא ביה רבנן במנעל לא גזרו ביה רבנן: מבפנים הוה ליה מנעל ובסנדל גזרו רב אסי ולא ידע מר מ"ט כיון דתפרו מצו א...ל מוטר ולא ידענא מ"ט אמר צצוא באגוא מב, אמי תפרו מבפנים

מכה: ולא בתפלין ולא בקמיע: אמר רב פפא לא תימא עד דאיתמחי גברא ואיתמחי קמיע אלא כיון דאיתמחי גברא אע"ג דלא אתמחי קמיעא דיקא נמי דקתני ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה ולא קתני בזמן שאינו מומחה שמע מינה ת"ר איזהו קמיע מומחה כל שריפא ושינה

דף כת

למאי הלכתא לאצולינהו מן הדליקה או דילמא אין בהן משום קדושה להו קמיעין יש בהן משום קדושה במלבל קמיעא מאי תיקו איבעיא בוא או דלמא מזליה דההוא גברא כיון דאיתסי תלתא זימני ודאי מומחה אתמהי או לא אתמהי מי אמרינן האי מאי קמיעא ודאי לא אחמחי גברא בעי רב פפא תלתא קמיעי לחד גברא גברי קמיעא אתמחי גברא לא אתמחי למיעא לא אתמחי חד קמיעא לתלתא גברי חד חד זימנא גברי אתמחי נאטמטי קמיעא חלחא קמיעי לחלחא גברי תלתא תלתא זמני אתמחי גברא פשיטא לי הלתא קמיעי לחלתא לאתמחויי קמיעא: אמר רב פפא לא קשיא הא לאחמחויי גברא והא כל שריפא שלשה בני אדם כאחד בעין והתניא איזהו קמיע מומחה ויצא בו לרשות הרבים משום מראית יקשרנו (דף סא:) בשיר ובטבעת ויעיר אפילו ברה"ר ובלבד שלא ולא שנכפה אלא שלא יכפה ויקשור בו סכנה ואחד חולה שאין בו סכנה למנת של עיקרין אחד חולה שיש ושילש אחד קמיע של כתב ואחד

עצא אשה במחט נקובה ולא בטבעת ולית להו גיותא דכרעא: מתני לא מולי דעבדי להו מברולא או מנחשא אמר רבה בר רב הונא פומקי פירוש י"ז:ה") וכובע נחשת על ראשו מגפים כובע שבמקרא דכתיב (שמואל א ונאראת בלשון ישמעאל ביצה והוא שריון זרדא קסדא אמר רב סנורתא בשריון ולא בקסדא ולא במגפים: תפלין הלכה למשה מסיני: ולא מניין שלהן דאמר אביי שניין של ואוחון בבגדו ובידו ונכנס משום הכסא אלא הולצן ברחוק די אמות היינו טעמא דאין נכנס בהן לבית לבית הכסא ואי לא אסיר ותפילין ביו מחופין עור שרי למיעל בהו קדושה ושרי ופשטינן (דף סב.) אם ואסור או דילמא אין בהן משום הכסא מאי יש בהן משום קדושה זה יגוד ויגנוז אלא להכנס בהן לבית ירות הכלים ועל כרעי המטה הרי גניזה מאי ת"ש היה שם כתוב על בדליקה ונשרפין במקומן ואלא לענין מל תורה אין מצילין אותן מפני בהן אותיות של שם ומעניינות הרבה ע"ש הברכות והקמיעין אע"פ שיש לרישיה כדאמרינן ביומא (דף כה.) ויש שפירשו אותה מידי דמקיף מכבנתא יש שפירשו אותה טליסאן ולא בכולייר: מאי כולייר אמר רב אם יצא בה בשבת חייב חטאת: שדרך הוצאתו בחול באצבעו בכך ונמצא דרך הוצאתו בכך בחול וכיון ומניחה באצבעו עד שמוליכה לאומן עליה חותם להוליכה אצל האומן נועוע לבעלה בחול טבעת שאין כלאחר יד ופעמים נמי שהאשה נמצאת דרך הוצאתה בכך ואינה ומניחתה בידה עד שמגעת לקופסא שיש עליה חותם להוליכה לקופסא שאדם נותן לאשתו בחול טבעת הוצאה כלאחר יד הוא דכיון שפעמים והכין הוא מסקנא דשמעתא ולאו חותם ובמחט נקובה פטור אבל אסור חטאת ואם יצא בטבעת שיש עליה ובטבעת שאין עליה חותם חייב יצא האיש במחט שאינה נקובה עולא והילופיהן באיש כלומר אם ובצלוחית של פלייטון: גמי אמר רי מאיר וחכמים פוטרין בכובלת ואם יצאתה חייבת הטאת דברי בכובלת ולא בצלוחית של פלייטון שיש עליה הותם ולא בכולייר ולא

נהוא דאית ליה ולא עבד לה: מתני בפניו אמר רב על עסקי הכשיטיה חפואי טיבותא. ומי שאשתו מקללתו משאי מלי הפנאי מיא ויהבו לי מלי מדרב חסדא דאמר רב חסדא אנא משא לית לן בה ולאו מילתא היא אלא דלא משא כלל אבל משא ולא נתער מן העולם אמר רבא לא אמרן רי אלעזר בל המזלול בנטילת ידים כגרבי זריקא דאמר רבי זריקא אמר לית לן בה והמולול בנטילת ידים לא אמרן אלא אארעא אבל במנא בה וכי מהדר אפיה לפוריא נמי אפור לפוריא אבל לבראי לית לן ממעו ערום לא אמרן אלא דמהדר בנטילת ידים המשתין מים בפני ומי שאשתו מקללתו בפניו והמולול הן המשתין מים בפני מטתו ערום מביאין את האדם לידי עניות ואלו ואמרי לה במתניתא תאנא ג' דברים סב:) אמר רבי *אבהו כ"ה בגמיאמי בשמן דמתרגמינן דפילא במשח: (דף פליון מלשון (במדבר כה) בלולה בו להעביר ריח רע ממנה ועיקר לשון פירוש חוליא של בושם שמחקשטת כובלת אמר רב יוסף חמרתא דפליון כענים מוקפין ועומדין כמין כולייר:

(דף סג.) לא יצא האיש לא
בסייף ולא בקשת ולא בתריס ולא
באלה ולא ברומה ואם יצא הייב
לו והכמים אומרים אינן לו אלא
גואי שנאמר (ישעיהו ב':ד') וכתתו
גואי שנאמר (ישעיהו ב':ד') וכתתו
בירית טהורה ויוצאין בה בשבת
בירית טהורה ויוצאין בה בשבת
כבלים טמאים ואין יוצאין בהן: גמי
(דף סג:) יתיב רבי אבין ורב הונא
(דף סג:) יתיב רבי אבין וקאמר
קמיה דרבי ירמיה ויתיב רבי אבין וקאמר
בירית באחת כבלים בשתים אמר לו

רב הונא אלו ואלו בשתים ומטילין שלשלת ביניהם ונעשו כבלים אתער בהו רבי ירמיה ואמר ישר וכן אמר רבי יוחנן (דף סד:) אמר רב ששת למה מנה הכתוב תכשיטין שבחוץ עם תכשיטים שבפנים טבעת וכומז לומר לך כל המסתכל אפילו באצבע קטנה של אשה כאילו מסתכל במקום התורף: מתני יוצאת אשה בחוטי התורף: מעלה בין משל חברתה בין משל בהמה בטוטפת ובשרביטין בזמן שהן תפורין בכבול

דף כט

שלא תכחול ושלא תפרכס ותתקשט והדוה בנדתה זקנים הראשונים אמרו בעלה מגרשה כדתניא (ויקרא טו) צוגעע אמא עעצוע אל בעלה וומצא כותיה. ולרב מאי שנא הני אמר עולא ככבול והלכתא כרב דסתם לן תנא אנני בר ששון משמיה דר"י סבר הכל בו לחצר חוץ מכבול ופאה נכרית ורי הכמים לצאת בו לרה"ר אסור לצאת נכרית בחצר: אמר רב כל שאסרו בוא לה כדי נסבה: ובכבול ובפאה בוא לה אבל ילדה בשל זקנה גנאי ילדה בשלמא זקנה בשל ילדה שבח עצא ילדה בשל זקנה וזקנה בשל אימא לא צריכא: האנא ובלבד שלא דבת מינה היא אבל דבהמה דמינכר צריכא ואי אשמעינן דחברתה משום לה אבל דחברתה דמאיס לה אימא לא דאי אשמעינן דידה משום דלא מאיס מתיר וחכמים אוסרים: גמי וצריכא תחזיר שן תותבת ושן של זהב רבי תתן לכתחלה בשבת ואם נפל לא דבר שתתן לתוך פיה ובלבד שלא לנדתה בפלפל ובגרגר מלח ובכל ובמוך שבסנדלה ובמוך שהתקינה ובפאה נכרית בחצר במוך שבאזנה

לא אתי לאחויי רבי הא ראמרן ר"א סבירא להו דכל מידי דמיגניא בה רבי ורי אלעזר ור"ש בן אלעזר כולהו ר' מתיר וחכמים אוסרין אמר אביי דארציני: שן תותבת ושן של זהב דבר שתתן לתוך פיה זנגביל אי נמי צרגיר מלח דעביד לדורשני ובכל ובגרגיר מלח. פלפל לריח הפה אמעני לו בית יד מותר: בפלפל אמר רב נתן בר אושעיא א"ר יוחנן שעשתה לו בית יד מותר איתמר נמי אבא עשתה לו בית יד מהו א"ל אע"פ לאתויי: בעא מיניה ר' ירמיה בר קשור לה דכיון דמאיס לה לא אתי יריכותיה אמר ליה רבא אע"פ שאינו אחא למימר והוא שקשור לה בין שהתקינה לנדתה סבר רבי אמי בר לה בעקיבה קשר מהודק. ובמוך עני רמי בר יחוקאל והוא שקשור שקשור לה באזנה: ובמוך שבסנדלה שבאזנה: תני רמי בר יחזקאל והוא עד שתבא במים: (דף סה.) ובמוך לומר והדוה בנדתה תהא בנידותה ונמאא בעלה מגרשה אלא מה תלמוד ולימד א"כ נמצאת מגונה על בעלה בבגדי צבעונים עד שבא רבי עקיבא

דתניא ר"א פוטר בכובלת ובצלוחית של פלייטון רשב"א דתניא ר"ש על פלייטון רשב"א דתניא ר"ש בן אלעזר אומר כל שהוא למטה מן הסבכה יוצאה בה למעלה מן הסבכה אין יוצאה בה והללו כולן מסבכה אין יוצאה בה והללו כולן מסבכה אין יוצאה בה והללו כולן מסבר אחת הן ואין הלכה כאחד מהן: מחני יוצאין בסלע שעל הצינית הבנות קטנות יוצאית בחוטין ואפילו הבנות קטנות יוצאית בחוטין ואפילו הבנות קטנות יוצאית בחוטין ועליות מדייה ערביות יוצאית בקסמים שבאזניהם ערביות יוצאית העולות ומדיית פרופות וכל אדם בקטמים שבאזניהם ערביות יוצאית צלא שדברו הכמים בהווה: גמי מאי צלא שדברו הכמים בהווה: גמי מאי פצה אל"א ר"ץ: הבנות יוצאית בחוטים. אבוה דשמואל לא שביק להו לבנתיה דליהון נפקן בחוטי

ולא שביק להו למיגוא בהדי הדדי ועביד להו מקוה ביומי ניסן ומפצי ביומי תשרי ולא שביק להו למיפק בחוטי והתנן הבנות יוצאות בחוטין דאבוה דשמואל צבועין הוו: ולא שביק להו למיגוא בהדי הדדי (דף שביק להו למיגוא בהדי הדדי (דף ערביות רעולות ומדיות פרופות וכל מה:) דלא לילפן להו גופא נוכראה: ערביות רעולות ומדיות פרופות וכל אדם אלא שדברו הכמים בהווה. מירוש ערביות רעולות נשים ערביות הנטיפות השרות והרעלות ושמן בלשון ערבי גרץ ונשים מדיות יוצאות

ک تاک

NAT GENA! GIFTW GENA! TEF עבה בר רב הונא משמיה דעולא TXICGX FGFD IF GGX XXF GrwFr סו:) מאי לוקטמין א"ר אבהו חמרא יוצא בקב שלו והלכה כרי יוסי (דף יוצאין בהן בשבת: גמי הקיטע בהן בעזרה לוקטמין טהורים ואין ואין יוצאין בהן בשבת ואין נכנסין כסא וסמוכות שלו טמאין מדרס בהן בשבת ונכנסין בהן בעזרה סמוכות שלו טמאין מדרס ויוצאין אם יש לו בית קבול כתיתין טמא רבי מאיר (דף סו.) ורי יוסי אוסר מעני הקיטע יוצא בקב שלו דברי דאורייתא לחומרא ודרבנן לקולא: ועלתה בתיקו וקיימא לן דכל תיקו על האגוו ותוציא לבנה קטן בשבת בעי אביי אשה מהו שתערים ותפרוף באבן ועל האגוז פורפת לכתחלה: דלא תפרוף לכתחלה בשבת אבל על למטבע כלומר על המטבע בלבד הוא רישא פורפת אמר אביי סיפא אתאן בשבת: גמי (דף סה:) והא אמרת המטבע ובלבד שלא תפרוף לכתחלה פורפת אשה על האבן ועל האגוו ועל פרופות בבגדיהן: (דף סה.) מתני

בקשרים ובני מלכים בזוגין וכל אדם ברירנא לה: מתני הבנים יוצאין מחזירין רטיה בשבת במקדש ותמן בגמרא דעירובין (דף קב.) הלכה דקתני אם נפל לא יחזיר הוינן בה לומר שלא יתן לכתחלה בשבת והאי גבי המכה ואם נפל לא יחזיר וא"צ באספלנית ובמלוגמא וברטיה שעל האגד מחזירה עם האגד. LIXXL ומתירו בשבת אספלנית שפירשה מן יוצאין באגד שע"ג המכה וקושרו צריך לומר שלא יתן לכתחלה בשבת. גבי המכה ואם נפל לא יחזיר ואין בלליפת השום ובקליפת הבצל שעל עליהן חוט או משיחה. ירצאין שעל גבי המכה ובלבד שלא יכרוך תניא בתוספתא יוצאין במוך ובספוג ולא במחצלת מפני הגשמים. ועוד בעוספעא אבל לא בתיבה ולא בקופה אלא שדברו הכמים בהווה. ותניא ברועים בלבד אמרו אלא כל אדם הגשמים הרועים יוצאין בשקים ולא ובסגוס עבה וביריעה ובחמילה מפני (דף נה:) תניא יוצאים בשק עבה ברוק: גרסינן בפרק הנודר מן הירק שנוענון על הפה שלא ינתו ממנו

שפיר דמי: תנו רבנן יוצאין באבן א בר גוריא לפופי ינוקא בשבתא ואמר רבי אבין בר רב הונא אמר רב חמא בר גוריא מותר ליחנק בשבת רבי אבין בר רב הונא אמר רב המריה דפלניא בר פלניתא: ואמר כי היכי דצייל האי מישהא נצייל לצויתא דידייהו ולכרעייהו ואמרי מייתו מילחא ומישחא ושייפא להו שייא מבי רבי כי הוו מיבסמי הוו אנו, מבי רב ורב מבי רבי חייא ור' ומלח בשבת כי הא דרב הונא כי הוה רב המא בר גוריא מותר לסוך שמן ואמר ר' אבין בר רב הונא אמר כסא אטיבורא בשבת שפיר דמי. צונא אמר רב חמא בר גוריא סחופי לו בשמאלו: אמר ר' אבין בר רב בצועה ממנעל של ימין ונותן וקושר בן שיש לו געגועין על אביו נוטל בר הינוא אמר רב המא בר גוריא אלא מאי קשרים כי הא דא"ר אבין מאי איריא קטנים אפילו גדולים נמי מאי איריא בנים אפילו בנות נמי בר אבין אמר רב יהודה קשרי פאה רב נחמיה בר ברוך אמר רב איזי מאי קשרים אמר אבא מרי אמר אלא שדברו הכמים בהווה: גמי

למאן דלא נאים: ובמסמר הצלוב לשינתא דחייא למאן דנאים דמיתא ירכו: ובשן של שועל דעבדי ליה והכסול אי זהו שחול כל שנשמטה כדתנן (בכורות דף מ.) にかれて דעבדי לשיחלא. פי׳ רפיון הירך באמורי: גמי יוצאין בביצת החרגול אומרים אף בחול אסור משום דרכי משום רפואה דברי ר"מ וחכמים בחרגול ושן של שועל ומסמר הצלוב לדברי הכל: מתני יוצאין בביצת *בק"ד אבארבה באריג שבכסותו סז.) ובני מלכים בזוגין אוקמה מכלל דכרי מאיר סבירא ליה: (דף מבלא מבתיא ליה משקל דמשקל אמר רב אשי משקל דמשקל מאי דאיכוין ותקיל לרפואה ועוד דאמרינן מאיר מרקא מתרצינן אליביה והוא תקומה כשנשקלה נגדה: והלכה כרי לא שפחתה ולא הותירה ממשקל אבן שמואל שמעתי שמציל) אבן מכוונת ועליל *מהר"ם מ"זלרפואה: (ואמר בר שלמיה משמיה דרב והוא דאיכוין שמא תתעברה ותפיל אמר רב יימר אלא שמא תפיל ולא שעיברה אלא אף במשקל אבן תקומה ולא שהפילה תקומה בשבת משום ר' מאיר אמרו

דעברי לזירפא. פי' זירפא כמו שריפא וקורין בלשון ערבי אחתרקן ומסמר הצלוב מעמידה כדי שלא חוסיף: אביי ורבא דאמרי תרוייהו כל דבר *גי' ד"ת שיש בושהוא משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי הא אין בו משום רפואה האמורי הא אין בו משום רפואה יש בו משום דרכי האמורי והתניא אילן שמשיר פירותיו סוקרו בסקרא

באבנים גדולות כי היכי דליכחוש

היליה אלא סוקרו בסקרא מאי רפואה קא עביד כי היכי דליחזוה אינשי וליבעו עליה רחמי כדחניא מכאן שצריך להודיע [צערו] לרבים ורבים יבקשו עליו רחמים אמר רבינא כמאן חלינן האידנא כובסא רבינא כמאן כי האי חנא. מאי בדיקלא כמאן כי האי חנא. מאי כובסא כמו נצר כדכחיב (ישעיהו י"א:אי) ונצר משרשיו יפרה: **סליקו**

פרק ז כלל גדול

76 48

שבת נמי לא נפיק והאי חמשא דתימא כיון דבשבת לא נפיק בערב מלאכה כל אותו היום פשיטא מהו היה מכיר סכום יום שיצא בו עושה בקידוש והבדלה: אמר רבא ואם יומא וההוא יומא במאי מינכר ליה מושה כדי פרנסתו ואפילו ההוא אתמול שבת הוה אלא כל יום ויום ליעביד מאתמול שתי פרנסות ודלמא מבהוא יומא וההוא יומא לימות יומא ויומא עביד כדי פרנסתו בר יום אחד אמר *בד"י רבהרבא ובכל יודע אימתי שבת מונה ששה ומשמר רב הונא היה מהלך במדבר ואינו אלא הטאת אחת: גמי (דף סט:) אמר הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב מלאכה ומלאכה והעושה מלאכות בשבתות הרבה חייב על כל אב שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה חייב על כל שבת ושבת. והיודע ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חטאת אחת. והיודע עיקר שבת בשבתות הרבה אינו חייב אלא מיקר שבת ועשה מלאכות הרבה כלל גדול אמרו בשבת כל השוכח

מאום לוצר ואחת משום נוטע: אמר אספסתא בשבתא חייב שתים אחת הן אמר רב יוסף האי מאן דקטל והמבריך והמרכיב כולן מלאכה אחת מנ:) עאנא בזורע והזומר והנוטע מלאכות חסר אחת: גמי (דף מרשות לרשות הרי אלו ארבעים והמכבה והמכה בפטיש והמוציא שתי אותיות הבונה והסותר המבעיר שתי אותיות והמוחק על מנת לכתוב וצמאבנו וצממטלו וצמטטכו וצכוטב צבי השוחטו והמפשיטו והמולחו ג"מ לתפור שתי תפירות הצד וצעופר שתי תפירות いいさんしん והפוצע שני חוטין והקושר והמתיר שתי בתי נירין והאורג שני חוטין והצובע והמווה והמיסך והעושה בגווו את הצמר והמלבנו והמנפצו והטוחן ובמרקד והלש והאופה בדש והזורה והבורר LLAVAL חסר אחת הזורע והחורש והקוצר (דף עג.) אבות מלאכות ארבעים מיירתא ומיקרי ונפיק: WILL, למיעבד קמ"ל דלא זימנין דמשכח דמדעא נפיק ותרי יומי לישתרו ליה

אביי מאן דקניב סילקא חייב שתים אחת משום קוצר ואחת משום נוטע. תאנא החורש והחופר והחורץ כולן מלאכה אחת הן: אמר רב ששת היתה לו גבשושית ונטלה בבית חייב משום בונה בשדה חייב משום חורש גומא וטממה בעפר בבית חייב משום בונה בשדה חייב משום חורש: א"ר אבא בשדה חייב משום חורש: א"ר אבא החופר גומא בשבת ואינו צריך אלא לעפרה פטור עליה ואפילו לרי יהודה דאמר כל מלאכה שאינה צריכה

לגופה חייב עליה הני מילי מתקן

אבל האי מקלקל הוא: תאנא הקוצר הבוצר והגודר והמוסק והאורה כולן מלאכה אחת הן: אמר רב פפא האי מאן דשדא פיסא לדיקלא ואתר תמרי מעום מפרק אמר רב אסי אין דרך מעום מפרק אמר רב אסי אין דרך מעום מפרק אמר רב אסי אין דרך מעום מפרק המצניע (דף צה.) גרסינן בפרק המצניע (דף מה.) גרסינן בפרק המצניע (דף מה.) מדור רבנן החולב והמחבץ והמגבן מעום מאי מיחייב מעום מפרק מחבץ חייב

عل ج

עד:) דשלקי ליה שבע זמנין בקדירה פסולת אסור לא שאני תורמוסין (דף חטאת לימא קסבר חזקיה אוכל מתוך תורמוסין מתוך פסולת שלהן חייב בנפה וכברה: אמר חוקיה הבורר חייב לא קשיא הא בקנון ותמחוי הא הייב רב אשי מתני פטור והא תניא מעני פטור ור' ירמיה מדפתי מתני ובירר ואכל ובירר והניה רב אשי נשמני היו לפניו שני מיני אוכלין למגע דרבא ואמר להו שפיר קאמר כבורר לאוצר והייב הטאת אמרוה ולבו ביום לא יברור ואם בירר נעשה נאוכל לאלתר בורר ומניח לאלתר לאמן אמן אדיי הכי קאמר בורר יברור ואם בירר חייב חטאת מאי אוכלין בורר ואוכל בורר ומניה ולא עד.) תנו רבנן היו לפניו (שני) מיני הן: והזורה והבורר והטוחן: (דף והמנפץ והמנפט כולן מלאכה אחת בגידולי קרקע: והדש תאנא הדש אמר אביי אין דרך עימור בכך אלא מילחא ממלחתא מיחייב משום מעמר (דף עג:) אמר רבא האי מאן דכניף ומפרק תולדה דדש הוא: והמעמר משום בורר מגבן חייב משום בונה

ובתופר שתי תפירות והא לא קיימא חייב שלש המאות: הקושר והמתיר התולש את הכנף והקוטמו והמורטו והמלבנו והצובע והטווה: תנו רבנן מבשל: הגווז את הצמר המנפצו האי מאן דארתה כופרא הייב משום סיכתא גללי בהמה רקיקין אמר רבא לן דמירפא רפי והדר קמיט פירוש לשרורי מנא קא מכוין קא משמע משום מבשל פשיטא מהו דתימא האי מאן דשדא סיכתא לאתונא הייב עוירארב אחא בר אשי בר עוירא וצאופני אמר *בס"י רב אשי בר רב דק ומתוך כך נחשב כטוחן: והלש אותן הגימין יוצא מביניהן כמין קמח שיבי פירוש נימין נימין וכשמפרק סילתי אלו עצי דקלים שעומדין שיבי חייב משום מחתך. פי' דסלית אמר רב אשי ואי קפיד אמשחתא מאן דסלית סילתי חייב משום טוחן משום טוחן ואמר רב מנשיא האי האי מאן דפרים סילקא בשבת חייב דמי וחייב: והטוחן אמר רב פפא ליה מן הפסולת כפסולת מתוך אוכל הפסולת מסרה הילכך אי לא שקלי דאליפתא ואי לא שקלי ליה מן רב יהודה האי מאן דשקל אקופי זכוכית חייב משום מכה בפטיש אמר לקיש הצר בכלי צורה והמנפח בכלי בפמיש אר"ש בר ביסנא אר"ש בן את האבן בשבת חייב משום מכה בשבת חייב משום [ממחק] והמסתת חייב משום מחתך והממרח רטיה מאום ביב"ל המגרר ראשי כלונסות אבא ג' דברים שה לי ר' אסי חייב משום ממחק א"ר חייא בר חנינא השף בין העמודים בשבת שרטוט: והמוחקו א"ר אחא בר יוחנן ורי שמעון בן לקיש דאמרי עה:) היינו מולח היינו מעבד רבי והמפשיטו והמולחו והמעבדו (דף לספר הימנו: הצד צבי השוחטו מן המגוש חייב מיתה והיודע לחשב בשבת הייב המאת והלמד דבר אחד אמר רב המותח חוט של תפירה עה.) אמר מר זוטרא בר טוביה לורעין אותה ותופרין אותה (דף תרוויהו שכן יריעה שנפלה בה דרנא שתי תפירות רבה ור' זירא דאמרי וצוא שקשרן: והקורע ע"מ לתפור אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן

תגוי כעלא פי גמל עמיר כמלא פי (דף עו.) המוציא חבן כמלא פי פרה כיון דחלשא לא מצנע ליה: מתני נוה לא דמצנע ליה לשונרא ואידך אהג אחבני ומייד עצי אשרה אבל דם אשרה מאן דאמר דם נדה כל שכן דם נדה מר עוקבא אמר לאפוקי עצי לאפולי מאי רב מחנה אמר לאפוקי במצניעו: גמי כל הכשר להצניע כמוהו והוציאו בשבת אינו חייב אלא ערוייהו אפיק חדא מינייהו ועייל שאינו כשר להצניע ואין מצניעין כמוניו והוציאו בשבת הייב עליו וכל אערו כל הכשר להצניע ומצניעין בפטיש: מתני ועוד כלל אחר ביה גמר מלאכה חייב משום מכה בתקופות ומזלות ואינו מחשב אסור זירא דאמרי תרוייהו כל מידי דאית והמבעיר והמכה בפטיש: רבה ורי מבכועב: צבונצ וצסוער צמכבצ א"ר מנחם ברי יוסי זה חומר במוחק ויש במקומה כדי לכתוב שתים חייב שתים פטור מחק אות אחת גדולה אחת גדולה ויש במקומה כדי לכתוב שתי אותיות וכוי: ת"ר כתב אות וער מילי דקפיד עלייהו: והכותב מגלימא חייב משום מכה בפטיש

מגע גגי שום

מזיגת כוס יפה מאי כוס יפה כוס צילו אלא למצניעיהן: גמי תנא כדי דרביעית ולא נאמרו כל השיעורין ברביעית רבי שמעון אומר כולן כל המשקין ברביציי וכל השופכין מים כדי לשוף את הקילור ושאר אל הכתית שמן כדי לסוך אבר קטן הכוס חלב כדי גמיעה דבש כדי ליתן להו ככל גדול המוציא יין כדי מזיגת מוראים כזבובים בקערה: סליקו מתמא לא מצטרפי א"ר אבהו מפני בא בחדתי והא בעתיקי עתיקי מאי חוץ מקליפי פולין ועדשים לא קשיא אין פולין לא והתניא רי יהודה אומר חוץ מקליפי עדשים וכוי: עדשים מיני קטנית: (דף עו:) ר' יהודה אומר צמי מאי עצה אמר ר' יהודה תבן של מלגיפי עדשים המחבשלות עמהן: וסובן ומורסגן רבי יהודה אומר חוץ עוא מקליפיהן וגרעיניהן ועוקציהן זה עם זה מפני ששוין בשיעוריהן אוכלים כגרוגרת [חייב] ומצטרפין מפני שאינן שוין בשיעוריהן המוציא בגדי ואין מצטרפין זה עם זה כמלא פי גדי עשבים כמלא פי ועלי בצלים לחים כגרוגרת יבשים

(שמות כש) ורקיקי מצות ומתרגמינן כסלע פירוש אספוגית רקיק כדכתיב עשע אספוגית קטנה וכמה שיעורה ממפג למן של יין רבב כדי לשוף סיב אחרים אומרים כדי ליתן על פי כדי לעשות אוזן לכפיפה מצרית. מל פליטון: גמי תנו רבנן הוצין נייר מחוק כדי לכרוך על פי צלוחית והמוציא קשר מוכסין חייב (דף עה:) כדי לכתוב עליו קשר של מוכסין כבי ליקח ממנו מדת מנעל לקטן ונייר עלאי לנפה ולכברה ר' יהודה אומר לעשות אוזן לקופה גמי כדי לעשות מתני (דף עה.) המוציא חבל כדי כני לסוך אבר קטן של קטן בן יומו: עניא ר' שמעון בן אלעזר אומר שמן פי כתית שמן כדי לסוך אבר קטן ליתן על הכתית תנא כדי ליתן על לילור כדי לשוף במים: דבש כדי ביצה כדי ליתן במשיפת [של קילור] כדי גמיעה וחלב של אשה ולובן של עו:) ת"ר המוציא חלב של בהמה על רביעית: חלב כדי גמיעה: (דף בו רובע רביעית כדי שימזגנו ויעמוד בר אבוה כוס של ברכה צריך שיהא של ברכה אמר רב נחמן אמר רבה

כדור קטנה וכמה שיעורה עד כאגוז: נייר כדי לכתוב עליו קשר של

אספוגין פטירין: מוכין כדי לעשות

מעי אועיות: **מעני** עור כדי לעשות

מוכסין תנא וכמה קשר של מוכסין

קמיע קלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפלין שהיא שמע ישראל דיו כדי לכתוב בו שתי אותיות כחול כדי

פרק ה המוציא יין

לכחול עין אחת זפת וגפרית כדי לעשות בו נקב קטן שעוה כדי ליתן על פי נקב קטן: גמי (דף עט:) אמר רב קלף הרי הוא כדוכסוסטוס מה דוכסוסטוס כותבין עליו מזוזה אף קלף כותבין עליו מזוזה וכן הלכתא ותפילין אין נכתבים על הדוכסוסטוס אלא על הקלף בלבד: מתניי (דף עה:) דבק כדי ליתן בראש השבשבת חרסית כדי לעשות פי כור של צורפי

זהב ר' יהודה אומר כדי לעשות פטפוט סובין כדי ליתן על פי כור של צורפי זהב סיד כדי לסוד אצבע קטנה שבבנות רבי יהודה אומר כדי לעשות כלכול רבי נחמיה אומר כדי לעשות אנטיפי (דף פ:) אדמה כחותם המרצופין דברי רבי עקיבא וחול זק כדי לזבל קלח של כרוב

712 47

כרשיני בבלייתא פירוש אדמה שהיא לא את הפיים מאי פיים א"ר זירא כמלא היד: אמר רב יהודה אבל אומר כביצה והלכתא נמנו וגמרו ר, מאיר אומר כאגוו רבי יהודה מותר להכנים לבה"כ וכמה שיעורן ענו רבנן שלשה אבנים מקורולות מורטני יכניס נמנו וגמרו כמלא היד: כזית כאגוז כביצה אמר להן וכי בית הכסא שיעורן בכמה אמרו לו לבי מדרשא אמר להן אבנים של אומר משקל עשרה זוו: זונין עייל בה וכמה שיעורה תניא רבי אליעזר א"ר יעקב כדי שתהא הבהמה מרגשת בן יעקב אומר כדי לזרוק בבהמה ארור אבן כדי לזרוק בעוף רי אליעזר תאנא כדי לפצע בה שני נימין כאחד זכוכית כדי לגרר בה ראש הכרכר: חף : גמי אמר עולא חף פותחת: ערווד רבי יהודה אומר כדי לעשות באלפס (דף פא.) עצם כדי לעשות ביצה קלה שבביצים טרופה ונתונה אם היה עבה או מרוסס כדי לבשל כף סיד קנה כדי לעשות קולמוס כרישא חול הגס כדי ליתן על מלא דברי רבי עקיבא וחכ"א כדי לובל

לקיש צרור שעלו בו עשבים מותר מחום עונה: אמר ר' שמצון בן בבית חייב משום בונה בשדה חייב דאמר רבה היתה לו גומא וטממה לפנות בשדה ניר בשבת משום דרבה עאשה שבתורה: אמר רב הוגא אסור גדול כבוד הבריות שדוחה את לא להעלותן לגג אחריו מהו אמר ליה מיניה רבה בר רב שילא מרב הסדא רשומו ניכר מותר (דף פא:) בעא או כטוחן או לא אמר ליה אם היה מהו מי חיישינן שמא יהא כסותר במקורולות האלו ונטבעו בקרקע כלומר אם ירדו גשמים על האבנים ירדו עליהן גשמים ונטשטשו מהו בן הן עיוותיה א"ל אביי לרב יוסף יב:משמשת בעדים הן הן תיקוניה סמרטוטין כדתנן התם *נדה יא. גד מותר פירשוהו רבנן עד כגון כושם אמר רב ששת אם יש עליה ירושלמי מלא רגל מדוכה קטנה של בו את הבושם ופירשוהו בתלמוד בשמים פיי ראש של בוכנא שדוכין ואם לאו כהכרע מדוכה קטנה של יש מקום קבוע לבית הכסא מלא היד קרובה להתפרר: אמר ר' ינאי אם

היא התחלת ריח הפה (אכל ולא בומע לענור שהוסק על אפרו וזו מליו איתמר הצריך ליפנות ואוכל עליו וחד אמר רוח זוהמא שורה חסדא ורבינא חד אמר רוח רע שולט איתמר הצריך להפנות ואכל רב לא קשיא הא בלחין הא ביבשין: בדבר שהאור שולם בו שיניו נושרין ואינו מקנח בצרור מיתיבי המקנח מקנח בעלין וחד אמר מקנח בעלין המנונא חד אמר מקנח בצרור ואינו ציו לפניו צרור ועלין רב חסדא ורב בצרור ודוקא בחרס דאגני כלים: צרור וחרס מקנח בחרס ואינו מקנח מכישא דאסר גינאה: היו לפניו לכו כינה אמנייכו ולא אכליתו ירקא מלוויתו לכו בחספא ולא קטליתו להו מאי איעבד לכו (דף פב.) דלא אמרו אינהו מילתא ושריוה אמרה (להו) מילתא וקא אסרה לה לספינה אותבון בהדייכו ולא אותבוה אמרה בארבא אמרה להו ההיא מטרוניתא חסדא ורבה בר רב הונא הוו קא אזלי משום כשפים מאי כשפים כי הא דרב לקנח בחרס משום סכנה ואיתימא חייב המאת: אמר ר' יוחנן אסור לקנח בו בשבת והתולש ממנו בשבת

לסעודת קבע צריך שיבדוק את עצמו עד דשפיך כקדרה: תנו רבנן הנכנס לההוא טייעא דקם ויתיב דקם ויתיב אמר רבי ירמיה מדפתי אנא חזיתיה ליה יסיח דעתו מדברים אחרים: לרב אשי וכל שכן שלא יפנה אמר אמר ליה רב אחא בריה דרבה ורבנן אמרי יסיח דעתו לדבר אחר חנין מנהרדעא אמר יהפך לצדרין ימשמשבצרורות באותו מקום רב רב המנונא אמר ישתמש *בגמי ילך וישב ויעמוד הלך ארבע אמות ליפנות ואינו נפנה רב הסדא אמר ותא ניעסוק בחיי דברייתא הנצרך ליה רבי זירא לרב הסדא תא ניתני יעמוד וישב יעמוד וישב: XUL ואינו יכול ליפנות רב חסדא אמר ולא הכניסוהו במים): הנצרך ליפנות בצונן דומה לברול שהכניסוהו לאש מבפנים: רחץ בחמין ולא נשתמף שהסיקוהו מבחוץ ולא הסיקוהו בחמין ולא שתה ממנו דומה לתנור דומה לזולף מים על גבי חבית רחץ תחלת רוח רעה רחץ ולא סך תחלה אמות אכילתו מתרקבת וזו היא חולי מעים אכל ולא הלך ארבע שתה אכילתו דם וזו היא התחלת

כיעות או עשר פעמים של ארבע פסיעות או עשר פעמים של ארבע פסיעות ונפנה ואחר כך יכנס: **מתניי** חרס כדי ליתן בין פעים לחבירו דברי רבי יהודה ר' מאיר אומר כדי לחתות בו את האור רבי יוסי אומר כדי לקבל בו רביעית אמר ר"מ אע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר (ישעיהו ל':י"ד) ולא ימצא במכתתו חרס לחתות אש מיקוד א"ל

מגבא: סליקו להו המוציא (דף

רבי יוסי משם ראיה ולחשוף מים

שהיא מטמאה במשא כנדה שנאמר (ישעיהו לי:כ"ב) תזרם כמו דוה צא תאמר לו מה נדה מטמאה במשא אף ע"ז מטמאה במשא (דף פג:) אף ע"ז מטמאה במשא (דף פג:) מנין לספינה שהיא טהורה שנאמר (משלי לי:י"ט) דרך אניה בלב ים (דף פד:) מנין לערוגה שהיא ששה (דף פד:) מנין לערוגה שהיא ששה על ששה טפחים שזורעין בחוכה הערוגה ואחד

פב.) אמר רבי עקיבא מנין לע"ו

כדי לכבס כהן בגד קטן בסבכה רכי רגלים נתר ובורית קימיניא ואשלג לצבוע בהן בגד קטן בסבכה. מי וקליפי רמונים אסטיס ופואה כדי ומצטרפין זה עם זה קליפי אגוזים לעני תבלין כדי לתבל ביצה קלה פט:) המוציא עצים כדי לבשל ביצה כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו: (דף שנאמר (תהילים ק"ט:י"ה) ותבא אע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר לסיכה שהיא כשתיה ביום הכיפורים חטאיכם כשנים כשלג ילבינו מנין שנאמר (ישעיהו אי:י"ה) אם יהיו זהורית בראש שעיר המשתלה כואבים מנין שקושרין לשון של ל"ד:כ"ה) ויהי ביום השלישי בהיותם שחל להיות בשבת שנאמר (בראשית שמרחיצין את הקטן ביום השלישי לשלשת ימים אל תגשו אל אשה מנין שנאמר (שמות י"ט:ט"ו) היו נכונים זרע ביום השלישי שהיא טמאה תצמיח (דף פו.) מנין לפולטת שכבת עצמיח זרעה לא נאמר אלא זרועיה כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה באמצע שנא' (ישעיהו ס"א:י"א) כי

712 411

פרק ש אמר רבי עקיבא

בייף שבת

אדם מדברי תורה ואפילו בשעת רב יהודה אמר רב לעולם אל ימנע מבית המדרש אפיי שעה אחת ואמר אמר רב לעולם אל ימנע אדם עצמו בו: גמי (דף פג:) אמר רב יהודה שהוא שמצניעין אותו לקטן לשחק אומר אף המוציא הגב הי טמא כל שמצניעין אותה לרפואה רי יהודה כרמים בין חיה בין מתה כל שהיא הי כל שהוא מת כגרוגרת צפורת שנים זרע פול המצרי שנים הגב א:) זרע קשואין שנים זרע דלועין מכגרוגרת ר' יהודה אומר חמשה (דף אלא הטאת אחת זרעוני גנה פחות שיש בה מינין הרבה אינו חייב במוציא קופת הרוכלין אף על פי ולא ידבק בידך מאומה מן החרם: כל שהן שנאמר (דברים י"ג:י"ה) אומר אף המוציא ממשמשי ע"א שהן שמצניעין אותן לגנון רבי יהודה ממלל ספרים וממלק מטפחותיהן כל שהן מעפר המזבח ומאבני המזבח שהוא מיני בשמים ומיני מתכות כל (דף צ.) פלפלת כל שהוא ועטרן כל יהודה אומר כדי להעביר על הכתם

רשיראי ואילא דעינכי ופה דתאיני ניודהר אינש ממקק דספרי תכך צ.) אמר רב יהודה אמר רב לעולם התורה אדם כי ימות באהל: (דף ולרפואה והוציאו בשבת הייב עליו במי שממית עצמו עליהן שנאי זאת לקיש אין דברי תורה מתקיימין אלא – בשעת מיתה תורה אמר ר"ש בן בתורה אדם כי ימות באהל אפילו מיתה שנאי (במדבר י"ט:י"ד) זאת

והה דרמוני כולהו סכנתא: ההוא

אלא כשיעורו: אלא כשיעורו חזר והכניסו אינו חייב בכל שהוא וכל אדם אין הייבין עליו (דף צ:) U המצניע לזרע ולדוגמא לדין: סליקו להו אמר רבי עקיבא לוצים יש בתאיני אמר קטליי פה הוה קא אכיל תאיני אמר ליה רבי תלמידא דהוה יתיב קמיה דרבא

בייף שבת

171

אמרו האשה החוגרת בסינר בין לאחריו ובא לו לפניו חייב באמת להוציא לפניו ובא לו לאחריו פטור דעתן אצל כל אדם: **מתניי** המתכוין עאמר אנשי הוצל עושים כן בטלה מאוי על ראשו פטור (דף צב:) ואם קהת: אמר רב משום ר' הייא המוציא מעשרה טפחים חייב שכן משא בני אמר רי אלעזר המוציא משוי למעלה שלא הוציא כדרך המוציאים: גמי ובחפת חלוקו במנעלו ובסנדלו פטור ופיה למטה בין אפונדתו לחלוקו ובמרפקן באזנו ובשערו ובאפונדתו בני קהת לאחר ידו ברגלו בפיו בין על כתפו חייב שכן משא בימינו בין בשמאלו בין בתוך היקו הקופה (דף צב.) המוציא בין מבחוץ פטור עד שיוציא את כל ההיצונה אף על פי שרוב הפירות מליאה פירות ונתנה על האסקופה מלאכתו בבת אחת קופה שהיא בין שהוציאן אחר פטור שלא עשה על האסקופה בין שחזר והוציאן (דף צא:) המוציא אוכלין ונתנן

אע לא תעשה שבתורה:

קאמינא דגדול כבוד הבריות שדוחה מי קאמינא לרשות הרבים לכרמלית מיילת ביה את ואפילו לרי יהודה דרבנן מיהא איכא א"ל האלהים דפטר ר"ש מחיוב חטאת איסורא בריה דרבא לר"נ כמאן כר"ש אימר יצחק לאפוקי לכרמלית א"ל רב אחא דהוה בדרוקרת שרא להו ר"נ בר פוטר: גמי (דף צר:) ההוא שיכבא וכעדשה מן השרץ חייב ורי שמעון וכן כזית מן המת וכזית מן הנבלה את המת במטה חייב אף על המטה על המטה מפני שהמטה טפלה לו מפל לו את החי במטה פטור אף דכני פטור אף על הכלי מפני שהכלי צג:) המוציא אוכלין פחות מכשיעור שנים הייבים ור' שמעון פוטר (דף אם לא יכול אחד להוציא והוציאוהו ברבים הייב הוציאוהו שנים פטורים במקבלי פתקין: המוציא ככר לרשות ראוי להיות חוזר רבי יהודה אומר אף מלפניה בין מלאחריה חייבת שכן

GLU , צעגניע

הייב הטאת אמר רב יהודה הלכה (ב, שמעון בן אלעזר אומר) בכלי לא פירש רובן ביד פטור אבל אסור ביד מותר בכלי פטור אבל אסור שפירש רובה וציצין שפירשו רובן עניא ר"ש בן אלעזר אומר צפורן כייב:הי) לא ילבש גבר שמלת אשה: זה אפי' בחול אסור משום (דברים שחורות ואפילו אחת חייב ודבר לרבי אליעזר במלקט לבנות מתוך אליעזר אומר אחת ומודים חכמים חייב וכמה מלא פי הזוג שתים רי עניא נמי הכי הנוטל מלא פי הזוג מלא פי הזוג אמר רב יהודה שתים: מלא פי הזוג בשבת חייב וכמה הוא וכן שערו וכן שפמו: האנא הנומל לעצמו אבל לחבירו דברי הכל פטור: הכל הייב ואמר רבי אלעזר מחלוקת אלעזר מחלוקת ביד אבל בכלי דברי פומר בזה ובזה: **גמ׳** אמר רבי חייב ושאינו נקוב פטור ור' שמעון משום שבות התולש מעציץ נקוב אליעזר מחייב חטאת וחכמים אוסרין הגודלת וכן הפוקסת וכן הכוחלת רי וכל שערו וכן שפמו וכן זקנו וכן CARE TITLE & EDITION TO THE STEME

זו כנגד זו ברשות הרבים המושיט וחכמים פוטרין כיצד שתי גזווטראות הרבים באמצע רבי עקיבא מחייב מרשות היחיד לרשות היחיד ורשות מרשות הרבים לרשות היחיד חייב מרשות היחיד לרשות הרבים או להו המצגיע (דף צו.) הזורק כר"ש אפיי לכתחלה שרי: סליקו ביתה בשבת והאידנא דסבירא לן לאו אדעתאי תנא אשה חכמה מרבצת ונמצא הבית מתרבץ מאליו אמר ליה זו ורגליו בזוית זו וידיו בזוית זו עריבה מליאה מים ורוחץ פניו בזוית הרוצה לרבץ את ביתו בשבת מביא ליה לא סבר לה מר להא דתניא ערב אשי רקא מצטער מהבלא אמר לה מר קשישא בריה דרבא אשכחיה לרבינא דקא מצטער מהבלא ואמרי ליכא גומות רבא תוספאה אשכחיה בלמא אתי לאשוויי גומות הכא שלהן בשיש טעמא מאי אמור רבנן רבוץ הבית במחווא שהיו הקרקעות שרא זילהא במחווא פירוש התיר ומצערות אותו (דף צה.) אמימר רי יוחנן והוא שפירשו כלפי מעלה כרי שמעון בן אלעזר אמר רבה אמר

בדיוטא אחת הזורק פטור והמושיט עגלות זו אחר זו

והזורק מזו לזו פטור היו שתיהן - חייב שכך היתה עבודת הלוים שתי

הונא אמר מוציא ממנה זיז כל שהוא מזו לזו: גמי איתמר ספינה רב אל על פי שהן מוקפות אין מטלטלין ממלטלין מזו לזו אם אינן קשורות לחברתה פטור ספינות קשורות זו לזו לספינה ומן הספינה לים ומן הספינה הים ליבשה ומן היבשה לים ומן הים בתוכו ארבע אמות חייב הזורק מן מים ורשות הרבים מהלכת בו הזורק בעל מים פחות מעשרה טפחים רקק לתוכו ארבע אמות חייב וכמה הוא שרשות הרבים מהלכת בו הזורק ארבע אמות פטור אם היה רקק מים ר' אמות הייב (דף ק:) והזורק בים פמור חוץ לארבע אמות ונתגלגל תוך לתוך די אמות ונתגלגל חוץ לדי אמות והוורק בארץ די אמות חייב זרק באויר למטה מיי טפחים כזורק בארץ בכותל למעלה מי' טפחים כזורק מכאן פטור (דף ק.) הזורק די אמות הנוטל מהן והנותן על גבן חייב פחות שהן גבוהין עשרה ורחבין ארבעה זורקין (דף צמ.) חולית הבור והסלע מזו לזו ברשות הרבים אבל לא ברשות הרבים מושיטין את הקרשים

איתמר דרב נחמן אמזיד איתמר: שנו אלא לזרוק אבל לטלטל אסור כי מחיצה איני והא אמר רב נחמן לא בין במזיד בין באונס בין בטעות שמה שמחיצה הנעשית בשבת בין בשוגג בין מוטעין חזרו להיתרן הראשון בין שוגגין בין מזידין בין אנוסין מזו לזו נגללו נאסרו חזרו ונפרשו הפרוסות לרה"ר מערבין ומטלטלין חזרו להיתרן הראשון וכן מחצלאות בין מזידין בין אנוסין בין מוטעין נאסרו חזרו ונקשרו בין שוגגין מגרבין ומטלטלין מזו לזו נפסקו ספרא דתניא ספינות קשורות זו לזו לזו הגי מילי על ידי עירוב וכדרב ספינות קשורות זו לזו מטלטלין מזו בכרמלית לא גזרו רבנן: (דף קא:) גב דנחתי מכחו לים [והלכתא] כחו שופך להו אדופני ספינה ואף על במקום שנים אבל שופכין דידיה חד לגבי תרי ואין דבריו של אחד והלכתא כותייהו דהוה ליה רב הונא אמרי עושה מקום ארבעה וממלא וממלא רב הסדא ורבה בר רב הונא

erd 'X nirra

त्र देर

משום בונה ושמואל אמר חייב משום בלול של תרנגולין רב אמר הייב כמעלו מלאכה: גמי העושה נקב בשעת גמר מלאכה חייב מפני שהוא ב"ג אומר אף המכה בקורנס על הסדן מטליימת בשבת חייב רבן שמצון בכלל כל העושה מלאכה ומלאכתו ובמעצד והקודה כל שהוא חייב זה כל שהוא והמסתת והמכה בפטיש **הבונה** כמה יבנה ויהיה חייב הבונה שגגה: סליקו להו הזורק (דף קב:) שגגה פטורין עד שתהא תחלתן וסופן שגגה וסופן זדון או תחלתן זדון וסופן שיהא תחלתן וסופן שגגה תחלתן כל חייבי הטאות אינן הייבין עד עד שלא נעשה חבורה פטור זה הכלל חבורה בין באדם בין בבהמה ונזכר CYT XI WIWLGE GOIL FIILG YWWIR שיצאה מידו קלטה אחד או קלטה מתני (דף קב.) הזורק ונזכר לאחר

なてにがて שם משמעון ומשמואל נח מנחור דן יהודה מצינו שם קטן משם גדול כגון קרשי המשכן לידע איזהו בן זוגו א"ר אלא משום רושם שכן כותבין על הייב א"ר יוסי לא חייבו שתי אותיות שמות בין משני סמניות בכל לשון בשמאלו בין משם אחד בין משני הכותב שתי אותיות בין בימינו בין כל שהן ואם לבהמה כמלא פי הגדי ביצה קלה והמלקט עשבים אם לתקן לתקן כל שהן ואם להסיק כדי לבשל כל שהוא חייב המלקט עצים אם כל שהוא המנכש והמקרסם והמזרד בפטיש: מתני (דף קג.) החורש בונה ושמואל אמר חייב משום מכה העץ שלו רב אמר חייב משום דמרא. פירוש הכניס הקרדום בתוך מכה בפטיש: עייל שופתא בקופינא

פרק יב הבונה

אחת נוטריקון רבי יהודה בן בתירא ואין נהגין זה עם זה פטור כתב אות שני כותלי הבית על שני דפי פנקס אחת בארץ ואחת בקורה בתב על נתכוין לכתוב הי"ת וכתב שני זיינין אות אחת סמוך לכתב וכתב ע"ג כתב לאחר ידו ברגלו בפיו ובמרפקו כתב ובכל דבר שאינו מתקיים פטור. פירות באבק דרכים באבק סופרים יהושע פוטר. כתב במשקין במי בשרו ר' אליעזר מחייב חטאת ורבי בכותב על בשרו הייב המשרט על פנקס והן נהגין זה עם זה חייב. מל שני כותלי הבית על שני לוחי ובקנקנתום ובכל דבר שהוא רושם חייב כתב בדיו בסם ובסקרא בקומוס הכותב שתי אותיות בהעלם אחד בשולט בשתי ידיו: מתני (דף קד:) וגר מגדיאל: גמי אוקמה אביי

גל מנת לתקן מעו וכל המקלקלין פטורין והמקלקל עפירות הקורע בחמתו והקורע על עפירות והקורע על מנת לתפור בי בנפה ובכברה ובסל חייב התופר שתי צמושה שני בתי נירין בנירין בקירוס בתחלה בין בסוף שיעורו שני חוטין על האריג חייב וחכמים אומרים בין האורג שלשה חוטין בתחלה ואחד פליקו להו הבונה רבי אליעזר אומר ורבנן סברי יש ידיעה לחצי שיעור: גמליאל סבר אין ידיעה לחצי שיעור פומרין: **גמי** במאי קא מיפלגי רבן הערבים רבן גמליאל מחייב וחכמים העלמות אחת בשחרית ואחת בין (דף קה.) הכותב שתי אותיות בשתי אחד והשלימה לבגד חייב: מהני אות אחת והשלימה לספר ארג חוט מחייב וחכמים פוטרין: גמי חנא כתב

מעלן הוא כדאמר רב אשי מה לי מבעיר בעלמא חייב ורבי יהודה התם רחמנא הבערה גבי בת כהן הא מכלל דחובל בעלמא חייב ומדאסר דמדאצטריך קרא למישרי מילה למיה דרי יוחנן וטעמיה דרי שמעון מחובל ומבעיר כדתני רבי אבהו לר"ש כל המקלקלין פטורין הוץ נאפיי הובל ומבעיר לרי יהודה אבל וכל המקלקלין פטורין (דף קו.) ששת רמי לאמתיה מונינא ארישא: אחא בר יעקב תבר מאני תבירי רב הא דרב יהודה שליף מצובייתא רב אימתא לאנשי ביתיה שפיר דמי כי אומר זה יצר הרע ואי עביד למירמא איזה אל זר שהוא בגופו של אדם הוי (עהילים פ"א:יי) לא יהיה בך אל זר ונולך ועובד א"ר יוחנן מאי קרא כל ולמחר אומר לו לך ועבוד ע"ו מל יצר הרע היום אומר לו עשה יהי בעיניך כעובד ע"ו שכן דרכו והמקרע כליו והמפזר מעותיו בחמתו משום ר' יוחנן המשבר כליו בחמתו אומר משום רבי חלפתא בן אגרא מיעורו כמתקן: גמי תניא ר"ש

הצד הגבים הגזין צרעין ויתושין שנים חייבין ור"ש פוטר: גמי ת"ר פמורין לא יכול אחד לנעול ונעלו ונעל אחד בפניו חייב נעלו שנים מחוסר צידה חייב: צבי שנכנס לבית הכלל מחוסר צידה פטור ושאינה אומר לא כל הביברין שוין אלא זה ולביברין רבן שמעון בן גמליאל (דף קו:) וצבי לבית לגנה ולחצר חייב וחכמים אומרים צפור למגדל אומר הצד צפור למגדל וצבי לבית כמלא הסיט (דף קו.) די יהודה בסיט כפול והאורג שני הוטין שיעורו והצובע והטווה שיעורו כמלא רחב מעני (דף קה:) המלבן והמנפץ לבשל פתילה מה לי לבשל סממנין: לעלן מילה מה לי לתקן כלי מה לי राव रात

הראשון חייב והשני פטור הא למה

בצדו אע"פ שעמד הראשון והלך לו

על הפתח ומלאהו ובא השני וישב

ומלאהו השני חייב ישב הראשון

אל הפתח ולא מלאהו וישב השני

ניצוד פטור: מתני ישב האחד

שבמינו ניצוד חייב שאין במינו

בשבת חייב דברי ר"מ וחכ"א כל

פרק יג האורג

והחובל בהן חייב: גמי (דף קו:) חיה ועוף שברשותו הצדן פטור בצדן לצורך הייב שלא לצורך פטור שקצים ורמשים החובל בהן פטור בתורה הצדן והחובל בהן חייב ושאר להו האורג שמונה שרצים האמורין נהל הלוב שלא תשון: **פליקו** תאחוו בקורה ועל צואה של קטן לערה על גבי הנר בשביל שלא חייב וממאי דפטור ומותר דתנן כופין כו שלא ישכנו פטור ואם לרפואה ואידך הצד נחש בשבת אם מתעסק יד (מותר) ליטול בה את הקוץ וממאי דפטור ומותר דתנן מחט של הייב ואם להוציא ממנה ליחה פטור עונסא בשבת אם לעשות לה פה צבי שמור בתוכו ואידך המפיס בומני לנועל את ביתו לשמרו ונמצא דפטור ומותר דתני סיפא הא למה זה תלת Tפטור ומותר חדא הא וממאי דשבת פטור אבל אסור לבר מהני תו שתחשך: אמר שמואל כל פטורי לו צפור תחת כנפיו יושב ומשמרה א"ר הייא בר אבא א"ר יוחנן נכנסה צבי שמור בתוכו: גמי (דף קז.) זה דומה לנועל ביתו לשמרו ונמצא

מועטה מותרה אלא אלו ואלו אסורין אמרו מלאכה מרובה אסורה מלאכה מועטין הללו אסורין והללו מותרין יוסי וכי מפני שהללו מרובין והללו פעו ווועל לתוך התבשיל אמר רבי עושין מי מלח מועטין ואוכל בהן לתוך הכבשין שבתוך הגסטרא אבל הכי אין עושין מי מלח מרובין לתת להיתר וסליקא לאיסור: תניא נמי איבעיא להו רבי יוסי לאיסור או הוא הילמי בין מרובין בין מועטין: מי מלח מועטין אמר רי יוסי והלא מושין מי מלח מרובין אבל עושין יהודה אמר שמואל הכי קאמר אין במלח: **גמי** מאי קאמר אמר רב שמן בתחלה לתוך המים או לתוך אלא אלו הן מי מלח המותרין נותן והלא הוא הילמי בין מרובה בין מועט פעו ונועל לתוך התבשיל א"ר יוסי קה:) אבל עושין מי מלח וטובל בהן מעני אין עושין הילמי בשבת (דף מיחייב משום עוקר דבר מגידולו: מאן דתליש פיטורי מאודנא דחצבא הייב לדברי הכל: אמר אביי האי LXT GTVIW CWER GOIT IRRITA

נאלו הן מי

בעין אסור ע"ג העין מותר ורוק לא מלחנא טבולי מטבילנא: יין לתוך דמתובא מלחי פישרי פישרי מימלח להא דאמריי כי אתא עולא אמר חורפיה מעלי ליה כיון דשמעיתה מפסידנא ליה דאמר שמואל פוגלא פוגלא בשבתא אמינא אפסודי קא אמר רב נחמן מריש הוה מלחנא צנון אסור וביצה מותרת וכן הלכה: בשבת רב חוקיה משמיה דאביי אמר בר חביבא אין מולחין צנון וביצה רבי אבהו למורייסא ותני רב יהודה מלחא וחדא מיא למאי עבדי לה אמר אפני בהן וכמה אמר אביי תרי תילתי יוסף דאמרי תרוייהו כל שהביצה מלח עזין מאי מי מלח עזין רבה ורב רב יהודה בר חביבא אין עושין מי בלחיים: (מכילתין דף קח:) תני אין הלכה כרי יוסי לא בהילמי ולא יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל דפירקא קמא (דף יד:) אמר רב אלא כתנא קמא דאמרינן בעירובין ומלח לכתחלה ולית הלכתא כרי יוסי שמן ומים ובלבד שלא יתן מים מלח המותרין נותן שמן ומלח או

בר"א לענין שכבת זרע אבל לענין נמי כי קתני מרבה אנשים: תנא מאג אריא מרבה אפילו לא מרבה דבני הרגשה נינהו תקצץ אי הכא בנות הרגשה נינהו משובחת אנשים נשים ומאי שנא אנשים נשים דלאו משובחת באנשים תקצץ מאי שנא יג.) כל היד המרבה לבדוק בנשים פוליפוס תנן התם בנדה (נידה דף יד מחרשת יד מסמאת יד מעלה תקצץ יד (דף קט.) לגיגית תקצץ תקצץ יד לאמה תקצץ יד לפי טבעת תקצץ *[יד לאון תקצץ]יד להיסודה לעין תקצץ יד לחוטם תקצץ יד לפה לילורין שבעולם הוא היה אומר יד ידים ורגלים בחמין ערבית מכל מובה טיפת צונן שחרית ורחיצת עניא חנניה אומר משום רבי יהודה לא שרו רבנן ולא שרא מר שמואל דהוה עמיץ ופתח אמר ליה כולי האי בוה קאי קמיה דמר עוקבא חזייה מיניו בשבת ואינו חושש בר ליואי אדם קילורין מערב שבת ונותן ע"ג אמר מר עוקבא אמר שמואל שורה תפל אפיי ע"ג העין אסור וכן הלכה

रात रेथ

פרק יד שמנה שרצים

לבטלה חייב מיתה שנאמר (בראשית דאמר רי יוחנן כל המוציא שכבת זרע מפני שלא יוציא שכבת זרע לבטלה המקום אפילו שעה אחת וכל כך למה בניו ואל יעשה עצמו כרשע לפני מאי אמר להם מוטב שיוציא לעו על לא מצא מקום גבוה או עפר תיחוח בא אמר להו ברישא ואמרו ליה איסורא הדר אמר להו תקנתא אלא אילימא קמייתא בתר דאמר להו מנדניה אמר להם רי אליעור ברישא שעה אחת רשע לפני המקום הי ישתין בעפר תיחוח ולא יעשה עצמו שיעמוד על מקום גבוה ומשתין או להם רבי אליעזר להכמים אפשר אפילו שעה אחת תניא אידך אמר ואל יעשה עצמו כרשע לפני המקום ענם מומר הווציא לעו על בניו לעו על בניו שהם ממורים אמר רגליו ונראה ככרות שפכה ומוציא אליעור והלא ניצוצות מתיוין לו על עביא עבול לעולם אמרו לו לרי אומר כל האוחז באמה ומשתין כאילו ברי היא כחרס: תניא רבי אליעור בחרס או בצרור בודק ומטלית עבה לענין שכבת זרע נמי אם בא לבדוק זוב אף באנשים היא משובחת ואפילו

אימא בעתותא דרביה ואיבעית אימא בעתותא דליליא ודאיגרא ואיבעית מאי בעתותא איכא איבעית אימא כיון דבעית לא אתי להרהורי והכא דבעיתי לא אתי לנסוכי הכא נמי שאין להם פנאי לנסך אלמא כיון בשעת מלחמה כולן מותרות מפני פתוחות אסורות סתומות מותרות שנכנסה לעיר בשעת שלום חביות ככולשת דתון (ע"ו ע:) בולשת מביא מבול לעולם אמר אביי עשאוה אומר כל האוחז באמה ומשתין כאילו והיכי עביד הכי והתניא ר' אליעור שיננא אחוז באמה והשתין מים לחוץ יהודה צריכני להשתין מים א"ל ניתיב בנהרדעא בליליא א"ל רב הוו קיימי אאיגרא דבי כנישתא דשף כל עץ רענן: שמואל ורב יהודה ההרים הרמים ועל הגבעות ותחת רענן וכתיב התם (דברים י"ב:בי) על עובד ע"ז כתיב הכא תחת כל עץ אלא סוחטי רב אשי אמר כאילו רענן שוחטי הילדים אל תקרי שוחטי נייז:הי) הנחמים באלים תחת כל עץ כאילו שופך דמים שנאמר (ישעיהו וימת גם אותו דבי ר' אמי אמרי ל"ח:") וירע בעיני הי אשר עשה

ידיכם דמים מלאו אלו המנאפים ביד אלעזר מאי דכתיב (ישעיהו אי:מייו) לא יגור במגורך רע ואמר רבי בת א"ר אלעור מאי לא יגורך רע לא אל הפץ רשע אתה לא יגורך אשר עשה וכתיב (תהילים הי:הי) כי שנאי (בראשית לה) וירע בעיני הי מכניסין אותו למחיצתו של הקב"ה כל המביא עצמו לידי הרהור אין והולך ועובד איכא דאמרי א"ר אמי כל ולמחר אומר לו לך ועבוד ע"ו מל יצר הרע היום אומר לו עשה אמי אמר נקרא כופר שכן אומנותו צלא מצני יצר הרע אנפשיה רבי לדעת יהא בנדוי ולימא אסור משום ג:) אמר רב כל המקשה עצמו אסור מעטרה ולמטה מותר (נדה יוחנן גבול יש לה מעטרה ולמעלה כי הא אורי ליה דא"ר אבהו א"ר אבל מסייע בביצים מלמטה ואבע"א דתני אבא בריה דרב בנימין בר הייא מוער ואיבעית אימא כי הא אורי ליה הוה דאמר רב נחמן אם היה נשוי אין זה ילוד אשה ואיבעית אימא נשוי אליה דקרי שמואל צליה דרב יהודה שאני רב יהודה דאיכא אימתא דמריה בעתותא דשכינה ואיבעית אימא

ומטי ופל מר שמואל ודרש עין וצווחה וליכא דמשגח בה פקע עינא מר שמואל דמרדה לה עינא בשבתא מרה"ר נמי: ההיא אמתא דהות בי דמר יהודה דאפילו מישחק ואיתויי יעקב שמיה לדידי מיפרשא לי מיניה לא אמר להו ההוא מרבנן ורבי סמנין מאחמול אבל מישחק ואיחויי בשבת סבור מינה הני מילי דשחיקי אמר רב עין שמרדה מותר לכוחלה (ע"ז כה:) אמר מר זוטרא בר טוביה צרסינן בפרק אין מעמידין בהמה מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי: שנאמר (ישעיהו נייו:מייו) כי רוח בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף אולודי נינהו דא"ר יוסי אין בן דוד נינהו אלא דנסבי קטנות דלאו בנות נינהו ואלא דרך אברים בני מבול היא אילימא משכב זכור בני סקילה ההי אלא משחקין בתינוקות מאי קשים גרים לישראל כספחת בבשר משום דרי חלבו דאמר רבי חלבו מעכבין את המשיח בשלמא גרים ת"ר הגרים והמשחקים בתינוקות ביד בין ברגל וקרי ביה לא תנאיף כ) א ענאל א עדא נואל בין כועוא זבי רבי ישמעאל (שמות

שמרדה מותר לכוחלה בשבת כגון - לאפוקי סוף אוכלא ופצוחי עינא דלא

מאי אמר רב יהודה כגון רירא דיצא אמר רבי

דמא ודמעתא וקדחא ותחלת אוכלא

रान ध

להחם לו חמין בשבת אמר רב הונא נימא של מים והתיר לו רבי נחמיה לו חמין בשבת ומעשה באחד שבלע נימא של מים בשבת מותר להחם (ע"ז דף יב:) א"ר הנינא הבולע עליה את השבת: גרסינן בפ"ק דע"ו הסכנה וכל מכה של חלל מחללין שאחזו דם מקיזין לו דם בשבת מפני פירש דבי אמי מן השפה ולפנים ומי חלל דמיא מהיכן היא מכה של חלל והאי אישתא צמירתא נמי כמכה של מכה של חלל אינה צריכה אומד אמר רב שמן בר אבא א"ר יוחנן סימטא פרונקא דאשתא הוא (שם) דמלאך המות היא אמר רבא האי אמר רב ספרא האי עינבתא פרונקא סכנתא היא ומחללין עליה את השבת (ע"ז כה.) אמר שמואל האי פידעתא אצטומכא דליבא פירוש אלמע"דה בשבת מאי אונקלי אמר רבי אבא עבי יהושע בן לוי מעלין אונקלי דיד מיזרף זריף (ע"ז כט.) אמר באמרי בסם אבל לא ביד מאי טעמא בר יהודה ביד אבל לא בסם איכא מעלין אזנים בשבת תני רב שמואל אבא בר זוטרא אמר רבי הנינא

יעשה אותם האדם וחי בהם וחי בהם באמר קרא (ויקרא י"ה:הי) אשר פה:דאמר רב יהודה אמר שמואל ומוא גן דספק נפשות להקל *שם כותים מפני שמצטרפין לדעת אחרת בכנים בללו לא ע"י נשים ולא ע"י צרולי ישראל ואין אומרים לעשות נכעום ולא ע"י קטנים אלא ע"י ואול עושין דברים הללו לא ע"י שבת זו אלא אפילו ספק שבת אחרת וספיקו דוחה את השבת ולא ספק עד שיבריא אלא מחממין לו מיד בין להברותו ואין אומרים נמתין לו חמין לחולה בשבת בין להשקותו שבי קמ"ל דלא חניא נמי הכי מחממין לאורתא כי היכי דלא ניחול עליה תרי למא שבת מהו דתימא ניעכביה עד דמי כגון דאמדוה לתמניא יומי ויומא פד.) לאתויי ספק שבת אחרת היכי דוחה את השבת לאתויי מאי (יומא שהוא ספק נפשות וכל ספק נפשות מוער להטיל לו סם בשבת מפני רבי מתיא בן חרש החושש בפיו ביומא (יומא דף פג.) ועוד אמר חלא ואפשר דפקיד אביתיה תנן התם בריה דרב יהושע אדהכי והכי ניגמע

אפיי ספק כותי ספק ישראל מפקחין איתיה ישראל הוא דמפקחין אלא ולא מיבעיא ספק חי ספק מת דאי שם דאי איתיה ישראל הוא דמפקחין לא מיבעיא ספק הוא שם ספק אינו עליו: *שם פה.מאי קאמר הכי קאמר מת ספק ישראל ספק כותי מפקחין הוא שם ספק אינו שם ספק חי ספק ציבי: מי שופל עליו מפולה ספק רשות מבית דין ואע"ג דמתבר ליה הרי זה משובה ואינו צריך ליטול זה שובר את הדלת ומוציאו והזריז לחול ננעלה דלת בפני תינוק הרי רשות מב"ד ואע"ג דקא מחקן דרגא הרי זה משובה ואינו צריך ליטול לבור עוקר הוליא ומעלהו והזריז צייד כוורי בהדיה ראה תינוק שנפל צריך ליטול רשות מב"ד ואע"ג דקא ומגלהו והזריז הרי זה משובח ואינו ראה תינוק שנפל לים פורש מצודה ואינו צריך ליטול רשות מב"ד כיצד נפש בשבת והזריז הרי זה משובח *שם פד:תנו רבנן מפקחין פקוח בהם ולא שימות בהם וכן הלכה. נציל מספיקא כי היכי דניקיים וחי זימנין דלא מקיים וחי בהם הלכך ולא שימות בהם ואי היישינן לספיקא

לא בים הגדול ולא במי המשרה ולא חמתן במי עסיא במי טבריא אבל השבת: ת"ר רוחצים במי גדר במי כמכה של חלל ומחללין עליה את אמר רב גב היד וגב הרגל הרי היא הרגל שאני דאמר רב אדא בר מתנה נמר נמי קא מפנק א"ל גב היד וגב דמפנקי אפילו חמרא מסי להו ואסיר להא דאמר רבא הני בני מחוזא כיון ליה בהמרא א"ל ולא סבר לה מר הלא לא איכא דאמרי דקא צמית סבר לה מר להא דאמר רב הלל בכרעיה וצמית ליה בחלא א"ל לא אשי חזייה דדרכי ליה חמרא אגבא להו ואסיר רבינא איקלע לבי רב מחווא כיון דמפנקי אפיי חמרא מסי הלא לא אמר רב כהנא הני בני לרב אשי כי הוינן בי רב כהנא אמרי איבעיא להו חלא מאי א"ל רי הלל ידו או רגלו צומחו ביין ואינו הושש דף קט.) אמר מר עוקבא מי שנגפה וצריכא כדכתבנוה ביומא: (מכילתין רשות מב"ד ואע"ג דקא ממכיך מכוכי הרי זה משובה ואינו צריך ליטול מכבין ומפסיקין בפני הדליקה והזריז צריכא דאפילו לחיי שעה מפקחין: מצאוהו הי מתעסקין בו פשיטא לא

ואפילו מסרס אחר מסרס חייב אמר וכארצכם לא העשו בכם לא העשו אסור תלמוד לומר (ויקרא כ"ב:כ"ד) קי:) תניא מנין לסירוס באדם שהוא ומי רגלים לא שתו אינשי: (דף אמר ליה תנינא כל המשקין שותה אתי מהו לשתות מי רגלים בשבת צלפין בחומץ: אמר ליה רבינא לרב כל המשקין לאיתויי מאי לאיתויי מי מחול לשינים וכרשינין לבני מעים לני) כל האוכלין לאתויי מאי לאתויי הולנו האן לרפואה: גמי (דף ממי דקלים [לצמאו] וסך שמן של מפני שהן לירוקין אבל שותה הוא חוץ ממי דקלים וכוס של עיקרין אדם לרפואה וכל המשקין שותה ושותה אבובראה כל האוכלין אוכל בריאים אבל אוכל הוא את יועזר איזובין בשבת מפני שאינו מאכל אשתהי רוחצין: מתני אין אוכלין במשרה אוקימנא בראשתהי אבל לא במים היפין שבו רוחצין ולא במי (דף קט:) במים הרעים שבו אבל בימה של סדום בים הגדול אוקימנא

תוספתא *[דשבת פי"ג סי' ז']אין עון ומי מתויתין מגמע ופולט תון: יגמע ופולט אבל מגמע הוא ובולע כי לא יגמע בהן את החומץ והתניא לא בני מלכים הם: גמי החושש בשיניו בחול רבי שמעון אומר כל ישראל מכותיהן שמן וורד שכן דרכן לסוך שמן וורד ובני מלכים סכין על גבי וחומץ אבל סך הוא את השמן ולא נתרפא החושש במתניו לא יסוך יין אבל מטבל הוא כדרכו ואם נתרפא בשיניו לא יגמע בהן את החומץ כונת שהוא חייב: מתני החושש כל שכן אלא להביא נותק אחר אם תל כורת חייב על נותק לא כ"ב:כ"ד) ומעוך וכתות ונתוק וכרות מנין שהוא חייב שנאמר (ויקרא לא תעשה המץ במסרס אחר מסרס רי:יי) לא תאפה המץ (ריקרא בי:י"א) מחמץ שהוא חייב שנאמר (ויקרא הכל מודים (דף קיא.) במחמץ אחר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן

לועסים מוסכי

ト に はな

הגמלין וקשר הספנין. כשם שהוא נאלו קשרים שחייבין עליהם קשר בלכתא: סליקו להו שמונה שרצים ורב סבר אי שכיה אין ואי לא לא. וכן שמעון סבר אע"ג דלא שכיח שרי (דף קיא:) ולא מטעמיה דאילו רבי וכוי: אמר רב הלכה כרי שמעון החושש במתניו לא יסוך יין וחומץ נועל שמן הרבה לתוך אניגרון ובולע: בחושש בגרונו לא יערענו בשמן אבל בוא ובולע ומטבל כדרכו ואינו הושש את החומץ ויהא פולט אבל מגמע מותר והחושש בשיניו לא יגמע בהן שמתכוין לרפואה ואם מפני ריח הפה ישוף אדם סם בשיניו בשבת בזמן נאם מפני ריח הפה מותר ולא בשבת אימתי בזמן שמתכוין לרפואה

קיב.) קיטרא דקטרי בזממא וקטרא הא איסורא איכא ומאי ניהו (דף שאין חייבין עליהן חיובא הוא דליכא שניבון עליו: גמי יש לך קשרים יהודה כל קשר שאינו של קיימא אין לא בחבל ורבי יהודה מתיר כלל א"ר קיג.) וקושרין דלי בפסיקיא אבל לפני בהמה בשביל שלא תצא (דף בשר ר"א בן יעקב אומר קושרין וסנדל ונודות שמן ויין וקדרה של סבכה ושל פסיקיא ורצועות מנעל קושרת אשה מפתחי חלוקה וחוטי עליהן כקשר הגמלין וכקשר הספנין. עליו: יש לך קשרים שאין הייבין יכול להתירו בידו אחת אין חייבין בתירן ר"מ אומר כל קשר שהוא חייב על קשורן כך הוא חייב על אבל אסור בדחומרתא דקטרי אינהו בשבת חייב המאת והאי דקתני פטור ליה קיטרא מעלייתא ואם התירן לפי מדת איסתוירי דכרעיה וקטר דקרו ליה השתא תאסמה דעביד ליה נמי קשר של קיימא כגון האי נמי חטאת בדטייעי דקטרי אושכפי דהוא אסנדל לא קשיא הא דתני חייב אומן ולא קשר של קיימא הוא וסנדל אַנו שנועלין אַת המנעל דלאו מעשה ולושרין אותו על הרגל ועל השוק באותוע הוואאוע מצופו הב מנתב מותר לכתחלה בדבני מחוזא כגון ולפיכך פטור אבל אסור והא דתני בוא אלא שהוא קשר של קיימא אבל אסור בדרבנן דמעשה הדיום ולשר של קיימא הוא והא דתני פטור במנעל דאושכפי דמעשה אומן הוא אמנעל לא קשיא הא דתני חייב אמנתג לשיא סנדל אסנדל מנעל אידך מותר לכתחלה קשיא מנעל ועוי הדא פטור אבל אסור ותניא מנעל וסנדל תני חדא חייב חטאת מנעל וכוי: איחמר החיר רצועות וכוי: מותרין לכתחלה: ורצועות דקטרי באצטרידא: מפתחי חלוקה

אדעו דכרמלית איפסיקא ליה רצועה רי ירמיה הוה קא אזיל בתריה דרבי והשתא כולהו שריאין (שבת קיב.) ליה עקוסא והא דלית ליה עקוסא דסאים מסאני ולא קשיא הא דאית סאים מסאני ואיבעית אימא הא והא ולא קשיא הא דסאים מסאני והא דלא ואיבעית אימא הא והא דאיכא שדאכי הא דאיכא שדאכי והא דליכא שדאכי הא והא בימות הגשמים ולא קשיא כאן בימות הגשמים איבעית אימא מותר לא קשיא כאן בימות החמה על גבי עשבים בשבת ותניא אידך ברגלים הוטא תני הדא אסור להלוך בשבת שנאמר (משלי י"ט:בי) ואץ אתי אסור להלוך על גבי עשבים אמר רב אמי בר אבא אמר רב ולפיכך מותר לכתחלה (ערובין ק:) וניאי לאו קשר של קיימא הוא וומנין דנפיק ביה האי ומעיק ליה דומנין דנפיק ביה האי ומרווח ליה לכתחלה בסנדל דנפקי ביה בתרי וכי בעי מרווח והאי דקתני מותר מגיק הדר קטיר מאבראי דחומרתא רצועות ומעיילן בחומרתא דכי בעי והיכי דמי דחומרתא מיכנפא כולהו

פרק טו ואלו קשרים

דסנדליה א"ל שקול גמי [לח] דחזי למיכלא דבהמה וכרוך עילויה אביי הוה קאים קמיה דרב יוסף בחצר איפסקא ליה רצועה דסנדליה א"ל מה איעבד ליה א"ל שבקיה ומאי שנא מדרבי ירמיה החם לא מינטר הכא מינטר: ר' אליעזר בן יעקב אומר קושרין לפני בהמה בשביל שלא חצא ואע"ג דאית ליה תרי איסורי מהו

אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה

במליה קמשמע לן אמר רב יוסף

דתימא (דף קיג.) חד מינייהו בטולי

א"ר אבא א"ר הייא בר אבא אמר ביתו וקושרו בפרה ובאבוס ואמר ביתו וקושרו בפרה ובאבוס ואמר הוא מותר לטלטלו בשבת ואוקימנא בחבל של גרדי דהיינו כלי קיואי: מתני מקפלין את הכלים אפילו ארבעה וחמשה פעמים ומציעין את המטות מלילי שבת לשבת אבל לא אומר אומר

כר"א בן יעקב: קושרין דלי וכוי:

בגדיו ולבש בגדים אחרים ותאנא מנאמר (ויקרא ו':די) ופשט את יוחנן מנין לשינוי בגדים מן התורה למאניה מככדותי: (דף קיד.) א"ר של חול כי הא דרבי [יוחנו] קרי עדא מלבושך של שבת כמלבושך דרכיך ממצוא הפצך וכבדתו שלא (ישעיהו נ"ח:י"ג) וכבדתו מעשות להחליף ישלשל בגדיו משום שנאי בונא יש לו להחליף יחליף אין לו מפני שהיה להם להחליף: אמר רב לא היו מקפלין כלי לבן שלהם לא: האנא של בית רבן גמליאל שאין לו להחליף אבל יש לו להחליף אכן כאכותון לא ולא אמרן אלא ובחדשים נמי לא אמרן אלא בלבנים אמרן אלא בחדשים אבל בישנים לא בשני בני אדם לא ובאדם אחד נמי לא ינאי אמרו ל"ש אלא באדם אחד אבל מלפלים את הכלים וכו' דבי רבי אל יום הכפורים קריבין בשבת: גמי של שבת קריבין ביום הכפורים ולא יום הכפורים בשבת ר"ע אומר לא שבת קריבין ביום הכפורים ולא של המטות מיום הכפורים לשבת וחלבי מלפלין את הכלים ומציעין את 76 22

ועוסק בחפצי שמים למאי נפקא לעשות לו מלאכתו זה שמניה הפציו יוחנן איזהו ת"ח שבני עירו מצווין מקום ואומרה ואפילו במסי כלה א"ר כל ששואלין ממנו דבר הלכה בכל ע"ח שממנין אותו פרנס על הצבור ויבא לידי חשד: א"ר יוחנן איזהו של דבר כדי שלא יראה כדם נדה בו ופירוש רבד דם יבש וטעמו פירוש רבב כגון קירא וזיפתא וכיוצא ולא פליגי הא בלבושא הא בגלימא. משניאי רבינא אמר רבד איתמר אבבו מות אל תיקרי משנאי אלא מיחה שנאי (משלי חי:לייו) כל משנאי כל ת"ח שנמצא רבב על בגדו חייב רבי הייא בר אבא אמר ר' יוחנן החמה אבל בימות הגשמים לא ואמר ובתילאי נמי לא אמרן אלא בימות בעילאי אבל בגילדאי לית לן בה נשמל במלאי על גבי מלאי והני מילי נפיק אמר מר זוטרא בריה דרב במנעלים המטולאים והא רבי הייא יוחנן גנאי הוא לחלמיד חכם שיצא אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי קדרה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו בבי בי ישמעאל בגדים שבישל בהם

ואי בכולי תלמודא בריש מתיבתא למנוייה פרנס אי במסכתא באתריה מלום ואומרה ואמרינן למאי הלכתא כל ששואלין אותו בדבר הלכה בכל דף קיד.) וא"ר יוחנן איזהו ת"ח זכה נעשית לו סם המות (במכילתין שם משה זכה נעשית לו סם חיים לא (דברים די:מ"ד) וזאת התורה אשר גיהנם א"ר יהושע בן לוי מאי דכתיב במטותא מינייכו לא תירתון תרתי לביתא עביד אמר להו רבא לרבון ינאי חבל על דלית ליה ביתא ותרעא בתורה ואין בו יראת שמים א"ר מחיר ביד כסיל וגוי אוי לת"ח שעוסק מאי דכתיב (משלי י"ז:מ"ז) למה זה רבי שמואל בר נחמני א"ר יונתן מייו:מייז) אף כי נתעב ונאלה אמר אבא אמר נקרא תועבה שנאמר (איוב בברו אינו ת"ח אביי ואיתימא רי אמר רבה כל תלמיד חכם שאין תוכו (שמות כ"ה:יי) מבית ומחוץ תצפנו שבני עירו מצווין לעשות מלאכתו ארון עצי שטים מכאן לחלמיד חכם ארון עץ וכחיב (שמוח כ"ה:יי) ועשו כתיב (דברים י׳:א׳-בי) ועשית לך ביומא (יומא דף עב:) ר"י רמי מיניה למיטרה ליה בריפתא וגרסינן

עטלי לליביה: ומיהו למירהט לבי גרגשתא ואכיל תחלי וקדחה ליה בה רבנן כי הא דההוא גברא דאכל אתמחו [ואסרי] כיון דמילקא גזרו שקצים ורמשים דאמרי אתמחויי מכל מתי מבול נצללו לשם ובודאי א"ר יוחנן למה נקרא שמה מצולה מוגר שכל מתי מבול ווצרו לשם שמעון בן לקיש למה נקרא שמה וימח את כל היקום וגו' אמר רבי ורמשים דכתיב (בראשית זי:כ"ג) ויש אומרים כאילו אוכל שקצים של בבל כאילו אוכל מבשר אבותיו אמר רבי אמי כל האוכל מעפרה לו אף בחול אסור מפני שהוא מלקה יוסי מהו לאכול אדמה בשבת אמר בעא מיניה רבי מרבי ישמעאל ברבי במאי מהדר לה בקדושא דבי שמשי מחמש מאות ממאור עיניו של אדם דאמר מר פסיעה גסה נוטלת אחת מי התירו שאני אומר בחול נמי אסור פסיעה גסה בשבת אמר ליה וכי בחול מרבי ישמעאל ברבי יוסי מהו לפסוע גסה (דף קיג:) כדבעיא מיניה רבי עול מאי היא דלא ליפסע פסיעה יהא הלוכך של שבת כהלוכך של (דף קיג.) מעשות דרכיך שלא

XUL

גסה וקופץ לאמת המים ושפיר דמי בהא כיון דלא אפשר פסע ליה פסיעה מאניה במיא ואתי לידי סחיטה אלא בהילוכא ליעביר זימנין דמיתווסן רבא היכי ליעביד ליקיף קא מפיש שניה מותר ואם לאו אסור מתקיף לה רגלו ראשונה קודם שיעקור רגלו באמת המים אם היה יכול להניח עב עונא עיה מהלך בשבת ופגע בוה רהיטנא (מכילתין קיג:) אמר אחרי הי ילכו כאריה ישאג אנא נמי נאפגלו בשבת שנאמר (הושע יא) בן לוי לעולם ירוץ אדם לדבר מצוה להא דאמר רבי תנחום אמר רי יהושע מחללי רבון שבתא כיון דשמעיתא ערטי בשבתא לפירקא אמינא קא זירא מריש כי הוה חזינא רבנן דהוו בפרק מאימתי (ברכות דף ו:) א"ר כנשתא בשבתא שפיר דמי דגרסיי

כתובין תרגום ובכל לשון רב הונא **גמי** כל כתבי הקדש וכוי: איתמר היו מפולש בן בתירה אומר אף למפולש: להיכן מצילין אותן למבוי שאינו עם התפילין אע"פ שיש בתוכו מעות תיק הספר עם הספר ותיק התפילין בהן מפני ביטול בית המדרש מצילין מגונגל גניזה ומפני מה אין קורין בהם ואע"פ שכתובין בכל לשון כון שקורון בהן בין שאין קורין בקודש מצילין אותן מפני הדליקה נאלו קשרים (דף קטו.) בל כתבי אסור הרהור מותר: סליקו להו שבת כדיבורך של חול דבר דיבור ודבר דבר שלא יהא דיבורך של הפציך אסורין הפצי שמים מותרין וכן הלכתא (דף קיג.) ממצוא הפצך

אותיות אלא שיש בה אזכרות כגון א"נ פרשה שאין בה שמנים וחמש בכללן (בראשית לא) יגר שהדותא אותיות מתוך תיבות שלימות ואפילו תורה שיש בו ללקט שמנים וחמש באחרון יותר מן הראשון: ספר וכלשון הזה אמר לו גדול עונש מל ברכות ושקעו בספל של מים מולה בסולם הרגיש בו נמל מומוס ישמעאל (בצידן) לבקרו וכשהיה ובודיעו את רבי ישמעאל והלך רי שהיה כותב ברכות בצידן ובאו ברכות כשורפי ס"ת ומעשה באי נשרפין במקומן מכאן אמרו כותבי אין מצילין אותן מפני הדליקה אלא של שם ומענינות הרבה של תורה והקמיעין אע"פ שיש בהן אותיות הדליקה: (דף קטו:) ת"ר הברכות וכלולוטום אול מהוצול אוטם מפוי היו כתובים בסם בסקרא בקומוס ואין הלכה כתלמיד בפני הרב (אבל) חסדא תלמיד הוה בפני רב הונא מצילין אותן מפני הדליקה ר' יוסי הדליקה והלכתא כרב הונא דרב ורב הסדא אמר מצילין אותן מפני אין מצילין אותן מפני הדליקה

המים ולא מן כל דבר המאבדן: (דף מגילין אותן לא מפני המפולת ולא מן מהגלון אותן מפני הדליקה כך אין ובתקוממיך אתקוטט וכשם שאין (תהלים קלט) הלא משנאיך הי אשנא אחת כמה וכמה ועליהם אמר דוד בין ישראל לאביהם שבשמים על המים הללו שמטילין איבה ותחרות שמי שנכתב בקדושה ימחה על שלום בין איש לאשתו אמרה תורה ישמעאל קל וחומר ומה לעשות הדלת והמזוזה שמת זכרונך א"ר הכתוב אומר (ישעיהו נ"ז:ח') ואחר וכופרין והללו אין מכירין ועליהם נכנס לבתיהן של אלו שאלו מכירין אחריו להכישו נכנס לבית ע"ז ואין שאפיי רדף אחריו רודף להרגו ונחש מאני שורפן ואת האוכרות שבהן אקפה את בני שאם יבואו לידי וגונון והשאר שורפן אמר רבי טרפון אומר אף בחול קודר האזכרות שבהן קטז.) הגליונים וספרי מינין אין מגילין אותן מפני הדליקה (דף (במדבר י":ל"ה) ויהי בנסוע הארון

דף מג

פרק טו כל כתבי

כיצד נפלה דליקה בלילי שבת מצילין לאדם לאדם והראוי לבהמה לבהמה מצילין מזון שלש סעודות הראוי במבוי ולא בחצר: מהני (דף קיז:) מפולש ולית הלכתא כבן בתירא לא מפולש שלש מחיצות בלא לחי זהו מהיצות ולהי אחד זה מבוי שאינו מאנו עפולש אמר רב אשי שלש קיז.) היכי דמי מפולש והיכי דמי בשבת: להיכן מצילין אותן וכוי: (דף לקרות *ס"א בשטריבספרי הדיוטות שבת ושניהם נעקרו: והלכתא אסור בשבת ואחת קבעה סעודתה בערב היו בירושלים אחת קבעה סעודתה בר אבא א"ר יוחנן שתי משפחות בשבתא בעידן בי מדרשא דא"ר חייא נכסיהון בשבתא וקבעי סעודתייהו דמפקי עבדיהון לחירות וסיירי תלת מילי נחתי בעלי בתים מנכסיהון אמר *בגמ' איתא רבהרבא בהני בפרק השולח גט לאשתו (דף לח:) אין קורין והלכתא כרב: גרסינן אמר אפילו שלא בזמן בית המדרש שאין בית המדרש קורין ושמואל אלא בזמן בית המדרש אבל בזמן ביטול בית המדרש: אמר רב לא שנו קטז:) ומפני מה אין קורין בהן מפני

ביום הששי והכינו את אשר יביאו שבת שנאמר (שמות מייז:הי) והיה חסדא לעולם ישכים אדם להוצאת באפתר לשנוי משנינן: אמר רב היא ואינה מלאכה אפילו הכי במה אלא בסכין ואע"ג דרדיית הפת חכמה לכם וכשהוא רודה לא ירדה במרדה סעודות ואומר לאחרים בואו והצילו ולבש עליו היום מצילין מזון שלש לשבת הבאה ת"ר שכח פת בתנור לומר משבת ליום טוב ולא משבת זו לא משבת ליום הכפורים ואין צריך מגילין מיום הכפורים לשבת אבל בציל פת הדראה מציל פת נקיה הציל פת נקיה אין מצילין פת הדראה יהודה אמרו מערימין: תנו רבנן מגרימין בכך משום ר' יוסי ברבי יומין אלא יומין ואח"כ יקלוט ואין כלי אחר ויצרף ולא יקלוט ואח"כ לו אורחים מביא כלי אחר ויקלוט אחר ויקלוט כלי אחר ויצרף נזדמנו ומניה תהתיה ובלבד שלא יביא כלי נשברה לו חבית בראש גגו מביא כלי מצילין מזון שלש סעודות: גמי תניא סעודה אחת ר' יוסי אומר לעולם שתי סעודות במנחה מצילין מזון מזון ג' סעודות בשחרית מצילין מזון

לאלחר: א"ר אבא הייב אדם לבצוע
על שתי ככרות בשבת שנאמר
(שמות מ"ז:כ"ב) לקטו לחם משנה
אמר רב אשי חזינא ליה לרב כהנא
דנקיט תרתי ובצע חדא אמר לקטו
לחם משנה כתיב ר' זירא בצע ליה
אכוליה שירותיה אמר ליה רבינא

כיון דכל יומא לא עביד והשתא הוא

לרב אשי והא מיחזי כרעבתנותא

אמי ורבי אסי כד הוה מיקלע להו רפתא דעירובא שרו עליה המוציא אמרי כיון דאיתעבידא ביה מצוה חדא נעביד ביה מצוה אחריתי: כיצד נפלה דליקה בלילי שבת מצילין מזון ג' סעודות: ת"ר כמה סעודות חייב אדם לאכול בשבת שלש רבי חידקא אומר ארבע א"ר יוחנן ושניהם

रान धर

רבי יוסי בן זימרא כל מי שמענג לא) ביום בא גוג א"ר יוחנן משום כתיב הכא יום וכתיב התם (יחזקאל היום ההוא וממלחמת גוג ומגוג הכא יום וכתיב התם יום עברה בוא יום הי מדינה של גיהנם כתיב שולח לכם את אליה הנביא לפני התם יום (מלאכי ג':כ"ד) הנה אנכי של משיח כתיב הכא יום וכתיב של גיהנם וממלחמת גוג ומגוג מחבלו פורעניות מחבלו של משיח ומדינה שלש סעודות בשבת ניצול משלש בן לוי משום בר קפרא כל המקיים אמר רבי שמעון בן פזי א"ר יהושע היום כולו לפי שאין קבע לשתיה: וקיתוניות וצלוחיות מדיחם והולך כל ולמעלה שוב אינו מדיח אבל כוסות מדיחן לאכול בהם במנחה מן המנחה מדיחן לאכול בהן בצהרים בצהרים מדיחן לאכול בהן שחרית שחרית ענו רבנן קערות שאכלו בהן ערבית דאורתא והלכתא כרבנן: (דף קיה.) לבר מאורתא ורבנן סברי בהדי חידקא סבר הני תלתא היום דכתיבי ויאמר משה אכלוהו היום וגו' ר' מקרא אחד דרשו (שמות מ"ז:כ"ה) וברא"ש איתא רב חייא בר אשירב מומים ותבשיל של תרדים *בגמי משמיה דרב בדגים קטנים וראשי אמר רבה בריה דרב יהודה בר שילת RIGL IL ALLIK WER: ECH CREAR נייח:יייג) וקראת לשבת עונג הוי איני יודע מהו כשהוא אומר (ישעיהו הי ויתן לך משאלות לבך עונג זה ממאלות לבו שנאמר אז תתענג על א"ר כל המענג את השבת נותנין לו על במותימו תדרוך אמר רב יהודה וכתיב התם (דברים ל"ג:כ"ט) ואתה יעקב אביך והרכבתיך על במתי ארץ מלכיות כתיב הכא והאכלתיך נחלת ר"נ בר יצחק אמר ניצול משעבוד כ"ח:י"ד) ופרצת ימה וקדמה וגוי אלא כיעקב דכתיב ביה (בראשית ולורעך אתן את כל הארצות האל דכתיב ביה (בראשית כ"ו:ג") כי לך בארץ לארכה ולרחבה ולא כיצחק ביה (בראשית י"ג:י"ז) קום התהלך נחלת יעקב אביך לא כאברהם דכתיב במתי ארץ והאכלתיך (דף קיה:) או עעמנג על הי והרכבתיך על מצרים שנאמר (ישעיהו נ"ה:י"ד) עצמו בשבת נותנין לו נחלה בלא

(עהילים ק"נ:ו") כל הנשמה תהלל ניהו (תהלים קמד) מתהלה לדוד עד כי קאמרינן בפסוקי דומרה ומאי הלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף בכל יום איני והאמר מר כל הקורא אייר יוסי יהא חלקי עם גומרי הלל מם אוכלי שלש סעודות בשבת: אל הר קדשי: א"ר יוסי יהא חלקי שבתותי וכתיב בתריה והביאותים אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את נגאלין שנאמר (ישעיהו נ"ו:ד") כה ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד א"ר שמעון בן יוחאי אלמלי שמרו ולא מצאו וכתיבבתריה ויבא עמלק: ביום השביעי יצאו מן העם ללקוט ולשון שנאמר (שמות מ"ז:כ"ז) ויהי שבת ראשונה לא שלטה בהם אומה יהודה אמר רב אלמלי שמרו ישראל עיקרי מחללו אלא מחול לו: אמר רב אדם יחזיק בה שומר שבת מחללו אל נייו:בי) אשרי אנוש יעשה זאת ובן כאנוש מוחלין לו שנאמר (ישעיהו את השכת כהלכתו אפילו עובד ע"ו חייא בר אבא א"ר יוחנן כל המשמר אמר רב פפא כסא דהרסנא: א"ר לכבוד שבת הרי זה עונג מאי היא אתו אער אפילו דבר מועט ועשאו

אמרי אילו מיקלע גבן רי יוחנן מי לא אסי הוו מכתפי ועיילי מכתפי ונפקי מכעיפוא ועיילוא קמייהו ר' אמי ור' אילו מקלעי לי רי אמי ורי אסי מי לא יצחק מכתף ועייל מכתף ונפיק אמר רבי זירא מצתת צתותי רב נחמן בר סילקא רבה ורב יוסף מצלהי ציבי פפא גדיל פתילתא רבהסדא פרים שיבוטא רב הוגא מדליק שרגא רב רב ספרא מחריך רישא רבא מלח קדרה לרבו אל ימזוג בהם כוס לרבו עבי ישמעאל בגדים שבישל בהם לביש גונדא דתנא (לעיל קיד.) דבי אתכתכא דשאגא ושייף נורא רב ענן צייא אשור הייא ר' אבהו הוה יתיב אצינורא דרשא ואמר להו אשור בשרא מתליסר טבחי ומשלים להו הוה זבין בתליסר איסתרי פשיטי אמרו ליה מי עדיפת לן מינה ר' אבא דאתינא לגבייכו דטרהיתון כולי האי סאוי טחיי אמר להו מי הויתון ידעין רבה בר רב נחמן קריבו ליה תליסר כלה רבה בר רב הונא איקלע לבי מאניה ומכסי אמר בואי כלה בואי ונאא לקראת מלכא רבי ינאי לבש ולאי בפניא דמעלי שבתא אמר בואו יה: (דף קיט.) ד' חנינא מיעטף רב תחליפא אבוה דרבנאי חוואה להיות ערב שבת (דף מז.) תאני לכך: גרסינן בפרק יום טוב שחל בני אשריך וברוך המקום שזיכך אמרתי זו לכבוד שבת אמרתי לו קצב הייתי וכל בהמה נאה שמצאתי אמרתי לו בני במה זכית לכך אמר לי שמים להי והארץ נתן לבני אדם אומרים (תהילים קט"ו:ט"ז) השמים הארץ ומלואה וכשהן מסלקים אותה אותה אומרים (תהלים כד) להי מאכל וכל מיני מגדים כשהן מניחין וצלוחיות קבועות בו ועליו כל מיני לבומות בו ולארות וקיתוניות וכוסות וששה עשר שלשלאות של כסף זער מאני ששה צשר בני ארם בלודקיא והביאו לפניו שולחן של נתארחתי אצל בעל הבית אחד א"ר ה"א בר אבא פעם אחת זוכין בשביל שמכבדין את השבת התורה ושבשאר ארצות במה הם במה הן זוכין בשביל שמכבדין את כתכול שתתעשר עשירום שבבבל דכתי (דברים יד) עשר תעשר עשר במה הם זוכין א"ל בשביל שמעשרין ישמעאל ברבי יוסי עשירים שבא"י מכעיפנא קמיה: בעא מיניה רבי מרי

רב ששת בקייטא מותיב להו לרבנן אחריתו ואי רגיליתו לאחורי אקדימו להו נישנייה אי רגיליתו לאקדומי בשרא וחמרא במאי נייקריניה אמר כגון אנן דשכיח לן בכל יומא ויומא אמרו ליה דבי רי ינאי לרב פפא אמר להקדים ושמואל אמר לאחר תורה כבדהו בכסות נקיה וכבדתו רב בו לא אכילה ולא שתיה אמרה מכובד א"ל זה יום הכפורים שאין מאי דכתיב (ישעיה נח) לקדוש הי אמר ליה ריש גלותא לרב המנונא הי יום יום: (מכילתין דף קיט.) בשביך לשבתיך הלל אומר ברוך ה' יום יום תנ"ה שמאי אומר מחד לשם שמים ואומר (תהלים סה) ברוך מגה אחרת היתה בו שכל מעשיו היו ואוכל את הראשונה אבל הלל הזקן אחרת נאה הימנה מניח את השניה בהמה נאה אמר זו לשבת למחר מצא ימיו היה אוכל לכבוד שבת מצא לו: תניא אמרו על שמאי הזקן שכל מוסיף מוסיפין לו ואם פיחת פוחתין והוצאת בניו לתלמוד תורה שאם וער ר"ה הוץ מהוצאות שבתות וי"ם מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה ואמרי לה אחוה דרבנאי חוואה כל לשבת אחרת כך ומלאך טוב אומר מלאך רע אומר יהי רצון שיהיה בת אומר בעל כרחו אמן ואם לאו רצון שיהיה לשבת אחרת כך ומלאך נמטה מוצעת מלאך טוב אומר יהי לביתו ומצא נר דלוק ושלחן ערוך לביתו אחד טוב ואחד רע וכשבא לאדם בערב שבת מבית הכנסת אומר שני מלאכי השרת מלוין לו תכופר: תניא ר' יוסי בר יהודה לו (ישעיהו וי:זי) וסר עונך והטאתך מניהין את ידיהם על ראשו ואומרים שני מלאכי השרת המלוין לו לאדם צמעקלל בערב שבת ואומר ויכולו אמר רב חסדא אמר מר עוקבא ויכולו אל תיקרי ויכולו אלא ויכלו: להקב"ה במעשה בראשית שנאמר עליו הכתוב כאילו נעשה שותף באומר ויכולו כשהוא מתפלל מעלה לומר ויכולו דאמר רב המנונא כל יחיד המתפלל בערב שבת צריך ואיתימא רבי יהושע בן לוי אפילו מינייכו דלא תחלוניה: אמר רב אזוגי דרבנן ואמר להו במטותא הייא רי זירא הוה (דף קים:) מהדר להו היכא דמטי טולא כי היכי דלוקמן היכא דמטי שמשא בסיחוא מוחיב

עמו חשבון אחר השבת להיכן מצילין והצילו לכם ואם היו פקחין עושין וחבית של יין ואומר לחבריו בואו דו מאני סתובוע ותיגול של דבילה סל מלא ככרות בשבת ואע"פ שיש לכבותה: מתני (דף קכ.) מצילין נחמן בשעה שאין בני אדם מצויין ולא תכבה מאי ולא תכבה אמר רב בשעריה ואכלה ארמנות ירושלים ולבלתי שאת משא [וגוי] והצתי אש תשמעו אלי לקדש את יום השבת שנאמר (ירמיהו י"ז:כ"ז) ואם לא מצויה אלא בבית שיש בה חלול שבת בר שילת משמיה דרב אין הדליקה אמר רב יהודה בריה דרב שמואל שבתא שבקיה ואתא אריא ואכליה: לאפסודי כולי האי נשבוק עד מעלי אבימי בריה א"ל לאבוה למה לך הוה אכיל מיניה כולייתא כי גדל ליה עיגלא תילתא באפוקי שבתא במ"ש מלוגמא ר' אבהו הוו עבדין לכזית: חמין במ"ש מלוגמא פת חמה למוצאי שבת אע"פ שאינו צריך אלא חנינא לעולם יסדר אדם שולחנו שאינו צריך אלא לכזית: אמר רבי יסדר אדם שולחנו בערב שבת אע"פ בעל כרחו אמן א"ר אלעזר לעולם

אותו לחצר המעורבת בן בתירא אומר אף לשאינה מעורבת: **גמי** מצילין סל מלא ככרות והא תנא רישא ג' סעודות ותו לא אמר רב

עונא לא קשיא כאן בבא להציל כאן

בבא לקפל פירוש להציל בכלי אחד לקפל בבי ובגי כלים רי אבא ברי זבדא אמר רב אידי ואידי בבא לקפל ול"ק כאן לאותה

रान द्राप्त

ואומר לאחרים בואו והצילו עמי: אומר י"ה כלים וחוזר ולובש ומוציא כל מה שהוא יכול לעטוף ר' יוסי כל מה שהוא יכול ללבוש ועוטף צוא מוגיא כל כלי תשמישו ולובש חשבון לאחר השבת: מהני ולשם לאו שכר שבת הוא עושין עמו אם היו פקחים דידעי דכי האי גונא נמי לא ניחא ליה דליטרח וה"ק ניחא ליה דליתהני מאחרים ובחנם רבא הכא בירא שמים עסקינן דלא נימרו ליה מהפקירא קא זכינא אמר לכם וכוי: השבון מאי עבידתיה מציל: ואומר לאחרים בואו והצילו הוא דלא אבל בההוא מנא כמה דבעי ויקלוט כלי אחר ויצרף כלי אחר א"ל דתנן ובלבד שלא יביא כלי אחר א"ל ר"נ בר יצחק לרבא מאי טעותא מיים כבא להציל דמי ושפיר דמי: יביא כלי מחזיק יותר מגי סעודות שובי לרב הסדא ודרש ובלבד שלא לקפל דמי מדאמר רבא אטעייה רב והניח מאי כבא להציל דמי או כבא פירש טליתו וקיפל והניח וקיפל בונא: בעי רב הונא בריה דרב יהושע חצר כאן לחצר אחרת והלכתא כרב

אומרים לו כבה ואל תכבה מפני שאין (דף קכא.) נכרי שבא לכבות אין בשבת ואפילו ברוח מצויה: מתני ואסור לפתוח הדלת כנגד המדורה מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות כגרכה דאביי ורבא דאמרי תרוייהו שאחורי הדלת אסור לפתוח ולנעול במניה נעשה בסיס לדבר האסור ונר רי ינאי לא שנו אלא בשוכח אבל מאליה ואם כבתה כבתה אמרי דבי מבלא מנער את המבלא והיא נופלת כבה: (דף קכ:) ת"ר נר שע"ג כו צאור פושמו וקורא בו ואם כבה ואם כבתה כבתה וכן ס"ת שאחז שאחו בה האור פושטה ומתכסה בה כיבוי אסור: אמר רב יהודה טלית ולית הלכתא כרי יוסי דקסבר גרם מפני שאינן יכולין לקבל האור: גמי שהן מתבקעין ומכבין את הדליקה אוסר בכלי חרס חדשים מלאים מים דשביל שלא תעבור הדליקה רי יוסי בכל הכלים בין מלאים בין ריקנים מפני שהוא מחרך ועושין מחיצה שידה תיבה ומגדל שאחו בהן האור ננס אומר פורסין עור של גדי ע"ג ונילכתא כת"ק: (מתניי) ר"ש בן

אואר של קטן אוקימנא (דף קכא:) שוש אני לו מחטאת: גמי ועל רבן יוחנן בן זכאי בערב ואמר תשוך א"ר יהודה מעשה בא לפני ותג אואני של קטן ועל עקרב שלא ע"ג הגר בשביל שלא תאחוו בקורה ואל תכבה: מתני כופין קערה שבא לכבות אין אומרים לו כבה לא היה צריך לכך שהרי שנינו נכרי דינרין וכששמעו חכמים בדבר אמרו סלעים ולאפרכוס שבהם המשים ולערב שיגר לכל אחד ואחד מהן שתי ונעשה לו נס וירדו גשמים וכיבוה היה ולא הניחן מפני כבוד השבת לכבותה מפני שאפוטרופוס של מלך סימאי ובאו אנשי גיסתרא של צפורי שנפלה דליקה בחצרו של יוסף בן כל המכבה אינו מפסיד ת"ר מעשה צמי א"ר אמי בדליקה התירו לומר שומעין לו מפני ששביתתו עליהם: שביתתו עליהם קטן שבא לכבות אין

494 עומו אמר רב קטינא עקרב דורסו עומו אמר רב ששת נחש דורסו לפי בו אמר רב יהודה רוק דורסו לפי ואיתימא רבה בר בר חנה בנישופין ונעשה לו נס מן השמים אמר עולא לא הרגן בידוע שנודמנו לו להרגו וערגן בידוע שנודמנו לו להרגן נודמנו לו נחשים ועקרבים בשבת אחריו מותר להרגן לדברי הכל: ת"ר ושאר כל המזיקין אם היו רצין ונחש שבא"י וכלב שוטה בכל מקום וצרעה שבנינוה ועקרב שבהדייב בשבת ואלו הן זבוב שבמצרים ליה ומפקינן ליה: חמשה נהרגין לבית הכסא דגרף של רעי מטלטלינן וכאותה חצר מותר לכבדה ולהוציאה אואני של תרנגולין ושל בני אדם שלא יווק בהן ובחצר אחרת אבל בצואה של תרנגולין בשביל הקטן

בו וירדו אחריו ר"ג וזקנים: גמי באים בספינה ועשה נכרי כבש לירד מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו ישראל ואם בשביל ישראל אסור אסור עשה כבש לירד בו ירד אחריו אטריו ישראל ואם בשביל ישראל מילא מים להשקות לבהמתו משקה ישראל ואם בשביל ישראל אסור: שהדליק את הנר משתמש לאורו כאוען של בית אביך: מהני נכרי באדם אחד או בבי בני אדם א"ל יוחנן קרונות של בית רבי מותר בית אביך וא"ר אבא בר כהנא א"ר ידיו (דף קכב.) א"ל כאותן של זירא בניטלין ביד אחת או בשתי ערי מותר לטלטלן בשבת א"ל רי כהנא א"ר יוחנן פמוטות של בית מעכנל צוא שבקוהו: א"ר אבא בר בורסו לפי תומו אמר להו צורבא לא צרכיתו הכי אמר רב יהודה רוק אייתו מאנא סחיפו עלייהו אמר להו בולא למגני אמר להו ריש גלותא גלותא אתו קא מצערו ליה הוה שדי מניומי הוו מסקי ליה זוזי בי ריש עומו אבא בר מרתא דהוא אבא בר

לה באפה ואזלא היא ואכלה מן בשבת אבל לא ע"ג מוקצה ואי קאים בונא מעמיד אדם בהמתו ע"ג עשבים אסיר דהוי ליה מוקצה ואמר רב היא ואכלה אבל אוקומה עלייהו אולימנא בדקאי לה באפה ואזלא עשבים בשבת מאכיל אחריו ישראל מולגני) ונאי דקתני נכרי שליקט אתה אוסר לה. ואין מעמידין ע"ג נייח שפעמים שבהמה רעבה אם לעקור ת"ל למען ינוח ואין זה לטלטלן בשבת א"ל ר' זירא בניטלין בראיתא במכילתא יכול לא יניחנה כ"ג:י"ב) למען ינוח שורך וחמורך מחוברים ואינו עובר משום (שמות אנם כנימעו ג"ג גשבים אג"פ שהם בשבילו מוחר (א"ר חנינא מעמיד למאה אע"פ שהוא מכירו אם עשה בשבילו כדאמרינן נר לאחד נר הגר וכבש דליכא למיגור שמא ירבה ועשבים דחיישינן להכי אבל הדלקת גזירה שמא ירבה בשבילו ודוקא מים בשאין מכירו אבל במכירו אסור בהמתו משקה אחריו ישראל בד"א ישראל אסור מילא מים להשקות מאכיל אחריו ישראל ואם בשביל עוו רבון וכרי שליקט עשבים בשבת

रान धर

המוקצה שפיר דמי ת"ר עיר עדרין
בה ישראל ונכרים והיתה בה מרחץ
המרחצת בשבת אם רוב נכרים מותר
לרחוץ במ"ש מיד ואם רוב ישראל
ימתין בכדי שיחמו חמין וכן מחצה
על מחצה כרוב ואדעתא דרובא קא
מחממי ונר הדלוק במסיבה אם רוב
נכרים מותר להשתמש לאורה ואם
וכרים מותר להשתמש לאורה ואם
אסור מאי טעמא דאדעתא דרובא
אסור מאי טעמא דאדעתא דרובא
אסור מאי טעמא דאדעתא דרובא
קא מדלקי: (דף קכב:) שמואל
איקלע לבי אבי תורן אתא ההוא נכרי
לאפיה כיון דחזא דאייתי שטרא וקרי
בהו אמר אדעתא דנפשיה קא מדליק

הדר אהדרינהו לאפיה בי שרגא: גרסינן בע"ז (דף כא:) הניא רבן שמעון בן גמליאל אומר לא ישכיר אדם מרחצאו לנכרי מפני שהיא מלאכה בשבחוח וי"ט אבל שדהו קא עביד מרחץ נמי אריסותיה הוא קנכרי שרי דאמרי אריסותיה קא לנכרי שרי דאמרי אריסותיה קא עביד אריסותא למרחץ לא עבדי אינשי: הנהו מוריקי דנכרי נקיט אינשי: הנהו מוריקי דנכרי נקיט אינשי: הנהו מוריקי דנכרי נקיט איני: הנהו מריקי לרבא ישראל ונכרי איתיביה רבינא לרבא ישראל ונכרי

रान क्षर

שדה בשותפות לא יאמר ישראל לנכרי טול אתה חלקך בשבת ואני הלקי בחול ואם התנו מעיקרא מותר הלקי בחול ואני מיקי בחול ואם באו לחשבון אסור אכסיף רבא למוף איגלאי מילתא דהתנו מעיקרא מותר הוה: סליקו להו כל כתבי (דף קכב:) לסוף איגלאי מילתא דהתנו מעיקרא מותר בל הכלים ניטלין בשבת ודלתותיהן מהון אף על פי שנתפרקו בשבת ולא מיבעיא נתפרקו בחול מן המוכן: גמי אע"פ שנתפרקו בחול אדרבה נתפרקו בשבת מוכנין אגב צביהן נתפרקו בחול אין מוכנין על אביהן נתפרקו בחול אין מוכנין אלא אמר אביי הכי קאמר

כל הכלים הניטלין בשבת ודלתותיהן ניטלים עמהן ואף על פי שנתפרקו בחול ניטלין בשבת ואינן דומין לדלתות הבית לפי שאינו מן המוכן לדלתות הבית לפי שאינו מן המוכן עדלתות הבית קבועין בו ולא הוכנו לטלטל: תנו רבנן דלת של שידה ושל מגדל ניטלין ולא מחזירין מיבה ושל מגדל ניטלין ולא מחזירין מוזירין גזירה שמא יתקע: מהניי מחזירין גזירה שמא יתקע: מהניי מחזירין גזירה שמא יתקע: מהניי קרדום לחתוך בו את הדבילה מגירה קרדום לחתוך בו את הדבילה מגריפה לגרף לגרר בה את הגבינה מגריפה לגרף המזלג

או חורה אסור לטלטלה כדרבא: מעם שלימה אבל מחם שניטל עוקצה את הקוץ: האי מחט (היכי דמי) כאלעזר בן תדאי: מחט ליטול בו ננערות מאיליהן אמר רב נחמן הלכה תוחבין בהן בכוש או בכרכר והן לאו אסור אלעזר בן תדאי אומר מבעוד יום מותר לטלטלה בשבת ואם שטמנה בגחלים אם מגולה מקצתה תנו רבנן פגה שטמנה בתבן וחררה יתדות: את הכוש ואת הכרכר וכוי: בהו מזורי דחבים בהו וסיכי הן להו מקום: ירושלמי זיירי דעצר ומזורי דכיון דקפיד עלייהו מייחד משמיה דרב הכל מודים בסיכי זיירי ומזורי דאמר רב הינוא בר שלמיה עליה מייחד ליה מקום כסיכי זיירי בר אשי אמר ר' יוחנן דכיון דקפיד בשמים אסור (דף קכג.) כדרב הייא קורנס של זהבים אבל קורנס של של אגוזים בין קורנס של נפחים בין את הדלת: גמי האי קורנס בין קורנס בו את הקוץ ושל סקאים לפתוח בו בכרכר לתחוב בו מחט של יד ליטול לתת עליו פת לקטן את הכוש ואת

דאשכבתא וחצינא דנגרי אביי האי חרבא דאושכפא וסכינא בשמעת מינה דכלי מנוקב הוא אמר דשוויה לנפשיה כי אוכלא דקצרי דגרסינן בפרק חלק (דף צב:) עד עליה במזורה ופירושי קמא דוקא רוצה ללבנה והיא שרויה במים ומכה עליה הכובס את היריעה כשהוא פ"א אוכלא דקצרי אבן גדולה שנותן מגשנין בו את הכלים ומזלפין בו מים מחרישה דמי פירוש כלי חרס מנוקב נחמן האי אוכלא דקצרי כיתד של נימלין אלא לצורך: גמי אמר רב ושלא לצורך רבי נחמיה אומר אין קכד.) כל הכלים ניטלין לצורך הגדול ומן היתד של מחרישה (דף הכלים ניטלין בשבת חוץ מן המסר כל ניטל בשבת רבי יוסי אומר כל לאו אינו מקבל טומאה בין כך ובין יש קשר בראשו מקבל טומאה ואם מתני (דף קכג:) קנה של זיתים אם נחמן בדיני וכרב ששת באיסודי: ורב ששת שרי וקיי"ל הלכה כרב

אסוכי ינוקא בעובתא רב נחמן אסר

פרק יז כל הכלים

בייף שבת

रान् द्राप

אל תמרה מותר לטלטלן דקיימא לן לאורך גופו או לצורך מקומו אפילו עבי אלעזר והני מילי מחמה לצל אבל בשבת אבל של תמרה לא וכן אמר מכבדות של מילת מותר לטלטלן אבא א"ר הייא בר אשי אמר רב הלייהו לכל דעייל ואתי אמר רבי שרי ולך אסיר אלמא חזו למיתב אלא כאביי סבירא לך לכולי עלמא גלית דעתיך דלאו כוותי סבירא לך חזו לאורחין אית לי נמי לאורחין א"ל א"ל שרי דהא חזו לך אית לי אחריני לקמיה דרבא א"ל מהו לטלטולינהו ליה הנהו בי סדיאתא בשמשא אתא מצומו מוער רב מארי בר רחל הוו בחלא יגוב אבל לצורך גופו ולצורך מלטול שלא לצורך ואסור טעמא דרבא דאמר רב מרא שלא יגוב זהו ואף רב (דף קכד:) סבר לה להא ולצורך מקומו אין מחמה לצל לא מעלאכעו לאיסור לצורך גופו מאומו אפיי מחמה לצל שרי דבר להיתר בין לצורך גופו בין לצורך לצורך אמר רבא דבר שמלאכתו ניטלין לצורך מאי לצורך ומאי שלא כיתד של מחרישה דמי: כל הכלים

ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה דהלכתא כרבי יהודה דקי"ל ר"מ בעל הלכות משמיה דרב צמח גאון אחרת מבעו"י והלכתא כת"ק. ואמר הכל מותרין הואיל והוכנו למלאכה צוא ואסור אבל נשתברו מע"ש דברי סבר מוכן הוא ומותר ומר סבר נולד שמואל מחלוקת שנשברו בשבת דמר שמן: אמר רב יהודה אמר את המקפה ושל זכוכית לצוק לתוכן מלאכתן שברי עריבה לצוק לתוכן יהודה אומר ובלבד שיהו עושין מעין זכוכית לכסות בו את פי הפך רבי עריבה לכסות בהן את החבית שברי שיהו עושין מעין מלאכה שברי בשבת שבריהן ניטלין צמהן ובלבד שרי: מתני כל הכלים הניטלין שמלאכתו להיתר ואפילו מחמה לצל הויין להו מכבדות של תמרה דבר כר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר מילת *[לשון הרי"ף]והאידנא דקי"ל שועל וכיוצא בו שמכבדין בהן כלי מכבגוע אל מילה כגון זגב של מקומו אבל מחמה לצל לא. פירוש למלמלן בין לצורך גופו בין לצורך בכל דבר שמלאכתו לאיסור מותר

המטה ואם זרקה לאשפה מבע"י לכסות את הכלי ולסמוך בה כרעי למלמל בשבת ולא יספות ממנה שבר חבית שנכתתה היא ושבריה מותרין לטלטלה בשבת תניא נמי הכי מגופת חבית שנתכתתה היא ושבריה מותר אמר רב יהודה אמר שמואל מגופת ביה מאנא השתא נמי חזי לדידי: אילו הויא בחצר מי לא חזי לכסויי למירי אלא השתא נמי מיגמר מגמרי רבנן קלא אמר להו לא מיסתייא דלא שקל הספא וקא כפר ליה רמו ביה איתווס מסאניה טינא אתא שמעיה הוה קא אזיל ברסתקא דמחווא ברה"ר ואזרא רבא לטעמיה דרבא חרס קטנה מותר לטלטלה אפילו שרגינהו ודאי אקצינהו ואמר רבא בשבתא הואיל וחזיין למיזגא עלייהו באחניור מבנינא שרי לטלטולינהו דברייתא: אמר רב נחמן הני ליבני הלכה כר"מ ולא חיישינן למחלוקת בברייתא כיון דסתם לן תנא כר"מ הלכתא כסתם ואע"ג דאפליגו בהדיא ר"מ ור' יהודה הלכה כר' יהודה אלא יהודה הוא דפליג בהדיא לא אמרינן אבל היכא דדברי רבי מאיר סתם ורי ומסתברא לן ה"מ היכא דפליג בהדיא

דתנוראי דמתא מחסיא אע"ג דלית רבינא כמאן מטלטלינן האידנא כסויי כראמרן לעיל וכר"א בן יעקב דקאמר שאינו צריך בית יד והלכתא כר"מ למלמלן בשבת ועל כיסוי שלו בא כל יעקב על שברי תנור שמותר לטלטלן בשבת העיד רבי יוסי משום עדי מאיר רבי יהודה אומר אסור הכלים ומותר לטלטלן בחצר דברי ע"ר שברי תנור ישן הרי הן ככל דאינשי ביתיה: (מכילתין דף קכה.) עמרם חסידא רמא תכלתא לפרוזמא כדאמרינן בסוכה בפ"ק (דף יא.) רב **פגעות פעוומאוט דלאוט של טליחות** בלא חזיין לא לעניים ולא לעשירים בממגנווע מאון בהן שלש על שלש אסור למלמלן בשבת אמר אביי עבי זירא אמר רב שירי פרוזמאות מחצלת שיורי מחצלאות שבלו אמר ביה טינופא פירוש קרומיות של בה עפרא השתא נמי חזיא לכסויי לי מחצלת גופה למאי חזיא לכסויי מאמא אמר רבא בר המדוראי אסברה מחצלת מותר לטלטלן בשבת מאי במדוראי אמר שמואל קרומיות של כדתנן באבטיה: (דף קכה.) אמר רב אסור הפירוש לא יספות לא יחתוך

בן יעקב: מ**תני׳** האבן שבקירויה אם – בשבת ואם לאו אין ממלאין בה

בהו בית אחיזה כמאן כרבי אליעזר – ממלאין בה ואינה נופלת ממלאין בה

כחכמים ואע"ג דסתם לן תנא כרי מאגנו למור והוא שמתוקן והלכה בר כהנא (דף קכו.) בין קשור ובין מאי בין כך ובין כך אמר ר' אבא אומרים בין כך ובין כך פוקקין בו: ואין צריך לומר ביום טוב: וחכמים ואצ"ל בשבת וחכ"א מוסיפין בשבת שר"א אומר אין מוסיפין ביום טוב לומר בשבת לא נחלקו אלא להוסיף אהל עראי בתחלה ביו"ט ואין צריך חכמים לרבי אליעזר שאין עושין לומר ביו"ט הניא נמי הכי מודים וחכ"א מוסיפין בשבת ואין צריך אין מוסיפין ביו"ט ואין צ"ל בשבת נחלקו אלא להוסיף שר"א אומר לכתחלה ביו"ט ואין צ"ל בשבת לא הכל מודים שאין עושים אהל עראי אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן ר"א אומר בזמן שהוא קשור וכוי: לשורה לא גזירה שמא יקטום: פוללון בו: **גמי** קשורה אין שאינה פוקקין בו וחכ"א בין כך ובין בך ועלוי פוקקין בו ואם לאו אין החלון ר"א אומר בזמן שהוא קשור בטפיח ממלאין בה בשבת פקק (דף קכה:) זמורה שהיא קשורה

מטולן אה"פ שאין קשור וחלוי א"ר שמעון בן גמליאל אומר אם היה לשור ותלוי אין פותח ונועל בו רבן שקשור וחלוי פותח ונועל בו אין הבית להיות פותח ונועל בו בזמן דף קכו.) תניא קנה שהתקינו בעל אנל עראי הוא ושפיר דמי: (כאן ולמחר פרסיה עלייהו דמוסיף על ליה זיל כרוך בודיא ושייר בה מפח בעו אוירא אתא לקמיה דרב אמר בונא דביממא בעו טולא ובליליא דמי: (שם) הנהו דיכרי דהוו ליה לרב מוסיף על אהל עראי הוא ושפיר מביא מחצלת ופורס עליה מאי טעמא אין בהם טפח ואין בין זה לזה גי דארבא בזמן שיש בהן טפה אי נמי ליה הכי אמר רב אסי הני כיפי משמיה דרב אסי בכיפי דארבא ושלח מר מהני מילי מעלייתא דאמרת לי בר יחוקאל לרב עמרם לימא לן עירובין (דף קב.) שלח ליה רמי משום דמעשה רב: גרסינן בסוף ומודדין וקושרין בשבת (דף קכו:) *סוף שבתמדבריהן למדנו שפוקקין ליו"ל כי האי סתמא אחרינא דתנן אליעזר בנגר הנגרר (ערובין קב.)

הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ודוקא כשיש חורת כלי עליו: וגרסינן בסוף עירובין (דף קב.) ההיא שריתא פירוש קורה אחת דהות בי רבי פדת ארשא אמר תורת כלי עליה ההיא ארבעת קבין והוו שקלי לה מחזקא ארבעת קבין והוו שקלי לה בי עשרה ושדו לה אדשא אמר תורת כלי עליה: (מכילתין קכו:) מתני נימלין בשבת א"ר יוסי בר"א בכסויי קרקעות אבל בכסויי הכלים בין כך ובין כך ניטלין בשבת: גמי אמר ורב יהודה בר שילא א"ר אסי א"ר יחנן והוא שיש תורת כלי עליו רכ"ע דכיסויי קרקעות אם יש להן בית אחיזה אין ואי לא לא כסויי הכלים אע"ג דלית בהו בית אחיזה הכלים אע"ג דלית בהו בית אחיזה הכלים אע"ג דלית בהו בית אחיזה להו לכסויי קרקעות ומר מדמי להו להו לכסויי קרקעות ומר מדמי להו לכסויי) כלים וחברינהו בארעא ת"ק סבר גזרינן ורי יוסי סבר לא גזרינן הגלכה כתנא קמא: סליקו להו כל

חזינא בה פלוגתא ביני רבוותא דלית ליה מוקצה. הא מילתא אבל אתחולי מתחיל ומני ר"ש היא באוצר דלמא אתי לאשוויי גומות אבל לא את האוצר שלא יגמור את אינשי ואי בעי אפילו טובא ומאי ארבע וחמש (דף קכז.) כדאמרי היא דאית ליה מוקצה ושמואל אמר יתחיל באוצר תחלה ומני רי יהודה נמאג אבל לא את האוצר שלא ארבע מחמש וחמש מאוצר גדול מפנין ארבע מיבעיא אמר רב חסדא מאכל לעורבים: גמי השתא חמש בן גמליאל מתיר בלוף מפני שהוא בלוף ולא את החרדל רבן שמעון שני והקדש שלא נפדו ולא את שלא ניטלה תרומתו ולא את מעשר לא את הטבל ולא מעשר ראשון ביבש מפני שהוא מאכל לעניים אבל ומגשר שני והקרש שנפדו ותורמוס ומגשר ראשון שניטלה תרומתו באוצר מפנין תרומה טהורה ודמאי ומפני ביטול בית המדרש אבל לא את של תבן ושל תבואה מפני האורחין מפנגל אפגלו ארבע וחמש קופות

באורחין חד גברא מפני לכולהו או האורחין ואם תמצא לומר הכל לפי אורחין טובא או דילמא הכל לפי לופוע בלאמרינן אע"ג דאית ליה לתך איבעיא להו הני ארבע וחמש עאנא כמב שיעור תבואה צבורה אימא דברי רבי אחא ור"ש מתיר: ב... ובני אחא מתיר כלפי לייא נאם לאו אסור לטלטלה בשבת דברי בערב שבת מותר לטלטלה בשבת תבואה צבורה כל זמן שמתחילין בה ברגלו בכניסתו וביציאתו תנו רבנן מטטילין הכי קאמר עושה בו שביל ויצא בו שביל והא אמרת רישא אין אבל עושה בו שביל כדי שיכנס רבנן אין מתחילין באוצר תחלה מוקצה דקיימא לן כוותיה: תנו דמוקים למתניתין כר"ש דלית ליה ואיכא מאן דפסיק כשמואל משום שליל ומרי לפרושי שיעורי דמתניי תנא במתניתין כוותיה וגמרא קא דסוגיא דשמעתא כוותיה וסתם לן איכא מאן דפסק כרב חסדא משום

ופשטינן לה הכל לפי האורחין אבל

רלמא כל חד וחד מפני לנפשיה

14 5

פרק יה מפנין

בייף שבת

והמגדל בניו לתלמוד תורה והדן את ועיון תפלה והשכמת בית המדרש אלו הן הכנסת אורחין ובקור חולים בזה והקרן קיימת לו לעולם הבא עושה אותם אוכל פירותיהן בעולם אמר רבי יוחנן ו' דברים כשאדם רב יהודה בר שילא אמר רב אסי אל נא העבור מעל עבדך: אמר כתיב ויאמר *[צ"ל אדני]הי [וגוי] לי עד שאבא אצלך ואילו בהקב"ה בייו אין הקטן יכול לומר לגדול המתן כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בעיניך וגוי: אר"א בא וראה שלא *[צ"ל אדני]הי אם נא מצאתי הן שנאמר (בראשית י"ה:גי) ויאמר הכנסת אורחין מהקבלת פני השכינה אמר רב יהודה אמר רב גדולה בהמ"ד אבל שלא במקום מצוה לא מפני האורחין והדר תני ומפני ביטול אמר יותר מהשכמת בהמ"ד דקתני ומפני ביטול בית המדרש ורב דימי בית המדרש דקתני מפני האורחין יוחנן גדולה הכנסת אורחין כהשכמת בית המדרש דמצוה נינהו דאמר רי לחומרא: מפני האורחין ומפני ביטול איפשיטא וכיון דאיסורא הוא עבדינן אי כל חד וחד מפני לנפשיה לא

לי פירות ואמרתי לך אין לי במה הן ביד אחרים וכשאמרת לי תן במה חשרתני אמרתי שמא מחוכרות לי תן לי קרקע ואמרתי לך אין לי מושכרות הן ביד אחרים וכשאמרת כהמה במה חשרתני אמרתי שמא עו גי בהמה ואמרתי לך אין לי מצאת פרקמטיא בזול וכשאמרת לי מגוע דמני שהגעני אמרתי שמא עו גי שכרי ואמרתי לך אין לי שכרו (בידו) ואמר לו כשאמרת לי לביתו לאחר שאכלו ושתו נתן לו משתה ואחד של מיני מגדים והלך גי חמורין אחד של מאכל ואחד של בבית שכרו בידו ונטל עמו משאוי LI TGUL IGM LXUL LLKY IUK LKY אין לי הפשיל טליתו לאחוריו והלך א"ל אין לי תן לי כרים וכסתות א"ל לי קרקע א"ל אין לי תן לי פירות לי מעות תן לי בהמה א"ל אין לי תן ואפרנס את אשתי ואת בני א"ל אין צרגל אמר לו תן לי שכרי ואלך בעל הבית בדרום כיון שהגיע ערב בעליון שהיה נשכר שם ג׳ שנים אצל זכות ומעשה באדם אחד שירד מגליל את חבירו לכף זכות דנין אותו לכף חבירו לכף זכות (דף קכז:) ת"ר הדן

הוא ותלמידיו כיון שהגיע לפתח חנניא אני אלך אצלה הלך אצלה ילך אצלה אמר להם רבי יהושע בן צבולי רומי מצויין אצלה אמרו מי לחכמים אצל מטרוניתא אחת שכל זכות: ת"ר פעם אחת הוצרך דבר לכף זכות כך ידין המקום אתכם לכף להם העבודה כך היה וכשם שדנתוני ממורח הזרך ראה רבינו קרי אמר וטבלתי במה חשדתוני אמרנו שמא בינינו שאינו בדוק לרבי וכשירדתי השדתוני אמרנו שמא תלמיד אחד יש כשהשכבתיה אצל מרגלותי במה ובא ושנה לתלמידיו ואמר להם אצל מרגלותיו למחר השכים וטבל בת ישראל וכשבא למלון השכיבה מגשה בחסיד אחד שפדה ריבה אחת ידין אותך המקום לכף זכות: ת"ר ואתה כשם שדנתני לכף זכות כך שבירי שבדרום התירו לי את נדרי שלא עסק בתורה וכשבאתי אצל נכסי לשמים בשביל הורקנוס בני לו העבודה כך היה שהקדשתי כל אמרתי שמא הקדישתן לשמים אמר ואמרתי לך אין לי במה חשדתני וכשאמרת לי תן לי כרים וכסתות חשרתני אמרתי שמא אינן מעושרות

שכל ישראל בני מלכים הן רשב"ג ישמעאל ור"ע כולהו סבירא להו שכיחי: אמר אביי רשב"ג ור"ש ורבי אמר לך פילין לא שכיחי נעמיות מאכל לפילין ור"ש בן גמליאל חבילי זמורות יטלטלו מפני שהן לנעמיות א"ל ר' נתן אלא מעתה שברי זכוכית מפני שהוא מאכל ביש בן גמליאל אומר אף מטלטלין ואת החרדל מפני שהוא מאכל ליונים את החצב מפני שהוא מאכל לצביים החרדל: (דף קכח.) ת"ר מטלטלין לכף זכות: ולא את הלוף ולא את לכף זכות כך ידין אתכם המקום העבודה כך היה ואתם כשם שדנתוני מפגע הג בצנו הג עבי אמר געל חשרתוני אמרנו שמא נתזה צנורא וירדתי וטבלתי ועליתי ושניתי במה דבר מלכות בינו ובינה וכשיצאתי ונכנסתי במה חשדתוני אמרנו שמא LULIER ICWILTRY FTAR EGI'CD אסור ליבנס בדבר שבקדושה במקום חשדתוני אמרנו שמא קסבר רבי להם בשעה שחלצתי תפילין במה ירד וטבל ושנה לתלמידיו אמר ונכנס ונעל הדלת אחריו וכשיצא ביתה חלץ תפליו ברחוק די אמות

הא דאמרן רבי שמעון זחנן (דף קיא.) בני מלכים סכין שמן וורד על גבי מכוחיהן רבי שמעון אומר כל ישראל בני מלכים הם ר' ישמעאל ור' עקיבא זחניא (ב"מ דף קיג:) הרי שהיו נושין בו אלף זוז והיתה הרי שהיו נושין בו אלף זוז והיתה לו אצטלא *בס"י בח"ק מנהבת מאה מנה מפשיטין אותו ומלבישין מאה מנה מפשיטין אותו ומלבישין אותו אצטלא הראויה לו ותאנא דבי רבי ישמעאל רבי [ישמעאל] זרי עקיבא אמרו כל ישראל ראוין לאותה אצטלא וקיי"ל דכל כי האי גוונא שיטה היא ולית הלכתא כחד מינייהו (ואין מטלטלין את החרדל דקיי"ל בהא כסתם משנה): **מחני** (דף קכו:) חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדין אם התקינן למאכל בהמה מטלטלין אותם ואם לאו אין בהמה מטלטלין אותם ואם לאו אין מטלטלין אותם (דף קכח:) כופין את הסל לפני האפרוחים שיעלו ושירדו הסל לפני האפרוחים שיעלו ושירדו תרנגולת שברחה דוחין אותה עד שתכנס מדדין עגלים וסייחים ואשה מדדה את בנה אמר רבי יהודה אימתי

דף גא

אמר חדא חדא ורב אויא משמיה היכי מולל אביי משמיה דרב יוסף אם בא למלול (כאן קכה.) בשבת אבל לא בקנון ולא בתמחוי ומסקנא למחר מנפח על יד על יד ואוכל יג:) המולל מלילות מערב שבת תבלין גרסיי בפ"ק דביצה (ביצה דף באמינתא וכן בפיגם וכן בשאר מיני ברבה כדרך שהוא מולל בחול ובן אצבעותיו ובלבד שלא ימלול בידו דברי רי יהודה וחכ"א מולל בראשי ד"ת בכלי וכן הוא בס"יבידיו הרבה נעולל ואוכל ובלבד שלא ימלול *גיי נאוכל ובלבד שלא יקטום בכלי לעצים אין מסתפק מהן בשבת וקוטם מסתפק מהן בשבת ואם הכניסן וקורנית אם הכניסן למאכל בהמה אסור לטלטלה חבילי סיאה ואזוב בידו אחת מטלטלין אותה בשתי ידיו בן גמליאל אומר חבילה הניטלת לאו אין מטלטלין אותן רבן שמעון למאכל בהמה מטלטלין אותן ואם עצים וחבילי זרדים בזמן שהתקינן קכח.) תנו רבנן חבילי קש וחבילי אם היה גורר אסור: גמי (דף בזמן שנוטל אחת ומניח אחת אבל המים בשבת מביא כרים וכסתות אמר רב יהודה בהמה שנפלה לאמת לטלטלו: כופין את הסל: (דף קכח:) חי בין מליח בין שאינו מליח מותר למלמלו דג תפל אסור למלמלו בשר מפני הסכנה: ת"ר דג מליח מותר לחתול רשב"ג אומר אסור לשהותן לחיה מים מגולים מפני שהן ראוין לכלבים בשר תפוח מפני שהן מאכל בעצמות בשבת מפני שהן מאכל דמסייע ליה דת"ר מטלטלין את כר"ש דקי"ל כותיה ועוד דתניא לפני רב הונא ועוד דרב הונא קאי כרב הונא דרב הסדא תלמיד היה חסדא אמר אסור לטלטלה והלכתא צונא אמר מותר לטלטלה בשבת ורב מותר לטלטלה בשבת בשר תפוח רב דקי"ל כסתם מתניי: איתמר בשר חי קורנית חשי: ולית הלכתא כרשב"ג אמר רב יהודה סנתרי: אזוב אברתא: (דף קכה.) מאי אמינתא ניניא: סיאה כותיה דאמרי בראשי אצבעותיו: ובכל כחו והלכתא כרבא דקיימי רבנן נמי וכשהוא מנפח מנפח בידו אחת אמר כיון דקא משני אפילו טובא דרב יוסף אמר חדא אתרתי רבא

כוותיה דרב יהודה כיצד מסעדין את הולד שלא יפול לארץ תניא כיצד מסעדין רב יהודה אומר אוחו וכל צרכי מילה עושין בשבת: גמי את הטבור רבי יוסי אומר אף חותכין ומטגגול עליה את השבת וקושרין חכמה כבגמיהמילדת ממקום למקום את האשה בשבת וקורין *בס"י הגיי הבהמה ביו"ם אבל מסעדין ומילדין דברי חכמים: מתני אין מילדין את רא"ר יהודה אימתי אינו אלא לפרש *עירובין דף פא: ופב.כל היכא יהודה אימתי וכוי: וכן הלכתא דקי"ל וסייחים והאשה מדדה את בנה: אייר דוחין אותן עד שיכנסו מדדין עגלים אין עוקרין בהמה חיה ועוף אבל אכן לא את התרגולת: תנו רבנן דת"ר מדרין בהמה חיה ועוף בחצר דוחין אין מדרין לא חנינא להא ודיו: תרנגולת שברחה דוחין אותה: למעבד לה עושה לה פרנסה במקומה פרוסה התם במקומה אבל אפשר בעבנן וה"מ דלא אפשר למעבד לה חיים דאורייתא ואתי דאורייתא ודחי ביטול כלי מהיכנו דרבנן וצער בעלי ואג"ג דקא מבטל כלי מהיכנו מ"ט ומניח תחתיה ואם עלתה עלתה

בשערה ותיפוק ליה משום סחיטה ביד ואם אין סיפק ביד מביאה לה צריכה לשמן חברתה מביאה לה שמן חזיין חברתאי ועבדין לי אם היתה דעתה מימר אמרה אי איכא מידי דלא הזיא אסור קמ"ל דיתובא מיתבא אלא אפילו בסומא מהו דתימא כיון פשיטא אמר רב אשי לא נצרכה לנר חברתה מדלקת לה את הנר ברבים אמר מר אם היתה צריכה בשערה מביאה לה בכלי דרך רשות מביאה לה בשערה ואם אין סיפק לה שמן ביד ואם אין סיפק ביד היתה צריכה לשמן חברתה מביאה לנר חברתה מדלקת לה את הנר ואם את האשה: ת"ר אם היתה צריכה ואי מרחקה לא מקרבה: ומילדין טהורה אבל טמאה לא דלא מרחקה כדי שתריח ריחו ותרחם עליו ודוקא הליו ומולפין מי שליא על גבי ולד הרחם כדי שתזכור צערה ותרחם מביא בול של מלח ונותן לה לתוך טהורה ביו"ט. כיצד עושה אמר אביי רבי יהודה מרחמין היינו על בהמה ונותן דד לתוך פיו כדי שיינק: אמר ונופה בהוטמו כדי שיכנס בו הרוח אוחו את הולד שלא יפול לארץ

שתשב על המשבר רב הוגא בריה פעיחת הקבר אמר אביי משעה זוטרא דספק נפשות להקל מאימתי הלכתא כמאן אמר ליה הלכתא כמר מתני לקולא ורב אשי מתני לחומרא אמר ליה רבינא למרימר מר זוטרא איני צריכה מחללין עליה את השבת מחללין עליה את השבת לא אמרה נסעם צלבר אמרה איני צריכה אין איני צריכה מחללין עליה את השבת בין אמרה צריכה אני ובין אמרה שמואל חיה כל זמן שהקבר פתוח מתני (הכי) אמר רב יהודה אמר השבת רב אשי מתני הכי מר זוטרא איני צריכה אין מחללין עליה את אני מחללין עליה את השבת אמרה קכט.) נסתם הקבר אמרה צריכה צריכה מחללין עליה את השבת (דף שאמרה צריכה אני ובין שאמרה איני שמואל חיה כל זמן שהקבר פתוח בין לשנויי משנינן אמר רב יהודה אמר דכלי דרך שערה דכל מה דאפשר תימא יש סחיטה בשער מביאה לה סחיטה בשער ורב אשי אמר אפילו רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו אין

נהרדעי לטבילה: אמר החיה שלשים יום למאי הלכתא אמרי ועושה אמר רב יהודה אמר שמואל כל דבר שאין בו סכנה אומר לנכרי ע"י נכרי בשבת ובדרב המנונא דאמר עילאי דאמר כל צרכי חולה עושין לו ידי נכרי כדרב עולא בריה דרב תליה את השבת אלא עושין לה על אפיי אמרה צריכה אני אין מחללין את השבת הא סתמא מחללין שלשים אמרה איני צריכה אין מחללין עליה צריכה אני מחללין עליה את השבת מטגגו אני את השבת שבעה אמרה צריכה אני ובין שאמרה איני צריכה שבעה ושלשים שלשה בין שאמרה אסיקנא נהרדעי אמרי חיה שלשה על המשבר: עד מתי פתיחת הקבר ער שיהא הדם שותת ויורד ותשב עבדינן ולא מחללין עליה שבתא שתשב על המשבר קאמר וכאביי הדם שותת ויורד שמע מינה קודם נאמרי מדלא אמר רב הונא עד שיהא נושאות אותה באגפיה ודייקי רבוותא רורד ואמרי לה משעה שחברותיה דרב יהושע אמר משעה שהדם שותת

סעודה רב אמר בשר ושמואל אמר ויספיק מהן צרכי סעודה מאי צרכי לו מה יאכל ימכור מנעלים שברגליו במיי פ"ד מהלי דעותהקיו דם ואין מנגלים לרגליו *רפואת ההקוה עיי לעולם ימכור אדם קורות ביתו ויקנה עדיף לי: אמר רבי חייא בר אשי תשחית אמר ליה בל תשחית דגופאי עביר מר משום (דברים כ) בל שרשיפא אמר ליה אביי לרבה קא רב יהודה צלחו ליה פתורא רבה תמוז שמואל צלחו ליה תכתקא דשגא מצוגע אפילו בשבת ואפילו בתקופת משת הקיו דם ונצטנן עושין לו מדאמר רב הייא בר אבין אמר רב בימות החמה ל"ש בימות הגשמים נאסיקנא ל"ש חיה ול"ש חולה ל"ש בימות הגשמים אין בימות החמה לא עני מילי לחיה אבל לחולה לא מדורה לחיה בשבת סבור מינה אמר רב יהודה אמר שמואל עושין לערסה בתריה דרבא לפומבדיתא יומין שלא בפני בעלה ואמטוה ברתיה דרב הסדא טבלה בגו תלתין אמני אבל בעלה עמה בעלה מחממה רבא לא אמרן אלא שאין בעלה

מע"ש מביאו בשבת מגולה ובסכנה אליעור אומר אם לא הביא כלי סליקו להו מפנין (דף קל.) דבי מכאן שמלפפין את הולד בשבת: שמולחים את הולד והחתל לא חותלת את הולד והמלח לא המלחת מכאן לא רחצת למשעי מכאן שמרחיצין שחותכין את הטבור בשבת ובמים בולדת אותך לא כרת שרך מכאן (יחזקאל מ"ז:די) ומולדותיך ביום תוכחה עושין לחיה בשבת שנאי רבה בר אבוה כל האמור בפרשת במנתחי אהדרי אמר רב נחמן אמר מני תינוקות שחותכין מאי טעמא מודים חכמים לרי יוסי בטבור של נאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה רבה בר אבוה הלכה כרבי יוסי: עניים במוכין: אמר רב נחמן אמר בנוע גשירים בספוגין של צמר בנות מלכים טומנות בספלים של שמן שיחם את הולד אמר רשב"ג בנות אף הותכין וטומנין את השליא כדי לושרין את הטבור ר' יוסי אומר וקושרין את הטבור: (דף קכם:) ת"ר ושמואל אמר יין סומקא חלף סומקא: יין רב אמר בשר נפשא חלף נפשא

כל גגות העיר (דף צא.) にくてに לגבי איזמל ואע"ג דאמר רב בפרק ופסקו רבוואתא דלית הלכתא כר"ש ולא לכלים ששבתו לתוך הבית רשות אחת לכלים ששבתו לתוכה גגות ואחד חצרות ואחד קרפיפות דרך קרפיפות דתנן ר"ש אומר אחד שמעון דשרי דרך חצרות דרך גגות דשרי דרך רה"ר אלא ברצון רבי בשבת שלא (דף קל:) ברצון ר"א הביאו איזמל מערב שבת והביאוהו אדא א"ר יצחק פעם אחת שכחו ולא השבת: **גמי** א"ר אבין אמר רב לה ליעשות מערב שבת דוחה את רוחה את השבת מילה שאי אפשר מאפתר לעשותה מערב שבת אינה ברול כלל א"ר עקיבא כל מלאכה כורתין עצים לעשות פחמים ולעשות מכסבו על פי עדים ועוד א"ר אליעור

שאל לרבי יצחק שאל לרבי מונא א"ל ידחה עד למחר רב שישנא בריה אנשיון מייתי אזמל אברימי הוה ליה עובדא למיגור בי צעם *בפירקין הל"ארב שמואל בר בתלמודא דארץ ישראל דגרסינן במסייעי למלתא ממעשה דאשכחו יחיד ורבים הלכה כרבים ואיכא מאן צגות וקרפיפות ותו דרבנן ור"ש כך אין מביאין אותו דרך חצירות מכיאין אותו דרך רשות הרבים איזמל מאי היא דתניא כשם שאין ואיזמל העמידו דבריהם במקום כרת (פסחים דף צב.) ערל והואה דהא אמר רבה בפרק האשה בפסחים שבת אינה דוחה את השבת ותו כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב נאפסיקא הלכתא כרבי עקיבא דאמר כר"ש בהא קיימא לן דהלכתא כרבון

קרפיפות לא שייכא בהא מילתא לאחויי דרך גגות ודרך חצרות ודרך דרך רשות הרבים בלבד כר"א אבל מינה אלא דלא דחינן שבת ומייתינן אינה דוחה את השבת ליכא למיגמר דבר שאפשר לה ליעשות מערב שבת דאפסיקא הלכתא כר"ע דאמר כל מינייהו וליכא למיגמר מינייהו דהא וקרפיפות איכא פירכא לכל חדא מייתינן איזמל דרך גגות וחצרות דמעשה רב בכל מקום והני ראיות ולא הביאו אזמל וכוי וקיימא לן אדא אמר רבי יצחק פעם אחת שכחו כואמרינן לעיל א"ר אבין אמר רב מאוצ ומוג גצא מכנו מוכנא כנ...מ ליכא בדבר של רשות וכ"ש בדבר ומוער למלמל בכולן ואפילו איסורא ואחד קרפיפות כולן רשות אחת דאמר אחד גגות ואחד חצרות (עירובין דף צא:) כרבי שמעון חדא דהא אפסיקא הלכתא בהדיא על פסקא הדין דפסקו ראשונים אנשיתון ידחה עד למחר ואנן קשיא לונדיטון לא אנשיחון ומייתי איזמל ברבי אלעזר אמר להם מישחק

הלכך ליכא ראיה נמי מהא דאמר והעמידו חכמים דבריהם במקום כרת בתוך הבית אית ליה לר"ש דאסור משבתו בחצר אבל בכלים ששבתו פליג ר"ש עלייהו דרבנן אלא בכלים בר"ש נמי אית ליה הא דרבא דלא איסורא כלל כמו שביררנו ועוד פליג באיזמל על רבנן ואמר דליכא והעמידום במקום כרת ורבי שמעון בהדי ערל והזאה שהן מדבריהם כולהו דגמרי מינייהו רבוותא דלא כמקום כרת בא רבא וחשב לה משום כרת וכיון דהעמידו דבריהם גגות יש בה משום שבות ואסרי לה מדכר דאית להו דהבאת איזמל דרך נמי קא פסק אלא סברא דרבנן קא לאו סברא דידיה קאמר ולאו הלכה ואיזמל העמידו דבריהם במקום כרת בהא נמי והא דאמר רבא ערל והזאה וכבר אפסיקא הלכתא כרבי שמעון במילי דרשות וכ"ש במילי דמצוה וקרפיפות רשות אחת ומותר לטלטל מצוה ור"ש סבר דרך גגות וחצרות דחינן לההיא איסורא אפילו במקום איכא בהו איסורא משום שבות ולא דרבנן סברי דרך גגות ודרך חצרות כלל אלא פלוגתא דר"ש ורבנן היא

פרק יט רבי אליעזר דמילה

דהיא שבת מנא לן א"ר יוחנן אמר אלא במכשירי מילה אבל מילה גופה תו כאל לא פליגי רי אליעזר ור"ע רב יהודה הלכה כר"ע (דף קלב.) כלל אמר ר' עקיבא: (דף קלג.) אמר דברירן אינון ולית בהון ספיקא כלל: ביא דעתא דילנא בהא שמעתא ומילי לא סמכינן אלא אגמרא דילן והדא אפגלו עימא לאפולי מדר"ש אתא אעא אלא לאפוקי מדר"א אתא ועוד בעוך הבית ולאו לאפוקי מדר"ש משבתו לתוכו ולא לכלים ששבתו בחצר דהא כי אמר ר' שמעון לכלים מאום בלא הוה להו איזמל ששבת מפסאא להו דרך רשות הרבים אי נמי דרך גגות וקרפיפות הוא כגון דקא עד למחר משום דלא אפשר לאחויי גגות דאיכא למימר דהא דאמר ידחה למיגמר מיניה דאסור לאתויי דרך דאשכחו בתלמוד ארץ ישראל ליכא מוכנא נמי כוותיה והאי עובדא נמי איפסיקא הלכה כר"ש בהדיא ועבדו הלכתא ביחיד בהדיא אבל הכא הא כרבים הני מילי היכא דלא אפסיקא רבים וקי"ל דיחיד ורבים הלכה נמי משום דר"ש יחיד ופליג בהדי עבא גרל והואה ואיזמל ומאי דאמרו

לו חלוק לכתחלה אבל כורך עליה נוען זה בעצמו וזה בעצמו ואין עושין בשיניו ונותן ואם לא טרף יין ושמן לא שחק כמון מערב שבת לועס ומשימין עליה אספלנית וכמון ואם מגע במבע מוצגול ופורעין ומוצצין מתני (כאן קלג.) עושין כל צרכי אשר לא ימול את בשר ערלתו. דכתיב (בראשית י"ז:י"ד) וערל זכר בי דינא מיחייב איהו למימהל נפשיה במול לכם כל זכר והיכא דלא מהלוה למימהליה דכתיב (בראשית י"ז:י") בלא מהליה אבוה מיחייבי בי דינא בפרקא קמא (דף כט.) にいいと ימול בשר ערלתו: גרסינן בקידושין ביום תלמוד לומר וביום השמיני בנימולין מנין שלא יהו נימולין אלא לאחד עשר לשנים עשר ושאר כל שיהא נימול ביום לתשעה לעשרה (שם) אין לי אלא הנימול לשמונה בזמנה לא מהלינן אלא ביממא דתניא דף עב.) ומילה בין בומנה בין שלא אינו דוחה אלא בזמנה בלבד: (יבמות בין בזמנה בין שלא בזמנה יום טוב ענו רבנן מילה דוחה את הצרעת ימול בשר ערלתו ואפילו בשבת: לרא (ויקרא י"ב:גי) וביום השמיני

XLTL

סמרטוט ואם לא התקין מערב שבת כורך על אצבעו ומביא ואפילו מחצר אחרת: **גמי** (דף קלג:) תנו רבנן המל

ציצין המעכבין את המילה ובין על

כל זמן שעוסק במילה חוזר כין על

ציצין שאין מעכבין את המילה פירש על ציצין המעכבין את המילה חוזר על ציצין שאין מעכבין את המילה

7 P EX

פעם אחת הלכתי למדינת קפוטקיא לונגל אונו ונול בבבלי על שמי ושוב דמו המתינה לו ומלו אותו וחיה והיו לה בתי המתיני לו עד שיבלע בו בו ולא ראיתי בו דם ברית אמרתי אמרתיוראיתיו שהוא אדום והצצתי לפני *בגמ׳ ראיתיו שהוא אדום ראשון ומת שני ומת שלישי הביאתו הים ובאה אשה אחת לפני שמלה בנה אמר רבי נתן פעם אחת הלכתי לכרכי מיניה ואתי לידי כרות שפכה: תניא אבראי אמאי דילמא מידבק גירדא באי חלוק דינוקא ליפכיה לסיטריה וכו: אמר אביי אמרה לי אמי לה יין ושמן: אין עושין לה חלוק לה ביו"ט שוחקין לה כמון וטורפין שאין עושין למילה בשבת עושין שחק כמון (דף קלד.) ת"ר דברים סכנתא היא ומעברינן ליה: אם לא אמר רב פפא האי אומנא דלא מייץ דעביד הילכך ענוש כרת: ומוצצין ולא איספיק דאשתכה דחבורה הוא מספלת ואמר להו מספיקנא ועבד באתי בין השמשות ואמרי ליה לא לא הלקיט ענוש כרת היכי דמי כגון חוזר: ת"ר מהלקטין את המילה ואם

אותו בדרכו בין לפני המילה בין ביום ג' וכ"ש בראשון שמרחיצין לו ואמרי רבוואתא שהלכה כראב"ע הרחצת כל גופו מפני שסכנה היא מבעוד יום בין הרחצת מילה בין שהוחמו בשבת בין בחמין שהוחמו כרבי אלעזר בן עזריה בין בחמין אלעזר ואמרי לה א"ר יוחנן הלכה אתא רבין אמר רבי אבהו אמר ר' יהודה מתיר באנדרוגינוס: גמי כי אין מחללין עליהן את השבת ורבי בן שבעה ספק בן שמונה ואנדרוגינוס ביום השלישי בהיותם כואבים ספק שנאמר (בראשית ל"ד:כ"ה) ויהי בקטן בשלישי שחל להיות בשבת אלעזר בן עזריה אומר מרחיצין את ומולפין עליו ביד אבל לא בכלי רי בין לפני המילה ובין לאחר המילה לכן:) מעני מרחיצין את הקטן לורין אותו נתן הבבלי על שמי: (דף במתינה לו ומלה אותו וחיה והיו בתי המתיני לו עד שיפול בו דמו ולא ראיתי בו דם ברית אמרתי לה לפני וראיתיו שהוא ירוק והצצתי בו ראשון ומת שני ומת שלישי הביאתו וכאה אשה אחת לפני שמלה בנה

ממרח ואם מרח חייב חטאת: אמר אבל לא יקנה רטיה עצמה מפני שהוא ומגלה מקצת רטיה ומקנה פי המכה קצת רטיה ומקנח פי המכה וחוור בוחלקה למעלה דוחקה למטה ומגלה אומר הוחלקה למטה דוחקה למעלה מחזירין אותה בשבת רבי יהודה רטיה שפירשה מע"ג המכה בשבת בסוף עירובין (דף קב:) ת"ר לא כתיתין יבישין בעתיקי גרסינן מוך יבש בחדתי והא דקתני אבל אכתיתין לא קשיא הא דקתני נותנין נותנין כתיתין יבשין קשיא כתיתין ולא כתיתים יבשין והתניא רישא ת"ג מכה בשבת אבל לא גמי יבש ת"ר נותנין מוך יבש וספוג יבש ולא ע"ג מוך שע"ג מכה בשבת: ע"ג מוך ליחן ע"ג מכה בשבת ויורד למכה אין נותנין חמין ושמן ע"ג מכה אבל נותן חוץ למכה ושותת כוותיה אין נותנין חמין בשבת ליתן לתוך המכה והלכתא כשמואל דתניא אמר נותנין הוץ למכה ושותת ויורד ליתן על גבי מכה בשבת ושמואל אמר רב אין מונעין חמין ושמן בשבת בין בחמין שהוחמו מע"ש: לאחר המילה בין בחמין שהוחמו

בהא מילתא קיימא לן כבתראי דאינון אלעור ואע"ג דפליגי רב ושמואל כת"ק ושמואל אמר הלכה כר"ש בן דם ברית איתמר אמר רב הלכה וב"ה אומרים אינו צריך להטיף ממנו אומרים צריך להטיף ממנו דם ברית אל גר שנתגייר כשהוא מהול שב"ש להטיף ממנו דם ברית על מה נחלקו וב"ה על הנולד כשהוא מהול שצריך שמעון בן אלעור לא נחלקו ב"ש צריך להטיף ממנו דם ברית א"ר להטיף ממנו דם ברית ובה"א אין מהול דוחה את השבת שבש"א צריך דוחה את השבת ולא נולד כשהוא את השבת ולא נולד בין השמשות בשבת וענוש כרת ערלתו ודאי דוחה יהודה אומר אנדרוגינוס דוחה את אנדרוגינוס דוחה את השבת רבי ערלתו ודאי דוחה את השבת ולא קלה.) ולא ספק דוחה את השבת ערלתו ודאי דוחה את השבת (דף כוועיה דת"ק ת"ר (ויקרא יב) ערלתו דרב אשי דהוא בתראה עבד עובדא בלכה כרי יהודה ולית הלכתא כוותיה הכל אסור להחזירה אמר רב יהודה כלי אבל פירשה ע"ג קרקע דברי רב חסדא מחלוקת כשפירשה על גבי

רבה ורב יוסף דאתמר רבה אמר היישינן שמא ערלה כבושה היא ורב יוסף אמר ודאי ערלה כבושה היא ואמר רבה מנא אמינא לה דתניא רי

אלעזר הקפר אומר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הנולד כשהוא מהול שצריך להטיף ממנו דם אועו ואם [לא] נראית לו ערלה כבושה ורואין ונזהרים היאך מוהלין במילה אלא אם כן נראית לו ערלה בלא ליעייק ליה ואין מברכין על יפה בידים ומראית העין ולא בפרולא בנחת וצריכה מילתא למיבדקה יפה להטיף ממנו דם ברית אלא מיהו קמאי במתיבתא הכין אסכימו שצריך מליו או לא כללו של דבר רבנן צריך להטיף ממנו דם ברית מברכין להטיף ממנו דם ברית או לא ואם וששאלת נולד כשהוא מהול צריך בלכה: לרבינו האי גאון זצ"ל דמספיקא לא מחללינן שבתא וכן ממנו דם ברית בחול אבל לא בשבת ערלה כבושה היא וצריך להטיף כרבה סבירא לן דאמר חיישינן שמא כרבה בר משדה ענין ומחצה הלכך יוסף הא קי"ל רבה ורב יוסף הלכה דהלכה היא ואע"ג דפליג עליה רב דהוא בתראה מהא מתניתא שיימ מחללין עליו את השבת ומדגמר רבה מחללין מכלל דת"ק סבר ד"ה אין עליו את השבת וב"ה אומרים אין את השבת שב"ש אומרים מחללין דרית על מה נחלקו לחלל עליו

השבת אבל לשמונה ודאי מהלינן כאל לא פליגי אלא לחלל עליו את את השבת וחד אמר אין מחללין עד וחייא בר רב חד אמר מחללין עליו ומי שיש לו שתי ערלות רב הווא הלכה איני והא איתמר יוצא דופן נתנה תורה (דף קלה:) ונתחדשה ממאונו לידה ונימולין לשמונה א"ל דורות הראשונים יוכיחו שאין אמן ימול בשר ערלתו אמר ליה אביי וכעיב (ויקרא י"ב:גי) וביום השמיני תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים שנאמר (ויקרא י"ב:בי) אשה כי אמו ממאה לידה אינו נימול לשמונה ממאה לידה נימול לשמונה וכל שאין אמר רבא אמר רב אסי כל שאמו שוחה עליו ומניקתו מפני הסכנה: כאבן ואסור למלמלו בשבת אבל אמו עליו את השבת בן שמונה הרי הוא שבעה ספק בן שמונה אין מחללין אין מחללין עליו את השבת ספק בן מחללין עליו את השבת בן שמונה מאי לאתויי הא דתנו רבנן בן שבעה ולא ספק דוחה את השבת לאתויי סכנה ואין הוששין לשמיני אמר מר ממתינין לו הרבה שלא יביאוהו לידי

712 27

כגון שלקח שפחה מעוברת והטבילה ילדה מקנת כסף שנמול לשמונה ואחר כך הטבילה הטבילה ואח"כ יליד בית נימול לשמונה כגון שילדה משכחת לה יליד בית נימול לאחד לשמונה אמר רבא בשלמא לרי חמא ואע"ג דאין אמו טמאה לידה נימול ואח"כ ילדה בין ילדה ואח"כ הטבילה וע"ק לא שני ליה בין הטבילה ילדה זהו יליד בית שנימול לשמונה בית הנימול לאחד הטבילה ואחר כך אומר ילדה ואח"כ הטבילה זהו יליד יליד בית שנימול לשמונה רבי חמא שפחה ונתעברה אצלו וילדה זהו זהו מקנת כסף שנימול לאחד לקח לשמונה לקח שפחה וולדה עמה ואחר כך ילדה זהו מקנת כסף שנימול לשמונה כיצד לקח שפחה מעוברת שנימול לאחד ויש מקנת כסף שנימול בית שנימול לאחד יש מקנת כסף יליד בית שנימול לשמונה ויש יליד ליה הא בהא תליא כתנאי יש

רבנן (דף קלו.) איבעיא להו לחומרא אבל לגבי אבילות אקילו בה אה מספיקא דכל ספיקא דאורייתא אחמירו בה רבון ולא נייבם אשת לגבי אשת אח דמחייבי כריתות הן אשה להי הא לא שהה ספיקא הוא ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אינו נפל שנאמר (ויקרא כ"ב:כ"ז) מבן חדש תפדה שמונה ימים בבהמה שנא' (במדבר י"ה:ט"ו-ט"ו) ופדויו ששהה שלשים יום באדם אינו נפל להטבילה: הניא רשב"ג אומר כל משרשיא בלוקח שפחה על מנת שלא במי מאי איכא למימר אמר רב אלא למ"ד קנין פירות כקנין הגוף לנון פירות לאו כקנין הגוף דמי בלוקח שפחה לעוברה הניחא למ"ד לאחד היכי משכחת לה א"ר ירמיה משכחת להו אלא יליד בית שנימול מוכרה אלא לת"ק בשלמא כולהו KART CALL WYSH IN WERE LIE ואח"כ ילדה מקנת כסף שנימול

71. 27.

לי בגויה שכלו לו הדשיו: איתמר בלכה כר"ש בן גמליאל אמר ליה קים ער להא דא"ר יהודה אמר שמואל ולא מעאבל עליה א"ל לא סבר לה מילתא בגו תלתין יומין חזייה דיתיב איקלע לבי רב כהנא איתרע ביה לי בגוויה שכלו לו חדשיו רב אשי צודנייתא קא בעית למיכל א"ל קים יתיב וקא מתאבל עליה א"ל אבוה ההוא ינוקא ובגו תלתין יומין שכיב דרב דימי בר יוסף איתיליד ליה מיניה השתא לא אכלינן מיניה: בריה (חי) עידן דראוי לשחיטה הוה אכלינן ואמרו ליה אי אחריתו עד לאורתא ליה עיגלא חליחאה ביומא דשבעה איקלעו לבי רב אידי בר אבין עבדו רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע לשוחטו בליל שמיני ואוכלו דאמרינן לאכילה אם שהה שבעה ימים מותר אינו נפל הני מילי לקרבן אבל והאי דאמרינן שמונה ימים בבהמה בפליגי ש"מ דפליגי והלכה כמותו שמואל הלכה כרשב"ג הלכה מכלל או לא ת"ש דאמר רב יהודה אמר נאנ"ל פליגי עליה הלכה כמותו עו פליגי רבנן על רשב"ג או לא אחר ולשנים אשר לא פחות ולא לשמונה לתשעה ולעשרה ולאחד חטאת ורבי יהושע פוטר קטן נימול של ערב שבת בשבת ר"א מחייב ואחד למול בשבת ושכח ומל את בשבת חייב אחד למול בערב שבת בשבת ושכח ומל את של אחר השבת אחד למול בשבת ואחד למול באי קלז.) מי שהיו לו שני תינוקות דלית הלכתא כוותיה: מתני (דף ש"מ דהלכתא כוותיה וגאון קאמר מפרש רב הסדא לטעמיה דרבי יהודה ואנדרוגינוס איכא מאן דאמר מדקא זכר ודאי נקבה ודאית ולא טומטום אשה תלמוד לומר הזכר ואם נקבה יהא בערך איש אבל יהא בערך ולא טומטום ואנדרוגינוס יכול לא בלא מעריך דתני (ויקרא כז) הזכר אטני אומר כן בערכין יערך ומנלן יהודה אנדרוגינוס זכר הוא שאם שיזבי אמר רב חסדא לא לכל א"ר יהודה מתיר באנדרוגינוס: אמר רב כהן אינה הולצת וכן הלכה: רבי אם אשת ישראל חולצת ואם אשת אמר רבינא משמיה דרבא (דף קלו:) מת בתוך שלשים ועמדה ונתקדשה

ואלו הן ציצין המעכבין את המילה דבעינן הני שבעה מעת לעת: **מתניי** בעינן מעת לעת או לא ואיפשיטא שבעה להברותו איבעיא להו מי שמואל חלצתו חמה נותנין לו כל אין מוהלין אותו עד שיבריא: אמר בזמנה לא דחיא שבת: קטן החולה לה מילה שלא בזמנה ומילה שלא והוה ליה נולד בין השמשות והויא במעי אימיה פיו סתום וטבורו פתוח אפיק לא הוה מעיק דבמה דאיתיה ראשו הוץ לפרוזדור הוה דאי לא עד דאחשיך אמר לו ההוא הוציא דעייק בין השמשות ולא איתיליד בתוכנא ביכי הוה אמר לו שמעיתיה אנדריה אמר לו אימא איזי גופא צאי גברא דשרי למימהל בשבתא בתר דנפק אמר רבא ס"ד דלא ידע למימהליה בשבת אמר לו שפיר דמי באטא כלמיה דרבא אמר לו מהו בפרק יוצא דופן (דף מב:) ההוא מובלין אותו עד שיבריא: גמי גרסינן נימול לשנים עשר קטן החולה אין אחר השבת לי"א שני י"ט של ר"ה בין השמשות לע"ש לעשרה יום טוב נולד בין השמשות נימול לתשעה יותר כיצד כדרכו נמול לשמונה

שארינו משחת למען בריתו אשר חי חלקנו צורנו צוה להציל ידידות באות ברית קדש על כן בשכר זה אל מבטן וחוק בשארו שם וצאצאיו חתם אומר בא"י אמ"ה אשר קדש ידיד ולחופה ולמעשים טובים והמברך שהכנסתו לברית כך תכניסהו לתורה אבינו והעומדים שם אומרים כשם אקב"ו להכניסו בבריתו של אברהם במילה אבי הבן אומר בא"י אמ"ה במל אומר בא"י אמ"ה אקב"ו על נראה: מל ולא פרע וכוי: ת"ר בינייהו איכא בינייהו נראה ואינו למולו ואם לאו אין צריך למולו מאי שמתקשה ואינו נראה מהול צריך המסורבל בבשר רואין אותו כל זמן במתניתא תאנא אמר רשב"ג קטן אינו צריך למול ואם לאו צריך למול אותו כל זמן שמתקשה ונראה מהול שמואל קטן המסורבל בבשר רואין גובהה של עטרה וכן הלכה: אמר ירמיה בר אבא בשר החר החופה את רוב כאילו לא מל: גמי א"ר אבין א"ר (דף קלו:) מל ולא פרע את המילה בעל בשר מתקנו מפני מראית העין כהן אינו אוכל בתרומה ואם היה בשר החופה את רוב העטרה אם היה

עלתא ונימא ליה כי היכי דאמרינן וכוי מטבלינן ליה צריך למיזל בהדיה とこれへ ברית ועד דמתפה לא מטבלינן ליה למימר לנכרי לצבועיה או לאיתויי בארמיותיה בעי להטיף ממנו דם או איפגים מקמי מילה שרי ליה את הגרים וכוי וגר אף על גב דאמהיל איזמל במעלי שבתא לשבתא ואיגניב לימהול ובתר דמהיל ליבריך למול בהלכות גדולות כתיבי והיכא דאייתי ניכסי ערוה וניבריך על המילה והדר ליה בשבתא מפני הסכנה אשכחן כורת הברית ומאן דמהל גר ועבד ואיבדור סמניי בתר דאמהיל עבדינן וארץ לא שמתי ברוך אתה הי ראשתפיך חמימיה דתינוק ישראל בריתי יומם ולילה חוקות שמים בהלכות גרים בפי החולץ והיכא שנאמר (ירמיהו ל"ג:כ"ה) אם לא בהו עבד ומטבלינן ליה כדכתבינן דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ תלתא ואמרי ליה מצות דמחייב דובין להו מעיקרא מן הנכרי אחו ולהטיף מהם דם ברית שאלמלא בא"י אמ"ה אקב"ו למול את העבדים וכן עבד משוחרר וכן עבדא ואמתא דרית וכוי המל את העבדים אומר מברך בא"י אמ"ה אקב"ו על הטבילה למול את הגרים ולהטיף מהם דם וצריכי למיחזייה כד טביל וכד סליק את הגרים אומר בא"י אמ"ה אקב"ו ושקלי ליה טופריה דידיה ודכרעיה שם בבשרנו בא"י כורת הברית המל ליה מעיקרא וגייוי ליה ממוייה

11 tl

ילפת דאסור למימר לנכרי לצבותיה בסמכא נינהו ומגופא דהאי עובדא ועיינינן בהו ואשכחן דלאו מילי בעלמא הוא ושחק ולא מצא חשובה ביה מעשה דידים אלא דיבורא מנאונייתא אלא זיל אייתי לי דלית זיל אחים לי דהוא מעשה דאסור מתחני בנא מר לא א"ל לנכרי דאית ביה מעשה לשבות דלית ביה שבת א"ל ולא שני לך בין שבות אמירה לנכרי שבות ואינה דוחה הואה שבות ואינה דוחה שבת אף לנכרי שבות היא (עירובין סה.) מה מבא דתניא הזאה שבות היא ואמירה אמר לו מאי בעית דתותביה א"ל עובדא והדר מותבינן תיובתא הדר והדר עבדינן עובדא בדרבנן עבדינן אמר לן בדאורייתא מותבינן תיובתא דא"ר כהנא כי הוינן בי רב יהודה לאותובי למר ולא שבקן רב יוסף מצו ביתאי אמר ליה אביי בעאי שעיף לימרו לוכרי ליזיל לייתי לי תירבו א"ל נסמוך אשיתוף והא לא לייתו מגו ביתאי א"ל אביי והא לא ראשתפיך חמימיה אמר להו רבה אחריני כההוא (עירובין סו:) ינוקא

לאמר ליה אלא הכי קאמר ליה הא דלית ביה מעשה לאו אשבות דהואה בין שבות דאית ביה מעשה לשבות אלא האי דא"ל ולא שני ליה למר נינהו ולא פירושיי כדקא סברי להו לית בהו טעותא אלא נוסחי מעלייא הוא ולא כדקא סברי הוא ונוסחי א"ל זיל אחים לי אלא טעותא דנוסחי באסברי דליכא בגמרא דהא מר לא ושרי ואטעו לכולהו נוסחאי דגמרא מעשה נינהו דריבורא בעלמא הוא זיל אחים לי תרוייהו שבות דלית בהו א...ל אניתי לי מגו ביתאי ומה לי א"ל שבות דלית ביה מעשה הוא מה לי בה הכי ואמרי הואיל ואמירה לנכרי בידים דדיבורא בעלמא הוא ואקשו ושבות דאמירה לית ביה מעשה דהואה שבות דאית ביה מעשה אשבות דהואה קאמר ליה דשבות ביה מעשה לשבות דלית ביה מעשה ולא שני ליה למר בין שבות דאית בנאי מימרא דקסברי דהאי דא"ל וכמני מרבוואתא טעו בהאי פירושא דאסור למימר לנכרי זיל אחים לי בעא מר לא א"ל זיל אחים לי מכלל או לאנוני דרך רה"ר מדקאמר ליה

2244

משמיה דרב אמר כדכתיב (בראשית בנכרי שהיא פסולה דארו בר פפא ע"ו (דף כו:) איתמר מנין למילה ונכרי אסור למימהל דגרסינן במסי מאוטא בוא ולא הסמוך עילויה: בשות הרבים והאי דכתב בעל הלכות לנכרי לצבותיה או לאתויי דרך וכבר נתברר לך דאסור למימר לששת ימי המעשה והיינו מלאכה מגשה כראמרינן ובין יום השביעי מולתא הוא דקרו אינשי למלאכה עתשה ומלאכה בהאי ענינא חדא ולא אמרינן שבות דלית ביה מלאכה ובאי דאמריי שבות דלית ביה מעשה בנוסחאי טעותא ומילי דברירן אינון לנכרי שבות הרי נתברר לך דליכא כגון האי לא אמרינן ביה אמירה מלאכה אבל בדבר שאינו מלאכה אמירה לנכרי שבות בדבר שהוא מלאכה דשמעת מינה דכי אמרינן ליה דטלטול בעלמא הוא דלית ביה אלא אייתי לי מגו ביתאי קאמר זיל אחים לי דאית ביה מלאכה דלית ביה מלאכה דהא מר לא א"ל בין שבות דאית ביה מלאכה לשבות לא שני לך בשבות דאמירה גופה מדמיתו לה לשבות דהואה דאסירא דאמרת אמירה לנכרי שבות וקא

ותאני הגוד והמשמרת כילה וכסא הלכה: מנקיט אביי חומרי מתנייתא יעשה כדרך שהוא עושה בחול וכן קלח.) אלא אמר אביי מדרבנן של כווא בסיכתא הכי נמי דמחייב (דף שמאע א"ל אביי אלא מעתה תלה להו תלה מאי אמר רב יוסף תלה חייב ביום טוב: גמי וחכ"א וכוי: איבעיא לתלויה בשבת אבל נותנין לתלויה תולין המשמרת ביום טוב ואין נותנין לתלויה בשבת והכמים אומרים אין תולין את המשמרת ביום טוב ונותנין להו רייא דמילה רבי אליעזר אומר ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן: סליקו דהלכה כרבי יוחנן דקיימא לן רב בידעה למימהל ומהלא שפיר דמי דידע למימהל ואיכא איתתא יהודיתא הלכך היכא דליכא גברא יהודאה איתתא נמי בכלל ישראל היא ומהלא צוא אפילו ערלים כמהולים דמו יוחנן דאמר המל ימול כיון דישראל כיון דליתא בברית לא מהלא לרי באמר ואתה את בריתי תשמור אשה מאי בינייהו איכא בינייהו אשה לרב ימול יליד ביתך קרי ביה המל ימול יוחנן אמר (בראשית י"ו:י"ג) המול י"ז:טי) ואתה את בריתי תשמור ורי

חביטן רמיאן: אמר רב כהנא חזינא רב הונא באורתא נגידן ולצפרא אמר רב יוסף חזינא להו לכילי דבי מאטמול ונטה אותם היום מותר: אבל אסור ואם היו עליו חוטין מגי סמוך לגגה טפח ולפיכך פטור ומפני שאין בגגה טפח ולא בפחות אנו אניל קבע אלא אהל עראי הוא בפחות מגי סמוך לגגה מפח ולפיכך תחתיה בצל ואין בגגה טפח ולא לארץ ונכנס בין שני קצותיה וישן מני כתלים והיא משולשלת ומגעת פיי כגון מלית כפולה שקושרה בין או משיחה מותר לנטותה לכתחלה פטור אבל אסור ואם כרך עליה חוט מלית כפולה לא יעשה ואם עשה משום מרקד: תאני רמי בר יחוקאל רבה אמר משום בורר ור' זירא אמר חייב חטאת ומשום מאי מתרין ביה מומר מאי אמר רב כהנא שימר נוענין לתלויה בשבת: איבעיא להו מותר לנטותן בשבת לכתחלה: ואין *בס"י ובגמי והאסלאוהאיסקלא הייב הטאת אבל מטה וכסא וטרסקל אבל אהל קבע לא יעשה ואם עשה לא יעשה ואם עשה פטור אבל אסור

מאי היא דתניא כירה שנשמטה אחת אי אפשר דלא מינתקה פורתא ואידך כילה אפיי בעשרה בני אדם אסור אבל באדם אחד אסור אמר אביי עב עא שנו אלא בשני בני אדם בכיסכיו מותר לנטותו בשבת אמר בתורה שלה ליה הא דתניא הגוד משמיה דרב תרתי בשבתא וחדא ען הגר מילי מעלייתא דאמרת לן ליה רמי בר יחזקאל לרב הונא אימא הא דמיהדק והא דלא מיהדק שלח מפח הכי נמי דמיחייב אלא לא קשיא ביה טפח אלא מעתה אפיק בגלימיה קשיא הא דאית ביה טפה הא דלית בשמש והא אמרת סיאנא אסור לא ראשיהם ומאהיל על פניהם מפני כובע שמשימין אותו בני אדם על דריה דרב אידי האי סיאנא שרי פיי ומוער לפרקה: אמר רב שישא קלח:) כילת חתנים מותר לנטותה ואמר שמואל משום רבי חייא (דף ומוער לפרקו פירוש וילון מסך: משום רבי חייא וילון מותר לנטותו ולצפרא חביטן רמיאן: אמר רב בריה דרב יהושע דמאורתא נגידן עצו עכילי דבי רב פפא ורב הווא

פרק כ תולין

מירכותיה מותר לטלטלה בשבת בשבת גזירה שמא יתקע והלכתא

אמר אפילו אחת אסור לטלטלה שתים אסור למלמלה בשבת ורב - כרב: תורה מאי

ביום טוב ראשון יחעסקו בו עממים מוב שני והאמר רבא (דף קלמ:) מת ארמאין לא ביו"ט ראשון ולא ביום לא יתעסקין ביה לא יהודאין ולא לפי שאינן בני תורה: מת ביום טוב בארץ הלכה כמותו בחוצה לארץ כלאים ככרם וקיימא לן כל המיקל אין כלאים בכרם וחכמים אומרים יש מרפון דתנן כשותא ר' טרפון אומר בכרמא עירבוביא ולישלה להו כרבי יחזקאל לפי שאינן בני תורה כשותא לה צד היתר ולישלה להו כדרמי בר חזרנו על כל צדדי כילה ולא מצינו מנשיא אי חכימת שלח להו שלח להו נט נפשיה דלוי אמר ליה שמואל לרב מת ביום טוב מהו עד דאזיל שליחא ללוי כילה מאי כשותא בכרמא מהו (דף קלט.) שלחו ליה בני בשכר עסעער הוי אומר הפלאה זו תורה: ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבוניו להפליא את העם הזה הפלא ופלא (ישעיהו כ"ם:י"ד) לכן הנני יוסיף זו איני יודע מה היא כשהוא אומר כח) והפלא הי את מכותך הפלאה שתשתכה מישראל שנאמר (דברים ביא דאמר רב עתידה תורה

ומוט בברוא דדוא ואמר לאצוועי בר חליון שמיה דשקיל ברא דתומא בר חיון שמיה ואמרי לה רב הונא עוי מר האי צורבא מרבנן ורב הונא מילתא: אמרו ליה רבנן לרב אשי בתם לא מוכחא מילתא הכא מוכחא ישן מערים ושותה מן החדש ומותר שעורים ואף על פי שיש לו שכר אסור אחד שכר תמרים ואחד שכר לצורך המועד ושלא לצורך המועד שנא מהא דתנן מטילין שכר במועד בונא והוא דתלה בו רמונים ומאי רמונים ותולה בו שמרים אמר רב אדם על המשמרת ביו"ט לתלות בו ובמלי אמר רבה בר רב הוגא מערים מלית חשיבי ולא במלי הני לא חשיבי בשבת חייב חטאת. איצית לגבי בטלית שאינה מצויצת כהלכתה מגוב צווא נאמו וב צווא ציוצא ברבים בשבת ואינו חושש ומאי שנא בכילה וכיסכסיה ויוצא בה לרשות חמא בר גוריא אמר רב מתעטף אדם בני תורה: אמר רב הוגא אמר רב השנה מה שאין בן בביצה לפי שאינן נאפגלו בשני ימים טובים של ראש מת ביום טוב שני יתעסקו בו ישראל

טורד חבית יינה ושמריה ונותן עוסס ואינו צלול וגם הוא עכור ואם היה בין הגתות שעדיין היין בשבת ואינו חושש אבל עכורין לא יין צלול ומים צלולין לתוך המשמרת האורחין: גמי אמר זעירי נותן אדם בחבית רבי צדוק אומר הכל לפי בשבת בכוס ביום טוב בלגין ובמועד ועושין יינמלין בשבת ר' יהודה אומר ונותנין ביצה במסננת של חרדל את היין בסודרין ובכפיפה מצרית א"ג שמרים בשביל שיצולו ומסננין למיעבד לכתחלה: מ**תני**י נותנין מים בדרבנן היא וצורבא מרבנן לא אתי למינם קא מיכוינא אמר להו הערמה ועבר להך גיסא וסייר פירי ואמר קא מיכוינא ואזיל ונאים במעברא

במסננת: (דף קמ.) תני בי רב פפא לא השיבי: ונותנין ביצה לרבינא הא איכא ניצוצות ניצוצות למנא בצבאתא א"ל רב אהא מדפתי TEL LE GGX WGI WICHX KKIX דכוזניתא משום דמחזי כמשמרת: לא ליהדיק איניש צבאתא אפומא פירוש פרוונקא מטלית אמר רב פפא כולה אסיר אפלגא דכובא שרי רבה האי פרוונקא אפומא דכובא יגביה מקרקעיתו של כלי טפח: אמר הייא בר אשי אמר רב ובלבד שלא גומא: ובכפיפה מצרית: אמר רב שימי בר הייא ובלבד שלא יעשה ומסננין את היין בסודרין: אמר רב לתוך המשמרת בשבת ואינו חושש:

7 la EU

שורין את החלתית בפושרין אבל דעבדי ליה לבי מסותא: מתני אין יין ישן ומים צלולין ושמן אפרסמון יינמלין יין ודבש ופלפלין אלונטית איזו היא יינמלין ואיזו היא אלונטית יינמלין בשבת ואין עושין אלונטית לעטלי: ועושין יינמלין: ת"ר עושין אמר אביי שיים האי ניניא מעליא אמיתא לתוכה מאי אמיתא ניניא ולא ישחוק אלא מערב וממשיך שבת למחר נותן לתוכו פול וגריסין אנא מגוב: שום שריסקו מערב וממחול לתוכן אמיתא ולא יטרוף שבת למחר נותן לתוכן שמן וחומץ אלא מערב שחליים ששחקן מערב דכלי ונותן לתוכו דבש ולא יטרוף מערב שבת למחר ממחו בין ביד בין אלא כי הא דאיתמר חרדל שלשו זוטרא לית הלכתא ככל הני שמעתא אטו זה ואחד זה מותר: אמר מר זה ואחד זה אסור ורבי יוחנן אמר ממחו בכלי ואין ממחו ביד אר"א אחד ביד ואין ממחו בכלי ושמואל אמר מערב שבת למחר אמר רב ממחו אלא לגוון: איחמר חרדל שלשו יעקב קרחה לפי שאין עושין אותה

עייליה בעא מיניה מהו לכסכוסי מטינן לבי רב חסדא עיילן כי מטא בר יצחק בר אחתיה אמר ליה כי רי חייא בר יוסף אכתפיי דרב נחמן דרבי חייא בר אבין: מסתמיך ואזיל ומניה בחמה כדי שלא יסתכן כמעשה שמא יסתכן מותר לשרות בצונן לו שרוי והיה הושש שאם לא ישתה ששי מקודם השבת ובשבת לא היה בשבת: ואי שתה יום חמישי ויום נאג שרה מאתמול מותר לשתותו דאמר בין בחמין בין בצונן אסור. מותר בחמין אסור והלכתא כרי ינאי בחמין בין בצונן ר' יוסי אומר בצונן היא דתניא אין שורין את החלתית בין בצונן מותר אמר ליה מתני יחידאה אין שורין את החלתית בפושרין הא בצונן אמר ליה אסור והא אנן תנן יוחנן מרבי ינאי מהו לשרות החלתית לתוך האיבוס: גמי בעא מיניה רבי המוץ אבל נוטל הוא בכברה ונותן יניחנה במקום גבוה בשביל שירד אין כוברין את התבן בכברה ולא הוא לתוך הכברה או לתוך הכלכלה הכרשינין ואין שפין אותן אבל נותן נותנן בתוך החומץ ואין שורין את דברי רבי דוסא וחכמים אוסרין הפטם ומסלקין לצדדין מפני הרעי אורח ארעא: מתני גורפין מלפני לאושפיזיה לאחוורי ליה משום דלאו חסדא בר בי רב לא לשדר מאניה לית ליה והלכתא כותיה אמר רב אבל לר"ש מוקצה מחמת מיאוס רב לטעמיה דסבירא ליה כרבי יהודה מיאוס ומשום הכי אסור לטלטולה דעתיה מיניה והוה ליה מוקצה מחמת אסיר דכיון דסני ריחיה אסוחי אסח בבשרא שרי למלמוליה אבל דכוורי הייא בר אשי אמר רב האי תליא למלמולה ואי לא אסיר אמר רב דירקא אי הזיא למאכל בהמה שרי כלי אורג אמר רב הסדא האי הוצא צוא מוער (ושרי) פירוש כלי קיואי לאו מנא הוא אמר רבא אי כלי קיואי מקניא שרי קניא מיניה אסירא דקניא כתונתא (דף קמ:) משלפא לדידה לי שפיר דמי אמר רב הסדא האי מהו לכסכוסי כתונתא בשבתא ואמר עאי בעי מר מיניה א"ל בעאי מיניה מכוין ושפיר דמי כי נפק אתא א"ל מכוין ואסיר אמר ליה לרכוכא קא נשרי או דילמא לאולודי חיורא קא כעונעא בשבתא לרכוכא קא מכוין

בידו מכבש של בעלי בתים מתירין או שהיה עליו כר או סדין מנענעו מנענעו בגופו ואם היה מאכל בהמה שעל המטה לא ינענענו בידו אבל בפרה דדייקא ואכלא: מהני הקש ואכיל ונותנין לפני בהמה שפיה יפה בהמה שפיה רע בחמור דלא דייק לה רירי והאי דקתני נוטלין מלפני שפיה רע בפרה (דף קמא:) דאית בלית ליה רירא ונותנין לפני בהמה מלפני בהמה שפיה יפה בחמרא עורא שקלינן והאי דקתני נוטלין שמרא לא שקלינן מקמי חמרא לקמי אדני אנרי ואידי מקמי תורא לקמי ונותנין לפני בהמה שפיה יפה אמר אידך נוטלין מלפני בהמה שפיה רע ונותנין לפני בהמה שפיה רע ותניא חדא נוטלין מלפני בהמה שפיה יפה ונוטלין מלפני בהמה וכוי. תאני באבוס של קרקע אסור לדברי הכל: חסדא מחלוקת באבוס של כלי אבל שמע מינה אתרויהו פליגי: אמר רב אחד זה ואחד זה לא יסלקנו לצדרין תא שמע דתניא וחכמים אומרים רבון ארישא פליגי או אסיפא פליגי בעעע זו בשבת: גמי איבעיא להו ונוטלין מלפני בהמה זו ונותנין לפני

ואיתימא רב יהודה טיט שעל גבי גזרו ביה רבנן. אמר *ס"א רבאאביי רי אמות ואסיר כחו בכרמלית לא אי הכי כי קא נחית נמי קא דחי אני לאיתויי ארבע אמות בכרמלית מאן דסחי במיא לינגוב נפשיה דילמא בקתא דסכינא ואמר רב יהודה האי מאן דאמר דבעינן למידק חדא חדא דמוקים לה בשבת דאי ביו"ט ליכא דמוקים לה ביום טוב ומסתברא כמאן נמי איכא דמוקים לה בשבת, ואיכא רבא אמר כיון דקא משני אפילו טובא בקתא דסכינא שרי תרי תרי אסיר יהודה הני פלפלי למידק חדא חדא מן הצד לא שמיה טלטול. אמר רב כל הכלים (דף קכג.) ואמר טלטול שרי דהא הדר ביה רב נחמן בפרק מלמטה למעלה בין מלמעלה למטה שמיה טלטול ולית הלכתא הכי בין למעלה אסור דקסבר מלטול מן הצד פוגלא מלמעלה למטה שרי מלמטה ושומטן: גמי אמר רב נחמן האי מותר מערב שבת מתיר את כליו יגע בהן רי יהודה אומר אם היה אבל לא כובשין ושל כובסין לא

ולא מנעל ישן ולא יסוך את רגלו שמן רי חייא אין מגרדין לא מנעל חדש מכשוא ומוער לגוררו בצפורן: תאני בגדו מכסכסו מבפנים ואין מכסכסו אמר רב כהנא טיט שעל גבי דאשישה דילמא אתי לידי סחיטה: לא ליהדק איניש אודרא אפומא הפץ ואתי לאיתויי: ואמר רבא אפומא דלחיא דילמא מיגנדר ליה צומוע אמר רבא לא לישתמש איניש כובא בארעא דילמא אתי לאשוויי GGN נאטר רבא לא ליצדר איניש וכתל הלכות פסק *ס"א כרבאכרב דרבנא משום דקא מפרשינן למיליה, איכא מאן דאמר דהלכה כמר בריה בריה דרבנא במאי מקנה ליה בקורה אחד זה ואחד זה מותר אלא מר KUL IL IKUL IL KOIL FE GEK KAL גומות: איתמר מר בריה דרבנא אמר אבל לא בקרקע דילמא אתי לאשוויי צוא אלא אמר רבא מקנחו בכותל משום דמיחזי כבונה האי בנין חקלאה אמר אביי בכותל מאי טעמא לא עינו מלוטו דלועת אדג גא דכועג

ובוא בתוך

דף נט

קמיה דרבא ושכשכו ליה מסאניה לרבא והא זימנין סגיאין הוה קאימנא לכבס את המנעל אמר ליה רב פפא דם חטאת (דף צד:) דרש רבא מותר דפוס של מנעל גרסיי בזבחים בפרק שומטין אותו בשבת פירוש אימוס נום מוער ומנעל שע"ג האימוס יום אבל יצאת בו שעה אחת מבעוד אלא שלא יצאת בו שעה אחת מבעוד דמנהל של אשה האני בר קפרא ל"ש דעותל חדש ובאיזה מועל אמרו נאם חלצה חליצתה כשרה ולא יצא אשה במנעל מרופט ולא תחלוץ בו נואא בוא בחלוק גדול ולא תצא ע"ר לא יצא אדם במנעל גדול אבל לצחצחו אבל שיעור לעבדו אסור: אמר רב חסדא לא שנו אלא שיעור ומתעגל ע"ג קרטיבלא ואינו חושש או בתוך הסנדל וסך כל גופו שמן אנו בצבו המל ומניחו בתוך המנעל במנעל או בתוך הסנדל אבל סך

היתה של עור נותן עליה מים עד היתה עליו לשלשת מקנחה בסמרטוט מנער את הכר והן נופלות מאיליהן וניא נופלת מאיליה, מעות שעל הכר בין החביות מגביה ומטה על צדה על צדה והיא נופלת מאליה, היתה האבן שעל פי החבית מגביה ומטה אבל דינר לא: (דף קמב:) מהני ורוקא אבן דאי נפלה לא אתי לאיתויי שיש לו געגועין על אביו (דף קמב.) צמי אמרי דבי רבי ינאי בתינוק אף מעלין את המדומע באחד ומאה: הטהורה ועם החולין רבי יהודה אומר בתוכה ומטלטלת תרומה טמאה עם את בנו והאבן בידו, והכלכלה והאבן אסור: סליקו להו תולין נוטל אדם ודרש דברים שאמרתי מותר כיבוס מוכמול אולי רבא אמורא עליה לפניך טעות הן בידי ברם כך אמרו במיא שיכשוך אין כיבוס לא הדר

השלחן פירורין פחותין מכזית ושער את הטבלא ומנערה מעבירון מעל ולגיפין ובית הלל אומרים מסלק אומרים מעבירון מעל השלחן עצמות וכן הלכה: מתני (דף קמג.) ב"ש אמרו ככר או תינוק אלא למת בלבד הלכתא כוותיה דאמר רב אשי לא גליו ככר או תינוק ומטלטלו ולית רב אושעיא שכח ארוקי בחצר מניח מצומו ממצמצו והודו הציו: אמר מנו אלא לצורך גופו אבל לצורך רבה בר בר הנה אמר ר' יוחנן לא נעשה בסיס לדבר האסור: אמר אשי ל"ש אלא בשוכח אבל במניח שעל הכר וכוי: אמר רבי הייא בר צריך לו ומחזירה למקומה: מעות והיא נופלת ונוטל הימנה מה שהוא מגביה' למקום אחר ומטה על צדה או שהיו כלי זכוכית מונחין תחתיה יוסי אומר היתה חבית מונחת באוצר קכה:): היתה בין החביות: תניא רבי יוחנן כוותיה בפרק כל הכלים (דף כוותיה דרב דקאי רבי אמי בשם רבי נעשה בסיס לדבר האסור והלכתא רב לא שנו אלא בשוכח אבל במניח שתכלה: גמי אמר רב הוגא אמר

ממלטלין אותן ותמרי פרסייתא ובהמה אוכלתן עם הגרעינין ולפיכך פייא חמרי ארמייחא קשין הן שהן קשין ואין נאכלין עם התמרים אמעי דפרסייתא אסור לטלטל מפני מפני שהן רכין ונאכלין עם החמרה הואיל וחזיין אגב אמייהו פירוש בעמבי אבמייתא שרי לטלטלינהו בהן כזית מותר לאבדן ביד: גרעיני ליה לרי יוחנן דאמר פירורין שאין מעבירין מעל השלחן וכוי: מסייע בשר תפוח מפני שהוא מאכל לחיה: את העצמות מפני שהן מאכל כלבים ותנו רבנן (לעיל קכה.) מטלטלין למאכל בהמה לא קא שרי רבי שמעון מידי דלא חזי לא למאכל אדם ולא ולגיפין דחזיין למאכל בהמה אבל כגון עצמות דחזיין למאכל כלבים וכי לא שרי רבי שמעון לטלטולי שמאי כרבי יהודה וב"ה כרבי שמעון אמר רב נחמן אנו אין לנו אלא בית ניטל בשבת ואינו מקבל טומאה: גמי מקנחין בו וחכ"א בין כך ובין כך בית אחיזה מקנחין בו ואם לאו אין מאכל בהמה ספוג אם יש לו עור של אפונים ושל עדשים מפני שהוא

פרק כא נוטל אדם את בנו

רכין הן ואין הבהמה אוכלת אותן ולפיכך אין מטלטלין אותן ומסתברא דה"מ במקום שמאכילין את התמרים לבהמות כגון בבל ויריחו אבל במקום שאין מאכילין את התמרים לבהמות

אלו ואלו אסור לטלטלן: שמואל מטלטל להו אגב ריפתא שמואל לטעמיה דאמר עושה אדם כל צרכיו בפת רבה מטלטל להו

סהיטה לכתחלה איתמר דאין סוחטין בית מנשיא בן מנחם ההיא לענין דהא אמר רב נחמן דהלכה כשל דרמונים בהדי זיתים ועובים הוו ואי איכא מאן דסליק אדעתיה אותן לכתחלה בשבת לדברי הכל כגון פגעין ופרישין ועוזרדין סוחמין אסור כרבי יהודה ושאר פירות מהן מותר ואם למשקין היוצא מהן יצאו מעצמן אם לאוכלים היוצא לסוחמן בשבת לדברי הכל ואם לדברי הכל והתותים והרמונים אסור אסורין בין לאכילה בין למשקין סוחטין אותן בשבת ואם יצאו מעצמן מכל אלו הדברים שזיתים וענבים אין כן מנחם נמצא עכשיו הכלל הראוי א"ר נחמן הלכה כשל בית מנשיא סחיטה הלכך אסור לסוחטן בשבת ואושין מהן יין ונמצאו הרמונים בני בן מנחם סוחטין ברמונים בחול אבל לא ברמונים מפני שבית מנשיא למג:) בפיגין ובפרישין ובעוזרדין יהודה בשאר פירות תניא סוחטין (דף ורמונים פליגי א"ר יוחנן הלכה כרכי נחמן בר יצחק מסתברא בתותים פליגי א"ל לכי תשכח אמר רב

דף ס

והן לאוכלין מותרין לכתחלה כרבי יהודה והכי נמי מסתברא דקתני סוחטין בפגעין ובפרישין ובעוזרדין אבל לא ברמונים אלמא אסחיטה קאי ועוד מדיהיב טעמא כדרב חסדא דאמר תרדין שסחטן ונתנן בתוך

אוען בשבת אבל אם יצאו מעצמן

כיון דאחשבינהו ה"ל משקה ש"מ

כיון דאחשבינהו הוו להו משקה ה"ג

נינהו אלא מאי אית לך למימר

מראה ואמאי והא לאו בני סחיטה

המקוה פוסלין את המקוה בשינוי

דאחשבינהו אלא היכא דסחטן: אמר רב יהודה אמר שמואל סוחט אדם אשכול של ענבים לחוך הקדרה אבל לא לחוך הקערה פירוש הקדרה יש בה אוכל הלכך הוה ליה משקה הבא לאוכל וכאוכל דמי והקערה אין בה אוכל ולפיכך ה"ל משקה ואסור בה אוכל ולפיכך ה"ל משקה ואסור יו"ט איחמר ולא בשבת דהא קי"ל במתניתא אין סוחטין

ראסחיטה קאי דלא מצית למימר

למימיהן הוא צריך וא"ר יוחנן זיתים וענבים בין לקדרה בין לקערה לקערה אלא הכל אסור דהא סחימת הפריש בסחיטתן למימיהן בין קדרה זיתים ועובים וחייב חטאת ולא ואם סחט למימיהן נעשה כמי שסחט ושלקות לגופן אבל למימיהן אסור מתניתא שמע מינה סוחט אדם כבשין כדיוקא דרי יוחנן (דף קמה.) להא לאו הלכה אינון והכי אמר והלכתא שמואל ורב חסדא דדייקינן מינייהו כך היה דעתו אלא שאמר שדברי וכן הדעת נוטה ורב הננאל ז"ל חסדא בלחוד הוא דהויא ביום טוב כשמואל ודיוקא דדייק מיניה רב להו משקין אבל לתוך הקדרה סוחט למתניתין בסוחט לתוך הקערה דהוו רשמואל בשבת היא ומוקים לה בשבת ואיכא מאן דאמר האי מימרא פסוקות שכתבה ביו"ט ולא כתבה אלא ביייוט וכן מצינו בעל הלכות לא מיתוקם האי מימרא דשמואל לאוכלין היוצא מהן אסורין ולפיכך בזיתים וענבים דבין למשקין ובין ואם יצאו מעצמן אסורין ואוקימנא את הפירות להוציא מהן את המשקין

צער כל שכן לחלוב במקום שאין הבהמה ביו"ט לא התירו אלא במקום צורו ביה רבון הנה שאפילו ליינק מן ביה רבנן יו"ט דאיסור לאו הוא לא יד הוא שבת דאיסור סקילה הוא גזרו דאית ביה צערא וסבר מפרק כלאחר בשבת מותר ומפרקינן לא צריכא ביו"ט אסור ואי דאיכא סכנתא אפילו ציכי דמי אי דליכא סכנתא אפילו בהמה טהורה ביו"ט ואקשינן עלה מאול אומר נוהגין היינו שיונקין מן שנשא פקחת (יבמות דף קיד.) אבא שכן לחלוב כדגרסינן בפרק חרש אסור לינק בפיו מן הבהמה וכל ואינן דברים נכונים שאפיי ביו"ט הקערה לקיים דבריהם להיות הלכה אדם עו לתוך הקדרה אבל לא לתוך ושמואל ואמר מדבריהם נלמוד חולב ביו"ט מדדייק רב חסדא דברי רב ניש מי שהעמיד דברי רב ושמואל לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה סוחט אדם אשכול של ענבים ונותן בלכה לא כשמואל ולא כרב דאמר ומתוך אלו הדברים מתברר שאין כסוחט זיתים וענבים וחייב חטאת שהסוחט כבשין ושלקות למימיהן

פרק כב חבית

דרב אדרב ודשמואל אדשמואל אלא לקערה הכל אסור קאמר א"כ קשיא למימיהן אסור ל"ש לקדרה ולא שנא אדל אסור ואי סלקא דעתך למ"ד בענין כבשין ושלקות למימיהן פטור אבל לא לתוך הקערה ואינהו דאמרי סוחט אדם אשכול לתוך הקדרה ערע דהא רב ושמואל אינהו דאמרי חטאת לקערה הוא אבל לא לקדרה ה"נ הא דא"ר יוחנן למימיהן חייב אסור לקערה הוא אבל לא לקדרה עב נשמואל למימיהן פטור אבל אבל אסור הוא דכי היכי דהא דאמרי מימרא דרב ושמואל למימיהן פטור רי יוחנן למימיהן חייב חטאת כענין בכל אסור לאו הכי הוא דהאי דאמר למימיהן בין לקדרה בין לקערה אלא דהאי דאמר ולא הפריש בסחיטתן בהו ואשכחינן פירכא לכולהו חדא בברי רב הננאל זצ"ל ואנן עיינינן בנו"ט וכן קבלנו מרבותינו אלו הן הוא ואין הלכה כמותו לא בשבת ולא אמרה וזה שאמר רב הסדא ביום טוב בקדרה אבל לא לתוך הקערה בשבת אלא ודאי זה שאמר סוחט לתוך אפירוקי ולאפוקי שמעתא מדוכתה צער שודאי אסור ואין לנו לאהדורי

כסוחט משקין אלא כמפרר אוכל כיון שהוא סוחט לתוך האוכל אינו אף על פי שהוא צריך למימיהן ענבים לתוך הקדרה שיש בה אוכל גם זו אינה ראיה לפי שהסוחט זיתים וענבים הוא וחייב חטאת כבשים ושלקות למימיהן בסוחט הוא צריך והא"ר יוחנן שהסוחט בין לקדרה בין לקערה למימיהן דקאמר דהאי סחיטת זיתים וענבים ומאל דאמר דפליג בעי ראיה והאי באשכול של ענבים לא אשכחן דפליג ושמואל אלא בכבשין ושלקות אבל אשכחן דרי יוחנן פליג עלייהו דרב איפליגו בקדרה וקערה ועוד דלא חטאת לרי יוחנן שמעית מיניה דלא ובפטור אבל אסור לשמואל ובהייב אשכחן פלוגתייהו אלא במותר לרב לפלגו בהדיא בקערה וקדרה ומדלא אבל בקערה וקדרה לא דאם כן אלא בפטור אבל אסור ובחיוב הטאת ולא פליג רבי יוחנן אדרב ושמואל בקערה קאמר ולא לתוך הקדרה למימיהן דקאמר חייב חטאת לתוך לעוך הקדרה הכי נמי לר' יוחנן אסור לתוך הקערה אמרי ולא מני אנו עב במנמר האי למימיהן

לתוך אוכל שהוא מותר ודא"ר

יוחנן בסוחט כבשין ושלקות למימיהן

שהוא כסוחט זיתים ועובים וחייב לא

אמר אלא שהסוחט כבשין ושלקות

לתוך הקערה כסוחט זיתים ועובים

לתוך הקערה אבל לתוך הקדרה אלו

ואלו מותרין שאוכל הן ולא משקה

ולעולם הלכה כשמואל לענין סוחט

אדם אשכול עובים לתוך הקדרה

אדם אשכול עובים לחוך הקדרה

כלל והא דאמר ומי שאפילו ליינק

מן הבהמה בפיו בי"ט אסור וכ"ש

לחלוב לאו הכי הוא שהיונק מן הבהמה הוא חמור מן החולב לתוך הקדרה ואע"פ שהוא מפרק כלאחר יד שהיונק בפיו כסוחט משקה הוא והחולב לתוך הקדרה כמפרר אוכל הוא ולפיכך מוחר ועוד הא מותיב מותיב לה והוא מפרקינן לתיובתיה מותיב לה והוא מפרק לה גם רי ירמיה בקש להעמידה כתואי ולא עמדה אלא לדברי הכל משקה

דף סא

ולסבר מפרק כלאחר יד הוא שבת ומפרקינן לא צריכא דאיכא צערא סכנה אפילו ביום טוב נמי אסור אפגעו בשבת נמי שרי ואי דליכא ואמרינן היכי דמי אי דאיכא סכנה היינו שיונקין מבהמה טהורה ביו"ט דף קיד.) אבא שאול אומר נוהגין בפרק חרש שנשא פקחת (יבמות גליא ואי קשיא לך ההוא דגרסינן אמר רב יוסף הלכה כנחום איש ובמקום פסידא לא גזרו ביה רבנן חושש מ"ט מתקן כלאחר יד הוא ממעכן ברגלו בצנעא בשבת ואינו צביא אומר צנור שעלו בו קשקשין הלכה כרי מרינוס תניא נחום איש צער לא גזרו ביה רבנן אמר רב יוסף מעמא מפרק כלאחר יד הוא ובמקום אומר גונח יונק חלב בשבת מאי (כתובות דף ס.) תניא רבי מרינוס בה ספיקא: גרסינן בפרק אף על פי לרב האיי גאון ז"ל כדפסיקנא ולית אבל לא לתוך הקערה והכי חזינן דחולב אדם עז בי"ט לתוך הקדרה הלכה נמי כרב חסדא דקא יליף מיניה נלמוד שהלכה כרב ושמואל הלכך בבא לאוכל אוכל הוא ומכל אלו

עב לגופן מותר למימיהן פטור אבל קמה.) גופא כבשין שסחטן אמר איכא הלכך ליתא להאי פירוקא (דף לא גזרו ביה רבנן התם מאי סכנה מתקן כלאחר יד הוא ובמקום פסידא דאית בהו סכנה גבי צנור דקתני למימר ועוד תינה גבי בני אדם ביה רבנן במקום סכנה איבעי ליה צאי דקאמר במקום צערא לא גזרו מלאכה גמורה גבי סכנה שריא ועוד מאי איריא מפרק כלאחר יד אפילו מרינוס צערא דאית ביה סכנתא הוא לאו מעליא הוא דאי הכי הא דרי ליה האי דאבא שאול והאי פירוקא דאית ביה סכנה כי היכי דלא תיקשי מולים לה להא דר' מרינוס בצערא לא גזרו ביה רבנן וחזינן מאן דקא באמר אפילו בשבת במקום צערא פסק רב יוסף הלכתא כרבי מרינוס שאול הוא ולית הלכתא כותיה דהא מידי דההוא מימרא אליבא דאבא ליינק מבהמה בשבת ההיא לא קשיא מל גב דאית ליה צערא אסור ליה ביה רבנן דשמעת מינה דגונה אף יום טוב דאינו אלא בלאו לא גזרו דאיסור סקילה הוא גזרו ביה רבנן

תאוא דבי מנשה אין עד מפי עד שרי א"ל רב אסי לרב אשי והא דכון מהו רב אסי אסר ורב אשי דעדן איבעיא להו עד מפי עד לענין עד מפי עד כשר אלא לעדות אשה על דריכת זיתים וענבים בלבד ואין מנשה דבר תורה אינו הייב אלא זיתים ועובים בלבד וכן תאוא דבי דבר תורה אינו הייב אלא על דריכת הטאת: א"ר ה"א בר אשי אמר רב בינייהו פלוגתא אלא לענין חיוב רי יוחנן כוותיה לענין איסור וליכא כוועיה דשמואל בהא מילתא דקאי ועובים בלבד ומסתברא לן דהלכתא אינו חייב אלא על דריכת זיתים מנשה מסייע להו דאמר דבר תורה במקום שנים ועוד הא דתנא דבי רי יוחנן יהיד ואין דבריו של אחד חטאת אלא בזיתים ועובים והוה ליה ושמואל בחדא שיטתא דליכא חיוב לענין חיוב הטאת דהוה ליה רב חייב חטאת ולית הלכתא כרי יוחנן ואחד שלקות לגופן מותר למימיהן אבל אסור ור' יוחנן אמר אחד כבשין שלקות לגופן מותר למימיהן פטור מותר ושמואל אמר אחד כבשין ואחד אסור שלקות בין לגופן בין למימיהן

שבא בחמין וכוי מאי היא כגון זו היא גמר מלאכתן: 14. CL ולולייס האספנין שהדחתן בחמין בחמין בשבת חוץ מן המליח הישן בחמין מלפני השבת מדיחין אותו אותו בחמין בשבת וכל שלא בא כל שבא בחמין מלפני השבת שורין מעיבתא כר"א ורבי שמעון: מתני משמיה דרב צמח בר פלטוי ריש ור"א ור"ש מתירין ופסק בעל הלכות שריסקן מע"ש ויצאו מעצמן אסורין אייתי מתניתא בידיה זיתים ועובים וכוי: כי אתא רב אושעיא מנהרדעא במומו על פיו: חלות דבש שריסקן בידי אדם מתירין אותו להאכל מיד כי מום זה שנפל בבכור זה אינו כלומר אם יבא עד מפי עד ויאמר עד כשר בבכור פירוש בכור בהמה יימר שרי בוכרא והלכתא עד מפי עד מפי עד בבכור קרי עליה מרימר אשתו כגופו דמיא רב יימר אכשר ודוקא בנו ובתו אבל אשתו לא מ"ט מליו רשב"ג אומר אפילו בנו ובתו כהן צריך שנים מן השוק להציד דתניא ר"ש בן קפוסאי אומר בכור תני לעדות שהאשה כשרה לה כי הא כשר אלא לעדות אשה בלבד א"ל מיכוין ואסיר: אין נוקבין מגופה של מיכוין ושרי אמר להו לפיתחא קא מכוין ואסיר או דילמא לעין יפה קא חביתא בבורטיא בשבת לפיתחא קא בעו מיני' מרב ששת מהו למיברו ושל גרוגרות מתיר ומפקיע וחותך חושש: תניא חותלות של תמרים ומניחה לפני האורחים בשבת ואינו חבית של יין ומתיו את ראשה בסייף **גמי** הניא רעוב"ג אומר מביא אדם בערב ואמר חושש אני לו מחטאת: מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי מפני שהוא ממרח אמר ר' יהודה ואם היתה נקובה לא יתן עליה שעוה וחכמים מתירין. ולא יקבנה מצדה נוקבין מגופה של חבית דברי ר' יוסי ובלבד שלא יתכוין לעשותה כלי אין את החבית לאכול ממנה גרוגרות חטאת: (דף קמו.) מתני שובר אדם הדיח מאי אמר רב יוסף הדיח חייב אין שורין אותה וכוי: איבעיא להו בשבת: וכל שלא בא בחמין מע"ש בשבת ואם לאו אסור לשרותה בחמין בחמין מעייש שורין אותה במים חמין שורין אותה במים חמין ואם הובא מלוחה ביותר וכשמבקשין לאוכלה ערנגולתיה דרי אבא פירוש שהיתה

לכתחלה ומאן דשרי סבר לא גורינן דאסר סבר גזרה דילמא אתי למיחתך כי פליגי דחתיכא ולא מיתקנא מאן באסיר אהדורי כ"ע לא פליגי דערי שרי למיחתך לכתחלה כ"ע לא פליגי GILLM MGLGLU LT NOL LMUING כרבה דתניא דמסייע ליה: גובתא שנקבה למטה מן השמרים והלכתא נמי זהו לשמר והיכי דמי לחזק כגון לשמר רבה אמר אפיי למעלה מן היין היין: זהו לחזק למטה מן היין זהו דמי לחוק אמר רב חסדא למעלה מן מן השמרים היכי דמי לשמר והיכי לחזק אסור פירוש לשמר להוציא יין צהאני לשמר אבל במקום העשוי אמר שמואל לא שנו אלא במקום נקב ישן לכתחלה אמר רב יהודה הלכה כיש אומרים: ושוין שנוקבין בר רב חסדא משמיה דרב נחמן בשבת (דף קמו:) דרש רב נחמן ושוין שנוקבין נקב ישן לכתחילה מוסיף ויש אומרים אין מוסיפין לכתחלה בשבת ואם בא להוסיף הלכתא ת"ר אין נוקבין נקב חדש והיינו דקתני ולא יקבנה בצדה וכן למעלה אבל מן הצד דברי הכל אסור חבית וכוי: אמר רב הונא מחלוקת

דילמא אתי למיחתך לכתחלה כתנאי אין חותכין שפופרת ביו"ט ואין צ"ל בשבת נפלה מחזירין אותה בשבת ואין צ"ל ביו"ט ורי יאשיה מיקל אהייא אילימא ארישא הא קא מתקן מנא אלא אסיפא ת"ק נמי מישרא קא שרי אלא דחתיכא ולא מיתקנא איכא בינייהו ת"ק סבר גזרי, ר' יאשיה כבר לא גזרי דרש רב שישא בריה דרב אידי משמיה דרבי יוחנן הלכה כרבי יאשיה: ואם היתה נקובה וכרי:

מישחא רב אסר ושמואל שרי מאן דאטר סבר גזרינן משום שעוה ומאן דשרי סבר לא גזרינן משום שעוה והלכתא כרב אמר טבות רישבא אמר שמואל האי טרפא דאסא אסיר פירוש אסור ליתן עלין של הדס בתוך הנקב של חבית לקלח בו היין גזירה

דף סב

הייב הטאת ולא אמרן אלא בחדתי אמר רב הווא המוער טליתו בשבת אסור אלמא הכי הלכתא (דף קמז.) מראית העין אפיי בחדרי חדרים רב כל מקום שאסרו חכמים מפני בלא מיתחזי והאמר רב יהודה אמר יב.) דקאמר מאי אינו נראה אילימא דמקשיי מההיא דרב בפ"ק דע"ז (דף במחלוקת דברייתא דקאי רב כוותה ומחלוקת בברייתא הויא לה הלכה מילחא אע"ג דהויא לה סתם מתניי העם רי אלעזר ור"ש אוסרין הא כדתניא שוטחן בחמה אבל לא כנגד בחמה אבל לא כנגד העם תנאי הוא חדרים אסור והא אנן תנן שוטחן חכמים מפני מראית העין אפיי בחדרי רב יהודה אמר רב כל מקום שאסרו בחמה אבל לא כנגד העם: גמי אמר חושש הגיע לחצר החיצונה שוטחן שנשרו כליו במים מהלך בהן ואינו ואת הצונן בחמין בשביל שיחמו: מי במים היפים ברעים בשביל שיצננו לתוך הבור בשביל שיהא שמור ואת דקטים ומנח: מתני נותנין תבשיל יקטום מאי בינייהו איכא בינייהו משום מרוב רב אשי אמר גוירה שמא

רטנין לצאת בכך. א"ר יהודה מעשה אמרו אלא כל אדם אלא שדרכן של שעל כתפיהן בשבת ולא רטנין בלבד לצאת בכך הרטנין יוצאין בסודר אלא כל אדם אלא שדרכו של חנוני הייב הטאת ולא הנוני בלבד אמרו ביוצא במעות הצרורין לו בסדינו של סוחרי כסות לצאת בכך וחנוני אמרו אלא כל אדם אלא שדרכן חייבין חטאת ולא סוחרי כסות בלבד מקופלת ומונחת להן על כתפיהן נמי הכי סוחרי כסות היוצאין בטלית על כתיפו בשבת חייב חטאת תניא היוצא בטלית מקופלת ומונחת לו מידי: א"ר יצחק בר יוסף א"ר יוחנן ליה נפוץ ושדי אנן לא קפדינן ולא והוה קא מיחסם למיהבה ניהליה אמר א"ל הב לי כומתאי הוה טלא עלה מידי: אביי הוה קאי קמיה דרב יוסף נפצו ליה באפיה אנן לא קפדינן ולא לא מחללי רבון שבתא א"ל רב יהודה חזנהו לרבנן דנפצי גלימייהו א"ל הא עלייהו. עולא איקלע לפומבדיתא וסומקי לית לן בה והוא דקפיד לא אמרן אלא באוכמי אבל בחיורי אבל בעתיקי לית לן בה ובחדתי נמי

כל אדעתא כדי להתנאות בו שפיר כללא בידך כל אדעתא לכנופי אסור א"ל אסור אמר רב פפא נקוט האי א...ל הכי מאי א..ל אסור והכי מאי ירמיה הוה יתיב קמיה דרבי זירא כריכות וקורין אותה כישא: כישי בבלייתא שהיו קושרין שתי השדרה ונראה כמרוב ובענין הזה ומחולשלת על כתיפו וחללו כנגד ונמאא מליחו מקופלת מכאן ומכאן בצדו הימין ויניחנה על כתיפו הימין ויחזור ויקפל שאר טלית שמשולשל קיפול ויניחנה על כתיפו השמאלי בסדינו ומקפל שני קצותיה כמין דרך אומרים כי מרוב זה כשמתעטף אדם מרוב א"ר זירא כישי בבלייתא יש א"ל הכי אמר ר' אלעור אסור מאי בעא מיניה מהו לעשות מרוב בשבת מולא איקלע לבי איסי בן הינו שאין נימא קשורה לו על אצבעו דרב חסדא משמיה דר' יוחנן אע"פ על אצבעו דרש רב נחמן משמיה ואמרו אע"פ שאין נימא קשורה לו אל אצבעו ובא מעשה לפני הכמים בשבת אלא שנימא אחת קשורה לו צווצווס היצא בסודר שעל כתיפו בצורקנוס בנו של ר' אליעזר בן

גדר במי חמתן במי טבריא וגרסינן (דף קט.) תנו רבנן רוחצין במי הא דגרסינן בפרק שמונה שרצים אין לכתחלה לא ואי קשיא לך אף מי מערה חמין: הרוחץ דיעבד דמי טבריא מה מי טבריא חמין בידם: גמי קתני מי מערה דומיא פניהם ידיהם ורגליהם ומביאין אותה בני אדם מסתפגין באלונטית אחת אלונטיות ולא יביא בידו אבל עשרה במי טבריא מסתפג אפילו בעשרה איחמר: מתני הרוחץ במי מערה או ער שמואל בר יהודה אמר נשאל כאן שלשל רבי את טליתו כי אתא חטאת אמר לו דקדק רבי עקיבא עד ואמר לו בזו לא חייב רבי עקיבא לפוסאי היה חתנו של רבי עקיבא היה יהושע בן זרוז אלא יהושע בן את טליתו כי אתא רבין אמר לא דקדק רבי מאיר עד כאן שלשל רבי לא חייב רבי מאיר חטאת אמר לו בן זרוז בן חמיו של ר' מאיר בזו לו על כתיפו אמר לפניו רבי יהושע לשדה והיו שני צידי מליתו מונחין רב דימי אמר פעם אחת יצא רבי אידי מתנאה בסדינו [הוה]: כי אתא במי כי הא דרב שישא בריה דרב נשים לבי בני ובלבד שיתכסה בהן ר, יוחנן האוליירין מביאין בלורי סחיטה אמר ר' חייא בר אבא אמר דיתו ולא גורינן דילמא אתי לידי אדם באלונטית ומביאה בידו לתוך אבא אמר רבי יוחנן הלכה מסתפג יביאם בידו וכוי: אמר רבי חייא בר ומסתפג אפיי בעשרי אלונטיות ולא הכי לא שרו לכתחלה: (דף קמז:) בבלא דידה ואתי לידי זיעה ומשום מערה מרבעא ומטללא הלכך נפיש בפרק שור שנגח את הפרה (דף נ:) משום דמערה מיטללא כדאמרינן ומי מערה מ"ט לא שרו לכתחלה מותר לרחוץ בהן אפילו לכתחלה דקתני להו גבייהו אבל מי טבריא טבריא חמין אף מי מערה חמין נינהו לצלוני עלייהו דמי מערה מה מי דקתני מי טבריא לגבי מי מערה לא איתמר אלא במי מערה והא באמרינן דיעבד אין לכתחלה לא אין לכתחלה לא לא קשיא הא לכתחלה והכא קתני הרוחץ דיעבד מינה דמותר לרחוץ במי טבריא טבריא וזיעה במקומה עומדת ושמע שאין הדבר עומד התירו להם חמי נמי בפרק כירה (דף מ.) ראו

רי יוסי אומר אף בחול אסור אמר אין שואלין דבר מן השד בשבת מאינו ניטל בשבת אסור תנו רבנן בד"א בכלי הניטל בשבת אבל כלי כלי על גבי העץ בשבת. אמר רשב"ג נחשים ועקרבים בשבת ומעבירין בבני מעים בשבת ולוחשין לחישת (דף קא.) ת"ר סכין וממשמשין יוחנן גרסינן בסנהדרין בפרק חלק וממשמש בבת אחת והלכתא כרבי ואח"כ ממשמש ור' יוחנן אמר סך והיכי עביד א"ר חמא בר חנינא סך שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול: וממשמשין בבני מעים בשבת ובלבד ואם נתרפא נתרפא: גמי ת"ר סכין יטרפם בצונן אבל מטבל הוא כדרכו השבר: מי שנפרקה ידו או רגלו לא מעצבים את הקטן ואין מחזירין את ואין עושין אפיקטויזין בשבת ואין ולא מתגרדין אין יורדין לפילומא סכון וממשמשין אבל לא מהעמלין להו למטה מן הכתפיים: מתניי מעבריתו מאני דבני חילא שרביבו אמר להו רבא לבני מחוזא כי לקשר ב' ראשיה למטה מן הכתפיים בר רב הסדא אמר רבי יוחנן צריך ראשו ורובו: סבניתא א"ר אבין

רב הונא *גי׳ ד"ח[אין] הלכה כרבי יוסי ואף ר' יוסי לא אמר אלא *גי׳ ד"ח מפניבשעת הסכנה: (מכילחין דף קמז:) אבל לא מחעמלין אמר רבי חייא אמר ר' יוחנן אסור לעמוד בקרקעיתה של דיומסית מפני שמחעמלת ומרפאת: ולא מתגרדין.

ת"ר אין גורדין במגרדות בשבת ר"ש אומר אם היו *גי' ד"ת רגליוידיו מלוכלכות בטיט ובצואה גורד כדרכו ואינו חושש והלכתא כוותיה: אין יורדין לפילומא: מאי טעמא משום נקא פירוש בקעה ויש שם מים

דף סג

שמן ובלבד שלא יאמר לו הלויני שואל אדם מחבירו כדי יין וכדי בשבת וכן הלכה: סליקו להו חבית (דף קמח.) מחזירין את השבר רב הנא בגדתאה אמר שמואל הלכה ואין מחזירין את השבר וכוי: אמר בתם בחומרי שדרה דמיחזי כבונה: במג ובאנו ענו אין מעצבין את הקטן בר חנה לפופי ינוקא בשבתא שפיר מעצבין את הקטן. אמר רבה בר דרב צמח בר פלטוי גאון ז"ל: אין מוער וכן אמר בעל הלכות משמיי וכשמקיא אוכלין שבבטנו מתרפא בליכא צער אבל היכא דאית ליה צער אוכלין ומסתברא דהני מילי היכא אומר אף בחול אסור מפני הפסד בסם אבל ביד מותר תניא ר' נחמיה בר חנה א"ר יוחנן לא שנו אלא אפיקטויזין בשבת: אמר רבה בר משלשלין את בני המעים: ואין עושין באותה בקעה מצטנן ואותן המים אוטו משם ויש מי שאומר הרוחץ עד שמתקבצין בני אדם ומעלין המיט וידבק שם ואינו יכול לעלות אדם שם חוששין שמא יטבע באותו ותחתיו טיט כמו דבק ואם ירד

ומפיס אדם עם בניו ועם בני ביתו על פרפרותיו מפיו אבל לא מן הכתב מתני מונה אדם את אורחיו ואת משום דהוא בתרא וקי"ל בבתראי: כרבא דאמר ניתנה ליתבע ואמר לי אצלך כך וכך ואיכא מאן דפסק לו הלויני וכשהלוהו אומר לו הרי יש שלא היה תובעו בפירוש אלא אמר בר רב הווא ומי קא מערים אערומי לה כוותיה דשקיל משכנתא ורבה לגביה דרבא ועוד דהא רב אויא סבר ואמר משום דרב יוסף רביה הוה רבוואתא איכא מאן דפסק כרב יוסף ניתנה ליתבע הא מילתא אפליגו בה אמר לא ניתנה ליתבע ורבא אמר למיכתב איתמר הלואת יו"ט רב יוסף אבל הלויני (דומן מרובה הוא) אתי אתי למיכתב (דלאו זמן מרובה הוא) נמ... שמאנגני א...ל שמאנגני לא א"ל רב נתן לאביי מ"ש הלויני ועושה עמו השבון לאחר יו"ם: גמי בשבת מניח טליתו אצלו ואוכל פסחו ערבי פסחים בירושלים שחל להיות ומושה עמו חשבון לאחר השבת וכן ואם אינו מאמינו מניח טליתו אצלו וכן שואלת אשה מחברתה ככרות

השולחן ובלבד שלא יחכוין לעשות מנה גדולה כנגד מנה קטנה משום קוביא: מטילין חלשים על הקדשים ביום טוב אבל לא על המנות: **גמי** (דף קמט.) מ"ט רב ביבי אמר גזירה שמא ימחוק אביי אמר גזירה שמא יקרא בשטרי הדיוטות מאי בינייהו איכא בינייהו דכתיבי אכתלי ומדלאי

פרק כג שואל

גשוי להסיר בה נימין המדולדלין של מתכת אסור בשבת מפני שאדם אבוני נאמר מפני מה אמרו מראה עסקינן וכדרב נחמן אמר רבה בר בכותל ואסיקנא במראה של מתכת בשבת ורבי מתיר במראה הקבועה מחתאי: תניא אין רואין במראה כתב מיכתב אסור בין מדלאי בין מיחק דגודא בשטרא לא מיחלף אבל שע"ג טבלא ופנקס אוקימנא בדהייק עכעד אגג זבי הכותל אבל לא מכתב וכמה בפנים וכמה עתיד ליתן לפניהם את אורחיו ואת פרפרותיו כמה בחוץ הלכתא כוותיה והא דתניא מונה אדם נאפגנו צדוני מעי מרדעות וקי"ל לאור הנר ואפילו גבוה שתי קומות דרבה דאמר (דף יב:) ולא יקרא בלכתא כרב ביבי משום דפליג עליה למאן דאמר שמא יקרא חיישינן ולית למאן דאמר שמא ימחוק לא חיישינן

בלל אף ביום טוב (דף קמט:) וכדברי בית ומחום מנול ומחום לוויל ופורעין זה עוברין משום מדה משום משקל שמואל בני חבורה המקפידין זה על אמר שמואל דאמר רב יהודה אמר אין עם אחר לא מ"ט כדרב יהודה בניו וכוי. עם בניו ועם בני ביתו עפון אל מדעתכם: מפיס אדם עם צאלילים ומאי הלמודא אמר רב אל שנאמר (ויקרא י"ט:די) אל תפנו אל בחול אסור להסתכל בה משום לקרותו בשבת ודיוקנא עצמה אף עשע בצורה ותחת הדיוקנאות אסור בכועל: תנו רבנן כתב המהלך אסור כתנא קמא ואפילו קבועה שאינה קבועה שריא ושל מתכת של מתכת בין קבועה בכותל בין דחריפא כאיומל ש"מ דמראה שאינה

בשבת: ואמר רבי אלעזר פוסקין חשבונות של מצוה מותר לחשבן חסדא ורב המנונא דאמרי תרוייהו אסורין הפצי שמים מותרין: רב לרא ממצוא הפצך ודבר דבר הפציך דאסור אבל דבור דמצוה מותר דאמר מוערת והני מילי דבר הרשות הוא הפצך ודבר דבר דבור אסור מחשבה לרחה דאמר קרא (ישעיה נט) ממצוא אמר רבי יוחנן הלכה כרי יהושע בן עמי לערב אמר רבה בר בר חנה אומר אדם לחבירו הנראה שתעמוד אמי לערב רי יהושע בן קרחה אומר יאמר אדם לחבירו הנראה שתעמוד אני להחשיך עליו: גמי חניא לא מאול כל שאני זכאי באמירתו רשאי ומביא פירות בידו כלל אמר אבא פירות אבל מהשיך הוא לשמור בשבת לשכור לו פועלים ולהביא בשבת אין מחשיכין על התחום יאמר אדם לחבירו שכור לי פועלים לא ישכור אדם פועלים בשבת ולא של חול ביו"ם: (דף קנ.) מתני בריה דבת יעקב אבל לא על המנות מאי אבל לא על המנות א"ר יעקב משום רבית: מטילין חלשים וכוי.

כיצד אומר אדם לחבירו כך וכך ואין מחשבים חשבונות הצריכים מחשבין חשבונות שאינן צריכים ושל מה בכך מותר בשבת ורמינהו וחשבונות של מה לך (דף קנ:) שעתידין להיות אסור לחשבן בשבת נמי הכי חשבונות שעברו וחשבונות מה בכך מותר לחשבן בשבת תניא שמואל השבונות של מה לך ושל וללמדו אומנות: אמר רב יהודה אמר ליארס ועל התינוק ללמדו ספר דבי מנשה משדכין על התינוקות עמד ובמושב לצים לא ישב) תאנא (תהילים אי:אי) ובדרך הטאים לא כדאמרינן במסכת ע"ז משום דכתיב רבים דאי לאו פיקוח אסור למיזל בחול איצטריך למשרי משום פיקוח דהכא לא גרסינן בשבת דאפילו מסלי רבים בשבת ואני שמואל אומר לטרטיאות ולקרקסיאות לפקח על שמואל בר נחמני א"ר יונתן הולכין לפקח על עסקי רבים בשבת וא"ר בולכין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות בשבת ואמר רבי יעקב א"ר יוחנן אמר ר' יוחנן מפקחין פקוח נפש אולה לעניים בשבת ואמר ר' יעקב

ונאמר רב יהודה אמר שמואל שיבדיל וכי תימא דאבדיל בתפלה ינאי אסור לאדם שיעשה חפציו קודם אנטיגנוס משום רבי אלעזר ברבי בלא אבדיל והאמר ר' אליעור בן צוא לשמור וכוי: ומקשינן ואע"ג בולך אפילו בשבת: אבל מחשיך אני הולך למחר שאם יש שם בורגנין מוער לומר *בגמי לחברולכרך פלוני ביתו: אמר רב יהודה אמר שמואל צלף וממנו היתה פרנסתו ופרנסת בני ולא גדרה ונעשה לו נס ועלה בו לגודרה בשבת ונוכר שהוא שבת לו פרצה בתוך ביתו ונמלך עליה ת"ר מעשה בחסיד אחד שנפרצה הוו להו השבונות שאינן צריכין ושרי נאסור ואי ליכא אגירי דאגירי גביה להו והוה להו חשבונות שצריכים דהא קא בעי למידע כמה בעי למיתב חשבונות שעברו נמי אסור לחשבן אי איכא אגירי דאגירי גביה אפילו עביה והא דליכא אגירי דאגירי גביה לא קשיא הא דאיכא אגירי דאגירי ולטעמיך תקשי לך היא גופה אלא הוצאתי כך וכך אני עתיד להוציא על דירה זו אבל לא יאמר כך וכך פועלים השכרתי וכך וכך הוצאתי

פלוני ואם לא תמצא במנה הבא לא תמצא במקום פלוני לך למקום ואומנגל בו בל במלום פבוני ואם עסקי המת להביא לו ארון ותכריכין מל עסקי כלה להביא לה הדס ועל והיא באה מחשיכין על התחום לפקח היתה עומדת חוץ לתחום קורא לה מחשיכין על התחום להביא בהמה אחשיך שמור נמי עביד: ת"ר אין רשאי אני להחשיך עליו מדאחשוכי דקתני כל שאני זכאי באמירתו ואני אשמור לך פירות שבתחומי לחבירו שמור לי פירות שבתחומך אמר שמואל מותר לו לאדם לומר שאול וכוי (דף קנא.) אמר רב יהודה לחול וסלתינן סלתיי: כלל אמר אבא רב כהנא אמרינן המבדיל בין קדש בלבד: אמר רב אשי כי הוינן בי י"י אמ"ה המבדיל בין קדש לחול אור לחשך כולהו אלא ברוך אתה ארכינן כלומר אינו צריך לומר בין אמרי המבדיל בין קדש לחול ועבדינן רב אדא לרב אשי כי הוינן במערבא אמי קמיה דרבא בין הגתות שנו א"ל בשדה מי איכא תרגמה רב נתן בר הכוס וכי תימא דאבדיל על הכוס כוס במבדיל בתפלה צריך שיבדיל על

במאתים ר' יוסי אומר ובלבד שלא יזכור לו סכום מקח: השוכר אח הפועל לשמור לו אח הפרה ולשמור לו אח התינוק אין נוחנין לו שכרו של שבח לפיכך אין אחריות שבת עליו אם היה שכיר שנה שכיר שבוע שכיר שבת נוחנין לו שכרו של שבת לפיכך אחריות שבת עליו ולא יאמר לו תן לי שכרי של שבת אלא אומר מחני מחשיכין על התחום לפקח על מחני מחקי הכלה ועל עסקי המת להביא לו ארון ותכריכין נכרי שהביא חלילים בשבת לא יספוד בהן ישראל אא"כ באו ממקום קרוב עשו לו ארון וחפרו לו קבר יקבר בו ישראל ואם בשביל לו קבר יקבר בו ישראל ואם בשביל ישראל לא יקבר בו עולמית: גמי מאי מקום קרוב רב אמר מקום קרוב ממש ושמואל אמר חיישינן שמא חוץ לחומה לנו כלומר אע"ג דחזינן להו

דף סה

מדינה כדי שתחשך ויכנס למרחץ כיוצא בו לא יטייל אדם על פתח בתוך שדהו לידע מה היא צריכה דף לה:) ת"ר לא יטייל אדם אחת מותר לרחוץ בה מיד (עירובין שמחממין לו עשרה קומקומוסין בבת כגון אדם חשוב שיש לו י' עבדים מאי רשות א"ר יצחק בריי דרב יהודה בה רשות רוחץ בה מיד (דף קנא.) יהודה אומר באמבטי קטנה אם יש מחצה ימתין בכדי שיחמו חמין ר' ימתין בכדי שיחמו חמין מחצה על לרחוץ בה מיד ואם רוב ישראל המרחצת בשבת אם רוב נכרים מותר ונכרים דרין בתוכה והיתה בה מרחץ (מכתירון פרק בי) עיר שישראל מתניתין כוותיה דתנן במכשירין ממלום קרוב והלכה כשמואל דדייקא בהן ישראל אלא ימתין כדי שיבאו באו ממקום קרוב ה"ק לא יספוד בתם וקא עיילי השתא ומאי אא"כ בליליא אזלי עד דמטו לחומה וביתו עויקא אתו והאי דאתו בצפרא באפרא אלא אמרינן הכי מאתרא בהיילי מאתר קריבא לא הוו עיילי בהונגי באפרא לא אמרי אי לאו את המת בשבת ולא בחול עם יציאת מול מה שנתת בי: מתני אין מעמצין ונופלתוהופכת לו על פניו ואומרת לו כריסו של אדם נבקעת *בגמ' הגיי משום ר' יהושע דסיכני לאחר ג' ימים ועושין כל ימיהם כהגים רי לוי אמר אלו בני אדם שמניחין דברי תורה על פניכם פרש הגיכם אמר רב הוגא שנאמר (מלאכי בי:גי) וזריתי פרש כרס ונרוץ הגלגל אל הבור זה פרש באמה ותשבר כד על המבוע זה חוט השדרה ותרוץ גולת הזהב זה עד אשר לא ירתק חבל הכסף זה שלמה אמר בחכמתו (קהלת י"ב:וי) נקביו כדי שלא תכנס בהן הרוח ואף כריסו כדי שלא תפוח ופוקקין את מיקר וכלי מתכות ומניחין לו על שלא תוסיף: גמי ת"ר מביאין כלי או בארוכות המטה לא שתעלה אלא קורה שנשברה סומכין אותה בספסל לא שתעלה אלא שלא תוסיף וכן בשביל שיצטנן וקושרין את הלחי ומטילין אותו על החול (דף קנא:) בו אבר ושומטין את הכר מתחתיו סכין ומדיחין אותו ובלבד שלא יזיז מיד: מתני עושין כל צרכי המת

לא נפיל והא קא חזינא דנפיל ההוא אמר רב פפא נקטינן אריא אבי תרי בבריות כיון שמת ניטל מוראו ממנו: כל זמן שאדם חי מוראו מווטל על יהיה על כל חית הארץ הכי קאמר (בראשית טי:בי) ומוראכם וחתכם מלך הבשן מת צריך לשמרו שנאמר חי א"צ לשמרו מן העכברים עוג ביש בן אלעזר אומר תינוק בן יומו ארם נעשה הפשי מן המצות: תניא (תהלים פה) במתים הפשי כיון שמת אין מחללין עליו את השבת שנאמר שבתות הרבה דוד מלך ישראל מת שלל עליו שבת אחת כדי שישמור מחלקין עליו את השבת אמרה תורה בן אלעזר אומר תינוק בן יומו חי ובן מתעמצות מאיליהן: תניא ר"ש בין ריסי עיניו ואוחז בשני גודליו נופח לו יין בחוטמו ונותן לו שמן אומר הרוצה שיתעמצו עיניו של מת מיד כבתה: תניא ר"ש בן אלעור עניה *בגמ׳ הגי׳ אצבעוידיו עליה דמים משל לנר שכבתה והולכת אדם במעמץ עם יציאח נפש הרי זה שופך ארם עיניו של מת עם יציאת נפש וכל זה שופך דמים: גמי ת"ר לא יעמץ נפש והמעמץ עם יציאת נפש הרי

בדבר הזה ותנא דבי ר' ישמעאל גלגל שנאמר (דברים מ"ו:יי) כי בגלל כנו נאם לא בא בנו בא בן בנו מדת עניות שאם לא בא הוא בא אדם רחמים על מדה זו כלומר על רי אלעזר הקפר אומר לעולם יבקש לא יחדל אביון מקרב הארץ: תניא בלבד שנאמר (דברים מ"ו:י"א) כי לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות דאמר שמואל אין בין העולם הזה זכות ולא חובה ופליגא אדשמואל הפץ אלו ימי המשיח שאין בהם לא והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם לא יבאו ימי הרעה אלו ימי הזקנה את בוראך בימי בחורותיך עד אשר אמר בהכמתו (קהלת י"ב:אי) וזכור כלומר ויש בידך לעשות ואף שלמה שאתה מוצא ומצוי בידך ועודך בידך עשה (צרקה) *בס"י ובגמי ליתאער עניא ר' שמעון בן אלעזר אומר וכל הישן בלילה יחידי אוחותו לילית אסור לאדם לישן בבית בלילה יחידי ילין נמשל כבהמות נדמו א"ר יוחנן (תהילים מ"ט:י"ג) אדם ביקר בל באדם אא"כ נדמה לה כבהמה שנאי בר אבא דאמר אין חיה רעה שולטת *בגמ׳ הגי׳ כדרמי בר אבאכדר׳ אמי

ליה ולא האים א"ל אביי לרבה הא דמחממו ליה וחאים הא דמחממו הספראי דהתם קאימנא לא קשיא רב לרב שמואל בר שילת אחים לי בוא בן עוה"ב ואם לאו איני והא"ל דרב מהספדו של אדם ניכר אם יהודה בר שמואל בר שילת משמיה עליו מן השמים (דף קנג.) אמר רב שאין מרחם על הבריות אין מרחמים הבריות מרחמין עליו מן השמים וכל לך רחמים ורחמך כל המרחם על רשב"ג אומר (דברים י"ג:י"ה) ונתן צבצב בוא שחוזר בעולם: ににと בדבר הזה ותאנא דבי ר' ישמעאל להו אמר לה קרא כתיב כי בגלל לבניך אמרה ליה מילט קא לייטת אלדימו ליה ריפתא כי היכי דליקדמו ליה רב אחא לדביתהו כי אתא עניא אצוורי אפיתחא לא מיהדר: אמר לא חוינן דמיעני אי איתא דמיעני נלמינן צורבא מרבנן לא מיעני והא הוא שחוזר בעולם: אמר רב יוסף מאך מחאים הספדו אמר מיסתיא

כגון מר דסנו ליה כולהו פומבדיתאי

את החבלים והשקים נופלין: הגיטלין בשבת ושאינן גיטלין מתיר הגיע לחצר החיצונה נוטל את הכלים לנכרי אין עמו נכרי מניחו על החמור מי שהחשיך לו בדרך נותן את כיסו בגדיך לבנים: סליקו להו שואל בחכמתו (קהלת מי:חי) בכל עת יהיו כל ימיו בעל תשובה ואף שלמה אמר ישוב למחר שמא ימות למחר ונמצא כל שכן ישוב היום שמא ימות למחר מתי ימות ויעשה תשובה אמר להם עלמידיו את ר' אליעזר וכי אדם יודע שוב יום אחד לפני מיתתך שאלו בימנו תנן התם רבי אליעזר אומר הבא א"ל כל שדעת רבותיו נוחה ורב מרבי הנינא איזהו בן העולם באמרי בעי מיניה רבי אלעזר מרב כל שרוח רבותיו נוחה הימנו איכא דבר מאחריך לאמר רבי חנינא אומר (ישעיהר לי:כ"א) ואזניך תשמענה ר"א מרב איזהו בן העולם הבא א"ל אנו ורבא בר רב הנין בעא מיניה

פרק כד מי שהחשיך

דף סר

עוד אחרת התירו ולא רצו לגלותה למן ולא חמור מאי אמר רי יצחק לא נכרי ולא חרש ולא שוטה ולא ודעבד כי האי לישנא עבד אין עמו בהדיא דעבד כי האי לישנא עבד יהיב ליה וכיון דלא איפסיקא הלכתא לחרש יהיב ליה ואיכא דאמרי לקטן ולטן מאי (דף קנג:) איכא דאמרי לקטן לא יהיב ליה איבעיא להו חרש ליה שוטה וקטן לשוטה יהיב ליה לשוטה יהיב ליה לחרש לא יהיב אדם והאי לאו אדם הרש ושוטה שוטה וקטן לא יהיב ליה מ"ט הני שוטה וקטן לחמור יהיב ליה לחרש אטה מצווה על שביתתו חמור וחרש אעני מצווה על שביתתו נכרי אי יש עמו נכרי יהיב ליה מ"ט חמור על החמור: טעמא דאין עמו נכרי הא על החמור: אם אין עמו נכרי מניחו מציאה לא: אם אין עמו נכרי מניחו הרבים אמר רבא זוקא כיסו אבל ליה אתי לאיתויי די אמות ברשות מתמנו תאמו תל ממונו ואי לא שרית לנכרי קים להו לרבנן דאין אדם **גמי** מ"ט שרו ליה רבנן למיתן כיסו

נופגין מאליהן ודוקא בשליפי זוטרי תחתיה ומתיר את החבלים והשקין דלא חזיין מביא כרים וכסתות ומניח לעני דאומני דאסור לטלטלן משום היתה בהמתו טעונה כלי זכוכית כגון לחצר החיצונה וכוי: אמר רב הונא ליה כלאחר יד: (דף קנד:) הגיע ולא מהניל מרה"ר לרה"י דוריק ממי לביתיה אי אפשר דלא קאי למיעבד עקירה והנחה סוף סוף כי ללי לא מ"ט כיון דליכא היכרא אתי שמגיע לביתו ודוקא רץ אבל קלי כתיפו רץ תחתיה ולא נחית לה עד אהבה היתה חבילתו מונחת לו על נומגו מתגיה: אמר רב אדא בר מעלכת מניחו עליה וכשהיא עומדת למיעבד עקירה והנחי אלא כשהיא מים או להטיל גללים והא קא אתי אי אפער דלא קיימא פורתא להעתין מניחו עליה כשהיא מהלכת סוף סוף כל מלאכה אמר רב אדא בר אהבה ורחמנא אמר (שמות כ) לא תעשה מניחו על החמור והלא מחמר הוא מן, אמונו אמן מן אין גמו נכרי מאי עוד אחרת מוליכו פחות פחות

דאי בעי שמיט להו לכרים וכסתות מתותייהו ולא קא מבטל כלי מהיכנו מהא שמעינן דלית הלכתא כרי יצחק דאמר בפרק כירה (דף מג.) אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת דהא הכא אוקימנא בקרני דאומני

רלא חזיין וקאמר דמביא כר או כסת ומניה תהתיהן תניא רבי שמעון בן יוהי אומר היתה בהמתו טעונה שליף של תבואה מכניס ראשו תהתיו ומסלקו לצד אחר והוא נופל מאליו אביי מורסן אבל לא גובלין ואין נותנין

רי"ף שבת 712

גובלין מאן יש אומרים אמר רב

ע"ר אין גובלין את הקלי ויש אומרים

מזונוטיו עליך וזה אין מזונוחיו עליך

לפני החזיר ומה הפרש בין זה לזה זה

מזונות לפני הכלב ואין נותנין מזונות

און מזונוטן עליך כיוצא בו נוחנין

מזונוטל גליך יוני שובך ויוני צלייה

שאין מהלקטין מ"ט אוווין ותרנגולין

מודב וליוני עלייה ואין צריך לומר

גולם מאיליו ואין מלקיטין ליוני

שמלקיטין פירוש שנותן לפניו והוא

שאינו יכול להחזיר ואין צריך לומר

מצמו אבל אינו נותן בפיו עד מקום

קירוש דספי ליה בידים ובולע בפני

אגמו ענו רבנו מהלקטין לתרנגולין

לה מים בפני עצמן וכרשינין בפני

מאכילה מעומד ומשקה מעומד ונותן

כרשינין ומים בבת אחת הלעטה

מרביצה ופוקס את פיה ומאכילה

המראה ואי זו היא הלעטה המראה

העגלים אבל מלעיטין אי זו היא

לה אבוס בתוך מעיה אין ממרין את

אובסין אמר רב יהודה אין עושין

ולפני יוני הדרסיאות: גמי מאי אין

אבל נותנין לפני אווזין ותרנגולין

מים לפני דבורים ולפני יוני שובך

דרבי ומנו רבי הנינא מהו לגבל ואמר כעיב אפנקסיה דועירי אמריי קמיה בא מגוד שפיר מנערו בכלי אחר: ממרס בידו ולא מסבב התרווד ואי מוליך התרווד שתי וערב אבל אינו אייר יהודה מנערו לכלי אחר כלומר שתי וערב והא לא מערב שפיר רב יימר בר שלמיא משמיה דאביי יתיה וה"מ דמשני היכי משני אמר נאי לא לקיט בלישניה מהלקטין ירמיה בר אבא גובלין ולא מספין אבוב דאמך משמיה דרב ומנו רבי אתא אבוה אשכחיה וא"ל הכי אמר לתורי פירוש מגבל המורסן בטש ביה לגבלא דבי נשא דקא גביל וספי להו בריה דרב הונא בר חייא אשכחיי השתית ואח"כ נותן את החומץ לוי נותן את השתית ובשבת נותן את יוסף בחול נותן את החומץ ואח"כ לא אמרן אלא דמשני היכי משני א"ר ודוקא ברכה אבל בעבה לא ורכה נמי השתית בשבת ושותין זיתום המצרי דהלכתא כוותיה: ושוין שבוחשין את אליבא דרבי יוסי ברבי יהודה ש"מ גל יד פירוש מעם מעם ומדקמתרציי ביא והני מילי דמשני והיכי משני יד חסדא (דף קנו.) רי יוסי ברי יהודה דפליג רב אהא ורבינא הלכה כדברי ויתד המחרישה וקיי"ל דכל היכא ניטלין בשבת חוץ מן המסר הגדול רבי שמעון מודה דתנן כל הכלים אבל מוקצה מחמת הסרון כיס אפיי ניהו נר שהדליקו בה באותה שבת כר"ש בר ממוקצה מחמת איסור מאי במוקצה מחמת מיאוס נמי הלכה מיאוס ומאי ניהו נר ישן וחד אמר הלכה כר"ש לבר ממוקצה מחמת ורבינא חד אמר בכל השבת כולה אמריי (דף קנז.) איפלגו בה רב אחא הלכה כר"ש והלכתא בר"ש דקא סבר הלכה כר"ש ואף רבי יוחנן סבר ושמואל אמר הלכה כר"ש ואף זעירי מדכרכי דזוזי דרב אסר ושמואל שרי כרבי יהודה ואף רב סבר הלכה כר"י מן המוכן: גמי אמר עולא הלכה לא נתנבלה מע"ש אסורה לפי שאינה לפני הכלבים רבי יהודה אומר אם את הדלועין לפני הבהמה ואת הנבלה כעולא: מהני (דף קנו:) מהתכין אפגלו כור ואפילו כוריים והלכתא יוסף אמר אפיי קביים עולא אמר ערי ש"ד תלתא קמי תרי אסור רב אמר רב מנשיא חד קמי חד תרי קמי לי אסור מהו לפרק ואמר לי מותר

המיקל: **מתני** מפירין נדרים בשבת ונשאלין *בגמי ובס"י לנדריםאת הנדרים שהן לצורך השבת ופוקקין את המאור ומודדין את המטלית ואת

המקוה מעשה בימי אביו של ר' צדוק ובימי אבא שאול בן בטנית שפקקו את המאור

דף סח

הפרם והי יסלח לה במה הכתוב דתניא (במדבר ל) (נזיר כג.) אישה לא ידעה שהפר לה הפרתו הפרה דפוי בעלה והפר לה בעלה והיא בין שלא לצורך והיכא דנדרה שלא דמפירין נדרים בשבת בין לצורך אין הלכה כאותו זוג ושמעינן מינה משמנו בו פוי אמר רבי יהושע בו לוי מפירין נדריה (נדרים עו:) אמר רבי בפרק נערה מאורסה אביה ובעלה לדרבי יוסי ורבי אלעזר דגרסינן הפרת נדרים כל היום בלבד וליתא שמעון אומרים מעת לעת והלכתא רי יוסי ברי יהודה ורי אלעזר ברי היא דתניא הפרת נדרים כל היום נדרים כל היום ותו לא ואסיק תנאי לצורך בין שלא לצורך אלמא הפרת הוא דקתני אבל הפרת נדרים בין דלמא כי קתני לצורך אשאלה בלבד לא אלמא הפרת נדרים מעת לעת אר השבת הוא אבל שלא לצורך השבת דקתני מפירין נדרים בשבת לצורך ולושרין בשבת: גמי ומיבעי לן הא ומדבריהם למדנו שפוקקין ומודדין אם יש בגיגית פותח טפח אם לאו בטפיח וקשרו את המקידה בגמי לידע

את המקוה (מכילתין דף קנו:) עולא אפילו אפשר לו מבעוד יום: ומודדין וביחידי ובלילה ובקרובים ובשבת נחמן הלכתא נשאלין לנדרים מעומד כבי דינא אמר רבא אמר רב בקרובים ואפילו בלילה לא מיחזי בסבירא לן אפילו מעומד ואפילו לא דמיחזי כבי דינא אמר אביי כיון בשבת ביהיד מומחה אין בשלשה סבר רב יוסף למימר נשאלין לנדרים בפרק נערה המאורסה (נדרים עז.) נדריה אע"ג דהוה ליה פנאי גרסינן זוטרא בריה דרבי זירא ושרו ליה לו פנאי תייש דאזדקיקו רבנן לרב להו בשלא היה לו פנאי או בשהיה ונשאלין לנדרים לצורך: איבעיא להאי גירסא בסוף גמרא דקדושין: בשר חזיר על אחת כמה וכמה ואיתא שנתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו אמרה תורה צריך כפרה וסליחה מי בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה זה היה בוכה ומה מי שנתכוין לאכול למתים וכשמגיע ר' עקיבא אצל פסוק לה והיא היתה שותה ביין ומטמאה בעלה והפר לה והיא לא ידעה שהפר מובר באשה שנורה בנזיר ושמע

מסכת שבת

מדידה דמצוה מדידה דלאו מצוה מי ומשח ליה א"ל אימר דאמור רבנן

איקלע לבי ריש גלותא חזייה לרבה

בר בר הנה דיתיב באגנא דמיא סליקו להו מי שהחשיך וסליקא לה אמור אמר ליה מתעסק בעלמא אנא:

חידושי רמב"ן על שבת

פרק א יציאות השבת

762

לה ממשכן והא ודאי הוצאה היתה במשכן ולא למדוה משם כמו שלמדנו לל"ח מלאכות ומלאכה אחת היא לא נמנין בכלל אבות מלאכות כשתים והביאו ראי׳ לדבר מדלא גמרינן בלבד והלכות עקרות הן ואין למדות זו מזו לפיכך פירש הכתוב לשתיהן ומיהו הואיל חלוקות ברשויות אלא אסורן מחמת עצמן והואיל וחידוש הוא ואין לך בה אלא חדושה לישא משא גדול ואם הוציא לרה"ר כגרוגרות חייב משא"כ בשאר אבות מלאכות שאינן יוציא בלחוד הוא. וא"ת קראי גופייהו ל"ל צריכי סד"א הוצאה חידוש הוא שברה"י מותר ועיקר קרא לתחומין הוא אבל הוצאה נפקא מכלליי וכ"ש לרבנן דאמרי תחומין דרבנן ואל אל יוציא ואע"ג דהתם מסקינן אמר רב אשי מי כתיב אל יוציא אל יצא קרינן התם ה"ק שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לומר שזה ניתן לאזהרת מיתת ב"ד והוצאה בכלל הוא וקרי בה נפקא לן במסי ערובין בפ"ק מדכתיב אל יצא איש ממקומו והוינן בה וכי לוקין על לאו מהביא נמנעו להוציא מביתם למחנה לויה שהוא רה"ר והיינו הוצאה דבעה"ב והוצאה דעני משום דפלגינהו רחמנא בשתים דמתרי קראי נפקא לן חד מפי הקודם מדכתיב ויכלא העם הוצאה ודאי אחת הוא. ובתוסי רבותינו הצרפתים ז"ל אמרו לכך מנו אותם חכמים בשתים אחת היא ואע"ג דאסיקנא התם דתרתי נינהו משום טומאה דקרש וטומאה דמקדש אבל שם הוצאות בשתים הא שם הוצאה חד הוא כדמקשינן בגמ' בפ' ידיעות הטומאה והא שם טומאה הוצאות שתים לחיוב ותולדותיהן הוצאות שתים לפטור. ואיכא דקשי' לי' היכי מנו רבנן לחיוב ומהן לפטור לאו אאבות קיימי אלא ה"ק וכ"ת התם לא קתני אלא אבות, והיינו נכון לפי שאין הפטור כדאי להוליד תולדות ואין ראוי לקרותו אב ודאמריי בגמי וכ"ת מהן הכנסה דעני לחיוב והכנסה לפטור שהן די הוצאתו לחיוב והוצאתו לפטור ואין הפיי הזה והוצאה לפטור שהן ארבע הכנסה לחיוב והכנסה לפטור. ושתים שהן ד' בחוץ נמי היינו דפתח במילי דעני מסיים להו. ואחרים פירשו, שתים בפנים היינו הוצאה דבע"ה לחיוב דפתח ביה ולא קפיד. והא דתני הכנסה והוצאה דעני בחדא ולא נקיט אורחא דרישא כיון במלחא כדמפורש בריש מסי נדרים דומנין חנא מפרש מהיכא דסליק מיניי וזמנין מהיכא לחיוב שהן ארבע שתי הוצאות של פטור ופיי הכנסה בתחלה מהיכא דפתח ביי וליכא קפידא דבעל הבית והכנסה דעני לחיוב שהן ארבע בשתי הכנסות של פטור ובחוץ שתי הוצאות אלא בהכנסה והיא היא דאתיא לידי חטאת קרי להכנסה מלאכה דבפנים ושתים הכנסה דרישא. וי"מ בפנים היינו לחפץ שהוא נכנס בפנים והיינו הכנסה ולפי שאין חיוב המלאכה שתים שהן ארבע הוצאה והכנסה דעני לחיוב ולפטור דפתח לסדורי דעני לחיוב בסדורי ושתים הוצאה והכנסה דבעל הבית לחיוב שהן ארבע הוצאתו והכנסתו לפטור וכן בחוץ מחני: יציאת השבת שתים שהן די בפנים. פירש"י ז"ל, בפנים לאותו העומד בפנים

לאל יצא החיים במחטו סמוך לחשיכה: וכולה מחני' ולהכי תנא הכא לא ישב אדם לפני הספר סמוך למנחה מפני שסמכו ענין לו סדרו בהוצאה לומר הוצאה מלאכה הוא וגזרו עלי' סמוך לחשיכה וכן גזרו בדיו ואונין דקתני אין שורין את הדיו ואין נותנין דיו וכו' ומתני' לא מקדים אבות דידהו מ"מ התחיל תחלה איסור הוצאות כדי שיהא ראוי לגזור עליהן סמוך לחשיכה שמא ישכח ויוציא אע"ג מדליקין שהוא סמוך משתחשך והדר במה טומנין והדר תנא כללא דיומא גופי׳ לפיכך שנה סדרא מע"ש כדקתני לא יצא החיים במחטו סמוך לחשיכה והדר מייתי סדורא דיומא במה שם. ראיתי לבעלי הקונדריסין שפיי למה פתח תנא דמכילתין בהוצאה משום דבעי למינקט לרה"ר שהוא עומד ודרך הוצאה בכך ובע"ה מוציא מרה"י שהוא בו לרשות שאינו עומד א, הם ומנו אותם חכמים שתים וכו' פי' מפני שמשונה הוצאת זה מזה מפני שהעני מביא דא"כ לא נפיק מלאו שניתן לאזהרת ב"ד לעולם. ירושלמי (א,א) א"ר יוסי עני ועשיר פיי משובש ורחוק הוא דכיון דמקרא ומסורת אל יצא לתחומין אתא אל יוציא מנ"ל ועוד דריש אל יצא אל יוציא צריך אחה לומר ששתי הוצאות מויכלא ופיי שהזכרנו בזה למעלה תחומין לאו דאורייתא לאזהרת (יוציא) המן אתאי והא ע"כ למ"ד תחומין דאורייתא ולא ליכא דדריש הכי אלא ר' יונתן בלחוד וקשיי לי' התם ודחייי רב אשי לגמרי לכ"ע ולמ"ד העברה מיה"כ אלא בחול קאי ומשום דשלימה מלאכה א"נ לכ"ע מויכלא ואל יצא אל יוציא לאו דאורייתא מפיק לה מאל יצא קרינן ביי אל יוציא ויכלא לא משמע ליי דלא גמר העברה איש ממקומו לתחומין בלבד הוא דאתא אל יצא כחיב ואל יצא קרינן ומאן דסבר תחומין קראי להוצאה ופלוגתא דתנאי היא ומאן דסבר תחומין דאורייתא מפיק לה מויכלא ואל יצא לעצמו והיא המלאכה החשובה אצלם וזה הטעם נכון בתי' הקושיא. אבל נראה דל"צ תרי תרתי חשיבי וכ"ש שיש להתחייב על הוצאות בעה"ב והכנסת עני שדרך האדם למשוך ממא בלכך לעולם העלמה אחת היא לגמרי אבל הכא הואיל ושתי הוצאות הם בשני ענינים בקודש בין שנכנס במקדש בהעלמת טומאה ובידיעתה אי אתה צריך להודיעו אלא שהוא קושיי הוא דלא דמי למאי דאקשינן בפי ידיעת הטומאה שם טומאה אחת הוא והתם בין נגע עליו הכתוב להביאה לכלל שאר מלאכות ודקא קשיא לך למה מנו אותן חכמים שתים לאו ונמצאו ארבעים אלא משום דאי כי רחמנא ה"א ללאו יצאחה ואין בה מיתח ב"ד לכך שנה צריכי תרי קראי להוצאה דעני ודבעה"ב שאלו כן היו מנינן להו באבות מלאכות בתרתי לכלל שאר כל המלאכות שהיו במשכן. ואין דברים הללו מחוורין כל צרכן. וי"א דלא להשיב לך כיון שהיתה במשכן ואשכחן דקפיד עלה רחמנא בלאו ואזהר עלה רחמנא הדרא לפורטה לעצמה. ואי קשיי לך, א"כ לימא ללאו יצאחה ואזהרה שמענו עונש מנין יש ומסקנא גמר העברה העברה מיה"כ אלמא ליכא למיגמר ממשכן אלא צריכה היתה התורה הגשארות ואמריי נמי בפי הזורק ממאי דבשבת קאי דלמא בחול ומשום דשלימה ליי מלאכה

גמי: **הא דתון שבועות שתים וידיעת הטומאה בי וכוי.** אפרשיי במקומה (שבועות ב:)

CO"T:

דומי' דשבועות ומראות נגעים הן ולא הוה למיתנינהו התם בשתים שהן די ותו לא: החמירו בקושיי זו ולאו מילתא היא דאי יציאת שבת די שהן שמנה כדקתני להו הכא לאו מקשיי בחוסי, הא בשבועות לא מצי למיתני כי הכא ודומי דמראות נגעים בעי למיתני והם הא דמקשינן מייש הכא דתני בי שהן די בפנים ובי שהן די בהוץ ומייש התם דקתני וכוי.

שהן די מלאכות בעני ובעה"ב כדפרש"י וכולן אבות הן ויש עיקר גדול בתורה לארבע כמו דעני שהן די הוצאה והכנסה דבעה"ב ולא מפני שהן תולדות אלא שתי שמות הוצאי והכנסי היינו יציאות וסברי דהכנסות נמי אבות הן וכדתנן התם בי שהן די בי היינו הוצאה והכנסה אלא אר"פ הכא דעיקר שבת תני היוב ופטור. נ"ל דרב פפא הדר בי' ממאי דאמר דאבות מלאכות וכן שבועות שתי שמות הרעה והטבה שהן די להבא ולמפרע וכולן אבות הן: קחני אלא הוצאה ולהאי טעמא הא דקחני התם בי שהן די באבות ה"ק שתי שמות שהן די ותולדות הוצאות אב הכנסה תולדות והכא דעיקרי שבת קתני הוצאה והכנסה התם לא והא דאמריי **התם דלאו עיקר שבת אבות תני תולדות לא תני.** פיי ס"ל דאיכא אבות

איציאות דרישא קאי אלא בפנים הוצאה בחוץ היינו הכנסה מ"ה אלימא לי' למפרך אמתני, שהיי עומד בפנים ושתים מלאכות שהן די לכלי שהיי עומד בחוץ והיינו הכנסות וסיפא לאו מתני' לא תיקשי דלמא הכי קתני הוצאות שתים דעני ודבעה"ב. לחיוב שהן ד' לפטור לכלי נמי שהן שמנה בהוצאות היכי משכחת לה י"ל אה"נ אלא אשיטה דהתם קיימי. עי"ל בשלמא שתים יציאה דעני ויציאה דבעה"ב. והא יציאות קתני. ואי קשי' מתני' דהכא תיקשי לי' ואקשינן עלה **היובי׳ מאי גינהו יציאות.** כלומר היובי דקתני במתני' דהתם אינן אלא משל עני:

לשתים והא לא מפרשי בתורי הוצאות והכנסות של עני יותר מבעה"ב ולא מבעה"ב יותר

הכנסה דמקריא אב מנ"ל סברא הוא דכל עקירת הפץ ממקומו הוצאה הוא לר"א [וא"כ ודילמא דקא מפיק מרשות היחיד לרה"ר א"כ ליתני מרה"י מאי מרשות לרשות וכוי. וא"ת ושם אחד לא מנה אותן בשתי אבות. ולאו מילתא היא, דהתם בפ"ק דשבועות אמריי בהדיא כמו ההוצאה וצריך הוא לשנותה בכללי האבות א"ו הוצאה קרי לה וכיון שהן מלאכה אחת סברי קאמר, דע"כ במעייל עיולי [נמי] עסקינן (והא) [דהא] הכנסה נמי מכלל האבות הוא מלאכה אחת ושם אחד ואין בה חלוק להפרישן בשני אבות ולא באב ותולדה. וי"מ דרב אשי קתני המוציא סתם וקתני מרשות לרשות ודאי משמע דהכנסה נמי אתא למכלל בה דתרוייהו לא עסקינן דקא מעייל עיולי. פיי "מי לא עסקינן" לאו דוקא אלא מלישנא דמחניי מדלא ופרקיי תוא להכנסה נמי הוצאה קרי ליי תדע מדתון המוציא מרשות לרשות חייב מי דשבועות דלא קתני תרתי היינו פנים וחוץ:

ולא השיבי לי' לתנא וקרי להו תולדות כגון כותש וכראמרן: חשיבי כגון הכנסה וכגון כותש קרי ליי תולדי וע"כ אתה אומר שהרי היו במשכן מלאכות לר"א הך דהוי במשכן חשיבא קרי לי' אב כלומ' דלא הויא במשכן א"ג הויא במשכן ולא היתה עיקר הבאה למחנה לויי ואין הכנסה צורך משכן כ"כ וכן אפשר לפרש ההוא דאמריי שהיו במשכן שלא נשנו מפני שאינן חשובות כ"כ והך נמי לא חשיבא כהוצאי משום דהוצאה אמר רשויות קתני, סבר דהוצאות אבות והכנסות לא נשנו בכלל גדול כדין שאר התולדות הכנסה תולדה היא והתם אבות תני תולדות לא תני ולא ראיתי לא' מהן גבון בדבר. ורבא כל התלמידים שמקשים היאך אמריי הכא ובכלל המוציא מרשות לרשות שנה להכנסה והא המוציא מרשות לרשות ומשום דהוא חד שם וחד מלאכי תנא הכי. ולפ"ז יצאתי מקושית לה השיב לה כדאמריי בפי כלל גדול (שבת עג:) גבי זורה ובורר הלכך ע"כ הויא בכלל התולדות שלא נשנו שהרי כתיבא וחשיבא וכל היכא דכתיבי וחשיבי אע"ג דאיכא דדמיא דעיקר חיובא משום עקירת הפץ ממקומו הלכך הוי חדא מלאכה לגמרי ואין תולדי זו כשאר חשיבא חדא טפי מחברתה שתיהן שנאן בכלל לשון המוציא מרשות לרשות וקסבר תנא מהכנסה א"ל משום דמפרשי בלאו דויכלא ומיהו ר"פ סבר כיון דתרוייהו הוי במשכן ולא דהוו במשכן, וכן נמי כותש הוי במשבן וחשביי ליי תולדה. וא"ת מאי אולמה דהוצאי כפי כלל גדול שובט הרי הוא בכלל מיסך ומדקדק הרי הוא בכלל אורג והוו תולדות ואע"ג כדאמריי בפי במה טומנין אלא כיון דמלאכי אחת הן לגמרי לא חשיבי להו בתרתי כדאמריי תולדה ההוא לישנא דלא כר"פ מיהו לאו למימרא דלא הוית במשכן דודאי מיהוי הוית התם כתיבא וחשיבא ותרוייהו חד אב נינהו לההוא טעמא ודאמרי' התם מיהו הוצאה אב הכנסה למימר ההוא טעמא לר"א קאמרינן ולשאר אבות מלאכות ותולדותיהן אבל הוצאה והכנסה במשכן חשיבא קרי ליי אבות אלמא הכנסה לא הויי במשכן ולא כתיבא ולא חשיבא איכא והיינו נמי דמחייב סקילה עלה כדפריי לעיל. ואי קשיי לך הא דאמריי בהזורק הך דהואי רחמנא בהדיא הוצאה גלי עלה דהכנסה [והוצאה] כשאר מלאכות הוא וגמריי לה ממשכן רחמנא ויכלא ה"א הוצאה והכנסה לאו מלאכות נינהו כדפרישיי לעיל אבל השתא דכי התם הם הורידו אתם אל תוציאו לא תיקשי משום כתנאי הוא כדאמרן א"ג אלו לא כי ואי קשיא הא דמפקיי להוצאה בפי הזורק מויכלא העם מהביא תיפוק ליי ממשכן כדקתני טומנין דאמריי התם הם העלו את הקדשים מקרקע לעגלה אתם אל תכניסו מרה"ר לרה"י אמאי] לרבא הכנסה תולדה וי"ל הכנסה דמחייב עלה נפקא לן מההוא דאמרינן בפי במה

מחניי נמי דייקי דקא מפרש הכנסי לאלחר. פרש"י ז"ל דקחני כיצד פשט העני את ידו לפנים ונחן וכוי וכן עיקר ואי קשיא ע"כ מחניי הכנסות קחני וצ"ל דיוקא א"ל מחניי דהכא איכא לפרושי דסיפא לאו ארישי קיימי כדאמר וא"ל היאך דייקא לאפוקי מדרבא דאמר רשויות קחני דאי חני רשות ל"ל לאקדומי להכנסה אדרכה הוצאה דמיפרשה טפי

הר"ל לאקדומי ועוד שהוא אב אליבא דרבא אלא ש"מ והכנסי והוצאי שם אחד להן שכולן נקראו הוצאי ולפיכך הקדימה ללמדך שהוא בכלל יציאות והיינו דקאמריי לאלתר דאלמא אי מאחר לה אחורי לא שמעיי מינה כלום. וי"מ מדקתני בפנים קא דייק דהיינו הכנסה

כדפרש"י במתני, ולא מחוור: רבא אמר רשויות קתני. פרש"י ז"ל דלרבא ה"ק, בין הכא בין התם רשויות שבת שתים רה"ר ורה"י ועל ידיהן די איסורין בפנים וכנגדן בחוץ וק"ל דלא תני התם דומיא דמראות נגעים אלא שתים שהן עם שנים אחרים די ולא דמי כלל ועוד ושתים מבחוץ ל"ל הו"ל למיתני ושהן די מבחוץ אלא משמע דה"פ לרבא רשויות שבת שתי מלאכות שהן די וה"ג בנוסחא דוקנא רבא אמר רשויות קתני רשויות שבת בי שהן די ונוסחי דכי בהו רשויות שבת בי ותו לא קייטי נינהו ולא דייקי:

76

דוף ג

דאמר שמואל כל פטורי שבת פטור אבל אסור בר מהני הלה. לאו כל היכי דחני במסי
שבת פטור קאמר והא בפ' ב"מ הנן בשביל החולה שיישן פטור ואוקמיי בחולה שיש בו
סכנה ופטור ומותר הוא וכל הזריז ה"ז משובח וא"צ ליטול רשות מב"ד אלא כ"מ שאמרו
מי שעישה מלאכה פלונית פטור עליה מפני שאינה מלאכה גמורה אותו הפטור היא פטור
אבל אסור דומיא דמתני' דהכא. ואי קשיא הא דתניא בפ' במה אשה ר"א פוטר בכובלת
אבל אסור דומיא דמתני' דהכא. ואי קשיא הא דתניא בפ' במה אשה בכובלת לכתחלי
ובצלוחית של פלייטון וההוא פטור ומותר הוא כדתני אידך יוצאה אשה בכובלת לכתחלי
אינו חייב ולא בא עדיין לומר היחר בה לכתחלה עד שבא במקום א' וא"ל לרבנן מותר
לכתחלה וכיון דמפרש בהדיא מותר לכתחלה לאו פטורי דשבת הוא אלא לר"מ נסיב ליה
אינו חייב ולא בא עדיין לומר היחר בה לכתחלה בכובלת ובצלוחית של פלייטון הלכך
והדר מפרש ליה באידך ואפשר דר"א לא התיר לכתחלי אלא בכובלת דמדשבקי, בההוא
ברייתא לבר זוגי' ולא חנא יוצאה אשה לכתחלה בכובלת ובצלוחית של פלייטון הלכך
ההוא פטור לאו פטור ומותר הוא דאיכא צלוחית שפטור אבל אסור. ופר"ת, הא דקא מני
ההוא פטור לאו מניס מורסא לאו אליבא דנפשי' קאמר דלדידי, חייב עלה כדאסיק בפ'
בירה במלאכה שא"צ לנופה ס"ל לר"י וצידת נחש ומפיס מורסא אינו פטור אלא לי"ש
בריית אל אלירא המא דמגן דמנו ממור מאמר ומותר המיר ומיר מלא לי"ש

כמ"ש בפ' ה' שרצים אלא אליבא דמאן דחני פטור קאמר, ומוחר הוא: **פטורי דאתא בהו לידי חיוב חטאת קא חשיב.** פרש"י ז"ל דהיינו עקירה, דמצי למייתי לידי חיוב חטאת אלו עביד הנחה. ולהאי פי' קא חשיב פשט העני את ידו [לפנים][ונטל בעה"ב מתוכה] ופשט בעה"ב את ידו ונתן העני לתוכה והיינו שתי עקירות דעני בתרתי ובי דבעה"ב בתרתי, וכן פר"ת ז"ל. ואיכא דקשי' להו כיון דתרי פטורי דעני עקירות והכנסו' ענהו ותרי פטורי דבעה"ב עקירות והוצאות אמאי חשיב להו בתרתי ואחרים פי' שעני שפשט ידו לפנים בין מלאה בין ריקנית היא תחלת מלאכה מפני שיכול ליטול ולהוציא

ולבא לידי חיוב חטאת וכן של בעה"ב ותרתי נינהו חדא דהוצאה וחדא דהכנסה ואין זה נכון שהוא מונה מי שלא עשה תחלת מלאכה מפני שיכול הוא להתחיל בה ועוד שהוא פטור ומותר בהכנסת היד אם לא עשה דבר אחר. ואחרים פי' שהמניח הוא העושה מלאכה ומני פטורי דאתי בהו איניש לידי חיוב חטאת דהיינו גמר המלאכה שהוא המחייב אותו חטאת ונטל בעה"ב מתוכה חדא ונתן בתוכה והכניס חדא והיינו תרתי הכנסות דבעה"ב ושאת ונטל בעה"ב מתוכה חדא ונתן בתוכה והכניס חדא והיינו תרתי הכנסות דבעה"ב ושתי הוצאות דעני וזה הפי' נכון משום דמתני' הני פטורי דהכנסות אתא לאשמעינן דפטרי ועתי הוצאות דעני וזה הפי' נכון משום דמתני' הני פטורי דהכנסות אתא לאשמעינן דפטרי לי' בסמוך מבעשותה ודקא קשי' לך היכי הוו תרתי כיון שהמלאכות ע"י שניהם משתנות וו מזו אע"פ שהוא לא מנה אלא פטור הבא לידי חיוב חטאת תרתי חשיב (ליה) [להו]: ה"ג: והא אתעבידא מלאכה, ול"ג כדכתב במקצת נוסחי מבינייהו, וה"פ והא אתעבידא ה"ג: והא אתעבידא מלאכה, ול"ג כדכתב במקצת נוסחי מבינייהו, וה"פ והא אתעבידא מלאכה ובא לידי חיוב מטון ודאי פטור שאם התחיל במלאכה ובא

שני וגמרה אינו בדין שיתחייב ראשון: איתמר נמי אייר חייא בר גמדא נזרקי מפי חבורה. פיי מייתי ליה ראיי [בא ליישב קושית התוסי] דהכי הוא עיקר והכי אסכימו אמוראי בבי מדרשא ולא תימא מתני רי הוא ויחידאה הוא ורבנן פליגו עליי ומפקי ליי מנפש אחת למעומי זה עוקר וזה מניח ולא גרסיי נזרקה

מפי חבורה ואמרו בעשותה:

תפשוט דלא התירו ואבייע לעולם לא תפשוט. ...;1gחסר;1l וכיון דיש כאן בי תירוצים

חדא קולא וחדא חומרא לחומרא אזלינן ולא נפשוט בעיי דרב ביבי וצריך לומר דמויד ג"כ

לא לפשוט דודאי יש חילוק ביניהם דכאן וודאי לא יעשה בידים אבל בהך דרב ביבי ממילא

נאפי ואסקינן לאותה חצר מותר לחצר אחרת אסור דמיתעביד מחשבתו אבל גבי רודה פת

מן התנור רצונו לאפות הפת ורודה אותו קודם שנאפית ומיהו במזיד אפיי לאותו חצר אסור

כדקאמרינן: **ראבייע דכייע לא קנסר שוגג אטר מזיד.** כלומר אידי ואידי בשוגג בדקאמרת ולא משום קנס אטו מזיד אלא בשוגג גופיי אסור לחצר אחרת אלמא במזיד קנסו וכן נראה ממייש רבינו הגדול. והא בשוגג ומיימ לפי לשון שפיי דוקא מבעוד יום אבל משחשיכה מותר לאותה חצר דהא איפשט התירא בין בשוגג בין במזיד לחצר אחרת אסור לעולם דהא אפשר ליי להחזיר לאותה חצר, ואין זה מתוקן בהלכות:

דף דאילימא בשוגג ולא אידכר למאך התירו. איכא דק"ל, דילמא דחזי אינשי ואמרי לי' רדה ואיכי דקשיי להו עוד דלמא איירי בהזיד בלאו ושגג בכרת דחשוב שגגה כמבואר לקמן פרק כלל גדול ונראה דלאו קושיי הוא כלל דמשמע לי' דמשום חיוב חמאת דוקא התירו לו ולא משום דאתיי לידי חלול שבת וכשמודיעיי לו מן האיסור דאז ליכא תו חיוב חמאת באמת אסור לו לרדות וא"כ כיון דאינו יודע שיש חיוב חמאת ואינו יודע רק מחיוב לאו איך

ירדה אותו וגם כשמודיעין לו איך יאמרו לו רדה כיון דליכא תו חיוב המאת הרי אסור לו לרדות וכשמתרץ הש"ס במזיד ותני שלא יבוא לידי איסור סקילה ה"ה באידכר או בשאר

דברים:

כי אומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חבירך. קשיי ליי לר"ת ז"ל, והא אמרינן בעירובין

פ' בכל מערבין ניחא ליי לחבר דליעבד איהו איסורא קלילא ולא ליעבד ע"ה איסורא רבא

ומפרקי שאני התם שע"י החבר הוא עושה שא"ל מלא לך כלכלה זו תאנים מתאנתי וקשיי

להו הא אמריי בפסחים שהכהן עובר על עשה דהשלמה ומקריב קרבן מחוסר כפורים

בערבי פסחים כדי שלא יבא חברו לידי איסור כרת וא"ל שאני כהנים דשלוחי ישראל

בערבי פסחים כדי שלא יבא חברו לידי איסור כרת וא"ל שאני כהנים דשלוחי ישראל

שוינהו רחמנא והוא אינו יכול לזכות מעצמו וא"נ שאני הדביק פת בתנור בשוגג דלאו

איסור הוא שאפשר לו להתכפר בחטאת ואין רדייתה אלא זכות לו שיפטר מקרבן, כנ"ל:

והא בעי עקירי והנחה מע"ג מקום די. פ' גמרא גמרי לה הכי ומקראי לית לן ואפיי

ממתניי ובריית' לית לן בהדיי וכן הא דמקשי ודילמא הנחה הוא דלא בעיא הא עקיר' בעינן

כלל. ולא נראה, דלמעלה מי' כיון דאיתפליג לי' רשותא מקרקע והאי רשות ליכא למימר לה טעמא משום קלוטה כמי שהונחה הלכך אי מבעיא ליי לרבה לא מיחוקמא מחניי כר"ע דאמריי אבל למטה מיי ד"ה חייב לר"ע משום דיליף זורק ממושיט הוא ולרבנן משום דנסב ס"ל הכי קלוטה למעלה כמי שהונחה שם היא ופטור דמונחה במקום פטור הוא אלא הא באי אמרי' למעלה מי' פליגי ור"ע יליף זורק ממושיט לית ליה קלוטה כמו שהונחה דאי כי היכי דלא אמרינן הא מני רבנן היא אע"פ שאפשר. ולשון אחר מתרצין עוד בתוספות, מכגול בלא שמעיי ליי לר"ע דאמר הכי ליכא למימר הא מני ר"ע דהא אפשר דלא סבר הכי באמר רבה אבל למט' מעשרה ד"ה חייב הא סברא דנפשי, הוא כלומר דאפשר לומר כן אבל דיומאוי למטה מעשרה משום טעמא דקלוטה כמי שהונחי לא שמענו שחייב ר"ע כלל ואע"ג פליגי בדיוטא אחת פליגי אבל בשתי דיוטאות אפיי במושיט כדאיי בפי הזורק הלכך בשתי שמעינן להו לרבנן ודבר פשוט הוא זה. ויש שמוסיפין לומר, דאי במיליף זורק ממושיט כי הוא מתחייב בשתיהן אבל משום קלוטה כמי שהונחה לא שמעי' לי' לר"ע דמחייב בדלא מעשרה לא תנן ואפיי תימא בין למטה בין למעלה קתני בדר"ע משום דיליף זורק ממושיט גמריי ולא מדברי רבה ומתניי למעלה בלחוד קתני דר"ע מחייב וחכמים פוטרין אבל למטה כד"ה מדקאמר ר"ע הוא אלמא ליכא לאוקמי לעולם כרבנן. ולדידי ל"ק לי כלל, דאנן מר"ע למעלה מעשרה פליגי אבל למטה מעשרה ד"ה קלוטה כמי שהונחה כי היכי דתיקום מתניי ל"ק הא מני רבון דבדרבון מספקא ליה ואיכי דמיפרקיי אי מספקא ליי לרבה הול"ל דודאי אכתי בספוקי, קאי ומיהו בדר"ע לא מסתפקי לעולם דבודאי סבר קלוטה כמו שהונחה וע"כ למימרא דפשיטא ליי לרבה דבקלוטה כמי שהונחה פליגי וכוי. איכא למידק ודלמא רבה סברא הוא ועדיפי ליה עקירי ולא כמו שפיי:

כמי שהונחי לפוטרו דאלת"ה למטה מעשרי בשתי דיוטות הו"ל ר"ע לפטור ורבנן לחיוב

ואמר רבה אבל למטה מיי ד"ה חייב משום דאמרינן קלוטה כמי שהונחה. ק"ל, ל"ל למימר הכי א"ה קשיי לרבנן אדרבנן כדאמריי בכוליי שמעתין דאינהו בעי הנחה ע"ג מקום חשוב וא"ל ניחא ליה לאהדורי למילתייהו דרבנן במתניי א"נ לאו סברא דדוקא קאמר [אלא ה"ק] אבל למטה מעשרה א"ל דד"ה חייב וא"ל נמי למטה מיי נמי פליגי (ובסיפוקא)

[וכספיקא] שלישית היא: ווכספיקא] שלישית היא:

מאריי אייש מחייב היה רבי שתים אחת משום הוצאה ואי משום הכנסה. איכא דקשיי
ליי, והא רב יוסף דהוא מאריי דההוא פירוקא אמר בפי הזורק דרי לא מחייב אלא אחת
לעולם ול"ק דר"י לא אמר אלא רי הוא סתם וכיון (דחזיא) [דדחינן] ליי מרי (דדחי) [דזיז
בזה] מהדר גמי לאוקמי כאידך דרי ואליבא דרב ושמואל, כי היכי דלא תיקשי ליי ודלמא
הנחה הוא דלא בעיי הא עקירי בעיי:

717 17

הכא למטה מיי. ק"ל, למט' מי' נמי תעש' כרמליי, ואע"פ שהאדם תופס' בידו כשם שלמעלי נעשיי ר"ה ואע"פ שהוא תופס אותה כראמרי' אלא טרסקל בר"ה רה"י הוא ולאו מילתא הוא דכיון שהוא כלי לא עשו אותה כרמלית כדאמרי' לקמן בקופה עשרה רה"י פחות מכן מטלטלין ממנה לר"ה ומר"ה לתוכה, וכמו שפיי [רש"י], ולא גזור רבנן לבטלה מתורת כלי הואיל וכלי הוא ואפשר דהאי למטה מי' לאו דוקרן אלא למטה מג' נמי הוא ואיידי דאמר הא למעלה מי' אמר נמי למטה מי' והל"ל למטה מג' ואע"ג דלא מתוקמא במשלשל ידו למטה מג' משום דקתני עומד הכא כיון דיש טרסקל בידו אפשר שעומד ויש לטרסקל בית

יר גדול עד שהוא עצמו עומד למטה מגי:

אכפל תוא לאשמעינן כל הני. פירש"י ליחני פשט כנף בגדו לפנים וקשיא לן הא טובא
קמ"ל דלמטה מג' חייב בידו ופלוגתא דאמוראי הוא לקמן בפ' המצניע ומלתא אגב אורחא
קמ"ל דהא הנחה הוא ולאו מלחא הוא דהתם כשהוציא ידו לרשות אחרת דאפי' למטה
מג' א"ל בתר גופא גרירה אבל למי ששלשל ידו למטה מג' ברשות גופו פשיטא דהנחה
היא ול"צ למימר וסיפא דקתני פטורין ודאי אי בשלשל המכניס והמוציא ידו למטה מג'
מצריך צריכי וקמ"ל דאגד ידו שמי' אגד אלא דלא ניחא לי' למימר דנקט רישא בהאי גונא
מצריך צריכי וקמ"ל דאגד ידו שמי' אגד אלא דלא ניחא לי' למימר דנקט רישא בהאי גונא
לאשמעינן פטורא דסיפא ומיהו רישא נמי קתני פשט העני ידו לפנים ונטל ואי קטבר אגד
ידו לא שמי' אגד אפי' נתן בעה"ב ידו לחוכה העני חייב אלא י"ל ס"ל הכא כמאן דמחייב
החם ולא ניחא לן לאוקמי לסיפא בשלשל המכניס והמוציא אלא בשלשל המקבל הלכך
החם ולא ניחא לן לאוקמי לסיפא בשלשל המכניס והמוציא אלא בשלשל המקבל הלכך
קשי' למה איכפל תנא לאשמעינן כל הני. וי"מ איכפל תנא לאשמעינן הני לומר דהו"ל
לאשמעי מאי דאשמעי במילי דאורחא הוא אבל למיתני עשיר ועני סתם בשוחה וגומא
לאשמעי מאי דאשמעי במילי דאורחא הוא אבל למיתני עשיר ועני סתם בשוחה וגומא

מלאכה הרי לא חשב לכלום, כנ"ל: דדרך מלאכה זו בכך מה שאין לומר כן במחשב למלאכה עצמה ולא לדבר אחר שאם אינה דשאני מתכוין לאכילה ואוכל דמגו דמהני מחשבתו לאכילה מהני נמי לשבת לשווי' מלאכה לר"מ אמאי פטור לימא מחשבתו משוי לי' הוצאה אע"פ שאין דרך הוצאה בכך אלא ש"מ פטור הא מכוין להוציא בפיו וכן נמי נגר היוצא בקיסם שבאזניו ושולחני בדינר שבצוארו מקום ואי ס"ד כל מילי דחשיב עליה מחשבתו משויי ליי למקום היכי תנן בפיו ובמרפיקו שבת והוציאו חייב ואמאי הא אין דרך הוצאה בכך כלומר בפיו אלא מחשבתו משויי ליה אינו למלאכה. תדע דהא אמרי' התם בשלהי הזורק גבי הא דתנן בכריתות (יג:) אם היתה ואין אותה ההנחה כלום נמצא שלא מתכוין להניחה כשם שאין הנחתו מלאכה כך מחשבתו על מקום שאין בו די במה יעשה אותה מלאכה גמורה הרי אינו מתכוין אלא להניח שם ומגו דהוה מלאכה לכך הוה מלאכה לענין שבת שזו מלאכת מחשבת אבל אם דעתו להניח ודרך הנחה זו בכך וכן השתנת השתן ויריקת הרוק שהוא מכוין לנקות עצמו מהן ועושה כך כלב מקום וכן שריפת פי הכבשן לפי שהנחה זו חשובי לו לפי כוונתו יותר ממקום אחר כגון זרק בפי הכלב שהוא מתכוין להאכילו והוא מאכילו אותה האכילה משוויי פיו של מחשב להניח ואינו מניח. אבל עיקר הדבר כך הוא: כשאדם מחשב למלאכה ועושה אותה כלל שאין אומר במלאכת המלאכה עצמה שתהא מחשבה עושה אותה מלאכה שהרי הוא איחמר אלא בעלמא איחמר ובהיכי דאחשביי קמ"ל. ואני אומר שאין עיקר קושייחם קושיי ביכי אמריי בסמוך מהו דתימא ה"מ היכי דאחשביי לידיי א"ל ה"ק מ"ד דר"י לאו אמתניי מחשבה איכא וכי הנוטל מחשב מאיזה מקום הוא נוטל. ואי קשיא, אי מחני׳ ליכא מחשבה אומרים דבמחניי ליכא למימר הכי דבשלמא נחן בחוכן איכא מחשבה אלא נטל ממנה מאי נתינת אוכלין אלא משום אכילתן או תשמישן וכן נטילתן, כך מפורש בתוסי. ואחריי דמפרקי שאני התם דנעשית מחשבתו לגמרי אבל הכא לא נעשית לגמרי שאין עיקר מחשבת פי המוצא תפלין השתין ורק חייב חטאת ומפי לה טעמא דמתשבתו משוי ליי מקום ואיכא ליי מקום כדאמריי בשלהי פי הזורק גבי זרק בפי כלב ובפי הכבשן חייב ובמסי עירובין ידו של אדם חשובה כדי על די. איכא דקשי לי בלא"ה נמי לחייב דמחשבתו משוי וננס דלאו אורחא הוא:

בתאבה הדיי אם השבי לביום, כבי י.

בתוב בכל הנוסחאות: שתי כחות באדם אי דמו ופטור וכן הוא גרסת ר"ח ז"ל, ופיי כגון
שנעקר ממקומו וקיבל וכשני ב"א דמי וחייב שהרי עקירי והנחי הוא או דלמא כאדם אי הוא
ופטור כאלו נותן מימינו לשמאלו דאע"פ שהעבירה די אמות פטור כך מפורש בתוסי ולא
דאיק ליי דהני לאו שני כחות נינהו דעקירי והנחה בכח אי היא. לשון אחר: "כגון שקיבל
בעקירה ממקומו", וכך פירושא: כשני בנ"א דמי בעומד ומקבל, דהא עקירה והנחי תרוייהו
מכחו אתו א"ד כאדם אי דמי שעשה עקירה ולא הניחה במקום אי דפטור וה"נ ההנחה לא

נעשית מכחו הראשון. ויש לרש"י ו"ל פי' אחר טוב מזה, אבל אין הגירסא מודה לו: בכותל משופע. מפורש בתוס' בשרבים מכתפין עליו דאי אין רבים מכתפין עליו הו"ל כרמלית. ואני אומר אע"פ שאין רבים מכתפין עליו דכל אויר ר"ה עד עשרה ר"ה ופני כותל ומשופע שוין הן, ותנן (ק.) למטה מעשרה בזורק בארץ ואוקימנ' בפני הכותל ממש

ובדבלה שמנה כדלקמן (שבת ז:): אייד בתר כלי אזלינן והא לא נה. ק"ל, והא אמריי במסי ב"מ פ"ק (ט:) אלא מעתה היה מהלך בספינה וקפצו דגים ונפלו לתוך הספינה ה"נ דלא קני ומהדריי מי דמי התם ספינה מינח נייחי דמיא הוא דקא ממטי לה ולאו קושיי הוא כלל דהתם כל חצר דאינה מהלכת קניא וספינה אינה מהלכת אלא מיא ממטי לה, אבל גבי שבת הנחה בעי והא ניידא ולא

בייחא:

הא דסבר בן עזאי **מהלך כעומד דמי,** לית לי' הא דאר"י המפנה חפצים מזויות לזויות ונמלך עליהן והוציאן דלדידי כיון שנמלך ויצא כעומד לפוש ועוקר דמי וה"נ מפורש בר"פ א"נ (כתובות לא.). וקשי להו לרבנן, איפכא מעביר ד' אמות בר"ה גמרא גמירי לה וא"כ לילף מיני דמהלך לאו כעומד דמי דלמא שאני התם דמקום חיוב הוא לכ"ע אבל הכא מקום פטור הוא לכ"ע ואין דנין קל מחמור להחמיר עליו. תו קשיא להו, לר"ע דאמר קלוטה כמי פטור הוא לכ"ע ואין דנין קל מחמור להחמיר עליו. תו קשיא להו, לר"ע דאמר קלוטה כמי שהונחה זורק, ד' אמות בר"ה היכי משכחת לה ומפרקי לה דלא אר"ע חלוטי כמי שהונחי עוקא בהכנסי לרשות אחרת דקלוטי מחיצות, אבל בחד רשות לא אמריי. ובירושלי (א,ג) מצאתי רב חסדא שאל לרב הונא לדעת ב"ע אין אדם מתחייב בתוך ד' אמות לעולם כיון שהוציאה נעשה כמי שהונחה על כל אמה ואמה ויהא פטור, ואין שם פירוק מפורש על זה:

דף ר אלא מידי דהוה אמוציא כרי. אי קשיא, צדי ר"ה גופיי מנ"ל, עיין תוסי ואפשר שכן היה במשכן מיתרי האהלים זה נכנס וזה יוצא במחנה לויי דהוי ר"ה וקים להו לרבנן דאורחיי

בהכי: אימור דשמעת ליי לר"א היכא דליכא הפופי אבל היכא דאיכא הפופי מי שמעת ליה. וק"ל, דגרסי במסי עירובין פי כל הגגות (צד.), ונפלגו בצידי ר"ה דעלמא אי פליגי בצידי רה"ר דעלמא ה"א ע"כ ל"פ רבנן עלי דר"א אלא היכא דאיכא חפופי אבל היכא דליכא תפופי לא קמ"ל אלמא בכולהו פליגו א"ל דה"ק ע"כ ל"פ רבנן אלא היכי וכוי קמ"ל דאדרבה היכי דליכא חפופי פליגי והיכא דאיכא חפופי מודה ר"א לרבנן דכרמלית הוא. א"נ סוגיא היכי דליכא חפופי במי איכא חפופי נמי פליגי, ור' אחא הוא דאמר דלא פליגי דלא

שמעי' לי' לר"א הכי: ארבע רשויות לשבת. הקשו בתוסי ליתני המשה, דהא קרפף יותר מבי סאתים שלא הוקף

ל"ק דההוא רה"י דאורייתא והני בין מדאורייתי בין מדרבנן שמותם עליו אלא שדיניהן

שלשה מן התורה ומדבריהם ארבעה: למעוטי הא זר"י זתניא יתר ע"כ אר"י מי שיש לו בי בתים וכרי. אי קשי אמאי לא מייתי ההוא זתנן בפי כל הגגין ועוד אר"י מערבין למבוי המפולש א"ל אי מהתם ה"א כי אמר ר' יהודה מערבין בצורת פתח או בדלחות ואע"ג זהתם בגמ' מוכח דאפי' בלחי או

קורה קאמר, ממחני בהדיא לית לן:

המפולשין ר"ה גמורה אלמא שתי מחיצות לאו דאורייתא וכיון דר"ה דאורייתי הוא לא

מהני בה לחי או קורה א"ל כי קתני ר"ה הם ברחבים י"ו אמה קתני דפחות מכן לאו ר"ה

הוא כדגמרי בפ' הזורק וכי אר"י מי שיש לו ב' בתים וכו' דאלמא שתי מחיצות הוי רה"י

דאורייתא דלמא ברחב עשר או מעשר ועד י"ג אמה ושליש בלחוד קאמר זומי דפסי

ביראות וכדסבר רב אחא קמי' דרב אשי למימר בפ"ק דעירובין ומ"ה דיינינן לי' מרישא

נוהו רה"י שהוא גמורה במחיצתה אבל שתי מחיצות לעולם מדאורייתי לא הוה רה"י:

אלא אימא אינו חייב על אחת מהן. כ' רש"י ז"ל, יש אחת בהן שאינו חייב עליו מיתה וכן

הוא בודאי דחייבין על כולן במזיד ובשגגתן חטאת דאי ס"ד דפטור מ"מ קשיא מנינא דאיסי

אלא אימא אינו חייב על אחת מהן. כ' רש"י ז"ל, יש אחת בהן שאינו חייב עליו מיתה וכן הוא בודאי דחייבין על כולן במזיד ובשגגתן חטאת דאי ס"ד דפטור מ"מ קשיא מנינא דאיסי דקתני ארבעים חסר אחת לומר לך שאם עשאן כולן בהעלם אחת שהוא חייב ארבעים חטאת חסר אחת א"ו לא פטר איסי אלא מסקילה והיינו דאמריי ענוש כרת ונסקל אצטריכי ליה וענוש כרת לאו דוקא אלא נסקל אצטריכא ליי דכיון דבשוגג חייב חטאת פשיטא דענוש כרת ואיסי נמי מסקילה קאמר דאינו חייב על אחת מהן:

דף ז אילימא דאיכא מחיצה עשרה הוא דהויא כרמלית ואי לא וכוי, והא"ר גידל וכוי.

איכא למידק ולקשי ליי מדתניא לעיל וכן גדר שהיא גבוה י ורחב די זו היא רה"י גמורי איבא למידק ולקשי לי מדתניא לעיל וכן גדר שהיא גבוה י ורחב די זו היא רה"י גמורי א"נ מדתנן חולית הבור והסלע בזמן שהן גבוהין יי הזורק לתוכן וכוי וא"ל דלהכי מקשי א"נ מדתנן חולית הבור והסלע בזמן שהן גבוהין יי הזורק לתוכן וכוי וא"ל דלהכי מקשי אלא הכא בבקעה שאינה מוקפת לדירי והוא יותר מבי סאחים וקאמר והיא כרמלית, אבל אין מטלטלין בו אלא בדי אמות כדפרש"י ז"ל. ומיהו הוי יכול לאקשויי משמעתי דעולי אין מטלטלין בו אלא בדי אמות כדפרש"י ז"ל. ומיהו הוי יכול לאקשויי משמעתי דעולי מקים דקאמר פחות מכן הוא כרמלית א"נ בשאין בה אלא שתי דפנות שאיני רה"י וקאמר דלא הי כרמלית אלא הא מפרשי ליי מפי דקאמר פחות מכן הוא כרמלית א"נ בשאין בה אלא שתי דפנות שאיני רה"י וקאמר דלא הוי כרמלית אלא במחיצה עשרה כדין מחיצת רה"י ומסיפא קשיי כדאמרן. ובתוסי מתרצים דה"ק: אילימי דאי איכא אויר מחיצה עשרה [נ"א – אויר הראוי למחיצה עשרה]

הוא דהוי כרמלית, אבל ודאי מחיצה עשרה פשימא ליה דרה"י הוא. והאי דנקט מחיצה ולא נקט אויר (מחיצה) משום דבעי לאיתויי מלתא דרב גידל והוא אויר מחיצה [שאין בו]

דיוקא ומיהו לית הלכתא כדרי חסדא כדפסקינן התם בגמי בהדיא ובפי הזורק תניא כוותיי להא דרי יוחנן ממתניי דקתני חולית הבור והסלע ולא תני הבור והסלע ר"ח לית ליה ההוא הזורק נמי מימרא הוא דרי יוחנן ומימרא לר"ח לא ס"ל ואע"ג דהתם בפי הזורק מסייע לה מערבין א' וכו' שמעתא התם וי"ל דהא דאמר אביי הכא מצטרפין מימרא הוא וההוא דפי למעלה מזו ועליונה גבוה י' טפחים אם יש גדור חמשה ומחיצה תמשה מערבין שנים ואין ההוא דהתם לענין ערובי חצרות כההוא דמייתי לה בפי כל הגגות בעירובין שתי חצרות זו שלא כדברי רש"י ז"ל שפיי שם חריץ עמוק חמשה וכוחל תמשה על שפתו. ואחרים פיי, שעל שפתו שהכל כמהיצה למי שעומד בתוכו. כך תרצו מקצת הכמים הצרפתים ז"ל, דפ"ק דעירובין ומלשון גודא וגוד אסיק מחיצתה, ולפ"ז י"ל דחריץ מצטרף עם מחיצה בעלמא. ורב נתן בעל הערוך פי' גדור חמשה כגון גבשושית שבקרקע גדור מלשון גדודו חוליות הבור שכן דרך כל הבורות לעשות להם חוליי והו"ל כגדור עשרה משא"כ בחריץ עמהם. ומיהו קשיא, הא אמרינן בפי הזורק בור וחולייתה מצטרפין לעשרה וא"ל שאני מחיצות גמורוי ונעשה בית גמור ועוד שאותן מחיצות ראויות לקירוי לפיכך מצטרף הגדור בגדור או כולו במהיצה ואיכא דמפרקי שאני הקק בית שהיא ראוי לדירה שהרי יש לו מחיצי דהתם משמע דאפיי רובא מחיצה לעולם אין מצטרפין כדקאמרינן עד שיהא או כולו (גיטין טו:) גדור חמשה ומחיצה עשרה אין מצטרפין וליכי למימר דשאני הכא דרובא תוך מהיצות דעשרה הוי ורה"י הוי. ואיכא דקשיי ליה, הא אמרי בפי המביא גפי תניין בקעי רבים כלל רה"י הוא והא איתנהו למחיצות מבחוץ דהוו עשרה הלכך תוך התקק נמי בסכת תשבו בסכת בסכות הלכך בעי' תוך ג' דליהוי לבוד אבל לענין שבת כל היכי דלא סוכה אם יש משפת הקקו ולכותל ג' מפחים פסולה א"ל לענין סוכה דפנות בעי דכתיב בכולו. ואיכא למידק אמאי לא בעינן שיהיו מהיצות תוך ג' לשפת החקק כדאמרי' לענין ה"ג וכן גרסו הגאונים ז"ל: ואם הקק בו די על די והשלימו לעשרה מותר לטלטל (בתוכו) עשרה כראמר בית שאין תוכו עשרה וקרויו משלימו, ואין צורך:

דרי יוחנן, ומיני הוא דדהי לר"ח מהלכתא: **נעץ קנה ברה"י וזרק ונח ע"ג אפי גבוה קי אמות חייב.** נראה שרש"י ז"ל מפרש דלא

בעי ר"ח הנחה ע"ג מקום די ברה"י ואע"פ שמשמען של דברים כן תימא הוא א"כ היכי

פשיטי להו לרבנן דגמי דכעיגן עקירה והנחה ע"ג מקום די דאקשו לה בהדיא לעיל אמחניי

ומשמע דאביי כרי חסדא ס"ל מדקא מהדר לאוקמי מימריי אליבא דד"ה ותו דכתב לה רבינו

הגדול ז"ל בפסק הלכה ואע"ג דק"ל הנחה ע"ג מקום די בעינן. ומצאתי לר"ח ז"ל שכי וק"ל

דלמעלה מי' א"צ די על ד' אלא קנה אפיי עולה למעלה מי"ט וזרק ונח ע"ג חייב. ומדברי

כולם נלמוד לפרש דהיינו נמי דאתא ר"ח לאשמעינן דרה"י עולה עד לרקיע והויא כמונחת בקרקי ואע"ג דלא ס"ל קלוטה כמי שהונחה דהנחה כל דהו [ברה"י] מיהו הויי הנחה (נמי) [כמו] שהוא מקום די הלכך לא בעינן הנחה ע"ג מקום די אלא כגון בר"ה א"נ לאדם שהוא עומד ברה"י שאינו דומה לקנה נעוץ דהוא (בר"ה) [כרה"י] עצמה. וא"ת הא לעיל (שבת ד:) אמריי דרי לא בעי הנחה ע"ג מקום די מקמי דתייתי פירוקא דאביי א"ל התם לא ס"ד נמי דכרב חסדא והוי מצי למדחי התם טעמא דרי כר"ח אלא הואיל ואתי לדחויי ניחא ליי לדחויי כדאביי והוא מסקנא דשמעתא:

لا بالا

מיי לפיכך פטור ולא משום מחיצות כלל עינון ברשב"אוץ; וכן דעת רב אלפס ז"ל דלא שכיון שהוא בתוך ג' נעשית כמונחת וכשהוא גבוה ז' ומחצה הרי הונחה ואותבה למעלה ברחבה ששה בין בשאינה רחבה ל"א בבלים לבוד ועכשיו כלי הוא אלא עיקר פטורה משום פטור שנמצא אויר שתחת שולים עשרה ונעשית רה"י. ואני איני אומר כן, דלעולם בין אם היתה גבוה עשרה עם השולים בלא אויר שולים מצטרפין עמה וכשיש בה שבעה ומחצה מחיצות נינהו ול"ד לבית דקירויו משלים לעשרה דע"ג רה"י דהתם הא איכא עשרה וה"נ רשות אין אומריי פחות משלשה מצטרף עם המחיצוי דל"א לבוד אלא במחיצות והני לאו ומשהו חייב משום דשולים ממעטי בה כיון דאינה גבוה עשרה ומדין לבוד עושין אותה בשאיני רחבה ששה דכשאר הפצים דעלמא הוא לפיכך פרשוה ברחבה ששה ואפ"ה בשבעה גוד אחית מחיצתה והוה רה"י. ומקצת הכמים הצרפתים ז"ל אמרו דליכא למימר לבוד רחבה ו' עסקי' שאלו הי' רחבה ששה כיון דמטא לעשרה בשבעה ומשהו נמי פטור דאמרי' **כפאה על פיה וכו' שבעה ומחצה פטור.** פרש"י משום דהוי' למעלה מעשרה ובשאינה שולים נמי והא ק"ל גדור חמשה ומחיצה חמשה מצטרפין וכדכחיבני לעיל (שבת ז:): התכלת (מנחות דף מ"א בי, וע"ש ברש"י ד"ה בתילתא) וגבוה עשרה דקאמרינן אפיי בהדי חומשין למחיצות נמצא עובי המחיצה אצבע צרדה שהוא חומשו של טפח כדמפורש בפי קאמרינן ואם אינה רחבה ששה חייב מיחה וקרבן קאמר. ורביי אלפסי ז"ל נתן אותן שני לא לכתחלה קאמרינן דאפיי רחבה כמה פטור אבל אסור הוא אבל לפטור ממיתי וקרבן מחוור, חדא - דכל היכי דמצריך להכי מקשי ליה בגמי בהדיא, ועוד - שאין זו חומרא דאנן **רחבה ששה פטור.** כ' רש"י ז"ל, דל"ד ולחומרא לא דק דהא סגי בחמשה וג' חומשין. ולא

מסיים הכא רחבה כמה, ויותר מזה כתבתי בס' המלחמות: **וכן בגומא.** י"מ וכן בגומא תשעה ר"ה וכ"ש פחות מתשעה דמשתמשי בה רבים ולא מדמי גומא דתשעי לעמוד אלא כל גומא עמוקה מג' מדמי לעמוד תשעה והיינו דאמרי' מאי לאו אסיפא וקתני פחות מכן מטלטלין וכל פחות מכן במשמע אפי' שמנה שבעה. ולא מסתבר, אלא פחות מט' לא משתמשי בה להניח שם כליהם כי היכי דליתברו ברגלי ב"א ובהמה

ובדברים הנגררין בר"ה אבל עמוק תשעה משחמרי כלים בגוייהו שאין סתם כלים נוגעין

בשפתה ופחות מכן דגומא, אתשעה:

בנגררין, דעקירה והנחה הוא:

[א"ל] רישא אם טלטל חייב חטאת ועלה קתני וכן בפחות מכן אע"פ שאין מטלטלין אם [דפחות מכאן] כלל. ותימא הוא, דהא וכן קתני כדאקשינן בעלמא (פסחים טו.). א"נ לא ארישא. פיי אאין מטלטלין מחוכה לר"ה ולא מר"ה לחוכה אבל לא קאי אשיעורא

בחבור הרמב"ם ז"ל כתי' שכתבתי, והוא העיקר. וה"ג מוכח בפי כיצד צולין (פסחים פה:) נערות כגון ששלשל יד למטה מג' וקבלה והא ודאי עקירה, וזה מחוור לכל. אבל מצאתי הבית נעקרה ונפלה לר"ה או לצדי ר"ה והרי יש כאן עקירי וכ"ש למאן דאוקמא בפי אלו ורמא וזקפיי. ועי"ל דההוא כגון שהיתה רה"י גבוה מר"ה וכשהוא מוציאה משפת אסקופת ויוצא ולא בדברים המתגלגלי' אלא דוקא בדברים המרובעים שעוקר ומניה כגון זרזא דקני עקירי בתחלת די והנחה בסוף די ולא הוי מונח בנתיים והיינו דלא אשמעינן רב יהודא מגרר ועקירות הרבה הן והנחות הרבה הן לא עקר בבת אי כל הכלי אבל מגרר עקירה אחת הוא אחד במקומה הראשון ומונחת היא שם וכי חזר והפך פעם אחרת לא עשה מלאכתו כאחת שגירר הוציאה ממקומה הראשון ואפיי לא משכה במילואה אבל רמא וזקפה עדיין ראש כמגרר הפץ. אלא הך מימרא דוירזי דקני, א"ל דשאני רמה וזקפה ממגרר שהמגרר משעה ואע"פ שלא עמד דעקירת הרשות עקירה הוא ועקירת גופו עקירה הוא דיהא המגרר עצמו פטור נימא עקירי גופו מרה"י לר"ה עקירה הוא ואע"פ שהגבהה הראשונה לא היתה לכך כן שא"כ אף המפנה הפצים מזויות לזויות ונמלך עליהן כשהן ברה"י והוציאן למה הוא ז"ל דשאני מוציא מרשות לרשות דעקירת הרשויות עקירה הוא לחייב עלה, ולפ"ד אינו ואיסור גניבה אין באין כאי אלמא אע"ג דלא עקר ליי מחייב. וראיתי מתרצין בשם הראב"ד הגונב כיס בשבת כו' היה מגררו ויוצא מגררו ויוצא (חייב) [פטור] שהרי איסור שבת האי זירוא דקני רמה וזקפה לא מחייב עד דעקר ליה. איכא למידק והחניי [דף צא:] מגמג פמנג:

אבל אנן קיי"ל כשמואל דאמר אין הולכין בממון אחר הרוב ולדידיי ל"ק כלל כדמפורש נשים בתולות נשאת וההוא קושיי מעיקרא אליבא דרב דאמר הולכין בממון אתר הרוב דאשכחן כוותי' טובא בי ההוא דאקשינן בר"פ האשה שנתארמלה ליזול בתר רובא דרוב אסוי לעולם מא"ל ואל תתמה למה לא בעי לשנויי אליבא דרבא דמקשיי סתם אליבא דאביי דערובין (ט.). וא"ל לא בעי לתרוצי הכי משום דהחינה לרבא לאביי דאמר בין הלחיים למידק עליה לימא ליי הכא בפתוח לר"ה הוא והתם בפתוח לכרמליי והכי אוקמא רבא בפ"ק הא דאקשינן והאייר המא בר גוריא אמר רב תוך הפתח צריך לחי אחר להתירו. איכא 717 12

בפ' המובר פירות ואפ"ה מקש" ל", סתם כ"ש בזו וכיוצא בה אקש" במט" תמורה ונברור תד לגבי כלב אליבא דמ"ד יש ברירה וקי"ל אין ברירה בדאורייתא ותירוציה דרב יהודא אמר רב הלכה הוא ולפתוח לכרמלית אבל פתות לרה"ר ל"צ למיהוי מקורה מדק"ל כרבא. ואיפ"כ אין זה מחוור לי, משום דרב אמאי איצטרך לפרוקי באסקופת מבוי אי כרבא ס"ל אא"כ אתה אומר דחד מחד פריקא נקט. ואחרים אומרים דלא מתוקמא בפתוח לרה"ר כי התם דא"כ אפי פתח נעול כלפנים ומותר להשתמש בו דרבא ל"פ התם אלא סתם אמר בין הלחיים בין פתוח בין נעול בין מקורה בין ניתר בלחיים הכל מותר וכלפנים הוא כפשטא העמעתא דהתם ובפתוח לכרמלית בין הלחיים אסור דמודה ל" בהא דקאמרינן וקריו כלפי לעולם מותר דחודו החיצון יורד וסותם. והא דפירש"י ז"ל בהא דקאמרינן וקריו כלפי פנים פתת פתוח כלפנים מחודה החיצון של קורה לא מחוור כלל דאכולה אסקופא משמע, פנים פתת פתוח כלפנים מחודה החיצון של קורה לא מחוור כלל דאכולה אסקופא משמע, ובירושלמי (א,א) כל זמן שהפתח פתוח כולה כלפנים והטעם והואיל והותרה מקצתה של אסקופ' הותר' נולה דהא איכא היכרא טוב' דמיפרשן מרה"ר הוא כולה אסקופה ולא אתי לאפוקי לחוץ והיינו נמי דלא מוקי לה באסקופת בית משוס דלעולם בבית אין מה שנמשך לאפוקי לחוץ והיינו משום דבית אין היכרו והיתרו בקירוי אלא במחיצות:

דאר"מ אסור לכתף עליו מפורש התם בעירובין דלא אר"מ אלא בעמוד ואמת המיס אבל לההוא דאחרים וכן לא כתב סיפא דאם היתה אסקופה דכולה פשיטא כדפריי דמלתא גופא ומר בכה"ג ול"פ. ולפיכך לא כתב רבינו ז"ל הא דאמריי מסייע ליי לריב"א אע"פ שכתבה אשכחן דפליגי רבנן אאחרים ורב אשי נמי לא פליג אההוא דינא אלא מר פרק לה בכה"ג והתס פסקינן כר"ש לפי' סמך לו רבינו אלפסי ז"ל אפירוקא דר"י אמר רב דלדידהו לא כאחרים דר"ש פליג עליו דאמר בפי בל גגות (ערובין צא.) אי גגות ואי חצרות רשות אחת דאסור לטלטל מזו לזו ומסייע לי' לר' (יוחנן) [יצחק] ב"א. ובודאי לריב"א לית הלכתא כולה בין דתוך הפתח בין דחוץ הפתח ומ"ה דייקי לרב אשי מדקתני ה"ז רשות לעצמה ש"מ נעול כלפנים דהא בית לעולם רה"י הוה וכ"ש דאם היתה אסקופי רחבה די דלא משמע אלא ועוד דאפיי הויא אסקופי חוץ לפתח די דמותרת הול"ל הר"ז רה"י או לומר אע"פ שהפתח מצטרף בהדי מה שבפנים ובזמן שהפתח פתוח בלחוד הוא דמשתרייא וא"כ היינו רישא הויא כולה אסקופה ארבעה בזמן שהפתח נעול אסור דהא לא הוי בחוץ אלא פחות מדי ולא מותרת. אבל לדברי (רש"י) [רב אשי]דאמר באסקופת בית מאי ה"ז רשות לעצמה דא"נ גמורה הוא ומותר לטלטל בכולה בלא קורת מבוי ואפי' במבוי מפולש שהוא אסור, היא המבוי ואין דינה כדין אסקופי המבוי שתהא ניתרת בקירוי ושיהא הפתח פתוח אלא רה"י לפי פירוקא של ר"י אמר רב א"צ דה"ק ואם היתה גבוה ורחבה די אינה בכלל (ארבעה) והא דאמריי **מסייע ליי לר"י בר אבדימי.** נ"ל דרב אשי הוא שאמר כן לפי פירוקו אבל

מכתשי וכייש קופה וכליי גדולים לא:

אי קד

לוה אדם תעניתו ופורע. אפי במקומו במסי תעניי בס"ר:

אמר אביי היא היא. פיי לאו למימרא דסבר אביי בכ"מ גזריי נזרה לגזרה אלא בכיוצא בנו לפי שעשו כרמלית כרה"ר לכל דבר וכן אסרו לצאת בה"ש בכל מה שאסור לצאת משחשיכה וה"ג אומר אביי בפ"ק דביצה דמקשי היא גופא גזירה וכוי וכולה שמעתין מהוצאות בלחוד מייתי ומצאתי במקצת הנוסחאות ואביי אמר לך כולה חדא גזירה הוא ולרבא נמי איכא דוכתי דגזור בכה"ג כדאמריי בפי במה אשה כל שאסור לצאי ברה"ר אסור לצאת לחצר ואפיי בדברים שאם יצא בהיץ לרה"ר פטור שאינו אלא מדרבנן אלא

התם בתכשימין שאין אשה עשוי לפושמן כשיוצאה לחוץ:

והא דאמריי וכן בגת לענין מעשר. י"מ שלא החירו אלא על הגת משום דמיחזי עראי

אבל חוץ לגת אינו מוכיח ונראה קבע ולפיכך אסור ומאי וכן אראשו ורובו. ור"ח ז"ל כתב

דה"ק: כשם שהעומד ברה"ר ושותה ברה"י אין מותר לו לשתות אא"כ יכניס ראשו ורובו
למקום שהוא שותה שאם ישארו לו המים מותר להחזיר למקומן כן בנח לענין מעשר אין

מותר לו לשתות מן היין שבגת קודם שיעשר אלא אם הם צונן שיתכן לו להחזיר המותר

אבל בחמין שמפםידין היין וא"א לו להחזיר המותר אסור שכיון שמזגו בחמין נקבע למעשר

ואסור. זה לשון ר"ח ז"ל:

ے، باد

הא ד**תני רבה בר שמואל יוצא אדם בתפיליו עייש עם השיכה.** קשה לן, והא היוצא בשבת בתפילין פטור הוא כדאיי בפי במה אשה יוצאה, ואם כן ל"ל משמוש בתפילין, הא אמרן לרבא דכל שאם יצא בשבת פטור אין גוזרין בו. ואפשר לומר דשאני תפילין דדרך מלבוש הוא ואין אדם פושט עצמו בחוץ ואי לאו משמושין הוה אסור (כד"א) [כדאמרן]

בתכשיטין בחצר:

הא דאמרינן הלכה מולל וזורק וזהו כבודו אפיי בחול. משום כבודו קאמר ולא מפני שהוא אסור, מדלא קאמר הלבה מולל וזורק ובלבד שלא יהרג אלמא א"צ להזהר כ"כ שהוא אסור, מדלא קאמר הלבה מולל וזורק ובלבד שלא ימלול ר"א היא ור"א כב"ש ס"ל דאמרי אין הורגין את המאכולת בשבת דאיהו מדב"ש הוה כדאמרי בכמה דוכתי (שבת קל:; נדה ז:) ר"א שמותי הוא, שפירושו מתלמידי שמאי, כדמוכח בהדיא בירושלמי במסי ביצה (א,ד) ובמסי סוכי פ' הישן (ב,ח). א"נ קסבר ר"א לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר הזה דלא ס"ד לאוקמי מתני כב"ש. מ"מ מסקנא דב"ה סברי מותר להרוג מאכולת בשבת אפיי לכתחלה ורבה דשדי להו לקנא דמיא ור"ג אמר לברתי, קטלן בשבת הוה דדבר הלמד

ומשמאי כדתנן באבות, ושנה לו מדותיו של הלל ומדותיו של שמאי, והוא ראה דבריו של נעשה כרצון ב"ה שאותו היום כפופין היו בית הלל לבית שמאי. אי נמי ריב"ז קיבל מהלל כדאמרינן בו ביום גדשו סאה ורי יהושע שהיי מדב"ה אמר בו ביום מחקו סאה לפי שלא ריב"ז א"ל הזר ושמש שמאי או אחד מתלמידיו או שהסכים עמהם בדבריהם ונמנה עמהן והלא תלמידו של ריב"ז היי ורי יוחנן תלמידו של הלל היי כמו דאמריי בב"ב קטן שבכולן להרוג דבכלל מאכולת הן וכדפרישית. וא"ת על מה שאמרנו ר"א מתלמידי בית שמאי הוא מין שאין בהם מפריי ורבים כלל כגון אלברנו"ת פטור ולכתחלה נמי מותר בין לצוד בין מן העפר חייבין עליו ודאי מפני שמינו פרה ורבה הוא אינו אלא שהוא כמין הסריסים אבל שבאשפות ובדברים המוסרחין, וז"ד הרמב"ם ז"ל [הל' שבת יא:]. ול"ג דעכבר שהשריץ מן העפר הייב ולא פטרו מאלים מאדמים אלא כגון כינה שהווה מן הזיעה וכן תילעים ורבה אלא שחייבין עליו כמי שהוא פרה ורבה מזכר ונקבה שכן ההורג עכבר שהשריץ שהוא מין הידוע ההווה מן העפר בימות החמה שקוריץ בערבי אלבויגו"ת והוא אינו פרה וגמרי בהדיא הוא בפי חי שרצים מ"מ נפרש שהפרעוש מין רמש פרה ורבה הוא. וי"א שהורג פרעוש בשבת הייב ותמה אני על ר"ת ז"ל שכי כאן הכינה היא הפרעוש ואי אפשר אמרינן הכי, אלא מה אלים שפרין ורבין אף בל דפרין ורביץ דלפום הבי נמי אמריי התם גידין אינו הי יותר מששה חדשים וכוי. ומיהו בגמרא דילן בפי שמונה שרצים (קו.) לא אר"ש בן הלפתא ולא מחלזון למות וחלזון יש בו גידין ועצמות ולא קתנו כל דבר שאין בו גמל שמואל מקטע ידא ורגלא ויהב לי' קומי עוקא ר' יוסי בר בון יהיב לי' גו צליחותא מענינו הוא ומוכה בירושלמי דגרסי, התם הזקי' אמר כל ההורג כינה בשבת באלו הורג

שמאי ונחחבר לחלמידיו: הא דאמרינן ל"ק כאן בשמש קבוע כאן בשמש שאינו קבוע. ק"ל, דמי עדיף שמש קבוע מאדם עצמו שאסור לו להבחין בין בגדו לבגד אשחו שהוא עיון הגס יותר מבדיקת כוסות וקערות ושם לא חלקו נמי בין משחא לנפטא אלא הבל אסור ונ"ל שהטעם כמו שמפורש בירושלמי אית דבעי מימר מפני נקיות ומפני הסכנה מותר ואמרינן נמי התם לקנב חוזרין מפגי נקיות ומפני הסכנה מותר ואף על פי כן בשמש שאינו קבוע ובמשחי אסרו מפני שהוא

עיון דק יותר מאלו מפני שאינו רגיל לשמש לאחד וקרוב להטות:

רבולה פרשה לא, מיתיבי. ק"ל, וכולה פרשה היכי סליק אדעתיי דשרי והא מתניתא קתני
בהדיא אבל הוא לא יקרא וא"ל קרייה לחוד וסדור לחוד וכי קתני היכן התינוקת קורין לא
פרשיותיהן לאור הנר ומיהו למאי דאמרינן שאני תינוקת של ב"ר דאימת רבן עליהן מותר
להן אפיי לקרות ודיקא נמי מדקתני מתניי אבל הוא לא יקרא משמע אבל הם קורין והא
דקתני ברייתא מסדרין פרשיותיהן משום דאורחא דמילתא דאיגן אלא מסדרין בעלמא,

ואינו מחוור. וא"ל, סדור כולה פרשה וקרייה כולה חד הוא, וכי אקשי אדרבה בר שמואל וכולה פרשה לא, משום דס"ד דמחני הכי קחני היכן החיניקות קורין בלילה וקורא עמהם מפני שהם שנים בענין א' ומותר לקרות אבל הוא לא יקרא בפ"ע ומ"ה אקשי וכולה פרשה לא שריא בהדי תינוקת דודאי רבה בר שמואל כהדי תינוקות אמר דסידור משמע שהוא מסדר לחינוקות ואלו בפני עצמו אין זה מסדר ואיזה הוא מסדר זה המלמד סדר הפרשיות והם גומרין אותן והא דתניא מסדרין פרשיותיהן והיינו לפני רבן שמסדרין לפניו ללמוד סדר היום והפרשיות ופריק שאני תינוקות דאימת רבן עליהן והן מותרין והוא אסור שהם אין מונעין אותו מלחקן אם ירצה מפני אימתן, והן ודאי לא יתקנו, כן נ"ל:

ی بار

הבאה מלוה למלוה. ואי קשיא, והא תנן (קדושין פ:) לענין בנים קטנים, וישן עמהם בניינו לומר דשרי והכי איתמר התם כל כי האי ריבותא ליכול לא אסרה תורה אלא רבית לא אסרה תורה אלא פשוט ידים ורגלים ולא אסרה תורה אלא דמות ד' פנים בהדי הדדי ושרי קריבה בעריות דשאר ופירושו לא אסרה תורה לומר שהוא מותר כדאמריי בעלמא ובתם איכא הששא דביאה ור"פ לא איירי בשינוי ודיעות כלל אלא דר"פ לית לי' הך הקישא והכתוב אומר הרחק מעליי אל תקרב אל פתח ביתה ולאו דמיפשטה בעיין לר"פ להתירא בשאר בשר אלא גלוי ערוה בלבד ואלו בא"א דבר ברור הוא שנאסרה כל קריבה שבעולם אשתו גדה בכל ענין אסור. וקאמרינן דהך הקישא פליגי אדר"פ דאמר לא אסרה תורה ואפיי [בלא] יחוד דלא אתי השתא לידי ביאה, דהא אפיי להסתכל בה אסור בערוה, אף והדר פשטינן דאיסורא דקריבה גופא אסורא מהקישא דא"א דהתם ודאי כל קריבה אסורה בה איסורא משום חששא דביאה ואפיי כשת"ל דקריבה שריא ואידהי משום שינוי ודיעות כדכתיב אם ישכבו שנים וחם להם ואיכא נמי חבוק וחשש דביאה ואתא רב יוסף למיפשט דסתם ישנים במטה אחת נגעו אהדדי כדאמרי' בברכות והא איכא עגבות ומיתהנו מהדדו נראה דה"פ דסוגיא: דבעיא דמעיקרא היא בבגדה והוא בבגדו אי שרי ואע"ג דאיכא קריבה גבי אשתו כיון דלא רגילי בהכי איכא שינוי, גבי א"א ליכא אלא חוצפה ופריצותא. אלא דקריבה ותו קשי' בהקישא גופה מה ענין אשת איש לאשתו נדה בהיא בבגדה והוא בבגדו בתשמיש קאמר וכל עיקר בעיין משום שנוי ודיעות הוא דאתיא עלה ולא משום קולא קורבה דרבנן אתי לידי גילוי ערוה לא אתי ולא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה יוסף לא הי' סבר הכי מעיקרא בפרק כל הבשר ועוד ק' לי אטו היא בבגדה לידי שאר דמסקנא דעוף וגבינה לא עולה ולא נאכל אפיי למאן דאמר בשר עוף מדרבנן ואע"ג דרב קורבה אפיי קרוב בשר מדרבנן הוא והיא בבגדה אפיי מדרבנן ליכא למיגזר. ולא מחוור, פליגא דר"פ דאמר לא אסרה תורה אלא קריבה של גילוי עריות והיינו תשמיש ממש ושאר הא דאמרי' **ופליגא דר' פדה.** פירש"י ז"ל הא דרב יוסף דפשט בעיין מדרשא דהך קרא

בקרוב בשר, הגדילו זה ישן בכסותו וזה ישן בכסותו. התם ביחוד וקירוב בשר הששא דביאה איכא ור"פ היכי דליכא יחוד וחששא דביאה הוא דשרי קריבה ואי שינוי ודיעות סגי להיכר באשתו גדה לא מתסר משום קריבה וכן עולא דמנשק לאחוותיי אבי ידייהו בשינוי

יום כנגד יום היא שנקרא ימי ליבון והי' מיקל לפי שהיא חששא בעלמא ושמא לא תראה חכמים נשכו נחש שכל דבריהם כגחלי אש, וכן מפורש בס' הישר (סי' קנד). וי"א דשומרת אלא נפרש דטובלת היתה אשתו לסוף ימי נדותה של תורה ולפי שהי' מיקל ופורץ גדר של וגם זה אינו מתחוור ומ"מ א"א למשמש ת"ח הרבה שיקל מחמת שלא תהא צריכה טבילה. היא, אבל לבעלה או מדר"ע או מדרשה התם אך במי נדה יתחטא מים שהנדה טובלת בהן שתבוא במים, וזו ראי' לדברינו. ויש לדחוק ולומר שטבילה שבפרשה שאמרנו, לטהרות עד שתשיהר ובלשון הראשון של זקנים הראשונים תניא נמי לא תכחול ולא תפקוס עד מבעלה ומטהרת כל ימי נדותה והאי דקאמר עד שתבוא במים לישנא בעלמא כל ימי נדותה במים, משמע לי' דהיינו אזהרה לאשה שתהא נזכרת לנדתה ותהי' מתרחקת עצמה ומתנדה למי ששימש ת"ח שלא תהא לו נדה בהכרת עד שתטבול. ומ"ש ר"ע תהא בנדתה עד שתבוא המפורשין שכתוב שם ורחץ בשרו במים וטמא עד הערב ואין טומאה פורחת דמ"מ א"א מקומות בתורה כן שכתוב וטמא עד הערב וטהר ואין כתוב ורחץ במים ואנן לומדין מן שראו ריבוי בכתוב מן ואחר תטהר או ממקום אתר אבל טבילה מפורשת היא ובהרבה לענין הזב למעלה וזהו נמי פשוטו של מקרא ומ"ש שאין הזבה צריכה מים היים אפשר זובה כלומר טומאת הזב בלובן והזבה באודם וכתיב וספרה ואחר תטהר בטהרה האמורה במים חיים וטהר, וכשבא הכתוב לפרש בין גדה וזבה כתיב ואשה כי תהי' זבה דם יהי מו:ב) איש כי יהיי זב כוי פרשה דמומאה, וכתיב וכי ימהר הזב ונוי וספר לו ורחץ בשרו לנדה מנ"ל. אבל נ"ל שטבילה לנדה ולזבה מפורשת הוא מן התורה, בזב כתוב (ויקרא במים, דא"כ זקנים הראשונים דמוקמי לי' לא תכחול ולא תתקשט במיני צבעונין, טבילה שטבילת נדה מן התורה, וכן קשיא לי שנלמוד טבילת נדה מכאן, תהא בנדתה עד שתבוא רש"י ז"ל, ולפיכך נענש. ואין זה מחוור שיטעה מי ששימש ת"ח הרבה בכך ולא היה יודע נדה עיקר מן התורה, ולא היי יודע הא דתניא (סד:) תהא בנדתה עד שתבוא במים כדכי כאן מפני שהיא חומרא מדבריהם. ואף על פי שלא טבלה היי מיקל, לפי שלא היי יודע לטבילת ימי נדות שכבר יצאה מהן והן ימי לבון לפי שהם נקיים, והיי אותו התלמיד מיקל בדבר ומאחר שהשלימה שבעה ימים מתחלת ראייי קורין אותן [המותר] ימי ליבון לומר שאינו הוא לאחר שתיקן רבי שאם ראתה יום אי או בי וג' שיהא מונה ששה [נ"א - שבעה] והם, (לו) [לה] כן אבל לא מפני שיהא שום קולא בימי לבון מבימי נדות ונראה שזה הליכון בימי לבונך מהו אצלך. פיי היי יודע אבא אליהו שטעה אותו תלמיד בכך לפיכך שאל הוא שלא כדרך הנושקין ובלא יחוד ור"פ בשינוי ודיעות לא איירי כלל:

בפ"ע וכדמוכה שמעתא:

ולא חבוא לידי זיבה, וסוף דבר שלא כהוגן נעשה וראה מה עלתה בו. אבל לשון הראשון יותר נכון, שאף בזה לא הי' ראוי לטעות שאינה חששא אלא ספירה היא שכשם שסופרת שבעה לזיבה כך סופרת אחד לאחד שהיא זיבה קטנה ואם טבלה אפי' בשמיני ושמשה אינו אלא תרבו' רעה. ואפשר דמשום חומרא דאתי' לידי קולא הוא דבטלוה לטבילתה בדורות

האחרונים ומשום טהרות נהגו בה תחילה: האוכל אוכל ראשון ואוכל שני. פיר"ת ז"ל שאין זה פסולי גויה דההוא בדורות ראשונים נתקנו. ובמסי יומא (פ:) מספקא להו נמי בפסול גוי' אי דאוריייתא וההוא אינו פוסל במגע תרומה אלא נפסל גופו מלאכול בתרומה וטעמא דההוא משום דמחזי כמאן דנגעי בהדרי ומטמו במעיו ולהכי בעו חצי פרס שנתמעט בעיכול מכביצה וחזרו ב"ש וב"ה ונזרו אוכל

וליכא דמטמא בשתיהן, והחם לא קמבעיא ליי אלא אי מצטרפות הואיל וכל אחת מטמא דחציו בנפילה וחציו בביאה טהור דהא כולו בנפילה [לזה] או כולו בביאה [לזה] גמי טהור שמטמא בכל אחת משתיהן שאלמלא לא היו מטמאין אלא זה בנפילה וזה בביאה פשיטא דגרסיי במסי גימין (מז.), חציו בנפילה וחציו בביאה מהו, ומשכחת לה בטמא שטבל, וש"מ בה ואי אתו לבטלה תיבטל שא"א לגזור עוד בה גזירה אחרת, כן נ"ל. וראי' לדבר מההוא בגזירה זו לפיכך לא גזרו כן וזה הטעם מספיק לכל דמ"ה גזור ביאה מפני שא"א לעמוד שא"כ אין לך אדם רוחץ במרחץ ולא בשום מקום במים שאובין וא"א לרוב ציבור לעמוד ומחקיימא כולה מילחא שפיר נוכל לומר דבהכי סגי להו א"נ שא"א ליגזר בטהור ביאה קיימא כולה האי לא איכפת לן שעיקרה של גזירה נפילה הוא וא"ת לטהור נמי לגזור ביאה וא"ח ביאה נמי הא לא קיימא, כיון דטהור לא מיטמי (לב"ה) [בה], א"ל דאי ביאה לא תרווייהו בטמא שטבל ולא כלל בטהור, אלא דאי לא הא לא קיימא הא כדמפורש בגמי. שאובין וכל עיקר לא גזרו ביאה אלא משום נתינה שהוקבעה להם ובדין הוא דהו"ל למיגזר ומכלל טהור לא נפיק. ועוד דעיקר גזירה בנפילה הוה שהיו נותנין עליהן גי לוגין מים פיי נ"ל דאף טהור קאמר וכ"ש טבל ועלה ונפלו על ראשו ועל רובו גי לוגין מים שאובין והבא ראשו ורובו במים שאובין וטהור שופלו על ראשו ועל רובו גי לוגין מים שאובין. כביצה ושיפסול במגע תרומה ומפורש בסי הישר (סיי ר"ה,שי"ג):

דוף יד ישדי לפומיה ופסיל ליה. פיי משום שגזרו במשקין [של] (כגון ש)טבול יום, נקט פסיל להו, אבל אוכלין טמאין טמויי נמי מטמא להו דמשקין בתרומה וי"א דמשקין שבפיו מאוסין

הן ואי שרי להו לא מטמו אחרינא, אלא מפסיל פסול להו מלאכול: והא דאמרינן **מייד הא שכיהא והא לא שכיהא.** ק"ל, הא נמי שכיהא, משום דילמא אכיל אוכלין דתרומה ושקיל משקין טמאין ושדו לפומי ופסול ואמאי לא אמר טעמא מהא

ותרויהו שכיחי. ומפרקי אוכל תרומה לדעת מזהיר זהיר מאוכלין טמאין אבל אוכל אוכלין ממאין שמא יתן תרומה לתוך פיו שלא לדעת, ואינו מחוור. וי"ל שאין חוששין שמא שכל תרומה ויטמא אותו בפיו במשקין ממאין הבאין עליי לאחר מכאן לפי שכבר נמאסה משלעסה ועמר בפיו ואין הכמים חוששין כ"כ לטומאתה שיגזרו עליי שאינה ראויי אבל עיקר החששא לשמא יאכל אוכלי חולין ממאין או משקין ויביא תרומה ויתנה לתוך פיו עיקר החששא לשמא יאכל אוכלי חולין ממאין או משקין ויביא תרומה ויתנה לתוך פיו שנמצא שהוא מטמאה עם כניסתה לפיו וראויי היא שעדיין לא נפסלה מלאכול ויש בידו שחים אי שהוא אוכל תרומה ממאה שעדיין במקום שיכול להחזירה הוא ואי שהוא מטמא מעדיין במקום שיכול להחזירה הוא ואי שהוא מטמא מעזין שיפטול תרומה משום מי שהיי הדברים ממאין בפיו שמטמאה ודאי, אבל לגזור ממאין שיפטול תרומה משום מי שהיי הדברים ממאין בפיו שמטמאה ודאי, אבל לגזור

נמצא שהספר פוסל כל הידים עכשיו דגזירה ראשונה כך היתה ובמקומה עומדת לפיכך כל הידים שהסיח דעתו מהן וגזירה ראשונה לא זזה ממקומה שהיי צריך מנין אחר להתיר ולא הילקו בין מי שהסיה דעתו למי שלא הסיה ופשטה תקנה זו בישראל ואה"כ גזרו על גזירה אחרת בפ"ע ומפרקי' אלא הא גזור ברישא וגזרו סתם על הספר שיטמא את הידים ומפני שהידים עסקניות הן וכבר הי' זה בכלל הגזירה הראשונה ולא היו צריכין לגזור עלי' שאין טעמא של גזירה אלא משום דרבי פרנך ודרי פרנך ליכא אלא משום היסה הדעת בשהסיה דעתו ודאי בלא מגע ספר ממאות ואי בשלא הסיה לא היו צריכין לגזור עליהן זה במסי ידים ומנ"מ להו מאחר דגזור בכל הידים. לפיי נראה דה"ק הא תו ל"ל למגזר אי ב"ש וב"ה כגון ר"מ ור"י וחבריו נחלקו אתה ספר מטמא הידים ומחלוקות אחרות בענין מטמא אותן אלא כשהסיח דעתו מהן. ואין תי' זה נכון בעיני, לפי שרבותינו שהיו בתר עסקניות הן אבל מי שנטל ידיו תיכף ושמרן מותר לו לאחוז ס"ת ערום הלכך אין הספר ידים וא"ל דהא ודאי לא גזור דהא טעמא משו דרי פרנך וטעמיי דרי פרנך משום דהידים במגע הספר שיטמאו מחמת הספר ואין בכלל גזרה ראשונה אלא מסיח דעתו דהיינו סתם ואכתי קי לי הא נ"מ שאפי' נטל ידיו ע"מ לאכול ושמר ידיו ולא הסיח דעתו מהן אלא אילימא הד גזור ברישא הא תו ל"ל. פירש"י ז"ל הלא גזרו סמוך לנטילתן מגע תרומה משום מי שבפיו אוכלין מהורין אינו [השם], ודבר ברור הוא:

נחלקו הכמי ישראל והאחרונים איזה ספר מטמא והיאך מטמא:

הא דאמרינן אילימא במשקין הבאין מחמת שרץ מן התורה הוא. ק"ל והא טומאת אוכלין ומשקין לטמא אחרים לאו דאורייתי כדאי בפסחים וי"ל ההוא [לאו] מי"ח דבר הוא אלא מימות נביאים אחרונים הוא דכתיב הן ישא איש בשר קודש ונגע בכנפו אל הנזיד ואל היין ואל השמן היקדש ומעלות דרביעי בקודש ושלישי בתרומה דהוו מימות הראשונים לא משכחת להו אלא בהדי משקין טמאין והא דקאמרי דאוריי הוא אליבא דמ"ד אפי לטמא אחרים דאוריים דאוריים א"ג ה"ק עיקר טומאה דאוריים שהרי שניים הן וכשמטמאין אחרים כבר

דמשקה דוב אב הטומאה הוא והכלים ראשון ומטמא את התרומה אלא איידי דאקשה לעיל אלימא במשקן הזב דאורייתא הוא. בדין הוא דהו"ל לאקשויי א"ה טמוייי נמי ליטמי, נגזר שאם אין אחה אומר כן אף האוכלין עצמן מי"ח דבר הן:

וכלים, כן נ"ל: שבידו ויחזרו ויטמאו את הכוס. תדע דהא שנטמאו במשקין בחד גונא קתני , לאוכלין משקין הבאים מחמת ידים מטמאין כלים כראמריי פי שלשה שאכלו שמא יטמאו משקין אלא במשקין הבאין מחמת שרץ. פיי אפיי במשקין הבאין מחמת שרץ מי"ח דבר אבל באוריי הוא אקשי נמי הכי:

TP OF

מוכרין טוענין מגביהין עורות כלים וחמשה מהן שהווכרו בברייתי (יח:) לא ישאילנו ולא זבה ושמנה עשר שנחלקו שבסוף המשנה דיו סממנין כרשינין אונין צמר חיות עופות דנים לאכול י"ג לדין י"ד חייט ט"ו לבלר ט"ז מפלה כליו ""ז לא יקרא י"ח לא יאכל הזב עם וי"ח דבר שהשוו שמנה מיציאות שבת והכנסות תשיעי ספר עשירי מרחץ י"א בורסקי י"ב מצאתי השיטה בי"ח דבר נחלקו ובי"ח דבר הושוו וי"ח גזרו פי, י"ח דבר נחלקו וגזרו מצאתי השיטה מוחלפת די"ח דבר גורו ובי"ח דבר נחלקו ולמחר הושוו ובפיי ירושלי והודו למניינם. ולפי פשט הדבר בי"ח אחרים נחנקו ולמחר הושוו ובספר הישן מא"י ובהן נחלקו אלא שעמדו מנין ורבו ב"ש וגזרו בהן בכולן ולפי פי' למחר חזרו בהן ב"ה הא דאמריי **יייח דבר גזרו ויייח דבר נחלקו.** נראה שרש"י מפרש שאינן אלא י"ח שגזרו

בתורה הוא פוסל את את המקוה ושמאי סבר טי קבין לפי שהן ראוין לשטיפת כל הגוף לקולי ולא מיפסל אלא בשיעור הין ולפיכך שנה זו רבו הין לגלות לי שמפני שנאמרה ואע"פענאמרה בתורה מדות קטנות כיון דמים שאובין לפסול את המקוה דרבנן אזליי ז"ל דטעמי' דהלל מפני שהוא המדה הגדושה שנאמרה בתורה כדכתיב ושמן זית הין מלא הין מים שאובין פוסלין את המקוה שחייב אדם לומר בלשון רבו. פי׳ הראב"ד וקב ומחצה דרבנן תרוייהו ירושלמית ולא מדבריות, ועוד שאין זה עישור אלא תשיעי: עריסותיכם דכל חד וחד משמע, וכ"פ הראב"ד ז"ל. ואינו נכון, דקב וקביים דשמאי והלל מ"ס עריסותיכם תרתי והעומר הוא עשירית האיפה (מלגאו) [מלבר] שהן שני קבין, ומ"ס מפריש מקביים חלה של כביצה. ואחרים מפרשים דבעריסותיכם דכתב רחמנא פליגי, שהוא מפריש מקב כביצה והלל אזיל בתר דעתו של נחתום שהוא מפריש א' ממ"ח נמצא מקיימא ביי מצוח נחינה ושמאי אזיל בחר דעתו של בע"ה שהוא מפריש אי מכ"ד נמצא תרומה, פיי וחנתן לכהן, וקיי"ל (יומא פ.)שיעור אוכלין בכביצה פחות מכן אינה חלה ולא שמאי אומר מקב לחלה. שמעתי בשם ר"ת דכיון דכתיב (במדבר טו,כ) בחלה תרימו ילוונו ולא ימשכנו ולא יתן לו ואיגרות, הרי די"ה במחלוקת:

ועזרא תיקן לבעלי קריין לפיכך השיבי כמקוה פסול ופוסלין. וחכ"א ג' לוגין מפני שהן השובין שנתנם תורה לקרבנות צבור והוא רביעית ההין ואזלי בתר שיעורא זוטא ואע"ג דאשכחן לוג שמן בצבור מיהא לא אשכחן פחות מג' לוגין ולא אשכחן לוג אלא לשמן אבל

יין אין פחות מרביעית ההין והוא ג' לוגין: והא דתנן **שמאי אומר כל הנשים דיין שעתן** אפרש במקומה (נדה ב' א' ד"ה ב"ש) בס"ד: לא גרסיי בדר' ישמעאל בר' יוסי בשמונים שנה של **כלי זכוכית,** דא"ה קשי' דהא יוסף בן יועזר ויוסף בן יוחנן גזור ואע"ג דאיכא למימר דגזור מעיקרא ולא קבילו מינייהו וגזור בשמונים שנה וקבילו מינייהו מדלא מקשי' ומפרקי' לה בגמ' כדמקשינן ומפרקינן לה מארץ העמים, ש"מ לא גרסינן לה:

ה"ג וכן במשניות מדוקדקות: **כלי הרס וכלי נתר טומאתו שוה מיטמאין ומטמאין.**דהיינו גבן ואין מקבלין טומאה מגבן אלא מתוכן, וגבן ואחוריהן חדא מילתא הוא אלא דגב משמע כל חוץ שלהם ולפרושי מילתא נקט הכי לומר דאין להם טומאה כלל לא מאונגן ולא מאוזנן דכלהו גב נינהו. ומה שפירש"י ז"ל אחוריהן כגון חקק בית מושב שהוא תוך אינו ענין במשנה זו דאי דרך תשמישן הוא מיטמאין ואם לאו אינן מיטמאין וה"נ מוכח בכמה

מקומות במסי כלים דאחוריים היינו גב דכלי, דוק ותשכח התם בפי כ"ה [מ"ו]: **הגיהא למ"ד לא לכל הטמאות אלא לשומאת מת.** פלוגתא דרשב"ג ורבנן הוא בסיפא

דהך מתני גופא, והוא במסי כלים בר"פ [י"א], דתגן כלי מתכות פשוטיהן ומקבליהן טמאין

נשברו טהרו חזר ועשה מהן כלים חזרו לטומאתן הישנה רשבג"א לא לכל טמאות אלא

לטומאת נפש. ודאמרי נמי (יז.) הגיהא למ"ד כלי טמא חושב משקין פלוגתא דר"מ ורי

יוסי הוא בתוספתא דמסכת מכשירין דתניא עריבה שירד דלף לתוכה המים הגיתנין והצפין

בכי יותן נטלה לשפכה בש"א בכי יותן ובה"א אינן בכי יותן בד"א בטהורה אבל בטמאה

הכל מודים שהן בכי יותן דר"מ רי"א א' טמאה וא' טהורה בש"א בכי יותן ובה"א אינן בכי

יותן:

המניח כלים תחת הצינור אי כלים גדולים כוי פוסלין את המקוה. בצינור שקבעו ולבסוף

המניח כלים תחת הצינור אי כלים גדולים כוי פוסל את המקוה, וכן פירש"י ז"ל. ויש לפרשה

בצינור מפולש שאינו עשוי לקבלה שאינו פוסל את המקוה ותנן במסי מקואות פ"ג סילון

שהוא צר מיכן ומיכן ורחב באמצע אינו פוסל מפני שלא נעשה לקבלה. ושנינו עוד המניח

מבלה תחת הצינור אם יש לה לבזבז פוסלת את המקוה ואם לאו אינה פוסלת ותנן נמי

החומט בצינור לקבל צרורות פוסל את המקוה מכל הני שמעת מינה שכל שהצינור אינו

מקבלין טומאה שלא תאמר אין שם כלי עלייהו כדקתני נמי כלי גללים ואצ"ל קטניי, ולא

CTG'LW":

د، باد

דלא אמריי הכי בהדיי בגמי לא ניחא להו למימר הכי: לר"ט בצרי לה וכדאקשיי לר"י ואע"ג דאיכא למימר דר"ט מני אוכלין וכלים בתרתי כיון לו בהרבה מקומות כיוצא בזה כל הפורש ממך כפורש מחיים והיינו דלא אמריי בגמי א"ה והוי יודע דר"ט קיבל מר"ע שהוא שמע וטעה והוא דרש והסכים לשמועה וכמו שאמרו כלים הנוגעין במת אמרי' בהדיא במסכת נזיר אטו מאן דנגע בכלים בר הזאה הוא, בתמי'. במרדע ואפשר דניים שהנזיר מגלה על אותו טומאה ומזה שלישי ושביעי ואלו משום מגע מומאה ור"ע תיקן שמשום אהל טמאוהו ואפיי אין המרדע מקבל טומאה נמי ודוקא בעובי זי משום כלים הנוגעים במת אמרו ודוקא במרדע שמקבל טומאה וה"ה לכלי כל שמקבל שהראשונים שאמרו האיכרעובר ומרדע על כתפו אהל צדו האחת על הקבר טמאוהו טומאת כלים המאהילין טומאת ערב משום חרב הוא טמא טומאת זי. ואני אומר דה"נ קאמר ר"ט ראיות אחרות ובמקום אחר אכתוב מה ששמעתי מהן בעז"ה ולפ"ז קשה איך אר"ע משום שכל כלי הנוגע באב הטומאה הבא מן המת או אהל על המת הוא נעשה אב הטומאה ויש בשפוד וכלים באדם טמאין טומאת ז' אמרו לו אין האהל מתחשב מדקתני כלים סתם ש"מ טמאין טומאת ערב אר"ע יש לי חמישי השפוד התחוב באוהל האהל והשפוד ואדם הנוגע כלים הנוגעין במת ואדם בכלים וכלים באדם טמאין טומאת זי הרביעי בין אדם בין כלים בריש מסי אהלות די טמאין במת גי טמאין טומאת זי ואי טמא טומאת ערב כוי עד כיצד חרב ה"ה כחלל לאו דוקא חרב אלא ה"ה לכלי שטף הנוגעין באב הטומאה של מת דתנן ולפיכך אין אומרים בה חרב הרי היא כחלל. ולדידי לא ניחא לי בהאי תירוצא, דכי אמרי׳ המרדע בטול הוא אגב גופא של מרדע כדתנן (כלים יג,ו) מחכת המשמש את העץ טהור בסוכה בנקבות פסול וכוי ואינו ממא משום כלי מתכת בדליתיי לחרב המרדע יש בו חרב לחרב המרדע וטמא משום מקבלי כלי עץ ואע"פ שהיא עשוי' למלאות שמי' קבול כדאמרי' מאבלין טומאי אי איכא חרב חרב הרי הוא כחלל וניחא להו הב"ע שיש במרדע בית קבול סבר שטמאוהו טומאת שבעה מדין אוהל. ואית דמקשו הכא ה"ד, אי בפשוטי כלי עץ אין ממארהר משום כלים המאהילין על המה. פירש"י ז"ל טמארהר טומאת ערב ומאן דאזא

גזירה משום הנושכות. פירש"י ז"ל אשכולות נושכות זו את זו וכשבא להפרידן נסחט המשקה עליהם וכיון דעבר בידים ולא אפשר בלא סחיטה מכשר ואינו מחוור. ור"ח ז"ל פי' משום הנושכות יש מי שאומר שנושך אדם מאשכול ונוטפין ממנו משקין. ובשם גאון ז"ל מצאתי כשאדם בוצר כרמו יש מהן שהגרגרים שלהם מדובקין זה עם זה ונושכין זה את זה מפני דבוק ואע"פ שהמשקה יוצא מהן אינו הולך לאיבוד והמשקה עומד ונשמר בדבוק אותן גרגרים ואינו נופל בקרקע ומ"ה הוכשר, זה פי' גאון ז"ל, ויותר מחוור מן

בראשונים:

ז"ל מאכל ב"ד בשיל ולא בשיל, ודינין הללו יתבררו לקמן (שבת לו:) בס"ד: הכא במצטמק, ולאו משום דשרי אלא דלא פיי רבינא הכא, וכך אמר בעל הלכות גדולות לגמרי כמאכל כל אדם ואפיי מצטמק ויפה לו נמי בכלל זה שהכל אסור ואפשר דלא איירי **בשיל ולא בשיל אסור.** פי' משהגיע למקצת בישול שהוא קודם למאכל ב"ד עד שיתבשל דגבי צבע יש לחוש לפי שהוא קרוב להיורה והוא' מפסיד הרבה, וכ"ג בירושלמי (א,ו). כי היכי דלית בה משום היתוי גתלים דהא מסח ליי לדעתיי מיניי, ולא נגע בו כלל. וי"ל עוד ואלו משום מגיס ליכא לפיכך הזכיר חיחוי גחלים בכ"מ ובקדרה חיתה ליכא משום מגיס מגיס משום שחתוי הגחלים כוללת יותר שיש לחוש אפר במבושל כמאכל ב"ד ובצלי ופת בשבת משום מגיס דלאו קרובי בישולא איכא דבלא"ה מתבשל א"ג א"ל דמש"ה לא אדכרו חיתה שרי אבל משהגיס דבלא מגיס מתבשל אף המגיס פטור דמאי עביד הלכך ליכא למיגזר הוא מבשל הג"ה;1 - פיי שכבר הגיס פ"א מע"ש19; ובההוא ליכא למיחש כדאמריי קדרה ונראה דלא מחייב אלא בהגסה ראשונה שאינו מתבשל מהרה אלא בהגסה זו שנמצא אף כדגזרי' בצובע שאין דרך כ"ב להגיס בה אלא משעה ראשונה כדי שיתערב הכל ויחבשל. נותן את העצים וא' נותן את הקדירה וא' מגיס כולן חייבין ומיהו לא גורינן דילמא מגיס חייב משום מבשל כדתני בתוספי ומייתי לה בגמי בפי המביא כדי יין אי נותן את האור ואי **והלא מגיס.** והוא צובע שכן דרך הצובעין להגיס בבגדים. ומיהו גבי בישול נמי המגיס

ے باہ

קרא לאברים ופזרים הוא דאתא. פיי לאברים ופזרים של חול שהעלן בחול ע"ג המזבח והן נשרפין והולכין שהוא מותר לחתות ולהבעיר בהן ולהוסיף בהן אש באותה המערכה עצמה שלהן, אבל להעלות או לעשות מערכה אחרת בפ"ע לשל חול אסור ושל שבת ודאי מקטירן והולך, ובתוסי מאריכין בזה. (יי"ג ובנותיהן ופתן כולן אפרש אותן במקומם במסי ע"ז בס"ד.)

פרק ב במה מדליקין

דף כא

חלב מהותך וקרבי דגים שנמוחו. פיי רש"י ז"ל חלב מהותך היינו חלב מבושל ולא מסחבר דבמחניי לגמרי אסרי רבנן דומיא דשארא ועוד נימא חלב מבושל כלישנא דמחניי. אלא חלב שהותך ועדיין הוא מהותך ודומה לשמן וחלב מבושל הוא שנחבשל ונקרש וכן מוכח בירושלי דגרסיי התם רב ברונא אמר חלב נותן לתוכו שמן ותני שמואל כל שמתיכין

הא דאמריי **כבתה זקוק לה ומותר להשתמש לאורה.** ק"ל, מנ"ל שמותר להשתמש לאורה דלמא אף בשבת אין מדליקין בהן לפי שכבתה זקוק לה ובשבת א"א להזקק לה (וא"ל דס"ל לחלמודא כיון דבשבת א"א להזקק לה) לא חיישי ומדליקין בכל השמנים מכיון שאפשר שלא יכבו אע"פ שפעמים שכבין לא אכפת לן ושבת למ"ד כבתה זקוק לה דינו שוה לחול למ"ד כבתה אין זקוק לה כשם שבחול מותר להדליק בשמנים הללו ואם כבו אין זקוק לה אף בשבת כן לד"ה ואין מחזרין להדליק בפתילות ושמנים אתרים שבשבת לד"ה כבתה אין זקוק לה ואין לך בה אלא מצות הדלקה בלבד. אבל קשיא לן מה שפי רבינו הגדול ז"ל, ש"מ כבתה אין זקוק לה מדקאמר מדליקין בהן בשבת דאי כביא לא מצי מדליק ז"ל, ש"מ כבתה אין זקוק לה מדקאמר מדליקין בהן בשבת דאי כביא לא מצי מדליק בה ולפי פירושנו אין ראי משבת דלכ"ע אין זקוק לה אלא מחול מדלא חיישינן דלמא פשע כדפרש"י ז"ל ולפי דברי רבינו אלפס ז"ל יש לדחוק ולומר הא דאמרי קסבר מותר להשתמש לאורה ומשום דלא ליפלוג אדרי חסדא אלא בחדא אמרי הכא כלומר בדכבתה

ודאי פליגי בלהשתמש לאורה. כל תשמישין במשמע בין דמצוה כגון סעודת שבת בין דרשות ורב אסר לקמן הוסיף אפיי הרצאות מעות שהוא ענין קל ואינו נראה כנהנה שמרחוק הוא מרצה אותן אפ"ה אסור ומש"ה מתמה שמואל עלה דההוא וכי נר קדושה יש בו. וא"ת בסעודת שבת מאי ביזוי מצוה איכא והא הוא מצוה לאו מלתא הוא דכל שאדם משתמש ממצוה זו לאחרת ביזוי מצוה היא זו דמיחזי כמאן דלא חביבא ליי הך מצוה ועביד מצוה אחריתא וע"כ לא שרי אלא להדליק מנר לנר משום דתרוייהו חדא מצוה נינהו כלומר מצות נר חנוכה ומין במינו אינו בטל אבל שאר מצות נראות כמבטלות זו את זו. ומסתייע הך סברא מדאמריי בגמרא דבני מערבאי (ב.) ועוד מן הדא דרי תחליפא שאיל לרב חסדא לא בשמן שהותיר על השיעור אבל כבתה בתוך זמנה אסור לעולם שהרי הוקצה למצוה, אינו שמותר להשתמש לאורה בעוד שדולקת במצותה כ"ש שאם כבתה מותר ואע"פ שי"ל ה"מ שאם הותיר בה שמן שמותר אפיי ביום ראשון ולכבותה נמי ולהסתפק בשמן מותר שכיון דולקת והולכת עד השיעור הזה ורצה לכבותה או להשתמש לאורה הרשות בידו ונראה מזה במסי ביצה בפי המביא (ל:). אבל רבינו הגדול ז"ל כי "א"נ לשיעורא" - כלומר שאם היתי מצותו ואפשר שזה דומה לסוכת החג ונויין שלה שאע"פ שנפלה בחג אסורה דהכי מוכח בעוד שהוא דלוק אלא משום ביזוי מצוה וכיון שכבה בדין הוא שיהא מותר שכבר נשלמה מתחלתו הלכך אין איסור הנאה חלה עליו. ואמת הדבר שלא הי' נראה כן, לפי שלא נאסר לנר של שבת דלכ"ע מותר לאחר השבת דההוא אפיי בשעת מצותו משתמש בו שלכך בא מכיון שהוא נתנו והקצהו שיכלה במצוה נאסר לו לעולם כמי שהקדישו לשמים ולא דמי היי שיכלה כל שמן שבנר דלית הלכתא כר"ש דאמר אדם מצפה אימתי תכבה נרו לכך התג משום דהתם לא נתנם אלא למצות החג ודעתו עליהן לאחר שבעה אבל הכא דעתו למצותיו. ואם קבלה היא נקבל, ונאמר דלא דמי לעצי סוכה ולנוי סוכה שמותרין אחר שאר הימים ואם נשאר בה ביום אחרון עושה לה מדורה ושורפה במקומה שהרי הוקצה ז"ל שאמרו, שאם כבתה ונשאר שמן בנר ביום ראשון מוסיף עליו ומדליקו ביום שני וכן כדלא זכי משום דלא גמרה מעיקרא כי היכי דלא תשתכח מיניי. ומצאתי למקצת הגאונים הלכה כרב מתנא אמר רב דרי נחמיי ורי יוחנן הכי ס"ל ואביי קבלה בסוף וקרא נפשיי כולם להחמיר וכ"ג מדברי ר"ח ז"ל שאין כאן בית מיחוש דודאי אסור בכל תשמישין דע"כ אסור דאי שרי בשאר תשמישין הא אתי לאטויי. וכ"ד רבי' הגדול ז"ל שפסק הלכה כדברי מטבע לגר הגוכה וכיון שכן לא אתי לאטויי אלמא מדאסר לראות מטבע כל תשמישין נמי נמשך אחריו והוא שכח ומוציא את הפתילה כדקאמר התם לעיל הרי שאחר שאסור לראות ושמניי שמנו הכמים ואמאי אסור אם טעם איסור הפתילות ושמנים הוא מפני שהאור אינו לרב חסדא לא כך למדתני רבינו שאפי' שבת שחלה להיות בחנוכה אין מדליקין בפתילות ומוציא את הפתילי לית טעמא אלא שלא הוצת האור ברוב הדלק. פיי רב תחליפא מקשי כן אלפן רבי שבת שחל להיות בחנוכה שאסור לראות מטבע לאור נר חנוכה הרי אינו שכח

הא ד**דריש רב נתן משמי. דרבא כסוכה וכמבוי.** משמע לי דרבה גרסי בה"א דקסבר מעמא דסוכה משום דלא שלטא ביי עינא ומ"ה שייך בנר חנוכה דבעי פרסומי ניסא ומשלט עינא אבל לרבא דאמר משום דירת קבע מאי שייטא דסוכה גבי נר חנוכה. וא"ל סימנא בעלמא נקט שלשה שיעורן עשריי אמה ובנר חנוכה ודאי הטעם משום דלא שלוט ביי עינא דעיקר הטעם דלא אמרינן בסוכה האי טעמא לשאר אמוראי לאו משום דסברי דשלטי ביי עינא אלא דסברי דקרא דלמען ידעו ידיעה לדורות הוא ולא בעינן שלטא ביה עינא:

דף כב

רב אשי אפילו הרצאות מעות דליכא משום שמא יאמרו לצורכו הוא דאדלקי לפום הכי אקשי וכי מצות דברים שבקדושה הן כגון תפלין וס"ת ותשמישיהן שהן אסורין בהנאת מעות בריב קדושה יש בו נ"ל דה"פ דמדאסר השמיי וכי מצות דברים שבקדושה הן כגון תפלין וס"ת ותשמישיהן שהן אסורין בהנאת משמיש הול וא"ל רב יוסף וכי דם קדושה יש בו שלא נהג בו במה שירצה והלא תשמישי מצוה נזרקין הן אלא אע"פ שנזרקין לאחר מצותן בשעת מצותן נוהגין בהן קדושה שלא יהי מצות בזויות עליו ה"נ נוהגין בהן כדברים שבקדושה ואסורין בהן שמיש הול בשעת מצותן ולא משום דדמי בזיון לבזיון מדמי להו אלא כדפרישית. וכן הא דמדמי ריב"ל עצי מצותן ולא משים דדמי בזיון לבזיון מדמי להו אלא כדפרישית. וכן הא דמדמי ריב"ל עצי בדלא תניא אפיי לדבריו אלא א"ר יוסף משום בזיון הוא שבשעת מצותן אסורין הן וכיון שנאסרו אף זה שבא להסתפק מהן ולסלקן מן המצוה אסור דהא איתקצאי למצוה א"נ שאם בי לאנהלי נימים מקשוב בנו מעוד בני (העודת בני) בשנה ממינה.

הודלק אלא פעם אחת מעולם. ונמצאת לפי מדה זו שפעמים שהוא מטיב בערב כגון אותן ומדשן אלא אותן שכבו אבל בערב מפנה ומדשן ומדליק שאם לא תאמר כן נר מערבי לא שיהא גר מערבי תדיר שממנו מדליקין את המנורי בין הערבים אלמא בבוקר אינו מכבה בוקר יכבה ת"ל לפני הי תמיד הא כיצד יאירו שבעת הנרות מערב עד בוקר לפני הי תמיד יאירו שבעת הגרות שומע אני שיהיו דולקין לעולם ת"ל מערב ועד בוקר אי מערב ועד אלמא אם לא כבתה לא נחדשנה ואינו נוגע בה אלא בערב. וה"נ תניא בספרי (בהעלותך) מטיבה ונותן בה שמן אחר ומדליקה פי' מטיבה בשחר ונותן בה שמן אחר ולערב מדליקה במסכת מנחות פרק שתי מדות נראית שכבתה נתרשן שמן ונתרשנה הפתילה כיצד עושה הוא נותן בהן שמן אחר כמדה ראשונה חצי לוג ופתילה אחרת ומדליקה. והיינו דאמריי אותן שכבו אבל אותן שלא כבו [אינו] מדשנן ומוחט את הפתילות ומניחן כמה שהן ובערב לפיכך הוא מדליק את המזרחי כדי שיהא השני מערבי לפני ה'. וה"ד מדשן את השאר היינו השני שבמזרח נקרא מערבי לעולם אא"כ דולק לו נר אי מזרחי שהוא לזה שבצדו מערבי ומשמע דברייתא דספרא משבשתא הוא וסמי ברייתא מקמי מחניי וטעמא דמלתא לפי שאין במקמן מצאן שכבו מדשנן (ומדליקין את) [ומדליקן מן] הדולקין ואח"כ מדשן את השאר בדישון המנורה נכנס ומצא שני נרות מזרחיים דולקים מדשן את השאר ומניח את אלו המנורה בין הערביים דאלמא אינו מדליק למזרחי ובמסי תמיד תנן בפ"ג (לג.) מי שזכה נרות מזרחיים דולקות (משמן) מדשן את המזרחי ומניח את המערבי דולק שממנו מדליק את בספרא (אמור י"ג), וכן הוא האמח. אבל ק"ל בהאי ברייחא דתניא התם, נכנס ומצא שתי האחרון שהוא סמוך למערב יותר מן הכל וכאן חזר בו ופיי שהוא השני של מזרח כדתניא **זו גר מערבי.** פרש"י ז"ל במס' מנחות (צח:) דלמ"ד מזרח ומערב היו עומדין קרי גר מערבי בא לאוכלן ולסלקן מהמצוה בזוי מצוה הוא (דעדיף בין) רשות ממצוה:

שלא כבו שחרית וכגון נר מערבי והיינו דתנן במסי יומא גבי תמיד של בין הערבים ומטיב את הנרות ולא הדלקי דוקא כמו שפירש"י ז"ל שם אלא לכך נקרית הטבה שאף הטבה שבה לפעמים שהוא מדשן אותן שלא כבו ונותן בהן שמן אחר ופתילה אחרת ומדליק ואע"פ שאף בשחר מדליק שתי נרות מזרחים אינה נקראת הטבה לפי שעיקר מצות הדלקה בערב שהוא מדליק את כלן וזהו שאמרה תורה ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה ומצינו בקבלה לבער בערב, אבל ראיתי לרי משה הספרדי ז"ל שאמר שאפיי בבוקר מדליקן כל

אותן שכבו וכן בערב, ולא ידעתי מהו:

למ"ד הנחה ערשה מצוה. צריך להדליק ולהניח הנר דלוק במקומו ולברך באותו הנחה להניח נר של חנוכה ולפום הכי גרסי לקמן ומגביהה ומדליקה וחוזר ומניחה מיבעי ליי, דעמרת הדלקה עושה מצוה הדליקה חש"ו לא עשה כלום אלמא למ"ד הנחה עושה מצוה אך דאמרת הדלקה עושה מצוה הדליקה חש"ו לא עשה כלום אלמא למ"ד הנחה עושה מצוה אף על פי שהדלקתה בפסול הנחה כשרה מכשרת, ה"נ אמאי מכבה במגביהה וחוזר ומניחה דיו י"ל כיון דמאתמול הוא הרואה אומר לצרכה הוא דאדלקה אתמול דלא ידעי השתא למאי הודלקה אתמול (ובין) [ועוד דבין] שהדליקה לשם נר דשבת או לנר חנוכה כל הדלקה דמאתמול לא מתכשרא היום. ועי"ל דלמ"ד הנחה עושה מצוה צריך להדליקה כשהוא בידו ואח"כ יניחה הא אלו הונחו בפסול נפסלה אותה הדלקה לגמרי הלכך צריך לכבותה

ולהגביהה ולהדליק ולעשות הנחה בהכשר, כן נ"ל:

מדקאמריי אי הנחה עושה מצוה אין מדליקין מגר לנר. אע"ג דלצורך נר מצות חנוכה
הוא עושה משמע לי דלעולם ע"י קינסא אסור ולא שרי אלא מנר לגר דהיינו מצוה ממצוה
דאי ס"ד אפיי ע"י קינסא שרי כי הנחה עושה מצוה אמאי אין מדלירין לא יהא נר חנוכה
עד שלא הגיחו פתות מקינסא אלא ש"מ ע"י קינסא אסור ונרות דגונורי בפתילות ארוכות
מתוקמא וכדאוקימתא דרבא, אבל ראיתי למקצת המחברים האחרונים ז"ל שהתירו אפילו

ע"י קינסא, ואינה:

ספק דדבריהם לא בעי ברכה. דהיינו דמאי, ה"ק: אפיי לא נתעשר אין הברכה שלו אלא מדבריהם וכן לגבי ברכות שבתפלה ספק בשל דבריהם הוא. ורבא אמר רוב ע"ה מעשרין הן. ונ"ל דל"פ אהאי טעמא דהא בהדיא אמריי בברכות (כא.) ספק קרא ק"ש ספק לא קרא אינו חוזר וקורא ק"ש ספק אמר אמת ויציב ס' לא אמר אמת חוזר ואומר אמת מ"ט ק"ש דרבון אמת ויציב דאורייתא וש"מ דספק דדבריהם לא בעי מיהדר וברוכי. אלא טעמא דרבון אמת ויציב דאורייתא וש"מ דספק דדבריהם לא בעי מיהדר וברוכי. אלא טעמא דרבון אמת ויציב דאורייתא וע"מ דספק דדבריהם לא בעי מיהדר וברוכי. אלא טעמא דרבון הניון ווור אל הדמאי כמצוה של דבריהם דמיא ממש דומיא די"ט שני דהוא תקנתא דרבון לא חיישינן לספיקא ובעי ברכה כנרי תנוכה אלא משום דכיון דרוב ע"ה מעשרין הן עבוד רבון הכירא דלא לימרו כדאוריי דמי להו לרבנן ונ"מ לכמה מילין.

ואפשר לומרדלרבא, כל שברכה לעצמה מצוה כגון ק"ש ותפלה וברכת המזון ומגלה והלל וספק אמר ספק לא אמר בשל תורה כברכת המזון וק"ש חוזר בשל סופרים כגון תפלה למ"ו דסבר הכי א"נ הטוב והמטיב שבברכת המזון אינו חוזר ואומר אבל שאר ברכת המצות דאורייתי כגון הפרשת מעשרות כיון שהמציה דאורייתי והוא צריך לחזור ולעשות המצוה מספק בשל תורה בזה סבני רבא שאף הברכה של דבריהם צריך לעשות עמה ולזה המצוה מספק בשל חורה בזה סבני רבא שאף הברכה של דבריהם צריך לעשות עמה ולזה המצור לעשות המצוה מספק, וזה הלשון צ"ע ובדיקה בתלמוד, אבל רבינו כי בפי המילי שצריך לעשות המצוה מספק, וזה הלשון צ"ע ובדיקה בתלמוד, אבל רבינו כי בפי המילי

בהסכמת הנאונים בספק מילה שאין מברכין עליה, ומשם נלמוד מכאן: **נר חנוכה ונר ביתו נר ביתו עדיף.** משמע דאף להדליק אמריי מקדימין נר ביתו לנר חנוכה
עכל התדיר והמשובה מהברו קודם לחברו. אבל ראיתי לבעל הלכות ז"ל שאמר והיכי
אדליק דשבת ברישא (איתסר לי' לאדלוקי דחנוכה משום דקבלת שבת עליה. וכמה רחוק
וה המעם, אם אמרו ביה"כ כן (אם אמר) [בשאמר] זמן, משים שמוסיפין מחול על הקודש
הרי קבלו מעתה אבל הדלקת נר שבת אם הדליקו מבע"י מה קיבול שבת יש בכך הרי כדי
מעלא יהא טרוד בערב הוא עושה א"ב הדליק נר של שבת לא ידליק נר אחרת ואדרבה לא
שביתה ועוד הרי אמרו בשילהי פרקין שלישית להדליק את הנר הדליק המדליק ישוה
שביתה ועוד הרי אמרו בשילהי פרקין שלישית להדליק את הנר מותר לצלות דגים
עביתה ועוד דבר קטן או כדי להדביק פת בתנור אלמא בתר הדלקת ובתר הכי מאן דאדליק
ולהדביק פת בתנור וצולה דג קטן מדלא הריא תקיעה בתריית' דהדלקה ש"מ דכל כה"ג
גופיי מדביק פת בתנור וצולה דג קטן מדלא הריא תקיעה בתריית' דהדלקה ש"מ דכל כה"ג
גופיי מדביק פת בתנור וצולה דג קטן מדלא הריא הקיעה בתריית' דהדלקה ש"מ דכל כה"ג
אופיי מדביק פת בתנור וצולה דג קטן מדלא הריא הקיעה בתריית' דהדלקה ש"מ דכל כה"ג
אופיי מדביק פת בתנור וצולה דג קטן מדלא הריא מקיעה בתריית' דהדלקה ש"מ דכל כה"ג
אופיי מדביק פת בתנור וצולה דג קטן מדלא הריא הקיעה בתריית' דהדלקה ש"מ דכל כה"ג
אופיי מדביק פת בתנור וצולה הג קטן מדלא הריא הקיעה בתריית' דהדלקה ש"מ דכל כה"ג
אופיי מדביק פת בתנור וצולה הג קטן מדלא הריא הקיעה בתריית' דהדלקה ש"מ דכל בה"ג
אופיי מדביק פת בתנור הביל הדי המון הדלה הריא היי א היי מיה בתריים. בהדלקה הנישה א"ב הדליקה הרי מדליקה בתריים בתריים בתריים בתיה בתריה בתריים בתריים בשילה בתריים בת

לאו קבלה הוא וערי:

א"ל אביר אלא מעתה בר"ט לישתרי. ואיכא דקעיי לי' ולימא בי"ט ביומי ממע הוא ה"ל אביר אלא מעתה בר"ט לישתרי. ואיכא דקעיי לי' ולימא בי"ט ביומי ממע הוא מדל אביר אלא מעתה בר"ט לישתרי. ואיכא דקעיי לי' ולימא בי"ט ביומי ממע הוא מדליק הוי ערי אי לאו מעום גזירה דהטייה. ומפרקי רבנן ז"ל דרבה ואביי תרוייהו ס"ל עאין בתרומה מעום עריפת קדעים בר"ט עלא אמרו אלא בקדעים עאסור ליהנות מהן בעעת עריפתן דהויא הוא מבערה אף בר"ט מותר להדליק בה והא דאמריי לקמן מ"ט לפי עאין עורפין קדעים בי"ט אליבא דר"ח איתמר דהא תניא כוותי' ואע"ג דאיירי עלה אביי ואמר איהו בה טעמא בי"ט אליבא דר"ח איתמר דהא תניא כוותי' ואע"ג דאיירי עלה אביי ואמר איהו בה טעמא איין עורפין אמר אבל צאו מעום דאיהו סבר (לההוא) [לא דהוא] טעמא דמתניי. וליכא למימר דאביי לא סבר לה כרבה [ולרבה פריך] דאי הוה סבר אביי עיש בעריפת עמן עריפה ביו"ט מעום עריפת קדעים מאי הוה קשיי לי' עלי' דרבה אלא מעתה בי"ט לישתרי

דהתם לא שייכא גזירתן בי"ט כלל אבל שריפת קדשים בי"ט גמי שייכא שמא יבא להבעיר **גזירה ייש אטו שבת.** אי קשיא מ"ש נוכל פתילות ושמנים דלא גזרינן י"ט אטו שבת א"ל ואע"פ שיש צדון אחר רא" זו אפשר שהוא כן כדברי רש"י ז"ל. והא דאמר רבה דמתהני הדיוט ולסור ומאן דשרי טעמא מפ' התם שלא יהא שולחנך מלא ושלחן רבך ריקם הדיום נמי הוא דאכלי כהנים ובעלים חלקן וכיון דעיקר המלאכה לשם המצוה ומינה הוא לה מנדרים ונדבות דאיכא מ"ד אין קרבין בי"ט משום דכתיב לכם ולא לגבוה והתם צורך כוונתו של אדם בשריפה זי למצוה של גבוה וצורך הדיום ממילא הוא דאתי ובתוסי מייתי דרחמנא אתשבי' להבערתן דכתיב באש ישרף הלכך מלאכה הוא פי' לפירושי משום דעיקר הוא ומותר ואפ"ה בשמן שריפה לא מגזירת הכחוב שאין קדשים טמאין מחבערין בי"כי בפי אין צדין (ביצה כו:) מצאתי שכי רש"י ז"ל אע"ג דהדלקת הנר בי"ט צורך אכילה לחלל י"ט במלאכה שא"צ האיך יהא בכלנה מלאכה הצריכה אלא מדרבנן וכדאמרן. אבל שורפין קדשים הי' אפשר בדרך דילמא למימ' שהכל בכלל אבל אם הכתוב מזכיר שלא נאסרה גם זו לא יצאת מן הכלל. ואיני יודע לטעם זה טעם שאלו הי' הכתוב מפרש שאין ואע"ג דהדלקת נר בי"ט מלאכה המותרת הוא הואיל דהבערת שאר קדשים שאין נהנין והכא משום גררא דהתם, (וגזריי) [וגזירה] בעלמא מדרבנן. ורש"י ז"ל כי עלה דההיא, ישרפו בששה עשר והוינן בה וניתי עשה ונדחי ל"ת אמר חזקי' וכו' שמעתין התם עיקר שמעתא איחמר בפי כיצד צולין אשריפת קדשים דעלמא דתנן העצמות והגידין והנותר אשי דאמר שבתון עשה הוא ואין עשה דוחה ל"ת ועשה דהא לאו דיחוי הוא ועיקרא דהך קראי דמייתי לקמן דליכא לאוכוחי מינייהו אלא קדשים שאין אדם נהנה מהן וכ"ש לרב אבל שמן שריפה דמחניי ודאי מדרבנן הוא ולא לחלוק בשריפת קדשים דחזינן לכולהו בוא דומיא דשארא אבל מדאורייתא שרי לכ"ע ודאמריי לקמן מה"מ אאין שורפין קדשים סברא. ומסתברא לי, דאפילו לרב חסדא דאמר משום שריפת קדשים נזירה דרבנן בעלמא אע"פ שהוא הולך ודולק בי"ט ובשבת ובירושלמי פליגי אגמ' דילן, והתם נמי פליגי בהך דלפום סוגיין משמע דמלתא ברירא הוא גבייהו לכ"ע דמבע"י לית בה משום שריפת קדשים צריך לדחוקי נפשר ולאוקמי למחני. בי"ט שחל להיות בע"ש א"א לומר דפליג אביי בהא אלא מיהו כיון דחזינא לד לר"ת דאית לי' משום שריפת קדשים ואפ"ה מבע"י שרי והוא שייבא לר מלאכה ולפיכך תאמר דאביי אליבא דרבה אקשי ולאו משום דסבר ליי כותיי השריפה בשבת ובירושלי נמי איכא הכי ולא דמיא להדלקי נר דחולין דהכא הבערה גופיי דאביי סבר שאלו הר בו משום שריפת קדשים אף (מעי"ט) [מבע"י] אסור כיון שעיקר ידבי שבת מפני שהוא מדליק מבערב ואין זה שורף בשבת כלל כלום ובודאי אפשר למימר בא לא שמיעי ליי מיגר דרבה דלית בר משום שריפת קדשים דאיהו לא אמר טעמרן אלא

שלא לצורך וכיון שבעיקר האיסור י"ט ושבת שוין אסרו זה עם זה:

הש"ס במנחות אר"ש בא וראה במה חביבי מצוה בשעתה שהרי אברים ופדרין כשרין בל בכיוצא בזה נאמרה אבל מ"ט שאין לקיימה היום כיון דחביבה מצוה בשעתה וכמו דקאמר במנטוע כפ, ישכלה גבי סדין בציציה שאפשר לו לעשות לבן ממינו ולא עבדי' לה צמר ולדידי הא ל"ק לי, משום דלא אמר רשב"ל אפשר לקיים את שניהן אלא כנון ההוא דאקשיי משמע אלא שאין שריפת קדשים שנפמלו שאפשר לשהות דותה יו"ט הלכך ק"ל ל"ל קרא. היום ולא יפסלו בלינתן ולא יספיק לנו פרקונו זה לכיעמא דחזקיה ורבא דמהתם להכא לא שאע"פ שאפשר שמעלן ומלינן בראשו של מזבח כיון דאם ירדו פסולין מ"ט הוא לשורפן דהכא בקדשים שא"א לשהות כגון איברים ופדרים שניתותרו מעי"ט וכעין פירוקא דאביי וכיון שכן מ"ט צריכי להנך קראי ורב אשי נמי ל"ל למימר שבתון עשה הוא ואם באנו לפרש שאתה מוצא עשה ול"ת אם אתה יכול לקיים שניהן מוטב ואם לאו יבא עשה וידחי לל"ת אשה היכי דחי האי עשה להאי ל"ת הרי אפשר לעשה זה להתקיים למחר ואר"ש ב"ל ב"מ וכ"נ.בירושלי דהוא עשה דאורייתא. ואיכא דקשיא ליי ותיהני נמי י"ט ל"ת ושריפת קדשים בעי' ואפשר שאף שריפת תרומה מצות עשה, של תורה ובכלל בקודש באש תשרף הוא הוא דאין שורפין קדשים לעולם נסוב לה טעמא הבי וכי בער מה"מ אשריפת קדשים ממש אבל בתרומה דליכא עשה שלא לצורך אסור מן התורה ולצורך איכא נזירה אלא כיון דהכי הכא הומ"ל משום הך נזירה ואפי' היה שורפין קדשים בי"ט התם שרי משום דעשה הוא ולפי שפיי למעלה דגזירת הכמים הוא בשמן שריפה משום שמא יבא לשרוף שלא לצורך וכיון שעשו חכמים שריפת תרומה כשריפת קדשים למצוה אף לאיסור עשאוהו כמותו. לקדש ועוד משום תקלה. והכא ה"פ דבעי' דמתני' ומפרשי' לפי שאין שורפין קדשים בי"ט קרשים (שיטמא) דו וכן משמע מדברי ר"ש מצוה לשרוף תרומה שנטמאת משום דדמיא בתוסי דשריפת תרומה לאו עשה דאורייתא הוא דלא אשכחן אלא ואסמכוה רבנן לשריפת משום דגמי הוא דמקשיי עליי הך קושיי דמכדי י"ט עשה ול"ת הוא ולא רבא. ומפרשיי מלבדו ומיהו לא מהך קושיי מתרץ לה רבא אלא או משום דמסתבר ליי טעמא בתרא או כיסוי כיון ששחט דחי י"ט (לרבה) [לרבא] וי"ל דלא קפיד רבא בהא וכיסוי נמי לא דתי ודתי ל"ת די"ט ולא ממעכי מלבדו אלא מילה שלא בומנו דמקיים עשה דידה למחר אבל וא"ל דרבא התם לאו משום האי קושיי הדר ביי ואפשר דלדידיי ה"ג דאתי עשה דכיסוי בוו ואין עשה דוחה ל"ת ועשה אלא (אר"פ) [אמר רבא] אפר כירה דעתו (עליו) [לודאי] כדמקשינן פ"ק דביצה ובפי כיסוי הדם דאמרי' אתי עשה ודחי ל"ת מכדי י"ט עשה ול"ת בכי רבא לימא הכי אמאי אצטריך לי' לבדו ולא מילה דהא איהו ס"ל די"ט עשה ול"ת הוא מעיקרא לא ס"ד הכי אלא ל"ת בלתוו הוא וסבריי דאתי עשה ודחי ל"ת. ואי קשיי, אי ואתי עשה ודחי ל"ת מדקא מתרץ רב אשי בהדיא משוס די"ט עשה ול"ת ולא מידחי אלמא **מנה"מ.** ואי קשיא, מהיכי תיתי דשרי דבעית קרא למיסר א"ל משום דסד"א י"ט ל"ת הוא

הלילה יע"כ אי אפשר לקיים את שתיהן מיקרי אע"פ שאפשר למחר שכל שמחוסר זמן כמחוסר הכל דמי והרי עכשו א"א לקיים שניהן. ולהאי פיי, הא דחנן אין חותכין לא בדבר שהוא משום שבות ולא בדבר שהוא משום ל"ת ומפי טעמא בגמי משום די"ט עשה ול"ת ולא אתי עשה דשופר ודחי ליי ההוא סוגיי דבתראי הוא ואליבא דרב אתמר ולאו דצריכין לההוא טעמא דהא מסקי לקמן בפי מילה דכי אמריי אתי עשה ודחי ל"ת כגון מילה בצרעת וכוי הא מכשירי מילה ושופר בעידני דעבר ללאו לא מקיים עשה ולא כלום וטעמי דשיטפי

לימד על חלבי שבת שקרבין בי"ט יכול אף ביה"כ ת"ל בשבתו דאלמא עולת שבת קריבה בתוסי שמעמיקין בה לומר אביי סבר לה כר"ע דאמר בשילהי ואלו קשרים עולת שבת שבת ולא עולת הול בשבת ודרשי׳ בשבתו לי"ט, זה הנ"ל. ומצאתי לרבותי׳ הצרפתים ז"ל משבת וא"ל תרי מיעוטא כתיבא וה"ל למיכתב על עולת התמיד כדכתיב בר"ה ודרשיי עולת איכא למידק עולת חול בי"ט מנ"ל הא מקרא לית לי' אלא עולת חול בשבת והיכי גמר י"ט אביי אמר אמר קרא עולת שבת בשבתו ולא עולת הול בשבת ולא עולת הול בי"ם. עד בקרו של ט"ו בט"ו מפני שהוא י"ט ובליל ט"ו שאין שורפין קדשים בתחלה בלילה: בין בלילה) אר"ש בן פזי מכיון שנטמא כמי שעבר זמנו למדנו בפיי שאין הקדשים נשרפין זמנן אפר בלילה ומקשינץ מה אית לך למימר שמן שריפה שעבר זמנה (נשרפת בין ביום זמנו נימול בין ביום ובין בלילה כלומר אף שריפת קדשים בזמנן אין נשרפין בלילה לאחר לדשים בלילה ומתרץ אר"י (ילדו) לה בשיטת ר' ישמעאל דר' ישמעאל אמר חינוק שעבר כך הוא ודאי, ששם אמרו בפר מעתה אין מדליקין בשמן שריפה בלילה שאין שורפין של ט"ו ואחר בקרו של ט"ו, וזה כלשון רש"י. ומה שהוקשה (לו) [לי] מן שריפת הלילה, של נזיק וכתיב והנותר מבשר הזבת ביום השלישי באנדישרף אחר שני בקרים אחר בקרו עד בקר והגותר ממנו עד בקר באש תשרופו אחר שני בקרים אחר בקרו של מ"ו ואחר בקרו התורה אמרה אין שורפין קדשים בי"ט ואצ"ל בשבת מה תמית מימר כן לא תותירו ממנו לאיסורץ אלא משמע כדפרישיי. ושוב מצאחי בירושלי (ב.) כדברי רש"י דגרסי החם אינן נשרפין עד למתר דאלמא גזירת הכתוב הוא לשורפן בבקר שני ואין שריפתן סמוך משמע דלא ישרף בלילה ומנ"ל דמשום דאין שורפין קדשים בי"ט הוא הרי אפיי במי"ט נ"ל. ורש"י כתב, והנותר ממנו לראשון עד בקר שני המתינהו ותשרפוהו ולא נהירי דא"כ לאהליך דהיינו בוקרו של שגי ומ"מ קרא יתירה הוא לומר שאין שורפין קדשים בי"ט, כן ממנו תשרפו אותו בלילה עד בקר שגי קודם שתלכו מירושלים כדכתיב ופנית בבקר והלכת ועוד הו"ל למכתב בבקר באש תשרופו אלא ה"ק לא תותירו ממנו עד בקר ראשון והנותר שורף עד בקר שני דהא אפר ביום ראשון נשרף אלא משום שאין שורפין קדשים בי"ם הא דאמריי בא הכתוב ליתן לו בקר שני לשריפתו. ודאי לאו למימרא דבליל מי"ט אין הוא לומר דהכי הוא ודאי כדרב אשי:

דאמר נדרים ונדבות קרבין ה"נ קאמר דין הוא שיקרבו שלא יהא שולחנך מלא ושולחן כשבת הוץ מאוכל נפש וקרא לי"ט אצטריך וממילא למדנו איסורן וכן נמי ר' ישמעאל ונדבות אין קרבין בי"ט ה"ק אינו בדין שיקרבו הואיל שלא מצינו שהתירן הכתוב שי"ט שאין נפש גוי במשמע אע"ג שנפש בהמה משמע. ואפשר לפרש דהא דאמר ר"ע נדרים א"כ מת"ל לכם לכם ולא לגויים לימא נמי הכי ולא לגבוה א"ל חדא מתרתי נקיט ללמדך ולא לגבוה, והא אמרי במס' ביצה בפ' יו"ט (ביצה כא.) רע"א אפיי נפש בהמה במשמע קרבין בי"ט והיינו דאביי דאייתי האי קרא כדכתיבני. ואי קשיי אדר"ע דאמרן דאית לי' לכם יה"כ הלכך לי"ט אצטריך קראי וממילא למדנו שאפי, נדרים ונדבות שא"א לשהותן אינן למשרנהו לנדרים ונדבות שאי אפשר לשהותן שיקרבו בי"ט ולא הוה קרא רהיט ושרי אלא באותן שאפשר נשהותן כיון שי"ל נמי שהכל בכלל מצרך הוה צריך קרא אחרינא לגבוה לומר שנדרים ונדבות אין קרבין בי"ט אע"פ שאפשר לנו לומר שלא אסר הכתוב להשהותן קרבין הלכך כי אצטריך קרא ליה"כ א"ל ס"ל לר"ע דכיון דכי רחמנא לכם ולא דנפקא לן מלכם ולא לגבוה דה"מ בנדרים ונדבות שאפשר להשהותן אבל אברים שא"א בי"ט כי אצטריך קרא למישרי י"ט דילמא אע"ג דקיי"ל נדרים ונדבות אינן קרבים בי"ט שלא הותחלו מצותן כלל. ואי קשיי, היכי קאמר ר"ע כיון דנדרים ונדבות אינן קרבין אינה קריבה בי"ט דאי מלכם ולא לגבוה ה"א ה"מ בנדרים ונדבות שלא נשחט עדיין לפי לגבוה אלמא אין שורפין קדשים בי"ט א"ל קמ"ל רבותא דאפיי עולת חול שא"ר לשהויי וההוא נפקא לן מלכם ולא לגבוה כדמשמע בפסחים ובמסי ביצה לימא אביי הכא לכם ולא קרא למישרי י"ט. ואי קשיי, כיון דעיקר טעמא משום דנדרים ונדבות אין קרבין בי"ט ועיקר טעמא דר"ע מפורש התם לדברי ר"ע נדרים ונדבות אין קרבין בי"ט וכי אצטריך בניים ולא עולת חול בניים ואצייל לעולת חול שאינה קריבה בשבת ואדרשה דרייע סמך אבינ

רבך ריקם ול"צ קרא אלא למישרי יה"כ: רלא מילה שלא בזמנה דאתי בק"ו. איכא דל"ג הכא דאתיא בק"ו, מפני הטעם שאמרתי דלרבא י"ט ל"ת הוא בלחוד ואתי עשה דמילה ודחי לי בלא ק"ו ועוד דאי מילה שלא בזמנה בק"ו אתי לא מימעטא מלבדו דהא אצטרך לבדו לאין שורפין קדשים בי"ט ועוד שבפי ר"א דמילה אמרי מה"מ דמילה אינה דוחה י"ט אלא בזמנה ואמר רב אשי נמי התם שבתון עשה הוא וכוי ואי בק"ו אתי אע"ג דבעלמי לא אתי עשה ודחי ל"ת ועשה הכא דחי דהא איכא ק"ו, אבל מה אעשה שהוא כי בעיקר הנוסחאות. ורש"י ז"ל פי ק"ו זה שהוא האמור בפי ק"ו, אבל מה אעשה שהוא כי בעיקר הנוסחאות. ורש"י ז"ל פי ק"ו זה שהוא האמור בפי ק"ו, אבל מה אעשה שהוא כי בעיקר הנוסחאות. ורש"י ז"ל פי ק"ו זה שהוא האמור בפי ק"ו, אבל מה אעשה שהוא כי בעיקר הנוסחאות. ורש"י ז"ל פי ק"ו זה שהוא האמור בפי ק"ו, אבל מה אעשה שהוא לא העבודה ווחה אתה מילה דוחה אנחה ומקשו עלה בהא רבא לית אותה שבת שנדחית מפני עבודה א"ד שתהא מילה דוחה אותה ומקשו עלה נהא רבא לית ל"ו האי ק"ו בפי ר"א כדא"ל לרב ספרא לאו משום חומרא דצרעת הוא אלא משום דגברא לא חזי וכוי. ושמעתי שהר"נ [גאון] ז"ל פי במגלת סתרים ומה (עשית) [עשיית] באוכל

נפש שהוא רשות כגון השחיט' והבישול דוחה י"ט, מילה שלא בזמנה שהוא מצוה לא כ"ש שתדחה י"ט. ואחרים פי' כך, ומה צרעת שאינה נדחית מפני צורך הדיוט נדחית מפני מילה שלא בזמנה י"ט שנדחה מפני צורך הדיוט כגון שחיטה ובישול א"ד שיהא נדחה מפני מילה שלא בזמנה י"ט שנדחה מפני צורך הדיוט כגון שחיטה ובישול א"ד שיהא נדחה מפני מילה שלא בזמנה. ואלו ב' הפירושים תשובה א' להן, שאם שחיטה ובישול דוחין י"ט מסק בה ואפשר לשהות עוד למחר. אלא עיקר ק"ו זה, דרבא סבר נדרים ונדבות שלא נכרחו עליהן י"ג בריחות גוחה י"ט מילה שנכרחו עליי י"ג ברייחות א"ד שתדחה יו"ט כך פי' רבותי הצרפתים ז"ל ולפ"ז אפשר לקיים גי' הספרים ולומר דרבא סבר די"ט עשה ול"ת הוא הצע הרות הוא ואפ"ה אצטריך קרא למילה שלא בזמנה משום דאתי' בק"ו ורב אשי סבר נדרים ננדבות אין קריבין בי"ט הלכך ק"ו ליכא וא"ת א' ס"ל לרבא די"ט עשה ול"ת הוא הכא למאי אצטריך לטעמי אתריני א"ל זהך מימר' החם אתמר בפ' ר"א דמילה ולמילה שלא בזמני אצטריך למעי התם וגמ' הוח דמסדר לה הכא לומר דשריפת קדשים ודאי לא דחי בזמני אצטריכ' כדאי התם וגמ' הוח דמסדר לה הכא לומר דשריפת קדשים ודאי לא דחי א' מלבדו א' משום עשה ול"ת וסוגי' דמס' י"ט כפשטא אתי' הכי:

דף כה

שכן פנייק עכייס. האי דלא חשיב כפרה כלומר שמחוסרי כפרה אוכלין בתרומי משהעריבו שמשן ואין אוכלין בקדשים, משום דמה"ט דפנייק עכייס הוא דקמה ליי לתנא בדוכתיי כדאיתא בפי הערל (יבמות עד:) והתם נמי לא חשיב איסור הנאה בשעת ביעור: מייח פייז. פירש"י ז"ל כהן שנממא, ולא נהיר דהא איכא בקדש כרת והוא חמיר אלא לזר האוכלה קאמריי ודקאמי ודאמורי לזריח לומר דגרי קדש אפיי אימור אין כה:

האוכלה קאמריי ודקאמי ודאסורי לזרים לומר דגבי קדש אפיי איסור אין בה:

מתוך שריחו רע, גזירה שמא יניחנו ויצא. איכא דק"ל, בנפט נמי לימא ר"י הכי שהרי

ריחו רע כמו שפרש"י ז"ל מדאמריי ביומא (לט.) בא למדוד לו נפט אומר לו מדוד לעצמך

והך קושיי מפרקא ליי ממאי דאשכחית בירושלי גבי קרבי דגים דמקשי מה בין עטרן מה

בין קרבי דגים קרבי דגים כ"ז שהוא דולק אין ריחו רע כבה ריחו רע עטרן בין כבה בין

לא כבה ריחו רע [שלא תאמר] הואיל וריחו רע יהא טעון הרחק די אמות, לפום כן צ"ל

אין מדליקין אף אנו נאמר כן בנפט שאינו מסריח אלא כשאדם מנענע דהא תלמוד החנוני

יש לו בחנותו נפט ואינו מקפיד וכשבא (למחר) [למדוד] א"ל מדוד לעצמך: **שהיו מחבאין ממנו כנפי כסותן.** לפי שלא היי להם בם אלא לבן ולא תכלת, מתייראין

שלא יחשדום במיחוי מצות שמתוך שהתכלת דמיו יקרים אין לוקחין אותן ואמר להם יודע

אני שאתם חוששין לדברי ב"ש ולפיכך אין אתם מטילין בם תכלת שלא יהא אסורה שלא

במקום מצוה לא כך שניתי לכם שהלכה כדברי ב"ה שחייב בציצית מן התורה ודרשיי

סמוכין למישרי בהו כלאים ולמה אתם חוששין לדברי ב"ש כלל והרי מן התורה הוא חייב

ומותר ואינהו סבור אע"ג דאין הלכה כדברי ב"ש דפטרי ליי מדאורייתא ולא דרשי סמוכין

בהא מיהו איכא למיחש ולמגזר משום כסוח לילה וכמו שעשו אנשי ירושלים שכל המטיל לו תכלח בסדינו אינו אלא מן המתמיהים. ולישני דגמי דייקי כדאמרן, ולא כדברי מי שאומר שהלכה כדברי ב"ש וטעמא דב"ש משום כסוח לילה (ידע) שאין זה טעמן של ב"ש אלא גזירה חדשה היא שחששו הם וטעמא דב"ש משום דלא דרש הכא סמוכין (ופטרי) אלא גזירה חדשה היא שחששו הם וטעמא דב"ש משום דלא דרש הכא סמוכין (ופטרי) וולא פטרי] לה נמי מלבן כדפרישית. ואי קשיא, הא במשנה תורה כ"ע דרשי סמוכין א"ל מעמי דב"ש נמי משום דדרשי סמוכין להזהיר על הכלאים בציצית שלא תאמר יבא עשה וידחה ל"ת. וי"מ דב"ש ממעטי להו מכסוחך, דחניא בספרי (דברים רלד) "כסוחך" פרט לסדין והם מעמידין אותה כדברי ב"ש ואין זה מחוור לי דהכי מחניא התם כסוחך פרט לסיון והם מעמידין אותה כדברי ב"ש ואין זה מחוור לי דהכי מחניא התם כסוחך לילה ממעט להו אצטריך שלא תאמר פעמים שישן בהם ביום קמ"ל כיון שהם מיוחדין לילילה ממעט להו אצטריך שלא תאמר פעמים שישן בהם ביום קמ"ל כיון שהם מיוחדין ללילה ממעט להו אצטריך בלבן ולא גזרו אלא על התכלת, וכ"ר רש"י ז"ל וכל הפורש לתברי רבינו הגדול ז"ל שחייב בלבן ולא גזרו אלא על התכלת, וכ"ר רש"י ז"ל וכל הפורש לתנור כפורש מחיים, ויש לרבים אחרים דברים מרבים הבל:

דוד כרמומכוס היינו תייק, אייב דרב ברונא, ולא מסיימי. פרש"י ז"ל, א"ב דרב ברונא דאמר צריך ליתן לתוכו שמן כל שהוא א"נ דאפשר חלב מהותך בתערובת כל שהוא חד מהנך סבר לרב ברונא דחלב ניתר בתערובות אבל שמן דגים אפיי בעיני וחד סבר שמן דגים ע"י תערובות אבל חלב כלל לא. וזה הפי איננו נכון, דא"כ הני תרי תנאי תרוייהו לית להו דרב ברונא לגמרי אלא מ"ס לה כוותיי בחדא ופליג עליה בחדא ומ"ס לה כוותי בחדא ומ"ס לאו היינו קרבי דגים וחד מהנך תנאי סבר מדליקין בשמן דגים בעיני אבל בקרבי דגים לא אלא ע"י תערובות ואית ליי דרב ברונא וחד סבר בשמן דגים ע"י תערובות הא בקרבי אפי ע"י תערובות ואית ליי דרב ברונא א"נ תרוייהו בשמן דגים בעיני שרי אלא ח"א שמן דגים בעיני ולא קרבי דגים לעולם וח"א שמן דגים בעיני אבל קרבי דגים צריך תערובות. ומצאתי בפיי ר"ח ז"ל שכי כן ואסיקני שמן דגים בעיני אבל קרבי דגים צריך תערובות. ומצאתי בפיי ר"ח ז"ל שכי כן ואסיקני

וא"צ תערובות אבל מהותך וקרבי דגים אינן כשמן מזוקק וצריך תערובות:

הא (דתנן) [דתנא] כל היוצא מן העץ אין בו משום ג' על ג'. משום דבעי למימר חוץ

מפשתן נקט יוצא מן העץ דהא למעוטי כל שאני בגדים אתא ולרבא דוקא נקט ג' על ג'

אבל לאביי ה"ק כל היוצא מן העץ אינו מטמא חוץ מפשתן ונקט לי' ג' על ג' שהוא שיעור

על פשתן ואגב אורחי' קמ"ל בג' על ג' וכדבעי' בסמוך דכ"ע מיהת. והא דקתני ומסככין

בו, ה"ק: שכל היוצא מן העץ טהור ומסככין בו חוץ מפשתן דטמא ואין מסככין בו ופרש"י

דכיון דלא קתני חוץ מבגד של פשתן משמע כל דטמא בפשתן אין מסככין דהיינו שתי וערב

לקמן דשאני הני משמן דגים לפי ששמן דגים מזוקק הוא ומדליק הוא ונמשך אחר הפתילה

בגד האמור בתורה הוא:

רצימא לרבות (ג' על ג') בשאר בגדים. פירש"י ז"ל ושלש על שלש בצמר ופשתים מיטמו בק"ו והאי ריבוי (לג' על ג') אחא ולשאר בגדים, והזקיקו לרש"י ז"ל לפרש כן ז"ל סובר דשלשה על שלשה מריבוי דוהבגד קאמר דאיטמו וכיון שכן שלש על שלשה מרימי והוא מצרכת לי' מיעומא בשאר בגדים אלא ש"מ דאתי' בק"ו. וזה פי של תימא שהרי דא"כ נמי מקשה ידע שיש הילוק בין צמר ופשתים לשאר בגדים דבצמר ופשתים שלש על שלש ממאין דאתי בקל וחומר ובשאר בגדים שלשה על שלשה נמר הדאי מתרץ מעמא וא"ל ראשונה לשני' ומה תירץ לו. בשאמר א"ק צמר ופשתים הרי לא בא המקשה לשוותן על שלש ממאין דאתי בקל וחומר ובשאר בגדים שלשה על שלשה נמר ההילוק בין קושי ו"ל לפי פי' לומר דהאי מתרץ מעמא וא"ל ראשונה לשני' ומה תירץ לו. בשאמר א"ק צמר ופשתים הרי לא בא המקשה לשוותן איהו הכי קאמינא אימא כי אימעטי משלש על שלש דאתי בק"ו אבל משלשה על שלשה לא אוד בת המינה מה"ל איהו הכי קאמינא אימא כי אימעטי משלש על שלש דאתי בק"ו אבל משלשה על שלשה לא אוד בגדים אלא שין מפורשין בתורה אלא צמר ופשתים ולפ"ו הקינה על שלשה על שלשה לא הבגדים אלא שאין מפורשין בתורה אלא צמר ופשתים ולפ"ו הקשו ואימא ריבויא למעם ליבות שלשה על שלשה על שלשה לשוותן שאר בגדים אלא שאין מפורשין בתורה אלא צמר ופשתים ולפ"ו הקשו ואימא בי במר ופשתים לרבות (שלשה על שלשה בשאר בגדים ולא לרבות (שלשה על שלשה) בצמר ופשתים ליבות שאר בגדים וצמר ופשתים שוין ואיפ"י שאמרה תורה צו"פ הרי עשתה תורה שאר

ואימא לרבות (ג' על ג') בשאר בגדים. פירש"י ז"ל ושלש על שלש בצמר ופשתים בגד האמור בתורה הוא: חילוק ביניהם לבגד שלם שהרי לא נחנה שיעור לבגד אלא כל שראוי לעניים ולעשירים אלא ש"מ מכיון דאמרי' דחזו בין לעניים ובין לעשירים לא בעי ק"ו דבכלל בגד הוא ואין ליי לתוא דבי ר"י לית ליי ואו בגד לשאר בגדים שלמים אתא ומנ"ל לרבוי מיניה גי על גי ישמעאל מאידך חנא דבי רי ישמעאל הול"ל דשלשה על שלשה בשאר בגדים לרשב"א אית ועיקר בגד לבגד שלם וכן נמי כי הדר בי' רבא לקמן כי היכי דלא (לימא) דתנא דבי ר' אי כי רחמנא בערצים ה"א ריבויא לעלעה על עלעלה דלא אתו בערצים בק"ו כדאמרן רבא נמי אי ס"ד גגעים חמירי לכתוב רחמנא בשרצים וליתו גגעים ולגמרו מיני' ואמאי כי אצטריך לשלשה על שלשה דהאי לא אתי בק"ו דשתי וערב בשרצים לא מטמא וקאמר אביי דהאי או בגד מבעי ליי לרבות שלש על שלש בצו"פ דמטמא בשרצים ואמאי נימא וחד למעוטי שלש על שלש אלא ש"מ שלשה על שלש' היינו בגד שלם. ועוד דקאמי אף כל בגד ופשתן והוה צריך תלתא חד למעוטי בגד שלם וחד למעוטי שלשה על שלשה משלשי על שלשה ואכתי כיון דכולהו צריכי מיעוטי מנ"ל דבגד שלם אינו מטמי דקאמר כיון דחזו לעניים ולעשירים תדע דקאמרינן חד למעטינהו משלש על שלש וחד נמעטינהו אחי בחורת טעמא שדינו כדין בגד שלם וכ"מ שאמר הכחוב בגד אף (ג' על ג') במשמע (גי על גי דתון) [דחוו] בין לעניים בין לעשירים אחי בקייו. פי׳ לאו דוקא בקייו אלא מן פשתן ולקמן (שבת כז:) אפרש:

בגדים כצו"פ מריבוי הכחוב נמצא צו"פ מן המקרא ושאר בגדים מריבוי כדאשכחן בכמה דוכחי. וא"ח מסחברא קאי אצו"פ מרבה צו"פ לא היא דאדרבה מסחברא (קאי) דמרבה שלשה על שלשה דחזי בין לעניים בין לעשירים ומפרקי א"א לרבות שאר בגדים להשוותן לצו"פ שהרי מיעטן הכחוב בפי וע"כ לא בא הכחוב אלא למיעוט דאל"ה לא לכחוב רחמנא

לא צו"פ ולא ריבוי והבגד והיו כולן באין:

ההדר אקשי **ואימא כי אימעוט משלש על שלש.** שנתרבו בצו"פ מוהבגד, אבל שלשה על שלשה מיטמו ול"צ ריבוי (בין שהיו) ראוין בין לעניים בין לעשירים שכיון שנתרבה שלש על שלש בצו"פ אע"ג שכי מיעוט לשאר בגדים אין אנו מעמידין אותו המיעוט אלא למעט המיעוט שבצו"פ שהוא שלש על שלש אבל שלשה על שלשה דין הוא שלא נמעט אותו שבא מן הדין שהרי ראוי בין לעניים בין לעשיריי וא"צ פסוק לרבות מאחר שאנו מקיימין המקרא שאמר צו"פ וחלקנו בין צו"פ לשאר בגדים וכבר פירשנו דכי אמרינן שלשה על העשה על הינור בגד שלם של שאר בגדים שאין חילוק בין בגד שלם לשלשה על שלשה, ואף לדברי רש"י ו"ל צריך אתה לומר כן:

71 21

משום דבמיעוטי כתיבי נמצא לרבא אליבא דרשב"א לגבי (בגדים) נתמעטו שאר בגדים לא משום דבמיעוטי כתיבי נמצא לרבא אליבא דרשב"א לגבי (בגדים) נתמעטו שאר בגדים לא לגמרי דתרי מיעוט כתיבי בהו ולגבי שרצים צו"פ טמאין אפ" ג' על ג' ושאר בגדים לא לגמרי דתרי מיעוט כתיבי בהו ולגבי שרצים צו"פ טמאין אפ" ג' על ג' ושאר בגדים לא ומסקנא דהיינו נמי סבריה דרבי ישמעאל בשתי בשאר בגדים נתרבה בשרצים מאו בגד מסקנא דהיינו נמי סבריה דרבי ישמעאל בשתי הברייתות. ומיהו לאביי דסבר שרצים מגעים ומסקנא דהיינו נמי סבריה דרבי ישמעאל בשתי הברייתות. ומיהו לאביי דסבר שרצים מגעים מגעים לא גמרי לשלש על שלש אידך תנא דרי דשפי אביי לא קאמר הכי אלא לדעתי על שלש בגדים ולא במי צביי לא קאמר הכי אלא לדעתי לשאר בגדים ולא אבל מודה הוא דלאידך תנא דר"י גמר שרצים מגעים ולא מר צו"פ שרצים מגעים לי" שאר בגדים ולא איצטרך לג' על ג' דצו"פ ורבא נמי דקא גמר צו"פ שרצים מגעים לי" שיש בל לווד הנא דבי לי" שלש בעד"פ מנגעים לה"ש לחוד הגדים אלאוד בגדים ולא מעתמים לי" כאביי לרבות שלש על שלש בצו"פ ולא פליגי אביי ורבא אלא אליבא דרשב"א לחוד הלכך א"ל כדאמרן דאביי לאידך תנא דבי ר"י אית ל", על ג' בשרצים תדע דלא משתמים הנא בשום דוכתא לטהורי שלש על שלש דצו"פ בשרצים ומת ומיהו מסתברא ודאי דווקא תוא בשו"פ אבל שלש אל עלש בשאר בגדים ל"ו ל" ולא פליג אדרבא בהך סברא דמוקי מלתא בצו"פ אבו"פ אבל שלש עלש בשאר בגדים ל"ו ל" ולא פליג אדרבא בהך סברא דמוקי מלתא

דרשב"א בעלש דשרצים: כתוב בכל הנוסחאות **דתניא בגד אין לי אלא בגד שלשה על שלשה וכוי.** וכתב רש"י ז"ל דלא גרסי דתניא, דא"ה קי ברייתא לאביי ולדידן ל"ק דאביי מוקי לה לברייתא כאידך תנא דבי ר"י דמרבי שאר בגדים לקמן בשמעתין מאו בגד והך ברייתא היינו ממש ההוא בכעדשה לרקע ולחתך ולשטח כגריס ואביי משעור הנרי פרכיי דכולי מקום נגע בעובי כל לא פריך משום דכעדשה באורך ובעובי לרבא לא פחות מגריס כנגע דליתי׳ אלא שטח ויש הא דפריך אביי **גגעים משרצים לא גמרי. דמה לשרצים שכן מטמאין בכעדשה.** ורבא כי ליח לי' להך תנא שלשה על שלשה כוי, ואסיקנא דכלאים בריחא היא ואף כל לציציח: רבי ישמעאל לשאר דברים משמע כגון כלאים והך דר"פ סיומא הוא לטעמא קמא כדאמרן רחמנא בנגעים אדרבא מה התם צמר ופשתים אף כל צמר ופשתים א"ו ע"כ אף כל דאמר כלו' שנלמוד סתום מן המפורש ל"ל פשיטא דשלש על שלש בשאר טומאה מנ"ל אי מדגלי דאלו שלשה על שלשה נתרבו מאו בגד כאידך תנא וכיון שכן אף כל דאמר די ישמעאל ול"ל לאהדורי בתר כלאים אלא ש"מ מטומאת שרצים לא מפקינן אלא שלש על שלש תנא דר"י ליח לי אפי שלשה על שלשה בשאר בגדים למעוטי טומאת שרצים איצטריך אמר הא ול"נ דה"פ דהא ודאי ר"פ אמרה מדקאמר אף כל למעוטי כלאים דאי ס"ד להך דמדחזי לי' לר"פ דמיהדר למימר דלא מפיק ואמר למעוטי כלאים כי איתותב מהאי הדר אמר לא מפיק דאף כל לאחויי כלאים. אלא שאיני מודה בזה (שא"א) [שאפשר] לומר באמרן אליבא דרבא ומיפלג בין שלש על שלש לשלשה על שלשה אלא הכי איתמר ר"פ בהא דאמרינן ר"פ אמר אף כל לאחויי כלאים ופירש"י ז"ל דלא איחמר פירוקא כלישנא דאמוראי מוספי בה לפרושי מלתא. ובמילתא דאמוראי נמי בשמעתין כ' רש"י ז"ל אחרת, מגרי בה ומתרץ לה הכי שלשה על שלשה בשאר בגדים מנין ואיכא בתלמודא טובא כה"ג למדים מנגעים בזה אבל למדין מהן דשלש על שלש כבגד שלם הוא לכל טומאה אבל רבא קמא לגמרי וסבר דאתא או בגד לגלוי על בגדים האמורין בחורה סתם שאינן צו"פ ואינן מאו בגד לגמרי ומטמא אפיי גי על גי דסבר [לא] ילפינן מנגעים ומפיק מאידך הנא דר"י בגד (שלם) צו"פ שאר בגדים מנין וכו' ואתיא לאביי כאידך תנא דר"י דמרבי שאר בגדים בגד שלם צריך ריבויי בשאר בגדים. וי"א דבעיקר ברייתא לא תניא אלא הכי אין לי אלא ליה לי' בשאר בגדים גבי שרצים כלל וכן עיקר א"ג קמ"ל דאפי' לשלשה על שלשה דהיינו דלקמן דקתני מנין לרבות צמר גמלים והאי דקתני שלשה על שלשה משום דשלש על שלש

הגוף חשיב נגע ולא מצטריך גמרא למיחת להכי ופשיטא ליי, כך נ"ל:

הדר ביי רבא מההיא. פי ולא ס"ל כאביי נמי אלא כדאמרן ותימא אביי ל"ל למימר דר"ש
ור" ישמעאל אמרו דבר א' ודר"י מפקא מאידך תנא דבי ר"י אדרבה הול"ל דרשב"א דוקא
שלש על שלש לית לי' ופשיטא דמילתי' הכי משמע ור"י לית לי' שלש על שלש אבל שלשה
על שלשה בשרצים אית לי' דמרבה להו מאו בגד כדאידך תנא דר"י. ואפשר משום דס"ל
לאביי דההוא או בגד לתנא דר"י בתרא לגמרי מרבה להו לשאר בגדים ואפי' שלש על שלש
הילכך ע"כ האי תנא דר"י מפיק מאידך תנא דר"י ומ"ה נמי ר"ש ור"י אמרו דבר א' שאם
תאמר שר"ש ור"י לא אמרו דבר א' נמצאו שלש מחלוקות בדבר ולא דייק וא"ל דאביי

דכי מרבה שאר בגדים לטומאת שרצים לגמרי משוי להו כצנור ופשתן ודאי לגבי ציצית פסוקה הוא ולא מקרייי שיטה. ומיהו לאביי דאמר הך תנא דר"י מפיק מהנך תנאי את"ל אביי ר"ע וריב"נ ור"א כולהו ס"ל חמץ בפסח אסור בהנאה והא ודאי אפיי לאביי הלכה לפרושי מילחייהו אתי ולאו לאוקמינהו בשיטה וכיוצא בה אמרו בפסחים בפי כ"ש אמר דר"י דאיתוקם בשיטה דאמר אביי רשב"א ותנא דר"י אמרו ד"א ולאו מלתא הוא דאביי לדידן ל"פ ולא מוקמי פלוגתא ביני תנאי שלא לצורך. ויש מי שאמר דלית הלכתא כתנא לתנא דר"י לרבנן מא"ל אליבא דרבא ורחב"א ור"י קאמרי דסברי דפליגי רבנן עלי אבל מפקי מיניי הילכתא כוותיי ור"ג הכי ס"ל בפ' התכלת ואע"ג דאמריי בריש מסי יבמות התינח לי' לתנא דר"י דאמר דוקא צו"פ ולא אשכחן תנא דפליג עלי' בהדיא ואינך תנאי א"ל דלא דבהתכלת דפשיטא להו דתנא דר"י מפיק מדרבא ומימעט מיניי ציצית הילכך כיון דאשכחן מדרבא וכייש למאי דפריי דהא רובייי אחיר לתרוצי דרבא דהכא ועוד דחזיי סוגיי דשמעתא כיון דרבא גופיי לא אמרה ומקשיי מינה התם בסתמא ש"מ דלד"ה תנא דבי ר"י מתפקא ואע"ג דאיפעור לאוקמי לההוא אליבא דרוב"י דאמר הכא דחוא דר"י למעוטי ציצית אתא דוקא אלא כדרבא ומאי קושיי. אלא ש"מ כדפיי, דחנא דר"י בכ"מ ממעיט להו דל"מ בגדים כלאים בציצית [אסור] ואע"ג דכתיב כנפי בגדיהם בגדים שנאמרו בכאן סתם אינן צו"פ דר"י למעוטי שרצים אתא א"ג למעוטי כלאים הלכך טעמא דכי רחמגא צו"פ הם לא"ה ה"א יבמוח (ד:) והא תוא דר"י ל"ל לרבא ופריק סד"א וכוי ואמאי והא אמריי בשמעתין דתוא וס"ל בלא"ה דשאר מינין הייבין בציצית אלא לתרוצי קראי אתא. והיינו דאקשיי בריש מסי אלא לומר דבעי לבן ממין כנף כדאי בפי התכלת ורבא לא יליף מינה לשאר מינין ראייה בגדים דכיון שבגדים שנאמרה בתורה סתם צמר ופשתן הן מין כנף נמי צו"פ ולא אתייא אלא שלשה ובציצית ליכא ריבוי ואפילו לרבא והוא דהכנף מין כנף לא מרביי מינה שאר שלשה לטומאה ובדידה נמי מהני מעוטא דשלש על שלש טמא בפשתים ולא בשאר בגדים סתומים שבתורה מן המפורש מספק מכללא אלא מקום שרבתה אותן תורה כגון שלשה על לי' וכו' כדפרישית. ומ"מ לדברי כל הפירושים "אף כל" דר"י כללא הוא שנלמוד כל בגדים כדפרישית ואף כל לציצית או לכלאים איצטרך ור"פ ור"ג סיומא היא לתרוצי לרבא כי לית מומא, שרצים משלש על שלש ל"ד מיעומא לטומאה אלא אדרבה לטומאה ל"צ מיעומא ציצית אלא מודה דשאר בגדים לתנא דר"י אינן הייבין בציצית וכן רבא דאמר למעוטי שהוזכרו בגדים סתם אינן אלא צו"פ ור"פ דאמר למעוטי כלאים לא ס"ל דלא מימעט נמי דמרבי, להו כלל ונ"ל דכ"ע בין לרבא בין לר"פ ור"נ כולהו ס"ל אליבא דתנא דר"י דכ"מ ת"ק דר"י אף כל צו"פ משמע ולא בגדי אחרי כלל הלכך ע"כ מפיק הוא מאידך תנא דר"י דחרי מיעוטא כחיבי לגבי שרצים נמי לגמרי אימעוט להו דאין היקשא זו למחצה כדאמר גופא ס"ל מסברא דנפשיי דשאר בגדים כיון דאפילו משלשה על שלשה אימעט בנגעים

כולן הייבין דמאי הזית דמקשי לנגעים נילף מבגד האמור בשרצים שכולן בכלל. אלא הך סברא דאביי הוא ורבא לית ליי וכ"ש דאתא למיסמך אאידך תנא דר"י ואדרשב"א ועוד שכבר פירשתי למעלה והוא הנכון לפרש דלאביי גופא אליבא דהך תנא נמי בגדים שנאמרו בשרצים סתם היינו צו"פ והן הן שמטמאין בשלש על שלש דאמריי בנגעיי וכשריבה הכתוב שאר בגדים לשלשה על שלשה ריבה אותן הילכך ציצית צו"פ הוא דמן בגד האמור בתורה נלמוד ולא מריבוי דאו דכתבינהו רחמנא במקום א' למקצת (ספרים) [דברים] דבכ"מעיקר בגד הכתוב בתורה צו"פ הוא הא כ"מ שלא ריבה אותן הכתוב כלל אינן אלא צו"פ בלבד הגדי ציצית ליכא ריבוי לפיכך פסק רבינו הגדול ז"ל כר"נ דאמר שיראין פטורין מן הציצית

דתניא כוותי. בתנא דר"י, והיא האמת:

[פוסלין] לסוכה כל שמטמא בנגעים אמרו דבר אי. נראה שרש"י ז"ל מפרש מפני שהן (פסולין)

רבנן עלייהו, לקולא פליגי עלייהו והא אמרי. במס' סוכה בהוצני פשתן פסולה באניצי

[פשתן פשרה בהושני איני יודע ומפרשיי בגמרא דלא פשיטא להו להכשיר אלא (להחרי)

[לא חרי] ולא דייק ולא נפיץ אבל חרי וכ"ש דייק ולא נפיץ ואע"פ שאינו מווי ולא ראוי

ליטמא בנגעים כלל. אלא נ"ל דלרשב"א מסככין בטווי דשאר מינין ולאביי אפיי בשלשה

דאלו רבנן כיון שהתחילו בו לחקנו לטווי כגון דחרי א"נ חרי ודייק ואפיי בשאר מינין אין

מסככין דלאו פסולת גורן ויקב הוא אי נמי מדרבנן, וההיא תפתר כרבנן:

הא דתנן כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו אלא פשתן. פירש"י ז"ל כגון קנבוס.

נלמעלה (כו.) כתב קנבוס וצמר גפן ובצמר גפן (קי"ל) [קשה לי] דיוצאמן הפרי הוא ולאו

בכלל יוצא מן העץ הוא דתרי גוונא נינהו יוצא מן העץ לחוד ומן הפרי לחוד כד מוכח לעיל

(שבת כו.) בשמנים ועוד אין לך פתילה מושכת בשמנים כצמר גפן. ובין בקנבוס ובין

בצ"ג. קשה לי הא דאמריי לעיל ולא בלכש דהוא עמרניתא דארזא ומשמע דוקא בלכש

בצ"ג. קשה לי הא דאמריי לעיל ולא בלכש דהוא עמרניתא דארזא ומשמע דוקא בלכש

אבל בעמרניתא אחריתא מדליקין אלא משמע שאין יוצא מן העץ אלא דבר שכותשין עצו

ונעשה פתילה כגון קנבוס וצמר גפן עצו לחוד וצמר (שלא) נתלש ממנו, כן נראה לי.

ונעשה פתילה כגון קנבוס וצמר גפן לאו יוצאין מן העץ אלא מיני זרעים הם כדאמריי במסי

ונעשה פתילה מורה אלא קנבוס וליף אבל שאר זרעים מדרבנן הוא דאסירי וה"נ מוכח

בפרק כיצד מברכין דאמרינן כל היכי דאי שקלת ליי לפרתא הדר אילנא ומפיק גוזא בפה"ע

במין כן בקנבוס ובצ"ג ובמיני זרעים יש שמדליקין אלא פשתן הוצרך להתיר מפני שקראו

הכתוב עץ, ותטמנם בפשתי העץ (יהושע ב,ו): הא דקתני **אינו מטמא טומאת אוהלין.** כשעשה ממנו אהל וחברו בקרקע דהו"ל כבית הא במטלטלין כל המאהילין מטמאין, והכי מוכח בכמה מקומות:

אהיא אהל אהל ממשכן. כהיב הכא אדם כי ימות באהל וכחיב החם ויפרוש את האהל על המשכן. פי' כל מה שבמשכן נקרא אהל, קרוי אהל ניטמא טומאת אהל ואשכחן פשתן דאקרי אהל כדכתיב משכן אהל מועד מכאן שהפשתן מטמא טומאת אהל ואשכחן פשתן קרא גופי' דויפרוש את האהל לא גמר לפשתן דהאי אהל של יריעות עזים הוא ואיהו נמי קרא גופי' דויפרוש את האהל לא גמר לפשתן דהאי אהל של יריעות עזים הוא ואיהו נמי מיטמא כדאמרי' לקמן ומה נוצה של עזים והיינו נמי דאקשי' אי מה להלן קרשים כלומר מיטמא ער באמרי לקמן ומה נוצה של עזים והיינו נמי דאקשי' אי מה להלן קרשים כלומר נימא אף לענין טומאת אוהלין יהיו אהל ויטמא טומאת אוהלים, ואין לשון זה מחוור ולא קרשי ובריחי ועמודי ולמעל מהם יריעות דשש היי פורש עליהן שהן קרוין משכן והיי נכון כלל. אלא י"ל מדכתיב ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וגוי קא מסדר ליי אדני קרא קרשי ובריחי ועמודי ולמעל מחם יריעות דשש היי פורש עליהן שהן קרוין משכן לו לכתוב ויפרוש את האהל על המשכן מ"ה אר"א דהאי קרא בפרשת יריעות דשש מיירי ומקרא מסורס הוא וה"ק ויפרוש את האהל ויפרוש על המשכן כלומר פרש האהל דהוא משכן כלוי יריעות דשש ופיי עליהן אהל אחר יריעות ועזים והא רמייתי לה ממשכן אהל מוער משום דמשמע משכן של אהל דהוא יריעות ועזים כדכתיב

לאהל על המשכן, כן נ"ל: **אלא הא דתני רב יוסף לא הוכשרו למלאכת שמים למאי הלכתא.** פירש"י ז"ל דמאי דהוה הוה ולא מחוור לי דהא אמריי מאי הוה עלה דתחש ורב יוסף נפק מיניי למילף דתחש בהמה בהמה טהורה היי ואפשר דאי לאו להלכותיואיתמר לא הול"ל לא הוכשרו אלא הול"ל

בהדיי תחש שהיי בימי משה בדיי טהורה הוא:

הא דאקשינן **הפילין בהדיי כתיב בהו.** ק"ל, דלמא היא גופא אחי רב יוסף לאשמועינן העמא] דבהפילין וספר חורה מחנא חנא בהדיא אין כוחבים על עור בהמה ממאה וכוי ומעמא משום חורת הי בפיך ונ"ל דרב יוסף מן תחש גמיר ומיני קאמר לא מצינו שהוכשרו למלאכת שמים ההוא מלאכת המשכן אלא עור בהמה מהורה בלבד ומ"ה אקשינן הני בהדיי יוסים יולא מתחש אחו והא דקאמרינן בתר הכי מאי הוה עלה דתחש בעיא בחר פשטא הוא דתשמישין נינהו ואינו גוף קדושה ולא אחי מחורת הי בפיך ואע"פ שאין הלכה דהא גמירי ומימישין נינהו נילא מהוחש דהוא משמש לקדש גמריי. ומיהו בהא דאמרן אלא שחורות [ולא מהורות]. אלא מתחש דהוא משמש לקדש גמריי לקמן בפי במה אשה יוצאה עהורות [ולא מהורות]. אלא מתחש דהוא משמש לקדש גמריי לקמן בפי במה אשה יוצאה לרצועותיהן ק"ל והא יו" ודל"ה של תפילין הלמ"מ וכיון שהשם כתוב ברצועות מוחר בפיך בעי ואיי החם במנחות קשר של תפילין הלמ"מ וכיון שהשם כתוב ברצועות מוחר בפיך בעי כדבעי משום שי"ן של תפילין. ואפשר דמרצועות דיד קאמר, ועיקר קשר של תפילין קשר של ראש שיש בו רובו של שם כדאמריי וראית את אחורי מלמד שהראהו הקב"ה למשה קשר של הפילין ואמריי נמי וראי כל עמי הארץ כי שם הי נקרא עליך אלו תפילין שבראש

לפי שרובו של שם כתוב ברצועותיהן מבחוץ. וצ"ע וא"ל שי"ן דהוא כתובה קיימת הוי

ממר עולא מחלוקת בקטנים אבל בגדולים ד"ה מותר. כך נמצאת הג" בספרים שלנו, לא:

וק"ל דהא ר"י דבר שאינו מתכוין אסור ל" בכ"מ גבי בכור שאחזו דם אין מקיזין לו דם ואע"פ שהוא כגדולים דלא אפשר ותנן נמי כל הכלים אינן נגררין חוץ מן העגלה מפני שכובשת קחני כל וקחני כלים דומיא דעגלה שהיא גדולה וטעמא שכובשת הא בעישין חריץ אסור. ובמקצת נוסחאות מצאו: מחלוקות בקטנים אבל בגדולים ד"ה אסור ומפרשי לי" משום דה"ל פסיק רישי ולא ימות ומיהו התם בי"ט אוקי מתני, דקתני גבי עגלה ואינה נגררת אלא ע"ג כלים דלא כר"ש ולא קאמר דפסיק רישי, ולא ימות הוא וי"ל עגלה של קטן כלי קטן מקריא א"נ התם משום דומנין שכובשת אבל ממה שהשמיטה רבינו והגאונים לא כתבוה נראה שאין הגירסא כן:

کا عاک

הא דאמריי **במאי בחולה שיש בו סכוה מותר מבעי ליי.** פירש"י ז"ל דה"ה לשאר פטורי דמתניי. ויש לפרש שיודע היה שבגוים ולסטים ורוח רעה יש בהם סכנה שכן דרכן לעולם וספיקן נמי מתירין ולא הוה קשיי ליי בהו נמיתני מותר משום דקס"ד דמשום חולה תני בשארא פטור ומ"ה קשיי ליי אי בחולה שיש בו סכנה בכולן היי בו לשנות מותר אי בחולה שאין בו סכנה לא הו"ל למיתנייא בהדי שארא והו"ל למיתניי בהא חייב ובשארא מותר:

76 75

הא דאמרינן בהגדה **הלכות הקדש תרומה ומעשרות הן הן גופי תורה.** פירש"י ז"ל הקדש מסור לכל אדם להקדש ואין חוששין במטלטלין שלהן שמא הקדישום וכן בתרומה נאמנין לומר הפרישו תרומה ומעשרות ואע"ג דתיקון רבנן דמאי מ"מ תורה האמינתם. ורבותי פירשו הלכות הקדש כגון יין לנסכים כדמפרש בחומר בקודש (חגיגה כז:) שע"ה נאמן פירשו הלכות הקדש כגון יין לנסכים כדמפרש בחומר בקודש (חגיגה כז:) שע"ה נאמן עליו וק"ל אי מדרבנן קאמר לא הול"ל תרומות ומעשרות דרבנן לא האמינוהו, אלו דברי רש"י ז"ל. אבל בירושלמי (ב,ז) מצאתי כך רשב"ג אומר הלכות הקדש חטאת וההכשרות הן הן גופי הלכות ושלשתן נמסרו לע"ה הלכות הקדש דתנינן אם אמר הפרשתי לתוכה רביעית קדש נאמן חטאות דתנינן הכל נאמנין על החטאת ההכשרות דתנינן ועל כולם ע"ה

112 41

נאמן לומר סהורין הן:

הא דתנינן **עשרתם ערבתם הדליקו את הגר.** פירש"י ז"ל דהני תרתי שייכי למימר בלשון שאלה שכבר עשו אבל בנר לא שייך למימר בזה הדלקתם דדבר הנראה לעין וקא חזי

אי אדליק אי לא אדליק. ובירושלי גרסיי הכי: לא צירכא דלא הדליקו את הנר עשרתם ערבתם אמר רבי חני בר אדי שאני מתמיר עלה בקלה אף הוא מחמיר על עצמו בחמורה

פי' ומ"ה מקדים עשרחם ערבחם:

אמר רבא א"ל שנים צא וערב עלינו. פירש"י ז"ל עירובי תחומין וקשה לי והא אמרן

דספק חשיכה וס' אינה חשיכה אין מערבין עירובי תחומין ואפשר שאין מערבין אבל אם

עירב עירובו עירוב. ור"ח ז"ל פירש בעירובי חצירות וכן עיקר והא קמ"ל שאע"פ ששנים

אמרו לא' לערב לא אמרי' ממ"ג ואע"ג דדמיא למאי דאמרי' בעלמא בבאין לישאל בבת
אחת שניהן ממאין הכא בין השמשות ספיקא הוא ועירובין דרבנן וספיקא דרבנן לקולא

נוטל ומחזיר אבל בדבר המוסיף אם מגלה ומרתיח וחוזר ומטמין כתחלת הטמנה הוא ואיכא שאינו מוסיף וכיון שטמן מבע"י כבר הסיה דעתו מאותו בישול אלא שיהא משומר הילכך יש אם צריך וזה משמע לקמן בטומן בשבת מגלה ונוטל וחוזר ומטמין בשבת התם בדבר לטמון בהן ע"כ תה מפורש כדבריו. וא"ת ואם מגלה נמי וחוזר יטומן בשבת מה איסור ומרותחין והוא נוטלן והן חשין לתוך ידו והוא מחזירן והן מוסיפין רותתת לפיכך אסור הדעת. שוב מצאתי בירושלמי בריש במה טומנין. בלשון הזה לפי שהדברים הללו רותחין מקבלו שיהא מבע"י אסורה ובה"ש מותר. ודברי רבינו הגדול ז"ל סתומין אבל מטין לזה לא יטמין עד שיגלה אותן ויוציא זוהמתן מהן ואין לחוש ומותר וזה חידוש שאין הדעת כלומר שלא יטמין בה"ש בדבר המוסיף הבל לצורך מחר ופריק כבר הם מרותתות והוא מאליו ויצטרך לגלות עד שתנוח רתיחתה ויחזיר ויטמין בשבת ואקשיי א"ה בה"ש ליגזור וא"כ איך נגוור עליו. אבל ראיתי מי שכתב פי' השמועה לפי גרסתו גוירה שמא ירתיה גזירה שמא ירתיה אל תסמוך עליו שהוא שבוש גדול לפי שדבר שאינו מוסיף אינו מרתיה אלפסי ז"ל בהלכותיו שזה שתמצא בשאר ספרים אין טומנים בדבר שאינו מוסיף משחשיכה האפר וא"ה אסור משום גזירה דלמא אתי לחתויי בגחלים, כ"פ הראב"ד ז"ל. וכתב רב אינו מוסיף הבל משום דהו"ל כקטומה ופחות ממנה לפי שהם גחלים עוממות מוטמנות בתוך דמטמין בדבר שאינו מוסיף לצורך מחר. ודבר שאינו מוסיף (נגזר) משום רמץ שאף הוא יין ולא תפסוק רתיחתן בשעה קלה ואי למחר בעי לה הא לא איכפת לי׳ ברותחת כיון ברותה ניהא לי' לאורתא ודילמא נמי מצטריך ומרתה לה ופריק סתם קדרות בה"ש רותהות א"ה בה"ש כלומר בה"ש דמחניי בדבר שאינו מוסיף ליחסר דכיון דשהה עד הערב ומטמין מטמין בדבר המוסיף אלמא ברותחת ניחא ליי וזמנין דפסק רתיחתה ומרתח לה איהו ואקשיי רותחת כ"כ והוא מוציאה מרותחת הרבה, אף היא בא ומרתיחה לכתחלה ועוד דכיון שהוא המוסיף הבל אפילו מבע"י גזירה שמא ירתיה. פי' לפי שהוא מניה קדרתו שאינה ה"ג ר"ה ז"ל ור"י אלפסי ז"ל, וכ"כ במקצת נוסחי: מפני מה אמרו אין טומנין בדבר ולא אמריי בכה"ג ממ"נ:

גזירה דחתוי גחלים ומגיס אבל זה שאמרנו בגמי דילן א"ה בה"ש נמי נגזר דהיינו בה"ש דשריי במחניי בדבר שאינו מוסיף לפי שבזה נמי יש נחוש מחוך שהוא מסלק קדירה מעל גבי כירה עם חשיכה והיא רותחת ומטמין שמא תרתיח ויצטרך לגלותה וחוזר ומטמין לכתחילה בשבת דהא לא הוא טמונה בשבת כלל ופריק כבר הם מרותחות ויוצאות זוהמתן מבע"י ואין חוששין שמא בזמן מועט ירתיח ויצטרך ליטלן שהרי דבר שאינו מוסיף אין חוזר ומרתיח. ומ"מ גזירה שמא יטמין ברמץ לדבר שאינו מוסיף קשה דרמץ ודאי מוסיף

דכל שמחמם את הצונן נקרא מוסיף:

אף בהטמנה והוא ז"ל סובר שהכל גרוף וקטום וכן קש וגבבא אינן מוסיפין הבל ולשהות אף בהטמנה והוא ז"ל סובר שהכל גרוף וקטום וכן קש וגבבא אינן מוסיפין הבל ולשהות המוזכר כאן במשנה ובגמי (לדעתי) [לדעתי] הוא מותר בין בהטמנה בין בלא הטמנה אבל להחזיר המוזכר בכאן כלא הטמנה מותר בהטמנה אסור שאין טומנין בשבת אלא י"ל אם ממן מבע" ונטל בשבת מותר הוא להחזיר שהרי הטמנה מבע" היא זו כדתנן לקמן בענין קופה נוטל ומחזיר וכ"כ רש" עצמו נקמן גבי מחזירין אפיי בשבת. ור"ח ז"ל אמר שאינה הטמנה אלא כיסוי של ברזל והקדירה שובת עליו והיא תלוי באבנים או בכיוצא בהם אבל הטמינם ע"ג גחלים ד"ה אסור דקי"ל הטמנה בדבר המוסיף מבע" אסור ואמת אמר אבל הטמינם ע"ג גחלים משע להיא אסורה מבע" וכן רש" ז"ל עצמו נזהר מזה בגמי (בעינן) שלא החיר רי חנניא ממיר בשאינה גרופה משום דהו"ל הטמנה ברמץ דאסרן מבע" וכיון שהוא מודה שאין דברי רבי חנניא אמורין בהטמנה ושימת כל השמועה (בדברי) וכיון שהוא מודה שאין דברי הני הוניה אמורין בהטמנה ושימת כל השמועה (בדברי)

[כדברי] ר"ה היא שנייה, כבר למדנו שאין הטמנה בכלל השמועה זו:

עד שיגרוף או עד שיהן האפר. מפורש בירושלמי (ג,א) הגורף עד שיגרוף כל צרכו מן

מה דחני הגורף צריך לטאטו בידו הדא אמרה עד שיגרוף כ"צ פי שיגרוף לגמרי עד שלא

ישארו בו גהלים כלל ולא שלהבת. הקוטם עד שיקטם כ"צ מן מה דחני מלבה עלי נעורת

מש פשתן הדא אמרה אפי לא קטם כל צרכו פי א"צ לקטום עד שלא יהא ניכר כלל שם

אש. ובגמי דילן נמי בקוטם הכי משמע שהרי אפי גחלים שעממו הרי הן כקטומים וכן

קטמה ונחלבחה ומחני נמי דייקא דקחני יחן את האפר משמע נחינה בעלמא מדלא קחני

קטמה ונחלבחה ומחני נמי דייקא דקחני יחן את האפר משמע נחינה בעלמא מדלא קחני

שיטמין באפר והטעם לפי שהמערב אפר ואש לגמרי סליק דעתי מחיחוי האש וכבר קלקלו

והסיח דעתו ממנו אבל הגורף אם נשאר שם אפי גחלת קטנה כיון שהיא לוחשת מבערת

ומרלקת כירה גדולה וא"ת אם צריך נגרוף לנמרי בחנור למה אסור א"ל לפי שהבלה גדול

ומרתיח אינו נראה כגרוף ואתי להשהותע"ג כירה של גחלים ואתי לחתיי. וכתב ר"ח ז"ל

וקיימא לן מתני בתנור של נחתמין ותנור של נחתום מפורש בפ' לא יחפור (ב"ב כ:), אבל

חנור דידן ככירה של נחתמין היא:

בממנה נגעו בה:

גמרא: או דלמא לשהות תון, ואי גרוף וקטום אין אי לא לא. ומנו רבנן דפליגי אדר"ה וליכא למימר דכי תון נמי לשהות כחנניא אתיא והא דקתני לא ישהה עד שיגרוף בפחות ממאכל ב"ד דמודה בזה חנניא הא ליכא למימר חדא דתבשיל בפחות ממאכל ב"ד לא הוי ועוד בין חמין לתבשיל בפחות ממאכל ב"ד ליכא לאפלוגי דהא מתבשלין בתחלה בשבת ועוד נוטלין ומחזירין בפחות ממאכל ב"ד ליכא למימר כלל דהא מבשל בתחלה בשבת הוא ועניש כרות ונסקל הוא. אלא כולה מתני כמאכל ב"ד היא, ואי לשהות חנן דלא כחנניא ועניש כרות ונסקל הוא. אלא כולה מתני כמאכל ב"ד היא, ואי לשהות חנן דלא כחנניא הוא. והאי דלא אמרי בגמי ומני רבנן הוא משום דאכתי לא קמה לן פלוגתא דרבנן עליי הועי. אלא מיני דמתני אי לשהות (אפילו) בגרופה וקטומה אפי בפחות מכן מותר דהא אשכחן כל היכי דליכא למיחש לחתי דשרי כדתנן במשלשלין את הפסח לתוך התנור עם חשיכה ובקרירה חייתא דשרי ואע"פ שהוא מתבשל לגמרי בשבת (ממילא דהא כל דאתי) בהרי שרי ה"ה בהצי במ"ם (נו.).

דף לז הא דאמרי אאיב להחזיר הנן היינו דשני בין הוכה לגבה, פירש"י ז"ל אא"ב להחזיר הנן אבל לשהות משהין אפיי בשאינה קטומה ורי הלבו אשריותא דלשהות בשאינה קטומה מון דאפי לשהות משהין אפיי בשאינה קטומה ורי הלבו אשריותא דלשהות בשאינה קטומה הנן דאפי לשהות בעיי גרופה כיון דגרופה ומבע"י הוא נותנין לחוכה מה לי חוכה מה לי הונן דאפי לשהות בעיי גרופה כיון דגרופה ומבע"י הוא נותנין לחוכה מה לי חוכה מה לי הוכה מה לי הורי בסמוך אמרינן דבלהחזיר עצמו שני בין חוכה לגבה ול"ל (כרי) [דרי] חלבו אשריותא דלשהות קאי בשאינה קטומה (כלומר) [ומ"מ] לפי דבריו שהוא מפרש חומר זה דחוכה משום הטמנה אמסקני דלהחזיר נמי כך יש לנו להעלות דאסור להחזיר בתוכה משום הטמנה דמיי ממין משחשיכה דחזרה בשבת הוא והוא ז"ל אינו אומר כן בסוגיא דלקמן כמ"ש למעלה. ומיהו פיי דהך אתקפתא כפשטא הוא,

דמסחבר להו בגמר' בחזרה דחמיר חוכה משום דנפיש הבלא והוי כמבשל בשבת ואע"פ שגרוף וקטום ואין כאן הטמנה דלאו בחוך הגחלים הוא מטמין וגופה של כירה נמי אין הטמנה כלל ובן חוכו דחנור במחני' לאו הטמנה מיקרי. ומצאתי בירושלמי (ג,א)שמפרש מעמא, וה"ג החם וב"ה או' יחזיר ר' חלבו בשם רב ל"ש אלא עליה אבל לחוכו לא עד אמר עולא עד שלשה ר' מונא אומר עד מקום שהוא עושה חרץ א"ר יוסי בר בון מפני שהוא שליט במקום שהיד שולטת בו ופי' דעולא סבר עד ג' טפחים בעומקה של כירה נקרא עליה מותר ר' מונא מחיר עד מקום חרץ שעושין בכירה ומפרש ר' יוסי טעמא דרב מפני שאין רשאי להכניס קדרתו בשבת במקום שאין היד שולטת בו מפני רוב החמימות ולא משום

הא שמע דאמר רי הלבו אר"ה בר גוריא אמר רב ל"ש אלא על גבה וכוי. ק"ל, כיון דרב מהימן לי ולפשוט מהא דאמרי לקמן רב ושמואל דאמרי חרווייהו מצטמק ויפה לו דהיינו נחבשל כ"צ מצטמק ויפה לו (אין) צ"ל שהוא אוסר כל חבשיל כמאכל בן דרוסאי שכל במאכל ב"ד מחבשל מצטמק ויפה לו הוא וח"ל דמהחם לא מיפשט ליי היכי חנן אלא דרב סבר אסור לשהות ודילמא אין להחזיר חנן ורב לא ס"ל כמחניתין דחנניא הוא ורבנן פליגי עלי ומש"ה לא פשטוה מדרב ששת ח"ר יוחנן דלקמן ואע"ג דבגמרא מפרש לטעמייהו רלהחזיר חנן דלמא לא היא אלא לעולם לשהות חנן ואיהו דאמר כחנניא ודלא כמחני ומש"ה אתי למיפשט מהא דאמר רב ל"ש דאלמא עלה דמחני, קאיואפשר דרי יוחנן לא מהימן לי ורב מהימן לי משום דהוה במניני דרבי דסתמינהו למתני א"נ משום דאמוראי נינהו אליבי דאמר רב (ושמואל) אר"י כירה שהסיקוה בגפת ובעצים משהין עלי חמין אלמא כל צרכן לא ואין הטעם הראשון נכון בדרי יוחנן משום דע"כ ר"י אלמא כל צרכן אין שלא כל צרכן לא ואין הטעם הראשון נכון בדרי יוחנן משום דע"כ ר"י

ורע לו נמי כשהוא קרוב לבישולו יאסור וכן חמין דהא חזי ללילה ואתי לחתוי ביי ודברי דשרי אלמא למאן דמחני לישנא דלהחזיר מצטמק ויפה לו מותר לשהות ועוד דא"כ מצטמק דר"י אדר"י דקא אסר מצטמק ויפה לו (וא"ת) אמרי דתנא דמתני פליג עליה בחדא וסבר חמין ותבשיל וההוא אפיי בנתבשל כל צרכו ובמצטמק ויפה לו הוא מדאקשיי לקמן קשיי ולמעלה ואפ"ה שרי לשהות ללישנא דאמר להחזיר תנן ועוד דתניא בברייתא דר"י ובה"א הרי משנתינו שנינו חבשיל סתם ואין במשמע מאכל ב"ד בלבד אלא כל שהוא ממאכל ב"ד צרכו וא"צ אלא להצטמק ויפה לו אסור שהוא אוכלו בלילה ואתי לחתיי אף אתה אמור לו לפי שהוא מסיח דעתו מלאכול עד למחר ולמחר הרי כבר נתבשל ונצטמק אבל כשהוא כל בא"ל רב אשי דסמוך אהא דר' יוחנן ואם יאמר לך אדם דלמא כמאכל ב"ד שרי לשהות כל צרכן נא ואע"פ שהוא מצטמק ורע להן והא דר"י דסמכא הוא דחזינא ליי לרב עיקבא כ"צ דשרי (ועיין במאור) ועוד דקאמר בהדי חמין שהוחמו כל צורכן אלמא לא הוחמו כמאכל ב"ד שהוא מתבשל ויפה לו אסור דאל"ה ליתני כמאכל ב"ד וכ"ש האי דנתבשל ויפה לו הילכך אסור ואפיי לרב (ושמואל) משמיי דרי יוחנן דאמר מצטמק ויפה לו מותר יאסור לשהות כמאכל ב"ד שכל תבשיל שבעולם ואפיי חמין כמאכל ב"ד מתבשל ומצטמק לקמן הלכתא מצטמק ויפה לו אסור וכבר פירשתי שכל שאסור מצטמק ויפה לו א"א שלא לנו אלא כלשון רבינו הגדול ז"ל משוה דחזי' דבתר כל שקלא וטרי' דשמעתין כולהו אמרו ואף על פי שמקצת הגאונים ז"ל חלוקין בדבר ואומרים דהלכתא כלישנא דלהחזיר אנו אין למימר דסבר לה כר"י בחדא מ"ה ניחא לן למימר לשהות תנן דאשנויי לא סמכינן בכה"ג לנו כל הצורך אלא כיון דמתניתין למאי דאוקימנא להחזיר חסורי מחסרא ועוד דצריכת מהו לסמוך. פירוש ר"י אלפסי ז"ל לשהות בסמיכה, וכן הלכה אבל אין ראיותיו ברורות כסתם מתניי ס"ל דא"ר יוחנן הלכה כסתם משנה:

בגחלים מצטמק ורע לו מותר לשהותה ע"ג כירה גרופה וקטומה דמסקי' אשמעתי' אמר דבעי למיכל מיני בה"ש מסרהב ומפיש לה נורא ובתר דקדיש יומא מישתלא ואתי לחתוי קדירה דמטא בשולא מבע"י אם מנטמקת ויפה לו אסור לשהותו ע"ג כירה בשבת דכיון בפ"ק דאסור לשהותה ע"ג כירה דלא כחנניא. ואשכחינן תמן בהלכות גדולות ובפסוקות ולא בשיל וכ"כ בה"ג של ר' שמעון קיארא ז"ל דבשיל ולא בשיל היינו כמאכל ב"ד דאמרי שהתחיל לבשל עד שיהיי מבושל כ"צ שהוא למעלה מתבשילו של ב"ד הוא נקרא בשיל בין דהוחמו כ"צ הכל דין אי הוא. ומסחברא דאמריי בפ"ק בשיל ולא בשיל אסור מכיון דההוא כיון דצריכה בשבת אסורה הוא ש"מ כל חזרה בין דמצטמק ויפה לו בין דרע לו שרי מה ענין זה לחזרה דמתניי דהיא צריכה לבשול או להצטמק ואסורה אלא בקטומה מחזרה דקומקום של חמין דרי הוא דהוחם כ"צ ואי אמרת דההוא אפי, בלא גרוף וקטום להחזיר אלא בקטומה אפילו הוחמו כ"צ והכי מוכחא סוגיי דלקמן דמוכחא חזרה דמתניי דלא אשכחן התירא להחזיר אפיי במצטמק ורע לו אלא בגרופה וקטומה ולא שריי חמין כייצ וגם זה אינו עולה משום דאסוגיי דשהיי איתמר (ולא מפסק) [ולמיפסק] בה אתא. ועוד כדאית לי' ולמר כדא"ל לומר דמבושל כל צרכו ומצטמק ויפה לו הרי הוא כאינו מבושל הגאונים אא"כ נפרש דהא דאמר ר"נ מצטמק ויפה לו אסור לא לשהות אלא להחזיר למר אסור ועוד דרי יוחנן כמאכל ב"ד אסור וכדכתיבנא לעיל ואין אני יודע דרך וטענה לדברי שמצטמק ויפה לו מותר וסמוך אדרי יוחנן והרי השמועה לפניך פשוטה דמצטמק ויפה לו ויפה לו איפשטא ליי בעיין דהאי לשהות נמי אסור ועוד ר"ה שפסק דלהחזיר תנן אמר חבשיל דתנן במחניי ובברייי מצטמק ויפה לו הוא וכיון שכן ממסקנא דאסריי כל מצטמק קאמר כל שהוא כמאכל ב"ד וממנו ולמעלה בין מצטמק בין מתבשל ואמת הדבר דכל סתם עבאי הן דבמאכל בן דרוסאי ללילה קבעי ליי ולא מסח דעתיי מיניי כלל וחנניא כלל גדול

ר"ב וכו' וזה תימא ואתי' אליבא דר"מ, ובודאי לית הלכתא כוותיה:

ש"מ מצטמק ויפה לו מותר. פירוש דסתם חבשיל כמצטמק ויפה לו ומ"ה נקטו חמין
וחבשיל ועוד דאי במצטמק ורע לו פשיטא מאי שריותא אתי לאשמועינן דקאמר משהין
וקס"ד דקטמה לאו דוקא. אלא הא קמ"ל דאע"ג דקטמה וגלי אדעתי' דלא ניחא לי' בחתי
גחלים אפ"ה דוקא מבושל כל צרכו אבל לא נחבשל כ"צ לא ואגב אורח' קמ"ל דלית לן
החנויא ומפרקי' ש"ה דקטמה כלומר משום דקטמה הוא ומצטמק ויפה לו אסור. ואקשי'
אי חשוב לי' כקטומ' מאי למימרא כלומר היא גופי' מאי למימר' דמיחר בנחבשל כ"צ אפי'
אי חשוב לי' נקטומ' מאי למימרא כלומר היא גופי' מאי למימר' דמיחר בנחבשל כ"צ אפי'
בלא נחבשל כ"צ נמי מותר ואפי' בפחות ממאכל ב"ד שלא מצינו שום איסור בכירה קטומה
בלא נחבעל כ"צ נמי מותר ואפי' בפחות ממאכל ב"ד שלא מצינו שום איסור בכירה קטומה
ביון דהובער' הדרא למילתא קמייתא ולחסר קמ"ל וה"ה למאכל ב"ד או פחות ממנו אלא
דהא קמ"ל דאע"ג דבשיל כ"צ אי קטומה אין אי לא אסור דמצטמק ויפה לו אסור והיינו

יותר בישול ואיפשר שב"ש בכל חבשיל הן מחמירין ומה שפירשתי דבר ברור וראיתי מצטמק ויפה לו ומצטמק ורע לו שוין הן אלא שב"ש מחמירין בו במחני' מפני שהוא צריך לעולם ולא גזר בחמין לעולם כיון שהגיע למאכל ב"ד ומיהו תבשיל קודם שנתבשל כ"צ י"ל דבלכתחלה לא ס"ל כוותיי דר"מ דאסר משום דאיהו אפיי בקטומה אסר דגור בתבשיל דאסיק בגמרא הא לכתחלה הא דיעבד אליבא דמ"ד מצטמק ויפה לו קאמרי' דאסר א"נ [דר"מ] אפילו לכתחלה שרי וההיא דקתני לעיל חמין אבל לא תבשיל כמאכל ב"ד. והא בלקמן אסר אפילו דיעבד בההיא כר"מ ס"ל דלית ליי צימוק אוסר וסבירא לן (כר"מ) כ"צ משום צימוק לא אתי לחתוי בגחלים ואפילו אינה קטומה מותר ואע"ג דר"י דברייתי יהודה דמתניתין אלא כמאכל ב"ד ולמעלה ממנו כ"ז שהוא מתבשל וצריך לו אבל נתבשל כמאכל כל אדם אלא שצימוקו יפה לו ומאן דאסר כר"י ומאן דשרי סבר ע"כ לא אסר ר' לא נחבשל כ"צ לא. ופירוש מצטמק ויפה לו בכולה שמעתין היינו חבשיל שנחבשל כ"צ לחתוי. ולהאי פיי הא דאמר ר"ס קטמה ונתלבתה סומכין לה דוקא כשנתבשל כל צרכו אבל אתי לחתוי כיון שכבר נתבשל אבל לא הוחמו כ"צ אפיי לשהות אסור דכיון דהובערה אתי קמ"ל דלא הדרא לגמרי ומיהו דוקא לשהות חבשיל שנחבשל כ"צ וחמין שהוחמו כ"צ דלא להחזיר נמי הובערה איצטרכא ליי מ"ד הדרה לה להא מילתא קמייתא ותתסר אפיי לשהות וי"ל משום סרכא דחבשיל, ועיקר. ואפשר לפרש כך: א"ה מאי למימרא לשהות אפיי ס"ל. ומיהו קשיא, אמאי קאמר חמין שהוחמו כ"צ דהא אפילו בשאינה קטומה ומי שרי דלא כחנניא כדפרישית. וזהו שכי רבינו הגדול ז"ל ורב אושעיא ורבה בב"ח אמר ר"י הכי

בתוספת בזה שבוש שאני תמי' עליהן:

הא דאמר רבא תרווייהו תנינא. לדברי רב ששת קאמר כלומר רב ששת דיוקא דמתניי

קמ"ל א"נ שיעורא דר"ש תנינא דאפי' היכי דלא בשיל כ"צ כמבושל חשבינן לי' דהיינו

משקרמו פני' אבל איהו דיוקא דמתני' קמ"ל דאפי' בכירה ותבשיל נמי הולכין אחר השיעור

הזה דלהחזיר תנן מיהו מאן דאית לי' משום מחתה בגחלים אפילו כמאכל ב"ד ל"ק מתני'

דפת דש"ה דליכא גזירה דחתוי דכיון שהוא על האש אי מחתה לי' סליק בי' קימרא וכן

בבשר בצל וביצה משום דמחרכי ומיהו קודם שהגיע למאכל ב"ד חיישי, דלמא מחתי להו

דכל שלא בשיל כ"צ לא מיחרך וזה דבר ידוע א"נ מפיק להו בר דלא קשי להו זיקא. תדע,

דהא רב דאית לי' הכא מצטמק ויפה לו אסור אמר התם וכמה כדי שיצלו כמאכל ב"ד ולפי

הפי' הזה נדחו דברי המביאים ראי' מטייעתי' דרבא לפסוק הלכה דלהחזיר תנן ונסתייעו

דברי רבינו הגדול ז"ל, ודברי רש"י ז"ל מטין שהוא מן המתירין:

דף לח אי קודם גזירה קשיי מזיד ואי לאחר גזירה קשיי שוגג. ק"ל, ואי ס"ל דאיכא גזירי היכי אמר להתירא וא"ל ה"ק אי קודם גזירה איירי קשיי מזיד ואי לאחר גזירה אפיי שוגג אסור

ופשיטא דלא איירי איהו לגזירה אלא סבר דלא גזרו או דמקמי גזירה הוה דבימי רב גזרו

מאחר שסילקו מעייש ונראי לפי הירושלי הזה שאם סילק בשבת מותר להחזיר ואפיי הניח ומחזירין בשבת קתני ולפיכך אסרו שהניחו ע"ג קרקע משום דדמי' למתחיל להניח ולבשל שאפיי סילק מע"ש וקידש היום מותר להחזיר שנמצאת החזרי לבד בשבת דמתניי נומלין ואיבעי' להו נמי התם תלאו ביתד הניחו ע"ג ספסל מהו. וזה מוכיח שפיר "אפי' בשבת" כן, חייא הגדול והייתי מעלה לו חמין מדיוטא התחתוני לדיוטי העליוני ומחזירין לכירה וכוי בר תריי בשם ר' אושעי' אמר אם בארץ אסור לטלטלו ר' אושעי' אומר משרת הייתי לר' (x.) מצאחי נטלו מבע"י מחזיר מבע"י משחשיכה, נטלו מבע"י וקידש עליו היום ר' סימן בגמי למישרי מחזיר ממש משחשיכה וזה עולה יפה יותר מן הלשונות שזכרתי. ובירושלי צוננות קרי משהה וכל שהוא סמוך לחשכה שחמימותי בשבת קרי מחזיר והיינו מתניי נחתי בשעה שמותר לגרוף היא אלא דכל שהוא בכדי שתהא הקדרה כולה מתחמם מבע"י אם היתי ובספר התרומי ראיתי דמתניי דמחזיר מבע"י מדקתני עד שיגרוף ולא קתני אא"כ גרף אלמא תחלי, ואחרים מפרשים שבת היינו משתחשך שלא תאמר לא התירו להחזיר אלא בה"ש. והחזיר [אבל] מכיון שסילק ביום שבת דעתו שלא להחזיר ואסור (דבעי) [דרמי] למניה מחזירין ואפיי בשבת. פיי רש"י ז"ל יום שבת שלא יאמר שלא התירו אלא סילק בלילה וכ"נ מדברי רבינו הגדול ז"ל, ואיהו גריס עבר ושכה, וכולם לא נתכוונו אלא לדבר א": אחרת שיזהרו שלא יעשה כן עוד לשבת אחרת אע"פ שהיו שוכחין או שמא שוגגין היו, כירה והתם ודאי שוגגין או שוכחין היו שבמזיד ודאי לא שהו ואעפ"כ אמר כן ופריק לשבת ויפה לו בשוגג לא אסרו א"ד ל"ש ואתי למפשט ליי מדרי יוסי שמצא בצלי שנשתהה ע"ג אפי' אשוגג וכי אמרי' נמי קנסו אף על השוכח דילמא בשאינו מבושל כ"צ אבל מצטמק בחבשיל הוא. והפיי הנכון דבשוגג מיבעי ליי מי אמריי כי פליג רי יהודה אמזיד דר"מ או ועוד דאי לכתחלי אפיי ר"מ אסר ומאי בינייהו דבלישנא דברייתי משמע בהדיי דפלוגתייהו דר"י לכתחלי או אפי דיעבד גם זה אינו נכון חדא דמוחרין משמע דיעבד מדלא קאמר מותר דאמוראי פליגי בה לעיל מאי מיבעי' לי' תו. ואחרים פי' דקא מיבעי' האי מותרים ואסור וקמבעיי ליי אי אחיי כדברי הכל או לא כדמוכח בשמעתי דפליגי בה תנאי ועוד דהכא לעיל מיני' לא יבעול מפני שהוא עושה חבורה והאי פיי ליתא חדא דהתם בריי' סתם תניא דתניי לעיל אשכהן כה"ג פ"ק דכתובוי איבעיי להו מאי לבעול לכתהלי בשבת ואע"ג דתני איבעיא להו עבר ושהה מאי. פי' מצטמק ויפה לו קמבעי' לי' אי כר"מ אי כר"י ואע"ג כך בה ושינוי דלישנא הוא אי לאחר גזירה:

ע"ג קרקע: אסור בין לחוכו בין על גבו ובין לסמוך דהא חניי כוותיי ה"נ אם הוסק בגפת ועצים אסור בשאיני גרופה (ככל) [כ]מאכל ב"ד: הלכך בגרופי וקטומי שרי לפי דברינו ודברי רבינו הגדול ז"ל. ולפי דברי אחרים אפיי ולא ניחא לחתויי בהו. והענין שפירשתי בתוכן דתנור וכירה דלא הוי הטמני בסיוע ליי (שהוא) מוסיף ומבע"י ולא עוד אלא שההטמני כמחיר לשהויי דדמי קצח לתנורא דשריק אותו בבגדים אין זו הטמני לגחלים אלא השהוי מותר לעצמו וההטמנה לעצמה שהוא דבר ואינו יושב ואינו נוגע בגחלים אלא בכיסוי טיט או ברזל כמו שפיי ר"ח ז"ל ואע"פ שמכסין עיקר הדבר שאין הטמנותינו אלא בשהויי זה שבפי זה לפי שאין משהין אותו ע"ג כירה בגרופי וקטומי ואפשר שעליו סמכו במנהגי הטמנה שבמקומותינו והסמוכים לנו. אבל שהקטימי האמורי בכ"מ אינה קטומי לגמרי אלא מעט להיכר. אבל לפי פרש"י ז"ל מותר מגופו ומחמם את הצונן דבר המוסיף מקרי וזה אפיי בחי גמור מבשל כ"ש שיחמם וכ"ש שהוא מוסיף הבל באמת שאפיי בקטום לגמרי שהוא הולך ופוחת כל שמוציא חמימות שאסור להממין אפיי כמאכל ב"ד ואפיי הגרופי וקטומי אפשר שהוא אסור ונראין הדברים אסור להחזיר שלא הותר לבשל בתחלה בשבת בגרוף וקטום. ולענין הטמנה אין ספק לו. בגרוף וקטום מותר. כמאכל ב"ד על גבה בתוכה אסור. פחות ממאכל ב"ד לעולם בין מבושלת קצת לעולם מותר. נהחזיר בלא גרוף וקטום אסור לעולם אפי' מצטמק ורע שיתבשל ויצטמק כ"צ לגמרי דמכאן ואילך רע לו אסוי. בגרוף וקטום בין היה לצורך שבת רבינו הגדול נמצינו למדים בשהייה דחיי לגמרי מותר דלצורך מ"ש הוא. בשול מעט עד לתנור והיינו לסמוך. וכיון שסמכנו על פי' ר"ח ז"ל שאמר שאין זו הטמנה ועל דברי בלא גרוף וקטום משמע ולהכי מהדר לאשכוחי התירא דכירי בלא גרוף וקטום ואסור בר אהבה כלל והאי דלא מוקי מחני, בהכי א"ל סתמא בכל ענין משמע להו דגפת ועצים שאין זה דעתו שהוא אסר בכירי אע"פ שגרף וקטם. כתב ר"ח ז"ל ודאביי ל"פ אדרב אדא בין בקש ובגבבא לגפת ועצים בגרופה כלום. זהו דעתי בדבר זה, עד שראיתי לרבינו הגדול גרופי וקטומי והוסקי בגפת ובעצים והיינו מתניי דקתני בקש ובגבבא הרי הוא ככירים ואין דקסבר דכירה גרופי אע"פ שהדליקי בגפת ובעצים מותרת ואין דינה כתנור אלא בשאינה ועיקר הדבר כדברי האוסר. וא"ת א"כ אביי אמאי לא מוקי לה למחניי בגרוף וקטום משום נפיש הבליי כתנור מדלקי ואתי לחתויי אבל גרוף וקטום אפיי בתנור מותר לשהות ולהחזיר בכל ענין אע"פ שגרוף וקטום ויש מי שאומר דדוקא בקש ובגבבא בלא גרוף וקטום דאמריי

रात रथ

אסור אלא בשבת והא דלא קאמר הש"ס א"ב מבע"י וצ"ל דלא מיתסר אף לרבה מבע"י מבע"י כדאמר רב חסדא בסמוך ואמנם לטעמיי דרב יוסף משום שמזיז עפר ממקומו אינו דבר המוסיף הבל תדע דבמתני' קאמר מעשה דאנשי טבריא משום דדמי להטמנה ואסור אף **רבה אמר גזרה שמא יטמין ברמין.** לפי טעמ' דרבה מהראוי לאסור אף מבע"י כמו בכל

משום דחול ואבק דרכים שהוא חם בע"ש מן החמה בלילי שבת הוא מצטנן לגמרי וס"ס הו"ל בשבת דבר שאינו מוסיף. וא"ת, והא חול בעצמו דבר המוסיף הבל הוא כדתנן לקמן ולא בחול הא אתמר עלה בפי לא יחפור חול דחמימי מחמם דקרורי מקרר הלכך מטמינין בו ביצה וכיוצא בו דמתקרר והולך הוא ואינו מתחמם אבל בשאר דברים המוסיפין לגמרי

אין טימנין בהן אפיי צונן גמור מדר"ח בסמוך: **מתיבי רשבג"א מגלגלין ביצה ע"ג גג רותח.** משום דליכי שמא יטמין ברמין ולא משום שמא יזיז עפר ממקומו לית הלכתי כוותיי דאיהו כרי יוסי ס"ל אבל רבנן דאסרי בסודרין הה"ג דאסרי בגג רותח דתרוייהו תולדת חמה נינהו וטעמי דשמא יטמין ברמין ושמא יזיז עפר ממקומו לר"י צריכה לרבנן ל"צ להו ולפיכך השמיטי רבינו הגדול ז"ל אע"פ שכי

משמע שקבלה ממנו וכעין אתקפתא ותיובתי וכל כיוצא בה אין הלכה כמאן דאיתותב, וחיתוי גחלים ור"נ א"ל כבר תברינהו לסולנייהו וחזרו בהם וכיון דלא אהדר ליה עולא לא"ה הטמנה עצמה מותרי לר"י בשבת בע"ש מיהת מותרות ולא גזרינן בהו משום רמץ ס"ל כרב יוסף דאפיי בשבת לא אסר אלא משום שמא יזיז עפר ממקומו (בתולדת חמה) הא משום היחוי גחלים א"נ הטמנה מבע"י בתולדת חמה ל"ל שלא אמרו אלא בשבת עצמה א"נ אין לנו ועולא דאמר הלכה כאנשי טבריא מודה לומר דלא דמיי להטמנה דהכא ליכא למיגזר מותר ומיהו דוקא בצונן שנתחמם או נצטמק ויפה לו אבל בעומד בחמימותו בשעה ראשוני המוסיף אסור התבשיל אפיי דיעבד שלא תאמר אין טומנין אמרו לכתחלי אבל עבר והטמין שאמרו מעדותו של ר"י בן גודגדא נשנית משנה זו. ושמעינן מדר' חסדא דמטמין בדבר ואפשר דה"ק, ממעשה שעשו אנשי טבריי בטלה שעל אותו מעשה גזרו לבטלה דומה למה הוה מוקמיי ליי בספק השיכה ואליבא דר' דאמר כל שהוא משום שבות לא גזרו עליו בה"ש. אבל אם בא להוסיף מוסיף כיצד נוטל את הסדינין ומניה את הגלופקורין ומפרקיי דלמא בברייתי בשילהי במה טומנין ת"ר אע"פ שאמרו אין טומנין את החמין בדבר שאינו מוסיף [היאך] טומנין בכנפי יונה ומטלטלין אותן ותנן נמי בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן ותניא להו, פשיטי דאסורי הוא, דהא מתניי הוא בפי במה טומנין, וא"ת משנתינו בשבת, א"כ ממעשה שעשו אנשי טבריי בטלה הטמני בדבר המוסיף ואפיי מבעייר. איכא דקשיי מעמייהו דרבה ורב יוסף לרי יוסי כדי לפרש משנתינו דמודה בה ר"י:

וכ"כ ר"ח ורב אלפס ז"ל: האי דאמריי **מאי רחיצה. אילימא רחיצת כל גופו.** לאו למימרא דמקצת גופו מותר דחמין שהוחמו בשבת הוו ואסרינהו אפיי בשתיי ואיסור הנאי הן לזמן אלא ה"ק אילימא רחיצת כל גופו נמי הוצרכו לאסור להן משום דהוי כחמין שהוחמו בשבת אטו הוחמו מע"ש מי שרי והתנן וכוי וכן כולה סוגיי דלהשתטף לומר שאסרום בשטיפה בין בשבת בין בי"ט מפני שהוחמו ביומן הא מבערב מותרות כר"ש ומיהו בשבת בשתייי ובכל הנאה הן אסורים בזה דלגמי דילן הדבר פשוט הוא דכל רחיצה וזיעה מותרת ואפיי להחם (ול"כ) [ולא נראה] דברים א"ג בירושלי לא שרי שאר הנאות וכן הסוגיא שלהם מוכחת שם ואין לי להאריך דכתיב אשר יאכל לכל נפש וכוי טעמא דגזירה הוא לומר דלא משוינן אוכל נפש לשאר הגוף צורך כל נפש הוא דמה לי בבת אחת מה לי אבר אבר לצורך כל נפש ומ"ש שם משום [והתם] בירושלי שרי כל גופו אברים אברים בהוחמו בי"ט אליבא דרב אלמא רחיצת כל בי"ט דאסורין ברחיצת כל גופו ואפיי אבר אבר משמע דאיסור דרבנן הוא דרישא (דהתם) ומפי שריא דומיא דמדורה כדפרישית. ועוד מדקתני הכא בברייתא ואצ"ל חמין שהוחמו תאסר וזיעה מותרת ורחיצת מקצת הגוף גמי מותר ואדרבה הגאת כל הגוף טפי צריכא אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם. ואלו דברי נביאות הן, שרחיצת כל הגוף דידה גזרו בהן וסומכין דבריהן מן הירושלי דבעי התם מותר לשתות ואסור לרחוץ ומתרץ ורגליו צורך כל נפש הוא וכן זיעה וכיון דרחיצת כל הגוף אסורה מן התורה משום לתא כל הגוף אינה צורך כל נפש ומן התורה הוא אסורה ודומיא דמוגמר הוא אבל פניו ידיו סחיטה דאלונתית וכיוצא בהן עשו י"ט כשבת לכך ואינו מחוור. ובתוסי מפרשים רחיצת שבת בדבר של אוכל נפש וי"ל כיון דבי"ט נמי איכא בהו איסור כגון מדיה קרקע וסך א"נ גזרו כלל עליהן בי"ט ומאי איסורא אתי מינה וא"ת משום שבת אין ראוי לגזור י"ט אטו בני"ט. ויש כאן שאלה, כיון שרחיצת כל הגוף וזיעה כולן מותרין ואפיי להחם בני"ט למה וקודם גזירה ה"נ להזיע וקודם גזירה אלמא קודם גזירה מותר לגמרי ואפיי להתם להן למאי חזי לא נצרכא אלא למוסרן לאוליירין בו ביום ובו ביום מי שרי כדאמר רבא להזיע בי"ט קודם גזירה ואפיי בהותם בי"ט כדאמריי התם בפי א"צ ואין עושין פחמין פשיטא ושחייי טפי מהנאת אבר אחד כדקס"ד לב"ש בפ"ב דביצה ודומיא דזיעה נמי דמותרת נמי ודאי לב"ה רחיצה דכל הגוף נמי מותרת בי"ט וכ"ש הוא דהנאת כל הגוף דמיא לאכילה י"ט והוא שתהא הנאה דומי דאכילה שוה לכל נפש כדאי התם בכתובות. ומשמע נמי וב"ה מתירין דעבדו הגאת הגוף דרחיצי כאוכל נפש כדשרי מדורה להתחמם כנגדה במסי דהא מחניי דחמי טבריא ראויין לשתייי הן כדקתני ומותרין בשתייי ואסורין ברחיצי לב"ש לית להו מתוך שהותרה מלאכה לצורך הותרה נמי שלא לצורך וכ"ש דל"ל הואיל תדע לשחות מהן קאמר שאם דעתו לרחיצה בלבד אע"פ שראויין לשתיי' אסורין דהא ב"ש הא דתנן **בשייא לא יחם אדם המין לרגליו אאייכ ראויים לשתייי.** כגון שדעתו עליהם אפיי להושיט אצבעו קטנה בהן כנ"ל ודבר ברור הוא. וראיתי בתוסי בזה שבוש:

מעמא דמילתא: ה"ג וכ"כ בכל הנוסחאות: א"ר חסדא מחלוקת בכלי אבל בקרקע ד"ה מותר, והא מעשה דאנשי טבריא בקרקע הוה ואסרינהו רבנן אלא אי איתמר וכרי. וה"פ: מחלוקת בכלי שר"מ ור"י אומרים אסור משום גזירת מרחץ לפי שהרואים אומרים היום הוחמו ואתי

מחלוקת בקרקע אבל בכלי ד"ה אסור כלומר איפכא אתמר, וצ"ע בספרי הגאונים ז"ל, אלמא אם אינן מביאין אותו דלא הוי חמין שהוחמו בשבת שרי אלא אי אתמר הכי אתמר מבריא בשבת הוה ואסרי להו רבנן להביא סילון של צונן באמבטי של חמין לשתיי ורחיצי בקרקע (וכוי) [דברי הכל אסור] כדכתיב במקצת נוסחי והיינו דאקשיי והא מעשה דאנשי בכלי ד"ה אסור אלמא לישנא בתרא הכי. ואפשר דגרסי מעיקרא מחלוקת בכלי אבל איפכא ולא סמכי' עני' משום דחזי' לגאונים ור' יצחק ז"ל דפסקו מחלוקת בקרקע אבל לעשות ואיכא למיגור ביי. ונוסחי בהך שמעתא משובשת טובא דאיכא דגריס לה כולה ר"ה אסור אפיי שטיפה שהוא נראה כמיחם שפינהו עכשיו מן האש שכן דרך הרוחצים בי"ט שאפיי בצונן אדם משתטף כמה פעמים ועוד שהוא בקרקע ונראה כצונן אבל בכלי מרחצאות (דבין) [דכיון] דבקרקע היא ולא עביד נמי אלא שטיפי אינו נראה כמי שהוחמו אלא אי איתמר הכי איתמר מחלוקת בקרקע דר"ש סבר בשטיפי בקרקע ליכא משום גזירת ורב [בגמי הגיי רב איקא] דהוא רביי דר"ה אמרה ולא פליג ר"ה ארביה. והדריי ואמריי ובקרקע ד"ה כר"ח אה"נ אלא אנן מסיניי דשמעתי אקשיי דהא אסכימו רבנן דמתניי ר"ש הוא אבל רבון אסרו אפיי להשתטף ואפיי בקרקע וא"ת נהדר ונימא מתניי רבון נמי הוא להו רבנן פי' רבנן דאמרן דרבנן דפליגי עני' דר"ש אסרו אפי' הוחמו מע"ש ומתני' ר"ש מילתא שהן חמי האור וליכא למיגור. ואקשי' והא מעשה דאנשי טבריא בקרקע הוה ואסרי למיחם חמין בשבת כגון ליתן צונן בחמין כדי שיוחמו אבל בקרקע ד"ה מותר דלא מוכחא

רשוב פירשתי השמועה בטעמה ובגרסתה בספר מלחמות יפה יפה:

דף ב?

דאי מכללא מאי דלמא היימ במחניי אבל בדייתא לא. איכא דקשיי ליי מי אמר במשנתינו כל מקום קאמר דהכי אמריי במס' מנחות בפ' הקומץ רבה אמר רב אשי אמר לי מר זוטרא קשי בה רב חנינא מסורא פשיטא מי קאמר במשנתינו כל מקום קאמר אלמא כל מקום משמע אפיי בברייתא והיינ אמריי בפ' שני דייני גזירות גבי כי"מ שאמר רי"ג רואה אני את משנה הלכך אעי"ג דארייי בכי"מ הלכה כדברי המכריע וסמכיי עלה ודחי סתמא דמתניי אבל בשנת מכריע כדאמר כי"מ ה"מ כשההכרעה במשנתינו דאתיא הכרעה דמתניי ודחיי סתמא מחמת מכריע כדאמר כי"מ ה"מ כשההכרעה במשנתינו דאתיא הכרעה דמתניי ודחיי סתמא רמתניי אבל כשההכרעה הוא בברייתי לא דחיי סתמא דמתניי מקמי הכרעה דברייתא דאם רבי שנאה סתם ולא הכריע ר' חייא מניין לו. אבל ראיתי שהגאונים אימרים אין הלכה כדברי המכריע בברייתא וכי"כ רבינו הגדול זי"ל בפ"ק דקדושין ואפשר שמה שאמרו מקאמר במשנתינו אינו כלל ללמוד הימנו שהרי אפיי התם בכתובות איכא דבעי לי' מיבעיא קאמר במשנתינו אינו כלל ללמוד הימנו שהרי אפיי התם בכתובות איכא דבעי לי' מיבעיא

רבענחות נמי שלח ליי רב יימר לר"פ הא דאמר רבנן הלכה כר"ש בן שזורי ולא עוד אלא כ"מ ששנה ר"ש שזורי הלכה כמותו אף בנתערב לו טבל בחולין ואהדר ליי אין ולא א"ל

מי קאמר במשנחינו ואע"ג דקשי בה ר' חנינא מסורא פשיטא אנן לאו אקושיי סמכיי אלא אעיקר מימריי הלכך כיון דחזינן גבי הכרעה דאמריי דוקא במחניי עלה סמכיי ומיהו כ"מ שאמרו כ"מ סחם אף בברייחי במשמע [עד שנראה] שאין סוגיין הגמי כן. א"נ ה"ק דילמא רי יוחנן במחניי דוקא אמרה בפי דלא שמיעה להו מימרא בלישנא דוקא. וא"ת קשיי הך, היכי פסק רי יוחנן כרי יהודה הא איהו אמר כסחם משנה ומחניי ר"ש הוא א"ל (דאי לא) הריני פסק בידו ורי יוחנן מחני לה להא כבן (בינאי ודייקינן עלה בגמי קחני מי מערה דומיא מדחנן לקמן בפי חביות הרוחץ במי מערה במי טבריי מסחפג אפיי בעשר אלונטאות ולא יביאם בידו ורי יוחנן מחני לה להא כבן (בינאי ודייקינן עלה בגמי קחני מי מערה דומיא דמי טבריא מה מי טבריי בחמין אף מי מערה בחמין הרוחץ דיעבד אין לכתחלה לא מכלל דמי טבריא אמיי לרחלי לה בן (בינאי) הו"ל דלהשתטף אפיי לכתחלי מני ר"ש הוא וכיון דההיא אתיי כר"ש וחני לה בן (בינאי) הו"ל

מחניי דהכא סחם ואח"כ מחלוקת ואין הלכה כסחם כנ"ל: ואצ"ל המין שהוחמו בי"ט. (א"כ) פיי אבל הוחמו מעי"ט לא היי צריך (עום) הוחמו

בי"ט. ורבינו הגדול ז"ל התיר בשם גאון ז"ל לרחוץ בהן כל גופו, וכן האמת:
הא דאמריי ועדיין היו רוחצין בחמין ואומרים מזיעין אנו אסרו להם. נראה שלא
אסרוה בבת אחת אלא מתחלה אסרוה בשבת והתירוה בי"ט לפי (שאין) [שאף] החמין
מותרין לרחוץ פניו ידיו ורגליו ואח"כ אסרוה בי"ט ממאי דקתני בברייתא פקקו נקביו
מעי"ט למחר נכנס ומזיע אלמא בשבת אסור וי"ל דה"ה לשבת והאי דקתני בי"ט לאשמעיי
שאפיי בי"ט זיעה דוקא א"נ משום דאין דרך להזיע בלא שטוף חמין בסוף ובשבת אסור

להכי נקיט י"ט, ולשון ראשון אינו הגון:

רבלבד שלא ישתטף ויתחמם כנגד המדורה מפני שמפשיר מים שעליו. פי' משום גזירי

מרחצאות נגעו בה שנמצא כרוחץ במים פושרין אבל משום הפשרה עצמה מותרת שהרי

ענינו אבל נותן לתוכו מים מרובין כדי להפשירן ותנ"ה לא בשביל שיחמו אלא שתפיג

צינתן דהיינו הפשר כדמוכח שמעתא בבעי בשמן (מי לא אמר ת"ק) [מה לי אמר ת"ק].

היד סולדת בו דהיינו הפשר ואסריי יד סולדת בו וכן כולה שמועה מתפרשת ור"י אמר

היד סולדת בו דהיינו הפשר ואסריי יד סולדת בו וכן בולה שמועה מתפרשת ור"י אמר

ממש מותר ועוד מדר"י נשמע לרבנן דכיון דסבר ר"י בשמן הפשרו לא זהו בשלו שרי ליי

ממש מותר ועוד ממש. ובסי התרומה מתבלבלין בדבר זה מן הירושלי שיש בסוגי זו דברים

סותרין גמי שלנו ואין לי להאריך. ומסתברא דלאו דוקא כנגד המדורי אלא על גבה ממש

כדתון במיחם אבל נותן לתוכן מים מרובין וכוי ודא אחת היא. לאפרושי מאיסורא שאני. שמעיי (מדקא) [מהא ד]שרי ליי לאיניש למימר ליי בבית המרחץ עביד לי הכי והכי ואע"ג דממילא הויא הוראה ובלבד שלא יאמר דרך הוראה (דהכא) והכא דהוה מצי למימר ליי לא תתהפך באמבטי והופרש מן האיסור וא"ל טול בכלי

שני ותן וכי הוה ק"ל בגמ' אמאי עביד הכי משום שמנעו מלהביא באמבטי הוא וכדמייתי לה תדע ממעשה דר"מ. ואפשר שלא הותר אלא להפריש מאיסורא דרך אותה הוראה דכיון דאית לי' לאפרושי מאיסורא מצי למימר מילתא אגב אורחי' ומיהו הכירא הוא דשרי וא"ת היאך עלה על דעת שיניחנו לעשות איסור ולא יאמר לא תעשה א"ל משום דהוי מצי לי' למימר כמי שאינו רוצה בדבר זה ולא שימנענו בשביל איסור. ובירושלי התירו אפי לעאול. וגרס התם שואלין הלכות המרחץ בבית המרחץ והלכות בית הכסא בבה"כ כחדא רשב"י על מסחי עם ר"מ א"ל מה שנדיה א"ל אסור מהו שנקנח א"ל אסור ולא כן שאל שמואל לרב מהו לענות אמן במקום המטונף א"ל אסור ואסור דאמרית לך אסור (אשבת) ואשכח) תני שואלין הלכות בית המרחץ בבית המרחץ והלכות בית הכסא בבה"כ ומסתמא בגמ' דילן לא שרי אלא לאפרושי מאיסורא ומעשה דר"מ נמי לאו הכי הוה כדמייתי לה בירושלמי אלא כדאמרינן הכא ביקש להדיח וכוי:

ト は なな

הא דחנן **מוליאר הגרוף שותין ממנו בשבת.** מקשי עלה בירושלמי הא אם אינו גרוף אין שותין ממנו פיי והא המין מצטמק ורע להן ושרי לשהויינהו מכיון שהוחמו כייצ ועוד קטום אמאי לא מהני ביי ופריק א"ר המא בריי דרי הלל מפני שהרוח נכנסה לחוכה והגחלים בוערות א"ר יוסי ברי בון מפני שהוא עשוי פרקין פרקין והוא ירא שלא יתאכל דבקי והוא מוסיף מים אנטוכי אע"פ שהן גרופים אין שותין הימנה רי חנינא רי יוסי אבא בר בר הנא בשם ר"י מפני שהיא מתחממת מכותלי רבנן דקסרין בשם רי הונא אמר אם היתה גרופה

ופתוחה מותר:

הא דאמר אביי ומיחם שפינה ממנו מים לא יתן לתוכו מים כל עיקר מפני שהוא מצרף

רייי הוא. ק"ל, ל"ל למימר הכי, והלא דבר זה אינו בכלל לשון משנחינו כל עיקר דהא

לא קתני אלא המיחם שפינה לא יתן לתוכו צונן דהיינו מועמין כדי שיחמו אבל נותן לתוכו

מים מרובין כדי להפשירן והבו דלא לוסיף עלה. ואם באנו לפרש דה"ק ואפיי כר"י מצית

לאוקמי קשה לשון הגמי עלינו דמשמע דכר"י מוקי לה דוקא ועוד ל"ל התוסי כי היכי דתיתי

דוקא כר"י הו"ל למישבקי כדאי ואתי כד"ה. ואפשר מפני ששנינו כדי להפשירן משמע

דוקא שיעור להפשירן אבל מרובין כ"כ שיצננו למים שבתוכו ויצרפו אותו כדאמר רב אבל

שיעור לצרף אסור מש"ה קאמר הא פינה ממנו (מי) לא יתן וכוי א"נ מדקתני לה במיחם

שפינהו ולא קתני שפינה ממנו מים:

דף מב

מכבין גחלה של מתכה. פרש"י ז"ל, דלא שייך כיבוי בהכי מדאורייתא ומדרבנן הוא דאסור והיכי דאיכא נזקא דרבים לא גזרו על השבות ואפשר שכל צירוף דרבנן ואפשר

את החרדל בגחלת ואוקימני בשל מתכת אלמא ליכא צירוף גמור במתכת א"ל שאני חרדל המים ואין מצרפין לגמרי אלא במים צוננין ואי קשיי הא דאמריי בפר"א דמילה ממתקן ההוא דיומא ואפשר שאין בעששיות צירוף כמו בגחלת לפי שהן חמות הרבה ומפשירות וי"ל עקרב שלא תשוך היוק דרבים הוא מ"מ מדבריהם למדנו שצירוף דאורייתי וקשיא רבים כסכנת נפשות חשיב ליי שמואל אבל אינו נכון שא"כ מנ"ל דר"י גופיי לא מודה בהא איך אנו מחירים מלאכה גמורי משום היזק שלא במקום סכנת נפשות ושמא כל היזק של רבים פליג עליי וכן בצידת נחש דאיכא היוק שרי שמואל וכ"כ ר"ת כדבריו. ותימה הוא, רבים פליג עליי ואע"ג דבעלמי מלאכה שאצ"ל כותיי ס"ל בגחלת של מתכת דאית בה היוק ולא חזו לה ואתו לאיתזוקי בה ור"י לית ליי היוק דרבים ושמואל במידי דאית ביי היוק בה סומקא וקא חזו לה ולא איחזק בה אבל גחלת של מתכת אע"ג דאזיל סומקא קליא פטור. אבל בה"ג מצאחי גבי גחלת של עץ לית בה היזק רבים מ"ט כמה דלא כביא אית ואם לא קטם לחצוץ בו שיניו פטור אפי' לר"י דכל משום תקוני מנא הוא מאן דלא מתקן בכלי וכיוצא בו ודמי למאי דאמרי לא יקטמנו לחצוץ בו שיניו ואם קטם חייב חטאת כלי הוא עושה ואפיי לר"י דאמר דבר שאינו מתכוין אסור הכא לאו תיקון הוא כלל אלא הממונה אבל הכא צירוף דרבנן הוא ה"נ קאמר דצירוף עששיות דרבנן דהא לאו לתקוני דהוה מחקן אבל בגחלת לאו מתקן הוא ומדאורייתי שרי. והא דאמרי במסי יומא פי א"ל שלא אמרו כן אלא בגחלת דלא שייך צירוף אלא בכלים או ברוצה לעשות כלי משום

אמבטי (אלא) [ולא] קחני כלי ראשון דהתם להפשיר מיהת מותר: נשברה לו הביות בראש גגו. פרש"י ז"ל חביות של טבל שאינה ראויי לטלטל ואין זה נכון חדא דא"כ ליתני של טבל כדקתני במתניי דלקמן ועוד דקתני סיפי נזדמנה לו אורחים

מביא כלי א' וקולט כלי אחר ויצטרף ולא יקלוט ואח"כ יזמן ואי בטבל אורחים מאי בעי לי' א"ו במעושר וכי אמר הצלה שאינה מצויה לא התירו אפי' בדבר הניטל בשבת קאמר הצלה שאינה מצוי' כך מפורש בתוסי. ותימה היא (לדברי) [לדבר] הראוי לא התירו משום דבכל הצלה איכא למיחש לההוא דאמרי' בפ' כל כתבי מתוך שאדם בהול על ממונו אי שרית לי' אתי לאתויי כלים דרך רה"ר ואע"פ שמשום איבוד ממון התירו בכלי א' ואי אי שרית לא חיישי רבנן להצלה שאינה מצויה הי' להם לאסור הכל משום גזירה דשמא יביא מכילי כנ"ל ומשמע דרבה ל"ל משום ביטול כלי מהיכנו כלל דאי אית לי' אפי' עשוי להטיל ביצתה במקום מדרון נמי אסור ורבינו הגדול ז"ל פסק כרב יוסף משום דסוגיין בכולהי מכילת' דבטל מהיכנו אסורהוא והיינו כטעמי' דרב יוסף:

איתביי כל הני תיובתא ומשני ליי בצריך למקומן. פיי בר מדלף, דמתוקם ליי בדלף

הראוי. א"ג ניחא לי' לחרוצינהו בכלל בצריך למקומן: מגי אי רייש לייל מוקצה. פי' ואמאי אמרת בשחשב עליהן והוה מצי למימר לי' הדרי

למטה. דטלטול מן הצד במת אסור. חדא דרב ושמואל הלכה כרב באיסורי. ועוד דהא עליו ככר או חינוק ומטלטלו. ואי ליכא ככר או חינוק. אין מטלטלין אוחו אפילו ממטה רב יהודה בר שילא אמר רי יוחנן הלכה כר"י בן לקיש במת. והלכתא כרב דאמר מניח שאדם בהול על מתו. אי לא שרית ליי טלטול דרבנן. אתי לידי כבוי דאורייתא, אמר לאו בטלטול מן הצד פליגי. וא דכ"ע שמיי טלטול, והיינו טעמא דר"י בן לקיש מתוך ככר או תינוק מייט דתייק דאסר. ואי דליכא ככר או תינוק מייט דרייי בן לקיש, אלא אמר רי יהודה בן לקיש שמעתי שמצילין את המת מפני הדליקי היכי דמי אי דאיכא ומייס טלטול מן הצד שמיה טלטול. לימא כתואי אין מצילין את המת מפני הדליקה. תינוק דכייע לייפ דמותר כי פליגי דליכא, מר סבר טלטול מן הצד לא שמיי טלטול בר שנמיא משמיי דרב אמר מניח עליו ככר או תינוק ומטלטלו היכא דאיכא ככר או אחמר מת המוטל בחמה, אמר רב יהודה אמר שמואל הופכו ממטה למטה, ורב חנניא בה מותר אבל (בפירש) [בפורש] המלטול לחוד והפרישה לחוד, ואין זאת מתרת זאת: אחרנייתא משום דהתם כיון דצריך לטלטל ואינו עושה מעשה בהנחתם תחת הקורה וכיוצא נצודו אלא לרי יהודה לעולם אסור והא דלא אוקמא בהא נמי בצריך למקומן כדאוקימני א"ל בשלמא לר"ש הכי קתני יפרוש בענין שהן יכולין לברוח ואם ברחו ברחו ואם נצודו אי רי יהודה כי לא מכוין מאי הוי. ואי קשיא לר"ש נמי הא פסיק רישיי ולא ימות הוא ומטוקמא כר"ש,ואתי' בריית' כפשטיי, אלא יגדיל תורה:

מסקינן בגמרא כותיי דכ"ע כילטול מה"ל שמיי טלטול. ות"ק אין מצילין אפיי על ידי טלטול

מן הצד קאמר. ור"י בן לקיש לא פליג אלא בדליקה ורי יוחנן נמי דפסק כריב"ל במת הכי ס"ל כרב משום דאדם בהול על מתו. ולאו התירא דמלטול מה"צ אתא לאשמעינן הכא הילכך הלכתא כרב דמוקים ליי בגמרא לדברי הכל. וכן פסק רבינו הגדול בהלכות כרב. ולענין דליקי ריב"ל אפילו טלטול גמור שרי. דלא ליתי לידי כיבוי והלכתא כוותיי. וכן פירש ר"ש, אבל דברי רבינו יצחק אלפסי ז"ל מטין. שלא התיר ריב"ל אלא טלטול מן

כדרכו ורב סבר דאסור, והלכתי כוותיי: חד באוכלין ודבר הראוי שהוא עם דבר שאינו ראוי כראב"ת וחד כגון טלטול דמת שלא ורב כר"י ס"ל. ותירץ רבינו הגדול ז"ל להאי קושיא ואמר תרי גווני טלטול מן הצד הוה משום דרב אסי תלמיד דר"י הוי ורי יוחנן כר"י ס"ל ואמריי נמי והא רב הוגא תלמידו דרב, בעב מבני כראמרי, בעלמא אלו מקילין לעצמן ואלו מקילין לעצמי וכראמריי לקמן לאו מלטול מן הצד לא שמיי טלטול ש"מ ובי רב תלמידו דרב הוו ומיניה דרב שמעו וכעובדי בידו אבל בגופו מנענעו ואם היה מאכל בהמה או שהי' עליו כר או סדין מנענעו בידו ש"מ דקשיי דרב אדרב דאמריי בפי אין תולין אמרי ביי רב תנינא הקש שע"ג המטה לא ינענענו עדך מחניי הוי תיובתי ועוד אמאי לא מקשי מינייהו לרב בגמי ולימא אנא כי הא ס"ל ועוד לא היה מתיר במקצתו מגולה דהא איכא נמי טלטול מן הצד ואכתי רב דאמר כמאן הא לך מינה דת"ק דר"א סבר שמה טלטול זו אינה תורה שאלו היה ת"ק סובר שמה טלטול בר"פ כל הכלי אר"נ הלכה כראב"ת למימרא ר"נ דטלטול מן הצד לא שמיי טלטול ומשמע אסר ת"ק ולאו משום דמוכחא מלתא הכי. וכ"ת רב דאמר כת"ק דר"א בן תדאי וכדגרסיי דאמר דטלטול מן הצד שמיי טלטול לאקומי לדרב כד"ה אמריי הכי ולומר דאפיי מן הצד מדר"י בן לקיש דשרי להדיא משום שאדם בהול על מתו ואי לא שרית ליי אתי לכבויי והא לאוכוחי דסבר דטלטול מן הצד שמיי טלטול ודילמא מאי אין מצילין דאסר להדיא ולאפוקי מהני. וכ"ת אמר לך רב אנא דאמרי כת"ק דר"י בן לקיש הא לאו מילתא הוא דמיני ליכא נופלות ואמריי נמי בפי כל כתבי הנר שעל הטבלא מנער את הטבלא ולימא תיובתא דרב נומל האבן שע"פ החביות מטה על צדה והיא נופלת מעות שעל הכר נומל את הכר והן בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן כיצד הוא עושה נוטל את הכיסוי והן נופלות ותנן נמי בפי מ**ר סבר טלטול מן הצד שמיי טלטול.** קי להו לרבוותא ז"ל ורב ל"ל הא דתנן בפי טומנין הצד, ואין הענין מחוור כן:

הא דאמריי **הלכה כרייי בן לקיש במת.** למעוטי ממון קאמריי, כלומר דלענין ממון לייא מחוך שאדם בהול על ממונו אי לא שריח ליי אחי לכבויי אלא אדרבה אמריי איי שריח ליי אחי לכבויי כדאמריי במכלחין נקמן דהחם כיון דמרינא מציל כדבעי אי שריח ליה לגמרי שוכח עיקר שבת הוא הלכך מציל בהני גווני דשרי ליי כדי שיהא נזכר הכא דאסור אי לא

שרית ליי כלל מתו נשרף בפניו ואתי לכבויי ואלא תקנת חכמים שלא יתירו לו לגמרי שמא ישכח עיקר שבת ושיתירו לו של הצלות שלא יעבור ויכבה א"נ י"ל כיון שאדם בהול

על מתו יותר מכל דבר אינו יודע לעכב עצמו כלל מלהצילו בכל ענין שיציל: **התם קערה דומיי דגר.** ואע"ג דלשמן שבה (כגחלים) [כגדולים] דמיי דאפשר שלא תכבה עד שיכלה שמן שבו כיון דיהיב דעתי' אימתי תכבה משום נר עצמו לשמן נמי יהיב דעתי'

אבל ברברבי לגמרי מקצה להו מדעתי: **פמוט שהדליקו בשבת לדברי המתיר אסור לדברי האוסר מתיר.** פרש"י ז"ל המתיר

זה אין ר"ש מודה בפמוט לאיסור דאיהו לית ליה מוקצה אפי' מחמת איסור ולפי פיי

המתיר היינו ר"ש אוסר ובפמוט של מחבת שהוא גדול וכן מצאתי בתוס' הצרפתים בשם

המתיר היינו ר"ש אוסר ובפמוט של מחבת שהוא גדול וכן מצאתי בתוס' הצרפתים בשם

מתיר בכל איסור דמוקצה מחמת איסור כגון זה לדברי האוסר שהוא ר"מ ור"י מתיר שר"י

מתיר בכל איסור דמוקצה מחמת איסור כגון זה לדברי האוסר שהוא ר"מ ור"י מתיר שר"י

כגון נר שהדליקו בו בשבת ואקשי' למימרא כר"י וכו' אלא אי איתמר הכי איתמר פמוט

שהדליקו עליו באותה שבת דברי הכל אסור דר"י ור"מ נמי אית להו מוקצה מחמת איסור

לחודי ואפי' אינו מחמת מיאוס כלל ור"ש נמי בכגון זה מודה דדמי לכוס וקערה ועששיי

לחודי ואפי' אינו מחמת מיאוס כלל ור"ש מתירון הן ותרוייהו בכלל המתיר, ור"י הוא

האוסר:

קחני אבל לא את המיוחד לכך וק"ל דילמא היא גופה קא משמע לן דישן אף על פי שלא יחדי אסור דמוקצה מחמת מיאוס הוא ואסור (דבנר) [דהא נר] של מתכת שרי ר"י אפיי ישן ופרש"י בשלא ייחדו שאלו ייחדו לכך אף על פי שאין בו מיאוס אסור דהו"ל מטה שייחדוהו והניח עלי ידאסורה אם כן של חרס ישן דאסרי ליה מחמת מיאוס, ע"כ בשלא ייחדו הוא. ובתוסי ראיתי שמפרשים, דנר של חרס עשוי להדליק בה בכל יום אבל נר של מתכת אינו ובתוסי ראיתי שמפרשים, דנר של חרס עשוי להדליק בה בכל יום אבל נר של מתכת אינו ובתוסי ראיתי שמפרשים, דנר של מרס עשוי להדליק בה בכל יום אבל נר של מתכת אינו כן הדליקו אותו אלא אם ובתול אותה שבת ולא דמי למטה שייחדה למעות שאם הניח בה אסור לטלטל מפני שהיא עשוי להניח בה מעות כל שעה ודמי כמי שהניחו מעות שם בשבת משא"כ בנר של מתכת שיין מדליקין בה אלא לפעמים אף על פי שהוא מיוחד לכך. ואף זה ק"ל דמ"מ של חרס מיוחד הוא לכך וישן בלא מיאוס (מיחסר) [ליתסר]. ול"נ, שמטה שייחדה למעות לאו משום מוקצה מחמת איסור נאסרה דהא כלים שמלאכתן לאיסור מותרין בין

מחכת ישן מותר אפי' מיוחד דהא חזי לכמה מילי ושל חרס מיאוסו אוסרו כך נראה לי, ודחיי לה דבעיי במטה עד שייחדנה ויעשה מעשה ותבטל ממש מתורת כלי מעתה נר של עליו לשום תשמיש אחר כיון דאינו ראוי לתשמיש אחר עם תשמישו המיוחד לו כמטה תחשב כמעשה דכל נר מיוחד ועשוי להדלקי הוא ומעתה הוא מסלק דעתו ממנו ואין דעתו ולהכי אקשיי, אם כן נר של חרס חדש כיון דישן מוקצה מחמת מיאוס הוא הזמנה שלו לענין מוקצה הזמנה כמעשה וכל שאלו עשה בה מעשה נאסרה במוקצה מחשבתו אוסרתו. אחמר דומיא דקנה של תרנגולים לקמן בשמעתין וקאמר רב מעיקרא ר"י אוסרה אלמא

שאין אופן עשוי להניה עליו מעות ולא ראוי לכך. ועוד הקשו עליו בתוס' שאם השידה ואין דבריו הללו נכונים, דא"כ מוכני פשוטי כלי עץ הוא ואינה מקבלת טומאה לעצמה ועוד מי סאה דבת קבוני טומאה הוא לא נטמאת המוכני ואם נטמאת המוכני לא נטמאת השידה. ופיי מוכני אופן אין היבור לה דהשוב כני לעצמה ואם נטמאת השידה כגון שאינה מחזקת מוכני. פרש"י ז"ל דגבי שידה תנן במסי כלים והיא עגלה של עץ מוקפת מחיצות למרכב ודבר נכון הוא: משנה אותה לשום תשמיש אחר בטל תורת כלי ממנה וזו היא הקצאה שלה ולדעת ר"יי לצורך גופן בין לצורך מקומן אלא מתוך שאדם מקצה דעתו מהן מישובה שלה ואין אדם

מצלת שאם היתה השידה נקובה למטה בפותח טפח ומוכני סותם הנקב או ממעטו מפותח וראי מצלת על כלים שבתוכה אפיי בתוך אהל של מת אבל מוכני בזמן שהיא נשמטת אינה שמא יוציא את ראשו שהן מגולין הלכך שידה גדולה שאינ' מקבלת טומאה היא עצמה דלא גזריי שמא יוציא את ראשו לפי שהוא מכוסה מלמעלי בקרון או בספיני טמא משום מלמעלי. והכי משמע במס' נזיר דאמרי' הנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל טהור בתוכו ואע"פ שגג האוהל מאהיל על הכל מה שבתוך השידה מהור לפי שהשידה מכוסה לפיכך אינה מקבלת טומאה עמה ואין מצלת עמה באהל המת פיי בשהיו שניהם בבית שהמת ואת כנו וכתיב ואת המכונות ות"י בסיסייא וכך פירושה שכני קיבול הוא אינה היבור לה בעצמה לפי שהוא פשוטי כלי עץ ואינה מקבלת טומאה. ור"ה ז"ל פי' מלשון את הכיור לעצמו ומקבל טומאה אע"פ שהשידה גדולה כ"ז אינו מחוור שהרי המוכני ראוי' להציל כגון שגובה המוכני מגין על הכלים שלמעלה מדפני השידה ואין מצלח משום שהמוכני כלי אינה מצלת באהל כראי' בפרק אר"ע לקמן. וכן מה שפי' באינה מצלת עמה באהל המת מטלטל מלא וריקן וכיון שטמאה מדרס מטמא טמא מת ועוד דכיון שמקבלת שום טומאה עץ אלא לטומאת מגע ואוהל משום דאיתקש לשק והא נמי משום הקישא דשק הוא דבעיי בכורות בפי אלו מומין וכן פרשייי ז"ל עצמו בפי במה אשה שלא הוזכרה מהרת פשוטי כלי מחזיק מי סאה בלח שהם כוריים ביבש ולא גמריי משק דהנך חזו למדרסות כדאמריי במסי עשוי למרכב אנשים כמו שאמר למה נמדדת שהרי כל הראוי למדרס טמא אע"פ שהוא

בסיס לדבר האסור אבל בזמן שאינה נשמטת כוון שהשידה עיקר הכל מותר: הצרפתים ז"ל מפרשים בתוסי דבומן שהיא נשמטת נעשית מוכני שהוא כלי בפני עצמו א' ומותר לגוררה כדתנן נוטל אדם כלכלה של פירות והאבן בתוכה ויפה פיי. ורבותינו פירות בשידה או בגדים שסתמא כך הוא ומעות במוכני ובזמן שאינה נשמטת ה"ל כלי עליו מעות והרי נעשה בסיס לדבר האסור. ובשם ה"ר אפרים ז"ל אמרו משכחת לה בשיש אמחניי בזמן שאיני נשמטת גוררין אותה ואע"פ שאינה נשמטת גוררין אותה ואע"פ שיש ז"ל בחוסי בס"ד. וזה הפיי שכתבנו במוכני הוא הנכון ודרך ארץ להניח מעות עליו. וק"ל קראוהו כלי העשוי לנחת ואלו סברותיהן ושם במקומה אפרש מה שחדשו בו הצרפתים לנחת כמי שאינו נשמט דמי שהרי אינו מטלטל מלא וריקן והרי שמו מוכיח עליו שלפיכך לתיבותא ולנחה התם והו"ל כלי העשוי לנחת וחוצץ לפני הטומאה ש"ה שמתוך שהוא עשוי חוצץ בפני הטומאה לעולם והתם בשבטלה לחביות ואע"ג דאמריי במסי מגילה לישקלוה שם פותח טפח טמא. ואיכא דמפרשי לה אפיי בסותם כל הנקב שאין דבר העתיד לינטל הנקב (אנ) כנגד הסתום או בשאר השידה שאם היה הטומאה כנגד הנקב ממש אע"פ שאין הנקב אבל הכא בסותם מקצת הנקב אינו ממעט ומיירי שאין הטומאה כנגד מה שנשאר מן בפי לא יחפור וחביות גופה תיחוץ ואע"פ שהן עתידין נינטל משם ש"ה שהוא סותם כל לינטל משם אינה מצלת דהו"ל כפתוח ואינו ממעט בשיעורו טומאה ואי ק"ל הא דאמריי משם לעולם מצלת לפי שהיא טהורה עמה. וי"מ בין טמאה בין טהורה נשמטת ועשויי מפח ממאין לפי שהמוכני מקבל טומאה ואינו חוצץ ואם אינה נשמטת שאינה עשויי לינטל

ראעייג דהרה עלה כל בהשיימ, וק"ל ולימא ליה מתני בשוכח ובזמן שיש עליו מעות אסור נפלו מותר ואף על גב דהוי עליי בה"ש והכי איתא לקמן בפי נוטל ול"ק דאי בשוכח הא אמרי התם ל"ש אלא לצורך גופן אבל לצורך מקומו מטלטלין ועודן עליו ואפי לצורך גופו מרי בשר אמעתא התם והכא קתני אין גוררין אותה בשבת דמשמע כלל כלל לא:

דף מה היינ מסתברא דרב כרייי סבירא ליה וכוי. קי לייל סברא אחריתא מהא שיימ דקאמר יחדה והניח עליה מעות אסור לטלטלה (ואלא) לרייש לייל וניחא אי מהתם הייא אפיי רייש מודה דהייל מוקצה מחמת חסרון כיס זה תירצו בתוסי. ולייג כיון דהך מימרא

תירוצא הוא דקאמרי אלא אי איתמר הכי איתמר בעי לאתויי ראי' ממקום אחר:

אין מוקצה לרייש אלא שמן שבנר. פי' שמן המטפטף בשעה שהוא דולק שאסור דרייש
ל"ל לדר"י כדאמרי' לעיל ואלו שמן שבנר ממש המסתפק ממנו חייב הוא משום מכבה
ולטלטלו נמי אסור משום דנעשה בסיס לדבר האסור כדלקמן אלא המטפטף משמן קאמריי
דהשתא לאו בסיס הוא אלא שהקצהו לאיסורו ולמצותו ולא הי' דעתו עליו כלל עד שיכבה.

וא"ת והא אית ליי גמי גרוגרת וצימוקין לא דמו לחטים שזרען דהתם אינן דחוין כלל. ואי קשיי מאי קמבעיי ליה והא גר שכבה לר"ש מותר אע"פ שדחאו ביזים שהדליקו לא תקשה דהתם כיון שכבה חזר ונראה אבל חטים שזרען ובקרקע עדיין כדחויין עומדין ולפיכך דמו אותן לשמן המטפטף דמכל מקום כל זמן שהגר עצמו דולק דיחוי ראשון קיים אע"פ שזה מטפטף ממנו אלא דהתם הוקצה לאיסורו ולמצותו וקס"ד לאיסורו ולמצותו בעינן כלומר דאית ביה תרתי שאסור להסתפק ממנו משום מכבה ושהדלקתו מצוה ומ"ה אקשיי מעצים דסוכה. ופרקיי כעין שמן שבנר קאמינא הואיל והוקצה לאיסורו הוקצה (נמי) למצותו פיי כל שהוקצה משום מצותו דהיינו כעין שמן שבנר דאלו שמן שבנר לאיסורו ולמצותו תרוייהו הוקצה. ויש מחליפין וגורסין הואיל והוקצה למצותו הוקצה לאיסורו דאי לא היינו

אף בשעת מצותן נמצא שלא הוקצה אלא משום כבוד המצות הוקצה בשעת מצותן וכיון הוא מקצה אותו למצותו שאלמלא היה מותר לו לבזות המצות היה מותר לו להשתמש בהן מדליקין אמרו משום שלא יהא מצות בזויות עליו וא"ל משום שלא יהיה מצות בזויות עליו אסורה ד"ה היא. ואיכא למידק אשמעתין, דהכא משמע דמשום מוקצה הוא אסור ובפי במה לקמן בשמעתין דכר"י ס"ל והתם נמי פליגי כמה אמוראי דס"ל כר"ש אלמא סוכה בשמיני א"ר יוחנן סוכה אף בשמיני אסורה ומפרש לה משום מגו דאתקצאי לבה"ש ולא מוכחי שיתיר סוכתו ויטול את הכל במוצאי י"ט האחרון. וראיה לדברי, דהא בפי לולב וערבה לישתרי בשמיני דהא מצי שקיל להו כיון שהוא מקצה אותם לכל החג אין דעתו עליהן עד ומצפה שחפול ביום שמיני עד השתא לא נפלה והשתא נפלה בשמיני בכונה. וא"ת עטורין לה בתש"מ וע"כ הוקצה נמי לבין השמשות דשמיני ואיתקצי לכולי יומא דל"ל אדם יושב במגוני לאו דעתיי עלוי דתפיל אלא אדרבה דעתיי עלוי דלא תפול ואם נפלה הדר בני דכי אמרי, התם בסוכה רעועה מאחמול דעתיי עילויה ה"מ בסוכה דעלמא אבל בסוכה השמשות של שמיני שע"כ צריך הוא לישב בסוכה ואפי, היתה נמי סוכה רעועה אסורה דעתו ממנו אלא בעוד שהוא בהקצאתו אבל הכא הקצהו לכל החג והוקצה נמי למצותו לבין מוכני ומעות כדין גר ושמן עם השלהבת כבר אמרו דדעתי' עלי' אימתי תכבה ואינו מקצה מצפה אימתי ינטלו מעות מעל המוכני כטעמא דנר ולא הוה כקערה ועששית וכיון שכן דאסרי, לקמן משום דהוה בסיס לדבר האסור וע"כ הו"ל לר"ש למיסר אלא משום דאדם במלטול אפיי לר"ש משום דלא חזי למידי א"כ ה"ל בסיס לדבר האסור כעין נר ופתילה בין השמשות שרי ר"ש. ולא מסחבר לן, דהכא כיון דבמניה איירי ומעות עודן עליו אסורין ועיינו סברא דר"י ור"מ בנר ולעיל במטה ואלו לר"ש ל"ל הכי דהא אם היי עליו מעות כל יום טוב האחרון של חג והיינו משום דכיון דאחקצאי לבין השמשות אחקצי לכולא יומא וממאי דרייש הוא. פיריית זייל ממאי דרייש מודה בה אבל לאו רייש הוא דקתני עד מוצאי למייתא ולאו מלתא הוא אלא כדפיי:

מצוה דהא צריך לחזור ולבנותה ולעטרה בהן אלא הא דמייתי הכא משום מוקצה למצותו נופלת איכא ביזוי מצוה דכ"ז שעצי סוכה אסורין אם בא להשתמש בעטורין איכא ביזוי מן התורה בלא איסור מוקצה ועטורין נמי אסורין משום ביזוי מצוה ואפשר האפילו בסוכה למצותן, וזה הלשון יותר נכון. ול"נ דעצי סוכה בין קיימת בין נופלת אסורין בהנאה כ"ש הל תנאו כלל שאלו לא נפלו היו אסורין מה"ת כל ז' והלכך כי נפלה אסורי שהרי הוקצה שחלה עליהן קדושת סוכה מן התורה איתקצאי להו כל ז' שאפי' נפלה נמי אסורה שלא משום ביזוי מצוה כיון שהחנה אבל עצי סוכה עצמה אינו יכול להחנות עליהן חנאי זה וכיון נפלה ומפרקי באומר איני בודל מהן כל בה"ש דלא חלה קדושה עלייהו כלל וליכא אפילו תנאו אף אני אביא סוכה עצמה דמהני בה תנאה להתירה לסתור אותה ולהשתמש בהן וכ"ש שמים על הסוכה כך חל על עמוריה ואסור מפני בזוי מצוה ואפ"ה כי מחני עלייהו מהני זו ויעשה סוכה אחרת למצותו והא תניא ואם התנה עליה הכל לפי תנאו שכשם שחל שם ואפילו לסוכה עצמה שיהא מותר בה לכשתפול או שיסתור אותה בידים ויהנה בעצים של הם בע"כ ופריק אה"ג אלא (איסורי) [אסוכה] דעלמא. והדר אקשי ולא מהני בה תנאה תנאיי תנאה ועצי סוכה נמי השתא בעודה קיימת הקדש גמור לשמים הוה ומוקצה למצוה תנאו כלום מעכשיו והאיך יהא כשר לכשתפול הו"ל כמתנה על ההקדש לכשיפדה דלא הוה שיהא דעתו לסתרה (ואע"כ) סוכה דמצוה הוא וחלה עליי קדושה דאורייתא מעתה ואין וכיון שכן היאך הוא מחנה לכשחפול תהא מותרת ואפילו היא סוכה רעועה או בחש"מ אסורין כל זי שלא יטול ממנה אפיי עץ (אחר) [אחר] כ"ז שיצא בה בעוד שהיא קיימת בנופלות אוקים בגמרא והכי מקש ומי מהני בה תנאה להתירה כשתפול והאר"ש עצי סוכה ואין זה נכון. ואפשר לי לפרש ולומר, דמעיקרא נמי בנופלות קאמרינן דרישא דברייתא אקשיי והא מהני בה תנאה אנוי סוכה משום שהן מדרבנן ולא גזרינן משום סוכה עצמה, דקיימא איסורא מן התורה דין הוא שלא יהני בה תנאה אפילו נפלה משום קיימת יהדר ששת וכו' בתוס' ראיתי שמפרשים ומי מהני בה תנאה אפילו בנפילה והא"ר ששת וכו' וכיון וסיפא נמי אפיי בנופלת קאסריי. וההוא דאקשיי התם (ביצה ל:)ומי מהני בה תנאה והא"ר ושוין בסוכת החג בחג שהיא אסורה משום דרישא ור"ש מתיר אוקימנא התם בסוכה נופלת ואין שם סוכה עליה אלא שנאסרו עצים מדבריהם מפני שהוקצה למצוחן והא דמייתי הכא סוכה להי ה"מ כשהיא סוכה ויוצא בה י"ה אבל נפלה עציה מותרין דאורייתא שכבר בטלה דסוכה וב"ש מיבעי' להו להכי אלמא דוקא הוא ולאו אסמכתא היא. וא"ל כי אמרינן אף שבעת ימים מה חג לה' אף סוכה לה' ולא תימא התם אסמכתא דרבנן דהא מקשי' מיניה פ"ק המביא מפ' לה מהא דאר"ש מנין לעצי סוכה שאסורין כ"ש שנאמר הג הסוכות תעשה לך וק"ל, דהכא משמע דמשום מוקצה ומשום בזוי מצוה אסורה עצי סוכה ובמס' ביצה פר' שהוקצו אם באו לסלקן מן המצוה ולהסתפק מהן אסור משום מוקצה ואפיי בסוכי נופלת. בריאה מהני, ואין אנו ולא רבותינו הצרפתים ז"ל צריכין מעתה לדחוק בסברות: בנר של מתכות לר"מ ור"י דמהני בהו תנאה ודומיא דסוכה רעיעה. ואפשר דאפיי בסוכה בר"ש ככוס וקערה ועששית דמודה בהו ר"ש דאסירי ואם החנה עליהן מותר ואף אנו נאמר כייש שאין אדם יכול להחנות על הדבר המאום שלא יהא מאוסו מקצהו ובסוף העמידוהו תנאי מועיל בו לפי שהם סוברים שם בירושלמי לר"מ דכל המיוחד לאסור אסור ואי ר"י וכוי ופיי שהם הקשו על ברייתא זו דתני בנר דשבת אם התנה עליו מותר מני אי ר"מ אין ליגע בהן ר' טבי בשם ר' חסדא אפי' ר"ש דאמר תמן מותר מודה הוא הכא שהוא אסור מן דחני אם החנה עליו יהא מוחר ר"ש דחני אבל כוס וקערה ועששית אע"פ שכבו אסור אי כר"מ אפיי התנה יהא אסור ואי כר"ש אפיי לא התנה יהא מותר אלא כר"י נר מאוס הוה השמועות הללו. עד שמצאתי בירושלמי (ג,ז) כך, תני אם התנה עליו מותר מה אנן קיימין לשמן ופתילה וזו סברא מתקבלת לדעת לפי גמי שלנו שלא הזכיר במוקצה דנרות תנאי בכל וקערה לר"ש וכיון שאין תנאי מועיל למותר השמן אין מועיל לנר עצמו שהרי הוא בסיס שהוא כלה בנר בשבת היאך יתנה על הספק אם יכבה והוא אין דעתו שיכבה וכ"ש כוס דדעתי' עלייהו ודאי לאחר יום טוב אי מתנה בי"ט מהני בהו תנאה אבל שמן כיון דסבר המטפטף והם השיבו על שאלה זו חשובות שאין בהם ממש. ויכולני לומר דעצי סוכה כיון לא מהני נמי גבי נרות לר"י ור"מ בנר שהדליקו בה באותה שבת ולר"ש בנר הדלוק לשמן נשמע לדאורייתא. וראיתי בתוסי שאלה כי היכי דמהני תנאה בסוכה רעועה לר"י אמאי ובוא משום מוקצה ומהני בה תנאה (והרי מקשה) [ולהכי מקשה] עליי מאתרוג דמדרבנן נתפסה בקדושה וכל שעה קדושתה עליי ושמה עליי סוכה דמצוה הוא אלא (מדר"יי) שמיני כ"ש אע"פ שהוחנה שע"כ סוכה דמצוה הוא ומצותה מייחדה ומקצה אותה כ"ש לכך שהרי ה"ק כיון דסוכה דמצוה הוא וחלה עלייהו מה"ת שעה א' קדושה כעצי מצוה חלה עלייהו המביא אבל עצי סוכה דחלה קדושה עלייהו איחקצי לאו לאיסורייהו משום מוקצה אלא הוא ומודה בה ר"ש וכדפירש, וזה הלשון מחוור כל השמועות הללו. ומ"ש שם בפרק נמי ושוין אלמא כי היכי דלת"ק אסורין כל החג ה"ג לר"ש וי"ט האחרון ע"כ משום מוקצה בחג שהיא אסורה משום דסוכת החג בחג קתני וכל החג במשמע ואפיי י"ט האחרון וקתני בה"ש אתקצאי לכולי יומא כדפרישי לעיל וכן הא דמייתי מדתני רחב"י ושוין בסוכת החג היינו מסיפא דקתני עד מוצאי י"ט האחרון דע"כ היינו משום מוקצה מגו דאתקצאי למצותו

א"ל אין מוקצה לר"ש אלא גרוגרות וצמוקים בלבד ורי ל"ל מוקצה. תימה הוא הא רבי בהדיא אמר לר"ש ור"ש בנו נמי אליבא דר"ש קא"ל וכדאמר ר' יוחנן אנו אין לנו אלא בנר כר"ש ואע"ג דלא 0"ל כוותי, ק"ל היכי אמרינן אב"ע אליבא דר"ש קאמר ולי לא סבירי ליי והא אמריי לקמן הורה רבי במנורה כר"ש בנר וע"כ בנר להתירא הורה כר"ש וי"ל לא שמיע ליי הא דריב"ל וכי מטינן התם לא בעי לאקשויי מהא דסמך אשאר פירוקיי

דאתמר הכא כך אמרו בתוסי. ולי נראה דבמוקצי מחמת איסור ס"ל כר"ש מפני שדעתו עליו אימת תכבה אבל במוקצה שאינו ראוי ואינו מצוי כגון פצעילי תמרים וגרוגרות וצמוקים ובייתיות ומדבריית אפשר דלא ס"ל כוותי וה"נ משמע בפי אין צדין דרבי לית ליי מוקצה דשרי בכור תם שנפל בו מום ביום טוב כר"ש ועדיפין מדר"ש משום דקסבר רואין מומין

בי"ט ולא אסיר ליי משום מי יימר דנפיל ביי וכוי: **והאר"ג למאן דאית ליה מוקצה אית ליי גולד.** איכא למידק למאן קאמריי לרי יוחגן ור"י לית ליה דר"ג דאיהו סבר טעמא דביצה משום גזירה דמשקין שזבו ועוד דר"ג גופיי הוקשה מסברא זו בדוכתא בריש מסי ביצה ולית לה פתרי אלא שאלו מן הדברים שגאמרו בגמי לרווחא דמילתא לתרוצי סוגיא אליבא דכ"ע כלומר מהא לא תפשוט פלוגתא, ויש כיוצא בה בתלמוד:

राव द्या

הא דאמר רבא **שרגא דמשהא שרי לטלטולי, דנפטא אסור.** ה"פ לפי שהנר של נפט מסריח הוא ואין משתמשין בו אלא להדליקה נמצא שהיא בשבת כשברי כלי שאין עישין מעין מלאכה ופריק אע"פ שאינו עושה מעשה כלי חזי למידי לכסויי מנא. ואקשי ליה הו"ל כצרורות שבחצר שאין עושין מעין מלאכה כלל ופריק כיון דכלי גמור הוא ותורת כלי עליו להשתמש בו לאחר השבת מטלטל הוא ככלי הראוי דבשבת גופיי חזי למידי הוא:

כל היכי דכי מכוין איסורא דאורייתא כי לא מכוין גזר ר"ש. איכא דק' ליה, והכא כי מכבה נמי ליכא איסורא דאורייתי שהרי מלאכה שאינה צריכה לגופה הוא ולר"ש פטור עליה וניחא ליה הכא בפתילה שצריך להבהבה עסקיי דבההוא אפיי ר"ש מודה ואפשר שאפי לא הבהבה נמי כיון שאם כבה הוא אב מלאכה ויש מקום שהוא חייב עליי מן החורה גזר ר"ש בכל טלטול שכשאדם רואה את חבירו מטלטל נר הדלוק מי מפיס לו איזה מהן הבהבה ואיזו לא הבהבה מה שאין כן בגרירת מטה שאין גרירת מטה וספסל בעולם שיכול לבא עליי איסורא דאורייתא:

रान धर

מחתה באפרה. פיי בשהוסק מערב י"ט ואם תאמר והא אפר כירה מוכן הוא א"ל דוקא אפר כירה אבל אפר מחתה לית בה מששא ואין דעתו עליו לפי שהוא מלבונה וכיוצא בה ונעשה דק מאוד ואינו ראוי לכסות בו שם דבר והוא מוקצה עד שיהא דעתו עליו מאתמול א"נ בשאין דעתו עליו וא"צ לו כדברי ר"ש ומסקנא מתרץ לה מדאמר רבא מטלטלין כנונא אגב קיטמא אע"ג דאיכא עליי שברי עצים וכנונא הוא כלי נחושת הנקרא אלכנון בלשון קדר קיטמא מוכן הוא דומיא דאפר כירה אלא ששברי העצים אינן ראויין ודרבי נמי באפר מוכן כלומר שצריך לו וקא משמע לן דאיכא עליי קרטי לבונה ועוקצין מותר, זה תורף בין לצורך בין שלא לצורך דבטלי אגב כלי ולא חשיבי כלל תדע מדלא גזריי בשיורי כוסות כדאיתא בפי נוטל אלא כל שמטלטל מחתה בלא אפר וכוסות בלא שיורין מטלטלין עמהן א"ג לצורך גופו בשאי אפשר לנערן דמותר דהיינו מעות שעל הכר שמטלטלן ועודן עליו נטילת הכלי בשבילן כלל אלא בשביל עצמו וה"ט דשיורי כוסות ולא מבעי' לצורך מקומו. שהיבי ואפילו שברי עצים דחשיבי קצת מטלטלי אגב כנונא דכולהו בטלי לגבי כלי שאין אגב כלי שלא נעשה הכלי בסיס להן מערב יום טוב לדעת והן בטלין אגבו וכן קיטמא דלא במחתה עצמה מותר כר"ש בנר וקא משמע לן שאין האפר שאינו ראוי מעכב ומטלטל הוא מטלטלין כנונא אגב קיטמא. והפי' הנכון כך הוא: שהאפר שבמחתה הוסק בשבת וטלטול בגמי דיום טוב גבי שיורי כוסות ולטלטלינהו אגב מנא מי לא אמר רבא כי הוינן בי ר"נ דלא מפלגיי בגמי באפרה של מחתה ועוד דכנונא נמי אגב מנא מטלטל הוא אפר כדאקשיי רבותינו הצרפתים ז"ל בתוסי. ושתי לשונות הללו להן דרך אי, ואינם נכונים בעיני משום ר' נתן בעל הערוך וא"ת תפשוט דרבי כר"ש ס"ל אין הכי נמי וכדאמר לעיל, וכך פירשו רבא דאפר מחתה מוכן הוא ומטלטלין אפיי שברי עצים אגבו ופיי כנונא מחתה וכן פיי במותר שמן שבנר ומעיקרא קס"ד דאסור לפי שאין אפר שבמחתה ראוי ובתר הכי מתרץ הוא עושה בשבילן. ואחרים פיי דאפר מחחה שהוסק בשבת קאמריי ואליבא דר"ש דשרי המלטול לפירות אבל שברי עצים בכנונא ושברי פתילה בנר מקומן הוא ועיקר הטלטול בכלכלה שהפירות חשובין והאבן אינה חשובה ועוד שאין דרך האבן ליטלה בכלכלה ועיקר הקיטמא כמו שאין שברי הפתילה בטלה אגב שמן ונראה לפי שהוא חשוב לגבה מה שאין שברי פתילה שאטור לסייעה ממתניי דכלכלה וא"ל דה"ק שאין שברי עצים בטלין אגב פרש"י ו"ל. ואי ק"ל א"כ היינו מחני דכלכלה והיכי אקשי עליי מהא ושווין שאם יש עליי

כלל משום טלטול שלא לצורך, כן נ"ל ועלתה השמועה בחוור: קרטין בי רבי מי חשיבי. מהא שמעי דמוקצה לעשירים בבית עשירים מוקצה הוא לעשירים ואפי עניים אין מטלטלין אותן שכבר הוקצו מדעתו של בעל הבית מערב יום טוב, וכן נמי משמע לעיל גבי מפירין ונשאלין לנדרים לצורך השבת ואמאי לימא מי יימר דמודקק בעל וחכם אלמא מוקצה הוא מפני שאסרה הככר על עצמה שלא כדברי מי שפיי

שאסרה ככר שלה אכולה עלמא:

הא ד**תורא בגדר עניים לעניים.** לאו למימרא דשלש על שלש לעשירים לא מטמא דהא

תון הבגד מטמא משום שלשה על שלשה למדרס ומשום שלש על שלש לטמא מה בפרק

כ"ז דמסכת כלים והיינו לעשירים דאלו לעניים תון התם בפ' כ"ח בגדי עניים אף על פי

שאין בהם שלשה על שלשה טמאים טומאת מדרס אלמא אפילו לעשירים טמאין טומאת

מת בשלש על שלש (וכן דייק הר"ש בפ' כ"ח מ"ח ע"ש) אלא לומר לך שאין טמא טומאת

מדרס בפחות משלשה לעשירים אלא לעניים משום דחזו להו ומדרס בייחוד תלי' מילתי

ואין עשירים מייחדים פחות משלש על שלש לישיבה ואפיי ייחדו בטלה דעתו אצל עשירים דעלמא אבל לשאר טומאות כל שהוא שלש על שלש טמא דהא חזו תדע דהא בפרק במה מדליקין לא מפלגינן בין עניים לעשירים לא בקרא ולא בשמעתיי כולי ואי ק"ל אי הכי לייתי מתני א"ל כיון דלא מפרש (בקרא ומשנה) [בחדא משנה] ניחא ליי לאתויי ברייתי דמתניא בהדיא. וי"מ כגון בגדים הגסים לעניים אבל לעשירים אינן טמאין לפי שאין ראויין

ומשום צורך יום טוב וכבודו ודאמריי לעיל בשל חוליות גזירה שמא יתקע ויבא לידי חיוב שב"ה מתיר להחזירה בשלא תקע וברפוי כרבן שמעון בן גמליאל ואפשר אפילו כרבון רבן שמעון בן גמליאל אם היי רפוי מותר והא דאמריי במסי ביצה גבי מנורה של חוליות שאין חזרתה בלא תקיעה גמר מלאכתה אפיי בשאינו רפוי ברפוי מותר לכתחלה כדאמר מלאכתה מ"מ היי להם לאסור לכתחלה והם אמרו כרבן שמעון בן גמליאל וברפוי שכיון סיידין לא יחזיר ואם החזיר פטור אבל אסור לומר נהי דסבירי לכו דחזרתה לאו היינו גמר של טרסיים א"צ לחקוע דבלא חקיעה נגמרה מלאכתה ואקשיי עלייהו מהא דתניא קנה של וכן מפורש בתוסי. ויש לפרש דמטה של טרסיים לאו היינו מלבנות המטה דברייתי ובמטה חטאת לא תקע מותר לכתחלה ולא גורי והיינו דמקשי עלייהו המחזיר קני מנורה וכוי אמרי בשתקע הייב הטאת ע"כ בשלא תקע אסור לכתחלה ואינהו סבר אע"ג דתקע הייב מאי קושיי דמקשי להו רב יהודה מדרב ושמואל א"ל דה"ק להו כיון דרב ושמואל תרוייהו ור"א ור"ה בשלא תקע דהא מוקמיי להא כרבן שמעון בן גמליאל דאמר אם היי רפוי מותר דאמרי במסי ביצה גבי מנורה של חוליות יש בנין בכלים וכיון דבשתקע מיירי רב ושמואל אבל לא תקע פטור דהא בין לת"ק בין לרשב"ג בלא תקע פטור ולית דחש ליה לב"ש הא דאמרי רב ושמואל **המחזיר מטה של טרסיים בשבת חייב חטאת.** האי דוקא בתקע פתילות ואפשר מפני שפשתנם יפה ואין פתילה שכבתה עושה פחם וראוי׳ להדליק בי׳: הגוול מקבלין מהן דבר מועט כגון פשתן בגליל. ור"ח ז"ל כתב שדרכן להדליק בשברי וכן פר"ת ז"ל. אבל רש"י ז"ל אמר שהיו עניים ולא הי' להם פשתן ואינו נכון דאמרי' בפרק ואמריי במסי נדרים בגלילא שאני דחמרי יקיר להון ממשחא אלמא שמן הרבה היי להם, שלומכן יסגא מהודעין אנחנא לכון דומן ביעור מטא לאפרושי מעשריא ממעטני זיתיא חשיבה להן יותר מן השמן כדאמריי בסנהדרין לבני גלילא עילאה ולבני גלילא תתאה בגלילא שנו. שמעתי בשם ה"ר אפרים ו"ל לפי שהיה להם שמן הרבה והיתה הפתילה להם בגדי עשירים הדקים לעשירים ממאים וכ"ש לעניים ולאו מילתא הוא:

חטאת קאמריי, ועוד תתברר לפנינו (ק"ב ע"ב ד"ה רב) בס"ד: הא דאמריי **קופה שטמן בה אסור.** מים צונן הוה כדאמריי הכא אולודי קא מוליד, וכן פירש"י ז"ל. וק"ל רבי זירא היכי אמר מאי שנא ממיחם ע"ג מיחם כלומר דשרי בברייי לקמן הא קתני עלה דההיא לא בשביל שיחמו אלא בשביל שיהיו משומרין. ואפשר לומר

בריית' לא שמיע לי' והכי קאמר מאי שנא ממיחם על גבי מיחם דשרי שכך עושים מעשים בכל יום. ותו קשיא, רבי זירא לית ליה הא דתניא אין נותנין ביצה בצד המיחם בשביל שתתגלגל ולא יפקיענה בסודרין ואף על פי שהן תולדת האור ולא אור עצמו וא"ת לא הי' אלא מפשיר אם כן למה אסר רבא לית לי' הא דתניא מניח אדם קיתון של מים כנגד המדורה כדי שתפיג צנתן ומתני' נמי הוא אבל נותן לתוכו מים מרובין כדי להפשירן וא"ת לא בתוך המיחם הי' מניח אלא בתוך המים והמיחם הי' מונח על האש והי' רבי זירא סבור לא בתוך המיחם הי' מניח אלא בתוך המים והמיחם הי' מונח על האש והי' רבי זירא סבור לחליק בהן ול"ל הא דאמר ר"ש בכלי שני נותן. וא"ל שהי' מניח על גב פי המיחם שפינהו מעל האש ולא הי' שפתו חם לחמם אלא שהי' עולה הבל מן המים החמין ומתחממין אותו מעל האש ולא הי' שפתו חם לחמם אלא שהי' עולה הבל מן המים החמין ומתחממין אותו והי' סבור שכיון שאין הכוזא נוגע במים אף הבל המים שהן עצמן תולדת האור אינן אוסרין אותו כמו שמותר ליתן מיחם ע"ג מיחם אף על פי שהתחתון מלא מים חמין וההבל עולה ופריק שאני הכא דצונן הוא ואולידי בשבת אסור:

פרק ד במה טומנין

של פרקים הוה חבור לטומאה אפיי לרבון שאני התם שהן עושין מעין מלאכה אחת ואי למקל של קרדום דלרבי מאיר הוא אבל לרבנן אינו חבור כלל ואף על גב דגבי מספורת מחניי, משום דקאמר עד שיתחיל להחיר דהיינו שלא בשעת מלאכה ואוקיי כרבי מאיר וה"ה זו שנויי במשנחינו קאמר בגמרא חנון, וכיוצא בה בחלמוד הרבה. והא דלא מייתי' הכא בברייי דהאי חבור לטומאה היינו עד שיתחיל להתיר, ומ"ה סתם חבור ומשום דעיקר ברייי שלל של כובסין והבגד שהוא תפור בכלאים חבור לטומאה ואין חבור להזייה. וקתני בית הצואר לחלוק עצמה. ופריק שאני הכא שהוא חבור. ועדיין לא נתברר לי כהוגן: זה למגופת החבית דכי היכי דאיכא חילוק בין גופה של חבית למגופתה כך יש חילוק בין ומצאתי בתוסי דהכא בבית הצואר של נשים שאינו מן החלוק עצמה והכי פריך וכי מה בין דאיסורא דרבנן הוא אבל הכא פתח שהוא עשוי להכניס ולהוציא הוא ומן החורה הוא אסור. ועוד מי דמי בשלמא התם פתח שאינו עשוי להכניס ולהוציא הוא ולהכי הותר בלא מכוין לעין יפה קמכוין וש"ד והכא לפתחא קא מכוין ופתחא עבוד דמאי עין יפה איכא הכא. וחכמים מתירין ועוד קשיי אשמעתא דהא בהדיא אמריי התם לפיתחא קמכוין ואסור א"ד אסור דאקשיי עלה מהא ואי במגופה מתניתין היא דתנן אין נוקבין מגופה של חבית דר"י מחביות גופה קאמר ממאי מדבעי מיניי דרב ששת התם מה למברז חביתא בבורסיא וא"ל את ראשה בסייף ומניחה לפני האורחין בשבת ואינו חושש. וזה אינו מחוור ונכון, דהתם מה בין זו למגופה הביה. פירש"י ז"ל דחניא בפי חביות מביא אדם חביות של יין ומתיז

אפשר לזה בלא זה משא"כ בשלל של כובסין ובית הפך ובית התבלין. ואם תאמר גבי מקל

של קרדום אמאי לא גזרו שלא בשעת מלאכה אטו שעת מלאכה אפשר לומר מפני שאין אדח מצויעו להחזירו לקורדם ואדם עשני לזורקו ריו העציי:

אדם מצניעו להחזירו לקורדם ואדם עשרי לזורקו בין העציי: והא דאמריי **עבדו להו רבנן הכירא דלא לייתו למישרף עלייהו תרומה וקדשים.** איכא למידק ולעבד נמי הכירא בשלל של כובסין ואפשר לומר כיון שאינו חבור להזאה היינו הכירא אבל כלי חרס דלאו בני הזאה נינהו צריכי הכירא:

מאי טעמא, אביי אמר שלא יפיח בהם. פי' למאי הלכתא בעי' כאלישע וכי כל מי שאינו צדיק כמותו לא יניח תפילין. אמר אביי, לא לענין חסידתו אלא לענין זריותו, דאיהו אדם גדול וזרוז בהן הי' שהרי נעשה לו נס גדול ורבא אמר שלא יישן בהם אחד שינת קבע ואחד שינת ארעי ואף על גב דבמס' סוכה איפלגי בהא מלתא חנאי אדרבא דהוה בתרא סמכי, זהו כדעת רבינו הגדול ז"ל שהשמיטן לאותן ברייתות שבפ' הישן ולא כתבן בהל' תפילין. ואי קשיי, אלישע שהי' גוף נקי למה נמלן מראשו, הא בשעת שמד אפי' אערקתא דמסאנא והרג ואל יעבור ה"מ לעבור על מצות לא תעשה אבל אם גזרו לבטל מצות עשה ודאי חבטל ואל יהרג דהא שב ואל תעשה שאני. ועוד שהן יכולין לבטל ע"כ שיניחוהו בבית האסורין וממילא חבטל דאף על פי שהי' מניחן שמא הי' סביר שלא יראהו אדם או שהי' מוסר עצמו למיחה שלא לבטל מעליו מלכות שמים ורשאי הוא בכך ואינו כמתחייב בנפשו אף על פי שאמרו יבטל ואל יהרג שכל מצוה שהחזיקו בה ישראל בשעת השמד נוטלין עלי' שכר הרבה ועדיין מוחזקת ואמרו בהגדה בבראשית רבה מה לך יוצא ליסקל על שמלתי את בני הרבה ועדיין מוחזקת ואמרו בהגדה בבראשית רבה מה לך יוצא ליסקל על שמלתי את בני הרבל יוצא ליצלב על עונטלחי את הלולב וכוי, וכן מצינו בדניאל שמסר עצמו למיחה על

התפלה שהוא מצות עשה דרבון:

הביאו שלחין ונשב עליהן. פירש"י ז"ל בחול הי' המעשה אלמא לא קפיד ואינו נכון שאף

על פי שפעם א' נהג כן אינה ראי' שלא יקפידו עליהן שאפשר שנהג עין יפה או מפני טעם

אחר ועוד דבריי' דלקמן ר"י אומר א' זה וא' זה מטנטלין אותן מפורש' להביא ראי' מזה.

והגאונים אמרו, בשבת הי' מעשה ור"י לטעמי' דאמר לקמן אחד זה ואחד זה מטלטלין אותן
ופסקו הלכה כן משום דכיון דשלחא הו' קים להו בהו ועוד א' לאו דקים לי', לא הוא עביד

מעשה: הא דאמריי **כוגד מלאכה מלאכתו ומלאכת שבתורה ארבעים חסר אי.** פר"ח ז"ל שכל מלאכות האמורות בתורה ס"א, טול מהם ג' דויכולו שאינם צווי ודי מלאכה ומלאכת שכתב בהן (עשיות ויעש ותעשה) [ועשית יעשה תעשה], ולרגל המלאכה אשר לפני, וי"ד שכי בהן כל מלאכת עבודה הרי כ"א, נשתיירו מ' ובכללן ששת ימים תאכל מצות כו' לא תעשי מלאכה ולמה זאת שבפי' אמר בתלמוד ארץ ישראל שבא להשלים ל"ט מלאכות שבתורה. ויש מי שמוציא מכל אלו המ' ויבא הביתה לעשות מלאכתו נשארו ל"ט ויש מי שמוציא

והמלאכה היחה דים ולדברי הכל נשארו ל"ט, ע"כ דברי ר"ח ז"ל. והוי יודע שלד"ה אותן מלאכות שהיו במשכן חשובין וקרי להו אב ואותן שלא הי' במשכן קרי להו תולדה אלא למר גמר כולה מלתא ממשכן ולמר היו חכמים עושין כולן אבות אלא שמצאו להן סמך במנין מלאכות שבתורה וכיון שידעו מנין למדו משיבותן ממשכן. א"ג באבות ותולדותיהן הכל מודים שלמדו ממשכן, אלא לחשוב עוד ענינים אחרים למלאכות שלא היו במשכן לא אב ולא תולדה שלו פליגי, למר כיון דלא הוי במשכן כלל [ממילא] פטור עלי' ולמר מן המנין למדו זה. ואף על גב דמסייעי למ"ד כנגד עבודות שבמשכן מהא דתניא אין חייבין אלא על מלאכה שכיוצא בה היתה במשכן לאו משום דלא מודו כ"ע בהא אלא משום דקתני הם זרעו ואתם לא תזרעו דמשמע דמהתם למר וכי אזהרינהו רחמנא ממלאכת המשכן אזהרינהו ומ"ה סמך פ' שבת לפ' משכן ולמ"ד

כנגד עבודות שבתורה לא גמרי' ממשכן אלא למחשבינהו כאבות: ודאמרי' **ואתם אל תוציאו מרשות היחיד לרשות הרבים.** כבר מפורש בפרק ראשון (בי ע"ב):

112 5

רבינא אמר בשל הפתק. פירוש ומחניי הכי קחני בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן להטמין בהן [פיי להוסיף] או לדבר אחר ואם היי של הפתק אין מטלטלין אותן לעולם אף על פי שטמן בהן א"נ מחניי בשל הפתק ודרבא הכי אתמר ל"ש אלא של הפתק אבל גיזי צמר אחרים אי טמן בהן מטלטלין אותן אי נמי דרבא לאו אמחניי אתמר, כך פירוש רש"י ז"ל. אחרים אי טמן בהן מטלטלין אותן אי נמי דרבא לאו אמחניי אתמר, כך פירוש רש"י ז"ל. ישי הפרש בין מוכין לגיזי צמר שהמוכין אף על פי שאינן של הפתק בגיזי צמר של הפתק ומי וישי המי ואסורין לטלטל כראמריי לעיל וכי מפני שאין לזה קופה של חבן עומד ומפקיר קופה של מוכן. ואפשר דההוא טלטול דאסקיי לעיל ליומא אחרי כלומר שאם טמן בהן היום אינו מותר לטלטלן לשבת אחרת שאינן מיוחדין לכך אבל ליומי מותר שעדיין ייחודן עליהן מדע דלא קתני במחניי במוכין כיצד הוא עושה וכוי כדקתני בגיזי צמר של הפתק וכי שרינן גיזי צמר שאינן של הפתי לבו ביום אבל לא לשבת אחרי שכבר בטל ייחודן הואיל ולא טמן גיזי צמר שאינן של הפתי לבו ביום אבל לא לשבת אחרי שכבר בטל ייחודן הואיל ולא טמן גיזי צמר של הפתי לדה קופה של חבן עומד ומפקיר קופה של מוכין ומוכין וגיזי

צמר שאינן של הפתק שוין: **ולא ידענא אי בית האבל אי בית המשתה הוי.** פיי רי הניני ב"ע אמר כן לתלמידיו "כדי
שנשב עליהן למחר בבית האבל או בבית המשתה", שאלו לא אמר כן, אע"פ שהיי מעשה
בבית האבל או בבית המשתה שמא אף במקום אחר היי מתיר כך אלא תא חזי מאן גברא
רבא דקא מסהיד עליי ואפשר שאלו היי במקום אחר מותר בכך כאן בבית המשתה נא היי
צריך לכך שבודאי חילוק יש בין בית האבל ובית המשתה לשאר מקומות, ואין זה נכון: **ורב אסי אמר יושב אף על פי שלא קשר ולא חשב.** פיי ר"א פליג עליה דרבי שמעון בן

גמליאל, וסבר שצריך מעשה כ"ש שנשחמש בהן לאוחו ענין הצריך לו עכשו כעין החחלת מלאכה אבל מחשבה גרידא לא מהניא ומעשה בלא מחשבה נמי מהניא והיינו דקאמריי אלא ר"א דאמר כמאן שאלמלא היי סובר דחשב מהני ליי מאי קמבעיי ליי רבן שמעון בן גמליאל נמי במעשה כל דהו בלא מחשבה ודאי מודה אלא ש"מ כדפרי וקיי"ל כר"א ולא קי"ל כרבן שמעון בן גמליאל אלא אם כן יש עליו תורת כלי ובההוא מודה ר"א כדמוכחא

שמעתא בפי כל הכלים (שבת קכ"ו ע"א): הא דתנן **נזיר חופף ומפספס.** בנתר ובחול קאמר, מדתנן בפרק שלשה מינין עלה ר"י ברבי יהודה אומר (יחיד לא יחוף) [נזיר לא יחוף] ראשו באדמה מכלל דרבי שמעון שרי

והיינו דמקשי' מינה הכא להא דחניא אבל לא יחוף בהן שערו: **מהו לפצוע זתים בשבת.** פירש"י ז"ל על סלע כדי למתק מרירתן ותימא הא בחול מי אסרן וכי לא יתקן אדם מאכלו כדי שיהא ראוי לו ועוד בשבת מה איסור יש בה אי משום סחיטה דבר הלמד מעניינו הוא שלא נאסר בשביל סחיטה שא"כ לא היי לשאול כאן אלא לקמן במקום הלכות סחיטה. ויפה פיי הגאונים ז"ל דלמשמשא בהו קא מיבעיי ליי מפני שהן משירין שער ולפיי אמר לו בחול מי התירן לאוכלין לרחוץ בהן פניו ידיו ורגליו קסבר

משום הפסד אוכלין.

אם היר מקצת עליר מגולין אינו חושש. אמרו מקצת הגאונים ז"ל שזה הג" שיבוש אלא "מקצתם מגולין" לפי שאם לא ה" מגולה אלא עלין זריעה מעולה היא שכן דרך כל זריעהן. ורש"י ז"ל גורס מקצת עלין, וכן במשניות ומתרצין לה בטומן אגודה של לפתות שהוא שלא כדרך זריעה ולהכי שרי וכן אמרו בירושלמי שם. והוי יודע דרוקא בדלא אשריש ודוקא טומן אבל נתכוין לזריעה לא וכן אמרו בירושלמי במסי כלאים לפי שאינו רוצה בהשרשתן. ומדקתני ולא משום מעשר, משמע כשנתוספו, שאם לא נתוספו אפיי אשרוש ונזרעה זריעה גמורה לשם זריעה נמי אין בו משום מעשר מיהו בשבת דוקא בדלא אשרוש דכיון דמעשיו מוכיחין עליו שאינו רוצה בהשרשתן ועדיין אינן מחוברין מותר, אבל נתכוין לשם זריעה לעולם אסור:

אמר רב יודא אמר שמואל מותר להטמין את הצונן. פירש"י ז"ל להטמינו שלא יחמו ולא גוריי אטו הטמנה כדי שיחמו סבור הרב ז"ל דלחמם אסור אף על פי שהוא דבר שאינו מוסיף. וכמדומה שהגאונים ז"ל סוברין שלחמם נאמרו הדברים כלוי שלא יצטנן יותר או שחפוג צינתו קצת ומתניתין הכי דייקא דכולה בהטמנה דחמום נשנית וכן לשון הגמי שאמרו ממתניי ה"א ה"מ דבר שאין דרכו להטמין דהיינו מים הכי משמע דלצנן ודאי דרך המים להטמין יותר מכל דבר ולכך הוצרך רש"י לידחק בזה מעט ולומר דאגזירה דלחמם קאי וכן משמע מברייי דלקמן דכיון דשרינן פינן ממיחם למיחם כל שכן בצונן דלא אסרו

אמר רבי מחניא ויאות אלא מאן דנסיב סמרטוט ויהיב לי' על ראשה בשעת צנתה דילמא מפה אמר ר' זעירא ובלבד שיהא דבר שהוא מועיל אמר רבי הנינא כל הדברים מועילין עליהן כסות וכלים וכמה יהא עליו ויהא מותר לכסותו ר' זריקא בשם ר' הנינא אמר אפיי להוסיף וטמון קרינא ביי. ובירושלמי (ד,ג) כי, אין טומנין חמין משחשכה אבל מוסיפין גלופקרין ומניה סדין למעט מש"ה קחני הכי. א"נ קמ"ל דאפיי אין עליו אלא סדינין מותר נוטל ומניה אלא משום דבעי [למיחני] תרתי, נוטל סדין ומניה גלופקרין להוסיף, ונוטל בקופה שטמן בה שנינו נוטל ומחזיר אף על פי שגלהו אדם. אבל נראה לי דלאו דוקא הואיל ולא גלהו לגמרי אלא שנטל (אש) [אחד] מן הבגדים שעליו, ואין זה נכון, שהרי דוקא נתגלה מאליו אבל גלהו אדם אסור לכסותו וכאן אף על פי שגלהו מותר להוסיף עליו דהיינו נוטל, וטעמא דמילתא מפני שנראה כטומן בשבת, ואינו נכון. ואומרים אחרים, ונתגלה מותר לכסותו ה"מ להחזיר כיסוי הראשונים אבל לא להוסיף אלא ע"י הערמה גמליאל כיצד ומשמע דוקא נוטל ומניה אבל לא להוסיף בלא נוטל ואף על גב דחנן כסהו רבן שמעון בן גמליאל לא בא לחלוק אלא לפרש דברי חכמים כדקתני אמר ר' שמעון בן כיצד הוא עושה רבן שמעון בן גמליאל אומר נוטל את הסדינין ומניה הגלופקרין. פיי להממין בדבר המוסיף אפילו מבע"י אף הצונן אסור מדרב חסדא במעשה דאנשי טבריא: וכל זה יותר מחוור ללשון אחר שכתבנו ומיהו דוקא בדבר שאינו מוסיף ומשחשיכה אבל ביותר משום דליכא למיגזר ביי דהשתא אקורי קא מיקר לה במתכוין אחומי קא מחמם לה שיטה שלו דפינן ממיחם למיחם כדי לקרר שרי רבן שמעון בן גמליאל להטמין שלא יצטננו ממיחם למיחם (ואיהו) [והיינו] דברי' סבירא ליה דצונן מותר. ורש"י מפרש גם זו כפי דבריי אסר ת"ק להממין צונן משום דת"ק לית ליי קולא דרבן שמעון בן גמליאל בפינן אלא בחמין ובמיחם ראשון שהוא מצטמק בחמום שלו ודרך הטמנה בכך ואף על גב דסיפא

דלא כבש צנתה: גרסת הגאונים ז"ל כך היא: **מניחין מיחם על גבי מיחם וקדירה על גבי קדירה ומיחם** ע"ג קדירה וקדירה על גבי מיחם. וכ"ג רב אלפס ז"ל, וכן מצינו אנו בתוספתא (ד,יד). ובספרים כי אבל לא מיחם על גבי קדירה ולא קדירה על גבי מיחם ואחרים גורסין ומיחם

ע"ג קרירה אבל לא קרירה ע"ג מיחם, וגיי הגאונים אמת:

והא דקתני אין מרסקין לא את השלג וכרי. פיי רש"י דדמי למלאכה שבורא המים האלה אבל נותן הוא לתוך הכוס ואף על פי שנמוח מאליו ובתוספתא תני אבל מרסק הוא לתוך הקערה ונראה דמשום סרך מלאכה נגעו בה הא אלו הניחן בחמה ונפשרו ואפיי כנגד המדורה מותרין הן דלאו נולד הוא ולא דמי למשקין שזבו משום דהיינו בעודן קרושין נמי תורת משקין עליהן לכל דבר. ובעל ספר התרומות (ס' רל"ה) כ' שאסורין משום נולד, ואסור ליתן קדירה שקרש שמנינותא כנגד המדורה משום דמעיקרא עבה וקפוי ועכשיו

המום לא מתסר דאולידי הפשר הוא:

נמחה ונעשה צלול והו"ל נולד ולפי טעמו אף בחמה אסור השומן דנולד הוא וק"ל בשמן רכיון דלעולם אוכל הוא אפילו לרסק ולסחוט מוחר דהא בפירות דלאו בני סחיטה נינהו סוחטין אותן לכתחילה ואפיי בתותים ורמונים היוצא מעצמן אם לאוכלין מוחר הוא, אלא נראה דהכל מוחר בין בחמה בין כנגד המדורה דהא ממילא אתו דומיא דלתוך הכוס ומשום

GLU LEUL MAL

11 21

מחניי. לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן. פיי ושפחות נמי יוצאות בהן דהא בלא תצא אשה קתני להו א"ג נשים ועבדים כלל אי הן (ואם כן) מ"ש דקתני נרה"ר בשנמא בכיפה שג צמר קתני לקמן כיעמא שלא תתגנה על בעלה א"ג בתכשיטין גזרו שאין דרך לשלפן מחצר לרה"ר בסימני עבדים נא נזרו וקשיא גי אי כיפה של צמר תנן אמאי אסורה הא תחת שבכה היא כדקתני בדר"ש ותנן יוצאה אשה בטומפת ובסרביטין בזמן שהן תפורין בשבכה ובדקתני בברייתא יוצאה אשה בשבכה המוזהבי ובטרמפת ובסרביטין הקבועים בה בשבה ובדקתני בברייתא יוצאה אשה בשבכה המוזהבי ובטומפת ובסרביטין הקבועים בה משום דלא מישלפה שבכה ואינה פורעת ראסה ושמא י"ל שהכיפה זו למטה מן השבכה היא עונידת אבל השבכה היא מונחת על שערה בגובה של הראש והכיפה טו פרחתה ושער שלפניי בראש ומקצת שערה מכסה ע. צד הביכה שכנגד הראש למעלה ויכולה היא לשלוף כיפתה בנא גנוי ראשה מן השבכה ורשב"א שרי כיון שעל השער מגיש היא למטה יון

השבכה קצת:

אין בהן משום כנאים. כל גדולי המפורשים ז"ל אמרו מפני שאינו ארוג ותינוה הוא
שהרי שנינו הלבדין אסורין מפני שהן שוע אעפ"י שאינן ארוג ומווי ולא ידעתי בה תירוץ
ואם נאיי. דמדאוריי קאמרי שודאי אין אסור משום כלאים אלא שוע טווי ונוז כדאיירינן
במסבת נדה מדאפקינהו רחמנא בחד לישנא הא ניתא דלא תני תנא סתם אין בה משום
כלאים אם היה בה כנאים מדבריהם ואפשר שלא גזרו הכמים באסטמא מפני שהוא דבר קטן
ואינו עשויה למלבוש אלא לתכשיט בעלמא ואע"פ שגזרו בלבדין כנ"ל לדעת הראשונים
ואינו עשויה למלבוש שלא קשה ולפיכך אין בה משום כלאים כדאמריי במסי ביצה
האי גמדא דנרש שרי ואפשר לפרש שאין בה חימום כלל ואין אדם מתכוין בה אלא

לתכשיט, וזה הוא התירם: **ואין מטמאה בנגעים.** לפי ששם נמי בגד כתיב בהן ובעי טווי וארוג ואצ"ל בשרצים וטמא מת. ובעלי התוס' ז"ל אמרו דוקא בנגעים אבל שרץ ומת טמאין מידי דהוה אשכין קטנים שטהורין בזב וטמאין במת וה"ג תזי' בכופת שאורשייחדה לישיבה טמאה מדרס

ረĽ: לפי שהוא ממיני צבעונין ואין בגד מטמא בנגעים אלא לבן כדאיי בתו"כ, ואגב שארא נקט בנגעים ואצ"ל בשרצים שאפיי יש בה שתי וערב טהורה מאחר שאינו אריג ושמעתי שי"מ עץ נתרבה למדרס. ורביי הגדול ז"ל כי אינה מטמאה בנגעים שאינה שתי וערב וכ"כ ר"ח מתורת בגד ועור נתרבה בזה ולענין מדרס ודאי טמאה אם ייחדה למדרס שאפיי פשוטי כני דתרוייהו בגד כתיב בהו ועוד דהא גמירי מהדדי לקמן בג"ש מבגד ועור שכל שנתרבה בזה ואין בזה טעם כלל שאם הוא בגד אף כנגעים תטמא ואם אינה בגד אף בשרצים לא תטמא

TI III

מתכות כאן בשל טיט משמע דעבד ליה רביה אבל עביד איהו לנפשיה אפילו של טיט אסור אבל אינו מספיק ליה מפני שאמר לקמן אידי ואידי דעבד ליה רביי ולא קשיא כאן בשל להעמיד דברי רבינו הגדול ז"ל שלא חלק ולא הזכיר כלל עבד ליה רבי, ועבד איהו לנפשיה הלכך בין עביד ליה רביי בין עביד איהו לנפשיה בשל טיט מותר בשל מתכות אסור. וכ"ז קס"ד לאיפלוגי בין טיט למתכות ולקמן במסקנא דמפלגיי בינייהו אידהי ליה האי פירוקא מדברי רש"י ז"ל שאמר הותם שבצוארו הוא ככלא דעבדא והייתי סובר לומר דהשתא לא לאוקומי בכל מילי ואפשר שאינו נקרא כבול אלא אוחו שבצואני אבל שבכסות לא וכ"נ חותמות של טיט ומ"ה מהדר לאוקמי מתניי בשל טיט דעבד איהו לנפשיי וכן נמי היי בדין ואפשר דמסתברא לי' דמתני' בין בשל טיט בין בשל מתכות וכן אמר רש"י ז"ל שסתם לתרוצי כי אמר שמואל יוצא העבד בשל טיט וכי חנן לא יצא בשל מתכות וכדאמר לקמן ומי אמר שמואל הכי והאמר שמואל יוצא העבד בחותם שבצוארו. פיי בדין הוא דהו"ל

בולהו רבון לא ליפקוה בסרבלא התומי. פירש"י זכרונו לברכה שהוא סימן לאימת ריש מדלא קאמר לא שנא עבד ליה רביה ולא שנא עבד איהו לנפשיה:

ענבל ומשמיע קול לשאין לו ענבל ואסיפא דקרא קאי דכתיב אך במי נדה יתחמא: ולא לענין טומאה א"ל אם אינו ענין קאמרינן דגבי אסורין של כלים אין לחלוק בין יש לו דניהא ליה שישמע קול ענבול כדי שלא הגנוב. ואי קשיא, קרא בענין גיעולי כלים כחיב בהמה א"ל מדכתיב כל דבר משמע אפיי דבר בהמה ויש אומרים הכא תשמיש אדם הוא כל דבר אשר יבוא באש, אפי׳ דבור אסור. אי קשיא, החם חשמישי אדם הכא חשמישי צבועא:

מכאן ולהבא. ורבותינו הצרפתים ז"ל פיי, טומאתן עליהן לגמרי לקבל טומאה ואע"ג דקתני הואיל וראוי להקישו ע"ג כלי חרס דהוה כניקב כפחות מכמוציא רמון שטמא לשעבר וטהור מכאן ולהבא אינו מקבל טומאה דהיינו אין להם ענבל טהורין וכן פיי גבי טעמיה דרבא דאמר הואיל והדיוט יכול להחזירו. פירש"י ז"ל, לפיכך לא פרחה ממנו טומאתו הישנה אבל

אין להם ענבל טהורין מפני שנשתנה דין הזוג שלא היה ענבל מעולם ולא נגמרה מלאכחו מהיות כלי מזוג שהיה לו ענבל שזה כיון שנתייחד להשמעת קול עדיין ראוי להשתמש בו בטמא מת עמוד ונעשה מלאכתו כגון בלי שנשבר וראוי למלאכה אחרת שמקבל טומאה

מלאכה א' שאין א' מהם כלום בלא חבירו וחבור לטומאה ולא להזאה אלא אמר רבא הואיל הוא לחבר הא זה בלא זה אינן ראוין כלל (א"נ) [א"כ] הוה להו כשני כלים שמשמשין מעין לו וקשיא לאביי וכ"ת ה"ק אע"ג דלא מחבר כמחבר דמי מפני שהדיום יכול להחזירו וצריך החדוקות והעובל כיד לווג הלכך אע"פ שאבד העובל הזוג טמא ואע"פ שאינו יכול להחזירו והן חבור להזיה כדתנן בסמוך כל ידות הכלים הקדוחות חבור ורבי יוחנן בן נורי אומר אף אחד מהם העיקר טמא והבי אינו אלא כידות הכלים שאין מקבלין טומאה אלא ע"נ אביהן נשנית משנה זו ולשון חבור סתם נמי בין לטומאה בין להזיה אלמא כלי אחת הם ואם נטל ואחרים פירשו דרבא הכי קשיא ליה, כיון דאמרינן שהן חבור לטומאה ולהזיה דגבי הזיי מחזירן ומיהו לא דמי לגמרי דהא הזוג והעובל חבור אפילו להואה, ואין לשון זה כהוגן. מלאכה ש"מ שאם נתפרדה אינן חבור וכיון שאינם חבור אין מקבלין טומאה ואע"פ שהדיוט חשיבי, וכ"ת אפילו נפרדו נמי והתניא מספורת של פרקים תבור ואמר רבא דוקא בשעת זה בלא זה וחזרן וחברן שניהן טומאה אחת להן וכן הדין בהזאה אלא ש"מ דכשני כלים שהוה [לזו] מועלת לזה כלום ואי מקבלין טומאה מפני שהדיוט יכול להחזירן ודאי נטמא והעובל חבור והיינו לענין הזאה ומשמע דוקא מחוברין אבל נפרדו וחזר וחברן אין הזאה הללו אלא לענין קבלת טומאה אבל הכו מודים שלא פרחה טומאתה ממגה והכי מקשה הזוג והכא קאמר רבא גופיה דפרחה ממנה טומאה. לפיי פירשו בתוספות, שלא נאמרו דברים דפרחה עיומאה ממנה וש"מ דאי לא אבדה כיון דעתיד להחזירה לא פרחה טומאה ממנה או השותפין טהורה החזירוה מקבלת טומאה מכאן ולהבא ומפרש רבא דלמפרע לא משום בפי שלשה שאכלו (ברכות נ.) מטה שאבדה חציה או שנגובה חציה או שחלקוה האחין כלל ומאי קושיא דמייתי לה. ועוד הקשו לה רבותיי הצרפתים ז"ל, מדגרסיי במסכת ברכות מחניתין לא מיירי בההוא כלל והא אביי אמר דכיון דהדיוט יכול להחזיר לא הוה כנשבר דין מנ"ל ממתניתין דכל שהוא כלי אחד אם נשבר אע"פ שהדיוט יכול להחזירו טהור הא הזוג והענבל מתניתין הוא במסכת פרה וזו ברייתא אמרו שהוא בתוספתא דכלים ובר מן מחוור ונכון, דלא משמע דמשום לשון חבור מייתי לה ועוד דלאו גבה דההוא חגיא דהא משנטמאו לא עלו מטומאתן והא תניא גבה דההיא מספורת של פרקים. ואין פירוש זה נשברו כיהרו וכ"ת דה"ק דאפילו מפורדין קרי להו חבור ואתו לאשמועינן שאם נפרדו מתיב רבא הזוג והעובל חיבור. פירש"י ז"ל חבור לטומאה ולהזאה וכיון שהן חבור ודאי אפילו מכאן ולהבא ושלא נטהר מטומאה ישנה:

ר"י מטמא וחכמים מטהרין ובדין הוא דליקשי מהך ברייתא בפ"ע מעיקרא אלא אורחא א' מהן טומאה בשעת פירודן בשביל חזרת הדיוט וכענין ששנינו מספורת שנחלקה לשנים רקתני אפילו בשעת חבורן הוו כמפורדין והלכך כל היכי דלא חזי למידי בפ"ע לא מקבל מלאכה כמפורדין דמי וקשיא לאביי דלדידי אפי' בשעת פירודן דהוו כמחוברין וברייתא מן החורה אלא בשעת מלאכה ומעמא דמלתא כיון שדרך אומנין להפרידן שלא בשעת והתניא במספורת של פרקים ואיזמל של רהיטני שהדיוט ודאי מחזירן ואעפ"כ אינו חיבור אג"ג דלא מחבר כמאן דמחבר דמי לומר שמקבל טומאה בפ"ע מפני שהענבל כמחובר לו כענין בשלל של כובסין וכן שנינו בשלשלת המפתחות וכץ בידות הכלים. וכ"ת ה"ק, ושניהן הוא שמקבלין טומאה לא הא' מהן ולא מיתני האי לישנא אלא בשני כלים מחוברין ואי כלי אי הוו מאי חבור אין זה מביא טומאה על זה אלא במקצתו של בלי נגעה טומאה שמקבל טומאה לפום הכי אקשינן מתניתין דקתני חור דהיינו לומר שמביאין טומאה זה לזה וכשנחלקו ואינו ראוי לקבל טומאה דלא תזי למידי אלא מפני שהדיוט יכול להחזירו הוא ול"נ דבר ברור, שכלפי שאמר אביי הואיל והדיום יכול להחזירו דאלמא כלי א' הוא ממש להחזירו כמחוברין ועדיין טומאחן עליהן ולא מחניי קשיא לאביי ולא ברייתא קשיא ליה. בשניהם עושה כלי וחבור לטומאה ולהזיה ולכל דבר אלא שאם נפרדו כיון שהדיוט יכול דכל חד וחד בפ"ע לא חזי למידי לא יד וכלי הוה ולא שני כלים עושים מלאכה אחת אלא הר"ב ברבי יוסף ז"ל. ואין לפיי זה שום עיקר למי שמעיין בו, דהא זיג ועובל לאביי כיון וראוי להקישו ע"ג כלי הרס לפיכך ממא ואפילו אבד העובל שאינו אלא כידות הכלים כ"כ

דתלמודא הוא בכמה דוכתי, וזה פיי נכון ומחוור: הא דאמרינן **יש עליה חותם חייבת.** בדין הוא דהוה ליה לאתויי מסיפא דקתני ואם יצאת חייבת חטאת אלא אורחא דתלמודא כההוא דאמרינן לעיל בפרק כירה (שבת מו:) כבתה אין לא כבתה לא ואף ע"ג דהיה יכול לאתויי מרישא דקתני בהדיא חוץ מן הנר הדולק

בשבת וכיוצא בה בפי אלו מציאות וכיוצא בה בפ"ק דב"ב (כז.) ורבות אחרות: הא דקתני ברייתא ורי נחמיה מטמא. וה"ה דפליג בהיא של מתכות וחותמה של אלמוג דרישא שטהורה והיינו דמפרש עלה בטבעת הלך אחר חותמה והיינו בין לטומאה בין לטהרה וה"נ תני לה בהדיא בתוספתא בדוכתא[כלים ב"מ ג,ח]. ובירושלמי דפרקין נמי נותני רבי נחמיי מחליף, וכן פירש"י ז"ל, והיינו נמי דמחייב חטאת במתניידאי ס"ד היא של מתכות וחותמה של אלמוג דרישא מודה בה רבי נחמיה אם כן כבר הודה דתכשיט הוא משום (המעמד) [הטבעת] כברייתא דמטמא. ומיהו צריך טעם למה שנו כאן מטמא [ולא מחליף]:

דף ס אמר ליה אביי ותיהוי כבורית טהורה ותשתרי. לפי פירש"י ז"ל ללו דוקא טהורה, אלא

שם בוריח נקט כלישנא דמחניחין דקחני בוריח טהורה ויוצאין בה. ואחרים פיי דתרחי קפריך א"כ תיהוי כבוריח לגמרי ותהא טהורה שאינה לאו כלי ולא תכשיט אלא שמוש צניעות בפולמא, ואנן אמרינן לעיל (שבת נב:) אבל לענין טומאה זה וזה שוין ותהא נמי

מותרת לצאת בה דהואיל ולצניעותא עבודי לא משלפא:

והא דאמרינן **הינה בחול בשבת למאי הזיא.** פירש"י ז"ל, הרי בשבת אינה חולקת שערה ואיני יודע מי אסרה והרי אמרו נזיר חופף ומפספס וה"ה לשבת דקי"ל כר"ש ואין זה פסיק ר"שי ילא ימות ועוד אם מותרין לחלוק בה שער תצא בה לרה"ר, והרי אין כאן תכשיט אלא כלי. אלא [ה"פ]: הא תינה בחול כלוי דחזי ליה ולפיכך טמאה בשבת לענין הוצאה מאי התכשיט ומפרק כמין טס של זהב יש לה והיא נוי לה ותכשיט כשמניחתה כנגד פדחתה:

הא דתניא רבי נהודאי אומר המש מותר שבע אסור. הול"ל שש אסור, אלא שאין הא דתניא רבי נהודאי אימר חמש מותר שבע אסור. הול"ל שש אסור, אלא שאין הסנדלין עשיין לעולם בזוגין אלא או ה' או ז' כדאמרינן שנים מכאן ושנים מכאן ואי מתרסיותיווהא דתניא לקמן ארבע או חמש ההוא כשנאסרו והא דא"ל רבי אסי לר"ה שמנה אסור לאו דוקא איידי דאמר ליה שבע מותר אמר נמי שמנה אסור, או שמא יש שעשוין בשמנה ואין עשיון בשיין בשמנה ואין עשיין בשיין בשיין בשמנה ואין עשיין בשיין בשמנה ואין עשיין בשיין בשיין בשיים ואין בשיין בשיין בשיין ביי אין ביי מותר הביים מיין הייל היי אין היי או היי או ז' כדאמרינן שנים מכאן ושנים מכאן ואי

דף סב

גמרא: אמר עולא וחלופיהן באיש. כתב רבינו הגדול ז"ל דאטבעת ואמחט קאי, ולא
ידעתי למה פי' כן ואם מפני שאמרו וחלופיהן באיש אין בזה נ"ט מפני שהטבעות שתים
מ"ש למעלה ורבי' שרירא ורבינו האי גאונים ז"ל פרשוה אטבעת בלחוד, וכן פיר"ח
ורש"י ז"ל, וכל סוגי' דשמעתא אטבעת איתמר. ויכולין אנו לפרש פי' רבינו הגדול ז"ל,
מחט נקובה לאשה משוי וחייבת חטאת משום דרך הוצאה לאשה במחט שבראשה ואיש
פטור אבל אסור עליה שאין דרך הוצאה לאיש במחט תחובה בבגדו ובראשו וכך אמרו
בירושלמי ושאינה נקובה אשה פטורה אבל אסורה דתכשיט הוא ואיש חייב עליו חטאת
שכל המוייא מחט שאינה נקובה לשום דבר כגון ליטול בה את הקוץ תחובה בבגדו הוא
מוציאה ודרכו בכך שתהא מצוי' לו תמיד משא"כ בנקובה שדרך הוצאתה בבד של מחטין
וצינוריות היא ואין דרך להוציא אחת דלמאי צריך לה ואם צריך לה ביוו הוא מוציא כשאר
וצינוריום ומיהו הא דהוו בה בגמי והא הוצא' כלאחר יד הוא אטבעת קאי בלחוד, וכ"ו

אינו נכון: ה"ק, חילופיהן באיש לתכשיט ומשוי דשאין עלי חותם תכשיט לאשה ומשוי לאיש ויש עליו חותם משוי לאשה ותכשיט לאיש ולא שיהא זה חייב עליו חטאת [ו]זה פטור אבל אסור וזה מותר לכתחלה, אלא משמע דחילופיהן באיש אדינין דמתניתין דחייב עליי ופטור

קאי או משום שחוששין בתכשיטי האיש למשליף ולאחויי או משום דגזריי איש אטו אשה כדפרשיי [בתכשיטין] השוין בשניהם כגון טבעות קרוב לטעמו של ר"ח ז"ל ובפי נוטל (שבת קמב.)תני המוציא כליו מקופלין ומונחין לו על כתפו וסנדליו וטבעותיובידו חייב ואם הי' מלובש בהן פטור וקי"ל כל פטורי דשבת פטור אבל אסור דתרגומא אטבעות ומדלא

קחני מותר ובאיש, ש"מ אפי' איש אסור:

אריג כייש טמא. פי' כגון שארג דבר קטן בפ"ע לשמש ואינו בא מבגד גדול ולא ראוי להוסיף עליו א"נ אפי' בא מבגד גדול כיון שכ"ש שלו ראוי ואינו ראוי להיות גדול יותר כנון איבי הלילא וכיוצא בהן. והאי דמפקי' לה מאו בגד, ק"ל הא אפיקתיי בפי במה מדליקין לרבא לנ' על ג' בשאר בגדים לאביי לרכות שלש על שלש בצמר ופשתים דמטמא בשרצים ואפשר דהאי או בגד כולה יתירה הוא דמכדי לגזירה שוה בעור סגי ובנד גופא משכבת ורע ילפי' הילכך בגד דכתב רחמנא לאריג כל שהוא או לשלשה על שלשה בשאר בגדים,

א"נ איפכא:

האי במדין כחיב. פירש"י ז"ל גבי טמא מח, בשרץ מנ"ל. והא קשיי הא גמריי (סד:) גזירה
שוה בגד ועור בגד ועור שרץ ממח, ועוד דהא רבינן נמי מאו בגד דשרצים ולא מקשינן האי
בשרצים כחיב מח מנ"ל דהא איכא נמי פירכא לקמן בהא ועוד לישנא דגמרא לא משמע
הכי דהול"ל חינה מח בשרץ מנ"ל. אלא ה"פ: האי במדין כחיב גבי קרבן שהקריבו אנשי
הצבא ולא גבי טומאח מח כלל ואחם ושביכם לא משמע כל שביכם דהאיכא בהמוח ואדם
ומפרקיי גמר כלי כלי מהחם כחיב הכא וכל כלי מעשי וכחיב החם וכל בנד ובג כלי עור
וכל מעשה עזים וכל כלי עץ חתחטאו וכיון דאיח למח גמריי לשרץ בגזירה שוה:

דקר סד

דמת נמי אפנויי מופנה מכדי מת איתקש לש"ז. איכא למידק, א"כ גזירה שוה ל"ל כיון

דכתיב או שק בשרץ לרבות דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה ממילא נתרבה אף בש"ז

זכיון שנתרבה בש"ז ממילא שמעי' למת ומיעוכי דחבלים נמי דאתי משק מיהא גמור וכן

נמי איכא למיגמרשרץ ממת לענין קנקי וחבק דהא איתקש תרווייהו לש"ז ואי אתה יכול

לומר משוס דהו"ל דבר הלמד מהיקש ואינו חוזר ומלמד דלא איתמר הכי אלא לענין קדשים

אבל בכל התורה למידין למד מלמד אלא א"ל דמלתא דאתי' בהקישא כה"ג טרח וכ' לה

קרא בג"ש, וה"נ משמע במסי ב"ק (כה:) גבי פכין קטנים:

אינן הפורין גמי אינה הייכת הטאת וכן אתה מפרש במחם וטבעת וכך גמי אינן הפורין גמי אינה הייכא המריין במחם אינן הפורין גמי אינה הייב מפריין בזמן שהפורין מרישא שמעת אינן הפורין צריכו דאי מרישא ה"א ה"ה גמי לטוטפת וסרביטין אלא דאתא לאשמועיי דאפיי אינן הפורין גמי אינה הייכת הטאת וכן אתה מפרש במחט וטבעת וכן גמי אי לא הדר ותני

בכבול וכפיאה נכרית לחצר ה"א דכולהו נמי לא אסרי אלא נרה"ר אבו לחצר לא מיירי מידי דהוה אכבול וו"ה הדר ותני גיי למימרא דוקא כבוו התירו לחצר ולא שאר התכשיטין. וק"ל אמאי לא תנא ברישא פיאה נכרית בהדי בבול ואפשר שבכבול עצמי די נו ללמוד לשאר התכשיטין שלא יצא בהן לחצר. ול"נ דאורחא דתנא הוא ליייתני איסורא ומהדר ומתנינהו להתירא משוס חדא רבותא בעלי.א כדתנן באלו טריפות (חולין מב.) ואלו כשרות (שם נד.) וכן בפסולי אתרוג (סוכה כט:), וכן כיוצא בהן, אף כאן משום חוטי שער והנך דהתירא תני נמי הנך להתירא. והוי יודע שלדברי הכל כבול דשנוי ברישא דייתני הוא הענוי בסיפי, ועולא דמפרש כדי שלא תתגנה על בעלי ס"ל כמ"ד כיפה של צמר תנן, ומ"ד הענוי בסיפי, ועולא דמפרש כדי שלא תתגנה על בעלי ס"ל כמ"ד כיפה של צמר תנן, ומ"ד כבלא דעבדא תנן אמר האי טעמא בפיאה נכרית וגבי כבול שלא יכעוס רבה עליה לומר שהיא מראה עצמה לדעת כבת חורין, א"נ לא גזרו בסימני עבדית בהצר דנאו תכשיטין נינהו וכי נפקא שלפא, דאדרבה בהכי ניחא ליי. ואין דבתי רש"י נ"ל נוחין בזה, שאמר דהכא לד"ה כיפהשל צמר תנן, ואם כן קשיי סיפא למאן דאמר כבלא דעבדא תנן:

מבית לחצר או עבדר כעין גזירה דילמא שלפא ומחוייא ומפקא להו ביד מבית לחצר, ועוד [דהא לפ"ז לא] אסרו אלא לצאת בהן מבית לחצר מפגי שאסור להוציא כלום דרך טלטול מעורבת ראוין הן ללבישה שם כשם שראוין לכסויי מנא שהרי מותר לטלטל בכולה (ולא) לחצר בשאינה מעורבת אבל למעורבת מותר ואצ"ל בבית וק"ל אם כן אפילו בחצר שאינה הן בחצר משום דחזי לכסויי מאני. וראיתי לרי משה הספרדי ז"ל שפיי אסור לצאת בהן על גב דלא חזי התם ללבישה, ואף להכניסן לבית בידו לא חזי כשאינה מעורבת נמלין ברשות הרבים אינו רואה אותה ומה שאמרו הרי הן ככל הכלים הניטלין בחצר לומר דאף רבים ודמי לרה"ר ושלפא ומחוייא התם ואיכא לא תתגנה על בעלה דחזי לה בחצר שאלו והכי איתא לקמן בדוכתא. ושמא נאמר דבבית מותר ולא אסרו אלא בחצר דדיירי ביי מותר דהא לאו דרך מלבוש הוא וטלטול כעלנוא הוא וכלים הללו נמי לצורך מטלטלין הן והיינו האמריי ישרינן כבול שלא תתגנה על בעלה והיינו בבית ומיהו אלה ורומה ביד בחצר ואמר עולא מ"פ' הואיל ואיכא תורת כלי עליהן אלמא אסור ללבשן בין בבית בין בחצר לפשטן והיינו דאמריי בפי כירה השירין והנזמין והטבעות הרי הן ככל הכלים הניטלין בחצר חייב הטאת ואנן נגזור בבית וחצר אטו רה"ר דהא אמרן בתכשיטין שהוא לבוש אין דרך בהן לשוק שאין דרך לפשוט ושוכח ויוצא הוא וליכא הכא למימר היא גופה גזירה בשאינו בין אותן שאמרו חייב חטאת ובלבד דרך מלבוש כיון דלבוש בהן בבית חוששין שמא יצא אלא אסור ללבשן בבית כלל וכל שאסרו חכמים היינו בין אותן שאמרו אינו הייב חטאת אמר רב כל שאסרו הכמים לצאת בו לרה"ר אסור לצאת בו לחצר. לאו דוקא חצר,

דלא נהיר, רחצר סחם לאו שאינה מעורבת משמע: הא דתנן **שן תותבת ושן של זהב.** לא חדא קתני, שן תותבת שהיא של זהב כמו שפרש"י צריכי להראות שניי לאומן: בדפיסה אבל שן של זהב שהיה מונחת במקום שן שהיא חסרה אינה צריכה כל כך ואיני ומפני כך היא בושה להראות לנגר או לאומן לעשות לה אתרת שהרי צריך הוא לעשותה דמגנייא בה. וי"מ שן תוחבת שהיא עשוי' להושיבה ע"ג שן שחורה והיא כעין דפוס לשן כיון שנשארה חסרה שן לא מחויא ושן תוחבת נמי לחכמים מחוייא דתכשיט הוא לה אע"ג דמותר משום דדומה לשן ושל זהב כיון שמכירין בה מחוייא היא להו תכשיט דידה ולר' דילן לא משמע דמשום דלמא נפלה היא כלל אלא משום דילמא שלפא ומחוייא ושל כסף בידה כמו שמנהג הנשים לעשות צורח כל דבר מזהב ומחוך שדמיי יקרים אסור מ"מ לגמי של כסף ושל זהב אין בה משום חששא זו לפי שיכולה היא לומר שלנוי היא עושה ליטלה יכיר בה שאין לה כל (שיעורו) [שיניה] שאם היה לה למה היא עושה שן של עץ אבל ולפי שהזכירו בירושלמי נגר ואסרוה מפני שהיא בושה לומר לנגר לעשות לה לפי שהנגר שנפלה עיין בפי, המשנה להרמב"ם ז"ל ומלת תושב פיי עיין בהראב"ע ז"ל פרשת לך לך שהוא של עץ ופיי תוחבת גיורת ר"ל נכרית מלשון תוחב והכוונה שנתישבה תחת שינה לך ומפרקיי עוד הוא דמבהתא למימר לנגרה דעבד לה חורי וכי נפלה ידאי מחזריי ליי נראה של זהב שעמדה לו ביוקר לא תצא דאי נפלה ודאי מחזריי ליה ואקשיי שן תוחבת מאי אית חוחבת. אלא תרתי קחני, ובתרוייהו פליגי. ומפורש בירושלמי (ו,ה) א"ר יוסי מסתברא ז"ל, דא"כ שן שן ל"ל ולאו אהתירא דרישא קאי כל"א שפרש"י ז"ל דהוה ליה למימר ובשן

דף סה

מחניי: הבנות קטנות יוצאות בחוטין. פירש"י ז"ל, הבנות הקטנות שמנקבות אזניהן (ועושין) [ואין עושין] להן נומין עד שיגדלו יונותנין חוטין או קסמים באזניהם שלא יסתמו נקבי אזניהן. וי"מ חוטין שקולעת בהן שערה דאסריי נכי גדולה בר"פ משום דשכיחא בהי מבילה אבל קטנה דלא שכיחא בה טבילה ש"ד. ולשון ראשון הגון מזה, חדא דקטנות גמי צריכות טבילה דטומאת מגע משום מהרות ואף נדות נמי שכיחא בהו כדתניא מעשה קיימי דאי חוטי הראש לא שייך למיתני אפיי בקסמין איבא למשמע דחוטין נמי אאזנים קיימי דאי חוטי הראש לא שייך למיתני אפיי בקסמין אלו דברי רש"י ז"ל. אבל בירושלי הין משל חברתה רי חנן בר אמי קומי רבנן יהודה בר מנשה בר ירמיי בלבד שלא תצא בין משל ילדה כשל זקנה נשל ילדה והא חנינן הבנות יוצאות בחוטין רי בא בשם לא ילדה כשל זקנה ולא זקנה בשל ילדה והא חנינן הבנות יוצאות בחוטין רי בא בשם ווקינה בשל ילדה ופריק תמן שאינה יכולה להביא חוט (שאינו) [שהוא] דומה לשערה היא ויצאה בהם, הכא בלבד שלא תצא ילדה כשל זקנה וזקנה בשל ילדה פיי משוס היוצאה בהם, הכא בלבד שלא מצא ילדה כשל זקנה וזקנה בשל ילדה פים, משוס היוצאה בהם, הכא בלבד שלא מצא ילדה כשל זקנה. ומה שהקשה רש"י ליחוש משום

דילמא מחרמיא לה טבילה של מצוה י"ל שלא חששו לכך אלא בגדולה דשכיחא לה דמים והיא רדופה לביחה אבל קטנה א"נ טבלה לטהרות אינה רדופה כל כך ועוד דלא שכיחא בה טבילה ומילתא דלא שכיחא לא גזרו בה רבנן ועוד שהחוטין לבנות שיוצאת וראשן פרוע צריכי להו טפי ולא מנשיא להו כי היכידלייתינהו ארבע אמות ברשות הרבים. ומיהו מאי דקשיי ליה לרש"י מאי אפיי משמע ולבני מערבא נמי קשר דגרסי תו החם אבא בר ממל מפקיד לשמואל ברר לא תפק תקבל עלך מיתני אלא אבל לא קסמין שבאזניי מ"מ לפי גמרא שלנו לא משמע דהתניא בריש פרקין הבנות יוצאות בחוטין אבל לא בחבקים ומשום עבאזניהן הן ואינו מהודקין לחוץ בטבילי וכדתניא לעיל וקסמין נמי אינן חוצצין בטכילה מבאזניהן הן ואינו מהודקין לחוץ בטבילי וכדתניא לעיל וקסמין נמי אינן חוצצין בטכילה

לפרש לר"ה נשים עושות זו עם זו זונות אפיי לרבנן מפגי שאין בהן אישות, ורבא קאמר דרב גברא רבא הוא ורביהו דכולהו ולא פליגי עלי׳ א"נ לגמרא קשיא ולאו לרב הונא ויש הלכה כר"א קשיא ומאי פרכא דהא ר"ה כר"א סבירי ליה א"ל מדרב קא מקשיי לרב עמרם זונה ואקשיי ומי ס"ל והא קיימא לן משנת ראב"י קב ונקי ואלו בהא אמר רב עמרם אין אמר רב גידל א"ר סבירי ליה כר"א דאמר פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה ומפוחת חברו לא ישא ואם נשא ראב"י אומר הולד חלל ואמרי' מ"ט דר"א ואר"ה א"ר וכן לכהונה משום זנות. ומיהו איכא למידק מההוא דגרסיי בפי הבא על יבמתו אנוסת חברו הוא, ומשמע דר"ה זונה קרי לה ואפיי לכהן הדיום אסרן, וכ"כ שם רש"י ז"ל עצמו פסולות פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה זונה ה"מ איש אבל אשה פריצותא בעלמא ולא כאבא, מאי הוא, דאר"ה נשים המסוללות זו בזו פסולות לכהונה, ואפיי לר"א דאמר הלשון נוח לפרש כן, ועוד דגרסי׳ בפי הערל (יבמות עו.) אמר רבא לית הלכתי לא כברא **גשים המסוללות זו בזו פסולות לכהונה.** פירש"י ז"ל לכהן גדול לפי שאינן בתולות. ואין שמא יבוא אדם ויראה אותן ואינן טובלות כתקנן לפיכך הי' עושה להן מפצי לצניעות: מיט יותר משאר בורות. והגאונים ז"ל פירשו לשתיהן מפני הצניעות לפי שהן מתייראות שם וכן פר במסי גדה דאמריי אשה לא תטבול בנמל מפני הטיט ואין זה מחוור שאין בנמל בתוך המים התם דוקא במטה אבל ברגלי אדם חוצץ שהוא נכנס לו בין האצבעות ונדחק שרגליה שוקעת בטיט העבה טהורה מפני שהמים מקדמין ומשמע שאין טיט העבה חוצץ מיט הוצץ אלא טיט היוצרים והבורות וכיוצא בהן, ואע"פ ששנינו הטביל את המטה אע"פ ומפגי ביומי השרי. פרש"י ז"ל מפני טיט הנהרות, ואפשי שהי' עבה ביותר, אבל אין ומשום נפילה נמי קשורין באזנים הוו, אי נמי אין מקפידות עליהן להביאן:

דאפיי לר"א אינן עושות: שמא ירבו גושפין על הזוחלין. [יפה] פירש"י ז"ל, ומ"ש במקצת הספרים והוו להו שאובין אינו נכון ואין כ"כ בנוסחי עתיקי. אבל ר"ח ז"ל כ' כלשון הזה, שמא ירבו מי גשמים באשבורן חדע שאם לא יאמר כן פרח לא יטהר נמי באשבורן שמא רבו זוחלין על הנוטפין כל הימים כמקוה, ר' יוסי אומר כל הימים מטהרין בזוחלין והיינו אף בזוחלין שלא פסלן אלגנא לשאר כל אדם כשר אע"פ שהוא אשבורן, ולקמן בפי ח' שרצים (שבת קט.) אמריי במסי פרה פייו המפנה מעיין לחוך הגת או לחוך הגג פסולין לזבין ולמצורעין ולמי חטאת בזוחלין אלא במקום שהמים יכולין לילך שם מתחלה אלמא מעין נמי מטהר באשבורן ותנן גונא מטהרי ותנץ נמי מעין שהוא צר וחקקו ועשאו רחב מטהר באשבורן ואינו מטהר והיינו אפיי בזוחלין דאי בזוחלין דוקא מאי למעלי מהן הכא בחד גוונא מטהרי והכא בחד א,ו)שוה למקוה לטהר באשבורן, וקחני עלה למעלה מהן מים מובין שהן מטהרין בזוחלין ואינן מטהרין בזוחלין אבל מעיין מטהר כין בזוחלין בין באשבורץ ממאי מדתנן (מקואות הגוטפין על הזוחלין, שבכל כיוצא בזה במקומן חשיבי. והוי יודע שהגוטפין בעו אשבורן עליהן אכל הגוטפין שנתערבו בזוחלים כפרת ביומי ניסן אינן פוסלין לעולם עד שירבו קפיד בלישנא. ול"ג שהזוחלין שהלכו למקום הנוספין ונתערבו הרי הן כנוספין עד שירבו פסולין ואפשר דלאו דוקא וה"ה למחצה על מחצה שפסולין אלא לפי שא"א לצמצם לא כדתנן בעדיות העיד ר' צדוק על הווחלין שרבו על הנוספין שכשרין אלמא מחצה על מחצה (מכשירין ב,ד). וק"ל, היכי אמר [שמא] ירבו הנוטפין על הזוחלין אפיי מחצה נמי פסולין נוספין וכ"ג שאף היורדין מן המעיין דרך אויר נקרין נוספין וכן דרך המשניות במקומן רש"י ז"ל כדתנן והוטפין כמקוה ואי שאובין הן האיך הן כמקוה אלא מי גשמים נקרין מקוואות ומושך לתוכן מאותן מימות דאשבורן מטהרין. אבל אין לשון נוטפין אלא כדברי מים שאובין שוין למקוה לטהר באשבורן ולמעיין לטהר בכל שהוא ומשום הכי עביד להו דבעי אשבורן כדתנן התם במסי מקואות למעלה מהן מעיין שמימיו מועטין שרבו עליהן כמעיין והנוטפין כמקוה כו' פי' לפי שהשאובין פוסלין את המעיין ברוב ולא לגמרי אלא שהן נוטפין מן הגנות ונעשו שאובין על מי פרת שהן זוחלין כדתנן במקוואות הזוחלין

הא האמר אלא אין המים מטהרין בווחלין הא באשבורן כולן מטהרין הן:
הא האמר שמואל נהרא מכיפי מבריך. תימה הוא, שהרי אנו רואין שכשיורדין נשמים
הנהר רבה וי"ל מפני שאמרו שאין לך כל מפח ומפח יורד מלמעלה שאין תהום עולה
לקראתו מפחיים כדאיתא בשלהי פי סדר תעניות וא"ת א"כ היכי שמטית מינה דפליגי
דשמואל אדרב דאמר סהדא רבא פרת א"ל דלשמואל כיון דנהרא מכיפי מבריך פעמים
שאין הנשמים יורדין ותהום עולה ומשקה הארץ ונהרי מברכי אבל לרב אין עלייתו של
תהום מבריך הנהרות אלא הגשמים היורדין לחוכן ועוד שאין זה סהדא רבא שפעמים
גשמים מועטין ותהום עולה הרבה. ונראה מדברי ר"ח ז"ל שהלכה כרב ואף רבינו הגדול
העמים לדאבוה דשמואל אע"פ שלא כתבה לדרב וכן סלקא שמעתא דהא שמואל נמי ס"ל
כאיזך ואיהו לא סמך נפשי לענין איסורא אנן היכי סמכינן ואף על גב דאמריי בגמי ופליגא

מבול ולפיכך הוששין בנהרותיי אבל לא אמרו במקומות אחרים ובסי היראים נמי הכי כתוב עמוקה וכל מימי הגשמים יורדין שם כדאמרי' למה נקרא שמה שנער ששם ננערו כל מתי ביומי תשרי לבד על כיוצא באלו שאמרתי אבל לא כלל כל הנהרות בכלל זה. וי"א, בבל שלגים בימות הקיץ שהן מתייבשין מ"ה אמר שמואל אין המים מטהרין בזוחלין אלא פרת ומקצת ימות החמה הן מושכין מים הרבה אפילו שלא בשעת הגשמים עד שיכלה הפשרת דשמואל וכן יש לחוש במקצת נהרות קטנים שהן יבשין בימות החמה וכל ימות הגשמים הרבה כימות הגשמים קרוב למה שהיי בתחלהולפעמים יותר, ולפיכך היי חושש אבוה ובי לאחר הנשמים. ואי , אפשר שיהיו בו נוטפין רבים על הזוחלין אלא שהיי פרת [רבה] רואין שאין הנהרות רבות בימות הגשמים יותר עג שהיו כל השנה אלא מעט או יום אי שאר נהרות ממנו ושמא יש להקל ולומר שנדין בזה לפי מה שנראה בנהרות שהרי אנו בכל מימות שבעולם דאפיי עינתא דמדליין סולמי דפרת נינהו הלכך אם רבוי פרת מכיפיה פרת שמימיו פרין ורבין. עי"ל שכל הנהרות כפרת כדאמריי התם הנודר ממי פרת אסור מתחלה ואין זה מצוי בשאר הנהרות ובמסי ברכות פי הרואה נמי אמריי למה נקרא שמו רבה הרבה יותר משאר נהרות לפיכך נקרא כן שהוא גדול לפעמים יותר על מה שהיי נקרא כן ואי ס"ד שכל הנהרות מתברכין מכיפיהו מה נשתנה זה שנשתנה שמו וי"ל שפרת בסי היראים. וק"ל מאי סייעתא פרת הוא שמימיו פרין ורבין ולא נהר אחר ובשביל כך פרין ורבין ולמה נקרא שמו יובל וכוי ומסייע ליה לשמואל מדרבנן ומדר"מ, והכי כתוב פליגי ואנן דאמריי כרבנן ומיהו יש נוסחאות שכי בהן וחכמים אומרים פרת שמו שמימיו לרבנן דפליגי עלי' בהא שלא יהיו מימיו פרין ורבין ומיהו רב ואבוה דשמואל אמרי לך ועיינו טעמא נמי דרב ואבוה דשמואל וא"ח א"כ מאי סייעתא דר"מ י"ל משום דלא חזיי לא מסייעא לשמואל אלא מדר"מ ורבנן הא אמרו פרת שמו ולא אמרו שמימיו פרין ורבין עליו שיותר יש לנו לסמוך עג הלכתי פסיקתי דאתמר גביי.עיקר ושמטתין כרב סלקא והתם מבריך וכן פסק בסי היראים בשם (ר"ה) [ר"ת] ז"ל, ואין הפסק נכון ולא ראוי לסמוך ולמא נקרא שמו פרת שמימיו פרין ורבין מסייע ליה לשמואל האמר שמואל נהרא מכיפיה [ר"ת] הלכתא כשמואל דאמר מכיפיה מבריך מדאמריי במסי בכורות תניא רמ"א יובל שמו אלא שקשה עלינו שנהנו לטבול בנהרות בין ביומי ניסן בין ביומי תשרי. ויש מי שאומר הלכה כרב, דרב ושמואל הלכה כרב באיסורי, ועוד דרבים נינהו דהא איכא אבוה דשמואל. נד.) השתא דאמר שמואל מכיפיה ואמר אין מטהרין ש"מ הלכה למעשה קמ"ל (וע"כ) לכבוד עצמו להסמיך אחרים עליו אפי' בפניו, ועוד דאמרי' כי ההוא דפרקי' לעיל (שבת א"ל דרבי שמעון בן יוחאי ראוי לסמוך עליו בפניו דרבה בב"ח קטן ממנו הי' ולא חשש וכיוצא בזו כפסטים ופליגי דידי אדידי גבי ספיחי שביעית דטעמי פליגי אבל עיקר דינא בידיי אדידי טעמא פליגי אבל מימר א"ל דלא פליגי אלא תייש לשמא רבו מן הנוטפין

זוחל תחלה, וכענין ששנו בתוספתא כמו שהזכרתי: למדתיי. וכן יש לתרץ שמועה זו בטובלות על שפת הנהר (מקור) [מקום] שלא היה בו לעונם נפסלין ברוב שאובין וברוב נוטפין והיינו שמעתין, וכ"ג דברי ה"ר משה ז"ל ומדבריו עליו כשרין נטהר בזוחלין וכ"ז במרבה לחוך המעין עצמו אבל במרבה לחוך המים הנזחלין שוה למקוה לטהר באשבורן היינו מימיו ממועטין ועומדין הא רבים ומושכים אע"פ שרבה וזה ששנינו בתחלת מקוואות למעלה מהן מעין שמימיו מועטין שרבו עליו מים שאובין עומד אע"פ שרבה ממש לחוכה של מעין כיון שכל זהילתו מהמת הנוטפין צריך אשבורן ומטהר במים הנוחלין ממנו ובלבד במקום וחילתן הראשונה וכן מפורש בתוספתא. היה שהמעין שהוא מושך אפיי כנדל ורבה שאובין בחוך המעיין עצמו עדיין הוא כמות שהיה והחופר בצד המעין שאין הנהר המוסיף נקרא מעין אלא עין המים בלבד ולפיכך אמניו כמעין (והזוחלין) [והנוספין]כמקוה, ושנו בחוספתא (מקואות א.) לענין החופר בצד הנהר שהמעיין נקרא גומת העיין עצמה ואמה המושכת ממנו נקרא ווחלין כענין ששנייות הזוחלין על שלו אינו מטהר אלא באשבורן, והקשו בזה א"כ ליחני הוסיף. ול"ג לפי ענין המשניות שהוא וי"א מאי ורבה עליו דקתני שהוסיף עליו והמשיכי הא אלו רבה במעיין מים מרובין שהיה היה עומד ורבה עליו והמשיכו שוה למקוה לטהר באשבורן ולמעיין נהטביל בכל הוא לעולם ותנן במקוואת מעין שהוא מושך כנדל ורבה עליו והמשיכו הרי הוא כמות הקשו בשמועה זו, ואפיי רבו נוספין על הזוחלין מאי הוו והרי פרת נהר גדול הוא ומושך בימות הגשמים והלכתא ודאי כרב ואין תולין ברביית כיפה ועליית תהום כשמואל. וכבר שיחברר לך מעין שלו כמה הוא ומאיזה מקום המשכתו ורבויו באין בין בימות החמה בין המכזבין בפולמוסיו' בשני בצורת כשרין ור"י פוסל ולדעתנו אנו יש לחוש בכל נהר עד במסי פרה פ"ח המים המכזבין פסולין אלו הן המים המכזבין אי בשבוע פי' אי לזי שנים אע"פ שהלכה כשמואל מיהו לנהרות קטנים יש לחוש לרביית נוטפין מסברא ממתניי דתנן

זף סר

מאן לא הודה לו ר' יוסי. פי' לא הודה לו שיצאו בו בשבת אבל לגבי הליצה הודה גו כדאמרי' בפ' בתרא דיומא לעולם מנעל הוא והכא בהא קמפלגי מר סבר גזרי' דלמא משתמים ואתי לאתיי ומר סבר לא גזרי' ושל סידין נמי לאו להילוכה עבי' ולא מיהדק ומישתליף (דאפשר) [ואפשר] דר"ה לא סבר לההוא אוקימתא דהתם. והוא סביר' לי' דר' יוסי אוסר משום דלאו סנדל הוא כלל והיינו דלא בעי (רבא) [נ"א - רבה, וי"ג - רב יוסף] למימר הכא לא הודו לו דר"י (דר"ה) [כרב הונא], ופריק פירוקא אחרינא ואמר מאן לא הודה לו ר"י ב"נ ושמואל נמי דאמר ר"מ הוא סבר דלר' יוסי לאו סנדל הוא אי נמי לאו לאפוקי מדר' יוסי אמר ר"מ הוא אלא לאפוקי מדרבנן דפליגי עליה דר"מ ור"ע כדתניא לו הודו לו וקסבר שמואל רבנן פליגי עלי' ולא הודו לו כלל דלהוי סנדל. ובמס' יבמות נמי

כשהוא בפשתן אינו מנעל. ולפי פירוש זה, הא דתנן בסנדל של עץ חליצתה כשרה לרבא מגין משום דנעל ריבה אבל תפור בפשתן כשם שאם היה כולו של פשתן בגד הוא אף דעץ וא"ל אפיי דיעבד הליצתה פסולה משום דבעי של עור או של עץ דומיא דעור שהוא מנעל התפור ופשתן אין הולצין בו א"ל לכתחלה קאמר אבל דיעבד חליצה כשרה דומיא אבל (לריב"נ) לא הודה לו ותני בברייתא בלשון רבים ורבנן דיומא ס"ל כוותיי. והא דאמר ואמר התם מטמא שעליו שנוי בברייתי הודו לו שסנדל של סיידין שהוא של קש סנדל הוא ואוקי, כר"מ אלמא של שעם ושל עץ שוין א"ל ר"מ כר"ע סבירא להו דאמר הכא חולצת הוא. ואי קשיא לך הא דאמריי בפי מצות חליצה של שעם ושל סיב ושל עץ חליצה כשרה לא הודה לו ריב"נ כלו' בשל עץ הכל מודים דסנדל הוא וכי פליגי בקש הוא דפליגי וריב"נ שהוא מן קש נפיק דלא מגין כעץ ולאו מנעל הוא ולפי פירושו היינו נמי דאמר רבא מאי מופרכין)]. אבל רשייי זייל פיי שם דכייע מנעל הוא של עץ וכי נפק רבא בשל קש ושל שעם הליצתו פסולה בכך כבר הוצאת אותו מכלל מנעל ומדבריהם הן (יושבין) [מושבין(-פיי קושייתו של עץ במקומו עומד ובר מן דין אי סנדל דעץ אינו יכול להלוך בו הוא עד דהויי יכול להלוך בו ועוד אי משום דעץ קשה הוא ולא מיהדק כי מחופה עור היכי מיהדק והלא ומשתליף מיניה ועוד דסנדל דחליצה דאית לי' רצועות ושנצן בין של עץ בין של עור דחליצה ודאי יכול להלוך בו הוא ולא פליגי בשבת אלא בקב הקיטע מפני שאין לו רגל כיון דמשתליף הו"ל כמנעל גדול שאינו יכיל להלוך בו דפסולה. וזה פי' משובש דסנדל ארבע אמות ברשות הרבים כלומר דכיון דהוא עץ לא מהדק ומשחליף ולענין חליצה נמי כרבא ס"ל דאמר דכ"ע מנעל הוא ובשבת בהא פליגי דחיישינן דלמא משתלף ואתי לאחויי מנעל הוא מוחר שלא אסרו אלא מנעל. ובס' החרומה (ס' ר"מ) מפורש דכל הני אמוראי דרי יוסי אוסר אלמא לאו מנעל הוא ומש"ה אמר שאסור ביום הכפורים אבל לדידן דלאו מנעל כרבנן דלא הודו לו ומיהו שמא אפ"ה אסור ביה"כ ואמרי' דמותר והדר אקשי' מהא ור"מ ולא לרבנן. וה"פ דשמעתין דהתם: מהו לצאת בסנדל של שעם דפשיטא לן שאינו של קש דומיא דשעם והא איהו דאמר דכולי עלמא מנעל הוא אלא שמע מינה דדוקא לר"יי חולצין בו [-והיינו כרבנן] והתם במסי יומא אמריי נמי דרבא גופיי לפיק בדכילי שהוא סנדל לר"מ ור"י קאמרינן דהא תלמוד לענין הליצה לאו מנעל כדאמריי מנעל התפור בפשתן איץ צאשה רבה ולא הזכירו אי מהן אלא ר"מ והא דאמריי התם במסי יומא לעולם מנעל הוא הוא דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם וכמה רבנן קשישי סברי הכי במסי יבמות בפי בפליגו עלייהו ומשום דהא מתני דהכא שמיע להו טפי ובכמה דוכתי אמרי' הא מני ר"מ יוסי דהא רבא גופיה הוא דאמר במסי יומא דלרי יוסי נמי מנעל הוא אלא לאפוקי מדרבנן ר"מ סיפא ר"מ ומשמע דסבירא ליה לרבא דלרבנן לאו מנעל הוא ולאו ר"מ לאפוקי מדרי בפי מצות חליצה תניא בסנדל של שעם בקב הקיטע חליצה כשרה ואמר רבא עלה מדרישא עץ שהוא כשר לחליצה וכן של קש דתריוייהו מנעל נינהו ואין זה מסכים לסוגיי שבגמי למדנו מכאן דסנדל של סיידין דקש הוא ילמדנו לדעתו של ר' יוחנן דהכל מודים בסנדל של חכמים לא הודו לא למדרס פיי למדרס ר"י היא דקא"ל ופריש ולא הודו לו דקתני למדרס עץ כשר במחניי מסייע לרי יוחנן סנדל של קש טמא מדרס והאשה חולצת בו דר"ע אבל חובט עליו והיינו מחופה מבפנים עור ותרסיותיו עור ר' אילא בשם ר' יוחנן ואפי' כולו של חבטיו של עור חמו אמרין בשם רב והוא שיהיו תרסיותיו של עור פיי חבטיו מה שהרגל אינו נכון כלל. ומצאתי בירושלמי במס' יבמות (יב:) סנדל של עץ חבריא בשם רב שיהיו ובדוחק ועוד דאביי נפיק ומתרץ דשרי ול"ל דרבא ואם נאמר דסבירא ליה לחצר מותר, ביום הכפורים הנהו מיני כרבא סביר להו ועד"ז מחקיימות כל השמועות כהלכה ובקושי ולדידי' אפי' כי לא הוה מנעל כל היכי דליכא למיגזר מותר וכולהו רבנן דיומא דמסיימו במנעל ולאו מנעל פליגי וכל דלאו מנעל אסור בשבת ורבא מוקי טעמא דפלוגתא בגזירה סאים להו וזהו התירן. עוד יש לדחוק ולומר, הני אמוראי כולהו דלא סליק להו טעמא דכאיב ליה הלכך ביום הכפורים דלא סייס מסאני[,] לא חליץ להו ומותר דלאו במקום מנעל ואזיל לסיומי מסאנייואתילאתויי די אמות ברשות הרבים וגבי קב הקיטע נמי חליץ ליה אלא טעמא משום דכיון דלא סיימו אינשי אלא עורדמגין ורכיך גזרו בו דילמא חליץ ליה עביד ליה ודומיא דאנפלייא של בגד דלאו מנעל הוא כלל ויוצאין בה בשבת וביום הכפורים מכבול לחצר. ומתוך הדוחק י"ל דאפילו למאן דאמר לאו מנעל הוא לא משוי הוה דלהנאתו הוא כתכשיט כדפיי לעיל לאסור לצאת בו לחצר כלל ובמתניי נמי תנן בכולן לא יצא חוץ ערוב והוצאה ליום הכפורים כשבת וא"ת בחצר דוקא והלא כל שהוא דרך מלבוש הרי של שעם ביום הכפורים כיון שאינו סנדל נמצא שאסור לצאת בו משום משוי דהא קיי"ל דלא אשכחן להו בהדיא. ויש לדקדק באותה שמועה של מס' יומא האיך יוצאין בסנדל בכמה דוכתי זו דברי (ר"מ) [רבי] פלוני סתימתאה אבל הכמים אומרים וכוי, ואף על גב בעלמא אין הלכה כדברי ר"מ ור"י אלא פורס מפה ומקדש כלו' שהכמים אומרים כן ואמריי לחליצה אלא של עור ופליגי אר"י ור"מ דהודו לו לר"ע ואע"ג דלא אשכחן היכא כדאמריי מאן תנא של עץ חליצתה כשרה ר"מ הא לרבנן פסולה דגמר גמירי לה דרבנן לא קרו מנעל ריב"ג דפליג בשל קש מיהו לגבי חליצה פליגי והיינו דאבוה דשמואל ושמואל דאמרי התם מואנעלך תחש לגבי הליצה הא לשאר מילי מנעל [הןא, ולא פליגי במדרס], ושבת אלא דסבירא ליה דרב דאמר אין חולצין במנעל התפור בפשתן אפילו דיעבד קאמר כדגמר לה אני תמה האיך שתיק רבא [ביבמות] מאותה סוגיא ולא העמיד משנתינו כד"ה שם ואפשר עץ חליצתה פסולה אלא אם כן מחופה עור ושמא חששו להחמיר להגך אמוראי. ועדיין כשרה ובשל קש לחוד הוא דפליג ריב"נ וק"ל אם כן למה פסק רבינו הגדול בסנדל של אפיי כרבון אתיא דל"פ רבון עלייהו (ור"מ) [דר"מ] ור"ע בשל עץ דמנעל הוא וחליצתה

שלנו. עוד ראיתי בתוספתא דיבמות (יב,ח) גבי ברייתא דקתני חלצה בסנדל של שעם בקב הקיטע חליצתה כשרה אר"י אלו ראה ר' אלעזר בסנדל של עץ עתה היה אומר עליו הריהוא כסנדל לכל דבריו משמע דר"י גמר דפלוגתא דרבי אלעזר ורבנן הוא בסנדל של עץ לגבי טומאה, ועכשיו הי' ר"א מסתייע ראה שחולצין בו לעשותו נמי כסנדל לשאר כל הדברים. ובתוספתא דשבת (ו.) קתני ר"א אומר קב הקיטע אם יש בו בית קיבול כתיתין הדברים. ובתוספתא דשבת (ו.) קתני ר"א אומר קב הקיטע אם יש בו בית קיבול כתיתין הדברים ועצים בו ואם לאו אין יוצאין בו פי' דס"ל כיון דאית בה בית קבול כתיתין הדוקי מהדק יוצאים בו ואם לאו אין יוצאין בו פי' דס"ל כיון דאית בה בית קבול כתיתין הדוקי מהדק עלי' ברגלו ולא משתמיט מינה וזה קצת סיוע לדברי שאני אומר סנדל של עץ רבנן פליגי עלי' לומר לאו דוקא אלא לנעול בבית התירו וכפי לשון אחרון שכתבתי למעלה אלא לפי הכפורים דלאו בתענית צבור אמרו כן ביום הכפורים א"נ לומר שהוא מותר לצאת בתם בפני רבים דלא באו להתיר איסור אלא נעילה אבל איסור הוצאה לא מיירי בה הכא

אי עירוב והוצאה ליום הכפורים ואי לחצר מותר אלא הגך מתפרעי בדוכתייהו: ודאמריי **מאן הודו לו ר"מ.** איכא למידק והא לא אמר ר"מ אלא דיעבד אבל לא לכתחלה ור"ע חולצת לכתחלה קאמר, א"ל לר"מ נמי לכתחלה חולצת והא דקתני חליצתה כשרה

א"כ היכי מפרשינן לה ואמרי בגמי הכא משום דכתיב שמירה אחת לכל שבת ושבת למה אותה טובלת מעלה הוא על דעתו שטובלת לנדתה שרוב טבילת הנשים לנדתן. עוד הקשו בשביל טומאה אחרת כגון ששמשה או מגע שרץ וכיוצא בה ואפשר לומר שכיון שראה נדה והרי אפשר שלא ראה ושלא שמע ואפיי ראה אותה טובלת אפשר שהיה סבור שטבלה כגון שבא עליה וטבלה וחזר ובא עליה והכא מאי איכא למימר אי אפשר שלא ידע שהיתה ואיכא דקשי' ליה הא דאמרי' החם במס' כריחות (יו.) אלא נדה מאי ימים שבנתיים איכא מלאכות הן ואע"פ (שנודע) [שלא נודע] לו שחטא הוא שהרי אינו זכור שעשה בו מלאכה. ביה לו אלא שגגת שבת והרי נודע לו שהוא שבת ונודע לו שהמלאכות אסורות בו ושהללו לא נודע לו הטאתו שהרי יש לו שגגת מלאכות אבל הכא הרי נודע לו הטאתו שהרי לא היי יודע שהוא שבת דבעינן או הודע אליו המאתו אשר המא בה וי"ל ל"ד דבשלמא התם ואין חלוקות לחטאת מפני שלא נודע לו שחטא ואע"פ שנודעה לו שגגתו הראשונה שלא וזדון מלאכות וקצר וטחן כגרוגרות בזדון שבת ושגגת מלאכות וכו' אלמא העלם אחת הוא לחלק ויש להשיב והא ידיעה דחטא בעינן כדאמר בגמי קצר וטחן כגרוגרות בשגגת שבת שעשה בו מלאכה כיון דשגגה ראשונה משום שגגת שבת הוה והרי נודע לו הוה ידיעה אפשר שלא שמע בנתיים שאותו היום שבת היה ואע"פ שלא נודע לו שהמא שלא היה זכור מפורש במסי כריתות בפי אמרו לו משום דימים שבנתיים הוא ידיעה ופרש"י ז"ל שאי מחניי: היודע עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל שבת ושבת. משום סנדל שאינו שלו ומשום של שמאל בימין:

מחולקין דגמריי מנדה אמר נמי ימים שבנתיים מנדה אבל אדרבה כי כתיבי בשבת כתיבא. הוה ידיעה לחלק ואי שבתות כגופין מחולקין דמיין ופשיט ליה תרוייהו מנדה ואגב גופין והיכי תלי ר"א כתיבה בדלא כתיבה ואפשר דסבירי ליה תרתי בעי מיניה ימים שבנתיים אי דהוו ידיעה בשבת כתיבא כדאמריי בגמי והכא משום דכתיב שמירה אי לכל שבת ושבת הפיי הנכון. ואיכא למידק, היכי אמריי במסי כריתות (מז.) ק"ו מנדה והא ימים שבנתיים בודאי שהיא מהורה ידיעה היא ולזה הפי' ימים שבנדה וימים שבשבת שוין הן לגמרי והוא חול וכן בנדה מאחר שראה אותה טובלת ויודע שטהורה מנדתה ועכשיו אין לו ספק שיודע שנודע לו יום החול הוי הפסק לההעלמות שהרי יצא מן הספק האי ויודע שעכשיו היא זה אין משנחינו אלא בידע עיקר שבח שהוא יום שביעי. אבל הר"ר שמואל ז"ל פיי שכיון ולא נתן אל לבו שבא עליה בשעת נדתה ואפשר שאף רש"י ז"ל לזה נתכוין ולפי פירוש שבת היתה אע"פ שלא נתן דעתו לכך הוה ידיעי וכן בנדה כשראה אותה טובלת לנדתה שהוא חול ואלו נתן דעתו לחשב ודאי ידע שהיום שבת וכשעשה מלאכה בשבוע שעבר עיקר שבת ויודע שיום שביעי לעולם הוא שבת ולאחר שבוע אחר שיודע בכל ימות השבוע שאותו היום שבת הי' ולא שנזכר אלא שלא נתן לבו לדבר כלל אבל מאחר שהוא יודע שחמא כיון שנודע לו שגגתו כולה ידיעה היא. ול"ג ימים שבנתיים דהוו ידיעה לא ששמע לי קראי פשיטא הא איכא ידיעה בנתיים והא נמי לאו קושיי הוא דקמ"ל אע"פ שלא נודע לו

א"נ אסמכתא נינהר: הייב על כל אב מלאכה ומלאכה. פיי למ"ר שבתות כגופין מחולקין דמי חייב על כל אב מלאכה ומלאכה של כל השבתות חייב אחת דהכי ליכא למימי ימים שבנתיים הוה ידיעה לחלק שאין כל השגגות בימים אלא במלאכות:

פרק ז בלל גדול

דף סח

גמי: **שביעית נמי משום דקבעי למיתני עוד כלל אחר אמרו.** ק"ל גבי שביעית מאי גודליי דראשון טפי מאחר דכמה מילי כייל ואפשר לומר משום דקמאי יש להן ביעור ובתרא אין להם ביעור. ואי קשיי הא באידך פרקין דשביעית (ח.)קתני כלל גדול אמרו בשביעית כל המיוחד לאוכל אדם וכוי ולא קתני בתריי כלל אחר ההיא נמי משוי דהוא כלל גדול מכלל

אחר אמרו דקתני מקודם בפ"ק קתני נמי בהאי כלל גדול, כך מפורש בתוסי: ולבר קפרא דתני (עוד כלל אחר אמרו) [כלל גדול במעשר] מאי אבות ומאי תולדות איכא. בדין הוא דהול"ל ב"ק משום דתני כלל אחר אמרו קתני כלל גדול. וא"ל [ד]ב"ק לא תני במתניתיה כלל אחר, הלכך לא ה"ל למיתני כלל גדול משום כלל אחר שבמשנה.

א"ג משום דבעי חד טעמא דשוי לחרוייהו לתנא דמתני ומתניתי דב"ק והיינו גדול עונשה דתרוייהו ס"ל הכי אלא דמר לא תני ענשה של תאנה וירק מפני שהוא מדבריהם ומר תני

ליי: **נאלו פיאה ליתי בתאנה וירק.** פירשו רבותינו הצרפתי ז"ל שלפיכך לא תקנו פיאה בתאנה וירק לפי שאין לקיטתו כא' ויש בו משום ביטול עניים שיאמרו עכשיו מניח בעל הבית פיאה ויפסידו יותר ממה שירויחו וכן בירק מפני שאין לו גורן ואין לקיטתו קבוע הבית פיאה ויפסידו יותר ממה שירויחו וכן בירק מפני שאין לו גורן ואין לקיטתו קבוע היועה ונ"ל שזהו הטעם שלהם מדברי תורה הוא דדומיא דקציר חייבה תורה כל שלקיטתן כאחד כדתניא בתורת כהנים ול"ל דאסמכתא נינהו דמנ"ל למעטינהו הא לא כתיב בה דגן ותירוש כדכתים במעשר אלא כולן מן התורה חייבין כולן שלקיטתן כא' והשאר פטורין ולא רצו להתקין על דברי תורה שאין בזה תקנה לעניים וכשמיעטו תאנה רבותא קמשמע לן אף על פי שחייבת בבכורים וכ"ש בשאר אילנות שאין לקיטתן כא' וכך שנינו בפ"א של פיאה ובאילן האוג והחרובין האגוזים והשקרים והגפנים והרמונים הזתים והתמרים חייבין

גר שנתגייר לבין העכריים. כגון שנתגייר בפני ג' והודיעוהו מקצת מצוות אחרות ולא הודיעוהו מצות שבת, או שטעו ולא הודיעוהו, שאלו נתגייר בינו לבין עצמו אינו גר:

בפיאה ש"מ הא כל שאר האילנות פטורין:

אדתני היודע עיקר ליתני הכיר ולבסוף שכה. וא"ת דילמא הא קמ"ל שאפי יודע עיקר

ולזה אין ידיעה והלכך צריך היה לפרש כיון דחני כלל א"ג רישא דקתני אינו הייב אלא אחת מטעותיה דרי יוחנן אבל יודע עיקר שבת ושכחה ולא שכחה תרי גוני נינהו ולזה יש ידיעה שבזה ובזה אין בהן ידיעה ואין לחייב בשניהם אלא אחת ולא חייש תנא למיתני לאפוקי לבין הגוים שהכל בכלל לשון זה, כן נ"ל. אי נמי סבירא להו לרב ושמואל דשקולין נינהו לזה הפירוש לשון הברייתא ששנה נמי השוכח עיקר שבת וחזר ופיי כיצד תינוק שנשבה ושכח וכי אמריי מתניי בהכיר ולבסוף שכח לומר שהוא בכלל משנתינו לדברי הכל ומסייעא שמואל מאי השוכח עיקר שבת שאינו יודע עיקר שבת בין שהיתי שכוחה ממנו בין ששמע תרוייהו וליכרוך הכי מי שלא ידע עיקר שבת והשוכח עיקר שבת. ואפשר דהכי נמי אמר דמחניי אצטריך למנקט הכיר ולבסוף שכח דלא תימא חייב על כל שבת ושבת ואמאי ליתני דאמרי תרוייהו אפי תינוק שנשבה לבין הגוים כהכיר ולבסוף שכח דמי, ופרש"י ז"ל ושבת, ונכון הוא. אלא שקשיא לי הא דאמריי מתני בהכיר ולבסוף שכח ורב ושמואל (ושכחה) וכן היודע] עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל שבת אינו הייב אלא על כל שבת ושבת הוה ליה למיכרך ולמיתני הכי: מי שיודע [עיקר שבת שכחה נמי אינו חייב אלא על כל שבת ושבת. ורש"י ז"ל תירץ בזה דאי סלקא דעתין והא דאקשיי נמי **אבל לא שכחה מאי חייב על כל מלאכה ומלאכה.** קשיא, דילמא לא שבת אינו הייב אלא על כל שבת ושבת כדקתני רישא:

מוכחא מילחא דהא אתא לאשמעיי דהא הכיר ולבסוף שכח אינו חייב אלא אחת הג"ה;11 -

דידיע' דשעת מעשי מהקישא מרבי לה ואהני בנין אב ואהני היקש: פטור עד שיזיד בלאו וכרת והא לית ליה למונבז כדתניי לקמן שגג בזה זהו שוגג ומפרשיי ליכא לאחויי בבנין אב שאם אינו נקרא חומא עד שתהא לו ידיעה בשעת מעשה א"כ לעולם היתה לו ידיעה כלל אינו בכלל החטא אלא מאי טעמא דמונבז בידיעה בשעת מעשה דהא כלל ומ"ש ביריעה רשעת מעשה דלא פטר ליה, אלא י"ל דהבנין אב ודאי דנין וכל שלא הוא וליכא לדמויינהו וק"ל אי כולה מהקישא אתיא לי' מ"ש דפטור בשלא היתה ידיעה הא דאמריי **מאי טעמא דמונבז.** פרש"י ז"ל דאבנין אב ודאי לא סמיך דשוגג חלוף דמזיד אבל לא הכיר נמי חייבוץ;:

מה להלן דבר שחייבין על זדונו כרת ושגגתו חטאת. ואי קשיי, ולימא מה התם זדונו דף סט

הוה בעי בגמי ומונבז הך סברא מנ"ל: זדונו כרת ועל שגגתו הטאת אף כאן כל שזדונו כרת ושגגתו הטאת ואלו היה פי׳ זה נכון כאן אשר חטא עליה ונאמר להלן לצרור לגלות ערותה עליה מה להלן דבר שחייבין על שוגג למזיד דלא דמי. וי"מ דמונבז נמר לה מדגרסי' במס' יבמות עליה עליה מג"ש נאמר היקש גמור הוא ואינו למחצה ולרבנן היקש למחצה הוא אלא דסברי רבנן שאין מקישין וגוי לכרת הקישה הכתוב. ואי קשיא מונבז הא מנ"ל, לאו קושיא הוא דאדרבה למונבז בשגגה הוקשה בפי' כל התורה כולה לע"ז וסמיך ליה והנפש אשר תעשה ביד רמה ונכרתה סקילה אף כל שזרונו סקילה ולאו מלתא דהיא גופה קמשמע לן מרכתיב תורה אחת לעושה

שהוא סבר מותר והאי דסמך ליה אקרא דלא תעוזה היינו איסור שבהן, וכן עיקר: שאינו חייב אלא אחת, וכדבעיי לפרוש תמן בס"ד. ויש לפרש דלאו שבה היינו איסור שבה בעשה דשבחון ותשבות משום דאי לא ידע בלאו העלם זה וזה בידו ולקמן (שבת ע:) אמריי שגגה הוא. והא דאקשיי דידע ליה במאי ואוקיי בתחומין ואליבא דר"ע ולא מוקי דידע ליה עד שישגוג בלאו שבה. פי׳ אע"פ שהוא יודע איסור עשה שבה כיון שהוא שוגג בלאו

מלאכות מרישא ש"מ דקתני חייב על כל אב מלאכה ומלאכה וכדקאמריי עלה חלוק מלאכות ללמד ששגגת כרת שמה שגגה אנ"פ שהזיד בלאו או שידיעת תחומין ידיעה אבל לחלוק והא דא"ר יוחנן מנינא ל"ל שאם עשאן כולן בהעלם אחד שחייב על כל אי ואי. פיי

וידיעת לאו לא שמה ידיעה זה שיודע בשבת לאו ושגג בכרת שגגת שבת הוא, ולאו זדון **דידע ליה לשבת בלאו.** ק"ל מה ידיעה היא זו אדרבה לר' יוחנן כיון דשגגת כרת שגגה והא דאמריי בשלמא לרי יוחנן דאמר כגון ששגג בכרה אעייפ שהזיד בלאו משכחה ליי מנא ליה אלא דהוי אמינא התם ביודע מקצת ושוגג במקצת לגמרי:

שבת מקרי:

והא דאוקימנא **דידע לה בתחומין.** ה"ה דהו"ל לאוקמי כמונבז והוא הדין דמצי למימר דידע ליה לשבת בלאו דמחמר ואליבא דדברי הכל אלא משום דאי אפשר שביתת עצמו לא ידע שביתת בהמתו ידע וכן נמי לא אמר דידע ליה בהבערה ואליבא דרי יוסי (ע.) משום

לדקדק מההוא דבמסי שבועות דבעי מיניי רבאמר"נ שבועות ביטוי לשעבר ה"ד ופשיט ללמד שאף זו שבועת ביטוי הוא ולא בעי' שוגג בלאו שבה. וזה הפי' הנכון, אלא שיש ביטוי לשעבר באומר מותר הלכך ברייתא דקתני איזהו שבועת ביטוי לשעבר לא בא אלא שבועתו לא שוגג בלאו הוא אלא בשבועה שלו והלכך לאביי נמי בכה"ג אית לי' שבועת בשבועת אלא שהוא שלג באיסור שבה וסבר מותר לעבור על שבועות אלו אבל שוכח למעוטי אומר מותר ואביי נמי דאמר עד שישגוג בלאו שבה היינו שנשבע לא אוכל וזכור מותר דכל איסורין שבתורה דהייב הלכך הא דקתני הך ברייתא איזהו שבועת ביטוי לאו הגוים ושוכח עיקר שבת ואיסורן וכ"ש היתה לו ידיעה באיסור זה ושכחה דהיינו אומר ואמר מותר אינו בכלל אנוס זה אלא חייב כאן כמו שחייב בכל התורה תינוק שנשבה לבין אמר רב ואמר רב כחד מינייהו וא"ל לאידך את לבך אונסך אבל טועה באיסור השבועה שתים (שבועות כו.) עובדא דתלמידי דרב דמר אמר שבועתא הכי אמר רב ומר אמר הכי ר,ר) פרט לאנוס. אלא אכל וסבור שלא אכל ונשבע לא אכלתי כדמייתיי עלה בפי שבועות וכרת שמה שגגה וכאן בלשעבר שגג בלאו שבה לאו שגגה הוא דהאדם בשבועה (ויקרא דחלוקי שגגה זו משאר שגגות דאלו בכל התורה כולה למונבז בין שגג בקרבן בין שגג בלאו וכו' תיובתא דאביי תיובתא. ורש"י ז"ל השיב עלי' דמאי פשיטותא, הא אצטריך לאשמעינן כולה דלאו חידוש הוא אמר מונבו]שגגת קרבן שמה שגגה הכא לא כל שכן אלא לאו רבנן שגגה במאי. ויש מקצת נוסחאות שכי בהן: מני הא, אילימא מונבז [השתא בכל התורה נימא הכי וסוגיין דר"ע פליג אמונבז בשגגת קרבן לגמרי דלא כאביי והיינו דקאמרי' ורבנן עוא בעשמא ובלאמביי ורבנן שגגה במאי שאלה הוא לשאר רבנן מה לי אמרו בה א"נ לאביי ולחנם תפסה לו תורה לשון שוגג הא מ"מ מודה ר"ע דשגגת קרבן שמה שגגה מבנין אב נקרא שוגג סתם אם תפטור כל שאין לו ידיעה בשעת מעשה אלא מזיד נמי הוא במקצת כמי שתדרוש בנין אב ידיעת בשעת מעשה תיבעי וא"ל מונבז הן אדרוש וא"ל ר"ע הן זה חייבין דשגגת קרבן שמה שגגה וכשא"ל הריני מוסיף על דבריך לומר שאם תדרוש ההיקש איהו סבירא ליה דבין בשלא היתה לו ידיעה כלל בין בשיש לו נמי ידיעה בשעת מעשה כולן לדחוק שלא חלק ר"ע עלי' דמונבו אלא על שהיה פוטר כל שלא ידועה בבנין אב דידי' אבל מכדי מאן דפליג עליי דמונבז ר"ע ור"ע הוא דמחייב לשעבר במסי שבועות (כו:), ויש לי לשעבר דסבירי ליה כרי ישמעאל דאמר אינו חייב אלא על העתיד לבוא. והקשו בתוסי, **הא מני מוגבו הוא.** פרש"י ז"ל, אבל רבנן דפליגי עליה לית ליה קרבן שבועת ביטוי דמתניי לא אתיא כוותיי דקתני מבעיר באבות מלאכות:

או שנחמעט מהאדם בשבועה בודאי כסברא דמאן דמוחיב עליה דאביי: אבל איני יודע אם חייבין עליה קרבן משום דלא ס"ל כאביי אלא שאני הכא דחידוש הוא זה והיינו דפשט ליה ר"נ לרבא שבועת ביטוי לשעבר באומר יודע אני ששבועה זו אסורה מרבה ומקרא א' ממעט תפוס מיעוטו של זה וריבוי של זה בכדי שלא יהיו סותרין זה את בלאו שבה לא ממעטינן מינה אלא סבור שלא נשבע לשקר שכך דרך בכ"מ שמקרא אי איני יודע ששבועה זו אסורה אע"פ שהיחה ידיעה לו מתחלה אבל לרבנן דאמרי עד שישגוג שמה שגגה ומשכחת שבועת ביטוי לשעבר בשגג בקרבנה ממעטיי מהאדם בשבועה אומר ועיקר הקושי' משגגת קרבן הוא כפשטה אבל נאמר ודאי דלאביי למונבז דאמר שגגת קרבן האדם בשבועה אבל לזה הדרך יותר נכונה גירסת הספרים שגורסים הא מני מונבז הוא מקולקל בזה שהרי לזה הפיי עיקר ההויה לאביי ממה שלא הזכיר [בסוגיא], והוא מדין ששבועה זו אסורה ובדרשת האדם בשבועה ומוגבז היינו רבנן הלכך קשי' לאביי. וזה פי' לאנוס ואפיי לרבנן הוא וה"ה למונבז שאין מחלוקת בין מונבז לחכמים באומר איני יודע זו הוא שבועת ביטוי לשעבר (אלא) [ולא] אחרת, דממעטיי לה מהאדם בשבועה פרט שמיה שגגה השתא בכל התורה כולה וכו' אלא לאו רבנן הוא כלו' אלא לאו, דוקא קאמר וכ"ת הא מני מונבז ולאו למעוטי אומר מותר אלא לרבות שאף על זו הייב דשגגת קרבן דמשמע איני יודע ששבועה זו אסורה לאו שבועת ביטוי הוא ומימעטא מהאדם בשבועה רחמנא היכי משכחת לה ומ"ה מקשיי עלה מברייתא דקתני איזו היא שבועת ביטוי לשעבר האדם בשבועה פרט שלא נשבע לשקר (דל"פ) [דאל"ה] קרבן שבועת ביטוי לשעבר דרבי ע"כ אית לן למימר דשבועת ביטוי.ל שעבר בשאומר איני יודע ששבועה זו אסורה ומוקמיי וה"ה בשגגת לאו וכ"ש. וי"מ דלאביי נמי [דאמר] עד שישגוג בלאו שבה [סבר] לרבנן, בשוכח ופטיש ליי בטועה בקרבן לומר דשגגת קרבן הוה שגגה לדברי הכל דלא כאביי ולאו קושיי הוא דרבא בעי מיניי איזו שבועת ביטוי לשעבר משום דליתיי דומיי דלהבא משמע לכאורה כה"ג אבל אומר איני יודע ששבועה זו אסורה פטור משום האדם בשבועה ליה באומר יודע אני ששבועה זו אסורה אבל איני יודע אם חייבין עליה קרבן אם לא

אי שנחמנט בוואים בשבוצה בוראי כטבו א רבוא רבוחים זייל, אבל מותר לילך הוץ לתחום אפי באותו יום שהוא מקדש לפי שתחומין מדבריהם וכל שהוא מדבריהם לא גזרו, ואפי למ"ד (סוטה ל:) תחומין דאורייתי, כיון דאיסור עשה הוא ואינו איסור סקילה לא החמירו, תדע מדלא אמרי במאי מנכר ליה בתחומין, וליכא למימי דשאר יומי נמי לא אזיל חוץ לתחום אייכ ישאר לעולם במדבר ויחלל שבתות וימות בארץ גזרה:

דף ע הלוק מלאכות מנייל אמר שמואל וכוי. לאו טעמא דמחניי מפרש שמואל דהא אסיקני דכרי יוסי סייל ומחניי לא אתי כרי יוסי דקתני מבעיר באבות מלאכות אלא טעמא דנפשיה

316

리X QGLAI:

בו שחמיחו בכל מיחה שאחה יכול להמיחו. ופריק אם אינו ענין למזיד חנהו ענין לשוגג למקטלי' אלא ע"כ דברה תורה כלשון בני אדם או שאם אי אתה יכול להמית במיתה הכתובה והא דאקשיי **האי במזיד כחיב.** וליכא למימר מיתוח הרבה רבה כאן דבתרי קטלי ליכא

מחייב דהכי אזהר רחמנא כל מלאכה ומקושש נמי חדא עבר ואיחייב מיתה, ושמא שוגג כולו שחייב על כל א' וא' וק"ל דהא שוגג לקרבן דומיא דמזיד לסקילה ואכל חדא ודאי כולןבהעלם א' נמי לא יהיו חלוקות ולא יהא חייב אלא אחת ובא הבערה ללמד על הכלל על הכלל שחייב על כל אחת ואחת בשעשאה בפני עצמה ועדיין אני אומר שאם עשאן כולן בהעלם אי, תלמוד לומר בחריש ובקציר תשבות ונכון הוא שבא חריש וקציר ללמד כאי מלמדין. ובשאר ספרים גרסיי להנך ברייתי הכי, יכול לא יהא הייב אלא אם כן עשאן חנניא דברי ר' ישמעא שני דברים שיצאו מן הכלל חולקין פי' קסבר שני כתובין הבאין ענין אחר, שני דברים שיצאו מן הכלל אינן חולקין וכר' ישמעאלחולקין דאמר ר' בון בן מצוה ואינו מחוור שהיה לו לפרש כן בברייתא בהדיא. ובירושלמי (1,א) מצאתי כן על ישמעאל לענין שבת למידרש מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קצירת העומר שהוא הבערה לחלק חריש וקציר ל"ל לדרשא אחריתא אתא אי לר"ע לענין תוספי שביעית אי לר" ובקציר ומהבערה תשבות וכן פרש"י ז"ל וקסבר שני כתובין נמי אין מלמדין והשתא דיצאת דינה כיוצא באלו שיתחייב עליו בפ"ע כחרישה וקצירה מדלא כתבה רחמנא התם בחריש ע"כ מוקמיי להו לשנים לדרשא אחריתי ול"ל דלמא הבערה ללמד על עצמה יצאת לעשות בעשה אין דנין אותו בג' כתובין הבאין כא' א"נ כיון דשנים אין מלמדין ויצא שלישי ללמד וא"ת א"כ בהבערה ה"ל שלשה וכ"ש שאין מלמדין ובזה י"ל שכיון שאין שלשתן בלאו או תשבות. ומעם אחר אמר, משום דה"ל חריש וקציר בי כתובין הבאין כאי ואין מלמדין ואין דנין אותו בכלל ופרט ואין זה מחוור משום דבכלל נמי איכא עשה דוביום השביעי ויצא מן הכלל ללמד על הכלל כולו והשיב משום דהו"ל כלל בלא תעשה ופרט בעשה חייב אלא אחת. ושאל רש"י ז"ל והא מבחריש ובקציר נפקא דהר"ל דבר שהיה בכלל **ובקציר השבות.** ועדיין אני אומר על חרישה ועל קצירה חייב שחים ועל כולן לא יהא כתוב בכל הספרים: יכול עשאן כולם בהעלם אינו חייב אלא אי תלמוד לומר בחריש וגרוש ביי הכי מאי יומת, בממון:

שהוא שבת היה מחשב באיסור המלאכות ונזכר ופורש ואי משום מלאכות קא פריש הייב אחת שעיקר העלמתו היתה בשביל שבת והוכיח סופו על דעתו, שאילו היה יודע מתחלה ופורש ואע"פ שהיתה לו העלמות מלאכות הוא נותן אל לבו ונזכר לפיכך אינו חייב אלא אלא אמר רב אשי הזינן אי משום שבת קא פריש. ה"פ, פעמים שאומרים לו שבת הוא WXE7:

על כל א' וא'. ורביני השיב, כלום פריש משבת אלא משום מלאכות כלוי שהעלם זה וזה בידו ודאי אינו חייב אלא אחת שמ"מ עכשיו העלמת שתיהן בידו אבל כשאדם אומר לו כן (או) שאומר בדעתו כמו שטעיתי בשבת טעיתי במלאכות ונזכר הכל ועכשיו הוא שבאה לו ידיעה זו אבל מתחלה העלם זה וזה בידו היה אלא לא שנא ואינו חייב אלא אחת. ורב אשי גופיי, לאו למיפשט בעיי דרבא אתא, דודאי עדיין איבעיי דרבא קיימת שפעמים אינו

נוחנת לו העלמה של שבת ע"כ כיון דמכת מלאכות הוא עושה ומחוסר הוא ידיעות הרבה הרבה נינהו. דמשכחת לה כפשטה שנעלמו ממנו מלאכות כולן ואע"פ שהעלמות הללו אע"פ שהיא כוללת הכל אינה פוטרתה באחת דכיון שהוא צריך לידיעות הרבה שגגות מלחא כפשטא, דאח"ל העלם זה וזה בידו במקצת מלאכות חייב על כל אחת דשגגת שבת ואומר מותר מיקרי דהא העלם שתי הצדדין בידו, וצ"ע בכריתות בפ"ק (ג:). ויש לי לפרש אחריני שריא לגמרי וכן בשבת דסבור קצירה ומחינה מותרת בכל שבת ואין היום שבת בע"ז כגון דסבר הקטרה מותרת לכל ע"ז וסבור נמי כי אסורא ע"ז של כסף וזהב אב דמיני דמחניי והו"ל לאקשויי ממחניי. וא"ל, כל שתי שגגות אומר מותר קרי ליי ומשכחת לה בידו ויודע שהשאר אסורות והעלמה גרידא הוא ואדרבה אומר מותר היינו שוכח עיקר מיפטרא לגמרי לא ואם כדברינו אין בעיי דרבא באומר מוחר אלא בהעלם מקצת מלאכות מ"כ לא בעי מיניה רבא מר"ג העלם זה וזה בידו אלא לאיחיובי חדא או לאיחיובי תרתי אבל ויש להשיב על (דבריו) [דברי ועל דבריו] מהא דאמרי לקמן (שבת עב:) אלא באומר מותר מ"מ אשמעי' כל דהו לר' יוחנן דס"לכוותי' לר"ל תחומין ואליבא דר"ע, אלו דברי הרב ז"ל. יוחנן מאי אתא לאשמעיי מחניי היא דחנן היודע שהוא שבת וכוי והא דמוקמי לקמן בהכי מחשבה אחרת ושכח מלאכות הראשונות ולא ידע לו באחרונות ומשני א"כ תירוציי דרי אמאי מוקמי' לה בהעלם זה וזה בידו נוקמי בזדון שבת ושגגת מלאכות ובכה"ג דנולדה לו בידו בכולן ולפיכך הוא העלמה אחת (אפי' לר"ז) [לר"נ]. ואי ק"ל אי דוחקי' בהאי גוונא ולא ידע שאסורות ונזכר על האחרות שהן אסורות בשבת אבל (לעולם) העלם שבת היה לא הוה ידע להו דאסירי אבל יודע הוא שנאסרו המלאכות אחרות בשבת ולאורתי עביד להו ושוב מצאתי בחדושי הר"ר משה בר' יוסף ז"ל דמשני לד דבעידנא דעבד להו למקצתייהו ל"ח חטאת מפני העלמות המלאכות ועל אותה שהוא יודע יתחייב עליה משום העלם שבת. אחת נאסרה בו אלא שהוא סבור שאין היום שבת נמצא חייב על ל"ח מלאכות בהעלם זה וזה קשי' ונ"ל דהכא במאי עסקינן כגון בהעלם ל"ח מלאכות בידו ויודע עיקר שבת שמלאכה דרבה לא הוה ק"ל דהתם בשהעלם שבת הוא ומקצת מלאכות בידו מפרשיי לה אלא הא וזה בידו מכל אבות מלאכות היינו שוכח עיקר שבת שאינו חייב אלא אחת בשלמא בעי אאייב העלם זה וזה בידו חייב על כל אחת ואחת שפיר. איכא למידק הכא אי העלם זה מניה מלאכתו אלא כשיודיעוהו שתיהם, אלא תפשוט מיהא מקצת קאמר:

מינה) [מדמויי משאינה מינה]: השוכח עיקרו אינו בא לבית רבו לשאול שאינו יודע כלום ומידון מיני׳ ומינה עדיפא (מדמוי מקצת ישאל על מקצת וילך בי רב ולמד שהרי לאו מפורש בה בתורה וכידיעה דמי אבל מקצת ואומר מותר טפי משוכה עיקר שבת משום דויל קרי בי רב הוא דהואיל והוא יודע בדרך ק"ו, ומה השוכח עיקר שבת חייב כ"ש האי ל"ק דדילמא איכא טעמא למיפטר יודע מלאכות מצי לחיובו, כן נ"ל. ואי קשיא, מ"מ לד"ה הוי יכול לאקשויי עלה דההיא ממתניי הוא שבת ומלאכות הללו אסורות בו בלאו הא אית ליי בשבת ידיעה הלכך משום שגגת הוי שוכח עיקר שבת מחמת שגגת מלאכות אלא בשוכח אותן לגמרי אבל האי דידע דהיום יריעה ה"מ בבאין לחייבו בשגגה זו אבל הכא בשגג מלאכות דכרת מחייבין לי' אלא דלא איכא לתרוצי הא דאמריי משכחת לה דידע לה לשבת בלאו ואע"ג דידיעה דלאו לא הויא היה לו לפרש משכחת לה דידע מקצת ונעלם וחזר וידע ונעלם. כמו שפיי. ולהאי פירושא, סתם א"א בשלמא העלם זה וזה חייב על כל אחת ואחת שפיר ואלו ללשון הר"ר משה ז"ל לידיעה גמורה של שבת ושיהא בשגגות מלאכות בלחוד. וזה מסכים ללשון הגמי דקאמר הוא והיינו העלם זה וזה בידו אלא אי אמרת התם אינו חייב אלא אחת הכא צריך הוא שריין דלא הוו במשכן קרויין מלאכות ומ"מ אינו יודע עיקר שבת מחמת שגגת מלאכות שהוא) [ושהיא] שבת ואינו נותן דעתו מה הן מלאכות שבו א"ג דאמר הגך דהויין במשכן לו מכח מלאכות דהויין טובא שגגות וחייב על כל אחת ואחת שהרי יודע עיקר שבת (או מלאכות היינו העלם זה וזה דאפיי ביודע שהוא שבת העלם שבת מיקרי וכיון שהוא בא אבל כאן יודע שנאסרה שבת ונאסרו מלאכות. וא"ת כיון שהוא מועה בכולן וסבור שאינן כגון חינוק שנשבה לבין הגויים שאפיי שאחה אומר לו שבת הוא ומלאכות הן אינו פורש חייב על כל אחת ואחת. ושוכח עיקר שבת דרישא, היינו שאינו יודע מה היום מיומיים

הא דחנן **אכל הלב ודם ונותר ופיגול בהעלם אי חייב עכוא"א וכוי.** ומשמע דבי מינין היינו נותר פיגול (וטמא), ק"ל עלה הא דגרסיי במסי מעילה בפי קדשי מובח (מעילה יו:) אמחניי דחני הפגול והנותר אין מצטרפין ואמריי עלה ל"ש אלא לענין טומאה אבל לענין אכילה מצטרפין כדחניא כל בקדש פסול ליתן ל"ת על אכילחו. וא"ל הכי קחני, אכל הלב פיגול ונותר חייב עכאו"א וזה החומר שיש בשני שמות שהוא חייב עכאו"א ישנו כן המנין הרבה ואינו במין אי אבל לא שהפיגול והנותר הן שני שמות לענין איסור אכילה במינין הרבה ואינו דמין אי אבל לא שהפיגול והנותר הן שני שמות לענין איסור אכילה מעלא יצטרפו והיינו דאמריי משני מינין פטור צ"ל ואוקי במין אי בתמחייין הרבה (דילמא) [דאלמא] לאו ארישא קאי ולא כמו שמפרשים דבכלל מינין הרבה בין נותר ופיגול טמא ברישא ובין תמחייין (ארישא קאי הרבה כרבי יהושע). ויש לפרש, משני מינין פטור,

היינו חלב ודם ונותר או חלב ודם ופיגול אבל פיגול ונותר חלוקין לחטאות מפני שהן שני

שמות ואף על פי כן מצטרפין שכלל הכתוב בלאו אי שכל שפיסולו בקודש הרי הוא בבל

האכל:

למייד אשם ודאי לא בעי ידיעה בתחלה. פירש"י ז"ל דהיינו רבי טרפון דאמר מה לזה מביא שתי אשמות ור"ע דאמר (כריחות כב:) מביא שתי אשמות סבר בעי ידיעה ויש עליו קושיי ממה ששנינו שם ומודה ר"ע לרבי טרפון במעילה מועטת ואמריי בהדיא בגמי מדברי קושיי ממה ששנינו שם ומודה ר"ע לרבי טרפון במעילה מועטת ואמריי בהדיא בגמי מדברי ודאי בעי ידיעה בתחלה היינו ר' יוסי דאמר התם ר' יוסי אומר אין שנים מביאין אשם אי מה"ט משום דבעי ידיעה בתחלה כרבעי בחטאת. וק"ל הכא מי איכא מאן דלא בעי ידיעה בתחלה והרי א"א לו להתנות ולומר אם ודאי מעלתי זה אשמי ואם ספק זה אשם חלוי כמו שמחנה גבי ספקמעילות התם שאין מביאין אשם חלוי על שפחה חרופה וי" אם רצה להביאו יכול להתנות ולומר אם ודאי מעלתי זה אשמי ואם ספק תהא נדבה וא"ת הרי מביא קדשים לבית הפסול א"ל דלמא סבירא ליה כמ"ד מותר להביא קדשים לבית הפסול א"נ (משום) [עאם הקרישו קדישי קדישי לא עתי נשים ואי מהן שפחה חרופה ויכולין שניהן בלא ידיעה כגון שבאו הוא וחבירו על שתי נשים ואי מהן שפחה חרופה ויכולין שניהן להתנות ולומר כ"א אם ודאי אני (מעלתי) [בעלתי] זה אשמי ולמאן דבעי ידיעה בתחלה

דף עב

אי אפשר, וזה יותר נכון:

דעולא דאיהו אמר נמ"ד אשם ודאי בעי ידיעה בתחלה ואילו עולא אפילו למ"ד לא בעי ריעה בתחלה במעשה דלאחר הפרשה מודה וטעמא דר"ד משום דמדמה להו לעולות שאם ידיעה בתחלה במעשה הלאחר הפרשה מודה וטעמא דר"ד משום דמדמה להו לעולות שאם עבר על עשה והפריש קרבן וחזר ועבר על עשה כולן מהכפרין בקרבן אחד והכי נמי למאן דלא בעי ידיעה לא שנא ועולא סבר מי דמי התם לא קבע לי' על איזה מהם קרבנו בא אבל הכא קרבנו קבוע ונקבע על בעילה ראשונה שהופרש עלי' ואחא רבין ופליג ואוקמה כעולא הכא קרבנו קבוע ונקבע על בעילה ראשונה שהופרש עלי' ואחא דרב המנונא דבמעשה הכא קרבנו קבוע ונקבע על בעילה ראשונה שהופרש עלי' ואחא דרב המנונא דבמעשה דלאחר הפרשה ליכא מאן דאמר. וי"ל דה"ק, דלמא לאחר הפרשה קאמרת וכרב המנונא הלאחר הפרשה ליכא אחר ליכא מאן דעעי ידיעה בתחלה אינו חייב עכאו"א אלא לאחר הפרשה הא קודם הפרשה מחלוקת ר"י ור"להוא ועולא נמי דאמר קודם הפרשה למ"ד לא בעי ידיעה אינו הייב אלא אחת לאו למימרא למאן דבעי ידיעה חייב עכאו"א אלא מחלוקת נמצאו עולא הפרשר באלא אחת לאו למימרא למאן דבעי ידיעה חייב עכאו"א אלא מחלוקת ומצאו עולא הייב אלא אחת לאו למימרא למאן דבעי ידיעה חייב עכאו"א אלא מחלוקת ומצאו עולא פירש רש", ו"ל כגון סכין המומל בערוגת ירק ונתכוין להגביהו וחתך את הירק וכן יש עליו לבעי הוותך מחובר זה. ואין זה מחוור ונכון, וקי עלי' הא דגרסי' (בפירי) (בפירי) בוורק דף צו:] נתכוין לזרוק ד' וזרק שמנה אם אמר כ"מ שתרצה חנות חייב ואם [בפ' הזורק דף צו:] בתניין לזרוק ד' וזרק שמנה אם אמר כ"מ שתרצה חנות חייב ואם

לאו פטור ואצ"ל נתכוין לזרוק במזרח וזרק במערב ולקמן בשמעתי נמי שוגג בלא מתכוין כגון דסבר שומן הוא ואכלו דהיינו נתכוין לחתיכה זו שהיא שומן ואכלה דכוותה גבי שבת נתכוין לחתוך התלוש זה ונמצא שהוא מחובר דחתכו ועוד דנתכוין לזה ועשה מלאכה בזה אפילו מחיוב לחיוב מלתא אחריתא במסי כריתות דרב ושמואל פטרי ליה משום מתעסק ואפילו בחד מילתא כגון נתכוין ללקוט תאנים ולקט תאנים וכל שכן תאנים וענבים כולה

כראי' התם:

אלא מאהבה ומיראה. פירש רש"י ז"ל מאהבת אדם ומיראתו ואחרים פירשו מאהבת עבודה זרה עצמה לפי שהוא נאה בעיניו או מיראתו שלא תריע לו והכל עולה לטעם אי שכל שאינו חושב שהוא אלוק' ולא נתכוין לעבודת אלקות בע"ז אף על פי שהוא עובדה לרבא פטור, ואף על פי שאמרו (סנהדרין עד.) יהרג ואל יעבור אם עבר אינו נהרג בב"ד, ואפילו מאהבה ומיראה דליכא אונס ממש אלא שהוא מתיירא ממנו, פטור. וא"ת היכי קתני ואפ"כ בשבת. אלא אמיראה וכגון דאנסו לי' ממש דבשבת פטור שהרי אמרו יעבור ואל יהרג. וי"א בדין הוא דהו"ל לאקשויי הכי אלא ארישא נמי אקשי לה, וראי' לדבריהם הא דאמריי, ואביי אמר לא, שגג בלא מתכוין כגון סבור רוק הוא ובולען ל"ל למימר הכי הא אפשר לי' לפרשה במאהבה ומיראה כולה בע"ז דל"ק אלא לרבא אלא ש"מ דלאביי נמי לא מתוקמא לה בהכי אלא דעדיפא לי' אקשי ארישא גיפא ולדברינו הראשוני' אביי לדבריר קא מתרץ, דמהכא לא ש"מ אלא משום דתיקשי לי' לדיריה:

דף עג מתניתין. אבות [מלאכות] ארבעים חסר אי. ירושלמי (ז:): ולמה לא תנינן הושטה עמהון עליהון הושטה ולמה לא תנינן הושטה עמהון עליהון הושטה ולמה לא תניתוה עמהון שכל המלאכות באחד וזו בשנים שכל המלאכות עליהון הושטה ולמה לא תניתוה עמהון שכל המלאכות באחד וזו בשנים שכל המלאכות יש להן תולדות וזו אין לה תולדה ע"כ, וטעםנכון הוא זה. ומעביר ד"א בר"ה ה"ט דלא על להן תולדות וזו אין לה תולדה דמוציא הוא, דכל ד"א של אדם רשותו הוא וכשמוציא חוץ לד"א שלו מוציא מיקרי ובודאי הוא גמרא גמירי לה לחייבו משום מוציא. תדע דאלו לא סמכו עלי אמוציא אינו חייב מיתה שאין עונשין מהלמ"מ אלא א"כ נסמכה לחורה שבכחב:

מכה בפטיש. פירש רש"י, הוי גמר מלאכה, שכן האומן מכה על הסדין בשעת גמר מלאכה.
מנה יודע טעם לזה שאין זו גמר מלאכה אלא אימון ידיו של אומן הוא וכה"ג לאו מלאכה ואיני יודע טעם לזה שאין זו גמר מלאכה בפטיש היינו שהאומן מכה בפטיש על

פיר"ח ז"ל: גמרא: **אמר רב פפא האי מאן דשדא פיסא לדיקלא ואתר תמרי חייב... משום מפר**ק. פירש"י ז"ל שאף זה מפרק תמרים מן הדקל. ותמה אני, בוצר וגודר ומוסק ליחייב שתים.

הכלי להשוות עקמימותו, וכן על האבן שבבנין להשוותי לחברותיי, והיינו גמר מלאכה, כך

אלא עיקר הפיי כדברי האומר שהן נתלשין עם המכבדות ואחר כך דשין אותן שמחמת דשרא פיסא לדיקלא נתלשו המכבדות מהדקל וכשהן נופלין לארץ מכוחו הן נחבטין ונדושין ונפרקין התמרים המכבדות, והיא תולדה דדש:

דט קד

הי' ראוי למנותן שתים מבורר וממרקד וזורה:

רכי מותר לאפות לבו ביום וכי מותר לבשל לבו ביום, אלא אמר רבה וכוי. פי' מטברא

קסבר רבה שאין בבורר פחות מכשיעור (חייב) [איסור] כאופי פחות מכשיעור, שאין דרך

ברירה בכך אלא (באוכל) [כאוכל] ומצא פסולת בחתיכי שהוא אוכל ומפריש פסולת מתוך

אוכל הוא, שמותר, ורב יוסף אמר דכיון דכשיעור חייב פחות מכשיעור נמי אסור דדרך

בירור הוא שכל בורר קימעא קימעא הוא בורר עד שמצטרף לחשבון גדול אי נמי רבה

לאו לפרוקי קושיא דר"ח אתא אלא לפרוקי ברייתא אתא וקושיי לא שמיע לי' ועולא ורבה

מרווייהו אברייתא קיימי וגמרא דקא מסדר להו בתר אתקפתא וכן במקומות הרבה בתלמוד

כאותה דבפ"ק (ד.) בהנחה על מקום די: והא ד**אמר רב יוסף בקנון ובתמחוי לא יברור ואם בירר חייב חטאת.** אוסופי הוא דקא מוסיף אלישנא דברייי משום דאורחא דתנא הכי שאינו (מדליק) [מדלג] מיד דמותר לנפה וכברה שהוא חייב ומניח בנתיים קנון ותמחוי שפטור אבל אסור ומ"ה קאמר (והא) [דהאי] דלא יברור דקתני בבא באפי נפשיי הוא דפטור אבל אסור. והא דאקשיי הכא מידי קנון

ותמחוי קחני לאו עיקר קושיא משום קנון וחמחוי בלחוד שא"כ הי' לו אפשר לאומרה בלא תוספת ולא הו"ל לר"ה להחליף לגמרי אלא משום דקשיא נמי מידי נפה וכברה קחני כמ"ש רש"י ז"ל. ויש מקשים, היכי תיקשי מידי נפה וכברה קתני, שהרי סתם בורר בנפה וכברה הוא מדחייב עלה אלמא עיקר דרך בכך ותניא נמי לקמן חייב ואוקים בנפה וכברה ולא מקשי' מידי נפה וכברה קתני. ולאו קושיא הוא כלל, דאנן הכי מקשיי, כיון דרישא מוקמת ביד סיפא נמי ביד הוא ולא בנפה וכברה ולא בקנון ולא בתמחי שאם הי' כן הי' לו לתנא לפרש כן אבל בתי' דאביי לק"מ משום דבורר ואוכל בורר ומניח לאלתר משמע ובורר

אוכל מותר. ואיכא דקשיי ליי מהא דגרסיי בפי תולין (שבת קלה.) משמר משום מאי לנפח על יד, י"ל התם משום דמשני ואין דרך ניפוח בכך ואף על פי שהוא פסולת מתוך אסור וחייב חטאת הוא מדחזקיי וכן פסקה רבינו הגדול ז"ל בהלכות. וא"ת, הרי התירו סעודה בלבד ופירש הרב ז"ל דה"מ אובל מתוך פסולת אבל פסולת מתוך אוכל לעולם מפורש בתלמוד א"י כוותי' עבדינן ומסקי לשמעתי' שיעור מה שמיסב על השולחן באותה הלכה כל זמן שלא עבר אדם שם ואחרים אמרו כל שלא שהה אדם שם הכא כיון דאשכחן על גב דגרסינן לענין מי שאבד לו גט אם מצאו לאלחר כשר ואמריי ה"ד לאלחר ואמר אפילו לאלתר מודה והיינו בריי' ומיהו אפי' לאוקימתא דאביי דינא הכי הוא. וכתב, ואף למייחא (לרווחא) [ולרווחא] דמילתא [נוכל] לומר דאינון פליגי בקנון לאלתר אבל בנפה לאלחר היא ואפילו הכי בקנון אסור וכן משמע דמהך ברייי הוינן ומתרץ לה כפי אוקימתא חטים מנפח על יד ואוכל ואם נפח ונתן לתוך חיקו חייב ואר"א וכן לשבת א"ו בבורר ואוכל בתמחוי והיינו לאכול לאלתר דאלו להניח אפילו בו ביום (אסור) כדתנן המולל מלילות של בין בנפה דחניא התם בביצה המולל מלילות בע"ש למחר מנפה על יד אבל לא בקנון ולא חמאת שנעשה כבורר לאוצר וכן עיקר דליכא ברירה [בכלי] מותרת בשבת כלל בין בקנון [חייב], ופלוגתא דרב אשי ורב ירמיי בקנון ובתמחוי ולאלתר ובנפה וכברה לעולם חייב לברכה שפירש לבריי דלעיל לאוקימתן דנחמני בבורר ביד ואפילו הכי לבו ביום (מותר) ובתמחוי ומשום הכי לבו ביום חייב חטאת ומיהו לאלתר מותר. אבל מצינו לר"ח זכרונו דמר פטור ומר מחייב אבל לאלתר מיתר וברייתא דלעיל באוכל ופסולת מעורבין ובקנון מדיפתי בשני מיני אוכלין שאין בהן פסולת כלל לפיכך נחלקו בה בקנון ובתמחוי ולבו ביום יברור כ"ש בשבת שאסור. ויש לפרש דבריי אחרת הוא ופלוגתא דרב אשי ורב ירמי ואם כן היכי קתני רישא לאלתר מותר והא אמריי במסי ביצה (יד:) ובנפה ובכברה לא לכתחלה הוא וליכא פטור אבל אסור. ואין הפי' הזה נכון, משום דמוקמי' לה בנפה וכברה ואם בירר נעשה כבורר לאוצר וחייב חטאת ואי הא דרב אשי בבורר ואוכל לאלתר מותר **והתניא הייב.** פירש רש"י ז"ל, היינו הא דתניא לעיל בתירוצו דאביי ולבו ביום לא יברור סתם לבו ביום משמע:

מחייב, ואמריי משום בורר מה דרכו של בורר נוטל אובל ומניח פסולת אף כאן נוטל אוכל ומניח פסולת והכא אמריי דדרך בורר ליטול פסולת מתוך אוכל ולאו קושיא הוא דהא אמרן שאף בבורר אוכל מתוך פסולת משכחת חיובא בנפה וכברה והתם ה"ק אף אי אתרו ביי משום בורר התראתו התראה דאיכא בורר דדמי לה כגון אוכל מתוך פסולת. אבל בתוסי מתרצים בשאוכל מרובה על הפסולת דרך בורר לברור (אוכל) ולהניח (פסולת) וכשהפסולת מרובה על האוכל דרך לברור (הפסולת) ולהניח (האוכל) ולאמסתברא דגבי שבת לעולם אסור לברור פסולי ולהניח אוכל, ואע"ג דתרווייהו דרך בורר נינהו בשבת בהתירא טרחינן באיסורא לא טרחינן ומאן דטרח באיסורא ובירר הפסולת הו"ל כבורר

לאוצר שהרי אין דעתו לאכול מה שבירר ולפיכך חייב: **מהו דתימא לשרורי מגא קא מכוין קמייל דמרפא רפי והדר קמיט.** קשיי להו לתלמידי מהא דמסקיי במסי ע"ז גבי בישולי גוים דלשרורי מגא קא מכוין וי"ל אף על גב דאיהי מסיק לשרורי מגא כיון דאי אפשר אא"כ רפו מעיקרא גבי שבת חייב דמודה ר"ש בפסיק

רישיי ולא ימות, כך מתרציי בתוסי: והוא שקשרן. פיי לא קשירה ממש הוא דא"כ תיפוק ליי משום קושר ואם לחייבו שתים

מ"ש גבי עור (דאמרי) [דאמרת] דחולש בשבת הייב אלמא דחולש היינו גווז. ובירושי פי שהיטה] אלא גבי צמר מן הכנף שאין סופו לתלוש ואין תלישתו צורך י"ט ושפיר הקשה חמאות ומשני שאני כנף דהיינו אורחי' לאו למימרא דאסור ביייט לתלוש מן העוף [במקום דתולש לאו היינו גווו ואקשיי עלה מהא דתניא התולש את הכנף הקוטמו והמורטו חייב ג' בכורות פ"ג (כד:)השוחט את הבכור עושה מקום לקופיץ ובעי בש"ס כנגדו בי"ט מהו ומסיק חשיב גווז ומותר משום צורך אוכל נפש ה"ה קודם שחיטה. והא דקאמר הש"ס במסכת ניתן לדחות מלאכה זו כלל ממילא קודם שחיטה אסור אבל כיון שבררנו דאף אחר שחיטה מלאכה זו לדחות לצורך אוכל נפש כיון דלצורך היינו לאחר שחיטה איננה מלאכה א"כ לא הוה אמרי׳ דאחר שחיטה איננה מלאכה כלל וקודם שחיטה הוי מלאכה א"כ כיון דלא ניתן זו לדחות לצורך אכילה אף קודם שחיטה מותר ועכשיו נמי צורך קצת הוא דבשלמא אי לצורך שחיטה כיון דלאחר שחיטה ע"כ יתלוש הנוצות לצורך האכילה הרי ניתן מלאכה כמו בחיים. ומכאן אני אומר שמותר לחלוש ביום טוב מן הנוצה של עוף קודם שחיטה העופות אפילו מן השלח מלא הסיט כפול חייב אלמא חיוב משום גוזז ישנו לאחר שחיטה דקצירה איננה רק בגידולי קרקע. ובתוספתאנמי תניא הגווז מן הבהמה ומן החיה ומן מחיים ולא אחר שחיטה דא"כ היינו קוצר אלא דוקא משום גווז חייב ולא משום קוצר כיון דלאר שהיטה שייך גמי גויזה דלאו משום עוקר דבר מגידולו הוא דנימא דחייב עלה הא ראמריי **תולש היינו גווו.** שמעיי מינה ראינו מחויב בתולש מחיים יותר מלאחר שחיטה אין זו מלאכה בעצמה אלא שמרכיבין זע"ז כעין קשר:

הגדול רמב"ם ז"ל [שאוסרים], ואני איני כדאי לחלוק, אבל האמת יורה דרכו: ליכא למיסר משום תולש כלל. אבל ראיתי למקצת מחברים האחרונים ובכללם המחבר דכל ביד תולדה דתולש הוא וכל בכלי תולדה דגוזז והשתא אמריי דכולן משום גוזז הלכך בגידולי קרקע (צו.) הא מבעלי היים משום גווז איכא משום תולש ליכא ומעיקרא קס"ד ובבהמה דלאו אורחיי הוי מלאכה כלאחר יד ופטור ומשום תולש ליכא דלא הוי תולש אלא דגויוה אלא בכלי אלא אנן הכי קאמריי כיון דמשום גווז הוא כי אורחיי חייב כגון בעוף אי הכי בבהמה (לתסור) [ליחייב] דהא אורחיה הוא לתלוש ביד דבר מגידולו ולאו אורחיי והאי דנקט משום גווז לחייבו לאחר שחיטה נמי דחדא תולדה לשני אבות ליכא לעולם ועוד מלאכה זו כמו אצל אוכל נפש וליכא למימר דבעוף מחיים אסור משום תולש דבר מגדולו למדנו שביום טוב מותר שאין הילוק בין מחיים לאחר מיתה ונתנה יום טוב לדחות אצל העוף המתה חייב משום גווז כדרך שחייב גיוז עצמו בשלחין לאחר מיתה וכיון שכן ממילא לו גיזה תלישתה גיזתה ברם הכא אינו הייב עד שיגזוו ע"כ. למדנו עכשיו שהתולש מן ירמיה בעי מחלפי שיטתיי התולש כנף מן העוף המורטה הקוטמה חייב ולא דמי' עוף שאין כדעתי' דאתפלנין התולש בקדשים ר' יוחנן אמר חייב רבי שמעון בן לקיש אמר פטור רבי רבי הילא בשם רבי שמעון בן לקיש מזו התולש בקדשים פטור א"ר יעקב בר אחא רשב"ל ומכאן ותולש את השיער ובלבד שלא יזיזנו ממקומו וכן תולש את השיער לראות את המום כלל גדול (ה"ב) איתא, וה"ג התם: תמן תנינן השוחט את הבכור עושה מקום לקופיץ מכאן

דף עה תנו רבנן הצד חלוון והפוצעו אינו חייב אלא אחת. תימה הוא שהי לו לשנות הפוצע

חלזון פטור ר' יהודה מחייב: והא דאמרי שייה דכמה דאית ביי נשמה ניחא טפי כי היכי דליציל צבעיי. ופירש רש"י ז"ל שהיה טורח לשמרו שלא ימות. פי' לפירושו: והוא (פוצעו) בדרך שאפשר שלא ימות ואם מת לא נעשה מחשבתו והיינו דקרינן לי' מתעסק. ואחרי פירשו דהו"ל מלאכה שא"צ לגופה דלא ניחא לי' במיתה, ולא דייק. וק"ל, לרבי יהודה מיהא ליחייב תלת כלומר חדא משום נטילת נשמה ואפשר דלדבריהם דרבנן קא"ל דאף על גב דפטריתו לי' משום נטילת נשמה אודי לי מיהת דחייב נמי משום דישה. ונ"ל דלרבי יהודה נמי מתעסק פטור דהא

קשה ליי ולא איתעבידא מחשבתו: ולרב **משום צובע אין משום נטילה נשמה לא.** פיי א"כ קשיי מתניי דקתני צובע ושוחטו

בתרתי, ופריק אימא אף משום צובע: **השף בין העמודים.** פירש רש"י ז"ל, השף בקרקעות הבנין שהעמודים נשענין עליו כדי שיהא חלק חייב משום ממחק ולא מסחברא אלא משום בונה ובשדה משום חורש כדאמריי בגומא. אלא ה"פ: השף העור בין העמודים כדי לרככו חייב משום ממחק שכן דרך הרצענין

להחליקו ולרככו בכך ומפורש בירושלמי המוחקו מה מחיקה היי במשכן זעירא בר חנינא בשם רי חנינא אמר שהיו שפין את העור עייג העמוד. חייב משום מאי חייב רי יוסי בשם

רבי יודא בן לוי ור' אחא ר' יודא בן לוי בשם ר' יהושע בן לוי, משום ממחק:

לאפוקי מזר"יח זמחייב אתולדה במקום אב. איכא דקשיי, לאפוקי מזר"א מרישא שמעת מיני דקחני חייב על כל אב מלאכה ומלאכה ומשמע ולאו אחולדה במקום אב וקחני נמי העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא חטאת אחת. ומפרקי' אי מרישא את על כל אב מלאכה לאפוקי קצר וקצר בהעלם אחד ועושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא חטאת אחת. ומפרקי' אי מרישא הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב אל אב א' שתים שהעוש' מלאכרי אחת היינו רישא והכי קתני חייב על כל אב מלאכה ולא על אב א' שתים שהעוש' מלאכרי הרבה מעין מלאכה אלא חייב על כל מלאכה ומלאכה. ומיהו בכריתות (מז:) מוכח מרישא דאתי' אב מלאכה אלא חייב על כל מלאכה ומלאכה. ומיהו בכריתות (מז:) מוכח מרישא דאתי' כר"א ומוקמי' לה כפשטא ואתיא כרבנן וי"ל דאף על גב דמרישא שמעת מינה לאפוקי מור"א מתים נמי בהך משנה אחרייתי לאפוקי לה נמי מדר"א ומיבע שמעת מינה לאפוקי לאפוקי מדר' יהודה תנא אלו אגב אורחי' לאפוקי לה נמי מדר"א וכיוצא בה הרבה בתלמוד: ודאמר' נמי חסר א' וא"ל א' מרישא ה"א חנא ושיר אכל סיפא כיון דחנא אלו ליכא למימר ודאמר' בעים חסר א' וא"ל אי מרישא ה"א חנא ושיר אמרת חני ושיר' ועוד ממשנה יהירה דוקא ארוני בודמי מיחי איו ווא אלו איני היה אלו ואת אמרת חני ושיר'. ועוד ממשנה יהירה דוקא ארוני מייר בודמי מייר הוא אלו ואת אמרת חני ושיר'. ועוד ממשנה יהירה דוקא ארוני ושיר כדאקשי' בעלמא חני תנא אלו ואת אמרת חני ושיר'. ועוד ממשנה יהירה דוקא

אלו ולא יותר: ודא"ל רבנן **שובט הרי הוא בכלל מיסך מדקדק הרי הוא בכלל אורג.** קשיא נמי, דהא כל מלתא דהוי במשכן אע"ג דדמיא לה חשיב לה וי"ל שובט ומיסך מדקדק ואורג א' הן

לגמרי ולא שנים הדומין:

ארייי בר הנינא הא דלא ברייש. פירוש כולה מחניחין, דמחני קחני כל הכשר להצניעה ומצניעין כמוהו אזלי בחר רובא דעלמא ואלו רייש לא חייב אלא מצניעיהן ממש וסיפא נמי דקחני אינו חייב אלא המצניעו דאלמא מצניעי לא בעי שיעורא כלל דלא כרבי שמעון דאלו רבי שמעון קאמר כל השיעורין הללו למצניעיהן, כך פירש רשייי ז"ל. ואף על גב דבחר הכי מייחיי בגמרא פיסקא דסיפא דמחניי משום דארישא איחמר מחניי דלא כרבי שמעון וכולה בכללא והדר מייחי לסיפא דהוא בנחוד אחיא דלא כרשב"א. ומצינו פסקא אחרונה שבמענחינו שהביאו אוחה בגמ' ראשונה ואחר מביאים הראשונה ומדברים עליה ואחר מהן בפ' חזקת הבחים (ב"ב לו.):

דף ער והתניא כגרוגרות אידי ואידי חד שיעורא הוא. ואי קשיא לימא כגרוגרת, יש לומר אי תנא הכי הוי אמינא משום דחזי לאדם קמ"ל דטעמא משום טלה הוא דחזי לי' וכן אתה

מפרש בכ"מ שאמרו (ו)כיוצא בה, כי ההיא דלקמן באידך פירקין (שבח ע"ח ע"ב):

המוציא כדי גמיעה. אין שיעורו ידוע לנו, והוא פחות מכדי רביעית כדמוכחא מתני ואין
צריך לומר שהוא פחות מכגרוגרות ואע"פ ששיעור חולב כגרוגרות כדאמרינן בפי המצניע
התם הוא משום דאין אדם טורח לחלוב בפחות מכן אבל הוצאה בכדי גמיעה חייב ובמסי
יומא גבי יוה"כ פליגי תנאי מ"ס כדי רביעית ומר אמר מלא לוגמיו ומר אמר כדי גמיעה
למדנו מ"מ שאינו רביעית ולא מלא לוגמיו ומסחברא גבי שבת כדי גמיעת אדם בינוני
קאמרינן ולא לעוג מלך הבשן ולא לכל אדם בשלו אלא בשל עולם שמין בבינונית, ואפיי
למ"ד גבי יוה"כ לכל חד וחד בדידיי משערינן:

פרק ה המוציא יין

रान धर

רביעית שתאו חי רביעית דחי שתאו מזוג רביעית מזוג ולא פרש שם מזיגתו בכמה ובודאי רובע רביעית דהוי לדי כוסות רביעית וזו אינה קושיא כלל דהכי קאמר צריך שיהא בכל אי דגרסי' בפי ע"פ (קח:) ד' כוסות הללו צריך שיהא בהן כדי רביעית אלמא שיעור כוס למזיגה דרבא ברי' דר"י בר חמא אלמא מזיגה יתירה הוא. ובתוס' מקשי' מהא (דתניא) מזיגה יתירתא הוא ואין רוב ב"א מוזגין כן כדאמר ר"י במסי נדרים (נה.) דמי האי מזיגה ולמה מצטרפין דודאי אפיי לרבא דאמר כל חמרא דלא דרי על חד תלתא מיא לאו חמרא הוא וכדי שימוגנו בחד תלתא מיא הרי אינו עומד למזוג כולי האי שמעוט אנשים הן מוזגין כן בה השתא נמי חשיב לשתיה שכל שעומד למווג כמווג דמי אלא אי אמרת רובע רביעית דרבא וה"ק אא"ב מזיגה שני חלקי מים ואחד יין כיון שא"א לשתות יין אלא במזיגה כיוצא לפרש דאביי נמי סבר דשיעור יין בכדי שימזגנו ויעמוד על רביעית ולא פליג אלא אמזיגה לא מצטרף מים בהדי' ויין קרוש בכזית לדידי' הוא שיעור מזינת הכוס בשאינו קרוש. ויש לומר לדבריו דר"י אקשי ליי אבל איהו סבירא ליה שיעור בכדי מזיגת הכוס חשיב ואפיי בקרוש לאו בר מזיגה הוא בעי רביעית ממש ובשאינו קרוש מזיגתו מצטרפת עמו ואפשר והא א"ל אביי לרב יוסף דלמא ע"כ לא אמר ר' נתן הכא דכזית בעי רביעות וכו' אלמא נאביי מי ליח לי' ששיעור יין ברביעית ולא חייבו אלא בכדי שימזגנו ויעמוד על רביעית באפי נפשיי בלא צירף דמים אבל רובע רביעית לא חשיב לשתיי כלום. ואיכא למידק הכא, ברכה קאמר דהוי קרוב לרביעית וחשיב דאית ביי שיעור שתיי כמלא לוגמיו או יותר מעט לאו יין שיכול אדם למזוג בו במים כוס יפה קתני אלא יין כמו שהאדם עשוי ליחן בכוס של נרא' דכ"ע כוס של ברכה שיעורו ברביעי הוא ואביי ה"ק מים בכד ומצטרפין אלא מחני ועוד מים בכן ומצטרפין. ויש לפרש דאביי פליג אשיעורא דרביעית ופשיטי הוא. ולי

מודה היי אביי דשיעור כוס של ברכה רביעית שכך הוא שיעור כל המשקין רביעית יין לנזיר רביעית ליוה"כ. ויש מקצת נוסחאות משובשות שכי בהן בההוא דערבי פסחים מאי כוס יפה דקאמר שמואל בהאי שעורי לכל חד וחד דהו"ל רביעית לכולהו ואין בנוסחאות מדוקדקות כן אלא אידי ואידי חד שיעורא הוא וכן גריס הר"ר שמואל ז"ל ואפיי להאי גירסי נמי (קי) דסוגיא דהתם אליבא דרבא, אבל אביי מפרק לה כדאמרן:

राष्ट्र स्वा

דעלמא ברביעית כשתיה פי' לפירושו שמאחר שהן ידועין לרפואה ובכ"מ מתרפאין מהן רפואתן מצוי' בכ"מ כשתייתן במקומן ויותר ודאמרי' נמי דשמואל דאמר כל שקיינו מסו ומטללי לבר ממיא ר"ח ז"ל גריס בה מסו ומצערי בר ממיא דמסו ולא מצערי ופי' שהמים ומטללי לבר ממיא ר"ח ז"ל גריס בה מסו ומצערי בר ממיא דמסו ולא מצערי ופי' שהמים ומטללי לבר ממיא הי"ח ז"ל גריס בה מסו ומצערי בר ממיא דמסו ולא מצערי ופי' שהמים שהשתיי' אינה אלא ברביעית כיון שהוא עושה רפואה ופעמים שעושין מהן רפואה לקילור רפואן שכיחא והולכין אחר רפוא' קטנה שלהן לחומרא שהוא רפואות הקילור. ולפי הפי' הזה ראוי לפרש כל שקיינו כגון העשויין לרפואי כגון אספרגוס וחבריו. ויש לדקדק אחר פי' של רש"י ז"ל דהואיל ושתייחן שכיחא ורפואתן לא שכיחא אע"פ שהוא רפואה טובה לעין יותר מכל הקילורין בתר שתי' הו"ל למיזל ויש לפרש דמעיקרא כי אמרי' רפואתן לא שכיחא משום דאיכא שקיינו אחרינא דמסו בהו ועדיפי ממיא קאמרי' והשתא מתרץ רפואתו נמי שכיחא דהא מיא עדיפא מכולהו שקיינו ואע"ג דשתייתן שכיח' טפי דשכיח' ושנית א אייל בהו להומרא אייל בהו ביין היייל היייל היייל היייל העיים בהו ועייפי ממיא קאמרי' והשתא מתרץ הואר בייים בהו ועיים בהו היייל לא שכיחא אייל בא שריים אייל הלא מיי אייל הלא שיים בהו ועייפי אייל המייל היייל העיים אייל היייל העיים אייל היייל המייל העיים אייל היייל היייל העיים היייל היייל היייל העיים א היייל העיים היייל הייל היייל הי

רשכיתא אזיל רבנן לחומרא אע"ג דלא שכיחא כולי האי: **אטו מצניע לאו מוציא הוא.** נראה שכך פירושו הול"ל בד"א כשאר כל אדם אבל המצניעו בכל שהוא מדקאמר במוציא משמע דמצניע לאו מוציא הוא ואלומי אלי' לקושי' דהו"ל

למידק אטר (אחר שלא הצניעו) [מצניע שלא הוציאו] מי מחייב במשהו:

אמר אביי הכא במאי עסקינן בתלמיד. וה"ק במה דברי' אמורים במוציא שאינו מחשב

כלל אלא להוצאה שנצטוה עלי' אבל במצניעו רבו חייב זה במחשבתו של רבו לפי שדעתו

מלוי בדעת רבו ואלו תוא במה דברי' אמורים בשאר כל אדם אבל במצניע כל שהוא הייתי

אומר שאין שום אדם מתחייב בכ"ש אא"כ (המצניעו) [הצניעו] הוא עצמו ולפיכך שנה

בר"א במוציא כלומר אדם שאינו מתכוין אלא להוצאה בלבד ואינו יודע חשיבותו של

דבר ואם הוא מוצנע חייב. ומני, ר"ש הא פליג עלי' ואלו רשב"א בלא רבו נמי מחייב זה

במחשבתו של זה, [אלא כת"ק]. ורש"י ז"ל מוקי לה כרשב"א, ואינו מחוור דאיהו לכל אדם

מחייב בזה במחשבתו של זה ולא היה צריך לאוקמי בתלמיד שא"ל רבו וכולה אוקימתא

דאביי ועוד למה לי לדוחקה ולאוקמי כיחידאה ה"נ הוי יכול למימרא לפי פירושו הכי בד"א

במוציא שלא הצניעו אבל הצניעו כ"ש ואי משום דברישא איירי רשב"א אדרבה משמע

דרבנן הוא דקתני רישא סתם דם וכל מיני משקין ברביעיי והך סיפא לאו בתר רשב"א גרירא דנימא כולה מילתא דידיה הוא אלא סיימו רשב"א ורשב"ג מילתייהו ואתאן לת"ק ועוד דאי הוי אפשר למימר דה"ק בד"א במוציא דבר שלא הצניעו וכוי וכרבנן לא הוי מקשי בגמי אטו מצניע לאו מוציא הוא דפשיטא לן דאיכא חילוק בין מוציא שאינו מצניע למצניע דהא איפלגי בה במתניי. ואיתא נמי בפי כלל גדול וכלישנא דברייתא לא משני מידי אלא

ש"מ דלישנא דברייתא לא דייקי לי' כדפרישי: מחני: **נייר כדי לכתוב קשר של מוכסין והמוציא קשר מוכסין חייב.** יש לפרש דסד"א דהמוציא קשר מוכסין פטור והמוציא נייר כדי לכתוב עליו קשר מוכסין לא נתחייב בשביל שהוא מיוחד לכך שהרי אפי' בקשר עצמו פטור אלא מפני שהוא שיעור לכתוב עליו שתי אותיות דידן שהוא שם משמעון ובית אחיזה שהוא קשר מוכסין לפיכך חזר ושנה שהמוציא קשר מוכסין חייב שהוא דבר תשוב בעצמו. ויש לפרש והמוציא קשר מוכסין חייב אפי' לאחר שהראהו למוכס, וסתמא כר' יהודה:

דף עט

עד שיאמר לוה פרעתי ולא פרעתי. פי' הכא במאי עסקינן שבקש ולא מצא עדים שמחו אותן שחתמוהו ואין שום אדם מכיר התם ידן שאלו היה הדבר ספק השטר חשוב וראיי שמא יביאו עדים ויקיימוהו ואין לומר שצריך הוא להחזיר השטר ללוה ולפיכך הוא פטור, שהואיל ולא מצא עדים שהוא מזוייף בודאי, כך ה"ה שיהא מונח בידו של מלוה זה שמא ימצא עדים לקיימו או עד שימצא הלה עדים שהוא מזוייף או עד שיבוא אליהו. ואפשר לפרש שאפיי הדבר ספק הואיל ולא מצא עדים עכשיו אינו מתחייב משום שמא ימצא עדים עמ"מ אינו ידוע אם הוא דבר הראוי אם לאו. וא"ת עד שלא אמר פרעתי אמאי חייב למאי מהני ליי שטרא אי מודה ליי אפי בלא שטר נמי חייב אי לא מודה ליי הא אמרת פטור והשטר פסול וי"ל לא חציף אינש למימר שטרא זייפא הוא אא"כ הוא אמת שהוא מתיירא שמא יבואו עדים ויעידו ונמצא שהוחזק כפרץ ובפרעון נמי מחבייש דא"ל אידך אי פרעתני שטרן בידי מאי בעי ואי לא נפיק שטרא מתותי ידיי א"ל לא היו דברי מעולם וי"א מהני לזה דאי מודה בה גובה מהיחומים ואינן יכולין לומר פרענו ואי לאו שטרא יכולין לומר לוה דאי מודה בה גובה מהיחומים ואינן יכולין לומר פרענו ואי לאו שטרא יכולין לומר

ממנו אחר שיודה לו בב"ד:

רייי סבר אין כותבין שובר. פרש"י ז"ל ומ"ה צריך ליה שאם לא יחזיר לו שטרו הדין נותן שיחזיר לו ממון שפרעו ומכאן למדנו דבר זה ואין לנו ראיה ממקום אחר שהיה במשמע שאחר שפרעו אפיי למאן דאמי אין כותבין שובר אינו חייב להחזיר לו שאינה אלא חששא יאבר שטרו והואיל ופרעו פרעו. ור"ח ז"ל פיי כגון שפרעו ולא עמד עמד בדין ולרבון דאמרי כותבין שובר א"צ לי' זה לשטר שהוא מוציא שוברו ולר"י דאמר אין כותבין שובר

הוא צריך לו כדי שלא יוציאנו מלוה ויגבה בו פעם אחרת. ונראה שהוא ר"ל דלרבנן כיון דכותבין שובר וחששא דצריך להיות שומר שוברו מן העכברים לאו חששא הוא אין שמר

זה כלום לר"י כיון דחששא היא שטר זה ראוי הוא ומתחייב עליו המוציא: **כדי לכתוב עליו את הגט.** פרש"י ז"ל תורפו של גט, דהיינו שמו ושמה ומקום העדים והזמן והרי את מותרת לכל אדם והזקיקו לומר כן כדי שיהא שיעור דפתרא דמליח וקמיח מעט משיעור עור דמליח ולא קמיח ויפה פירש וא"ת בגט הא בעינן ודן ותורפי דגיטא מיתי קלף מעובד הוא ושיעורו גדול משיעור עור כדתון במתני ופרש"י ז"ל עצמו דאיידי דימיו יקרים לא עביד מיני קשר מוכסין אלא לתפילין ומזוזות, ולא מתחייב בשיעורא זוטא. מ"מ למדנו דסתם עיבוד היינו מלוח דהא אמרן לעיל דבין מעובד ובין שאינו מעובד שיעורן לעשות ממנו קמיע וכאן במליח וקמיח שיעור אחר לכתוב גט אלמא סתמא לא לקמוחי קאי אלא למלוחי דהיינו עבוד כדאמרן בפי כלל גדול (שבת עה:) היינו מולח היינו

מעבד וכוי:

עבתפלין שמע ישראל. הימה הוא ותיקשי ליה רישא אסיפא כדקשיי ליי במתניי. ויש לי

לפרש דקס"ד דהכי קתני קלף ודוכסוסטוס סחמן למזוזה והמוציאן בסחם כדי לכתוב עליהן

מזוזה והמוציא קלף מפורש לכתוב עליו תפילין או שהצניעו לכך שיעורו בכדי פרשה קטנה

שבתפילין ומש"ה מקשיי סתמא אסתמא דמתניי דודאי מתניי לאו להצניעו לתפלין קאמר

דסתמא קתני ודומיא דהנך כולהו. ומקצת נוסחאות יש שגורסין תחלה קלף ודוכסוסטוס

כדי לכתוב עליו מזוזה ותו לא והדר מייתי הא מדקתני סיפא קלף כדי לכתוב עליו תפילין

וכרי ומקשיי ולטעמיך תיקשי לך היא גופה וזו מיד מגיה סופרים הוא:

אלא כי תניא ההוא בסיית. מהא שמעיי שס"ת נכתב על הגויל ועל הדוכסוסטוס ועל הקלף ומיהו מצותה על הגויל ומ"ה קתני על הקלף ועל הדוכסוסטוס כשרה משמע אבל לא תעשה וארחה דבני תלמודא למכתב אגויל כדתנן בגיטין גוילין שבו לא עבדתין לשמן. והא דאמריי בב"ב שיעור ס"ת בכמה בקלף אינו יודע משום דיעבד כשרה ובדין היא דהו"ל למישאל בדוכסוסטוס אבל שמא יודע היה שלא נחנו חכמים שיעור לדוכסוסטוס א"נ אם היי אומר לו שיעור לקלף היי חוזר ושואל בדוכסוסטוס אבל מבקלף לא ידע לו שיעור כ"ש בדוכסוסטוס. וכי ר"ח ז"ל שם בשלהי פ"ק דב"ב אע"ג דגרסיי בירושלי (מגילה א,ט) ובקלפים לא נתנו חכמים שיעור וכוי ורב אמר כששאלו אותו שיעור ס"ת בכמה איני יודע ובקלפים לא נתנו חכמים שיעור וכוי ורב אמר כששאלו אותו שיעור ס"ת בכמה איני יודע לתחלה לעשות בקלף ומ"מ מצוה מן המובחר אינה אלא בגויל, ע"כ. והרמב"ם ז"ל אמר לכתחלה לעשות בקלף ומ"מ מצוה מן המובחר אינה אלא בגויל, ע"כ. והרמב"ם ז"ל אמר לתחלה לעשות בקלף ומ"מ מצוה מן המובחר אינה אלא בגויל, ע"כ. והרמב"ם ז"ל אמר לכתחלה לעשות בקלף ומ"מ מצוה מן המובחר אינה אלא בגויל, ע"כ. והרמב"ם ז"ל אמר

תמה וליכא א"ג דלאו ספר מיקרי, אבל לדידן דאית לן עבודין אחרים שאינן יכולין להזדייף שכל שאר העבודין שלהן יכולין היו להזדייף ואפשר שמפני כך פסלום לס"ת דבעינן כתיבה קיימי אלא העפצים כדאמריי בגטין והא בעינן כחב שאינו יכול להודייף בדעפיצין משמע עפיצי, וכן פיי הרמב"ם ז"ל הספרדי. ומיהו אפשר שהוא אמת, לפי שלא היי להן עיבוד של בחדתא יתפור ולא עתיקתי עתיקתא ממש ולא חדתא חדתא ממש אלא הא דעפיצי והא דלא אלא שאין עפיצן ניכר מחמת יושנן או מחמת דבר אחר כדאמריי ה"מ בעתיקתא אבל נקרא דפתרא שיש עבוד א' מכשיר, כגון שלנו. וזו אינה ראיי, לפי שאין פיי דלא עפיצן והא חניא לא יחפור ל"ק הא דעפיצין הא דלא עפיצין אלמא כוחבין ס"ח אדלא עפיצן ואינו לדבר מהא דגרסי בפי הקומץ (מנחות לא:) קרע הבא בתוך שנים יתפור בתוך גי לא יתפור שלא אמרו חכמים עפיץ דוקא אלא יש עבודין אחרים שהן מכשירין כעפצים הללו. וראיי והקלף והדוכסוסטוס שלשתן בעפצים שנו. ובתוס' הכמי הצרפתים ז"ל ראיתי שאמרו ונטראים בלשון לע"ו גל"א ולפי דברי קצת חכמי ספרד שלש עורות הללו שהם הגויל אבנא דלא משפרין ולא כאשר עלה על דעת רבים שנקרא כן מפני שהוא מעופץ בעפצים והדוכסוסטוס שהוא עור א' חלוק לשנים כמו שפירשו הגאונים ז"ל ואמרי' בב"ב גויל בלא ראיה ואפיי אפשר לאוקים במסקנא במזוזה. ופיי לשון גויל, שלא נקלף ממנו כלום בגויל לא מפרשא להתירא ועוד דלא פלגיי אנן אאוקימתא דגמי דמוקיי ס"ת כשרה בכולן דבמסקנא מזווה כשרה בקלף ובדוכסוסטוס ברייתא בס"ת קיימא כדמעיקרא חדא במזוזה

השתא דאתית להכי לרב נמי לא תימא דוכסוסטוס הרי הוא כקלף אלא אימא קלף הרי הוא בדוכסוסטוס. לפי פשטה של שמועה רב לית ליה הא דתניא הלכה למשה מסיני מוזה אדוכסוסטוס למצוה דהא איהו כר"מ ס"ל וכדרשב"א ואיהו הא אמר היה כותבה לכתחלה משמע וא"נ אף ע"ג הדוכסוסטוס קתני. אבל רבינו הגדול ז"ל כ' בהל' מזוזה על הדוכסוסטוס במקום שער. והא דאמרי מזוזה על הדוכסוסטוס למצוה אבל אם כתבה על הקלף כשרה. (וא"א) [ואפשר] דאע"ג דתניא רבי מאיר היה כותבה לא לכתחלה אלא הקלף כשרה. (וא"א) [ואפשר] דאע"ג דתניא רבי מאיר היה כותבה לא לכתחלה אלא פעמים שלא נזדמן לו דוכסוסטוס וכותבה על הקלף וכדתניא בפ' הקומץ (מנחות לא:), רבי מאיר היה כותבה על הדוכסוסטוס כמין דף ועושה לה ריוח מלמטה וריוח מלמעלה ופרשיותי פתוחות ואוקי מצוה למעבדינהו סתומות ואי עבדינהו פתוחות ש"ד ואע"ג דלא ופרשיותי פתוחות ואיד ואע"ג דלא ומשער דה"ק אע"פ שמצותה על הדוכסוסטוס פעמים כותבה על הקלף כשירה כשצריכה ואפשר דה"ק אע"פ שמצותה על הדוכסוסטוס פעמים בותבה על הקלף כשירה כשצריכה ואפשר דה"ק אע"פ שמצותה על הדוכסוסטוס פעמים בותבה על הקלף כשירה כשצריכה ואפשר דה"ק שנמדת במקום התורפה או של רבים לפי שאינה נבדקת אלא פעמים ביובל ור"ו כרי לקיים דברי רבינו ז"ל שהוא סובר דרב נמי אית לי הלכה לכתחלה כדאמר

קלף הרי הוא כדוכסוסטוס ומשמע דכולהו גמירי דוכסוסטוס למזוזה ואע"ג דרב נמי אמר כוחבין לאו דוקא דהא מעיקרא כי אמרינן דרב אתפלין קאמר כוחבין לאו דוקא לכתחלה אלא דיעבד השתא נמי ל"ש. ור"ח ז"ל כי קלף ודוכסוסטוס לענין מזוזה שהיא נכתבת על זה ועל זה אבל תפלין אין נכתבין על דוכסוסטוס וכן הלכה ע"כ ומקצת מחברי ספרים שפסקו שאם שנה בזה ובזה פסולין [אלא לעולם תפלין] אקלף מזוזי אדוכסוסי אין לנו לסמוך עליהן דהלכה כרב דהוא אמורא ומעשה דרי [מאיר] (נמי) כמו שפסקו הראשונים ז"ל. ומזוזה בגויל אינה מתחוורת בשמועה, ומדמקשיי לעיל מזוזה אקלף מי כחביי ולא אמריי אקלף וגויל ועוד מדקתני ברייתא דמזוזה קלף ונייר ומטלית ולא קתני גויל ש"מ בגויל כשרה דההיא ברייתא כולהו פסולי [אתא] למיתני. ועוד טעמא דמשתמרת בגויל בגויל כשרה דההיא ברייתא כולהו פסולי [אתא] למיתני. ועוד טעמא דמשתמרת בגויל בגויל בשרה דההיא ברייתא בולהו פסולי [אתא] למיתני. ועוד טעמא דמשתמרת בגויל בגויל מערה דההיא ברייתא בולהו פסולי [אתא] למיתני. ועוד טעמא דמשתמרת בגויל בגויל מערי באזיל בה בתר שמור הלכה לכאורה כשרה בגויל נמצאו ס"ח ומזוזה כשרין בכולן ותפילין בקלף לבד. ומצאתי בירושלמי (ה,ג) קלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה בכולן ותפילין בקלף לבד. ומצאתי בירושלמי (ה,ג) קלף כדי לכתוב עליו פרשיות פענה שבמוזוה ולשון פני העור משמע שקלף הוא הצד הדבוק לבשר וכוחבין עליו במקום בשר ממש ודוכסוסטוס הוא הצד שע"ג בהמה שהשיער בו וכוחבין עליו במקום שיער ממש ורו בוא עיקר אע"פ שנהלקו בו הראשונים:

و باد

למימרא דשיעורא דר"י נפיש. פי' פלוגתייהו דר"י ורבון בשכיח טובא ושיעורו גדול ושכיח אבל לא כל כך ושיעור קטן דרבון סברי בתר שכיח טפי אזלינן אע"ג דנפיש שיעוריי. ור"י סבר כיון דאידך נמי שכיח אע"ג דלא שכיח כולי האי בתר שיעורי זוטא אזלינן לחומרא ובעלי הגמרא יודעין שכל אלו הולכין אחר זה הדרך ולפיכך הקשו מזה לזה ואם לא מפני כן אין אומרים בשיעורי שבת זה דומה לזה שכל אחד לפי חשיבותו שיעורו:

Tr GX

הנו רבנן הפי פותחת טהורין קבען בפותחת טמאין. פרש"י ז"ל רכלי עצם ככלי מתכות ממאין, בהכל שוחטין (חולין כה:). ואיכא למידק עליה, דהא חניא בפ"ק דמכילתיי (טז.) כלי עץ כלי עצם כלי עור וכלי זכוכית פשוטיהן טהורין ומקבליהן טמאין ומתניי היא בכלים וא"ת קשיא ההוא דחולין ההוא בגולמי כלי עצם מפורשת שם אבל פשוטיהן ודאי מהורין והך מתניי בפשוטי כלי מתכת היא ועליהן היא שנויה בתוספתא דמסי כלים ומ"ה טהורין קודם שקבען מפני שהן כגולמי כלי מתכת ושקבען נגמרה מלאכתן וטמאין משום כלי מתכת ואע"פ שהפותחת של עץ ואין דינה לקבל טומאה בפותחת הולכין אחר הפין כדתנן בפרק י"ג (דמסי כלים מ"ו), המשמש את המתכת טמא ומתכת המשמשת את הגץ שהור כיצד פותחת של עץ וחפין שלה של מתכת טמאה פותחת של מתכת וחפין שלה של

עץ טהורה שלא כדברי ר"ש שאמר דפותחת כמו שיש לה בית קבול דמי ומקבלת טומאה אלא משום הפין טמאה וכשהן בפ"ע לפי שלא נגמרה מלאכתן טהורין כדפרישית וקתני סיפא ושל גל אע"פ שחברן בדות וקבען במסמרים (כולו) [כלומר] שכבר נגמרה מלאכתן

שהורין: אסור למשמש בצרור בשבת. פירש"י ז"ל משום השרת נימין, וקשיא עליי, והא דבר שאינו מתכוין הוא, ורבא כר"ש ס"ל ואפשר שכל המשמש כדרך שמשמשין בחול כדי לפתוח א"א בלא השרת נימין, ואינו נכון. וטוב מזה פר"ח ז"ל שאמר שאסור למשמש באבן כדי להחליקה דמחזי כמתקן מנא ומ"ה אקשינן לסתכן משום דגידורי דאבנא משתמטא להו

לשיני כרכשתא:

מקום קבוע לבית הכסא מותר לו לטלטל כשעור המכריע, שהוא אגוו, דנפיש מכזית וזוטר מכביצה. וכמה הוא רחוק, חדא שאין לשון הכרע נופל ע"ז שלא נאמר כאן בדרך הכרעה מעור שהי לו לומר כדברי המכריע. [ועוד] וכי דרכן של בני אדם לקנה עצמן במדוכה קטנה של בשמים וקאמרת אם יש עליה עד מותר, ועוד בלא עד נמי לישתיר שהרי כל הכלים ניטלין לצורך גופן ומקומן. והגאונים ז"ל פירשו, ואם לאו מותר לטלטל אבן לקנוח שהוא כהכרע מדוכה קטנה של בשמים שהיא פחותה ממלא היד והדר אתמר מימרא באפי המהוא כהכרע מדוכה קטנה של בשמים שהיא פחותה ממלא היד והדר אתמר מימרא באפי נפשה אמר רב ששת אם יש על האבן עד מותר לטלטל ולקנה בה ואפיי היא כמלא היד ומני שהיא כמזומנת לקנוח, ומן הירושלמי (ח,ו) נסתייעו דגרסינן בה מעשה בביתוס בן וונין שהיי יושב לפני רבו אמר כך אני אומר צריך שיהא יושב ושוקל ביד א"ל הכל מותר חוץ מן העשוי בחפיזה רי הלל בשם ר' ינאי ויש בו כמלא רגל מדוכה קטנה של בשם א"ר ומי לא אמר אלא מדוכה קטנה של בשם הא של בשמים לא:

הא דתנן מי שהיה ביתו סמוך לע"ו והיה שלו ושל ע"ו. פירש"י ו"ל לבית שע"ו בתוכו ונדון מחצה על מחצה שהמחצה שלו נחשבת בדי אמות של כניסה. ור"ח ו"ל כ' בפירושיו וקשיא מכדי בין לרבה בין לר"א משמשי ע"ו איתקש לשרץ כדכתיב שקץ תשקצנו, והתנן (ע"ו מו:) לענין בית ע"ו אבניו ועציו ועפרו מטמאין כשרץ ר"ע אומר כנדה ומפרקי דהא בית גופי כע"ו הוא כדתון ג' בתים הן בית שבנאו מתחלה לשם ע"ו אסור ואמר רבי המשתחוה לבית אסרו וע"ו מטמא כנדה אבל משמשיה כשרץ אלו דברי ר"ח ו"ל ועיקר הן המשתחוה לבית אסרו וע"ו מטמא כנדה אבל משמשיה כשרץ אלו דברי ר"ח ו"ל ועיקר הן לפי גמרתינו. ובירושלמי (ט,א) גרסיי, אית מתני אמרה ע"ו כנדה ומשמשיה כנדה ואית לפי גמרתינו. ובירושלמי (ט,א) גרסיי, אית מתני אמרה ע"ו כנדה ומשמשיה כנדה ואית אמרה ע"ו כנדה ומשמשיה כשרץ כל עצמה אינה קרוי נדה אלא במשמשין וטמאתם אתר תפתר במשתחוה לאפוד עצמו כענין שנאמר ויעש אותו גדעון לאפוד מתני כמ"ד ע"ו

כנדה ומשמשיה כנדה דתנינן אבניו ועציו ועפריו מטמאין כשרץ ר"ע אומר כנדה תפתר במשתחוה לבית עצמו וזה מפורש כדברי ר"ח ז"ל לפי מאי דאמריי בגגוי דילן דמשמשיה

כמבג:

פרק ט אמר רבי עקיבא

ופיי ידיך כמחצה על מחצה. שמחצית אבניו ועציו ועפריו מותר אע"פ שעבדוהו לכוחל לא אסרו דבר שאינו שלהם. [ועוד] שלא השתחוו אלא לשכנגדם ולא לצד האחר שהוא של ישראל, וכן פיי בירושלמי במס' ע"ז (ג,ו). ומוקמי לה כגון שבנה תחלה ואח"כ נסמכה לו ע"ז אבל אם בנו הבית לשם ע"ז א"נ השתחוו לו ואח"כ נסמך להם הכל אסור ומשמע דאסור נמי להסמך לו דהא מתהני מע"ז ומשמע נמי דדוקא במכיר עצים ואבנים שכנגדו. ואי קשיא, למ"ד (ע"ז כט:) ע"ז שנשתברה מאליה מותרת הכי נמי לשתרי כבר הקשו כן בירושלמי ופירשוה כגון שהשתחוו לכל אבן ואבן ואח"כ בנייי א"נ כשעתיד להחזירן (לכליין) [לבניין]. והא דבעי בגמי דילן לקמן (שבת פג.) ע"ז ישנה לאברים בששברה גוי ופרקה מחליותיה וקא מיבעי לי' אי בטל הגוי הזה אם לאו אבל נשתברה מאליה ויכול

מה"מ דדם הנדה מטמא אמר חזקי' אמר קרא והדוה בנדתה מדוה כמותה אי מה הוא עושה במשא עד שימות הבשר ומפרש בגמ' מאי משא אבן מוסמא. ועוד נמי אמרי' בפי דם הנדה ומושב ואמריי במסי נדה בפי בתרא הזב והזבה והנדה והיולדת והמצורע שמתו מטמאה דר"ע ורבנן לרבה ואלו לפי הפיי שכתבנו אין טומאה אלא מטעם דומה לטומאת משכב באוקימתיי דרב אשי אליבא דרבה מוכח בהדיא דהיסט היינו אבן מוסמא והיינו פלוגתייהו דהיינו אבן מוסמא מדקרי לאבן מוסמא משא משמע דמשום משא היא מטמאה וכן לקמן ומוקמי לה באבן מוסמא, ותנן נמי התם (ע"ז מז:) ר"ע אומר כנדה מה נדה מטמאה במשא דהכא בשמעתין משמע דאבן מוסמא מטמא משום משא כדתון מנין לע"ו שמטמאה במשא כלל על המשכבות וזו היא דרך פירושו של רש"י ז"ל וכ"כ במס' נדה (סמ:). וק' להו, זה. ופיי שם בתוסי שהיא אבן גדולה שומא על משכבות ומושבות והזב עליה ואינו מכביד משכב ומושב, [ועוד] ל"ל אבן אפיי כל דבר שהוא תלוי באויר נמי מטמא למה שתחתיו מדין טהור חוץ מן הראוי למשכב ומושב והאדם ואלו בקרא דכל אשר יהיה תחתיו לא כתיב אל הכלי אשר ישב עליו [ובדבר הראוי למשכב ומושב] והיינו גמי דתגן כל שהוב נשא עליו אשר יהיה תחתיו הזב קאמר בפרק בנות כותיים במסי נדה ובת"כ מפיק לה מדכתיב והיושב הכביד על הכלים טמאין כדכתיב כל אשר יהיה תחתיו (וההיא) לעליונו של זב אתא וכל ומטמאה באבן מסמא. פרש"י ז"ל, אבן ששמוה על היחדות וכלים תחתיה אע"פ שלא להחזירה ודאי אסורה:

למימר דלא מיטמא באבן מוסמא אלא דאמר הכי לעיל לרבה אמר נמי הכא לר"א ואפער ולרייע למאי הלכתא איתקיש לשרץ למשמשיי. פיי שטפא דגמרא הוא דהא איבעי ליי במשא שלה ושמא אין דין משכב ומושב בע"ו: שכך שנינו גבי נבלה אבל עכשיו שהוקשה לנדה כל הראוי למשכב ומושב והאדם מיטמאין **רלוקשה רחמוא לובילה.** ק"ל, אי אקשה לובלה אין משא שלה מטמאה אלא אדם המסיט ע"ג אבן מוסמא תלמוד לומר והיושב מקום שהוא יושב ומטמא יושב הטהור ומיטמא: למעלה וכך שנינו בספרא והיושב על הכלי אשר ישב עליו הזב מנין לעשרה מושבות אפיי בכל מטמאי משכב ומושב אבל זו שבשמועתינו שהיא מטעם היסט בטומאה למטה וטהור דהא תניא בספרא. ישב ע"ג עשרה מצעות אפי' ע"ג אבן מוסמא וכו' וזו שהיא כן ישנה מטמא באבן מוסמא בפי בתרא דנדה, זה צ"ע. ונראה דאבן מוסמא כולל בין נושא בין נשא משכב ומושב. וצ"ע שאם מתורת היסט דוקא שלא מצינו לו חבר בכל התורה הרי מצורע וכרעה היא וכן דם הנדה נמצאי טומאת אבן מוסמא משום משא ואינה תלויה בטומאת שנים ופוסל אחד ואבן מוסמא דע"ו נמי כגון שהיא נושאה את האדם עליה או בכף מאזנים מצינו לו חבר בכל התורה וזה ששנינו אצבעו של זב תחת הנדבך הטהור מלמעלן מטמא באבן מוסמא וה"ה לזב עצמו נושאין את הטהור והוא כעין הסיטו של זב שהוא טמא שלא לפ"ד ונפרש שטעם טומאת אבן מוסמא מפני שהמשכב והמושב שהחתיה שאף הן מטמאין כי האבן הואת חוצצת בינו ובין המשכב טמא אע"פ שהאבן אינה מקבלת טומאה וזה נכון שפיי שאם יש אבן על משכב הזב והזבה וישב אדם טהור על האבן אע"פ שלא גגע במשכב ומושב אין טומאי לכלי חרס כל עיקר כדאמריי לקמן (שבת פג:). ובפר"ח ז"ל מצאתי (ב"ק ו.) אין טומאה בכלי חרם אלא מאוירו ובהיסט הזב ע"ג אבן מוסמא ואלו מדין משכב בו אבן מוסמא. עוד הביא ר"נ ז"ל במגלת סתרים שלו שמצא ברייתא בתוספתא כלים לאו משום משכב ומושב נתרבה אנ"פ שנתמעט משכב ומושב מדם הנדה היה סבור לרבות נמי מיטמא באבן מוסמא א"ר אשי אמר קרא והנושא אותם יכבס אותם מיעוטא הוא אלמא בגדים אמר קרא אשר היא יושבת עליו ולא דמה אי מה היא מיטמאה באבן מוסמא אף מדוה משכב ומושב לטמא אדם ולטמא בגדים אף מדוה עושה משכב ומושב לטמא אדם ולטמא

דער השתא לא מדכרינן להקישא דמת ול"ג לר"ע לחומרא מקיש: מוסמא ומשום מיעומא דאבן מוסמא ל"צ הקישא דשרץ ואצטריך משום משמשיי ואע"ג דלרווחא דמילתא נקט לה דאפילו למסקנא דאמרי׳ דאיתקש למת ומת לא מטמא באבן

דף פג

במשא ויפה פי׳ אף על פי שמצינו בכמה מקומות בתלמוד פרכות כגון זו ואין לנו בהם דסיפא מה משמשיי כשרץ לגמרי ולא מיטמי במשא אף ע"ו עצמה כשרץ ולא מיטמאה מי אלימא ממחני. פיי ה"ר משה ברי יוסף בחדושיו דמקשה דקרו ליה סבר רישא דומיא מיחוקמא ליי ברייחא לר"א כלל אמגע דהא קחני ליי למגע בהדיא והן והסיטן בר ממגע [הן] הוץ ממגע והסיט והו"ל למיחני מגע נכרי ונכרית והסיטן ותירוציה אתיא כרבה ולא וכרי ונכריה ואתיא פירכא דרב אשי בפשיטות דלא מתני לי' מגע והן והסיטן דמאי (מן) ז"ל, ולא עלו בתשובת ה"ר יהוסף הלוי כהוגן. ויש ספרים שכי בהן בריש הברייתא מגע סתם שבזב ממא ולא מצינו לו חבר ואבן מוסמא נתרבה מתורת הסיט זה וזה מתוקן בפרש"י טהור נושא הטומאה הוא נקרא משא בלשון תורה והסיט שהטמא נושא הטהור הוא הסיט הוה זהיר במה שפי' הסיט ומשא הנזכרים בתחלה בשני דברים שאינו כן אלא הסיט שאדם ממאין אבל משמשיה היא ולא הסיטה זהו תורף פירושו של זה הרב ז"ל, ונכון הוא. אבל שהסיטו אחרים בין אחרים שהסיטו אותן ור"ע סבר ע"ז הן ב"א הנוגעין בה והמסיטין אותה ע"ז ומשמשיה הן ב"א הנוגעין בה טמאין שבמגע מטמאין כשרץ אבל לא הסיטן בין הם הן האחרים שהסיטו אותה ושנסטו ממנה טמאין וממילא אליבא דר"ע מתרצא ברייתא הכי בני אדם שהסיטו אותן טמאין ולא אם נסטו ממנו ואין צריך לומר אבן מוסמא ר"ע אומר לא שוו לאבן מוסמא. ואתא רב אשי ופריק אליבא דרבה דה"ק נכרי ונכרית וכו' ע"ז הן ומאי הן וליכא למימר דאנכרי ואנכרית קאי נמיי דהא ל"ל לאדכורי נכרי ונכרית ועוד דהא דלא קפליג ודאי אמשמשין דאיהו נמי במגע ולא במשא ס"ל כשרץ אלא אע"ז בלחוד קאי אנייו ואמשמשיי ששניהן מטמאין במגע ולא במשא ולא באבן מוסמא אבל הן דר"ע קשיי ולא באבן מוסמא נמצא דינה חלוק מן הכל ועל מה אמרו הן ולר"א הן דת"ק ניחא דקאי ליה כיון דנכרי ונכרית דינן בפני עצמן לטמא בכל ענין משמשי ע"ז אינן מטמאין במשא מתקיף לה רב אשי אייה מאי הן. פי' הר"ר יוסף הלוי בן מגאש בתשובה דהכא קא קשיא מגמי הרב ז"ל:

קחני ליה והיינו דאוקי ר"א כרבה ולא כר' אלעזר כלל ופשומה היא:

ה"ג בכל הנוסחאות: כדתנן הזב בכף מאזנים ואוכלין ומשקין בכף שניי כרע הזב

ממאין כרעו הן מהורין. ופרש"י ז"ל שלא מצינו נושא את הזב שיהא ממא אלא במשכב

ומושב והאדם אבל כרע הזב ממאין שזהו משא הזב האמור בתורה מגעו שהוא ככולו וזהו

הסיט והא דמייתי כדתנן לענין כף מאזנים אבל לא לענין הדין שכאן מהורין וכאן ממאין.

הכיט והא דמייתי כדתנן לענין כף מאזנים אבל לא לענין הדין שכאן מהורין וכאן ממאין.

בכף שניי כרע הזב מהורין פי' מהורין מדין מדרס שהיא הסיטו של זב ואינו מטמא משכב

בכף מאזנים ואוכלין ומשקין בכף שניי ממאין ובמת הכל מהור חוץ מן האדם ומשכחת לה

בעכרע הזב ולומר דהיכא דברישא מהורין הכא באוכלין ומשקין ממאין. והאי דקתני ובמת

הכל מהור חוץ מן האדם ה"ק הכל בין משכבות ומושבות ברישא בין אוכלין ומשקין בין

שכרע הוא בין שכרעו הן הכל מהור חוץ מן האדם בזמן שכרע הוא שזהו משא שבתורה.

(ואפער) שבברייתא שנויי. בלשון הזה בגמי ולפי שהענין הזה שנויי. במשנה קאמר דתנן וכן במקומות הרבה כאותה שהביאו בסוף ב"מ ותנן נמי גבי אילן כה"ג ואין המשנה כמו שהביאוהו שם אבל מקצתה בפ' המוכר את הספינה. ובפ' האומר במס' קדושין דתנן האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שאתגייר לאחר שתתגיירי ר"מ אומר מקודשת ר"י הסנדלר אומר אינה מקודשת ר"י הנשיא אומר וכו' ואלו במתני' תנן אינה מקודשת סתם ולא שנינו בה לא ר"מ ולא ר"י הסנדלר ולא ר"י הנשיא אלא מפני שהיא רמוזה במשנתינו ומאי דלא פריש במתני' פריש בבריית' מזכירה בשם משנה ועוד יש כמה משניות מסדר מהרות שהובאו בחלמוד בחסר ויתיר כההוא דתנן מראות נגעי' ב' שהן ד' בהרת עזה כשלג

ולא כך היא שנוי לגמרי ואחרת בפי העור והרוטב:

ישנה לאברים או אינה לאברים. נ"ל דלענין טומאי קא מבעיי ליי וכשנשתברה מאיליה ודאי כה"ג אסורה דקיייל (ע"ז כט:) ע"ז שנשתברה מאיליה אסורה אלא הכי קמבעיי ליי כיון דטומאת ע"ז דרבנן לא אחמור רבנן בשבורה א"ד כיון דיכול להחזירה כמאן דמחברא דמיא ומחניי דתנן מטמאין כשרץ בשעבדן לאבן ואבן בפ"ע כדאמרן וזה הפיי למד מעניינו שלענין טומאה נשאלה הלכה זו ולא לענין ע"ז ר"ל לענין איסור, והפיי הראשון דברי בעלי

התוס' ז"ל: **זה זבוב בעל עקרון.** תימה הוא למה הביאו כאן לזאת הברייתא אי למימר דובוב ע"ז היא פשימא דהא קרא כתיב ואת זבוב אלקי עקרון וא"ל אי מקרא ה"א גוף גדול אלא שנקרא כן אבל השתא דכתיב וישימו משמע שמשימין אותה בתוך חיקם אלמא גוף קטן הוא ואין נכון אפשר שהיא גדולה מכזיח. ורש"י ז"ל פיי שזבוב הוא כמשמעו אבל לכך צריך לברייתא לומר שהוא ע"ז גמורה ואדוקין בה מלשון ברית שהוא לשון אהבה וחבה כלומר שלא תאמר בעקרון הוא שעשו כך לזכר ע"ז בעלמא אבל אינה ע"ז גמורה ואינן אדוקין בה. ובירושלמי (ט,א) מצאתי, אבל בע"ז שלימה אפיי כל שהוא דא"ר יוסי בר בון רב חמא בר גוריא בשם רב הבעל ראש הגויה היי וכאפין היה וישימו להם בעל ברית לאלקים פיי ברית ראש הגויה שבו הברית והוא נמי לשון בעל ונראה שהגירסא וכאפון היה כלומר שהיה קטן כגרעין של אפונים ולפ"ז לא מייתי ראיה משום לשון זבוב אלא מלשון בעל עקרין ברית ולומר שהיו אדוקין בצורת ראש הגויה שנקרא בעל והא דקתני זה זבוב בעל עקרין

מפני שנקרא בעל אמר כן או שהוא דבר קטן כזבוב: הא דאמריי **טומאת ע"ו דרבנן ולקולא ולחומרא לקולי מקשינן.** לרבנן אליבא דר"א, אבל לרבה אליבא דר"ע איפכא ס"ל דכיון דבעי לארחוקי ע"ו לחומרא מקשיי ועוד דקראי לחומרא כתיבי וטמאתם וגוי תזרם כמו דוה ושקץ תשקצנו הילכך לכולהו מחמריי דתטמא אפיי באבן מוסמא ומשמשין דלא כתיבי בהו טומאה כשרץ ומיהו לשיעור דשרץ בכעדשה לא מקשיי למת דלא מחמריי בטומאי דרבנן מכלל מאי דאחמיר רחמני בדאורייתא ולא

אשכחן אבן מוסמא ואוהל בדאוריי בחד דוכתי ולרבנן כיון דאבן מוסמא דנדה לא מצינו

26 6

קבין ענסדקה וכוי (בפ״ב) [בפ״ב] דכלים (מ״ב): **רספינה של חרס טמאה כחנניא.** פיי טמאה מגע רבי יוסי אומר אף הספינה טהורה ממגע מחקיף לה רב פפא א״ה מאי אף דמשמע כי היכי דשאר כלי חרס טהור אף ספינה טהורה והלא אין כלי חרס טהור ממגע אלא אר״פ ה״ק ושל עץ בין מדרסו בין מגעו טמא וספינה הירדן טהורי מדין מגע כחנא דדין רי יוסי אומר אף הספינה טמאה מגע, זהו תורף פרש״י

ומגעו טמא שהוא כמשמעה כמו שהוסיף וספינה של חרם טהורה או טמאה ונימא דאף קאי מדין מגע כמו מדרס שטהר ת"ק. ואין פי' זה נכון, שהרי יכול היה להוסיף בעיקר הברייתי קאי אף הא מגע ליחא בברייחא אלא דיוקא הוא דקאמרינן ופריק דאף הספינה טהורה ראמריי מגעו טמא היינו בדיוק כלומר הא מגעו טמא מ"ה אקשי ר"פ מאי אף כלומר אמאי וספינה של חרס ממאה כחנניא רי"א אף הספינה מהורה ופיי ר"ח ז"ל לזו הגירסא דמאי אף אלא אר"פ ה"ק מדרס כלי חרס טהורה ומגעו טמא ושל עץ בין מדרסו בין מגעו טמא וספינה של חרס טהורה כתנא דידן רי"א אף הספינה טמאה כחנניא מתקיף לה ר"פ א"ה מה כלי חרס וטמאה כחנניא. ובפר"ח ז"ל גרסיי, א"ר זביד מדרס כלי חרם טהור ומגעו טמא עץ. וספינת הירדן שהורה בין ממגע בין ממדרס כתנא דידן רי יוסי אומר אף הספינה כמגע אנא דיוקא דברייתא הוא ודייק הא של עץ בין מדרסו בין מגעו טמא מדלא פליג נמי בכלי ה"ר שמואל ז"ל, דהא דקאמר ושל עץ בין מדרסו בין מגעו טמא לא להוסיף על הברייתא עץ דאי לא היכי ליחני דין ספינה של עץ והא לא אידכר שם כלי עץ. ובחוסי מפורש בשם דשכיחא ניה ספינה של עץ משל חרס והואיל ובשל עץ בעי לאוקמי צריך היה להוסיף ושל בה הדין לגמרי וכבר כתבתי לך גדולה מזו בפי דלעיל ויש בו בזו טעם ורש"י ז"ל משום בה ומגעו טמא ודין [דטהורה] ספינה לת"ק יש להוסיף בה כמו שאתה רוצה כדי שיתפרש טמאה מגע כשאר כני חרם ואין זו קושיי שמאחר שהברייתא משובשת וע"כ אתה מוסיף כלי חרס טהור ומגעו טמא וספינה של חרס טהורה פי' אף ממגע ר' יוסי אומר אף הספינה ז"ל. ויש מקשין, ל"ל לר"פ לאוסופי ביה ושל עץ בין מדרסו בין מגעו לימא הכי מדרס

עליי ממה שנימא דקאי אדיוקא דלישנא דת"ק: מה הוא אית ליה טהרה במקוה. פיי לאו דוקא במקוה דהא זב מים חיים בעי אלא סירכא נקיט ומשכבו לאו לביאת מים חיים הוקש דלא בעי אלא טבילת מקוה כדתניא בתו"כ, אלא לטבילה הוקש ומש"ה נקט מקוה בהוא עצמו. וי"ל יש לו טהרה במקוה בשאר טומאות

קאמר ומיהו משום הקישא דמשכב קאמר הכי כדפרישית:

אף משכבו דאית ליה מהרה במקוה. אי קשיא הרי פת שאור שייחדה לישיבה מטמא
מדרס א"ל הואיל ואיכי במינו דהיינו גידולי קרקע כדמתרץ ואזיל ומיהו מעיקרא הו"ל
לאותובי מהא אלא חדא מתרתי פירכי נקט. וי"א דאפיי למ"ד גבי מפץ דרחמנא ליצלן
מהאי דעתא שאני [מפץ] דנמי גדולי מים הן ואפ"ה בסוף מרביי כל דדמי ליה כלל [ואפיי

מפץ] מדכחיב וכל המשכב, ואין טעם זה נכון: **ומה פכין קטנים שטהורים בזב.** פירש"י ז"ל פכין קטנים של חרס שטהורין מכל טומאח

הזב דלמדרס אין כלי חרס נעשה מדרס ובמגע אינן יכולין לטמא שאינן מטמאין אלא מאוירן

ואינו יכול להכניס אפי' אצבעו קטנה בהן ואי משום היסט כל שבא לכלל מגע בא לכלל

משא מדאפקי' רחמנא בלשון נגיעה כענין שאמרו בפ' העור והרוטב (חולין קכד:) גבי

בת"כ יכול יטמאנה מאחוריו נאמר כאן בו ונאמר להלן בו מה להלן מאוירו אף כאן מאוירו והכסא וכו' מחני' בפ"ג דכלים משמע שאין לאלו טומאה כלל. ועוד דהשיב ר"ת ז"ל דתניא כלל. ועוד ששנינו המהורין שבכלי חרם מבלה שאין לה לבזבז ומחתה פרוצה כו' והמטה קטנים מהורים במשא מפני שאין באין לכלל מגע תוך כ"ש אלפסין עירניות שאין להם תוך שאין להם תוך ואף על פי כן במשא הזב טמאות דלא בעי תוך ואינו מחוור שהרי פכין הללו סתומות בכיסוין הן יש להם בית קיבול אלא שנסתם בכיסוין. אבל רש"י ז"ל פיי בתוספתא דביצה דקתני אין פותחין אלפסין סתומין ורשב"ג מתיר אלמא אלפסין עירניות ויפחחם וגבי משא טמאות משום דכפתוחות דמיין דומיא דמוקף צמיד פתיל וכן משמע ממאות במשא הזב ומהורות באוהל המת שהן חקוקית וסתומות בכיסוין עד שיצרפם בכבשן נקוב הוא וכפתוח דמי. וכן היה ר"ת ז"ל מפרש מ"ש במסי ביצה (לב.) אלפסין עירניות אלא שחשב עכשיו לנקבו ואין מחשבתו בלבד עושה שאינו נקוב כנקוב אבל צמיד פתיל אמרי' בחולין גבי קולית המת מחוסר נקיבה כמחוסר מעשה דמי. ופריק ש"ה שאינו נקוב במעת לעת שבנדה וה"ג מוכח בחולין ומתרץ ש"ה שעומד לפתוח וכפתוח דמי וק"ל הא כדאמרי, במסי גטין שמא תסיטם אשתו נדה ובמסי נדה נמי אמרי, מוקף צמיד פתיל שטמא ירוק הזב בטהור ועוד מקשה ר"ת ז"ל הרי צמיד פתיל מטמא במשא הזב אע"פ שאינו במגע ויש לדקדק אחר טעמו, ליטמו במשקין דוב, דלא אפקינהו רחמוא בלשון וגיעה דכתיב וכי לנגיעת בשר אינו מטמא בנגיעת שער דמדכתיב והנוגע בבשר הזב מפקי' ליה בספרא. משא נבלה ומגעה, ואי משום שערה שיכול ליכנס באוירן שהוא מטמא כל שאינו ראוי

כמ"ש רש"י ז"ל למעלה וכל שאינו בא לכלל מגע אינו בא לכלל היסט:

מפץ שטמא בזב א"ד שיהא טמא במת. הקשה ר"ת ז"ל, צמיד פתיל יוכיה שטמא בזב מפץ שטמא בזב א"ד שיהא טמא במת. הקשה ר"ת ז"ל, צמיד פתיל יוכיה שטמא בזב ואיני מטמא במת ופריק נייתי לה בתורת טעמא צמיד פתיל שטמא בזב מפני שהוא מסיטו ומגעו ככולו ואפילו באוירו ואלו במת מאוירו ממא ולא נמהר אלא מפני שהוא מסיטו הוא, ומה מוקף צמיד פתיל שטהור במת אינו ניצול מעת לעת שבנדה משכבות ומושבות הוא, ומה מיקן צמיד פתיל שטהור במת אינו ניצול מעת לעת שבנדה משכבות ומושבות שטמאין במת א"ד שלא יהיו ניצולין במעל"ע שבנדה. ומאי ק"ו שאני מעל"ע שבנדה שהוא שטמאין במת א"ד שלא יהיו ניצולין במעל"ע שבנדה. ומאי ק"ו שאני מעל"ע שבנדה שהוא לו מעל"ע שבנדה מדבריהם כנדה עצמה משכבות ומושבות שלא מצינו בהן צד טהרה א"ד שנעשה בהן מעל"ע שבנדה כנדה עצמה משכבות ומושבות שלא מצינו בהן צד טהרה א"ד שנעשה בהן מעל"ע שבנדה לפי שהן מהורין אף בנדה עצמה ואין אותו ק"ו אלא שטמאין במת ומהורין במעל"ע שבנדה כנדה עצמה. ומיהו לא נהירא לי, דהא מ"מ קולא היא שטמאין בזב בהיסט ואין ממאין במת בהיסט, שהסיטו של זב לא מצינו לו חבר בכל התורה כולו. וי"א דהכא ה"פ ומה פכין קטנים שטהורין בזב לכל טומאותיו בין במשא

בין בהיסט בין במגע הן טמאים במח לכל טומאוחיו מפץ שטמי בזב לכל טומאוחיו א"ד שיהי טמא במח בכל טומאוחיו וא"ל צמיד פחיל יוכיח שהרי אינו טמא אלא במשא הזב ולא במגע. גם זה אינו נכון שאם טהור במח אף הוא טהור במגע דזב חוץ מן המדרס אבל אמח הוא דלהכי נקיט פכין קטנים מפני שטהורין בכל טומאח הזב דאי לא לימא פכין גדולים שטהורין מן המדרס לפי שאין כלי חרס נעשה מדרס כדאמרן אלא דרויחא ליי נקיט:

ואפ"ה טמאין במת בכל טומאותיו מפץ שטמא למדרס הזבה א"ד שיטמי באוהל המת וה"ה קטנים של עץ וטהורין במדרס הזב ואפיי ייחדן לישיבה נמי טהורין שאינם ראוים לכך עץ שיש לו טהרה במקו' כדאמרן והכא פריך משל שיפה ושל גמי. והגאונים ז"ל פיי, פכין דברייתא דהכא בין במפץ של עץ בין במפץ של שיפה ושל גמי היא שנויי והתם פריך משל כדין הטמאין טומאת ז' והרי כל שאין לו טהרה במקוה אין נעשה אב הטומאה ומפרקי טומאח ערב יש כאן הרי טמא הוא לעולם וא"ח מאי טומאח זי שהוא נעשה אב הטומאה כיצד וקמייתי לה בין לטומאת זי בין לטומאת ערב ואם אין לו טהרה במקוה מה טומאת זי הגך דלעיל אריג כל שהוא תתחמאו. ואיכא למידק, דאמריי עלה דהא ברייי במסי ב"ק בפי לא כחיב שק דמשמע שיש בו ביח קבול אלא מעשה עזים אף על פי שאין לו קבול כגון עץ תעבירו במים מקיש עץ למתכות מה הן בפשוטין אף כל כלי עץ בפשוטין. ועוד דהתם העופרת כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר וכל אשר לא יבא באש דהיינו של יש להן מהרה. וי"א הרי כתיב וכל כלי עץ תתחמאו וסמיך לי' בפי שניי' את הבדיל ואת במקוה שהרי נתפרשי טבילה במקבליהן וכיון שכן אף פשוטיהן במקום שמקבלין טומאה אלמא יש להן טהרה במקוה ומפרשי לה במפץ של שיפה ושל גמי אבל של עץ יש לו טהרי איברים ומפרש לה בגמ' בארוכה ושתי כרעים בקצרה ושתי כרעים והיינו פשוטי כלי עץ מהא דגרסיי במסי סוכה (מז.) מטה מטמאה חבלה ומטהרת חבלה מטמאה איברים ומטהרת הן כאוכלין ומשקין שאין להם טהרה במקוה לפי שלא נכחבו בהן בתורה. ויש מקשים מדין אכלים דכתיבא התם אבל פשוטי כלי עץ שלא נכתבו שם לית להו טבילה אלא הרי **ואמאי והא לית ליי טהרה במקוה.** פירש רש"י ז"ל דכי כתיבא טבילה בפי שרצים ופי

לשרץ וכן לפיי הראשון מת לאו דוקא:

מי לא עסקיי דייחדינהו לאשתו נדה וקאמר רחמנא מהור. פירש רש"י ז"ל, דאי טמא
הוא מדרס היכי מציל והא כל דבר טמא אינו חוצץ בפני הטומאה הילכך כ"ח המוקף צמיד
פתיל טהור מכל טומאה דבהיסט נמי לא מיטמי כדפריי דכל שאינו בא לכלל מגע לא בא
לכלל משא ולפיכך הוא מציל על מה שבתוכו. ויש תשובה על דברי רש"י ז"ל הללו ממ"ש
למעלה דמוקף צמיד פתיל טמא אפיי במע"ל שבנדה ואמריי [גיטין סא:] שמא תיסטם
אשתו נדה. וי"א לעולם הכלי עצמו טהור, שאלמלא כן אינו חוצץ אבל מה שבתוכו ממא
בהיסט שהרי ניסט ואינו נכון בטעם לפי שאם בא לכלל מגע אי קרית ליי מפני שעתיד

ליפתח שניהן ממאין ואם לאו שניהן אינן באין לכלל היסט. ועוד דההוא דאלפסין עירניות קשיי ליי כפי מה שפירש רבינו תם ז"ל דמדקתני טמאות וטהורות משמע טומאות עצמן וקתני סיפא ר"א בר צדוק אומר אף טהורות במשא הזב לפי שלא נגמרה מלאכתן משמע שעל עצמן של אלפסין הדברים אמורים. אלא ה"פ: מי לא עסקיי דייחדינהו לאשתו נדה שאם אתה אומר הן טמאין במדרס הזב א"כ מצינו להן טומאה מאחוריהן ואיך חוצצין בפני הטומאה אבל טומאת היסט שאני שהיא טומאת תוך דמגעו שהוא ככולו הוא לפיכך אחורים חוצצין שלא מצינו להם טומאה בכל התורה כולה. (שמועה זו מפורשת בתוספות לרבינו חוצצין שלא מצינו להם טומאה בכל התורה בולה.

41..L: דחמשה בשיתא לא ינקי אבל תשעה ינקי שאין שלשה ביניהם די להן להניקן בערוגה אחת שמא יאריך בזריעת הקרנות ולא יצמצם להיות ביניהם הפרש ויש לפרש דקים להו לרבנן ולעולם הוא מרבה בזריעה הי זרעונים הללו כמו שיכול ואם בא ליטע בה טי זרעונין אסור ויהי בין גרעינים של זו ולאחרת ג"ט ומפרקי לה בממלא את הקרנות וגזירה משום ממלא בין הערוגות שנינו ומש"ה מחריב קרנות של ערוגה זו כדי שיזרע סמוך להן בערוגה אחת לכאן ומותר אפילו בממלא והיינו דמקשיי מעיקרא והאיכא מקום קרנות כלומר דערוגה את הקרנות בין שאינו ממלא מתערבין הן כיון דהוא מקפת ערוגות ומהדר בנוטה שורה בממלא את הקרנות היא כדקא מקשינן עליה והא קא מערבן אהדרי כלומר דבין בממלא אחר ויהיי סמוכין יותר מדינן אי לשמואל דאמר ערוגה בין הערוגות שנינו לדידי' נמי אפילו זה. ולזרע תשעה ולא ימלא הקרנות לא אמרינן משוי האי טעמא שמא ימלא הקרנות ממין קושיא למאן אי לרב דאמר ערוגה בחורבה שנינו הרי ממלא הוא שתי הקרנות גרעינין כגון מכל מקום למה אינן תשעה די בדי קרנות הערוגה ובאמצע כל שורה די ואחת בתוך זו אינה הדדי. והראשונים אמרו שיניקת הירקות הנורעין בערוגה אינה אלא טפה ומחצה ואם תאמר שאין מין זה יונק מגופא של מין זה מותר כדאמריי לא ינקו מהדרי ולא אמריי לא ינקי בהדי כדתנן (ב"ב יז.) מרחיקין את הזרעים מן הכותל ג"ט ואף על פי שהיניקות מתערבות כיון (ו)במחריב את הקרנות וזורעין באמצע כל רוח, ושיעור יניקות הזרעים ג' טפחים הוא הא דתנן **שזורעין בתוכה הי זרעונין.** ה' [מיני] גרעינין הוא, וכ"פ רבינו תם ז"ל. [וקס"ד] הצרפתים ז"ל, וכתבתיי והוספתי בה דברים להגדיל תורה):

بری باد

גבוליה כמה. פיי כמה הוא חשוב גבול להפרישה משאר השדה ולקרות זאת ערוגה בפ"ע כדתנן לענין כלאים כמלא רוחב פרסה וכיון דלענין כלאים הוי הפרש למראית העין ולהוציא מדין ערבוב לענין גבול נמי הפרש הוא ומעמיי דר"י נמי מדכתיב והשקית ברגליך כגן הירק דכיון דחשוב והוי גבול אלמא הפרש הוי, ומגיהי ספרים מיעברי קולמס א"מאי טעמא דר"י"

ZZX XILL:

יש בה. מיהו כיון שאין בה יניקה זה מזה מותר שאיסור כלאים ביניקה ומראית העין היא הגכנס ובממלא כל גנחו דרי יוחנן ופריק חני סופה דהא מחני בכלאים אלא ערוגה ערבוב ל"ל קים להו דחמשא בשיתא לא ינקי אפיי ביונקים מותר כדאמרי, לגבי ראש תור ירק נפרש לגמרא דילן הוץ ממקום זרעים ומ"מ נלמוד שאין הערוגה מצלת מדין ערבוב שא"כ אחרים בקרנותיה ויהיו תשעה ופריק בערוגה שבערוגות הוא כדאמרן. ולפ"ד הירושלמי לששה הן זרועים א"כ ארבע באמצע שורות הערוגה הוא זורען אם רצה ולמה לא יזרע שהרי זרועין באלכסון דאיכא הומש דאלכסונא שבהן הזרעים זרועין אלא אי אמרת חוץ וצריך לזרוע ד' גרעינן בד' קרנות וא' באמצע כדי שיהא ביניהן ג"ט חוץ ממקום הזרעים הזרעים נמי בחוך אותן ששה טפחים של ערוגה א"א לזרוע בה אלא חמש לפי שיניקתן ג"ט לששה נהוי תשעה א"ר תנחום בן צדיא כיני ערוגה שבערוגות היא מתניי פירוש אא"ב מקום של זרעים כדפרישית. כהנה בשם ר' שמעון בן לקיש כולהון חוץ לששה אי כולהון חוץ (כלאים ג.) מצאחי ר' יוחנן בשם ר' ינאי כולהון בחוך ששה פירוש ששה אף במקומן הללו שוחקות הן וכי מדלית נמי מקום הזרעין איכא שלשה מפחים מצומצמים. ובירושלי לשבצדריו אלא פחות משלשה טפחים א"ו ש"מ מקום הזרעין עצמן מן המנין. וי"א טפחים עם מקומו שהוא זרועה בו שהרו אין תוכה של ערוגה אלא ששה ואין בין זרע אמצעי השמועה פשוטה לפניך. והוי יודע שאין יניקח הזרעונין ג"ט או טפח ומחצה לכל אי אלא בפיי שמועה דברים לרי יהוסף הלוי בן מגא"ש ז"ל ולמקצת הגאונים הראשונים ולפמ"ש היא מחניתין, וזהו מה שפירשנו ולא אתיא דגמרא דילן אלא כדקא ס"ד מעיקרא. ויש עיקר. ובירושלמי (כלאים ט:) ניתני תשעה א"ר תנחום בן צדיא אלא בערוגה שבערוגות לזרוע ערוגה אחרת אינו משתמר להרחיק גרעונה של ערוגה זו מאותה ערוגה אחרת, וכן ערוגות פעמים שהוא זורע ערוגה אחת היום וממלא שתי קרנות שבה ולמחר כשהוא בא זורע ערוגה אי לחצאין ונזהר הוא בגרעינין הנזרעין בה להרחיק זה מזה כדינן אבל בשתי וליכא למיגור א"ג לפי שאדם נוהר בערוגה א' ואינו נוהר מערוגה לערוגה שאין אדם כך הוא לזרוע בערוגה שורה אחת כולה ושורה אחת כנגדה אפיי בגרעין אי די להם הא דגוריי **שמא ימלא את הקרנות.** ולא גורינן בוריעה דאידך גיסא משום דדרך וריעה

הרוצה למלאות כל גינתו ירק עושה ערוגה ששה ועוגל בה חמשה. פירש רש"י ז"ל עוגל בחוכה ה' עגולין לה' זרעונים ואין משמע הלשון כן. ועוד אפי' יותר יעגל בה. ובחוס' בשם רבינו תם ז"ל עוגל בחוכה עגול א' של חמשה וזורע אוחו מין א' והוא השניי במענתינו וא' באמצע וזורע ד' על ד' רוחות הערוגה בשאר הערוגות ממה שירצה והם המורשות שהמרובע יתר על העגול רואין כאלו ערוגה עגולה ששה על ששה ומורשות הקרנות שחוץ לעיגול נזרע ממה שירצה ונמצא חצי טפח בערוגה סביב העיגול הפנימי.

ואקשיי והיאך נתמלאת כל גינתו ירק והרי יש חצי מפח רחב לכל צד ואמרי דבי רי ינאי ודאי צריך להחריב אותו בין הבינים ורי יוחנן בההוא פורתא לא איירי ורב אשי אמר דאפיי ההוא חצי טפח ממלא ואם היו זרעוני הערוגה שתי זורע אלו ערב ומותר:

عا عاك

מאן דלא מוקים כתואי תני רישא טהורה. פירוש, איכא דתני לה הכי ומאן דלא מוקי כתואי אמר דהכי דוקא ומאן דמוקי כתואי לא מתני לישוא דמרגלא אפומייהו ומוקים לה כתואי והוצרכנו לפיי הזה שלא מצינו כתואי שיחליף לשון המשנה וישנה אותה כרצונו: אלא רייע כמאן. פירוש הולי"ל שש עונות אי ס"ל דלא אמריי מקצת היום ככולו פעמים שהן ד' פעמים שש כרי ישמעאל ובקרא ימים כתיבי אי מקצת אי כולן [ומשני בהשכמה עלה, והילכך] בעיי, חמש עונות דכיון דבהשכמה הוה ש"מ לאו אימים קפיד רחמנא אלא

אעונות: ה"ג בכל הספרים: אבל חכ"א ג' עונות (קרא) שלימות בעיי. ופי' עונה שלימה, יום ה"ג בכל הספרים: אבל חכ"א ג' עונות (קרא) שלימות בעיי. ופי' עונה שלימה, יום ולילה, ולא דבעי לילו עמו אלא מע"ל ג' ימים. וגמרא גמר לה שמואל, וכן מצאתי בירושלמי (ט,ג) א"ר יוחנן זו דברי ראב"ע ורבי ישמעאל ור"ע אבל דברי הכמים עד ג' ימים מכאן ואילך היא נסרחת אתי' כי דמר ר' זעירא בשם ר' יוחנן זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע מה תורת הזב עד ג' ימים אף ש"ז עד ג' ימים ולא כדברי מי שפירש מאן חכמים רבי אלעזר בן עזריה ורש"י ז"ל גורס שש עונות שלימות בעינן ונכון הי' אלו

אבל פירשה מן האיש טמאה כ"ז שהיא לחה. הקשו בתוסי, והתנן לה במסי נדה בפי דם הנדה וש"ז מטמאין לחין ואינן מטמאין יבשין, ומתרצי בשם ר"ת ז"ל דהכי בזרע שנרבע ופלט דומיא דאשה וזה אינו כלום שהיי לו לדקדק אי חביל דלית ביי פרזדור. והקושיא אין בה ממש דהתם קמ"ל דאין מטמאין יבשין אבג לחים ה"א בתוך עונות שלה מטמא ולא חוץ לזמנה:

בודו לו הספרים:

712 61

הוסיף יום אי מדעתו מאי דרש כוי. זה ק"ל, אי מדרש דרש לאו מדעתו הוה ולא הסכים על ידו הוה והרבה כיוצא בו עשה משה ושאר נביאים וי"ל ודאי אם רצה הקב"ה היי אומר לו היו נכונים ליום הרביעי כדלקמן אלא הוא ודאי לשלישי אמר אלא גלוי היי לפניו דעתו של משה ולפיכך משאמר לו ליום השלישי חזר ואמר היום ומחר כדי שיהא ברצונו של משה רבינו להחלות במדרשו ולא יהא כמעביר על דבריו במה שאמר ליום השלישי אבל לא שיהא משה רבינו מוכרח לדרוש כן שאפיי בחצי היום שייך למימר היום ומחר:

פירש מן האשה והסכים הקב"ה על ידו. וי"ל אלולי שמדעתו עשה, שכינה למה לא

אמרה כן [עד] לאחר מתן תורה והלא עמו היה בדיבור מקודם לכן כלאחר מיכן אלא ש"מ עד שפיי הוא מדעתו מק"ו ומיהו ק"ו גופיי לאו דוקא הוא דהא מצי משמש וטובל ומדבר בכל יום אלא הוא מדעתו שנשא ק"ו בעצמו להתקדש שיהיי ראוי לדבר בכל עת וכן משיבור הלוחות אינו מחוור האיך עשה מדעתו והלא ק"ו דרש אלא חומרא בעלמא הוא שעשה לומר שלא יהא נתפס בשבירתו אבל אינו ק"ו דאדרבה צריכין הם לתורה כדי שיחורו ויעשו תשובה אף על פי שאין אוכלין בקדשים עכשיו. וכן צ"ע מנלן שהסכים הקב"ה עמו אי משום אשר הרי במה כתובין בתורה שאינן לשון אישור. ושמעתי משום דכתיב אשר שברת ושמתם בארון ושברי לוחות מונחים בארון, ואלמלא היי בשבירתן חטא אין קטיגור במקום סניגור, אלא מלמד שהיתה שבירתן חביבה לפניו. ומדרש אגדה יהושע ושבעים זקנים תופטין בידו שלא ישברם ולא יכלו לו, אמר הקב"ה תהא שלו באותו היד שנאי ולכל

היד החזקה וגו' אשר עשה משה, ואפשר מ"ה דרש האי אשר לשון אישור:

אתחומין לא אפקוד. וא"ת והרי התם כתיב אל יצא איש ממקומו דהיינו תחומין להני

דאית להו תחומין דאוריי א"ל בסיני קאמר אלא שנכתב במקומו ומפורש בתוסי דה"ה

להוצאה דלא אפקוד דהיאך היו מוליכין כלים ואהלים ואפשר דאלאו דמחמר לא אפקוד

דאיסורי לאוין הן א"ג ס"ל כמ"ד אל יוציא ותחומין מערי מקלט גמרי והנהו אמוראי כר"ע

אמרי דאמר תחומין דאוריי משום דלרבי יוסי איירי ור"י שמעת לי בפי בכל מערבין

דאמר תחומין דאוריי. וי"א דתחומין דהכא היינו הוצאה דד"א ברה"ר ורשויות דיחיר

דלכ"ע של ג' פרסאות דאוריי כדברי הירושלמי (ערובין ה,ד), ואינו כלום:

דף פח לרבנן שמנה חסרים עבוד. שלא לצורך אמרו כן, דהא אמרן אייר דהאי שתא עבוריי

עברוה אלא משים דר"י א"ג דמוקי להגך ברייתא דלעיל כולהון כר"י:

והא דאמרי בענין אגדה **הא מודעא רבא לאורייתא** ומתרץ כבר קבלוה בימי אחשורוש.

ק"ל, וכי מה קבלה זו עושה מסופו של עולם לתחלתו, אם קודם אחשורוש לא היו מצווים

למה נענשו, ואם נאמר מפני שעברו על גזירת מלכם א"כ בטלה מודעא זו. ועוד למה

הצריכה לקבלה וברית. ונ"ל לומר, דמתחלה אף על פי שהיה להם מודעא מ"מ לא נתן

להם הארץ אלא כדי שיקיימו החורה כמו שמפורש בחורה בכמה פרשיות, וכחיב ויתן להם

ארצות גוים ועמל לאומים ירשו בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו, והם עצמן מתחלה

לא עכבו בדבר כלל ולא אמרו במודעא כלום, אלא ברצון נפשם מעצמם אמרו כל אשר

דבר ה' נעשה ונשמע, (לפי) [לפיכך] כשעברו על החורה עמד והגלם מן הארץ משגלו

מסרו מודעא על הדבר מדכתיב והעולה על רוחכם הי' לא חהי' אשר אתם אומרים נהיה

כגוים וכמשפחות האדמה לשרת עץ ואבן, וכדאמרי' באגדה (סנהדרין קה.) רבי' יחזקאל

עבד שמכרו רבו כלום יש לו עליו וכו' לפיכך כשבאו לארץ בביא' שניה בימי עזרא עמדו מעצמם וקבלוה ברצון שלא יטענו עוד שום תרעומות, והיינו בימי אחשורוש שהוציאם

רבא כר"מ דאמר מצטרפין למלקות ושם אפרש בס"ד והלשון הזה של ר"ח ז"ל מסתייע להן במקומן והואיל וראויין למחק מצטרפין לאסור ע"י עירובן ומיהו במסי ע"ז מוקי לה לענין קרבן בלבד אלא לענין איסור ערובין נשנית שצריך נ"ט או מאתים כשיעור המפורש בסיפא אין מצטרפין לא מצריך צירוף כדתנן רש"א כל שהוא למכות ולא אמרו כזית אלא לכתחלה פשיטא דאין מבטלין איסורין לכתחלה ומ"מ צירוף למלקות לא תנן ור"ש דאמר א"ג אסור לתבל בהן ומצטרפין לאיסורא בדיעבד, ולישנא דאיסורין קתני דאלו לתבל בהן דקתני אסור ומצטרפין ה"ק אסור אם תבלו בהן את הקדרה ומצטרפין לתבלה כמ"ש רש"י לכזית נשנית דא"ל דלא מצטרפי דכיון דשמות חלוקין הן אלא לאסור תערובתן קאמר והא לזרים ומותר לכהנים ר"ש מתיר לזרים ולכהנים וכוי משנה ולא ללקות עליהן בצירופן של תרומה ושל כלאי הכרם אין בזה כדי לתבל ואין בזה כדי לתבל ונצטרפו ותבלו אסור מביאן לידי תשלומין. ופי' מצטרפין, לאסור את עירובן, וכן מפורש בסוף משנה זו תבלין ערלה וכלאי הכרם ועצי אשרה כאותה ששנינו (מכות ד.) שלא השם המביאן לידי מכות עצמן אלא שם לוויי הוא אבל עיקר שמם א'. ור"ה ז"ל מפרש שנים ושלשה שמות כגון ששמן אי והן בי מינין ואף על פי שזה נקרא של אפר וזה של גינה אין אותו השם שם ומין אחד בין שני מינין ושם אי משכחת לה כגון כרפס של גינה ושל נהרות ושל אפר ופלפל לבן והן מין א' ערלה או כלאי הכרם ודקתני סיפא רש"א בין שנים ושלשה שמות הא דתנן **תבלין בי וגי שמות.** פירש"י ז"ל כגון פלפלין שיש פלפל ארוך ופלפל שחור ממות לחיים, והי זה חביב עליהם מגאולה של מצרים:

מן הירושלמי במקומה (ערלה ב.):

הא דאקשינן ורמינהו. ק"ל, מי דמי איסור אכילה להוצאת שבת התם כל שני מינין מצטרפין הכא כל ששיעורן שוה מצטרפין כדתנן המוציא אוכלין כגרוגרת ומצטרפת זה ול"ל למימר ה"נ דחזי למחק (וליכא לפרושי מצטרפין כמתני אלא לענין שבת) וא"ל בשלמא אוכלין ששיעורן כגרוגרת מפני שכך שיעור אכילה לשבת ושיעורן מעצמן דין הוא שיצטרפו לענין הוצאה דלא אזלי בתר שמא וטעמא בהוצאה אבל אלו שאין חייבין עליהן אלא מפני (שאין) [שהן] ראוין לתבל ביצה שאם תצרפם ותתבל בהן ביצה אינה מתובלת בכך שהרי אין טעמן שוה, ומוקי לה בדחזי למתק שהרי יש בין כולן שיעור וראוי לתבל בהן ביצה כנ"ל. ובירושלמי וקשיא כמון ומלח מצטרפין ר' הילא בשם ר"א במיני

רף צ ורמינהו המוציא סמנין שרוין. פיי למאי דקס"ד מעיקרא שרויין לאו דוקא אלא ה"ה

מעגעע שנו:

לשאינו שרויין א"נ סבר מתניתין אפי בשרוין: מי רגלים בן מי יום. רש"י ז"ל מפרש שנשתהו מי יום ובמסי נדה משמע שדי להם בגי ימים ומפרשיי מגי ועד מי אבל מכאן ואילך תשש כחן. ואחרים אמרו מי רגלים של תינוק

בן מי יום וכן בענין בדיקת תכלת במסי מנחות (מג.): הא דאותביי הכא **הוסיפו עליהן החלוסת והלעינין והבורות והאהל.** בתוספתא שביעית (ה,ה) נישנית, וכך היא שנויה שם יש להן שביעית ולדמיהן שביעית יש להם ביעור ולדמיהן ביעור ולפי שנשנו במשנתיי מאלו שיש להן ולדמיהן שביעית וביעור וברייתא קתני דהני

במקק ספרים נמי פטור וכולה סתמא דלא כר"ש דודאי לר"ש פטור דהו"ל כמוציא מת להצניע הוא להכי אלא דר"י לטעמיי דאמר מלאכה שא"צ לגופה חייב עליה ולר"ש אפיי ולא נהירא אלא מתני[,] דהכא במוציאן לשרפן או להוליכן לים המלח דומיא דרישא וכשר מדכחיב מאומה. והא דחנן כל הכשר להצניע וכו' ואוקים למעוטי עצי אשרה דלא כר"י, מחני: ריייא אף המוציא ממשמשי עייז כייש. פיי רש"י דאחשביי ע"ו קרא לאיטורא אמרו והא תנן כמו שכתבתי אחרות הרבה, וז"א מחוור, אלא שהצורך מזקיקנו לפרש כן: לעולם ומפני שעיקר שביעית היינו ביעור קאמרי שביעית ומפני שהענין שנוי במשנתינו ענו בכלל הוסיפו על אותן שיש להן שביעית וביעור (כבריתא) שהוא עיקר עשב מתקיים לו כגון עיקר הלוף השוטה אין לו שביעית לכל הלכותיה דאין לו ביעור וכיון שכך האיך הלכותיה דהיינו ביעור וכל שאין לו עיקר אי אלא (אחר) הנלקט הזה הוא עיקרו המתקיים שיש לו עיקר אי המתקיים בארץ חוץ מן הנלקט כגון עלי הלוף יש להן שביעית לכל שביעית ולדמיהן שביעית ואין להן ביעור ולדמיהן ביעור להכי אמר בגמי שזה הכלל כל יש להן ביעור ולדמיהן ביעור וקתני סיפא בעיקר הלוף השוטה ובעיקר הדנדנה וש להן במשנתינו (שביעית ז.) בעלה הלוף השוטה ועלה דנדנה יש להם שביעית ולדמיהן שביעית חבואה ומיני ירקות גמי אין להם עיקר ויש להן שביעית. אלא שיש לדחוק לפי ששנינו אין לו שביעית. אינה משנה ולא ברייתא בשום מקום וכן פירושו אינו מחוור שהרי מיני והא דאמריי בגמי והתנן זה הכלל כל שיש לו עיקר יייל שביעית כל שאין לו עיקר נמי הכי לכך אמרו בה בגמי הוסיפו עליהן:

לקברו דפטר ר"ש:

מתני: המוציא קופת הרוכלין אע"פ שיש בה מינין הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת.

מקשו עלה בירושלמי וקשיא אלו הוציא והוציא בהעלם אחת כלום הוא חייב אלא אחת

מפרקי למי נצרכה לר"א שלא תאמר מינין הרבה נעשו כדי העלמות הרבה ויהא חייב על

אחת ואחת א"כ צריך למימר אילו חייב אלא אחת פיי לר"א דאמר במסי כריחות פי

אמרו לו (כריחות מו.) שאם בא על ה' נשים נדות ואפי' קטנות חייב על כל אחת ואחת

מפני שגופין מוחלקין ומיחייב נמי התם אתולדה במקום אב סלקא דעתך אמינא מינין הרבה

ליחייב קא משמע לן דכיון דבבת אחת עשאה ובהעלם אחת אינו חייב אלא אחת:

פרק י המצניע

ト マン

מתקיף לה רי יצחק בריי דרי יהודה אלא מעתה חשב להוציא כל ביתו היינ דלא מחייב עד דמפיק ליה כולה. פיי אדאבוה מקשי היכי מחייב ר"מ אחטה אחת והלא אין דרך ב"א להוציא פחות מכזית לזריעה ולשום דבר נמי לא חשוב בכל התורה אלא אמריי בתר דעתיי דידיה אזליי לגמרי א"כ חשב להוציא כל ביתו לא ליחייב עד דמפיק ליי כוליה אם הלכנו אחר מחשבתו (לקולא) [לחומרא] לא נלך אחר מחשבתו (לחומרא) [לקולא]. ומפרקיי במלה דעתו אצל כל אדם שאין מחשבתו מבמלת מה שהוא ראוי לכל בני אדם אבל היא ראויה לעשות מה שאינו חשוב לכל כסתם. חשוב לו שהרי חשב עליו לזריעה וזריעה כל דהו ראויה היא וכל אדם מחשבין כן וזה הפירוש יותר ראוי ממה שפיי רש"י ז"ל במקום

הזה:

הא דבעי רבא הוציא חצי גרוגרת לזריעה ותפחה ונמלך עליה לאכילה מהו. ק"ל עלה מאי קמבעיא ליה דהא איהו דאמר במס' מנחות בפרק כל המנחות כל היכי דמעיקרא הוה ביי והשתא לית ביה הא לית ביי וכל היכי דמעיקרא לא הוי באיסורין ומיח אית ביה מדרבון באיסורין וכיון שכן גבי שבת נמי בדלית ביה ותפח היכי מיחייב דהא בהנחה נמי לית ביה מעום פגול ונותר וחלב וכן נמי לענין תרומה ואין בידי מעם נכון לחלק בין שבת לשאר משום פגול ונותר וחלב וכן נמי לענין תרומה ואין בידי מעם נכון לחלק בין שבת לשאר איסורין בדבר זה. אבל יש לי לתרץ, דהכא בגרוגרות ממש עסקי ואמריי התם שאני גרוגרות הואיל ויכול נשלקן ולהחזירן לכמות שהיו וכיון שכן כשתפחה יש בה שיעור נמיהו בעוד שלא תפחה לא חשיבא שיעור ואפיי למ"ד התם גבי תרומה דשיעור הוא א"נ באוכלין שיש בהן שיעור וצמקו והוציאן ותפחן דודאי השתא יש בהן שיעור דהכי אסקיי

התם תיובתא למ"ד דיחוי באיסורין לענין שיעורא:

175 בזית תרומה לבית טמא. פרש"י ז"ל בכמה מקומות בתלמוד שאוכלין מקבלין טומאה בכזית ולטמא אחרים בכביצה ושמעתין ל"ק עליי דכיון דחשיב צירוף לענין לטמא אחרים מחייב נמי משום שבת אע"פ שכבר נטמאת. ואינו מחוור, דמשמע דהכי מבעי ליה מדמחייב משום מטמא תרומה מחייב נמי משום שבת ואי כזית מקבל טומאה אין עליו תוספת חיוב בצירוף אוכלין בפחות מכביצה עם כזית וכ"ש דלטומאת אחרים לא השתא מתעבדא בהנחתה שאפיי נטמאו זו בפ"ע וזו בפ"ע אף בשעת טומאת אחרים אינן מצטרפין ומטמאין

אבל רשייי זייל כתב כאן ובכתובות פריך אי דאפקי' לרהייר איסור גניבה ליכא דרהייר לאו משלשה וקיבלה דהא בבת אי הוא מקבלה בידו כולה ואין איסור גניבה באה לו לחצאין. משלשה וקיבלה ושמעתין נמי לכאורא לאו אתיא כמאן דאמר כגון ששלשל ידו למטה פירוקא אחרינא דאוקים התם בשהוציאה לצדי רה"ר ודלא כמ"ד בששלשל ידו למטה אליבא דההוא פירוקא דהא בפי המוכר את הספינה (ב"ב פו.) מקשיי סתם אליבא דההוא ויכול ליטלה ואם אינו יכול ליטלה לא נתחייב בה. ואל תתמה, א"כ איך הקשו כאן סתם הכא קדים ליה איסור גניבה שכל פרוטה ופרוטה שהוציא מרשותו נתחייב עליה הואיל ולענין מיקנא ממש לא קני ומיהו לענין גניבה מחייב מכיון דאפקיה מרשותיה ומ"ה מקשי משחקל ליה לא קני. וא"ל דס"ל כמאן דמוקי לה במסי כחובות (לא:) בדאפקי לרה"ר דאמרי' הא איכא מקום חלמא ושנצין ה"ג קאמר למיקנא מאי דנפק וש"מ דהיכא דלא קנאה גנב ואע"ג דכלי ודאי לא קניי עד דאפקיי כוליי משיכה קונה הוא בכליי דמוכר וכן לענין גניבה כל פרוטה ופרוטה מן הכיס כיון שנמשכה מרשות בעלים למקום הקונה לו ואי סלקא דעתך אגד כלי שמיי אגד קדים ליה איסור גניבה לאיסור שבת. פיי דאלו חשובה ודוקא נקט נמי תרומה, דבחולין כיון שאין טומאתן אוסרת אינה חשובה כלום: המת דהתם מהני ליה הוצאתו להציל שלא יטמא לעומדין שם ומש"ה הויא הוצאה גופא על כל האוכלין האסורין לחייב בכזית ולא שנינו אלא בגרוגרות לכולן ולא דמי לכזית מן הפנים מדאפקי' אפסיל ליה אכתי ק' דהא חשיב דור וכהן לוקין עליו בכזית. ועוד שא"כ ראויה לאכילת כהנים אף החולין ראוין לאכילת כל אדם וכן נמי בהא דמתרצין בלחם מה הוא, שהזר בין טמאה בין טהורה לוקה עליו בכזית וחייב עליה מיתה ומפני שהיתה פרח ממנה איסור זרות שאין זר לוקה עליי עוד ומ"ה בעי צירוף להנחה, ע"כ. ואיני יודע לענין זר שהזר האוכלה לוקה עליו בכזיח ואלו זרקה לבית טהור חייב אבל מכיון שנטמאת דומה לזו לגמרי. והם אמרו בשם ה"ר שמואל, דאשעת עקירה ודאי חייב כיון שהוא אוכל מן המת וכעדשה מן השרץ דמגו דחשוב לענין טומאה חשיב נמי לענין שבת אע"פ שאינו והנחה וכדאקשינן מדלענין יוצא בכזיח לענין שבח גמי בכזיח וכענין ששנינו המוציא כזית מטמא תרומה חשיבא זריקה ומחייב נמי לענין שבת דחשיבא זריקה דאי אפשר בלא עקירה לענין טומאה אלא אעקירה הא ליכא שיעורא ולדידי ל"ק דאנן הכי אמרי' מדמחייב לענין אשלים זה הענין בסייעתא דשמיא). בחוסי מקשים בשלמא הנחה איכא שיעורא מדמצטרף אין ממעטין לפי שהן חשובין [ואינו מבטלן] (ובמסי חולין פי השוחט (חולין דף לד ע"א) טומאה לא מד"ת ולא מד"ס. וה"ר משה הספרדי ז"ל מפרק להא בשלא הוכשרו וכביצה הכלל הטהור ממעט והטמא אינו ממעט משמע מיהא שאין פחות מכביצה אוכלין מקבלין ושנינו במסכת אהלות בפי"ג אלו ממעטין בחלון פחות מכביצה אוכלין וקתני כזיפא זה אותן שהרי מכיון שנכנסה נטמאת באויר וצירוף זה שבשעת הנחה אינו מעלה ואינו מוריד

מקום קניה הוא ומוקי לה בצדי רה"ר א"ג שצירף ידו למטה מגי וקבלה:

דף צב

איפוך. י"מ איפוך דאביי לרבא ודרבא לאביי לגמרי ואי קשיא הא אמר רבא תוך ג' לרבנן ארפוך. י"מ איפוך דאביי לרבא ודרבא לאביי לגמרי ואי קשיא הא אמר רבא תוך ג' לרבנן צריך הנחה ע"ג משהו והאיך אמר ביד חייב ל"ק דהכא מעביר והא אוקימנא לההיא דרבא בערך בנחרק בפ' המוציא (פ.). ואי קי, הא אמרי בפ"ק (ה.) כגון ששלשל ידו למטה מג' וקבלה אקשיי עלה אלא איכפל חנא לאשמעיי כל הני ובא וחיי חיי א' אלא אי לא איכפל חנא לאשמעיי עלה אלא איכפל חנא לאשמעיי כל הני ובא וחיי חיי א' אלא אי לא איכפל חנא ל"ק הא לאו מילת הוא דרבא גופי' אע"ג דלא ס"ל לר"א ליכא עלי' קושי' אלא משום איכפל הנא לאו מילת מקשי עלה הא וחיי בה חיי א' ולא ס"ל כר"א ולרוב הספרים נמי י"ל דגמ' הוא התא ומאית מיה מקשי עלה הא וחיי בה חיי א' ולא ס"ל כר"א ולרוב הספרים נמי י"ל דגמ' הוא דאדרבה הך סוגיא כרבא אחיא ורישא בשלשל ידו למטה מג' וסיפא בשלא שלשל והיינו דאקשיי עלה פשיטא ולא מחרציי דמשום סיפא נקט רישא וקא משמע לן שאין זו הנחה דאקשיי עלה פשיטא ולא מחרציי דמשום סיפא נקט רישא וקא משמע לן שאין זו הנחה רבא אמר בין ביד בין בכלי מייב רבא אמר בין ביד בין בכלי הייב רבא אמר בין ביד בין בהל הייב למר דמקמי והוא התקשל יהיון וסברא דאגוד כלי בלחוד מפיך ממר למר דמקמי דהדור בהו אתאמרא הך:

בלשון ערבי זכ"ר והן יודעין בנתוח: והא דתנן נמי **אף מקבלי פתקין.** במתכוין להוציא לפניו ובא לו לאחריו קאמר שכן דרך לבלרי מלכות לחגור קופסא אי קטנה שיש בה לולאות בחגור שלהן והלולאות רחבין

ומתהפכת הקופסא מלפניו ובאה לו לאחריו ודרכה להיות חוזרת כן, ואין פירש"י ז"ל מחוזר

כלל:

גרקאמר אי אתם מודים לו לאו מכלל דפטרי רבנן. פיי ולא משום שמשמע לשון זה כן דאדרבה משמע שמחייבין שאל"כ מאי ראיי הביא ר"י לדבריו וכל השנויים בחלמוד נמי דרכם כן אלא מהא דאמר והן לא מצאו תשובה לדברי משמע דה"ק והם לא מצאו תשובה ומעם לפירכא שאני מקשה להם שזה דומה לנתכוין להוציא לאחריו ובא לו לאחריו דודאי הודו לי שהן דומין אלא שהן פוטרין בכולן דבלא טעם ודאי לא פטרי בהא ומיחייבי בהא, אלא לא מצאו תשובה ופטרו קאמר ואסיפא דברייתי קא סמיך בפטורא דרבנן ולא מלישנא דאי אתם מודים דייק לה כלל ומפרקיי לה אלא מר מדמי ליי לחיובה ומר מדמי ליי לפטורא ולא מאצו לה מעצו לה מענים לוה ומיבה ליה ומיביב אלא אנייו היא מחלומת.

ולא מצאו לה תעובה לזה ופירכא אלא עדיין היא מחלוקת: **זה יכול וזה יכול.** מפורש בתוסי, לא שיש לו כח לחקן ולאחזה כרצונו ולהוציאה אלא שיש בו יכולת להוציא[,] באחיזה זו שהוא אוחז בה עכשיו, וזה פי[,] נכון:

דף צג ררייש לטעמיי דאמר יחיד שעשה בהוראת בייד חייב. איכא דקשיי ליי, והא תנן במסי הורייות (ג:) הורו בייד וידעו שטעו וחזרו בהן בין שהביאו כפרתן בין שלא הביאו כפרתן ההלך היחיד ועשה על פיהן רייש פוטר רייא אומר ספק והייר משה בייר יוסף זייל תיריץ ההתם איכא כפרה הכא ליכא כפרה ואחרים תירצו דשאני התם כיון דחזרו בהם ונזכרו (דמי הנזכר) [כמי ענזכר הוא] דמי שהרי עליהן הוא סומך וידיעתן כידיעתו. וכייז אינו מספיק, חדא מאי לטעמיי, היכן אמרה רייש לזו וכיית משום דנקט לה התם בדאיכא כפרה אינ בענזכר דלמא מעום דרייא ועוד דגרסיי בפ' האשה רבה (יבמות צא.) הורו בייד כזדון איע ואשה לא מתיא קרבן ולרייש קאמר, אלמא הורו בייד ליחיד ועשה על פיהן פטור. לכך איש ואשה לא מתיא קרבן ולרייש, יחיד שעשאה בייד לייצ קרא פיי דאנוס הוה ומאי

אפיי מקרבן דשגגת מעשה: **הי מינייהו מחייב.** יש שואלין כאן פשיטא דמאן דיכול מחייב והאיך אפשר לומי שזה שיכול פטור וזה שאינו יכול חייב ורב המנונא היכי ס"ד לחייב המסייע ולפטור העושה ומפרש לה דה"ק מדקאמרת ד"ה חייב ש"מ חד מחייב הי מינייהו מחייב (טפי) וא"ר חסדא זה שיכול דזה שאינו יכול מאי קא עביד בודאי בטל הוא כחו שלו אצל היכול ואע"פ שחייב ר"י זה אינו יכול וזה אינו יכול הכא לא ורב המנונא אמר לעולם אימא לך ר"י האי נמי מחייב משום דמסייע כדמחייב בזה אינו יכול וזה אינו יכול וא"ל מסייע אין בו ממש כיון

צו"ל למיעבד א"נ דממילא ממעט לגמרי מקרא קמא דכתיב ועשו כל העדה הא יחיד פטור

שהאי יכול אבל זה אינו יכול ההוא שכבא דהוה בדרוקרת. שרא להו רב נחמן בר יצחק לאפוקי לכרמלית. אייל רי

158

לרה"ר משום שבות אסור. שלא מצינו היתר להוציא פחות מכשיעור לכרמלית. וכן כזית דבר הגזירות שאין בהם מעשה כלל התיר הא במוציא ממש לכרמלית. דברים שהוצאתן גוזרי' שמא ישכח ויוציא כיון שהוצאתו בשבת עצמה אינה אלא משום שבות. כללו של וכן התיר ברה"ר יציאת החייט במחט התחובה לו בבגדו וכיוצא בו סמוך לחשיכה שאין לעומד ברה"י לשתות בכרמלית מפני שאינו עושה מלאכה כלל. ואינה אסורה בשום מקום. מדבריהם כרשות הרבים ולא התירו בו. אלא משום כבוד הבריות. אבל כשהתיר רבא שרי ברשות הרבים. לכרמלית מותר לכתחלה לכל אדם. ויש לומר שהכרמלית עשאוהו אמר היא גופה גזירה. ואגן ניקום ונגזור גזירה לגזירה. אלמא כל מלחא דמדאורייתא יעמוד אדם בר"ה וישתה ברה"י. איבעיא להו לכרמלית מהו אמר אביי היא היא. רבא מוחר לכתחלה אפילו בלא כבודו דהא אמרינן בפרק יציאות השבת (די"א ע"ב) גבי לא דכרמלית לרי יהודה. ועוד קשיא לן לר"ש כיון דלר"ה איסורא דרבנן הוא לכרמלית יהא מת אפילו לרה"ר איסורא דרבנן הוא במוטל לחמה יהא מותר להוציאו אפילו לרה"ר דומיא הולכת הככר פחות פחות מד"א כדפרישית. ואיכא למידק אשמעתין, לר"ש דאמר הוצאת טלטלוה. שאלו בפחות פחות מארבע אמות אסור הוא. ואם היי מותר כן לא היו מוסיפין בו ואמרינן הניחו עליה ככר או תינוק וטלטלוה. אומר אני דהתם במחיצה של בני אדם דאמרינן בפרק נוטל (שבת קמ"ב ע"ב). פעם אחת שכחו דסקיא מלאה מעות בסטרטיא. עצמו. ולא שיוציאוהו ע"י שום דבר אחר. וכן נראה דעת הרמב"ם ז"ל. ואי קשיא לך הא מהוצאת המת, דאפילו מוציאו לקברו מלאכה שאצ"ל היא. הילכך מותר להוציאו בפני כמטה. ואין מסייעין בהוצאה כלל. ועוד הוצאה דככר קרובה לבא לידי איסור תורה. יותר מותר בהוצאה משום כבודו. ככר ותינוק האיך הותירו להוציאן. והן אינן טפלים למת אעפייי שיש בה משום שבות. כך התירו לטלטלו. שאינו בדין להוסיף בהוצאה אם המת ברשות היחיד מחמה לצל אבל במקום שצריך להוציאו לכרמלית כשם שהתירו הוצאתו דעת ר"ש ורובי המפרשים ז"ל. ולי נראה שלא אמרו ככר או תינוק. אלא במטלטל המת על ידיהן. והוא שמוטל בחמה דלא אמרו ככר או חינוק אלא למח בלבד משום כבודו. וזהו כגון הוצאת הכרמלית אבל טלטול שאפשר לתקן ע"י ככר או תינוק. לא התירו בו. אלא חינוק ומטלטלו. וטעמא דמילחא, שלא החירו אצל כבוד הבריוח אלא איסור שאין לו חקנה פי במה מדליקין [ד"ל ע"ב] שאפילו דוד מלך ישראל מת ומוטל בחמה מניח עליו ככר או כרמלית שרי להו. אבל איסור מלטול לא שרא להו. אלא ע"י ככר או תינוק. כדאמריי קאמינא. גדול כבוד הבריות שדוחה את ל"ת שבתורה. פי' הא דשרא ר' נחמן איסורא מיהא איכא א"ל האלהים עיילת ביה את אפילו לרי יהודה מי קאמינא לרה"ר לכרמלית המת במטה פטור דמלאכה שא"צ לגופה היא. אימור דפטר ר"ש מחיוב הטאת איסור דרבנן יוחנאי אחוה דמר ברייי דרבנא לרי נחמן בר יצחק. כמאן כרי שמעון. דאמר המוציא את

הבריות. אפילו בדליקה בלא ככר או תינוק. ורבי יהודה בן לקיש דשרי משום דלמא אתי הא מלטול מלאכה שאין לה עיקר בתורה היא דומיא דכרמלית. ולא התירוה משום כבוד שכל מלאכה שיש לה עיקר בתורה בין ע"י ישראל ובין ע"י ארמי אסורה בשבת. ואי קשיא ואע"ג דלשאר מילי י"ט כשבת. לענין שבות בשבת הכל אסור. ולא חששו לכבוד הבריות דאיסור לאו לא גזרו בי' רבנן משום צערא. ה"ג משום כבוד המת. הקילו בשבות דיום טוב. בפי חרש (דקי"ד ע"א) יונק מפרק כלאחר יד הוא. שבת דאיסור סקילה גזרו ביי רבנן יו"ט שאני שבות דשב' משבו' די"ט. לענין קדשי' שלא יבואו לבית הפסול. ואמרינן ביבמות הקילו בשבות דלאו. יותר משבות דאיסור סקילה. כדאמרינן בפ"ב דביצה (דכ"א ע"א) דומיא דשלא יתעשן הבית איכא. הילכך שבות דאמירה מותר בו. אי נמי משום כבוד המת במכבין את הבקעת בשביל שלא יתעשן הבית ושלא יתעשן הקדרה. ובקבורת המת נמי לנו. ועוד דקרוב למכשירין הוא. והחירו משום שמחת י"ט. כדאמרינן ביצה (כ"ב ע"א) ע"א). י"ל י"ט אין [איסור] מלאכה מתפרסמת עליו כשבת. שהרבה מלאכות מותרות כל בדאורייתא. לא שנא איסור לאו. ול"ש איסור כרת. כדאיתא בדוכתא ביבמות (דצ"ד איסור המלאכות. למה התירו בי"ט אמירה לארמי והלא מלאכה בי"ט תורה היא. וקי"ל ארבעה ראשי שנים (ר"ה כ.). שבת ויוה"כ דלא אפשר בעממין דחינן. ואם תשאל אם מפני ועוד מצינו דאפילו באמירה לארמי. דהוא שבות שאין בו מעשה אסורה כדאמרינן פרק של דבריהם נתיר לכבוד המת אפילו כיבוי עצמו נתיר. כדברי ר"ש דמלאכה שאצ"ל היא תדע שהרי אמרו גבי טלטול. אי לא שרית ליה אתי לכבויי. ואם תאמר שכל מלאכה שבות דאית ביה חיובא דאורייתא. וכש"כ בשאר מלאכות. כיון שעיקרן תורה דאסור. בככך הוציאוהו. דאית ביה חיובא דאורייתא. והרואה אותו מוציא לר"ה. אומר הותרה בארמי שהוציאו לכלבו וכ"ש שכיון שהמלטול צריך לככר או לחינוק. חוששין לו שמא צריך לגופה אם לאו. שאפילו בהוצאת מת משכחת לה לגופה כמו שאמרו בירושלמי (י,ה) הבריות כדאיתא פרק מי שמתו (די"ט ע"ב) בכאן אסרוה. דמי מפיס במלאכה שלו אם הוא כגון כרמלית הא רה"ר לא. ואע"פ שהתירו כלאים דרבנן וטומאה דרבנן בכהן משום כבוד נראה שהוא ז"ל אוסר. והטעם, שלא החיר כבוד הבריות הזה. אלא דבר שעיקרו מד"ס. במטה לפי שאינו מסייע בהוצאה. ואיכא איסורא דאורייתא בככר. ומדברי רבינו הנואל ע"י תינוק כדברי רש"י ז"ל. אבל ע"י ככר אסור דהא ככר אינו מפל למת. ולא דמי למת היו מתירין כדברי ר"ש שגדול כבוד הבריות. שדוחה כל לא תעשה של דבריהם. ודוקא שהיה לכרמלית היה. ואמר דאפילו כרבי יהודה אורי הא אלו הן צריכין להוציאו לרה"ר. הרבים שהזכרנו י"ל שהוא מותר על ידי חינוק. ורנב"י דשרא לכרמלית. משום מעשה שלא עשאוהו כרשות הרבים. לגזירת שמא יעשה. ולענין הוצאת מת המוטל בחמה לרשות מן המת וכזית מן הנבלה. אלא עשאו הכרמלית כרה"ר למלאכות. אפילו לדבריהם. אלא כלל. במקום איסורים המתפרסמים אפילו של דבריהם: דהיא ע"י ישראל שבוח. וע"י עממין שבוח דשבוח אפילו הכי אסור. ואין נוהגים בו כבוד מלאכות גמורות דאסור בעממין. אלא אפילו הוצאתו בבה"ק להניחו בכוך העשוי מאתמול הגין שהכל יודעין שאינו בכלל מלאכות. הילכך לא מבעיא הפירת הקבר והכוך דאית בהו שנאמר לענין הוצאת המת לרה"ר על ידי ישראל. שאלו בכרמלית אין בו משום מראית על קברו. שלא יאמרו. זהו שנתחלל עליו שבת לצורך פלוני. וזה הטעם בעצמו. הוא לגבי עשו לו ארון. הפרו את הקבר. לא יקבר בהן עולמית. בעומד באסרטיא. ובמונה הוא. שלא יאמרו פלוני נתחלל עליו שבת במיתתו. וכראמרי בפרק שואל (דקנ"א ע"א) כדאמרן לענין הולה שאב"ס. ש"מ טעמא דשבת. דלא שרינן בעממין משום כבוד המת ויש מי שאומר, כיון שמצינו בכל מקום. אמירה לארמי קלה ממלאכה דשבות ע"י ישראל. וזה מביא וכוי. ואלו לא היי אפשר מטלטלין. או עושין מחיצה של דבריהם לכבוד המת. המוטל בחמה באין שני ב"א ויושבין בצדו. חם להם מלמטה זה מביא מטה ויושב עליה מהיצה למת בשביל מת. משום דאית לי' תקנת' הוא דאפשר למיעבד כדתני שילא מרי מת כגון בעממין. וכן הא דאמרינן בכירה (דמ"ג ע"ב) עושין מחיצ' למת בשביל חי ואין עושין כגון כרמלית לכבוד הבריות. ולא התירו בה מלאכה שיש לה עיקר בתורה. אפילו באמירה להדיא כדבעי. והילכתא כוותיה. אבל מלאכה שאין לה עיקר בתורה התירוה ע"י ישראל בתר ככר או תינוק. אתי לכבויי משום שאדם בהול על מתו. הלכך שרינן ליי להצילו הכלים שהוא לבוש וכיוצא בהן. ומשום הכי אסר. וריב"ל סבר אי מצרכת ליה לאהדורי או תינוק. ואין לך מקום דחוק. שלא יהא המציל יכול ליתן עליו ככר או תינוק. או אחד מן לכבויי. אבל לא משום כבוד הבריות. י"ל תנא קמא אסר. משום דאפשר למיתן עלה ככר

て なに

הולב הייב משום מפרק. אי קשיא, והא אמרינן בפ' כלל גדול (שבת ע"ה ע"א) אין רישה אלא בגידולי קרקע, ומפרק תולדה דדש הוא. וי"ל דישה בעצמו של פרי ליתא אלא בגידולי קרקע, אבל להוציא ממנו פירות מכונסים וטמונים בתוך תיק שלהם, כגון חולב, דומיא דדישת ג"ק הוא. ואפשר דבכלל ג"ק - בהמה, שמצינו שנקראת ג"ק בקצת מקומות כדאמריי מה הפרט מפורש פרי מפרי וגדולי קרקע אף כל פרי מפרי וגדולי קרקע והיינו בקר וצאן. א"נ ר"א הוא דסבר הכי אבל רבנן דפטרי קסברי אין דישה אלא בגדולי קרקע ורבנן אכולהו פליגי דאי לא ל"ל למיתניי הכא ומחלוקת הוא בין הראשונים ור"ח סייע דברי האומר דחולב ומחבץ דברי הבל הוא מדאמריי בכתובות וביבמי יונק מפרק כלאחר יד הוא הא חולב ממש מפרק גמור הוא, ועוד אכתוב לפנינו בזה (קמד:) בס"ד:

טעמא דר"א ב**מכבד ומרבץ.** לאו משום אשוויי גומות דכיון דמיחייב בהו חטאת ומיתה לא הול"ל לאיחיובי אא"כ ידוע שהשוה אותן ממש אלא דהיא גופה מלאכה שהקרקע משתווה

ומחיפה בכך והוי בונה או גמר מלאכה דבנין ומכה בפטיש הוא ולרבנן ליתה מלאכה בעצמה

אלא שמא ישוה גומות:

נראה שהרי התירו כאן להערים] (למה יהיו מתירין הערמה זו) וכ"ש [דנוכל לומר] דההיא לידי חריץ יותר ממה שהמרבץ בא לידי השוואת גומות [לפיכך גזרו בזו ולא בזו. וכן והם גורו בזו מפני שהיא מלאכה מצויה ובשאינה מצויה לא גזרו או שהגורר קרוב לבוא כלום. ואני אומר אין אומרין באיסורי שבת זו דומה לזו שלא מסרן הכתוב אלא לחכמים דשישא הוא. ואחרים אומרים שאני הכא שכל העיר עשויה כן ברצפה של אבנים וזה אינו עליתא דעלמא ומפרקין שאני התם מפני שהגרירה משמעת קולה ומאן דשמע לא ידע אי **הכא ליכא גומות.** איכא דקשי' להו, והא אמרי' בפ' ב"מ גזירה עליתא דשישא משום אך הוא לבדו הרי אלו מיעוטין כנ"ל. וראיתי בסי התרומה ובתוסי שרבים משתבשין בזה: בדברים שא"א לעשותן מבערב כגון תותים ותאינים ובירושלי (ביצה ה,י) נפיק לה מדכתיב והתולש ממנו כתולש מן המחובר בי"ט נמי אסור דתלישה בי"ט אסורה מן התורה ואפיי כללא ומסתברא דאכולהו בבא תנינא קאי ארודה חלות דבש נמי דכיון דסבר ר"א יער הוא דלא כייל תנא שבת וי"ט אלא בשאר מלאכות אבל באוכל נפש לא שוו ולא תני לה בחד וחומץ של יי"ג דאיסורי הנאה נינהו. אלא דמחוורתא ברייתא כדפרישית אמכבד ואמרבץ א"ג לכ"ע בחולב בהמה טמאה לגוים ומחבץ ומגבן באיסורין כגון שהעמיד בשרף הערלה אוכל נפש ומיהו למאן דלית ליה אליבא דר"א הואיל בפסחים משכחת לה בחולב מי"ט לחול את"ג דאפשר כדאיתי בפי תולין וא"צ לומר באוכל נפש וכ"ש חולב דלא אפשר מעי"ט והוא במכשירין דכתיב הוא וכתיב לכם בדאי' בביצה ובמגילה ועוד דהא ר"א שרי במכשורין באבן על בתורה ודאי שרי דהא אוכל נפש עצמו הוא ולא אמרי אפשר ולא אפשר אלא משום דאפשר לעשות מעי"ט איסורא דרבנן קאמר דלא שרו ליה עובדין דחול באפשר ומחבץ אוכל נפש הוא ובי"ט מותר מן התורה ובפרק ר"א דמילה (שבת קלד.) דאסרי לגבן והא דקתני ברייתי **הזיד בי״ט לוקה את הארבעים.** אמכבד ואמרבץ קאי, דאלו חולב

מימרא הוא ולא ס"ל הכי: והא דאמריי **והאידנא דס"ל כר"ש שרי אפיי לכתחלה.** כי בעל הלכות ז"ל דאפילו מכבד קאמר, ואפילו בדהוצני מותר ועוד יחברר לקמו בפי כל הכלים (שבת קכד:) בס"ד:

קאמר, ואפילו בדהוצני מוחר ועוד יחברר לקמן בפי כל הכלים (שבח קכד:) בס"ד: אלמא נקוב לר"ש כשאינו נקוב משוי ליי. פיי מדקחני ר"ש פוטר בזה ובזה משמע דה"ק ר"ש פוטר בזה ובזה לומר דשוין הן לכל דבר מדלא קחני החולש מעציץ נקוב חייב ור"ש פוטר והא איכא לענין הכשר דחשיב ליה ר"ש כמחובר ופריק מחניי לא בא אלא לרבוח שאר כל הדברים וכמחניי דהתם אבל הכשר אינו בכלל זה שהחורה רבתה בו טהרה וראיי לפיי זה דלא אמריי אלמא נקוב לר"ש כחלוש הוא אלא אמר נקוב כשאינו נקוב משוי ליי כלומר לכל דבר, וכזה מפרש ר"ח ז"ל. ובנמוקי ה"ר משה ב"ר יוסף מצאתי שפיי כלשון

הזה היא גופה ל"ק לן, דילמא לענין מעשר בלחוד איתני ולחומרא דגזריי נקוב אטו שאינו נקוב דלא ליתי לאפרושי מן הפטור על החיוב ולענין הכשר זרעים לא גזריי דאפושי טומאה לא מפשינן אבל הא דמתני' דשבת קשיא ליה מדמקילינן לענין שבת ופטור על נקוב כשאינו נקוב דבר תורה הוא ויש לנו להחמיר לענין זרעים. וזה הפיי אינו נכון, שהרי שנינו במשנה כל[א]ים פ"ז (מ"ח) עצייץ נקוב מקדש בכרם ושאינו נקוב אינו מקדש רש"א זה וזה אסורין ולא מקדשין אלמא ר"ש לקולא בנקוב וזו הברייתא נמי ידועה היא שעל משנה זו נשנית בתוספתא דכלאים לקולא. ורבותינו הצרפתים ז"ל פירשו, דמעיקרא קס"ד דלפוטרן מן המעשר ומדין שביעית קתני דנקוב כשאינו נקוב משום דכתיב בהו שדה וכן לענין כלאים המעשר ומדין שביעית קתני דנקוב כשאינו נקוב משום דכתיב בהו שדה וכן לענין כלאים ומחיבר לא שוו גבי שבת נמי בתר תלוש ומחובר אזליי וכ"ז מפני שלא היה אביי יודע לחלק בין הכשר זרעים לשאר דברים כגון איסורי שבת דכל דהו חשוב תלוש בזה ומש"ה

קס"ד לדמויי איסור שבת לדין הכשר זרעים: עד שיפחת רובו. פרש"י ז"ל אם היה מוקף צמיד פתיל והוא באהל המת, אין טומאה

הוא דמציל בעי סתימה לגמרי. ואי קשיא א"כ מאי ענין בעי דרבא לההוא מתני ה"ק גבי ליה התם סתמו שמרים חציה מהו דפשיטא ליה כיון דסתימת שמרים משום צמיד פתיל כיון שאגף אותה בטיט נעשית כדופן החבית וכאלו לא נקב אלא חציה וה"ט דלא מיבעיי והניה חציה מהי אלמא לא בעיי סתימה גמורה לגמרי התם נמי היינו דבעי רבא מי אמריי ופתיל ואם לאו אין אותה סתימה כלום. וא"ת, והא בעי רבא במסי ב"ק (קה.) אגף חציה רמון וכשניקב בשיעור בין דרך פיו בין מן הצדדין בעיי סתימה גמורה לגמרי שיהא צמיד פיו שיעורו בכל שהוא אבל דרך נקב שנפחת מן הצדרין עד שנפחת או רובו או במוציא בעי' וכדמוכה התם במתני והכא אמאי בעי' במוציא רמון ולאו מילתא הוא דודאי דרך (י:) אין מקיפין לא בבעץ ולא בעופרה מפני שהוא צמיד ואינו פתיל אלמא סתום לגמרי נקב כרמון. ואי קשיא, והא לענין צמיד ופתיל סתימה גמורי בעיי דתנן התם במסי כלים סיפא פקקה בזמורה עד שימרח מן הצדדין ובין זמורה לחברתי יש זמורות גדולות שסותמין ה"פ: בזוטרי רוב שהוא פחות ממוציא רמון ברברבי מוציא רמון ולחומרא אע"ג דקתני פתיל מבפנים כיצד חביות שנקבה וסתמוה שמרים אינה מצלת וחכ"א מצלת וכוי. אלא לה במס' כלים פ' אלו כלים מצילין בצמיד ופתיל וקתני עלה בתוספתא רי"א אין צמיד בנקובה בכונס משקה ומונחת ע"פ ארובה אין פירושו נכון חדא דלגבי צמיד פתיל תנן והאיך השמרים סותמין רובה של חביות ואע"פ שרש"י ז"ל פירשה בפי הגוזל (ב"ק קה.) שהוא יותר מרובו, ולא מחוור, מדתנן (כלים י,ו) חבית שנקבה וסתמוה שמרים הצילה ובהא דאמר **ל"ק הא ברברבי הא בווטרי.** פירש"י ז"ל רוב ברברבי, ומוציא רמון בזוטרי נכנסת לו דרך הנקב ומציל על כל מה שבתוכו עד שיפחת רובו דכל כלי פתוח כתיב:

agr:

סתימת שמרים ודאי בעי. סתימה לגמרי אבל באגף מהו ואי לאו מתני ה"א כיון שנקבה שניעור פתח שוב אין לה הצלה לעולם אלא בהסקה בכבשן אבל מכיון דקיי"ל דאית לה הצלה בצמיד פתיל במידי דקאי יש לה מיעוט לשיעור הפתח, זה כתבתי לפי מה שמצאתי בצלה בצמיד פתיל במידי דקאי יש לה מיעוט לשיעור הפתח, זה כתבתי לפי מה שמצאתי בדברי ר"ש ובתוס. ותמהני האיך נחלקו אבות העולם וטעו בזה שהרי משניות שלמות הבברי ר"ש ובתוס. ותמהני האיך נחלקו אבות העולם וטעו בזה שהרי משניות שלמות תוסי עומדין שיפרשו שיעור זתים לעומד לאוכלין שיעורן כזתים העשוי למשקין שיעורו מניטי בצמיד פתיל ובכונס משקה מ"מ דברי בעלי מוסי עומדין שיפרשו שיעור זתים לעומד לרמונים וזה מקום הדוחק שלהן שאין כלי קטן מיעוחד לרמון א' שאפיי שנים אינו מחזיק שהרי רובו פחות ממוציא רמון ומ"מ חבית שנקבה בכונס משקה קאמר דהא עשויה היא למשקין. אבל ר"ת ז"ל היה מפרש לענין צמיד ופתיל לעולם מציל עד שיפחת רובו אבל מכיון שנפחת רובו אינו מציל אע"פ שסתם אותו הנקב כיול בצמיד פתיל דה"ל כאוכלין שגבלן בטיט וכן הוא עיקר הפיי והא דאמריי התם אגף חציה והניח חציה ה"ק אגף חציה והניח חציה מתום אן השמרים מהו שיצטרפו הסתימות הציה והניח חציה ה"ק אגף חציה והניח חציה מתום הדברים הללו:

てら どい

והא דאמריי **פליגי בה תרי אמוראי במערבא הד אמר במוציא רמון.** פרש"י ז"ל בהכשר זרעים פליגי, ובתוסי הקשו והתנן בפ"ב דעוקצין (מ"י) גבי הכשר כמה הוא שיעורו של נקב כדי שיצא בו שורש קטן והם פירשו לענין צמיד ופתיל ובסתם כלי ואני תמה דסתם כלי חרס לאוכלין הוא ושיעורו (סתום או יותר) [כזיתים או יותר] ושורש קטן פחות מיכן הוא, אלא שי"ל לענין הכשר זרעים לר"ש קאמרינן דאיהו מיקל בנקב ואפיי בהכשר בעי

פרק יא הזורק

גמרא גמיר לה דכולהו רבנן קרי להו אבות וקרי להו תולדות אבל אנן לא שמעי לי לר"א דקרי להו אבות ותולדות דאי ממתני דפי כלל גדול הא אוקמי שם דלא כר"א ופי הדברים אמאי קרי ליה אב ואמאי קרי ליה תולדה למאי הלכתי ומאי נ"מ לדינא דאלו טעמא דמלתא ודאי פשיטא לן אפיי לרבנן משום דהוי במשכן ואע"ג דאיכא דהוו ומיקרי תולדות לפי שהן בכלל האחרות לגמרי ודין הוא שלא יהיו חלוקות מהן לענין חטאת כדאמריי פי כלל גדול (שבת עג:) גבי כוחש ובורר וזורה. ואי קשיי, דלמא להכי קרי ליה אב וקרי ליה תולדה בה קרא הוא אב ולר"א מאי נ"מ לן מינה ומתרץ משום חשיבות דמשכן: של מלאכה זו כזו מ"ט הוי חדא אב וחדא תולדה ופריק נ"מ להכי ומסתברא הוצאה דמפרש אבות אי אפשר שאין להן שם אלא לטפלן לאבותיהן אבל הוצאה והכנסה מעלתה וחיובה שטפלות להן כגון מעמר וכניף מילחא ובונה וחופר גומא או מכבד שאלו באת לעשותן שאל. ויש לפרש בענין אחר, דקס"ד שהאבות הן מלאכות עיקריות ותולדותיהן מלאכות שזו תולדה ראשונה ששנינו בסדר המשנה וכיון שהשלים דין הוצאה והתחיל בהכנסה מיד באו אלו השאלות על הכנסה והוצאה ולא שאלו סתם על מתני דאבות מלאכות וי"ל מפני וכן מיסך ושובט שניהם דבר א' הם והם אב א' דומיא דכותש וכותש. ומ"מ אני תמה, למה דהא לית ליה מתני דאבות מלאכות א"נ לר"א חד אב מיקרי ומני כותש ובורר בחד אב חולדות כגון שובט ומדקדק וכותש ומכניס דלמא ר"א מני להו אבות הואיל והוו במשכן ליה אב והך דלא הוי במשכן חשיבא קרי ליה תולדה ואע"ג דאיכא דהוי במשכן וקרי ליה ממש. ומפרקיי, לר"א באמת לא נ"מ מידי לענין דינא אלא הך דהוי במשכן חשיבא קרי משום אב אחר אינה התראה כלל, וי"ל לר"א כיון דהן חייבין בעצמן צריכות התראה בשמן ביי רבה אמר משום בורר ר' זירא אמר משום מרקד ואלו הוו כולהו אבות והתרה באב זה ביה משום אב דידיה מיחייב כדאמריי לקמן (שבת דף קל"ח ע"א) משמר משום מאי מתריי מלאכות סתם ויהיו חלוקות באמת. ומיהו הא ק"ל, דלמא להכי קרי להו תולדה דאי מתרי לו לאו מילתא הוא דאנן הכי קאמריי למאי הלכתא קרי להו תולדות ליקרינהו לכולהו אבות משום דאי עביד אב (ואב) דידי' מיחייב תרתי (והכי) [דהכי] אמרי' במס' כריתות פ' אמרו

הגירסת הספרי. **הך דהואי במשכן חשיבא הך דלא הוה במשכן לא חשיבא הך דכתיבא** קרי ליה אב הך דלא כתיבא קרי ליה תולדה. ופיי הואי במשכן משום שאר אבות וקאמר כתיבא משום הוצאה דהכנסה נמי הוי התם אלא הך דמפרש בה קרא תפס ליה אב. ואיכא דגרסי, הך דהוי במשכן וחשיבא קרי ליה אב הך דלא הוי במשכן ולא חשיבא קרי ליה מנולדה וכדאמרן לרבנן ולא מחוורי הך גירסא משום דכל דהוו במשכן ודאי חשיבא אלא שייש מהן שהם בכלל האחרות ולר"א מפי מחשב להו כי קרי להו תולדה מכי קרי להו אב דרמי ליה מיחשבי כגון כותש בכלל בורר, ותולדה חשיב לעצמה:

אבל למעלה מעשרה דייה פטור ולא ילפיי זורק ממושיט. כ' רש"י ז"ל וסיפא דקחני הזורק פטור והמושיט חייב ד"ה היא פיי לפירושו דכי קחני זורק פטור למעלה מעשרה דייה היא פיי לפירושו דכי קחני זורק פטור למעלה מעשרה וק"ל א"כ מאי כיצד ומתרץ בתוס' דהכי קחני שתי גזוזטראות כיצד דינם וכיוצא בזו בפי ר"ג במס' יבמות (נ.) וחכ"א יש גט אחר גט ויש חליצה אחר חליצה כיצד וכו' ולא קאי כיצד ארישאאלא כיצד דין יבם ויבמה קתני כדאיתא התם (נב.). ונ"ל דלמ"ד קלוטה כמי שהונחה ליכא למיפטר זורק אפי' בשתי גזוזטראות זו כנגד זו בר"ה דהא אע"ג דלא הוי

גווזטראות כי הני במשכן הרי מוציא הוא מרה"י לרה"ר שהרי קלוטה כמי שהונחה ומתני רבנן קאמרי לה וה"ק המושיט והזורק פטור לעולם אפי למטה מעשרה מושיט משום דלא הוי הכי במשכן זורק משום דל"א קלוטה כמי שהונחה. היו שתיהן בדיוטא אחת הזורק פטור לעולם אפי למטה מעשרה מרשיט משום דלא קלוטה כמי שהונחה. היו שתיהן בדיוטא אחת הזורק פטור לעולם אפי למטה מעשרה והמושיט חייב לעולם שכך היתה עבודת הלוים ולמ"ד למעלה מעשרה פליגי אבל למטה מעשרה חייב לד"ה רישא דקתני הזורק והמושיט פטור למעלה מעשרה ור"ה דהא ליכא למילף זורק זה ממושיט דמושיט כי האי לא הוה במשכן ואי למטה מעשרה וורק חייב משום דהיינו מוציא כיון דס"ל דקלוטה כמי שהונחה וסיפא למעלה מעשרה וורק חייב משום הזורק פטורוכי קתני כיצד אסיפא קתני. ובירושלי מצאתי, שמואל אמר לא שנו אלא למטה מעשרה מפחים הא למעלה מעשרה אסור (יא.) מצאתי, שמואל אמר לא שנו אלא למטה מעשרה מפחים הא למעלה מעשרה אסור ועגלות לאו למעלה מעשרה אינון כיצד שתי גווזטראות וכוי אית תנא דתני כיצד ואית תנא הנילות לאו למעלה מעשרה אינון כיצד שתי גווזטראות וכוי אית תנא דתני כיצד ואית תנא אבל למעלה מעעלה ד"ה הוא וזה סיוע לריו מהלוקת למטה מעשרה אנור הייב למעלה ד"ה פטור ולא תני כיצד דר"ה הוא וזה סיוע לרש"י ז"ל ול"ג בזר"א מותר

אמרה בזורק ודילמא עד כאן לא אמר ר"י התם אלא בשאין סופו לנוח בקרקע עצמו אלא בהא אית ליה לר"י קלוטה כמי שהונחה. ואי קשיי, השתא רבא דאמר כמאןדהא רבא דמשהו דמיא שהרי (קלוטה בו אויר) [קלטה האויר], וכ"ש בשנה באותו רשות בעצמו בארץ], ומ"ה בעי' הנחה ע"ג משהו אבל בזורק דהכא כיון שנקלטה בעצמה באויר כהנחה לעולם דל"ל קלוטה לא במעביר ולא בתולה אלא בזורק בלבד שנקלטה באויר [rorer לנוח אין אגדו בידו בשאין סופו לנוח קאמריי כגון שנחעכב בכוחל שאינו משופע וחלוי ועומד להו פירוקא ולדידי ל"ק שאני התם שאיןסופו לנוח שהרי אגדו בידו ואע"ג דגזרי׳ אטו בתוך ג' בעי הנחה, ולקמן בשמעתין (שבת צו:) סבר קלוטה כמי שהונחה. ולא סליק מינייהו לרבא הואיל ומתני כולי אתא כוותי. ובתוס' מקשו מדר"י אדר"י דהתם אפי משום הכי והא ע"כ כתנאי אמרה לשמעתיי א"ל תנאי דברייתא לאו תנאי נינהו למיקשו ואי קשיא, והא אתמהיי עלה התם לימא רבא כתנאי אמרה לשמעתיי ומחסריי ליי למתניי מן הארץ אלא כמלא החוט גוללו אצלו, ומפרשיי התם טעמא משום דבעיי הנחה ע"ג משהו. אייג משהו ואיכי דמפרקי דרבא ס"ל כר"י דאמי בפי המוצי תפלין (צ"ח:) אפיי אינו מסולק הא דתניא **תוך גי דייה חייב.** ק"ל, והאמי רבא לקמן (שבת ק.) תוך גי לרבנן צריך הנחה מ"מ מה לי למעלה מה לי למטה במעביר והאר"א וכוי וקשיי לר"ע דמקראי נפקא ליי: לאו כעומד דמי ופטור כיון דלא הניח ברה"ר ור"ע סבר כעומד דמי לחייבו והשתא מקשי דהו"ל למירמא מ"ט דרבנן דפטרי בלמטה מעשרה ולאו מילתא הוא דרבנן סברי מהלך אלימא במעביר למטה מעשרה הוא דמחייב למעלה מעשרה לא מחייב. אי קשיא, אלא ה"ג אפיי למעלה מעשרה, והיינו ר"א דגמי דילן:

326

תלוי ועומד בפחות מג' ואין זה קלוט בעצמו אבל בשסופו לנוח לא אמר דהא אפי' למטה מעשרה אית ליה קלוטה כמי שהונחה לאו קושי' הוא דהא רבאלרבנן קאמר דלית להו לעולם קלוטה כמי שהונחה הלכך קאמרמדר"י בתלוי באויר נשמע לרבנן בקלוטה דאפי' בפחות מג' לאו הנחה היא. ור"ח ז"ל כ' דהך ברייתא פליגא אדרבא והלכת' כרב חלקיה דתני' כוותיה והוא העיקר דההיא ר"י אוקימתא דרבא גופיה הוא והא דמתמה התם לימא דרבא תואי הוא משום דבשלמא בבריית' איכא למימר דלא שמיע ליה כדלא שמיע ליה

לר"א אלא מחני היכי שביק רבא רבנן ואמר כרי יהודה, היינו קושיין: **ולאו מי אוקימוא להאי כגון דמדלי חד וכוי.** לא אחפריש עיקר אוקימתא היכן, דבמסי עירובין (פה:) נמי אמרי ולאו מי אוקימנאאולי יש שם חילוף בנוסחת רש"י ז"ל שכי כאן

לאו מי אוקימנא בעירובין: **כגון דאמר עד דנפקא ליי לרה״ר תנוח.** פיי לא שאמר תנוח סתם דא״כ תנוח ותעמוד משמע והרי לא נחה אע״פ שלענין שבת הויא כמונחת אלא ה״ק רוצה אני שתהיי כמונחת לענין שבת עם יציאתה שלא אתחייב בהוצאתה אלא בהנחת יציאתה ברה״ר ומ״ה מחייב לר״י כיון דקלוטה כמי שהונחה:

て マロ

למעלה מכי ונמצא בין קרש לקרש הי אמות והוא רחב רה"ר ואין דרך זו עולה. והגאונים לא תחשוב אלא כל העגלה רשות בפני עצמה שאין הקרשים שעליהן עושין רשות מפני שהן שכן או הן כ' אמה ברוחב שתי העגלות וצידיהן והרחק שביניהן עם בליטתןמכאן ומכאן או נמצא הכל רחב דרך הרבים והרי אתה מחשב שתי העגלות וריוח שביניהן לרשות אי וכיון י שאע"פ שהקרשים למעלה מיי מ"מ היו צריכין להרחיקהאהלים כמלא אותן של קרשים. ומנ"ל דהוו שתיםמהלכות בשוה ולא ארבעתן ועוד דא"כ טובא הויין. ואין תשובתומהוורת ואין מאחר רגע דלמא זו אחר זו לגמרי היו מהלכות כיון שהקרשים בעגלה אחת מונחין ושמא יפלו ועוד היכי הוו חמיסרי ושיתסרי האיך היו הולכות בשוה ואין מקדים רגע אי המקשה שבכך די והלא אף בשתי אמות ומחצה אין די שהרי הקרשים ארוכים מאד וכבדים חדא דאקשיי ל"ג באמחא ופלגא סגי' ואם הקרשים לרחבן שלעגלות המה האיך שיער זה הן ולגבי רה"ר לית ליי למיחשב אלא מקום העגלות ורוחב שביניהם. וזה הפיי כמה רחוק, קרשים זה בזה ומעכבין את הילוך העגלות והוא השיב אין זה תשובה שהקרשים למעלה מיי אמה לבד ממה שהי' צריך למשוך קרשי כל עגלה ועגלה צד החיצון של עגלה כדי שלא יגעו אמות והן מוטלין על דופני עגלה לרחבן ונמצא ארכן של קרשים לרחב הדרך הרי עשרים הרי חמיסר. והקשה על דברי עצמו ז"ל, שהרי יותר מעשרים הם שהרי הקרשים ארכן יי ששתי העגלות הולכין זו אצל זו כל אחת ה' אמות הרי עשר וה' אמות שבין עגלה לעגלה רשייי זייל מפרש שעל **עגלה** אחת מניחין קרש אי ועודף לכאן ולכאן והויין חמיסר לפי

במקום חיוב כולה וממקום חיוב אתיי ליי אע"ג דעברה במקום פטור כך י"ל מתוך הדחק זרק למעלה מי' והלכה ונחה ע"ג חור כל שהוא באנו למחלוקת ר"מ ורבנן ש"ה שהנחתה קשיא, אי הכי מחני' נמי לוקמה בהכי ל"ק דסלע לית ליה דפנות וכן הא דא"ר חייא (ק.) מונה ברה"י וכן הא דתניא עמוד גבוה י' ורחב ד' נמי בהכי מתוקמ' כגון שיש לו דפנות. ואי קאתיא להנחתה ודר"י ברי יהודה בטרסקל לרב מרדכי בשיש לו דפנות לטרסקל שנמצא נמי אתיא שהרי יצאת (לרה"ר) ואח"כ נחה ומעביר חפץ דרך עליו חייב דממקום חיוב בעמוד לא הלכך ההוא דמחנות לפלטיא דרך סטיו ל"ק דבמקום חיוב מנחא וממקום חיוב רה"ר ואויר רה"י נמי לא הוי דכי אמרינן (ז.)רה"י עולה עד לרקיע דילמא באויר חצר אבל פטור דהיובא ממקום פטור קאתיא שהרשות הזה אויר פטור הוא כמו שפרש"י דאינו אויר קאי כלומר למעלה מיי אלא שהוא מונח ע"ג יי וכיון דגופו למעלה אפיי אחר שנח דילמא ברשות של אויר פטור קא מנח כגון כלי (של) [שעל] עמוד זה שכל גופו במקום פטור חיוב ונח במקום חיוב ובאויר של חיוב בזורק חייב וכי קא מבעי לי' כגון דהשתא נמי בזורק לא שמיע להו. ונ"ל לתרץ, דרב מרדכי פשיטא לי' דכל דאתי ממקום פטור למקום ועמוד לא עדיפי ממחניי דמתוקמי במורשי וחרצא וכוון וזרק בהן וברייתא דמודה ב"ע לאני ונייל דמאמוראי לא תפשוט ליי לרב מרדכי דמילתא דפשיטא להו מבעי ליי וטרסקל יי ורחב די ואין בעיקרו די ויש בקצר שלו גי וזרק ונח ע"ג חייב ובכל הני ממקום פטור טרסקל וזרק ונה על גביו הייב ואוקימנא למעלה מיי. ועוד מהא דתניי עמוד ברה"ר גבוה חייב ועוד אמאי לא פשטוה מהא דתניא ר"י ברי יהודה אומר נעץ קנה ברה"ר ובראשו ועוד דאכתי קשיי דהאמר רבא המעביר הפץ מתחלת די לסוף די אע"פ שהעבירו דרך עליי ואין טעם זה מספיק שאעפ"כ היה להם לפטור כי היכי דפטר ב"ע מהלך אע"ג דהוה במשכן דאתי ממקום פטור חייב. ובתוסי מתרצים ש"ה דכה"ג הוי במשכן אבל הכא לא הוה במשכן לפלטיא דרך סטיו וכוי וא"ר יוחנן עלה מודה בן עואי בזורק ותניא כוותיה אלמא אע"ג א"ד כיון דממקום פטור קא אתי' לא. איכא למידק הכא ולפשטי' מהא דחני' (ה:) מחנות בצורתה בחיבור ה"ר יהודה אלברצלוני. ובסי המאור לר' זרחי' הלוי ז"ל:

התם לא מבטל לה הכא מבטל לה. הקשה בתוסי, וכי לא מבטל לה מאי הוה הא ליכא די אמות אטו אם היה בידו חץ של ד"א והניחו חייב הרי כל שאינו כולו חוץ לד"א לא מחייב ולדידן לאו מלחא דהחם כולו מונח, ואינו מונח בתוך די אבל הכא כיון שהוא מונח על פניו המדובקות בכוחל והיא (ר"ל הכוחל) ההנחה שלו חוץ לד"א הוא מונח הלכך כ"ז דלא מבטל ליה ולא מיחשב כמחיצה עצמה בדין הוא דליחייב. והם הקשו, ומנ"ל למקשה דבד"א מצומצמות הוא והרי כ"מ ששנו זורק ד"א בשזרק הפץ כולו חוץ לד"א היא והכא

בשיש ד"א על פני הדבלה כחץ דלא ממעטא מר"א. ול"ק, דכיון דהניחה בפנים המדובקים בעיש ד"א על פני הדבלה כחץ דלא ממעטא מתרצים דאפיי במצומצמות חייב ואי הוה צריך הוה מתרץ דלאו במצומצמות הוא ובתוסי (הקשו מפרש"י) [מפרשים] דאי לאו משום דלא מבטל לה הוה ליי דבילה ככותל ולאו הנחה היא אלא עשיית כותל הוא ולאו מילתא הוא דא"כ גבי בור בלא מיעוט נמי סילוק מחיצה הוי:

ك ما د

מחיצות אלא דשבת שאני כטעמא קמא דאמרן, וטעם נכון הוא: בעיי והא ליכא וכדאמרן וכן נמי גבי סוכה גבוהה פירות לא מבטלי גובהה שהן אינן עושין ולצרפן אבל מ"מ לענין רשות שבת מבטלי מחיצה דעמוק יי ורחב די בעיי ומחיצות ניכרות ולאו מילתא הוא דודאי פירות לא מבטלי למהוי אינהו מהיצה ולשוויי בי רשויות רשות אי מחיצה וכ"ש פירות ומתרצי לה בכה"ג הכא בקופה של טבל עסקינן דאינן ראויין לטלטל שבין בי חצרות מערבין שנים ואין מערבין אי ואפיי מלא תבן או קש דתבן וקש לא מבטלו מבטלין מחיצות מאחר שכבר הושמו שם כדפיי. יש מקשים מההוא דגרסיי בפי חלון חריץ לא נתחוור לי דאין ביטול פירות בבור כלום דבטלה דעתו אצל כל אדם אלא מעצמן הם אבל אי אצנעינהן לפירי בבור למיהדר ולמיכל מינייהן לבתר הכי לא ממעטי בבור וגם זה ציושמו בבור אם נתן כלום למעלה פטור דפירי מבטלי מחיצה וה"מ דבטלינהו לגבי בור יכול להעלותןמן הבור עד לאחר השבת ואינו כלום. ור"ח ז"ל כתב אבל פירות שכבר המהיצות אבל הנך פירות בבור ודאי מבטלי מהיצות ובתוסי פירשו דהכא מבטל להו שאינו מיבטל לה משום שסופו ליפול משם ואינו בנין והנחה גמורה שתתקיים לעולם כדי שיבטל מחיצות שאין עומקו ורחבו ניכר ואינו משתמש לו. ואיכא לפרושי הא דאמר התם לא אלא דכיון דמעיקרא ממלא פירות הזורק שם פטור שהרי נתבטלו קודם זריקה זו מתורת בהו הנחת חפץ וסילוק מחיצה בהדי הדדי אחו דהא איכא מחיצות ניכרות בשעת זריקה המהיצות דהא אמרן לעיל (שבת צמ:) דפירות דלא מבטל להו לא מבטלי מהיצתה ול"א **פירות מיבטלא מחיצה.** פי' לא שאם זרק פירות לבור שיהא פטור שיהיו הן עצמן מבטלין

הא דאמר ר"ה ד**מוציא זיז כל שהוא.** ודאי למטה מיי משפת מיא קאמריי דלמעלה במשהר סגי מיהו אף על פי כן ק"ל דהאמרן בפ"ק דלמטה מיי נמי אי איכא די הוי כרמלית ואי לא מקום פטור בעלמא הוי הלכך בזיז כ"ש סגי וי"ל דאויר כרמלית הוא ואין (הוצאת) [הנחת] זיז כלום, עי"ל דס"ל אפיי ברשויות דרבנן ובלבד שלא יחליפו והלכך אסור להוציא מכרמלית דים לספינה שהוא רה"י דרך זה אע"פ שהוא מקום פטור וה"נ משמע בפרק כיצד משתתפין לפום מסקנא דרבינא דרי יוחנן אפיי בדרבנן נמי קאמר ובלבד שלא יחליפו: **מישה מקום די וממלא.** ק"ל טובא, מקום די נמי או כרמלית הוי או רה"י אחר הוי כגון שגבוה עשרה וקמפיק מכרמלית לרה"י ומאי תקנתיי. עד שמצאנו לרבינו האי גאון ז"ל

שכי והיי אדונינו גאון יהודה זקננו ז"ל אומר ששמע מן הזקנים שאותו מקום כגון תיבה מבותה או סל פחותה. ונמצא סיוע בתלמוד א"י פיי לפירושו באותה שאמרו במטי עירובין בפ' כיצד משתתפין ר' הנינא בן עקיבא אומר גווזטרא של ד' על ד' אמות חוקק בה ד' על ד' וממלא משום דאמריי כוף וגוד ומיהא הכא לא בעי' ד' אמות אלא חקק ד' ואפיי לרבנן דפליגי עליה התם הכא שרי משום דלא אפשר ולפ"ז י"ל בין בזיז בין בארבעה (שהוא אסרוהו עד שיעבור דרך מקום דא"ל כוף וגוד דמקום חשיב הוא ובין למעלה מיי לשפת מים בין למטה דינן שוה. וזה מה שמצינו בירושלמי (יא,ה) רב המנונא אמר נסר שהוא מים בין למטה דינן שוה. וזה מה שמצינו בירושלמי (יא,ה) רב המנונא אמר נסר שהוא פחותה יאות א"ר בון מאן דבעי למעבד תקנה לאלפא מוציא נסר חוץ לג' שאין בו רחב ד' נתון לספינה ואין בו רחב ד' מותר לישב בו ולעשות צרכיו בשבת א"ר מנא אלו אמר תיבה פחותה יאות א"ר בון מאן דבעי למעבד תקנה לאלפא מוציא נסר חוץ לג' שאין בו רחב ד' נתון לספינה ואין בי המהיצות כאלו עולות דא"ר יעקב בר אחא בשם רב המנונא כל ג' וג' שהן ואני רואב את המהיצות מסרים לגמרי עם גמרחינו מיהו משמע שעל הזיז הוא יושב מעבדא לי' סל פחות ואינו מסכים לגמרי עם גמרחינו מיהו משמע שעל הזיז הוא יושב מעבדא לי' סל פחות ואינו מסרים לגמרי עם גמרחינו מיהו משמע שעל הזיז הוא יושב מעבלא. ושמעת שר"ת ז"ל מפרש, מקום ד' לחקק, אבל צריך ד"א שהן עשרה טפחים

ליה מדרבנן דאמרי לא מתוכה לים ולא מן הים לתוכה. ובתוספי מפרקיי לה מדרויג תיקשי כדו בכרמלית לא גזרו רבנן ומנא תימרא וברי. איכא למידק, אדמסייע ליה מדר"י תיקשי ליה מדרבנן דאמרי לא מתוכה לים ולא מן הים לתוכה. ובתוספי מפרקיי לה מדתניא בתוספתא ספינה שבים גבוה יי טפחים אין מטלטלין לא מתוכה לים ולא מן הים לתוכה רי"א עמוקה יי ואין גבוה יי וכוי ובהא פליגי תנא קמא סבר אפיי גבוה יי אסור לטלטל מן הים לתוכה ומתוכה לים להדיי ורי יהודה סבר גבוה יי מותר דמכרמלית למקום [פטור הוא הים לתוכה ומתוכה לים להדיי ורי יהודה סבר גבוה יי מתוכה לים מותר דרך חורה ובהא ל"פ רבנן עליו כלל ולהאי פירושא האי דבעי זיז ומקום די לרבנן משום דאסור להחליף,

ול"נ דר"י אפ"י אינה גבוה י' קאמר, דלא הימא כולה כרמלית הוא:

קשרה בדבר המעמידה מביא לה טומאה בדבר שאין מעמידי אין מביא לה טומאה האמר שמואל הוא שקשרה בשלשלות של ברזל לענין טומאה היא דכתיב בחלל חרב הדב בחלל הוא בכל הנוסחאות וכך גורס רש"י ז"ל ומפרש דה"ק קשרה בדבר שרגיל להעמיד בה דהיינו שלשלת של ברזל מביא לה טומאה אם ראשו א' קשור באהל המת מביא טומאה לספינה ולכלים שבתוכה דחרב ה"ה כחלל והרי הוא כאבי אבות הטומאה ואיירי בספינה המקבלת טומאה. בדבר שאינה מעמידה כלומר שאינו רגיל להעמידה כגון מיתרים דלאו מתכות אפילו במקבלי טומאה אין מביא לה טומאה דאלו ספינה לא מיטמאה מחמת אותו כלי להיותה אב הטומאה אלא ראשון לטומאה ואין היא מטמאה כלים שבתוכה. ואין זה הפירוש נכון, חדא ל"ל קשרה אפילו נוגעת נמי ועוד דבדבר המעמידה לא משמע

שמעתי בזה דברים ארוכים ושם אכתוב הכל בס"ד: דחרב ה"ה כחלל אפיי לטמוי באהל וחבריו חולקין עליו, ובפי לא יחפור (ב"ב כי ע"א) מטמאה קאמר וה"ה לכל דבר המעמיד דהוי אהל) והנה בפי' זה גילה רבינו תם ז"ל דעתו וה"ג ליבעי קביעותא ואי לא קביעי כמפורדות דמיין קמ"ל (משום דליהוי שלשלת גופה [דכיון] דאפילו במאהלת על המת בעי שמואל קשירה בשלשלת משום דליהוי אהל קבוע שמואל לאפוקי מההיא מה ענין שבת אצל טומאה ואפשר דכי היכי דלא תיסק אדעתין את הטומאה בכלים שהספינה עצמה אינה מקבלת טומאה. ואכתי ק"ל, למה איצטריך שאיננה נפרדה ממנה ולעולם הספינה מאהלה עליי ועל הכלים נמצאת כאהל קבוע ומביאה על השלשלת ועל הכלים וטמאם לפי שחרב היא כחלל ומטמאה באהל ודוקא קשרה לפי מקיים הגיי הכתובה בספרים ומפרש לה בשלשלת טמאה שנגעה במת וחזרו הספינה ואהלה תורה חרב אלא להוציא כלי חרס ולפי שאין נעשין אב הטומאה. אבל אחיו רבינו תם ז"ל המפורשים דכי אמריי חרב ה"ה כחלל לאו דוקא חרב אלא [ה"ה] לכלי שטף ולא אמרה היי נכון ומחוור אלו היתה הגיי כן כתובה בספרים. ולזה אפשר שיהא אמת מה שפיי מקצת בשלשלת של ברזל ליתד התקועה בארץ או לדבר העומד והעמידה שלא תשוט. וזה הפיי את הטומאה דיוקא דגמי הוא הא בדבר שאין מעמידה כוי ומ"ה אוקמה שמואל בשקשרה ול"ג דחניא אלא דחנן, וכן בפר"ח ז"ל. והא דמסיימו בדבר שאין מעמידה אינה מביאה קשר את הספינה בדבר המעמידה מביאה את הטומאה וזו היא המשנה שהביאו כאן בגמי הוצצין הזרעים והעוף הפורח והטלית המנפנפת וספינה שהיא שטה ע"פ המים ועלה קתני את הטומאה שאין אהל מביא טומאה אלא אהל קבוע דתנן ברישא אלו לא מביאין ולא מאהלת על הטומאה ועל האדם ועל הכלים וכל זמן שהספינה שטה ומתנדנדת אינה מביאה דיכול להעמידה היכרא בעלמא הוא וה"פ הכא כגון שיש טומאה למטה מן הספינה והספינה בחלל חרב כו' אלא ה"ג גבי טומאה הוא דכתיב כל הבא אל האהל אבל לענין שבת כיון בדבר המעמידה מביאה את הטומאה ובדבר שאין מעמידה אינה מביאה את הטומאה ול"ג של ברול כי התם כי היכי דליצטרך שמואל לאפוקי מהך סברא. וה"ר שמואל גורס קשרה לאפוקי מדנפשיי אתי ומה ענין זו לזו שיעלה על הדעת לדמותן ולמיבעי בהא נמי שלשלת הכי ועוד דמביא לה טומאה דרך אהל משמע ועל אהל הוא שנוי בכ"מ ועוד דאמרי' שמואל

פרק יב הבונה

נ"ל דהכי קאמר ולטעמיך דחשבית דכולהי בניני שווין היאך אפשר דר"י סבר אפיי בהנחה בעלמא והא לאו כלום קעביד ועד שאתה תמה עלי לך ותמה על רי יוסי ביותר מזה ויש כזה ולטעמיך במסי ב"ב (קו.). **ולטעמיך אימא סיפא רי יוסי אומר כוי.** קי להו לרבוותא ז"ל

וכך אמרו בירוי. עוד יש לי בירור שוב יותר מזה בסי המלחמות: בכלים ולפמ"ש הא דאמרי' דמאן דעביד תלתא חייב י"ג חטאות חד מינייהו משום בונה בפי המצניע מי איכא מידי דבכלי חייב חטאת וביד מותר לכתחלה אלא ש"מ קסבר אין בנין ה"ל לאפלוגי בהא דאמר ת"ק אם חקע חייב ועוד דלא הוי שרי ברפוי לכתחלה כדמקשינן חזרה אפיי כשהוא רפוי לכתחלה שמא יתקע ואלו היי סובר רשב"ג שהמחזיר חייב חטאת ות"ק אף על פי דסבר אין בנין בכלים בלא תקיעה כדקאמר ואם תקע הייב מ"מ גזר כל בלא חקיעי הילכך הואיל וכשאינו רפוי לאו אב מלאכה הוא כשהוא רפוי מותר לכתחילה ואפשר דהא דאמר רשב"ג בפי כירה אם היי רפוי ה"ז מותר משום דס"ל אין בנין בכלים גזירה שמא יתקע כלומר ומחייב משום בונה ולא כמו שפיי רש"י ז"ל משום מכה בפטיש ומשמע לי נמי דכל היכי דתקע ביתידות חייב משום בונה והיינו דאמרי' בפי כל הכלים דתריסין מוחלפת השיטה דסבר לה כעולא אבל אנן דקי"ל אין בנין בכלים לא מפכינן לה. מיחזי להו זקיפתה בלחוד כבנין שלא נתפרקה כלל והיינו נמי דאמר ד' יוחנן גבי מתני' וסברי ב"ה אליבא דעולא יש בנין בכליי. והא דאמריי גבי מנורי ווקפין מנורי משום דלא כה"ג דשכיחא גזריגן גזירה כדמוכח בפי י"ט (יח.). ויש לפרש דהני גמי בנין בכלים הוא ואינה סובבת לפיכך לא אסרוהו אלא משום גזירה דמן הצד ואע"ג דגזירה לגזירה ל"ג בכל בהלת תסוב על צירה אבל בשיש להן ציר באמצע אינו תוקע שהרי יש לו לפתוח כל היום משום שמחת י"ט גזריי. וי"א דכשיש להן ציר מן הצד אסור משום גזירה שמא יתקע שהרי אומן וכעושה כלי לכתחלה דמי ומשום שמחת י"ט הוא דלא גזרי הלכך בדבתים דליכא כן היו גוזרין עליהן בשיש להן ציר באמצע אטו מן הצד ומן הצד אסור דהו"ל מלאכת יש בנין בכלים ויש סתירה בכלים אלא ה"ק מ"ד טעמייהו לאו משום שמחת י"ט שאלמלא דבתים נמי קמ"ל הותרו סופן משום תחלתן דחניות אין דבתים לא לאו למימרא דסברי ב"ה (יא:) גבי תריסי הניות מ"ד טעמא דב"ה משום דאין בנין בכלים ואין סתירה בכלים ואפיי תפול ותתפרק לגמרי ויחזירנה ונמצא עושה כלי בתחלה בשבת. וההיא דאמרי במסי ביצה והיינו דגרסינן בפי כירה במנורה של חוליות אסרינן להו אפי לטלטלה גזירה משום שמא כעושה כלי מתחלתו שהרי משעה שנתפרק ואין ההדיום יכול להחזירו בטל מתורת כלי. מיקרי. ואפשר לפ"ד זו, שכל כלי שצריך אומן בחזרתו מיחייב עליה משום בונה דהו"ל מתחלתו אין לך בנין גדול מזה ואין זה נקרא בנין בכלים שהרי אינו כלי אבל עושה כלי בנין בכלים ה"מ בכלי שנתפרק כגון מנורה של חליות אבל הכא עושה כלי או מתקן כלי והא אמריי במסי ביצה אין בנין בכלים ואין סתירה בכלים ויש לנו לתרץ דכי אמריי אין

דף קג דיש דקעביד בארעא דחבריי. פיי ול"צ ליפויי והו"ל מלאכה ש"צ לגופה ופטור עליי ור"ש

הוא כנ"ל ועוד אכתוב דעת בעל הערוך בס"ד:

שק"ג ע"ב הא דאמרינן **שלא יכתוב אלפין עייניין עייניין אלפיין.** פיי רש"י ז"ל מפני שדומין בקריאתן ואחרים פיי שהן דומין בכתיבתן לפי שגוף האל"ף שהוא הקו האמצעי צריך לכתוי

פרק יג האורג

תניא הקורע בחמתו ובאבלו על מת ואעפ"י שחלל את השבת יצא ידי קריעה. ומקשינן עלה (בירושלמי פי"ג דשבת) בעון קומי ר' יוסי. לא כן א"ר יוחנן בשם ר' שמעון בן יוצדק. מצה נזולה אין אדם יצא בה י"ח בפסח פי' משום דהוה מצוה הבאה בעביר' אף קריעה זו שקרע בשבת מצוה הבאה בעבירה היא. ופריק אמר לון חמן גופה עבירה. ברם הכא הוא עבר עבירה. כך אנו אומרים הוציא מצה מרה"י לרה"ר יוצא בה ידי חובתו בפסח. ושמעינן מינה שאם קרע בחלוק הגזול. אינו יוצא ידי קריעה. ואין קורעין בי"ט שני של

גליות אפילו קרוביו של מת:

המתר אחמתר גמי ל"ק הא ר"י הא ר"ש. איכא למידק אפיי מתו נמי מלאכה שא"צ לגופה היא וי"ל אה"נ. וי"מ לר"ש נמי כיון דצריך הוא ללבוש בגד קרוע וכל שבעה קרעו לפניו עריכה לגופה מיקרי. ותו קשיי אי ר"ש היכי קתני כל המקלקלין פטורין והא לר' חוץ מחובל ומבעיר הו"ל למיתני וא"ל בדין הוא דהו"ל לאקשויי הכי אלא דעדיפא מיני' אקשי לי' ומיהו לפום תירוצא דמסקנא דאוקי' דעביד למירמא אימתא לאינשי ביתי' תרוייהו ר"י נינהו ומתני' בדלא רמי אימתא ובריית' בדרמי אימתא ועל מת דעלמא אפי' לר"י פטור דקלקול גמור הוא (א"נ) בדקא עביד דרך כבוד חיים דדמי לרמי אימת' אלא דקעביד דרך דמה וארחי דחמתו של אדם קתני ור"ח ורש"י ז"ל שניהן כתבו רישא ר"ש וסיפא ר"י ואינו מחוור לי דהא חד בבא הוא:

16 26

בל המקלקלין פטורין הוץ מחובל ומבעיר. אוקי לר"ש דאמר מקלקל בחבורה חייב ולזה המחלוקת לא מצינו עיקר בחלמוד ורש"י ז"ל הביאו בקשר ענין ואמר דנפקא לן מפלוגתייהו במלאכה שא"צ לגופה דשמעי לי לר"ש דאמר מלאכה שא"צ לגופה פטור עלי וחובל ומבעיר חידוש הוא שחדשה החורה בהן שאין לך מבעיר ואפי מדליק עצים לבשל קדרתו שיתחייב מן הדין שכולן מקלקלין ומה שהוא מחקן אצל אחרים כגון הבישול מלאכה שא"צ לגופה היא ומן הדין פטור עלי ומדחייבה אותן תורה ש"מ מקלקל בהבערה מייב וכן בחבלה מדאיצטרך רחמנא למישרי מילה ולר"י החם מחקן הוא אצל אחרים ומלאכה שא"צ לגופה חייב עלי והיינו דמפרש בגמ ואזיל מ"ט דר"ש מהאי טעמא גופי ומלאכה שא"צ לגופה חייב עלי והיינו דמפרש בגמ ואזיל מ"ט דר"ש מהאי טעמא גופי

היא מלאכה הצריכה לגופה דומיא דמדליק את האור להתחמם כנגדו ומשתמש לאורה כולן דומות למילה והבערה דבת כהן נמי כיון שהוא מדליק האש לבשל בו פתילה הרי והשיער מלאכה הצריכה לגופי נקראת וכן הזורה והבורר ומאן דשקיל איקופי מגלימא בכלי וכן שפמו שהוא חייב משום תולדה דגווז ואף על פי שאינו צריך לגוף הצפרנים מלאכה הצריכה לגופה הוא שהוא צריך שיהא אדם זה מהול ומהדומה לזה הנוטל צפרניי ולוי ושאר התנאים. זה כתוב בתוסי הכמי הצרפתים ז"ל. ואין אני אומר כן, דמילה ודאי ואחרים כיוצא בזה יש הרבה או שמא בריי היא באחת מן החיצונות כגון משנת בר קפרא ר' מנחם בר' יוסי ורבנן ולא מצינו בשום מקום מחלוקת זו אלא דגמירי רבנן דגמרא הכי לה ולא שמעיי ליי לבן בינאי אלא גמרא ואמריי בב"ב חרוב המורכב וסדן השקמה מחלוקת ומבתיר גמרא גמירי לה כי הא דאמריי לקמן בפי חביות רבי יוחנן ההוא כבן בינאי מתני כהן ולא מחבלה דשוחט אלא ממילה לפיכך אמרו דהא דאמריי במחלוקת ר"י ור"ש בחובל לגופה מיקרי והרי בגמרא מפורש שאין טעמו של ר"ש מהבערה סתם אלא מהבערה דבת בעצמן ממש אלא שהן תשמישו של עולם להנאת דברים אחרים וכה"ג מלאכה הצריכה אש צריך לו וכן במבעיר להתחמם שהנאתו וביעורו שוין והחורש ותולדותיי אין הנאתן באין לך מבעיר שאינו מקלקל ואפיי מבעיר עצים לבשל קדירה אינו נכון שהרי גופה של ופטור עליי אלמא לר"ש מלאכה שא"צ לגופה בחבורה פטור וכן זו שאמר רש"י ז"ל עצמו דילמא חביל ביי ומתרץ התם אי לר"י מקלקל בחבורה אי לר"ש מלאכה שא"צ לגופה היא הצריכה לגופה ובפי ואלו הן הנחנקין אמריי והא דתנן מחט של יד ליטול בה את הקוץ ליחוש לאו ר"ש דאמר מלאכה שא"צ לגופה פטור עליי אלמא אפיי במקלקל בחבורה בעיי מלאכה בעי' שתהא המלאכה צריכה לגופה כדאמריי בפרק כל כתבי גבי חמשה נהרגין בשבת אלא משום דס"ל כר"י מאן דתני כר"מ שתוקי משתיק לי' ועוד דלר"ש אפילו בחובל ומבעיר בפירוש אינו נכון דאי ר' אבוהו כר"ש היכי משתיק לי' ר' יוחנן כדמקשיי בפ"ק חולין ורב עצמו ז"ל כי דחובל וצריך לכלבו לר"י כיון דמתקן הוא אצל הכלב כה"ג מלאכה הוא וזה דכר"י קי"ל ואת"ל משנה חובל בצריך לכלבו מבעיר בצריך לאפרו והוא מתקן גמור ורש"י פלוגתא דר"י ור"ש אלא ה"פ חובל ומבעיר אינה משנה שיתחייב יותר משאר המקלקלין א"כ היינו ר"י דס"ל דמקלקל בחבורה חייב ולמה אמריי בכולה תלמודא במקלקל בחבורה וא"ת דמודה ר"ש בתיקון דחובל ומבעיר שאף על פי שאינה תיקון דגופה חיובי מיחייב לאו תיקון דגופה אלא במלאכה שא"צ לגופה היא א"כ לאו תיקון הוא כלל לדברי ר"ש חשבית ליי תיקון דגופה א"כ כל טעמא של ר"ש בטל מעתה והרי חזר לדעתו של ר"י ואי ר"ש לא בעי תיקון כלל דמנא תייתי לה וא"ת נפקא לן ממילה תיקון דמילה מאי הוא אי לומר דהא דאמר ר"י ואח"ל הובל בצריך לכלבו ה"ק לי' אין הלכה כר"ש אלא כר"י דאלו גמריי פלוגתייהו זהו פירוש רש"י ז"ל. ומזה הפירוש נתחייב הר"ר שמואל תלמידו ז"ל מחשבת וה"ג אמריי כה"ג במסי כריתות הנח לחבורי הואיל ומקלקל חייב מתעסק נמי חייב בלא שום תיקון וכוונה א"נ נוטל את הקוץ וחבל דהא גלי רחמנא דלא בעיי בהא מלאכת מחייביי קלקול בחבורה לר"ש הלכך אפיי בשא"צ לגופה נמי מחייב דהיינו מקלקל גמור כן אלא כיון שאין התיקון ממש בגופו כתיקון (שהוא) מגופה של מלאכה מתחשב ונמצינו של נימול ותיקון הוא ודאי אצל אחרים שעושה נחת רוח ליוצרו ודרכן של ב"א לעשות קמא דחגיגה משום הכי סבר ר' אבוהו למימר הרי למדנו לר"ש דמילה קלקול הוא לגופו מחשבי דטעמא דכל המקלקלין פטורין נמי משום דבעיי מלאכת מחשבת כדמוכה בפרק דרבי אבוהו ורבי יוחנן הוי יודע דטעמא דר"ש דפטר מלאכה שא"צ לגופה משום מלאכת הבערה בא האפר. ואין טעם זה מחוור ולא מסכים לדעתינו. ואשוב לדברי לפרש טעמייהו לפי שאין התיקון בא בשעת הקלקול דלאחר שנעשית החבורה בא הדם ולאחר שנעשית מיהו מחייב. ורבינו תם ז"ל מפרש דהא דחשיב מקלקל אפילו צריך לכלכו וצריך לאפרו דלענין ע"ז אמריי בפ"ק דחולין סכין של ע"ז מותר לשחוט בה משום דמקלקל הוא גבי שבת חנן באבוח מלאכות מבעיר ומדמוסיף ר"י שובט ומדקדק ש"מ מודה בכולהו ואף על גב גדיש לצורך האפר אבל שוחט ומדליק עצים לבשל בהן מחקן הוא אצל שבת לד"ה דהא דמלאכת מחשבת בעינן ואין זו מלאכת מחשבת שיהא חובל באדם לצורך הכלב וידליק שאין דרכן של בני אדם לקלקל בשביל אותו התיקון אין זה מתקן אצל שבת והמעם משום צריך לכלבו וצריך לאפרו מחקן גמור הוא ואמאי לא מיחייב לכ"ע והשיבו בזה שכל מה הבערה לאפר צריך לגופו. וכאן הבן שואל, בין לדברינו בין לדברי רבותינו הצרפתים ז"ל א' והנטילה היא המלאכה משא"כ בחופר גומא שהבנין בקרקע הוא והוא הנקרא מלאכה וכן ולייפות עצמו ובין לצורך השער והגיזה כולן מלאכה הצריכה לגופה הוא מפני שהכל דבר בכאן היא הדם עצמו שהוא צריך וכבר רמותי לגווז ונוטל שערו וצפרנו בין לחקן גופו מלאכה שא"צ לגופה היא דומי דחופר גומא וא"צ אלא לעפרה לא תטעה בזה שהחבלה תמצי לומר משנה חובל בצריך לכלבו ומבעיר בצריך לאפרו. וא"ת והרי אף על פי כן אינה משנה שיתחייב בדרך מקלקל מפני שהוא מלאכה שאין צריך לגופה ופטור עליי ואם שתהא המלאכה צריכה לגופה לא משום דבעי שום תיקון וה"ק ליי רבי יוחנן חובל ומבעיר ביינו מלאכה שא"צ לגופה ומ"ה בעי ר"ש הובל וצריך לכלבו מבעיר וצריך לאפרו כדי סמור עלי' אפילו בחובל ומבעיר והיינו נוטל קוצו וחבל בעצמו דמקלקל גמור וא"צ לכלום אין אותו התיקון כלום הלכך לר"ש כל מלאכה שא"צ לא מחמת גופה ולא מחמת תיקון המלאכה גופה מ"מ ויש בה תיקון שאינה מגופה של מלאכה שהיא קיום המצוה ולר"ש של בת כהן כיון שאין הנאה לאדם ממנה אינו אלא כמקלקל בעצים אלא שאדם צריך לזו לגופה נינהו אלא שהצורך עצמו נקרא קלקול בגופו שהנימול נשאר חבול וחולה והבערה ולא שמענו מלאכה שא"צ לגופה במדליק אלא במכבה אלא ודאי תרוייהו מלאכה הצריכה

לר' אבוהו בין לר' יוחנן דהתם מלאכה הצריכה לגופה הוא שהוא שוגג וסבור לשחוט יפה דאמר מקלקל בחבורה פטור דלר"ש דאמר חייב אע"פ שאין בו שום תיקון נמי מחייב בין בחבורה פטור שוחט שלא לאוכליו מאי תיקן להוציא אבר מן החי דוקא לרי יהודה פריך באמרי, במס, פסטים בפי א"ד כי אזלת לקמי, דרי זריקא בעי מיני, לדברי האומר מקלקל אמאן חרמייה אכתי לר"י ל"ל לשויי חיקון דגופו לימא משום דמצוה הוא ולפ"ד הללו הא משוי ליי הרי כל הפיי שלנו בטל דמנל"ל דר"ש הוא לא חשיב תיקון דגופו דאי לא ברייתא לשם מצוה וצרכנו זה כצורך הנאה של בישול אוכלין שאם תפרש דלרש"י תיקון נמי דגופו ה"ז תיקון במצוי מה לי לבשל סממנין מה לי לבשל פתילה הרי אנו צריכים לבישול הזה ודברי רש"י ז"ל צ"ל דה"פ מ"ל לתקן כלי מ"ל לתקן מילה כיון שהתורי פסלה בנו ערלה תורה באלו שתיהן. והא דאמריי בטעמא דר"י מה לי לחקן מילי מ"ל לחקן כלי. לפי עניינו יהודה י"ל מלאכה שא"צ לגופה מקרא מלא הוא מלאכת מחשבת וחידוש הוא שחדשה דמצוה אדרבה ליגמר מינייהו מלאכה שא"צ לגופה חייב עליה וממילא הו"ל מתקן כדרבי וא"ת ומה ראו לומר כן לר"ש בחובל ומבעיר מחייב במקלקל משום דלא חשיב תיקון בשמועה זו מתוך פלפולו של רש"י ז"ל ואין בדבריו ממש ודבר נכון הוא ועולה כהוגן. שאין צרכו כנגד קלקולו בדברים שבני אדם עושין כן כמו שפירשתי זהו מה שהעליתי הוא עושה זה הקלקול שנמצא קלקול חבלה זו מלאכה הצריכה לגופה מצד אי ואף על פי לא כלום הוא הלכך מלאכה שא"צ לגופה הוא עד שיהא לו תשמיש בקלקולו שמחמתו מידי ברייתא קא תני ורבי יוחנן פירשה ניהליה דצריך לגופה מיהא בעיי ומתכוין לקלקל כאותה שאמרו בריש כתובי אי דם חבורי מחבר חייב דלדם הוא צריך. א"נ ר"א לא פליג לגופה מיקרי אלא שהוא קלקול ופטור הלכך בחובל שמקלקל בו חייב ואלו היה צריך לדם הייבה אותו התורה אלא מפני הקלקול והרי החופר גומא כדי שיכשלו בה ב"א ודאי צריך מיקרי שהרי הוא צריך לקלקול והתורה עשתה מקלקל כמתקן בחבורה ובמילה עצמה לא מתכוין לאותו קלקול ולא לדבר אחר ונמצינו שקלקול בחובל חייב דמלאכה הצריכה לגופה הקוץ מפני שהוא מתכוין לקוץ ולא לחבורה אבל סבר ר"א דחובל בחבירו מאחר שהוא לגופה. עי"ל דלרי אבוהו מלאכה הצריכה לגופה בעי דומיא דמילה ומ"ה פטריי נוטל את במי' כדכתב' לעיל כולהו אליבא דר' יוחנן אתיא דלר' אבוהו לא בעי' מלאכה הצריכה תשמיש פטור. והא דאמרי' בפ' כל כתבי ובפ' אלו הן הנחנקין דמלאכה הצריכה לגופה שאר חובלין ומבעירין להזיק כגון שהדליק גדיש בשבת שאין לו בגופו של מלאכה שום ואין לך אלא הידושו בלבד תיקון לא בעי' להו כלל אבל מלאכה הצריכה לגופה בעי' הילכך נימול ודעתו להשתמש באש הזה שהדליק ומלאכת מחשבת קרינן בהו ואין דעתו להזיק סבר מילה והבערה דבת כהן תרווייהו מלאכה הצריכה לגופה נינהו שהרי דעתו שיהא גופו דלא קפדיי בחבורה במלאכת מחשבת דמתעסק משום מלאכת מחשבת היא פטור. ר' יוחנן (אופי חורש) [מחורש עד אופה] תני ג"כ שוחט וה"ל למיתני חובל. והוצרכנו לכתוב כ"ז תנינן עמהון פיי דתני שוחט בין האבות משום סדר סעודה תני עמהן פיי סדר סעודי תני הבערה, חבורה, אב לצורך ותולדה שלא לצורך, מחליף פיי חבורה אב ושוחט תולדה ולמה דדריש מאחת מהנה לחייב על כל אחת ומזה ילפינן חילוק מלאכות ולא מהבערה. ודניחא דהבערה ללאו יצאת על עצמה, שאינה במיתה. ולית לי' הילוק מלאכות בתמי' אשכח תנא אדם לא חלקת לחייבו אלא לפוטרו ממון וקשיי על בר קפרא (וכוי) (אי) סבר כרבי יוסי הדא מכה בהמה ישלמנה מכה אדם יומת מה מכה בהמה לא חלקת בין שוגג למזיד אף מכה חנינא ברי' דרב הלל ויאות מאחר שאלו לצורך היה מתחייב בנפשו פטור מתשלומין מן לפי שמתחייב בנפשו שורו שלא לצורך אף הוא שלא לצורך ומ"מ מתחייב בנפשו אמר רב שורו שהדליק גדיש בשבת חייב בתשלומין הוא שהדליק גדיש בשבת פטור מן תשלומין לפרא אמר אפיי א"צ לדם ולאפר ר"י אמר והוא שיהיי צריך לדם ואפר מתני פליגא על ר"י ה"ג דפטור ועוד יש הילוק גדול בין מתעסק דשני תינוקות לשאר הזבחים. ובירושלמי בר בחבורה פטור בשוחט שלא לאוכליו היי יכול להשיב מאן שמעת ליי דאמר הכי ר"י לר"י שלא מצינו מי שחולק בזה לפטור. ועוד שאינו אלא שאלה ואלו לא מחייב מ"ד מקלקל לשי' להו רישא דלא כר"י ניהו דרישא דמתניי לאו ר"י הוא מ"מ יכול הוא לישאל מה תיקן יהודה ועליו אמרו כן בכ"מ ובכמה מקומות אמרו לר"ש דאמר מקלקל בחבורה חייב ודקא מתעסק אלא למאן דמחייב מקלקל בחבורה. ואין זה נכון דמ"ד מקלקל פטור היינו ר' ושאר כל הזבחים ששחטן לשם פסח אם אינן ראוין חייב ואוקימנא בגמרא בטועה והיינו משום דההוא מתני דהתם דמחייבא שוחט שלא לאוכליו לאו רי יהודה היא דקתני רישא בעי ואליבא דר"ש הוא דקבעי והוא ניהו מ"ד מקלקל בחבורה פטור והביאו ראיי לדבריי ומלאכת מחשבת קרינא בי' וזה סיוע לדברי. ולדברי רבותינו הצרפתים ז"ל דלר' יוחנן

כדי שלא יתקשה אדם בו על דברינו: **ואין גוחנין לפניהם מזונות.** פירש רש"י ז"ל כיון דמוקצין הן לא מצי למיטרה עלייהו.
הכלבים ולקמן נמי בפרק מפנין אמרינן דמטלטלין אף הלוף מפני שהוא מאכל לעורבים ומאן דאסר נמי התם לא אסר אלא משום שאין דרכן של ישראל לגדל עורבים. ומפרשיי מעמא שמא יצוד אותן אבל חי' ועוף שאין מחוסרין צידה אף על פי שהן מוקצין שרי שהרי מזונותן עליך ולא דמי ליוני שובך וליוני עליי, שאסור משום שאין מזונותן עליך כדאיי מזונותן עליך ולא דמי ליוני שנואל כל שאומר הבא מצודה ונצודון וחרנגולי ויוני הדרסיאות פטור ה"ד מחוסר צידה אר"י אמר שמואל כל שאומר הבא מצודה ונצודון וחרנגולי ויוני הדרסיאות פטור ותרנגולין שאומר הבא מצודה ונצודם וחניא הצד אווזין וחרנגולי ויוני הדרסיאות פטור ומאי קושיא הוא פטור אבל אסור הוא דכל פטורי דשבת פטור אבל אסור הוא וגבי שבת

פטור דאלמא ניצודין ועומדין הן גבי י"ט מותר לכתחלה דהא צריך לאוכל נפש אבל גבי פטר ליה גבי שבת לצד לתוכו דהני תרי משגיות בנות חד בקיתא נינהו ועוד דכיון דבשבת צדין ממחניי דקתני פטור אמתניי דקתני אסור משום דמתניי [דקתני אסור] חייב הוא מדקא לר"י התם כל שאינו ברשותינו אין מזונותם עלינו ואסור לגמרי. וההוא דמקשיי בפי אין שלא נתן לה מזונות אע"פ שמנקרת ואוכלת והיינו שיטתיה דרב יוסף בפי מי שהחשיך אבל נותנין לפניהן דכל שברשותך מותר אפיי לפטם שא"א לומר בתרנגולת העומדת באשפה בברייתי ואין נותנין לפניהן מזונות ומיהו במתניי כיון דצדין תנן אע"פ שמזונותן מצויין להן בפי מי שהחשיך שאני מיא דשכיחי וכן חיה ועוף בביברין מזונותן מצוי להו ולהכי קתני אין נוחנין מזונות לפני דגים וי"ל לרב יוסף משום דשכיחי להו מזונות בביברין כדאמריי יוסף דשרי למשדי קמייהו דיוני שובך ויוני עליי. אע"פ שהצדן חייב ואיןמזונותן עליך למה שאלו תרנגולת העומדת לגדל בצים אע"פ שמוקצת נותנין מזונות לה. ומיהו קשה לרב מזונות אבל הניצודים כגון בביבר קטן מתוך שדעתו של אדם עליהן כמצויין לך דמו ומותר דגים שבביברים וכן חיה ועוף לפי שאינן מזומנים לאדם ואינן ניצודין לו אסור ליתן להם להו כלבים ועורבים ש"ה לפי שהן מוכנין לצרכן ומזומנין ונותן דעתו עליהן מאתמול אבל יצוד. אבל בירושלי (יג,ו) מפורש לפי שאין עושין תקנה לדבר שאינו מן המוכן ודקא קשיי שמא יצוד אלמא צידה זו דאורייתא הוא והתניא פטור וכיון דפטור היכי גזרי' משום שמא חניא אלא ה"פ דמחני קחני כל שמחוסר צידה אסור ליתן לפניהם מזונות משום גזירה

שבח למאי צייר להו:

הא דחנן למה זה דומה לנועל את ביתו לשמרו ונמצא צבי שמור בחוכו. נ"ל דה"פ

שהיה צבי שמור בחוך הבית והדלת מגופה (ר"ל סגורה כמו הגפת דלחות דיומא) והוא

שמור בכך ובא זה ונעל במנעל כדי שלא יבוא שום אדם ויפתח הבית שפטור ומותר אע"פ

שמור מכחן העני פטור. עוד יש לי לאומרה כגון שהיה צבי קשור בבית ושמור ונעל

ביתו לשמרו אע"פ שהוא מוסיף שמירה על שמירחו שאם עמד הראשון והלך לו נמצא

ביתו לשמרו אע"פ שנחק הצבי לאחר כן הקשר ונמצא משתמר בנעילתו הואיל ושמור

היה ונצוד פטור הנועל. אבל בתוס' אמרו שלא אמרה משנחינו למה זה דומה שיהיו שוין

בענינן אלא שוין הן בדינן כלומר שהוא מותר לגמרי ואינו נכון ולכל הגך פירושי הא דקתני

בענינן אלא שוין הן בדינן כלומר שהוא מותר לגמרי ואינו נכון ולכל הגך פירושי הא דקתני

בענינן אלא שוין הן בדינן כלומר שהוא מותר לגמרי ואינו נכון ולכל הגך פירושי הא דקתני

בענינן אלא שוין הן בדינן כלומר שהוא מותר לגמרי ואינו נכון ולכל הגך פירושי הא דקתני

בענינן אלא שוין הן בדינן כלומר שהוא מותר לגמרי ואינו נכון ולכל הגך פירושי הא דקתני

בענינן אלא שוין הן בדינן כלומר שהוא מותר לגמרי ואינו נכון ולכל הגך פירושי הא דקתני

בענינן אלא שוין הן בדינן כלומר שהוא מותר לגמרי ואינו נכון ולכל הגך פירושי הא דקתני

בענינן אלא שוין הן בדינן כלומר שהוא מותר לגמרי ואינו נכון ולכל הגד פירושי הא דקתני

בענינן אלא שוין הן בדינן כלומר שהוא מותר לגמרי ואינו נכון ולכל הגד פותר הואין והלך

בענינן אלא שוין הן בדינן כלומר שהוא מתחר לגמרי ומצא משחמר בנעילת הואין והלך

בענינן אלא שוין הלבי למה הואין העומצא צבי שמור בחוכן איניה איניה למה הואים במור המצול ונמצא צבי שמור בחוכן ולמחם במור למה היה ביה משור במונה ביה להומ האיה ביה משור בנונים להומים ביה משור במונה ביה בית משור בנונים ביה ביה משור במונה ביה ביח משור במונה ביה משור במונה ביה משור במונה ביה משור ביה משור במונה ביח משור במונה ביח משור ביח משור ביח משור ביח משור ביח משור ב

במליח ונמצאת צפורח בחוכה אע"פ שמתכוין לישב עד שתחשך פטור מפני שקדמה צידה למחשבה ומתניי נמי הכי קתני שנתכוין לנעול את ביתו לשמרו ולא נודע לו כלל שיהיי שם צבי דבשעת צידה ודאי דומה לנתכוין להגביה תלוש וחתך מחובר הוא ואנוס נמי הוא וקתני פטור ומותר לעשות כן שהרי הוא שומר מאליו ואעפ"י שנתכוין שלא לפתתה עד הערב או משום שלא יפתחנה אחר מותר אבל ביושב ומשמר בפתח קס"ד מעיקרא לאסור משום דדמי לצד ומסקנא שהכל מותר הואיל וקדמה צידה למחשבה:

11- 21

שלא יזיקו ומ"ה תני פלוגתי בסיפא וה"ה לרישא: הוא אבל שאר שקצים ורמשים שדרכן להזיק ופעמים אדם צדן שלא לצורך כלומר כדי לצורך פטור אלא משמע דהי שרצים האמורים בחורה אין דרכן להזיק וכל צידתך לצורך לגופה ור"ש הוא כדמוקי לה בגמ' ואין אני יודע מה הוא שה שאם אין במינו ניצוד אפיי והצדן לצורך הייב ושלא לצורך פטור. פרש"י ז"ל דאין במינו נצוד והיא מלאכה שא"צ דם אלא נצרר הוא ופטור דאין לו עור שאם אינו מוציא דם האיך הוא בכלל דישה לר"י: שבאותו מקום אע"ג דניהא לי' דלא לימות ממש וליכא לפרושי דפציעת הלזון אינו מוציא בה תרתי כדאי' בפי כלל גדול. וק"ל פוצע חלזון ומוציא דמו ליחייב משום נטילת נשמה נטילת נשמה הוא ובמקום שהוא רוצה בצביעתה איכא נמי משום צובע כשוחט גופיה דאית בפי ר"א דהילול שבת ואינו צובע כלום אלא נטילת נשמה יש בה. אלא כל חבורה משום צובע במאי ניהא ליה בשקצים ורמשים וכן במילה למאי מבעי ליה צבע וכן מציצה דאמריי [בשפה] חייב והמוציא דם חייב משום נטילת נשמה שבאותו מקום ע"כ ומיהו לא ידענא מאדמים הדא אמרה העושה חבורה ונצרר הדם חייב משום צובע המאדים אודם (בטפה) בירושל, פי כלל גדול מצאתי מה צביעה היחה במשכן שהיו משרבטין בבהמה ועורות אלים חייב ושם פיי שאם נצרר הדם אע"פ שלא יצא משום (דהדרא) [דלא הדרא] בריי. אבל צובע לא מחוור טעמי' דבפי אלו טרפות מוכח דיצא הדם לחוץ אפיי בשאר שקצים ורמשיי ואיסור חבלה הוא משום נטילת נשמה כי הדם הוא הנפש. אבל רש"י ז"ל שפיי משום לגמרי ועתיד הוא לחוור שאלמלא נעקר לגמרי היה יוצא לחוץ שאין כאן עור המעכבו מעכב את הדם שלא יצא אבל שאר שקצים ורמשים פטור בנצרר הדם לפי שלא נעקר הדם ולא יצא לפיכך הי שרצים שיש להן עורות חייב שאין החבורה חוזרת אלא שהעור מחניי. **הי שרצים כוי הצדן והחובל בהן חייב.** כבר מפורש בתוסי מאי חובל שנצרר

GLY IT WALL WERE

גמי: **הא הורגן הייב מאן תוא א"ר ירמיה ר"א הוא.** פי' מדקחני רמשים משמע דחייב משום נטילת נשמה בכל דבר שהוא חי ואלו לרבנן דפטרי בכינה בכל דבר שאין בו גידין ועצמות נמי פטרי משום שאינו מתקיים י"ב חדש והו"ל כמת וגמרי נמי מאלים מאדמים מה התם יש בהן גידין ועצמות אף כל שיש בהן גידין ועצמות והכי איתא בירושל' פ"ק ואתא רב יוסף ופליג ואמר דלא גמירי רבנן מאלים מאדמים אלא דבעי פרה ורבה אבל

גידין ועצמות לא בעיי הלכך ברמשים שהן פרין ורבין חייבין לד"ה:

כשיטתא דגמי דיקן: דקסרין אמרין ההוא מאן דצד נונא וכל דבר שמבדילו מחיותו חייב משום קוצר לא אתיי הזה מדברי ה"ר משה הספרדי ז"ל בפ"א מהלכותיו. ומ"ש בירושלי בפי כלל גדול רבנן נטילת נשמה דומיא דחובל דהוא נטילת נשמה מאבר אי וסירכא דלישניי נקט וכ"נ הפיי מגידולו דהוא תולדה דקוצר ה"ג בבעלי היים מחייב משום עוקר דבר מגידולו דהוא משום בעירובין פי בכל מערבין דקטלי ליי להיזמתא ויבשה כשותא ומחייבו משום עוקר דבר א"ר ששת בגידולי קרקע כן דמאן דחלש כשותא מהיזמי שיניקתו חלוי בהיזמי כדאמרינן ביי בדידיי נשמה כיון דגידולו תלוי בנשמת אמו העוקרו משם נוטל נשמתו ממנו דלאו מי גווז הוא. וי"ל דמדלדל עובר, משום נטילת נשמה הוא חייב וה"ק אע"ג דהאי עובר לית קרקע ואפיי ר"י אפשר דמודה בקצירה דהוא ממש מן הקרקע ותולש מבעלי חיים בכלל כי היכי דאמרי רבנן אין דישה אלא בגדולי קרקע ה"נ אמריי ודאי אין קצירה אלא בגדולי ביה משום עוקר דבר מגדולו ועוד דודאי קוצר ודש תרוייהו בחד גוונא גמריי להו ממשכן וה"ג משמע בבכורות גבי תולש צמר מבכור דתולש לאו היינו גוזז וכנגדו בי"ט מותר דלית דליחייב תרתי אלמא אין משום עוקר דבר מגדולו דהוא תולדה דקוצר אלא בגדולי קרקע עוקר דבר מגידולו וכן הנוטל שערו וצפרניו ושפמו אין בהן משום דין עוקר דבר מגדולו **מגדולו.** ק"ל דהא גווז ותולש כנף מן העוף כשהן חיין לא מחייבינן להו תרתי חדא משום הא דאמריי במושיט ידו למעי בהמה ודלדל עובר שבמעיה דחייב משום עוקר דבר

112 211

דקא דלי מיא ועבירי. פר"ח ז"ל רשמואל שמע דגברא רבא אחי ולפי שראה המים עכורים חשב בלבו ששתה מהם והיה יודע בדרך חכמת הרפואות שהמים ההם העכורים משלשלין הבטן ולפיכך אמר וחש במעי ול"ג ר"ח וקא דלו מיא לאקבולי אפיי ואפשר דה"ג גברא רבא אתיא וחש במעי דקא דלו מיא זיל לאקבולי אפיי, ותהי ליי בקנקני והוא דרך משל לבודקו לפי שזה היה אומנתו של קרנא לבדוק היין שבקנקנים כמו שמפורש בפי בי דייני

16 신하

גזרות (כתובות קה.):

עלין אין בהן משום רפואה. פר"ח ז"ל אם נתן עלין של ירק וכיוצא בהן בעין לצנן מתר המעם שנראה כמיקר ויותר הוא נכון מדברי רש"י ז"ל שפיי לאכילה ומאי קמ"ל מתניי הוא כל האוכלין אדם אוכל ועוד דמשמע מדאמר רב ששת גרגירא אפיי לדידי מעלי ליה שאסור לאכלו בשבת ואמאי והתנן כל האוכלין אדם אוכל לרפואה ואל יעלה על הדעת עומר שהגרגיר אינו ראוי לאכילה ואינו בכלל אוכלין דהא אמריי במסי סוכה הפיגם והגרגר פטורין מן המעשר לפי שאין משתמרין ואם אינו אוכל תיפוק ליה משום אוכל:

שריקא טויא. פרש"י ז"ל גדי צלי שמחפין אותו בבצים ומותר ובלבד שלא יהא רותח כדי לבשל ומשום תקון אוכלין נגעו בה ואינו נכון לפי שאין זה תיקון שיאסר ופשיטא דמותר והאיך ר"ח בר אבא אוסר. ועוד שאין הדמיון דיין צלול ומים צלולין לתוך המשמרת דומה יפה ועוד דדבר הלמד מעניינו הוא שדרך הרפואה. לפיכך נראה כפר"ח ז"ל שהוא מי אבטיחין שמסננין אותן במשמרת לנקותן ועבדינן לי' לשלשולי וכיון דמתאכל האבטיח עם בני מעיו בלא סנון מותר ולשון שריקא טוויא נראה שהוא הענין הידוע שעושין בדלעת

היונית הספולה בבצק ונצלת באור: **ופעפועי ביעי.** שם עשב הוא כדאמריי בעירובין מערבין בפעפועים (בפי בכל מערבין) ובמשניות הפעפועין ופיי בירושלי בסוף מסי פיאה הקולי. ורש"י ז"ל כי שם במסי עירובין

שהם ירקות ששמן יוטל"ש בלעז: [אבל לא בים הגדול ולא במי משרה ולא בימה של סדום.] מדקתני לים הגדול בהדי מי משרה וימה של סדום והנהו אוקים בדאישתהי ש"מ דים הגדול נמי מותר בדלא אשתהי פיי ברעים שבו וביפים שבו מותר לשהות ומאן דפליג בהו לא דק ומי טבריא לעולם מותר נכו במנו דה בכוומע אבל נשמהו אמנה אמו משובה נומה של מהום.

וכי קחני הך ברייתא אבל נשתהי אסור אמי משרה וימה של סדום:

הגי מילי היכא זקא מכוין הכא ממילא הוא. ואסיקנא דאפ"ה אסור. א"ד דאתיא כר"י

דאמר דבר שאין מתכוין אסור אבל לר"ש ה"נ דשרי ולא מחוור דא"ה מאי קושי דילמא כי

אמריי לר"ש ורב אחא משבחא גאון ז"ל כ' בשאלתא דאמור אל הכהנים דאע"ג דדבר שאין

מתכוין הוא אסור דכי קיי"ל כר"ש ה"מ באיסורי שבת אבל בשאר איסורין הלכה כר"י.

ורבותינו הצרפתים ז"ל השיבו עליו מדאמרי לעיל ומי א"ר יוחנן הכי והאר"י הלי כסתם

משנה וחנן נזיר חופף ומפספס אבל לא שורק אלמא ר' יוחנן הכי והאר"י הלי כסתם

בפ' ר"א דמילה ל"ל קרא דבר שאין מתכוין הוא ועוד מדגרסי במס' בכורות בפ' יש בכור

בפ' ר"א דמילה ל"ל קרא דבר שאין מתכוין הוא ועוד מדגרסי במס' בכורות בפ' יש בכור

לנחלה מנין לבכור שאחזו דם שמותר להקיז אותו וכו' אמר שמואל הלכה כר"ש ופרכי

לנחלה מנין לבכור שאחזו דם שמותר להקיז אותו וכו' אמר שמואל הלכה כר"ש ופרכי

אלמא הלכה כר"ש בכל איסורי אלא י"ל הכא פסיק רישיי ולא ימות הוא ואפ"ה קס"ד

מעיקרא למישרא הואיל וממילא הוא שלא אסרה תורה [אלא] כורת [ו]נותק גיד או בצים:

הא דאמרי אלא בסריס והאר"י א"ר חייא הכל מודים במסרס וכוי. תמיה לי בשלמא

התם בדקא עביד מעשה כגון נותק אחר כורת ומחמץ אחר מחמץ נמי רחמנא קפיד אמחמץ

וכשהודה ר"ש לא הודה אלא באומר אפסיק רישיי לצרכו ולא ימות והוא נהנה בפסיקת ואינו נהנה בה אע"פ שהיא פסיק רישיי ולא ימות מותר לר"ש דדבר שאינו מתכוין מקרי דלמא אתי לידי סחיטה. ור"ג בעל הערוך כי שכל מלאכה שאין אדם עושה אותה להנאתו ואסור משום סחיטה כהאי דאמריי בפי תולין לא ליהדוק איניש אודרא אפומא דשישא האי מסוכרייתא דנזייתא אסור להדוקה ביומא טבא. פרש"י ז"ל בגד שכורכין בברזא 16 26 כורת אע"פ שהוא סריס גמור ואינו מוסיף כלום כיון שעשה מעשה סירוס אסור אף זה כן: לבעל אפי"ה באשה שרי שאין בה דין סירוס ואפשר דכיון דחייבה תורה על נותק אחר באשה זקנה א"נ עקרה ואע"פ שיש בה תוספת סירוס שהיא מצטננת ואינה נזקקת שוב לומר דלא לישתי אלא סריס גמור אלא ניהא ליה לאשכוחי בשריותא. ומסקנא אוקיי בשיש בה תוספת עיקור וסירוס קאמר והוה יכליי למימר דהא דקאמר ומיעקר לאסורא וא...ע מנ...ל דשרינן בכה"ג לא נוקי ליי בהכי ולא תיקשי א"ל מדקאמרי, ומיעקר אלמא מתקשה כלל ואינו יכול להיות נזקק לנשים וזה אסור לפי שהקפידי תורה אתוספת סירוס. שאינו מוליד אבל מתאוה ובועל וכשהוא שותה כוס של עיקרין הללו מיעקר לגמרי ואינו ואלש ומקטף ואופה אלא סריס ששותה כוס של עיקרין מאי קעביד וא"ל הכא בסריס חמה

הדפנות מותר שהרי אינו מתכוין לסחיטה ואינו נהנה בה אנא הוי פסיק רישיי ולא ימות בפי תולין לא ליהדוק אינש אודרא אפומא דשישא וכוי שהשמן חוזר לפך הא סתימת ברזי ז"ל במסובריתא דנזייתא שהיא סתימה בפי הכד או סתימת נקב של מעלה כההוא דאמריי דבר שאינו מתכוין ששם בודאי הוא נעשה אותו הצירוף. ולפ"ז הדעת פיי בעל הערוך והלא מצרף ופריק אביי אפיי תימא שהגיע לצירוף דבר שאינו מתכוין מותר והיכי הוי אששיות של ברול מחמין לו מערב יה"כ ומטילין בתוך הצונן בשביל שתפוג צינתן ואקשיי אע"פ שהוא לובש בודאי. ועוד אחרת מדאמרי' בסדר יומא בפ' א"ל הממונה א"ר יהודה ובלבד שלא יתכוין בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים אלמא שאינו מתכוין מקרי דלאביי פריך מקמי דסברה. ועוד אחרת מדאמריי בפי ב"מ מוכרי כסות מוכרין כדרכן ואי דאיכא אחר ליעבד אחר ומתרץ דליכא אחר ולרבא נמי פריך ולא כמו שפרש"י ז"ל בילי ומאי תירוצא הא מ"מ מיפה הוא ופסיק רישי ולא ימות הוא ובפי ר"א דמילה אמרי שהוא ופרכי אטו כולהו לאו ליפות את הקרקע נינהו ופרקי, ל"צ דקעביד בארעא דלאו ועוד מדאמריי בפי הבונה גבי החולש עולשין מתוך שדהו אם ליפות את הקרקע בכל אע"פ שהמלאכה נעשית בודאי כיון שאינו נהנה באותה המלאכה ולא להנאתו הוא עושה. ואסור למעטן בי"ט ואי אית ליה הושענא אחריתי שרי אלמא דבר שאינו מתכוין מיקרי הראש ומיתתו אלא שלא נתכוין אלא לפסיקת הראש. וראיותיו מדאמריי במסכת סוכה הרבה אלא שאין מתכוין לדופן אלא לסתימת השכר יפה ואי קשיי הא אפיי ברא דתומא מחבר כלו' שהוא משקעהו לחבית בהדוק ונמצא עושה דופן שמבטלין אותו בגיגית ימים בעל הערוך שהוא סתימת הנקב של חבית בחתיכת עץ או בברזא מהו דקתני ואסור משום שא"צ לסחיטה זו שהרי דרך סחיטה בהן ואסור לכתחלה וכן עיקר. עוד לשון אחר פיי הסוחט כבשין דלגופן מותר ולמימיהן חייב ואפשר דלרב אסור כיון דקא סחיט מ"מ אע"פ הוא כסחימת זתים ועובים וכשא"צ למשקין הנסחמין אינו דומה לדש כלל כדמשמע גבי שהסחיטה אינה אב מלאכה בפני עצמו שיתחייב עליי בכל ענין אבל מפרק הוא ותולדה דרש מתקן שהרי אינו רואה כמתקן. אבל אין פרש"י ז"ל במסוכרייתא דנזייתא מחוור עדיין לפי מסקי' דהואיל וצירוף דרבנן הוא והוא אינו עושה לשם כך מותר שאין כאן ליגזר משום איקשי עלה מההוא דמילה בצרעת דאיתמר מקמי הכי כדמפורש בפי ר"א דמילה ובתר הכי דקס"ד מעיקרא אביי אמרה מקמי דגמר מרבא דמודה ר"ש בפסיק רישי' ולא ימות ומש"ה בס, יומא בעששיות של ברול שהוא דברי שאינו מתכוין אינה ראיי של כלום דההוא למאי גמדא דנרש שרי (בסדר יומא ס"ט) לפי שאין בהן הנאה אע"פ שהוא לבוש בכלאים. ומ"ש מפני החמה ובגשמים מפני הגשמיי ומן הטעם הזה אמרו בגדי כהונה קשין הן והאי נמטא הוא אלא משאוי בעלמא והכי איתי בפ"ק דיבמות ואתא ר"ש ושרי בשאינו מתכוין בחמה משום דלא אסרה תורה אלא מלבוש שסתמו להנאה אבל כשאין לו ממנו הנאה לאו מלבוש הוא וה"ג מוכח בירושלי בפי כלל גדול. ומה שהתיר ר"ש למוכרי כסות ללבוש כלאים בכולן הייב שתים אלא שיש לתרץ כדאמרןדהורש וא"צ אלא לעפר מלאכה שא"צ לגופה במייפה את הקרקע מלאכה בפני עצמה הוא ומשום חורש מתרינן ביי דקתני אם נתכוין דחייב בכל שהוא ושאר בני אדם אינן חייבין עליהן אלא בשיעורן. אבל בתוספתא מצאתי בעיניו יפוי השדה כלום ואין התלישה חשובה להתחייב עליה במשהו וזה דומה למצניע להתחייב עליה בכל שהוא כשהוא מתכוין ליפויי השדה וכשהשדה אינו שלו אינו חשוב תלישת עשבים היא המלאכה המחייבתו ומשום תולש מתרינן ביי אלא שהתלישה חשובה מלאכה שא"צ לגופה וכבר כתבתי זה במקומה. וענ"ל שיפויי השדה אינה מלאכה אבל אסור וזו כיוצא בה. ומ"ש בפי הבונה בארעא דלאו דילי אפשר לפרש שפטור מפני שהוא שום מלאכה לא במתכוין ולא בשאינו מתכוין ולא שמענו בממעט ענבי הדס בפסח שיהא אחריתי נמצא שאינו מחקן שהרי אין בזה תיקון להדס שהרי הוא עומד להריח ולא עשה לתקן אותו לחובתו הוא כעושה כלי ואסור אבל כשהוא ממעט לדבר אחר ויש לו הושענא ומיוחד לצאת בו אלא להריח בו או לדבר אחר לפיכך כשאין לו הדס אחר והוא ממעט כדי שרוצה לצאת בו י"ח אבל למאן דבעי ליה למידי אחרינא לאו תיקון הוא ואין ההדס עומד במסי סוכה דא"ל הושענא אחריתי כך טעמא שאין מיעוכי ענבי ההדס תיקון אלא למי דלאבוד אזיל. וזאת הסברא לא הסכימה לדעתי ואלו הראיות יש לדחות. שזו שאמרו

וכל הגזירות כדרכן חששו להן כדחש ליה רבה בדסתודר אפומי דכובא בריש ב"ם ואע"פ הסודרין מתלבנין בכך ואין דרך לסחטן מן היין עד שמתלכלכין הרבי ומכבסין אותן במיי בסודרין ולא חיישינן דילמא סחיט לא מפני שאין ביין משום סחיטה דליבון אלא לפי שאין צבעים שבירושלים קבעו סחיטה מלאכה בפ"ע וההוא דאיתמר בפי תולין מסננין את היין בספרדי ז"ל ושנינו בתוספתא המכבס והסוחט מלאכה אחת ר' ישמעאל בר' יוחנן ב"ב אומר כמלא רחב הסיט כפול בחוטין ובאריגה גי על גי כשיעורן להוצאה וכענין הזה כי ה"ר משה וראמריי התם לאכלה ולא למשרה ולא לכביסה והוא שמתכבס הבגד בכך מועט ושיעורו וכיוצא בהן והסוחט בגד תולדת צובע כדרך מלבן והוא נמי בכל שמכבס בין במים בין ביין מפרק בצריך למשקין ושיעורן כגרוגרות ואין דישה אלא בגדולי קרקע (כלל) כפירות הם דבריו בסי הישר ואין הלשון הזה מתוקן. אבל כך ראוי לומר כל סוחט פירות תולדת תורה אלא בסחיטת זתים ועובים בלבד ואיתא להא בין במים בין בשאר הנסחטין וכוי וכך דברים ליתי וכשהוא צריך למשקין הזבין מהן הוא תולדה דרש וחייב כדאמרי לא חייבה בבגד שמחלבן ובמים שמלבנין וחייבין עליו אף על פי שא"צ למשקין אבל ביין ושמן ושאר גווני סהיטה נינהו חד תולדה דמלבן וחד תולדה דרש וההוא דהוה תולדה דמלבן ליתא אלא ולא יביאם בידו ומפרש בגמי משום סחיטי וכן במסי ביצה גבי טבילת כלים אור"ת ז"ל דתרי קשרים ליעבר זימנין דמתווסן מאני במיא ואחי לידי סחיטה ובפי חבית תנן גבי אלונתית דהוי דופן. ואי קשיא להא דאמרי' סחיטה תולדה דרש הוא מהא דאמרי' לקמן בפי ואלו אסריי בפרק תולין התם דלא מתקן להכי הכא כיון דמתקן שרי אלא להדוקי שפי אסור

שאין בכובא אלא יין:

הא דאקשיי דרב אדרב דאמר הלכה כר"ש למימרא דרב כר"ש ס"ל. קשיא טובא מי דמי מטום דס"ל כר"ש בהא בכולהו מילי ס"ל כותיה. ומחוך הדחק יש לי לפרש דגמרא אמי מינ משום דס"ל כר"ש בהא בכולהו מילי ס"ל כותיה. ומחוך הדחק יש לי לפרש דגמרא גמירי ליה דרב משום דאזיל במילי דשבת לקולא פסק כר"ש ולאו למימרא דבעלמא כל מדברי רש"י ז"ל ואנן השתא אע"ג דס"ל כר"ש בדבר שאין מתכוין בכל ישראל בני מלכים הן לא ס"ל כותיה דלא מיתליא חדא בחברתה ואע"פ שבגמי תלאום זו בזו לא מפני שכל מי שפוסק כאן כל ישראל בני מלכים הן משום קילא דשבת אמרה וכר"ש ס"ל בכי קולי דשבת כדפרי ואדרבה מינה משמע שאין הלכה שכל ישראל בני מלכים הן ולא ס"ל הכי דשבת כדפרי ואדרבה מינה משמע שאין הלכה שכל ישראל בני מלכים הן ולא ס"ל הכי לקמן בפי מפנין הלכך ליתי ומיהו באתרא דשכיח שרי כרב והכי פסק רבינו הגדול ז"ל לקמן בפי מפנין הלבך ליתי ומיהו באתרא דשכיח שרי כרב והכי פסק רבינו הגדול ז"ל ובתוסי הכמינו הצרפתים ז"ל ראיתי דהא בהא תלי דלהכי שרי ר"ש ואמר דכל ישראל בני מלכים הם משוי דהוי דבר שאין מתכוין אלא לחעונג ולא מפני ייחוסן אמר אלא כל ישראל בני מלכים הן לדבר זה דכולן מותרין בו וכ"נ מדברי ר"ח ז"ל והוא פסק כר"ש אפיי בהא

ועם כל זה אין אני מבין טעמם בחירוצם זה כלל ובה"ג מצאתי להלכה כר"ש דשרי:

פרק טו ואלו קשרים

الع كادح

זו לפיכך טהור מטומאתו הישנה שהיתה עליו וטמא מגע מדרס כלומר שנגע בעצמו וה"נ מחמת תקון זה שלאחר הטומאה פנים חדשות הן שנולדו בו וכבר נתקלקל משקבל טומאה תחלה הא מתקנה וקיימא חדא אלא ש"מ פנים חדשות באו לכאן דהואיל ואתה בא לטמאו וגלה בדעתו שהוא רוצה באותו טלאי ואח"כ נפסקה שניי אמאי טהור מאותו טומאה שקבל שיש לו שתי אזנים [בצד אחד] וכשנפסקה אחת לא מהור מטומאתו הראשונה כשתקנה ומלית שנקרעה טהור אבל כשתקנה ודאי מקבלת טומאה מכאן ולהבא הלכך גבי סנדל במנעלים המטולאים כגון אלו ועוד דהו"ל כלי שנשבר דאפיי עומד לחיקון כגון כלי מתכות לאותו הרגל ה"מ בשלא חקנו שאינו עומד לחקן שאין דרכן של בני אדם לחקן כן ולצאת הוא שאין לו הפוך ובנפסקה אחת מתרסיותיו של סנדל דעלמא טהור מפני שאין ראוי עוד אזנים ונפסקה אחת מהן ותקנה ואח"כ נפסקה חברתה שבאותו צד עצמו ואע"ג דמתני׳ ר"י **שניה נמי מחקנה ראשונה.** פיי פשטי דר' יוחנן אזלא כאוקמתיי דאוקמי בסנדל שיש לו ד' כשהי' וכבר בטל מתורת סנדל בשמאל הלכך אם הפכו נמי וחלץ בו חליצתו פסולה: אבל לר"י דאמר לא מיקרי סנדל אלמא ס"ל שאינו עשוי להתהפך אלא להיות של שמאל כשרה כ"ש בזה שכל עצמו אינו קרוי סנדל אלא מפני שעומד להתהפך ולמיהוי של ימין חליצה נמי מנא הוא דהשתא בסנדל דעלמא של שמאל שהפכו לימין שעומד לשמאל אמרת לרבנן דאמרי לענין טומאי ושבת מנא הוא משום דאי בעי מהפך לי' משמאל לימין לענין משמאל לימין הוי מנא וא"כ לרבנן נמי נימא דלאו מנא הוא לחליצה ולאן קושיא הוא דה"פ ובחוסי הקשו דהא לרבנן נמי למילתי' לאו מנא הוא אלא משום דאמרי' מגו דמצי לאפוכי הכא למילחיה לאו מנא הוא. פרש"י ז"ל דהא לר"י לענין שבת וטומאה לאו מנא הוא

112 21.8

אג"פ שנקב ונסתם ונקב ונסתם כיון שהגיעו נקבים למוציא רמון הרי הן כמנוקבים עכשיו

דמשירדה להן טומאה זו נסתמו כולן ופנים חדשות הן:

מחניי: **כלל אמר ר"י כל קשר שאינו של קיימא אין חייבין עליו.** ק"ל דמשמע הא איסורא איכא וא"כ האיך ר"י מחיר לכתחלה ועוד הא רבנן מודו שאין חייבין עליו ואיכא דבעי מימר ה"ק להו ר"י לרבנן אפיי בחבל דעלמא אין בו אלא איסורא בעלמא הלכך בחבל דלי דין הוא שיהא מותר לכתחלי וזה אינו נכון משום דאמריי בגמי אלימא חבל דעלמא בהא

ר"י מחיר קשר של קיימא הוא ויש להחוק קשר של מקצת קיימא הוא להיות פטור אבל אסור. ובדקחי ומצאתי בירושלי (טו:) בלשון הזה כלל אר"י וכוי הא רבנן לא אלא בגין התנינן קדמייתא בשם ר"י חנינן אף הזה בשם ר"י כלל אר"י וכוי אלמא מלתא באפי נפשיה הוא ולא קאי אפלוגתא דר"י ורבנן אלא אדר"מ דלעיל קאי דבר פלוגתיי היינו רי יהודה: שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול. פרש"י ז"ל כגון מקח וממכר וחשבונות שלוא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול. פרש"י ז"ל כגון מקח וממכר וחשבונות שלום בשבת אר"ש בר אבא ר"ש בן יוחאי כד הוה חמי לאימי משתעי סגי הוה א"ל אימא שבתא הוא. חני אסור לאדם לחבוע צרכיו בשבת, ר' זעירא שאל לר"ח בר אבא מהו מימר (רוענו) [רענו] פרנסנו א"ל מופס ברכה כך היא מכאן נראה שמנהגם לא היה לאומרו אלא היה לאימר ברכת נחמה כמו שאנו אומרים שאם היה מנהג לאומרו לא היה שואל מהו למימר הכי אלא היה לו להקשות והרי אומר (רוענו) [רענו]פרנסנו ומ"מ אם רצה אומר כן שטופס ברכה כך הוא בחול וא"צ לשנות אבל לשאול צרכיו מעצמו אסור. ואני תמה בין בחול בין בחול בין בחול וחושבת (רוענו) [רענו] פרנסנו בבונה ירושלים מאי בעי ושמא בברכת הזן היו אומרים כן בשבת (רוענו) [רענו] פרנסנו בבונה ירושלים מאי בעי ושמא בברכת הזן היו אומרים כן

אלא להתיר דבר האסור לו אלו הקטר חלבי שבת שמא אינו מותר א"ר שמואל אחוי שבת קריבין ביה"כ א"ר זעירא קומי ר' מוני אפיי כרי ישמעאל לא יבדיל כלום הוא מבדיל אבל למדה המגי' מן הירושלמי דגרסיי התם מה כר"ע ברם כר' ישמעאל יבדיל שכן חלבי קרבין ביה"כ כלו' כשחל יה"כ להיות במוצאי שבת וזו הגירסא אין לה עיקר בשום נוסחא הך קושיין דחלבי שבת קריבין ביה"כ אתא. וי"ג וליבדול כי היכי דלידעו דחלבי שבת אלא מקל לחמור כדפרישית ובתוסי פיי דכי אמריי שבות קרובה התירו וכוי לתרוצי נמי תוקעין שאלמלא לא היו קרבין לא של זה בזה ולא של זה בזה לא היו תוקעין שאין תוקעין יה"כ שאין חלבים שלו קרבים בשבת אבל חלבי שבת קרבין בו שבזה תוקעין ובזה אין חלבי יה"כ בשבת שמקל לחמור הוא צריך תקיעה לידע חומר השבת וממילא יבינו קולת היא וה"ק לר"ע ודאי אין כאן תקיעה והבדלה אלא לרי ישמעאל ליתקע להבדיל מלהקריב אין זו שאלה לפי שהתקיעה לאיסור הוא לומר שאין חלבי יה"כ זה קריבין בשבת וקרובה שבות להתיר והאיך נתקע לידע דחלבי שבת קריבין ביה"כ ועוד שזו שבות רחוקה היא הבא הלכך לר"ע אין תוקעין כלל אבל לר' ישמעאל היה להם לתקוע. וא"ת והלא אין דוחין שהטעם לפי שאין במשמע התקיעה אלא שיבדלו מלעשות מלאכה שהיום קל הוא מהיום שבת ולר"ע כיון ששניהם שוים אין תוקעין לידע שאין זה קרב בזה ולא זה בזה. ואפשר יבינו שהוא יום קל ולכשיחול יה"כ במוצאי שבת לא יתקעו וידעו שמותר להקריב בו חלבי דקיל לרי ישמעאל יה"כ משבת ליתקע להבדיל מלהקריב חלבי יה"כ בשבת ובתקיעה זו אי רבי ישמצאל ליחקע כי היכי דלידעו דחלבי שבת קריבין ביה"כ. פרש"י ז"ל כיון כמו שאנו אומרים בה לא חסר לנו ולא יחסר לעולם ועד:

אתי למיכל ועוד טעם אחרת שמעתי דמן המנחה ולמעלה כיון שעבר רובו של יום אין נפשו שעה שבני אדם מתקנין מאכלן לערב אבל מקמי הכי נראה כמתקן לצורך היום ודילמא מפצעין באגוזים ומפרכסין ברמונים מן המוחה ולמעלה. טעמא דמלתא לפי שהוא 가면 심하는

כתיב ולא יהיה קדש וכן בפי בן סורר ומורה: בזה יש במקומות אחרים ואע"פ שאינו מביא ברייתא אחרת בפ' ד' מיתות אמר אביי כי

בעניא כווחיה וא"כ הול"ל ר"י ס"ל כי הא דתניא וא"ל ר"י תנא הוא ופליג ומיהו כיוצא לעבור עליו בעשה ולא תעשה. פירשו המפרשים דפליג ר' יוחנן אברייתא וס"ל כאידך בשמועה כהוגן:

דאיסור תקיעה. והר"ר משה ז"ל כתב דתוקעין במ"ש אין דברים שלו נכונים וכבר עלתה לאחר שבת ראוי לתקוע להתיר מלאכת אוכל נפש שהיא מצוה אלא שאין דוחין בה שבות אלא אפילו בעלמא לא חקעי משום דמלאכת רשות היא מאי איכפת לן עלה אלא בי"ט מ"ש. והא דאקשי' ליחקע דלידעו דשרי' בשחים' לאלתר לאו למימרא דבעלמא חקעי' ולהכי קחני י"ט שחל להיות בע"ש תוקעין כשאר ע"ש ובמ"ש מבדילין ולא תוקעין כשאר כל ע"ש וכ"מ שיש הבדלה אין תקיעה דהיינו מ"ש ואפיי י"ט סמוך לו מלפניה או מלאחריי של מ"ש כיצד הן ובאיזה שעה הן אלא מדקחני רישא כ"מ שיש חקיעה אין הבדלה דהיינו תני בברייתא בפי ב״מ אלא תקיעות של ע״ש ולא משתמיט תנא ותני בשום דוכתא תקיעות למלאכתן דהא קתני רישא כ"מ שיש הבדלה אין תקיעה וכללא קתני לכל הימים ועוד דלא והא דחנן **במייש מבדילין ולא תוקעין.** לאו למימרא דבשאר מייש תוקעין להתיר העם

מורח לקנב ואין פרש"י ז"ל [קמ"ו ע"א ד"ה מותר] נח כלל: הרא וחייב אבל בתלוש מניח הוא ופיי עגמת נפש שלא תהא נפשו עגומה במוצאי יה"כ ויהא קניבת ירק שאמור כאן שהוא הדחה בעלמא וכן שנינו בתוספתא שאלו מקנב ממש בורר ההוא טעמא ובירושלמי לא חשו מש"ה לאקשויי ולאפרוקי. ומזה הירושלמי נחברר לך אבין יבדיל במנחה בתפלה לאו קושי' היא שאין מבדילין בחצי היום ולגמ' דילן פשיטא לה שכן לרי ישמעאל מבדיל שהרי יש ביניהן קולא זו ופריקו ליה שפיר וקושיי דמקשי רי ביניהם אפיי שלא להודיע שום היתר אלא שמצוה להבדיל בין קודש חמור לקודש קל וכיון והירושלי קושיי אחרת קא מקשי ודרך אחרת יש לו לפי שכל יום שהוא קל מחבירו מבדילין בסמוך וליתקע כי היכי דלידעו דשרי בשחיטה לאלתר ומאי קושיא ש"ה דמהבדלה ידעי. דילן דאמרה כי היכי דלידעו וכוי דבהבדלה לא ידעו דהא לא אוושי מילתא כדאמריי לקמן אין כאן במה הוא מבדיל א"ר אבין בחפלה עכ"ל הירושלמי. ואין הגירסא נכונה לפי הגמי כבשין ושלקות אלא מן המנחה ולמעלה ויבדיל מן המנחה ולמעלה ממ"ג כוס אין כאן גר דרי ברכיי ויבדיל שכן הוא מותר להדיח כבשין ושלקות א"ר יוסי כלום הוא מותר להדיח

של אדם מתאוה לו לאכול כ"כ משום דהו"ל כמי שיש לו פת בסלו וכך פי׳ בעל המאור

אבל קודם לכן לפי שאין לו פת בסלו גריר ליביה ואתי למיכל:

מתני: בל כתבי הקודש מצילין אותן מפני הדליקה. פיי אבל לא דבר אחר משום דאי
שרית ליה אתי לכבויי כדמפי בגמרא ואמרו בתוסי דוקא בשהדליקה באותה חצר אבל בחצר
אחרת מציל כל דבר כי היכי דבעי וליכא למיחש דלמא אתי לכבויי הואיל ואין הדליקה
באותה חצר וזו סברא בלא ראיי. ובעל סי התרומות כתב דוקא לחצר ולמבוי דאינן מקורין
מה שירצה ואין סברא זו נכונה בעיני כלל שהרי היתה לו חבית בראש גגו אינו מביא כלי
מביתו ולא מן הגג עצמו ויצרף ואע"ג דגג ברה"ר לא מיחלף ועוד אמר המעוה המשובשת
שהוא רגיל בה דהשתא לית לן רה"ר הלכך מצילין בכל חצר המעורבת ומבוי משותף כל
מה שירצה וכבר כתבתי שאלו דברי הבאי הם וכ"ש בדליקה דמשום דאתי לכבויי הוא
וקרוב הוא לכיבוי בעיירות שאין רה"ר גמורה כמו ברה"ר גמורה:

גמ: רייה אמר אין מצילין דהא לא ניתנו ליכחב. פסק רבינו הגדול ז"ל הלכתא כר"ה ואומר אני שהוצרך לפסק הזה לומר שאם היו כתובין בכל לשון אין מצילין אבל תרגום מצילין שהרי ניתנה תורה שבע"פ לכתוב בזמן הזה משום עת לעשות לה' הפרו תורתך כדאמרי' במס' סוטה גבי ר' יוחנן דמעיין בספרא דאגדתי בשבתאוכן מצאתי לרב בעל ה"ג ז"ל שאמר מצילין ספר אפטרת' מפני הדליקה ושרי לטלטולי ולמיקרי ביה מדר' יוחנן וכן במ"ס מצאתי דמצילין ספר אגדתא ואפשר דמאי תרגום תרגום דעלמא, אבל תרגום דידן

ה"ג וכ"כ בכל הנוסחאות: והאמר רב המנונא תנא מצילין אמר ליי אי תניא תניא. ול"ג ה"ג וכ"כ בכל הנוסחאות: והאמר רב המנונא תנא מצילין אמר ליי אי תניא תניא. ול"ג און תניא והיכי תניא וליתא בשום נוסחא וברייתא הוא ומצאתיי שנוי. בפ' זה בתוספתא אבל רש"י ז"ל גורס מאי תניא דתניא עד שתהא כחובה אשורית על הספר ובדיו וכו' (אפיי) שכל אלו הן הדברים שבין ספרים למגלה ועלייהו קתני להו בהך מתניתא וש"מ שאר ולא ניתנו לקרות בהן דהיכא דניתנו לקרות בהן כ"ע לא פליגי דמצילין וכיון שכן השתא היכי מייתי לה ברייתא למימר דקורין בהן ועוד דלאו הכי תניא בשום דוכתא. ותו ק"ל, היכי מייתי לה בתייתא למימר דקורין בהן ועוד דלאו הכי תניא בשום דוכתא. ותו ק"ל, החם מפיו יקרא אלי את הדברים האלה ואני כותב על הספר ובדיו וכל כתיבה דספרים המלין ומווות מהתם גמרי' אלמא בכולהו בעי' על הספר ובדיו וכל כתיבה דספרים תפלין ומווות מהתם גמרי' אלמא בכולהו בעי' על הספר ובדיו. ועוד מצאתי דתניא בהדיא במס' סופרים גבי ספרים אין כותבין ע"ג דפתרא ולא על נייר מחוק ולא בשחור ולא בשיחור ולא בשיחור ולא בשיחור ולא בקומוס ובקוקותום ולא במי טריא וכו' ועוד דמגמ' דילן מוכחא דאמרן בפ' המוציא

גבי ס"ח כחובה על הנייר ועל המטלית פסולה על הקלף ועל הגויל ועל דוכסוסטוס כשרה אלמא בס"ח נמי בעיי [ספר] ובפי הבונה (שבח קג:) חניא או שלא כחב בדיו או שכחב האוכרות בזהב הרי אלו יגנזו וההוא לאו במגלה חניא דמייתי לה וכחבתם אלא גבי ס"ת הציכרות בזהב הרי אלו יגנזו וההוא לאו במגלה חניא דמייתי לה וכחבתם אלא גבי ס"ת חניא ממאי מדקתני או שכחב את השירה כיוצא בה ש"מ דיו בעינן ובפי הקומץ רבה נמי הכי מוקי לה בס"ח אלמא דיו בעיי. ושוב מצאחי בסי החרומות (סיי רמ"ה) כדברינו והוא מפרש זו הברייתא דקתני עד שתהא כחובה על הספר ובדיו דלגבי הצלה חני וה"ק שאר ספרים כיון שיש בהן אזכרות אפיי כחובין בסם ובסיקרא מצילין אותן אבל מגלה דלית בה הזכרה עד שתהא כחובה אשורית על הספר ובדיו ואין אנו צריכין לדחוק מפני שהגירסא הזכרה עד שתהא כחובה אשורית על הספר ובדיו ואין אנו צריכין לדחוק מפני שהגירסא

אינה עיקר בנוסהאות:

רב אשיי אמר לעולם כדאמריי מעיקרא ושמואל דאמר כרי נחמיי. פרש"י ז"ל כיון

דרי נחמיה יחידאה הוה שמואל הנהיג בפני עצמו במקומו כדברי הכמים [עיין חוס' ד"ה

ליה למעבד כיחידאה כדאמריי בעלמא משום דס"ל כשמואל הלכה כרי מחברו ולא מחבריו

ובהא אפילו מחבריו. [וי"מ] דמפסיק סידרא שאני שהיו קורין הסדר של שבוע בצבור

וחוזרין ודורשין ואין בקריאה כגון זו משום גזרח שטרי הדיוטות ומש"ה שרי נמצא רי

וחמיה מחמיר שלא לקרות אפיי שלא בזמן בית המדרש ומיקל לפסוק הסדר אפיי בזמן בית

המדרש ומעשה דאנשי נהרדעא כך היה. א"נ ר' נחמיי תרתי אית ליה משום גזרת שטרי

הדיוטות ומשום בטול בית המדרש לפיכך לא התירו אלא למפסק סדרא במנחתא דליכא

לא משום בטול דלאו זמן בית המדרש הוא ולא משום גזרת שטרי הדיוטות, כך פי' ה"ר

משה בר' יוסף ז"ל: מחניי: **ואעפייי שייש בחוכן מעות.** יש מקשים וכי יש בחוכן מעות מאי הוי והחנן כלכלה והאבן בחוכה והא שמלאה פירות ומתרצי דהכא (מעורב) חשיבי ואלמלא משום כבוד ספרי הקדש היה הכלי מפל להן. ול"ג דלאו משום איסור מלטול שנינו אלא משום הצלה לומר דמצילין דבר שאינו ראוי להצלה עם כחבי הקדש ואפיי למבוי שאסור להוציא שם:

ה"ג בנוסחי: **רבון בתרתי פליגי פליגי בטלטול ופליגי במלאכה.** וה"פ: רבון דפליגי עליה דרבי ישמעאל אפיי שהופשט כולו מחירין לטלטל העור אגב הבשר משום כבוד בשר שלא יחלכלך ור' ישמעאל משהופשט עד החזה אסר ליה בטלטול כלל וה"ק לי' וכו' ואיכא נוסחי דמפקי רבון משום דמשמע להו דרב אשי חומרי בדר' ישמעאל אחי לאשמעי דפליג אפיי בטלטול ובהנך נוסחי פלוגחייהו קודם הפשטה כדר' ישמעאל דקאמר מפשיטו עד החזה ומוציא אמורין ומניחן במקומן דאסור הוא אפי' בטלטול ורבנן שרו אפי' הפשטה החזה ומוציא אמרין ומניחן במקומן דאסור הוא אפי' בטלטול ורבנן שרו אפי הפשטה ודקאמריי לי' ניהו דאסרת הפשטה [טלטול מיהא] לישתרי דומיא דתיק עם הספר: לא לטלטל [נטלטל] עור אגב בשר. פירוש מחמה לצל, לפי שהבשר ודאי מותר לטלטלו

הבשר ונעשה כמותו לאיסור שדין הבסיס לעולם כדין הדבר שהוא נעשה לו בסיס ובהכי קאמרי, מי דמי התם דתיק משמש את הספר ונעשה היתר כמותו הכא העור משמש את כדקאמריי כנונא אגב קיטמא שפירושו כנונא בקיטמיי דקיטמא אסור וכנונא מותר מ"ה במלטול ועור מותר דהיינו שלחין דחזי למיזגא עלייהו והא דקאמריי נטלטל עור אגב בשר אף העור, ור' ישמעאל פליג בעור ופליג בבשר. ול"ג דבשר לאחר הפשט הוא שאסור בשר (לא יהא הבשר) מותר ודאי, אלא ה"ק אגב הבשר שהוא קדשי שמים ראוי לטלטל שרי לטלטולי תרווייהו שלא העמידו דברי טלטול במקום כבוד קדשי הקדש ומאי אגב דנעשה בסיס לדבר האסור לדברי ר"י והדר אתי למימר דאע"פ שאסור, משום כבוד שמים להדיוט וכיון שכן אפיי הבשר אסור ואפילו יהא העור מותר לטלטל לעצמו אגב בשר אסור אסור מן הדין ואקשיי מאי קושיי לרבי ישמעאל הא איהו לית ליי משום כבוד שמים בנאכל דרבנן שהבשר מותר לטלטל משום כבוד קדשי שמי' ובעי למישרי נמי עור אף ע"פ שהוא בסיס לעור שהוא חצי מופשט והוא דבר האסור. אבל רש"י ז"ל פי' בו דמעיקרא קס"ד גבי תיק נעשה בסיס לס"ת שהוא תשמישו ואע"פ שמונה בתוכו הכא אדרבה הבשר נעשה כבוד דאנן משום הבסיס אסרנו הכל בטלטול זה ולא משום הבשר שהוא קדשים. וי"ל התם לטלטלו אם היי בעצמו משום כבוד קדשי שמים אבל העור אגבו אסור דכה"ג לא שריי משום הצלה דחדא מלתא הוא הכא נעשה בסיס לדבר שהוא אסור מן הדין ודייך שהקלת עליו לדברי הכל. ואקשי' מי דמי התם עושה בסיס לדבר המותר בטלטול מן הדין והתירו בו מחמה לצל כדי שלא יסריח שאין קדשי שמים כנבלות שיהיו אסורין בטלטול דצריכין

אתיי כולה שמעתא בפשיטות:

דרי קרד הא בטלטול לא מצי רבנן לאשכוחי התירא במלאכה דאית בה תרתי שבות דמלאכה מימה, הא בטלטול לא מצי רבנן לאשכוחי התירא במלאכה דאית בה תרתי שבות דמלאכה לדבר האסור ולדבר המותר [הכא נעשה בסיס לדבר האסור] וכה"ג [מי] שרי וי"ל כי פליגי בעלטול דלאחר הפשטת כולו כדפריי לא דמי לתיק הספר עם הספר אבל השתא דפליגי בהפשטה גופה דשבות דידיי בבשר קדש עצמו הוה והוא מתעסק בבשר ועור להציל בשר בהפשטה גופה דשבות דידיי בבשר קדש עצמו הוה והוא מתעסק בבשר ועור להציל בשר כדי שלא יסריח דמי להצלה דספר עם התיק. וי"מ דלרבנן מפשיט את כולו קודם הרצאת ראיי להפשטה מתיק הספר לומר כשם שטלטול תיק הספר והצלתו מותר עם הספר כך הפשטת הבשר מותר עם האמורין דהיתר ואיסור כא' הוא מציל, כך מפורש בס' המאור: רציד לרבנן נציל לתוכו אוכלין ומשקין. פירוש לא ממש דומי זכתני הקודש אלא בשתוף ואדרהיט ותנא סיפא חצר לפלוג וליתני בהא מבוי גופה כתבי הקדש בלא בשתוף

שאין משנחינו אלא כדברי רי אליעזר לפיי (ראשון) [רש"י] אף על פי שהדין אמת, ומה אבל אוכלין ומשקין אין מצילין אלא לחצר המעורבת דהלכתא כת"ק ע"כ אלא [שאפשר] למבוי שאינו מפולש ואף על פי שאין בו לא שיחוף ולא עירוב וזה להציל ספרי הקודש בלחי אי שאין בו שיתוף הא למפולש לא וכן נלמוד מדברי ר"ח ז"ל שכ"כ להיכן מצילין למשנתינו עמידה דהא קי"ל כב"ה ומיהו יפה כתבה רבינו ז"ל דלרבנן נמי אין מצילין אלא ואלו היי פירוש דברי רב אשי כדברי רש"י ז"ל דמוקים לה תרווייהו אליבא דר"א אין ונתקיימו בזה דברי רבינו הגדול ז"ל שכתב במשנתינו לפסק הלכהודהי דברי בן בתירא רב אשי ותרווייהו אליבא דר"א כדקאמרי ר"ה ורבה אלא אפיי לר"א אתיי וה"ה לב"ה. (אסר) [חסר] לחי ושיתוף גבי ס"ת שרי ומתניי אתיי כד"ה ולא כר"א בלחוד דלא אמר שאינו משותף ולא מיבעיי לב"ה דלא (אסר) [חסר] אלא שיתוף אלא אפיי לר"א שהוא כדקס"ד מעיקרא דלא שרי רבנן אלא מבוי המותר דודאי שרי מבוי בלחי אי אף על פי בעי וי"ל דהך ועוד לרבנן קושיי דגמרא הוא ולאו דרבה הוא. ואתא רב אשי ופריק לאו לא ניחא ליי בהאי טעמא כיון דלא שרו רבנן אלא במבוי שלם במחיצות שלו משותף נמי דרך רה"ר ומ"ה אסרו הצלת אוכלין ומשקין לחוכו ומשום כבוד ספרי הקדש התירו ואביי שאדם בהול על ממונו אי שרית לי' אתי לאפוקי לרה"ר כדגורי' בסמוך שמא יביא כלי לו אלא בי מחיצות ולחי אסור מפני שהוא דומה לרה"ר וגבי הצלת דליקה חיישינן שמתוך אלשי ליי לר"ה הך קושיי היכי לא אזדהר מיניי בפירוקיי ואפשר דסבר רבה דמבוי שאין דשרי בהכי ולדידי נמי אקשי כי הך קושי ליצול לתוכו אוכלין ומשקין. וק"ל, כיון דרבה אוכלין ומשקין ופריק רבה פירוקא אחרינא ואוקימנא בשתי מחיצות ולחי ואליבא דר"י א"כ היינו חצר המעורבת שדין מבוי זה המשותף וחצר המעורבת א' הוא וליצול לתוכו המלטולין כלו' מבוי המותר שיש לו שתי לחיים ומשותף אבל שאינו מותר לא ומ"ה אקשי לאוקמי בשני לחיים כר"א ש"מ דת"ק דמתני לא שרי בס"ת אלא דברים המותרים בשאר תנא ממבוי ותני חצר וה"ה למבוי בלחיים ושיתוף. ול"ג דה"פ: מדקא מהדר רב חסדא אליעזר וכיון דלאו בר שיתוף הוא לא מצלינן אוכלין ומשקין לתוכו לעולם ומ"ה פריש ואוכלין ומשקין בשתוף וכן כולה סוגיי עד דאתי רב אשי ואוקים האי מבוי בלחי אי וכרבי

שפירשנו נכון ועולה כהוגן: **והא תני דבי ר"י כל מלאכת עבודה לא תעשו יצא תקיעת שופר ורדיית הפת וכוי.** קי

מובא, דהאי קרא בי"ט כתיב וליכא למיגמר שבת מינה דהא ממלאכת עבודה ממעטת ליי

ובשבת כל מלאכה כתיב ומצאתי שה"ר שמואל ז"ל ה" גורס כל מלאכה לא תעשו ואין

הנוסחאות כן ועוד דהא משמע דמקרא קממעט לי' ואלו מכל מלאכה לא ממעט מידי דלא

משתמע מיני' מיעוטא כלל. ול"נ דה"פ, דמתוך שהשבת אסורה בכל מלאכה ואפי' באוכל

נפש כתיב בה לעולם כל מלאכה וכן ביום הכפורים ומתוך שי"ט מותר באוכל נפש כתיב בו

כל מלאכח עבודה לא תעשו דאוכל נפש אינה מלאכח עבודה אלא מלאכח הנאה ובפרי הג המצות כחיב כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם מפני שפיי אוכל נפש כחב כל מלאכה ובפרשי כל הבכור כחיב בחג המצות לא תעשה מלאכה לא כי כל ולא הוצרך לומר מלאכח עבודה שכבר פיי ובסדר אמור אל הכהנים כחיב בחג המצות עצמו כל מלאכת עבודה והאי הוא דדאיק רי ישמעאל שאם למעט אוכל נפש כבר המצות עצמו כל מלאכת עבודה והאי הוא דדאיק רי ישמעאל שאם למעט אוכל נפש כבר פירש בו ולכחוב רחמנא מלאכה סחם כמ"ש במקום אחר אלא לא בא למעט אלא מלאכה פירש בו ולכחוב רחמנא מלאכה סחם כמ"ש במקום אחר אלא לא בא למעט אלא מלאכה שאינה אלא חכמה כגון תקיעת שופר ולענין זה יו"ט למד משבת שהרי כחיב אף בי"ט זה "כל" חוץ מאוכל נפש בנ"ל והוא פיי נכון. ומן הענין הזה נחרץ מה שרגילין לשאול מהיכן יכל" חוץ מאוכל נפש בשאר י"ט חוץ מחג המצוי וכבר נחפרש שהוא נלמד מלשון מלאכת עבודה והדבר ברור הוא ממ"ש בכולן כן חוץ מן המקומות כמ"ש למעלה:

[ת"ר כמה סערדות הייב אדם לאכול בשבת שלש.] מצאתי לרב שמעון בעל הלכות ז"ל שכתב בדין ג' סעודות ולא למיכל יא) מחייב אלא לקיומי ג' סעודות ואף על גב דלא מסלק תכא יב) (מ"מ) פורס מפה ומברך יג) שארי המוציא ואכול כביצה ומברך ולפ"ז הא דאמרי בגמרא במנחה אורחא דמלתא קתני ולאו דוקא. ואיכא נמי מאן דאמר דמשלים להו בפירא ובמיני תרגימא כדאמריי במסכת סוכה (כז.) לדברי ר"א שאמר י"ד סעודות חייב אדם לאכול בסוכה במאי משלים להו ומהדרי במיני תרגימאומיני תרגימא היינו פירות ואף על גב דרבא פליג עלה במסי יומא ואמר פירי לא בעי סוכה מסקנא דההיא שמעתא לאו כרבא אתיא ומשום אורחא דמלתא בפת יד) כדקתני מתניי גבי הצלה לקולא ולא כן דעת רבינו תם ז"ל. ואומר ר"ת דנשים חייבות בג' סעודות שאף הן היו בנס המן וחייבות לבצוע על שתי ככרות מטעם זה ואין צורך שבכל מעשה שבת איש ואשה שיין:

אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום מככר בפונדיון. פירוש, דהכי מפקדין למעבד אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום מככר בפונדיון. פירוש, דהכי מפקדין למעבד ליי צרכיי בההוא יומא שמא לא ילין במקום ישראל ואם לן בכאן אוכל אותה סעודה שניי בלילה ולמחר כשיטע נותנין לו ככר בפונדיון והיינו דאקשיי מאי פרנסת לינה כלומר הא קביל לה ומיהו כי אזיל לאו ריקן אזיל וכן אם היי שבת נותנין לו מזון ג' סעודות לשבת וכשיטע בא' בשבת נותנין לו ככר בפונדיון והיינו דלא ק"ל לרבנן וכי אזיל בריקן אזיל קביל לה ומיהו כי אזיל לאו ריקן אזיל וכן אם הי' שבת נותנין לו מזון ג' סעודות לשבת קשיא להו בגמרא וכי דעתנו לפטרו בולא כלום שאנו אומרים לו אכול את שלו הי' לנו קשיא להו בגמרא וכי דעתנו לפטרו בולא כלום שאנו אומרים לו אכול את שלו הי' לנו קשיא להו בגמרא וכי דעתנו לפטרו בולא כלום שאנו אומרים לו אכול את שלו הי' לנו קשיא להו בגמרא ומה שהוא חסר לאחר השבת ניתן לו עד מזון שתי סעודות ופרקי' אין אנו לפרנסו בשבת ומה שהוא חסר לאחר השבת ניתן לו עד מזון שתי סעודות ופרקי' אין אנו לפרנסו בשבת ומה שבין למעבת אלא שתי סעודות מומב שיאכלנו ונפרנס אותו בשעתו משום שכיון שעכשו א"צ לשבת אלא שתי סעודות מומב שיאכלנו ונפרנס אותו בשעתו

ולא ליתן לו עכשיו יותר מדאי לצורך אי בשבת. ואפשר שהמעם מפני גול עניים שמא

כדאמריי בפירושן: לא יהי' מצוי לעניים אחרים אבל ודאי לעולם לא פטרינן עני בלא מזון אותו יום ולילה

عك بالا

אבא אעיא אלא מציל הוא כרפשיטיי ליי לר"ה בריי דר"י ולפמ"ש הכל מתוקן: גדול ונושאן בבת אחת כר' אבא בר זבדא והוה קשי' (לרבנן) [לרבינו] ז"ל דהא לאו כר' למדתיו שכי בפ"א גבי הנהו תרי תלמידי דחד מציל בתרי ותלתא מאני שמקפלן בתוך כלי ומפה בפ"ע היא באה לתוך כלי זה של הצלה. וזה הפירוש עולה כהוגן ומדברי רש"י ז"ל כלים בתוך טליתו והצילן ואסיקי דבא להציל הוא דמדמיי לה לנשברה לו חבית שכל מפה היא מעין שחיהן שלא הציל להכלים בחוך טליתו אלא שפכן והניה האוכלין שבבי או ג' להציל הוא שהיי מתחלה בכלי אחד ועכשיו בא זה והצילו ובעיי דרב הונא בריי דר' יהושע הטליח וכן עשה משנים או ג' כלים ובא להוציא טליחו מקופלה עם הכלים שבתוכה ובא **בא לקפל.** נ"ל שפירוש כגון שפירש מליחו ונטל הכלי והניחו עם האוכלין שבתוכו לתוך

דהתם ודאי מכבה והכא כמהיצת כלים דמי דאפשר דלא מכבה כדקאמר ואם כבתה כבתה מים למהיצת כלים אע"פ שדרכן להשתבר ומעם נכון יש בדבר ואעפ"כ יותר נכון לפרש של מים ס"ל מחניי דהתם רי יוסי הוא ורב אשי דמוקי לה כד"ה מחלק לה בין מחיצה של בפי זה שנו כן על מימרא זו דטלית שאחז בו את האור. ולמדנו ממנו דר"י דשרי מחיצה דרי יוסי הוא הדא אמרה אפילו עשה לה מחיצה של מים הוא המחלוקת עכייל זו הגמי וכאן לה מחיצה של כלים אבל אם עשה לה מחיצה של מים לא מן דאמר שמואל בשם רי זעירא בשם ר' זעירא ר' יוסי הוא א"ר יוסא הוינן סברין מימר מה פליגין ר' יוסי ורבנן בשעשה דלא כר"יי. ומצאתי [ל]סברא זו רגלים בירושלמי (ג,ח) דגרסיי עלה דההיא רי ישמעאל וברייי לא שמיע ליי א"נ אית ליי טעמא אחרינא ומיהו אנן אתירוצא דרב אשי סמכינן ואתיא מקרב גוף הכיבוי להדיא ואסור לד"ה ור"י דשרי הכא סבר ההיא מתני רי יוסי הוא ובשבת כיבויו ופיי דלא דמי כלי מלא מים אף על פי שיש לחוש לשמא יבקע לנותן מים ממש שהוא מים מפני שהוא מכבה ואמר רב אשי עלה אפילו תימא רבנן שאני הכא מפני שמקרב את ולא ידעתי מאיזה טעם ושמא הוא סובר לדמותה למאי דאמרי' בשלהי כירה ולא יתן לתוכה [כתבה] רבינו ז"ל בהלכות ואף על גב דאתיי כת"ק דשרי כל גרם כיבוי דהלכתא כוותיי הא הארייי טלית שאחז בה את האור מצד אי נותן עליהן מים מצד אחר. לא (כ' בה)

בתרגגולת העומדת לגדל ביצים מוקצה הוא ואמאי והא אף על פי שהתרגגולת עומדת לגדל דעתיי עליי דלכי תיתי יאכילוה לכלבים. ואיכא דקשיי ליי מההוא דגרסינן במסי ביצה אלא **המרשכין וכרי.** ופי' דאלמא כיון דאורהא בהכי דעתי' עלי' ה"ג כיון דאורהא דקטן בה היא ה"ג רש"י צואה של קטן הא הזיא לכלבים וכיית דלא הזיי מאתמול והתניא נהרות אבל סוגיי שבירושלמי כולה מעידה על דברי רבינו הגדול ז"ל:

לחמה. אבל הרי"ף לא גריס בשמעתא צואה של קטן הא חזיא וכו' ולא התיר אלא משום הראוי לו אבל כשאינו עומד למאכל אדם הוא נותן דעתו אף משום בהמה ומכין לבהמה לאחר שיעשה בו צרכיו שאין אדם מכין הבשר משום עצמותיו לאחר שיאכלנו ודעתו על שראוי ועומד למאכל אדם אין דעתו אלא על עיקרו ואינו נותן אל לבו לזמן את הפסולת והלא הוא יודע שיש לו להסיק עציו המוכנין לחבשילו והאפר יוצא מהן. ולדידן ל"ק שכל נינהו וה"ג קשיי הא דאמרינן בפי קמא דביצה גבי אפר כירה שהוסק בי"ט אסור ואמאי וא"ה מאן דאית לי' מוקצה אסר אמאי הא כיון דעבידי עצמות וקליפין דאתי לימא מוכנין ותו ק"ל מדתנן (קמג.) וחכ"א מסלק את הטבלא כולה ומנערה והתם ודאי בשראוין לבהמה חורת מוקצה ועוד נמי לא עבידי דאתי דדילמא שלימא שחלא דידה ולא תטיל ביצה בי"ט. ביצים במעי' מי לא אסורה השתא נמי אסורה שאין לידתה מתירתה בי"ט שאם כן בטלת תרנגולת אסורה הפורש ממנה אסור דכיון דאיברי בגופה כגופה דמיי ואלו שחטה ומצא לאכול הביצים עצמן ואמאי לא תאכל בלא אמה. וקושיין לאו קושיי הוא, דכיון דגופה של אף על פי שלא נשחטה לא הוברר שהביצים (אינם) עומדים לגדל אפרוחים שהרי הוא רוצה סתם נשחטה הובררה דלאכילה עומדת לא נשחטה הובררה דלגדל ביצים עומדת ואמאי הא עד שיהיו הן מוקצים מחמת עצמן. ועוד גרסי התם ביצה תאכל ע"ג אמה ה"ד כנון שלקחה שחלד בינתיים יהיו עומדין להוציא מהן אפרוחים אסורה וכי עומדת לגדל ביצים אין אסורין כי עומדת לאכילה (ולגדל) [או לגדל] ביצים כי עומדת היא לאכילה נמי אם דעתו שהבצים נמי אמרינן לגדל ביצים ואלו היי הקצאתה מחמת הביצים העומדיםלאפרוחים מאי קאמר אחרוגולת קאמרייכדקא מקשיי נמי מעיקרא אלימא בתרוגולת העומדת לאכילה והשתא בתרנגולת העומדת לגדל ביצים לאפרוחין שהן בעצמן מוקצין וזה הפירוש מוקצה חדא דאנן ביצים כיון דעבידו דאתו דעתי׳ עלייהו וביצים גופייהו לאכילה קיימי. ואיכא דמפרשי לה

גרף של רעי:

ברצין אחריו ודברי הכל. נראה מדברי בה"ג ז"ל שהוא מפרש דברייתא קא מתרץ אליבא
ה" נהרגין ואלו לרבי שמעון כל המזיקין נמי נהרגין ואף על פי שאינןרצין כריב"ל. וזה
הפירוש מוקצה מן הדעת, דהול"ל לעולם ר"י הוא וברצין אחריו דברייתא ודאי ר"י הוא
ולא לד"ה ואם בא לומר שאפילו לרבי שמעון מותר להורגן פשיטא אפילו שאר מזיקין
ואפילו אין רצין אחריו נמי אמרת דשרי ואמת הדבר שבירושלמי העמידוהו לברייתא זו
ואפילו אין רצין אחריו נמי אמרת דשרי ואמת הדבר שבירושלמי העמידוהו לברייתא זו
בבאין להזיק אבל גמ' דילן לא אתיא הכי ודרך אחרת יש להן בירושלמי במזיקין הללו. ור'
ותן בעל הערוך פי' מלתא דריב"ל ברצין אחריו וד"ה ומשום פ"ג וברייתא כשאינן רצין
וד"ה שה' אלו שאינן רצין כשאר המזיקין שרצין. ואין זה נכון, משום דמדין פ"ג אין להורגן
וד"ה שה' אלו שאינן רצין לשמו בענין אחר ובשאינן רצין אחריו למה יהרג אותן אין זה פ"נ

למי שנפשו פקוחה ועוד שאמר ז"ל ברייתא בשאינן רצין וד"ה אינו בגמרא ומעצמו אמר כן שאלו היי המתרץ משנה הברייתא מכמות שהיינו מפרשים אותה בגמרי מתחלה לדברי ר"ש היי לו לפרש בגמרא. והפירוש נכון שעל דברי ריב"ל אמרו שהן ברצין אחריו ומותר להרגן לר"ה אבל ברייתא ר"ש הוא וכן פיי רש"י ור"י אלפסי ז"ל וה"ג ואנא מתריצנא כלוי לריב"ל וכן מצינו בנוסחא עתיקי ולא גרסיי לה כדכתיב במקצתן דאי הכי משמע דברייתא

כולה הלכה כר"ש והוי כלל גדול לכל מילי דר"ש במלאכה שא"צ לגופה ובדבר שאין שא"צ לגופה. עוד אני אומר שיש ראיי ממ"ש בפי מי שהחשיך (שבת קנו.) בכל השבת ורבינו הגדול ז"ל כתבה לההוא ושמעתין נמי ראיי גדולה למי שפוסק כר"ש אף במלאכה כלל גדול נמי מוכח דאמר רבא החופר גומא בשבת פטור ואפיי לר"י אלמא כר"ש ס"ל ז"ל כר"ש במלאכה שא"צ מדאשכהן לי' לרבא דהוא בתרא דס"ל כוותי' בפ' נוטל ובפרק במלאכה שא"צ ס"ל כר"י בא ללמדנו שלמאי דס"ל כר"ש אפיי של עץ נמי מותר. וכ"פ ר"ח מורסא וצידת נחש דאייתי בשילהי פי האורג אלמא הכי ס"ל ומ"ש בפי כירה גבי שמואל מתניי דחוץ מן הפתילה מפני שהוא עושה פחם ואוקמה כר"ש (והיינו) [והני] מתניי דמפיס אתה למד שהלכה כר"ש במלאכה שא"צ לגופה, וכ"ד רבינו הגדול ז"ל. ומוכח נמי מדאייתי אחריו צריך לשנות ומותר לדרסן אפילו במתכוין כאלו אין מתכוין והיינו לפ"ת. ומכאן על פי שאינן רצין אחריו והיינו בריר ואתיא כרבי שמעון שאר נחשים ועקרבים שאינן רצין פ"ג והזרת ה"ז משובח וא"צ לשנות דהיינו דריב"ל ה' האמורין בברייתא נהרגין כדרכן ואף במתכוין וכרבי שמעון. נמצא עכשיו שכל המזיקין נהרגין כדרכן בשרצין אחריו ומשום אעא לאשמועינן ואי הכי פשיטא ואמאי נקוט מזיקין לישמעי בשאר מילי אלא ש"מ אפיי הלכה כר"ש וליכא למימר דאתי לאשמועינן דלא שרי להורגן להדיי דהא משמע דהתירא מתכוין ועוד כל הני רבנן מאי אחו לאשמועינן אטו עד השתא לא שמעי' בדבר שאין מתכוין לריש גלותא רוק דורסו לפי תומו הא מ"מ צריכין הן למסחף מנא עלויי עד שידרס בלא צרעה אני הורג דמשמע במתכוין לכתחלה הורגן ועוד מאי רבותא דאבא בר מרתא דא"ל הלוכו ואם נהרג נהרג דבדריסה לא הוי פסיק רישיי ולא ימות אכתי קי דקאמר רי ינאי חדא דא"כ מאי דורסו דמשמע לכתחלה עושה כן וכ"ת דה"ק לכתחלה דורס עליו כדרך במלאכה שאין צריך לגופה. ואא"ל בלא מתכוין ומשום דקי"ל כוותי' בדבר שאין מתכוין ומסקנא דשמעתא **נחש דורסו לפי תומו.** ופירוש אפילו במתכוין משום דס"ל כר"ש משנה:

דף קכב אייל כאותן של בית אביך. פירש רשייי ז"ל שהיו קטנות ודאמרינן לקמן בפרק כל הכלים ניטלין בשבת אפיי בשתי ידים ובשני בני אדם דוקא בשאר כל הכלים אבל פמוטות אין

מעכוין ובמוקצה ועוד אאריך במקומו בס"ד:

מכיון דאת אמר בבי מותר מעתה אפיי די והי וכן הלכתא מעובדא דאסיתא דבי מר שמואל דאמר התם כלי שניטל בשנים מטלטלין אותה בג' בד' בה' אין מטלטלין אותה א"ר זעירא פמוטות לשאר כלים ולא התירו פמוטות אלא בבי ידים. ובירושלמי (יז.) נחלקו בשלשה בנטלות בבי ידים והתיר אף בבי ב"א היי מתיר אלו שאל ממנו כנ"ל אבל בתוסי הפרישו בין ממנו אם הוא מתיר אפילו בבי ב"א כדרכן ואמר לו הן וממילא ידוע שאף בפמוטות ששאל בבי ב"א וכששמע ממנו עוד שהיי מחיר קרונות והדבר ידוע שדרכן לטלטל בבי ב"א שאל שלא שאלו רק על ניטלות בבי ידים ולא בבי בני אדם לפי שעלה בדעתו שהי' אסור לטלטל גדולות בודאי ונוטלין בשתי ידים ואף על פי כן התירן לו וה"ה לנטלות בבי בני אדם אלא ופמוטות קטנים של כסף וכיוצא בו להשתמש לפניו ובמה שהיו רואין שיערו דשל אביו היי יודעין שמא פמוטות קטנים היו ואע"פ שאין דרך נשיאים בכך מנורוי גדולות היי לו גבאי של מלך היה והיו בקיאין בביתו ורואין שפמוטות שלו גדולוי ואותן של בית ר' לא קנים ההוא פמוט מיקרי. א"ו משמע שפמוטות של בית אביו גדולו' היו ואביו של ר"ז בה קנים אילך ואילך ופמוט אין בו כדאמרינן בפרק הקומץ רבה אינה באה זהב אינה באה משום גדולה דחוליות ובאית בה חידקי ואין בין פטומות למנורה כלום אלא שהמנורה יש דחוליות והיינו נטולה בשתי ידים כדמוכחא שמעתתא דהתם ואף על פי כן לא אסרוה אלא דבפרק כירה (שבת מו.) לא משמע הכי דאסרי' החם גדולה דאית בי' חידקי משום גדולה דינן כשאר כל הכלי (דלא קפדי) [דילמא קפדי] עלייהו ומייחדי להו מקום. ומיהו ק"ל

דבשלהי מס' עירובין דף ק"ב דהוין שקלי עשרה ב"א וכרי:

מחני עשה נכרי כבש לירד בו יורד אחריו ישראל. דוקא בכבש וכיוצא בו דליכא
משום מלאכה דלצורך גוי נעשית וליכא משום מוקצה דמשתמש בעלמא הוא וכיושב על
האבן דמי אבל לטלטל הכבש אסור וי"ל נמי דמותר אפי' בטלטול דמכיון שהעצים ברשות
האבן דמי אבל לטלטל הכבש אסור וי"ל נמי דמותר אפי' בטלטול דמכיון שהעצים ברשות
הגוי אין בו משום מוקצה לפי שאין הגוי מקצה כלום ודעתו על הכל וא"צ הכנה כמ"ש
בירושלמי אבל בשתלשן לצניר עצמו דאסורים ודברים התלושי שאפתן ובשלן שמותרים
הגוי שראוין מתחלתן לכוס הא אינן ראוין לכוס מוקצין הם ואסורין למי שיש לו איסור
הוא שראוין מתחלתן לכוס הא אינן ראוין לכוס מוקצין הם ואסורין למי שיש לו איסור
מעום דקשי לי' תרתי בשביל ישראל למה אסור הא קי"ל המבשל בשבת לצורך עצמו
הלצורך גוי למה מותר מ"ש ממשקין שזבו ופירות הנושרין דגורי שמא יסחוט ושמא יעלה
ולצורך גוי למה מותר מ"ש ממשקין שזבו ופירות הנושרין דגורי שמא יסחוט ושמא יעלה
הלויש. ולפ"ד שהקושיות הללו אין בהן ממש דמה ענין מעשה ע"י ישראל למעשה שבת
דגוי בישראל גזרו לר"מ במזיד ולר"י גזר נמי שוגג אטו מזיד אבל בגוי אם לצורך עצמו
ד"ה מותר ואם לצורך ישראל ד"ה אסור שאפילו לר"מ גזרו בו שמא יאמר לו עשה דכרין
ד"ה מותר ואם לצורך ישראל ד"ה אסור שומירו בו יותר משוגג ובעי בכדי שיעשו וזה דבר

פשוט הוא וכן זו שאמרו גזירה שמא יחלוש ושמא יסחוט בדברים הנעשין מאליהן כגון משקין שזבו ופירות שנשרו הכל מודים שאסורין דכיון דאיכא גזירה עשאום כמעשה שבת על ישראל אבל גוי לעצמו ליכא למיגזר דישראל מגוי לא גמר מלאכות דשבת וכל היכי הליכא סרך לא גזרי בישראל שמא יעשה מלאכה בשבת כדאמרי הכא בעשבים ובפי כירה הוא בלא דין מוקצה דכיון דמילי דאתו ממילא נינהו כי עשאן גוי נמי אסורין דכולה חדא ובוא בלא דין מוקצה דכיון דמילי דאתו ממילא נינהו כי עשאן גוי נמי אסורין דכולה חדא גזירה הוא ואפי עשבין שתלשן גוי לצרכו בכלל משום דבכל הנתלשין מן המחובר גזרו גזירה הוא ואפי עשבין שתלשן גוי לצרכו בכלל משום דבכל הנתלשין מן המחובר גזרו גזירה הוא ויש לומר בעשבים דמשום מוקצה הן אסורין ואפילו לרבי שמעון והוה ליה כבעלי זירה זו ויש לומר בעוספתא (יד,יא) דקאמר אבל גוי שמכירו ה"ז אסור משום שמרגילו ועושה זיים. וראיתי בתוספתא (יד,יא) דקאמר אבל גוי שמכירו ה"ז אסור משום שמרגילו ועושה זיה אסור רישא ד"ה והך סיפא לא ידענא מאן קתני לה דמשווה שוגג ומזיד אלא שי"ל אסור זה אסור רישא ד"ה והך סיפא לא ידענא מאן קתני לה דמשווה שוגג ומזיד אלא שי"ל אסור

לפצע בו לאו דוקא אלא ה"ה לצורך מקומו דתרוייהו שוין ולצורך מיקרי. ואיכא דקי להו תשמישן מיקרי ומיהו לרבא ברי' דריב"ה כיון דצורך גופו וצורך מקומו שוין רישא דקתני פי שאינן מיוחדין לקטן כיון שדרך תשמישן כך הוא לתת עליהן או לזרות ולהבר דרך אלא לצורך ומיהו רחת ומזלג לתת עליו לקטן קשיי שאין תשמישו בכך ואפשר שאף על בכך. ובירושלמי הא שלא לפצע בו את אגוזים לא מחניי דרבי נחמיה היא דאמר אין ניטלין אשוי לשחוק בו האגוזים לשכר או לדבר אחר ואין עשוין לפצע ואיני יודע מי הכניסו האגוזים צורך תשמישו הוא ואפילו שלא לצורך נמי ואפשר מאי קורנס של אגוזים שהוא לאיסור כלל כלל לא. וזה הפירוש מתרחק מפני זה הטעם דקורנס של אגוזים לפצוע בו צורך גופו אף על פי שאינו לצורך תשמישו וכולם בדבר שמלאכתו להיתר אבל מלאכתו כן נ"ל. ולה"ר משה ברי יוסף מצאתי שפיי לרב יהודה לצורך צורך תשמישו שלא לצורך נמי לגופו דוקא הדר מפרש כל הכלים הניטלין שאמרנו בין לצורך בין שלא לצורך ניטלין, דמותר] לצורך גופו (הוא [הא] של נפחים אפילו לגופה אסור וכדי שלא תאמר של אגוזים שלא לצורך נמי שרי ויש לומר דלהכי קתני לצורך גופו לומר דקורנס של אגוזים [הוא לצורך קרית ליה רישא דמתניתין היכי קתני לפצוע בו את האגוזים שהוא לצורך אפילו מן המיסר הגדול ויתד שמוקצין מחמת חסרון כיס. וקשיא לי כיון דלצורך מקומו שלא לאסור כלל כלל לא. ורבי יוסי פליג ומוסיף דאפילו מלאכתו לאיסור מטלטלין כולן חוץ שמלאכתו להיתר ולצורך צורך גופו ולא לצורך צורך מקומו ולא לצורך גופו אבל מלאכתו **לצורך גופו אסור.** יש מפרשים דמתני' דלקמן דקתני נטלין לצורך ר"י מוקים לה בדבר גמרא: קורנוס של אגוזים לפצוע בו את האגוזים קסבר דבר שמלאכתו לאיסור אפילו (הא האמריי **אין בנין בכלים.** כבר מפורש לעיל ריש פי הבונה (שבת ק"ב ע"ב) יע"ש): לו קתני ורבי יהודה היא:

היכי אמר ר"י כל דבר שמלאכתו לאיסור אפילו לצורך גופו ולצורך מקומו אסור והא איהו אמר בפ' כירה שרגא דמישחא שרי לטלטלה אלמא דבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו מתר. וי"מ דנרות לאו מלאכתו לאיסור הוא שאינו אלא בסיס לפתילה ושמן ואין עושין מלאכה ולא אמרו אלא כגון קורנס ומגרה שבהן עושין מלאכת איסור ולהכי נמי ל"ק בריי דנרות ופמוטות דר"מ ור"ש מתירין בהן ור"י אוסר במוקצה מחמת מיאוס ואיסור היום הא משום מלאכתן ד"ה מטלטלין, כ"כ הראב"ד ז"ל. ול"נ שנרות משמשי שבת הן ואין הא משום מלאכתן לאיסור אלא כגון קורנס ורחת שאין להן תשמיש קבוע בשבת א"נ ר"י ממתני גופה איתותב והדר ביי תדע דהא אמר לעיל בפ' ואלו קשרים (שבת קיג.) כלי קיואי מותר למלטלן בשבת ומלאכתן לאיסור הן:

פרק יז כל הכלים

דף קכג

אסובי ינוקי. פירש רש"י ז"ל להחליק סדר אבריו ביד כשהוא נולד איבריו מתפרקין והוא צריך ליישבן ולא דמי ללפופי דשרי לד"ה בשילהי פ' חביות דהתם הוא מחבש אותו ומאליו הוא מתוקן אבל אסובי בידים דמי לתקוני מנא ומאי דמדמה לה בגמרא לאפקטוזין לא מחוור ואי דמיא טפי דמי' למעצבין דאמרי' לקמן דאסור. ור"ח ז"ל פירש שהוא אסוקי גרמא דפומא דנפלה לינוקא ומגביהין אותו ביד ופעמים שהוא מקיא באותה רפואה ומשום הכי דמיא לאפקטוזין וזה אינו נכון כלל שאין הרפואה מחמת הקאתו והקאה זו נמי שריא דיבר שאינו מתכוין הוא ויש ליישב דהכי מדמי כשם שסתימת פי האצטומכא אסור לעשוי לה פה ברפואת אפיקטוזין כך סתימת הפה אסור' לעשות לה רפואה באסובי ינוקא בדי

לפתחה, כך מפורש בתוסי:

הא דאותביי אביי לרבא חבריי מדוכה. ואקשי ליי איהו נמי לרביי [רבה, לעיל ע"א]
מדוכה, ולא אסיק אדעתיי לאוקומה בלצורך מקומה דילמא לאפוקי תירוצא מיניי דרבה
איכוין וכי אותביי לרביי לאו למיפלג עליה אמר אלא גמרא גמיר א"נ בתר דשמעה סברה.
ואיכא דמיעבר קולמס עלה דההוא ול"ג אביי אלא איתביי סתם ומה יעשה זה במאי דאקשיי
לקמן למר לרי נחמיי הני קערות היכי מטלטלי להו דרבה ודאי אפשר דס"ל אסור לטלטלה
לעולם קאמר דסתמא הכי משמע ולרבי נחמיה ודאי אינה נטלת לעולם דלצורך מקום כל
הכלים אסורין ולצורך גופה של תשמיש המיוחד לה אין אותו תשמיש מותר בשבת כדי
שתהא נטלת בכך וה"נ סבר ר"א אין מטלטלין אותה לעולם ומשים הכי אוקמה קודם התרת
כלים ורבא ענה בתריי לפום סבריה ואוקמה כרי נחמיי אבל לדידיי מתוקמא מחמה לצל א"נ

שום מטלטלת מחמה לצל ולאו אגב שום שהרי לא אמרו ככר או תינוק אלא למת בלבד ולא לשאר המוקצין נמי כגון נר וכיוצא בו אלא מלאכתו לאיסור כיון דלית ביי משום (הוצאה) [הקצאה] אלא איסור מלאכתו גורמת לו כל זמן שהוא משמש היתר מותר ודוקא במשמשין לו אבל להניח עליו ככר ולטלטלו מחמה לצל אסור לעולם כנ"ל:

קשה יפקיע ויחתוך במספרים או באותו כלי העשוי לחתיכה ואף על פי שמלאכתו לאיסור מפקיע ולא חותך לרי נחמי' משום שאין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו ובסכין אסור. ומ"מ מערבין. והא דאמריי בפי חביות (דף קמ"ו) חותלות של תמרים ושל גרוגרות מתיר אבל לא שאי הסכין עשוי למפסק וחתיכת הסכין ופסיקת המיתנא תרי מיל נינהו כדמוכה בפרק בכל בשבת ואין זה מחוור. וכן נמי סכינא למפסק בה מיתנא לפי זה הדרך דלאו תשמישו מיקרי בזה בתוך המדוכה אסור לטלטלה לכך ולא תשמישה הוא אלא לשתיקה גמורה שאסור ראוי לכך הואיל ואינו עשוי למלאכה זו ולא לכיוצא בה ומיהו אם בא לשבר אגוזים וכיוצא בוא ולא בעי רי נחמיה אלא למעט טלטול השופר לגמע בו מים לתינוק אף על פי שהוא וקורדם מיוחדין לחתיכת גרוגרת מ"מ מיוחדין הן לחתיכה ולשבירה וכל שם חתיכה אי לכך בדרוסות וחותכין ממש בקורדם ובסכין וההיא ר' נחמיה הוא ושריא אף שאין הסכין בפי חביות (קמו.) ששובר אדם את החביות לאכול ממלה גרוגרות ומטלטל את הסכין (לכבד בהן השלחן) מלאכתן לאיסור הן ויש להן היתר בשבת לתשמישן. ולפיכך אמרו לו מיקרי שאף זו שהיקה והכאה כיוצא בה אלא שהיא מותרת וכגון מכבדות של תמרה מיוחד להכות ולשחוק והם מלאכות של איסור אם בא לפצע בה אגוזים תשמישו המיוחד על פי שהוא לאיסור מותר בכיוצא בה להיתר כגון קורנס של נפחים או של בשמים שהוא לאיסור היכי משכחת לה דשרי לצורך גופו זה אינו קושיי דכל שמיוחד לאותו מלאכה אף שוים הם ודקא קשיא לך כיון דבעי ר' נחמיה צורך תשמישו המיוחד לו דבר שמלאכתו למלאכת איסור. ואפשר דלרבי נחמיה דבר שמלאכתו לאיסור ודבר שמלאכתו להיתר אפילו לצורך גופו לא שרי רבי נחמיי דהאי לצורך גופו לאו תשמיש המיוחד לו דהא מיוחד משכחת לה. וכ"כ רש"י ז"ל ודוקא לדבר שמלאכתו להיתר אבל לדבר שמלאכתו לאיסור לצורך לגמרי והדר פריש בברייתא דלצורך גופו נמי דוקא תשמישו ובמלאכתו לאיסור לא דהא לצורך דרי נחמיי לאו לכל צורך גופו הוא דומיי דת"ק אלא פליג במתניתין אשלא לצורך מקומו לא. אפשר דדבר שמלאכתו לאיסור אפילו לצורך גופו אסור וכן לרבא הא דאמרינן לרבה ואתא רי נהמיי למימר דאפיי דבר שמלאכתו להיתר לצורך גופו אין 112 251 לו אבל להניח עליו ככר ולטלטלו מחמה לצל אסור לעולם כנ"ל:

וא"א שלא יהא שום כלי עשויה לכך או לכיוצא בזה ומיהו משמע שכל כלי שמלאכתו לאיסוראין מטלטלין אותו כלל ואין משנין אותו מאיסור להיתר וכדאמריי במדוכה. ומיהו אפשר דלרבא צורך מקומו כתשמיש המיוחד לו ושרי אפיי במלאכתו לאיסור וא"ת כיון

וי"ל דההוא נמי צורך היום הוא שלא יהא שולחנך מלא ושולחן רבך ריקם. ול"נ דהתם ב"ש הוא דסברי ל"א מתוך שהותרה וכו' אלמא לב"ה אמרי' מתוך אע"פ שאין צורך היום קשה מההוא דאמריי פ"ק דביצה השוחט עולת נדבה בי"ט לוקה ואמריי עלה דאמר לך מני לולב לצאת בו דאלת"ה הויא לה הוצאה מכשירי מצוה ומכשירי מצוה אין דוחין י"ט. ומיהו בזמנה צורך היום מיקרי ומש"ה מוציאין קטן כשם שמשלחים כלי להשתמש בו בי"ט וכן למילה שלא בזמנה דמצוה גרידא הוה ולא מחהני בעשייחה כלל מחמת גופה. ומיהו מילה ביומו דהא ס"ת לקרות בו לאו משום הנאה הוא אלא שתשמיש הרגיל ליומו מותר לו ול"ד כל נפש הותרה נמי כל מלאכת הנאה שהוא צורך כל נפש וה"ה לכל מה שמשתמש בו אדם שאין אומרים מחוך אלא בדבר השוה לכל נפש כלומר מחוך מלאכת אכילה שהיא צורך מוחר להניה את המוגמר בי"ט מחוך וכו' ופריק עליך אמר קרא לכל נפש וכו' ומשמע מינה (ז.) אמרו מאי דעתך מתוך שהותרה חבורה לצורך הותרה נמי שלא לצורך אלא מעתה אלא ש"מ שלא לכל דבר אמרו ב"ה מחוך אלא לדבר מצוה וצורך היום. ובפ"ק דכתובות ב"מ אמרו אין שורפין קדשים בי"ט דלא אתי עשה ודחי ל"ת ועשה די"ט ואמאי לימא מתוך ליה אבל אי לא"ה לוקה ול"א מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך ובפי אמר אינו לוקה אלא משום דאמריי הואיל ואי מקלעי ליה אורחים חזי ליה השתא נמי חזי דאמריי בפסחיםהאופה מי"ט לחול רבה אמר אינו לוקה רב חסדא אמר לוקה ואפיי רבה לא לבנין שלא לצורך היום כלל ובהא ל"א מתוך ומילקא נמי לקי בכל כה"ג. וראיי לדבר מהא והא דאמריי בפ"ק דביצה אלא מעתה הוציא את האבנים לב"ה ה"ג דלא מחייב היינו אבנים אסור אבל אין חייבין עלייי דמ"מ כיון שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך יב) מטלטלין האסתניסים ומיהו שלא לצורך כלל כגון מי שאין דרכן בכך ואינו אסתניס יא) מותר מי לא תנינן קטן בא להודיעך כחן של ב"ש עד היכן היו מחמירין ואמריי נמי התם ובירושלי אמריי התם בביצה הא גדול אסור רי שמואל בריי דרי יוסי בר בון אמר אפיי גדול ילתא שרי לה ר"ג למינפק באלונקמה [ביצה כה:] שכל שהוא לצורך אדם ולהגאתו מותר. נמי שלא לצורך אבל שלא לשם מצוה ל"א מחוך ואין צורך לכך אלא אפיי גדול התירו דהא למצותו וס"ת לקרות בו ומשמע משום דאמרי' בהו מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה ובייה מתירין להוציא את הקטן ואת הלולב וסיית. כי ר"ח ז"ל נקטיי קטן למולו ולולב מקומה ולדידי' מחמה לצל ומאי קשר לי' אלא כדפרישית, כן נ"ל:

לעשותה מע"ש אסור. ומכאן אתה למד דל"א באוכל נפש עצמו אפשר לעשות אסור אלא הצריך מותר לב"ה מדין מתוך אבל בשבת דמילה עצמה דוחה היא הוצאת קטן וכל שאפשר נפש הולכת הדבר הנאכל אוכל נפש עצמו הוא דכתיב אשר יאכל לכל נפש (וכן) הדבר אצל טבה ליתסר ואנן אפיי לב"ש קאמריי דמותר מן התורה בפ"ק דביצה ול"ק דגבי אוכל גבי שבת קרי הוצאת קטן למולו מכשירי מילה וא"כ בי"ט ליתסרו ועוד מוליכין בהמה דביצה וכן מכשירי מילה בזמנה ולולב ושופר כולן אסורין ול"א בהו מתוך. וק"ל דהא מכשירין לדבר הצריך ל"א ביה מתוך כדאמריי במכבה את הנר מפני דבר אחר בפ"ב לאוכל נפש אצ"ל דלוקה עליהן וכן בדבר שאינו נהנה בגופה של מלאכה אלא שהוא נעשה אלא דקיי"ל כרבה דאמר הואיל וכן בזורע וכיוצא בהן מוחק וכוחב ומלאכות שאינן נעשות ומיהו אין לוקין עליו דאמריי מחוך אבל הוצאי אבנים לבנין לוקה וכן אופה מי"ט לחול וצורך היום דבעיי להי ולכם מותרת אבל שחיטת עולת נדבה אע"פ שהוא מצוה אסורי משום דחזו לבו ביום ושמא יצטרך להם הוא. והוצאת לולב וס"ת עצמו כיון שהוא מצוה להתלמד בהלכות עשייתן והו"ל כס"ת וכל המשחלחין בי"ט כלים תפורין ושאינן תפורין ז"ל ואע"פ שמשלחין תפלין בי"ט מפני שאפשר שיהיו צריכין היום לאותו שנשתלחו לו לא והא רבי אבוהו הוה יתיב ומתני ומפתח הפלטירין הו"ל בגוויה וזה הירושלי כתבו ר"ח חני ולא את המפתח וב"ה מתירין הדא דתימא במפתח של אוכלין אבל במפתח של כלים לצורך היום מותרת והוצאת כלים שאינן צריכין לו כגון מפתח אסור כדאמריי בירושלי כרוצה להוליכו למקום רחוק ואם היו רבים צריכים לו מותר וכן הוצאת כלים הצריכין לו היום ולהנאת אדם כגון מלטול האסטניסוס והקטנים מותר אבל בכסא אסור מפני שנראה לא בשאר דברים שאינן צריכים. נמצאת אומר כמה מחלוקות בדבר הוצאה שהיא לצורך שראוי הוא לאכילה והרי נהנה ממנו בי"ט ואכלו ואע"פ שהוא אסור אמריי ביה מתוך אבל בי"ט דמשום דאמריי מתוך וכוי ואע"פ שאינו צורך היום כלל ואיסורא נמי איכא וא"ל ש"ה בזמנה. וקי מההיא דחנן המבשל גיד הנשה בי"ט ואוכלו לוקה חמש ולא לקי משום מבשל ליום ולא מיחייב בי"ט אלא בדבר שהוא צורך מחר כגון אופה מי"ט לחול ומילה שלא שהוא [מקרי] צורך היום קצת אלא שאינו לאכילה דומיא דאוכל נפש שהוא צורך וחובה ל"א מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך. וי"ל כל חובת היום בדבר אלא שאין לוקין עליו. ותו ק"ל הא דאמריי פ"ק דפסחים גבי ביעור חמץ של שריפה וש"מ נמי (שלא) לצורך גבוה דהיא עולת נדבה (דהיא הנאה דהדיום). ומיהו אפיי לב"ה אסור מתוך שהותרה לצורך גבוה בעולת ראיי ובשלמי הגיגה דאינון (צורך) היום לגבוה הותרה

במכשירין לר"י וה"ג מוכח במסכת מגילה דף זי ע"ב: הא דאמריי **אבל של תמרה אסור וכן אמר ר"א.** אומר רבינו הגדול ז"ל, האידנא דקיי"ל כר"ש שרי כבוד הבית דדבר שאין מתכוין הוא והו"ל כלהו מכבדות דבר שמלאכתו להיתר ז"ל תכריע. ועוד שהדעת נוטה כן לפי שאנו רואין שאין בכל כבוד השואת גומות ולא ז"ל הולק ואומר דבכל כבוד מודה ר"ש דאסור דפסיק רישי' ולא ימות הוא וקבלת הגאונים וכן שיטת המשנה דסיפא גבי קדור וקרצוף קתני וחכ"א אליבא דר"י דוק ותשכח. ורש"י כדאתמר והשתא דס"ל כר"ש כולהו שריין ודבר שאין מתכוין מותר אלו דברי רבינו ז"ל בשבת לא כ"ש. תשובה זה המשנה שנאמרה בה וחכמים אוסרין א"ל מאן הכמים ר"י הוא בהלי שבת בענין מכבדות של תמרה שמותר לכבד בהן דקיי"ל הלכה כר"ש ואם בי"ט אסור כבוד זה הוא שמכבדין את הבית במכבדות וחכמים אוסרין וכן הלכה א"כ קשה מה שיפסק לרבינו הגדול ז"ל, זה שאמרו בי"ט אף הוא אומר ג' דברים להקל מכבדין בין המטות אם אוצר בכך לפי שנעשה כולו גומות גומות ועשויות למלאות מפני האורחים. ונשאלה שאלה משום שמא יראה שם גומות וישוה אותם לדעת לפי שלא ראה אותם עד עכשיו ודרך מכבדי לד"ה אסור הא בורכא דהתם לאו במכבד עסקי' אלא בגומר אותו בלא כבוד ואעפ"כ אסור פיי ובהלכות רבינו הגדול ז"ל דילמא אתי לאשוויי גומות ומתניי דהתם ר"ש הוא אלמא ר"פ מפנין (שבת קכז.) אבל לא את האוצר שלא יגמור את האוצר כולו וכי במקצת נוסחי דחיק נפשיי לחלופא לימא ר"א כר"ש ס"ל ומתוקם אליבא דהלכתא. ואי ק"ל הא דאמריי רככא דאוצר ע"כ וזו הגירסא יותר מחוורת דלמאן דגריס אימא וכן אמר ר"א קשי' אמאי של תמרה סבר לה כר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר אלמא כי לא מכוין כניש תמרא ראשונות ז"ל. ונראהי מדבריו של בעל הלכות ז"ל שגירסתו מוחלפי שכ"כ ר"א אמר אף שהוא סבור שעל הרבוץ והכבוד נאמר כן בפ' המצניע וכ"כ ר"ח ז"ל וכ"ד בעל הלכות

ברובם, והאמת יורה דרכו: הא דאמריי ב**הספא** דשרי ברה"ר משום דחזי לדידי אע"ג דליכא עלי תורת כלי וגרע
הא דאמרי ב**הספא** דשרי ברה"ר משום דחזי לדידי אע"ג דליכא עלי תורת כלי וגרע
הדאי מכיסוי כלים שיש להם בית אחיזה דאסירי עד שיהא עליהן תורת כלי ה"ט דמילתא
משום דכיון דהוו כלים והוכנו למלאכתן עדיין הכנתן ותורתן עליהן כ"ז שראוים למלאכי
אבל אבנים וכל שלא היה כלי כגון צרורות שבחצר אסור לטלטלן שלא הוכנו מעולם.
וקרומיות של מחצלת נמי שרי והוא הטעם דכיון דמכלים אתו וחזו לתשמיש הלכך מותר
לטלטלןומיהו אם היו קרומיות. מבע"י וזרקן לאשפה אסורין דהו"ל כצרורות שבחצר
ודמי לשברי חביות שזרקן לאשפה מבע"י דאסורין:

דף קכה השתא תנור גופיה לר״י לא הוה מנא שברים מבעיא. ק״ל, תנור גופי לענין שבת אמאי לא הוי מנא אע״פ שאינו יורד לידי טומאי גבי שבת מיהא כיון דראוי הוא לכל מידי אמאי לא הוי מנא מי״ש מגולמי דאמרי. לקמן דלענין שבת הוי מנא ואפשר כיון דתנור זה מיוחד למלאכתו ואינו עשוי למלאכה אחרת והתורה אמרה שדרך תנור להיות מחובר ולפיכך אינו יורד לידי טומאתו ועדיין עתיד הוא לחברו לארץ לפיכך אינו נקרא תנור ולא כלי עד

באמר מותר בהנאה, ודברי רש"י ז"ל אינן אלא מן המתמיהין:

מעטול צוא ונימר בצואר גמל כבקרקע: לאו מנא הוא הא לדידן לעולם מנא הוי לשבת דטומאה להא מילעא נזרת הכתוב הוא שהרי לדמויינהו ורב אשי לטעמיי קפריך אי איכא לדמויי טומאה לשבת השתא תנור גופא אמרת שיחברנו שם הלכך לענין שבת נמי לאו מנא הוא ומיהו יש לפרש מעיקרא הוא דקס"ד

פרק יח מפנין

בכולהו ור"א שרי בתנור אבל לא בשאר כלים: בית אחיזה ואולי לדבריו שלש מחלוקות בדבר דת"ק דמתני אסר בכל הכלים ור"י שרי הלכות ז"ל בדברי הכמים אבל רש"י ז"ל כ' עלה דפלוגתא הוא במתני דאיכא למ"ד בעינן כן פי רבינו הגדול ז"ל כדברי ר"א בכיסוי תנור וכדברי הכמים בשאר כלים וכ"פ בעל סובר ה"ה לשאר כלים וחכ"א לא התיר ר"א אלא בזה בלבד מן הטעם שפירשנו אנו ומפני דגריס נמי רי יוסי סתם לק"מ שאע"פ שרי יוסי התיר עדות זו אפשר שבזה נחלקו שהוא שמחוברין לקרקע ל"פ רבנן במחניי. ומצאתי בנוסחאות ישנות: העיד רי יוסי הכהן ולמאן אסרי מפני שאינן נראות והרי הן ככסוי הקרקעות אבל בכסוי הכלים המגולין אף על פי פי שלא נחלקו ר' יוסי וחכמים במתני' אלא כגון חביות הקבורות בקרקע לגמרי דרבנן שמטלטל לעולם או שהוא כשבר ממנו שאף הוא עושה טפקא. והרמב"ם ז"ל הספרדי מסייע באפייתו של תנור וכל עצמו אין אופין בו אלא מחמת סיועו לפיכך דינו כתנור עצמו לא מטלטלי שאר כיסוי דכלים וטעמי דמילתא מפני שכסוי התנור בתנור עצמו שאף הוא הכלים מחוברין צריכין הן בית יד מדאמר רבינא כמאן מטלטלינן האידני כסוי דתנור אלמא הא דאמר ראב"י על כסוי תנור **שא"צ בית יד.** משמע דדוקא כיסוי תנור אבל שאר כיסוי

112 2/51

משום היתר טלטול ותו לא מידי: משום גזירת בנין נגעו בה כר"א דכל דתלוי מטלטל הוא ולא מבטל ליה וקשירה דכולהו הא דאמריי בכולהו שמעתיי בתלייה וקשירה **בין בפקק בין בוגר בין בקנה.** בכולן תלייה

בפי כייש שאם רצה כהן מריצה לפני כקבו על תרומת חמץ טהורה אמרו ואליבא דר' יוסי בפסח ותרומה טמאה וכוי ותני עלה התם אוכלין בשריפה ומשקין בקבורה ומ"ש בפסחים בשום הנאה אחרת ומשנה שלימה שנינו בשילהי פי בתרא דתרומה אלו הן הנשרפין חמץ התרומה שנטמאת ואע"ג דאמר רחמנא בשעת שריפה תהנה ממנה אפ"ה אסור לבערה מצוה כדאמריי בפי ב"מ כשם שמצוה לשרוף את הקדשים שנטמאו כך מצוה לשרוף מחניי: מפנין תרומה טהורה. אבל לא טמאה לפי שאיני ראויה אלא לשריפה ושריפתה

פרק יח מפנין

זף קכז

להיות צריכין לפנות כעשר וכעשרים מלפנות כדי והי וכה"ג לא משתעי אינשי ולהך גירסא יותר היינו אומרים אורהא דמילתא נקט אלא מפני האורהים ומפני בית המדרש יותר מצוי מאה אומאתים מפנין כדאמריי ועימר ר' כל השדה כולה ואלו היה דבר שאינו מצוי לפנות בעי ואפיי טובא וכמה הגירי זו מיושרת בעיני דהיכי שייך למימר די והי במילתי דאפיי במשוי עדיף. ורב אחא משבחא גאון ז"ל גריס בדשמואל ד' וה' כדאמרי אינשי ול"ג ואי יתחיל ותמה הוא למה לא כתבה רבינו ז"ל לבעי' קמא למעוטי בהלוכה עדיף או למעוטי דפליג עליה ר"ש והאי הוא טעמא דרבינו ז"ל וח"ו שלא פסק אדם מעולם כמחני, בלא כולהו ה' לא. מיהו אפיי הוה הלכתא כר"ה בפיי דמתני' לית הלכתא כר"י בהתחלה משום וני, מאוצר גדול ליכא לפרושי לא יגמור את האוצר דהא מרישא ד' מה' שמעי, לה אבל נקטיי כפירושא דשמואל כי היכי דתיקום מחניי כד"ה. ומיהו משמע למ"ד ארבע מחמש הגדול ז"ל הרי כתבה לבעיא דלקמן דאתיא כוותיה דרב הסדא ומיהו בלא יגמור את האוצר ברייתא זו. ומסתברא דהלכתא כרב הסדא בפירושא דמתני ואע"פ שלא הכריע בה רבינו אבל הוא עושה שביל ונכנס ויוצא ע"כ משמע שלפנות ד' וה' קופות מפני האורחים נשנית בירושלי אמחניי מהו לפנוח מן האוצר כסדר הזה נשמעיני מן הדא ושוין שלא יגע באוצר אבל אתחולי באוצר נראה כמתקן מקום ואסור אפיי בקופה אי ולא מסתברא. ועוד דגרסיי קופה אי או שתים ודאי שרי שאין אדם נמנע מלטלטל קופות מפנה לפנה לצורך מקומן אצמו דמתני, קתני די והי מפני האורחין אבל שלא במקום מצוה לא שרי כולי האי אבל מתחילין באוצר תחלה היינו שלא לצורך אורחים ולא מפני בטול בית המדרש אלא לצורך מחלוקתה בצדה, תניא אידך וכוי. ונראה מדברי הרמב"ם ז"ל הספרדי דהא דתניא אין מתחילין באוצר תחלה כרי יהודה אחיא ולא כחבה לפסוק הלכה כמותה שהרי כ' עליי להא מחניי דכמה שיעור חבואה משום דאתי כר"ש דהלכתא כוותי וברייתי ראשונה דאין גדולות יותר שלא נתנו הכמים שיעור בקופות וע"ז הפי' סמך רבינו הגדול ז"ל שכתבה בלשכה ור"ה ז"ל כתב זה הירושלי אבל לפום גמי דילן משמע שכל הי קופות מצילין ואפיי שיעורן של קופות א"ר גלמוד סתום מן המפורש דתנינן בג' קופות של ג' ג' סאין תורמין את נסמוך על הירושלי הוא השיעור של הי קופות דגרסיי התם רי זעירא שאל לרי יאשיה כמה במחניתן אלא כשהיא בקופות אבל כשאינה בקופה כמה מפנין ממנה. ומפרש לתך ואם מפני האורחין בעיי במחניי כמה שיעור תבואה צבורה כלו' שמפנין אותה לפי שלא שמענו ליה איסור מוקצה והלכתא כוותיה. וכיון שמותר לטלטל תבואה צבורה ממקום למקום מפני האורחין ומפני בטול בית המדרש. ור' אחא אוסר משום מוקצה ור"ש מתיר דלית ממנה. ונדחה מדברי הגאונים ז"ל שהם מפרשים אותה לטלטלה ממקום למקום לפנות ה"ג: **תבואה צבורה בזמן שהתחיל בה מע"ש מותר לטלטלה.** ול"ג מותר להסתפק

ולא פלגינן דבורא נמינקט כמר חדא וכמר חדא מאחר דסוגיא דשמעתא ל"ק ליי. ועוד הלכתא כשמואל משום דתירוציי במחניי עדיף דמוקי כולה כר"ש ולא נקיטי ליה לחצאין

וכוי ומ"ה תפיס ליה כוליי שיטה דהתם דלדידי, נמי חזי אבל לא היה צריך לכך: אמרי ה"ג הכא (דילמא) בעי למימר חזי לעניים ולאכסניי דחגן מאכילין את העניים דמאי ראוי היינ ראוי ואי גרסיי ליי שיטפא דגמי הוא משום דאתמר הכי בפסחים ובברכות ובמנחוי ממתין עד למחד ומפריש ואוכל. ובעלי התוסי אמרו דל"ג "ליה", וכ"נ כדאמריי לקמן אלא שאינו ראוי אלא למאכל עורבים אבל דמאי אין מטלטלין אותו אא"כ ראוי לו לפי שהוא ואיכא דמתרץ גבי תרומה דע"כ יהיב ליה לכהן א"ל כיון דחזי' ליה שרי וכן גבי לוף מתוך מעמא הא הזי לעניים א"נ אלו מקלע לי' עני' בביחי' א"נ אכסניא שמאכיל אוחם דמאי הא דאמרי דמאי הא לא חזי ליי כיון דאי בעי מיפקר נכסיי והוי עני. ק"ל ל"ל האי דשמואל רביה דרב הסדא הוה ועדיף מיניה:

712 CCN

הוא אפיי השמן א"נ במוקצה מחמת איסור ס"ל כר"י אפיי במוקצה לטלטול: בפי כירה מניחין גר על גבי דקל בשבת ואוקיי כר"י ההוא נמי דבר שאינו עומד לאכילה עליו באכילי אבל בדבר שאינו ראוי לאכילה אסור טלטול כר"י. ואי קשיא, הא ר"ה דאמר והדרא קושיי לדוכתי, ומפרקו בדבר העומד לאכילה לגבי מלטול ס"ל כר"ש דדיו שאסרת במחצלת של בדדין וכרכי דווגי דרב אסר כר"י אלמא אף במוקצה לטלטול סבר רב כר"י מוקצה ס"ל כר"י שאסור לאכלו אבל מותר לטלטלו כר"ש ומקשו והא אמריי בשילהי פ"ק במוקצה לאכילה ס"ל כר"י במוקצה דטלטול ס"ל כר"ש. פרש"י ז"ל באיסור אכילה

דף קכש

והא דאמרי נהרדעי שבעה אמרה צריכה אני מחללין איני צריכה אין מחללין קשיי דיוקא מרבוותא הייתי מפרש צריכה אני לרחוץ אבל אמרה לחלל עלי אפיי שלשים נמי מחללין. היא אינה אומרי כן הכל בקיאין דמשום לידה אין לה סכנה לחמין ואי לאו דמסתפינא שיכולה להמתין. שלשים אפי' אמרה צריכה כיון שאנו יודעין שאין לה חולי אחר ואף שומעין לה שאינה בחזקת מסוכנת לאותן הדברים שרגילות חברותיי לעשות לה. ועוד מחללין עליה מספק ואין שומעין לה דילמא תוובא הוא דנקט לה, אבל משנסתם הקבר צריכות לכך, אע"פ שאין אנו יודעין אם יכולה זו להמתין עד ערב ולא תבוא לידי סכנה שבת שיכולה אני להמתין לערב כיון שידוע הוא שדבר זה עושין אותו לחיה וכל החיות הדברים שעושין לחיה בחול ידועין לכל לפיכך אע"פ שאמרה אין אני צריכה שיחללו עלי אמרה צריכה אני מחללין עליה את השבת. נ"ל בשאין שם חכמה ורופא עסקיי, אבל אמר רב יודא אמר שמואל היה כ"ז שהקבר פתוח בין אמרה צריכה אני בין שלא

דרישא אסיפא אלא דספק נפשות להקל וסתמא (נמי) שאמרה צריכה אני כדברי רבינו ז"ל. אבל איני יודע עיקר דקדוקם של רבינו ושל ר"ח ז"ל בהא דהא ר"ה (דמקמי) אביי הוא שאמר משעה שהדם שותת דאיהו אמאימתי פתיחת הקבר קאי ומש"ה אמר משעה ולא אמר עד שעה ומשום דלא אמר משעה שיתחיל הדם להיות שותת אין בזה דיוק ותמהני לדבריהם עד שעה ומשום דלא אמר משעה הוא ולהקל ובודאי הוה משמע דהלכתא כלישנא בתרא למה פסקו כאביי והא ספק נפשות הוא ולהקל ובודאי הוה משמע דהלכתא כלישנא בתרא דאמרי לה משעה שחברותיה נושאות אותה אלא משום דלאו סימנא דסמכא הוא שיש זריזות ויש עצלות לא סמכי רבנן עלה והרמב"ם ז"ל הספרדי פסק משעה שהדם שותת

כתב משעה שהדם שותת ויורד. סבור הרב ז"ל לומר שהוא השיעור הקודם. ופוסק בספק או שחברותי נושאות אותה באגפי הריהיא בחזקת מסוכנת ועושין לה. והרב ר' משה ז"ל משבר כלל שהולד ממהר לצאת. אלא משעה שישבה על המשבר או ששותת הדם ויורד דספק נפשות להקל. הילכך מסתברא דשיעורי לא תלו בהדדי. ואית בנשי דלא יתבה על למרימר מר זוטרא מתני לקולא ורב אשי מתני לחומרא הלכה כמאן א"ל הלכה כמר זוטרא כאביי והא קי"ל ספק נפשות להקל וכההיא שמעתא גופיי אתמר בלישני אמר ליי רבינא יהושע אומר משיסתם הגולל. וכן כיוצא בהן הרבה. (ובדידן) [ובר מן דין] אמאי פסקי קטן כ"ג אי] לענין אבילות מאימתי כופין את המטות. משיצא מפתח הבית דברי ר"א רי ר' אליעזר בן יעקב אומר משעת האור. ר' יהודה אומר משעת נץ החמה. ותנו רבנן [מועד אליעור קדים וקאמר משעה ובפסחים [בי בי] מאימתי ארבעה עשר אסור בעשיית מלאכה אומר משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן סימן לדבר צאת הכוכביי שיעורא דרי מטטילין לקרות שמע בערבין משעה שקדש היום בערבי שבתות דברי ר'אליעזר ר' יהושע אמאימתי פתיחת הקבר קאי וסוגיי דלישנא הכי וכדתניא בעלמא (ברכות ב' ב') מאימתי הונא בריה דר"י היינו טעמי דלא אמר עד שיתחיל הדם להיות שותת משום דאיהו נמי הדם להיות שותת ויורד ותשב על המשבר. והדין מימרא רבואתה קשי' עלי' חדא דרב שותת ש"מ קודם שתשב על המשבר קאמר וכאביי עבדינן ולא מחללינן שבתא עד שיתחיל רבינו הגדול בהלכות דייקי רבואתה ואמרו מדלא אמר רב הונא עד שיתחיל הדם להיות משעה שהדם שותת ויורד ואמרי לה משעה שחברותיה נושאות אותה באגפיה. כתב פתיחת הקבר. אמר אביי משעה שתשב על המשבר רב הווא ברי׳ דרב יהושע אמר מחללין עליה את השבת. לא אמרה אין צריכה אני מחללין עליי את השבת. מאימתי אמרה אין צריכה אני מחללין עליי את השבת. נסתם הקבר אמרה אין צריכה אני אין אמר רב יהודה אמר שמואל היה כל זמן שהקבר פתוח בין אמרה צריכה אני בין LLLL:

נפשות להקל: עד מתי פתיחת הקבר. ואסיקנא, נהרדעי אמרי חיה. שלשה שבעה ושלשים. שלשה עושין מדורה לחיה ואין עושין מדורה לחולה. ולא נתכוונו דבריו: אפיי בתקופת תמוז. כל שכן חולה הצריך שעושים לו מדורה. אבל הרב ר' משה ז"ל כתב בימות החמה לא. איתמראמר רב יהודה אמר שמואל הקיז דם ונצטנן עושין לו מדורה שמואל. עושין מדורה לחי' בשבת. סבור מינה לחיה אין לחולה לא. בימות הגשמים אין מאכילין אותה. מכאן ואילך הרי היא ככל הנשים להתענות ביוה"כ. אמררב יהודה אמר מיהו שלשה ודאי אינה מחענה. שבעה אם אמרה אינה צריכה מחעני והולכי. ואם לאו ואמרינן לטבילה. ולא מסיימינן בה לתענית שמע מיניה לאו היה הוא לענין תענית אלא ושתיה דאיסור כרת לא תנן. ועוד מדאמר שמואל לחיה שלשים. והוינן בה למאי הילכתא דייקי לן דהא שלשים באמרה צריכה אני תליא מילתא. ואנן נעילת הסנדל תנן. אכילה וחמין בכל יום. ובשאלתות נמי, חיה כל שלשים אסורה להתענות ביום הכפורים. ולא היא ורופאים נמי אמרי לא צריכה לא מסתברא כוותיי הרבה שבחול אינן עושין מדורה חמין. ומבשלין לה בשילא. וכל צרכיו לה לחיה עבדינן לה. ומיהו הא דקאמר גאון אפיי שלשה ימים הראשונים. ההוא שריות לאו בריותא הוא ועבדינן לה מדורה. ומחמין לה בריאה אנא. ולא צריכנא מדורה חמין. ורופאין נמי אמרי לא צריכה אמור רבנן יולדת כל בשאלתות. ואלו אשה שילדה בשבת. ואפילו חל שלישי שלה בשבת. אע"ג דהיא אמרה אין לה סכנה לחמין ולשאר צרכי היולדת עד הערב שיעשו לה בחול. והכי פריש רב אחא כיון שאנו יודעים שאין זה חולי אחר ואף היא אינה אומרת כן הכל בקיאין דמשום לידה מסוכנת לשעתה אלא אם אמרה אינה צריכה שומעין לה שלשים אפיי אמרה צריכה אני. השבת. ואין שומעין לה דילמא תונבא הוא דנקיט לה. אבל לאחר שלשה אינה בחוקת חיה וכלן צריכות לכך הרי היא בחזקת מסוכני לשעתה לגבי מלאכה זו. ומחללין עליה את שיחללו עלי את השבת ויכולה אני להמתין עד הערב כיון שחברותיי עושין אותו בחול לכל הוא אלא שהדברים שעושיןלחיה בחול ידועים הן. לפיכך אעפ"י שאמרה אינה צריכה אני היכא דאמרינן מחללין. בין אמרה צריכה בין אמרה אין צריכה. בכגון דליכא חכמה ורופא ארמית כדרב עולא ברי' דרב עילאי. דאמר כל צרכי חולה נעשים ע"י ארמי בשבת. וכל ומחללין. שלשים אפיי אמרה צריכה אני אין מחללין עליי את השבת. אלא עושין לה ע"י צריכה אני מחללין. אמרה אין צריכה אני אין מחללין. וסתמי נמי כמי שאמרה צריכה אני בין אמרה צריכה אני בין אמרה אין צריכה אני מחללין עליי את השבת. שבעה אמרה

פרק יט רבי אליעזר דמילה

דף קר מחניי: **אם לא הביא מעייש מביאו בשבח.** מקשו בחוסי וליחי חינוק לגבי מקום איזמל דהו"ל אסורא דרבנן דק"ל באדם חי נושא את עצמו ואיכא דמפרקא לה בדלא אפשר ר"א דקאמר (להו ע"כ) אלא שאין זו הוראתו של ר"א [אלא כר"ש], אבל הלשון האחר לומר עוד דשאני דרך גגות דלאו דרך הבאה היא ומצוה מתאחרת בכך א"נ שלא כרצון לצורך המצוה ולמה זה דומה למי שיש לו כלי בביתו והלך והביא אחר דרך רה"ר. ואפשר כלי בשבת מפני שמלאכה זו מעיקרא שלא לצורך הוא ונמצאת עשייי זו לצורך הכלי לא לא משנינן וכ"ש במכשירי מילה. ומיהו אם אפשר להביא איזמל דרך רה"ר אסור לעשות אצלן ומסקוא נמי בפי המוצא תפלין הכי משמע דמכשירי מצוה לר"א אע"ג דאפשר לשנויי מהנך גווני דתנן בפי המצניע פטור א"ו מכשירי מילה כמילה עצמה וניתנה שבת לדחות וליכא דוכתי דלא מצי לאתויי איזמל דרך פטור בשערו בפיו או באחר ידו ובמנענו בחד בשעריה כדאמריי במפנין לגבי חיה אלמא כי אורחא עביד ואפ" אפשר לשנויי לא משנינן נעשית דכולי מעשה במילי אריכתא הוא. ומסחברא הכי מדלא מצריך ר"א לאתויי איזמל ואין מחזירין עליהן אם א"א בענין אחר כיון שמלאכה זו לצורך מילה או מכשוריה היא שבת ומילה הואיל וניתנה שבת לדחות אצל מילה גופה ניתנה לדחות אף במכשירי מילה אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב ה"מ במקום שאפשי שיתקיימו שניהם לגמרי אבל בשבת ואע"ג דאמריי בגמי אי דאיכא אחר ליעבד אחר משום דכ"מ שאתה מוצא עשה ול"ת ר"א אלמא לא מהדרי' כלל שלא לחלל את השבת כיון דאמר רחמנא מכשירי מילה אפי' את השבת בהבאה זו לא מהדרי' מדאמרי' בגמ' דרך חצרות וגגות וקרפיפות שלא ברצון דתינוק קטן כ"כ ככפות דמי אפי' קודם מילה. וי"א שאפי' אפשר להחזיר שלא לחלל מיש לו לולד להחזירו אצל אמו וכשנימול הו"ל כפות דחולה הוא והא ודאי לאו מילתא

הא דחניא כשם שאין מביאין אותו דרך רה"ר כך אין מביאין אותו דרך גגות הצרות הא דחניא כשם שאין מביאין אותו דרך רה"ר כך אין מביאין אותו דרך גגות הצרות הקרפיפות. נראה לומר דכי דחינא למילה עד מחר ה"מ בדליכא גוי אבל איכא גוי מביאו דרך גגות וקרפיפות לדעת רבינו אלפסי ז"ל. ולפ"ד הגאונים ז"ל אפי' דרך רה"ר ואפי' לעשות איזמל לכתחלה כיון דאמירה לגוי שבות דלית ביה מעשה הוא שרי. וק"ל דגבי מת אשכחן דההוא שכבא דהוה בדרוקרת ושרא להו ר"נ לאפוקי לכרמלית משום שגדול כבוד הבריות שדוחה את ל"ת שבתורה ואפ"ה לא שריא אמירה לגוי בראמרי, במס' ר"ה דשבת הבריות שדוחה את ל"ת שבתורה ואפ"ה לא שריא אמירה לגוי במלאכה גמור' משנח עצמה ע"י השבת ניה"כ לא אפשר בעממין אלמא אמירה הוא אמירה לגוי במלאכה גמור' משבות עצמה ע"י השבת כדתון לקמן ה"ו לא יקבר בו עולמית ואלו בשאר מלאכות בניון למת שחללו עליו את השבת כדתון לקמן ה"ו לא יקבר בו עולמית ואלו בשאר מלאכות בררי מיעשו התרו והוא ישראל מק"ו ממת דשויה רבנן כחול לפי שהמת חמור ממילה שהרי התירו בו כרמלית ישראל מק"ו ממת דשויה רבנן כחול לפי שהמת חמור ממילה שהרי התירו בו כרמלית בשבת מה שאין כן במילה ולא אסרו בעממין אלא מפני כבודו וכ"ש לדברי רבינו ו"ל שאסר שאין ספק שמת חמור ממילה. וראיתי לרבותינו הצרפתים ז"ל שהכריעו כדברין

וצב"מ הספרדי ז"ל התיר שבות דשבות לגבי שופר ולולב: לגופה ומחניי ר"ש קחני לה אלמא אמירה דשבוח אפיי במקום פסידא אין מחירין אוחה. מתירין דתנן נכרי הבא לכבות אין אומרים לו כבה ואע"פ שהוא שבות דמלאכה שא"צ הוא ואין נעשה ע"י גוי אלא גבי הולה שמלאכה עצמה מותרת בו וכן משום פסידא אין הא מסייע בהדיה דקא עמיץ ופתח א"ל מסייע אין בו ממש והא כוחל אפיי בישראל שבות בביצה אמימר כחל מנוי וא"ל רב אשי מאי דעתיך משום דצרכי חולה נעשין ע"י גוי מר כדמוכח לעיל ובכמה דוכתי כי ההוא דבפי הדרי דמחמין לאימיי ע"י גוי בשבת ואמריי בפ"ב חולה דאמריי כל צרכי חולי נעשין ע"י ארמאי בשבת בין במלאכה גמורי בין בשבות אמרו אפיי ע"י גוי שאין לומר היתר בשבות דשבות יותר משבות דמלאכה חוץ מזו וכן לענין אלא לגבי מילה לפי שניתנה תורה לדחות אצלה אבל בשאר מצות אין דוחין שבות כלל הללו זו דומה לזו. וכן אני אומר שאין מתירין אמירה לגוי אפיי בדבר שהוא משום שבות כתובות ובשאר מקומות ואין אנו מתירין כל שבות משום פסידא ואין אומרים בדברים מצינו במקצת מקומות שאמרו במקום פסידא ל"ג רבנן בשבות עצמה כההוא דצינור דמסי היתר למילה אע"פ שמצות עשה שבה יותר מפורשת בתורה ונכרתו עליה י"ג בריתות וכן שהתירו זו נתיר אף זו כמו שמצינו שהתירו שבות עצמה ע"י ישראל גבי מת ולא מצינו לו ועוד שאין אנו שוקלין מצוח זו בזו ואין אנו יודעין מתן שכרה של מצוה כדי שנאי כמו רבנן. ולדידן ל"ק ולא מידי דהתם מצוה ותועלת לכל ישראל הוא שלא תחרב ארן קדושה יישוב א"י לא גזרו ביה רבנן אלמא אמירה אפיי לעשות מלאכה גמורה במקום מצוה ל"ג דאמרי, הלוקח בא"י כוחבין עליו אונו אפיי בשבת ואע"ג דאמירי לגוי שבות הכא משום כדאמרי' במנחות בחולה (לשתי גמורוי) יא) וכוי כדאיתי התם. ויש משיבין על דבריו מהאי אגב אימיה א"א להם להתיר אלא ע"י גוי (ועוד) דמלאכה דישראל לא מרביי בשביל הקטן וזו ראיה גמורה שאפיי אם באו הראשונים לשבש הנוסחאות גם בזו ולגרוס ליחום ליה צריכה ליחם גוי אגב אימיי אלמא אי לא צריכה ל"א לגוי דליחום ליה לינוקא ומדחייי מילה מההיא דאתמר התם בההוא ינוקא אחרינא דאשתפוך חמימיי א"ל רבא לישיילוה לאימיי אי

76 44%

לסוכה שכן נוהגת בלילות כבימים מזוזה נמי נוהגת בלילות כבימים ולילה נמי לרבנן זמן דהכי קא מיבעי ליה מ"ט ממעט להני הא אפשר לה לאייתיונהו מסוכה דמה פרכת מה רחמנא ממילא ממעטי דכל הגך מכשירין דדחי שבת מקראי מרביי להו בשמעתין. וי"מ של אלו כמו שהתירה את של אלו אבל לא איבעיי לן מ"ט דר"א באלו דכיון דלא רבינהו הא דאמרינן **מיים וארייי לפי שאין קבוע להם זמן.** ה"ק מ"ט לא התירה התורה מכשירין

הואיל ובידו להפקירן. מלתא דשויי לתרוייהו קאמר אבל גבי ציצית אפשר לו שלא ללבוש ציצית הוא וראיתם אותו מוקמיי ליה לכסות סומא:

מלית. ורש"י ז"ל פיי שבכל יום שמשהה הבגד בלי ציצית עובר בעשה ואפיי מונחת בקופסא וזהו שלא כהלכתא דאנן קיי"ל ציצית חובת גברא ולא חובת מנא כדכתב רב אלפס ז"ל. ועי"ל דמש"ה אמר בידו להפקירן שמכיון שהפקירן אף על פי שלבשן פטורין דהו"ל טלית שאולה שכל שלשים יום פטורה מן הציצית ומכאן ואילך נמי מד"ס בלבד היא חייבת אבל מן התורה פטורה דכסותך אמר רחמנא וכן בבית אע"פ שהוא דר בה בשל הפקר פטורה

היא מן המווזה דלא ביתך הוא ולא בית של רבים הוא: הא דאמריי **אלא גמר שבעת ימים מלולב מה להלן מכשיריך וכוי.** אי קשיי הא לאו מופנה מבי צדרין הוא דע"כ שבעת ימים דגבי לולב צריכה, וכן ט"ו ט"ו דלקמן ודאי לאו מופנה וא"ל דכיון דגלי רחמנא בכל הנך מצות דמכשירין דוחה שבת גלוי מילתא בעלמא הוא ולמדין בג"ש ואין משיבין ומיהו במה מצינו ליכא למיגמר דכל דהו פרכינן במה מצינו:

14 24

תפילין דכתיב בהו אות לידחו. פי' מכשיריהן דאלו נטילתן אינה דחוי' אצל שבת כדאמרי' בפ' במה אשה דאפי' למ"ד שבת לאו זמן תפלין הוא אם יצא פטור וכן נמי הא דאמרי' ציצית דכתיב ביה דורות לידחי ה"ג קאמר מכשיריו לידחי דאלו ציצית עצמו דרך מלבוש הוא ומתר לכתחלה ואינו חייב בו. וא"ת והא לית להו לרבנן מכשירי מילה דוחין ל"ק דכיון דגמרי רבנן ג"ש גבי מילה דאיכא לאוקמי במילה עצמה מכשירין לא דחי אבל גבי תפילין וציצית דלא אצטריך רחמנא למישרי גופה דמצוה גו"ש כי אתא למכשירין אתיא:

יהא זר כשר בהן ויהא אונן כשר בהן. איכא רק"ל זר הא כהן כתיב בפרשה ולדידי ל"ק דה"ק רחמנא אפשר בכהן כהן ליכא כהן יהא זר כשר כדי שלא יתעכב מלאכול בקדשים ומפרקי, הא אהדרי קרא בלילה. אבל בפיי ר"ח ז"ל מצאתי והתקיף רבינא הכי אם חס עלייהו יהא זר או אונן כשר בהן ולא יטריחם להמתין עד שימצא כהן טהור כשר לטהרם ופריק הא אהדריי קרא אע"פ שהם עליו והקל בקרבנו החזירו לטהרת הכהן שנאמר והביא

אותם ביום השמיני לטהרתו אל הכהן: **הניא כוותיה דר"י דלא כראב"י.** פיי כלפי ששנינו בבריי שמיני ימול ואפי בשבת ומשמע כדראב"י משום הכי אצטריך גמי למימר דלא כראב"י לומר דכד מעיינת ביי שפיר רישא וסיפא דלא כראב"י וכדמתרץ לה ואזיל ומיהו דלא כרוב"י נמי הויא דאיהו אמר ג"ש וכ"ש למ"ד הלכה דהא איתותב. וא"ת לר"י מכשירי מילה לר"א מנ"ל א"ל לר"א מילה מקרא נפקא ליה מכשירין דנין אות ברית ודורות [הלכות גדולות] ולהאי לישנא היינו נמי דל"א נפקא ליה מכשירין דנין אות ברית ודורות [הלכות גדולות] ולהאי לישנא היינו נמי דל"א ני"ו דמחוסרי כפרה מאי דרשי בהו. ובנוסחא דבה"ג לא כתיב אלא תניא כוותיה דר"י סתם ור"ש פיי בב"ב (מה:) דלאו כלום משמש אלא כי אתמר בבי מדרשא בהאי לישנא תניא דלא כפלוני אמרי הכי וה"נ הכי אתמר, דר' אחא שמיע להו למאן דאותבה ואמרה הכי:

בזמנה היכא ניחא ליי מעיקר' דאתי עשה ודחי ל"ת ולבסוף לא ניחא ליה הא דמשום עשה הוא, אלא מעיקרא פריש מילה בזמנה דאתי' בק"ו משבת והדר אצטריך לפרושי מילה שלא דפריש לה גמרא להא מתניתא ואסקה כולה למאי מהדרי בתר הכי למימר מ"ט. ולאו הכין הלוי בן מג"ש ז"ל בתשובה מתחזייא מילתא לכולהי תלמידי דלישנא אחריתי הוא דכיון ה"ג: ת"ל בשר מ"ט דאתי עשה ודחי ל"ת. וכ"כ בכל הנוסחאות וכי עלה ה"ר יהוסף

מאי איכא למימר ת"ל בשר ואם אינו ענין למילה בזמנה תנוהו ענין למילה שלא בזמנה דקאמר ה"ק ממאי דשבת חמירא וכו' אלא תריץ הכי או אינו תינה מילה בזמנה שלא בזמנה מתרצת ליה מעיקרי מילה דוחה דאתיא בק"ו שבת חמירא דוחה צרעת לא כ"ש ואו אינו רבא אמר מילה בזמנה ל"צ קרא שבת חמירא דוחה צרעת לא כ"ש. פי' לא כדקא ול"ת הוא:

ידעיי מנ"ל אלא דהכי קים להו לרבנן: דטומאת מת נדחית בקרבן צבור ולא זבין ומצורעין ונדחין לפסח שני אבל טהורים לא עבודה אבל אנו במקום דמדחיי עבודה לא אשכחן דבשלמא בטמאים קיי"ל בפסחים והא דאמריי **גגעים טהורים מא"ל.** קים להו לרבנן דלא יקוץ אפיי נגעים טהורים משום איינ כולה כלישנא דמיים דאתי עשה ודחי ליית:

16 24

ברייחא דר' יאשי' נמי בהכי משום דקתני סתם ימול משמע וגבי מילה שרי ורבא נמי מתרץ לה כדאתמר הכא לאביי אליבא דר"ש באומר לקוץ בהרתו הוא. ושמא נאמר דאע"ג דגלי רחמנא בפסיק רישי באומר לקוץ בהרחו הוא מתכוין אסור לשי' דכיון דשרי רחמנא בפסיק רישי' מתכוין נמי שרי אגב מלאכה דהאי נמי כמתכוין [כדמשני באומר וכוי], אלא לרבא ולאביי דבסוף דמוקמי לעשות בדפסיק רישיה אכתי שאינו לוקה ומותר וכדמפרש ואזיל ולא מתוקמי כר"י. ומיהו לאביי דמעיקרא ניחא ליה הוא ולמאי אצטריך בשר אלא לא בא הכחוב אלא להתיר אפילו מחכוין לקוץ במקום מילה במתכוין להטהר הא למלאכתו אפיי בדפסיק רישיי ולא ימות מותר הלכך גבי מילה מותר לרבא נמי כיון דאוקמה בדפסיק רישיי ולא ימות אלמא לא אסרה תורה קוצץ בהרתו אלא וכיון דבשאינו מתכוין ליטהר אפיי לדבר הרשות מותר קרא גבי מילה ל"ל ועוד דאפיי למאן דמתני להא דלעשות אי אתה עושה אבל אתה עושה בסיב וכו' ואוקמה אביי לר"יי ודאמרינן כגון מילה בצרעת סדין בציצית. נ"ל דאליביי דלישני קמא איפריך הכי אבל

(זבחים מה.), ומש"ה מעברי עליי קולמס מקצת מגיהי ספרים. וזה שבוש גדול הוא, שכל אטו פסקי' הלכתא למשיחא כדמקשי' במסי סנהדרין בפי ד' מיתות ובמס' זבחים פי ב"ש ותנן נמי גבי פסח כה"ג ואר"י אמר רב הלכה כר"ע. איכא דק' להו גבי פסח ל"ל הלכה ליה דאפיי לשאינו מתכוין מצריך ליה בשר לר"י:

עצמנו לא אמרנו בגמ' וצריכא אלא על מימרא דר"י וכן פרש"י ז"ל אבל מחני דר"ע לא מצרכי' להו דאיהו פליג אדר"א בפסח ופליג נמי במילה. ובמס' מנחות פ' שתי הלחם גבי חביתי כה"ג אר"ע וכו' ולא מצרכי' הכא כלל. ובר מן דין מה הועילו בתקנתן דהא בשלהי פ' התכלת פסקי' הלכתא כאבא בן דוסתי דאמר חביתי כהן שני קמצים ובפ' י' יוחסין אמרי' הלכה כר' יוסי דאמר ממזרין ונתינין טהורין לעתיד לבא. ועוד נמי במס' יומא גבי כה"ג שאירע בו קרי ביה"כ ומינו אחר תחתיו דאיכא מ"ד השני אינו ראוי לכה"ג ולא לכהן הדיוט ופסיק הלכתא הכי ומתרצי' בכל הני כדמתרץ לה אביי לרב יוסף התם הלכה איתמר וכיון דתריצוא הכי בחד דוכתא ל"צ למיהדר ולמפרקי בשאר דוכתי. א"נ דליכא בכולהו אמוראי מאן דק' לי' הלכתא למשיחא אלא רב יוסף, אבל שאר רבנן פסקי הלכתא בכולו

דקדוש החודש אפי' להתחיל נמי מתירין שלא תהא מכשילן לעתיד לבא לפיכך פסקו רבינו מדרבון דפליגי עלייהו אלא אפיי לרבון דפליגי בפסח ומי שאינו פורש עד שגומר ורבון בלחם הפנים הוא אידהי ליי מאי דאמרן מעיקרא דדהיי ליה מדרי יוסי ומדרי ישמעאל וכ"ש בספר אבל אינהו אה"ג דאפי' כדרכו נמי מפשיט. ומדמסקי דרבנן דפליגי עלי' דר' יוסי א"ל ההוא רבנן קא"ל לרי ישמעאל לדבריך יפשיט בברזא כמו שמצילין תיק הספר עם כדאמר בפי כל כחבי (שבת קיז.) והכא גבי ציצין שאינן מעכבין איכא איסורא דאורייתי (לא:). ואי קשיי, הא אפיי רבנן לא שרו התם הפשט אלא בברזי דליכא אלא משום שבות האלי' אינה מנתחה אלא לאחר הפשט מאוחרת לרוב הנתחים כדמפורש במשנת סדר התמיד בתמיד ולרי ישמעאל כיון שפיי אינו גומר ומיהו בטלטול שרי אגב אליה ובסדר התמיד נמי את האליה שלא היה נוטלה עם החלבים כדי שלא יהא גמר נתוח קודם לגמר הפשט בסדר כשהגיע לחזה קורעו ומוציא את החלבים ולדברי חכמים גומר הפשטו ואח"כ מנתח ונוטל שאמרו בסדר התמיד כשמגיע לחזה עוסק בנתוח וגומר הפשטו ואח"כ גומר נתוחו ה"נ את אמוריו היא דלא נעשה העור בסיס לדבר האסור כדמסיק בפי כל כתבי ואפשר שכיון מן ההפשט. וק"ל אי הוציא את אמוריו אפי' בטלטול נמי אסור ופלוגתא בשלא הוציא משהפשיט עד החזה דיכול להוציא את האימורין בלא נימין קורעו ומוציא מיד והו"ל פירש היינו כדתנן בסדר התמיד הגיע לחזה חותך את הראש ונותנו למי שזוכה בו וגבי פסח נמי מאן הנא רי ישמעאל בנו של ריב"ב היא. פרש"י ז"ל ומפשיט את הפסח עד החזה סדר קדשים, כך מפורש בתוספות:

רבים: הלכה כראבייע בין בחמין שהוחמו בשבת בין בחמין שהוחמו בעייש. היה נראה דדוקא
לאחר המילה אבל קודם המילה מזלפין משום דאוקימתא דסבי עיקר ורבנן לא שרו בין
לפני המילה בין לאחר המילה אלא בזילוף וראבייע לא שמעיי ליי דפליג אלא בלאחר מילה.

והגאונים ז"ל כברייתא זו דליכא דפליג עלה אלא ר' יוסי דלחם הפנים הוא יחיד במקום

אחרת שלא נשתתפו נמי איסורא הוא ונדחה מילה מידי דהוה אאיזמל שאין מביאין אותו ועוד דכורך על אצבעו ומביא דרך רה"ר איסורא דרבנן הוא ומשאוי הוא לו וא"נ מחצר כמון בביתו או שא"א ללעוס בשניו תדחה ומדקתני תקנתא ולא תני דחיי' ש"מ כדאמרן. ונוען אם לא התקין מע"ש כורך על אצבעו ומביא ואפיי מחצר אחרת ולא קתני בשאין לו אלא שהדברים עצמן מכריעין כמ"ש. ומחניי נמי דייקא דחנן לא שחק מע"ש לועס בשניו ואם נשפכו קודם מילה חדחה (לאחר מילה) מחללין ולשון בעל הלכות מסייעו לפי פשוטו מכאן מפני הסכנה. וראיתי מי שסובר שאין מלין אא"כ היה לו חמין וסמנין לאחר המילה נפשות נמי דוחה ואין למצוה אלא שעתא שאין לדחות מילה מפני דחיית שבת שיבא לאחר חדחה מילה כדי שלא להביא אותו לסכנה ונדתה שבת אלא מילה עצמה דוחה שבת וסכנת שאין כאן מכשירין דוחין כלום ואחר שמל הרי כאן סכנת נפשות שדוחה שבת ואין אומרים שלאחר מילה או שנשתפכו חמין שהכין לה מקמי מילה שאני אומר רוחצין אותו ומלין אותו אבל יש לי בכאן ספק אם היה לו חמין כדי רחיצה שלפני מילה ואין לו כדי רחיצה שניי הולה מחמין לו חמין להברותו ולמולו בשבת וזה לא אמרוהו אלא לדברי ר"א וא"צ לפנים. מחמין חמין לחולה ולקטן ולחיה בשבת בין להשקותו בין להברותו אי קטן בריא ואחד קטן דאיכא סכנה מחללין שבתא עלי' כ"ז כ' בעל הלכוח ז"ל אלא ששיבש במקום אחר ואמר או דאיבדר סמנא או דאיפגם איזמל מקמי דמימהלי דאמרי' תדחה מילה למחר הכא כיון אלא באחולי שבתא עלייהו סכנה הוא ומחללין שבתא עלייהו התם הוא דאשתפוכי חמימי מילה אבל מכשירין דבתר דאתמהיל כגון דאיתשיד חמימי או דאיבדור סממנא ולא אפשר דאימהל וכולה שמעתא דעירובין. וכן בעל הלכוי אמר וה"מ דלא דחי שבת מכשירין דקמי בחמין שהוחמו בשבת תפתר לאחר מילה סמך לו על מ"ש לקמי' והיכא דאשתפוך בתר בלחוד קאי לראב"ע וכן הלשון עצמו שכי רבינו ז"ל בין לפני המילה בין לאחר מילה בין ישראל כדרך כל פקוח נפש שדוחה שבת. א"ג בין בחמין שהוחמו בשבת אלאחר מילה סכנה הוא לו. ומיהו לאחר מילה ביום אי או ביום ג' אי אשתפיך חמימיי מחמין לו אפיי ע"י בהם ובא לומר שאע"פ שיש כאן משום גזירח מרחצאות מותר שאם מלין אותו בלא רחיצה ולא שנתיר להחם אלא שאם הוחמו ע"י גוי או לאמו כשאמרה צריכה אני מותר להרחיצו מילה ולר"א דפרקיי מותר הא לרבנן אסור ופשוט הוא אלא אנן בחמין שהוחמו קאמריי מילה היאך שבת נדחית תדחי מילה כדמוכח בפי הדר ובפסחים פי א"ד קרי רחיצה מכשירי זילוף אלא לאחר מילה בשלישי וכיון דהלכה כראב"ע אין לנו זילוף אלא רחיצה. וא"ת לפני סומכין על הברייתא יותר מדיוקי של רבא דהא מתני נמי מרחיצין קתני וברייתא לית לה הג' נמי מרחיצין אותו כדרכו בין בחמין שהוחמו בשבת בין בחמין שהוחמו מע"ש או שהם לא מבעיי ביום ראשון שמרחיצין אותו כדרכו בין לפני מילה בין לאחר מילה אלא אפיי ביום אבל קבלה היא ביד רבינו שקיבל מן הגאונים ז"ל דאפיי לפני המילה נמי וראב"ע ה"ק להו

דרך שער בשנוי ואפי' במבוי שאינו משותף אלא שאין צרכי סכנה שלאחר מילה דוחין אותו מתחלה אלא מל ואח"כ מחלל לצורך הסכנה כדפי'. וי"א דראב"ע וכ"ש בשני קאמר. ואי ק"ל הא כתיב ביום הג' בהיותם כאבים אלמא טפי מסתכן בג' מבשני לאו קושי' הוא שבג' היו חלושים ביותר ולא היו יכולין לברוח ולהלחם אבל ביום הב' עדיין לא תשש כחם אע"פ שסכנת יום ב' גדולה משל ג' ויום ראשון תוכיח שלא נגעו בהן מפני שעדיין כחם עליהם אע"פ שהן מסוכנין יותר. ובירושלמי ויהי ביום הג' בהיותם כואבים כתוב כאן ולא בהיותו כואב בשעה שכל איבריהם כאבים עליהן. ודעת רש"י ז"ל שאפילו לדברי חכמים

יום בי כיום אי, וזה אינו נכון:

דאמר אין מטבילין אותו. ויש לסייע דברי ראשונים, דכיון דא"ר יוסי שאינו גר ליכנס להטיף ממנו דם ברית. ויש דוחה דלמא רבי יוסי משום שמא נולד כשהוא מהול הוא בתם כרי יוסי לפיכך אמרו בעל הלכות ורבינו הגדול ז"ל דגר דאתמהיל בארמיותיי צריך דהייש דלמא ערבי מהול הוא וצריך להטיף ממנו דם ברית וכן פרש"י ז"ל ואפסקא הלכתא נאמר מלחי ולא טבלתי מטבילין אותו ומה בכך דר"י ר' יוסי אומר אין מטבילין משום בין לנולד כשהוא מהול בין לערבי מהול בין לגבעוני מהול וכן הא דתני התם הרי שבא בפי החולץ כרי יוסי דאמר לעולם אינו גר עד שימול ויטבול. וזה הכלל משמע בין לערל ליי לי"א עד שנחגייר כשהוא מהול מנין אלמא צריך להטיף ממנו דם בריח ועוד דקיי"ל הקפר עדיפא משום דסוגיין כוותיי כדתניי בפי הערל אין לי ביום אלא שנמול בזמנו לטי אפסיקא הלכתא בהדיא כההוא דאמריי בפסחים מאי לאו לאכול לא לבער וכיון שכן דר"א מת"ק ומדרב דפוסק הלכתא כוותי' אבל בגר שנתגייר כשהוא מהול דהיינו ערבי מהול לא נ"ל. והא דפסק שמואל הלכה כרשב"א לא פסק להוציא ממחלוקת של ר"א אלא להוציא זה שאתה אומר כלום בגר שנתגייר כשהוא מהול דלד"ה צריך להטיף ממנו דם ברית, כן א"ה ר"א הקפר לא בא ללמד אלא דברי ב"ש. [ופרקינן ה"ק, לא נחלקו ב"ש] וב"ה בדבר נחלקו שצריך להטיף לתרוייהו בחד גונא משמע צריך להטיף בחול ולא בשבת ואקשיי הקפר את"ק קאי ולדידיי קא"ל כיון דר"א הקפר ורשב"א תרוייהו חד לישנא קא"ל לא מודינא לך אבל מחלוקת בשבת הוא נמצא רבה דאמר כד"ה ורב יוסף דלא כחד וא"ג ר"א בחול אמר ולא בשבת ומ"ה א"ל ר"א מה שאתה אומר שלדברי שניהן בחול צריך להטיף שצריך להטיף אמר ת"ק אפיי בשבת וא"ל איהו אפיי בחול אלא ש"מ דת"ק דהיינו רשב"א דם ברית אפיי בשבת דודאי ערלה כבושה היא היכי א"ל ר"א לא נחלקו ב"ש וב"ה בחול הוא רשב"א וה"ג אשכחן לה בתוס' ומש"ה דייק רבה אי ס"ד לר"ש צריך להטיף ממנו לאו מכלל זת"ק סבר ד"ה אין מחללין. ופירושה, דקים ליי לרבה דת"ק דר"א הקפר ה"ג וכ"ג ר"ה ז"ל ור"י אלפסי ז"ל: אמר רבה מנא אמינא לה דתניא ר"א הקפר וכרי 14 244

או לאחריה כורת הברית - טועה גמור: כלל ולא נצטוינו להטיף דם ממנו ונמצא שאין זו דם בריח. ומי שהורה לברך עלי' להטיף בישראל כלל וה"ה להכניסו בבריתו של אברהם אבינו שאין מברכין דשמא אין כאן ערלה שאין מברכין עליי להטיף שאף אותו הטפה אינה אלא משום ספק ועוד שלא תקנו ברכה זו להטיף אלא מפני ספק ערלה כבושה הורו הגאונים ז"ל שאין מברכין שאין זו מילה וה"ה של ברית ונכנסין בה תחת כנפי השכינה. אבל בישראל שנולד כשהוא מהול, כיון שא"צ מן הגרים או מן העבדים שאין הטפת דם זו מפני ספק אלא חייבין אנו להטיף מהם דם זו לא הוא עצמו. ונ"ל שהמל גר ועבד שנחגייר כשהוא מהול מברך אקב"ו להטיף דם ברית אותו כלומר עד שיטיף שאלמלא אין לו תקנה לעולם מטבילין אותו להכשיר זרעו אבל נכון כלל דהכא משמע שהטפת דם ברית כמילה וזהו שאמר רי יוסי התם אין מטבילין ושמא הוא סבור דכיון דקיי"ל אינו גר עד שימול ויטבול וזה א"א למולו אין לו תקנה ואינו ז"ל, דאי כרשב"א א"צ להטיף קאמר לומר שנעשה ישראל גמור להכשיר עצמו בטבילה דהא איגייר בטבילה וכבר חשוב להכשיר זרעו אבל בעצמו לא. ולא ידעתי זו מנין לו לרב ור"ה ז"ל כי גר שנתגייר כשהוא מהול אין לו תקנה אבל בניו נמולין לשמונה ונכנסין בקהל אבל האי אי אפשר הוא ומיהו מסחברא שאפשר מקרי שאפשר להטיף ממנו דם בריח. בטבילה בלבד דבשלמא אדם אחר לא גמר ר' יוסי מאשה שאין דנין אפשר משאי אפשר בגר שנתגייר כשהוא מהול הואיל ומהיל הוא לגמרי הו"ל כאשה ונכנס תחת כנפי השכינה שלא נעשית כהלכתה ואע"פ שמל ערל היה כדמוכח בהדיא בר"פ הערל אבל יש לדחוק צריך להטיף ממנו שאין נכנסין תחת כנפי השכינה בטבילה בלבד ומילה ראשוני לא מהניא תחת כנפי השכינה אלא במילה וטבילה ולא גמריי מאמהות גר שנתגייר כשהוא מהול ודאי

אמר רבא אייר אסי כל שאין אמר טמאה לידה אינו נימול לשמונה. משמע לן דלית הלכתא כוותי משום דקם ליי כרב המא והוא יחידאה ואלמלא לא היי אמורא הולק עליו הינו אומרים שהלכה כמותו אבל מכיון דפלוגתא דאמוראי הוא ורייה וחייא בר רב פליגי בה וקם ליה מ"ד נימול לשמונה כת"ק דרבים נינהו הלכתא כוותיה ועוד דרבה ורב משרשיא שקלו וטרו אליבא דת"ק ונראה שדעתו של רבינו הגדול ז"ל כך שלא פסק הלכה כדברי מי וכל היכי דלא איפסק הלכתא כת"ק קי"ל. ועוד שכתבה לכולה סוגיא דהיכי משכחת לה אליבא דת"ק. וי"א כולן נמולין לשמונה ואין דוחין שבת דספיקא הוא ולא נתכוין רבינו הגדול ז"ל לפי דעתם. ולענין עובדא ודאי מוטב שתדחה ולא מחללי עליי שבת שאף לבעל

הלכות ז"ל ראיתי שהדבר ספק אצלו: הא דארשבייג כל ששהה לי יום באדם אינו נפל שנאי ופדויו מבן חדש תפדה הא לא שהה ספיקא הוי. פרשיי ז"ל בשאינו ידוע אם בן חי אם בן טי שאלו בן טי היינו כלו לו חדשיו דאפילו רשבייג מודה ואי בן חי ודאי לא חיי ובין לרבנן ובין לרשבייג נפל הוא אלא

גמורין מחוקמי דבלא סימנין לכ"ע ספק נפל אלא (קא ס"ד דבסימנים) גמורים הן ומ"ה או שיודעין שלא כלו וכן כולה שמעתא דעגל שנולד כולן בנולדין לספק חדשים בסימנין היה להם בכל יום שמלין אותן מכיון שגמרו סימניהון אע"פ שאין יודעין אם כלו חדשיהם נימול לשמנה אע"פ שגמרו סימניו דהא לת"ק דרשב"ג ודאי לא מהלינן ליה א"ל מעשים ח' קאמר היכי אמרינן בגמרא בפשיטא ממהל היכי ממהלינן ליה מאן אמרה דבן ח' ודאי אדרבי דאמר ודאי ולד מעליי הוא ולא אסרינן איתתא אגברא. ואי ק"ל, כיון דרשב"ג בבן ולא חיישיי ליה כלל ומש"ה באשת כהן אינה חולצת דאפיי לרשב"ג אינו אלא ספק וסמכיי דגמי דרבים ס"ל כוותיה א"ג מכיון דרבי ורשב"ג סברי משתהי הו"ל לת"ק כיחיד לגבייהו סברי תוך לי ולד מעליי הוא ואיתא נמי בפי יוצא דופן מאן חכמים רבי הוא דקים להו לרבנן רבנן עלי' והדרא מחני' לפשטא וכדפרי' לעיל. והא דאמר בפי החולץ ורמיזא הכא דרבנן דבר ת"ק ובא רשב"ג ופיי דכל לי יום ספק מכאן ואילך ודאי ובא רב יהודה ופיי דפליגו ואין אתה צריך לחזר אחר חשבון עבור חדשים אבל בשגמרו סימניו ולא כלו לו חדשיו ל גמרו סימניו ורבי אומר סימניו מוכחין עליו שכיון שלא גמרו בידוע שלא כלו לו חדשיו כל שלא כלו לו חדשיו כלו' שאנו יודעין בודאי שלא כלו לו חדשיו וה"ה שצריך נמי שלא שמיע להו ההוא ברייתא ואי שמיע להו סברי דילמא הכי קתני איזה בן הי שאסור לטלטלו הוא וכדמפרש עלה בהדיא בפי החולץ והא רבנן לחומרא פליגי עליי. ואפשר לומר דלא וכראמריי נמי לקמן אם אשת כהן אינה חולצת היינו משום דסמכיי אדרבנן דאמר ולד מעליא שמואל והרי כאן ג' מחלוקות מפורשים ותו דבכולה שמעתין משמע דרבנן לקולא פליגי ביכי מסתפקא לן בגמ' אי פליגי רבנן עלי' דרשב"ג ולא פשטו' אלא מכלל דרב יהודה אמר ל' יום ספק מכאן ואילך ודאי, ובפרקי' בתוספתא (מז.) חני להו לשלשתן. והשתא ק"ל, סימניו נפל גמור הוא ואסור לטלטלו ור' סבר כיון שגמרו ולד מעליא הוא ורשב"ג סבר חוך בשנולד לשמונה ושערו וצפרניו גמרו דת"ק סבר כיון שלא כלו לו הדשיו אע"פ שגמרו רשב"ג דתניא רשבג"א כל ששהה לי יום באדם אינו נפל הא למדת דפלוגתא דרשב"ג ורבנן שתא ואכשרי' כמאן כר' דאמר משתהי כיון דאיכא רשב"ג דאמר משתהי כרבים עביד מאי הא דעבד רבה תוספאה עובדא באשה שהלך בעלה למדינת הים ואשתהי עד תריסר ירחי גמרו הא גמרו אע"פ שלא כלו לו חדשיו אמריי האי בן ז' הוא ואשתהוי הוא דאשתהי אלא כל שלא כלו לו חדשיו ורי אומר סימניו מוכחין עליו שערו וצפרניושלא גמרו טעמא דלא אמו שוחה עליו ומניקחו מפני הסכנה ומפרקי' הב"ע בשלא גמרו סימניו דחניא איזהו בן חי בן כי ואקשיי ובן חי מי קא חיי והתניא בן חי הרי הוא כאבן ואסור לטלטלו בשבת אבל הערל (יבמות פ.)א"ר אבוהו סימני סריס ואיילוניי ובן חי אין עושין בהן מעשה עד שיהיו לי ספיקא הוא וכ"פ לקמן גבי נפל מן הגג ואכלו ארי. והאי פיי ק"ל טובא מהא דגרסיי בפי בדלא ידעיי פליגי דרבנן סברי כיון שלא מת מיד בחזקת כלו לו חדשיו הוא ורשב"ג סבר עד אשתכה לפירושא דילן דאפי' למ"ד נפל הוא שהיטתו מטהרתו ואינו כמחתך בשר בעלמא שהרי הייבין על שהיטתה בשבת כדאי' פא"ד בפסחים וכן על חבורה של זה הייבין ודאי ועוד דלדידיי מאי פירכיי דרבא כיון דלכי"ע נפל הוא באכילה א"א דלאו מחתך בשר בעלמא בשר בעלמא אי לא דכל היכי דאתמר בשמעתא חי הוא היינו דחי לעולם ואינו נפל כלל אין בהן סימנין גמורין. וזה הפיי יותר נכון מפרש"י ז"ל, שפירש בזה כתנאי אי הוי מחתך הו"ל מחתך בשר בעלמא ורבא דחאה דמת הוא כרשב"ג ואפ"ה שחיטתו מטהרתו ואפיי לחי ודאי אמרי רי יוסי בר"י ור"א בן חי חי והיינו בשגמרו סימניו דאי לאו חי גמור הוא הגולדין בין לחי בין לספיקן ספקות הן אע"פ שגמרו להן סימנין אמר אביי כתנאי דאפיי בר"ל ספק נבלה (ולפיכך) אחר שכתבתי נמי י"ל כלפי שאמר רשב"ג כל שלא שהה בכל אחרינא הוא משום דלא דמי' לטרפה ולרשב"ג לאחר ח' ימים אפי' באכילה שרי ובתוך ח' וא"ה לאו מחתך בשר בעלמא הוא שכ"ז שחיותו עליו כחי הוא ושחיטתו מטהרתו טעמא וא"ל רבא אי סבר מר חי הוא ולא חיישינן ליי לישתרי באכילה אלא דכ"ע מת הוא כרשב"ג שאינו ולד עד שישהה ח' ימים ולפיכך אין שחיטתו מטהרתו דהו"ל כמחתך בשר בעלמא ספק אלא הי גמור הוא ומ"ד אין שהיטתו מטהרתו סבר ספק מת והתורה טמאתו להודיעך בבהמה שגמרו סימניו ספיקא הוי דמ"ד שהיטתו מטהרתו סבר כיון שגמרו סימניו אין בו ר"ה ז"ל שהוא מפרש הא דאמר אביי כתנאי דאעיקר מלתא דרשב"ג קאי דקאמר בבן הי כיון דגמי סליק דמהלינן ליי ממ"ג היכי יכליי לדחויי סוגיא דגמי בלא טעמא. וגראה מדברי היכי מהלינן ליה לאו קושיי אלימתא הוא דאפשר דלא מהלינן לי' וכדפרי' לעיל אלא מיהו ז"ל שכי בפירושיו ולית הלכתא הכי דשינויא הוא ואיברא קושין דבגמי דאקשיי מימהל דרבינו הגדול ז"ל לא ס"ל הא דאמריי מהלינן ליה ממ"נ וכוי ובקשנו לו חבר ומצאנו לר"ח את השבת בפסק הלכה ואנן בגמ' אוקימנא אליבא דר"א דלית הלכתא כוותי'. אלא משמע אבל מצינו לרבינו הגדול שכי להך ברייתא דקתני ספק בן טי ספק חי אין מחלקין עליו הוא שפיר קמהיל ואי מת הוא כלומר נפל מחתך בבשר בעלמא הוא דהכי סלקא שמעתא. דליקום בגווי, שכלו לו חדשיו. ולענין פסקא משמע לכאורה דמהלי ספקות ממ"ג דאי חי לן דפליגי בבן חי ודאי בגמרו סימנים ולא ידעי אי פליגי בנולד לספק חדשים אי בעו רבנן ל' ואם לא שהה ספיקא הוי עד שיודע לך שנולד לט' וכולה שמעתא סלקא ליה שפיר דקים עלוי בל' יום אם שהה ל' יום אפילו נולד לה' אינו נפל דקסבר אפשר הוא דאשתהי ומקיים ולא פיהק ומת מיד חזקה לטי נולד ואם בידוע שנולד לחי ה"ז נפל גמור ורשב"ג סבר הכל שאמרה בלשון אחר כדברי רש"י ז"ל דרשב"ג ורבנן בתרתי פליגי רבנן סברי כל שנולד חי בן ח' וספק בן ח' נתנה שיעור א' לכל ל' יום כנ"ל פירושא. עד שראיתי להר"ר אברהם ז"ל לומר ה"ק התורה לא נתנה דברים לשעורין ולפי שיש שצריכין לשהות עד לי יום כגון ודאי לרבי דהיינו רבנן ולד מעליי נינהו [הוא]. ואי קי, היכי מתוקמי אליבי קרא דופדויו יש

לענין שבת חבורה הוא ואין מחללין עליה דהיכי אפשר שתהא שחיטתו שחיטה ולא תהא לענין שבת חבורה הוא ואין מחללין עליה דהיכי אפשר שתהא שחיטתו שחיטה ולא תהא חבורה לענין שבת וכיון דרבא לא ס"ל ההוא טעמא דא"ר אדא מחתך בשר בעלמא הוא לחומרא נקטינן ולא מחללין שבתא ואם יש טעם אחר טוב מזה גם את הטוב נקבל. ובפי נושאין על האנוסה גרסי הכי ר' יוסי בעי אילין תינוקות ספיקות מהו לחלל עליו את השבת א"ר יוסי ב"ר בון ויאות הוא בן ח' נעשה כמחתך בשר שלא לצורך רבנן דקיסרין א"ר יעקב בר דוסי מי אמרר שמותר לחתוך בשר שלא לצורך נמצא לדברינו שאפיי נולד לספק ח' וגמרו סימניו אין מלין אותו בשבת אין לך נימול בשבת אלא דקים לן ביי שכלו חדשיו ולא

הטבילה שהוא מתגייר בה לפיכך לא הניחו לו שיברך הוא עצמו שאי אפשר וגירסת רבינו שהוא מילת חובה עליו ועלינו תקנו בה למול וכורת הברית כאחת ולפי שהיא מופלגת מן נוסח ברכה הוא שקדשנו למול את הגרים כשהן באין לנו להכניסן בברית. ועוד דמתוך שבסוף והדבר ניכר דלא להבא משמע ולא לשעבר שכבר ברכנו לפני, ברכה אחרת אלא ובסוף כשאר המילות ומה שאמרו בה למול דמשמע להבא אין מדקדקים בכך מפני ברכה גורס: המל אומר על המילה והמברך אומר למול וכן במקצת הספרים ותרתי תקנו בתחלה ואחרים אומרים לפי שהם גדולים ודואגין על דמן הנוטף תקנו להם זאת לנחמם. ובעל ה"ג כמה גרים כשמתגיירים כשהן נמולין ועיקר מילתן הטפת דם ברית לפיכך תקנו לכולן כן. הזה הוא ברכת אירוסין כמו שאפרש במקומה בס"ד. ומה שתקנו בה להטיף מהן לפי שיש אבל כללו הכל בברכה זו לפי שדם מילה בריתן של ישראל ועל הברית אנו מברכין ובענין ברכו עליו על המילה כמו שאין אנו מברכין על הטבילה אלא הוא עצמו בעלייתו מברך עליי כאחת ולא ברכו בה תחלה וסוף כשאר הנמולין וי"ל לפי שאינו גר עד שימול ויטבול לא אלא כל דמהיל מצוה דנפשיי עביד ועיקר. וחמהני עוד למה כללו שתי ברכות של מילה ואפשר דמילת גר חובה גמורה על המל ובעי לברוכי למול דהא לא מתעבדא ע"י שליח אכתי לא חזי לברכה מ"מ כיון שהחובה מוטלת עליהם ולא על המל לפיכך תקנו בה למול וכן אנו מפורשים בעל ביעור אבל כאן שכיון שכל הגרים כאלו הן מלין א"ע אע"ג דאינהו דמילתא משום שהיא מצוה שאפשר לעשותה ע"י שליח וכל מצוה שהיא כן תקנו בה על איהו מהיל ואע"ג דאבי הבן מברך נמי על המילה דומיא דעל ביעור כדמוכח התם טעמא דעת והמצוה אינה מוטלת על המוהל הזה בלבד כדאמריי במסי פסחים פ"ק לא סגיי דלאו צדול והוא ממציא עצמו לכך ונמצא כמל את עצמו משא"כ בקטנים הנימולין שהן אין להן המילה היה להם לומר על מילת הגרים ואפשר מפני שעיקר מצות הגרים לגר עצמו שהוא ברית וכוי. וק"ל למה תקנו הכמים בגר לומר למול משא"כ בשאר הנימולין שאומר על ה"ג בהלכות רבינו ז"ל: **המל את הגרים אומר אקב"ו למול את הגרים ולהטיף** ממ**נו דם** כן דעת הגאונים ז"ל והמחברים:

שפרשתי יפה בעיני מזו:

Muc YLc:

פרק כ תולין

नान तर्म

אלא אמר אביי מדרבון שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול. פרש"י ז"ל דלאו משום אוהל ארעי הוא אלא שלא יחקן לשמור בקביעות כחול וראייתו דאמריי לקמן מערים אדם על המשמרת בי"ט לחלות בה רמונים ואי משום אהל מה לי רמונים מה לי שמרים אלא אהל ליכא כלל ומשום עובדין דחול הוא. וק"ל הא דאקשינן לעיל השתא לר"א אוסופי על אהל עראי לא מוספי למיעבד לכתחלה שרי מאי קושיי נימא דהכא לאו אהל הוא כלל ורבנן נמי משום עובדין דחול אסרי ור"א לא חייש להכי ויש לדחוק דסוגיין דלעיל בשיטה ורבנן נמי משום עובדין דחול אחלי ור"א לא חייש להכי ויש לדחוק דסוגיין דלעיל בשיטה דרי יוסף אחמר דסבר דרך (חול) [אהל] הוא, ולרווחא דמלתא מקשי, דמאהל עראי מיהת לא נפיק. ול"נ דאביי משום אהל עראי אסר לה ומשום דא"ל רב יוסף חייב חטאת אמר איהו דליכא אלא שבות בעלמא דהיינו עובדין דחול והיינו מתניי דאביי דחני משמרת בהדי היו דמשום אהל עראי והאי דשרינן ברמונים משום דהתולה לשמרים מותחה יפה וקובעה והתולה לרמונים א"צ לקובעה ולא למותחה יפה ולאו אהל הוא כלל:

דף קלט

הא דיהיב רב משרשיא פרוטה להינוק גוי וזרע ליי בשותא לכרמא. בחו"ל דוקא, משום דס"ל כר"ט ומיהו בישראל היי נוהג מנהג איסור דילמא אחי למיזרע מין אחר וגוי גדול נמי חש דלמא מחליף ליי בישראל ומסחברא דחטה וכשותא וחרצן במפולת יד היי זורע א"נ חטה וכשותא בכרם שאלמלא כן הוא עצמו היי מותר לזרוע חטה או כל מין אחר שירצה בין הגפנים כדאמריי במסי קדושין לא קי"ל כרי יאשיי דאמר אינו חייב עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד ולדברי מי שמפרש שלענין איסור הפירות נאסרין אע"פ שאין שם אלא מין א' בכרם אפשר שהיה עושה כן שלא יקדשו ומאן דגמר מיהא למין האסור לזורעו בחו"ל ע"י גוי טועה גמור הוא שאפיי מקיים כלאים בכרם אסור ומקדש כ"ש זורע

ואמר רבא מת בייש ראשון יתעסקו בו עממין. פירש"י ז"ל מת שנשתהא כגון שמת בשבת ולמחר היה י"ט וטעמי משום דאמרי במעשה דמעון בי"ט הסמוך לשבת ולפי פירושו הא דאמרי פ"ק דביצה לא אמרן אלא אשתהי הא לא אשתהי משהינן לי רב אשי אמר אף על גב דלא אישתהי לא משהינן ליה דוקא אי"ט שני ולאיעסוקי בו אפיי ישראל אבל י"ט ראשון ודאי אשתהי דוקא ואפשר נמי דמר זוטרא דאמר לא אמרן אלא

ובכמה מקומות אמרו בתלמוד שאסור לשנותן ואם דרכן היי להוציא משם העצמות למה מנבג לכל לשנות אותו ולתתן בארון אלא למי שרוצה להעלות עצמות מתו מחו"ל לארץ שלא כדרכן נמצא המת מתבזה בכך. וזה הפירוש אינו מקובל על הלב , שמעולם לא היי עק., אפתר דהאידוא שרי אפיי קבר גמור לפי שאין מנהג להוציאו מקברו ואם הוציאוהו הבשר מלקטין עצמות וקוברים אותו בארונים אותו היום מתאכל למחר היי נימח ולפ"ז מרובה והביא סעד לדבר מדאמרינן בירושלמי בראשונה היו קוברין במהמורות נתאכל בכוכין וקברותלפיכך אסרו כוכין וקברות במועד שהרי אפשר בקבר עראי שאין טורחו ואמר שמנהגן של ראשונים לחפור בקרקע חפירה כ"ש וקוברין בה לפי שעה ואח"כ קוברין ולמיגו לי' אסא וכיוצא בהן אבל טירחא יתירה כגון חפירה לא טרחיי. והראב"ד ז"ל פיי מפני זה כי רש"י ז"ל במסי מ"ק דכ"ש בי"ט שני שאסור ולא התירו אלא למיגד לי' גלימא קבר דאמר רבא וכוי. ואיכא דרמו , והחנן (מו"ק ה:) אין הופרין כוכין וקברות במועד בה"ג והלכתא מת בי"ט שני של ר"ה מותר להתעסק בו בכל צרכיו בין צרכי דידי בין צרכי שרי משום כבודו של מת כ"ש בגופה של קבורה שדוחין עליו י"ט שני לגמרי והכי אתמר באפי' אסא וגלימא שאפשר בלא כן שהרי אפשר לכרוך אותו בתכריכיו בלא תפירה אפ"ה התם אפר למיגד ליה גלימא לאו למימר דקבר דאית ביי טירהא יתירא אסור אלא לומר האידנא דאע"ג דאיכא עממין שיעסקו בי' ישראל לגמרי ואפי' לחפור בו קבר. והא דאמרי' לכך דכיון דאמרי כחול שווי׳ רבנן לגמרי משמע בין אפשר בין לא אפשר. ונהוג עלמא עממין (מדחיא) [מרחינו] ומייתי' להו דאי אפשר לעולם ע"י ישראל. ולא ידענא מי הזקיקו שיתעסקו בו ישראל אבל איכא עממין יתעסקו בו עממין אבל בי"ט ראשון אע"ג דליכא ומצינו לרב אחא משבחא גאון ז"ל שכי בשאלחות דפי אחרי די"ט שני בדליכא עממין הוא דבין אשחהי בין לא אשתהי בי"ט ראשון יתעסקו בו עממין בי"ט שני יתעסקו בו ישראל. אע"ג דלא אשתהי לא משהי' לי' ואפי' בי"ט שני מ"ט וכוי. אבל נראה שדעת הגאונים ז"ל בלשון אינו, שאם מר זוטרא אמר בשניהן דוקא אשתהי הי' לו לרב אשי לפרש ולומר שני יתעסקו בו ישראל לא אמרן אלא דאשתהי מדקאמר סתם ש"מ אתרוייהו קאי. וזה של דבר והוצרכנו לפרש משום דאי ס"ד אי"ט שני בלחוד קאי הול"ל הא דאמרת בי"ט מעמא י"ט שני לגבי מת כחול שוויי רבנן משום דמחללין עליו בידים הוצרך לפרש טעמו משהינן ליי. וי"א דמר זוטרא אתרווייהו קאי, ורב אשי נמי פליג אתרווייהו והא דקא יהיב דמחלל י"ט שני בידים אבל י"ט ראשון לאיעסוקי ביי עממין דכ"ע אע"ג דלא אשתהי [לא] לשבת. והא דאמרי התם לא אמרן אלא דאשתהי אי"ט שני ולאיעסקי בי' ישראל משום ביסמוך לשבת ומפני כך הצריכו לשאול אבל ר' יוחנן התיר לעולם ואפי' בי"ט שאינו סמוך אבל אי"ט ראשון דכ"ע אשתהי דוקא. ואחרים אומרים דמעשה דמעון הוא שהי בי"ט באחטיבי לאי אחרווייהו אי"ט ראשון ואי"ט שני ורב אשי לא פליג עליו אלא אי"ט שני

שותה קאמרי' אבל אומר לשתות ואינו שותה לא התירו ונראה דה"ק והוא דתלה בו רמונים הא **ראמר רב אשי והוא דחלה בו רמונים.** ואקשי' עלה מערים ושותה. ק"ל התם נמי כן בשבת נמי יתירו וכללו של דבר ששבת וי"ט שוין בדבר זה מה שמותר בזה מותר בזה: כאן נפש. וממ"ש בפ' כל הכלים יחברר זה. ואם מפני שאין הוצאה זו צריכה לגופה אם דוחה וכ"ש זה. ועוד דהא אחמר בפ"ק דכתובות שאין מתוך אלא בהנאת כל נפש והרי אין בו מחוך משום דלא שייך בו צורך היום. וא"ח שהוא מצוה הרי שריפת קדשים מ"ע ואינו לכרמלית אפיי בשבת. ולפי דעתי, הוצאת מת לקבורה כהוצאת אבנים לבנין שאין לומר הואיל וסופו להעשות בידי עממין ולא דמיא לההוא דפי המצניע דשרו בו טלטול והוצאה בפי כל הכלים אטו טלטול לאו לצורך הוצאה הוא ועוד שאין כאן משום כבוד הבריות שהן כעוסקין בקבורה עצמה ומסייעין בה שהוא חלול י"ט לנמרי והא דמיא למאי דאמרי לא התירו הוצאה ע"י ישראל שאם היו מתירין להם מקצת מלאכה אף הם יגמורו. ועוד שאמרו יחעסקו בו עממין בכל עסקו קאמר וטעמא דמלתא דכיון דא"א לקבורה בישראל שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך. ואחרים אמרו שאסור וכן במשמע הלשון בלבורתו אבל טלטולו מותר ע"י ככר או תינוק והוצאתו נמי מותרת כב"ה דאמרי מתוך שהתירו בצרכי רבים וכ"ש שמא יצטרך במועד. והאי דאמריי יתעסקו בו עממין, י"א דוקא נמי אפשר דשרו רבנן דכיון דמצוה הוא התירו בה מקצת מלאכה אפיי שלא לצורך כמו דהאי נמי צורך רבים הוא ואפי' בקבר של בני משפחה נמי צורך רבים הן ואפי' בקבר יחיד ולחפור אסור הואיל ולא מת המת עדיין נראה כמכוין מלאכתו במועד אבל לתקן מותר כיון שצרכי רבים מותר אבל לא להתחיל לחפור כמפורש בדוכתא אף כאן גמי להתחיל ומחקנין את קלקול המים שבר"ה וחוטטין אותן ואוקי, בשאין הדברים צריכין להן ואעפ"כ תמה א"כ למה מאריך בהן ומרחיב בו ואני אומר שכך הוא הדין שמשנה שלימה שנינו הגדול ז"ל שמה ששנינו אין הופרין כוכין וקברות במועד לצורך מתים שימותו והראב"ד חופרין קבר וכוך למת אע"פ שבחה"מ אסור גם זה הבל. והמנהג והפיי הנכון מ"ש רבינו הואיל וידעינן בקביעא דירחא לפיכך בי"ט שני של ר"ה ועצרת וי"ט אחרון של חג ופסח והרי אף בזמן הזה אסורים נמי לפי פי' זה. ואחרים אמרו שחמור חולו של מועד מי"ט שני לא היי דרכן לשנותן עד שיתעכל הבשר שנותנים אותו בארונות ואעפ"כ לא הותרו הכוכין אותן לפי שעה ולאחר המועד קוברין אותו בקבר וכוך ה"ז גנאי גדול למת ואסור שאף הן מדתו של אדם א"ו מהחלתן היו קוברין להן ולא כשנתעכל הבשר ואם כשמת במועד טומנין והלא בארונות היו נותנים אותו, ועוד ששיעור הכוכין מפורש בפי המוכר את הבית כפי במהמורות בל יקומו. ועוד אימתי היו קוברין בקברות וכוכין א"ת לאחר שנתאכל הבשר בזו בין תפירה לחפירה והמהמורות עצמן חפירה גדולה ועמוקה הן כענין שנאמר יפילם קנו מקומן ועוד שכיון שמהמורות עצמן בחפירה הן אף הכוכין מותרין שלא הלקו בכיוצא

רמונים אמריי דלשמר תלאה ועכשיו ששמר וא"צ לו משתמש בה לשאר צרכיו וכן דברי מן החדש דיו בכך להוציא ממראית העין הכא מוכחא מילתא דלשמר עביד וכי תולה בסוף מוכחא מילתי דהא א"א דשתי עד דעבר הלכך לא ידעי [דלחול] עביד וכי חזו בסוף דשותה מערים ושותה מן החדש אע"פ שמתחלה הוא טורח הוכיח סופו על תחלתו ומתרץ התם לא ברישא מקמי דיתלה בה שמרים הא תולה שמרים וחוזר ותולה בה רמונים אסור ואקשיי

דמשתתי הכי אבל בשאר ימות השנה אף על גב דאפשר לאו אורה ארעא הוא למישתינהו ומפרקיי תרגומא זעירא בין הגחות שלו ולפיכך החיר רשב"ג משום דאורה ארעא נמי הוא במשתתי בהכי שרי ולא דמי' למתני דמתני שמרים הן שא"א לשתותן כלל והו"ל בורר ומש"ה אקשי' עלה מדרשב"ג דאמר טורד אדם חבית ויינה ושמריה כו' אלמא כיון דאפשר **אבל עכורין לא.** פי' אע"ג דאפער למישתינהו הכי כיון דאיכא פסולת הו"ל בורר ואסור בייש ממין:

כמשמרת דאע"ג דלאו משמרת ממש הוא שהרי עוברים השמרים בה כיון דאיכי קיסמין לא ליהדק איניש צבתא (צינייתא) אפומא דכוזא (דכוזני). פי׳ לשמור בה משום דמיחזי עכורין:

וכשמגיע לניצוצית משליך הן ופסולתן ולאו בורר הוא כדפירש"י ז"ל: **ניצוצית.** היינו טנופי דאמרי וא"ל ניצוצית לר"פ לא חשיב ואינן מקפידין למצותו כ"כ דבי רב פפא שפו שיכרא ממנא למנא בצבתא וא"ל רי אהא מדיפתי לרבינא והא איכא ומוופע במגרב בהו ולא עברי, למשמר דמי:

כיון דר"ה שרא בכיתנא לא הוה אמר ותפשוט ליי אלא מקשי קשו פשטי אהדדי: בכיתנא ולישנא דגמי דייק כדאמריי ותפשוט ליי למר מסודרא ואלו הוה ר"ה אסר בסודרא מפרש דר"ה פשט ליי בסודרא להתירא ואפילו הכי קס"ד דכיתנא אסור ושרא ליי ר"ה אפיי אסור דאולידי היורא הוא ואם כן תימה הוא למה לא כתבה רבינו הגדול ז"ל ונראה שהוא הכא מיחזי כי אולידי חיורי הכא לא מיחזי כי אולידי חיורי. רש"י ז"ל פירש שהסודר 1년 신전

Th Lax

ביד של סכין בעץ הפרור ואינו הושש אין מרסקין דבילה וגרוגרת ואת החרובין לפני זקנים ועוד אשכחן דתניא בתוספתא דתני אין כותשין את המלח במדוך של עץ אבל מרסק הוא שוחקין את הפלפלין בריחיים שלהן בריחיים הוא דפליגי משום דהוה טוחן הא כדרכן מותר הכי הוא דמ"ש מתבלין שנדוכין כדרכן ואפיי מלח בהצלאה נדוך בכל דבר ותנן נמי אין דמוקי לה ביום טוב ואיכא דמוקי לה בשבת והכריע הרב ז"ל כמאן דמוקי לה בשבת ודאי הא דאמרינן **הני פלפלי מידק חדא חדא בקתא דסכינא שרי.** כתב רבינו הגדול ז"ל דאיכא

בשבת אבל מרסק הוא בעץ של סכין ביד הפרור ואינו הושש שמעי השתא דכל דמשני אפילו בשבת שרי ומיהו בפלפלי דמטחני טפי וצריכי מידק טובא פליגי והלכתא כרבא:

לא ליצדד אינש כובא בארעא דילמא אתי לאשוויי גומות. פירוש לפי שהכובא צריכא מקום שוה לישב בודאי איכא גבשושית מצדדה וכל עצמו אינו מצדדה אלא שחניה במקום השוה ולא תתנדנד לפיכך חוששין שמא ישוה הגומות בצדוד הכובא או שמא אפילו ביד וכן בקנוח הטיט חוששין כן מפני שהוא מקנחו בגומות שבמקום שוה אינו מתקנח יפה לפיכך

בוא דאפילו לאחזו בידו והתינוק מהלך ברגליו אסר ליי רבא דלמא נפיל ואתי לאתויי, ולא נראה לי. אבל רש"י ו"ל כי דלה"ט דחיישיי דילמא אתי לאתויי טעמא לאו משום טלטול מטלטל דינר ולא יעמוד אצלו בקרוב די אמות והאוחזו בידו נמי לאו מידי עביד ליי, כן דכל היכי דלא עביד איהו מעשה ולא שייך בטלטול זה מאי גזרי' שלא יראה אדם חינוק גדול. ומיהו כל היכא דלא מטלטליי לחינוק שרי דלא גזריי משום דלמא נפיל ואתי לאחויי להתיר אותו טלטול קטן שהוא אסור בעצמו משום געגועין כדי שלא יבא אף לידי טלטול שטלטלה אף ביד חינוק כטלטול דמי ואתי לאחלופי בטלטול בידים אי נפיל ליי, לא רצו אבן אפילו דינר גמי. ומפרקי' אבן אי נפלה לא אתי לאתויי דינר אי נפיל אתי לאתויי וכיון אסור אלא אי אמרת כל דלאו צורך תשמישו הוא לא מבטיל ליי והכא משום געגועין התירו ביד תינוק אלא משום אביו שהוא נוטלו מסרוהו לו וכמאן דאב נקיט דינר בידי׳ דמי ומ"ה ליי לגבי תינוק הוא הואיל ואורחיי בהכי אבל דינר לאו אורח ארעא ליתן דינר בלא כיס חולי היינו דשרי לי' אבן משום דכמאן דמבטל לי' גבי חינוק דמי וכיס נמי כמאן דמבטל אייה מאי איריא אבן אפי דינר נמי. פי' אא"ב בחינוק שאין לו געגועין ואין בו משום עבנן מודו אפשר לומר דילמא אין נוחנין כיס אלא בצוארי חינוק קטן אבל לא משיגדיל: לדרבא כר"ג לוקמה בתינוק גדול שהולך בעצמו ויש לו דעת בהילוך כאדם גדול ואפיי שבקטנים ככפות דמי ואפילו ר"ג מודה נמצאו ג' דינים בקטנים. ומיהו ק"ל ל"ל לאוקמי אסור לדדות תחלה וכן בבהמה דלא פליג ר"ג התם כלל ולפי סברתינו בפרק המילה שקטן סמיכה דמשרביט נפשיי וה"ל כבהמה פלוגתא דרבי נתן ורבנן. ומיהו אפילו לר"ג בגורר לו דעת בהילוך והולך ברגליו לא משרביט אבל הכא בתינוק גורר שאינו יכול לילך בלא עצמו ול"פ רבון התם, וכמו שפירש רש"י ז"ל. א"ל התם בנוטל אי ומניח אי כיון שיש מפנין האשה מדדה את בנה ברה"ר ולא גורינן דילמא אתי לטלטולי משום דאדם נושא את רבנן לרי נתן באדם ול"ק דתינוק משרבט נפשיה כבהמה. ואי קי, הא דאמרינן בפרק גמרא: **ולחייב משום תינוק, רבא כרבי נתן סבירא ליה.** איכא דקשי ליי והא מודו ליי חוששין שמא יתכוין אבל בלא מתכוין מותר דקי"ל כר"ש:

מעוור:

פרק כא נוטל אדם את בנו

מאן תנא דבל היכי דאיכא התירא ואיסורא בהתירא טרהי. באיסורא לא טרהי. פיי לפי שכיון שהאבן מונחת ע"פ חביות שיש בה יין שהוא צריך לו ולא נעשית חבית בסיס לאבן אלא דין הוא שתנטל משם היי ראוי שתעשה אבן זו כפסולת שבאוכל שהוא עפרויות ומנופת ואף על פי כן ניטלין בפ"ע ה"ג תנטל בעצמה כדי שיהיו המשקין שבחבית מתוקנין לאכילה דמ"ש מאבן שעל גבה מאבן שבחוך הפירות עצמן דניטלת כפסולת שבאוכלין אלא מפני שפסולת מרובה אין טורחין אלא בהיתר דהא צריך למשקלה לחבית כדמפרש ואזיל:

रान तदार

כר"י מותר הוא דהני כיון דלא אפשר להניח עליהן או לעשות בהן הכנה מבע"י לכתחלה אף על גב דס"ל כוותי' משום דהוא אדם חשוב מצריך להו רפתא. ועוד אמרו דלרבא דסבר רבינו תם ז"ל מפרשים דגרעיני תמרים כולהו מותרין לר"ש דחזו למאכל בהמה ושמואל לדשמואל ורבא אף על גב דקי"ל לא אמרו ככר או חינוק אלא למח בלבד. ובחוספי בשם לגבי מעות הכא גרעינין בטלי לגבי הפת וקליפין לגבי טבלא ומפני זה כי רביי הגדול ז"ל דהיינו מחניתא מעות שעל הכר. והראב"ד ז"ל אמר התם אף על פי שלא ייחדה בטלה נופלין, וכן אם הוצרך למקומה מטלטלה ועודן עליו עד המקום שהוא צריך להניחה שם בטלטול קאמר לו שאינה מטלטל לצורך גופה להדיי בלא ניעור הא אלו רצה מנער והן ואי קשיי הא אמריי בפי כירה במטה שלא יחדה למעות אסור לטלטלה י"ל התם אסורה כולה ומנערה ה"ג הוא שמטלטל הטבלא עם הקליפין שעליי עד מקום החנות ומנערה שם. אינו נעשה בסיס שכל עצמו אינו עושה כן אלא לזורקן וכן זו ששנו לב"ש מסלק את הטבלא בפת דמיא למעות שעל הכר שמטלטלין ועודן עליו לפי שעיקר הטלטול בדבר המותר ודאי לא מסיימי בגמרא ס"ל כשמואל דאמר עושה אדם כל צרכיו בפת וכיון שעיקר הטלטול שמואל לטעמיי לפי שהפת נעשה תשמיש לגרעינין אבל במניה ככר על המת ועל הארנקי בליקנא דמיא דודאי גרעיני הוא דיהיב בגווה ולא ליקנא עלייהו דגרעיני והיינו דאמריי איסור ודשמואל נמי הכי הוה דמנח להו אגב ריפתא ומטלטל ריפתא ומטלטלי אגביי דומיא ע"י דבר היתר המונח עליו דומי' דמת בככר או תינוק למטלטלי גוף המותר אע"פ שיש עליו לא אמרו ככר או תינוק למת בלבד ואינו נכון בעיני לפי שאינו דומה מטלטל גוף האיסור וה"ג משמע (בפ"ק) דביצה. והא דמטלטל להו אגב ריפתא י"מ דלא ס"ל כרב אשי דאמר מיוחדין אלא להסקה. והא דשדינהו רב לחיותא בפרק ב"מ בי"ט מתוך שראוין להסקה ס"ל בפ"ק (יט:) ובפרק בתרא דמכילתין (קנו:), אבל בשבת אינן ראוין לכלום לפי שאין עסקינן דביו"ט שרי לטלטלינהו דחזו להסקה ואף על גב דשברי כלים נינהו שמואל כר"ש הא דאמרן בגרעיני פרסיתא **שמואל מטלטל להו אגב ריפתא.** משום דמוקצין הן בשבת

המותר לאדם חשוב ודברים משובשין הן ויש לי להשיב עליהן הרבה, ומה שפירשתי נכון

ITLIL:

פרק כב חבית

הא דחני **נתפורו לו פירות בחצירו מלקט על יד על יד ואוכל אבל לא לתוך הסל.** לא נתפרש לי מ"ט אלא שראיתי עניינה בתוספתא שהיא שנויי כך פירות שנתפורו מלקט אי אי ואוכל נתערבו לו פירות בפירות בורר ואוכל בורר ומניח על השולחן בורר ומשליך לפי בהמתו בדק אלו בפ"ע ואלו בפ"ע או שליקט מתוכן עפר וצרורות ה"ז חייב. לפי וה נראה שכשנתפורו במקום עפר וצרורות עסקי ואסור ללקטן ולתתן בתוך הסל משום דמיחזי כבורר ואפיי בפירות גסין ולהכי קתני שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול אבל לאכול מותר והיינו דקתני בגמרא בחצירו ולא קתני בבית מפני שסתי חצר יש בו עפרוריוי

הכי ס"ל ופשטא דמילתא דרי יוחנן הכי אתיי ורבי יצחק ור"י אמרו דבר אי כדאיתא התם ביצה נמי בלועה ועשויי לצאח וי"ל ר"י סבירא לי , דבכל פירות פליגי ומשמע דרב נמי בהכי דמי' לזיתים וענבים דמה זיתים וענבים משקין שבהן בלועין ועשוין להוציא מהן אף דליכא משום שמא יסחוט כנ"ל אבל ביצה כיון דעבידא להטיל ביצים ולא מפסיד אוכלא פירות דעבידי לאכילה ולא למשקין וכשאדם סוחטן הוא מפסידן מלאכילה לא גזרי' בהו דלאו בני סחיטה נינהו כ"ש בביצה דהו"ל למישרי דלא שייכי בי' סחיטה כלל. וי"ל שאר שובו גוירה דשמא יסחוט והא פירות גופיי שרו שהרי מודים חכמים לר"י בשאר פירות שהוא משום שמא יסחוט וכדפירש"י ז"ל. וק"ל עלה דההיא דאסריי ביצה משום משקין וה"ט דרבנן ואיכא התם מאן דמפרש טעמא דכל איסור נולד גזירה משום משקין שזבו דביצה משמע דאפיי מאן דל"ל נמי נולד משקין שזבו אסורין משום גזירה שמא יסחום דבני סחיטה נינהו יהיב דעתיי פי' והו"ל משקין דאסורין דנולד הוא. ומיהו בפרק קמא ובכה"ג ודאי נולד הוא ואסור והיינו דאמרי' מודה הי' ר"י לחכמים בזיתים וענבים דכיון הוא ואין כאן משום נולד והכי מפרש לה בפ"ק דחולין ואם למשקין היוצא מהן משקה הוא שכשהכניסן לאוכלין היוצא מהן אוכל הוא דהא לא ניחא לי' כלל במשקה וכאוכלא דאפרת הא דאמר ר"י אם לאוכלין היוצא מהן מותר אם למשקין היוצא מהן אסור. משום וצרורות ונמצא בורר משא"כ בבית שהוא עשוי להתכבד ככל יום:

בגמרא, וזה יותר מרווח: רסבר רי יהודה סתם אסור. כתי רש"י ז"ל דה"ה דהוה ק"ל אי רבנן קתני לה דהא מידי דלרבנן הוה משקה לרבי יהודה לא הוי משקה וכן פירש בהא דאמריי השתא ומה זיתים

הממי אינן מקבלין טומאה וטהורין, וכ"פ ה"ר משה הספרדי ז"ל: רובן לאדם אלא לארצות ולאילנות ורוב החלב לאדם וכן הוא ודאי דמי גשמים שירדו על שתחלתן וסופן משקה ואין מטמאין אלא לרצון אמר לנו לא אם אמרתם במי גשמים שאין במשנתי, בשלהי מס' מכשירין אר"ש מכאן ואילך היינו משיבין לפניו מי גשמים יוכיחו ומ"ש משום מי גשמים טעם אחר הוא במי גשמים לפי שהן עשוין לקרקעות ומפורש הוא וממאין קתני לומר דהוה משקה ולא הוי משקה כרפירש"י ז"ל והלכך כל דהוי משקה ממא. דכל שהן משקין בסתמא ניהא ליי וטמאין דמתניי לאו לענין הכשר בלחוד תנן אלא טהורין לענין טומאה דסתמן אפי' בענבים לאוכלין זו היא הקושיי. ואעפ"כ אינן דברים נכונים, אלו דברי זה הרב ז"ל פי' לפי' מ"ש דגבי שבת סתם תותים כמפרש למשקין ומאי שנא משקין ואינן מכשירין אלא לרצון ומ"ה לא מקשי אלא לר"י ומסתם בלבד מתותים ורמונים מודין דמשקין הן בזיחים ועובים אפילו הכי לא מכשירי דומי, דמי גשמים שתחלתן וסופן במשקה ואפ"ה הוי משקה והו"ל נולד ואסור בשבת אבל לענין הכשר אף על פי שכולן גב דלאוכלין קיימי שהיוצא מהן משקה הוא ואפילו שלא לרצון דגלי דעתיי דלא ניחא ליי לרצון סתמא. ורבון אפילו בתותים ורמונים ור"י כזתים ועובים כולהו סבירא ליה אף על ניחא ליי טהור וכי קא מקשה לר"י בדוקא קא מקשי ליי מאי לאו לרצון דניחא ליי שלא (ס"ל) זתים וענבים טעמא אחרינא הוא ואף על גב דמשקה הוא כיון דשלא לרצון הוא דלא וה"ר משה ב"ר יוסף ז"ל כי מעמא משום דיהיב דעתיי לבסוף וגזירה שמא יסחוט אבל לגבי מפי טובא ועוד דלגבי משקין ולאו משקין ל"פ ומדר"י נשמע לרבנן דסתם משקין הוו. מותים ועובים מדרבון וא"ת ולימא לי' מתני' רבון הוא ולא תיקשי ל"ק דהא עדיף תירוציי נינהובסתמא דסתם כמפרש דמי למשקין ומ"ה מקשי מק"ו דתותים ורמונים ומדר"י ולא ומוקצה בכ"מ אלא בתותים ורמוני' דשרי ר"י לאוכלין ואסר למשקין ולסתם ש"מ דמשקין עלייהו אסורין שמא ימלוך עליהן לסחטן א"נ לר"י גזירה משום נולד דאיהו אית לי' נולד לומר משום דחשיב להו משקין הוא אלא משום גזירה שכיון שדרכן לסחום אותן וממליך דהא דמו למשקין וכן בזיתים וענבים לר' יהודה כיון דאפילו הכניסן לאוכלין אסור א"א דלאו משום דמשקין נינהו אלא משום דגורי' בהו משום שמא יסחוט או אטו זיתים וענבים דכיון דאמרי רבנן אפילו בתוחים ורמונים שהכניסן לאוכלין היוצא מהן אסור שמע מינה ניחא לי והוי טפי גלוי דעתא מהכניסן לאוכלין. ויש לפרש דמדרבנן ל"ק לי' כלל משום מהן אסור אלא אלומי אלים לאקשויי. והא דמפרקי' שלא לרצון דגלי אדעתי' ואמר לא לכ"ש דהו"ל לאקשויי זיתים וענבים אזיתים וענבים דקתני לעיל כרי יהודה לאוכלין היוצא ועובים דבני סחיטה נינהו שלא לרצון ולא כלום תותים ורמונים דלאו בני סחיטה נינהו

דף קמד ואבייע שאני סלי זתים ועובים דכיון דלאיבוד קיימי וכוי. ואי קי הא הבוצר לגת הוכעיר

6It

ואפיי בסלים שאינן מזופתין, י"ל התם בבוצר לגת בפיי גזירה משום קופות זפופוי שהרי י י י

עשוי הוא לבצור בהן דהא למשקין נינהו הא בבוצר סחם בסלין לא גזרו:

אלא מאי אית לך למימר וכוי. פירש רש"י ז"ל והכי מפרש ר"ל לבריי דלעיל סוחטין

בפגעין ובפרישין כדי למחק הפרי ולא לצורך משקה אבל לא ברמונים ואפילו למחקן דשל

בית מנשיא היו סוחטין אותן בחול לצורך משקה הלכך בשבת אסור ואפילו למחקן הואיל

ואיכא חד דעביד לשם משקה דלמא אתי למיעבד הכי ולא מחוור לי אלא תרדין כתותים

ורמונים ובכולהו אמריי דלאו בני סחיטה נינהו כלומר שאין סתמן לסחיטה כעובים. והיינו

דאמריי אלא כדר"ח כלומר ה"ט דחיישיי לבית מנשיא בן מנחם מפני שזה נהג כמנהגו

ואחשבינהו וכדר"ח דאמר תרדין שסחטן פוסלין את המקוה בשנוי מראה והא לא בני

מחיטה נינהו דרובא דעלמא לא סחטי להו אלא כיון דאיכא מיעוטא דסחטי להו וזה נהג

כמנהג אותו מיעיט וסחטן למשקין וחשבן הו"ל משקין ואלו בשאר פירות שאין שום אדם

סוחטן למשקין אעפ"י שזה סחטן בטלה דעתו אצל כל אדם ונכון הוא וכ"נ מדברי רבינו

כלשון הזה ודקס"ד בהא דאמר ר"ח מדברי רבינו נלמד חולב אדם וכוי דבשבת הוא לאו [מרקדין], שכל אלו מעטן הכתוב כדמפורש התם. ולרבינו הגדול מצינו בתשובותיו שכתב היום שהרי התירו נמי לשמר בתלויי שהוא תולדה דבורר ואין בוררין בי"ט ואין (מדקדקין) ממנו לימים הרבה הא בכגון זה שדרך לחלוב בכל יום והוא נפסד מיום לחבירו מותר לצורך נפש ושמרתם את המצות במסי ביצה ה"מ דישה בעלמא שדרך בני אדם לדוש הרבה ולתקן ליומיי לאוכל מותר ואף על פי שאין דשין בי"ט כדמפיק לה בירושלמי מאשר יאכל לכל שזבו דהוא משום שמא יסחוט ובהן עצמן י"ל שמא יחלוב לגבן דהוי דישה אסורה הא אסור דהו"ל נולד ומעיקרא לאו משקה והשתא משקה א"נ כל למשקין גזירה משום משקין ולדברי רביי ז"ל דמוקי לה בי"ט ל"ק דכל תיקוני מיכלא בי"ט שרי ומיהו לתוך הקערה דבהמה גופה ודאי דפסולת הוא ולא חזיי לאכילה כדאיי עם חלבה והו"ל תולדה דדש ואסור. אוכל בעלמא הוא אלא חולב נהי נמי דלאו משקה הוא אמאי שרי הא כמפרק אוכל הוא האשכול כי סחיט ליי נמי לתוך הקדרה שיש בה אוכל שרי דלאו מפרק הוא אלא כמפרד לפנים, היכי גמר להכריה מדברי רבינו בשלמא גבי אשכול של ענבים כיון דיכול לאכול דמי וכיון שכן אף בשבת נמי לישרי ובאמת דבר הלמד מענינו דבשבת קאמר. מ"מ צריך צערא אלא מאי אית לך למימר דההיא שאני כרפרשה רבינו ז"ל דכחולב לתוך הקערה נוהגין שיונקין מן הבהמה בי"ט אבל בשבת אסור הא התם אפיי בי"ט לא שרו אלא משום **הקערה.** פירש רבינו הגדול ז"ל בי"ט ולא ידעתי מי הכניסנו בצרה הזאת אם מפני שאמרו הא דאמר רב הסדא מדברי רבינו נלמוד הולב אדם עו לתוך הקדרה אבל לא לתוך דגדול ז"ל:

את הבהמה אוכל או פסולת, אלא כמו שפירשתי עיקר: בי"ט דחזיי לאכילה והו"ל אוכלא דאפרת ואין זה נכון שיהא איסור שבין שבת לי"ט עושה לאכילה הו"ל כבורר אוכל מתוך פסולת ופסולת נפיש דהיינו הבהמה אלא מפרש לה ר"ת במסי ביצה (יא. ברי"ף). ובתוסי מצאתי בשם ר"ת ז"ל הואיל ובהמה בשבת לא חזיי בשבת דעלמא תשתרי ולא אסרי' לי' משום מוקצה וכבר פירשתי זה בס' מלחמות השם מוקצה הא כל שלא עבר על השבת אפילו בשוגג ממילא, הותרה כדאמרינן בביצה שנולדה מוקצה שקפץ מעצמו אוסר אלא למלאכתו כגון שוחט בשבת שאסורה לעלמא נמי משום איסור יאסר נמי הלבה, י"ל אה"ג ומדברי שמואל למד ר"ה דל"ל מוקצה ונולד א"ג אין שהוא חסר בישול הלכך אין כאן משום מלאכי רישה. וא"ח וכיון שהעז מוקצית מחמת אוכלין דהא הזיא לגוים ולחולה וחזיא למחר אטו בשר חי בשבת אין תורת אוכל עליו מפני על פי שהיא אסורה לשחוט בשבת אין איסור זה מוציאתה מתורת אוכל לעשותה פסולת לדישה כל זמן שהוא בא לאוכל לפי שהוה מפרד אוכל מאוכל שהעז עצמו אוכל הוא ואף לישנא דגמרא. ועוד יש לי לפרש ולומר דגבי חולב לקדירה דאפיי בשבת שרי דלא דמי למפרק וכי אורחיי קעביד אסור ולא החירו אלא שבות בשינוי דהיינו יונק והכי משמע נמי פיי שם בדבריו שהחולב מפרק גמור הוא וכן י"ל שאע"פ שהחולב מדבריהם כיון דדמי גמורה הוא הוו ינקי ועוד שעיקר רפואות הגונה ביניקת החלב כשהוא רותה. מיהו רש"י הדומה לדש ומדינא מוחר היי לחלוב אלא משום דאתי לאחלופי בסחיטה כיון דמלאכה אלמא בכולהו פליגי. ודאמריי התם מפרק כלאחר יד איונק וה"ה לחולב שאין זה מפרק והמחבץ החולב והרודה חלת דבש חייב חמאת דר"א וחכמים אוסרין משום שבות וכוי הדא דאת אמר בחדש אבל בישן מחלוקת ר"א וחכמים דאיתפלגון המכבד והמרבץ המגבן שנאוה כאן וכי אבות מלאכות או תולדותיהן באו לפרש בברייתא זו ועוד שמצינו בירושלי ומשמע דל"פ רבנן עליי דר"א בהא א"נ לאו דברי ר"א אלא ד"ה אינו מהוור שא"כ למה הקערה דמלאכת משקין הוא לא הותרה בי"ט ע"כ. ומה שאמר דחולב חייב משום מפרק לעשותן מעי"ט שרי הולב נמי בתוך האוכל שרי ואף על גב דמלאכה הוא והולב לתוך יד הוא הא חולב בידו מפרק גמור הוא ומתוך שמלאכת אוכל נפש בי"ט בדברים שא"א ומההוא דאבא שאול שמעת דחולב הוא חייב משום מפרק דאמר לענין יונק מפרק כלאחר מלאכו' ולא מן התולדות אשתמיטתי' הא דגרסי' בפרק המצניע ת"ר החולב והמגבן כו' הכין הוא מלחא דהא ליכא מאן דשרי בשבת ודקאמרת שלא מצינו חולב שהוא מאבות

דף קבה ה"ג: וכ"כ בכל נוסחי דוקאני וזה הוא גרסתו של רבינו הגדול ז"ל: אר"פ דכ"ע משקה הבא לאוכל אוכל הוא. וה"פ: דמעיקרא קס"ד דהאי משקה של ענבים נ"ט בפת ומפני כך הוא נעשה אוכל וה"ט דמ"ד לא הוכשר דאי אינו בא לאוכל מ"ט ובא עכשיו ר"פ ופי' אם

משקה זה בא לאוכל הוא דכ"ע הוי אוכל אלא הכא אין משקה זה נ"ט בפת כלל אלא בעוד שהוא לח האור מהבהבו ושורפו ונמצא שאינו בא לאוכל ואין נעשין כן אלא שלא ישרוף האור פנים של לחם וטעמא דמ"ד לא הוכשר מפני שהוא משקה העומד לאיבוד דקטבר לאו משקה הוא, כן נ"ל. אבל רש"י ז"ל הגיי, דכ"ע משקה הבאי לאוכל לאו אוכל הוא ולא אתי' אליבא דהלכתא דקי"ל אוכל הוא כרב ושמואל:

रान तदार

הא דחנן מי מערה. דומי דמי טברי דאינון חמין. ומ"ה קחני הרוחץ דיעבד אין לכתחלה לא בחמין שהוחמו מע"ש הוא דאסורין ברחיצה ומותרין בשטוף לר"ש. והא דקתני מערה אורחא דמילתא קחני שהוא מעמיד חומו מע"ש לשבת אבל מי טברי אפיי במקוה מותר ואין זיעה אסורה אלא בתולדת האור במרחץ שלא יהיו רוחצין ואומריי מזיעין אנו הא בחמי טבריה שרחיצתן מותרת אף זיעתן מותרת. אבל רבינו הגדול ז"ל אמר מערה מיטללא ונפיש הבלה ואתי לידי זיעה נראה מדבריו שמערה של חמי טבריי שהיא מותרת ברחיצה ונפיש הבלה ואתי לידי זיעה נראה מדבריו שמערה של חמי טבריי שהיא מותרת ברחיצה במקומה עומדת לגמרי לאסור בכולן וכ"כ הר' משה תלמידו כדבריו ז"ל. ומיהו לא מחוור לנו דאי כולה מתני בחמי טברי להשטף ודאי מותר הוא אפי לר"י דרחיצה נמי מותרת ישל המבנה זיים במקומה במינה ליבא זיים

שלא במקום זיעה דשיטוף ליכא זיעה:

הא דתניי רי נחמיי אומר אף בחול אסור משום הפסד אוכלין. פיי רבינו הגדול זייל

דוקא בדלא מצטער ועביד כדי לאכול הרכה לפיכך אסור אבל היכי דמצטער שרי

דהפסד דגופי עדיף ואפילו ליכא חולי והיינו דרי יוחנן דאמר ביד מותר אלמא ליכא

משום הפסד אוכלין ומשמע ליי דלייפ רבון עליי דרי נחמי אומר אף בחול אסור משום

מדה מגונה ביותר ואינו נאה לזרע קדש: חניי רי נחמי אומר אף בחול אסור משום

הפסד אוכלין. פיי רבינו הגדול זייל דוקא בדלא מצטער ועביד כדי לאכול הרכה לפיכך

אסור אבל היכי דמצטער שרי דהפסד דגופי עדיף ואפילו ליכא חולי והיינו דרי יוחנן דאמר

ביד מותר אלמא ליכא משום הפסד אוכלין ומשמע ליי דלייפ רבנן עליי דרי נחמי וברוך

שבחר בדבריה שזו מדה מגונה ביותר ואינו נאה לזרע קדש:

रान तदात

אייל השאילני לא אחי למיכחב הלויני אחו למיכחב. פירשו המפרשים מפני שסחם הלואה ל' יום ושמעי' מינה שאין סחם שאלה ל' יום כדברי מקצת המורים אלא כל אימת דבעי [המשאיל] מיהדר לי'. והא דאמרי' (מנחות מד.) טלית שאולה ל' יום פטורה מן הציצית לאו משום דסתם שאלה ל' יום אלא משום שאין אדם עשוי להשאיל יותר אבל עשוי הוא להשאיל שלשים יום ומדעתו אבל שלא מדעתו לאלתר מהדר ליה. ואקשיני וכיון

ולא אתי למיכתב:

דבחול זמנין רבעי מימר הלויני בכגון זה (שחוזר) [שאינו חוזר] בעינו ואמר ליה השאילני אתי למיכתב שאין לשון זה עיקר ואין משגיחין עליו בשבת נמי אתי למכתב ופריק בחול ליכא קפידא אבל בשבת הואיל (ואסרי) [ואמרי] ליה רבנן למימר השאילני אפילו בדבר שאינו חוזר בעינו מידע ידע שלא אמר זה השאילני אלא לומר שזמן הלואה זו כזמן שאלה

פרק כג שואל

הא דאקשיי בשבת הוא דאסר אבל בחול שייד וכרי. ולא אקשיי השאילני ליתסר מה"ט גופיה הוא שסתם שאלה כל היום אין חוששין שמא יוקרו החטים עד שיהא רבית בככרות אבל בלשון (שאלה) [הלואה] שהוא לזמן מרובה חוששין שמא יוקרו החטים הרבה ונמצא רבית אפיי בככרות. מ"מ ק"ל, וכי להלל משעת הלואה הוא אסור והלא אפיי סאה בסאה רבית אפיי בככרות. מ"מ ק"ל, וכי להלל משעת הלואה הוא אסור והלא אפיי סאה בסאה אינה אסורה דל"ל בה (אלא) משעת הלואה עביד ליי שומא אלא לוה אדם סאה (בסאה) לכתחלה אם הוזנו נותן לו חטיו ואם הוקרו נותן לו דמיהם. וי"ל לפי שאין הנשים מקפידות לכתחלה אם הוזנו נותן לו הלואתן מתחלה עד שיעשנה דמים גזירה שמא יוקרו ולא תרצה לשום שלא תראה כצרת עין א"ג שלא תדע ביוקר החטים לפיכך הצריכו לשומן מתחלה וכר משמע בלשנו ההאמר והלל אופר המעא נותר החטים

וכך משמע הלשון דקאמר והלל אוסר שמא יוקרו החטים: ה"ג וכ"כ בכולהו נוסחי: אא"ב גיתוה ליחבע מש"ה משמט דקרינא ביה לא יגוש אלא
אי אמרת לא גיתוה ליחבע מאי משמט. פי' אי אמרת מאי משמט שלא יגוש הא שמוט
ועומד הוא ואי אמרת משמט שצ"ל לו משמט אני אמאי הא לא קרינא ביה לא יגוש. ורש"י
ו"ל [מחק] אא"ב וכו' שלא לצורך משום דפירש מאי משמט הא שמוט ועומד הוא ואינו
מחוור שא"כ יכול היה לתרץ כי סיפי שצ"ל משמט אני אלא ש"מ מתרוייהו נמי מקשי

הא דרבא בר עולא דמערים ערומי. איכא לפרושי שאפיי היו חובעין ממנו בדין כיון דתפס תפס ואע"פ שלא ניתנה ליתבע לומר שאין ב"ד נזקקין לה אבל מ"מ אי תפס לא מפקינן מיניה. ואי קשיי א"ה כי אקשיי מסיפא דמתניי דקתני ואם לאו אינו משמט לימא דאפי הדר ביה ותפס מיניי משכון או מעות כשיעור מאי דתפס מלוה מדידיי מפקינן מיניה דכיון דתפס נפרע מלוה והשתא לאו הלואת י"ט מגביי מיניה אלא גזלתו של זה מוציאין מתחת ידו וה"מ דתפס מלוה מיניי מעות אבל תפס מיניי משכון וחזר הלה ולקחו לאחר זמן מידו אין נזקקין לו דהא לא קנה משכון והלה את שלו ראה ונטל. וי"ל שלא היתה הערמתר מועילה לו לרבא בר עולא אלא שהיה בעל דינו בוש מליתבע ממנו ולא מסתבר שלא אמרו

בודאי יודע הוא שעל אמונחו הלוהו ולא יכחוב אלא מיד יבקש ממנו ומיהו אם תפס תפס חכמים אלא שלא ניתנה ליחבע בב"ד כדי שלא יבא לכתוב ומכיון שאין ב"ד נזקקין לו

CLGL (:

1년 실험의

בשטרא לא מיחלף ועוד דתיקום מתניי קמייתי כד"ה ובדחייק הוא: פלוגתא דתנאי ואמוראי בדחייק בכותל ובגודא בשטרא מיחלף פליגי דסברא הוא גודא לעולם אסור ודכ"ע גודא בשטרא לא מיחלף כסתם ברייתא קמייתא והיינו דלא מוקמי' אלא (נימא) שמא יקרא וכשאין בו משום קריאה מותר והיינו חק מיחק בכותל הא דכתיבי מחיקה מצויי לו מותר והיינו כגון כותל דמידלי ואתי אביי למימר במחיקה ליכא לאפלוגי דרב ביבי ואביי תרוייהו לשוויי חלוק בגזירה דמתני אתו רב ביבי שמא ימחוק וכשאין לעולם אסור חק מיחק בכותל לעולם מותר. ובסי מלחמות כתבנו (ענין אחר) [לשון אחר], למחיקה לית הלכתא כותי' אלא כרבה דאמר אפי' גבוה שתי קומות הלכך כתיב מיכתב ביבי במ"ש גודא בשטרא לא מיחלף לקולא אבל במה שסובר דהיכי דמידלי ליכא למיחש למיהדר לאוקימתן קמייתא דאפרוך לה מדרבה. ולענין הלכה סמך רבינו ז"ל על דברי רב להו דרבה א"ל אה"ג אלא כיון דהא דרבה תנאי הוא מדתניא אין רואין במראה ניהא לן כתנאי ואמוראי נמי בהכי נימא א"ב דחייק מיחק ובגודא בשטרא מיחלף פליגי וכולהו אית ומידלי דשרי דומיא דנר אלא אורהא נקט חנא. ואי קשיא לך, ל"ל לאוקמי לפלוגתייהו דאית ליה גודא בשטרא מיחלף אפיי חייק ומידלי נמי אסור וה"ה לטבלה ופנקס דגבוה את אורחיו מכתב שע"ג הכותל אבל לא מכתב שע"ג טבלה ופנקס כר"א אתי' דאלו לת"ק ואביי מפיק ליה נמי מיניי ומיהו חנא דאין רואין במראה כותי' ס"ל. והא דתניא מונה אדם ענאי דפליגי עליי י"ל דרי אחא ודאי ליא סבר כוותיי מיהו רבה מוקי נפשיי כת"ק ורב ביבי וס"ל כוותיי. והא דאמריי, ודקא קשיי לך דרבה תנאי הוא לומר דלאו ד"ה הוא ואשכחן דגודא בשטרא נמי מיחלף ור' אחא מתיר דלא מיחלף ולרבה ת"ק משום שמא ימחוק נסיב, הכוחל בדכתב אכותל ומידלי ולא משום שמא ימחוק אלא ת"ק אסר לה משום שמא יקרא ולחרוייהו לא היישיי להא דרבה והא דחניא אבל לא מן הכחב ור"א מתיר מכחב שע"ג לא מיחלף למ"ד שמא יקרא חיישיי דגודא בשטרא נמי מיחלף ואיהו נמי לית ליה דרבה למ"ד שמא ימחוק לא חיישיי דלא ס"ל כרבה ומשום שמא יקרא נמי ליכא דגודא בשטרא לא לעולם דכתיב אכותל ומידלי. פיי לעולם כדאמרינן מעיקרא דכתיב אכותל ומידלי

מתכות דלא אשכחן ליה לרבה דגור מין זה אטו מין אחר שא"כ היתה גוירה לגוירה אלא המראות לד"ה מותרות בין קבועו' בין שאינן קבועות ולא גזרי' מראה של זכוכית אטו של קבוע כדגזר רבה בנר גבוה אטו אינו גבוה ור"מ התיר בקבועי דל"ל דרבה אבל שאר **הכא במראה מתכת עסקיי.** פי' ובה אסר ת"ק אפי' בקבועה משום דגזרי' קבוע אטו אינו

באותו המין שנגזרו בה גזירה ראשונה הוא שאמר רבה שהשוו חכמים מדותיהן ולא הילקו בו בין גבוה לנמוך ובין קבוע לשאינו קבוע חדע דאמרי אי אדם חשוב הוא מותר ולא גזרי אטו שאינו חשוב ובשמן נמי הילקו בין משחא לנפטא ולא גזרו זה מפני זה, וזה דעת רבינו הגדול ז"ל והוא האמת. ור' משה בן יוסף ז"ל פי' הכא במראה של מתכת עסקיני וכדר"נ העבת ומשום הכנה וה"ה לשאר ימים דגזרי הא אטו הא ותרצו נמי לענין שריפה הכא השבת ומשום הכנה וה"ה לשאר ימים דגזרי הא אטו הא ותרצו נמי לענין שריפה הכא בי"ט שחל להיות בע"ש ולפי שאין שורפין קדשים בי"ט וחדא מחתא נינהו וטובא אשכחן בי"ג אלו דברי הרב ז"ל. ואינן נכוניןדאי הכי ת"ק קאמר אין רואין במראה בכל מראה שבעולם ור"מ דל"ל דרבה היה לו לומר ור"מ מחיר כל המראות חוץ ממראה של מחכת שאינו קבוע. וא"ת דר"מ אסר בשאר מראות שאינן קבועות א"כ הא אית ליה דרבה דאע"ג עאיכא למימר מידכר גורי והאי דלא גזר בקבועה ע"כ משום דבין קבוע לשאינו קבוע לא

טעו אינשי: הא דאמר רייי אמר שמואל מותר אדם לומר לחבירו לכרך פלוני אני הולך למחר. לאו דוקא שיאמר כן בלחוד דהגדה זו לא מהניא ולא מעלה אלא אפיי אומר לו לשם אני הולך לך עמי מותר והוינן עלה מאין מחשיכין להביא פירות משום דלשמואל כיון דרשאי הוא באמירתו רשאי הוא בחשיכתו כאבא שאול וש"מ דמותר לומר לחבירו הבא לי פירות ממקום פלוני למחר שכן הוא עצמו עיי בורגנין ומחיצה מביא, ורשאי הוא בחשיכתו

ובאמירתו: מת נמי משכחת לה למיגזא ליה גלימא. וכן נמי לעשות לו ארון והיינו דקתני מתני' להביא
לו ארון ותכריכין כלומר לתקן ולהביא וכתבו בתוס' דשמעינן מהא שמותר לאדם לילך
בשבת לגינתו ולחורבתו שבתוך התחום להחשיך ולתלוש עשבים ושאר דברים הצריכים
לו שלא אסרו למיגז אסא לאחר דלא כלה אלא להחשיך על התחום דאינון עובדין דחול
אבל להחשיך תוך התחום מותר והא דאמרי' במס' עירובין ומייתי לה רבינו הגדול ז"ל לא
יטייל אדם בתוך שדהו לידע מה היא צריכה כיוצא בו לא יטייל אדם על פתחה של מדינה
כדי שתחשך ויכנס למרחץ מיד ההוא משום חשדא שכל הרואה אותו מטייל ועומד שם
מכיר ויודע שלכך הוא מתכוין שיכנס למרחץ, ומפני כך אסרוה:

דף קנא

הא דקאמר אבא שאול כל שאני רשאי באמירתו רשאי אני להחשיך עליו. דמשמע

דמילתא פשיטא הוא שרשאי באמירה דעסק המת והכלה ואומר לו לך למקום פלוני לא

מצאת במקום פלוני הבא ממקום פלוני לא מצאת במנהוכוי דוקא אמירה דישראל וה"ה

לגוי כלומר לך למקום פלוני במוצאי שבת והביא במנה ובמאתים הא לומר לגוי לך בשבת

והביא ודאי אסור שאפי הביא לצורך ישראל תני ואזיל במתני דאסור ואע"פ שאמורה

לגוי שבות בין שיאמר עשה מלאכה היום בשבת בין למחר דהיינו עמוד עמי לערב התירו שבות דאמירה דלמחר אפי' מישראל לישראל משום צרכי כלה ומת ולא התירו אמירה ולא מעשה בשבילו בדבר הנעשה בשבת שבזו חלול שבת ובזו אין חלול שבת וכן אינו רשאי באמירה דערב שבת וכדאמריי בפ"ק (יט.) גבי שליחות איגרות ואפיי במת וכלה נמי אסור דהא מתחלל השבת למחר וכל שהשבת מתחלל בשבילו אסור ובמלאכה הנעשית בשבת לא אמריי שכן דא"ה באגרות נמי נימא שאם יש שם מחיצות מביא דמשום שטרי הדיוטות

באו ממקום קרוב שיהא בהן בשעת הספד כדי שיעשו למוצאי שבת מיד. ומשום דסתם בעינן כדי שיבאו מאותו תחום. ומשום הכי קתני לא יספוד בהן ישראל משחשיכה. אא"כ קחני לעולם. משמע דבכדי שיעשו מותר. אלא ה"פ: דבין מתוך התחום בין מחוץ לתחום ומ"מ אין הפירוש הזה נכון. ועוד סיפא דמחניי קחני לא יקבר בהן עולמית. ורישא לא המקרבת אותן לידי ישראל ומלאכה הנאה היא שנעשית בשביל ישראל והלכך קנסינן. לכאן ולבקרו וללוקחן והארמי הביאן בשבילו לעיר והזמינן לו הרי נעשית בהם מלאכה צריך להן באותו מקום לשום ענין המותר. אבל מחוץ לתחום כיון שאין ישראל יכול לבא בשבת וכאן וכאן הי' יכול לילך ולבקרן וליקה ממנו בשבת. ולהשתמש נמי בהן אם היה לי רחוקים ממנו די אמות או אלפים אמה כאן וכאן לרשותו של ישראל אינו יכול להביאן מישראל זה. כמו שהיו רחוקים ממנו באותו מקום שבסוף אלפים אמה שהובאו משם. דמה בשביל שום מלאכה של ישראל בהנאה שהרי החלילין בביתו של ארמי רחוקים הם בשבת ישראל לוקחין ממנו בשבת. לפיכך אם הביאן מתוך התחום מותרים מיד שלא נעשה בהן ועל דרך רחוקה נתרץ לדברי הרב ז"ל, דהכא כשהביא ארמי חלילין למכור עסקינן שאין מה לי חוץ לכמה תחומין. מ"מ נעשית בהבאתן מלאכה בשביל ישראל ואסורין לעולם. לנו בפלוגתא דרב ושמואל. אין לה ענין בפירוש הזה. מה לי חוץ לחומה ותוך לחומה. בשביל ישראל. והלכת אחר איסור תחומין. וכן כל ענין הגמרא חיישינן שמא חוץ לחומה מלאכה גמורה בשביל ישראל. ומה ענין תחומין לכאן הנחת איסור אב מלאכה הנעשית חוך התחום נמי אסורין לעולם. דהא מ"מ הביאו ארבע אמות ברה"ר. ונעשה בהן איסור ואנו חמהין ע"ז הפירוש. כיון שהוא קונס על איסור המלאכה לעולם. כשבאו ממקום קרוב דאין דרך להביא חלילין אלא בשביל מת. אלא אם כן באו ממקום קרוב. מתוך התחום. יספוד בהם ישראל לעולם קאמר. וקנסא הוא משום דמוכחא מילתא דבשביל ישראל הוא. יקבר בהן עולמית. פרש"י ז"ל, ארמי שהביא חלולין בשבת כשהביא בשביל ישראל לא קרוב. עשו לו ארון הפרו לו את הקבר. יקבור בהן ישראל. ואם בשביל ישראל לא ותכריכין. ארמי שהביא הלילין בשבת. לא יספוד בהן ישראל. אא"כ באו ממקום מחניי: מחשיכין על התחום לפקח על עסקי כלה ועל עסקי המת להביא לו ארון ליכא באגרות שלום ושל עסקי רבים, וכולן אסורין:

מערב י"ט לא יטול מהן בי"ט אלא אם כן ידוע שניצודו מערב י"ט. ומעשה בארמי אחד יהודה. אם כן קשיא להו הא דחנן (ביצה דכ"ד ע"א) מצודות חיה ועופות ודגים שעשאן איסור הוצאה והעברה ברשות הרבים. וכן בחמין שהוחמו בשבת תלינן לקולא כדאמר ר' דשמואל לקולא תלי בכל מלאכת שבת אפילו בשל תורה כגון הבאת חלילין הללו. דאיכא פרש"י ז"ל. וסיעתא דשמואל מדרבי יהודה דתלי ברשות. וקשה לי לפירוש הזה. אם כן התחום לנו בע"ש. ומצאו חיישי' להקל כגון חיישי' שמא באמבטי עיברה לדעתם. וכך בביתו של ארמי. ושמואל לקולא. שאפילו הביאם מחוץ לעיר. תולין להיתר שמא בתוך דרב לחומרא ממקום קרוב ממש. שידוע לנו בבירור דממקום קרוב באו. כגון שראינום כוותי' דשמואל וזה הפירוש הנכון. והוא דרכו של רבינו ז"ל בהלכות. ויש מפרשים נמי התם בתלת בבי דההיא מתניתין שמעינן מינה מכל מקום דתולין במעשה שבת להחמיר ישראל. ואעפ"י שהעיר מחצה על מחצה ומיפלג פליגי רבנן עליי דרבי יהודה. כדפליגי ולא נעשה ע"י הבלנין אעפ"כ אסור לרבנן. חוששין שמא על ידי הבלנין נעשה. ובשביל שיש לו עשרה עבדיי שמחממין לו עשרה קומקמין של מים. שיש לומר עבדיו חממו לו. קטנה אם יש בה רשות רוחץ מיד. שמע מינה לרבנן אפיי יש בה רשות כגון אדם חשוב אם רוב ארמים רוחץ מיד. אם רוב ישראל ימחין בכדי שיחמו. ר' יהודה אומר באמבטי דתנן במכשירין (ב,ה) עיר שישראל וארמים דרים בתוכי יהיה בה מרחץ המרחצת בשבת בפסחים (יג.) חיישיי שמא חוץ לחומה לנו אורחיי. ואמרי דייקי מחניי כוותיי דשמואל, אלא שמא שקעה עליהן חמה בסוף התחום ולנו בלילה חוץ לחומ' וזה כענין מה שאמרו להחמיר. אלא שלא חשש שמא הלכו בהן כל הלילה שאין דרך בני אדם לילך בלילה. סמוך לחומה. וכל שכן במקום שיש לחוש ברחוק מקום חוץ לתחום. שתולה בו שמואל לנו. ונותנין להם זמן כדי שתחשך להם (ברחוק) [ברחוב] העיר (ולא) [ולנו] חוץ לחומה שיבאו יותר ממקום רחוק שאפילו באו לפנינו בשבת שחרית חוששין שמא חוץ לחומה שמא הוץ לחומה לנו. כלומר לא כדי שיבאו ממקום קרוב בלבד. אלא כדי שאי אפשר ממקום קרוב. שיהא בהן בשעת הספד כדי שיבאו מאותו מקום. ושמואל אמר היישינן איסורו. והכי קתני. ארמי שהביא חלילין בשבת. לא יספוד בהן ישראל. אא"כ באו לפנינו עלה בגמרא, מאי ממקום קרוב. רב אמר ממקום קרוב ממש כל מקום ומקום לפי קרבתו בשביל ישראל הן. שאין הארמים סופדין בהן. ורובן בשביל ישראל הן באין. ואתמר ישראל דוקא קתני דאכתי הוה ליי למיפלג ומיתני בהדיא כדקתני סיפא אלא סתם חלילין חוך החחום נמי איכא הונאה והעברת ארבע אמות ברשות הרבים ולאו בשהביאן בשביל יהיב שיעורא כלל אבל מכל מקום בין רחוק בין קרוב. צריך כדי שיבאו משם. דהא בשבת הספדו יש בו שיעור כדי שיעשו משום הכי קתני סתם אא"כ באו ממקום קרוב. ולא קא הספרן אינו ממש בשעה שחשיכה מוצאי שבת. ואם באו ממקום קרוב. מסחמה בשעת

L77

לאחר כדי שיעשו. אבל פחות מכדי שיעשו לכל ישראל אסורין. וכן בכל מעשה שבת. וכן הוא שאמר אתמול באו. והיינו דלא קתני אא"כ באו ממקום קרוב. והתירו בישראל אחר הקבר בשבילו. וקנסו באותו ישראל לעולם. בקבר הידוע לו. וחלילין נמי ענין של פומבי ישראל אחר מותר. ענין התוספתא כשהביא החלילין בשביל ישראל שאמר לו כן ועשו אבל ישראל אחר מותר. עשו לו ארון חפרו לו את הקבר לא יקבר בהן אותו ישראל. אבל תניא התם (יח,ח) ארמי שהביא חלילין בשביל ישראל בשבת. לא יספוד בהן אותו ישראל עליו זה קברו של פלוני שחללו את השבת בשבילו, כך פירשו הנאונים ז"ל. ובתוספתא אמר ר' אבהו במוטל על קברו דכיון דמלתא דפרהסיא הוא גנאי גדול הוא למת שיאמרו עלה בגמרא. ואמאי הכי נמי לימא כדי שיעשו. אמר עולא קבר בעומד בסרטיא. ארון אשו לו ארון הפרו לו את הקבר דתנן ואם בשביל ישראל לא יקבר בהן עולמיי אקשינן עד שיודע שממקו' קרוב באו ודאי ושוהין להם כדי שיעשו שיביאו מאוחו מקו' וסופד בהן. הלכתא ארמי שהביא חלילין מן הסתם אסורין דבשביל ישראל הביאו ומחוץ לתחום באו מעשה שבת וי"ט לחומרא. וכן הדין לכל דבר שיש לו מתירין אפיי בדרבנן ספיקו אסור. תלי שמא ממקום קרוב אי נמי מהוץ לחומה הביאוה ושמא לנו משתחשך. אלמא ש"מ כל חזייא רבא דכמישא אמר הא ודאי מאחמול עקירא. מאי אמרח מחוץ לתחום (חייש). ולא אסורים בי"ט. מדאמרינן בפרק בכל מערבין (ד"מ ע"א) גבי ההיא ליפתא דאתאי למחוזא. בהן ישראל שהרי הסתם מתיר. ובידוע הוא שאסורין. וכן משמע, שאפילו ספק תחומין הוה ליה למיתני ארמי שהביא חלילין יספוד בהן סתם. ואם באו ממקום רחוק לא יספוד לשמואל לא הוי ליה לחנא למיחני אא"כ באו ממקום קרוב. דאפשר שבאו. אלא אדרבא רב פפא לחומרא. דתרווייהו בחדא שיטה אזלי במעשה שבת ויום טוב ועוד להאי פירושא שחלישתן בשביל ישראל היתה. וסוגיא דהתם נמי מדשמואל דאמר שמואל לחומרא פסק אלמא לערב נמי תולין בדבר להחמור. במעשה שבת על ידי ארמי. ואעפ"י שאינו יודע דורן לישראל. אם יש מאותו המיןבמחובר אסורין. ולערב אסורין נמי בכדי שיעשו. הלכתא כשמואל בדיני. דדיקא מחניתין כוותי והתם אמר רב פפא הלכתא ארמי שהביא אלא בשיעור כדישיעשו הוא דתלי שמואל לקולי. אכתי קשיא הילכתא אהילכתא דקי"ל שמעון בר אבא. ומספק מוכן נמי פסקו שם דאסור. וא"ת לא הקלו במלאכות שבת ליומן. י"ט. בידוע שמעי"ט ניצודו וספק נעשה כמי שניצודו בי"ט ואסורין.אמר שמואל הלכה כר' שמואל אין הלכה כר"ג. וחניא נמי ר' שמעון בן אבא אומר בא ומצאן מקולקלין מערב שהביא דגים לפני ר' גמליאל. ואמר מותרין הן אלא שאין רצוני לקבל הימנו. ואמר

מוכיה במסכת ביצה: מחניי: **גוי שהביא הלילין בשבת לא יספוד בהן ישראל.** פרש"י ז"ל לעולם. ולא מחוור, מדקתני סיפא גבי ארון וקבר עולמית והכא לא קתני ש"מ לאו לעולם קאמר אלא בכדי

שיעשו ועוד אי לעולם קאמר דאסורין דכיון שנעשית בהן מלאכה בשביל ישראל קנסיי עולמיי כי באו ממקום קרוב מאי הוה הרי הביאן די אמות ברה"ר ונעשית בהן מלאכה של תורה בשביל ישראל ומה לנו חוץ לחומה ומה לנו חוץ לאלף תחומין. ונ"ל דמתני לא בשהביאן בשבת בשביל ישראל זה קאמר דא"כ הוה ליה למיפלג ולמיתני כדקתני בסיפא בקבר וארון אלא מתניי בשהביא חלילין סתם ומסתמא לשם ישראל הביאן שאין דרכן של גוים לקונן ולספוד בחלילין ורובן בשביל ישראל שמקוננין בהם מביאין אותן לפיכך אסורין לכל ישראל עד כדי שיבואו ממקום קרוב ואם עשו ארון וחפרו קבר מסתמא לדעת עצמן עשאיהו ולפיכך מותר מיד והיינו דקתני עשו לו ואם בשביל ישראל לא יקבר בו ענילמית שום ישראל ועלה הוא דמקשיי בגמי ואמאי ה"נ לימא בכדי שיעשו ואמאי אסור לעולם ומפרקיי בעומד באסרטיי וגנאי גדול הוא למת שיקבר בקבר שהללו בשבילו את לעולם ומפרקיי בעומד באסרטיי וגנאי גדול הוא למת שיקבר בקבר שהללו בשבילו את

השבת כך פירשו הגאונים ז"ל דבר זה ולא כדברי רש"י ז"ל:
גמי: מאי ממקום קרוב רב אמר ממקום קרוב ממש. פי' רבינו הגדול ז"ל שאם באו עכשיו ממקום קרוב מותרין ואין הוששין לדבר אחר ושמואל אמר אע"פ שאנו רואין עכשיו שהוא מביאן ממקום קרוב חוששין שמא ממקום רחוק באו הלילה ולנו חוץ לחומה במקום קרוב ועכשיו מביאן מחוץ לחומה ודכ"ע מתני' הכי קתני אלא אם כן באו ממקום שיש בו בשעת הספד כדי שיבואו משם אלא משום דסתם הספידן אינו ממש בשעה שחשיכה ואם באו המקום קרוב סתמא יש בו שיעור משום הכי קתני לה סתם כדתנן נמי (רוחץ בה מיד ולוקח מיד) אבל מ"מ בין קרוב בין רחוק צריך כדי שיבואו משם דהא בשבת תוך התחום

נמי איכא הוצאה והעברה ברה"ר שנעשית בשביל המת:

ה"ג בכל נוסחי ספרי ספרד וזו היא גרסתן של גאונים ז"ל: דיקא מתני כוותי דשמואל

דתנן עיר שישראל וגוים דרין בה וכרי. ומחני היא במסכת מכשירין פ"ב ומייתי ראי

מדת"ק דאמר מחצה על מחצה אסור ואף על פי שיש שם רשות ולא תלי ברשות אף על

בשבת דמשמע דסתמא אסור ואע"פ שהיינו יכולין לחלות ולומר מע"ש הוחמו חמיו או

בשבת דמשמע דסתמא אסור ואע"פ שהיינו יכולין לחלות ולומר מע"ש הוחמו חמיו או

בשבת דמשמע דסתמא אסור ואע"פ שהיינו יכולין לחלות ולומר מע"ש הוחמו חמיו או

מפרש חיישי לקולא, ואמר שמצא ביוצא בו חיישינן שמא באמבטי עיברה בפ' אין דורשין

מפרש מוחלפת היא זו אבל לפי הגירסא האמיתית אין ראי ממענתינו שבמס' מכשירין

לשמואל אלא מדר"י דאמר אם יש בה רשות רוחץ בה מיד שתולין להקל ולומר שמא

לשמואיכה נעשה ע"י גוים ועבדים הרבה ופי לשמואל דהכי תנן לא יספוד בהן ישראל

אא"כ יש לחלות שבאו ממקום קרוב. ואינו מחור לי, חדא דא"כ קשה מתני לשמואל

אא"כ יש להלות שבאו ממקום קרוב. ואינו מחור קרי, חדא דא"ב קשה מתני לשמואל

אסור בכדי שיעשו משמע דספיקא לחומרא ל"ש ליומיי ול"ש לערב: הקיל מיהו בההיא דאר"פ (ביצה כד:) בי"ט אם יש מאותו המין במחובר אסור ולערב נמי מעשה שבח. וי"ל דלא הקיל שמואל בספק מלאכח שבת ליומו אלא בכדי שיעשו למ"ש אתאי וכן הלשון הגון ונהוג בכ"מ אלא ש"מ שספק באו מחוץ לתחום אסור, וכ"ש ספק משמע דה"ק מה י"ל וליחוש דאי ודאי חוץ לתחום אתא הכי הול"ל מאי איכא דמחוץ לתחום מחוץ לתחום באו וא"ת שמא יודע היה שבא מחוץ לתחום א"א לומר כן מדאמר מאי אמרת מאי אמרת מחוץ לתחום אתא וכוי ורבא ודאי לא היה יודע מהיכן באו אלא שחשש שמא בכל מערבין ההוא ליפתא דאתא למחוזא חזייי הבא דמכמשה אמר הא ודאי מאתמול עקורה לספק חבשיל שנחבשל היום שזה מותר וזה אסור וכ"מ לי מהא דאמריי במסי עירובין בפי איסור מוקצה דרבנן דספק הכן אסור ולא תלינן לקולא ומה בין ספק דבר שנתלש היום ודגים לא יטול מהן ביו"ט אא"כ ידוע שניצודו מבע"י ואע"ג דממילא נצודו ואין בהן אלא ואמאי הרי אמרו גבי י"ט אם יש מאותו המין במחובר אסור ועוד שנינו מצודות חיה ועופות דאיכא איסורי דאורייי כגון בחמין שהוחמו בשבת וכן הבאה דשבת עצמה דאורייתא היא הא ק"ל, דמשמע מדסייעוה לשמואל ממחניי דגבי מעשה שבח נמי חליא לקולא ואפיי היכי ששנינו במצודות היה לא יטול מהן ביו"ט אא"כ ניצודו מבע"י ספק ר"ג מותר וכוי. מיהו כדי שיעשו לאפוקי באו ממקום רחוק הא ספיקא לקולא הוא וספיקא לא קתני מתניי כאותה דלשמואל הכי קתני לא יספוד בהן ישראל אא"כ באו ממש ממקום קרוב שיש בו עכשיו מאפשר להחם אותן משחשיכי דהא איכא כדי שיעשו אבל יכולני לפרש לקולא ולומר משמע ועוד מאי ראיה מדר"י החם פשיטא דשרי ואפיי נעשו בשבת הואיל ואיכא שיעור לתחום. ועוד דאא"כ באו ממקום קרוב לא משמע שאפשר לחלות שיבואו אלא באו ממש חלילין ממקום רחוק או מחוץ לתחום לא יספוד בהן ישראל דמשמע במביא בידוע מחוץ ידעינן מנא אחו ולא אסרו אלא בבאין ממקום רחוק בידוע הכי הו"ל למיחני גוי שהביא

אטור בברי שיצעו משנע רספיקא לחומה אל יש ליומי אל יש לעוב. מהא דתנן **ובלבד שלא יזיזו בו אבר.** ש"מ דמלמול מקצת שמיה מלמול שלא תאמר עד שיגביי או שיגרור אלא כיון שמזיז ראשו של דבר שאינו נימול אסור והא דתנן לקמן בפי בתרא בשליף של תבואה מכניס ראשו תחתיה ומסלקו לצד א' משום צער בעלי חיים התירו כן:

דף קנג

הא דאמרי, קים להו לרבנן דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו. ה"ק שאין אדם יכול לזרוק ממונו מידו להפסידו ומש"ה שרי ליי שבות דלא ליתי לידי איסור דאורייתא משא"כ בדליקה שלא התירו לו אמירה לגוי ואדרבה אמרו אי שרית ליי אתי לכבוי. ומסתברא דוקא החשיך לו בדרך שבו ביום גדשו סאה וחששו שמא יקל לומר עדיין יש שהות ביום אבל שכח בשבת והוציא כיסו לרה"ר או לדרך לא התירו לו כלום. והא דאמריי בפי נוטל פעם

נכונים אלא לסטים היינו דליקה ממש. ולא שייך לישנא דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו דהתם בסרטיא שבעיר יכול לישב ולשמור ממונו משא"כ במחשיך בדרך ומ"מ אין הדברים במחיצה של ב"א קאמר ולא שרו ליי כלו' אפר בשל דבריהם. ושמא יוכל בעה"ת לטעון פחות פחות מד"א דהוא איסור חמור ממנו. ועוד היאך יוסיף בהעברה שלו הככר הזה אלא של ב"א ולא מסחברא כלל ולמה יאסרו מלטול אפיי ע"י ככר או תינוק מאחר שהותר להם כתב בפי נוטל גבי ארנקי הניחו עליו ככר או תינוק וטלטלוה פחות פחות מד"א או במחיצה (סיי רכייו) מתיר להציל כיסו מפני הליסטין הבאים בביתו ואין בדבריו טעם ורשייי ז"ל ממש. ומסחברא נמי דוקא במחשיך אבל בשוכח ומוציא כיסו לדרך אסוד. ובעל החרומות יהא בו איסור תורה ויאמר לגוי להדיא כבה אלא ש"מ דין אחר הוא במחשיך וכיס בידו דדבר הראוי למקום הראוי ואם הצלה זו דומה לכיס שבידו בדרך יציל לכל מקום שלא שרית ליה אתי לכבויי כדאמריי פי במה אשה במערימין בדליקה ואפ"ה לא שריי אלא הצלה אמירת כבה ואל תכבה ואע"ג דהתם נמי איכא למיחש מתוך שאדם בהול על ממונו אי לא הספר אע"פ שיש בתוכו מעות הא בשביל הפסד המעות ושאר הנכסים לא נתיר הצלתן ולא בביתו שאינו נוטל מעות מפניהם להטמינן אלא הרי לסטים כדליקה ושנינו תיק הספר עם אלא ש"מ שאני כיס שבידו שאין אדם מוצא לבו לזרקו. ומכאן גלמוד למי שבאו לסטים מסקנא התם לא אמרו ככר או תינוק אלא למת בלבד והכא שרי טלטול והולכה פחות מד"א של בני אדם קאמר אבל לטלטלה פחות מד"א לא אמרו אלא במי שהחשיך בדרך דהא א' שכחו ארנקי מלאה מעות בסרטיא ואמרו הניחו עלי' ככר או תינוק וטלטלוה במחיצה

אלא במפסיד ממונו בידים:

ה"ג לא יהיב ליה לחש"ג ולא ע"ג חמור וכ"ש שאין מתירין לו להוליכה פחות פחות מר"א
מה"א ההיתר הגדול שבכולן. אלא שהרמב"ם ז"ל כ' שמותר במציאה להוליכה פחות פחות מר"א
מר"א ואע"פ שאסור לתתה לנכרי עלה בדעתו שאין אסור בהולכה פחות פחות מר"א אלא
שחששי בו דלמא אתי לאתויי ד"א ברה"ר ואין זה כלום, שהרי מ"מ איסור טלטול יש
בדבר וכיון שלא התירו אמירה לנכרי גבי מציאה מנ"ל דשרי איסור טלטול וכ"ש להוליכה
פחות פחות מד"א הוא קשה להתיר יותר מפני שהוא קרוב לבוא לידי איסור תורה מפני
שאדם עשוי שלא לדקדק בשיעור הר' אמות ואינו מטעם הפסד ממון כמ"ש הרב ז"ל ובפרק
המוצא תפלין איכא מאן דלא שרי להוליך פחות פחות מר"א בתפלין של מציאה ואע"פ שהן
של מצוה ורחוק שתהיה מציאה שאינה של מצוה יותר מותרת ממציאה של מצוה:

אר דלמא ביון דלא טרה לא אתי לאתויי. אע"פ שזה הלשון מוכיח שבכל מציאה אמרו ואע"פ שבאה לידו מזמן רחוק קשה לומר כן שא"כ נמצאת צריך לדקדק על כל ממון שבידו אם טרח בה אם לאו א"ו כשאמרו מציאי הבא לידו לא אמרו אלא שבאה לידו משעה קרובה:

המור, הרש, שוטה, וקטן. אע"ג דלא תגן לה במתני חרש שוטה וקטן בהדיא מ"מ בכלל המור הם שאינן מצווין על שמירת שבת אלא שאתה מצווה על שביתתן לעשות מלאכתו על ידן ועדיפי מיני דהני אדם וחמור לאו אדם כדמפרש ואזיל ואין לך לתמוה האיך עובר אדם על איסור של תורה שכבר פירשו לפניגו שמניחין עליה כשהיא מהלכת ועל אותו הכוונה הם אומרים כן וכן כשהזכירו כאן חש"ו על אותה הכוונה הוא שיניחו עליהן כשהן מהלכין:

פרק כד מי שהחשיך

שביתת הבהמה בלא שיהיי הוא מחמר אחריי שאף כשעושה בו הגוי מלאכה כדאיי בפ"ק כפשוטו מה שהקשו והלא מחמר ולא הקשו משביתת בהמתו שהכוונה במחמר הוא משום יחרוש בה ולדבריו המחמר אחר בהמתו אין בו איסור אלא משום שביתת הבהמה ויבא מכלל עשה ואחז"ל שהלאו המפורש בתורה לא תעשה כל מלאכה אתה ובהמתך הוא שלא שאם הוציא משא על הבהמה אע"פ שהוא מצווה על שביתתה אינו לוקה לפי שאיסורו בא והכי איתא בהדיא ביבמות פ"ק דמחמר לאו גרידא הוא. וה"ר משה ז"ל כי בפ"ב מהלי שבת בדבר כהרבה לאוין שיש בתורה שאין לוקין עליהן כגון לאו שבכללות ולאו שאין בו מעשה ואינו לוקה שאין מלקות אלא במעשה עצמו לא במעשה אחרים אבל ודאי איסור לאו יש בהמתו חשובה מלאכה להתחייב עליה מלקות אלא כמלאכת עבדו ובנו שהוא מוזהר עליהן שניתן לאזהרת מיתת ב"ד שאין לוקין עליו שדעתם לומר שאין המלאכה שהוא עושה עם אתה דאיהו ניהו דמחייב בבהמתו לא מחייב היינו דלא לקי כדאמרי' מעיקרא לסברא דלאו ניחא ליה לאקשויי ממחמר דהוא איסור לאו ואע"ג דאסיקני דפטור מכלום משום דכתיב ובהמתך ובהמה לבדה אין שביתתה עליך אלא בעשה מדכתיב למען ינוח שורך וחמורך שמחמר אסור לאו כדבעיי למימר לקמן (מדלא כחיב) [מדכחיב] לא תעשה כל מלאכה אחה עליו מן התורה עניינו מפני שאפשר לו לבוא לאיסור תורה. או אפשר שנאמר שמפני בענין שתעשה עקירה והנחה שאין לו לעבור על ד"ת וכשאמרו למעלי חמור אתה מצווה זה שאמרו כאן שמניח עליי כשהיא מהלכת וכשהיא עומדת נוטלה הימנה ולא להניחו עליי אף בשאינו מחמר אחריו שמפני ששביתתו עליו מן התורה אין לו להניחו עליו אלא כענין תורה אם יהא מחמר אחריי דזימנין דקיימו ולאו אדעתיי. וה"ג אית לן למימר בחמור שלו בחמור שאינו שלו אית לן למימר דלנכרי יהיב ליי משום דחמור אפשר לבוא לידי איסור יש עמו נכרי לנכרי יהיב ליה ואמרי לעיל משום דחמור אתה מצווה על שביתתו אפיי דהוה יכול למימר בחמור של גוי ואע"ג דקתני אין עמו נכרי מניחו על החמור דמשמע הא **והלא מחמר.** ה"ג הו"ל לאקשויי והלא שביתתן עליך מן התורה אלא דהא עדיפא ליה משום

דע"ו וז"ש שעל החורש נאמר בתורה לא תעשה כל מלאכה אתה ובהמתך אינו כלום שהרי מפורש כאן שהלאו של לא תעשה כל מלאכה אתה ובהמתך אין לוקין עליו והחורש בבהמה הו הלוקין יש חורש מלאכת עצמו ובשבת חייב סקילי ובי"ט לוקה כמו ששנינו בפי ואלו הלוקין יש חורש תלם אי וחייב עליי משום חי לאוין החורש בשור וחמור והן מוקדשין וכלאים בכרם ושביעית וי"ט וכוי והוא ודאי לחיוב מלקות כמו שמוכיח שם באותו משנה ובגמי שעליה. אלא שמכל מקום צריך טעם בדבר שהרי החורש בבהמות אתה ובהמתך הוא כמחמר שהחרישה בכח הבהמה היא נעשה ונאמר בזה שמפני שהחורש בבהמי הוא כמחמר שהחרישה בכח הבהמה אלא ככלי ביד אומן ואינו דומה למחמר שהבהמה היא היא ובו היא תלויי ואין הבהמה אלא ככלי ביד אומן ואינו דומה למחמר שהבהמה היא היא ובו היא תלויי ואין הבהמה אלא ככלי ביד אומן ואינו דומה למחמר שהבהמה היא היא ובו היא תלויי ואין הבהמה אלא ככלי ביד אומן ואינו דומה למחמר שהבהמה היא

הא דאמר ר"א בר אהבה **רץ תחתיה עד שמגיע לביתו.** הו"ל לאקשויי עלה אמאי לא תני לה במתני אלא שלא רצו חכמים לגלותה כההיא דרי יצחק ואע"ג דלא אמרי עליה בהדיא הכי חדא מכלל חברתה איתמר. אלא שקשה הדבר למה לא שנו את שתיהן כאחת מטלטלו פחות פחות מד"א או רץ בה עד שמגיע לביתו והנרי לרב מורי נר"ו דבמתני דקתני כיסו לא שרי הכי דדוקא בחבילה הוא דשרי דאית לה הכירא דלאו אורחי למירהט בחבילה אבל בכיס אורחי ולית ליה הכירא ואפשר שנאמר דרב אדא בר אהבה אתא לאשמעינן תקנה בחבילי משום דלא אפשר בפחות פחות מד"א ואפשר לו שירוץ בו עד שיגיע לביתו אבל בכיס דמתני א"צ לזה כיון דאפשר בטלטול פחות פחות מד"א אבל אם בא לרוץ בה רשאי שהרי ודאי שיש לו היתר אלא שאין דרכן של ב"א שיהיו רצים בדרכים ל"ש:

אמר רמי בר חמא המחמר אחר בהמתו בשבת בשוגג חייב חטאת וכרי. איכא דקשיי להו לרמב"ח אמאי לא תני לה גבי אבות מלאכות ואינה קושיי דמחמר לאו מלאכה בפ"ע היא שאינו חייב אלא על המלאכות שנישנו בפ' כלל גדול אלא שהוא חייב כשהוא עושה ע"י בהמתו כמו שהוא עושה ע"י עצמו אבל אב מלאכה אחר אין לנו אלא אלו שנישנו שם: רהא אנן תנן נוטל את הכלים הניטלין בשבת. אין קושיי זו כלום דהא ודאי ר"ה בכלים שאינן ניטלין איירי דקתני מתני מתיר החבלים והשקין נופלין ואתי איהו למימר דבכלי שאינן ניטלין איירי מתני מתיר החבלים והשקין נופלין ואתי איהו למימר דבכלי וכוכית המשתברין מביא כרים וכסתות ומניח תחתיהן אלא משום דבכלים שאינן ניטלין נמי גיה מעיקרא אנן תנן נוטל את הכלים הניטלין לומר דלא ניחא ליה לא בכלים הניטלין ולא ביה לא ביה לא בכלים הניטלין ולא בכלים הניטלין ולא בכלים הניטלין ולא ביה לא ביה לא בכלים הניטלין ולא ביה לא ביה לא בכלים הניטלין ולא ביה לא בכלים הניטלין ולא ביה לא ביה

שאינן ניטקין: בי קאמר ר"ה בקרני דאומני דלא חזיי ליה. נראה דקרני דאומני ישנים קאמריי שהן מוקצין מחמת מיאוס ואתיי כר"י דאית ליי מוקצה א"נ כר"ש דהוו כשרגא דנפטא אמריי דחזי לכסויי מנא הכא לכסויי מנא נמי לא חזי לפי שהן מאוסין הרבה כדאמריי האי מאן

דעתי בקרנא דאומני קא עבר על בל תשקצו את נפשותיכם אבל אם היו כלים חדשים אע"פ שמלאכתן לאיסור לא הו"ל לאקשויי והא קא מבטל כלי מהיכנו שיכול הוא ליטלן מע"ג כרים וכסתות אם הוא צריך למקומן דהיינו הכרים והכסתות שתחתי אבל השתא דאמרן דלא חזייאן כלל ולית בהו תורת כלי שאינן נטלין לא לצורך גופו ולא לצורך מקומן מקשיי

ומ"ה מקשיי מינה לר"ה ומתרצינן התם בבולסא והוא כלי זכוכית דקין שאין ראוין אלא כשהן נופלין לארץ וא"כ ל"ש שליפי רברבי ול"ש זוטרי אסורי כיון דדומיא דטבל קתני הוא אצל שבת שאם עבר ותקנו מתוקן אלא ה"ט דאסרינן בטבל משום שאין הפירות נפסדין זומרי אסור דל"ל דבשליפי רברבי דוקא ואסור משום ביטול כלי מהיכנו משום דטבל מוכן ב"ה א"ל משום דקתני עששית דומיא דטבל משמע לן דל"ש בשליפי רברבי ול"ש בשליפי רברבי ולא בשליפי זומא. וא"ת ואמאי לא מוקמינן בשליפי רברבי שלא לשבור דבריו של ונישקין גופלין דקתני אסורה בסתמא ומשמע דלא שרי' ביטול כלי מהיכנו לאו בשליפי לנער כל היום חמיר טפי ומקשיי מדחניא היחה בהמתו טעונה טבל ועששית מתיר חבלין הוא שהתיר ר"ה כן אלא דבשליפי רברבי לא שרי משום דביטול כלי מהיכנו במה שא"א ליי בטול כלי מהיכנו ואע"פ שאפשר לנער ואתי' השתא למימר שבמקום שבירת כלי הזכוכית התרנגולת לקבל ביצתה וכלי תחת הנר לקבל ניצוצית דאמרי' בפ' כירה שאסורין משום בטול כלי מהיכנו ואע"פ שאפשר לו לנער הרי דעתו להניחן שם כל שעה והו"ל ככלי תחת בשבילה], ואינו מחוור. אבל נ"ל שהיתרו של ר"ה הוא משום דבשליפי זוטרי נמי יש משום הבולסא ראויי לכלום ואין בה תורת כלי כלל הוא אסור (לדבריהם) [לטרוה טרהא יתירה ואית לך למידהי ברייתי דקתני ואע"פ שמשתברין אלא שהרב ז"ל אומר בזה שמפני שאין (ביצה לו.).[ועוד] כיון דאנן לא קי"ל כר' יצחק אפיי בבולסא נמי הוה לן [למישרי] להלכה דרי יצחק והא חזינן ליי לרי יצחק דלא שרי אפיי במקום הפסד כראיי ברייפ משילין פירות דמבטל כלי מהיכנו חמיר טפי ואינו מחוור. ועוד דלא אפשר למימר דאית ליה לר"ה משום הפסד ולא הו"ל לאקשויי והא קא מבטל כלי מהיכנו אלא שהרב ז"ל דוחה דאיסורא הפסד כלי זכוכית. אלא שקשה לדבריו שא"כ מתחלה (לא) היו יודעין שר"ה מתיר איסור לר' יצחק כבר תרגומה רב הונא לשמעתיך בבבל והכא אתא לאשמעי' דשרי' איסור' מפני ברי יצחק דאמר אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת והכי אמרי, בפי כירה פוקו וא"ל חוששין) [שחוששין] להפסד. לפיכך יש לנו לומר כדברי בעל המאור ז"ל דר"ה אית ליי השמועי מ"ד להפסיד מועט נמי חששו קמ"ל נראה שטעמו של ר"ה אינו אלא מפני (שאין נופלין אע"פ שמשתברין והא ר"ה לא שרי אלא מאי דמשתרי בעלמא ועוד שאמרו בסוף ר"ה כלום בשביל שבירת כלי זכוכית וא"כ היכי מקשיי עלה מדתני מתיר חבלים והשקין **בשליפי זוטרי.** אם נפרש שאין בשליפי זוטרי דין ביטול כלי מהיכנו נמצא שלא החיר שפיר והא קא מבטל כלי מהיכנו:

לדבר שאינו ניטל אלא ר"ה תרגומו דלא אמריי הכי אלא לגבי מת שהוא דבר שאין בו ר"ה או נאמר שתרגומו של ר"ה אינו לאמרה כדברי ר' יצחק לגמרי שלא יהא כלי ניטל אבל קשה הדבר במ"ש בפי כירה כבר תרגומה ר"ה לשמעתיך בבבל ויש שאין גורסין שם איסור זה שיש בכלים המותרים ונאמר שר"ה לא ס"ל כר' יצחק כדברי הרב אלפסי ז"ל רה"ר. ועכשיו נאמר שלא החיר ר"ה מה שיש בו איסור ממש בטלטולו אלא חשש על בהפסד מועט לענין כדי יין וכדי שמן שמא בי"ט הקילו שאין לחוש לשמא יביא כלי דרך כיסו לנכרי אבל בבולסא לא התירו מפני שהוא הפסד מועט ואע"פ שחששו בפי משילין שהוא צריך לאבדו בידים ואין אדם מעמיד על ממונו לאבדו בידים כדאמרי' לעיל גבי נותן אתי לאתויי דרך רה"ר אבל כשהיא טעונה כלי זכוכית מפני הפסד הזכוכית התירו כן מפני הכרים והכסתות ואע"פ שאין בהן איסור כלל שמתוך שאדם בהול על ממונו בצער הבהמה לי"ט אלא משום הפסד ואף כאן מפני שהבהמה טעונה והיא מצטערת יש להוש להבאת דהול כמו שאתה רואה שאף בי"ט שאין בו עירוב והוצאה לא התירו לכסות פירות הראויין מאדם בהול על ממונו ואי שרית ליה אתי לאתויי כלי דרך רה"ר או משום דהוי כעובדין אסרו להביא כלים להניה תחתיי אעפ"י שהיין הוא ראוי כמ"ש בפי כירה והטעם הוא מפני שמתיר טורה טלטול הכלים במקום הצלה בשביל הפסד זה שאתה רואה שבחבית שנשברה שההיתר הוא בשביל הפסד כמ"ש. אבל המחוור בזה הוא שנאמר שהתירו של ר"ה הוא קבוע בשביל ההפסד, אבל א"א שיהא מותר כמו כן בלא הפסד כלל שהרי הסוגיא מוכחת שהוא מתיר איסור של ביטול כלי מהיכנו. אלא דעתו של הרב ז"ל שאין ר"ה מתיר איסור מנין לנו שלא יהא סבור שאין כלי ניטל לדבר הניטל בשבת ויהא מתיר בשביל ההפסד כמו שאין הלכה כר' יצחק, ואם נאמר שר"ה מתיר איסור של ביטול כלי מהיכנו בשביל ההפסד, שדעתו שיהיי שם כל היום. גם נראה שדעת הרב אלפסי ז"ל אינו כן שלמד מדברי ר"ה שיפלו השקין ודעתו ליטלן משם מיד ואינו דומה לכלי לקבל ביצה וכלי לקבל ניצוצוי אינו אלא כשהוא מבטלו לכל השבת וכ"ש זה שאינו מניח שם הכרים והכסתות אלא עד שאין לנו לסמוך במה שאמרנו שיש ביטול כלי מהיכנו לשעה שלשון ביטול כלי מהיכנו מועט להתיר בשבילו דבר שיש בו איסור כלל כך היא זו השטה והיא מתחוורת יפה. אלא שהשברים הדקין שבהן (x"x) לו (cלומר) והן הולכין לאיבוד וקמ"ל שלא חששו להפסד מועט נמי הששו, (קמ"ל) שאע"פ שאינן כלים אלא שהן עומדין להחיך יש הפסד בשבירחן בשבת. ומאי אע"פ שמשתברין. כיון דאמרת שאין הפסד בשבירתן. מהו דתימא להפסד וא"א לפרש מה טבל דלא חזי ליה לשבת דאי מוקמיי לה נמי בקרנא דאומנא הא לא חזי ליה בלא תיקון לא בחול ולא בשבת אף דאי נמי דלא חזי ליה שאין מלאכתה נגמרה בלא התכה דייקי גמי דקתני דומיא דטבל. מה טבל דלא חזי ליה. כלומר שאין מלאכתו נגמרה להתיך ואין בשבירתן הפסד של כלום:

מפני שהכרים והכסתות הן ניטלין אף מחמה לצל ואוקמוה בשליפי זוטרי שאינן מבטלן לא מבטל כלי מהיכנו ואע"פ שהיו אותן קרני דאומני ניטלין לצורך גופן ולצורך מקומן והואיל ואין דעתו לסלקן (משום דהו"ל) [הו"ל] ביטול כלי מהיכנו גמור והיינו דמקשו והא שמלאכתו להיתר היה ראוי לטלטלו אלא בשיהא צריך להן לצורך גופן או לצורך מקומן ע"ג כלים שמלאכתן להיתר יש בו משום ביטול כלי מהיכנו שהרי מ"מ בטל אותן שהכלי שמלאכתן לאיסור משום אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל אם הניה כלים שמלאכתן לאיסור עורת כלי ניטלין הן לצורך גופן ולצורך מקומן ומותר בכולן ואע"פ שאמרנו שאין בכלים דר"ה מיירי בהכי אין לומר שאסור מפני שאין כלי ניטל אלא לדבר הניטל שאחר שיש בהן עליה אלא שהוא נומלן להצניען וזהו מחמה לצל שאסור בכלים שמלאכתן לאיסור וכיון החמור ואף על פי שניטלין לצורך מקומן אין זה צריך למקומן שא"צ לגבו של הבהמה שהן בשבת שאמר עליהן במשנתינו מתיר החבלים והשקין נופלין שהרי א"א לו ליטלן מע"ג מיאוס וחורת כלי יש בהן אלא שמלאכתן לאיסור ולפיכך הן בכלל כלים שאינן ניטלין דאע"ג דאוקי' בקרנא דאומני אפשר לנו לפרש שהן כלים חדשים שאינן מוקצין מחמת דבריו של ר"ה במעונה כלי זכוכית אינה בדבר שאינו נימל אבל נאמר שהוא דבר הנימל בר"ה ודאי אית ליה דר"י לגמרי שאין כלי ניטל לדבר שאינו ניטל ואע"פ שיש הפסד אבל צורך כלל אבל לדבר שיש בו צורך לא אמרה ר"ה, וכ"ד הרב ז"ל. או נאמר דרך אחרת,

שם אלא לשעה מפי הרב מורי נר"ו:

ז"ל חבואה של טבל שאם אינה של טבל ראויה היא למאכל בהמה ותנן נוטל את הכלים

ז"ל חבואה של טבל שאם אינה של טבל ראויה היא למאכל בהמה ותנן נוטל את הכלים

הניטלין בשבת. ותימה הוא כיון שהיא חבואה של טבל שאינה ניטלית למה התירו להכניס

ראשו תחת" ולסלקו לצד אחר שאע"פ שאינו מטלטלה לגמרי טלטול במקצת שמיה טלטול

כדמוכח בסוף פי שואל מדתנן ולא יזיז בו אבר והיה אפשר לומר דמשום צער ב"ח הוא

דשרי ליה אלא שאין הסוגיא סובלת שהתירו כלום משום צער ב"ח כמו שנפרש ואפשר

לומר משום דלא הוי טלטול כי אורחיה הוא דשרי ליה משום צער ב"ח ויותר נראה לומר

דמכניס ראשו תחתיה אפ" בעלמא בליכא צער ב"ח שרי משום שטלטול שבגופו לא גזרו

בו רבנן כדתנן בפ' תולין הקש שע"ג המטה לא ינענענו בידו אבל מנענע בגופו ואמר" נמי

בפי מפנין עושה בו שביל ברגלו בכניסתו וביציאתו: **ויביא כרים וכסתות ויניה תחתיה.** לפי השיטה האחרונה שכתבנו הוי מצי למימר דס"ל דר' יצחק דרבש והדביש דבר שאינו ניטל כלל הוא דר"ה לא התיר להביא כרים וכסתות אלא בקרני דאומני שהן ניטלין לצורך גופן ולצורך מקומן כמו שאמרנו אלא משום דלא

ס"ל כר' יצחק לא אוקמה לדרשב"ג כותיה: **והאיכא צער בייה.** פירש"י וליתי צער ב"ח דאורייתא ולדחי דרבנן כדרך מ"ש בפרק שאף להפסד הזיקין לא הצריכוה מפני כך וכ"ש לבטל כלי מהיכנו שהוא אסור: כההוא דפי מפנין אי הוה ס"ל דצב"ח דאורייתא אבל כאן אמרו דקסבר צב"ח דרבנן לומר ויפלו שקים הוה קא שריי ליה ביטול כלי מהיכנו משום הפסד הבהמה ומשום צער ב"ח נדחה מפני הפסד כמו שמפורש בהלכה זו אבל ודאי אי לא הוה אפשר ליי להתיר חבליי מוטב שיתיר חבלים ויפלו שקים משיביא כרים וכסתות ויניח תחתיי שאין ביטול כלי מהיכנו יוצא ידי שתיהן שבכך הוא נשמר מלהפסיד הבהמה ואינו עושה בה שום איסור ומעתה היי יוצא ידי שתיהן אם היי מביא כרים וכסתות ומניה תהתיהן י"ל בהפסד הזיקין כך הוא שחמות שאלו כן יותר היה חושש להפסד הבהמה מהפסד הזיקין מ"מ בביטול כלי מהיכנו נמי איכא תרתי, צער ב"ה והפסד בהמה שהרי מתה למ"ש שאע"פ שר"ג לא העלה בדעתו לא התירו לו מדלא אמריי ואי לא אפשר להביא כרים וכסתות מעלן כדרכו. וא"ת והכא דכיון דאיכא תרתי שרי ליה ביטול כלי מהיכנו שאינו שבות גמור אבל להעלותה כדרכה פסידא לא הוו שרי דהא אמריי אפשר בפרנסה ואי לא מביא כרים וכסתות ומניה תחתיהן מפנין דאתי דאורייתא ודחי דרבנן היינו משום דאיכא צער ב"ח ואיכא פסידא ואי ליכא ב"ה דאורייתא וכן בדין שהרי העמידו דבריהן במקום מצוה כדאיתא בפי המילה ומ"ש בפי שוכרנו למעלה. זהו פיי השמועה על נכון, ואין כאן שיתירו ביטול כלי מהיכנו משום צער [כמו] לבטל כלי מהיכנו ובשאר האסורין הקבועין בשבת שאינן נדחין מפני הפסד כמו כיסו לנכרי וכמ"ש למעלה ונצטרך לומר שכיון שצער ב"ה אינו אלא מדרבנן אינו המור צער ב"ח דרבנן ובמקום פסידא לא גזרו רבנן בי' שיהא צריך לאבד ממונו בידים כדין נותן זיקי מאי הוה דהו"ל למיפסדינהו משום צב"ה כיון דלא הו"ל לפרקה בענין אחר ואמריי חבלים ויפלו שקין ומשני מצטרי זיקי ואתיי למימר דכיון דצער ב"ח דאורייתא כי מצטרו א"ו כשהקשו כאן והאיכא צער ב"ח לא ליבטל כלי מהיכנו מקשו אלא למה שהקשה ויתיר קמבטל כלי מהיכנו אמאי לא מתרץ דקסבר צער ב"ח דאורייתא דהא קיי"ל הכי בפי מפנין. ועוד אי מאן דס"ל צער ב"ה דאורייתא דהי ביטול כלי מהיכנו כי מקשיי לעיל לר"ה והא חבלים ויפלו שקים ואע"ג דמיצטרו זיקי הא עדיפא ליי טפי ולא לידחי איסורא דרבנן. דהתם לא אפשר בגווני אחרינא אבל הכא אמאי דחית כלי מהיכנו דהא אפשר לו להתיר מפנין מבטל כלי מהיכנו דרבנן וצער ב"ח דאורייתא ואתי דאורייתא ודחי דרבנן. ולא דמי,

שתים בידי אדם ואחת באילן וכו' מתניי. כתבנו פירושה במס' סוכה בס"ד:

דר קבהרהלכתא צדדין אסורין צידי צדדין מותרין. פיי לאו כאביי אלא אע"ג דאפשר דמאן
דאסר בהני תנאי בצדדין אסר נמי בצדי צדדין ומאן דשרי שרי בתרוייהו כרבא אפשר
שפסקו בגמי צדדין אסורין צידי צדדין מותרין דקיי"ל כוותיה דמר בחדא וכותיה דמר
בחדא דאי ס"ל כאביי דבצידי צדדין פליגי לא הוה לן למיפסק בצידי צדדין להתירא דודאי

כת"ק קיי"ל דאטור ואפשר שנאמר (כמאן) דפסק האי פיסקא דצדרין אטורין וצדי צדדין

מותרין (ופליגי) בצדדין וקיי"ל כת"ק דאסור:

אבל לא את הזירין לא לפספס אלא להתיר. כך הוא הגירסא בספרים שלנו ותימה היא

ביון דס"ל לר" דמטרח באוכלא לא טרחינן אמאי שרי להתיר ורש" ז"ל מפרש דהתיר

זירין שוויי אוכלא הוא ואין כן שא"כ מ"ט דר"ה דשרי בפקיעין ובכפין ויותר נראה לומר

דהתיר לכ"ע שרי שאין בו משום עובדין דחול שדבר קל הוא ובפספוס הוא שחלקו לאסרו

משום מטרח באוכלא או משום שוויי אוכלא. ויש ספרים שכי בהן אבל לא את הזירין לא

לפספס ולא להתיר וזהו גירסתו של הרב אלפסי ז"ל ודייקא דכיון דר"י מפרש דכיפין לחוד

ופקיעין לחוד משמע דחלתא בבי קתני מחירין פקיעי עמיר אבל לא מתספסין ומפספסין

את הכיפין וה"ה שמתירין דתרוייהו שויי אוכלא הוא אבל לא את הזירין לא לפספס ולא

להתיר דתרווייהו הוו מיטרח באוכלא והיתר פקיעין ה"ט דשרי דכיון דפקיעין תרי אין בו

טורה של כלום אבל כזירין דתלתא איכא טירהא ואסור: רייי מתיר בחרובין לדקה כייש לגסה. דלא ס"ל (כר"י) [לומר דר"י] הוא דאית ליי סברא אחריתי למימר דשויי אוכלא משויי ומטרח לא טרחיי ומ"ה קאמר לדקה שרי אבל לא לגסה

חבן המ"ל בחיבוא סריא כלומר שאף היא מחובר כמו הקש, וזה הפירוש נכון: ראויה לו בשבת מפני שהיא מחוברת וכן אמרו שם בשלמא קש משכחת לה במחובר אלא של פרק המביא כדי יין מפני זה היא קשה ועומדת להסקה ולענין מחשיכין על התחוי אינה כאן שהיא צריכה פירוך מפני שהיא קשה שלא נדושה עם התבואה כמנהג התבן וכן אותה ואין שם אלא התבן בלבד ואין קוצרין אותה אלא נשארת מחוברת בקרקע ולפיכך אמרו עליו אלא כאן וכאן הכוונה הוא על החבן המחובר לקרקע שפעמים שאין החבואה מצלחת לכלום שהרי כאן אמרו שהוא ראוי לבהמה ושם כמו כן הוא צריך לו כיון שהוא מחשיך השואל הוא שוה עם האמור כאן שבשניהן אין משמעותן על התבן המוסרה שאינו ראוי שם דיקה ואכלה האמור שם אף הוא כזה שנאמר כאן וכן שנאמר שתבנא סריא האמור בפי מוסרה שאינו ראוי לכלו' ולפיכך אין מחשיכין על התחו' בשבילו. וכפי הפירוש שפירש קשה וראוי להסקה ותבנא סריא האמור בפרק שואל גבי אין מחשיכין על התחום הוא תבן שאל"כ לא יהי' ראוי לטלטלו וכן הוא האמור בפרק כדי יין ורישא בתבנא סריא שהוא יש בהלכה זו בסמוך בתבנא סריא ופיי תבן קשה שהוא ראוי למאכל בהמה ע"י פירוך שפירש רש"י ו"ל בה שם. ויש כיוצא בזה הרבה בתלמוד לשון אחד בשני פירושין ואחד שנאמר בפרי תולין (שבת קמא.) [גבי] נוטלין מן הבהמה (שפירוש) [שפיה] יפה כפי הפיי והיא אוכלת קשין ורכין ומ"ה שרי דהו"ל מיטרח באוכלא ואין פיי דדיקה ואכלה כאותו מאי דקה גסה ואמאי קרי ליי דקה דדיקה ואכלה. כלומר שהיא כוססת יפה בשיניי דודאי לא משמע דפליגי בהכי מדלא פליגי נמי ארישא דמתניתין:

אורחא דמילתא קאמר שאין דרך לעשות כן למי שהוא נקיט בלישנא דלא קפדי אטירחא אטירהא דל"צ בכל שמזונותיו עליו כמו שכתבתי. ומ"ש ודלא נקט בלישני' מלקיטין יתי' אף למקום שאינה יכולה לחזור אף בשכיחי להו מזונות יש לו להתיר דהא לא קפרינן שאין מוספין דאתיא כרב יהודה דתניא כוותיה [ולא כרב יוסף, דלדידיה] כיון שהוא מתיר אבל לא מוספין ודלא נקט בלישניי מלקיטין יתיי במקום שאינה יכולה לחזור הוא שאמרו הוא מחיר אף ע"פ שהוא טורה שאינו מועיל כלום במי שאוכל מעצמו. ומ"ש לפנינו גובלין כך הוא לר"י ויותר פשוט דהא איהו לא קפיד בדשכיהי להו כלל אלא בכל שיכולה לחזור עליך ל"ש להאכיל ול"ש לפטם שרי דלאו טירהא בכדי הוא כיון שמזונותן עליך וזה הדין גב דשכיחי להו מזונות ואף על פי שאוכלין מעצמן מהלקטין להם ומלקיטין שכל שמזונותן קמייהו. ודחניא בברייחא מהלקטיןלתרגנולין ואצ"ל שמלקיטין בענין זה היא שנויה אף על נוחנין להו משום דלא שכיחי להו מיא אלא אפיי אי שכיחי להו מיא נמי שרי (לומר) למיחב קמייהו ודחנן אבל נוחנין לפני אווזין ותרנגולין ולפני יוני הדרסיאות לא תימא שמים בלבד דיקאבאין מזונותן עליו אבל אם מזונותן עליו אף על גב דשכיהי להו מזונות שרי למישרא לי' מיא ה"ג אית לן למימר בשאר המזונות דכל דשכיהי להו מזונות טרהא בכדי הוא מיהו שהוא ביבר גדול דכיון דשמעיי ליי דאמר באין נותנין מים לפני יונים שהוא משום דשכיהי מזונות דאוקים בביבר גדול מיבעיי ליי לרב יוסף למימר דשכיחי להו נמי מזונות התם כיון ר"י דאפילו למישדא קמי אסור כדבעי לפרושי לקמן. וההיא דתנן שאין נותנין לפניהן בכל שעה כדאמרי ליח עחיר מחזירא וכיון שאין מזונותן עליו ושכיחי לי' מזונות מודה שאינו בן גידול כלל כמ"ש (סוטה מט:) ארור מגדל הזירים או מפני שמצוין לו מזונות אפיי למי שאין מזונותן עליך שרי. והא דאמריי אין נותנין מזונות לפני חזיר, דוקא חזיר יוסף ס"ל דמלקיטין הוא דספי ליי בידים למקום שיכולה להחזיר אבל למישדא קמייהו דאוקיי בפרק האורג בביבר גדול שאין מזונותן עליו מפני שאין ניצודין לו כמ"ש שם ורב כההיא דתנינן (ביצה כג:) אין צדין דגים מן הביברין בי"ט ואין נותנין לפניהן מזונות הגי מזונותן עליך והגי אין מזונותן עליך. אפילו למישדא קמייהו נמי אסור, ואתיא

בכדי בכל שמזונותיו עליו כמ"ש: **דהא הניא בהדיא אין נותנין מים למורסן.** היה נראה לפרש דאע"ג דמורסן לאו בר גיבול הוא שרי רי יוסי ברי יהודה אלא שא"א לומר כן דהא בפ"ק מספקא לן אי שרי רי [יוסי ברי] יהודה בדיו וכאפר דלאו בני גיבול נינהו ולא פשטי לה מהא מש"ה אית לו למימר דמאי דשרי ריב"י במורסן לא פשיטא לן אי משום דעביד [מורסן] (בקמח) [כקמח] דבר גיבול הוא או משום דשרי אפילו היכי דלאו בר גיבול הוא:

דף קנר מאן יייא ארייה רי יוסי ברי יהודה היא והיימ הוא דמשני. אבל לרבי דס"ל דנתינת מים

זה גיבול לא שריא כלל דהא א"א לשנוי שכל נחינת מים אחת ואין גובלין דקתני אף נתינת מים בכלל אבל לר"י ב"י דלא מחייב אלא בגיבול אפשר לה לשנוי על יד על יד שאע"פ שהוא מגבל כל צרכו אין דרך גיבול בכך שאין דרכו אלא במדוכה. וא"ת וכיון די"א דאמרי גובלין היינו ריב"י דקא שרי במשנה היכי מוקמיי ליה למחניי דקתני אבל לא גובלין כר"י ב"י וא"ל במורסן ותרנגולין ליכא למישרי בשנוי חדא דכל גיבול לתרנגולין הוי כי אורחיי שא"צ גיבול שלם שהתרנגולין עצמן מגבילין אותו ע"י ניקור ועוד דכיון דל"צ גיבול לא

מרחיני בכרי: לא קשיי הא בעבה הא ברכה. לר"י ב"י נמי מיבעי לן לאוקמה ברכה כדי להתיר לו

אפילו במרובה אלא שצריך שינוי בנחינת השתית תחלה ואח"כ החומץ: ולאדם מותר ואע"פ שמגבל כל צרכו והוא שיגבל על יד על יד וה"מ בעבה אבל ברכה לתרנגולין כל גיבול אסור מפני שא"צ גיבול שלם לשוורים מותר והוא שלא יגבל כל צרכו יוסי בר"י. והעולה מן הסוגיא כך הוא: שג' דינין יש בגיבול לתרנגולין ולשוורין ולאדם הלכה כדבריו [של זעירי] שלא נבטל הסוגיא מלפניו דאיהו כרי ס"ל וכבר פסקו הלכה כרי לגיבול ולדבריו שמא בכל גיבול הוא אסר אף בשל אדם אלא שאם נפרש כן נאמר שאין ינבול בכלי עצמו אלא לפרק בלבד שהוא ניעור מכלי אל כלי שלא נראה כמכוין מלאכתו שאלו בגיבול כל צרכו בלבד מכיון שחזרו ושאלו מהו לפרק שנראה ודאי שלא התירו שום וזהו דעת הרב אלפסי ז"ל שכתבה בהלכות להא דזעירי אבל לפי הנראה [מפיי ר"ח ז"ל] לא מותר היינו גיבול לשוורים שגיבול כל צרכו אסור ולפרק מותר שהוא גיבול כלאחר יד מורסן לשוורים מתאכל בלא גיבול כל צרכו. ומ"ש מהו לגבל וא"ל אסור מהו לפרק וא"ל במאכל אדם יותר ממאכל בהמה אי משום דשתית לא מתאכלי בלא גיבול כל צרכו אבל יד שאע"פ שהתירו כן בשתית גבי אדם לא החירו בשוורים אי משום דעדיף לן למיטרח בכאל התיר במרובה בשינוי שלא יגבל כל צרכו אבל לגבל כל צרכו אסור אפילו על יד על גובלין ולא מוספין. וה״מ הוא דמשני היכי משני אמר רב יימר בר שלמיא שתי וערב. לגבול כל צרכו ואפילו במרובה והוא שישנה בנתינת שתית ואח"כ חומץ:

מחניי: מחתכין את הדליעין לפני הבהמה. בדליעין שנחלשו מע"ש מכיון דלא פליג עלה ר' יהודה ולא אחי לאשמועינן אלא דמיטרה באוכלא [שרי] כדאמריי לעיל (שבת קנה.). ואע"ג דהאי הנא ל"ל מוקצה, כיון דקחני ואת הנבילה לפני הכלבים דהיינו אף כשנהנבלה בשבת מכיון דפליג עלה ר"י ואמר אם לא היהה נבילה מע"ש אסורה וה"ט דמודה בדלועין משום דמה שנחלש מן המחובר אסור לד"ה שאין אדם מצפה מתי יהלוש מן המחובר והו"ל כבכור שנפל בו מום דקאמר ר"ש אם אין מומו ניכר מעי"ט אסור לפי שאינו מן המוכן משום כבכור שנפל בו מום נקאמר ר"ש אם אין מומו ניכר מעי"ט אסור לפי שאינו מן המוכן משום מציק אדם מצפה מתי יפול בו מום כדאיתא בפי כירה ואף אם האמר שאף בדלועין אדם מצפה להן מ"מ יש להן איסור פירות הנושרין משום גזירה שמא יעלה ויהליש. ובנבלה

שנחנבלה בשבת דשרי ואע"ג דאית לן למימר שאין אדם מצפה מתי תמות פליגי בה אמוראי איכא מ"ד דמודה ר"ש בבעלי חיים שמתו שאסורין ומוקי לה בחולה או במסוכן כדאיתא במסכת ביצה ואיכא מ"ד שאין ר"ש מודה בב"ח שמתו דכיון דבהמה למיתה קיימה אפשר שהוא מצפה למיתתה ואע"פ שהיא בריאה, ואינו דומה למום בבהמה שאינו מצוי ולא עביד

דאתי:

לפי שאינה מן המוכן. ואע"פ שהיתה מוכנת לאדם כגון שהיתה עומדת לאכילה הא אמריי בפ' מקום שנהגו ובפ"ק דביצה דס"ל לר' יהודה דמוכן לאדם לא הוי מוכן לכלבים כלומר שאין הביצה מפורשת לכלבים בכלל ההכנה שהיא לאדם ולפיכך כשנתנבלה בשבת שאין הכנת האדם מתירתה מפני שהקצית לו מחמת איסור א"א להתירה בשביל הכנת הכלבים שלא הקצית להם מפני שלא היתה מוכנת לכלבים אלא ע"י הכנת האדם ועוד יתבאר זה ביאור שלם פ"ק דביצה ות"ק דשרי א"ל דמעמיה משום דמוכן לאדם הוי מוכן לכלבים אלא דל"צ להכי שאף במקום שאין הכנה כלל הוא מתיר דהא לית ליה מוקצה כלל: נמרא: ואף די יוחנן מבר הלכה כרישי. לא הביאו בגמ' האיך אמרה ר' יוחנן מפני שאין

גמרא: **ואף רי יוחנן סבר הלכה כרייש.** לא הביאו בגמ' האיך אמרה ר' יוחנן מפני שאין הדבר מוכרע מדבריו כמו שתראה בפרק כירה שלא העלו בזה כלום וכשאמרו כאן שר"י סבר הלכה כר"ש לומר שכך היא קבלה בידם שכך היא סברתו של ר"י:

אשכח בש"א מגביהין מעל השולחן וכו' משום דב"ש במקום ב"ה אינה משנה וכיון שדברי יותר יש לסמוך על הסתמא שאין בה מחלוקת כמ"ש. ודאמר לקמן ר"י סתמא אחרינא שיש סמך וסעד בסתמא זו לפטוק כר"ש אכל בכאן שהן סבורין שהסתמות חולקות זו בזו הסתמא די לפסוק הלכה כמותה ולפיכך אמרינן בפ"ק דביצה גבי שבת דסתם לן תנא כר"ש סתמא נגר הנגרר הוי נמי סתמא כלומר אין אתה צריך להביא ראיה מאותה סתמא שיש בזו הוא לפסוק כמותה כההיא דנגר הנגרר דאמרי[,] בס"פ כל הכלים מאי דעתך משום דקתני אלימתא פליגא אהא ההיא עדיפא ליה לר"י. מיהו לענין פסק הלכה לגבי יחיד סתמא גמורה היא ופיי רש"י ז"ל שמחלוקתה בצדה הילכך כיון דסתמא אין מבקעין עצים דהיא סתמא הלכה כסתם משנה כדאמריי בפרק החולץ דרמיי הא לא חש לקמחיי סתם ואח"כ מחלוקת בלשון חכמים אבל מכיון שר"י חולק עליו אינה מכלל סתם משנה שאמר בה רבי יוחנן בלשון חכמים ואמרינן בפי אותו ואת בנו ראה רי דבריו של ר"ש באותו ואת בנו ושנאוה אע"ג דפליג ר"י עליו סתמא היא ואית לן למיפסק הלכתא הכי שהרי לכל הפחות שנויה היא סתמא דאמרינן גבי שבת דסתם לן תנא כר"ש דתנן מהתכין את הדלועין וכרי. וא"ל ודאי הנגרר נמי סתמא היא ואע"ג דפליג עלה ר"י ובהא מתניתא גופא אמרינן בפ"ק דביצה דהיא מצית למימר משום דפליג עלה רבי יהודה לאו סתמא היא דהא אמרינן בפרק כל הכלים נגר היא, מאי קשיא ליה דהא מחני' נמי סחמא היא כר"ש דקתני ואת הנבילה לפני הכלבים ולא ומי אר"י הכי והאר"י הלכה כסתם משנה ותנן אין מבקעין עצים מן הקורות. תימא

ב"ה הם כר"ש דינם כסתמא גמורה בלא מחלוקת ובדין היא דהו"ל לתרוצי דההוא סתמא בי"ט הוא ובי"ט הוא דסתם לן תנא כר"י כדאיתא בפ"ק דביצה אלא שאין הסוגיא זו מסכמת כן הרי השוו מדותיהן בשבת ויום טוב ורנב"י הוא דאית ליה האי סברא בפרק קמא דביצה ומתרץ לה למתניתי בהכי אבל רבי יוחנן לית ליה האי סברא דהא מוקים לה למתניתין התם באוקימתא אחריתא גזירה משום משקין שזבו מיהו אנן כרב נחמן ב"י קיימא לן דמסתבר מעמיה לאוקמיה לכולהו סתמא אליבא דהלכתא ובמקומו נפרש בע"ה:

112 21

תייש אין משקין ושוחטין את המדבריות. הו"ל לתרוצי כי היכי דמתרציי בפרק כירה דמדבריות כגרוגרות וצמוקין דמי דמודי בהו ר"ש אלא דהכא משמע דס"ל כאידך תירוצא דתרצינן התם דלדבריהם דרבנן קאמר וליה לא סבירא ליה אי נמי לא תירצו התם הכי אלא אליבאו דרבי דקאמר ומדבריות הן שאינן נכנסות ליישוב לעולם והנהו דאי כגרוגרות וצמוקין דמי אבל מדבריות דרבנן כיון שהם נכנסות ליישוב ליכא לדמויינהו לגרוגרות וצמוקין: בר הוא הגירסא במקצת הספרים: בכל השבת כולה הלכה כר"ש. ולפי גירסא זו נראה (שאין) [שאנו] למדין לפי לשון זה אם שונין במשנתינו לצורך הפרת נדרים מדין הפרת וברים מעם לעם או הפרם נדרים כל היום שאם הפרם נדרים מעם לעם אים לו למימר

בבווקן:

(שאין) [שאנו] למדין לפי לשון זה אם שונין במשנחינו לצורך הפרח נדרים מדין הפרח נדרים מעת לעת או הפרח נדרים כל היום שאם הפרח נדרים מעת לעת אית לן למימר דלצורך אתרווייהו קתני דהא אפשר ליה להפר למחר ונמצא שאין ההפרה בשבת שעה הפרח ואין מפירין אלא לצורך השבת ואם הפרח נדרים מעת לעת אית לן למימר הפרחה שעה עוברת בשבת ואם כן אפילו שלא לצורך מפירין. ובלשון הראשון היחה הפרחה שעה עוברת בשבת ואם כן אפילו שלא לצורך מפירין. ובלשון הראשון היחה השאלה אם מפירין שלא לצורך אף כשנאמר שהפרח נדרים מעת לעת מפני שהפרח נדרים אין צריך בית דין אלא שאומר לה טלי ואכלי מלי ושתי. וללשון האחרון קשה, שאף עם נאמר שהפרת נדרים מעת לעת אפשר שמפירין שלא לצורך השבת כגון שהיא שעה עוברת נאמר שהפרת נדרים מעת לעת אפשר שמפירין שלא לצורך השבת כגון שהיא שעה עוברת כגון שמער שמעע שאיא לו שיפר אלא בשבת דלא מצית למימר אפשר לו להפר מערב עבת מאחר ששמע שאחר שעכשיו הוא השעה עוברת אין נמנעין בכך מידי דהוה אשאלת לא הני מילי בדאפשר אחר השבת כגון דשמע בשבת אבל שמע מערב שבת הרי זה לצורך לא הני מילי בדאפשר אחר השבת כגון דשמע בשבת אבל שמע מערב שבת הרי זה לצורך לא הני מילי בדאפשר אחר השבת כגון דשמע בשבת זכיון שהפרת נדרים מעת לעת הכל אסור

כיון שרוב נדרים (אי) אפשר להפר למו"ש: סליק **חדושי הרמב"ן על מסכת שבת** סליק חדושי הרמב"ן על מסכת שבת

רשב״א על שבת

רשב"א על שבת— פרק א יציאות השבת

76 2

מתני: יציאות השבת שתים שהן ארבע בפנים וכרי. פירש רש"י ז"ל: שתים לחיוב לאותן העומדים בפנים דהיינו הוצאה והכנסה דבעל הבית, דתנא להכנסה נמי הוצאה קרי ליה, שהן ארבע עם הכנסה והוצאה דבעל הבית לפטור, וכן לעני. והדר קא מפרש שתים דחוץ דסליק מינייהו. והוא הנכון. ואחרים פירשו שתים שהן ארבע בפנים דהיינו הכנסות שנעשות בפנים והן הכנסה דעני והכנסה דבעל הבית. ואינו מחוור דכשבא לפרש לא היה ליה ליה לערב הכנסות והוצאות יחד.

ואיכא למידק אמתניתין מאי טעמא פלגינהו רבנן בתרתי דהוצאה והכנסה דעני היינו דבעל הבית, ומאי עוא הא מהא, וכדאמרינן בשבועות (יד, ב) גבי ידיעות הטומאה שתים שהן ארבע, והא שם טומאה אחת היא. ותירצו בתוסי, משום דקרא נמי פלגינהו בתרתי קראי ואיצטריך תרי קראי בהוצאה, דהא בפרק הזא. ותירצו בתוסי, משום דקרא נמי פלגינהו בתרתי קראי ואיצטריך תרי קראי בהוצאה, דהא בפרק הזורק (לקמן שבת צו, ב) מייתינן לה מויכלא העם מהביא (שמות לו, ו) ובפרק קמא דעירובין (יו, ב) הוורק (לקמן שבת צו, ב) מייתינן לה מויכלא העם מהביא (שמות לו, ו) ובפרק קמא דעירובין (יו, ב) משמע דנפקא לן נמי הוצאה מאל יצא איש ממקומו (שם טו, כט) ודרשינן ביה אל יוציא, דאמרינן התם משמע דנפקא לן נמי הוצאה מל יוציא, משרינן התם מי ביתן לאזהרת מיתת בית דין הוא, פירוש משום לוקין על ערובי תחומין דאורייתא, ופריך והא לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין הוא קרינן, לאו למימרא דלא נדרש מיניה בלל אל יוציא, אבל לעולם לדרוש מיניה נמי אל יוציא. ותדע לך דהא לרבנן דלית להו צל יצא וקרינן ליה אל יצא למאי אתא.

וכי תימא קרא נמי למאי פלגינהו. אפשר לומר משום דהיא מלאכה גרועה שאילו פנה מזוית לזוית משא גדול פטור והוציא קצת מרשות לרשות חייב, מה שאין כן בשאר כל המלאכות שאינן אסורות אלא מצד עצמן באיזה רשות שתעשה. והיינו נמי דלא גמרינן לה ממשכן כדגמרינן כולהו שאר מלאכות, ותדע לך נמי דהא בפרק הזורק (לקמן שבת צו, ב) אמרינן הוצאה מנין שנאמר (שם לו, ו) ויכלא העם מהביא, ואקשינן ודילמא בחול וקאמר להן משה לא תיחו דשלימא לה מלאכה, ואיצטריך לשנויי דגמר העברה העברה מיום הכפורים, אלמא אף על גב דהוי במשכן אפילו הכי איצטריך קרא לפורטה מה שלא הוצרך העברה מיום הכפורים, אלמא אף על גב דהוי במשכן אפילו הכי איצטריך קרא לפורטה מה שלא הוצרך בשאר מלאכות, והלכך הוצאה חדוש הוא ואין לך בו אלא חדושו ואי לאו דגלי רחמנא בתרווייהו לא העברה מקום מלאכה אחת היא ושם אחד יש לה ונחשבת היא כאחד, אלא שהוצרך הכתוב לגלות בהן שזו וזו אחת הן. ואם תאמר אזהרה שמענו עונש מנין. יש לומר כיון דגלי רחמנא דמלאכות נינהו הרי הן בכלל להעושה בו מלאכה יומת.

(והר"מ) [ור"ח] ו"ל היה אומר שאין שני מקראות להוצאה דעני ועשיר, וכן יש שפירשו כדבריו, שאילו כן בתרתי חשבינן להו והוו להו מ' מלאכות שלמות. ומכל מקום לא תקשי לן מתניתין דפלגינהו בתרתי דלא דמי לההיא דשבועות (יד, ב) דאמרינן שם טומאה אחת היא, דהתם ודאי אחת היא לפי שאין אתה צריך להודיעו אלא שהוא טמא וכל שהוא טמא אסור ליגע במקדש וקדשיו, אבל הכא דהוצאות משתנות זו מזו, דהוצאת העני חשובה שמושך לעצמו אינה דומה להוצאת בעל הבית שמוציא ממנו, לפיכך מגאום חכמים בשתים. ור"ת ז"ל הביא ראיה לדבריו מדגרסינן בירושלמי בפירקין (ה"א): אמר רבי יוסי עני ועשיר אחד הם ומנו אותם חכמים שנים, ומשמע דהכי פירושו: אחד הם דהוצאת שניהם ממקרא אחד ופקא ואפילו הכי מנו אותן במתניתין בשנים לפי שהן הוצאות משתנות. ואם תאמר לדבריהם אל יצא איש ממקומו למאי אתא לרבנן דאמרי שאין תחומין דאורייתא, תירץ הרמב"ן ז"ל דרילמא לאזהרת

יוצא המן הוא דאתא. [גמרא:] **וכי תימא מהן לחיוב ומהן לפטור.** כלומר: והכי קחני, אבות מלאכות שתים לחיוב, שהן ארבע עם היציאות של פטור. דאף על גב דלא קתני אפילו תולדות של חיוב אפילו הכי איירי בהוצאות של פטור, משום דכיון דאיירי בהוצאות של חיוב איירי נמי בהוצאות של פטור הואיל ויש בהן איסור

של דבריהם. **והא יציאות קתני.** איכא למידק למאי דסבירא ליה דהכנסות לא קרינן להו יציאות, היכי ניחא מתניתין

דהכא ושמונה יציאות היכי משכח להו. וי"ל דאין הכי גמי דקשיא ליה מתניתין אלא איידי דאיירי במענה דעבועות פריך עלה. ורבנו יצחק ברי אשר ז"ל תירץ (בתור"ה והא) דאמתניתין דשבועות דתני כולהו לחיובא בהא הוא דקא קשיא ליה, אבל מתניתין דהכא משכחת לה שנים בלחוד לחיובא דהיינו הוצאה דעני והוצאה דבעל הבית שיש בהן עקירה והנחה, ואינך כולהו לפטורא בין פטור ומותר ופטור אבל אסור. ולדבריו היינו דאמר רבינא מתניתין גמי דייקא דקתני יציאות וקא מפרש הכנסות לאלתר, כלומר: פשט העני את ידו לפנים ונתן לתוך ידו של בעל הבית, דאלמא מפשטא דמתניתין דקתני שתים שהן

ארבע לא מצו למידק מידי כדאמרן. אמר רב אשי תוא להכנסה ומי הוצאה קרי לה, ממאי מדתון המוציא מרשות לרשות חייב. פירוש: מדקתני מרשות לרשות ולא קתני מרשות היחיד לרשות הרבים, וכדאיתא בהדיא בפרק קמא דשבועות (ה, ב) דפרכינן עלה ואימא דקא אפיק מרשות היחיד לרשות הרבים, ומשני אם כן ליתני המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים מאי מרשות לרשות דאפילו מרשות הרבים לרשות היחיד. והאי דקאמר מי לא עסקינן, מדיוקא דלישנא קא דייק לה.

ואיכא למידק דאם איתא דאף מוציא מרשות הרבים לרשות היחיד קאמר, אמאי תני לה במתניתין, והא לא תני התם אלא אבות אבל תולדות לא תני התם כלל, והכנסה תולדה דהוצאה הוא כדאמרינן הכא אבות מאי ניהו יציאות, ובפרק הזורק (לקמן שבת צו, ב) נמי אמרינן הוצאה אב הכנסה תולדה. ותירץ ר"ת ז"ל לפי שהוצאה מלאכה גרועה היא והוה אמינא שאין לה תולדה לפיכך הוצרך לכוללה עמה.

והרמב"ן ז"ל כתב דרב פפא לית ליה דהכנסה תולדה, אלא הכנסה כיציאה גמורה ושניהם אב אחד ומלאכה אחת, ולפיכך מני לה התם ולא מני לה אלא בחדא. ואם תאמר הכנסה דמיקריא אב מנא ליה. יש לומר דנפקא ליה מההיא דאמרינן בפרק במה טומנין (לקמן שבת מט, ב) דתניא התם הם העלו הקרשים מקרקע לעגלה ואתם אל תכניסו מרשות הרבים לרשות היחיד.

ואי קשיא לך אם כן למאי איצטרכינן למילף הוצאה מויכלא העם בפרק הזורק (שם), תיפוק ליה ממשכן כדקחני החם הם הורידו אחם אל חוציאו. יש לומר דלא איצטריך ויכלא אלא לגלויי דהכנסה והוצאה שבמשכן מכלל המלאכות הן וגמרינן לה ממשכן. ואי קשיא לך הא דאמרינן החם בפרק הזורק (שם) ולרבי אליעזר דמחייב אתולדה במקום אב אמאי קרי ליה אב ואמאי קרי לה תולדה הך דהואי במשכן השיבא הך דלא הואי במשכן לא חשיבא וכרי, דאלמא הכנסה לא הואי במשכן. איכא למימר דאשאר אבות מלאכות ותולדותיהן קאמר ולר"א קאמר אבל הכנסה איתא במשכן, ודאמרינן החם מיהו הצאה אב הכנסה תולדה היא, ההוא לישנא דלא כרב פפא. ומיהו מיהא הות במשכן כדאמרינן בפרק הוצאה אב הכנסה תולדה היא, ההוא לישנא דלא כרב פפא. ומיהו מיהא הות במשכן כדאמרינן בפרק במה טומנין (שם) ואפילו הכי קרי לה תולדה בדאמרינן, כדקרי שובט ומדקדק תולדות כדאיתא בפרק כלל גדול, ואף על גב דהוי במשכן לא חשיבוא להו באפי נפשייהו כדאמרינן החם שובט בכלל מיסך מדקדק הוי בכלל אורג.

ואם תאמר ומאי אולמא דהוצאה מהכנסה דקרי לה אב ולהכנסה קרי תולדה כיון דתרווייהו הוי במשכן. יש לומר משום דויכלא העם מהביא טפי משמע הוצאה, ומיהו לרב פפא כיון דתרווייהו הוי במשכן ולא השיבא חדא מחברתה שנאן שתיהן בכלל המוציא מרשות לרשות דמלאכה אחת לגמרי הן. ורבא דקא מתרץ רשויות קתני סבר דהכנסות תולדות ולא נשנו בכלל אבות מלאכות, זו היא שיטתו של רבנו ז"ל.

ולפי מה שכתבו בתוסי אפשר דההיא דפרק הזורק כוותיה דרב פפא נמי אתיא, שהם ז"ל כתבו (בעמוד א ד"ה פשט) דהכנסה דהתם היינו הכנסה דבעל הבית דליתא במשכן, דאילו הכנסה דעני למה לן למילפא התם מסברא דמה לי אפוקי מה לי עיולי בלאו הכי נמי תיתי לן מדהוות במשכן וכדאמרינן בפרק במה מומנין (לקמן שבת מט, ב), אלא ודאי לא נפקא לן מסברא דמה לי אפוקי מה לי עיולי אלא הכנסה דבעל

הבית, רהם העלו קרשים מקרקע לעגלה היינו הכנסה דעני העומד בחוץ. הא דאמר רבא: **רשויות קתני**. פירש רש"י ז"ל דלרבא הכי קתני בין במתניתין דהכא בין במתניתין דהתם, רשויות שבת שתים רשות הרבים ורשות היחיד, ועל ידיהן יש לנו די איסורין בפנים וכנגדן

בחוץ. והקשו בחוס' דאם כן הוי ליה למיחני שתים שהן ארבע בפנים וארבע בחוץ, שתים שתים למה לי. ועוד הקשה הרמב"ן ז"ל דאם כן לא הוי דומיא דמראות נגעים דהתם השנים מכלל הארבעה. ופירש רבנו יצחר בר' אשר (בתוס' שם) רשויות שבת יש בהם שתים איסורים שהם ארבע בפנים ושתים שהן ארבע בחוץ. ולמאי דקאמר רבא הוה יציאות כמו תוצאות כדכתיב (במדבר לד, ה) והיו תוצאותיו הימה.

וכחב בספר המאור ודוקיא דרבינא דרביק ממתניתין דקא מפרש הכנסות לאלתר לא איתחזי ליה לרבא, משום דהכין סידורא דמתניתין וכו' כמו שכתוב שם. ולי נראה דמעיקרא כי קא סלקא דעתין דיציאות ממש קתני הוה דייק מינה רבינא מדקא מפרש הכנסה לאלתר, אבל השתא דמפרש רבא דלאו הוצאות קאמר אלא רשויות ליכא למידק מינה מיני.

٢ يا ٢

הא דאמרינן: בבא דרישא דפטור ומותר לא קשיא לי. קשיא לרבותינו הצרפתים ז"ל והא איכא משום ולפני עור לא חתן מכשול. זכי תימא כיון דבלא הושטה יכול הוא להניה בקרקע לית ביה משום ולפני עור כדאיתא בפרק קמא דע"ו (ו, ב) דאוקימנא ההיא דלא יושיט כוס יין לנויר דקאי בתרי עברי נהרא, מכל מקום איסורא דרבנן איכא שהוא הייב להפרישו מאיסור. ואוקמוה בעכו"ם. וזה דוחק גדול. ועוד דהעני חייב קאמר ובגוי מי איכא למימר הכי. ומסחברא דפטור ומותר דקאמרינן הכא היינו שאין בו השנם דנונו עבירה מחמת הוצאת עצמו והכנסת עצמו, דאילו בכולהו פטורי דסיפא איכא נדנוד עבירה משום דנגמרה המלאכה על ידו וכאילו הוא עושה המלאכה. תדע דאיצטריך קרא לאשמועינן שהוא פטור מבעשותה או מנפש אחת (ויקרא ד, כז), וא"נ בעקירות דאיכא נדנוד עבירה כיון שעקר מרה"ר והכניס לפנים דאיכא למיחש שמא יניה או שעקר ונתן לתוך ידו של חברו דאיכא למיחש שמא יגמור העון שהתחיל, אבל פטורי דבבא דרישא דלית להו שום נדנוד עבירה מצד עצמן לא חשיב במתניתן, משום דלא איירי התם אלא באיסורין הבאין להן משום הוצאות והכנסות של עצמן. כך נראה לי. אמר שמואל כל פטורי דעבה פטור אבל אסור בר מהני תלה וכוי. לא אמר אלא היכא דאמרו פטור

מחמת שאינה מלאכה גמורה דומיא דמחניי דהכא, אבל פטורי אחריני איכא במסכת שבת שהוא פטור מחמת שאינה מלאכה גמורה דומיא דמחניי דהכא, אבל פטורי אחריני איכא במסכת שבת שהוא פטור ומותר, דחנן בפרק במה מדליקין (לקמן שבח כט, ב) בשביל החולה שישן פטור ואוקימנא (שם ל, א) בחולה שיש בו סכנה, ופטור ומותר הוא והזריז הרי זה משובח (יומא פד, ב). והקשו בחוסי דהא איכא דחניא לקמן בפרק במה אשה יוצאה (שבח סב, א) רבי אליעזר פוטר בכובלת ובצלוחית של פלייטון, והוא ודאי פטור ומותר הוא כדתניא אידך (שם) יוצאת אשה בכובלת לכתחילה. והם תירצו דהא דוקט החם פטור משום דאדרבי מאיר קאי דאמר (שם) חייבת חטאת ואמר ליה איהו פטור והחם פטור מקבן קאמר, אלא בצלוחית אל פלייטון, מדשבקה לבר זוגה בברייתא ולא תני אלא בצלוחית, והלכך בו לכתחילה אלא בצלוחית של פלייטון, מדשבקה לבר זוגה בברייתא ולא תני אלא אמר שמואל חני התם פטור משום כובלת דפטור אבל אסור. ואיכא מאן דמפרש (בתוד"ה בר) דלא אמר שמואל חני התם פטור משום כובלת דפטור אבל אסור. ואיכא מאן דמפרש (בתוד"ה בר) דלא אמר שמואל

אלא בפטור דתניא במתניתין בלבד. הא דאמר שמואל דצד נחש ומפיס מורסא פטור ומוחר. כתב ר"ת ז"ל (בתוס' ר"ה הצד): לאו אליבא דנפשיה קאמר, דהא אוקימנא לה בפרק שמונה שרצים (לקמן שבת קז, ב) כרבי שמעון דאמר מלאכה שאין צריכה לגופה פטור עליה, ואיהו במלאכה שאין צריכה לגופה כר' יהודה סבירא ליה דאמר חייב עליה כדאיתא בפרק כירה (לקמן שבת מב, א) ובזבחים בשלהי פרק כל החדיר (זבחים צא, א). אלא

הכא אליבא דמאן דאמר פטור קאמר, ואגן קיימא לן כרבי שמעון דפטור. **פטורי דאתי בהו לידי חיוב חטאת קא חשיב.** פירש רש"י: דהיינו עקירות דאפשר דאתי בהו לידי חיוב חטאת אבל הנחות דהיינו פשט העני את ידו לפנים ונטל בעל הבית מתוכה ופשט העני ידו ריקם ונתן בעל הבית בתוכה והוציא לחוץ והניח, וכנגדן בבעל הבית, אי אפשר דאתי בה[ו] לידי חיוב חטאת, הלכך לא חשיב להו. וא"ת עקירות דעני ששתיהן נעשות בחוץ אמאי חשיב להו בתרתי, וכן נמי של בעל הבית. ויש לומר כיון שהן משתנות זו מזו שהאחד עקר והכניס ידו מליאה והשני עקר ולא הכניס כלל אלא שהטעין ידו של חבירו ברשות שהוא עומד בה חשיב להו בתרתי.

ויש מפרשים איפכא, שהנחות קא חשיב משום שעל ידה נגמרה מלאכה והיא עיקר המלאכה שע"י הנחה אחי בהו בעלמא לידי חיוב חטאת, אבל עקירות לאו מידי קא עביד זה. וזה נראה עיקר. והינו חידושיה דאשמעינן שהוא פטור אף על גב דאיתעביד מלאכה, ועלה הוא דאתמהינן והא אתעבידא מלאכה ואיצטרכינן למיתלי בטעמא, משום דכתיב (ויקרא ד, כז) בעשותה או נפש אחת דשנים שעשאוה פטורין. ורבנו חנגאל פירש כפירוש של רש"י ז"ל.

והנכון מה שפירש הרב בעל המאור ז"ל דלא קא חשיב אלא הכנסות והוצאות שמרשות לרשות, כגון פשט בעל הבית ידו לחוץ ונטל העני מתוכה או שפשט ידו ריקה ונתן העני לתוכה והכניסה בפנים, וכן פשט העני ידו מלאה בפנים ונטל בעל הבית מתוכה או שנתן לתוכה והוציאה העני בחוץ.

הכי גרסינן: איתמר נמי אייר חייא בר גמדא נזרקה מפי חבורה ואמרו יחיד שעשאה חייב שנים

שעשארה פטררין. ולא גרסינן ואמרו בעשותה יחיד שעשאה כוי, דאם איתא למאי איצטריך לאתויי מימרא סייעתא לברייתא. אלא הכי קאמר לא תימא מתניתין רבי דוקא היא דדריש בעשותה למיעוטא אבל רבנן פליגי עליה משום דאיכא דלא דריש ליה למיעוטא, אבל נזרקה מפי חבורה כולהו רבנן מודו בה ולא משום בעשותה אלא מנפש או מאחת, כדנפקא לן בפרק המצניע (לקמן שבת צג, א) זה עוקר

יתירתא הוא, דהיינו ידו לא נייח כלומר, משום דבתר גופו גרירא. ויצא הוא והניח ברשות הרבים חייב כאילו הטעינו על כתפו, והיינו דכתב הוא ז"ל דידו בתר גופו גרירא שם ידו מונחת היא לכולי עלמא והנותן לתוכה או שנטל מתוכה חייב, וכן אם הטעינו חבירו אפילו בידו ראגר יד לא שמיה אגד הייב כל שהיא סמוכה לקרקע פחות משלשה כדאיתא התם, אבל ברשות שהגוף נמי הוא הדין והוא הטעם למ"ד התם אגד יד שמיה אגד, אלא מיהו לרבא דאמר התם בפרק המצניע על האסקופה שאף על פי שנח על גבי קרקע לא חשבינן ליה כמונח משום דאגדו בידו הוא, ולענין יד דאגדו בידו הוא אף על פי שהניח ידו בקרקע אין זו הנחה, וכדאמרינן לקמן (שבת ה, ב) גבי היה קורא ולעולם היד נגררת אחריו למאן דאמר בפרק המצניע (לקמן שבת צב, א) דאגד יד שמיה אגד, וכיון גופו, אלא לפי שהיא אין דרכה להיות מונחת על גבי קרקע קאמר [ד]הגוף הוא שעומד על גבי קרקע והוציא שיהא הייב, דלעולם אין לה הנחה בפני עצמה אלא ברשות שהגוף עומד שם שהיא מונחת אגב לומר דלא אמרו ידו לא נייחא אלא כשהיא עומדת ברשות אחרת על גבי קרקע והטעינו חברו בידו לחוך ידו של בעל הבית או שנטל מחוכה אמאי הייב, והא בעינן עקירה והנחה על גבי מקום נח. יש פירוש: ידו לא נייח על גבי קרקע גופו נייח על גבי קרקע והלכך הוי עקירה. ואם תאמר אם כן נתן ורש"י ז"ל כחב דלא גרסינן ידו בחר גופו גרירא דיחירתא היא, אלא הכי גרס: ידו לא נייח גופו נייח. הכי גריס ר"ה ז"ל: ידו לא נייה גופו נייה ידו בתר גופו גרירא. ולא בעיי עקירה גופו הוי עקירה. וזה מניח מנפש או מאחת.

ויש ספרים דגרסי: אי נמי ידו בחר גופו גרירא היא. ומסחברא דאפילו לאוחן ספרים לאו חרי טעמי נינהו אלא דא ודא לחד טעמא סלקן, אלא דהוי חד טעמא בחרחי לישני, כלומר: ואיכא מאן דאמר לה בהאי לישנא, וכענין שאמרו לקמן (שבת ה, ב) אמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן מר אמר לה בהאי לישנא ומר אמר לה בהאי לישנא. ומדברי רבוחינו בעלי החוסי ז"ל נראה דשני ענינין הן, וכן פירש רבנו הרב ז"ל, ואיכא בינייהו כגון שהטעינו חברו בידו והוציא ידו לחוץ וזרק, למאן דאמר ידו לא נייח לא מחייב דהא לא עקר, ולמאן דאמר ידו בתר גופו גרירא הויא עקירה. ואינו מחוור בעיני, דאם כן למאן דאמר ידו לא נייח חקשי ליה מתניתין דקחני פשט העני ידו לפנים ונחן לחוך ידו של בעל הביח אמ שנטל מחוכה והוציא העני חייב, ואמאי הא בעינא עקירה והנחה על גבי מקום מונח והא ליכא, דכיון או שנטל מחובה בהוציא העני חייב, ואמאי הא בעינא עקירה והנחה על גבי מקום מונח והא ליכא, דכיון אם הוציאה לחוץ וזרק, אי כמונחת היא כאן וכאן ליחייב אי לאו כמונחת היא כאן וכאן ליפטר, אלא

ודאי נראה כדפרישית דלישני בעלמא נינהר. היה טעון אוכלין ומשקין מבעוד יום והוציאן לחוץ משחשיכה חייב. הוא הדין להטעין עצמו משחשיכה לפנות מזוית לזוית ועמד לפוש ונמלך להוציאן, אלא דאי נקט הכי הוה אמינא דלא עקירת גופו הויא עקירה ולא הנחת גופו הויא הנחה ואינו חייב אלא אעקירה ראשונה, קא משמע לן בהיה טעון

מבעוד יום ועמד לפוש משחשיכה דעקירת גופו הויא עקירה והנחת גופו הויא הנחה.

הכי גריס רש"י ז"ל: אמר אביי ידו של אדם אינה לא כרשות היחיד וכוי כרשות היחיד לא דמיא מידו אבעל הבית כרשות הרבים לא דמיא מידו של עני. ופירש דאינה כרשות שהגוף עומד שם מידו דבעל הבית כרשות הרבים לא דמיא פשוטה לרשות הרבים והוא ברשות היחיד בין שהיא פשוטה לרשות הרבים והוא ברשות היחיד בין שהיא פשוטה לרשות היחיד והוא עומד ברשות הרבים, כרשות הרבים לא דמיא מידו דעני שפשוטה לרשות היחיד והוא עומד ברשות הרבים עהגוף עומד ואפילו הכי נטל בעל הבית מתוכה או שנתן לתוכה פטור, ואי חשבת ליה כרשות הרבים שהגוף עומד משה היה חייב, וכן לפשט בעל הבית את ידו לחוץ. ואינו מחוור. חדא, דפשיטא שאין היד הפשוטה לרשות היחיד חולקת רשות לעצמה שתעשה רשות הרבים. ועוד, שהבעיא דאיבעיא ליה אם תעשה כרמלית אינה מענין הפשיטות, דידו אינה נגררת אחר הגוף לחייב הנותן בתוכה והנוטל ממנה אבל לענין

חזרתה אצלו אינה כמוחלקת ממנו, ואין הבעיא אלא אם היא כמוחלקת ממנו להחזירה אצלו. ורבנו חנגאל ז"ל גרס איפכא: **כרשות הרבים לא דמיא מידו דבעל הבית כרשות היחיד לא דמיא מידו דעני.** כלומר: פשיטא לי זיזו בתר גופו גרירא כדאמרינן, בין הפשוטה לרשות הרבים בין הפשוטה לרשות היחיד ולעולם אינה בטלה לגבי הרשות שפשוטה שם, אלא הא קא מיבעיא לי אם הוציאוה מלאה פירות אם היא כרשות לעצמה ותהא ככרמלית או נגררת לעולם בתר גופה ומותר להחזירה אצלו.

וקשיא לי לפשוט ממתניתין, רקתני פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונטל העני מתוכה או שנתן לתוכה בעל הבית פטור, ופטור אבל אסור קאמר דפטורי דאית בהו מעשה נינהו כדאמרינן לעיל, אלמא ידו של בעל הבית שפשוטה לרשות הרבים ככרמלית היא ואסור להכניסה אצלו. וליתא דהתם משום דאתעבידא מלאכה היא דזה עוקר וזה מניח ולא משום שתעשה כרמלית. ותדע לך דהא פשט העני את ידו לפנים בודאי אינה נעשית כרמלית ברשות היחיד, דרשות היחיד עולה עד לרקיע ואפילו הכי אסור, אבל הכא שהוציאה מלאה פירות ואפילו מבעוד יום קא מיבעיא ליה אם נעשית כרמלית ברשות הרבים. ודוקא להחזירה אצלו הא לטלטל ברשות הרבים מותר, כדתנן בפרק בתרא דעירובין (צח, ב) עומד אדם

ברשות היחיד ומטלטל ברשות הרבים ברשות הרבים ומטלטל ברשות היחיד.

מי קנסוה רבנן לאחדורי לגביה או לא. כתוב בתוס' דלא גרסינן קנסוה, דהא בסמוך דמוקמינן דלאו כרמלית דמיא, אפילו הכי אמרינן דאם הוציאה משחשיכה קנסוה להחזירה. אלא הכי גריס מי אסרו להחזירה, דאף על גב דשרי לטלטולי ברשות הרבים כדתנן התם, מכל מקום עבדוה ככרמלית לענין רשות שאינה היא שם שדומין יותר שתי רשויות, ונפקא [מינה] דאם הוציאה בשוגג מבעוד יום אסור.

כאן למשה מעשרה כאן למעלה מעשרה. איכא למידק למעלה מעשרה אפילו לכתחילה נמי יהא מותר להוציאה ולהחזירה, דמקום פטור הוא. ויש מי שתירץ, דלאו בשהוציאה למעלה מעשרה קאמר, אלא שמותר להחזירה למעלה מעשרה, כלומר: הוציאה למטה מעשרה מותר להגביה למעלה מעשרה קאמר, ולהחזיר משם לפנים, משום דלמעלה מעשרה מקום פטור הוא ומותר להוציא מכרמלית למקום פטור ומתקום פטור לרשות היחיד. ואף על גב דאמרינן לקמן (שבת היא גבי אסקופה ובלבד שלא יטול מבעל הבית ויתן לעני, ואמרינן נמי לקמן (שבת ה, א) גבי אסקופה ובלבד שלא יטול מבעל הבית ויתן לעני, ואמרינן נמי לקמן (שבת ה, ב) ובלבד שלא יחליפו וכן נמי בעירובין (ט, א), הני מרילי ברשוות הדבון מותר להחליף. ויש מי שפירש דבכרמלית של יו הקילו מילילי ברשוות האורית א אבל ברשוות הרבון מותר להחליף. ויש מי שפירש דבכרמלית של יו הקילו

ואינו מחוור בעיני מדאקשינן בסמוך משחשיכה דאי שדי להו אתי בהו לידי תקלת חיוב חטאת לא ליקנסיה, ואם איתא דאפשר לאהדורה בכי האי גוונא מהדר ולא אתי לידי חיוב חטאת, ודוחק הוא להעמידה באויר שאי אפשר להגביה. ועוד דאם איתא הוו מילי דרבנן כחוכא לא ליהדר מלמטה מעשרה אלא מגביה ליה לידיה לעיל ומהדרה.

לפי שאינה כרמלית גמורה.

ולי נראה דאפילו להוציא למעלה מעשרה אסור לכתחילה, דחיישינן דילמא שדי להו, וכדאמרינן בסמוך אידי ואידי למטה מעשרה ולאו ככרמלית דמיא ולא קשיא כאן מבעוד יום כאן משחשיכה, דאלמא דאף על גב דלאו ככרמלית דמיא אפילו הכי קנסוה כשהוציאה משחשיכה או משום דשדי להו או משום דילמא אתי לאפוקי לכתחילה מרשות היחיד לרשות הרבים, והכא נמי למעלה מעשרה אף על גב דלא קנסוה ליה מ"מ אסור לעשות כן משום דילמא משתלי ושדי, וכל דאי שרית למעלה מעשרה אתי לאפוקי למטה מעשרה ולאו גזירה לגזירה היא דאי לא הא לא קיימא הא. ורבנו הרב כתב דלכתחילה אסור משום דדמיא למוציא למעלה מעשרה דאסור, כדאמרינן בפרק הזורק (לקמן שבת צו, א) א"ר (אלעאי)

[אלעזר] המוציא משני למעלה מעשרה טפחים חייב.

הא דאמרינן: אדרבא איפכא מסתברא מבעוד יום דאי שדי ליה לא אתי לידי חיוב חטאת ליקנסיה,

משחשיכה דאי שדי ליה אתי לידי חיוב חטאת לא ליקנסיה וכוי. איכא למידק היכי דמי אי בשוגג

ולא אידכר למאן אסרו ולמאן החירו להחזירה, ואי בשוגג ואידכר חטאת מי מיחיים וכדאקשינן בסמר

(ד, א) אדרב ביבי. ותו מאי קא מדמי ליה לדרב ביבי, דהא אסיקנא בדרב ביבי דלאו שוגג קאמר

ומשום חיוב חטאת אלא במזיד. ואי אפשר לומר דהכא לישנא דמעיקרא נקט ומיניה אתה שומע למזיד

דמסקנא, רשאני מזיר דהכא משום דמזהר זהיר ביה כי היכי דלא ליתי לידי חיוב סקילה מה שאין כן בדרב ביבי דממילא קא אתי, וכדמוכה בסמוך דאמרינן איבעית אימא לא תפשוט נלא קשיא כאן בשונג כאן במזיד, כלומר: וממזיד דהכא לא תפשוט דרב ביבי דהכא שאני דמזהר זהיר ביה וכדפירש רש"י ז"ל. וחדע לך דהא במסקנא אמרינן דבמזיד דהכא קנסוה רבנן, ובעיא דרב ביבי איפשיטא דהתירו. ויש לומר דהכא ודאי בשונג ואידכר, וחיוב חטאת דקאמר לאו חיוב ממש שיביא עליו קרבן חטאת קאמר אלא חלול שבת שיש בו חיוב קאמר.

ורב ביבי בהכי גמי מתוקמא למסקנא, כלומר: בין במזיד גמור בין בשוגג ואידכר כדהכא, דלאו חיוב סקילה ממש קאמר, דהא אי אפשר דאפילו במזיד גמור מעיקרו כיון דעכשיו הוא בא לרדות ואינו גמנע אלא מחמת שסבור שהוא אסור לעשות כן אם כן סופו אינו אלא שוגג ואינו חייב סקילה, אלא קודם שיבא לידי איסור סקילה קאמר, כלומר: קודם שיתחלל שבת שהוא באיסור סקילה על ידו. והא דאקשינן בדרב ביבי אילימא בשוגג ואידכר מי מחייב, ודאי הוה מצי לחרוצי הכין, [אלא דתיריץ איסור סקילה משום] דההוא לישנא כולל הכל ולא חיוב חמאת (שאני) [שאינו כולל], אבל הכא לא דק בלישנא (מכל מקום) [למימר] דאי שדי [ליה אתי לידי] איסור סקילה משום דלישנא דמעיקרא דרב ביבי נקט.

ואם תאמר מכל מקום אכתי היכי אתי למיפשט דרב ביבי מיהא דשאני שוגג ואידכר, דהכא משום דמוהר זהיר ביה כדאמרינן בסמוך בלישנא דלא תפשוט כאן בשוגג כאן במזיד. איכא למימר ההיא דבסמוך במזיד גמור דאי שדי להו אתי לידי חיוב סקילה מזהר זהיר ביה, אבל בשוגג מעיקרו אף על גב דאידכר כיון דאינו מתחייב סקילה ואפילו כרת נמי לא מחייב לא זהיר ביה כיון דאית ליה טרחא יתירתא למינקט ידו הכין כוליה יומא. ואם תאמר מכל מקום אכתי לא דמיא לדרב ביבי, דהכא אפשר דאפילו בשוגג גמור ולא אידכר דלא שדי ליה, אבל בדרב ביבי דודאי אתי לידי כך ממילא לא ליקנסוה. איכא למימר דהכי קאמר מדקנסוה הכא שמע מינה דליכא למיחש כלל שמא יבא לידי איסור שבת ואפילו באיסורא דאתי ודאי ממילא, דאם איתא דחיישינן הכא לא ליקנסוה כיון דאפילו החזירה ליכא איסור כלל ואפילו דרבנן, אלא מדלא חיישינן הכא וקנסוה ביה ודאי בבעיא דרב ביבי דאיכא איסור מלאכה מדבריהם שנאסר במנין לא התירו ולא חיישינן לאיסור הבא לו ממילא.

ובחוסי נראה שהם סבורים לומר דאפילו ממזיד גמור דהכא איכא למיפשט מזיד דרב ביבי, דהכא ומי אי אפשר לעכב שם ידו כל היום מלאה. והא דאמרינן בלישנא דאיבעית אימא לא תפשוט כאן בשוגג כאן במזיד. יש לומר דהכי קאמר לעולם מתניתא תרווייהו איכא לאוקמינהו בין בשוגג בין במזיד, ואפילו הכי לא תפשוט [ד]דילמא תרווייהו מבעוד יום ולא קנסוה אבל בדרב ביבי דמשחשיכה קנסוה, ומאידך למיפשט בדרב ביבי דהתירו דהתם מבעוד יום ולא אתי לידי איסור סקילה, אבל בדרב ביבי דאתי לידי דאסר ליכא למיפשט לחומרא, דשאני התם דלא אתי לידי איסור סקילה, אבל בדרב ביבי דאתי לידי איסור חששו, ואי במזיד מוקמת להו נמי ליכא למיפשט מידי מהאי טעמא דאמרן. והיינו דלא פשטיה לה נמי משנויא דקאמר דאף על גב דשנינן כאן למעלה מעשרה כאן למטה מעשרה ליכא למיפשט מינה דלא התירו דדילמא התם מבעוד יום.

כאן לאותה חצר כאן לחצר אחרת. ואף על גב דאסור להחזירה קאמר, להחזירה לרשות היחיד קאמר. ולחצר אחרת דקאמר בששתיהן מאדם אחד, אי נמי בשעירבו.

112 1

הא דאמרינן: **כדבעא מיניה רבא מרב נחמן.** לפום מאי דפרישנא דמחניתא מבעוד יום לא דמי לגמרי לבעיא דרבא, דהכא בשהוציאה משחשיכה ואיכא למיקנס בה מפי דלא להדרה לחצר אחרת שלא תעשה מחשבתר, והכי קאמר, [דכשם] דמשחשיכה מפליג רב נחמן בין אותה חצר לחצר אחרת, דילמא מבעוד יום איכא לאיפלוגי נמי.

מדשנינן בקנסו שוגג אטו מזיד קמיפלגי, והדר אמרינן איבעית אימא דכולי עלמא לא קנסינן שוגג אטו מזיד, אלמא להאי שנויא נמי בשוגג מוקמינן לה, ובשוגג הוא דשרינן ליה לאהדורה לאותה חצר אבל במזיד אפילו לאותה חצר אסור דקנסינן ליה, כדאמרינן לא קנסינן שוגג אטו מזיד אלמא במזיד קנסינן. ומדקנסינן ליה במזיד ולא שרינן ליה כדשרינן להדביק פת בתנור למסקנא, אלמא הא דידו כשהוציאה מבעוד יום דלא אתי לידי איסור שבת דאורייתא והלכך לא חיישינן לדילמא שדי ליה.

והלכך פסקא דהאי שמעתא, הוציא ידו מלאה מבעוד יום בשוגג אסור להחזירה לחצר אחרת אבל לאותה חצר שרי, ואם הוציאה במזיד אפילו לאותה חצר אסור. ואם הוציא משחשיכה בין בשוגג בין במזיד לאותה חצר שרי דחיישינן דילמא שדי להו כדחיישינן בדרב ביבי, אבל לחצר אחרת לעולם אסור. אבל הרמב"ם ז"ל (פי"ג מהלכות שבת ה"כ) פסק דבמזיד אסור אפילו לאותה חצר.

אסרי: אבל או בוב בדיל (כ"ג בוואכרון שבורון כ") כסק רבוור אסרי אכילי לאווא הבר: ואיכא אילימא בשוגג ולא אידכר למאן התירו. איכא למירק לוקמה דחזו אינשי ואמרי ליה רדה. ואיכא למימר דכיון דהשתא הוה סבירא לן דמשום חיוב חמאת ממש קא מיבעיא ליה, בכי הא נמי ליכא חיוב חמאת, דכי מודעי ליה ליכא חיוב חמאת דהיינו שוגג ואידכר. ואינו מחוור בעיני דמכל מקום אי לא מודעי ליה אתי לידי חיוב חמאת, ואנן כדי שלא יבא לידי חיוב חמאת קאמרינן. ונראה בעיני דהתירו לי לא משמע אלא הרא ליששל

לו לא משמע אלא בבא לישאל.

הא דאמרינן: וכי אומרים לו לאדם עמוד וחטוא כדי שיוכה חבירך. קשיא ליה לר"ח ז"ל והא אמרינן בפרק בכל מערבין (עירובין לב, ב) ניחא ליה לחבר דלעביד איסורא קלילא ולא ליעביד עם הארץ איסורא רבה. ופריק שאני החם שעל ידו הוא נעשה, שאומר לו מלא לך כלכלה זו תאנים מתאנתי. ואם תאמר תפשוט מהחם הא דרב ביבי דהחירו, דהא החירו לו לחבר דליעביד איסורא זומא ממש איסורא רבה. יש לומר דשאני החם דלא נעשה האיסור עדיין ויכול הוא לחקן על ידי איסור קל, אבל הכא שכבר נעשה האיסור אלא שעתיד ליגמר ממילא דילמא לא התירו.

וא"ת אכתי אשכחן שאומרים לו לאדם עמוד וחטוא כדי שיוכה חבירך, מדחנן בגיטין פרק השולח (גיטין מא, ב) מי שחציו עבד וחציו בן חורין שכופין את רבו ועושה אותו בן חורין כדי שיקיים מצות פריה ורביה, ואף על גב דאמר רב יהודה (ברכות מו, ב) המשחרר את עבדו עובר בעשה שנאמר (ויקרא כה, מו) בהם תעבודו. יש לומר דמצות פריה ורביה שהיא מצוה רבה שעל ידה מתקיים העולם שאני, וכרמשנינן החם גבי רבי אליעזר שנכנס לבית הכנסת ולא מצא שם עשרה ושחרר עבדו והשלימו לעשרה משום דמצוה דרבים שאני שהיא גדולה. ולי נראה דשאני התם כיון דחציו בן חורין לית ביה משום בהם תעבודו משום צד חירות שבו. וההיא אמתא (גיטין לח, א) דהוו עבדי בה אינשי איסורא,

משום שהרבים היו נכשלין בה התירו לו לשחררה וכפוהו.

הא דאמרינו: והא בעיא עקירה והנחה על גבי מקום ארבעה וליכא. איכא למימר דמסברא בעלמא קאמר, לפי שאין דרכן של בני אדם להניח כליהם אלא במקום רחב שיכול להשחמר בו שלא יפול, אבל מקראי ליח לן. ושמא נאמר דמפלוגתא דר"מ ורבנן דפליגי בזרק ונח בחור כל שהוא בפרק הזורק (לקמן שבת ק, א) יליף לה, דאפילו ר"מ לא מחייב התם אלא משים דכל שיכול לחוק כחקוק דמי, אלמא הנחה על גבי מקום ארבעה בעיא לכולי עלמא, והיינו דקא מקשה הכא להדיא. ואפשר דתנאי גמרא אגמרי לה. ובחוס אמרו דאפשר דרייקי לה מדכתיב (שמות מז, כט) אל יצא איש ממקומו, ודרשינן מינה אל יוציא בעירובין (יז, ב), ומשמע נמי ממקומו ממקום החפץ, ואינו ראוי ליקרות מקום פחות

מארבעה.

למימרא דפשיטא ליה לרבה דבקלוטה כמי שהונחה דמי ובתוך עשרה פליגי והא מיבעיא בעי ליה לרבה וכרי. איכא למידק ממאי, דילמא אכתי לא איפשיטא ליה, אלא דבין ללישנא קמא בין ללישנא בתרא מתניחין לא נפקא מדר"ע דלכולהו לישני אית ליה קלוטה כמי שהונחה דמיא. איכא מ"ד דאי מספקא ליה לרבה, הוה ליה למימר דודאי למעלה מעשרה פליגי אבל למטה מעשרה דברי הכל קלוטה כמי שהונחה דמיא, כי היכי דתיקום מתניחין לכולי עלמא, מדקאמר רבי עקיבא היא אלמא הכל קלוטה כמי שהונחה דמיא, ובשתי דילרבה הוא הדין דאיסתפקא ליה מעיקרא אי אמרינן לכולי ליכא לאוקומה לעולם כרבנן. ובתוסי חירצו דלרבה הוא הדין דאיסתפקא ליה מעיקרא אי אמרינן לכולי בין למעלה מעשרה דאינו חייב, דמשום קלוטה לא מחייב, ומשום דילפינן וורק ממושיט ליכא, דמושיט גופיה בכי הא פטור, אלא הכא בדיומא אחת קמיפלגי בין למעלה מעשרה בין למטה מעשרה, דר"ע יליף גופיה בכי הא פטור, אלא הכא בדיומא אחת קמיפלגי בין למעלה מעשרה בין למטה מעשרה, דר"ע יליף גופיה בכי הא פטור, אלא הכא בדיומא אחת קמיפלגי בין למעלה מעשרה בין למטה מעשרה, דר"ע יליף גורק ממושיט ורבנן סברי לא ילפינן, דמאי שנא הא דלא מספקא, אלא ודאי ספוקי מספקא ליה, אלא דלא חש להאריך כולי האי, דמתוך הני בעיי איכא למשמע דאיכא לספוקי בפלוגתייהו כל מאי דאפשר

לספוקי בה, וכיון שכן מנא ליה לרבה דר"ע היא, אלא משום דפשיטא ליה בעייא.

הא דאמרינן: לכולי עלמא לא ילפינן זורק ממושים. הקשו בחוספוח: נהי דלא ילפינן זורק ממושים, ממעביר מיהא ליליף, דחייב מעביר מרשות היחיד לרשות היחיד דרוך רשות הרבים אפילו למעלה מעשרה, כדאמרינן בפרק הזורק (לקמן שבת צז, א) בעי רב חסדא למטה מעשרה פליגי וכוי, ופשטה מישרה, כדאמרינן בפרק הזורק (לקמן שבת צז, א) בעי רב חסדא למטה מעשרה פליגי וכוי, ופשטה פוטרים, מדקאמר ברשות הרבים עצמה מכלל דבלמטה מעשרה פליגי, ובמא אילימא בחייב וחכמים מעשרה מחייב למעלה מעשרה לא מחייב והאמר ר' אלעזר המוציא משיי למעלה מעשרה חייב שכן מעשרה מחייב למעלה מעשרה לא מחייב והאמר ר' אלעזר המוציא משיי למעלה מעשרה חייב שכן מעש בני קהת כו' אלמא במעביר כהאי גוונא חייב, וזורק ודאי ממוציא ילפינן ליה כדאמרינן בריש פרק הוורק (לקמן שבת צו, ב) מכדי זריקה חילדה דהוצאה היא הוצאה גופא היכא כתיבא, דהא דאמרינן החם כל ד' אמות ברשות הרבים גמרא גמירי להי, היינו בין במעביר ברשות הרבים עצמה, ההם כל ד' אמות ברשות הרבים ילפינן ממוציא, והיד דרך רשות הרבים עצמה, לרשות היחיד דרך רשות הרבים ממעביר דמאי שנא. וחירצו דלא ילפינן ממוציא אלא זורק מרשות היחיד לרשות היחיד לרשות היחיד לרשות היחיד להשות היחיד לרשות היחיד לרשות היחיד להשות היחיד לרשות היחיד להיוד במשכן ואף על היחיד במשכן לא ילפינן לה ממוציא, ואין לנו לחייב בתולדה דהוצאה אלא אותן שהיו במשכן. ואף על היחה במשרן בעינו למימי ויחים ממוציי היוד מתות מיחיד מחיד במשכן. איכא למימר במים מיחיד מחיד מתוך מיחיד מתוך מיחיד מיחיד מחיד מחיד מחיד במים מו אינו במשכן היוד מיחיד מיחיד

דהוה סלקא דעתך דלרבי עקיבא טפי דמי זורק למושיט ממאי דדמי שאר תולדות להוצאה. אבל למטה מעשרה דברי הכל חייב מאי טעמא דאמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא. קשיא אם כן

זורק ד' אמות ברשות הרבים היכי משכחת לה. ויש מי שתירץ (תוס' ישנים כאן) דלא אמר רבי עקיבא

אלא לחייב אבל לפטור לא קאמר. ואינו מחוור בעיני, דהא לענין גיטין אמרו כן נמי בפרק הזורק (גיטין

עט, א), והתם מאי חיוב איכא ומאי פטור איכא. ויש מי שפירש דלא אמרו אלא בקלוטה ברשות אחרת

אבל ברשות אחת לא אמרינן. ואיכא למימר דוורק ומעביר ארבע אמות ברשות הרבים הלכתא גמירי

לה, כראיתא בפרק הזורק (לקמן שבת צו, ב). זרק ונה על גבי זיז כל שהוא חייב. קשיא לן מאי קא מתרץ, דהא אכתי תקשי לן דילמא הנחה הוא דלא בעינן הא עקירה בעינן. ויש מי שתירץ (בתוד"ה כך) דדוקא על דברי ר"ע דלא בעי הנחה כלל איכא למיפרך הכין דאין נראה לומר גבי עקירה כן, אבל לרבי דבעי הנחה על גבי משהו הוה סבירא ליה לרב יוסף דאף בעקירה כן. ומיהו אי לאו דאיכא לאקשויי עליה עדיפא מיניה הוה מקשה ליה הכין

הא דפרכינן לקמן (שבת ה, א) על ר' זירא דאמר הא מני אחרים היא.

הא דפרכינן לקמן (שבת ה, א) על ר' זירא דאמר הא מני אחרים היא.

מדלא קאמר ר"ע מחייב שתים. ואינו מחוור בעיני, חדא, דמחייב כללא הוא ואיכא למימר מחייב שתים

קאמר, וכראמרינן בסמוך גבי הזורק מרשות הרבים לרשות הרבים ורשות היחיד באמצע רבי מחייב

אמר רב יהודה אמר שמואל מחייב היה רבי שתים. ועוד, דאף לכשתמצא לומר דלא מחייב אלא אחת,

דילמא לא משום עקירה אלא משום דלא מחייב אתולדה במקום אב, וכראמרינן בפרק הזורק (לקמן

שבת צו, ב) דלא מחייב אתולדה במקום אב. ועוד קשיא לי, דאי מדיוקא דלישניה קא דייק לא הוה ליה

למימר בלשון דילמא. אלא סברא בעלמא קאמר, דדילמא בגמר מעשה כל דהו סגי ליה אבל בתחילת

מעשה עקירה חשובה בעיא.

הא דאמרינן: התם כדבעינן למימר לקמן כדאביי דאמר אביי הכא באילן העומד ברשות היחיד ונופו נומה לרשות הרבים וכוי. פירש רש"י ז"ל בשזרק מתחילת ד' לסוף די, דרבי סבר שדי נופו בתר עיקרו והוי כמונח ברה"ר על מקום ארבעה, דעיקר מחשב הנוף כשם שיש בעיקרו ארבעה כך אנו הושבין שיש בנופו ארבעה, דהכל הולך אחר העיקר. ואינו מחוור, דאם כן מאי דוחקיה דאביי דאיקומה בשתי רשויות העיקר ברשות היחיד ונופו ברשות הרבים, לימא באילן העומד ברשות הרבים רבי סבר שדי נופו בתר עיקרו ורבנן סברי לא אמרינן, אלא דעל כרחין לא מצי לאוקומה בכי הא, דאי נופו למטה שדי נופו בתר עיקרו ורבנן סברי לא אמרינן, אלא דעל כרחין לא מצי לאוקומה בכי הא, דאי נופו למטה מעלשה בכי הא לא פטרי רבנן דכארעא סמיכתא היא בין איכא ארבעה בין ליכא ארבעה, ואי למעלה משלשה מקום פטור הוא ולא הוה מחייב רבי, והלכך בנופו נוטה לרשות הרבים נמי א אפשר דמחייב רבי משום טעמא דחשבינן כאילו יש בנופו ארבעה ומשום זורק מתחילת ארבע לסוף ארבע כדפירש רש"י ז"ל מהאי טעמא דאמרן.

ובחוס' פירשוה משום זורק מרשות הרבים לרשות היחיד, דרבי סבר שדי נופו בתר עיקרו והוי ליה כזורק מרשות הרבים לרשות היחיד, וכיון דשדיא נופו בתר עיקרו להחשיבו כרשות שהוא עומד שדיא ליה נמי בתר עיקרו להחשיבו כארבעה כעיקרו. ובודאי טעמיה דאביי לאו משום דשדיא ליה בתר עיקרו למהוי כארבעה על ארבעה קאמר אלא למהוי כרשות היחיד שהעיקר עומד בו, דהא אביי לחרוצה אליבא דרב הסדא דאמר דברשות היחיד בהנחה כל דהו סגי כדאיתא לקמן (שבת ז, ב) קא אתי, והלכך אפילו אין בנופו ולא בעיקרו ארבעה חייב לרבי דאמר שדי נופו בתר עיקר, כלומר: למהוי כרשות שהעיקר עומד בו, אלא שהוצרך לפרש כן בכאן משום דמשמע להו דסוגיין דהכא אזלא דבעינן הנחה על גבי מקום ארבעה אפילו ברשות היחיד.

והביאו ראיה מדפריך לקמן (שבת ה, א) והא ידו קתני תני טרסקל שבידו ובתר הכי פריך התינח טרסקל ברשות היחיד, דאלמא אף ברשות היחיד מהדרינן לה לאשכוחי מקום ארבעה, אלא דלא מייתי הא דאביי אלא לומר כשם שאמר אביי דשדיא נופו בתר מקום עיקרו, דאלמא מקום עיקרו הוא העיקר וכאילו נח בעיקרו, אף אנו נאמר שהוא כמונח בעיקרו שיש בו ארבעה.

ובודאי לכאורה כולה שמעתין הכין מוכחא, ויש לי ללמד מדאמרינן אלא הא רבי דתניא זרק מרשות הרבים לרשות הרבים ורשות היחיד באמצע רבי מחייב ואמר רב יהודה אמר שמואל מחייב היה רבי שתים, ואם איתא מאי קא מייתי מינה ראיה דשאני החם דעברה דרך רשות היחיד דסגי לן בזה בעקירה והנחה כל שהוא. ועוד, למה לן לאחויי הא דרב יהודה אמר שמואל ההיא ברשות היחיד וברשות היחיד לא מיפלגי בין עקירה והנחה. ועוד, מאי קא מייתי ראיה מדתניא זרק ונח על גבי זיו כל שהוא דההוא על כרחין בזיו העומד ברשות היחיד היא והחם איכא למימר דבכל שהוא סגי. ועוד, דאמרינן תינח היחיד מקורה רשות הרבים מקורה מי מחייב. ועוד, דאמרינן לקמן (שבת ה, א) גבי הכניס ידו לחצר חברו וקיבל מי גשמים והא בעיא עקירה מעל גבי מקום ארבעה וליכא, אלמא אף ברשות היחיד בעינן עקירה והנחה על גבי מקום ארבעה.

אלא דקשיא לי דאם איתא דלא מייתי הכא הא דאביי אלא לומר דשדיא נופו בתר עיקרו כדאביי ולא כדאביי לגמרי, אם כן לא הוה ליה למימר סתמא כדאביי כדבעינן למימר קמן דאדרבה היפך דאביי היא, דאילו לאביי לא שדיא נופו בתר עיקרו לאחשוביה לנוף כארבעה דאם כן קשיא ליה לרב חסדא דלא בעי הנחה על גבי ארבעה ברשות היחיד והכא בעינן, אלא הוה ליה לפרושי בהדיא כאביי ולא כאביי, או לימא התם משום דשדיא נופו בתר עיקרו ולא לידכריה לאביי כלל. ועוד, דאם כן חקשי לן דהכא משמע דבעינן עקירה והנחה על גבי מקום ארבעה אפילו ברשות היחיד, ולקמן משמע דלכולי עלמא ברשות היחיד בכל דהו סגי לן כרב חסדא וקיימא לן כוותיה.

ומשום הכי נראה לי דהכא נמי לא קשיא ליה אלא מפשט בעל הבית את ידו לחוץ ונתן לתוך ידו של

עני או שנטל מתוכה, אבל מידו של בעל הבית לא קשיא ליה דברשות היחיד [בהנחה] כל דהו סגי.

והא דאמרינן: אילימא הא רבי דחניא זרק ונח על גבי זיז כל שהוא חייב דילמא החם כדאביי, הכי קאמר אילימא הא רבי זרק ונח, ההיא על כרחך ברשות היחיד הוא וטעמא כדאביי [ו]ברשות היחיד לא מיבעיא לי. ואם חאמר אם כן למה ליה לאורוכי כולי האי ולמימר החם כדאביי, לימא ליה החם ברשות היחיד וברשות היחיד לא קא אמינא ותו לא. לא היא, דאילו אמר הכי אכתי תקשי לן מאי טעמייהו דרבנן דפטרי, משום הכי איצטריך להא כדאביי לתרוצי דרבי ורבנן ולומר דרבי מחייב היינו משום דעדי נופו בתר עיקרו והאילו נח ברשות היחיד ולהכי סגי ליה בכל שהוא, ורבנן דפטרי משום דלא דמקום פטור הוא.

והא דאמרינן: אלא הא רבי דחניא זרק מרשות הרבים לרשות הרבים ורשות היחיד באמצע, היינו משום דקלוטה גריעא טובא מהנחה על גבי משהו. ותדע לך דבקלוטה קיימא לן דלאו כמי שהונחה דמיא ואפילו הכי קיימא לן דברשות היחיד בהנחה כל דהו סגי, ומשום הכי קא מייתי ראיה מקלוטה דרשות היחיד להנחה כל דהו דרשות הרבים, לומר דאי אמרת בשלמא דברשות הרבים בהנחה כל דהו סגי היינו דברשות היחיד סגי לן בקלוטה משום דאלים כחו של רשות היחיד למהוי קלוטה דידיה כהנחת כל דהו דרשות הרבים, אלא אי אמרת דברשות הרבים הנחת ארבעה בעינן מי עדיף רשות היחיד כולי האי דנחשוב ביה קלוטה כמונחת.

והא דאמרינן: תינח רשות היחיד מקורה תינח טרסקל ברשות היחיד, לאו למימרא דניבעי הנחה על גבי מקום ארבעה ברשות היחיד אלא רבותא בעלמא היא, כלומר: תינח רשות היחיד דאפילו תמצא לומר דהנחה על גבי ארבעה בעינן משכחת לה, ומשום דקתני ברישא דמתניתין פשט העני את ידו קא מדכר הכא רשות היחיד, ומיהו לא איצטרכינן לתרוצי ולא לאדכורי כלל אלא רשות הרבים בלבד דהיינו פשט בעל הבית את ידו לחוץ.

והא דאמרינן: גבי הכניס ידו לחצר חברו (ולקט) [וקלט] מי גשמים והא בעינן עקירה מעל גבי מקום ארבעה לאו דוקא מקום ארבעה, אלא הכי קאמר והא בעינן עקירה מעל גבי מקום וליכא. ותדע לך דהתם לאו משום שיעור מקום אתי אלא משום דבעינן מקום לאפוקי קולט.

ומיהו אכחי קשיא לי מהא דחנן בעירובין פרק המוצא חפילין (עירובין צח, ב) לא יעמוד אדם ברשות החדים וכרי וכן לא ירוק, ואמרינן עלה בגמרא אמר רב יוסף השתין ורק חייב חטאת, ואקשינן והא בעינן עקירה מעל גבי מקום ארבעה, והא הכא דעומד ברשות היחיד ואפילו הכי בעינן עקירה מעל גבי מקום ארבעה, והא הכא דעומד ברשות היחיד ואפילו הכי בעינן עקירה מעל גבי מקום ארבעה. ויש לומר דאסיפא דמחניתין קאי דקחני ברשות הרבים וישתין ברשות היחיד ועלה קא מקשה והא בעינן עקירה מעל גבי מקום ארבעה. אי נמי יש לומר דהנחה הוא דלא בעיא הא עקירה בעיא, ולעולם לכולי עלמא ברשות היחיד בהנחה כל דהו סגי כרב חסדא וכאביי דמתרץ ברייתא דרבי ורבנן אליבא דיידיה. וכן פסקו רב אלפסי ורבנו חנואל ז"ל.

והא דחניא בפרק הזורק (לקמן שבת ק, א): זרק למעלה מעשרה והלכה ונחה בחור כל שהוא ר' מאיר מחייב, כלומר: משום דחוקקין להשלים וחכמים פוטרין, דאלמא אי לאו דחוקקין להשלים אפילו ר' מאיר מודה דרשות היחיד בעי מקום ארבעה, נראה לי דטעמא דהתם לאו משום דבעינן הנחה ברשות היחיד על גבי ארבעה, אלא דאינו רשות היחיד אלא אם כן יש בחור ארבעה על ארבעה דחורי רשות

הרבים הוא, אבל לר' מאיר דאמר חוקקין הרי זה כמונח על גבי מקום ארבעה. כך נראה לי. **ואמר רב יהודה אמר שמואל מחייב היה רבי שחים.** איכא דקשיא ליה והא אנן אהא דאמר רב יוסף

רבי היא אחינן לפרושי, ורב יוסף הא אמר בפרק הזורק (לקמן שבת צז, ב) דלא מחייב רבי אלא אחת

דלא מחייב אחילדה במקום אב. ויש לומר דרב יוסף לא אמר אלא רבי היא סחם, וכיון דדחינן לה

מהא דרבי דויו, קא מהדר חלמודא לאוקמוה כאידך דרבי אליבא דרב ושמואל כי היכי דלא חקשי ליה

ודילמא הנחה הוא דלא בעינן הא עקירה בעינן.

ואמר רב יהודה אמר שמואל מחייב היה רבי שתים. פירוש: וסבירא ליה להאי מתרץ השתא דהאי דנקטה רבי בזורק מרשות הרבים לרשות הרבים ורשות היחיד באמצע לאו דוקא, אלא הוא הדין זורק מרשות היחיד לרשות היחיד ורשות הרבים באמצע.

112 11

הא דאמרינן: אלא טרסקל ברשות הרבים רשות היחיד היא לימא דלא כרבי יוסי ברבי יהודה. הקשו בחוסי מאי קשיא ליה מדרבי יוסי ברבי יהודה, והא מחניתין על כרחין בלמטה מעשרה מיירי, דאי למעלה מעשרה מקום פטור הוא, ודרבי יוסי ברבי יהודה פשיטא דלמעלה מעשרה היא, דאי למטה מעשרה לא הוי רשות היחיד, ומחניתין היא בפרק הזורק (לקמן שבת צט, א) דחנן חולית הבור והסלע בומן שהן גבוהין עשרה ורחבן ארבעה הנוטל מהם והנותן על גבן חייב פחות מכן פטור, וחניא לקמן (שבת ו, א) גדר שהוא גבוה עשרה ורחב ארבעה זו היא רשות היחיד גמורה. והעלוה בגמגום.

ואיכא מרבוותא דכתבו דמתניתין אפילו למעלה מעשרה היא, ואף על גב דלמעלה מעשרה ברשות הרבים מקום פטור הוא, כיון דקיימא לן (לקמן שבת צב, א) המוציא משוי למעלה מעשרה חייב וכן (לקמן שבת ת, ב) המעביר ברשות הרבים למעלה מעשרה חייב, הכי נמי אף על פי שידו של עני למעלה מעשרה הנותן לתוכו כאילו נותן ברשות הרבים. וסייעו להא משמעתין דהכא דאקשינן טרסקל ברשות הרבים רשות היחים רשות היחיד היא.

דאינו נראה בעיני מכמה טעמים. חדא, דהמוציא למעלה או המעביר למעלה מעשרה דחייב על כרחין דוקא באדם אחד שעמד לפוש דעקירת גופו והנחת גופו כעקירת חפץ והנחת חפץ דמי ומשום דגמרינן לה ממשא בני קהת (לקמן שבת צב, א), אבל אם הניחה במקום (אחד) [אחר] דוקא כשהניחה למטה משלשה או שטחה בכותל למטה מיי בדבילה שמינה וכיוצא בה כדאמרינן לקמן (שבת ז, ב), אבל אם העבירה למעלה מעשרה והניחה למעלה מעשרה פטור. ועוד, דאם איתא דכי אקשינן הכא טרסקל ברשות הרבים רשות היחיד היא משום דמשמע ליה דידו דעני למעלה מעשרה היא, קשיא טובא והא עומד קתני, כלומר: כדרכו כדאקשינן בסמוך, ולא שיהא שוחה ולא ידיו פרושות לשמים, ואי משום דמתניתין סתמא קתני דמשמע דבכל ענין היא ואפילו בלמעלה מעשרה, מאי קא משני ליה אפילו תימא הבי יוסי ברבי יהודה התם למעלה מעשרה הכא למטה מעשרה, מכל מקום מתניתין סתמא תנן ואפילו בלמעלה מעשרה ולמעלה מעשרה רשות היחיד היא. ועוד, דגרסינן בירושלמי (פ"א, ה"א) העני חייב, בלמעלה מעשרה למעלה מעשרה ידו של עני בתוך עשרה לקרקע.

למימרא דמשמע לן מחניתין בלמעלה מעשרה, אלא הכי קאמר: מדמוקמת מחניתין בשקבלה העני בטרסקל שבידו ואפילו הכי בעל הבית חייב, אלמא סבירא ליה לחנא דטרסקל לא פליג רשות לנפשיה כעמוד או תל גבוה למעלה מג' דברשות הרבים חולקין רשות לעצמן להיות ברמלית או מקום פטור, דקא סבר חנא דכלים אין חולקין רשות לעצמן, אם כן פליג אדרבי יוסי ברבי יהודה דאילו לרבי יוסי ברבי יהודה אפילו רשות היחיד הוי שהוא רשות גמור דאורייתא בזמן שהוא ברשות הרבים למעלה מעשרה בסור. ומשני כי אמר רבי יוסי ברבי יהודה הני מילי למעלה מעשרה ברשות הרבים למילה מעשרה לגמרי דרשות הרבים אינו עולה למעלה מעשרה, אבל הכא למטה מעשרה, כלומר: ולמטה מעשרה לגמרי דרשות הרבים אין כלי חולק רשות לעצמן להיותו ככרמלית אלא בטל הוא לגבי הרשות, ומעתה לא חקשי לך למטה מעשרה נמי ליהוי כרמלית דהיינו קרשיין והיינו דפרקינן דלמטה מעשרה בטיל הוא לא חקשי לך למטה מעשרה נמי ליהוי כרמלית דהיינו קרשיין והיינו הברקינן דלמטה מעשרה בטיל הוא לא הקשי לך למטה מעשרה במי ליהוי ברמלית דהיינו קרשיין והיינו הברקינן דמקום פטור הוא, לא הקשי לך למטה מעשרה במי ליהוי ברמלית דהיינו קרשיין היינו הברקינן דלמטה מעשרה בטיל הוא לאבי הרשות, ולעולם נתן למעלה מעשרה לתוך ידו של עני או שנטל מתוכה פטור דמקום פטור הוא, לא עומד ברשות וכל שידו תוך רשות הרבים דהיינו למטה מעשרה הרי זה כמונה בארץ, אבל למעלה אלא עומד ברשות וכל שידו נעוך השות מכל מקום לא נה ברשות הרבים ולא גרע מורק וטה בכותל מעשרה אף על פי שאינו נעשה רשות מכל מקום לא נה ברשות הרבים ולא גרע מורק וטה בכותל

למעלה מעשרה דהוי כזורק באויר. כך נראה לי. איבעית אימא בגומא. כלומר: בגומא שהיא רשות הרבים דרחבה ארבעה ואינה עמוקה עשרה, וכדרב יוסף דאמר לקמן (שבת ה, א) תשמיש על ידי הדחק שמיה תשמיש, דאילו לרבא דאמר לא שמיה תשמיש וכררמלית הויא הכא אינו חייב (ד)אף על גב דידו מונחת ברשות הרבים, דהא ידו בתר גופו גרירא. ולי

גראה דאפילו לרבא גמי אתיא דהא סבירא ליה לרבא אגד יד לא שמיה אגד, והלכך כל שידו ברשות הרבים למטה משלשה אף על פי שגופו עומד בכרמלית והניח בידו כמונח ברשות הרבים וכדאיתא

בפרק המצניע (לקמן שבת צב, א).

איכפל תוא לאשמועינן כל הני. הכא משמע דלרבא לא קשיא ליה אלא דלא איכפל תוא לאשמועינן הני. הכא משמע דלרבא לא קשיא ליה אלא דלא איכפל תוא לאשמועינן הני. הא דינא גופיה מודי ביה. וקשיא לי דהא רבא אגד יד לא שמיה אגד סבירא ליה בריש פרק המצניע (שם) ואוקי מתניחין דפשט העני את ידו לפנים ונטל בעל הבית מתוכה ופשט בעל הבית את ידו לחוץ ונטל העני מתוכה ווקא כשהיה למעלה משלשה הא למטה משלשה המוציא והמכניס חייב, ומסתמא כולה מתניחין בחד גוונא מיירי וכולהו בבי בלמעלה משלשה נינהו. ויש לי לומר דהכא לטעמיהו קאמר להו הא לדיריה בלמעלה משלשה היא דוקא כולה מתניחין. אי נמי הכא מקמיה דקם רבא בשיטתיה הוה, כדאיתא התם דרבא מעיקרא סבירא ליה אגד יד שמיה אגד אביי סבר אגד יד לא שמיה אגד, ולבסוף

קם רבא בשיטחיה דאביי וקם אביי בשיטחיה דרבא, והכא מקמי דליקום בשיטחיה דאביי. **ידו של אדם חשובה לו כדי על די.** איכא למידק אשמעחין מאי קשיא ליה ומאי איצטריך רבא למימר
דידו חשובה לו כדי על ד' בלאו הכי נמי מחשבחו משויא ליה מקום כדאמרינן בשלהי הזורק (לקמן
שבח קב, א) גבי זרק לפי הכלב או לפי הכבשן חייב, ובעירובין פרק המוצא תפילין מכניסן זוג זוג (צט,
א) נמי אמרינן השחין ורק חייב ופריך והא בעינן מקום ד' וליכא ומשני מחשבחו משויא ליה מקום.

א) נמי אמרינן השחין ורק חייב ופריך והא בעינן מקום ד' וליכא ומשני מחשבחו משויא ליה מקום.

מיר ארוו ז"ל (לעיל שבח ד, ב בחוד"ה אלא) דהתם הוא דלא ניחא ליה בענין אחר, דורק לפי הכלב או לפי הכבשן בוונחן להאכיל הכלב או לשרוף העץ, וכן השחין ורק אי אפשר לנקוח את עצמו אלא בכי
האי גוונא ומשום כך מחשבחו משויא ליה מקום, אבל הכא לא איכפח ליה בין ידו למניח בכחפו. והא
האי גוונא ומשום כך מחשבחו משויא ליה מקום, אבל הכא לא איכפח ליה בין ידו למניח בכחפו. והא
האי גוונא מקום. התם הוא לבתר דאמרינן דידו חשובה לו כד' על ד', והכי קאמר: הני מילי דידו
חשובה לו כד' על ד' היכא דאחשבה לידיה אבל בשאר דברים לבד מידו לא הוה אמרינן הכי במאי
דניחא ליה בענין אחר.

ומצאתי לראב"ד ז"ל בעירובין פרק המוצא תפילין שהקשה בשם הראשונים ז"ל ידו היכי דמי, אי למטה מג' מאי איריא משום דהויא כד' על ד' הא כל פחוח מג' לא בעיא הנחה אלא על גבי משהו, ואי למעלה מג' הויא ליה כרמלית, ואי למעלה מעשרה ליהוי רשות היחיד כעמוד. ותירץ הוא ז"ל שאין אדם חולק רשות לעצמו. ותדע לך שהרי למדנו (לקמן שבת צב, א) ממשא בני קהת שהמוציא משא למעלה מעשרה חייב הרי שאין זנין באדם דין עמוד בלמעלה מעשרה, וכן אין זנין בו דין כרמלית ולא מקום פטור, לפי שהוא נע ונד. וזה ראיה למה שכתבתי אני למעלה (בסוד"ה הא דאמרינן אלא) וכבר זכיתי לומר כדבריו.

עוד שאל, הא דבעינן הנחה על גבי מקום ד' ברשות הרבים היכי דמי, אי למטה משלשה לא צריך, אי למעלה משלשה כרמלית הוא ופטור. הא ודאי לא אשכחן לה אלא בזורק לרשות הרבים ונח על גבי בעלי חיים כמו שאמרנו, או בזורק לעמוד תשעה ורבים מכתפין עליו דהוא רשות הרבים, ואי הוי ד' מחייב עלה בהנחתו ואי לא לא. והתירוץ הזה השני שלא כדעת רש"י ז"ל (לקמן שבת ח, א) והרמב"ם ז"ל (פי"ד מהלי שבת, ה"ח), שהם ז"ל כתבו דעמוד תשעה ורבים מכתפין עליו היינו אפילו אינו רחב זי ורמו שהמבחי למשה המהמה ללבלי שבת ה א ד"ד שמנה)

ד' וכמו שכחבתי למטה במקומה (להלן שבת ח, א ד"ה עמוד).

הכי גריס ר"ח ז"ל: שתי כוחות באום אחד כשני בני אדם דמי וחייב או כאדם אחד דמי ופטור.

ופירשו כגון שנעקר ממקומו וקדם ונח במקומו וקיבלה, וכשני בני אדם דמי שזה זורק וזה מקבל וחייב,

או דילמא כאדם אחד דמי כאילו נתן מימינו לשמאלו דפטור ואע"פ שהעבירה ד' אמות. וכן פירשו

בתוסי. ואינו מחוור לי דכיון דא"ר יוחנן עמד במקומו וקיבל חייב נעקר ממקומו וקיבל פטור נעקר

הוא ממקומו וקיבל מאי, ודא" משמע דהא [ד]נעקר הוא ממקומו הוי כעין נעקר חברו ממקומו וקיבל,

כלומר: שקיבלו דרך עקירה שלא נח החפץ מכוחו של ראשון אלא מכוחו של שני, והכא נמי כשניקר

וקיבלו שלא נח מכח זריקה ראשונה. ועוד הקשה הרמב"ן ז"ל דהני לאו שני כוחות נינהו, דעקירה

והנחה בכח אחד הן. ויש מי שפירש שקבלה בעקירה ממקומו, והכי קאמר כשני בני אדם זה זורק וזה

מקבל דמי וחייב דאף זה עקירה והנחה תרווייהו מכוחו אחי, או דילמא כאדם אחד שעשה עקירה ולא הניחה במקום (אחר) [אחר] דמי, זהא באותו מקום שנעקר ממנו חזר ונח והלכך פטור. וגם זה אינו מחוור בעיני דכשני בני אדם דקאמרינן משמע כשני בני אדם דכוותיה, כלומר: זה זורק וזה מקבל דרך עקירה דפטור.

ורש"י ז"ל גריס איפכא: כשני בני אדם דמי ופטור, כלומר: בזה זורק וזה מקבל דרך עקירה לפי שההנחה לא הויא מכח העקירה והויא ליה כשנים שעשאוה, או דילמא חייב דהא אין כאן שנים אלא אחד והעקירה וההנחה חרווייהו מכוחו אחו והוה ליה אחד שעשאה. וזה נכון.

ירושלמי (פ"א, ה"א):אמר ר' יודן פשיטא לר' יוחנן בשורק בימין וקלט בשמאל שהוא חייב, מה צריכה ליה בשזרק בימין וקלט בימין, רבנן דקסרין ר' שמי בשם ר' אחא אפילו זרק בימין וקלט בשמאל צריכה ליה חייב, אין חימר פיו ופיו כיון שאכלה כאחר הוא ברם הכא ידו כאחר היא. ר' מונא בעי מעתה הוציא כגרוגרת בשתי ידיו יהא פטור משום שנים שעשו מלאכה אחת, א"ל ר' חייא בר אדא והדא היא בעשותה

לא כן היחיד שעשאה חייב שנים שלשה שעשו פטררין.

בכותל משופע. פירשו בתוסי דדוקא בשרבים מכחפין עליו, הא לאו הכי כרמלית הויא. והרמב"ן

ו"ל כתב אף על פי שאין רבים מכחפין עליו, דכל אויר רשות הרבים עד עשרה רשות הרבים הוא,

ופני הכותל בין משופע בין אינו משופע שוין הן, ותנן (לקמן שבת ק, א) למטה מעשרה כזורק בארץ

ואקימנא בפני הכותל ממש ובדבילה שמנה. ומסתברא כלישנא קמא, דהתם הוא בדלא נה במקום

מסויים אלא שנחה על פני הכותל מצד הדבילה שהיא לחה ושמנה, אבל כאן שהוא מקום מסויים לנוח

בנו החלא הכי הנא כחל שאם מכחפין כן הני ברשות הברים נאי לא הני בהמלום

בו החפץ הרי הוא כתל שאם מכתפין בו הוי כרשות הרבים ואי לא הוי כרמלית. **היה קורא בספר על האיסקופה ונתגלגל הספר מידו גוללו אצלו וכוי.** אוקמה אביי בפרק בתרא
דעירובין (צח, א) באסקופא כרמלית ורשות הרבים עוברת לפניה, וכיון דאגדו בידו אפילו שבות נמי
ליכא. ולאו דוקא ספר אלא הוא הדין לשאר כל הדברים, וספר לרבותא נקטיה משום סיפא דאפילו היה

קורא בראש הגג ונתגלגל למטה מעשרה אינו גוללו אלא הופכו על הכחב.

הא דבעי רבא אגוז בכלי וכלי עך על גבי מים אי אזלינן בחר כלי או בחר אגוז. איכא למידק ומאי אוא דבעי רבא אגוז בכלי וכלי עך על גבי מים אי אזלינן בחר כלי או בחר אגוז. איכא למידק ומאי שנא מהא דאמרינן בפרק קמא דמציעא (ט, ב) גבי דגים שקפצו בספינה ספינה מינח נייחא ומיא הוא דקא ממטו לה. ויש לומר דהתם גבי קנין כל חצר שאין היא עצמה מהלכת קונה אף על פי שאחרים מוליכין אוחה כספינה וכקלחה הקשורה בה, אבל גבי שבת בעינן שיטול החפץ ממקום נח, להכי מספקא לן דילמא אף כשהכלי צף במים ואגוז בחוכו בעינן שיהא האגוז מונח במקום שאינו מתנענע אפילו מצד

תנועת אחרים. הא דאמרינן: בשלמא בן עואי קסבר מהלך כעומד דמי. קשיא לן דלא הוה ליה למימר אלא בשלמא בן עואי לא אשכחן כי האי גונא דחייב אלא רבנן היכי אשכחן כי האי גונא דחייב, ומי הצריכו לומר דטעמא דבן עואי משום דקסבר מהלך כעומד דמי. ויש לומר דגמרא גמירי לה דטעמא דבן עואי משום דמהלך כעומד דמי. אי נמי יש לומר דאמסקנא סמיך דאשכחן כי הא דחייב, וטעמיה דבן עואי על כרחין משום מהלך כעומד דמי, אלא אורחא דחלמודא לברר דבריו דרך קושיא ותירוץ.

ا باد

ואסיקנא: מידי דהדה אצידי רשות הרבים. ואם תאמר וצידי רשות הרבים גופייהו מנא לן דחייב. עלומר משום דמסתמא כך הוה במשכן, שכן דרך השוכנים באהלים שזה נכנס וזה יוצא מפני מיתרי האהלים שלא יעכבו זה את זה. ואם תאמר אמאי לא אמר ליה מידי דהוה אמעביר ד' אמות ברשות האהלים שלא יעכבו זה את זה. ואם תאמר אמאי לא אמר ליה מידי דהוה אמעביר ד' אמות ברשות הרבים דרך עליו דחייב לפי שכן היה משא בני קהת. מסתברא דהתם משום שהמעביר בעצמו במקום היוב עומד ולא עובר במקום פטור ממש בכי הא לא אשכחן אלא צידי רשות הרבים. ואם תאמר לימא מידי דהוה (אמוציא) [אמישיט] למעלה מעשרה דחייב שכן העגלות למעלה מעשרה ואף על פי שמעביר במקום פטור. מסתברא דהתם לגבי מושיט לאו מקום פטור הוא, אלא גוירת הכתוב. ותדע לך דהא רשות הרבים אינו עילה למעלה מעשרה ואף על פי כן מושיט מרשות היחיד לרשות הרבים חייב, והכא במעביר מרשות הרבים אינו עילה למעלה מעשרה ואף על פי כן מושיט מרשות הרבים חייב, והכא במעביר מרשות היחיד לרשות הרבים דרך סטיו וכן במעביר ד' אמות למעלה מעשרה או מוציא דרך עליו שהוא למעלה מעשרה לכולי עלמא אינו חייב אלא במושיט בדיוטא אחת הרבים עצמה, הא לא נה לא. ועוד חדע לך דאילו במושיט ממש אינו חייב אלא במושיט בדיוטא אחת הרבים באמצע פטור, אלא דבריוטא אחת הרבים הא במושיט בשול או א נה היב מגזירת הרבים באמצע פטור, אלא דבריוטא אחת חייב מגזירת הרבים באמצע פטור, אל א דבריוטא אחת חייב מגזירת הרבים היו א מיום מיום אינו היו מיום הרבים היו הרבים באמצע פטור, אל א דבריוטא אחת חייב מגזירת הרבים היו היום היום הרבים הרבים הרבים היום הרבים היום הרבים הרבים היום הרבים היום הרבים הרבים הרבים היום הרבים הר

הכתוב אף על פי שלא גה ולא עבר ברשות הרבים ולא באוירו. כך נראה לי.

הא דאמרינן: היכא דאיכא היפופי מי שמעה ליה. חימא דהא ודאי בעירובין משמע דאפילו בדאיכא

חיפופי אמרה רבי אליעזר, דאמרינן התם בפרק כל גגות העיר (צד, א) גבי פלוגתייהו דרבי אליעזר

ורבנן, וליפלגו בצידי רשות הרבים דעלמא, כלומר: אמאי מיפלגי בחצר שנפרצה לרשות הרבים,

ומשני אי איפלגו בעלמא הוה אמינא כי פליגי רבנן עליה הני מילי היכא דאיכא היפופי אבל היכא דליכא

חיפופי מודו קא משמע לן, אלמא רבי אליעזר אפילו היכא דאיכא חיפופי פליג. ויש לומר דהכי קאמר

קא משמע לן דאדרבא היכא דליכא היפופי פליג אבל היכא דאיכא חיפופי מודה להו רבי אליעזר לרבנן

ררמלית היא, ובמשכן חיפופי הוה ליה דהיינו יתידות ומיתרים שבאהלים הלכך להא דמיא.

ומעמיה דבן עזאי משום דמהלך כעומד דמי. (לעיל שבת ה, ב). ואם תאמר אם כן מעביר ד' אמות ברשות הרבים היכי משכחת לה דחייב לבן עזאי. יש לומר דד' אמות ברשות הרבים הלכתא גמירי להו. ואם תאמר אם כן אפילו עמד לפוש תוך ד' יהא חייב. יש לומר דהא נמי הלכתא גמירי לה מהלך חייב עומד פטור. ואם תאמר ליליף מינה בעלמא דמהלך לאו כעומד דמי. יש לומר דילמא שאני התם דימקום חיוב לכולי עלמא כרדאמרינן בגמרא, אבל סטיו דמקום פטור הוא לכולי עלמא אין דנין קל מחמור להחמיר עליו. ובירושלמי (פ"א, ה"א) מקשו לה ולא אסיקו לה פירוקא, דגרסינן התם: רב חסדא שאל לרב הונא לדעת בן עזאי אין אדם מתחייב בתוך ד' אמות לעולם, כיון שהוציאה יעשה כמי שהניחה בכל אמה ואמה ויהא פטור.

וקיימא לן כרבנן דמהלך לאו כעומד דמי. ואף על גב דא"ר יוחנן מודה היה בן עזאי בזורק, לאו למימרא דסבירא ליה כוותיה, אלא פירושי הוא דקא מפרש לה וליה לא סבירא ליה. ותדע לך דהא רבי יוחנן גופיה הוא דאמר המפנה חפצים מזוית לזוית ונמלך עליהן והוציאן פטור, ואילו לבן עזאי חייב כדאמרינן בהדיא בכתובות בפרק אלו נערות (כתובות לא, א-ב). ועוד דבהדיא גרסינן בירושלמי (פ"א, ה"א) א"ר יוחנן המפנה מרשות היחיד לרשות הרבים דרך כרמלית חייב. והתימה מן הרב אלפסי ז"ל שכתבה להא

דבן עואי ולהא דא"ר יוחנן מודה היה בן עואי בוורק. ארבע רשויות לשבת. הקשו בתוס' ז"ל: אמאי לא חני המש, וליחני קרפף שהוא יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה שדינו מחולק מאלו, כדאמרינן בסמוך שאסור לטלטל בתוכו אלא בדי אמות ואם הוציא והכניס לרשות הרבים חייב. ויש לומר דההוא רשות היחיד הוא דבר תורה והא חנא ליה אלא דרבנן הוא דגורו והכי נמי חני הכא בברייתא הצרות של רבים ומבואות שאינן מפולשים ולא חשיב להו במנין הרשויות מהאי טעמא דאמרן דרשות היחיד דאורייתא הן וכבר חני רשות היחיד וכמו שפירש

רש"י זכרונו לברכה. הא ד**תניא יתר על כן אמר רבי יהודה מי שיש לו שני בתים בשני צידי רשות הרבים וכוי.** תוספתא

היא דמתניא בפרק בתרא דעירובין (לפנינו שם הוא בפ"ז, ה"ט) והכי מתניא התם: אחד חלון שבין שני

מיתה הוא דאינו חייב אבל חטאת חייב על שגגתה מדמנינן נמי ארבעים חסר אחת, דאי לא מחייב עליה אינמא אינו הייב על אחת מהן. פירש רש"י ז"ל: אינו הייב מיתה על אחת מהן. וכן נראה ודאי דדוקא היא רשות היחיד שנגמרו מחיצות שלה, הא רשות אחרת שאינה גמורה במחיצות שאין לה אלא שתי ויש לך אחרת שאינה גמורה אלא הוי קצת כרשות היחיד. ונראה שלפיכך פירש רש"י ז"ל זו היא ואמאי קרו לה גמורה מהו דתימא וכרי. איכא למידק אדרבא מדקתני גמורה משמע דוו היא גמורה מטלטלין תחתיהן בשבת דברי ר' יהודה וחכמים אוסרין, יתר על כן אמר רבי יהודה. בתים ואחד חלון שבין שתי חצרות ואחד חלון שבין שני דיורין וגשרים ונפשות ורשות הרבים מקורה

יהודה, דהא איכא דשגגתו חטאת ואין זדונו בסקילה. קנד, א) אמר רמי בר חמא הכי קאמר כל ששגגתו בשבת חייב חטאת זדונו סקילה אתיא דלא כאיסי בן חייב חטאת פשיטא דבמזיד חייב כרת. ולפי פירוש זה הא דאמרינן בריש פרק מי שהחשיך (לקמן שבת חטאת, דאי לא כי אקשינן חייב חטאת פשיטא מיד הוה ליה לשנויי קא משמע לן כדרב וכיון דבשוגג ושנינן כרת ונסקל איצטריכא ליה ופרישנא כדרב, אלמא היוב חטאת לא מספקא להו דאכולהו חייב לא כרת ולא חטאת אם כן אמאי מני להו בארבעים חסר אחת. ועוד מדאקשינן חייב חטאת פשיטא מחיצות כגון ההיא דרבי יהודה אינה רשות היחיד כלל ואפילו להתחייב הזורק מרשות הרבים לתוכה. שנגמר מנין מהיצות שלה מכל צד, פירוש לפירושו דגמורה לא קאי ארשות אלא אמהיצות, כלומר: זו

11-1

א"ר יוחנן קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה ואפילו כור ואפילו כוריים וכוי מחיצה היא אלא שמחוסרת דיורין. כלומר: ואסור לטלטל בכולה אלא בדי אמות מדרבנן. וגרסינן בפרק עושין פסין (עירובין כד, א) אמר רב נחמן אמר שמואל קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה פורץ בה פרצה יותר מעשר אמות וגודרו ומעמידו על עשר ודיו, כלומר: מעמידו על עשר לשם דירה ודיו דדמי

כמי שהוקף כולו לדירה, ופרצה זו של עשר הוי כפתח ומותר לטלטל בכולו כחצר. לא נצרכה אלא לקרן זוית. הוא הדין דהוה מצי למימר לא נצרכה אלא לצידי רשות הרבים, אלא משום דפליגי ביה ר' אליעזר ורבנן (לעיל שבת ו, א) דלרבי אליעזר הוי רשות הרבים לא בעי לעיולי נפשיה בפלוגתא, ואפילו בצדדים דאית בהו חפופי לא בעי לאוקמה משום דמספקא ליה אי מודה בהו

רבי אליעזר.

אבל לפני העמודים ברשות הרבים דמו. ואף על פי שאין בין עמוד לעמוד רוחב שש עשרה שהוא רוחב רשות הרבים דמו. ואף על פי שאין בין עמוד לעמוד רוחב שש עשרה שהוא רוחב רשות הרבים דאורייתא כדאיתא בפרק הזורק (לקמן שבת צט, א), אלא דהכא לא מסתברא שיהא העמוד ממעט בשיעור הרשוח, שאם כן אפילו נעץ קנה ברשות הרבים ימעטנו. ומיהו קיימא לן כרבי יוחנן דאמר בין העמודים נידון ככרמלית, וכל שכן אצטבא, משום דרבי יוחנן לגבי רב קיימא לן כרבי יוחנן וכל שכן לגבי רב יהודה דהוא תלמידיה דרב. אבל הרמב"ם ז"ל (פי"ד מהל' שבת ה"ו) פסק כרב יוחנן וכל עכן לגבי רב יהודה דהוא תלמידיה דרב. אבל הרמב"ם ז"ל (פי"ד מהל' שבת ה"ו) פסק כרב יהודה, ולא ירדתי לסוף דעתו. ואולי משום דקתני בברייתא דלעיל (שבת ו, א) האיצטוונית ולא מני הודה, ולא ירדתי להודה והויא רבותא מפי. ואינו מחוור דאם כן ליקשי מינה לרבי יוחנן ואם בעלי הגמי לא סמכו על זה להקשות ממנה לרבי יוחנן איך נסמוך עליה לדחות דברי רבי יוחנן דהלכה כמותו בכל לא סמכו על זה להקשות ממנה לגבי רב יהודה תלמידם. ורב אלפסי ז"ל לא כתב מכל זה בהלכות

כלום. הא דאמר רב יהודה איצטבא שלפני העמודים נידון ככרמלית. חמיהא לי מאי קא משמע לן הא בהדיא קחני בברייתא והאצטוונית. ועוד מאי שלפני העמודים דקאמר לימא האיצטבא סחם. ואולי אפילו באיצטבא שאינה גבוהה שלשה קאמר, ומפני שהיא לפני העמודים אינה נוחה לידרס והלכך נפקא ליה מחורת רשות הרבים. אלא שמצאתי בירושלמי (פ"א סוה"א) בהיפך מזה, דגרסינן החם רי זעירא בשם רב יהודה זעיר בר חינוא בשם ר' חנינא סמטיות שבין העמודים נידונין ככרמלית. רבי שמואל בר חייא בשם ר' חנינא פירחי העמודים נידונין ככרמלית, לכך צריכא בגבוהין שלשה, עד כאן בירושלמי. ועדיין אני אומר כי יש שבוש בגירסת הירושלמי, ובשאינן גבוהין היא דהא צריכה, ראילו

בגבוהין שלשה פשימא. וצ"ע.

לבינה זקופה ברשות הרבים וזרק ומח בפניה חייב. פירוש: ואף על פי שאין רוחב הלבינה אלא
שלשה דסתם לבינות רחבן שלשה וארכן שלשה, ואע"ג דברשות הרבים בעינן הנחה על גבי מקום
ארבעה, הני מילי למעלה משלשה אבל למטה משלשה כארעא סמיכתא דמו. אבל בלבינה שהיא גבוהה
יותר משלשה אם זרק וטח בפניה למעלה משלשה אומר ר"ת ז"ל (בתוד"ה וטח) שאינו חייב דהא בעינן
הנחה על גבי מקום ארבעה על ארבעה, ומקצת מרבני הצרפתים ז"ל אמרו (ריבא בתוסי שם) דכל
שרואה פני קרקע רשות הרבים כרשות הרבים דמי, וכן נראה מדברי רש"י ז"ל.

והקשר בתוספות (שם) אם כן מאי דחיק לעיל (שבת ד, א) גבי מתניחין דפשט בעל הבית ידו והא בעינן עקירה והנחה מע"ג מקום ארבעה, דילמא מתניחין שמחזיק החפץ בידו בענין זה שהוא רואה את הקרקע. ואינה קושיא בעיני דפירות לא נייחי בכענין זה, דנתן לחוך ידו של עני או שנטל מתוכה מידו פשוטה משמע, דאילו תפסם ממנו העני או שהיה תופס אותם בידו כדי שלא יפלו, אם כן כשתפסם וסגר ידו או שהיתה ידו סגורה ופשטה כדי ליתן לו את החפץ הא קא עביד מעשה, וכעין נחינה או לקיחה

היא, ורישא הא אמרינן בריש מכלחין (לעיל שבת ג, א) דלא עביד מעשה ופטור ומותר קאמר. אביי ורבא דאמרי תרווייהו והוא שגבוה שלשה וכוי אבל היומי והיגי אף על גב דלא גביהי שלשה. פירוש: משום דלא דרסי בה רבים. קשיא לי והא רבא הוא דאמר בפרק המצניע (לקמן שבת צב, א) המוציא פירות ברשות הרבים למטה משלשה ביד חייב משום דכל סמוך לקרקע בתוך שלשה כקרקע

דמי, ויד הא לא דרסי בה רבים. וי"ל דהא דאמרינן אבל היומי והיגי לאו סיומא דמימרא דאביי ורבא הוא, אלא אנן הא דקאמרינן ומסקינן בה הכי. ואינו מחוור. אלא מסחברא שלא אמרו אלא בדברים שדרך העולם להניחם ולהשליכם ברשות הרבים כגון היומי והיגי וכיוצא באלו, שהן מושלכין ברשות הרבים ואינם עומדים להסתלק, והלכך כיון שמונעין את הרבים מלדרוס שם אין שם רשות הרבים באותו מקום, שאין דין רשות הרבים אלא במקום המוכן לדריסת רבים, אבל יד או כלי שאינו עשוין להתעכב שם אלא לשעה אין חולקין רשות לעצמן אלא עומדין הן ברשות ובטלין לגבי הרשות. ותדע להתעכב שם אלא לשעה אין חולקין רשות לעצמן אלא עומדין הן ברשות ובטלין לגבי הרשות. ותדע לר, דהא אפילו כלי גבוה משלשה ועד עשרה אינו חולק רשות לעצמו ולהיותו כברמלית, דכל שהוא עומד בתוך אויר הרשות אינו חולק רשות לעצמו, ומעמא כדאמרינן, והוא הדין והוא המעם כאן. כך

פטור ומותר לטלטל בכולו, והשתא פריך שפיר מדרב גידל. גבוה עשרה, והשתא בעינן למימר דאי אין בו אויר הראוי למחיצה עשרה דלא הויא כרמלית אלא מקום הראוי למחיצה עשרה, וכגון בקעה יחירה מבית סאתים ומסוככת על גבה והסכך על גבי קונדסין ואינו ואיצטוונית הוו כרמלית והנהו לית להו מחיצות. ופירשו הם ז"ל דלאו מחיצה ממש קאמר אלא אויר דהיכי מצי למימר דאי ליכא מחיצה עשרה לא הויא כרמלית, והא קתני לעיל (שבת ו, א) דים ובקעה אמר לעיל קרפף יתר מבית סאתים שלא הוקף לדירה וכו' מחיצה היא אלא שמחוסרת דיורין. ועוד ובין עולא ובין רב אשי קרי ליה לעיל רשות היחיד ולא הוה צריך לאתויי הא דרב גידל, ורי יוחנן נמי והקשו בתוסי דהא לא אפשר, דאי בדאית ליה מחיצות גבוהות עשרה לכולי עלמא רשות היחיד הוא, כרמלית אבל פחות מעשרה לא הויא כרמלית, ומשום הכי אקשי ליה מדרב גידל ומסיפא אקשי ליה. הכא בבקעה שאינה מוקפת לדירה והוא יותר מבית סאתים, וקאמר דאי איכא מהיצה עשרה הויא עשרה הנותן לתוכן והנוטל מתוכן חייב. ורש"י ז"ל פירש דהאי לאו אגופא דמחיצות ממש קאי, אלא דאי איכא מחיצה עשרה הויא כרמלית. ותנן (לקמן שבת צט, א) חולית הבור והסלע בזמן שהן גבוהין ו, א) וכן גדר שהוא גבוה עשרה ורוחב ארבעה זו היא רשות היחיד גמורה, פירוש והיכי קאמר איהו אמר רב גידל וכוי. איכא למידק למה ליה לאקשויי ממימרא דרב גידל, לוחביה מדחניא לעיל (שבת הא דאמרינן: אילימא דאי איכא מחיצה עשרה הוא דהויא כרמלית ואי לא לא הויא כרמלית והא נראה לי.

ראם חקק בו ארבעה על ארבעה והשלימו לעשרה מותר לטלטל בכולו. קשיא לן דהכא משמע דבין שהמחיצות רחוקות מן החקק בין מקורבות לעולם מותר, וסתמא קאמר, ומאי שנא מהאי דאמרינן בפרק קמא דסוכה (ד, א) סוכה שאינה גבוהה עשרה וחקק בה והשלימה לעשרה אם יש משפת חקק ולכוחל שלשה טפחים פסולה. ותירצו בתוסי דהתם בעינן מחיצות ממש, והכשר סוכה במחיצות היא ושיהיו סמוכות לסכך ולמטה מן הסיכוך כדאמרינן (סוכה יו, א) הרחיק את הסיכוך מן הדפנות פסולה, אבל לענין שבת אין ההקפדה במחיצות ממש שיהיו מכשירות את החקק אלא שיהא החקק נשמר על ידיהן שלא יהיו הרבים בוקעין בו, וכיון שיש בחקק רוחב ארבעה על ארבעה ויש בגבהו כשיעור רשות היחיד עם גובה המחיצות והמחיצות שומרות אותו מבחוץ, לא חיישינן בין שיהיו על שפת החקק בין היחיד מרוחקות ממנו כמה. ויש מי שתירץ דהכא בשיש עשרה בעומק החקק קאמר. ואינו מחוור,

דבכולהו נוסחאי חקק בו והשלימו לעשרה גרסינן. **ורבא אמר חורי רשות הרבים לאו ברשות הרבים דמו.** ודוקא בחור שהוא למעלה משלשה, אבל למטה משלשה כארעא סמיכתא היא. ואביי דמשוי ליה כרשות הרבים ואף על גב דהוי למעלה משלשה, ואף על גב דהוי מקום מסויים כעמוד גבוה שלשה ברוחב ארבעה דמשוינן ליה ככרמלית. חור שאני לפי שבני רשות הרבים מצניעין שם כליהם והוה ליה כתל גבוה תשעה דמשוינן ליה רשות הרבים מפני שרבים מכתפין עליו.

रान ग

אמר אביי ברשות היחיד כולי עלמא לא פליגי כדוב חסדא. כלומר: דלא בעינן הנחה על גבי מקום ארבעה. ואי קשיא לך דהא משמע לעיל (שבת ז, ב) דאפילו אביי גופיה הזה סבירא ליה דבעינן הנחה על גבי מקום ארבעה, מדאמרינן וכי תימא מחניתין דלית ביה ארבעה והא אמר רב יהודה אמר רב אמר רי זריא מהוא באנו למחלוקת ר"מ ורבנן, כלומר: ר"מ סבר חוקקין להשלים. ועוד דמהתם נמי משמע דבין לר"מ בין לרבנן בעינן הנחה על גבי מקום ארבעה אלא דר"מ סבר רואין אותו כאילו חקק ורבנן לית להו רואין. וחניא בתוספתא (פי"א, ה"ו) הזורק בכותל למעלה מעשרה טפחים והלכה וישבה לה בחור שהוא די טפחים על די טפחים חייב. מסחברא [מ]כל הני לשוייה בהנחה החיד משום דאינו נעשה רשות היחיד עד שיהא בו ארבעה על ארבעה, אבל ברשות היחיד ממש בהנחה כל דהו מני לה חוקקין הרי זה רשות היחיד גמורה כאילו חקק בו בהנחה כל דהו מני לה בהנה כל דהו מני כד וראה לי

כבר וכיון שהוא רשות היחיד בהנחה כל דהו סגי. כך נראה לי.

רחבה ששה פטור. פירוש: לפי שיש לרבע בו ארבעה על ארבעה. ואי קשיא לך ששה למה לי בחמשה ושלשה חומשין סגיא, דכל טפח ברבוע טפח ושני חומשין באלכסון, נמצאו שמונה חומשין דהוו להו מפח ושלשה חומשין באלכסון, נמצאו שמונה חומשין דהוו להו דק לאפרושי מאיסור שבת. ולא מיחוור דהא אמר אינה רחבה ששה חייב, וחייב משמע בשונג חטאת ובמידו והחראה סקילה, ואדרבא חומרא דאתי לידי קולא הוא. ועוד, דאנן לאו לכתחילה שריא ליה דאפילו רחבה ששה פטור אבל אסור הוא, ואם כן כי קאמרינן פטור לפוטרו ממיחה וקרבן קאמרינן, ובשאינה רחבה ששה חייב מיחה וקרבן. ועוד, דכל היכא דלא דק מקשה לה בגמרא ומחרץ לה.

ור"ח ורב אלפסי ז"ל פירשו דרחבה ששה עם הדפנות קאמר, ור"ל חומש לדופן זה וחומש לדופן זה, פש ליה חמשה טפחים ושלשה חומשין בחללה כדי לרבע בחלל ארבעה על ארבעה. ואם תאמר אם כן אף גבוהה עשרה שאמרו היינו עם עובי השוליים, דכי היכי דעובי הדפנות מכלל הששה גם עובי השוליים מכלל עשרה, ואם כן היכי הוא רשות היחיד. איכא למימר דהוי ליה כבית שאין בתוכו עשרה וקרויו משלימו לעשרה דעל גגו מותר להשתמש בכולו, וכגדוד ה' ומחיצה ה' שמצטרפין (עירובין צג, ב).

ואני תמה לדבריהם דהא משמע בהדיא בגמי דלא אמרינן הכי, מדאמרינן בפרק הזורק (לקמן שבת ק, א) אמר אביי בור עמוק עשרה ורחב שמונה וזרק מחצלת לתוכו חייב, חלקו במחצלת פטור, דהנחת מחצלת וסלוק המחיצה בהדי הדדי קא אחו. ואם איתא מאי סילוק מחיצה איכא, והלא אף המחצלת אף על פי שנעשה כוחל לבור עולה היא מן המנין, אלא על כרחנו לא אמרו כן בכל כחלים אלא בכחלים עבים העשוים לכסות עליהם ולהשתמש מה שאין כן בכוורת ומחצלת. ואפשר דמשום הכי נקט אביי מחצלת ולא נקט דף, והכא נמי נקט כוורת ולא נקט חיבה או מגדל.

ובירושלמי אמרו שם בפרק הזורק (פי"א, ה"ב) גבי מחניתין דחולית הבור: אמר רבי יוחנן העומד והחלל מצטרפין בארבעה, והוא שיהא העומד מרובה על החלל, רבי זעירא בעי עד שיהא עומד שכאן ועומד שכאן רבה, א"ר יוסא פשיטא לר' זעירא שאין עומד מצד אחד מצטרף, פשיטא לא שיהא עומד

מצד אחד רבה, לא צורכה אלא אפילו עומד השני.

רבא אמר אפילו אינה רחבה ששה פטור. פירוש: והוי אוגדה במקום פטור. ודוקא בזורק מרשות היחיד לרשות הרבים דאין אויר רשות הרבים עולה למעלה מעשרה, אבל זרק מרשות הרבים לרשות היחיד כל שאינה רחבה ששה חייב דרשות היחיד עולה עד לרקיע. ולי נראה דאפילו ברשות היחיד פטור, דכל שגבוהה עשרה ורחבה ארבעה יצאה מתורת כלי והויא לה רשות לעצמה, וכזורק מרשות לחדים להחיד לחדים ארבעה יצאה מתורת בלי והויא לה רשות לעצמה, וכזורק מרשות לחדים להחדים ארבעה יצאה מתורת בלי והויא לה רשות לעצמה, וכזורק מרשות החדים לחדים להחדים להחדים היחיד להחדים לחדים להחדים לחדים להחדים לחדים להחדים להחדים להחדים להחדים ל

היחיד לרשות היחיד הוא, דכל מקום שהיא רשות היחיד היא. **כפאה על פיה שבעה ומשהר חייב.** יש מי שפירש (רש"י ד"ה כפאה) דרוקא בשאינה רחבה ששה והלכך אף לכשתכנס למטה משלשה משהו והויא כלבוד הויא כולה תוך רשות הרבים וחייב, אבל ברחבה ששה פטור דפחות משלשה לקרקע כלבוד דמי והויא ליה רשות היחיד דהא גבוהה עשרה ורחבה ששה ובתוס' אמרו דאדרבא ברחבה ששה אמרו, דאי בשאינה רחבה ששה אפילו גבוהה שבעה ומחצה חייב, דליכא למימר לבוד אלא במחיצות אבל בדפני כלי לא אמרינן לבוד, ולא חשיבי מחיצות אלא ברחבה ששה אבל כשאינה רחבה ששה אינה אלא כשאר חפצים דעלמא, אלא הכא ודאי ברחבה ששה קאמר.

ואם תאמר אם כן גבוהה שבעה ומשהו ליפטר, דהא אמרינן לבוד והויא לה כגבוהה עשרה ורחבה ששה. יש לומר דכיון שאינה גבוהה עשרה אלא מחמת לבוד ולא אמרינן לבוד אלא במהצות, אם כן השוליים אינן מצטרפין לגובה עשרה והרי היא כשאר חפצים דעלמא, אבל בגבוהה שבעה ומחצה כל שהוא סמוך לקרקע שלשה פחות משהו נמצא שיש בגובהן של מחיצות ממש עשרה בלא צירוף השוליים והוו להו מחיצות, והלכך אמרינן בהו לבוד.

והרמב"ן ז"ל כחב דלעולם בין ברחבה ששה בין שאינה רחבה ששה לא אמרינן לבוד בכלים, ועכשיר כלי הוא, אלא עיקר פטורא משום דכיון שהיא בתוך שלשה נעשית כמונחת, וכשהיא גבוהה שבעה ומחצה הרי הונחה ואוגדה למעלה [מעשרה], לפיכך פטור ולא משום מחיצות כלל, עד כאן. ולא ירדתי לסוף דעתו, דאם כדבריו למה ליה למימר כפאה על פיה, הוא הדין נמי לשוליה כדאיירינן עד השתא. ואפשר דמשום הכי נקט כפאה על פיה, דאי לא כפאה אפילו בשבעה ומשהו פטור משום דאי אפשר לקרומיות של קנים שבפיה שלא יעלו למעלה מעשרה, אבל השולים חלקים הן ואין קרומיות עולין מהן.

ומיהו אכתי קשה לי דעל כרחין רבא משום לבוד אתי בה, מדאמר רב אשי אפילו שבעה ומחצה חייב מאי טעמא מהיצות לתוכן עשויות, כלומר: ואינן מחיצות לומר בהן לבוד, אלמא רבא דפטר משום לבוד נגע בה. ועוד דאי מתורת מונח אתית לה רב אשי אמאי מחייב, וכי פליגי רבא ורב אשי בשלשה סמוך לקרקע אי כמונח דמי או לא.

ואם תאמר מכל מקום אפילו כשזרקה דרך שוליה ויש בה שבעה ומחצה ליפטר מהאי טעמא דאמרן, דכל שלשה סמוך לקרקע כקרקע דמי. ראיתי לרבנו ז"ל (הרמב"ן) שכחב דלא קשיא, דקיימא לן כרבא דאמר בפרק הזורק לקמן (שבת ק, א) דחוך שלשה בעינן הנחה על גבי משהו.

ומכל מקום תקשי לן לפי מה שפסק שם ר"ח ז"ל כרב חלקיה בר טובי, דאמר בריש פרק הזורק (לקמן שבת צו, א) דלמטה משלשה דברי הכל חייב, דתניא כוותיה התם, ובגיטין נמי בפרק הזורק (גיטין עט, א) [תון] היתה עומדת בראש הגג וזרקו לה כיון שהגיע לאויר הגג מגורשת, ואקשינן והא לא מינטר, ואמר עולא משמיה דאבימי הכא בפחות מג' סמוך לגג עסקינן, דכל פחות מג' סמוך לגג כגג דמי. אלא שיש לתרץ בזו דגט שאני דאפילו קלוט חשבי ליה רבנן כמונח, מה שאין כן לענין שבת כדאיתא התם בפרק הזורק.

ומסטדבא לי דלא אמרו תוך ג' סמוך לקרקע כקרקע דמי אלא להתחייב בו כאילו זרקו לקרקע ונח

בו ממש, אי נמי לקנותו בו כאילו נח ממש בקרקע, אי נמי כאילו נחמלא כל האויר עפר והויא כארעא סמיכתא ואילו היה אותו אויר קרקע מתלקט ועולה עד החפץ מאותו מקום אתה מודד עשרה טפחים לאויר רשות הרבים, אבל שנראה כאילו נשתרבבו שולי הכלי או הגט והגיע לארץ ונחשוב הכלי כאילו

אגדו למעלה מעשרה בכי הא קא אמרינן לעולם. כנ"ל. מע"י ז"ל: ואף על גב דאינה רחבה ארבעה, **עמוד תשעה ברשות הרבים ורבים מכתפין כיי.** פירש רש"י ז"ל: ואף על גב דאינה רחבה ארבעה, וכן כתב הרמב"ם ז"ל (פי"ד מהלי שבת ה"ח). ותמיהא לי דהא בעינן הנחה על גבי מקום ארבעה וליכא. ויש לומר דכיון דמשום דמכתפי ביה משויא לה רשות הרבים, ודרך המכתפין לכתף אף על פי שאין בה ארבעה לפי שאין מניחים שם משאם אלא נסמכין בו הרי הוא מקום חשוב וראוי לתשמישו, והרי וה כידו של אדם החשובה לו כארבעה על ארבעה לפי שדרכם של בני אדם להעמיד כליהם בידיהם. ועוד דכיון דדרכן לכתף עליו מחשבת הרבים משויא ליה מקום, ולא גרע מזרק ונח בפי הכלב או בפי הכבשן (לקמן שבת קב, א). כך נראה לי.

והראב"ד ז"ל פירש (הביאו רבנו לעיל (שבת ה, א) ד"ה ידו): דוקא ברחב די. ודוקא שמכתפין עליו אבל כשאין מכתפין עליו ואע"ג דראוי לכתף עליו לא, וכדמוכח בהדיא בעירובין (לב, ב) גבי אילן העומד חוץ לד' אמות ונתכוין לשבות בעיקרו דמייתי עלה הא דעולא (לג, א). והא דאמרינן הכא תשעה ודאי מכתפי עליה, הכי קאמר: תשעה ודאי ראוי לכתף עליו ודרכן של בני אדם לכתף עליו וכיון שהוא ראוי לכתף ומכתפין עליו עכשיו כרה"ר הוא, שאילו לא היה ראוי לכתף עליו אע"פ שהרבים מכתפין

גומא מאי אמר ליה וכן בגומא. פירשו בחוס:: וכן בגומא בח תשעה וכל שכן בח שמונה ובח שבעה, דכל שעמוקה מעט ראוי יותר להשתמש בה, אלא שאפילו בח תשעה משתמשין בה, וכדמוכח לכאורה בהא דקופה דמייחי עלה דקתני פחוח מכן מטלטלין וכן בגומא, ופחוח מכאן כל שהוא פחוח מעשרה משמע ואפילו שמונה ושבעה. וכן נמי ההיא דהניח עירובו למטה מיי (בעמ' ב) דאמרינן בבור דליח ביה עשרה, ומשמע כל שאינו עשרה ואפילו שמונה ושבעה. ואחרים (רש"י ורמב"ן) פירשו דוקא גומא תשעה כעמוד תשעה, דכל שהיא תשעה מצועי בה הרבים כליהם שאין נדרסין ברגלי בני אדם, הא פחוח מכן נדרסין ברגלי בני אדם שהן יוצאין קצח לחוץ ולא משתמשי בה. ופחוח מכאן דקתני בברייחא דקופה וכן בגומא פחוח מעשרה והוא דהויא תשעה קאמר, וכן ההיא דבור. והראשון נראה עיקר כפשטה של ברייתא. ועוד דעל כרחין בקופה כל שהיא יותר פחותה ואפילו חמשה וארבעה מותר למלאל מתנה להחום בהנות הדל בני אות בנומי מיום בנומה בווח המפילו המשה וארבעה מותר

הא דאמר רבא: הלוך על ידי הדחק שמיה הלוך. תמיהא לי הלוך דנקט, דהוה ליה למימר כיתוף על ידי הדחק שמיה כיתוף, דהלוך מאן דכר שמיה. ועוד דלא כיתוף על ידי הדחק הוא אלא בהדיא מכתפי עליה, ומאי הלוך על ידי הדחק דקאמר. וראיתי בהלכות מורי הרב רבנו יונה זכרונו לברכה דרב יוסף דאמר וכן בגומא לאו לעמוד תשעה מדמי ליה, דהתם לאו על ידי הדחק הוא דבהדיא מכתפי עליה, אלא רב יוסף לרקק מים שרשות הרבים מהלכת בו מדמי ליה וכרמייתינן לה עלה במסקנא (בעמוד ב), ובהא מיתרצא לי לישנא דהתם הלוך על ידי הדחק הוא, והיינו דאהדר ליה רבא, הלוך על ידי הדחק שמיה

הלוך.

אלא לאו בבור דלית ביה עשרה וקתני עירובו עירוב. מכאן דקדק מורי הרב ז"ל וכן בתוסי דמותר לטלטל לכתחילה פחות מדי אמות ברשות הרבים, דהא למאן דאמר וכן בגומא דהויא רשות הרבים מטלטלין מתוכה לרשות הרבים לכתחילה דהא עירובו עירוב. והא דאמרינן לקמן בפרק מי שהחשיך (שבת קנג, ב) גבי נותן כיסו לנכרי אם אין שם נכרי וכוי, אמר ר' יצחק עוד אחרת היתה ולא רצו הכמים לגלותה מטלטלו פחות פחות מדי אמות ואמאי לא רצו לגלותה מטלטלו פחות פחות מדי אמות ואמאי לא רצו לגלותה דילמא אתי לאחניי ד' אמות ברשות הרבים, דאלמא מדוחק התירו למי שהחשיך לו בדרך דוקא, הא בעלמא לא. התם במוציאו פחות פחות מדי אמות ואפילו מהלך רב, דגזרינן דילמא אתי לאתיי בזמנא חדא ארבע אמות, אבל בתוך ארבע אמות בלבד שרי. וכן דעת הרמב"ם ז"ל (פי"ב מהלי שבת, המ"ו).

ולכאורה הכין משמע כדבריהם, מהא דתנן במסכת עירובין בפרק המוצא תפילין (עירובין צח, ב) עומד

אדם ברשות היחיד ומטלטל ברשות הרבים ובלבד שלא יוציא חוץ לדי אמות, דאלמא פחות מדי אמות. אפילו לכתחילה שרי.

ופחות מדי אמות דקאמרינן היינו ארבע ואלכסונן שהן ה' אמות ושלשה חומשין, דכל אמתא בריבועא אמתא וחרי חומשי באלכסונא, דכל שיעורי דשבת הן ואלכסונן הן, וכדילפינן (עירובין נא, א) ממגרשי הערים (במדבר לה, ה) שהן אלפים אמה מרובעות, וכדאמרינן בעירובין בפרק מי שהוציאוהו (שם) גמרא ויש לו אלפים אמה לכל רוח אמר רב אחא בר יעקב המעביר ד' אמות ברשות הרבים אינו חייב עד שיעבור ד' אמות הן ואלכסונן. ויש בזה דעת אחרת למקצת מרבותינו הצרפתים ז"ל, ושם כתבתיה בארוכה בס"ד.

והראב״ד ז״ל כתב (וכ״ה בהשגותיו פי״ב משבת המ״ו) דלכתחילה אסור לטלטל ברשות הרבים פחות מדי אמות, דבין די אמות לפחות מדי אמות טעו אינשי וגזרינן דילמא אתי לאתויי די אמות, כפשטיה דההיא דפרק מי שהחשיך, ולא התירו לעולם אלא במקום הדחק, כגון בא בדרך וכיסו עמו, אי נמי במוצא תפילין, אי נמי מי שיצא חוץ לתחום בין לאונסו בין לרצונו, ואי נמי אם יש לו שם מקום קביעות כגון ששבת שם והיינו הא דעירוב שנתנו בבור.

וההיא דעומד אדם ברשות היחיד ומטלטל ברשות הרבים שבמסכת עירובין פירשה שם הראב"ד ז"ל במטלטל למעלה מעשרה, דאיכא תרתי לפטורא דהוא פחות מדי אמות ומטלטלו למעלה מעשרה שהוא מקום פטור, ואפילו הכי חוץ לדי אמות חייב כדרבא דאמר המעביר מתחילת ארבע לסוף ארבע דרך עליו חייב.

ומכל מקום יש לי לומר, דלכולי עלמא לא גורו בבין השמשות לטלטל ד' אמות ברשות אחרת.

האי זירוא דקני רמא וזקפה פטור. ולא דמיא למגרר דאמרינן במסכת כתובות (לא, א) הגונב כיס

בשבת וכוי היה מגרר ויוצא פטור דאיסור שבת ואיסור גניבה באין לו כאחד, דמגרר שאני דכל שהוא

מגרר הרי עקר את כולו ממקומו בבת אחת, מה שאין כן בזירוא דקני דבעידנא דוקיף רישא אכתי סופיה

מנת בדוכתיה וכי הדר זקיף רישא אחרינא רישא קדמאה מינח נייח על גבי קרקע, ויש כאן עקירות

הרבה בלא הנחות והנחות הרבה בלא עקירות. ועוד דבלאו הכי ההיא דמגרר לא קשיא, דהא אוקמוה

התם בפרק אלו נערות (בעמוד ב) בשצירף ידו למטה מג' וקבלה דאיכא עקירה גמורה והנחה.

77 0

אסקופה משמשת שתי רשויות. האי אסקופה לחי בהאחרים, אסקופת בית וחצר או אסקופת מבוי, אסקופת משמשת שתי רשויות. האי אסקופת האיירי בה אחרים, אסקופת בית וחצר או אסקופת מבוי, אסקופת מבוי, מש של בית וחצר נתונה היא בין שתי מווות הבית והמשקוף מקורה עליו, ואם של מבוי הוא מקום גבוה מעט והוה כפתח למבוי ומניחים שם בעובי האסקופה לחי מכאן ולחי מכאן. ופירש רש"י ז"ל דהשתא קא סלקא דעתך דבאסקופת מבוי עסקינן דהכשירו בלחי, והא דאמר רב יהודה הכא באסקופת מבוי עסקינן, וקא דעתר דבאסקופת מבוי עסקינן, וקא דעתר דבאסקופת מבוי עסקינן דהכשירו בקורה, וכאילו אמר הכא באסקופת מבוי שהכשירו בקורה עסקינן. וקא בניתר בלחי אלא שהכשירו בקורה, וכאילו אמר הכא באסקופת מבוי שהכשירו בקורה עסקינן. וקא בניתר בלחי אל גב דלית ליה לחי, כלומר: שאין לחי אחר חוץ ללחי העומד כנגד רוחב האסקופת, שכן הרך הלחיים להעמידן זקופין כנגד עובי האסקופה דהיינו פתח המבוי, ואם כן אפילו פתח פתוח אמאי בלפנים, והא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב תוך הפתח צריך לחי אחר להתירו, וסתמא קאמר אפילו פתח פתוח, דקא סבר אסור להשתמש בין הלחיים שאין הלחי מחיר אלא מחודה הפנימי ולפנים. ואוקמה רב יהודה במקורה, וכמאן דאמר מוחר להשתמש מחת הקורה וממנה ולפנים, אבל פתח נעול אפילו פנים, ולפיכך פתח פתוח כלפנים, כלומר: כל מה שתחת הקורה וממנה ולפנים, אבל פתח נעול אפילו מה שתחת הקורה וממנה ולפנים, אבל פתח נעול אפילו מהוח גדורת גוד אחיח.

והא דלא ארקמה באסקופת בית, משום דסתם בית פתח שלו יש משקוף מלמעלה וסתמו רחב ארבעה ונמצא כולו מקורה, הלכך אפילו פתח נעול כלפנים דחודו החיצון יורד וסותם. ואם תאמר לוקמה בקירויו כלפי חוץ ובשאין ברוחב האסקופה ארבעה, והלכך פתח נעול כלחוץ דבטלה לה תורת קורה, שאין קורה מתרת אלא מקום חשוב שיש ברחבו ארבעה. יש לומר משום דסתם אסקופת מבוי נמי רחבה ארבעה. וכרב אשי נמי לא אוקמא דלא ניחא ליה לאוקמה בשתי קירויות. זהו פירוש שמועה זו לפי שיטתו של רש"י ז"ל.

ויש מרבוותא ז"ל שהקשר לפירושו דהא אוקימנא (לעיל שבת ח, ב) אסקופה דרישא באסקופת מקום מקום שאין ברחבה ארבעה, והלכך מפי הוה ניחא לאוקומה נמי האי אסקופה דאחרים בשאין בה ארבעה. ועוד דכי אמרינן וכי חימא בדלית ליה ארבעה על ארבעה והאמר רב חנן כוי, לימא ליה לעולם בדלית בה ארבעה ובמקורה וקרויה כלפי חוץ. ומסחברא לי דהא לא קשה ולא מידי דהא ודאי סתם אסקופה בדאית בה ארבעה, ובפרק בתרא דעירובין (קא, ב) בשמעתא דשערי גינה קרי לה לאסקופה כרמלית, אלמא סתמא רחבה ארבעה היא, ולעיל נמי הכי משמע מדאקשינן האי אסקופה היכי דמיא אי אסקופת בחיות היחיד כוי אי אסקופת ברמלית דאלמא סתמן ארבעה הן, ודאקשינן נמי היחיד בדלית ביה ארבעה הכי מוכח. והלכך רב יהודה נמי ניחא ליה לאוקומה הכי וכדמשמע להו מעיקרא, דאי הוה מוקי לה בדלית בה ארבעה הוה משמע דבדאית ליה לא הוה משכח להו פתרי.

ומיהו מה שפירש הוא ז"ל דפתח פתוח כלפנים דקתני דוקא מחודה החיצון של קורה ולפנים קאמר לא מחוור, דבהדיא גרסינן בירושלמי (פ"א, ה"א) כל זמן שהפתח פתוח כולה כלפנים. ולישנא ודאי הכין משמע, וטעמא דהואיל והותרה מקצתה הותרה כולה, דהא איכא היכרא טובא דמופרשת היא כולה מרשות הרבים או מן הכרמלית העוברת לפניה ולא אתי לאפוקי לחוץ.

ומורי הרב ז"ל פירש: דמעיקרא הוה משמע לן דאיירי בין באסקופת בית בין באסקופת מבוי ובשאין ברחבה די, ואקשינן אי אסקופת מבוי הניתר בלחי אפילו פתח פתוח אמאי כלפנים, ולפיכך קאמר רב יהודה הכא באסקופת מבוי עסקינן ובשהכשירו בקורה וקירויו כלפי פנים. והא דלא אוקמה במקורה כולה ואפילו הכי פתח נעול כלחיץ הואיל ואין ברחבה ארבעה, משום דפתח נעול כלחיץ משמע שמותר לטלטל מן האסקופה שתחת הקירוי לחוצה לה שאינו מקורה לפי ששניהם כרמלית מדרבנן ורשות לטלטל מן האסקופה שתחת הקירוי לוצה לה שאינו מקורה לפי ששניהם כרמלית מדרבנן ורשות היחיד מן התורה, ואי במקורה כולה אי נמי כשהקירוי כלפי חוץ לא מתוקמא ליה לרב, דמאי אמרת בזמן שהפתח נעול כלחיץ ומותר להשתמש עם הרשות העוברת לפניה, הא לא אפשר, דאי רשות הרבים בומן שהפתח נעול כלחיץ מות מחיצות והדלת היחיד דאורייתא דהא אית לה שתי מחיצות והדלת

שהיא נעולה שהיא לה כמחיצה שלישית וקא מפיק לרשות הרבים, ואי כרמלית עוברת לפניה קסבר רב דאף הוא אסור להשתמש מן האסקופה שהיא כרמלית דרבנן לכרמלית גמורה, דהכי סבירא להו לאמוראי בפרק הדר עם הנכרי (עירובין סז, ב) גבי סלע שבים גבוה עשרה ורחב ארבעה שהוא יותר מבית סאתים, דאמרינן התם דאסור לטלמל ממנו לים ומן הים לתוכה. ורב אשי דאוקמה באסקופת בית שהיא מקורה כולה בשתי קירויות ופתח פתוח כלחוץ, בזמן שכרמלית גמורה עוברת לפניה דקסבר דמותר לטלטל מכרמלית דרבנן לכרמלית גמורה, כדאיתא התם בפרק הדר (שם) בההיא דסלע שבים שכתבנו.

ואם תאמר לענין שמעתין אמאי לא אוקמוה במבוי הניחר בלחי ובפתוח לרשות הרבים דהשתא מותר להשתמש בין הלחיים, ודרב חמא בר גוריא בפתוח לכרמלית דמצא מין את מינו וניעור, דהכי אוקמה רבא בפרק קמא דעירובין (ט, א). יש לומר משום דסבירא ליה דאי בפתוח לרשות הרבים אפילו פתח נעול כלפנים דסתמא קאמר. וכבר כתבתיה שם במקומה בפרק קמא דעירובין בסייעתא דשמיא. **כגון עמוד ברשות היחיד גבוה עשרה ורחב ארבעה אסור לכתף עליו גזירה משום תל ברשות הרבים.** מסתברא לי, דווקא בחצר השותפין והוא שלא עירבו, ומשום דומיא קצת לרשות הרבים שאסור להכניס ולהוציא ממנה לבתים ומן הבתים לתוכה, אבל ברשות היחיד של אדם אחד אי נמי בחצר השותפין ועירבו לא. ואינו נראה כן מדברי רש"י זכרונו לברכה במסכת עירובין (פט, א). וכבר בתבתיה בארוכה במקומה בעירובין בפרק כל גגות (שם) בסייעתא דשמיא.

כתבתיה בארוכה במקומה בעירובין בפרק כל גגות (שם) בסייעתא דשמיא. רב אחא בר יעקב אמר. לעולם סמוך למנחה גדולה ובתספורת דידן גזירה שמא ישבר הזוג. נלענת פסק הלכה: הכר אלפתי ז"ל פסק הלכה כהאי לישוא דרר אחא כר יעקר נכו פסק מ

ולענין פסק הלכה: הרב אלפסי ז"ל פסק הלכה כהאי לישנא דרב אחא בר יעקב, וכן פסק מורי הרב ז"ל. אבל הר"ז הליי כחב דעיקרא דמילחא כלישנא קמא דגמרא דהוו מוקי לה למחניחין במנחה קטנה ובסעודה קטנה, דעד כאן לא דייקינן עלה ולא נדינן מינה אלא מדרי יהושע בן לוי דאמר אסור לטעום כלום קודם שיחפלל, וההיא דרבי יהושע בן לוי הא אידחיא לה מהלכתא במסכת ברכות (כח, ב) בהדיא, דאמרינן החם בדוכתא ולית הלכחא כריב"ל, והלכך מחניחין כפשטה שמעינן לה, דסמוך למנחה גדולה הא איכא שהות טובא ואפילו סעודה גדולה שריא. ונראין דבריו. ואלא מיהו אפשר דסעודה גדולה הא איכא שהות טובא ואפילו סעודה גדולה שריא. ונראין דבריו. ואלא מיהו אפשר דסעודה גדולה דהיינו סעודת אידוסין ונשואין וכיוצא בה אפילו סמוך למנחה גדולה אסורה משום שכרות, וכטעמא דאמרינן לקמן גבי תפלת ערבית למאן דאמר חובה דאפילו שרי המייניה מטרחינן ליה ומשום דבלילה שכרות שכיחא ואע"ג דאיכא שהות טובא דהא מתפלל והולך כל הלילה, ואפילו התיר הגורו מפסיק.

ומיהו אם התחיל לאכול מסתברא שאינו מפסיק בין בסעודה גדולה בין בערבית אפילו למאן דאמר תפלת ערבית חובה, דלמיסר המייניה דליכא טירחא כולי האי הוא דאמרו דמטרחינן ליה אבל כשהתחיל באכילה לא אמרו. ותדע לך מדאקשינן עלה דההיא למ"ד חובה מטרחינן ליה, והא תנן אם התחילו אין מפסיקין ואמר רב משיתיר חגורו, ולמה לן לאורוכיה כולי האי ולאתויי הא דאמר רב משיתיר חגורו, ממתניתין גופא איכא לאקשויי דקתני ואם התחילו אין מפסיקין, אלא דאי לאו הא דאמר רב משיתיר חגורו הוה אמינא דהתם דוקא בשהתחיל לאכול קאמר ובדין הוא שלא יפסיק אבל בהתרת חגורו מפסיק, ואנן מאן דשרי המייניה הוא דאמרינן אבל במתחיל לאכול לא. כך נראה לי.

עוד נראה לי דאפילו סמוך למנחה גדולה בסעודה גדולה ובתספורת בן אלעשה ובכולה מילתא דמרחץ ובבורסקי גדולה אסור, דהא אוקימנא לה במנחה גדולה ובהני דאמרן לא הוה קשה לן מידי, דאלמא בכל כי הני ליכא למימר הא איכא שהות טובא, דאינהו נמי ממשכי טובא ודילמא פשע, אבל אם התחילו אין מפסיקין, אלא דבסעודה גדולה מסתברא דאף על גב דהתחיל והתיר הגורו מפסיק, אבל כשהתחיל לאכול אינו מפסיק, והוא הדין לתפלת ערבית שאם התחיל לאכול אינו מפסיק שאינו מפסיק למילי דרבנן כל שיש שהות ביום או בלילה.

אבל לכל מה שהוא מחויב דאורייתא מפסיק כגון לולב ושופר וכיוצא בהן, וכמו ששנינו במסכת סוכה (לה, א) לא נטלו נוטלו על שולחנו ואוקימנא התם אפילו יש שהות ביום, וכיון שכן אפילו לקריאת

שמע מפסיקין, ואפילו בשהתחיל לאכול ואפילו איכא שהות. והלכך מסתברא דקורא פסוק ראשון דאורייתא והדר אכיל, אי נמי קורא כל קריאת שמע, ולאחר שיגמור כל סעודתו חוזר וקורא קריאת שמע בברכותיה וסומך גאולה לתפלה, וכן כתב מורי הרב זכרונו לברכה.

٢١ د ١٦

[לוה אדם העניתו ופורע]. מהא דאמר רב אשי לוזיף מר וליפרע איכא למשמע דאפילו קבל עליו הענית ואמר יום זה לוה ופורע, דאי לא היכי אמר ליה להדיא לוזיף דמנא ליה דלא אמר יום זה. וכן כתב הראב"ד ז"ל במסכת תענית. אבל שמעתי שאין כן דעת רבותינו הצרפתים בעלי התוספות ז"ל, דכל שאמר יום זה אינו לוה. וסבור אני ששמעתי מפי מורי הרב זכרונו לברכה דהא דרב אשי מדת נדיבות ומוסר היה, שהיה מחזר שיאכל אצלו ואמר לו שמא לא יום זה אמרת ולוה ותפרע. והראשון

נראה עיקר, דהא אפילו באומר סלע זו לצדקה כל שלא באת ליד גבאי לזה ופורע.

אמר אביי היא היא. דקסבר אביי דכולא חדא גזירה היא, דכל כי הני אי לא הא לא קיימי הא. ואיכא נוסחאי דכחים בהו הכין בהדיא. ולרבא נמי איכא דוכחא דגזר נמי בכי האי גוונא, דאמרינן בפרק במה אשה ינצאה (לקמן שבת סד, ב) כל שאסור לצאת לרשות הרבים אסור לצאת לחצר, ואפילו בדברים שאם יצא בהם לרשות הרבים פטור דאינו אלא מדרבנן, וטעמא התם מפני שהדבר קרוב הוא לבא לידי ששים יצא בהם לרשות הרבים פטור דאינו אלא מדרבנן, וטעמא התם מפני שהדבר קרוב הוא לבא לידי והיינו נמי טעמא דתפילין דאמרינן לקמן (שבת יב, א) דמותר לצאת בהן בערב שבת, וקא יהיב טעמא והיינו נמי טעמא דתפילין דאמרינן לקמן (שבת יב, א) דמותר לצאת בהן בערב שבת, וקא יהיב טעמא משילו יוצא בשבת ליכא אלא איסורא דרבנן לא גורינן ביה בערב שבת, ומאי שנה ממחט התחובה משילו יוצא בשבת ליכא אלא איסורא דרבנן לא גורינן ביה בערב שבת, ומאי שנה ממחט התחובה בגוו לרי מאיר, אלא דטעמא כדאמרן דקרוב הוא לבא ליזי משיעה לפי שהתפילין דרך מלבוש הוא ואין דרך אדם לפושטן בשיוצא לחוץ, והלכך אי לאו דמצוה למשמש בהן בכל שעה הוה אסרינן לצאת בהן בערב שבת.

הא דאמרינן: **וכן בגת לענין מעשר.** פירש רבנו הנגאל ז"ל וז"ל: כשם שהעומד ברשות הרבים ושותה ברשות היחיד אינו מותר לו לשתות אלא אם כן יכניס ראשו ורובו למקום שהוא שותה שאם ישארו לו המים מותר להחזירן במקומן, וכן בגת לענין מעשר אינו מותר לו לשתות מן היין שבגת קודם שיעשר אלא אם הן צוננין שיתכן לו להחזיר המותר. אבל בחמין שמפסידין את היין דאי אפשר לו להחזיר המותר אסור, שמוגו לחמין וקבע למעשר אסור.

ے، باہ

מראמרינן: מולל וזורק וזהו כבודו ואפילו בחול. ולא קאמר ובלבד שלא יהרוג, שמעינן מינה דמשום כבודו בלחוד קאמר, אבל אם בא להרוג ואפילו בשבת מותר. ומ"ד ובלבד שלא ימלול ובלבד שלא יהרוג רבי אליעזר היא דאמר הורג כנה כהורג גמל, ולא קיימא לן כוותיה דמדבית שמאי הוא, וקיימא לן כבית הלל דמתירין להרוג מאכולת, ורבא נמי דשדי להו לקנא דמיא ורב נחמן דאמר לבנתיה קטלן, בשבת הוי, דדבר הלמד מענינו הוא. וכן מוכח בירושלמי (פ"א, ה"ג). וטעמא דכנה שמותר להורגה לפי שאינה פרה ורבה דאינה גדלה אלא מן הזיעה, ואנן מאילים ילפינן כדאיתא בריש פרק שמונה שרצים (לקמן שבת קז, ב) מה אילים שפרים ורבים אף כל שפרה ורבה, ומכאן אמרו שם דאסור להרוג פרעוש בשבת לפי שהוא פרה ורבה.

ופרעוש יש שפירשו אותו המין השחור שנקרא בערבי בורגות. ויש שאמרו שאותו המין הנקרא בורגות אינו פרה ורבה ואינו נעשה אלא מן העפר, ועל כן פירש כאן ר"ח ז"ל שהכנה היא הפרעוש, לפי שכתיב (שמות ה, יב) והך את עפר הארץ והיה לכנים, אלמא הכנה היא דהוה מן העפר.

ואלא מיהו אי אפשר לומר שהיא הפרעוש הנוכר בגמרא, דהא משמע התם בפרק שמונה שרצים שהפרעוש הוא מין שפרה ורבה ואסור להורגו, ולא נחלקו בו רבי אליעזר ורבי יהושע אלא לצודו לפי שאין במינו ניצוד אבל להורגו כולי עלמא מודו דאסור. ואפשר שאותו פרעוש מין רחש אחר הוא שפרה ורבה ולא הבורגות.

והרמב"ן ז"ל כתב שהבורגות מותר לצודו ולהורגו שבכלל מאכולת הוא. ומסתברא ודאי הכין, מראיבעיא לן היכי קתני אין פולין כדי שלא יהרוג ואין קורין לאור הנר ור' אליעזר היא דאמר ההורג כינה בשבת כהורג גמל, או דילמא אין פולין לאור הנר קאמר אבל כדי שלא יהרוג לא, כלומר: דמותר להרוג ודלא כרבי אליעזר, ואסיקנא דאין פולין לאור הנר קאמר הא ביום שרי, דאלמא משום שמא יהרוג לא דמותר להרוג, ואם איתא דאסור להרוג בורגות הרי אותו המין מצוי בבני אדם ככנה ואם כן יהא אסור לפלות כליו אפילו ביום כדי שלא יהרוג, אלא ודאי משמע מהכא דאותו המין מותר להרגו.

שאני הינוקות דאימת רבן עליהן. קשיא לי דקארי לה מאי קארי לה דפשימא, דאי לא אדמהדר לאקשויי מברייחא דחינוקות ליקשי ליה ממחניתין דקחני אבל הוא לא יקרא עמהם, דאילמא הוא לא יקרא עמהם אבל הם קורין לעצמן ומשום דאימת רבן עליהם. ונראה לי דברייתא שמיעא ליה דהתינוקות מסדרין לעצמן אפילו כשאין רבן עומד עליהן, מדלא קתני התינוקות מסדרין פרשיותיהן בפני רבן, אלמא מחור כולה פרשה שרי, ומה לי הן בלא רבן ומה לי הן ורבן, ופריק שאני תינוקות דאע"ג דאין רבן מסדר עמהם ליכא למיחש משום דכל שעתא ושעתא אימת רבן עליהן. כך נראה לי.

שמא ממקום אחר מיעטו.

ישראל הוא שהיה מיקל בכך.

ی بال

תניא רי שמעון בן אלעזר אומר בא וראה עד היכן פרצה טהרה בישראל. תוספתא (פ"א, ה"ו):

אמר רבי שמעון בן אלעזר בא וראה עד היכן פרצה טהרה שלא גזרו הראשונים לומר לא יאכל הטהור עם הנדה, שהראשונים לא היו אוכלים עם הנדוח, אלא אמרו לא יאכל הזב עם הזבה. בימי לבוניך מהו אצלך אמרה לו אכל עמי ושתה עמי וישן עמי בקירוב בשר אבל לא עלה על לבו לדבר אחר. יש מקשים ואותו חלמיד ששנה הרבה ושימש חלמידי הכמים הרבה במה היה טועה, וכי לא היה יודע שאינה טהורה עד שחטבול וחספור, והא כחיב (ויקרא טו, כח) וספרה לה שבעת ימים ואחר חטהר, ומה הפרש היה לו בין ימי ראייתה לימי ספורים שלה. ויש מפרשים שלא בזבה דאורייתא קאמר, אלא בשראתה בימי נדה דרבר תורה אין צריך ספירת ימים נקיים שאפילו ראתה כל שבעה ולערב פסקה קודם שתשקע החמה טובלת וטהורה לביתה, אלא לאחר שנהגו בנות ישראל שאפילו

רואות טפת דם כחרדל יושבת עליו שבעה ימים נקיים (נדה סו, א), ובאותן שבעה שהיו מתקנת בנות

ועדיין קשה דכל שלא טבלה הרי היא בנדתה וכדאמרינן (לקמן שבת סד, ב) שבעת ימים תהיה בנדה בנדתה תהיה עד שתבא במים. ויש אומרים שזה מדרש חכמים הוא ולא היה יודעו. ואינו נכון, מי ששנה הרבה ושמש תלמידי הכמים הרבה שלא היה יודע מדרש חכמים. ועוד דהא משמע דטבילת נדה וזבה מפורשת היא מן הכתוב, דכתיב (במדבר לא, כג) אך במי נדה יתחטא, מים שהנדה טובלת בהם (חגיגה כג, ב). ועוד דכתיב (ויקרא טו, יג) וכי יטהר הזב מזובו וספר לו שבעת ימים ורחץ בשרו במים חיים וטהר, וכתיב בתריה בזבה (שם כח) ואם טהרה מזובה וספרה לה שבעת ימים ואחר תטהר, כלומר: אחר כך תטהר בטהרה שהזכיר למעלה בזב, ואף על פי שטבילת הזב במים חיים ושל זבה במי מקוה,

אלא המחוור, שבאותן הימים לאחר תקנת בנות ישראל כשהיו משלימות שבעת ימי נדה דאורייתא היו טובלות וטהורות דבר תורה, ואחר כך סופרות שבעה נקיים, והיו נוהגות כן מפני תקנת הטהרות שמא תגע בטהרות, ובאותן הימים היה אותו תלמיד מיקל הואיל וכבר טבלה וטהורה היא דבר תורה. האוכל אוכל ראשון ואוכל שני. פירש רבנו תם ז"ל: שאין זה פסול הגויה, דההיא בדורות הראשונים נתקוה ורמסכת נומא (פ. ב) נתתפקא להנ הפתול הנונה אי דאורייתא נההיא נהי אינו פומל המניני

האוכל אוכל ראשון ואוכל שני. פירש רבנו תם ז"ל: שאין זה פסול הגויה, דההיא בדורות הראשונים נתקנה, ובמסכת יומא (פ, ב) נסתפקא להו בפסול הגויה אי דאורייתא, וההוא נמי אינו פוסל במגעו אלא באכילתו, וכראמרינן נפסל גופו מלאכול בתרומה. וטעמא דההיא משום דנגעי בהדדי במעיו וגורו מעום מגע תרומה באוכלין טמאים, ולהכי בעי אכילת [חצי] פרס מפני שנתמעט בעיכול עד כביצה ואילו אכל פחות (מאכילת) [מכחצי] פרס היה מתמעט יותר מכביצה ואינו מטמא. ואתו תלמידי שמאי והלל וגורו אף על כביצה ושיפטול תרומה אף במגעו.

והבא ראשו ורובו במים שאובין וטהור שנפלו על ראשו ועל רובו שלשה לוגין מים שאובין. פירש הרמב"ן ז"ל: דאף טהור קאמר וכל שכן בטבל ועלה דהיא היא עיקר הגזירה והכל בכלל טהור, אלא שבביאת מים לא גזרו אלא בטבל ועלה, לפי שאילו גזרו אף על טהור ממש אין רוב הצבור יכולין לעמוד, שא"כ אין לך רוחץ במים שאובים. וא"ת א"כ אי לא הא לא קיימא הא כדאמרינן בסמוך (לקמן שבת יד, א). לא היא, דעיקר גזירה משום מים שאובים היא ובההיא הוא דחיישינן שמא תבטל, אבל בביאת מים לא חיישינן בה כולי האי דאי קיימא קיימא ואי לא תבטל דלאו עיקר גזירה הוא.

1، با1

הא דאמרינן: **ושדי לפומיה ופסיל להו.** איכא למידק אם כן טמויי נמי ליטמו. איכא למימר דמשקין

שבפין מאוסין הן ואי שדו לא מטמו אחרים, אלא מיפסל פסיל להו מלאכול.

מא דאמרינן: מהו דתימא האי שביח והא לא שביח. איכא למידק ולימא משום דוימנין דאכיל אוכלין בתרומה ושקיל משקין טמאין ושדי לפומיה, דהא ודאי שכיחא. יש לומר דבכי הא ליכא למיחש, דלמאן דאכיל אוכלין טמאין איכא למיחש דילמא לא רמי אדעתיה ושדי לפומיה תרומה טהורה דלאו מיזהר דאכיל אוכלין טמאין איכא למיחש דילמא לא רמי אדעתיה ושדי לפומיה תרומה טהורה דלאו מיזהר והיר, אבל לאוכל אוכלין טהורים דתרומה ליכא למיחש דההוא מזהר זהיר ולאוכל טהורת לא גזרו שמא ישכח ויטמאם. ועוד יש לומר דבהנהו לא גזרו משום דכבר נמאסו אוכלין שבפיו משלעסן ואין חוששין לטומאתן כל כך שיגזרו עליהם, אבל לאוכל אוכלין טמאין חששו משום שמא יביא תרומה מהורה ויחננה לתוך פיו, וההיא שעתא ראויה היא דעדיין לא נפסלה מאכילת אדם והרי הוא מטמא

תרומה טהורה הראויה. אילימא הך גזור ברישא הא תו למה לי. פרש"י ז"ל (בר"ה אלא) והלא גזרו סמוך לנטילתן מגע תרומה. וא"ת אכתי איצטריך משום נוטל ידיו לאכילה ומשמרן דנפקי להו מסתם ידים, ואפילו הכי כשבאות מחמת ספר מטמו. יש לומר דבכי הא אפילו נגעו בספר לא מטמו, דלא אמר רבי פרנך אלא

מחמת נוגע בספר בסתם ידיו שמא מסואבות הן.

והרמב"ן ז"ל (בד"ה אילימא) הקשה ע"ז דא"כ למה נחלקו התנאים האחרונים כר"מ ור' יהודה (למה נחלקו) במסכת ידים (פ"ג מ"ה) איזה ספר מטמא את הידים ומאי נפקא להו מינה, דמכל מקום כל סתם ידים מטמו את התרומה מתקנת הראשונים מתלמידי שמאי והלל דקדימי להו טובא. ופירש הוא ז"ל דהכי קאמר: אילימא הא דסתם ידים גזרו תחילה הא תו למה לי למיגזר במגע ספר, אי בסתם ידיו הא דהכי קאמר: אילימא הא דסתם ידים גזרו תחילה הא תו למה לי למיגזר במגע ספר, אי בסתם ידיו הא דרבי פרנך ליתא אלא מעום היסה הדעת ושהידים עסקניות הם. ופריק אלא הך דספר גזרו תחילה וגזרו תקנו ואפילו בלא מעע ספר, והישנה כבר פשטה בישראל ילא זזה ממקומה, ולפיכך הוצרכו האחרונים מתם ולא הלקו בין סתם ידים למי ששמר ידיו, ואחר כך הוצרכו לגזור מעום תרומה אפילו בסתם ידים עלא באו מחמת ספר, ותקנה ראשונה כבר פשטה בישראל ולא זזה ממקומה, ולפיכך הוצרכו האחרונים אילא באו מחמת ספר, ותקנה ראשונה כבר פשטה בישראל ולא זזה ממקומה, ולפיכך הוצרכו האחרונים מומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא או דרבנן. איכא למימר דהבאות מחמת ספר פוסלות את התרומה. אילימא במשקין לטמא אחרים דאורייתא או דרבנן. איכא למימר דהכא נקט לה אליבא דמאן דאמר התם דאורייתא, ונקיט לה בדרך הניחא למאן דאמר דרבון אלא למאן דאמר דאורייתא מאי איכא למימר, בהרבה מקומות בחלמות. בתים קרש וגוי, ולא משכחת לה מעלות דרביעי בקדש ושלישי בתרומה דכתיב (חגי ב, יב) הן ישא איש בשר קדש וגוי, ולא משכחת לה מעלות דרביעי בקדש וארייתא איש בשר קדש וגוי, ולא משכחת לה מצלות דרביעי בקדש וארייתא איש דאורייתא אלא על ידי הכא דאורייתא באילו הוא דאורייתא איש בתרומה (יו, א), ולפיכך קרי ליה הכא דאורייתא באילו הים דאורייתא

אילימא במשקה הזב דאורייתא הוא. איידי דאקשינן לעיל דאורייתא היא נקט לה נמי הכא, ואפשר

היה לאקשויי ההיא טמויי גמי מיטמו. בא דאמריגן: שמונה עשר דבר גזרו ובשמונה עשר נחלקו. מדברי רש"י ז"ל נראה שבאותן שגזרו בהן הוא שנחלקו תחילה, אלא שרבו בית שמאי על בית הלל וגזרו בהם ולמחר חזרו בהם בית הלל והושוו להן והודו למניגן. ויש מפרשים שבשמונה עשר גזרו ובשמונה עשר אחרות נחלקו בו ביום הלמחר הושוו. ולפי דבריהם לא גרסיגן הכא והתניא הושוו בו ביום נחלקו ולמחר הושוו, דלפי גירסא וו לא היי אלא שמונה עשר דבר בלבד ובהם נחלקו ובהם הושוו, אלא הכי גרסיגן שמונה עשר דבר גזרו ובשמונה עשר נחלקו ובשמונה עשר הושוו. ושמונה עשר שגזרו הם שמפורשים והולכים בשמועתנו, ושמונה עשר שהושוו הרי שמונה עשר הושוו. ושמונה עשר שגזרו הם שמפורשים והולכים בשמועתנו, מרחץ, י"א בורסקי, י"ב לאכול, י"ג לדין, י"ד הייט, מ"ו לבלר, מ"ז מפלה כליו, י"ז קורא, י"ח לא יאכל הזב, ושמונה עשר נחלקו אלו שבסוף המשנה והם, דיו, סממנין, כרשינין, אונין, צמר, חיה, עופות, הזב, ושמונה עשר נחלקו אלו שבסוף המשנה והם, דיו, סממנין, כרשינין, אונין, צמר, חיה, עופות, לא הזב, מוכרון, טוענין, מגביהין, עורות, כלים, הרי י"ג, והחמשה הנשארים הם המוזכרים בברייתא לא

ימכרנו, לא ישאילנו, לא ילונו, לא ימשכננו, ולא יתן לו אגרות, הרי חמשה.

אם קד

הא דחנן: **שמאי אומר מקב חלה.** כחבו משמו של ר"ח ז"ל, דכיון דכחיב (במדבר טו, כ) חלה תרימו חרומה וחתנו לכהן, בעינן שיהא בה כדי נחינה, ואין נחינה פחוחה מכביצה, וכדקיימא לן דשעור אוכלין בכביצה, ושמאי אזיל בחר דעתא דבעל הביח שהוא מפריש אחד מכ"ד, נמצא מפריש מקב כביצה, והלל

אזיל בחר דעחו של נחחום שהוא מפריש אחד משמונה וארבעים, ונמצא מפריש מקביים כביצה. מלא הין מים שאובין פוסלין את המקוה שחייב אדם לומר בלשון רבו. פירש הראב"ד ז"ל: דטעמיה דהלל מפני שהיא המדה הגדולה הנאמרה בחורה, כדכתיב (שמות ל, כד) ושמן זית הין. ואף על פי שנאמרו בחורה מדות קטנות, כיון דמים שאובין לפסול את המקוה דרבון אזלינן לקולא ולא מיפסל אלא בשיעורא רבה, ולפיכך שנה לו רבו הין, לגלות לו שמפני שנאמרה בחורה הוא פוסל את המקוה. ושמאי סבר תשעה קבין לפי שהן ראויין לשטיפת כל הגוף ועזרא תקנם לבעלי קריים, לפיכך חשיבו ושמאי סבר תשעה קבין לפי שהן ראויין לשטיפת כל הגוף ועזרא תקנם לבעלי קריים, לפיכך חשיבו במקוה פסול ופוסלין. וחכמים אומרים שלשת לוגין מפני שהן חשובין, שנתן הכתוב לקרבנות צבור מדה זו שהיא רביעית ההין ואזלינן בחר שיעורא זומא. ואף על גב דאשכחן בה לוג שמן, בצבור מיהא לא אשכחן פחות משלשת לוגין, ולא אשכחן לוג אלא שמן, אבל יין אין פחות מרביעית [ההין] שהוא שלשת לוגין.

הא דאמרינן: **הא ניחא למייד לא לכל הטומאות אמרו אלא לטומאת מת בלבד.** פלוגתא היא דרשב"ג ורבנן (וסיפא) [בסיפא] דהך מתני' גופא היא במסכת כלים (פי"א מ"א), דתנן החם כלי מתכות פשוטיהן ומקבליהן טמאין, נשברו טהרו, חזר ועשה מהן כלים חזרו לטומאתן הישנה, רשב"ג אומר לא לכל המומאות אמרו אלא למומאת ופייי

הטומאות אמרו אלא לטומאת נפש. נהא דאמרינן נמי (לקמן שבת יו, א): **הגיהא למ״ד כלי טמא חישב משקה.** פלוגתא היא דר״מ ור׳ יוסי בתוספתא דמסכת מכשירין (פ״ב, ה״ב), דתניא התם עריבה שירד דלף לתוכה המים הניתזין והצפין בכי יותן, נטלה לשפכה בית שמאי אומרים בכי יותן ובית הלל אומרים אינן בכי יותן, במה דברים אמורים בטהורה אבל בטמאה הכל מודים שהם בכי יותן דברי ר״מ, ר׳ יוסי אומר אחת טהורה ואחת טמאה בית

שמאי אומרים בכי יותן ובית הלל אומרים אינן בכי יותן. הא דתנן: **המניה כלים תחת הצנור אחד כלים גדולים ואחד כלים קטנים.** פירש רש"י ז"ל: דרבותא משום כלים קטנים, דלא חימא מחמת קטנן אינן נחשבים כלים. ואחרים פירשו, כלים גדולים אפילו העשויין לנחת שאין מקבלין טומאה. והיינו רבותא, דלא חימא אין שם כלי עליהם, כדקתני נמי כלי גללים, ואין צריך לומר קטנים.

וצנור זה שאמרו כאן שקבעו ולבסוף חקקו, אבל בשחקקו ולבסוף קבעו תיפוק ליה משום צנור דהוא גופיה כלי הוא ופוסל את המקוה, כדאיתא בפרק המוכר את הבית (בבא בתרא סו, א). ועוד יש לפרש בצנור שאין לו בית קבול, שהוא מפולש ופתוח משני צדריו כרעפים הללו שלנו או מן הצד האחד, שכל כיוצא בזה אינו פוסל את המקוה לפי שאינו עשוי לקבלה, וכדתנן בפרק די דמקואות (משנה גי) סילון שהוא צר מכאן ומכאן ורחב באמצע אינו פוסל את המקוה לפי שאינו עשוי לקבלה. והוא שלא יהיה לו חקק באמצעיתו לקבל אפילו צרורות, שאילו כן כלי העשוי לקבלה הוא ופוסל את המקוה, וכדתנן (שם) החומט לקבל צרורות פוסל את המקוה.

د، باد

ממאוהו משום כלים המאהילים על המת. פירש רש"י ו"ל: טמאוהו טומאת ערב, ומאן דחזא טעה וסבר דמשום טומאת אהל טמאוהו טומאת שבעה מדין אהל, ור' טרפון אמר דלא טמאוהו אלא טומאת ערב משום דנגע במרדע בעצמו ולא משום אהל. ויש מקשים והלא המרדע פשוטי כלי עץ הוא ואינו מקבל טומאה, ואי בשל מתכת מן הדין טמא טומאת שבעה דחרב הרי הוא כחלל. וניחא להו דמשום נקבות שבו נכנס חרב המרדע נעשה בית קבול לחרב, ובית קבול העשוי למלאת בית קבול הוא, כדאמר בסוכה (יב, ב) גבי מסככין בזכרים ואין מסככין בנקבות. ואי נמי יש בו חרב המרדע, בטל הוא לגבי המרדע, שהמרדע עיקר וחרב שבו משמש המרדע, וכדתון (כלים פי"ג, מ"ו) מתכת המשמשת את העץ מהור, ולפיכך אין אומרין בה חרב הרי הוא כחלל.

והרמב"ן ז"ל הקשה דאפילו בכלי עץ כל שהוא מטמא באהל המח או בנגיעתו באב הטומאה שבמה אומר בו הרב הרי הוא כחלל ומטמא טומאח שבעה, כרמוכח במסכה אהלוח (פ"ג מ"ג). אלא טמאוהו טומאת שבעה, פרמוכח במסכה אהלוח (פ"ג מ"ג). אלא טמאוהו טומאת שבעה קאמר, אלא שטעה השומע וסבור שמחמת אהל טמאוהו, ולא טמאוהו מחמת שהאהיל עלי המרדע אלא מחמת שהמרדע נטמא מחמת שהאהיל על המת וטימא את האיכר בנגיעתו, ורבי עקיבא פירש דאפשר דמשום אהל טמאוהו כיון שהוא נושא אוחו, אבל לאדם אחר וכלים לא. ואם תאמר אם כן מאי נפקא לן מינה כיון שהוא מטמא טומאת שבעה בין כך ובין כך. תירץ הוא ז"ל דרילמא נמסכה אם כן מאי נפקא לן מינה כיון שהוא מטמא טומאת שבעה בין כך ובין כך. תירץ הוא ז"ל דרילמא נמסכת נזיר (נד, ב) בהדיא אטו מאן דנגע בכלים בר הזאה הוא, בתמיהא. ורבי טרפון הודה לו לר' עקיבא, וכמו שאמר לו בכמה מקומות (קדושין סו, ב) עקיבא כל הפורש ממך כפורש מחייו אני שמעתי ושכחת ואתה יושב ודורש ומסכים להלכה. והיינו דלא בצרי ליה לר' טרפון.

ואיכא נסחאי דמקשו לר' טרפון בצרי להו, ופריק אמר רב נחמן בר יצחק בנות הכותיים נדות מעריסתן בו ביום גזרו. ולפירושו זה סבירא ליה לר' טרפון בכלים שתחת הצנור כר"מ דאמר נמנו ורבו בית

שמאי על בית הלל.

גזירה משום הנושכות. פירש רש"י ז"ל: אשכולות הנושכות זו את זו וכשבא להפרידן נסחט המשקה עליהן, וכיון דעביד בידים ולא אפשר בלא סחיטה מכשר. ור"ח ז"ל גורס: הנשוכות, ופירש: כשנושך האדם מן האשכול נוטפין ממנו משקה. והרמב"ן ז"ל פירש משמו של הגאון ז"ל: כשאדם בוצר כרמו יש מהם שהגרגרים שלהם מדובקים זה לזה ונושכין זו את זו מפני דיבוקן, ואף על פי שמשקה יוצא מהן אינו הולך לאבוד שהמשקה עומד נשמר בדיבוק אותן הגרגרים ואינו נופל בקרקע, ומשום הכי הוכשר. מחני: אין פורשין מצודות היה ועוף. פירוש: אף על פי שאינו צד בידים אפילו הכי גזרו דדילמא אתי ביה לידי חיוב חטאת, דפעמים שבשעת פרישתו ילכד חיה או עוף וחייב, כדתניא בתוספתא (פי"ג, ה"ה) הפורש מצודה לבהמה או עוף אם נכנסו לתוכה חייב, כך כחבו בתוסי. ואין אנו צדיכין לכך אלא הבי לרב זקא מפרש טעמא דבית שמאי משום דכל מלאכה שהוא חייב עליה חטאת גזרו עליה מערב שבת אבל לרב יוסף דמוקי פלוגתייהו בשביחת כלים אי דאורייתא אי לא, לא צריכי להך, דכל שמצודתו מבושה בליכה בשנה היב מוכן מינה בלים.

פרושה ולוכדת בשבת אסור משום שביתת כלים. **ואונין של פשתן.** לרב יוסף דוקא בתנור מטלטל, הא בקרקע מותר שאין מוזהר על שביתת קרקעו. **בכדי שיצודו.** ואם תאמר והיאך ידע מתי תבא החיה או העוף. ויש לומר דפורש במקום גדודי חיות דמסתמא יכנסו שם לזמן מועט. והכי איתא בירושלמי (בפרקין ה"ז) דמוקי [לה] בפורש בחורשין.

דף יוד

גמ: אבל דיר דלאו בר גיבול הוא מנחינה מים הוא דלחייב. מהכא משמע דדין לאו בר גיבול הוא, ולקמן בפרק במה מדליקין (שבח כג, א) משמע דבר גיבול הוא, דאמרינן החם כל השמנים יפים לדיו ואיבעיא להו לעשן או לגבל. ויש לפרש דהחם לאו גיבול ממש קאמר, אלא עירוב. ואיכא למידק דהכא משמע דטפי איכא לחיובי היכא דלאו בר גיבול הוא, וקיטמא דלאו בר גיבול הוא לכולי עלמא מנחינה מים מיחייב, וביו"ט פרק המביא (ביצה לב, ב) משמע איפכא, דאמרינן החם קיטמא שרי, ופירשו החם רוב המפרשים קיטמא שרי ליחן בה מים הואיל ולאו בר גיבול הוא. על כן פירש ר"ח דהכי קאמר מיטמא בלא מים לשרוק פי החנור שרי, וקא משמע לו דלא גורינו הילמא אחי למיגבל.

קיטמא בלא מים לשרוק פי התנור שרי, וקא משמע לן דלא גזרינן דילמא אתי למיגבל. **ואין נותנין הטים לתוך הרחים של מים אלא כדי שיטחנו.** פירוש: אפילו לרחים של מים, וכל שכן

ברחים שמוליכין בהמות דאדם מצווה על שביתת בלים ברי. פירש רש"י ז"ל דהא על כרחיך הא ברייתא ב"ה היא מדשרי בהנך וקתני דריחים אסור משום שביתת כלים, מוגמר וגפרית מאי טעמא שרו. ולא ידעתי מה ראה רבנו ז"ל לפרש כן, דהא אפשר דברייתא לרב יוסף ב"ש היא, ופלוגתא דמתניתין בשביתת כלים היא דב"ש אית להו וב"ה לית להו וכדאיתא במסקנא. אלא מסתברא דמאי דאמרינן הכי בהדיא ב"ה אית להו שביתת כלים, היינו משום דקא סלקא דעתך דכיון דלאוקימתא דרבה אתיא ברייתא כב"ה, אם איתא דב"ה לית להו שביתת כלים לא הוה מפיק לה רב יוסף לברייתא לבר מהלכתא ולאוקומיה בשביתת כלים כב"ש, אלא מסתמא ס"ל לרב יוסף דב"ה אית להו שביתת כלים וברייתא ב"ה ולא ב"ש, ופלוגתא דמתני באונין של פשתן וצמר ליורה לאו בשביתת כלים היא דהא אפילו ב"ה אית להו שביתת כלים, אלא פלוגתייהו משום גזירה היא במלאכות דאורייתא הנגמרות בשבת דב"ש אית להו וב"ה לית להו, וכיון שכן ברייתא דקתני פותקין מים לגנה ב"ה ולא ב"ש. ואפשר נמי דלרב יוסף ברייתא כולי היכא דקעביד הכלי מעשה וכדאמרינן נמי בגמ' בסמוך, וב"ש אית להו אפילו לא קא עביד מעשה כאונין היכא דקעביד הכלי מעשה וכדאמרינן בנמרא למסקנא.

ויש לפרש עוד דעל כרחיך ברייתא ב"ה ולא ב"ש, דאי פלוגתא דמתניתין בגזירה ברייתא לאו ב"ש לפרש עוד דעל כרחיך ברייתא ב"ה ולא ב"ש, דאי פלוגתא דמתניתין בעדיתה אלאו ב"ש מדשריא מלגמר וגפרית וקס"ד השתא דמנחי בכלים, ואילו במתניתין קא אסרי אפילו אונין דלא קא עביד כלי מעשה, אלא על כרחין ב"ה היא. ומיהו אכתי לא ניחא לי דאי מדיוקא דמתניי קא דחינן לברייתא מדב"ש ליזוק מינה נמי דליתא אפילו כב"ה, מדקא שרי במתניי מצודות חיה ואף על גב דקא עביד מעשה, דהשתא לא ס"ד דמיירי זוקא בלחי וקוקרי, ואי מתרצת לב"ה בלחי וקוקרי חדצה נמי לב"ש במוגמר וגפרית דמנחי אארעא, ויותר הוא רחוק לדחות מתניתין דמצודות ולהעמידה דוקא בלחי וקוקרי ולאפוקי מפשיטותא אארעא, ויותר הוא רחוק לדחות מתניתין דמצודות ולהעמידה דוקא בלחי וקוקרי ולאפוקי מפשיטותא דמצודות כל מצודות במשמע, אבל במוגמר וגפרית הא לא דחקינן כלל כי מוקמינן לה דמנוא אארעא, דהא לא קתני אלא מניח מוגמר תחת הכלים ומתגמרין והולכין כל השבת, דמשמע לכאורה דכל עיקרא דמילתא לאו משום מרידתא דכלים המתגמרין אתיא לה אלא משום האי דיהיב המוגמר בידיה, והלכך ליים והאומר בידיה, והלכך

השתא דאמר רב הושניא וברי. וא"ת כיון דשביתת כלים ב"ש ולא ב"ה, מאי טעמא אפקה רב יוסף לברייתא מדב"ה ואוקמה כב"ש. תירצו בתוס' משום דלא ניחא ליה לדחוקי כולי האי לאוקומה בהשמעת לברייתא מדב"ה ואוקמה כב"ש. תירצו בתוס' משום דלא ניחא ליה לדחוקי כולי האי לאוקומה בהשמעת קול. ולי נראה משום דברייתא קשיתיה דקתני כל הני ואי משום מלאכות הנגמרות בשבת ניתני חדא, ועוד קלור ואספלנית למאי תני פשימא דאפילו בשבת ליכא חיוב חטאת, הלכך אוקמה רב יוסף בשביתת כלים, וברייתא מנקמא סירכיה ואזלא, וסידורא דברייתא הכין, דמעיקרא אשמעינן דפותקין מים לגנה ואף על גב דאתעבידא מלאכה בגופה של קרקע שרי דלא אסרה תורה אלא בכלים ולא בקרקעות, והדר אשמעינן דאפילו בכלים לא אסרה אלא כשהמלאכה נעשית בגופו של כלי אבל לא כשהכלי מתפעל אדם מעומר וגפרית שהן מונחים בקרקע והן מתגמרין ומתגפרין, והדר אשמעינן שריותא דבגופו של אדם דהיינו קילור, ולא גורינן משום שהיקת סממנין אף על פי שהן מרפאין והולכין בשבת ואף על גב

דבהנחתם בשבת גזרינן. והדר אשמעינן מאי דאסרה תורה, דהיא נתינת חיטין לריחים ומשום שביתת כלים. כך נראה לי.

ולענין נתינת חטים לריחים, ר"ח ו"ל פסק הלכתא כרבה דאמר מפני שמשמעת את הקול, משום דרבה ורב יוסף הלכתא כרבה. והלכך אף על גב דקיימא לן דשביתת כלים לאו דאורייתא, בנתינת חטים לריחים אסור משום השמעת הקול וברייתא כולה בית הלל, ופלוגתא דבית שמאי ובית הלל דמתניתין במלאכות שחייבין עליהן חטאת הנגמרות בשבת היא ובגזירה פליגי, בית שמאי סברי גזרינן ובית הלל סברי לא גזרינן.

ויש לי להביא ראיה לדברי ר"ח ז"ל, דהא חניא בתוספתא כדעתיה דרבה, דחניא החם בפרק קמא דמכלתין (ה"ט) אמרו להם ב"ש לב"ה אי אחם מודים שאין צולין בשר בצל וביצה ערב שבת עם חשיכה אלא כדי שיצולו אף דיו וסממנין וכרשינין כיוצא בהן, אמרו להם ב"ה אי אחם מודים שטוענין בקורת בית הבד ותולין עגולי הגת ערב שבת עם חשיכה אף דיו וסממנין וכרשינין כיוצא בהן, אלו עמדו בתשיבתן ואלו עמדו בתשובתן, אלא שב"ש אומרים ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך (שמות כ, מ) מלאכתך גמורה מע"ש, ובית הלל אומרים ששת ימים תעשה מלאכה (שמות לה, ב) עשה אותה כל ששה, אלמא לאו בשביתת כלים פליגי כדברי רב יוסף אלא במלאכות הנגמרות בשבת כדברי רבה. ולקמן נמי בגמרא (יט, א) גבי טוענין בקורת בית הבד איכא ספרים דגרסי מאי שנא בכולהו דפליגי ומאי שנא הכא דלא פליגי ומשני התם אתי בהו לידי חיוב חטאת הכא לא אתי בהו לידי חיוב חטאת, וכן גירסת רש"י ז"ל, אלמא סוגיין בגמרא כרבה.

אבל רב אלפסי ז"ל ורבוחינו בעלי התוספות ז"ל פסקו הלכתא כרב יוסף דמוקי לה בשביתת כלים, ומדאמר רב הושעיא דבית הלל לית להו שביתת כלים אידחייא הא דאין נותנין מהלכתא דבית שמאי היא. ויש לסייע סברא זו מדאמרינן להדיא והשתא דאמר רב הושעיא מאן תנא שביתת כלים ב"ש היא מוגמר וגפרית מאי טעמא שרי ב"ש, אלמא לרב הושעיא לא מתוקמא ליה אלא בשביתת כלים וב"ש היא, דאי לא חימא הכי מאי קושיא דילמא ב"ש מוגמר וגפרית מיסר אסרי וברייתא ב"ה היא וטעמא היא, דאי לא חימא הכי מאי קושיא דילמא ב"ש מוגמר וגפרית מיסר אסרי וברייתא ב"ה היא וטעמא דאין נותנין חטים לריחים משום השמעת קול כדרבה, אלא ודאי משמע לכאורה דרב הושעיא אברייתא קאי ועלה קאמר דמשום שביתת כלים היא וב"ש היא. אלא שיש לדחות דרילמא הכי קאמר, לטעמיה דרב יוסף דמוקי לה לברייתא משום שביתת כלים השתא דאמר רב הושעיא דשביתת כלים ב"ש היא

ועל כרחיך ברייתא ב"ש היא, אם כן מוגמר וגפרית מאי טעמא שרו. גיגית גר וקדרה לב"ש אפקורי מפקר להו. ואף על גב דבעלמא בעי הפקר בפני שלשה, הכא דלאפרושי מאיסור הוא לא בעי דמסתמא מפקר להו בגמר דעת. ולי נראה דמשום הפקר בית דין נגעו בה דלב בית דין מתנה עליהם להפריש העם מאיסור, דאי לא תימא הכי ודאי כולי עלמא לאו דב"ש ידעי וכל שכן במקום ב"ה.

קשיא לי בשלמא אליבא דרב יוסף ניחא דאיכא לחרוצי משום הפקר, אלא לרבה דמפרש טעמא דב"ש משום גזירה במלאכות הנגמרות בשבת, אי הכי גיגית וקדרה לב"ש מאי טעמא שרו. ויש לומר דאף לרבה הוי טעמא משום הפקר, כלומר: שהן מפקירין התבשיל עצמו ובדבר המופקר לא גזרו. ודחוק הוא. ואלא יש לומר דלרבה ניחא דכיון שאין האיסור אלא מדבריהם ומשום גזירה בנר וגיגית דלא אפשר לא גזרו, ובקדרה נמי לא החמירו לבשל לגמרי מבערב מפני שהיא גזירה שאין רוב הצבור יכולין לעמוד בה, ושפוד שאמרו במתניתין היינו משום דגזירתו קרובה ומצויה דשמא יחתה בגחלים, אבל לרב יוסף דמוקי לה בשביתת כלים ודאורייתא הוא לדידיה הוא דקשיא להו גיגית נר וקדרה היכי שרו לה

ב"ש. כך נראה לי. מאן תנא הא דת"ר לא תמלא אשה קדרה עססיות ותורמסין וכרי ערב שבת עם חשיכה וכרי לימא
ב"ש היא. פירש הרמב"ן: שהחורמסין והעססיות אין צריכין בישול הרבה, ולפיכך העמינוה במסקנא
ביש היא. פירש הרמב"ן: שהחורמסין והעססיות אין צריכין בישול הרבה, ולפיכך העמינוה במסקנא
בכולי עלמא ומשום גזירת חחוי, שאף על פי שלא בשלו כל עיקר הרי הן כחבשיל שלא בשל כל צרכו
ודעתו עליהן לאכלן לאלתר. וכמדומה שהזקיקו לומר כן, משום דחנא כיוצא בו לא ימלא נחתם קיתון

כבית שמאי מעיקרא, דמאי שנא מגיגית נר וקדרה, הכא נמי לישתרי דאף הני אפקורי מפקרי להו. של מים, והמים ודאי אין צריכין אלא בשול מועט. אבל קשה לי, שאם כן היכי הוה מצי לאוקומה אפילו

סלקא דעתך דטעמא דהנך משום דלא מפסיק מידי בינם לבין הגחלים איכא למיגור טפי דלמא אתי ניחא ליה מתניתין (לקמן שבת יט, ב) דקתני אין צולין בשר בצל וביצה ופת וחררה. יש לפרש דהוה אי הכי מוגמר וגפריה ליגזור. ואם תאמר לדידיה דלא מסיק אדעתיה האי טעמא דגזירת חתוי, היכי ותורמסין, אלא קדרה חייתא זו היא שחמה דלא התחילה לבשל, עד כאן. ואינו עולה יפה לפי דעתי. חייתא דשריא לאו חייתא ממש קאמר, שאילו צונן אסור להניחן בין השמשות והיינו טעמא דעססיות ז"ל לפי שאין כל היום וכל הלילה די להם. אבל לרבנו האי גאון ז"ל מצאתי שכתב בפרק כירה דקדרה ואסיקנא: **גזירה שמא יחתה בגחלים.** ועססיות ותורמסין דוקא, ולא דמי לקדרה חייתא כמו שפירש"י ולא בעל הנר והקדרה, שאם כן אף כאן נאמר שהוא מפקירן ולישרי ולא אתי לא כב"ש ולא כב"ה. לשבת, כך נראה לי. וגם זה ראיה למה שפירשתי (לעיל ד"ה גיגית) האפקורי מפקרי להו ב"ד קאמר להוו, כלומר אין לב ב"ד מחנה להפקיר כלים כדי להתיר לבשל לצורך חול אלא כדי להתיר בשול הצריך לאכלן בשבת אלא למוצאי שבת, ודומיא דקיתון של מים דבעי ליה למוצאי שבת, והלכך לא מפקרי וקא סלקא דעתך דטעמא משום דכיון שהן קשין להתבשל והוא מניחן ערב שבת עם חשיכה אינו רוצה למוצאי שבת מיד. ולפירושו נראה לי שהיה סבור מתחילה דאתיא כב"ש דוקא דאית להן שביתת כלים, מניהן כדי ללוש בהן למוצאי שבת גזרינן שמא יחתה בהן בשבת כדי שיהיו לו חמין מוכנים ללוש בהן שמא יחתה בגחלים לאכלן למחר לפי שאין כל היום וכל הלילה די להם, וקיתון של מים כיון שהוא אלא הפירוש הנכון כמו שפירש רש"י ז"ל, שהן צריכין בשול הרבה, לפיכך אף על פי שהן חיין גזרינן

כלים אליבא דרב יוסף. לחוכן חבלין, והלכך איכא למיגזר משום שמא יבשל בשבת אליבא דרבה, ואיכא נמי משום שביתת משום דכלי ראשון מבשל, וכדתנן (לקמן שבת מב, א) האלפס והקדרה שהעבירן מרותחין לא יתן צמר ליורה ליגזור אמר שמואל ביורה עקורה. ואפילו הכי בין לרבה בין לרב יוסף קא אסרי ב"ש, לחתויי.

ואקשינן: **ודילמא מגיס.** ואוקימנא:

לקדרה דדרכן של סממנין להגיס תדיר כדי שלא יחרכו. וצריך עיון. ליכא משום מגיס. ואיכא למימר דדוקא טוחה הא לאו הכי לעולם אסור גזירה משום מגיס, ולא דמי דקדרה היכא דבשיל דשרי ולא גזרינן משום חחוי דגחלים, ומשום מגיס נמי ליכא דמשקלט את העין ביורה עקורה וטוחה. ומיהו בשקלט את העין איכא למימר דמותר אפילו בשאינה עקורה וטוחה דומיא

שלא הגיע למאכל בן דרוסאי, וכדאמריגן גמי לקמן (שבת כ, א) הנגיה אומר כל שהגיע למאכל בן **האי קדרה חייתא אי בשיל שפיר דמי.** פירוש: בשיל כמאכל בן דרוסאי, בשיל ולא בשיל כלומר: (לקמן שבת מ, ב) שמן אין בו משום בשול, שמותר לתת אותו אפילו במקום שהיד סולדת בו. מבשל הוא דמחייב וכיון שהגיע למאכל בן דרוסאי תו ליכא משום מבשל, וכענין שאמרו בפרק כירה ראשונה ואילך. ועוד יש לי לומר דכל דבשיל כמאכל בן דרוסאי ליכא משום מגיס, דהא מגיס משום כדי שלא יחרכו כדכתיבנא. וכן ראיתי להרמב"ן ז"ל שכתב דמסתבר ליה דליכא משום מבשל מהגסה קטומה ולא חיישינן דילמא מגיס, אבל יורה של סממנין הוא דאיכא משום מגיס דדרכן בכך להגיס תדיר דעססיות ותורמסין משום מחתה בגחלים ולא אמרינן משום מגיס, והיינו נמי דמשהין על גבי כירה בשולא אבל בשאר הגסות לא, דמראשונה ואילך ליכא בקדרה משום מבשל, והיינו דמפרשינן טעמא לומר דבהגסה ראשונה הוא דאיכא משום מבשל לגבי קדרה מפני שמערב את הכל ואיכא משום קרובי כבישול. וקשיא לי אם כן האלפס והקדרה שהעבירן מרותחין היאך מוציאין מהן בכף והלא מגיס. ויש ומהא דקא אמרינן ביורה עקורה וטוחה משמע האפילו בעקורה איכא משום מגיס, דהגסה בכלי ראשון

משהתחיל לבשל ועד שנחבשל כל צרכו, ואפילו נחבשל כל צרכו אם הוא מצטמק ויפה לו אסור. וכן וכן פירשו בתוסי. אבל דעת הרב אלפסי והרמב"ם ז"ל (פ"ג מה' שבת ה"ד) בשיל ולא בשיל היינו דרוסאי מותר לשהותו על גבי כירה שאינה גרופה ואינה קטומה, כן פירש רבנו האי ז"ל בפרק כירה,

דעת הרמב"ן ז"ל.

הרמב"ם ז"ל (בפ"ג מהלכות שבת המ"ז). וזהו שכתב הרב אלפסי ז"ל לאותה דרב, אע"פ שפסק בפרק פניה כנגד פני האש, דכיון שהגיעו למאכל בן דרוסאי אם יחתה בגחלים יחרך אותן, וכ"כ בפירוש אלעא אמר רב כדי שיצולו כמאכל בן דרוסאי, החם דוקא בשהם עצמן מונחין על גוף האש, וכן החררה ומה שאמרו לקמן (שבת כ, א) גבי אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום, וכמה, א"ר

מהרה ואתי לחתויי. וכן כתב הרב בעל ההלכות ו"ל דמכאן ואילך מיירי בצלי, והיינו דמייתינן עלה אין **דברהא ולא שריק אסור.** פירוש: ואפילו חי, ובצלי מיירי דלא מסיח דעתיה מיניה משום דמתבשל כירה שאסור לשהות על גבי כירה שאינה גרופה ואינה קטומה ודלא כחנניה.

קשיא אונין של פשחן, דהתם לא שריק ומשום דקשו ליה זיקא שרו ב"ה. ושמא נאמר דאונין של פשחן דגדיא ולא שריק דברהא ושריק רב אשי שרי ורב ירמיה מדיפתי אסר. וקשיא לי, לרב ירמיה צולין בשר וביצה דמיירי בצלי.

דאפשר לאוקומה בין בגדיא בין בברחא, אלא לרב אשי ליכא לאוקמה אלא בברחא זוקא, ותירץ הכי ולרב אשי הא תנן אין צולין וכוי. פירוש: דסתמא קתני בשר דמשמע כל בשר, ולרי ירמיה ניחא קשי ליה זיקא טפי. ואי נמי מוקי לה איהו בשטח פי התנור.

פת שייך חתוי גחלים יותר מבשאר דברים. ואינו מחוור לי. קרשיא, לישני ליה התם במכוסה והכא במגולה, אלא ודאי סתמא תנור מכוסה הוא. ותירצו בתוס' דגבי דבני חבורה זריזין הן הא לאו הכי אסור והא אמר מר גדיא בין שריק בין לא שריק שפיר דמי, מאי דוקא בחנור מגולה לגמרי, דאם כן כי אקשינן לקמן (שבת כ, א) גבי משלשלין את הפסח, אלא טעמא (לקמן שבת יט, ב), דקתני אין נותנין את הפת בתנור ולא חררה על גבי גחלים. וליכא למימר דמתניתין בי פליגי דברהא ולא שריק רב אשי שרי ורב ירמיה אסר. ואם האמר לרב אשי קשיא מהניתין נמי דמוקי לה בברחא ולא שריק.

מר כל מידי דקשי ליה זיקא לא מגלי ליה וכרי, אלא ודאי דקשה ליה קצת כדאמרן. כך נראה לי. דלא מינחח לא קשי ליה זיקא כלל אבל ברחא קשה ליה קצח. וסעד לדבר דהא אמרינן והשתא דאמר דנקט דמשמע טעמא משום דבני חבורה זריזין הן, צלי בעלמא נמי שרי, אלא היינו טעמא, רפסח כיון משום דלא קשי ליה טובא, דאי לא תימא הכי תקשי לן מחני לרב אשי, מאי שנא משלשלין את הפסח ומסתברא לי דרב אשי גופיה לא שרי בברחא אלא משום דקשי ליה זיקא קצת, אלא דרב ירמיה אסר

גדיא ובין דבר אחר בין שריק בין לא שריק שרי, עד כאן. לרבנו האי גאון ז"ל, וזה לשונו: ולענין מאי דקשי ליה זיקא, מסקנא כלישנא בתרא וכרב אשי דבין ומיהו בברחא נמי דילמא רבינא כרב אשי סבירא ליה, והלכך נקטינן כרב אשי דהוא בתראי. ומצאתי רבינא כוותיה. אבל הרו"ה ז"ל כתב דהכא לרווחא דמילתא קאמר, לומר דקרא לכולי עלמא שריא, זכרונו לברכה: מדקאמר כבשרא דגדיא דמי, שמע מינה דהלכתא כרב ירמיה דאסר בברחא משום דקאי אמר רבינא האי קרא חייא שפיר זמי כיון זקשי ליה זיקא כבשרא זגדיא זמי. כחב רב אלפסי

דף ים

מהר דהימא האי רמי עליה והאי לא רמי עליה קמ"ל. פירוש: קמ"ל דאפילו הכי שרי. ולאו למימרא דעיכו"ם רמי עליה, דהא ודאי לא רמי עליה כדאמרינן במסכת ביצה (כא, ב) גבי לכם ולא לעכו"ם, מרבה אני את הכלבים שמזונותם עליך ומוציא אני את העכו"ם שאין מזונותם עליך. וא"ת א"כ היאך נוחנין לפניהם מזונות אפילו בחצר, והא אמרינן בפרק מי שהחשיך (לקמן שבת קנה, ב) אין נוחנין מזונות לפני החזיר בחצר לפי שאין מזונותיו עליך. יש לומר שאני עכו"ם דמשום דרכי שלום חשבינן ליה קצת כמזונותיו עליך, וכדאמר בגימין (סא, א) מפרנסין עניי עכו"ם עם עניי ישראל מפני דרכי שלום.

ומיהו משמע מהכא דדוקא ליתן לו בחצר על דעת שיאכל בחצר, הא במפרש להוציא אסור. והדין נותן, דאפילו עם חשיכה לא התירו ב"ה להשאיל או ליתן לו כלי במחנה אלא כדי שיצא מפתח ביתו מבעוד יום. ובהדיא גרסינן בירושלמי (בפרקין ה"ח) אין נותנין לעכו"ם על מנת לצאת, נטל ויצא אין זקוק לו. והראב"ד ז"ל אסר אפילו בחצר כל היכא דיכול לאשתמוטי מיניה, ולא משום הוצאה אלא משום דלא מרחינן אלא לדברים שמזונותם עליך. והא דקיימא לן (ביצה כא, ב) מזמנין את הגוי בשבת, לאו דספי ליה אלא דמחינן ליה ושקיל איהו לנפשיה, אי נמי דספינן לדידון ואכיל איהו בהדן.

הא דאמרינו: לא ישכיר אדם כליו לעכריים בערב שבת וברביעי ובהמישי מותר. איכא מאן דמפרש, דבין לבית שמאי בין לבית הלל אתיא, ובכלים שאין עושין בהם מלאכה כגון מטה ושלחן וכסא או ההבלעה כגון שמשכיר לו לשנה או לחודש, הא שכירות יום אסור, וכדתניא במציעא בפרק הזהב (בבא מציעא נח, א) השוכר את הפועל לשמור לו את הפרה לשמור את הזרעים אינו נוטל שכר שבת, הא שכיר חודש שכיר שנה נוטל ממנו שכר שבת. ואפילו הכי בערב שבת אסור, דנראה כמשכיר לו לצורך שבת, וכעומד ונוטל ממנו שכר שבת. ודוקא לעכו"ם אבל לישראל מותר אפילו בערב שבת, דלא חשיד לישראל משום דלא חשיד ליתן ליה שכר שבת, אפילו לעכו"ם שרי מהאי טעמא גופה דלא חשיד ישראל דשקיל מיניה שכר שבת.

ואיכא מאן דמפרש לה בכלים שעושין בהן מלאכה ומשום שביתת כלים נגעו בה ובית שמאי היא, וכן נראה מדברי רב אלפסי ז"ל שלא כתבה בהלכות. וזה אינו מחוור כלל, דאם כן הוה להו לבעלי הגמרא לפרושי בהדיא דבית שמאי הוא, ולא למיקבעה בגמי סתם דמשמע דהלכתא היא, ובית שמאי במקום בית הלל אינה משנה. ועוד דאם כן אפילו ברביעי ובחמישי ואפילו בראשון נמי אסור, וכדתניא לעיל (שבת יח, ב) לא ימכור אדם הפצו לעכו"ם, וסתמא קתני ואפילו ביום ראשון.

והמחוור שבכולן, דמיירי בכלים שעושין בהן מלאכה ובית הלל היא, ומשום דנראה כעומד ונומל שכר שבת, ודוקא לעכו"ם, אבל לישראל דלא עביד בהו מלאכה ודאי שרי.

אי נמי טעמא דמילתא משום דנראה כשלוחו של ישראל במלאכה שהוא עושה בהן, ואף על גב דשרו ביח הלל בעורות לעבדן בשנתנן לו עם השמש, החם היינו טעמא משום דקצץ [עם] עכו"ם, דכיון דקצץ עכו"ם בדנפשיה קא טרח ואין לישראל שום ריוח במה שהעכו"ם עושה בהן בשבת, אבל שכירות כלים יש לו ריוח לישראל בעשיית מלאכתו בשבת ואפילו בהבלעה, דהדבר ידוע שאילו לא היה רשאי העכו"ם לעשות בהן מלאכה בשבת לא היה נותן לו כל כך, והלכך מתהני ביה ישראל ואסיר דמחוי כשלוחו של ישראל, ואפילו הכי דוקא בערב שבת, אבל ברביעי ובחמישי מותר דכולי האי לא אחמור כיון דעכו"ם במלאכתו הוא עוסק, ומאן דחזי נמי סבר לצורך מחר בלחוד הוא דמוגר ליה, הלכך שרי. אמר רב ששת ה"ק אם לא קצץ בית שמאי אומרים כדי שיגיע לביתו ובית הלל אומרים כדי שיגיע לבית הסמוך לחימה. קשיא לי, למה ליה לאדכורי הכא בית שמאי, דהא לבית שמאי ליכא מידי בין קצץ ללא קצץ. ויש לומר משום דבעי לפרושי דלבית הלל בשלא קצץ בכרי שיגיע לחומה שרי, נקט

נמי בית שמאי.

אין מפליגין בספינה פחות משלשה ימים קודם השבת. פירש ר"ח ז"ל: דוקא בספינה גוששת למטה מעשרה, ומשום איסור תחומין נגעו בה, אבל למעלה מעשרה דליכא משום תחומין שרי. והקשו עליו בתוסי, דאם כן כי איבעיא להו בעירובין בפרק מי שהוציאוהו (עירובין מג, א) אם יש תחומין למעלה מעשרה או לא, הוה להו לאתיי הא דיש תחומין למעלה מעשרה, ולישני במהלכת ברקק.

והרב אלפסי ז"ל הקשה, דאם כן מאי איריא שלשה אפילו מפי נמי, ועוד לדבר מצוה אמאי שרי הא העמידו דבריהם במקום עשה, וכדחנן (פסחים צא, ב) אונן טובל ואוכל את פסחו לערב אבל לא בקדשים, ואמרינן עלה גבי פסח לא העמידו דבריהם במקום כרת גבי קדשים העמידו דבריהם במקום עשה. ולדידי נמי קשיא, דבהדיא גרסינן בירושלמי (בפירקין ה"ח) אין מפליגין בים הגדול לא במקום עשה. ולא בחמישי בשבת, וים הגדול למעלה מעשרה הוא. ופירשה רב אלפסי ז"ל, משום עונג עבר עבת ולא בהלכות. ור"י בעל התוסי ז"ל פירשה, משום שאסור לעבור במים במעבורת ואפילו שבת, כדאיתא בהלכות. ור"י בעל התוסי ז"ל פירשה, משום שאסור לעבור במים במעבורת ואפילו לעבור במעבורת שמא יסייע וקא עביד עובדין דחול. אי נמי דמחזי כמאן דממטי לה לספינה ארבע אמות בכרמלית. ותדע לך, מדגרסינן לקמן בפרק תולין (שבת קלט, ב) חזי מר האי צורבא [מרבנן] אמות במברא, ועבר בהאי גיסא ואמר למינם קא מכוונא ואזיל וסייר פירי, אמר ליה הערמה דאזיל ונהערמה דוקא לצורבא מרבנן הא לכולי עלמא אסור. ומיהו ברביעי שרי דכולי האי לא אחמור רבנן.

והא דגרסינן בירושלמי אין מפליגין בים הגדול לא בערב שבת ולא בחמישי בשבת בית שמאי אוסרין אפילו ברביעי ובית הלל מתירין, לאו למימרא שיהו בית הלל מתירין ואפילו בערב שבת, אלא ברביעי קא מיפלגי, דבית שמאי אוסרין אפילו ברביעי ובית הלל מתירין ברביעי דהיינו שלשה ימים קודם השבת.

והיכא דהפליגה ספינתו אפילו חוץ לאלפים אמה, מותר להלך בכל הספינה, הואיל ושבת באויר מהיצות מבעוד יום, כדאיתא בעירובין בריש פרק מי שהוציאוהו (עירובין מב, ב).

ואותן קרונות שמושכין אותן בהמות, אע"פ שנכנס שם קודם ג' ימים לשבת אפילו מתחילת יום ראשון יימוס אי האיים יייטסנו להנוס בייוסם בייוסם ייימי וחמים בעוסה להנחיל החמה

אסור מן הטעם שאסרו לרכוב בשבת, גזירה שמא יחתוך זמורה להנהיג הבהמה. הא דתנן: <mark>אמר רבן שמעון בן גמליאל נוהגין היו של בית אבא לתת כלי לבן שלהם לכובס גי לפני</mark>

השבח. לא שהלכה כן, אלא להחמיר על עצמן כדברי בית שמאי. והא דשרו בית הלל לתח עורות לעבדן וכלים לכובס עם השמש, דוקא בקצץ וב

והא דשרו בית הלל לתת עורות לעבדן וכלים לכובס עם השמש, דוקא בקצץ ובקבולת דעכו"ם בדנפשיה קא טרח, הא בשלא קצץ אסור דבמלאכת ישראל קא טרח והוי ליה כשלוחו של ישראל, וכדתניא אין משלחין אגרות ביד עכו"ם בערב שבת אלא אם כן קצץ, אבל בקצץ ודאי הוא דשרי. והא דגרסינן במסכת מועד קטן פרק מי שהפך (מועד קטן יב, א) אמר שמואל מקבלי קבולת חוץ לתחום מותר תוך התחום אסור. הני מילי בקבולת מלאכת קרקע דיש לו קול וניכר שהוא של ישראל, אבל בשל כלים מותר.

ודוקא בביתו של עכו"ם, אבל בביתו של ישראל בין כך ובין כך אסור, כדגרסינן בירושלמי (בפירקין ה"ח): תניא אומנין שהיו עושין עם ישראל בתוך ביתו אסור, בתוך בתיהם מותר, במה דברים אמורים בקבולת אבל בשכירות אפילו בתוך בתיהם אסור, במה דברים אמורים בתלוש מן הקרקע אבל במחובר

הא דחניא: **רבי ישמעאל אומר יגמור משתחשך.** לאו למימרא יגמור ממש בידים, דהא לא שרי בית הלל אלא טעינת קורה עם השמש אבל לטעון משחשיכה לא, וכל שכן שלא יסחוט בידים, דאע"ג דמלאכה דאורייתא ליכא כיון שריסקן מבערב מ"מ מדרבנן אסור. וכן פירש רש"י ז"ל, ובהדיא חניא לקמן בפרק תולין (שבת קמ, א) שום שרסקו מערב שבת למחר נותן לתוכו פול וגריסין, ולא ישחוק

אלא מערב. **דאטרר כי פליגי במחוסרין שחיקה.** ובודאי רבי יוסי ברבי חנינא דאוקמה למתניחין כרבי ישמעאל לית ליה דרבי יוחנן, דהא מחני' לכולי עלמא במחוסרין דיכה הן, אלא ודאי לית ליה דר' יוחנן. וקיימא לן כר' יוסי ברבי חנינא דעביד עובדא כר' ישמעאל, ומעשה רב. והחימה מן הרב אלפסי ז"ל, שהביא הא דר' יוסי בר' חנינא והא דרבי יוחנן. ועוד יש חימה בדבריי, שהוא ז"ל פסק בפרק חבית (לקמן שבת קמה, ב) כר"א ור"ש שאמרו בזיחים ועובים שרסקן מערב שבת ויצאו מעצמן שהוא מותר, ואע"פ שהן המחוסרין בינה כדאימא החם, ווי מו המשוכנת שבישיב עלנו הראב"ד ז"ל

כמחוסרין דיכה כדאיתא התם. וזו מן התשובות שהשיב עליו הראב"ד ז"ל.

שמן של בדדין. פירש רש"י ז"ל: שמן המשתייר בזוית הבד. והקשו בתוס' מה ענין [מוקצה] בכאן.
ופירשו הם ז"ל דקאי אדלעיל דאיירי בטעינת קורת בית הבד, וקאמר שאותו שמן שזב והולך מתחת הקורה בשבת רב אסר משום נולד, דבין השמשות לא היה ראוי לא למשקה ולא לאכילה, ולא דמי לקדרה חייתא דההיא מכל מקום בין השמשות היתה בעולם, אבל המשקין האלו בין השמשות לא היו בעולם. אי נמי יש לומר דהתם היה ראוי לכוס, אבל זיתים ועובים מרוסקין לא חזו למידי.

אלפסי ז"ל פירש שכרוכות ועומדות לסחורה. והקשה ר"ת דבפרק מפנין (לקמן שבת קכח, א) אמרינן אלפסי ז"ל פירש שכרוכות ועומדות לסחורה. והקשה ר"ת דבפרק מפנין (לקמן שבת קכח, א) אמרינן דרב במוקצה לאכילה סבר ליה כרבי יהודה ובמוקצה למלטול סבירא ליה כרבי שמעון. על כן פירש רבנו תם ז"ל שהן מחצלאות שמכסין בהן דג מליח, והן מוקצות מחמת מיאוס. והא דדייק בפרק מי שהחשיך (לקמן שבת קנו, ב) מהא דכרכי דווגי דרב סבירא ליה כרבי יהודה גבי בהמה שמתה, מפרש רבנו תם ז"ל דנבלה שנתנבלה בשבת אפילו לכלבים אינה ראויה דמוקצה מחמת איסור היא, ולהכי דייק שפיר דרב סבר לה כרבי יהודה מהא דכרכי דווגי, דמוקצה מחמת איסור חמיר ממוקצה מחמת מיאוס, כדמוכח בפרק מי שהחשיך (שבת קנו, א) גבי חד אמר במוקצה מחמת מיאוס הלבה כרי שמעון. [מתני:] הא דתנן: רבי אליעזר אומר כדי שיקרמו פניה התחתונים. ר"א להקל הוא דאתא. והכי אנת ברושלתי (הפרקנ ה") גובמות החמת מנגה הבי אליעור בלחת הפונת שאנו מהני לחם עד שניהרמי

[מחניי:] הא דחנן: **רבי אליעזר אומר כדי שיקרמו פניה התחתונים.** ר"א להקל הוא דאתא. והכי איתא בירושלמי (בפרקין ה"י) דגרסינן התם מודה רבי אליעזר בלחם הפנים שאין קרוי לחם עד שיקרמו פניו בחנור, דאלמא הכא הוא דלא בעי אלא קרימה כל דהו הא בלחם הפנים בעי קרימה מעליא.

ے باک

גמרא: **קרא כי אתא לאיברים ופדרים הוא דאתא.** כלומר, לאיברים דחול שמשלה בהן האש מאמש.

רהא אמרינן לקמן (שבת כד, ב) עולת שבת בשבתו (במדבר רה, אמרינן לקמן (שבת כד, ב) עולת שבת בשבתו (במדבר כח, י) ולא עולת חול בשבת, אלא להוסיף בה אש ולחתות בהן ולהבעיר באותה מערכה עצמה שלהן.

והקשו בחוס' היכי נפקא לן כל הני דרשות ממושבותיכם, דהכא דרשינן ליה לאיברים ופדרים ובריש מסכת יבמות (ו, ב) דרשינן מיניה שאין מיתת בית דין דוחה את השבת, ובקדושין פרק קמא (לז, ב) דרשינן מיניה דלא תבעי קדוש בית דין כמועדות. ותירצו דתרי מושבותיכם כתיבא, דבפרשת אמור אל הכהנים כתיב (ויקרא כג, ג) שבת היא לה' בכל מושבותיכם, ומיניה דרשינן בפרק קמא דקדושין דשבת לא בעיא קדוש בי"ד כמועדות, ואף על גב דרש"י ז"ל לא פירש כן שם והכא דרשינן אברים ופדרים מיתורא, מדהוה ליה למכתב בכל מושבות וכתב בכל מושבותיכם.

הא דאמר רבי יוחנן עצים של בבל אינם צריכין רוב. ואמרינן: מאי היא, אילימא סילתי השתא פתילה אמר עולא המדליק צריך שידליק ברוב היוצא סילתי

מיבעיא. ואוקימנא: בשוכא דארזא. קשיא לי, אכתי חקשי ליה מדעולא, דהא ודאי פתילה עדיפא משוכא דארזא, דפתילה נאחזת בה האור ובשוכא מסכסכת בה האור, כדאיתא לקמן בריש פרק במה מדליקין דטפי עדיפא פתילה משוכא דארזא. ורב אלפס לא הביא בהלכות האי דרבי יוחנן. ומשמע ודאי דהלכתא היא, דהא ליכא

מאן דפליג עלה. הדרן עלך פרק יציאות השבת לכש שוכא דארוא. ואסיקנא: בעמרניתא דאית ביה. ואם תאמר אם כן מסיפא נפקא, דהא קתני כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו. יש לומר איצטריך משום דאין למדין מן הכללות ואפילו במקום שנאמר בהן חוץ. אי נמי יש לומר דלא מיקרי יוצא מן העץ אלא דבר שיוצא מן העץ על ידי כתישה כגון פשתן, אבל עמרניתא דבשוכא באפי נפשה קאי ולא מימעיט מדבר היוצא מן העץ.

אגן שירא פרגדא קרינא ליה. והא דאמרינן בסוטה בסופו (מה, ב), משחרב בית המקדש בטל שירא פרנדא, לא בטל לגמרי קאמר, אלא שנחמעט ואינו מצוי כבתחילה, וכדאמרינן נמי התם, משחרב בית המקדש בטל זכוכית לבנה, ולא נתבטל לגמרי, כדאיתא בברכות פרק אין עומדין (ברכות לא, א) תבר קמייהו כסא דוכוכית לבנה, ואמרינן בשלהי אלו מציאות (ב"מ כט, ב) מי שיש לו מעות של רבית ורוצה

לאבדן ישתמש בזכוכית לבנה.

שעוה איצטריכא ליה מהו דתימא לפתילה נמי לא קא משמע לן. יש לפרש מהו דתימא שאפילו
עשה מן השעוה כעין פתילה, כלומר שעשה מהן כעין נרות של שעוה שלנו שקורין קנצילי"ש יהא אסור
להדליקן, קא משמע לן מכאן ואילך פסול שמנים, לומר שאינו אסור אלא בשנתן השעוה והזפת בנר
כמין שמן, אבל כשחברן יחד ועשה מהן פתילה מותר דנמשך הוא יפה אחר הנר. והוא הדין דהוה מצי
למימר זיפתא איצטריכא ליה, אלא לפי שדרך לעשות פתילות משעוה ואין דרך לעשות כן מזפת נקט
הכא שעוה.

ומכאן יש להחיר גרות של שעוה בשבח. וכן החירו בחוסי. וכן גראה מדברי רש"י ז"ל. אבל ראיתי בחשובת רבנו שרירא גאון ז"ל שכחב בחשובה וז"ל: ואבוקה של שעוה ששאלה, לא חזי לגא מאן דאדליק בשעוה בבי שמשי, וכל רבוותא דחזינון הוו אוסרין, עד כאן. וכן אסרו חכמי גרבונא, ופירשו כן מהו דחימא לפתילה נמי לא שאם עשה גר של שעוה כעין שלנו וגחנו בפך עם שמן שעחה הפתילה כן מהו דוימא לפתילה גם מחמת השמן יהא אסרר, קא משמע לן מכאן ואילך פסול שמנים, שלא אסרו אלו אלא בשאין שם שמן אלא הן, הא יש בו שמן מוחר. ואין פירושם מחוור בעיני, דאם כן היינו שעוה ודבר אחר, וגראה שכל השנויין במשנחנו אפילו גחן בו שמן כל שהוא אסור, דבכולהו אמר רבה עמור ודבר אחר, וגראה שכל השנויין במשנחנו אפילו גחן בו שמן לא גזרו, באמרינו (לקמן באטור שאין מדליקין בהן בתערובת לפי שאין מהילה, ועל ידי תערובת שמן לא גזרו, כדאמרינן (לקמן

שבת כא, א) בדרב ברונא דבסמוך, דאם כן ליכללינהו רב ברונא לשעוה וזפת וחלב בפתילה בהדי חלב מהותך וקרבי דגים שנימוחו. ורבנו הרב נ"ר מן המתירין.

דף כא

מאי לאו להדליק לא להקפות. וקיימא לן כרבה דאסור. ואני תמה על מה סמכו בדורות הללו, לכרוך גמי על צמר גפן ומדליקין בהו בעששיות של זכוכית. ואפשר לומר, שלא אסרו אלא אותם שמנו הכמים, לפי שהן ראיין להדליקן בפני עצמן, אלא שהאור מסכסכת בהן ועשויות לכבות מהרה, וכן כל כיוצא בהן שהן דולקין והולכין בפני עצמן כאגוז של בית רשב"ג, לפיכך גזרו ע"י תערובת אטו בעינייהו, אבל דבר שאין ראוי להדליקו בפני עצמו כורכין עליו דבר אחר שמדליקין, דמאי אמרת דילמא מדליקין בר בפני עצמו, הא אין מדליקין בו בפני עצמו לעולם, שאין דולק לעולם, וכענין שאמרו למעלה (כ, ב)

האי עץ בעלמא הוא, כלומר: ואין עושין ממנו פתילה לעולם.

היא עץ בעלמא הוא, כלומר: ואין עושין ממנו פתילה לעולם.

היא). ורש"י ו"ל פירש חלב מהותך מבושל. ואינו מחוור, דהוה ליה לרב למינקט מבושל כלישנא המתניתין. ועוד דהכא משמע דחלב מהותך ומשך הוא אחר הפתילה ואפילו לחודיה בלא תערובת שמן המתניתין. ועוד דהכא משמע דחלב מהותך נמשך הוא אחר הפתילה ואפילו לחודיה בלא תערובת שמן מתינא שרי אלא דגורינן ליה אטו שאינו מהותך, ואילו חלב מבושל משמע דמחמת עצמו אטור ככל הנך שמנים דמתניתין. ועוד דאמרינן הכא שמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן לא יתן לתוכו שמן כל שהוא וידליק לפי שאין מדליקין בהן בפני עצמן, ומשמע דכללא הוא לכולה מתניתין, דאי לא הוה ליה למימר חוץ מחלב מבושל. אלא מאי מהוחך מחוי שלא נקרש. וכן מפורש בירושלמי, דגרסינן התם: רב ברונא אמר חלב מטיף לתוכו שמן כל שהוא ומדליק, רבי יוסי בעי, מה אנן קיימין, אם במחוי אפילו לא נחן לתוכו שמן, ותני שמואל כן כל שמתיכין אותו ואינו קרוש מחוי הוא ומדליקין בו, ואם בשאינו לחוי אפילו נתן לתוכו שמן, אתא רב נחוניא רב ברונא בשם רב חלב מהותך וקרבי דגים מדליקין בהן, עלא עדי כאן בירושלמי, אלמא מחוי שאינו וקרש הוא שמדליקין בו, אבל מחוי ענקרש אין מדליקין בו, אלא שני ראל און מיי הלל במחוי אפילו בלה עלא נהל הלא נחוי ואינו מחוי הלא נחוי ואינו להלה בלא שמן ולא גורו אטו שאינו מחוי ובגמרין גורו.

שבירושלמי הקלו במחני אפילו בלא שמן ולא גורו אטו שאינו מחוי ובגמרין גורו. **וקרבי דגים שנמוחו.** גם כאן פירש"י ז"ל (לקמן שבת כד, ב בד"ה שמן): דהיינו שמן דגים. וגם זה אינו מחוור, דשמן דגים שרי במחניתין בלא נחינת שמן. אלא שמן דגים הוא היוצא מן הבשר ונמשך הוא אחר הפתילה, וקרבי דגים הן שנמוחו הם עצמן ואינו נמשך היטב אחר הפתילה. וכן פירשו בתוסי.

ולקמן (שבת כר, א ד"ה סומכוס) נאריך בו יותר בס"ד. הא דאקשינן: מבלאי מכנסי כהנים ומהמיניהן היו מפקיעין ומהן מדליקין. איכא למידק מאי קא מקשה מינה, והלא יש בו פשתן, דשש כתנא, והוה ליה כרך דבר שמדליקין בו על דבר שאין מדליקין בו, ואע"ג דבשבת אסור, היינו משום גזירה דילמא אתי לאדליקי בעינייהו, אבל במקדש ליכא למיגזר. ויש לומר דפשתן שבהן דבר מועט הוא, שאין בהן אלא רביע פשתן ושלושת החלקים תכלת וארגמן

הא דאמרינן: קסבר כבתה זקוק לה ומותר להשתמש לאורה. איכא למידק ומנא לן מהא דמותר להשתמש לאורה, דילמא היינו טעמא משום דאם כבתה זקוק לה והלכך אין מדליקין בהן בשבת דדילמא כביא ואי אפשר לו ליזקק לה. ויש לומר דמדאיצטריך לומר בין בחול בין בשבת שמעינן לה, שאם איתא דטעמא דשבת משום דאם כבתה זקוק לה הוא, לימא סתמא אין מדליקין בהן בחנוכה, ואנא ידענא דכל שכן בשבת, דאי אפשר שיזקק לה, אלא ודאי הכי קאמר אין מדליקין בהן בחנול משום דכבתה זקוק לה ודילמא פשע ולא מדליק, וכל שכן בשבת דאיכא משום טעמא אחרינא דילמא אתי להטויי, ושמע מינה דמותר להשתמש לאורה. אי נמי יש לומר, דלאו מדיוקא דלישניה דרב הונא נפקא ליה, אלא מינה דמותר להשתמש לאורה. אי נמי יש לומר, דלאו מדיוקא דלישניה דרב הונא נפקא ליה, אלא עליה רב חסדא דאית ליה הכין על כרחין מדקאמר דמדליקין בהן בחול ואין מדליקין בהן בשבת.

אמר רי ירמיה מאי טעמא דרב קסבר כבתה אין זקוק לה ואסור להשתמש לאורה. וטעמא דמילתא, משום דעל ידי גס שנעשה במגורה תקנו, והלכך עשאוה כמגורה שאסור להשתמש לאורה. ואי גמי כיון הלמצוה הדליקה איכא משום בזויי מצוה.

ואם תאמר רב הונא ורב חסדא היכי שרו, וכי לית להו בזויי מצוה אסור, והא אבא דכולהו דם (לקמן שבת כב, א). ועוד קשה עלייהו מהא דתניא לקמן (שם ע"ב) מעשר שני אין שוקלין כנגדו דינרי זהב,

וכמו שהקשה ממנה לקמן (שם) למאן דאמר מדליקין בקינסא דלא הייש לבזויי מצוה. יש לומר דסבירא ליה לרב הונא ולרב חסדא דכל שאינו משתמש בגופו כשוקל כנגדו או שמדליקין ממנו בקנסא לאו בזויי מצוה הוא, ואף על גב דמשתמש לאורה, דהא לא משתמש בגופיה ממש, ולא כל המשתמשין שוין ולא כל הבזויין שוין, וכדמוכח שמעתין דלקמן (שם).

והלכתא כמאן דאמר אסור להשתמש לאורה. זהא כי אתא רבין נמי אמרה משמיה דרבי יוחנן וקבלה מיניה אביי, וא"ל אי זכאי קבלתיה מעיקרא. ורבא נמי דהוא בתרא הכי סבירא ליה, כדמוכח בסמוך דאמר וצריך נר אחרת להשתמש לאורה. והר"ז ז"ל כתב דההיא אפילו מאן דאמר מותר להשתמש לאורה מודה בה, דאי ליכא נר אחרת הרואה אומר לצרכו הוא דאדלקה. ואינו מחוור בעיני (כלום) לאורה מודה בה, דאי ליכא נר אחרת הרואה אומר לצרכו הוא דאדלקה. ואינו מחוור בעיני (כלום) ויוצאין דאמרו לצרכו הוא דאדלקה. ועוד נראה לי, דעל כרחין רבא אסור להשתמש לאורה אית ליה, דאמרינן לקמן (שבת כג, ב) אמר רבא פשיטא לי נר ביתו ונר חנוכה, נר ביתו עדיף משום שלום ביתו, ואם איתא דמותר להשתמש לאורה, עושה נר אחד ועולה לו לכאן ולכאן, ומניחה על שלחנו ודיו, כדרך ואם איתא דמותר להשתמש לאורה, עושה נר אחד ועולה לו לכאן ולכאן, ומניחה על שלחנו ודיו, כדרך ואמרו בשעת הסכנה מניחו על שלחנו ודיו. ומינה נמי משמע, דאסור להשתמש לאורה כל תשמיש ואמרו בשעת הסנה מניחו על שלחנו ודיו. ומינה נמי משמע, דאסור להשתמש לאורה כל תשמיש מרווק בנגדה שאינו נראה בנהנה ממנה, והיינו דמתמה עליה שמואל וכי נר קודשה יש בו. וכ"פ הרב מרווק בנגדה שאינו נראה בנהנה ממנה, והיינו דמתמה עליה שמואל וכי נר קודשה יש בו. וכ"פ הרב

אלפסי ז"ל כדברי כולם להחמיר. הצע"ג דאפליגו רב ושמואל במדליקין מנר לנר, ואוקימוא פלוגתייהו באכחושי מצוה ובדקא
מדליק משרגא לשרגא, וקיימא לן כשמואל דשרי, אבל קינסא לכולי עלמא אסור משום בזויי מצוה.
דאלמא היכא דאיכא משום בזויי מצוה בלחוד הוא דאסור, הא היכא דליכא משום בזויי מצוה שרי,
והכא בתשמיש דמצוה לאו בזויי מצוה איכא. יש לומר דכל שמשחמש בו לא מיפרסמא ניסא דהרואה
אומר לצרכו הוא דאדלקה, והלכך אפילו ליכא משום בזויי מצוה כל היכא דלא מיפרסמא ניסא אסור,
והכי נמי משום בזיון מצוה כהרצאת מעות מרחוק כנגדה אסור אף על גב דליכא משום ביטול פרסומי
ויסא. אי נמי יש לומר, דכל שאדם משתמש ממצוה זו לאחרת בזויי מצוה היא זו, דמחזי כמאן דלא
חביבא ליה הך מצוה ועביד מצוה זו תשמיש למצוה אחרת, ולהדליק מנר לנר דוקא הוא דשרי שמואל,

הא דאמרינן: מצותה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק. מסתברא דלאו עכובא היא לומר דקודם לכן אם רצה להדליק אינו מדליק, דהא ודאי אילו רצה להדליק מדליק סמוך לשקיעת החמה דהא איכא פרסומי ניסא, וכענין שאמרו לקמן (שבת כג, ב) בנר שבת דעמוד האש משלים לעמוד הענן, ולומר דבמדליק סמוך לשקיעה איכא היכר דלצורך מצות שבת מדליקו, והכא נמי דכוותה, אלא דעיקר מצותה לחייבו להדליק אינה אלא משתשקע החמה. והראיה הדלקת נר חנוכה בערב שבת, דעל כרחין מקדים עם חשכה לרבה דאמר בשלה פרקין (לד, ב) משתשקע החמה בין השמשות, דבשלמא לרב יוסף דאמר משמיה דרב יהודה אמר שמואל, משתשקע החמה עד שהכסיף העליון והשנה לתחתון יום, לא הוה ראיה, דאפשר לו להדליק בערב שבת משתשקע החמה עד שישיה העליון לתחתון, אלא לרבה לא הוה ראיה, דאפשר לו להדליק בערב שבת משתשקע החמה עד שישיה העליון לתחתון, אלא לרבה האמר משתשקע החמה הוי בין השמשות, חקשי דהא חנן (שם, א) ספק חשיכה ספק אינה חשיכה אין מדליקין את הנרות, וקיימא לן כוותיה הלכה למעשה, אלא ודאי מצוה קאמר ואילו רצה להקדים עם חשיכה מקדים.

אלא מיהו נראה מדברי הרב בעל הלכוח, דדוקא קאמר משחשקע החמה, ובערב שבת נמי מדליק משחשקע החמה כרב יוסף, שהוא ז"ל כחב בהלכות חנוכה הא דאמר רב יהודה אמר שמואל (לקמן שבת לה, ב) כוכב אחד יום שנים בין השמשות שלשה לילה, ואלמלא כחבה לכוונה זו, למה כחבה

בהלכות הנוכה ומאי שייכא דההיא בחנוכה. ואין צורך לכך כמו שכחבתי. והא נמי דקחני: **עד שתכלה רגל מן השוק.** ופרישנא דאי לא אדליק מדליק, לאו למימרא דאי לא אדליק בתוך שיעור זה אינו מדליק, דהא חנן (מגילה כ, א) כל שמצותו בלילה כשר כל הלילה, אלא

שלא עשה מצוה כחקנה, דליכא פרסומי כולי האי, ומיהו אי לא אדליק מדליק ולא הפסיד, אלא כעושה מצוה שלא כחקנה לגמרי. וכ"כ מורי הרב ז"ל בהלי.

ופירשו בתוסי, דלא אמרו עד שתכלה רגל מן השוק, אלא בדורות הללו שמדליקין בחוץ, אבל עכשיו שמדליקין בבית בפנים, כל שעה ושעה זמניה הוא, דהא איכא פרסומי ניסא לאותם העומדים בבית. נמיהו לכתחילה מצוה להדליק משתשקע החמה מיד, דוריזין מקדימין למצות, ואמרינן לקמן (שבת כג, ב) רב הונא הוה רגיל וחליף אפתחא דרי אבין נגרא, חזא דהוי רגילי בשרגי אמר תרי גברי רברבי נפקי

מהכא.

אי ומי לשיעורא. פירש הרב אלפסי ז"ל בהלכות, שאם היתה דולקת והולכת עד השיעור הזה, ורצה לכבותה או להשתמש לאורה הרשות בידו. ונראה מדבריו שאם כבתה שמותר להסתפק ממותר השמן שבנר, וכל שכן הוא שלא היקצה אותו אלא למצותו וכל זמן שדולקת והולכת הא כבתה מותר, דומיא שבנר, וכל שכן הוא שלא היקצה אותו אלא למצותו וכל זמן שדולקת והולכת הא כבתה מותר, דומיא שבנר, וכל שכן הוא שלא היקצה אותו אלא למצותו וכל זמן שדולקת והולכת הא כבתה מותר, דומיא שמן רצאונים ז"ל אמרו ואם כבתה ונשאר שמן בנר ביום אי, מוסיף עליו ומדליק ביום בי, וכן בשאר הימים, ואם נשאר בה ביום אחרון עושה לו מדורה בעוד ושורפו במקומו שהרי הוקצה למצותו. ולפי דבריהם, יש לחלק בין זה לעצי סוכה ונוייה, דהתם לאו ושורפו במקומו שהרי הוקצה למצותו. ולפי דבריהם, יש לחלק בין זה לעצי סוכה ונוייה, דהתם לאו ופתילה שעשויין להתבער לגמרי כי יהיב להו בנר לגמרי מקצה אותן למצותן, דאין אדם מצפה מתי תכבה נרו, ואם נשתיירו הרי הן אסורים שהרי הקצה אותן לגמרי למצותן, ודומה לעצי סוכה ונוייה שופלו בתוך החג שאסורים כדמוכת במסכת ביצה בפרק המביא (ל, ב).

בר הגוכה מצוה להגיחה על פתח ביתו מבחוץ. פירש רש"י ז"ל: לא ברשות הרבים אלא בחצרו, שבתיהן היו פתוחין לחצר, ואם היה דר בעליה שאין לו מקום בחצר להגיחה שם מניחה בפנים כנגד חלון הסמוכה לרשות הרבים. ואינו מחוור בעיני. מדתגן (ב"ק סב, ב) ומייתיגן לה בסמוך הניח חגוני את גרו מבחוץ, החגוני חייב, רבי יהודה אומר בגר חגוכה פטור מפני שהוציאו ברשות, ואם אין מניחה אלא בפנים, וזה הניחה בחוץ ממש למה פטור, ומי הרשהו, ואם אתה אומר דוקא בשהניחה כנגד חוץ ולעולם בפנים בחצרו, אם כן אפילו חגוני בכי הא אמאי חייב, והלא ניזק ברשות המזיק הוזק, ואדרבא

בעל הגמל חייב. אלא מסחברא מבחוץ ממש קאמר. **שהיה מונח בחותמו של כהן גדול.** ואף על גב דעכו"ם עשאום כזבים וכלי חרס מטמא בהסט. איכא

למימר שמצאוהו בקרקע שאין לחוש להסט. אי נמי מגולה וקודם גזירה היה.

אמר רבינא משמיה דרבא זאת אומרת נר חנוכה צריך להניחה בתוך עשרה, דאי סלקא דעתך

למעלה מעשרה, לימא ליה, היה לך להניחה למעלה מגמל ורוכבו. וחמיה לי אכתי בתוך עשרה

מנא לן, לימא צריך להניחה למטה מגמל ורוכבו, דהא גמל ורוכבו למעלה מעשרה טפחים הוי טובא.

נמי ענחנו לו חכמים שיעור אחד ידוע מן השיעורין הקבועים בשאר המצות, וכיון דמפקת לה מעשרים

עהוא למעלה הרבה מגמל ורוכבו אוקמוה אעשרה. ודחינן דילמא לא נחנו בו חכמים שיעור, אלא מניחו

באיזה מקום שירצה והוא שיהיה למטה מעשרים דלהוי ליה היכירא ופרסומי ניסא, ומיהו אם הניחו

למטה מגמל ורוכבו והדליק פשתנו פטור, דלא אטרחוהו רבנן דלא ליתי לאימנועי.

ולענין פסק הלכה קיימא לן כרבינא דאמר משמיה דרבא, דלא שבקינן מאי דאיפשיטא להו לרבא ורבינא ונקטינן מאי דאידהי בגמרא בדרך דילמא בעלמא. וכן פסק רבנו הנגאל ז"ל. וכן פסק רבנו הרב ז"ל.

7 P CE

אבוהון דכולהו דם. והא דלא קאמר אבא דכולהו עצי סוכה, ואף על גב דנפקא לן מחג הסוכוח, מה חג לה' (ויקרא כג, לד) אף עצי סוכה לה', כדאיתא בריש פרק המביא כדי יין (ביצה ל, ב). יש לפרש משום דאי מהחם הוה אמינא דשאני החם שיש בטול מצוה כשמסתפק מהם וסוחר את הסוכה, אבל בסיפוק נויין והרצאת מעות דליכא משום ביטול מצוה אימא דשרי, אלא דמדם ילפינן לכולהו. **שממנו היה מדליק ובו היה מסיים.** פרשתי באר היטב בתשובת שאלה (ה"א סי' עט וסי' שט) בס"ד.

בענייני הטבת הגרות לפנינו בחלק התשובות למסכת תמיד. **הזינא אי הדלקה עושה מצוה מדליקין מנר לנר.** דהא ילפינן ממנורה דכל דליכא בזויי מצוה שרי ולא היישינן לאכחושי מצוה, וכיון שכן הכא ליכא משום בזויי מצוה דבשעה שמדליק מדליק ממצוה למצוה. ואי הנחה עושה [מצוה] הוה ליה כמדליק בקינסא, דבשעה שמדליק לא מקיים המצוה והלכך אסור, ואפילו בפתילות ארוכות אי אפשר דהא בעינן הנחה לבתר הדלקה, ולקמן נמי (כג, א) הכי גרסינן: מכבה מגביהה ומדליקה וחוזר ומניחה מיבעי ליה, דלמאן דאמר הנחה עושה מצוה בעינן הנחה לבתר הדלקה.

וקיימא לן דהדלקה עושה מצוה, והלכך מדליקין מנר לנר. ודוקא בפתילות ארוכות, אבל בקינסא אסור לכ"ע דהא איכא בזויי מצוה.

דף כג

הא דאמרינן: **אלא למאן דאמר הנחה עישה מצוה מכבה ומגביהה וכוי.** איכא למידק למה מכבה, גביהנה ויניחנה לשם מצות נר חנוכה, דמי גרעה דלוקה מהדליקה חרש שומה וקטן דלמאן דאמר הנחה עושה מצוה מהני אם הניחה בן דעת כדמוכה בסמוך. ויש לומר דמיגרע גרע, דהתם כיון דבשעת הדלקה הוא הא מוכחא מילתא דלשם נר חנוכה הודלקה וכשהניחה בן דעת דיו ושפיר דמי, אבל הכא שהיתה

דולקת מאתמול ליכא פרסומי ניסא דהרואה אומר לצרכו הוא דאדלקה. **הרואה מברך שתים.** מסתברא בשלא הדליק ולא הדליקו עליו בתוך ביתו ואינו עתיד להדליק אותה הלילה, הא לאו הכי א"צ לברך, דלא מצינו יוצא מן המצוה וחוזר ומברך על הראיה. ויש מרבוותא ז"ל

דפירשו אע"פ שמדליקין עליו בחוך ביתו צריך לברך על הראיה. ואין להם על מה שיסמוכו. **רבא אמר רוב עמי הארץ מעשרין הן.** פירש רש"י ו"ל: אפילו ספק דרבריהם בעי ברכה, ודמאי אפילו ספק נמי לא הוי אלא הומרא בעלמא, דרוב עמי הארץ מעשרין הן. משמע מדבריו דרבא פליג אדאביי. ואיכא למידק, דהא בהדיא אמרינן בברכות (כא, א) ספק קרא קריאת שמע ספק לא קרא אדאביי. ואיכא למידק, דהא בהדיא אמרינן בברכות (כא, א) ספק קרא קריאת שמע ספק לא קרא קריאת שמע אינו הוור וקורא, ספק אמר אמה ויציב ספק לא אמר הוור ואומר, דאמת ויציב דאורייתא קריאת שמע דרבנן, אלמא בספק דדבריהם אינו מברך. ואולי נאמר לדברי רש"י דלא אמר רבא הכי קריאת שמע דרבנן, אלמא בספק דדבריהם אינו מברך. ואולי נאמר לדברי רש"י דלא אמר רבא הכי ראשון הוא, ואף על גב דברכות מדרבנן מכל מקום כיון דעיקרו משום ספק של חורה מברכין, והוא הדין דמאי שהיינו מברכין עליו משום שודאו דאורייתא, אלא כיון שרובן מעשרין ורובא ככולא בעלמא הוא לא בעי ברכה, אבל קריאת שמע דעיקרו מדבריהם ספקו אינו חוזר וקורא.

אבל הרב אלפסי ז"ל כתב בפרק רבי אליעזר דמילה (לקמן שבת קלה, א) גבי נולד כשהוא מהול, שצריך להטיף ממנו דם ברית ואינו מברך עליו, וכן כתב משמיה דרבנו האי גאון ז"ל, ואף על פי שעיקר מילה דאורייתא. ויש לפרש לפי דבריהם דרבא לא פליג אדאביי ופירוקא אחרינא הוא דמפרק בדמאי, ולעולם ביום טוב שני טעמא כדי שלא יולולו בו כטעמיה דאביי, וכיון שכן ספק נטל לולב ספק לא נטל אפילו ביום טוב ראשון חוזר ונוטל ואינו מברך, לפי שהברכה מדבריהם וכל ספק בדבריהם

הא דאמר רבא נר ביתו וקדוש היום נר ביתו עדיף משום שלום ביתו. חמיה לי דהא ודאי נר ביתו מברך. וצריך עיון.

לצורך טעודה קאמר, ואם כן למה ליה משום שלום ביתו תיפוק ליה משום דאפשר לו לקיים את שתיהם דמקדש אריפתא. ואולי נאמר דמצוה מן המובחר לקדש אחמרא וכדאמרינן (פסחים קו, א) קדשהו על היין בכניסתו, אלא דכי חביבא ליה ריפתא אפשר לקדש אריפתא משום חביבותא, ומשום חבוב מצוה היין בכניסתו, אלא דכי חביב ליה מפי, הא היכא דלא חביבא ליה ריפתא מפי מצוה בחמרא, ומשום חבוב מצוה מקדש אמידי דחביב ליה טפי, הא היכא דלא חביבא ליה ריפתא מפי מצוה בחמרא, ואפילו הכי נר ביתו מקדש אמידי דחביב ליה טפי, הא היכא דלא חביבא ליה ריפתא מפי מצוה בחמרא, ואפילו הכי נר ביתו עדיף משום שלום ביתו ומקדש אריפתא. והיינו נמי דאיצטריך למימר גבי נר חנוכה וקדוש היום נר משום דאפשר לקדש אריפתא הוא דעדיף נר חנוכה, הא לאו הכי קדוש היום עדיף דהוי דאורייתא. וכן ומשום דאפשר לקדש אריפתא הוא דעדיף משום פרסומי ניסא דאפשר דמקדש אריפתא.

עוד כתב הרב בעל ההלכות ז"ל: והיכא דקא בעי אדלוקי גר שבת וגר חגוכה, ברישא מדליק דחגוכה והדר מדליק של שבת, דאי מדליק דשבת ברישא איתסר ליה לאדלוקי דחגוכה משום דקבלה לשבת עליה. ודבריו תמוהין דהדלקה אינה עושה קבלה, דהא תניא בשלהי פרקין (לה, ב) שש תקיעות בערב שבת וכרי שלישית הדליק המדליק וכרי ושוהה כדי לצלות דג קטן או כדי להדביק פת בתגור, ואמריגן נמי התם אמר רבי יוסי ברי יהודה שמעתי שאם בא להדליק אחר שש תקיעות מדליק וכרי, אלמא הדלקת הגר אינה קבלה. והדין גותן, שאם אין אתה אומר כן מכי אדליק גר ראשון קבלה ואיתסר ליה להדליק גר שני, ונמצא שאסור להדליק שתי גרות בערב שבת. אלא ודאי ליתא, ואדרבא מדליק דשבת ברישא

הואיל ועדיף ותדיר. וכן דעת הרמב"ן ז"ל. הא דאמר אביי לרבא: **אלא מעתה ביום טוב לישתרי.** איכא למידק מאי קא מקשה ליה מיום טוב, דילמא טעמא משום דאין שורפין קדשים ביום טוב, וכדמפרש בגמרא עלה לקמן, ורבא נמי אמאי לא

מפרש ליה הכין. ויש לומר דאביי ורבא הכא סבירא להו דלא אסרה חורה אלא שריפת קדשים בלבד מפרש ליה הכין. ויש לומר דאביי ורבא הכא סבירא להו דלא אסרה חורה אלא שריפת קדשים בלבד לפי שהיא הבערה שלא לצורך היום, אבל שמן תרומה שנטמאת כיון שיש לו בו היתר מותר לו לשורפו דהבערה לצורך היום היא. וא"ת והא אוקימנא לקמן (שבת כד, ב) טעמא דמתניתין (שם), משום שאין שורפין קדשים ביום טוב, ואיבעיא להו מנא הני מילי ואמר אביי אמר קרא (במדבר כה, י) עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת ולא עולת חול ביום טוב, אלמא אביי נמי אית ליה דאין שורפין תרומה בשבתו ולא עולת הול בשבת ולא עולת חול ביום טוב, אלמא אביי נמי אית ליה דאין שורפין תרומה לקמן טעמא דמתניתין לפי שאין שורפין קדשים ביום טוב, היינו אליבא דרב חסדא, משום דקיימא לן כוותיה דהא תניא כוותיה (לקמן שבת כד, א).

אי גמי יש לומר, דאביי אית ליה דטעמא דמתניתין משום דאין שורפין קדשים ביום טוב, אלא שמדד במדה גדושה וקסבר דאפילו בשבת דעלמא אסור ואף על פי שמדליקה בחול לפי שהיא דולקת והולכת בשבת, ויש מי שסובר כן בירושלמי (פ״ב, ה״א), ומכיון דשמעיה לרבה דאוקי למתניתין בגזירת שמא יטה, ממילא ידע דרבה לית ליה בשמן תרומה שנטמא משום איסור שריפת קדשים, ומשום הכי אקשי ליה לדבריך ביום טוב לישתרי.

אי נמי יש לומר דאביי כרב חסדא סבירא ליה דביום טוב שחל להיות בערב שבת עסקינן, וטעמא דכולה מתניתין משום דאין שורפין קדשים ביום טוב, אלא מדשמעיה לרבה דדחיק ומוקי לה בההיא זזירה דהוא דבר רחוק שיהא מטה כדי שימהר מעט בשריפה מה שהוא מותר ליהנות בו בשריפתו כשמן דעלמא, ודאי דרבה לית ליה בשמן שריפה טעמא משום שריפת קדשים, דאי אית ליה טפי הוה ליה לאוקומה ביום טוב שחל להיות בערב שבת וכרב חסדא, ומשום הכי אקשי ליה. והיינו נמי דסייעיה נמי לרב חסדא, מדתניא כל אלו שאמרו אין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהן ביום טוב חוץ משמן שריפה לפי שאין שורפין קדשים ביום טוב, ומסתמא לכולה מילתא דרב חסדא קא מייתי מינה סייעחא, ולומר דלית ביה משום גזירת הטיה כלל ובשבת דעלמא שרי, והיינו משום האי טעמא דגמרינן דכיון דקא מפרש בברייתא דטעמא משום שריפת קדשים, ממילא אדחי ודאי ההוא טעמא אחרינא לאוקומי ביה קלישתא הוא, ולא מוקי לה רבה למתניתין בההוא טעמא אלא מדלא אשכח טעמא אחרינא לאוקומי ביה למתניתין.

וכיון שכן קיימא לן דבשבת דעלמא מדליקין בו, ואף על גב שדולקת והולכת בשבת, מלאכה היא שנעשית מאליה ולא חיישינן לה, וכדרב חסדא דסבירא ליה הכין. וכתב רבנו הרב ז"ל דמשום כך הכניסו בגמרא הך פיסקא דולא בשמן שריפה באמצע הלכות חנוכה, משום דשייכא בהדלקת נר חנוכה בשבת לרבה.

عرى ماك

ימים **שאין בהם קרבן מוסף כגון שני וחמישיׁ של תעניות ומעמדות.** והוא הזין לכל שאר ימים שאין בהם קרבן מוסף כגון הנוכה ופורים. ובהדיא תניא בתוספתא (ברכות פ"ג הי"ד) כל יום שאין בו קרבן מוסף כגון הנוכה ופורים, שחרית ומנחה מתפלל י"ח ואומר מעין המאורע בהודאה, ואם לא אמר

אין מחזירין אותו. גירסא דוקיא: יייט שחל להיות בשבת המפטיר בנביא במנחה וכרי. ואע"פ ששנינו במגילה (כא, א) בשבת במנחה קוראין ג' ואין מפטירין בנביא, מקומות מקומות יש, ועדיין בפרס מפטירין בנביא במנחה בשבת. וכן השיב הגאון ז"ל בתשובה. ומגיהי ספרים הגיהו יוה"כ שחל להיות בשבת, מפני שהוקשה

להם מה ששנינו שם במגילה. וכן כתב בעל המאור ז"ל. **ולית הלכתא ככל הנו שמעתתא אלא כי הא דא"ר יהושע בן לוי.** פירש רש"י ז"ל: דהא דרב גידל נמי מידחיא, והמפטיר בנביא בראש חודש שחל להיות בשבת מזכיר של ראש חודש, ואף על גב דהפטרה בראש חודש ליכא כלל מ"מ יום הוא שנתחייב בהפטרה. וכן פסק אלפסי ז"ל. אבל ר"ת ז"ל וכן בעל המאור ז"ל אמרו דלא אידחיא הא דרב גידל כלל דהפטרה בראש חודש ליכא כלל, ואיתא להא דרבי יהושע בן לוי ואיתא להא דרב גידל, ולא מידחו אלא הא דרב הונא ורב יהודה ורב אחדבוי דפליגי אדרבי יהושע בן לוי.

ורבנו הרב ז"ל הכריע כדברי רש"י והרב אלפסי ז"ל, מדאמרינן סחם ליח הלכתא ככל הני שמעתתא, ואם איתא דאיתא לדרב גידל, כיון דלדעתיה דאביי אף היא דמיא לדרב הנגא ובין איתיה ביומיה בין ליתיה ביומיה כלל כולהו חדא אורחא אית להו, הוה ליה לבעל הגמרא לפרושי בהדיא לית הלכתא כרב הונא ורב יהודה ולא כרב אחדבוי, כי היכי דלא ניטעי בהא דרב גידל לאפוקה מהלכתא. ועוד דאם איתא דהא דרב גידל משום דאין נביא בראש חודש כלל הוא, אם כן משמע דהיכא דאיתיה כגון מוספין דאיתיה ערבית ושחרית ומנחה מודה בה רב דמוכיר, והא ודאי ליתא, דהא רב אחדבוי משמיה דרב אמר איפכא, ובכדי לא משיינן חלוקא ביני אמוראי ונימא תרי אמוראי נינהו אליבא דרב, אלא ודאי מעמיה דרב גידל כטעמיה דרב אחדבוי דתרווייהו משמיה דרב קאמרי, וכיון דאידחי הא דרב אחדבוי אידחיא נמי דרב גידל, דיום הוא שנחחייב בכך. ואף על פי שיש להשיב, הלכה למעשה הכי שפיר טפי אידחיא נמי דרב גידל, דיום הוא שנחחייב בכך. ואף על פי שיש להשיב, הלכה למעשה הכי שפיר טפי אידחיא נמי דרב לאמר ואם בא להזכיר מזכיר, וכראמרינן לעיל (בע"א) גבי הזכרת חנוכה בברכת המזון אינו מזכיר ואם בא להזכיר מזכיר בהודאה.

עוד כתב הרב רבנו ז"ל, דאף על גב דאידחיא הא דרב גידל מכל מקום אינו חותם בה בשל ראש חודש כלל, אלא שאומר מעין המאורע בעבודה ואינו חותם אלא בשל שבת בלבד. וטעמא קאמר דהיאך אפשר דיפה כח ראש חודש בהפטרה דליתא אלא בשביל שבת יותר משלש תפלות הקבועות בראש חודש, אלא ודאי אינו חותם אלא בשל שבת בלבד. אבל המפטיר בנביא במנחה ביום הכפורים שחל להיות בשבת, חותם אף בשל שבת כדרך שהוא חותם בהפטרת שחרית.

וראש הודש שחל להיות בשבת, אמרי רבוותא ז"ל שאינו מזכיר שבת ביעלה ויבא, וכן כתב רבנו ז"ל,

לפי שלא מצינו הזכרה אחר חתימה. לא באליה ולא בחלב, חכמים היינו תוא קמא איכא בינייהו דרב ברונא אמר רב. דאמר לעיל (שבת

כא, א) חלב מהותך נותן לתוכו שמן כל שהוא ומדליק.
לא מסיימי. פירוש: ולא שיהא מהותך כחלב דמתניתין וכמו שפירש רש"י דחלב מהותך היינו חלב מבושל כדכתבינן לעיל (שם), אלא הכי קאמר דחנא קמא אמר לא בחלב וסתמא קאמר, ואיכא למימר דבכל ענין קאמר ואפילו מחוי ואפילו על ידי תערובת שמן, ודלא כרב ברונא, וחכמים לא אסרו אלא חלב מבושל שנקרש, אבל מחוי על ידי תערובת מישרא שרי, והיינו דרב ברונא, אי נמי איכא למימר הלב מבושל שנקרש, אבל מחוי על ידי תערובת שאינו נמשך אחר הפתילה, ואי נמי מחוי ובלא שמן משום גזירה דאינו מחוי, אבל מחוי על ידי תערובת שרי, והיינו דרב ברונא, ורבנן מחוי ובלא שמן משום גזירה דאינו מחוי, אבל מחוי על ידי תערובת שסור, ודלא כרב ברונא, והיינו דלא מסיימי.

ואם תאמר נימא כל תנא בתרא לטפויי מילתא קאמר, וכדאמרינן בפרק המוכר פירות (ב"ב צג, ב). תירצו בתוס' משום דלכאורה הוה משמע דת"ק אסר בכל ענין דומיא דשאר שמנים דאיירינן לעיל מיניה כגון שעוה וזפת, ותנא בתרא לא קאי אלא אנחום דהתיר במבושל וקאמר ליה איהו דאפילו מבושל אסור,

הא דאיבעיא לן: מנא הני מילא בער דשרי לדירה.

אכילה או לצורך מצות היום, הא שלא לצורך מצות היום כלל אסור. איכא למימר, משום דסלקא דעתך אמינא דהוי יום טוב לא תעשה גרידא, ואתי עשה דשריפת קדשים ודחי לא תעשה. וחדע לך מדקא אמינא דהוי יום טוב לא תעשה גרידא, ואתי עשה דשריפת קדשים ודחי לא תעשה. וחדע לך מדקא אמינא דהוי יום טוב לא תעשה גרידא, ואתי עשה דשריפת קדשים ודחי לא תעשה. וחדע לך מדקא אמינא דהוי יום טוב לא תעשה ולא תעשה ואיחרצא להו בהכין, שמע מינה מעיקרא לא הוה סלקא דעתך הכי. ואם תאמר אם כן רבא למה ליה לאהדורי בחר פירוקא אחרינא, לימא כרב אשי, דהא משמע בפרק קמא דביצה (ח, ב) דרבא סבירא ליה הכי דהוי יום טוב עשה ולא תעשה, מדאקשינן החם גבי כסוי הדם דאמרינן אתי עשה ודחי לא תעשה, מכדי יום טוב עשה ולא תעשה הוא ולא אתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה, אלא אמר רבא אפר כירה מוכן הוא לודאי כוי, אלמא אית ליה ליה ליב דיום טוב עשה ולא תעשה ווא ולי ליה לרבא דיום טוב עשה ולא תעשה. ויש לפרש דרבא לא הדר ביה החם מהך קושיא אלא משום דמסחבר ליה טעמא בתרא. אי נמי דמכל מקום סבירא ליה לרבא דאין עשה דכסוי דוחה יום טוב, דדריש ליה מלבדו (שמות יב, טו), כך תירצו בתוסי.

ואיכא דקשיא ליה, ותהוי נמי שריפת קדשים עשה וי"ט לא תעשה גרידא אכתי היכי הוה דחי האי עשה ללא תעשה דהא אפשר להמתין למחר ולקיים עשה, כדריש לקיש (לקמן שבת קלג, א) דאמר כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה לא תעשה. ותירץ הרמב"ן ז"ל, דלא אמר ר"ל הכי אלא היכא דאפשר לקיים את שניהם עכשיו בלא דחיית לא תעשה, כגון ההיא דיבמות דאמרינן בפרק כיצד (כ, ב) גמרא אלמנה לכהן גדול, גבי אלמנה מן האירוסין לכהן גדול, כדר"ל דאמר ר"ל כל מקום וכוי והכא נמי אפשר בחליצה דמקיים עשה ול"ת, וכגון ההיא דמנחות דאמרינן בפרק התכלת (מנחות מ, א) גבי סדין בציצית שאפשר לעשות לו כן ממינו ולא עבדינן צמר, וכן כל כיוצא באלו, אבל היכא דלא אפשר לקיים עשה היום אלא בדחיית לא תעשה

אי אפשר לקיים את שניהם מיקרי, שהרי אי אפשר לקיימן עכשיו.

ובודאי הכי משמע כדבריו כדמוכה בריש פרק קמא דיבמות (ו, א), דאמרינן התם, אלא אתיא מבין בית המקדש, דתניא יכול יהא בנין בית המקדש ווחה את השבת תלמוד לומר (ויקרא יט, ל) את שבתותי תשמורו, הא לאו הכי דחיא, מאי לאו בבונה וסותר. ואם איתא היאך אפשר לומר כן דהא בנין בית המקדש אפשר למחר ואפשר לקיים את שניהם ואם כן דכוותיה היאך אפשר לומר דדחיא. ועוד דחינן (שם) לאו בלאו דמחמר, ואקשינן אלא הא דקיימא לן דאתי עשה ודחי לא תעשה ליגמר מהכא דלא דחיא, אמאי, לימא שאני הכא משום דאפשר כדר"ל הא בעלמא דלא אפשר דחיא. וכי האי גוונא ומי איכא למידק מדאתינן התם (ע"ב) למיפשטה ממיחת בית דין, ואף על גב דמיחת בית דין אפשר למחר.

ומיהו אכתי איכא למידק אשמעתין, בשלמא קדשים איכא עשה דאורייתא בשריפתן אלא תרומה מנא לן, דכל הני קראי דקא מייתי בקדשים קאי ולא בתרומה ממאה. אלא איכא למימר דאסמכוה רבנן אקדשים. וכן נראה מדברי רש"י ז"ל. והדין נותן הואיל ואפשר ליהנות ממנה בשעת שריפתה יהיה מותר, ואטו משום דאיכא מצוה בשריפתה מיגרע גרע, אם כן אכתי שמן שריפה למה אסרוהו. ויש לפרש דגוירה גרידתא היא דגורינן תרומה טמאה אטו קדשים, שאם אתה מתירו בתרומה טמאה אפילו לצורך אתי למשרף קדשים שנטמאו שלא לצורך, וקדשים אסורים דבר תורה. אי נמי יש לפרש שעשו חכמים שריפת תרומה שנטמאת כשריפת קדשים משום דדמיא לקדש, אי נמי משום תקלה, וכיון שעשו אותה כשריפת קדשים של מצוה אף לאיסור עשאוה כמותן. וכי בעינן מנא הני מילי אשריפת קדשים

ממש בעינן. הא דאמרינן: **בא הכתוב ליתן בקר שני לשריפתו.** משמע דשריפתו אינו אלא עד בקר שני ואפילו רצה לשורפו בליל מוצאי יום טוב אינו רשאי. וכן מוכח בירושלמי (פ"ב ה"א). וכן כחב רש"י ז"ל

והכי משמע הנותר ממנו לראשון עד בקר שני המתינוהו ותשרפוהו. ומעמא דמילתא לפי שאין שורפין קדשים בלילה, שכן מצינו בשלמים שאינן נאכלין לאור שלישי ואפילו הכי אינן נשרפין עד יום שלישי, כדאמרינן בריש מסכת פסחים (ג, א) והנותר (מובח השלמים) [מבשר הזבח] וגוי באש ישרף (ויקרא ז, יו) ביום אתה שורפו ואי אתה שורפו בלילה. וגרסי נמי בירוי (בפירקין ה"א) והנותר ממנו וגוי באש תשרופו (שמות יב, י) אחר שני בקרים אחר בוקרו של חמשה עשר ואחר בוקרו של ששה עשר וכתיב (ויקרא ז, יו) והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף. מהו להצית את האור במדורת חמץ, מאן ריליף לה מן הנותר אסור, ומאן דלא יליף לה מן הנותר מותר. ואי קשיא לך כיון דקדשים אין נשרפין בלילה, מאי שנא יום טוב שאין מדליקין בו בשמן שריפה, אפילו בחול נמי אין מדליקין. אין ודאי קושיא היא, ובירושלמי מקשו לה, ומתרץ אמר רבי יוחנן ירדו לה בשיטת רבי ישמעאל דרבי ישמעאל קושיא היא, ובירושלמי מקשו לה, ומתרץ אמר רבי יוחנן ירדו לה בשיטת רבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר תינוק שעבר זמנו נימול בין ביום בין בלילה, ומקשו מה אית לך למימר שמן שריפה שעבר זמנה נשרפת בין ביום בין בלילה. אמר רבי יודה בו פני מכיוו שנטמא כמי שעבר זמנה.

נערפת בין ביום בין בלילה, אמר רבי יודה בן פזי מכיון שנטמא כמי שעבר זמנה.

נאסרינן ביום בין בלילה, אמר רבי יודה בן פזי מכיון שנטמא כמי שעבר זמנה.

דאמרינן ביומא פרק טרף בקלפי (יומא מו, א) איברי הול שניתוחרו עישה להן מערכה בפני עצמן ויסרון אפילו בשבת, ורב הונא אמר דאינו עישה להן מערכה בפני עצמן אלא סודרן במערכה הגדולה, לא קשיא, דהתם באברים שמשלה בהן האור מאמש שכבר נעשה לחמו של מזבח והוו להו כקרבן היום, והלכך דחו מבמועדו (במדבר שם, ב) ואפילו בשבח. כן תירץ ר"ח ז"ל ורבנו יצחק ברי אשר ז"ל.

לבדו ולא מילה שלא בומנה דאתיא בק"ו. פירש רש"י ז"ל דהוה אמינא דמילה שלא בומנה חדחי יום מוב מק"ו דצרעת, מה צרעת שדוחה את העבודה ועבודה דוחה את השבת מילה שלוחה את הצרעת בין לבונה בין שלא בומנה אינו דין שחדחה את השבת, והכי איתא לקמן בפרק רבי אליעזר דמילה (שבח קלב, א-ב). ואינו מחוור, דהא רבא לית ליה התם האי ק"ו, דקסבר צרעת דדוחה את העבודה אינו מחורת דחוי אלא משים דגברא לא חזי.

ובחוסי פירשו קייו ומה גדרים וגדבות שלא נכרחו עליהן שלש עשרה בריחות קרבין ביום טוב מילה שנכרחו עליה שלש עשרה בריחות לא כל שכן, וקא סבר רבא כמאן דאמר גדרים וגדבות קרבין ביום טוב. ואינו מחוור בעיני, דאכחי איכא למיפרך, מה לגדרים וגדבות שכן יש בהן צורך היום שהרי נאכלין לבעלים, או שיש בהן צורך היום שאינו בדין שתהא כירתך פתוחה וכירת רבך סתומה (ביצה כ, ב), תאמר בקדשים שאי אפשר ליהנות מהם.

ומקצת מרבותינו הצרפתים יש דלא גרסי ק״ו כלל, וטעמא קאמרי דהא לרבא משמע דקסבר דיום טוב לא תעשה גרידא הוא מדלא מתרץ לה כרב אשי, וכיון שכן בלאו ק״ו ודאי דהיא, דהוה ליה מילה עשה ויום טוב לא תעשה ואתי עשה ודחי לא תעשה. אלא שהיא בכל הספרים, ואף בספרי הגאונים ז״ל מצאתיה.

ועוד תמיהא לי מאי קאמר רבא ומאי קא מייתי מילה שלא בזמנה, דהא אנן שריפת קדשים קא מיבעיא לן, ואם לומר דכשם שמילה שלא בזמנה אינה דוחה אף קדשים שלא בזמנן אינן דוחין, הוה ליה למימר בהדיא.

וראיתי לרבנו שרירא גאון ז"ל בתשובה דקל וחומר הוא דשקלינן ממילה שלא בזמנה לקדשים שניתותרו, וז"ל: האי ק"ו דשקלינן ממילה שלא בזמנה לנותר, ומה מילה דאיתותר לאחר זמנה לא חזיא ביום טוב, כ"ש נותר דלא שרפינן ביום טוב, ואיכא דגרסי לה להא מילתא בגמרא, עכ"ל התשובה, ובזה נסתלקו כל הקושיות. אלא דלשון דאתיא בק"ו לכאורה אמילה קאי ולא אשריפת קדשים.

דף כה

כשם שמצוה לשרוף את הקדשים שנטמאו כך מצוה לשרוף את התרומה שנטמאת. פירש רש":

כי היכי דלא ליתי בה לידי תקלה. ולדבריו לאו דוקא שריפה כל איבוד כן, ואפילו זורה לרוח או

שמריצה לפני כלבו, וכן פירש הוא ז"ל בפרק אלו עוברין (פסחים מו, א) גבי הא דתנן לא יקרא לה שם

עד שתאפה. והקשו עליו בתוסי דבשלהי תמורה (לג, ב) קתני תרומה טמאה גבי אלו הן הנשרפין וקתני

(שם לד, א) הנשרפין לא יקברו. והא דאמרינן בשלהי פרק קמא דפסחים (כ, ב) גבי תרומה טמאה

תעשה זילוף, ואיכא למידק דהא תנן בתמורה הראוי לקבורה קבורה, פירוש משקין. יש לומר דלאו

אתרומה קאי אלא אערלה וכלאי הכרם קאי (ולא אתרומה), ולעולם תרומה הראוי לשריפה שריפה

דוקא. וטעמא משום דרמיא לקודש הטעינוה חכמים שריפה כקודש, אי נמי מדאורייתא טעונה שריפה

מראיקרי קורש. אמר רבא כשם שמצוה לשרוף את הקדשים שנטמאו כך מצוה לשרוף את התרומה שנטמאת. לא ידעתי מה היתה תשובתו של רבא בהא, דלא הוה ליה למימר אלא משום דרי ינאי איינ משום דרי אלעזר

הא דאמרינן: **תתן לו (דברים יח, ד) ולא לאורו מכלל דבת אורו היא.** איכא למידק מידי ולא לאורו בתיב, אימא דאינו ראוי לו ולא לאורו, ואתא למעומי דאין שם תרומה חל עליה, כדורשינן בפרק ראשית הגז (חולין קלז, א) תתן לו ולא לשקו מכלל דאין ראשית הגז נוהג אלא ברחלים. ותירץ רבנו תם ז"ל דכל חד וחד מידריש לפי עניניה, דהכא ליכא למימר הכין, דהא ילפינן ביבמות בפרק האשה רבה (יבמות פט, א) דהתורם מן הממא על הטהור שהיא תרומה, ותנן (תרומות פ"ב, מ"ב) התורם מן הממא על הטהור בשוגג תרומה ותיומות מרומה, וכדרבי אילעא דאמר (יבמות שם בע"ב) מנין לתורם מן הרעה

הא דאמרינן: **ואינהו סבור משום כסות לילה.** פירש רש"י ז"ל (בד"ה ב"ש): דטעמייהו דב"ש דפטרי משום דלא דרשי סמוכין, ומתכלת בלחוד הוא דפטרי אבל במינו חייב, וב"ה מחייבי אפילו בתכלת דדרשי סמוכין, ואינהו הטילו לבן בלחוד ולא תכלת, דאינהו סבור אף על גב דקיימא לן כבית הלל, מכל מקום חכמים גזרו ביה משום כסות לילה. והקשו עליו בתוספות (בד"ה סדין), דהא קיי"ל דאפילו מאן דלא דריש סמוכין בכל התורה כולה במשנה תורה דריש בריש פ"ק דיבמות (ד, א). ועוד מדקאמר סדין בציצית ולא קאמר סדין בתכלת משמע דלגמרי פטרי ליה ואפילו ממינו.

על היפה שתרומתו תרומה דכתיב (במדבר יה, לב) ולא תשאו עליו הטא וגוי, הלכך דרשינן מיניה לו

ור"ת ז"ל פירש (שם), דאפילו לב"ש דבר תורה חייב ואפילו בתכלת, אלא דפטרי ליה לגמרי ואפילו במינו משום דלא אפשר להטיל בו תכלת, וכדמפרש התם במנחות (מ, ב) טעמא משום כסות לילה אי נמי גזירה שמא יקרע סדינו בתוך שלש ויחזור ויתפרנו והתורה אמרה (דברים כב, יב) תעשה ולא מן העשוי, לפיכך פטרוהו מהכל ואפילו להטיל בו מינו, דתכלת מעכב את הלבן, ובית הלל לית להו גזירה העשוי, לפיכך פטרוהו מהכל ואינהו בהא סבור כבית שמאי משום כסות לילה. וכן דעת הרב בעל ביינו ומחייבי ליה אפילו בתבלת, ואינהו בהא סבור כבית שמאי משום כסות לילה. וכן דעת הרב בעל

ב) א"ל ההוא סבא תנא ובלבד שלא יקדים ובלבד שלא יאחר.

מטה מוצעה ואשה מקושטה להלמידי הכמים. פירוש מקושטת מלשון קשט עצמך (בבא מציעא קז, ב וש"ב), כלומר: מתוקנת והגונה במעשיה וראויה לחלמידי הכמים, וכענין שאמר רבי עקיבא בסמוך כל שיש לו אשה נאה במעשיה.

בית הכסא סמוך לשלחנו. פירוש: סמוך בזמן, וכדתנן (יומא כ, א תמיד כו, א) או סמוך לו בין מלפניו בנו מלאסבנו

בין מלאחריו. אמר ליה אביי ולימא מר מפני שהוא עף אמר ליה חדא ועוד קאמינא. איכא למידק אי מפני שהוא עף מאי שנא שבת אפילו בחול נמי, כדאמרינן בסמוך אין מדליקין בנפט לבן בחול ואין צריך לומר בשבת. ונראה לי דהכי קאמר ליה, ולימא מר מפני שהוא עף ואין מדליקין בו כלל קאמר, דהא לא קתני אין מדליקין בצרי בשבת אלא סתמא ויש במשמע שאין מדליקין בו כלל, אמר ליה חדא ועוד קאמינא, חדא מפני שהוא עף ואפילו בחול אסור ועוד יש איסור נוסף בשבת מפני שמסתפק ממנו.

של בו

אין מדליקין בטבל טמא בחול ואין צריך לומר בשבת. פירש רש"י ו"ל: וכל שכן בטהור. והקשו בחוסי הא מהיכא חיחי, אי משים דאמרינן מה תרומה טהורה אין לך בה אלא משעת הרמה ואילך, הא ודאי ליכא למימר דאין לך בה הדלקה אלא משעת הרמה קאמר, דהא לאחר הרמה ודאי אסור להדליקה. ועוד דלמאן דאמר חולין הטבולין לתרומה לאו כתרומה דמו מאי איכא למימר. אלא טבל טמא דוקא קאמר, והכי קאמר מה תרומה טהורה אין לך אכילה אלא משעת הרמה ואילך אף תרומה טמאה אין לך בה אכילה דהיינו שריפתה אלא משעת הרמה ואילך, ולעולם טבל טהור מותר להדליק בו, דכיון דשייכא בה אכילה ממש אין אסור בה אלא אכילה ממש.

ותמיהא לי מאי האי דקתני ואין צריך לומר בשבת, דאיזה איסור נוסף בו בשבת, דאי משום דאין שורפין קדשים ביום טוב ובשבת, תינה למאן דאמר הולין הטבולין לתרומה כתרומה, אלא למאן דאמר

לאו כתרומה מאי איכא למימר. וצל"ע.

וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר צרי אינו אלא שרף מעצי הקטף. פירש רש"י ו"ל: לשון ראשון, שהוא נחינת טעם למה אין מדליקין בו, מפני שהוא יוצא מן העץ, וכל היוצא מן העץ אין מדליקין בו מפני שהוא נחינת טעם למה אין מדליקין בו, מפני שהוא יוצא מן העץ, וכל היוצא מן העץ אין מדליקין בו מפני שאינו נמשך אחר הפתילה. ולזה הפירוש קשיא, דאם כן למה להו לאביי ורבא לעיל לפרושי טעמיה דרי שמעון מפני שהוא עף וכן מפני שריחו נודף וגזירה שמא יסתפק ממנו, והא ר' שמעון בן אלעזר עצמו מפרש טעמו. ועל כן היה יותר נראה כלשון שני שפרש"י ז"ל, שאינו נחינת טעם אלא הכי קאמר ועוד היה ר' שמעון בן אלעזר אומר דבר אחר בצרי. אלא שמצאתי בירושלמי (בפרקין ה"ב) מפורש כלשון הראשון, דגרסינן התם תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר אין מדליקין בצרי מפני שהוא שרף. והלכך יש לי לומר דאביי ורבא טעמיה דנפשייהו קאמרי ולא טעמא דרבי שמעון בן אלעזר, משום דקיימא לן שאינו אסור אלא שמנים שמנו חכמים בלבד, הא שאר שמנים אפילו יוצא מן העץ שרו, ובהא קאמר רבא דאפילו לרבנן אין מדליקין בו מפני שהוא עף או משום שמא יסתפקו ממנו, כך שרו, ובה לי. וכן נראה מדברי הרב אלפסי ז"ל שהביא הא דאביי ורבא ולא הביא הא דר' שמעון בן אלעזר

עצמו.

סומכוס היינו תוא קמא איכא בינייהו דרב ברווא אמר רב ולא מסיימי. פירש רש"י ז"ל איכא בינייהו דרב ברווא דאמר צריך ליתן בתוכו שמן כל שהוא, אי נמי דאכשר חלב מהותך בשמן כל שהוא, דחד מהני תואי סבירא ליה דחלב מהותך ניתר בתערובת כרב ברווא אבל שמן דגים אפילו בעיניה ודלא בחד מהני תואי סבירא ליה דחלב מהותך ניתר בתערובת כרב ברווא אבל שמן דגים אפילו בעיניה ודלא כרב ברווא, ואידך סבר דחלב וכלל כלל כלל לא ודלא כרב ברווא, אלא חד מינייהו פליג עליה בחדא ואידך מינו מחוור. דאם כן ליכא חד מינייהו דאית ליה דרב ברווא, אלא חד מינייהו פליג עליה בחדא ואידך פליג עליה בחדא. אלא ודאי שמן דגים לאו היינו קרבי דגים, וחד מהני תואי סבר דשמן דגים אפילו בעיניה, אבל קרבי דגים אפילו ע"י תערובת והיינו דרב ברווא, ואידך סבר דשמן דגים על ידי תערובת איין בעיניה לא, אבל קרבי דגים כלל כלל לא ודלא כרב ברווא. וכן כתב ר"ח ז"ל דשמן דגים וקרבי איין בעיניה לא, אבל קרבי דגים כלל כלל לא ודלא כרב ברווא. וכן כתב ר"ח ז"ל דשמן דגים וקרבי

דגים חרי מילי נינהו. וכן דעת רבוחינו הצרפתים ז"ל (בד"ה איכא).

אמר אביי רבי שמעון בן אלעזר ותוא דבי רבי ישמעאל אמרו דבר אחד. והא דקאמר רבי שמעון בן כל היוצא מן העץ לאו דוקא, דהוא הדין לכל שאר בגדים חוץ מצמר ופשתים ואף על גב דאין יוצאין מן העץ כחוא דבי רבי ישמעאל, אלא מדאיצטריך למימר חוץ מפשתן דיוצא מן העץ נקט כל היוצא מן העץ נחנא דבי רבי ישמעאל, אלא מדאיצטריך למימר חוץ מפשתן דיוצא מן העץ נקט כל היוצא מן העץ. ואם תאמר ומנין לו לאביי הא, דילמא רבי שמעון בן אלעזר דוקא קתני. לא היא, דהא אי אפשר למעט שום בגד אלא מדפרט הכתוב (ויקרא יג, מז) בנגעים צמר ופשתים, וכיון שכן וקא דריש צמר

ופשחים למעט שאר יוצאין מן העץ על כרחין אף שאר בגדים ותמעטו.

רבא אמר שלשה על שלשה בשאר בגדים איכא בינייהו. רבא סבר דרבי שמעון דאמר אין בו משום

שלש על שלש דוקא קתני שלש על שלש, דאי לא ליחני סתם כתנא דבי רבי ישמעאל, ואביי סבר דלאו

דוקא, אלא דאגב אורחיה אתא לאשמועינן דשיעור פשתים נמי שלש על שלש. ואם תאמר ומאי דוחקיה

דאביי לאפוקה לדר' שמעון מפשטה ואמר דשלש על שלש לאו דוקא. יש לומר משום דאביי מיסבר

סבר דאם איתא דנהגא טומאת שרצים בשאר בגדים כני'ל על כרחין אפילו שלש על שלש מממא בהן,

(ד)מדגלי רחמנא בגגעים בצמר ופשתים דשלש על שלש כבגד גדול, וק"ו הדברים ומה נגעים קלים שאין שאר הבגדים מממאין בהם, עשה בהם שלש על שלש כשלשה על שלשה, שרצים חמורים ששאר בגדים מממאין בהם, אינו דין שנעשה בהן שלש על שלש כשלשה על שלשה.

ואם תאמר והא אביי הוא דאמר לקמן (שבת כז, א) דלא אמרינן מדגלי רחמנא בנגעים הוא הדין לשרצים. התם הוא למאי דסבירא ליה דאין שאר בגדים מטמאין כלל בשרצים, והלכך כיון דבשרצים לא מטמא אלא צמר ופשתים בלחוד, אי לא דרבי בהו נמי קרא שלש על שלש בצמר ופשתים לא ילפינן להו ממאי דגלי רחמנא בנגעים, דאדרבא השתא איכא למימר דנגעים חמירי שכן שתי וערב טמא בהן.

ולרבא אפשר נמי דרבי שמעון בן אלעזר אית ליה כתנא דבי רבי ישמעאל, וגלמוד סתום מן המפורש, ומה כאן צמר ופשתים אף כל צמר ופשתים, ואי לאו דכתב רחמנא (ויקרא יא, לב) גבי שרצים או בגד, לא מטמא בהו שאר בגדים כלל, אלא דרבינהו קרא מאו בגד, וכיון דלא אתי אלא מרבויא לא מרבינן בהו אלא בגד שלם דהיינו שלשה על שלשה הא שלש על שלש לא, ולא אמרינן בהו מדגלי רחמנא בגנעים דשלש על שלש כשלשה על שלשה אף בשרצים נעשה בהן שלש על שלש כשלשה על שלשה, דע"כ לא אמרינן מדגלי רחמנא אלא במה שנתפרש עיקר טומאתו בנגעים כצמר ופשתים, דכיון דטמאן הכחוב בנגעים אף על פי שטיהר בהן שאר בגדים נעשה בהן שלש על שלש כשלשה על שלשה, אבל בשאר הכחוב בנגעים אף על פי שטיהר בהן שאר בגדים נעשה בהן שלש על שלש כשלשה על שלשה, אבל בשאר הגדים דלא הוו מטמאי כלל אי לאו רבויא דאו, כי מרבינן בהו לא מרבינן אלא בגד שלם דהיינו שלשה על שלשה.

ואם תאמר ולרבא מנא ליה דרבי שמעון בן אלעזר לא ילפינן סתום ממפורש, ובנגעים דאית בהו משום שלש על ישמעאל, דילמא לרבי שמעון בן אלעזר לא ילפינן סתום ממפורש, ובנגעים דאית בהו משום שלש על שלש בצמר ופשתים מרבויא דוהבגד (ויקרא יג, מז), ובשרצים מדגלי רחמנא בנגעים, ושאר בגדים דנגעים כלל כלל לא דתרי מיעוטי כחיבי, ושאר בגדים דשרצים מדכחיב או בגד, וכאן גלי לן הכתוב בנגעים כלל כלל לא דתרי מיעוטי כחיבי, ושאר בגדים דשרצים מדכחיב או בגד, וכאן גלי לן הכתוב הגד האמור בנגעים לא בנה אב שהרי בגד האמור בשרצים מפילו שאר בגדים במשמע, וכפשטה דאידך הנא דבי רבי ישמעאל אליבא דאביי דמשמע דבכל בגדים האמורים בתורה סתם סבירא ליה דכל בגדים המשמע מדגלי רחמנא בבגד מבער דאינ בגד עמר רבא לרבות שאר בגדים בשרצים דכל בגדים מטמאין בהן מדכחיב בהו או בגד, והיינו דאיצטריך ומער אלא בגד הייתי אומר דאין לי אלא בגד צמר ופשתים, מדפרט לך הכתוב באחד מהם בגד צמר ופשתים דההוא בנה אב, מנין לרבות שלשה על שלשה בשאר בגדים, כלומר: מנין דבגד סתם לאו היינו צמר ופשתים ופחרה להכתוב בנגעים לחדושי בא ולומר דאין שאר בגדים מטמאין בנגעים כלל, ומיהו שלש על שלש בשאר בגדים לא, משום דבגד סחם לא משמע שאר בגדים מטמאין בנגעים כלל, ומיהו שלש על שלש בשאר בגדים לא, משום דבגד סחם לא משמע פחות משל של שלש על שלש געל שלש בעד שלש בגדים לא, משום דבגד סחם לא משמע מאר בגדים משלש על שלשה על שלשה על שלש בעדים לא, משום דבגד סחם לא משמע מאר בגדים משלש על שלש בגדים לא, משום דבגד סחם לא משמע מאר בגדים משלש על שלשה על שלשה.

ויש לומר מדאמר אביי ר' שמעון וחנא דבי ר' ישמעאל אמרו דבר אחד, ואמר רבא שלשה על שלשה איכא בינייהו, משמע דרבא נמי מודה דאמרו דבר אחד דבגד סתם אינו בכל מקום אלא צמר ופשתים, אלא בשרצים דרבינהו רחמנא מאו בגד, הא בשאר מקומות דלא רבי בהו קרא כטומאת שכבת זרע ואי בעיצר בעיצית אינו אלא צמר ופשתים. והצריכו לרבא לומר כן ואף על גב דאיהו לא סבירא ליה הכין נמי בציצית אינו אלא צמר ופשתים. והצריכו לרבא לומר כן ואף על גב דאיהו לא סבירא ליה הכין אלא כרבנן דפליגי עליה דתוא דבי ר' ישמעאל וכדמחייב איהו שאר בגדים בציצית כדאיתא בסמוך ובריש פרק קמא דיבמות (ד, ב) ובמנחות פרק התכלת (מנחות לט, ב), משום דקשיתיה ההוא טעמא ובריש פרק קמא דיבמות ליה דבגד סתם היינו אפילו שאר בגדים על כרחין אפילו שלשה נקל וחומר בהו כדגלי רחמנא בנגעים שעשה בבגדים המטמאין בהן שלש על שלש כשלשה על שלשה וקל וחומר

הדברים כמו שכתבנו. שלשה על שלשה דחזי בין לעניים בין לעשירים אתי בקל וחומר. פירוש: לאו קל וחומר ממש קאמר, אלא לרווחא דמלתא נקט, דשלשה בטעמא מיתרבו דבגד שלם נינהו דכיון דחזו בין לעניים בין

לעשירים מאי שנא מבגד גדול, שאם אי אחה אומר כן אף אני אומר אמה ואמחיים. וחדע לך מדאמרינן בסמוך חרי מיעוטי כחיבי חד למעוטי שלש על שלש וחד למעוטי שלשה על שלשה, ואם איחא אכתי איצטריך קרא אחרינא למעוטי בגד שלם. ועוד מדאמר רבא בגד אין לי אלא בגד שלשה על שלשה איצטריך קרא אחרינא למעוטי בגד שלם. ועוד מדאמר רבא בגד אין לי אלא בגד שלשה על שלשה על שרשר בגדים מנין ח"ל או בגד, ואם איחא נוקמיה לבגד גדול אבל שלשה שלשה עלאה לא. ועוד לאביי דאמר האי או בגד מיבעי ליה לרבות שלש על שלשה בצמר ופשחים דמטמא בשרצים מנא ליה. אלא דטעמא כדאמרן דשלשה על שלשה בטעמא אחו, דהיינו שלשה על שלשה היינו בגד שלם כיון דחזי בין לעניים בין לעשירים.

ומיהו קשיא לי הא, מדאמרינן ואימא לרבות שלשה על שלשה, ואהדר ליה ולאו ק"ו הוא, וא איתא מאי קאמר ואימא לרבות שלשה על שלשה, דהא אינהו לא צריכי קרא דהיינו בגד. ויש לומר דמעיקרא לא איתברר להו דלהוי שלשה על שלשה כבגד אלא מקל וחומר דשתי וערב, אבל השתא דכתיב שתי וערב ומייתי להו לשלשה על שלשה מינייהו בק"ו, ממילא שמעינן דבכל דוכתא שלשה על שלשה כבגד שלם כיון דחזו בין לעניים בין לעשירים כשתי וערב, אבל שלש על שלש אף על גב דרבייה רחמנא בנגעים מוהבגד, לאו גלויי מילתא בעלמא הוא שיהא כבגד שלם, כיון דלא חזי לעניים ולעשירים כבגד

גדול, אלא היכא דרבייה רבייה, הא בעלמא לא. כך נראה לי. מעמא דכתב קרא הא לא כתב קרא לא אמרינן. ודוקא שלש על שלש הא פחות מכן לא מטמא. ואיכא למידק דהא אמרינן לקמן (שבת סג, ב) דאריג כל שהוא טמא. תירצו בתוסי (ע"א ד"ה אין) דהתם בשאין דעתו לארוג בו יותר. והא דאמרינן נמי לעיל דשלש על שלש אין מסככין בו דמשמע הא פחות מכן מסככין, איכא למידק דהא אמרינן בפ"ק דסוכה (מז, א) דמטלניות שאין בהן שלש על שלש אין

מסככין. י"ל דההיא בבא מבגד גדול, והכא בשלא ארג בו יותר עדיין.

ואימא לרבות שלשה על שלשה בשאר בגדים. ואיכא למידק והיאך אפשר לומר כן, והלא כבר אמרו

דשלש על שלש בצמר ופשתים לא מיטמו אלא מרבויא דוהבגד דמקל וחומר לא אתי, וכשאתה מרבה

ממנו שלשה על שלשה בשאר בגדים, אם כן שלש על שלש אפילו בצמר ופשתים לא מיטמו דמנא תיתי,

והלכך צמר ופשתים ושאר בגדים שוין הן לגמרי, ואם כן צמר ופשתים למאי אתא. ואם תאמר דהיינו

מאי דקא מתרץ ואזיל אמר קרא (ויקרא יג, מז) צמר ופשתים צמר ופשתים אין מידי אחרינא לא, הא

לא אפשר, דאם כן מאי קא פריך תו ואימא כי מיעט שאר בגדים משלש על שלש אבל שלשה על שלשה

מיטמו, ומנא לן דמיטמו כיון דאיצטריך והבגד לרבות שלש על שלש בצמר ופשתים.

ורש"י ז"ל פירש: דקסבר דשלש על שלש בצמר ופשתים אתי בקל וחומר. ואינו מחוור, דהא אמרינן דשלש על שלש בצמר ופשתים לא אתי בקל וחומר ומינה קא סליק. ואפילו אתה אומר דהשתא קא הדר ביה, הוה ליה לפרושי הכין בהדיא, ואימא לרבות שלשה על שלשה בשאר בגדים, דאילו שלש על שלש בצמר ופשתים מקל וחומר קא אתי.

ופירשו בתוסי דהשתא משמע ליה לתלמודא דוהבגד דאתא לרבות כל שהוא אפילו של שלש על שלש על שלש הוזי מיהא לעניים והוא הדין לשלשה על שלשה דשאר בגדים, ומיהו שלש על שלש דשאר בגדים אי אפשר לרבות דאם כן צמר ופשתים למאי אתא, ומאן דמתרץ לה אמר קרא בגד צמר ובגד פשתים הוה מעי וסבר דמקשה לא הוה ידע דצמר ופשתים כתיב, והיינו דמהדר ליה אמר קרא בגד צמר בגד פשתים, והיינו דהדר פריך ואימא כי מיעט קרא, כלומר: הכי קאמינא אימא כי אמעיט משלש על שלש, וביאר לו עכשיו מה שהקשה לו מעיקרא. ואינו מחוור כלל.

ועוד קשה למה שפירש רש"י ז"ל אמר קרא בגד צמר ופשתים לאחר שכלל פרט לומר דאפילו בגד גדול דוקא צמר ופשתים, ואם כדבריו מאי קא מקשה תו ואימא כי מיעט שאר בגדים משלש על שלש, דהא אחר שכלל בגד שהוא גדול פרט.

ויש לפרש ואימא לרבות שלשה על שלשה בשאר בגדים הא שלש על שלש לא מיטמו כלל ואפילו

בצמר ופשחים, דהא אמאי דקאמרינן דכולי עלמא מיהא שלש על שלש בצמר ופשחים מטמא מנא לן אחינן. ומשום הכי קא דייק ואזיל אכחי מנא לן, דאימא דוהבגד לא לרבות שלש על שלש קא אתי דאיהו לא חזי אלא לעניים דטפי משמע דנרבה מיניה בגד שלם בשאר בגדים דחזי בין לעניים בין לעשירים לא חזי אלא לעניים דטפי משמע דנרבה מיניה בגד שלם בשאר בגדים דחזי בין לעניים בין לעשירים דהאי והבגד מרבה בגד שלם, ואהדר ליה אמר קרא בגד צמר בגד פשתים, ואם כן למה פרט בהן הכתוב כיון דליכא חילוק בין צמר ופשתים לשאר בגדים ואיצטריך למיכתב והבגד לרבות שאר בגדים, לא ליכתוב והבגד, הדר אקשי, אין ודאי מדכתיב צמר ופשתים למעט בא והבגד לרבות שלש על שלש בצמר ופשתים, אלא דאכתי אימא דכי מיעט רחמנא שאר בגדים משלש כתילש דרבינהו רחמנא בצמר ופשתים, ומאי דרבי בצמר מיעט בשאר בגדים, ואהדר ליה תרי מיעוטי כתיבי, חד למעוטי שלש על שלש וחד למעוטי שלשה על שלשה דהיינו בגד שלם.

71- 61

נפקא ליה מאו בגד (ויקרא יא, לב) דחניא. פירש רש"י ז"ל: דלא גרסינן דחניא, דאי ברייתא היא היכי פליג עלה אביי. ואין צורך לכך, דאביי מוקי לה כאידך חנא דבי רבי ישמעאל כדאמר אביי גופיה

בסמוך.

רחמנא בנגעים והוא הדין בשרצים. קשיא לי אם כן ליטמא שתי וערב בשרצים, מדגלי רחמנא בנגעים והוא הדין בשרצים. קשיא לי אם כן ליטמא שתי וערב בשרצים, מדגלי רחמנא בנגעים. וניחא לי דבגד כחיב ולא שתי וערב, אבל שלש על שלש בגד איקרי אי"ג דלא חזי לעשירים. ועוד דאי אפשר לרבות שתי וערב בשרצים, דדומיא דשק קאמר דבעינן מיטלטל מלא וריקן. לעשירים. ועוד דאי אפשר לרבות שתי וערב בשרצים, דדומיא דשק קאמר דבעינן מיטלטל מלא וריקן. ואביי איבא למיפרך. ודוקא לאביי אליבא דתוא דבי רבי ישמעאל ורבי שמעון בן אלעזר, אבל לאידך תוא דבי רבי ישמעאל מודה אביי דדרשינן ליה כדדריש ליה רבא, ורבא נמי דריש ליה לתוא דבי רבי רבי ישמעאל מודה אביי דדרשינן היה ליה ליה ליה ליה להוא דבי רבי המינון

ישמעאל כדדריש אביי, ולא פליגי אביי ורבא אלא אליבא דרבי שמעון בן אלעור. הדר ביה רבא מההיא. איכא למידק הא אמרינן בריש פרק קמא דיבמות (ד, ב) והא תנא דבי רבי ישמעאל לית ליה דרבא בההיא דהכנף מין כנף וכוי, ומנא ליה דלית ליה, הא רבא אית ליה דאף כל קאי אשרצים, דאי לאו אף כל הוה אמינא דמיירי גבי שרצים בכל בגדים. ותירצו בתוס' דשמעתא דהתם אולא כרב נחמן בר יצחק דאמר הכא דאף כל למעוטי שאר בגדים מציצית, ולדידיה תנא דבי רבי ישמעאל לית ליה הא דרבא אלא כל שאר מינין פטורין מן הציצית.

ומיהו אכתי קשיא דבפרק התכלת (מנחות לט, ב) משמע דתנא דבי רבי ישמעאל מפיק מדרבא, משמע דרבא אית ליה כתנא דקתני השיראין והכלך והסריקין כולן חייבין בציצית, וקא סבר דמדאורייתא קאמר מדקתני בסיפא כולן צמר ופשתים פוטרין בהם, וכדאיתא התם דפריך מינה לרב נחמן דאוקמה מדרבנן, ומסיק התם דרב נחמן כתנא דבי רבי ישמעאל ורבא כתנא דברייתא, ואם כן תהדר קושיין לדוכתיה.

ולדידי לא קשיא לי, דהא איכא למימר דלרבא לתוא דבי רבי ישמעאל נמי שאר מינין הייבים ואף כל למעוטי שרצים הוא דאתא כי הכא, אלא רב וחמן סבר דאף כל למעוטי לגמרי כל בגדים שנאמרו בתורה סתם ולית ליה כאידך תוא דבי רבי ישמעאל כדמשמע התם בפרק התכלת, ואי נמי אף כל לציצית הוא דאתא כרב נחמן בר יצחק. והיינו דכי אמר רב נחמן התם בריש פרק התכלת השיראין פטורין מן הציצית איתיביה רבא מדתניא השיראין והכלך והסריקין כולן חייבין בציצית, ואם איתא דתוא דבי רבי ישמעאל אית ליה פטורא בשאר בגדים אפילו לדעתיה דרבא, אם כן מאי פריך ליה לרב נחמן מההיא ברייתא דהא רב נחמן על כרחין כתנא דבי רבי ישמעאל סבירא ליה, אלא דקסבר רבא דאף תוא דבי רבי ישמעאל לא אמר אף כל אלא למעוטי שרצים וברייתא תוא דבי רבי ישמעאל היא וכדהדוצ ואמר הכא ישמעאל לא אמר אף כל אלא למעוטי שרצים וברייתא תוא דבי רבי ישמעאל היא וכדהדוצ ואמר הכא ישמעאל לא אמר אף כל אלא למעוטי שרצים וברייתא מוא דבי רבי ישמעאל היא וכדהדוצ ואמר הכא רבי ישמעאל נמי בחנן פוטרין ואי מדאורייתא צמר ופשתים בלחוד הוא דפטרי, ופרקינן אי משום הבי ישמעאל נמי היא, וכדתניא בהדיא תוא דבי רבי ישמעאל בגד אין לי אלא בגד צמר ופשתים מנין לרבות השיראין וכוי, ורב נחמן סבר דהאי תוא מפיק מאידך תוא דבי רבי ישמעאל ואיהו סבר כאידך מוא.

והרמב"ן ז"ל חירץ, דכל הני אמוראי כולהו סבירא להו דחנא דבי רבי ישמעאל אף כל למעוטי כל מקום ענאמר בחורה בגדים סחם קאמר, וכללא הוא, ולא מיחפקא מכללא אלא משום שרבתה אותם חורה בטומאה דריבה הכתוב מאו בגד ובציצית ליכא ריבוי ואפילו לרבא. והא דהכנף מין כנף לא מרבינן מיניה שאר בגדים לחנא דבי רבי ישמעאל אלא מין כנף, לומר דבעינן כולן ממין כנף כדאיתא בפרק התכלת (מנחות לה, א), וכי אית ליה לרבא דשאר מינין חייבין בציצית לאו ממין כנף יליף אלא בלאו הכי סבירא ליה דשאר מינין חייבין וקסבר דפליגי רבנן עליה דחנא דבי רבי ישמעאל, והיינו דאקשינן התם בריש פרק קמא דיבמות והא חנא דבי רבי ישמעאל לית ליה דרבא, דאלמא מיפשט פשיטא להו דלית ליה ליה לרבא דתנא דבי רבי ישמעאל.

רלענין פסק הלכה בציצית, רב אלפסי ז"ל (בהלכות קטנות הלכות ציצית) פסק כרב נחמן דאמר התם בפרק החכלת שיראין פטורין מן הציצית מדאורייתא דתניא כותיה דתנא דבי רבי ישמעאל, אבל הם ושאר המינין חייבין בציצית מדרבנן. וכן דעת הרמב"ן ז"ל דכיון דלא אשכחן תנא דפליג עליה דתנא דבי רבי ישמעאל בהדיא ואידך תנא איכא למימר דלא מפקא מיניה כדאמרן הלכתא כותיה, ורב נחמן הכי סבירא ליה כדאיתא בפרק התכלת. ואע"ג דאמרינן בריש מסכת יבמות (ה, א) הא חינה לתנא דבי רבי ישמעאל לרבנן מאי איכא למימר, אליבא דרבא ורב יהודה קאמרינן דסברי דפליגי רבנן עליה, אבל לדידן לא פליגי ולא מוקמינן פלוגתא ביני תנאי שלא לצורך.

ויש מי שאומר דהא דתנא דבי רבי ישמעאל אינה הלכה משום דאיתוקם בשיטה, דאמר אביי רבי שמעון בן אלעזר ותנא דבי רבי ישמעאל אמרו דבר אחד. ויש מי שאומר דאביי לפרושי מלתייהו הוא דאתא ולא לאוקמינהו בשיטה, ויש כיוצא בה בפסחים פרק כל שעה (פסחים לב, ב) דאמר אביי רבי עתא ולא לאוקמינהו בשיטה, ויש כיוצא בה בפסחים פרק כל שעה (פסחים לב, ב) דאמר אביי רבי עקיבא ורי יוחנן בן נורי ורבי אלעזר כולהו סבירא להו חמץ בפסח אסור בהנאה והא ודאי אפילו לאביי הלכה פסוקה היא ולא מיקריא שיטה. ורבותינו בעלי התוספות זכרונם לברכה פסקו הלכה כרבא משום דבתרא הוא.

ומצאתי בפירושי רב האי גאון ז"ל שהביא ראיה שהלכה כתנא דבי רבי ישמעאל, מדאמרינן לקמן (שבת כה, א-ב) אלא אמר רבא מברניש דכת"ק דרבי ישמעאל דאמר צמר ופשתים מידי אחרינא לא אתיא בקל וחומר מנוצה של עזים שאין מטמא בנגעים כוי, וזה לשון הגאון ז"ל: ולפי דרכנו למדנו שהכריע רבא מברניש כתנא קמא דרבי ישמעאל דאמר צמר ופשתים אין מידי אחרינא לא, והוציא את דברי תנא דבי רבי ישמעאל מן ההלכה שהוא מביא נוצה של עזים והשיראין והכלך והסריקון, עד כאן. ולא ירדתי לסוף דעתו, דלגבי נגעים ליכא מאן דפליג דדוקא צמר ופשתים דתרי מיעוטי כתיבי ולא

נחלקו אלא בשרצים, ובשרצים הוא דקא מרבה אידך תנא שאר בגדים מרבויא דאו בגד. הא דאמרינו: רבי שמעון בן אלעזר וסומכוס אמרו דבר אחד. קשיא לן דהא רבי שמעון בן אלעזר כל היוצא מן העץ מסככין בו חוץ מפשחן קאמר, דמשמע בכל ענין ואפילו לא נטוה [אין] מסככין בו, וסומכוס לא פסיל אלא בטווי דוקא. וחירצו בחוסי דפשחן משמע דרייק ונפיץ, וקסבר רבי שמעון בן אלעזר דאע"ג דאינו טווי פסול לסכך, וטעמא דידיה משום דכיון דאילו נטוה מטמא בנגעים ופסול דבר חורה השתא דקרוב לטויה פסול מדבריהם, והיינו כסומכוס, דכיון דאמר סומכוס סככה בטווי פסולה מורה השתא בנגעים משמע דפסולה דאורייתא קאמר, וכיון דסבר ליה דבטווי פסולה דאורייתא ודאי מרפסיל לה כשאינו טווי מדרבנן מפני שהוא קרוב לטויה, הלכך חרווייהו אמרו דבר אחד, דרבי שמעון מדפסיל בדייק ונפיץ בודאי סבירא ליה דבטווי מטמא בנגעים בסומכוס, וסומכוס נמי דמפסיל נמי בטווי דבר תורה בדייק ונפיץ פסיל מדרבנן כיון דקרוב לטויה.

אלא דאכתי קשיא לי ומנא להו דפשתן דרבי שמעון בן אלעזר היינו דייק ונפיץ, דלמא דלא דייק ונפיץ אי נמי דייק ולא נפיץ. ושמא משום דקחני כל היוצא מן העץ, משמע שכבר הופרש ויצא מן העץ לגמרי דהיינו דייק ונפיץ.

ומכל מקום עדיין קשה דהכא משמע לפי פירושם דדוקא רבי שמעון בן אלעזר וסומכוס פסלי לה, הא רבון פליגי עלייהו ומכשרי ליה, ואילו בסוכה (יב, ב) אמרינן באניצי פשתן פסולה בהוצני פשתן כשרה והושני פשתן איני יודע, ומפרשי בגמי דלא פשיטא להו להכשיר אלא בדלא תרי ולא דייק ולא נפיץ, אבל תרי וכל שכן דדייק ולא נפיץ פסולה, ואף על פי שאינו ראוי ליטמא בנגעים כלל.

ויש מפרשים דאדרבא רבי שמעון בן אלעזר וסומכוס אמרו דבר אחד להקל, דדוקא הראוי לטמא בנגעים בלבד אין מסככין בו הא שאר מינין אף על פי שהוא טווי מסככין בו, אבל לרבנן אפילו אינו מווי דאין ראוי לקבל טומאה ואפילו תרי ולא דייק ואי נמי אפילו שאר מינין אין מסככין בהן, דלאו

פסולת גורן ויקב נינהו, ואי נמי מדרבנן. **אונין של פשתן.** פירש רש"י ז"ל: אונין פשתן שלא נטוה. ואינו מחוור, דמהיכא תיתי דליטמא אפילו

בנגעים דהא לא כתיב אלא שתי וערב. ובערוך פירש שנטוה, ושתי וערב דקאמר הכא היינו של צמר משום דבצמר ניכר בין שתי לערב אבל בפשתן לא מינכר, וכרמשמע מדאמרינן בפרק קמא דע"ו (יו, ב) כשנתפס רבי אלעזר למינות אמרו לו אמאי קרו לך רבי אמר להו רבן של תרסיים אני, אייתיאו ליה תרי קיבורי אמרו ליה הי דשריא הי דערבא, אתרחיש ליה ניסא אתאי זיבורא איתיב אדערבא אתאי זיבורתא אותיב ליה אדשתיא, אלמא לא מינכר בפשתן, אבל בצמר מינכר שזה טווי כלפי היד וזה כלאחר היד,

למרני: כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו אלא פשתן. פירש רש"י ז"ל: כגון קנבוס וצמר גפן. ואינו מחוור, דהא אמרינן בריש פרקין (שבת כא, א) פתילות שאמרו הכמים אין מדליקין בהם מה ואינו מחוור, דהא אמרינן בריש פרקין (שבת כא, א) פתילות שאמרו הכמים אין מדליקין בהם מה מעם מפני שהאור מסכסכת בהן, ואילו צמר גפן אין לך פתילה שמושכת השמן ושהאור נדלקת בה יפה כמותה. ונראין דברי ר"ת ז"ל שפירש דקנבוס וצמר גפן לאו יוצאין מן העץ נינהו אלא מיני זרעים במותה. ונראין דברי ר"ת ז"ל שפירש דקנבוס וצמר גפן לאו יוצאין מן העץ נינהו אלא מיני זרעים בינהו, כדאמרינן (מנחות טו, ב) לא אסרה תורה אלא קנבוס ולוף אבל שאר מיני זרעים מדרבנן הוא דמסירי, ועוד דאמרינן בפרק כיצד מברכין (ברכות מ, א) כל היכא דאי שקלת ליה לפירא הדר אילנא ומפיק גווא בורא פרי העץ אלמא קנבוס וצמר גפן דכי שקלת ליה לפירא לא הדר מפיק לאו עץ נינהו, אוצר הוצרך תוא דמתניתין להתיר פשתן אלא מפני שקראו הכתוב עץ דכתיב (יהושע ב, ו) ותטמנם במשנה בינא

בפשחי העץ.

רהא דגרסינן בירושלמי (בפרקין הייג) אמר רב שמואל בר רב יצחק כחיב (שמוח כז, כ) להעלות נו א דגרסינן בירושלמי (בפרקין הייג) אמר רב שמואל בר רב יצחק כחיב (שמוח כז, כ) להעלות נר תמיד, שיערו לימר אין לך עושה שלהבת אלא פשחן בלבד. יש לפרש דדוקא למנורה קאמר, דבדידה כחיב להעלות נר תמיד. אלא דקשיא לי, דהא משמע בריש פרקין (שבח כא, א) דלא אסרו למקדש אלא מה שאסרו בשבח, ומפי פשיטא להו בשבח. ממקדש, וכרחני רמי בר חמא פתילות שאמרו אין מדליקין בהם במקדש, ונראה לומר דההיא דירושלמי לא בא למעט

אלא כל היוצא מן העץ כגון עמרניתא דארוא ודערבתא (לעיל שבת כ, ב) דעלה קתני לה.

הא דאמרינן: כל היוצא מן העץ אינו מטמא טומאת אהלים אלא פשתן. יש מי שאומר דדוקא

בשעישה ממנו אהל וחברו לקרקע דהוי ליה כבית, הא במטלטל כל המאהילין מטמאין. וקשיא לי, דהא

ממשכן גמרינן ליה ומשכן מטלטל הוה, ובשמעתין קרשים כעין קרשי המשכן מטהרין ואינהו מטלטלין

הוו ועל אדנים היו עומדים. ושמא אפילו מטלטל כיון שעשה ממנו אהל אינו מטמא דגמרינן לה בגזרה

עוה וגורת הכתוב הוא. וכן נראה מדברי רבותינו הצרפתים זכרונם לברכה שכתבו בתוספות אינו

מטמא טומאת אהלים אלא פשתן ואף על פי שמתחלה היה בגד כיון שיחדו לאהל בטלי ליה מתורת בגד.

ואחר כך מצאתי בתוס' כלשון הראשון זכשחברו בקרקע קאמר.

דף כה

הא דאקשינן: אי מה להלן קרשים אף כאן קרשים. פירש רש"י ו"ל: דהכי פריך מה להלן איקרו קרשים אהל אף כאן יהא קרוי אהל. והקשו בחוסי והלא קרשים לא עשו מהן אלא דפנות ולא סכך ואינו קרוי אהל אלא סכך. ופירשו הם ז"ל דהכי קאמר: אי מה להלן היו קרשים עם הפשתן הכא נמי לא ליטמא טומאת אהלים עד שיהו שם קרשים ופשתים. וכן מצאתי לרבנו שרירא גאון ז"ל בתשובה. ואינו מחוור, דאי משום הא לא איריא דהיינו דאקשינן לעיל בסמוך אי מה להלן שזורין וחוטן כפול ששה פירוש והוא הדין לכל שאר הדברים שהיו במשכן כגון תכלת וארגמן ותולעת שני וקרשים, וכי מעני אהל אהל ריבה הוא הדין לכולהו. ותירצו בתוסי דדלמא קרשים שאני משום דהן העיקר שהן מעמידין הכל ולפיכך לא יהא קרוי אהל אלא אם כן יש בו קרשים ולא ריבה אהל אלא לענין שאר דברים.

ודוקא ליטמא הוא דאמרינן דאינו מטמא אלא צמר ופשתים, דכתיב (במדבר יט, יח) והזה על האהל, אבל להביא את הטומאה כל שהוא טפח על טפח מביא את הטומאה, דאתי מקל וחומר דמצורע, כדיליף

לה בספרי (פרשת הוקת פיסקא ד) וכמו שפירש רש"י ז"ל. **השתא עור בהמה טהורה לא מטמא.** פירוש: ואע"פ שהיה במשכן דהא איכא עורות אילים.

ערר בהמה טמאה מבעיא. פירוש: דאפילו חמצא לומר דתחש טמא היה מכל מקום לא יטמא. עור בהמה טמאה ושלקה ביד כהן כוי. פירש רש"י ז"ל דלהכי איצטריך לרבות עור בהמה טמאה, משום דקתני בתורת כהנים (פרשת תזריע פרק יד ה"א) צמר (ויקרא יג, מז) אין לי אלא מין בהמה דקה ונאכל, מין בהמה דקה ואינו נאכל בהמה גסה ונאכל בהמה גסה ואינו נאכל עד שתהא מרבה להביא

עורות שרצים מנין, תלמוד לומר (שם פסוק מח) בעור. אלא גמר משרצים דתניא אין לי אלא עור בהמה מהודה וכוי. ואם תאמר ומנא ליה דקרא איירי טפי בעור בהמה טהורה. תירצו בתוסי כמו שתירץ רש"י ז"ל לעיל בנגעים, משום דכתים (ויקרא יא, לב) שק והוה אמינא מה שק מין בהמה דקה ונאכל אף עור מין בהמה דקה ונאכל. והכי תניא בתורת כהנים (פרשת שמיני פרק ה ה"ד) בהדיא דשק הוי דבר הבא מן העזים. ואע"ג דמרבה בתורת כהנים (שם) אף שעשאה מחזיר, אף על פי כן הוה אמינא כי הוקש עור לשק הני מילי למשמעות דשק דהיינו צמר של עזים אבל לא למאי דמרבינן משק בהמה טמאה. ובאהל גופיה כתיב ביה עור בהמה טהורה דהיינו

עורות אילים לפיכך היה אומר דאף כאן עור בהמה טהורה. אלא הא דתני רב יוסף לא הוכשר למלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה בלבד למאי הלכתא. פירש רש"י ז"ל: דאי למילף דתחש טהור הוה מאי דהוה הוה. ואם תאמר והא מבעיא לן בסמוך מאי הוי עלה. יש לפרש דמדלא קאמר הכין בהדיא, וקאמר בהאי לישנא לא הוכשרו למלאכת שמים, משמע דאתא לאשמועינן שום דבר הוראה.

ובחשובת רבנו האי גאון ז"ל מצאתי שפירש וז"ל: השתא קא מבעיא לן, הואיל וקם לו קל וחומר דרב הונא מברניש דלית ליה פירכא ולמדנו ממנו דעור מטמא טומאת אהלים, הלכך כמה דגמרינן אהל המת ממשכן בגזירה שוה דאהל אהל מה להלן באהל דמשכן צמר ופשתים אף באהל המת צמר ופשתים הם, הכי גמרינן אהל דמשכן מאהל המת מה להלן באהל [המת] עור בהמה טמאה אף באהל דמשכן עור בהמה טמאה, הרי מן הדין הזה הוכשר לאהל משכן עור בהמה טמאה. ואם כן הוא, אלא הא דתני רב יוסף לא הוכשר למלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה בלבד למאי הלכתא, הואיל ולאהל משכן

הוכשר עור בהמה טמאה, ומפרקינן להפילין, עד כאן. הא דאמרינן: **לכרכן בשערן ולהפרן בגידין.** איכא למידק והא איהו עור בהמה טהורה קאמר דמשמע

עור ממש. וצ"ע. **נהי דגמירי שהורות, טהורות מי גמירי.** איכא למידק וליליף נמי רצועות מתורת הי בפיך (שמות יג, ט), דהא ברצועות נמי איכא דל"ת ויו"ד. ויש לומר דהנהו לאו כתיבה הן אלא קשר בעלמא ואינו חשוב כתב. ובתוסי אמרו לקמן בפרק במה אשה (שבת סב, א ד"ה שי"ן) דדל"ת ויו"ד לאו הלכה גמירי להו מסיני, ולא גרסינן (בגמרא להלן שם) אלא שי"ן שבתפילין הלכה למשה מסיני, ודייקי לה מהא. ואין

צורך. וכבר הארכתי בה במגילה בריש פרק בני העיר (מגילה כו, ב, ד"ה חשמישי) בסייעתא דשמיא. הא דאמרינן הכא: **דכולי עלמא אית להו דרבי יהודה וכולי עלמא אית להו דעולא.** הוא הזין דהוה מצי למימר דפליגי בדרבי יהודה, ואי נמי בדעולא, דר' אליעזר אית ליה ורבי עקיבא לית ליה, אלא משום דקיימא לן כרבי יהודה ביום טוב וכן כדעולא דאמר צריך להדליק ברוב היוצא וקיימא לן נמי כרבי עקיבא בהא דפתילת הבגד, לא אוקימנא פלוגתייהו בהכין כי היכי דלא חקשי לן הלכתא אהלכתא. ואי נמי משמע ליה דבין רבי אליעזר בין רבי עקיבא בשקפלה דוקא קאמרי, ואי בשקפלה דוקא על כרחין רבי עקיבא נמי ס"ל כרבי יהודה. כך נראה לי.

דף כט

מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים דברי רבי יהודה רבי שמעון מתיר. מסיקין בתמרים אכלן אין מסיקין בגרעיניהם. ואיכא למידק מדאמרינן לקמן בפרק נוטל (שבת קמב, ב) למימרא דרבא כרבי יהודה סבירא ליה, והא אמר רבא לשמעיה טוי לי בר אוווא ושדי מעיה לשונרא, ומשני התם כיון דמסרחי דעתיה עליה מעיקרא, ואם כן הכא נמי מעיקרא דעתיה אגרעינין מאתמיל לאחר שיאכל התמרים. ודחקו בתוס' דהתם בשנשחטה מאמש, ואף על פי שהיה ראוי למאכל באותה שעה דעתו היה שאם יסריח למחר שיאכילם לשונרא, וכיון שהיה דעתו עליהם ועוד שלא היה האווז צריך לבני מעים אינן כנולד אלא כמאכל בפני עצמו והויא לה הכנה מעלייתא, אבל גרעיני תמרים שהאוכל צריך להם הוי ליה כמאכל אחד והכנתו אינה הכנה מעלייתא והוי ליה כנולד ואסור.

צריך להם הוי ליה כמאכל אחד והכנתו אינה הכנה מעלייתא והוי ליה כנולד ואסור.

זרמ זרב לאו בפירוש אתמר אלא מכללא אתמר. ואע"ג דמהא לא שמעינן אלא גרעיני תמרים דמעיקרא מכסו והדר מיגלו, אבל קליפי אגוזים דאיכא למימר דכיון דמעיקרא מגלי והדר מיגלי לא דמעיקרא מכסו והדר מיגלי אבל קליפי אגוזים דאיכא למימר דכיון דמעיקרא מיגלי והדר מיגלי לא הוי כנולד, וכדעביד מיניה גמרין צריכותא בסמוך. אפילו הכי איכא למימר דמחדא שמעינן אידך, דלאו מעמא הוא לחלק ביניהן בכך, אלא דלרוחא דמלחא אשמעינן כולהו תלמודא כי היכי דלא ניטעי בה.

בי אדליק בה פורתא הוה ליה שבר כלי וכי קא מהפך באיסורא קא מהפך. מכאן נראה לי דאין איסור ליהנות מן המוקצה, דלא קשיא ליה אלא היכי מהפך בהו, כלומר: שאסור לטלטל, הא אי לא מהפך בהו אף על פי שהחבשיל מחבשל בו אין בכך כלום, והיינו נמי דאמרינן לעיל (שבת כח, ב) גבי מהפך בהו און על פי שהחבשיל מחבשל בו אין בכך כלום, והיינו נמי דאמרינן לעיל (שבת כח, ב) גבי מינת הבגד, הכא בשליש על שליש מצומצמות עסקינן וכולי עלמא אית להו דרבי יהודה וכולי עלמא אי ליו להו דעולא בעדו להו דרבי יהודה וכולי עלמא אי ליו להו דעולא שפיר דמי, ואף על גב דממילא דולק והולך להשחמש בידים בשברי כלים, דאלמא אי ליח להו דעולא שפיר דמי, ואף על גב דממילא דולק והולך להשחמש בידים בשברי כלים, דאלמא אי ליח להו דעולא שפיר דמי, ואף על גב דממילא דולק והולך להשחמש בידים בשברי או לסמוך בו כרעי המטה ואפילו במקומו שאינו מזיזו ומטלטלי, אבל הנאה הבאה ונעשה שפיר דמי. אלא אם כן חדחה דשאני הכא דמיקלא קלי איסורא, הא במוקצה בעין אטור ליהנות ממילא שפיר דמי.

ממנו. והראשון עיקר. הא דאמרינן: **מרבה עליהם עצים מוכנים.** לא מתורת ביטול נגעו בה דכל דבר שהוא בעין וניכר בשעת תשמישו אינו בטל, אלא הכא אינו צריך לבטול אלא צריך רוב כדי שלא יראה כמטלטל את האיסור אלא כמטלטל בהיתר, וכי מטלטל בשבר כלי הוי ליה כטלטול מן הצד. כך נראה לי. מזה במבתו במבונו בפרה המא דכוצה (ד. ב) הפנינות בשמיא

בתבתי במקומו בפרק קמא דביצה (ד, ב) בסייעתא דשמיא.

בין מן המוכן בין שלא מן המוכן. פירש רש"י ז"ל (לקמן ע"ב): דמוכן דרבי אליעזר היינו קופסא רשאינו מוכן תלאו במגוד והניחו אחורי הדלת, ומוכן דרבי יהושע תלאו במגוד והניחו אחורי הדלת ושאינו מוכן זרקו לאשפה. ואינו מחוור. חדא דלמה לן לאורוכי קופסא ואשפה, כיון דאינהו לא פליגי בהו. ועוד דסתמא מוכן ושאינו מוכן דרבי אליעזר היינו מוכן ושאינו מוכן דרבי יהושע. ובתוס' פירשו דמוכן דחרווייהו תלאו במגוד ושאינו מוכן הניחו אחורי הזלת, והא דקא אמרינן ורבי אליעזר אמאי מוכן דמגוד ושאינו מוכן הניחו אחורי הדלת, והא דקא אמרינן ורבי אליעזר אמאי קרי ליה מן המוכן דלגבי אשפה מוכן הוא ולא קאמר דלגבי תלאו במגוד לאו מוכן הוא, משום דלא עדיף כולי האי מלאו במגוד מהניחו אחורי הדלת דלקרייה לגביה שלא מן המוכן, והא נמי דאמרינן בדרבי יהושע ואמאי מעמא נמי הוא, דלא גרע אחורי הדלת כולי האי לגבי תלאו במגוד דלימא הכין.

בדרבי יהושע ואמאי מעמא נמי הוא, דלא גרע אחורי הדלת בהי לגבי האי לגבי תלאו במגוד דלימא הכין.

רישיה ולא ימות, הכא בהיה לבוש יפה שאינו צריך לאותו בגד כלאים לא לחמה ולא לגשמים.

144

הא דאמרינן: במאי אי בחולה שיש בו סכנה מותר מיבעי ליה. פירש רש"י ז"ל: דהוא הדין דמיבעי ליה בשאר פטורין דמתניתין כגון עכו"ם ולסטים. ובנמוקי הרמב"ן ז"ל כתוב: ויש לפרש שיודע היה שעבר"ם ולסטים יש בהן סכנה שכן דרכם לעולם, וספיקן נמי מתירין, ולא הוה קשיא ליה בהו ליתני מותר משום דקא סלקא דעתך דמשום חולה נקט בשארא פטור, ומשום הכי קשיא ליה, אי בחולה שיש מותר משום דקא סלקא דעתך דמשום חולה נקט בשארא פטור, ומשום הכי קשיא ליה, אי בחולה שיש בחולה שאין בו סכנה לא הוה ליה למתנייה בהדי שארא והוה כיה למיתני בהאי חייב ובשארא מותר. ואני מצאתי בירושלמי (בפרקין ה"ה) כלשון רש"י ז"ל, דגרסינן התם גבי מתניתין דהכא א"ר שמואל בר רב יצחק כיני מתניתין מפני עכו"ם של סכנה ומפני לסטים של סכנה רי יוסי בעי אי מפני עכו"ם של סכנה ליתני מותר.

הבל ואתי לחתויי.

ال عاد

ממרו לו שנים צא וערב עלינו. פירוש: עירובי חצרות, וכן פירש ר"ח ו"ל ועיקר. דאילו בעירובי תחומין הא תגן ספק חשיכה ספק אינה חשיכה אין מערבין. ואין נראה לומר דהני מילי לכתחילה אבל בדיעבד עירובו עירוב, דהא תגן בפרק בכל מערבין (עירובין לה, א) נתגלגל חוץ לתחום נפל עליו גל או נשרף תרומה ונטמאת מבעוד יום אינו עירוב, משחשיכה הרי זה עירוב, אם ספק רבי מאיר ורבי יהודה אומרים הרי זה חמר גמל, רבי יוסי ורבי שמעון אומרים ספק עירוב כשר, ועד כאן לא מכשרי רבי יוסי ורבי שמעון אלא כגון תרומה ונטמאת דאמרינן העמד תרומה בחזקתה והשתא הוא דנטמאת, וכן בנתגלגל חוץ לתחום דאמרינן השתא הוא דנתגלגל, אבל הניח עירובו בין השמשות דספיקא הוא ונלכא חוקה לא נכן כתר בהני הדר ו"ל נרש"י ו"ל שמינים בעוברים מתומני לא מחונה.

וליכא הזקה לא, וכן כתב רבנו הרב ז"ל. ורש"י ז"ל שפירשה בעירובי תחומין לא מחוור. בין השמשות ספיקא דרבנן הוא ולקולא. פירוש: לאו למימרא דבין השמשות גופיה דרבנן, אלא ספק בשל תורה הוא, והכא הכי פירושו: הנחת עירוב בין השמשות ספיקא דרבנן, דעירוב דרבנן הוא

רספיקא דרבנן לקולא.

בדבר המוסיף הבל ואפילו מבעוד יום, גזירה שמא ירתיה, אמר ליה אביי אי הכי בין השמשות בדבר המוסיף הבל ואפילו מבעוד יום, גזירה שמא ירתיה, אמר ליה אביי אי הכי בין השמשות נמי לגזור, סתם קדירות בין השמשות רותחות הן. ואמר (רבא) [רבה] מפני מה אמרו אין טומנין בדבר שאינו מוסיף הבל משחשיכה, גזירה שמא ישמין ברמץ, ויטמין, גזירה שמא יחתה בגהלים. בדבר שאינו מוסיף הבל משחשיכה, גזירה שמא ישמין ברמץ, ויטמין, גזירה שמא יחתה בגהלים. מימון לא בגפת ולא בזבל וכל הטמנה מבעוד יום הוא, גזירה שמא ירתיה, כלומר: שמא מתוך שיטמין פדבר המוסיף מעלה קדירתו רתיחה ויצטרך לגלותה ולהסיר המרוחחת משתחשך ויחזור ויכסה ונמצא מממין בדבר המוסיף מעלה קדירתו רתיחה ויצטרך לגלותה ולהסיר המרוחחת משתחשך ויחזור ויכסה ונמצא מממין בדבר המוסיף בשבת ואסור. אי הכי אפילו בין השמשות נמי לא יטמין בדבר המוסיף, אמר מיה סתם קדירות בין השמשות כבר נחו מרתיחתן, כלומר: כבר נגמרה המרוחחת ושוב לא תעלה ליה סתם קדירות בין השמשות כבר נחו מרתיחתן, כלומר: בבר נגמרה המרוחחת ושוב לא תעלה במתניתין ספק חשיכה ספק אינה חשיכה מומנין הא ודאי חשיכה אין כלומר: כלל כלל ואפילו בדבר במתניתין מסק חשיכה ספק אינה חשיכה מומנין הא ודאי חשיכה מעורבין יחד ואף הוא אינו מוסיף שאינו מוסיף, גוירה שמא יממין ברמץ, כלומר: שהוא אפר וגחלים מעורבין יחד ואף הוא אינו מוסיף

וזה קשה הרבה, חדא דהיאך אפשר דמבעוד יום אסור להממין בדבר המוסיף ובין השמשות מותר. ועוד שהוא אומר דסתם קדרות בין השמשות כבר נחו מרתיחתן, ואנו סתם קדרות רותחות הן קאמרינן. ואלו מתשובות הראב"ד ז"ל שהשיב עליו בהשגות.

ועוד קשיא לי, ומאין לו דבין השמשות מוחר בדבר המוסיף שהיה מקשה כל כך להדיא אי הכי בין השמשות ליחסר. ואי משום הא דתון במתניחין דהכא ספק חשיכה ספק אינה חשיכה טומנין וסחמא קתני טומנין בכל דבר ואפילו בדבר המוסיף, הא ליתא, דספק חשיכה ספק אינה חשיכה לאו דוקא ספק חשיכה הא קודם לכן לא, אלא אדרבה רבותא קא משמע לן דאפילו בין השמשות טומנין וכל שכן מבעוד יום ודומיא דמערבין, ואם איתא אפילו בדבר המוסיף יטמין סמוך לחשיכה וכל שכן מבעוד יום, אלא ודאי מתניחין בדבר שאינו מוסיף דוקא.

והראב"ד ז"ל (בהשגות שם) פירש לפי הגירסא הזאח, גזירה שמא ירחיה, דכיון דהממין בדבר המוסיף גלי אדעתיה דרותה קא בעי לה לאורתא וזימנין דמפסיק רתיהה משום דאריך זמניה ומרתה לה משחשיכה, אי הכי בין השמשות נמי ליתסר בדבר שאינו מוסיף, דכיון דשהה מלהממין מהזי דרותה קא בעי ליה לאורתא, אמר ליה סתם קדרות בין השמשות רותחות הן לאורתא ולא תפסוק רתיהתן. עד כאן.

ועדיין אין זה נכון בעיני, דכיון דבדבר המוסיף עסקינן, היכי אקשינן סתם אי הכי בין השמשות ליגזר, כלומר: בדבר שאינו מוסיף, דאם איתא הוה ליה לפרושי הכי בהדיא. אלא שיש לי לומר בזה, דכיון

דאמר בין השמשות לא יטמין תו לא אצטריך למימר בהדיא בדבר שאינו מוסיף דכבר מבואר וידוע דכל הטמנה אינה אלא בדבר שאינו מוסיף. ואינו מספיק.

ורש"י ז"ל גריס בקמייתא בדבר שאינו מוסיף ובאחרונה בדבר המוסיף. והוא הנכון, (ורמץ) [דרמץ] בבר המהחום היא וכל ההה המהחה מותום הדל

דבר המרתיח הוא וכל דבר המרתיח מוסיף הבל.

ואי זהו בין השמשות משתשקע החמה וכל זמן שפני מזרח מאזימין וכוי. איכא למידק הני הנאי מאי יהו בין השמשות משתשקע החמה וכל זמן שפני מזרח מאזימין וכוי. איכא למידק הני הנאי פליגי, דהא ודאי עד צאת הכוכבים הוי יממא וכדאמרינן בריש פרק קמא דמסכת ברכות (ב, א-ב), ודייקי לה מדכתיב (נחמיה ד, טי) ואנחנו עושים במלאכה וכוי, וחנן בפרק שני דמגילה (כ, א) וכולן שעשו משעלה עמוד השחר כשר, ודייקי לה בגמרא (שם ע"ב) מנא הני מילי אמר רבי זירא אמר קרא ואנחנו עושים במלאכה וגומר וכחיב (שם פסוק טו) והיה לנו הלילה משמר והיום מלאכה, וכי היכי דנפקא לן מהתם דמעלות השחר הוי יממא הכי נמי נפקא מינה דעד צאת הכוכבים הוי יממא. ותו דתניא לקמן (שבת לה, ב) רבי נתן אומר כוכב אחד יום, שנים בין השמשות, שלשה לילה.

ויש לומר דבהא דאמרינן עלה דההיא פליגי, לא כוכבין הנראין ביום ולא כוכבים שאין נראין אלא בלילה אלא כוכבים בינונים, דמר סבר כל שנראין עד שהכסיף והשוה לתחתון כוכבים בינונים, ומר סבר עד חצי מיל, ומר סבר אפילו לאחר זמן. וההיא נמי דאמרינן בפסח שני (פסחים צד, א) דמשקיעת החמה ועד צאת הכוכבים מהלך ד' מילין נמי לא הוי שיעורא ברירא להו, דבההיא מספקא להו איזהר

מהלך אדם בינוני. **הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון נמי בין השמשות.** קשיא לי אי הכי למה ליה פני מזרח מאדימין, לימא משתשקע החמה ועד שיכסיף העליון והשוה לתחתון. ויש לומר דאי אמר הכי לא ידעינן מאי הכסיף העליון והשוה לתחתון. ויש לומר דאי אמר הכי לא ידעינן מאי הכסיף דקאמר, והשתא הכי קאמר כל זמן שפני מזרח מאדימין, כלומר: ואפילו נסתלקה אדמימות מן התחתון עדייין בין השמשות עד שיכסיף העליון שאין שם אדמימות כלל, ומכלל זה דהכספה שאמרנו היינו הסתלק האדמימות. ולרב יוסף דאמר כל זמן שפני מזרח מאדימין יום, תחתון של פני מזרח קאמר.

כך נראה לי.

האזדו לטעמייהו דאתמר שיעור בין השמשות בכמה רבה אמר רב יהודה אמר שמואל שלשה הלקי מיל. איכא למידק אשמעתין, דהכא משמע דמשקיעת החמה ועד צאת הכוכבים ליכא אלא תלתא רביעי מיל, ואילו בפסח שני (פסחים שם) חניא משקיעת החמה ועד צאת הכוכבים ליכא אלא חלתיא החם רבי יהודה אומר עוביה רקיע אחד מעשרה ביום, תדע כמה מהלך אדם בינוני ביום עשר פרסאות ומשלות השחר ועד הנץ החמה ארבעת מילין משתשקע החמה ועד צאת הכוכבים ארבעת מילין, אלמא אפילו לדעת רבי יהודה הוי משתשקע החמה ועד צאת הכוכבים ארבע מילין, נמצאת אומר דשיעור בין השמשות לרבי יהודה די מילין, והכא אמר רבה שלשה רביעי מיל.

ותירץ ר"ת ז"ל בספר הישר (חלק החידושים סי' רכא): דב' שקיעות הן, השקיעה הראשונה היא שתשקע החמה בעובי הרקיע עד גמר השקיעה שהלכה כל עובי הרקיע, ואז היא יציאת הכוכבים והוא שיעור ד' מילין, אבל השקיעה האמורה כאן היא סוף השקיעה, לפי שכל זמן שהיא כנגד חלונה ועדיין אינה מהלכת אחרי הכפה פני מזרח מאדימין כנגד מקומה של חמה, והוא מה שאמרו כאן כל זמן שפני מזרח מאדימין. וזהו שאמרו כאן משתשקע החמה כלומר: מששקעה כבר, ושם בפסחים אמרו משקיעה החמה כלומר: ששקיעה עצמה בכלל. והיינו נמי דאמרינן לקמן (שבת לה, ב) אמר ליה רבא לשמעיה אחון דלא קים לכו בשיעורא דרבנן אדאיכא שמשא בריש דקלי אדליקו שרגא, דאלמא למאן דקים ליה בשיעורא דרבנן אע"ג דליכא שמשא אפילו בריש דקלא אלא דנסתלקה זריחתה מן הארץ לגמרי אפילו הכי תלינן שרגא דאכתי יממא הוא.

ולזה הפירוש הסכים הרמב"ן ז"ל. אלא שהוקשה לו הא דאמרינן בסמוך (לה, א) הרוצה לידע שיעורו של רבי נחמיה יניח חמה בראש הכרמל וירד ויטבול בים ויעלה וזה שיעורו של רבי נחמיה, ופירש רש"י ז"ל: שחמה סמוך לשקיעתה נראית על ראשי ההרים ובתוך שירד ויטבול בים ויעלה הוי לילה, ומשמע מיהא דמתחלת שקיעת החמה אנו משערין. ותירץ הוא ז"ל, אם אדם מניח חמה בראש הכרמל וירד

ויטבול עדיין יום הוא ועלתה לו טבילה, ומאותו זמן ואילך מתחיל בין השמשות דרבי נחמיה, והרוצה לידע מאיזה זמן מתחיל שיעורו של רבי נחמיה קאמר. והביא ראיה מן הירושלמי (ברכות פ"א ה"א), דגרסינן התם רבי שמואל בר חייא רבי יודן בשם רבי חנינה התחיל לו גלגל חמה לשקוע אדם עומד בראש הכרמל ויורד וטובל בים הגדול ועולה ואוכל בתרומתו חזקה ביום טבל.

ואין פירושו בזה מחוור בעיני. שהרי לרבה התחלת בין השמשות דרבי יהודה ורבי נחמיה אחד הוא, ואם כן למה ליה למימר הרוצה לידע באיזה זמן מתחיל שיעורו של רבי נחמיה, לימא הרוצה לידע שיעורו של רבי יהודה ורבי נחמיה, כלומר: זמן התחלת בין השמשות שלהם.

אלא נראה לי שבתוך שיעור זה נכלל כל בין השמשות דרבי נחמיה, ולפי שאין הכל בקיאין בתחלת השקיעה האחרונה כדי שיעמוד ממנה על סוף השקיעה ושיהא מותר לו לאכול בתרומתו, קא יהיב השתא שיעורא דכולי עלמא בקיאין בו, דמכי הוי שמשא בראש הכרמל ירד משם ויטבול בים ויעלה וכשיעלה שם ידע שכבר נשלם זמן בין השמשות ומותר לו לאכול בתרומתו, ויעלה דקאמר אין פירושו ויעלה מטבילתו, אלא יעלה דומיא דירד, כלומר: ירד מראש הר הכרמל ויטבול ויעלה אל ראש ההר ויאכל שם, וזה שיעורו של בין השמשות דרבי נחמיה, כלומר: סוף שיעורו.

אבל לדידי קשיא לי מה שאמרו בירושלמי בפרק קמא דמסכת ברכות (ה"א) דגרסינן החם: רבי חנויה חבריהון דרבנן בעי, כמה עאמרו בירושלמי בפרק קמא דמסכת ברכות (ה"א) דגרסינן החם: רבי חנויה מבריהון דרבנן בעי, כמה עאמרו בירושלמי בפרק קמא דמסכת ברכות (ה"א) דגרסינן החם: רבי חנויה מבריש; אף על פי שהחמה נחונה באמצע הרקיע, פירוש: באמצע עובי הרקיע, ויימר אף בשחרית כן, פירוש: אף על פי שהחמילה החמה לצאת ועדיין הוא בעובי הרקיע נדון אותו כלילה ומפני מה אמרו מעלות השחר הוה יום, אמר רבי בא כתיב (בראשית הוא בעובי הרקיע נדון אותו כלילה ומפני מה אמרו מעלות השחר הוה יום, אמר רבי בא כתיב (בראשית מי, כג) השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה וכתיב (ויקרא כב, 1) ובא השמש וטהר הקיש יציאתו אף יציאתו משיתכטה מן הבריות כלומר: עותכסה וריחתו מן הבריות והתחיל להשתקע ברקיע אף יציאתו משיתודע לבריות דהיינו משהתחיל ליכנס ברקיע, אמר רבי בא כתיב (בראשית מד, ג) לביצחן מעיתודע לבריות דהיינו משהתחיל ליכנס ברקיע, אמר רבי בא כתיב (בראשית מד, ג) הנוקר אור התורה קראה לאור בוקר, תני רבי ישמעאל בבקר בבקר (שמות טו, כא) כדי ליתן תחום לבוקרו של בוקר, אמר רבי היש ולפינה מדרן הארץ שרי מלכא נפיק אף על גב דלא נפיק אמרין דנפיק והלילה שוחיל עלש אמרין דעליע הרי לילה וצרין לי עין.

712 411

הלתא בת תרי כורי שרי לטלטולה בת תלתא כורי אסור לטלטולה. קשיא לי דהוה ליה למימר בת תרי כורי שרי לטלטולה בת תרי כורי ומשהו אסור לטלטולה. ונראה דמשום דרב יוסף שרי אף בת תלתא נקט רבה תלתא אסור, ורב יוסף נמי הואיל ואמר רבה תרי ותלתא אמר איהו תלתא וארבעה

והוא הדין לחלתא ומשהר. אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן הלכה כרבי יהודה לענין שבת. כלומר: בכניסת שבת, והיינו לחומרא אבל ביציאתו לא אלא כרבי יוסי. וכי קאמר וכרבי יוסי לענין תרומה, הוא הדין דהוה מצי למימר לענין מוצאי שבת.

ומהא דרבי יוחנן לא שמעינן אי כרבה אי כרב יוסף. והרב אלפסי ז"ל פסק כרבה משום דקיימא לן (ב"ב קיד, ב) דכל היכא דפליגי רבה ורב יוסף הלכתא כותיה חוץ משדה ענין ומחצה, ועוד דספיקא דאורייתא הוא ולחומרא נקטינן.

ומורי הרב ז"ל פסק כרב יוסף, דכי קיימא לן כרבה הני מילי כל היכא דפליגי בסברא דנפשייהו ומשום דאמרינן בהוריות (יד, א) רב יוסף סיני רבה עוקר הרים, אבל הכא מפי השמועה הם חולקים, מר אמר לה משמיה דרב יהודה ומר אמר לה משמיה דרב יהודה. ועוד דסוגיין הכא כרב יוסף, דאמרינן אביי חזייה לרבא דקא דוי למערב אמר ליה והתניא כל זמן שפני מזרח מאדימין אמר ליה פנים המאדימין את המזרה, והיינו כרב יוסף דקא דוי למערב למחזי אם פניו מאדימין ואכתי יממא הוא כרב יוסף, דאי הבה ולמיחזי אם שקעה חמה, מאי קא אמר ליה אביי והתניא כל זמן שפני מזרח מאדימין, והלא פני מורח המאדימין דארכר בברייתא אינו סימן ליום וגם לא סימן לסוף בין השמשוח, דהא בין השמשוח מורח המאדימין דארכר בברייתא אינו סימן ליום וגם לא סימן לסוף בין השמשוח, דהא בין השמשוח מורח המאדימין בא עבדינן ביה עובדא לקולא אלא לחומרא. אלו דבריו. ועוד יש להביא ראיה מברייתא דקא מייתי בירושלמי בפרק קמא דברכות (ה"א) כל זמן שפני מזרח מאדימות זהי יום, הכסיפו זהו בין השמשות, השחירו זהו לילה, והא אתיא כרב יוסף.

רעם כל זה יש לי ללמד זכות על דברי הרב אלפסי ז"ל, חדא דהא רבי יוחנן ספוקי מספקא ליה בבין השמשות כמאן, והלכך פסק כרבי יהודה בהכנסת השבת שהוא השיעור המוקדם וכרבי יוסי לענין תרומה ומוצאי שבת שהוא השיעור המאוחר שבכולן, וכיון שכן על כרחין לחומרא אזלינן בכולהו. ועוד דאם איתא לימא הלכה כרבי נחמיה לענין שבת, דלדידיה התחלת בין השמשות משתשקע החמה ואף על פי שפני מזרח מאדימין, אלא ודאי רבי יוחנן כרבה סבירא ליה, וכי נקט רבי יהודה הוא הדין דהוה מצי למימר כרבי נחמיה דהתחלת בין השמשות שוה לשניהם, אלא משום דרבי יהודה קרים בברייתא נקט רבי יהודה, ועוד דמשום דרבי יהודה שעוריה משיך טפי מדרבי נחמיה ואפילו הכי לא קיימא לן כותיה לא באפוקי שבתא ולא לגבי תרומה נקטינן לדרבי יהודה.

ומאי דקשיא ליה לרבנו הרב ז"ל, יש לי לומר דהא דקא דוי למחזי אם הכסיפו פני מזרח דהינו סלוק אדמימות מן המזרח לגמרי דהכספת פנים היינו סלוק אדמימות כמו שכתבתי למעלה (לד, ב ד"ה הכסיף) וכדי לערב או להטמין קא דוי ביה, ואמר ליה מי סברת דסלוק אדמימות מן המזרח בלבד בעינן סלוק

אדמימות כל פני מערב בעינן. כך נראה לי. **דלא אכלי כהני תרומה עד דשלים בין השמשות דרבי יוסי.** איכא למידק ומאי נפקא מינה דהא לבתר דשלים בין השמשות דרבי יהודה מתחיל בין השמשות דרבי יוסי, ובין השמשות דרבי יוסי כהרף עין ואין אדם יכול לעמוד בו, ובשיעורא זומא כי האי מאי נפקא לן בין סוף בין השמשות דרבי יהודה לסוף בין השמשות דרבי יוסי.

ויש לומר דכי אמרינן (בעמוד א) דשלים בין השמשות דרבי יהודה והדר מתחיל בין השמשות דרבי יוסי, לאו למימרא דכי שלים דרבי יהודה הדר מתחיל מיד דרבי יוסי, אלא למימרא דלא עריב דרבי יוסי בגו בין השמשות דרבי יהודה אלא לבתר דרבי יהודה הוי דרבי יוסי, ולעולם לא מתחיל מיד אלא לאחר זמן.

וכתב מורי הרב ז"ל דמסתברא דבין השמשות דרבי יוסי אינו מתאחר לאחר בין השמשות דרבי יוסי אינו מתאחר לאחר בין השמשות דרבי יוסי אינו מתאחר לאחר בין השמשות דרבי יוסי הודה כשיעור טבילה, מדאמר רב יהודה אמר שמואל (שם) בין השמשות דרבי יהודה לרבי יוסי כהנים טובלין בו, ומדאמרי הכי ולא אמרי לבתר דשלים בין השמשות דרבי יהודה לרבי יוסי כהנים וכוי אלמא אין הפסק ביניהם כשיעור טבילה שלם, ושיעור טבילה פחות מני אמה דתון (זרים פ"א מ"ה) ראה אחת מרובה כשלש כמגדיון לשילה שהן [כדי] שתי טבילות ושני ספוגין הרי זה זב גמור ותניא בתוספתא בתחלת מסכת זבין (ה"ד) רבי אומר משל למה הדבר דומה לחבל

של מאה אמה ראה בתחילת מאה ובסוף המישים אמה ובסוף מאה אמה הרי זה זב גמור.

סילק המסלק. פירש רש"י ז"ל: קדרות הראויות להסתלק למאכל הלילה. ונראה לי לפי פירושו, דאתיא הא דתנא דבי רבי ישמעאל כרבי יהודה, דאית ליה לקמן פרק כירה (שבת לז, א) דאפילו לשהות אין משהין אלא על גבי כירה גרופה וקטומה, ומתניתין (דלקמן שבת לו, ב) לשהות תון, אבל לחנניה (דלעיל שבת כ, א) לא היו צריכין לסלק כלל. ואפשר היה לפרש דסילק המסלק והממין המממין חדא היא, כלומר סילק המסלק מאכל הראוי לצורך מחר והטמינו, משום דטומן אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל אסור להניחו על גבי דבר המוסיף הבל, וכדתניא (לקמן שבת מז, ב עי"ש) קופה שטמן בה אסור הוניחה על גבי גפת של זיתים, ולא מפקא האי תנא דבי רבי ישמעאל מדחנניה. כך נראה לי.

הא דחניא: ושוהה כדי להדביק פת בתנור ולצלות דג קטן. קשיא לי, דהא משמע דאפילו ליכא

הא דחניא: **ושוהה כדי להדביק פת בתנור ולצלות דג קטן.** קשיא לי, דהא משמע דאפילו ליכא שיעורא אלא כדי להדביק הפת בתנור ושיקרמו פניה קודם חשיכה לבד שרי ואף על פי שרדייתה בשבת, והכין נמי משמע במחניתין דפרק קמא (יט, ב) דקתני ואין נוחנין פת כוי אלא כדי שיקרמו פניה, ואילו בפרק קמא בשמעתא קמייתא (ג,ב. ד,א) משמע דרדיית הפת מדרבנן מיהא אסירא, וכדבעא רב ביבי בר אביי הדביק פת בתנור התירו לו לרדותה קודם שיבא לידי איסור סקילה או לא.

וראיתי לר"ח ז"ל במסכת ראש השנה ריש פרק יום טוב שחל להיות בשבת, דרדיית הפת שאסרוה היינו בפת רכה שהוא כעין עיסה שרדייתו היינו עריכתו, והיינו דרב ביבי דקודם שיבא לידי חיוב חטאת קאמר, כלומר דעדיין לא קרמה פניה, הא כשנאפה היטב שרי ואפילו לכתחילה. והוצרך לפרש כן שם, מפני שהתירו שם (ר"ה כט, ב) תקיעת שופר אי לאו משום גזירה שמא יעבירנו ד' אמות ברשות הרבים, ודייקינן לה מדכתיב (ויקרא כג, ז) כל מלאכת עבודה לא תעשו יצאו תקיעת שופר ורדיית הפת שהיא הכמה ואינה מלאכה, דאלמא אינה מלאכה ומשרא שריא ואפילו לכתחילה. וליתא, חדא דהא דקאמרינן המם היינו לומר דמדאורייתא לא אסירא ונפקא מינה דבמקום מצוה שרי. ותדע לך דהא ודאי תקיעת שופר שלא במקום מצוה אסירא ונפקא מינה דבמקום מצוה שרי. ותדע לך דהא ודאי תקיעת עופר עלא במקום מצוה אסירא ונפקא מינה דבמקום מצוה שרי. ותדע לך דהא הענה (לג, א) גם הום היינו לומר יום טוב ואין ודאה דוחה שבת, ואעים שאינה מלאכה אלא חכמה. ועוד דהא תניא לקמן שפיקה דוחה יום טוב ואין ודאה דוחה שבת, ואעים שאינה מלאכה אלא חכמה. ועוד דהא תניא לקמן בפרק כל כחבי (שבת קיו, ב) שכח פת בתנור וקדש עליו היום מצילן מוון שלש סעודות וכו' דאלמא בשכח בלבד התירו לרדות הא במדביק לכתחילה לא התירו. וצריך לי עיון.

אחר כך מצאתי להרמב"ן ז"ל בספר המלחמות (לעיל שבת ד, א), זהכא ברודה בסכין ולצורך שבת, וכההיא דשכח פת בתנור, שלא גזרו בשבת כלאחר יד לצורך השבת בין בבא להציל בין בעלמא. ועדיין אינו מחוור בעיני כל הצורך, חדא דדחקינן הכא ומוקמינן בכדי מזון שלש סעודות דוקא, ועוד היא צריכה לי עיון.

اک حال

לא קשיא הא רי יהודה הא רי שמעון הא רי נחמיה. פירוש: הא דחניא שופר מטלטל והצוצרות אין מטלטלין, רי יהודה הא דשרי דבר שמלאכחו להיחר קצח ואעייפ שעיקר תשמישו לאיסור כגון קורנס של נפחים לפצע בו אגוזים, ודוקא לצורך גופו או לצורך מקומו, אבל מחמה לצל או כדי שלא יגוב לא, ואסר כלי המיוחד לאיסור ואפילו לצורך גופו ולצורך מקומו, כמטה שיחדה למעות והניח עליה מעות דאין מטלטלין אוחה כלל כראיתא לקמן (שבת מד, ב) ואוקימנא כרי יהודה. והלכך שופר שמגמעין בו מים לפעמים לצורך גופו ולצורך מקומו שרי, אבל חצוצרה שאינה ראויה לגמע בה מים כלל ומיוחדת היא לחקיעה דאסירא הויא לה כמטה המיוחדת למעות ואסירא. והא דחניא כשם שמטלטלין את השופר היא לתקיעה דאסירא הויא לה כמטה המיוחדת למעות ואסירא. והא דחניא כשם שמטלטלין את השופר בופן ולצורך מקומן. והא דחניא שאין מטלטלין לא את השופר ולא את החצוצרות, ר' נחמיה היא דאמר אפילו טלית אין ניטל אלא לצורך תשמישו בלבד, כלומר: לצורך תשמישו המיוחד לו.

ואם תאמר מכל מקום לכולי עלמא כלי שמלאכתו לאיסור אין מטלטלין אותו אלא לצורך גופו ולצורך המ תאמר מכל מקום לכולי עלמא כלי שמלאכתו לאיסור אין מטלטלין אותו אלא לצורך גופו ולצור אומר מפלטלין, והדינן בה במאי עסקינן אילימא מחמה לצל בהא לימא רבי אלעזר אפילו מכבדות של תמרה מטלטלין, והדינן בה במאי עסקינן אילימא מחמה לצל בהא לימא רבי אלעזר אפילו מכבדות של תמרה מטלטלין, ואי סלקא דעתך דר' שמעון בכהאי גוונא שרי, מאי קושיא דלמא ר' אלעזר כר' שמעון סבירא ליה, אלא שמע מינה דכלי שמלאכתו לאיסור אפילו לרבי שמעון אין מטלטלין אותו מחמה לצל ולא כדי שלא יגוב, וכיון שכן מאי דוחקין דאוקימנא ההיא דשאין מטלטלין לא את השופר ולא את החצוצרות כר' נחמיה, לוקמה ככולי עלמא, דהא ההיא כדי שלא יגוב היא וכדאמרינן התופר ולא את החצוצרות כר' נחמיה, לוקמה ככולי עלמא, דהא ההיא כדי שלא יגוב היא וכדאמרינן ממלטלין במשמין בעומים בהי אלא מקום יש לו בראש גגו ששם מניח שופרו. ויש לומר דלישנא קא דייק דקחני לפי שאין ממלחלין במי

מטלטלין דמשמע דאין מטלטלין כלל. הא דאמרינן: **למאי נפקא מינה למהט שנמצאה בעובי ביה הכוסוה.** כתבתיה בפרק אלו טריפות

(חולין נא, א ד"ה מחט) בסייעתא דשמיא.גבבא אין מוסיפין הבל. עד שיגדוף. פירש רש"י ז"ל: משום דמוסיף הבל, וכבר (פרש"י ז"ל) [פרשינן] בפרקין דלעיל (שבת לד, ב) גזירה שמא יחתה בגחלים. ופירש כן הוא ז"ל מפני שהוא מפרש ענין הפרק הזה אף בהטמנה, והוא סבור שכל גרוף וקטום וכן קש וגבבא אין מוסיפין הבל.

ואני תמיה לדבריו, שהוא ז"ל גורס לעיל בסוף פרק במה מדליקין (שם) מפני מה אמרו אין טומנין בדבר המוסיף מבעוד יום גזירה שמא יטמין ברמץ, ופירש הוא ז"ל רמץ גחלים ואפר מעורבין, והיינו כקטומין, אלמא אף קטומה מוסיף הבל. ועוד קשה עליו דהא מהדרינן לאוקומה למחניתין להחזיר אבל לשהות משהין ומחניתין חנניה היא, ואי בהטמנה לא התיר חנניה לשהות בהטמנה בכירה שאינה גרופה ואינה קטומה ואפילו כמאכל בן דרוסאי, משום דהויא ליה הטמנה בגחלים ממש דמוסיפין הבל ואסור ואפילו מבעוד יום. ואף רש"י ז"ל בעצמו פירש כן לקמן (שבת לז, א) גבי תוכה וגבה, דתוכה אסור כשאינה גרופה וקטומה משום דהויא ליה הטמנה ברמץ דאסרינן מבעוד יום.

אלא עיקר משנתינו זו אינה הממנה, אלא כמו שפירשו רב האי גאון ור"ח ז"ל. ז"ל רב האי גאון מומנין את הקדרה בדבר שמוסיף הבל בחומה ואפילו מבעוד יום, אבל שהוי על גבי כירה אינה הטמנה שלא הניח את הקדרה עצמה בתוך אש שאין קטום אלא לתלותה עליו ויש ביניהם ריוח או להניח בסא בתוך אש והקדרה עליו וכך אנו עושין, עד כאן. וממה שכתב שלא התירו להניח את הקדרה בתוך אש שאין קטום עלא התירו להניח את הקדרה בתוך אש שאין קטום, משמע דסבירא ליה להגאון ז"ל דבתוך אש קטום טומנין שאינו מוסיף הבל, וכאותה גירסא דגרסי הגאונים ז"ל בשלהי פרק במה מדליקין (לעיל שם) מפני מה אמרו אין טומנין בדבר שאינו מוסיף הבל משחשיכה גזירה שמא יטמין ברמץ, דאלמא רמץ דבר שאינו מוסיף הוא. ומיהו תימה כיון מעין הקטימה אלא קטימה כל שהוא וכראיתא בירושלמי (פ"ג ה"א) וכרמוכח נמי בגמרא (לקמן שבת לז, א) דאמר גחלים שעממו הרי הן כקטומין, היאך אפשר שלא יוסיפו הבל, ומכל מקום למדנו מדבריו שאין משנחינו בהטמנה אלא בשהוי ובשאין הקדרה נוגעת כלל באש. ור"ח ז"ל כתב כן, שענין משנחנו מקדרה נוגעת כלל באש. ור"ח ז"ל כתב כן, שענין משנחנו מקדרה נוגעת כלל באש. ור"ח ז"ל כתב כן, שענין משנחנו הקדרה נוגעת כלל באש. ור"ח ז"ל כתב כן, שענין משנחנו

אינה הטמנה אלא כעין כסא של ברזל והקדרה יושבת עליו והיא תלויה באבנים או בכיוצא בהן, אבל

הממנה על גבי גחלים דברי הכל אסור, דקיימא לן הטמנה בדבר המוסיף מבעוד יום אסור.

עד שיגרוף או עד שיתן את האפר. גרסינן בירושלמי (פ"ג ה"א): הגורף עד שיגרוף כל צרכו, מן מה דחני הגורף צריך לטאט בידו, הדא אמרה עד שיגרוף כל צרכו, הקוטם עד שיקטום כל צרכו, מן מה דחני הגורף צריך לטאט בידו, הדא אמרה אפילו לא קטם כל צרכו, הקוטם עד שיקטום כל צרכו, מן מה דחני מלבה עליה נעורת של פשחן הדא אמרה אפילו לא קטם כל צרכו, כלומר שאין צריך לקטום עד שלא יהא האש ניכר בו אלא כיון שקטם קצת מוכחא מילחא שהוא מתיאש ממנו ואינו רוצה בחתי. והכי נמי משמע בגמרא, מדאמרינן (לקמן שם) גחלים שעממו הרי הן כקטומין, והוא הטעם שאמרנו רכיון שעממו ולא חשש ללבוחן מוכחא מילחא שאין קפיד (בחתיי) [בחיחיי], ועוד אמרו (שם) קטמה ונחלבחה סומכין לה ומקיימין עליה, כלומר שהיא כקטומה.

ומכל מקום לענין גורף, נראה מהירושלמי שהוא צריך לגרוף לגמרי עד שלא ישאר בו אש כלל. ואם האמר כיון שהוא צריך לגרוף לגמרי, מפני מה אסרו (לה, ב) בתנור גרוף. פירש הרמב״ם ז״ל (פ״ג מהלי שבת ה״ו) מפני שאי אפשר שלא ישאר בו ניצוץ אחד וממנו ראוי לחתות ולהסיק. ולדבריו צריכין אנו לומר, דבכירה גרופה התירו מפני שאף על פי שנשארו בה ניצוצות מתוך שהבלה מועט אינה ראויה להתחמם בניצוצות מועטין הנשארים ולא יהיב דעתיה ולא אתי לחתיי, אבל חנור מתוך שהבלו רב יהיב דעתיה ומחתה. ודומיא דקש וגבבא, דבכירה שרי אפילו בשאינה גרופה ובתנור אסיר.

והר"ז הלוי ז"ל פירש מדוחק קושיא זו, דגריפה שאמרו לא שיהא צריך לגרוף ולהוציא חוץ מן הכירה, אלא שיגרוף ויסלק גחלים לצד אחד ויניח הקדרה במקום הגרוף, והלכך בחנור הגרוף איכא למיגזר דילמא אתי לחתוי בגחלים שבחנור. ואינו מחוור בעיני כלל, דאם איתא מאי קא מיבעיא לן בגמרא (לקמן שבת לז, א), בכירה שאינה גרופה וקטומה מהו לסמוך, דודאי טפי איכא למיגזר לחתוי בגחלים בשהקדרה וגחלים בכירה שצמה ממאי דאיכא למיגזר בשהגחלים בתוכה וקדרה סמוכה לה מחוץ, וכיון שכן כיון דבגרופה מתחת קדרה שרי כל שכן כשהקדרה מחוץ לגמרי. ועוד דהא לאביי משמע לקמן שכן כיון דבגרופה מתחת קדרה שרי כל שכן כשהקדרה מחוץ לגמרי. ועוד דהא לאביי משמע לקמן (שבת לה, ב) דכופח שהסיקוהו בגפת ובעצים אי גרופה שרי, ואפילו הכי בשאינה גרופה אין סומכין לה, וזה דבר רחוק. ודוחק הוא לומר דמפי עדיף גרופה משום דמעשיו מוכיחים עליו, דכיון שגרף וסלק לצד אחד לא יהיב דעתיה תו לאחתיי ואסוחי אסח דעתיה מיניה אבל שאינה גרופה אפילו בסמיכתה איכא למגור.

והנכון שנאמר דגרופה ממש בעינן, אלא דבחנור כיון שהבלו רב ומרחיה אינו נראה כגרוף אלא כמי שיש שם גחלים, ואתי לאשהויי או לאהדורי בכירה שאינה גרופה ואתי לחתויי, אי נמי אתי לאשהויי או לאהדורי בתנור גופיה דאינו גרוף.

והאי חבשיל דחנן במחניתין, יש לי לומר דלמאן דאמר לשהות חנן, אם הסיקוה בקש ובגבבא אפילו אינה גרופה ואי נמי בגפת ובעצים בגרופה וקטומה, משהין עליה אפילו לא הגיע למאכל בן דרוסאי, דהא טעמא משום חחויי גחלים ובקש ובגבבא ואי נמי בגפת ובעצים כשגרף וקטם ליכא בכירה משום חחוי גחלים, וכל שכן במאכל בן דרוסאי וכל שכן במצטמק ויפה לו, אבל למ"ד להחזיר חנן אבל לשהות וכדחני בהדיא חנניה כל שהגיע למאכל בן דרוסאי משהין על גבי כירה שאינה גרופה וקטומה, אבל וכדתני בהדיא חנניה כל שהגיע למאכל בן דרוסאי משהין על גבי כירה שאינה גרופה וקטומה, אבל בשיל ולא בשיל שלא הגיע בשולו למאכל בן דרוסאי לא אלא אי שדא גרמא חיה ואי נמי בקדרה חייתא לעולם משהין בין הגיע למאכל בן דרוסאי בין לא הגיע, דהא ליכא משום חתיי בקש ובגבבא שבכירה ולא שבכופה, אבל להחזיר לעולם אינו מחזיר אלא כשהגיע למאכל בן דרוסאי הא קודם לכן לא דנמצא מבשל בשבח.

ריש לחלוק ולומר דכל שלא הגיע למאכל בן דרוסאי אין משהין ואפילו בגרופה וקטומה ולא בשהסיקוה בקש ובגבבא, משום דכיון דבשיל קצת ולא הגיע למאכל בן דרוסאי אפילו בקש

והגבבא יהיב דעתיה ומחתה, וכענין שאמרו בעססיות ותורמוסין (שם) דכיון דצריכין בשול גדול יהיב דעתיה ומחתה, ואפילו בקש ובגבבא שייך חתוי בכי הא זהא גזרינן ביה בתנור (לקמן שבת לח, ב). והיינו דכי אקשי בשלהי פרק קמא (שם) צמר ליורה ליגזור (איצטריכא) [איצטריכינן] לאוקומה ביורה עקורה ולא אוקמינן בגרופה וקטומה ואי נמי בקש ובגבבא, משום דצמר ליורה קודם שיקלוש את העין הרי הוא כתבשיל שלא הגיע למאכל בן דרוסאי. ומיהו הראשון נראה קודם שיקלוש בבגרוף מיהא בכירה ליכא למיחש ולמיגזר למידי. וההיא דצמר ליורה לא ניחא ליה לאוקומה בכירה גרופה כיון דכולהו אינך מיירי בתנור, והלכך ניחא ליה טפי לאוקומה אף בתנור כיון

דאשכח ביה נמי היתירא. ולשון חבשיל כולל הוא אף חבשיל שלא הגיע למאכל בן דרוסאי. בית שמאי אומרים המין אבל לא תבשיל. מדקאסרי בית שמאי חבשיל שמע מינה דאפילו בגרופה אית ליה גזירת חתוי, וכיון שכן נראה לי דחמין שהתירו דוקא בשהוחמו כל צרכן בערב שבת מפני שמצטמק ורע להם הא קודם לכן לא, דהא אפילו בחמין איכא למיגזר משום חתוי גחלים וכדתניא (לעיל שבת יח, ב) לא ימלא נחתום חבית של מים ויניחנה בתוך התנור.

דברייתא לא אסרו אלא במצטמק ויפה לו, הא מצטמק ורע לו הרי הוא כחמין ושרי. כך נראה לי. משמע דלא אסרו אלא חבשיל המצטמק ויפה לו הכי נמי לביח שמאי דמחניחין דאיח להו כביח הלל דברייתא אליבא דרבי מאיר שמעינן לבית שמאי דמתניתין, דכי היכי דלבית הלל אליבא דרבי מאיר גווני נקיט, כלומר: מצטמק ורע לו ומצטמק ויפה לו, דאי לא ליחני חדא והוא הדין לאידך. ומדבית הלל כלומר: חמין וחבשיל הדומה לו שמצטמק ורע לו. ועוד דכל היכא דחני חמין וחבשיל משמע דחרי ויפה לו אסור, אלמא כל שמצטמק ויפה לו נקיט בלשון תבשיל וכל מצטמק ורע לו נקיט בלשון חמין, ויפה לו. ועוד מדקתני תבשיל שבשל כל צרכו אסור מפני שמצטמק ויפה לו ולא קתני תבשיל שמצטמק דרלמא הכא ביפה לו וכדאמר(יי) בהדיא והתם במצטמק ורע לו, אלא שמע מינה דסתם תבשיל מצטמק דאלמא רבי מאיר במצטמק ויפה לו נמי שרי. אבל מדאקשינן מדרבי יהודה אדרבי יהודה איכא למידק מותרין מפני שמצטמקין ורע להם ולפיכך מותר ותבשיל שבשל כל צרכו אסור מפני שמצטמק ויפה לו, משהין והכא במצטמק ורע לו ולפיכך מוחר. אלא שיש לדחות דהתם הא פליג בה רבי יהודה ואמר חמין מינה דסתם תבשיל היינו מצטמק ויפה לו, דאי לא מאי קושיא דלמא התם במצטמק ויפה לו לפיכך אין ואין משהין על גבי שאינה גרופה וקטומה ומה הן משהין בית הלל אומרים חמין אבל לא תבשיל, דשמע אאידך דרבי מאיר דתניא לעיל מינה (לז, א) שתי כירות המתאימות וכוי משהין על גבי גרופה וקטומה גבי כירה ובשלה בשבת חמין שהוחמו כל צרכן ותבשיל שבשל כל צרכו בין בשוגג בין במזיד יאכל דמצטמק ויפה לו וכדמשמע בגמרא (לקמן שבת לח, א), דאקשינן מדרבי מאיר דאמר שכח קדרה על ואפשר דהוא הדין לחבשיל שמצטמק ורע לו, ולא אסרו אלא בחבשיל המצטמק ויפה לו כסתם חבשיל

ורש"י ז"ל שפירש חמין דלא צריכי בישולי דליכא למיגזר משום שמא יחתה אבל לא תבשיל דניחא ליה בבישוליה ואתי לחתויי, לאו למימרא דליכא במים משום חתוי, דהא חניא (לעיל שבת יח, ב) לא ימלא נחתום קיתון של מים ויתננו בתוך התנור ערב שבת עם חשיכה ופירשו בשלהי פרק קמא (לעיל שם) גזירה שמא יחתה בגחלים, אלא טעמיה כדפרישית, דבחמין דהוחמו כל צרכן קאמר דלא אתי לחתויי דמצטמק ורע להן, אבל תבשיל אפילו בשל כל צרכו אתי לחתויי דמצטמק ויפה לו.

ובתוס' (ד"ה חמין) פירשו דלבית שמאי אפילו חמין שלא הוחמו כל צרכן שרי ואף על גב דמתבשלין ויפה להם, משום דכיון דאין יפה להם אלא עד שיוחמו כל צרכן אבל משם ואילך לא ועוד דקלין להתבשל, אף על גב דהשתא יפה להם לא אתי לחתויי דבלא חתוי מתבשלין היטב.

ומכל מקום לבית הלל שרי בכל ענין, בין חמין שהוחמו כל צרכן וחבשיל שבשיל כל צרכו ובין לא בשיל כל צרכו, ואפילו לא בשיל כמאכל בן דרוסאי וכל שכן מצטמק ויפה לו, דבכירה גרופה וקטומה לא חיישינן לחתויי כלל.

היכי תנן.

כחד מהני תנאי.

712 41

גמרא: אי אמרת בשלמא להחזיר תנן היינו דשני בין מתוכה לעל גבה. פירש רש"י ז"ל: אי אמרת בשלמא להחזיר תנן, רב חמא בר גוריא אשריותא דלשהות בשאינה גרופה קאי, והיינו דבתוכה אסיר משום דהוה ליה מטמין בדבר המוסיף הבל אבל על גבה שרי, אלא אי אמרת לשהות תנן דאפילו בלשהות אי גרוף וקטום אין אי לא לא, אפילו בתוכה נמי לישחרי דהא הוה ליה מטמין בדבר שאינו מוסיף הבל.

ואינו מחוור כלל. הדא דאיהו אזיל לטעמיה דמפרש לה למתניתין בהטמנה, וליתא כדכתיבנא לעיל (שבת לו, ב ד"ה עד שיגרוף). ועוד דאפילו קטומה דבר המוסיף הוא. ועוד דמה לו לדחוק ולפרש דרב המא קאי אשריותא דלשהות בשאינה גרופה, דהא בשריותא דחזרה נמי איכא לאפלוגי בין תוכה לעל גבה וכדאמרינן בסמוך. אלא הכי פירושה: בשלמא אי להחזיר תנן ברישא היינו דאיכא לאפלוגי בין תוכה לגבה, אלא אי אמרת דלשהות תנן בשהייה מה לי תוכה מה לי גבה, אלמא נותנין דמתניתין להחזיר הוא ועלה קאי רב המא, ופריק אין הכי נמי דאשריותא דלהחזיר קאי ומיהו לאו ארישא דמתניתין קאי

אלא אסיפא קאי. נאם תאמר אי מהימן ליה רב לידוק מאידך דרב, דהא אמרינן לקמן (עמוד ב) רב ושמואל דאמרי תרווייהו מצטמק ויפה לו אסור, וכל שכן כמאכל בן דרוסאי דמצטמק ויפה לו. ויש לומר דרב גופיה כרבי יהודה סבירא ליה דפליג אדחנניה ואפילו חמצא לומר דמתניתין להחזיר חנו, אלא הכא משום דרב קא מפרש לה למתניתין קא מייתי מינה, דהא לא שנו קאמר ואפירושא דמתניתין קא מהדר

ואם תאמר לידוק מדרבי יוחנן דפסק (לקמן שבת מו, א) כסתם מתניתין ואפילו הכי אמר רב שמואל בר רב יהודה אמר רבי יוחנן (לקמן עמוד ב) תבשיל שבשל כל צרכו מותר, דאלמא כמאכל בן דרוסאי אסור ודלא כחנניה. יש לומר משום דאמוראי נינהו אליבא דרבי יוחנן דאיכא מאן דאסר ואיכא מאן

דשרי, דהא איכא רב ששת משמיה דרבי יוחנן דאמר (שם) דמתניחין להחזיר חנן.

רבי יהודה אומר מה הן משהין בית שמאי אומרים חמין אבל לא תבשיל ובית הלל אומרים חמין ותבשיל. מסחברא לי דלרבי יהודה משהין אפילו בשאינה גרופה חמין שהוחמו כל צרכן וחבשיל שנחבשיל כל צרכו המצטמק ורע לו, משום דמחדא נפקא לן אידך, דכיון דבגרופה משהין אפילו מצטמק ויפה לו משום דליכא משום חחוי ולא גורינן אטו שאינה גרופה, ממילא בשאינה גרופה משהין מצטמק ויע לו דליכא משום חחוי ולא אוכינן ווא ולא אמורא דשרי לשהוח בגרוף וקטום ואסר בשאינו גרוף במצטמק ורע לו. והא דחניא לקמן (שבת לח, א) שכח קדרה על גבי כירה ובשלה בשבת וכוי רבי הודה אומר חמין שהוחמו כל צרכן מותרין מפני שמצטמק ורע להן וכוי, דאלמא משמע לכאורה דדוקא ערוד אומר חמין שהוחמו כל צרכן מותרין מפני שמצטמק ורע להן וכוי, דאלמא משמע לכאורה דדוקא שנודה אומר חמין שהוחמו כל צרכן מותרין מפני שמצטמק ורע להן וכוי, דאלמא משמע לכאורה דדוקא ערוד ובדיעבד אבל לכתחילה אפילו הוחמו כל צרכן אסור. לא היא, דהתם משום חבשיל נקטה ולומר דאפילו חבשיל ענותבשל כל צרכו ביון דמצטמק ויפה לו אסור ואפילו בריעבד, אבל לעולם מצטמק ורע לו דליכא למינור משום חווי אפילו בשאינה גרופה שרי. והיינו דאמרינן בשלי פרק קמא (לעיל שבת יח, ב) האי קדרה חייתא אי נמי בשיל שפיר דמי, דההיא משמע דלכולי עלמא אמרינן לה. וכן כל שנה יח, ב) האי קדרה חייתא אי נמי בשיל מיום דליכא למיחש לחחויי.

ועוד מסחייע לי הדין סברא, דרב ושמואל (לקמן עמוד ב) אמרי הכין בהדיא, דאסרי מצטמק ויפה לו ושרו מצטמק ורע לו ואפילו בשאינו גרוף ואינו קטום, ואחיא דרב ושמואל כרבי יהודה וכמחניחין למאן דאמר לשהות חנן. אבל אילו היינו אומרים דלרבי יהודה כל דבר אסור בשאינו גרוף ואפילו מצטמק ורע לו, א"כ רב ושמואל דאמרי כמאן. ולקמן (עמוד ב ד"ה הא דאמר) נכחוב זה יותר בארוכה בס"ד. אלא אי אמרת להחזיר תון מתניתין מני לא רבי מאיר ולא רבי יהודה. קשה לי מאי קשיא ליה מתניתין מני, ואמאי דחיק ואוקי לה כרבי יהודה וסבר ליה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא, לימא הא מני חנויה היא. ונראה לי משום דרבי מאיר ורבי יהודה איירו בהדיא בחמין ותבשיל ובשהייה ובחזרה כראיירי בהו מתניתין, וחנויה לא איירי בהדיא בהו אלא בשהייה בלבד, משום הכי קא מהדר לאוקומה

איבעיא להו מהו לסמוך. פירוש: האי בעיא לכולהו לישני היא, למאן דאמר לשהות תנן קא בעי מהו לשהות בסמיכה, ולמאן דאמר להחזיר תנן קא מיבעיא ליה מהו לסמוך בחזרה בשאינה גרופה. ואף על גב דקא מייתי משתי כירות המתאימות דמיירי בשהייה, מינה נשמע לחזרה למאן דאמר להחזיר תנן. וכן אתה מפרש בכולהו אינך דקא מייתי. ודלא כדברי הרב אלפסי ז"ל דאייתי ראיה מהא לפסוק כמאן

ראמר לשהות תון. ראשייג דקא סליק הבלא מאידך. הא דאיצטריך לאורוכי בלישניה ולמימר הכין, מסתברא משום דאיהו

חייש קצת למאי דמהדר ליה דלמא שאני החם דכיון דמדליא שליט בה אוירא.

שמעת מינה מצטמק ויפה לו מותר. פירש רש"י ז"ל: דאי מצטמק ורע לו מאי אתא לאשמועינן. והקשו עליו בחוס' דדלמא איצטריך לאפוקי מדרבי מאיר דאסר לעיל בשאינה גרופה אפילו חמין דמצטמק ורע להם. ועוד הקשו למאי דקא סלקא דעתין דמצטמק ויפה לו מותר אפילו בלא גרופה וקטומה, אם כן אמאי קחני קטומה. ועוד כי משני שאני הכא דקטמה מאי קא פריך אי הכי מאי למימרא, דטובא קא משמע לן דאיצטריך לאפוקי ממאי דקא סלקא דעתין מעיקרא דהדרא למלתא קמייתא אלא אף על גב דהובערה דאיצטריך לאפוקי ממאי דקא סלקא דעתין מעיקרא דהדרא למלתא קמייתא אלא אף על גב דהובערה לא הדרא למלתא קמייתא. ועוד קשיא לי, היכי ניחא ליה טפי במאי דהדר משני הובערה אצטריכא לא הדרא למלתא קמייתא. ועוד קשיא לי, היכי ניחא ליה טפי במאי דהדר משני הובערה אצטריכא ליה, נהיינו פירוקא קמא דקאמר שאני הכא דקטמה, כלימר: וקא משמע לן דלא הדרא למלתא קמייתא. צרבה הוה ליה לאקשויי, אי הכי אמאי קחני המין שהוחמו כל ליה, נהיינו שבשל כל צרכו אפילו לא הוחמו כל צרכן ואפילו חבשיל שלא נחבשל כל צרכו נמי.

שריותא דמצטמק ויפה לו, כלומר: הא דאתא לאשמועינן דמצטמק ויפה לו שרי מאי למימרא, ובמאי אורחא דחלמודא בהכין דבמלחא דאחחיל בה שקיל וטרי, והלכך אקדים ואקשי במאי דאיירינן דהיינו כל צרכו אפילו לא בשל נמי ואפילו לא בשל כמאכל בן דרוסאי דבקטומה לא חיישינן לחתויי, אלא והלכך כי אקשינן אי הכי מאי למימרא עדיפא מינה הוה מצי לאקשויי אי הכי מאי שנא תבשיל שבשל דהכי קאמר, דשאני הכא דקטמה וקמ"ל דאע"ג דהובערה הרי היא כקטומה גמורה וכקטומה ונתלבתה, נקט לה בלשון איסור דלימא אין משהין עליה אלא חמין שהוחמו כל צרכן. וקא סלקא דעתך השתא ליה, אלא אדרבה משום שריותא דקטמה שרינן בה במצטמק ויפה לו, והיינו דנקט לה בלשון היתר ולא דפליג אמתניתין. ודחי שאני הכא דקטמה, כלומר: לא כמו שאתה סבור דאיסורא דהובערה איצטריכא דאי לאפוקי מדרבי מאיר לא איצטריך, דרבי מאיר ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה (עירובין מו, ב), ועוד הוי כלל למצטמקים ויפה להם. ועוד דאי במצטמק ורע לו לא איצטריך לאשמועינן כדפירש רש"י ז"ל, לו, וכדכתיבוא לעיל (שבת לו, ב ד"ה בית) דחמין הוו כלל למצטמקים ורע להם ותבשיל השנוי עמהם קמייתא, אלמא מצטמק ויפה לו מותר. ועוד דכל היכא דנקט חמין ותבשיל היינו תבשיל המצטמק ויפה משום דמלחא אגב אורחיה קא משמע לן דכל שבשל כל צרכו משהין עליה אף על פי שחזרה למילחא אין משהין עליה אלא המין שהוחמו כל צרכן ותבשיל שנתבשל כל צרכו, אלא דנקט ליה בלשון היתר ונתלבתה היא כקטומה לגמרי כי הובערה הדרא למלתא קמייתא, והוה ליה למיתני קטמה והובערה ולי נראה, דמעיקרא קא סלקא דעתך דהא דנקט קטמה הא קא משמע לן, דאף על גב דקטמה ובתוסי דחקו בפירושה. וגם מן הגדולים ראיתי שדחקו בה הרבה.

דפריק ליה אתריצו להו כולהו קושיי. הובערה אצטריכא ליה, מהו דחימא הדרא למלחא קמייתא קא משמע לן. כלומר: לא כמו שאתה סבור, רשאני הכא דקטמה דקאמינא לא שתהא כקטומה גמורה אלא כקטומה ואינה קטומה, ואיצטריכא ליה לאשמועינן, דאי לא אשמעינן הוה אמינא כיון דהובערה הדרא למילחא קמייתא ולא תהא כקטומה כלל ויהא אסור בה מצטמק ויפה לו, קא משמע לן כיון דקטמה אף על גב דהובערה משהין עליה מצטמק ויפה לו והוא שבשל כל צרכו, משום דהובערה כקטומה ואינה קטומה גמורה. כך נראה לי.

ורב ששת דיוקא דמתניתין קא משמע לן. פירש רש"י ו"ל: דיוקא דמתניתין דפרק קמא (לעיל שבת יט, ב), דלא מיפרשא בהדיא דאי קרמו פניה שרי. ואינו מחוור, דכיון דקתני אלא אם כן קרמו בודאי מיפרשא בהדיא דאם קרמו פניה שרי. אלא דיוקא דמתניתין דפירקין דהכא (לעיל שבת לו, ב) קא משמע לן, דלא מיפרשא אי להחזיר תנן ואי לשהות תנן, ואדרבא סתמא כמאן דאמר לשהות תנן דהא למאן דאמר להחזיר תנן איצטריכינן לחסורה.

הא דאמר רב שמואל בר רב יהודה אמר רבי יוחנן כירה שהסיקוה בגפת ובעצים משהין עליה המין שהוחמו כל צרכן ותבשיל שבשל כל צרכו ואפילו מצטמק ויפה לו. תמיהא לי דאמר כמאן לא כחנניה ולא כרבי מאיר ולא כרבי יהודה, דאילו לחנניה אפילו לא בשל כל צרכו אלא כמאכל בן דרוסאי, ואילו לרבי מאיר אפילו המין שהוחמו כל צרכן בגרופה אין בשאינה גרופה לא, ולרבי יהודה מצטמק לו לא קשיא לי דאינה דאמרי כרבי יהודה וכדכתבינן לעיל (עמוד א ד"ה רבי) דלרבי יהודה מצטמק ורע לו לא קשיא לי דאינה דאמרי כרבי יהודה וכדכתבינן לעיל (עמוד א ד"ה רבי) דלרבי יהודה מצטמק ורע לו אפילו בשאינה גרופה שרי, אלא רבי יוחנן דאמר כמאן דלא אשכחן תנא דאית ליה הכין, דאם ורע לו אפילו בשאינה גרופה שרי, אלא רבי יוחנן דאמר כמאן דלא אשכחן תנא דאית ליה הכין, דאם אינו גרוף ואינו קטום ומני חנניה היא וכוי, אכתי מנא ליה דחנניה היא ולא רבנן דלמא רבנן וכי קתני האינו גרוף ואינו קטום ומני חנניה היא וכוי, אכתי מנא ליה דחנויה היא ולא רבנן דלמא רבנן וכי קתני אבל כמאכל בן דרוסאי לא ודלא כחנניה אלא כרבנן, אלא ודאי משמע דליכא תנא דאית ליה הכין. ועוד אבל כמאכל בן דרוסאי לא ודלא כחנויה אלא כרבנן, אלא ודאי משמע דליכא תנא דאית ליה הכין. ועוד קשיא לי, דהא אמר רבי יוחנן (לקמן שבת מו, א) הלכה כסתם משנה וא"כ היאך אמר הכין, דבין למ"ד מחזירין בין למ"ד משהין מתניתין דלא כי הא דרבי יוחנן. ואע"ג דאמרינן בעלמא (יבמות טו, ב וש"נ)

דאמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן, לעולם קא בעי לה ומפרק לה.

בר יהודה משמיה דרבי יוחנן לא פליגי, אלא מר אמר חדא משמיה דרבי יוחנן ורב שמואל משמיה דרבי יוחנן ורב שמואל משמיה דרבי יוחנן וה אמר חדא משמיה דרבי יוחנן וה אמר חדא משמיה דרבי יוחנן והר אמר חדא משמיה דרבי יוחנן ומר אמר חדא משמיה דרבי יוחנן ומר אמר חדא משמיה דרבי יוחנן ומר אמר חדא בשמיה דרבי יוחנן נמר אמר חדא בשמיה דרבי יוחנן בירו שהסיקוה בגפת ובעצים משהין עליה המין שלא הוחמו ואמר רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן כמות זה בחמין שהוחמו כל צרכן ותבשיל שבשל כל צרכו ותביי ובסוף דבריו כתב עוד: נמצא המותר בשני פנים, (שחמו) צרכו ואפילו במצטמק ויפה לו וכוי. ובסוף דבריו כתב עוד: נמצא המותר בשני פנים, (שחמו) [שהוחמו] ולא בשלו כל עיקר, ושבשלו כמאכל בן דרוסאי ואפילו בשלו כל צרכן. אלמא מדקאמר וצפילו נחבעל כל צרכן ומצטמק ויפה לו שרי אעיג דאיכא למגור כיון שבחתוי מועט כדי לצמקו סגי ליה דלמא יהיב דעתיה ומחתה, ורב ששת אשמעינן בלא נתבשל כל צרכו ורב שמואל בר יהודה אוסיף ליה דלמא יהיב דעתיה ומחתה, ורב ששת אשמעינן בלא נתבשל כל צרכו ורב שמואל בר יהודה אוסיף ליה דלמא יהיב דעתיה ומצטמק ויפה לו וכל שכן כשלא נתבשל כל צרכו.

ומסחייעא הדין סברא, מדרב דאסר הכא מצטמק ויפה לו ובשלהי פרק קמא גמרא אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום (לעיל שבת כ, א) איבעיא לן ועד כמה, אמר רב כדי שיצולו מבעוד יום כמאכל בן דרוסאי, דאלמא טפי אסיר נחבשל כל צרכו וצריך להצטמק ויפה לו מלא נחבשל כל צרכו בין מצטמק ויפה לו בין רע לו. ואף על פי שיש בזה חירוץ אחר לדעת הרב אלפסי ז"ל וכמר שכתבתי שם (לעיל שבת יח, ב ד"ה האי) גבי קדרה חייתא.

ואם תאמר אם כן למאן דאמר מצטמק ויפה לו אסור, כלומר: משום שקרוב לצימוקו יהיב דעתיה ומחחה, אם כן אפילו מצטמק ורע לו כל שהוא קרוב לבישולו אסור, דדילמא יהיב דעתיה ומחתה כדי לגמור אותו בשול מועט. יש לומר דכיון דמצטמק ורע לו לא מחתה דמסתפי דילמא מצטמק ומתפסד, וכמו שכחבתי למעלה גבי חמין.

ותבשיל דמתניתין למאן דאמר להחזיר תנן אבל להשהות משהין כל תבשיל במשמע, בין הגיע למאכל בן דרוסאי בין נתבשל כל צרכו ואפילו מצטמק ויפה לו, ורבי יוחנן לטעמיה דאמר הלכה כסתם משנה, ורב סבר דמתניתין בתבשיל שנתבשל אפילו כל צרכו ומצטמק ורע לו ואי נמי במצטמק ויפה לו ובשלא נתבשל כל צרכו, אבל בנתבשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו אסור.

ומיהו לא מחוור, דחנניה כללא קא כאיל כל שנחבשל כמאכל בן דרוסאי משהין, ולאו דוקא כמאכל בן דרוסאי ממש הא פחות מכן ויחר על כן לא, אלא כל שהוא כמאכל בן דרוסאי ולמעלה מוחר. ועוד דמאי דאיבעיא לן בשלהי פרק קמא כדי שיצולו עד כמה ואמר רב כמאכל בן דרוסאי, לאו דוקא ולומר

דיחר מכן אסור, דאם איתא הוה ליה לחנא דמתניתין (לעיל שבת יט, ב) למיתני כדי שיצולו והוא שלא יתבשל כל צרכו.

אלא אפשר דרב כרבי יהודה סבירא ליה דחבשיל המצטמק ויפה לו בשאינה גרופה לא, וההיא דשלהי פרק קמא דבצל וביצה משום דלא אתי לחתויי מפני שפניהם על פני האש ואי מחתה בהו חריך להו. וכן כתב הרמב"ם ז"ל (פ"ג מהלי שבת המ"ז) וזו היא דעתו של הרב אלפסי ז"ל. ובמצטמק ורע לו דמשמע דשרי רב בשנתבשל כל צרכו ואפילו לכתחילה, בהא נמי כרבי יהודה סבירא ליה, למאי דאתחזי לי אליבא דרבי יהודה כדכתיבנא לעיל (שבת לז, א ד"ה רבי יהודה). ואם תמצי לומר דרבי יהודה אפילו במצטמק ורע לו בשאינו גרוף לכתחילה אסר, וכסתמא דברייתא דרבי יהודה דשתי כירות המתאימות (לעיל שבת לז, א) דמשמע דעל גבי כירה שאינה גרופה כלל כלל לא, איכא למימר דרב תנא הוא ופליג

וכן שמואל, ואי גמי שמואל כרב. כך נראה לי. אתין דמקרביתו לרב ושמואל עבידו כרב ושמואל. כלומר: משום דברים המותרים ואחרים נהגו

בהן איסור (פסחים נ, ב), אנן נעביד כרבי יוחנן דשרי מצטמק ויפה לו. **כיון דמסוכן הוא אפילו בשבת נמי שרי.** תמיהא לי אי משום הא אפשר בקטום דבקטימה כל שהוא

סגי, וההוא ודאי מוסיף הבל הוא וכל שכן שמשמר חומו של חבשיל. **דהא רב וחמן בר יצחק מארי דעובדא הוא ומשהי ליה ואכיל.** הכא גרסינן רב נחמן בר יצחק, ולקמן גבי הלכתא מצטמק ויפה לו אסור גרסינן רב נחמן סתם דהוא רב נחמן בר יעקב דהוא רביה דרבא, כי היכי דלא חקשי דרב נחמן אדרב נחמן, וכן הגירסאות בספרים שלנו. ויש ספרים דגרסי בתרווייהו רב נחמן בר יצחק, ולפי אותן ספרים נצטרך לומר, דההיא דאמר רב נחמן מצטמק ויפה לו אסור לאו אליבא דמאן דאמר מצטמק ויפה לו אסור, והכי קאמר הלכתא למאן דאמר מצטמק ויפה לו אסור כל דאית ביה קמחא מצטמק ורע לו הוא וכרי, וכאילו הלכתא אכללא דמלתא קאי. ואינו מחוור כלל, וגירסת הספרים שלנו יותר נכונה.

הא דבעו מיניה מרבי הייא שכח קדירה על גבי כירה ובשלה בשבת מהו. יש לפרש דבשלא הגיע למאכל בן דרוסאי, וכן פירש רש"י ז"ל, וכן פירשה רב האי גאון ז"ל. ולכולי עלמא אתיא, בין לחנוה בין לרבנן, והיינו דקאמר ובשלה בשבת דמשמע שנתבשלה בשבת דמעיקרא לא נתבשלה, ואילו הגיע למאכל בן דרוסאי לא נתבשלה בשבת דמשמע שנתבשלה בשבת דמעיקרא לא נתבשלה, ואילו הגיע למאכל בן דרוסאי לא נתבשלה אלא מערב שבת דכל שהגיע למאכל בן דרוסאי אין בו משום עבו"ם לכולי עלמא, וכן בשר בצל וביצה צולין אותם ערב שבת כל שהגיע למאכל בן דרוסאי אין בו משום עבו"ם לכולי עלמא, וכן בשר בצל וביצה צולין אותם ערב שבת כל שהגיע למאכל בן דרוסאי קודם חשיכה אלא שלא נתבשל כל צרכו ותבשיל שלא בשל כל צרכו, דמשמע דנתבשל כמאכל בן דרוסאי אוד ותביא שלא נתבשל כל צרכו, כלומר: כמאכל כל אדם. ההיא דבי מאיר ורבי יהודה היא דפליגי עליה דתוניה, ולדידהו כל שלא נתבשל כל צרכו לא שנא הגיע למאכל בן דרוסאי לא ענא הגיע למאכל בן דרוסאי, דלא נתבשל כל צרכו כללא הוא להגיע ולשלא הגיע, ומדרבי מאיר ורבי יהודה נשמע לדידן, דכי היכי דלדידה בין לא הגיע בין הגיע כיון שלא נתבשל כל צרכו אסור, לדידן נמי קודם שהגיע למאכל בן דרוסאי אסור. ועוד דבשלא הגיע למאכל בן דרוסאי אין הפרש בין רבי יהודה ורבי מאיר לתניה, ומשלא הגיע למאכל בן דרוסאי אין הפרש בין רבי יהודה ורבי מאיר להנניה, ומשלא הגיע למאכל בן דרוסאי אין הפרש בין רבי יהודה ורבי מאיר למצרה להנניה, ומשלא הגיע למאכל בן דרוסאי קא מייתי ראיה. והלכך מבעיא זו ומכל הסוגיא שנאמרה עליה ליכא ראיה לדברי האומרים דלשהות תון.

राव देश

למחר נפק דרש להר המבשל בשבת בשונג יאכל במזיד לא יאכל דברי רבי מאיר כדי. קשיא לי בשלמא לרב נחמן בר יצחק דאמר לאיסורא שפיר קא מייחי מדרבי מאיר דאפילו תימא דהלכה כרבי יהודה מכל שכן קא מייחי, כלומר: דאפילו רבי מאיר דמיקל מפי בההיא בהא לא שנא לאיסורא, אלא לרבה ורב יוסף דאמרו להתירא מאי קא מייחי מדרבי מאיר, והא קיימא לן כרבי יהודה דאסר ביומיה אפילו בשונג, ואפילו לרב דמורי להו לחלמידיה כרבי מאיר מכל מקום בפירקא דריש כרבי יהודה (חולין טו, א), והכא היכי דריש כרבי מאיר. ויש לומר דכיון דמבשל ממש מורה לחלמידים כרבי מיים בחיום בחברה החבוים אמילי אדמיי אדמיי בחיים בחבר מיים

מאיר, בשוכח קדירה ונתבשלה ממילא מדרש גמי דרשי כרבי מאיר. **דרבי מאיר אדרבי מאיר לא קשיא הא לכתחילה הא דיעבד.** איכא למידק אכתי קשיא דרבי מאיר אדרבי מאיר, זהא בברייתא דלעיל (שבת לז, א) קא שרי לכתחילה אפילו חמין שלא הוחמו כל צרכן, דסתם חמין שלא הוחמו כל צרכן נינהו, ואילו הכא קא אסר במזיד אפילו בדיעבד כל שלא הוחמו כל צרכן. ויש לומר דאשנויא דרבי יהודה קא סמיך בהא, דכאן בקטומה כאן בשאינה קטומה.

והא גמי דאקשינן דרבי יהודה אדרבי יהודה ושנינן כאן בגרופה כאן בשאינה גרופה, על כרחין גמי אית לן למימר דאשנויא דרבי מאיר סמיך, דאי לא אכתי תקשי ליה מברייתא דלעיל דלא שרי רבי יהודה מידי לשהות בשאינה גרופה, ואילו הכא קא שרי מיהא חמין שהוחמו כל צרכן, אלא על כרחין אשנויא דרבי מאיר סמיך בהא כאן לכתחילה כאן בדיעבד. וכן תירצו לה בתוסי.

אבל לדידי לא קשיא לי בדרבי יהודה, דאפילו לכתחילה נמי שרי כל מצטמק ורע לו אפילו בשאינה

קטומה וכמו שכחבתי למעלה (לז, א ד"ה רבי). הא ד**איבעיא לן עבר ושהה מאי.** קשיא להו לרבוותא ז"ל, מאי קא מבעיא להו, אי בדלא בשיל כמאכל בן דרוסאי הא פשטינן לעיל לאיסורא כרב נחמן בר יצחק ואפילו בשוכח וכל שכן בעובר ומשהה, ואי במצטמק ויפה לו פלוגתא דרבי מאיר ורבי יהודה היא, ואי הלכתא כמאן קמבעיא ליה ליבעי הכי בהדיא גבי ההיא ברייתא, ועוד דרבי יהודה ורבי מאיר הלכה כרבי יהודה (עירובין מו, ב).

והראב"ד ז"ל פירש דבמצטמק ויפה לו ודאי קא מיבעיא ליה ובמשהה בשוגג קאמר, וקא מיבעיא ליה רבי יהודה דברייתא אמזיד דרבי מאיר פליג או דילמא אפילו אשוגג כדמחמיר במבשל ממש, וכי אמרינן נמי קנסו אף על השוכח, דוקא שוכח אבל שוגג לא.

ומיהו עבר ושהה לא משמע דוקא שוגג ולא מזיד, דאדרבה לכאורה משמע במזיד, וכדאמרינן בעלמא עבר ואפה מאי (ביצה יו, א) עברה ולשה מאי (פסחים מב, א), ואי הכא בשוגג דוקא הוה ליה למימר שגג ושהה מאי. ועוד מאי קא מייחי מדרבי יוסי דמצא ביצים מצומקות ואסר להם, דילמא התם במשהין במזיד. ויש לומר בזו דנשתהו בשוגג משמע, ועוד דסתמא דמילתא לא שהו במזיד אלא שוגיין היו כלומר: כסבורין שהיה מותר לעשות כן, ואף על פי כן אסרוה להם, ופריק לא אסר להם לאותה שבת אלא לשבת אחרת כלומר: שיזהרו שלא לעשות כן לשבת אחרת.

והרב אלפסי ז"ל גריס: עבר ושכח, וכן נראה שהרמב"ם ז"ל (פ"ג מהלכות שבת ה"ט) פירשה בשכח ושהה. ולדבריהם כי אמרינן קנסו אף השוכח, דוקא בשלא נחבשל כל צרכו אבל מצטמק ויפה לו דלמא בשוכח לא אסרו. והקשה עליהם הראב"ד ז"ל מהא דמצא ביצים מצומקות ואסר להם, וההיא אי שכוחין היו מאי שנא שכחת אותה שבת (לשכחת) [משכחת] שבת אחרת, אלא דשוגגין היו והודיע אותן שהוא אסור ולא יעשו כן עוד.

ומורי הרב ז"ל פירש דהך בעיא אמילתיה דרב נחמן בר יצחק קיימא דאמר תרווייהו לאיסורא, אי נמי אגזירתא, וקא מיבעיא להו דילמא עד כאן לא קנסו לא בשוגג ולא במזיד אלא בבשיל ולא בשיל ומשום דנחבשל לגמרי בשבת, אבל בנחבשל כל צרכו אע"ג דמצטמק ויפה לו לא קנסו. והא דתניא רבי יהודה אומר חמין שהוחמו כל צרכן מותרין חבשיל שנחבשל כל צרכו אסור מפני שמצטמק ויפה לו, לא שמיע ליה למאן דבעי לה כי היכי דלא שמיע להו לרבה ולרב יוסף דאמרי להתירא. ואף רש"י ז"ל פירש עבר

ושהה במזיד. ונכון הוא.

אלא דקשיא לי אם כן אמאי לא פשטוה מדרבי יהודה וסלקא בבעיא ולא איפשיטא, ומי נימא דכולהו לא שמיע להו ברייתא, וזה דבר של תימה, ועדיין הדבר צריך תלמוד.

ומכל מקום נראה מכאן דאפילו מצטמק ויפה לו אסור לשהות על גבי כירה שאינה גרופה וקטומה ודלא כחנניה. וכתב רבנו האי גאון ז"ל דאליבא דמאן דאסר מצטמק ויפה לו קא מיבעיא ליה, אבל אנן לא סבירא לן כותיה. ומורי הרב ז"ל הכין כתב, דמשום דרב ושמואל סבירא להו (לעיל שבת לז, ב) מצטמק ויפה לו אסור ומאן דמקרב לגבייהו מיבעיא ליה למיעבד הכין וכדקאמר ליה רב עוקבא ממישן לרב אשי (שם), משו"ה איצטריך למידע אם עבר ושהה מאי אי שרי או אסור.

ולענין פסק הלכה: הרב רבנו אלפסי ז"ל פסק כמאן דאמר לשהות תנן, דאפילו לשהות אי גרוף וקטום אין ואי לא לא, וכל שכן להחזיר. והלכך כירה שאינה גרופה וקטומה אסור להשהות עליה תבשיל שלא בשל כל צרכו וחמין שלא הוחמו כל צרכן ואפילו מצטמק ורע לו, אבל חבשיל שבשל כל צרכו וחמין שהוחמו כל צרכן משהין ואף על פי שאינה גרופה ואינה קטומה ודוקא מצטמק ורע לו, אבל מצטמק ויפה לו אסור עד שיגרוף או עד שיתן את האפר.

וראיותיו שהביא בהלכות אין הכרה באחת מהן, דכל אותן בעיות שנעשו במהו לסמוך שנסמך עליהן הרב ו"ל אין בהם כדי הכרח, דאפילו למאן דאמר להחזיר תנן איכא למיבעיא נמי לענין סמיכה בחזרה, וכמו שכחבנו לעיל במקומה (שבת לו, א ד"ה איבעיא), וההיא דלקמן (עמוד ב) נמי דאביי דאמר אילימא על גבה ובמאי אי בשאינה גרופה על גבה מי שרי, לא מכרעת אי בשהיה ואי בחזרה. וכי תימא מכל מקום איכא לסיועה להא דרבנו אלפסי ז"ל מדאצרכינן (לעיל שם) לדחוקי ולחסורי למחניתין אליבא דחנניה, וליבי יהודה אתיא מתניתין כפשטה. לא היא, דאדרבה דוק מינה מדדחקינן לחסורי מתניתין כי היכי דתיקום כחנניה שמע מינה דכחנניה קיימא לן ומשום הכי מהדרינן לאוקומה לסתמא דמתניתין כותיה, דאי לא לא טרחינן ולא משכנינן נפשין אדידיה לדחוקי מתניתין ולחסורי ולפרוקי.

ורבנו האי גאון ז"ל פסק כחנניה דכל שהוא כמאכל בן דרוסאי משהין על גבי כירה שאינה גרופה ואינה קטומה בין מצטמק ורע לו בין מצטמק ויפה לו, מדמחסרינן ומפרקינן לה אליבא דחנניה וסלקא בההוא פירוקא, ומדרב ששת אמר רבי יוחנן ומדסייעוה רבא ואמר חרווייהו חננהי, ומדאמרינן מכדי תרווייהו הננהי, ומדאמרינן מכדי החניה וסלקא בההוא הננהי בי יוחנן מאי אחא לאשמועינן, ופרקינן דיוקא דמחניתין אחא לאשמועינן, אלמא פשיטא להו דמתניתין דיקא הכין וכל שהגיע למאכל בן דרוסאי שרי. ואף רב שמואל בר יהודה אמר בכמות זה אף בחמין שהוחמו כל צרכן ומצטמק ויפה לו, ולא פליג אאידך דרב ששת אלא לחדותי אתא אף בנחבשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו, וכדסייבוא לעיל (שם ד"ה הא דאמר). ואף על גב דרב ושמואל (לעיל שם) בחמין שהוחמו כל צרכן ומצטמק ויפה לו, ולא פליג אאידך דרב ששת אלא לחדותי אתא אף בנחבשל אסרי במצטמק ויפה לו וכל שכן בשלא נחבשל כל צרכו, אפילו הכי רב ושמואל ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן, ועוד דהא סייעה רבא דהוא בתרא ואמר תרווייהו חנהי, ועוד דמר עוקבא ממישן אמר אנן נעביד יוחנן, ואף על גב דאמר ליה לרב אשי אחון דמקרביחו לרב ושמואל עבידו כרב ושמואל, משום דהוה כדברים המותרים ואחרים נהגו בהן איסור. וכללא דרב נחמן דאמר (לעיל שם) דכל דאית בה הוה כדברים המותרים ואחרים נהגו בהן איסור. וכללא דרב וחנן וכ[ד]סייעיה מר עוקבא ממישן, ובעיא דעבר ושהה אליבא דמאן דאסר מצטמק ויפה לו היא ואנן לא סבירא לן כוותיה. אלו דברי הגאון ובעיא דעבר ואה אליבא דמאן דאסר מצטמק ויפה לו היא ואנן לא סבירא לן כוותיה. אלו דברי הגאון רבנו האי ו"י".

ועוד יש לומר, דאפילו תמצי לומר דרב נחמן דאמר הלכתא מצטמק ויפה לו אסור הכי סבירא ליה לדידיה, מכל מקום אנן כרבא ורב עוקבא ממישן דאמר ליה לרב אשי הלכה סבירא לן דבתראי נינהו. ועוד דהא רב נחמן [בר יצחק] מארי דעובדא עביד עובדא לנפשיה (לעיל שם) ומעשה רב. ואף על גב דרבי יוסי אסר להו בצפורי, לא עדיף מדרבי יהודה ולא קיימא לן כוותיה.

וכן פסקו גם בתוסי (לעיל שם ד"ה אמר). ואף רש"י ז"ל (לעיל שם ד"ה ורב) מן המתירין. ועליהם סמכו במקומות אלו לנהוג היתר בדבר, וכדאין הם וראיותיהם לסמוך עליהם.

ומי שהטיל פשרה בין רב ששת אליבא דרבי יוחנן ורב שמואל בר יהודה, לומר דרב ששת איריי במצטמק ורע לו ולפיכך אפרלו לא נהבשל כל צרכו שרי ורב שמואל בר יהודה איירי במצטמק ויפה לו ולפיכך אפר אלא אם כן נהבשל כל צרכו אינו אלא מן המתמיהין, חדא דסתם הבשיל מצטמק ויפה לו הוא, ועוד דכל דנקט ליה הבשיל בהדי המין משמע לכאורה דהבשיל מצטמק ויפה לו, ואפילו הכי הנא במתניהין דפרק קמא (לעיל שבת יט, מצטמק ויפה לו, ואפילו הכי הנא במתניהין דפרק קמא (לעיל שבת יט, ב) אין צילין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום ופירש רב (לעיל שבת כ, א) כמה יצולו משהגיע למאכל בן דרוסאי, והחימה הגדול שבעל הפירוש הזה נסמך על ההיא דרב דבשר בצל וביצה מלי ימים לפסוק כחנניה, ואף על פי כן אסר מצטמק ויפה לו בשלא נחבשל כל צרכו. ועוד דאי מחניתין להחזיר הון אבל לשהות משהין אף על פי שאינה גרופה ואינה קטומה ומתניתין הנניה היא, אם כן אפילו מצטמק ויפה לו ושלא נחבשל כל צרכו. ועוד דהא מחניתין הבשיל סחמא קתני ומשמע כל חבשיל. ועוד דהא ייפה לו ושלא נחבשל כל מהניתין לשהות חנן אחינן לאוקומה (לעיל שבת לו, א) מחניתין כרבי יהודה, ורבי יהודה לשאן דאמר מתניתין לשהות הנון אחינן לאימר מדאותביה מדייה לדייה מברייתא דחבשיל אסור מפני שמצטמק ויפה לו, אלמא תבשיל דקתני באידן ברייתא קמאה נמי מצטמק ויפה לו הוא, ואפילו הכי אמרינן דמתניתין לו, אלמא תבשיל דקתני באידן ברייתא קמאה נמי מצטמק ויפה לו הוא, ואפילו הכי אמרינן דמתניתין לו, אלמא תבשיל דקתני באידן ברייתא קמאה נמי מצטמק ויפה לו הוא, ואפילו הכי אמרינון הבירוש עיקר.

והגכון שבכלל הדברים מה שכחב רבנו האי גאון ז"ל, והוא המסכים לפרק כל הקושיות וליישב את הכל על אופניו, ונשאר המנהג על בוריו. והלכך כל שנחבשל כמאכל בן דרוסאי בין נחבשל כל צרכו לא נחבשל כל צרכו לא נחבשל כל צרכו ואפילו מצטמק ויפה לו, משהין בין בכירה שאינה גרופה בין בחנור, דבשהיה אין הפרש בין חנור לכירה, והנהו דפרק קמא (לעיל שבת יח, ב) דשרינן בנחבשל בחנור נינהו. וקדירה חייתא נמי שרי דלא אתי לחתויי, אבל בשיל ולא בשיל דהיינו שלא הגיע למאכל בן דרוסאי אסור, ואידא ביה גרמא חיא שפיר דמי. וכדברי רבנו האי גאון ז"ל (הובא לעיל (שבת יח, ב) ד"ה מאן) קדירה חייתא ואי נמי גרמא חיא דלא הוחמו קודם חשיכה אסור, והיינו ברייתא דעססיות ותורמוסין וקיתון של מים דאסרינן עם חשיכה בפרק קמא (יח, ב). אבל לדידן לא קשיא דעססיות שלנו דקשין הן אצל בישול ואפילו בעי להו למחר לא מסח דעתיה מלחתיי לפי שהן צריכות בישול רב ואפילו כל הלילה אינו מספיק להם, וקיתון של מים נמי כיון שהם קלים להחבשל הוו להו חיים גמורים כחבשיל דבשיל ולא בשיל, וכדכתבינן לעיל במקומה. וכן מאי דקשה ליה זיקא כגדיא דמנתח וכולהו הנך דפרק קמא ולא בשיל, וכדכתבינן לעיל במקומה. וכן מאי דקשה ליה זיקא כגדיא דמנתח וכולהו הנך דפרק קמא

(לעיל שם) שרי, כיון דקשי ליה זיקא לא מגלי להר.

לדברי האומרים מחזירין, מחזירין אפילי בשבת. פירש רש"י ז"ל: שבת, יום שבת, שלא תאמר לא החזירו אלא סילק בלילה והחזיר, אבל יום מכיון שסילק נראה כמי שאין דעתו להחזיר אלא לאכילה דהשתא בעי לה וכי החזיר דמי למניח לכתחילה ואסור, קא משמע לן. וקשיא לי דאם כן מה ראיה יש מדרבי יוחנן דלמא התם בשסילק בלילה. ויש לי לומר לדברי רש"י זכרונו לברכה דכיון שסלקו כדי למוזג לו ומוגו כל שכן הוא דמחזי כמי שגומר בדעתו שלא להחזירו, ולא שנא יום ולא שנא לילה. ויש מישירש שבת היינו משתחשך, שלא תאמר לא התירו אלא בין השמשות. ובחוסי פירשו דמתניחין מבעוד יום סמוך לחשיכה, בכרי שלא יוכל להתחמם קודם חשיכה אילו היתה צוננת קרי מחזיר, ובכרי שיוכל להתחמם קודם חשיכה אילו היתה צוננת קרי מחזיר, ובכרי דעלמא משמע דחזרה בשעה הראויה לגריפה היא, ואתו בגמרא למימר דאפילו להחזיר בשבת ממש

שרי. מכלל דעודן בידו אף על פי שאין דעתו להחזיר מותר. פסק רבנו האי גאון ז"ל כלישנא קמא ערי. וה לשנו: ודאמרת כי עודן בידו מותר להחזיר דוקא דעתו להחזיר הוא דשרי אבל אין דעתו לחמרא, וזה לשנו: ודאמרת כי עודן בידו מותר להחזיר דוקא דעתו להחזיר הוא דשרי אבל אין דעתו להחזיר עקרה דעתיה מנהון, ואם הניחן על גבי קרקע אפילו דעתו להחזיר אסור, כיון דאיכא תרי לישני בדאורייתא עבדינן לחומרא. והכין נמי (בבי) [בעי] דאמרינן בהו תיק"ו אסורין דאורייתא נינהו. עד כאן. וכן כתב ר"ח ז"ל. ולאו דאורייתא ממש קאמרי דהני דרבנן נינהו, דכשהגיע למאכל בן דרוסאי היא מתניתין, דאי לא אפילו דעתו להחזיר ואפילו עודן בידו אסור להחזירו דמבשל הוא, אלא ודאי בנחבשל הוא וליכא אלא איסורא דרבנן, אבל דעתן של גאונים ז"ל דכיון דאסרוהו משום כמבשל וקרוב הדבר

לבא לידי איסורא דאורייתא הויא לה כדאורייתא, ולפיכך הלכו בה להחמיר כשל תורה. וכן הסכימו כל הפוסקים לפסוק בה להחמיר, הרב אלפסי ז"ל והרמב"ם ז"ל (פ"ג מהלי שבת ה"י) והר"ז הלוי ז"ל. הא דדייק אביי: במאי אילימא בשאינה גרופה וקטומה אלא כירה כי אינה גרופה וקטומה מי שרי ובוי. איכא למידק מאי קאמר, דלמא בגרופה וקטומה והרי הוא כתנור דאף על גב דגרוף וקטום על גביו אסור, דאי בכירה שפיר דמי, וכאוקמתא דרב אדא בר מתנה. יש לומר דקסבר אביי דכופה גרוף וקטום אפילו על גביו שפיר דמי, דלא עדיף גרוף וקטום מקש וגבבא דכל שבקש וגבבא שרי אף גרוף וקטום שרי, והלכך כופה דבקש וגבבא הרי הוא ככירים ואפילו על גבה שרי הוא הדין לגרוף וקטום, משום הכי סבירא ליה דמתניתין דכופה לית לה אוקמתא אלא כשאינו גרוף וקטום.

ולהאי פירושא לישנא דקאמר אילימא בשאינה גרופה וקטומה לאו דוקא, אלא הכי הוה ליה למימר, ובמאי עסקינן אילימא על גביו ובשאינו גרוף וקטום הוא כלומר: ועל כרחין בשאינו גרוף וקטום הוא, ולא דק בלישנא. ולפום הדין פירושא נמי שמעינן דחנור אסור לעולם בין בגרוף בין בשאינו גרוף, דכיון דאסרינן ליה אפילו לסמוך ואפילו הוסק בקש ובגבבא דהא חניא כוותיה דאביי, הוא הדין לגפת ועצים ואפילו גרוף וקטום. וכן נראה עיקר.

נמצא עכשיו לפי פירוש זה, דיש בדברי אביי להקל ולהחמיר ובדרב אדא נמי להקל ולהחמיר, אלא במה שאביי מחמיר מיקל רב אדא ובמה שמיקל אביי מחמיר רב אדא, דאביי מחמיר בסמיכת חנור ומיקל בכופח גרוף וקטום אפילו על גביו, וחלופא בדרב אדא שהוא מחמיר בכופח גרוף וקטום על גביו לשוויה כתנור ומיקל בסמיכת חנור.

וקיימא לן כאביי באיסור סמיכת תנור דהא תניא כוותיה, אבל לא קיימא לן כוותיה להקל בכופה גרוף וקטום על גביו, אלא הרי הוא כתנור וכפירושא דרב אדא, דבהא לא תניא כוותיה דאביי. וכן פסק רב אלפסי ז"ל.

ולענין סמיכת כופח, לכולי עלמא בגרוף וקטום שרי, דהא לאביי אפילו על גביו שרי בגרוף וקטום. ואף על גב דקתני במתניתין בגפת ובעצים הרי הוא כתנור וקא מפרש אביי הרי הוא כתנור לענין סמיכה, לאו לגמרי לאשווי לתנור ואפילו בסמיכה בגרוף וקטום אלא לסמיכת שאינו גרוף וקטום, דכיון דקתני בקש ובגבבא הרי הוא ככירה מינה שמעינן דהרי הוא כתנור דקאמר היינו כדמפרש בגפת ובעצים בשאינו גרוף וקטום הרי הוא כתנור לענין סמיכה. וכל שכן דלרב יוסף ורב אדא שהוא מותר, דלזידהו אפילו מיכת תנור שרי. ואפשר נמי דאביי הכין סבירא ליה, והא דלא אוקמה למתניתין בגרופה וקטומה כרב אדא, משום דבעי לאוקומה למתניתין אפילו בשאינה גרופה, דהא דקתני בגפת ובעצים הרי הוא כתנור דאי ככירה שרי משמע ליה בכל ענין, דאלמא כירה שרי בכל ענין והיינו לסמוך, ומכלל דתנור אסור לעולם ואפילו לסמוך ואפילו גרוף וקטום.

ולמאי דכתבינן לעיל (עמוד א) דסוגיא דגמרא מכרעת דמתניתין (דלעיל שבת לו, ב) להחזיר תנן אבל לשהות משהין, תנור גמי דוקא להחזיר הוא דאסור בין לחוכו בין על גביו בין סמוך לו, והוא הדין לכופח שהוסק בגפת ובעצים לתוכו ועל גביו אבל לסמוך סומכין ואפילו בחזרה, אבל לשהות משהין

בכל מקום ואפילו בשאינו גרוף וקטום, וכדכתבינן לעיל. מתני: **אין נותנין ביצה בצד המיחם.** פירוש: דתולדת האור [כאור]. ואסיקנא בגמי שאם גלגל חייב

חטאת. **ולא יפקיעוה בסודרין ורבי יוסי מתיר.** פירוש: להפקיעוה בסודרין, אבל בצד המיחם דתולדת האור הוא לכולי עלמא אסור, וכדתנינן (לקמן שבת קמה, ב) חוץ מקוליס האספנין שהדחתו זה הוא גמר מלאכתו, ואמרינן נמי בהדיא בגמרא (שם) בתולדת האור כולי עלמא לא פליגי דאסור.

रात र्य

גמרא: כל שבא בהמין מלפני השבת שורין אותו בהמין בשבת. פירוש: שבא בהמין מלפני השבת ונחבשל כמאכל בן דרוסאי דשוב אין בו משום בשולי עכו"ם והלכך שורין אותו אפילו בחמין בכלי ראשון, אבל לא נחבשל כמאכל בן דרוסאי והוי דבר שמחבשל בכלי ראשון כחבלין וכיוצא בזה אסור,

וכרתון בפירקין (קמן שבת מב, א) האלפס והקדרה שהעבירן מרותחין קא יתן קתוכן תבלין.

וכל שלא בא בחמין מלפני השבת מדיחין אותו בחמין. פירוש: שמשליכין עליו מים המים ומדיחין אותו בהם. ולמאן דסבירא ליה דעירוי דכלי ראשון לאו ככלי ראשון, הכא נמי שרי להדיחו בעירוי דכלי ראשון. ואי עירוי דכלי ראשון ככלי ראשון, הכא לא שמדיחין אותו בקלוח מים שהוא מערה מכלי ראשון קאמר, אלא לאחר שעירה אותן בתוך כלי שני מדיחו בתוכן, וכדתנן (לקמן שבת מב, ב) אבל נותן הוא לתוך הקערה ולתוך התמחוי. ולקמן גבי ההיא מתניתין דהאלפס והקדירה (שם בעמוד בתוכן בתוך בתיה בתוכן)

א בד"ה האלפס) נאריך בה בסייעתא דשמיא.

רבה אמר גזירה שמא יטמין ברמין ורב יוסף אמר גזירה שמא יזיז עפר ממקומו. והא דרבה ורב יוסף לרבי יוסי בלחוד הוא דאיצטריך אבל לרבנן לא איצטריך, דאינהו אפילו להפקיעה בסודרין אסרי משום תולדת האור ואף על גב דליכא לא משום גזירת רמין ולא משום גזירת שמא יזיז עפר ממקומו. ואף על פי שהביא הרב אלפסי ז"ל הא דרבה ורב יוסף, לברור פירושא דמתניתין בלבד הוא שכתב כן. הא דאמרינן: מאי בינייהו עפר תיחוח. פירש רש"י ז"ל: דלמאן דאמר שמא יטמין ברמין איכא, ולמאן דאמר שמא יזיז עפר ממקומו ליכא, דהא בעפר תיחוח ליכא משום גומא.

ואיכא למידק מדאמרינן בפרק קמא דביצה (1, ב. ה, א) גבי דקר נעוץ, והא קא עביד כתישה, בעפר תיחוח, והא קא עביד גומא, הא מני רבי שמעון היא דאמר כל מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה, אלמא בעפר תיחוח איכא משום גומא. ויש לומר דהכא בעפר תיחוח הרבה בעומק ומן הצדדין דבעפר תיחוח ממש ליכא משום גומא, אבל התם בעפר תיחוח מועט שכשיסתלק העפר התיחוח נעשה גומא בדפנות של קרקע קשה.

ואינו מחוור בעיני כל הצורך. דאם כן למה דחק והעמידה שם אליבא דרבי שמעון בלבד, ואפשר נמי דלית הלכתא כרבי שמעון, לוקמה בעפר חיחוח הרבה דליכא משום גומא לכולי עלמא. ועוד היכי קא מקשינן להדיא והא קא עביד גומא, דמנא ליה דבעפר חיחוח מועט קאמר דלמא בדאיכא טובא דליכא גומא, דעפר חיחוח סתם טובא משמע וכדהכא.

ומצאתי כאן לרבנו האי גאון ז"ל שפירש בהיפך, דלמאן דאמר גזירה שמא יטמין ברמץ ליכא דרמץ בעפר לא מיחלף, אבל למאן דאמר גזירה שמא יזיז עפר ממקומו איכא, והשתא אתיא ההיא דמסכת ביצה שפיר.

אלא דקשיא לי דהא אותבינן ממעשה שעשו אנשי טבריא ואמרינן בשלמא למאן דאמר גזירה שמא יטמין ברמץ היינו דדמיא להטמנה, ואם איתא אפילו למאן דאמר שמא יטמין ברמץ היכי ניחא והא לא דמיא לרמץ, דמי דמיא הטמנה במים טפי לרמץ מהטמנה בעפר תיחוח. וצייע.

ולרבה דאמר גזירה שמא יטמין ברמץ בדין הוא דאפילו מבעוד יום נמי ליתסר, וכדאסרינן נמי בכל דבר המוסיף הבל אפילו מבעוד יום וכטעמא דמעשה שעשו אנשי טבריא שאסרו להם חכמים משום הטמנה לדעת רב חסדא ואף על גב דהתם מבעוד יום היה, אלא היינו טעמא דלא מיתסרא מבעוד יום לרבה משום דכל שהוחם בערב שבת מן החמה מצטנן הוא לגמרי בליל שבת והוה ליה בשבת דבר שאינו מוסיף הבל.

ואם תאמר ורב יוסף מאי טעמא לא אמר כרבה, אטו ליה ליה גזירת הטמנה בדבר המוסיף הבל. כתב מורי הרב ז"ל דקסבר שלא גזרו אלא בדבר המוסיף מצד עצמו כגון גפת ומלה וכיוצא בהן, אבל הכא שאין חומן מצד עצמן אלא מחום השמש וכשתסלקם ממקומן יתקררו הלכך אפילו במקומן לא גזרו.

ואם תאמר והא הול דבר המוסיף הבל הוא ולכולי עלמא ליתסור משום הטמנה ואפילו מבעוד יום,

וכדתנן (לקמן שבת מז, ב) אין טומנין לא בסיד ולא בחול. יש לומר התם בתבשיל רותח אבל צונן לא, וכדאמרינן עלה בפרק לא יחפור (ב"ב ימ, א) דחמימי חמים דקרירי קריר.

ויש לי לומר לפי פירושו של רבנו האי גאון ז"ל, דרב יוסף לא פליג עליה דרבה דאיהו נמי אית ליה גזירת הטמנה, אלא שהוסיף בטעמו לומר דאפילו בדבר שאין בו משום הטמנה כעפר תיחוח אפילו הכי אסור משום שמא יזיז עפר ממקומו. ואף על גב דבמתניתין אבק דרכים קתני דבדידיה לכולי עלמא איכא משום גזירת הטמנה, ניחא ליה למינקט טעמא דשייך בעפר ואבק ולאשמעינן דאבק לאו דוקא.

והא דאקשינן לרב יוסף ממעשה שעשו אנשי טבריה, ואמרינן בשלמא למאן דאמר גזירה שמא יטמין ברמין היינו דדמיא להטמנה אלא למאן דאמר גזירה שמא יזיז עפר ממקומו מאי איכא למימר, דאלמא רב יוסף ליח ליה כלל בכי הא גזירת הטמנה, דאי לא לימא ליה רב יוסף חרתי אית ליה והחם משום רב יוסף ליח ליה אלא משום דרב יוסף פריש טעמא דהא מחניחין דלא יטמינה בחול משום שמא יזיז עפר ממקומו, ועלה אייתי הא דאנשי טבריא על כרחין בתר טעמא דההיא גרירא, והלכך אקשינן ליה מיניה, ולעולם רב יוסף מודה הוא לרבה דמודה רב יוסף בכל דבר דאיכא למיגזר משום הטמנה, אלא דהא מחניחין עיקרה משום שמא יזיז עפר הוא דנפקא מינה אפילו לעפר תיחוח.

ועם פירושו של רבנו האי גאון ז"ל גם כן איתרצא לי קושיא אחריתי דקשיא לי, רבה אמאי נקט רמץ דמוסיף הבל הוא הא משחשיכה אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל נמי אסור, אלא דרבה לאו משום דבר המוסיף הבל נקט לה אלא משום דאבק דמי לרמץ. ואפשר נמי דלפירושו של רש"י ז"ל כן, ואבק ועפר תרווייהו לרמץ דמי ובדידיה מיחלפו.

ולכולי עלמא אפילו תימצי לומר דבעפר תיחוח ממש שייך איסור גומא בפירות לא שייך, דאם כן אסור ליטול קמח ביום טוב ללוש אליבא דרבי יהודה דומיא דדקר נעוץ בעפר תיחוח. וגרסינן הכא בירושלמי (ה"ג): תמן אמרין חמה מותרת תולדות חמה אסורין ורבנן דהכא אמרין בין חמה בין תולדת חמה מותרין, ואמרינן מתניי פליגא על רבנין דהכא לא יטמיננה בחול ובאבק דרכים, ופרקינן שניא היא שהוא עושה חריץ, אילו אסר בקמח יאות, אלמא בקמח אין בו משום חריץ ומשום גומא.

רשב"ג אומר מגלגלין ביצה על גבי גג רותח. והא דרשב"ג סבירא ליה כרבי יוסי, דאילו לרבנן דאסרי אף תולדות חמה אף זה אסור. ובהדיא גרסינן בירושלמי (שם): מתני פליגא על רבנין דהתם, דתני רשב"ג אומר מגלגלין ביצה על גבי גג רותח וכרי, מה עבדין ליה רבנן דתמן, פתרין לה חלוקין על

אמר רב הסדא ממעשה שעשו אנשי טבריא ואסרו להם רבנן בטלה הטמנה בדבר המוסיף הבל ראפילו מבעוד יום. איכא למידק למה לן ממעשה שעשו אנשי טבריא, והא בהדיא תנן (לקמן שבת מו, ב) אין טומנין לא בגפת ולא במלח וכוי, וההיא ודאי אפילו מבעוד יום קאמר, מדתנן (לקמן שבת מט, א) טומנין בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן, ומדקתני אין מטלטלין אותן שמע מינה דטומנין דקאמר היינו מבעוד יום, דאי לאחר שחשיכה היאך טומנין והלא אין מטלטלין אותן, אלא ודאי מבעוד יום, ומה שהתיר בגיזי צמר אסר בגפת דהיינו אפילו מבעוד יום.

ויש מפרשים דאי ממחניתין הוה אמינא הני מילי בין השמשות וכרבי דאמר (לעיל שבת ח, ב) כל שהוא משום שבות לא גורו בבין השמשות, והלכך בגיזי צמר אף על פי שאין מטלטלין אותן בשבת בבין השמשות החירו, אבל בגפת שהוא מוסיף הבל לא. ואם תאמר כיון דבין השמשות לא גורו בשל דבריהם, אם כן אפילו בדבר המוסיף הבל יטמין כדרך שהוא מטמין מבעוד יום. איכא למימר דבאיסור הטמנה החמירו. כך תירצו בתוסי.

ויש מפרשים דהכי קאמר ממעשה שעשו אנשי טבריה ואסרו להם הכמים בטלה הטמנה, כלומר: שעל אותו מעשה גזרו עליה, דומה למה שאמרו מעדותו של רבי יוחנן בן גדגדא נשנית משנה זו.

ומהא שמעינן רמטמין ברבר המוסיף החבשיל אסור אפילו בדיעבד. וכתב הרמב"ן ז"ל ודוקא בצונן שנתחמם או נצטמק ויפה לו, אבל בעומד בחמימותו כשעה ראשונה אין לחוש.

ליתיה אלא לרבה בלבד ואליבא דרבי יוסף ליתיה אלא משום הטמנה, והא ההוא טעמא דהטמנה ליתיה אלא לרבה בלבד ואליבא דרבי יוסף ליתיה אלא משום חולדת האור. ויש לומר דרב חסדא כרבה ואפילו לרבי יוסי נמי אליבא דרב יוסף ליתיה אלא משום חולדת האור. ויש לומר דרב חסדא כרבה והפיל ליה דמשום גוירת הטמנה היא, ורבנן נמי משום תרי טעמי אסרי להו משום דהוחמו בשבת ומשום הטמנה בדבר המוסיף הבל. דקסבר רב חסדא דאסיפא קאי כיון דלא תני לה בתר ההיא דרישא ובין רבנן בין רבי יוסי מודו בה, וכיון דאמאי דקא מודי ביה רבי יוסי לרבנן קא מייתי לה, הא משמע דבין רבון בין רבי יוסי מודו בה, וכיון דאמאי דקא מודי ביה רבי יוסי לרבנן קא מייתי לה, הא משמע דבין רבי יוסי בין רבנן חד טעמא אית להו בההוא מעשה. דאי לא, לא ניחא למימר דהכי קאמר לא דבין רבי יוסי בין רבנן משום חולדת חמה ולרבי יוסי משום הטמנה, ומעשה שעשו אנשי טבריא מעשה ואסרו להם הכמים, לרבנן משום חולדת חמה ולרבי יוסי משום הטמנה, ומעשה שעשו אנשי מביא מעשה ואסרו להם הכמים, לרבנן משום חולדת חמה ולרבי יוסי משום הטמנה, ומעשה שעשו אנשי מביא מעשה ואסרו להם הכמים, לרבנן משום חולדת חמה ולרבי יוסי משום הטמנה, ומעשה שעשו אנשי מביא מעשה ואסרו להם הכמים, לרבנן משום חולדת חמה ולרבי יוסי משום הטמנה, ומעשה דאבק דרכים, נמי משום חרתי אסור לרבנן.

ועוד חדע לך, דאי לאו הכי מאי קא מייחי עלה מעשה שעשו אנשי טבריא, דמבעוד יום היה, וכדאמר רב חסדא ממעשה שעשו אנשי טבריא וכוי בטלה הטמנה בדבר המוסיף הבל מבעוד יום, ואילו חלוקת רבי יוסי ורבנן במטמין בשבת היא אבל מערב שבת לכולי עלמא שרי. אלא כדאמרן, דההיא דחול ואבק דרכים לכולי עלמא משום הטמנה אית בה לדעת רבה ורב חסדא דמפרשי לה דאסיפא קאי, ולומר דלכולי עלמא אסור ואפילו מבעוד יום ואפילו בחולדת חמה בדבר שאינו מצטנן בלילה כחמי טבריא, והוא הדין לחול ולאבק דרכים בשבת דאיכא משום הטמנה, ומה שלא אסרו בהן מבעוד יום מפני שהן מצטנוין בלילה לגמרי כמו שכתבנו למעלה (בד"ה הא).

רגעינה שמעינן דחמין שהוחמו בתולדת חמה אסורין בין בשתיה בין ברחיצה. ומכל מקום אינו מחוור, דמינה שמעינן דחמין שהוחמו בתולדת חמה אסורין בין בשתיה בין ברחיצה. ומכל מקום אינו מחוור, דאם כן נצטרך לומר דרבנן דרבי יוסי לית להו לגמרי כרבנן דאמרו להם, דרבנן דטבריא על כרחין משים הטמנה אסרו, דאי משום איסור תולדת חמה בלבד והלא מערב שבת הביאוהו ומשהה על גבי תולדת חמה לא שמענו מי שמחמיר עליו לשהות, וכל שכן למאן דאמר להחזיר תנן, ועוד דאילו כן נלמוד ממנה דלשהות תנן. ואם תאמר דלא אסרו להם אלא סילון הפתוח שהמים נגרין תמיד ואלו עשוחין בשבת עכשיו הוחמו לאחר חשיכה, אבל סילון הסתום שבאו מימיו בתוכו מערב שבת מותר, לא היא, דמידי הוא טעמא אלא לרב חסדא, הא איהו קאמר דממה שאסרו להם חכמים בטלה הטמנה בדבר המוסיף מבעוד יום, שמע מינה שהוא סובר דאפילו אותן שנשתהו שם מבעוד יום אסור כנ"ל. בדבר המוסיף מבעוד יום, שמע מינה שהוא סובר דאפילו אותן שנשתהו שם מבעוד יום אסור כנ"ל.

ויש מפרשים דקסבר רב חסדא דאפילו לרבנן דאסרי תולדות חמה הני מילי לבשל בהם לכתחילה בשבת, אבל מותר להניח קיתון של מים צונן מערב שבת באמבטי של חמי טבריא. דמאי אמרת גזירה שמא יעשה כן מערב שבת בתולדת האור, אפילו עביד הכי ליכא איסורא דאורייתא, ועוד אפילו על גבי האש ממש התירו (לעיל שבת יח,ב) לשהות קדירה חיה מיהא לכולי עלמא, הלכך כשאסרו להם חכמים לא משום תולדת חמה אסרו אלא משום הטמנה בדבר המוסיף הבל. ואינו מחוור בעיני. דאם כן למה הביאוהו גבי לא יטמנות בחול ובאבק דרכים דלרבנן לא הוי טעמא אלא משום תולדת חמה, אלא אם מאמה בלוותו דהצוונו ונחקבת הבהנו נמן בדבור החול מווות מכן מוונו אמרו לב

תאמר כלשון הראשון שכחבתי דרבנן נמי בההיא דחול משום תרי טעמי אסרי לה. אמר עולא הלכה כאנשי טבריא. פירוש: דקסבר עולא דלא אסרו הטמנה מבעוד יום בתולדת חמה, שלא אסרו אלא במטמין בשבת עצמה, ומה שאסרו להם חכמים לא משום הטמנה אסרו אלא מפני שהוחמו בשבת בחמי חמה, ולאו אסיפא קאי אלא ארישא קאי, ורבי יוסי לא מודה להו בהא ורבנן הוא דמייתו לה. והכין משמע בירושלמי (דפרקין ה"ג) דגרסינן החם: חמן אמרין חמה מותרת חמלדות חמה אסורין ורבנן דהכא אמרין בין חמה בין תולדת חמה מותרת, מתניתא פליגא על רבנן דהכא לא יטמיננה בחול ובאבק דרכים וכוי כדאיתא התם עד על דעתיהון דרבנין מתמן מעשה שעשו אנשי טבריא סלקא על דעתיהון דרבנין דהכא לא סלקת מתניתא כמעשה שעשו אנשי טבריא, כלומר: לא עלתה הלכה

כמעשה שעשו אנשי טבריא. ועוד יש לומר עולא כרב יוסף סבירא ליה דרבי יוסי אפילו בשבת עצמה לא אסר אלא משום שמא יויז עפר ממקומו, הא לאו הכי הטמנה גופה בתולדות חמה מותרת, וסבירא ליה לדידיה דהלכתא כרבי יוסי, אבל רבנן אסרו משום תולדות חמה ועוד משום הטמנה ואפילו במטמין

בהן יום, אבל לעולם האי מעשה דאנשי טבריא רבנן הוא דמייתו לה ולא הודה בו רבי יוסי. אמר ליה רב נחמן כבר תברינהו רבון לסילונייהו. ומדשתיק ליה עולא לרב נחמן ולא אהדר ליה שמע מינה קבלה מיניה, והלכך הלכתא כרבנן, והכין פסק ר"ח והרב אלפסי ושאר הגאונים ז"ל. ועוד דהוו להו רב חסדא ורב נחמן תרי לגבי עולא, וקיימא לן כרבים. וכן הסכימו לדעתם מורי הרב ז"ל והרמב"ן ז"ל.

ועוד כתב הרב מורי ז"ל, דרב נחמן דאמר ליה לעולא כבר תברינהו רבנן לסילונייהו לא שמעינן ליה דפליג אדרבי יוסי, דהא איכא למימר בהבאת סילון של צונן בתוך אמה של חמין דוקא קא אסרינן משום דדמיא להטמנה וכרבה דאמר גזירה שמא יטמין ברמץ, ואפילו הכי הלכה כרבנן דאסרי לבשל בתולדת חמה, דאמר רבינא לקמן (שבת מ, ב) המבשל בחמי טבריא חייב, ואסיקנא מאי חייב דקאמר מכת מרדות מדרבנן, וכיון דאין בהם משום בשול מן התורה שמעינן מינה דתולדות חמה נינהו ואפילו הכי אסור לבשל בהן מדרבנן. וקימא לן כרבה דאמר גזירה שמא יטמין ברמץ, הלכך אסור להטמין קיתון של צונן באמבטי של חמי טבריא מע"ש אע"ג דתולדות חמה נינהו, אבל להניח על גביו בלא

הטמנה מערב שבת מותר ובשבת אסור. ע"כ.

אילימא רחיצת כל גופו אלא המין שהוחמו בשבת וכוי והתניא המין שהוחמו מערב שבת וכוי.

איכא למידק למה ליה לאקשויי מברייתא ומדיוקא דהא הוחמו מערב שבת מותרין, לידוק ממתניתין

גופה דקתני אסורין ברחיצה ובשתיה, דאלמא אסורין בכל הנאה ליומן ואפילו לרחוץ בהן מקצת גופו

ואין צריך לומר כל גופו. ויש לי לומר דניחא ליה לאתויי מרחיצה ממש. ואם תאמר ליוזק כולה מילתא

מסיפא דקתני ביום טוב כחמין שהוחמו ביום טוב, ובמאי, אילימא רחיצת כל גופו, הא הוחמו מערב

יום טוב שרי, והתניא לקמן (שבת מ, א) מרחץ שפקקו נקביו מערב יום טוב למחר וכנס ומזיע ויוצא

ומשתטף בבית החיצון דאלמא משמע דבבית הפנימי לא, אלא פניו ידיו ורגליו, לימא תנן סתמא כבית

שמאי. ותירצו בחוסי דניהא ליה למידק מרישא כל מאי דמצי למידק מינה. הא ד**תון בית שמאי אומרים לא יחם אדם המין לרגליו אלא אם כן ראויין לשתיה.** שהוחמו לשתות קאמר, אבל אם הוחמו לרחיצה בלבד אסורין. ותדע לך, דהא בעינן לאוקומה מתניתין כבית שמאי ואילו במתניתין תנן ביום טוב כחמין שהוחמו ביום טוב ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה, אלמא ראוין לשתיה אלא כיון שהוחמו לדעת רחיצה אסורין. ועוד דבית שמאי לית להו מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך (ביצה יב, א-ב) וכל שכן דלית להו הואיל. אלא הכי קאמר אלא אם כן

ראוין לשתיה, וראויין דהכא פירושו מוכנין. ובית הלל מתירין. משמע דאפילו בית הלל לא שרו אלא לרגליו כלומר: למקצת גופו, אבל לרחוץ

בהן כל גופו אטור, והכין נמי מוכחא כולה שמעחין דהכא.

ואיכא למידק, דהא ודאי מדשרו בית הלל להחם לרגליו מטבר סברי דהנאת הגוף הרי הוא כאוכל
נפש ובכלל אשר יאכל לכל נפש (שמות יב, מז) הוא, ומהאי טעמא נמי הוא דשרו (ביצה כא, ב)
מדורה להתחמם כוגדה מפני שהיא שוה לכל נפש וכל הנאה השוה לכל נפש הרי היא בכלל אשר
יאכל לכל נפש כדאיתא בריש פרק קמא (דביצה) [דכתובות ז, א], וזיעה נמי דבר תורה מותרת
קודם גזירה כדאיתא בהדיא במסכת ביצה בפרק המביא (לב, א) וכדאיתא נמי לקמן בסמוך (שבת
מ, א), אלא שגזרו עליה מפני הבלנין שהיו מהמין ביומן והיו אומרים מערב שבת הוחמו וגזרו
עליהן אפילו להזיע כדאיתא בסמוך, וכיון שכן ליכא איסורא דאורייתא כלל ברחיצת כל הגוף
וכל שכן בזיעה, אם כן מפני מה אסרוה ביום טוב דהא ליכא גזירה כלל דמאי איסורא אתי מינה. ואם
והאמר גזירה משום שבת, הא ליתא דליכא למיגור כלל יום טוב אטו שבת בדברים של אוכל נפש.

ויש מפרשים, דכיון דאיכא ביום טוב נמי איסור במדיח וסך קרקע (לקמן שבת מ, ב) ואי נמי משום סחיטת אלונטית (לקמן שבת קמז, א) עשו יום טוב כשבת. ואינו מחוור בעיני כלל, דאי משום הא נגזור

אפילו בחמי טבריא, שהגזירה ההיא שוה היא בחמי טבריא כמו בחמי האור.

אבל בתוסי אמרו דרהיצת כל הגוף אסורה דבר תורה דאינה צורך כל נפש, אלא דומיא דמוגמר שנאסר מן הטעם הזה בפרק קמא דכתובות (שם), אבל רחיצת פניו ידיו ורגליו הוי צורך כל נפש, וכן הזיעה שוה לכל נפש דמשום רפואה היא, וכיון דרחיצת כל הגוף אסורה דבר תורה משום לתא דידה אסרו את הזיעה. והביאו ראיה מן הירושלמי (דפרקין ה"ג) דבעי התם מותר לשתות ואסור לרחוץ, ומתרץ משום דכתיב אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם, והתם בירושלמי התירו רחיצת כל גופו אבר אבר.

ולפי דברי רבותינו הצרפתים ז"ל נצטרך לומר, דרחיצת כל גופו בפעם אחת מפני שאינה שוה לכל נפש אסורה דבר תורה, אבל רחיצת כל גופו אבר אבר מותר דבר תורה, משום דכיון דרחיצת אבר אחד צורך כל נפש ומותר לא חלקנו באברים שנאמר רגליו בלבד מותר אבל זרועו או שוקו אסור, וכיון שכן נמצא בשעה שהוא רוחץ אבר זה בהיתר הוא רוחץ וכשחוזר ורוחץ את השני גם הוא בהיתר הוא רוחץ, אלא שאסור מדרבנן. והיינו דלקמן בסמוך (שבת מ, א) משמע בברייתא דרחיצת כל גופו אבר אבר אינה אסורה אלא מדבריהם, מדקתני ואין צריך לומר חמין שהוחמו ביום טוב, כלומר: דאסורין בהחוום בל הנום נומקל אבר אבר העלמע אחומו ביום מיבי כלומר: דאסורין

ברחיצת כל הגוף ואפילו אבר אבר, דאלמא משמע דאסור מדרבנן קאמר ברישא.

לא ישתטף אדם כל גופו בין בחמין בין בצונן דברי רבי מאיר וכדי. שמועה זו כולה נתחבטו בה הראשונים ורבו פירושיה. והנכון שנאמר, כי חמין אלו שנחלקו עליהם בברייתא הם שהוחמו מערב שבת. וכן נראה לי לדקדק מן התוספתא (פ"ד ה"ג) ששנו שם כברייתא זו ושם מצאתי סיפא דברייתא וו: אמר רבי יהודה מעשה בביתוס בן זונין שהיו ממלאין לו דלי של צונן מערב שבת ונותנין עליו בשבת כדי שיקרה אלמא חמין שאסר רבי יהודה היינו אפילו הוחמו מערב שבת. והכי פירושה: דרבי מאיר דאסר בין בחמין בין בצונן משום דאית ליה גזירת מרחצאות אפילו בצונן, לפי שדרכן של רוחצין להשתטף בצונן אחר החיצה, וכדאמרינן לקמן (שבת מא, א) רחץ בחמין ולא נשתטף בצונן דומה לברזל להשתטף בצונן אחר החיצה, וכדאמרינן לקמן (שבת מא, א) רחץ בחמין ולא נשתטף בצונן דומה לברזל עהענים הדרבה פעמים אדם נותן עליו צונן כדי להקר, ורבי שמעון לית ליה גזירת מרחצאות כלל לא, משום דהרבה פעמים אדם נותן עליו צונן כדי להקר, ורבי שמעון לית ליה גזירת מרחצאות כלל בצונן החמין שהוחמו מערב שבת, ומתניתין רבי שמעון היא, ואסורין באבה דקתני לא רחיצה ממש אלא שינוף, וחמין שהוחמו מערב שבת למחר רוחץ בהן פניו ידיו ורגליו אבל לא כל גופו ההיא ברחיצה ממש שינון וחין שלון שלון שלוחמי מערב שבת למחר רוחץ בהן פניו ידיו ורגליו אבל לא כל גופו ההיא ברחיצה ממש

ודברי הכל, ואם תמצי לומר בשטיפה רבי מאיר ורבי יהודה היא ודלא כרבי שמעון. הכי גרסינן: **אמר רב חסדא מחלוקת בכלי אבל בקרקע דברי הכל מותר.** וכן היא ברוב הספרים, וכן היא גירסתן של גאונים ז"ל. והכי פירושא: מחלוקת בנוטל בכלי ונותן על גביו, לפי שדרכן של רוחצין בכך לאחר שהזיעו נותנין עליהם מים חמין בכלי, וכדמוכח בברייתא דמרחץ שפקקו נקביו (כ)דמייתינן

בסמרך (מ, א), אבל בקרקע אין דרך הרוחצין להשתטף במים הנתונין בקרקע. **והא מעשה שעשו אנשי טבריא בקרקע הוה.** כלומר: שהיו אותן מי הסילון נגרין בעומק שבקרקע, ואפילו הכי אסרו הכמים להשתטף בהם בשבת.

ואם תאמר מאי קושיא ההיא בחמין שהוחמו בשבת אבל הוחמו מערב שבת מותרין. לא היא, דהכא קא מקשה הכי, והא מעשה שעשו אנשי טבריא ואסרו להם חכמים מפני שהוחמו בשבת ואוקימנא כרבי שמעון, והוחמו מערב שבת לרבי מאיר ורבי יהודה הויא כהוחמו בשבת לרבי שמעון, והלכך כדרך שאסרו לרבי שמעון בשבת ואפילו בקרקע הכי נמי לרבי מאיר ורבי יהודה אפילו כשהוחמו מערב שבת. ואם תאמר ליהדר ולימא מתניתין בקרקע וככולי עלמא. יש לומר דאמאי דאוקימנא לה כרבי שמעון סמיך ולא בעינן דליפלוג רב חסדא אמאי דאמר רב איקא. ועוד דמקצת ספרים יש דגרסי רב איקא אמר רב, ולא פליג רב חסדא עליה דרביה, ולפיכך ניחא לן טפי לאפוכה לדרב חסדא ואמר מחלוקת בקרקע אבל בכלי דברי הכל אסור.

राव द

דאי מכללא הני מילי במתניתין אבל בברייתא לא. איכא למידק מי קאמר במענתינו כל מקום קאמר, וכדאמרינן בכתובות בפרק שני דייני גזירות (כתובות קט, א) גבי כל מקום שאמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון הלכה כמותו, ואבעיא להו התם במתניתין או אפילו בברייתא, ואהדרינן מי קאמר במענתינו כל מקום קאמר, וכן במנחות פרק הקומץ רבה (מנחות לא, א-ב) אמר רב אשי אמר לי מר ווטרא קשי בה רב חניגא מסורא פשיטא מי קאמר במענתינו כל מקום קאמר. ויש לומר דהכא הכי קאמר: דלמא אמר רבי יוחנן בפירוש במשנתינו, דלא שמיע ליה לרב יוסף מימרא בלישנא דוקא, ואהדר ליה אנא בפירוש שמיע לי.

וכיון דלא איפסיקא להו מימרא היכי אחמר אי במשנחינו או בכל מקום, לא עבדינן עובדא כדברי המכריע בברייתא. וכן פסקו הגאונים ז"ל. וכן כתב הרב אלפסי ז"ל בפרק קמא דקידושין (כד, ב).

ואם תאמר היכי פסק רבי יוחנן כרבי יהודה, והא אוקימנא מחניתין כרבי שמעון, ואיהו קאמר (לקמן עבח מו, א) הלכה כסחם מענה. ואף על גב דאמרינן בעלמא (יבמוח טז, ב ועיינ) אמראי נינהו אליבא דרבי יוחנן, מכל מקום לא שתיק גמרא בשום מקום דלא ליקשי לה אלא מקשה לה ומפרק לה אמוראי נינהו. ויש לומר דרבי יוחנן סתמא אחרינא אשכח, דחנן לקמן בפרק חבית (שבת קמז, א) הרוחץ במי מערה ובמי טבריא מסחפג אפילו בעשר אלונטיות ולא יביאם בידו, ורבי יוחנן (שם עמוד ב) מתני לה להא כבן חכינאי, ודייקינן עלה בגמרא (בעייא) קתני מי מערה דומיא דמי טבריא, מה מי טבריא לה להא כבן חכינאי, ודייקינן עלה בגמרא (בעייא) קתני מי מערה דומיא דמי טבריא, מה מי טבריא שמעון אף מי מערה בחמין, הרוחץ דיעבד אין לכתחילה לא, מכלל דלהשתטף אפילו לכתחילה, מני רבי שמעון היא, וכיון דההיא אתיא כרבי שמעון ותני לה כבן חכינאי הוה ליה מתניתין דהכא סתם ואחר כך מחלוקת, ואין הלכה כסתם. וזה דחוק בעיני, דאף על פי ששנה אותה בן חכינאי, מכל מקום אין מחלוקת שנויה בפירוש באותה משנה, והיאך נעשה זה כסתם ואחר כך מחליקת.

אבל בתוס' תירצו דכיון דאיכא מחלוקת בברייתא ואיכא הכרעה במקום מחלוקת דברייתא, ובהכרעה לא אמר רבי יוחנן שתהא הלכה כסתם משנה. וזה נכון. ומכל מקום מפני שהוא אומר בעלמא הלכה כסתם משנה הוצרך לפסוק כאן בפירוש הלכה כרבי יהודה, ולא סמך על מה שכבר אמר הלכה כדברי

המכריע ואף על פי שרבי יהודה מכריע כאן. **ואין צריך לומר חמין שהוחמו ביום טוב.** מדתני ואין צריך לומר חמין שהוחמו ביום טוב ולא תני והוא הדין לחמין שהוחמו מערב יום טוב, שמעינן מינה דדוקא הוחמו ביום טוב אבל הוחמו מערב יום טוב רוחץ בהם כל גופו אבר אבר. והרב אלפסי ז"ל התיר בשם גאון לרחוץ בהן כל גופו, וכמו שכחב במסכת ביצה (כא, ב) גבי מתניתין דלא יחם אדם חמין לרגליו. ואף הרמב"ן ז"ל נראה שהסכים לדבריו. ונראה לפי דבריהם, כי מה שפסק רבי יוחנן הלכה יהודה דברייתא בשבת בלבד היא שנויה ולא איום

למוצאי שבת רוחץ בו מיד. הוא הדין דהוה מצי למיחני למחר נכנס ומזיע כדרך ששנו ביום טוב, דגזירת שבת רוחץ בו מיד. הוא הזין דהוה מצי למיחני למחר נכנס ומזיע כדרך ששנו ביום טוב, בגזירת שבת ויום טוב בבת אחת הוה וגזירה חדא הויא וברייתא זו קודם שגזרו על הזיעה נשנית מדקתני מרחץ שפקקו נקביו מערב יום טוב למחר נכנס ומזיע. וחדע לך דחדא גזירה הואי, מדתניא בהא ברייתא משרבו עוברי עבירה התחילו לאסור, ואמרינן מאי עוברי עבירה ומייתו הא דרבי יהושע בן לוי בתחילה היו רוחצין בחמין שהוחמו מערב שבת ואע"ג דהא ברייתא דידן איירי ביו"ט כדקא אמרינן מעשה במרחץ היו רוחצין בחמין שהוחמו מערב שבת ואע"ג דהא ברייתא דידן איירי ביו"ט כדקא אמרינן מעשה במרחץ בבני ברק שפקקו נקביו מערב יו"ט, אלמא שבת ויו"ט נגזרו כאחר, אלא משו"ה לא קתני בברייתא גבי שבת למחר נכנס ומזיע כדקתני ביום טוב, משום דאין דרך להזיע בלא שיטוף חמין לבסוף ובשבת אסור להכי נקט לה ביום טוב ולא בשבת, ואי נמי להכי תני הכין ביום טוב לאשמועינן דאפילו ביום טוב דוקא

זיעה אבל לא רחיצה לפי שכבר גזרו על הרחיצה. והא דקתני **ומשתטף בבית החיצון.** כתב מורי הרב ז"ל דבצונן קאמר, אבל לא בחמין ואע"פ שהוחמו מערב יום טוב. והביא ראיה מן התוספתא דתניא התם בהדיא (פ"ד ה"ב): מרחץ שסתמו נקביו מערב יום טוב נכנס ביום טוב ומזיע ויוצא ורוחץ בצונן, אמר רבי יהודה מעשה במרחץ של בני ברק וכרי

עד ויוצאין ורוחצין בצונן אלא שהיו חמין שלה מחופין בנסרים. ומשום הכי דקדקו שהיו חמין שלה מחופין בנסרים, גזירה שלא יאמרו בחמין רחצו. ומה שהצריכו לפקוק נקבים מערב יום טוב אף על פי שלא היה משחמף כלל בחמין ואף על פי שלא גזרו עדיין על הזיעה, לפי שלא יבא לרחוץ בהן דכיון שמתחממין והולכין ביום טוב או בשבת יטעו לרחוץ בהם ולפיכך הצריכו לפקק את נקביו, הא לא פקק

אינו נכנס כלל אפילו להזיע בלבד.

התחילו הבלנין להחם המין בשבת. תמיהא לי והלא לא נחשדו ישראל על השבחות, וכדתניא (גיטין נד, א) נחשדו ישראל על השביעית ולא נחשדו על השבחות. ומצאתי בירושלמי (דפרקין ה"ג) שלא היו מחממין בשבת אלא שלא היו פוקקין נקבים מבערב וממלאין עצים מבערב, ובלשון הזה שנו אותה שם: בראשונה היו סותמין את החמין מערב שבת ונכנסין ורוחצין בשבת, ונחשדו להיות ממלאין אותו עצים והיא דולקת והולכת בשבת, אסרו להם רחיצה והתירו להם זיעה. אלא שעדיין קשה לי וכי מה איכפת להן אם היתה דולקת והולכת בשבת, והתניא (לעיל שבת יה, א) פותקין מים לגנה ערב שבת מחשיכה ומתמלאת והולכת כל השבת כולה. ויש לומר דכיון שנקביו פתוחין והוא דולק והולך בעודו בתני בתוכם ובתנה בתוכם ומתכל הודים הימה.

רוחץ בו ודאי אתי לחתויי, ולפיכך אסרו בדולק בשבת והתירו בפוקק, וחזרו ואסרו. הא ד**תנו רבנן מתחמם אדם כנגד המדורה וכוי ובלבד שלא ישתטף בצונן ויתחמם כנגד המדורה.** פירש ר"ת ז"ל: מפני שנראה כמפשיר מים שעליו. וסייעה מדגרסינן בירושלמי (דפרקין ה"ד) יורד אדם וטובל בצונן ועולה ומתחמם כנגד המדורה דברי רבי מאיר וחכמים אוסרין, יאות אמר רבי מאיר מה טעמון דרבנן, כההיא דאמר רבי זעירא בשם רב חייא מותר להפשיר במקום שהיד שולטת ואסור להפשיר במקום שאין היד שולטת.

ויש מקשים לפירוש זה דהפשרה עצמה מותרת היא, שהרי שנינו (לקמן שבת מא, א) אבל נותן לתוכו מים כדי להפשירן, ותניא נמי בסמוך לא בשביל שיחמו אלא כדי שתפיג צינתן, והפגת צינתן היינו הפשר כדמוכחא כולה שמעתין, ושמע מינה דהפשר מותר אפילו כנגד המדורה ממש. ומיהו אינו קשה כל כך דמתניתין וברייתא לא שרו אלא בהפשר דלא אפשר למיתי לידי בישול כגון מים מרובין ואי נמי כנגד המדורה במקום שאין היד סולדת בו, אבל בירושלמי פירשוה לההיא בהפשר שבמקום שהיד סולדת בו. ותדע לך דאם כן לותביה בירושלמי לההיא סברא ממתניתין דאטו מי לא ידעי לה למתניתין, ואי נמי פליגא ההיא אמתניתין לימא מתניתין פליגא על רבנן.

ויש מפרשים שאינו משום איסור עצמו של הפשר, אלא שנראה כרוחץ במים פושרין. ונכון הוא.

מביא אדם קיתון של מים ומניחו כנגד המדורה לא בשביל שיחמו אלא בשביל שתפיג צינתן.

פירש רש"י ז"ל: לא שיניחם שם עד שיחמו אלא שתפיג צינתן במקצת. ונראה מתוך פירושו שאפילו

כנגד המדורה ממש במקום הראוי לבשל מותר להפשיר, שלא אסרו אלא שלא יניחם כדי שיחמו כלומר:

שיחבשלו אבל כדי הפשר מותר בכל מקום. ובודאי שכן נראה מלשון כדי שיחמו וכדי שתפיג צינתן.

עיחבשלו אבל כדי הפשר מותר בכל מקום. ובודאי שכן נראה מלשון כדי שיחמו וכדי שתפיג צינתן.

מקום על אבי האשר רב יהודה אמר שמואל אחד שמן ואחד מים יד סולדת בו אסור אין יד סולדת בו מותר,

לא במקום שהיד סולדת ומקום שאין יד סולדת קאמר, אלא כשהניחן עד שתהא יד סולדת קאמר. ומכל

לא במקום שייד מולדת ומקום שאין יד סולדת קממר, אלא כשהניחן עד שתהא יד סולדת קאמר. ומכל

להחזיר בכירה שאינה גרופה וקטומה וכל שכן לתת לכתחילה ואפילו להפשיר, ולא התירו כאן אלא

כנגד המדורה בלבד.

וקשיא לי, דהא חנן (לקמן שבת מא, א) המיחם שפינהו לא יתן לחוכו צונן כדי שיחמו אבל נותן לחוכו או לתוך הכוס כדי להפשירן, ופירשה רב אדא בר מתנא המיחם שפינה ממנו מים לא יתן לחוכו מים מועטין כדי שיחמו אלא מים מרובין כדי להפשירן, ואם איתא דבכל מקום מותר להפשיר ובלבד שיזהר שלא יחם, אם כן אפילו מועטין יהא מותר ובלבד שלא יניחם שם כדי שיחמו. ואין מן הסברא לומר דמיחם שפינה ממנו מים אם נתן לחוכו מים מועטין מיד ישיבו המים חמין ואי אפשר להפשיר בו מים מועטין, דמי עדיף מאש. ושמא יפרש רש"י ז"ל, דכיון שדרכן לחת לתוך המיחם או לתוך הכוס לעמוד שם ומסחפקין מהן מעט מעט, חיישינן שאם יתן לתוכן מים מועטין שמא יתעכבו שם עד שיחמו, אבל

155

כנגד המדורה לא חיישינן דנגד המדורה פעמים שאדם מחמם שם פעמים שאדם מפשיר שם. ועוד יש לי לומר דאורחא דמלתא נקט, שדרך ליתן לתוכו פעמים להחם פעמים להפשיר, מועטין להחם מרובין להפשיר.

רעדיין קשה לי לפי גירסת הספרים והיא גירסתן של גאונים ז"ל, הא דאמרינן בסמוך במעשה דר' יצחק מינה שמן יש בו משום בישול, ושמע מינה כלי שני אינו מבשל, ושמע מינה הפשרו לא זהו בשולו, שמע מינה שמן יש בו משום בישול, ושמע מינה כלי שני אינו מבשל, ושמע מינה הפשרו לא זהו בשולו, אלמא אף על פי שהפשרו לא זהו בשולו להפשירו בכלי ראשון לא, מפני שלא החירו להפשיר במקום הראוי לבשל גזירה שמא יבשל. אבל רש"י ז"ל ורבותינו בעלי החוס' ז"ל גורסים: ושמע מינה הפשרו זהו בשולו, ולפי גירסתם אינו קשה עליו מה שהקשיחי. אבל מכל מקום אין גירסתם עולה יפה, דאם זהו בשולו, ולפי גירסתם אינו קשה עליו מה שהקשיחי. אבל מכל מקום אין גירסתם עולה יפה, דאם איתא מה לי ראשון מה לי שני כל מקום שהוא מחבשל אסור, דלא אמרו כלי ראשון וכלי שני אלא אותו בחמין מבשל וזה אינו מבשל. ותנינא (לקמן שבת קמה, ב) כל שבא בחמין מלפני השבת שורין אותו בחמין בשבת, הוץ מן המליח הישן וקוליס האספנין שהדחתן זהו גמר מלאכתן, אלמא כל שהוא מחבשל בין בכלי ראשון בין בכלי שני ואפילו בהדחה בעלמא חייב.

ושמא נאמר, דכיון דההיא דרבי בחמי טבריא הוה כדאיתא בסמוך ובחמי טבריא אפילו מבשל לגמרי אינו מדאורייתא, לא אסרו אלא בכלי ראשון דבעלמא מבשל, אבל כלי שני כיון דבעלמא אינו מבשל ואף כאן ליכא אלא הפשר דבעלמא אינו בישול אע"ג דלגבי שמן הפשרו זהו בישולו לא גזרו עליו בכלי שני.

ומכל מקום אינו מחוור, דאם כן האי מסקנא דאמרינן ושמע מינה תלח, פליגא אדרב יהודה אמר שמואל דאמר בשמן אין יד סולדת בו מותר, ואפילו כנגד המדורה, אלמא הפשרו לא זהו בשולו. ועוד דהיאך אפשר דשמעינן מינה הפשרו זהו בשולו, אדרבה נימא משום דסבירא ליה הפשרו לא זהו בשולו קאמר ליה דיכול ליחן בכלי שני דאי הפשרו זהו בשולו אף בכלי שני היה אוסר, וזה היה יותר פשוט וראוי לומר כדי שתהא חקנתן כעין דאורייתא, דכי היכי דבתולדות האור כל שהפשרו בשולו אסור בכלי שני

בשלו בחמי טבריה נמי שאסרו מדבריהם כן. והנכון שנאמר, שלא התירו להפשיר אלא במקום שאין היד סולדת בו, אבל במקום שהיד סולדת בו אסור אפילו להפשיר גזירה שמא יניח שם עד שיתבשל, ואפילו בכלי ראשון של חמי טבריא אסרו כן משום דכל מאי דתקון כעין דאורייתא תקון.

והכי איתא בירושלמי דגרסינן התם בריש פרקין דכירה: אמר רבי זעירא בשם רב יהודה מותר להפשיר במקום שהיד שולטת בו ואסור להפשיר במקום שאין היד שולטת בו, ואפילו במקום שאין היד שולטת

עד היכן, ר' יודה בן פזי ר' סימון בשם רבי יוסי בר חנינא עד כדי שהוא נותן ידו לתוכה והיא נכוית.

רכהא מיחרצא לן הא דאמרינן לקמן בריש פרק במה טומנין (שבת מה, א) רבה ור' זירא איקלעו לבי ריש גלותא, הזיוה לההוא עבדא דאנה כוזא דמיא אפומא דקומקמא, נזהיה רבא, אמר ליה ר' זירא מאי שנא ממיחם על גבי מיחם, אמר ליה התם אוקומי קא מוקים הכא אולודי קא מוליד, ודייקי בה רבוותא ו"ל היכי דמי, אי אנחיה לבשל מאי טעמא דר' זירא, מי לא ידע מתניתין דקתני אין נוחנין ביצה בצד המיחם בשביל שתתגלגל דתולדת האור לכולי עלמא אסור וחייב חטאת, ואי להפשיר מאי טעמא דרבה המיחם בשביל שתתגלגל דתולדת האור לכולי עלמא אסור וחייב חטאת, ואי להפשיר מאי טעמא דרבה והא קתני המיחם שפינהו וכו' אבל נותן הוא לתוכו או לתוך הכוס כדי להפשירן, וחניא הכא ממלא אדם והא קתני מים ונותן כנגד המיוחב אלא שתפיג צינתו, ותייץ בחוספתא פ"ד (ה"ה) ממלא אדם כוס של יין ונתן על מים ונותן כנגד המיורה. ועוד תניא בהדיא בתוספתא פ"ד (ה"ה) ממלא אדם כוס של יין ונתן על מים ונתן כנגד המיורה. ועוד תניא בהדיא בתוספתא פ"ד (ה"ה) ממלא אדם כוס של יין ונתן על פי מיחם לא שיחם אלא שתפיג צינתו, וחירץ רבור יצחק בר' שמואיך היות בעל התוס' ורבה סבר דהתם הוא דשרי מפני שכר הוחמו ואינו יכול אלא להעמיד חומן, אבל הכא שהן ראוין להחבשל אפילו להפשיר אסור דכל שהוא מוליד חום כלומר: שמתחיל בו

בשול במקום הראוי לבשל אסור גזירה שמא יבשל, ואף על פי שיש בזה תירוצים אחרים כמו שנכתוב שם בס"ד.

ומכל מקום מסחברא דאינו אסור כנגד המדורה ולא בכלי ראשון אלא צונן שלא נחבשל וגזירה הפשר אטו בשול, אבל צונן שנחבשל אפילו בכלי ראשון או כנגד המדורה ואפילו במקום שהיד סולדת בו מוחר, והוא שלא יתן על גבי האש או על גבי כירה ממש. וחדע לך, דהא חנינא (לעיל שבת לט, א) כל שבא בחמין מלפני השבת שורין אותו בחמין בשבת, כלומר: אפילו בכלי ראשון, ואעייג דתולדת האור כאור והמבשל בה חייב חטאת כמבשל על האש ממש.

ואע"ג שאסרו להחזיר על גבי כירה שאינה גרופה וליתן לכתחילה אפילו בגרופה וקטומה ואפילו דבר חם ומבושל לגמרי, החם היינו טעמא משום דמחזי כמבשל לפי שדרך בשול בכך, אבל כנגד המדורה או בכלי ראשון שאין דרכם של בני אדם לבשל כן רוב הפעמים אינו נראה כמבשל אלא כמפיג צינה. והלכך כל היכא דאיכא למיגזר באותו דבר ממש משום בשול, כמים או שמן שלא נחבשלו וכיוצא בהן אסור גזירה שמא ישהה ויבא לידי בשול, אבל מה שנחבשל לא גזרינן שמא יבא לבשל בעלמא.

ופינה ממיחם למיחם דסלקא לן בתיקו לעיל (שבת לה, ב), ההיא במחזיר מיחם שני על גבי כירה היא ובמקום שהיה מיחם ראשון נתון.

ולא עוד אלא אפילו חבשיל שלא נחבשל כלל אם הוא דבר קשה להחבשל, כגון בשר וכיו"ב שאינו מחבשל בכלי ראשון ולא כנגד המדורה, אפילו במקום שהיד סולדת בו מותר.

הכלי שמוטל עליה רחב שלא יגע בה שאין זו הטמנה כנ"ל: שלא תתלכלך בעפרורית שרי שאין זה כמטמין להחם אלא שומר וכנותן כסוי על גבי קדרה וכ"ש אם דבר חם כמטמין את הצונן על גבי מיחם אסור ומכל מקום להטיל עליה כלי לשמרה מן העכברים או וכמו שפירש שם מורי הרב רבינו יונה ז"ל ונראין דבריו דכל שהוא מוליד חום בדרך הממנה על גבי והיינו כרבא דנזהיה לההוא גברא דמנח כוזא דמיא אפומא דקומקמתא כדאיתא בריש פרק במה טומנין נותנו על גבי דבר חם ומטמין אפילו בדבר שאינו מוסיף ואפילו במה שהטמין בו המיחם מע"ש אסור. דבין לשמרו מן החום ולהעמידו בצנתו ובין להפיג צנתו קצת אפיי הכי על גבי מחם אסור דכיון שהוא גבי הטמנה ש"מ לא שנא הכי לא שנא הכי לעולם אסור. ואע"ג דקי"ל דמותר להטמין את הצונן ואפשר מצטמק ויפה לו ובין מצטמק ורע לו מדאפליגי בפרקין דהכא באלין מילי בענין שיהוי ולא אפליגו בהו שנא הגיע למאכל בן דרוסאי ולא שנא קודם שהגיע למאכל בן דרוסאי ולא שנא נחבשל כל צרכו ובין כל צרכו ואפילו בדבר שאינו מוסיף דפרקין דבמה טומנין ובמה אין טומנין בסתם תבשילין שנוי לא גבי מיחם ודאי מסחברא דאסור דהא נראין הדברים שאסור להטמין משחשכה אפילו חבשיל שנחבשל בצד המיחם או כנגד המדורה והרי אין כאן משום חשש בישול אבל להטמין תחת הבגדים הנתונים על חהא היד סולדת בו ואף ע"פ שהקדרה נתונה על גבי האש לפי שאין דרך בשול בכך ואינו אלא כנותן לתת על גבי קדרה בשבת תבשיל שנתבשל מע"ש כל צרכו כגון פנאדיש וכיוצא בהן כדי לחממן ואפילו לתוכו מים צונן בשביל שיחמו אלא נותן לתוכו או לתוך הכוס כדי להפשירן. ומכלל דברים אלו מותר הפשר. והפשר היינו כל שלא הגיע לבשולו וכדמוכה בכולה שמעתין. ועוד חנן המהם שפינהו לא יתן סולדת או בכלי ראשון מותר. וממה שאנו צריכין לדעת בכל מקום שאמרו כדי שתפיג צינתן היינו ש"מ שמן יש בו משום בשול דאלמא אם לא היה בו משום בישול אפילו כנגד מדורה במקום שהיד אין בו משום בישול ואמרינן נמי גבי עובדא דרבי דאמר לו לרבי יצחק בר אבדימי טול בכלי שני ותן צריכה בישולא כבשרא דתורא. ועוד מדאמרינן הכא שמן אף על גב שהיד סולדת בו מותר קסבר שמן שאנו אלא חבלין אבל מלח לא דאפילו בכלי ראשון לא בשלה והיינו דרב נחמן דאמר רב נחמן מילחא ובחמין שלא הוחמו כדי בישולן והראיה מדאמרינן לקמן בגמרא האלפס והקדרה שהעבירן מרותחין לא בין כנגד המדורה מותר ולא אמרו דסולדת אסור אלא במים ויין ושמן שהם (קשים) [קלים] להתבשל וכללא דמלחא כל מקום שאין בא שם לידי בשול וכל דבר שאין בו משום בשול בין בכלי ראשון

דהא מעשה דרבי לאחר גזרה הוה. כחוב בספר המאור איכא דקשיא ליה ההיא דגרסיי בפרק תפלת השחר פעם אחת התפלל רבי בע"ש וכוי ואוקימנא להזיע וקודם גזרה הכא נמי ממאי דבחמי טבריה ולאחר גזרה דלמא בחמי טבריה וקודם גזרה כי ההיא דהתם. ויש לומר אלו לא נכנס אלא להזיע לא היו נותנין לו פך שמן לסוך אלא ודאי לרחיצה ממש נכנס כההיא דאמרינן רחץ ולא סך מעיקרא דומה לנותן מים ע"ג חבית הלכך על כרחין בחמי טבריה ולאחר גזרה הוה מעשה ע"כ:

לאפרושי מאיסורא שאני. איכא למימר כמאן דלא צריך להכי ולא לימא ליה אין מדיחין ואין סכין לאפרושי מאיסורא שאני. איכא למימר כמאן דלא צריך להכי ולא לימא ליה אין מדיחין ואין סכין דליש אינא למימר משים דהוה מצי למימר כמאן דלא צריך להכי ולא לימא ליה אין מדיחין ואין סכין דלישון הוראה הוא וממילא שמעינן דלאפרושי מאיסורא שרי למימר אפילו בלשון הוראה וכן נמי שרי למימר אפילו בלשון הוראה וכן מיי בכלי מיים אמר ליה הכי והכי ואע"ג דממילא הוה הוראה כההיא דאמרינן מול בכלי שני וחן ולומר דבכלי ראשון אסור ובירושלמי התירו אפילו לשאול הלכות בית המרחץ בבית המרחץ דגרסינן החם שואלין הלכוי המרחץ בבית המרחץ והלכות בית הכסא בבית הכסא כהדא רשב"י על מסחי עם רבי מאיר אמר ליה מהו שנדיה אמר ליה אסור ולא כן שאל שמואל לרב מהו לענות אמן ליה אמר ליה אסור ולא כן שאל שמואל לרב מהו לענות אמן בבית המסום אמטוף אמר ליה אסור ואסי דבית המרחץ בבית המסום איא הלא לאפרושי מאיסורא ומעשה דר' מאיר נמי לאו הכי הוה כדמיתי לה בסמוך אלא ברקא' הכא בקש להדיח לו וכוי.

ト はな

מעלה ושל מטה בתבשילין ובחמין שבשבת וזו באה באמצע שהיא בחמין שהוחמו מערב שבת. והאלפס והקדרה שהעבירן מרותחין, שכל אלו כשמתבשלין בשבת, והיאך אפשר שכל המשניות של שעשו אנשי טבריא דאמרו להן חכמים כחמין שהוחמו בשבת, וכן המיחם שפינהו לא יתן לתוכו צונן, מתפשרין בשבת כביצה בצד המיחם ולא יפקיענה בסודרין ולא יטמיננה בחול ובאבק דרכים ומעשה וחמין שמעייש אבל מאותה משנה ולמטה לא דברו אלא בחמין וחבשילין המחבשלין או מתחממין או משנה זו קודם משנת אין נוחנין ביצה בצד המחם לפי שמראש הפרק ועד אותה משנה מיירי בחבשילין אם היתה גרופה ופתוחה מותר אבל לדידי קשיא לי אם לאסור מים שהוחמו בו מע"ש היה להם לסדר יסא ר' אחא אבא בר רב חנא בשם ר' יוחנן מפני שהיא מתחממת בכותליה רבנן דקסרין בשם רב חונא והוא מתירא שמא יתאכל דבקו והוא מוסיף מוי אנטיכי אע"פ שהיא גרופה אין שותין ממנה ר' חנינא ר' דר' הלל מפני שהרוח נכנסת לתוכו והגחלים בוערות א"ר יוסא בר' בון מפני שהוא עשוי פרקים פרקים שותין ממנו בשבת גרוף אין שאינו גרוף לא א"ר אשיאן מפני שהגחלים נוגעות בגופו א"ר חנינא בריה שאמרו בירושלמי באמת נראה שלאסור מים שהוחמו בו מע"ש אמרו מדגרסינן התם מוליאר הגרוף ונכנסי הרוח בתוכו ומבעיר את הגחלים בשבת זהו תורף פירושו של מורי הרב ז"ל ונכון הוא. וממה הטעם שאמרו בירושלמי מפני שהרוח נכנסת לתוכו והגחלים בוערות כלומר שהמוליאר פתוח מתחתיו אסרו אפילו המים שהוחמו בו בע"ש שמא יוסיף בו מים בשבת. ומה שאסרו מוליאר שאינו גרוף מן לא נחבשלו ולא הוחמו אלא הופשרו הרי זה מוחר ואינו אלא אסור כיון דלבטוף מתחממין בתוכן ולפיכן שעה הם מתחממין והולכין בחום האנטיכי עד שמתבשלין שם וזה לא ידע ויחשוב מאחר שבשעי נתינתר חומו הולך ומוסיף והלכך אף ע"פ שהמים הצוננין מתפשרין בתוך המים החמין שבתוכו לשעתן לאחר שרגילין היו לתת לתוכו מים תדיר ולהוסיף בו מים ומפני שהגחלים מתחתיו ואי נמי מפני שדופנו עב למיחני אין מוזגין ממנו אי נמי לא יחן לחוכו כדרך ששנו במיחם ופירש הוא ז"ל שאסרו האנטיכי מפני מועטין. ועוד דלא הוה ליה למיחני אין שותין ממנו דחמין שבתוכו מותרין הן ושותין מהן והוה ליה לחוכו מים מועטין כדי שיחמו אלא נותן הוא לחוכו מים מרובין כדי להפשירן ולא גורינן מרובין אטו ועוד היכי פסיק וחני אין שוחין יתן לחוכו מים מרובין דומיא דמיחם שפינהו דמפרשיי בגמי לא יתן הקשה עליהם והא חמין לתוך צונן בכל מקום מותר בין בכוס בין בספל בין באמבטי כדאיתא לקמן. קטומה אלא להכר שלא יבא לידי חתוי כן יש לי לתרץ לפי פירושם. אבל מורי הרב רבינו יונה ז"ל וא"כ עוד הוא מחמם ומוסיף חום והרי המים חמין וראוין לבשל כאלו לא גרוף ולא קטום ולא אמרו זה דוקא גרוף התירו אבל קטום לא לפי שהקטימה אינה אלא כל שהיא ואפילו קטמה והובערה שרי. שבאנטיכי חמין ביותר ואם בא למזוג מהן ביין בין בכלי ראשון בין בכלי שני נמצא מתבשל ולפי פירוש לפי שאין המוליאר הגרוף נמי חם הרבי והלכך כשמוזגין יין במימיו אין היין מחבשל בתוכן אבל מים למיחני הגרוף או הקטום. ופירשו בתוספות דהכי קתני מוליאר הגרוף שותין ממנו במזיגה ביין כלומר קטום גמי וכיון דבכלהו מחניי תני גרופה וקטומה עד שיגרוף או עד שיתן את האפר הכא גמי הוה ליה כירה ובשלה בשבת מותר בין בשוגג בין במזיד ומיירי בבשיל ולא בשיל. ועוד מאי שנא גרוף אפילו משום תוספת הבל קא אסרה מתניתין בשהיה תקשי לרבה ורב יוסף דאמרי לעיל שכח קדרה על גבי ממנה ולא פיי אי בשהחזיר אי נמי בששהא אי במזיד אי בשוכח דמשמע דבכל ענין אסור. ועוד דאי שאינו גרוף אין שוהין. ועוד הך מתניחין במאי מיחוקמא דהא סחמא קתני אע"פ שגרופה אין שוחין להחזיר תנן אבל לשהות משהין אע"פ שאינה גרופה ואינה קטומה דהא קתני הכא דדוקא גרוף אבל וגבבה ולחני ואם נתן אין אוכלין ממנו בשבת כדתני הכא ועוד לימא תהוי תיובתיה מהכא למאן דאמי ברמץ. ועוד אם מחמת תוספת הבל למה המתין לאיסור עד השתא לימא הכין גבי תנור שהסיקוהו בקש מקשו עלה בתוס' טובא חדא דאין להזכיר מוסיף הבל אלא גבי הטמנה שהיא אסורה גזירה שמא יטמין חום שלהם שלא יצטננו אבל אנטיכי אנ"פ שגרופה וקטומה אין שותין ממנה לפי שמוסיף הבל. וקא מתניי **מוליאר הגרוף שותין ממנו בשבת.** פירש רש"י ז"ל לפי שאינו מוסיף הבל אלא משמר ומקיים

ומשום הכי היה נראה לפרש דהכי קאמר: מוליאר הגרוף שותין ממנו בשבת, כלומר: אם נתן לתוכו

מים בשבח ונפשרו שוחין ממנו, אבל בשאינו גרוף לא ואפילו קטום, מפני שהגחלים נוגעות בגופו והוי ליה כנותן על גבי האש ממש ואסור אפילו בדיעבד ואע"פ שלא וחבשלו אלא שהופשרו, וכענין אותה דרבי יהודה דאסר אפילו בדיעבד ואפילו בשוכח חבשיל שנחבשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו, ואע"פ שאין כאן משום בשול וכדחניא בברייתא דלעיל בריש פרקין (שבח לה, א) ומשום גזירה, והכא נמי גורינן ואפילו בדיעבד. ואנטיכי אע"פ שגרופה וקטומה אין שותין ממנה כלל, לפי שאנטיכי מתוך מהוא חם ביותר מפני שנחושתו מחממתו לעולם אי אפשר להפשיר בו ואפילו נתן לתוכו מים מרובים ברי מילואו, וכאותה ששנינו בברייתא לקמן בסמוך (שבת מב, א) אבל באמבטי המין לתוך צונן אבל לא צונן לתוך חמין, דמחוך שהוא חם ביותר אי אפשר לתת לתוכו מים כל כך שיחפשרו בתוכו אלא לעולם יבואו לידי המום. ובדין הוא דליחני הכא מוליאר הגרוף נוחנין לתוכו מים כדי להפשירן כדתני לעולם יבואו לידי המום עפינהו, אלא משום דסליק ממעשה שעשו אנשי טבריא שאמרו להם הכמים בשבת כחמין גבי מיחם שפינהו, אלא משום דסליק ממעשה שנישו אנשי טבריא שאמרו להם הכמים בשבת כחמין בשתיה, תנא הכא נמי שותין ואין שותין. כך נראה לי. אלא שאין נראה כן מן הירושלמי וכמו שכחבתי למעלה.

ריש לפרש פירוש הירושלמי כך, מוליאר הגרוף שותין ממנו בשבת, הא אינו גרוף לא, ואמאי לא יהא כמשהה על גבי כירה שאינה גרופה, ופירש ר' אשיאן מפני שהגחלים נוגעות בגופו, ולא החירו כירה שאינה גרופה ואפילו למאן דאמר להחזיר תנן אלא כשאין גחלים נוגעות בגופה של קדירה הא נוגעות לא מפני שהוא כטומן ואסור משום טומן בדבר המוסיף הבל. ומה שהחירו לסמוך לכירה שאינה גרופה וקטומה וכדחניא לעיל (שבת לז, א), התם הוא דמפסיק כלי אבל הכא שהגחלים נוגעות ממש בגופו של כלי שהמים בחוכו הרי זה כהטמנה, וכענין שכחבנו למעלה (לו, ב ד"ה עד) בשם רב האי ז"ל ור"ח ז"ל. ור' חנינא פירש מפני שהרוח נכנסת לחוכו והגחלים בוערות, כלומר: שכיון שהרוח נופח באש והולך ומחבער בשבת הרי זה כמבעיר כירה תחת קדירה, וגורינן דלמא אתי איהו גופיה לחתויי ואפילו בקטומה. ושמא ר' חנינא חולק הוא על מה שפירש ר' אשיאן, ולומר שאין משום הטמנה במה שהגחלים בוגעות מצדו ולא מתחתיו ולא מכל צדדיו. ורבי יוסי בר' אבין פירש מפני שהוא עשוי פרקים פרקים והוא מתירא שמא יתאכל דבקו והוא מוסיף מוי, ולפיכך גורו ואסרו עליו אפילו אותן שהוחמו מערב שבת כדי שלא יבא להשהות בו ויבא לידי בשול.

ומכל מקום אנו למדין מן הירושלמי, דאין משהין בכירה חלולה שהרוח נכנסת בחוכה, ואם עבר ושהה אסור, מפני שהוא נראה כמבעיר ממש תחת קהירה וגזירה שמא יחתה בגחלים ואפילו בכירה קטומה. ואם כן כירות הללו שלנו שהן פתוחות מתחת ונוקבין אותן בקרקעיתן כדי שתהא הרוח מנשבת בהן ואם כן כירות הללו שלנו שהן פתוחות מתחת ונוקבין אותן בקרקעיתן כדי שתהא הרוח מנשבת בהן ותבער בגחלים, אסור לשהות בהם ואפילו בקטומה. ושמא לא אמרו אלא במוליאר מפני שהוא חלול ממש והרוח נכנסת בו וגחלים בוערים ממנו, הא בכירה שלנו אין הבערת הרוח ניכרת בהן כל כך ולא גורינן. ואי נמי איכא למימר דר' אשיאן ורבי יוסי בר' בון לא הודו לו ולא גזרו בהכין. וכל הני מילי מדרבנן נינהו והלכה כדברי המיקל, ופוק חזי מאי עמא דבר, וכאותה שאמרו בירושלמי (פאה פ"ז ה"ה) כל הלכה שהיא רופפת בירך ואין אתה יודע מה טיבה פוק חזי מאי צבורא נהיג ונהג כן.

גמרא: הא קא מצרף הא מני ר' שמעון היא וכרי. ואם האמר לימא ליה כשלא הגיע לצירוף וכולי עלמא, וכדמשני ביומא (לד, ב) גבי עששיות של ברזל מטילין לו. ונראה לי משום דמתניתין סתמא קתני המיחם שפינהו. ועוד דאם איתא, כי מפליג בין להחם בין להפשיר ליפלוג וליתני בדידה, במה דברים אמורים בשלא הגיע לצירוף אבל הגיע לצירוף לעולם אסור. ועוד דניחא ליה לאוקומה כרבי שמעון דהלכתא כוותיה, אבל ההיא דיומא על כרחין אוקמה בשלא הגיע לצירוף משום דרבי יהודה תני לה.

ואם תאמר היכי מוקמינן לה כרבי שמעון, והא אביי ורבא דאמרי תרוייהו (לקמן שבת עה, א וש"נ) מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימוח. תירץ הראב"ד ז"ל, דהא דרב אדא וכן נמי ההיא דאביי בסמוך דאמר אבל פינה ממנו מים לא יתן לחוכו מים כל עיקר מפני שהוא מצרף דהא מני רבי יהודה היא, היינו

מקמי דשמעוה מרבא, הא לבתר דשמעוה מרבא דאמר מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות סברוה, ומתניתין על כרחין בשלא פינה ממנו מים אבל פינה ממנו מים אפילו לרבי שמעון אסור. ומפורש הוא בפרק רבי אליעזר דמילה (לקמן שבת קלג, א) בשמעתא דמילה דוחה את הצרעת, דמעיקרא הוה סבירא ליה לאביי דרבי שמעון אפילו בפסיק רישיה ולא ימות שרי עד דשמעה מרבא וסברה.

ואינו מחוור, דאם איתא הוה ליה לאקשויי הכא והא אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות כדמקשה בעלמא (כגון לקמן שבת עה, א). ועוד אם כן ליתא אפילו לדשמואל דאמר אפילו שיעור לצרף, ולא כן דעת הגאונים ז"ל אלא בין פינה ממנו מים בין שלא פינה ממנו מים נותן לתוכו כדי לצרף ואינו חושש, וכן פסק ר"ח ורבנו האי גאון ז"ל.

אלא יש לומר דמיחם לאו פסיק רישיה ולא ימות הוא, דאפשר דלא הגיע לצירוף, מפני שהמים שבתוכו מונעין אותו להתחמם ולבא לידי צירוף. ואע"ג דקא מקשה להדיא והלא מצרף, לאו למימרא שמצרף

בודאי אלא ה"ק והא שייך ביה צירוף והלכך איכא למיחש שמא יצרף. כך תירצו בחוסי. מתקיף לה אביי מידי מיחם שפינה ממנו מים קתני, שפינהו קתני. ואם האמר והא כחיב (ישעיה נז, יד) פנו דרך, וכחיב (ויקרא יד, לו) ופנו את הבית פניתי (את) הבית (בראשית כד, לא), וכן רבים. יש לומר לשון תורה לחוד ולשון הכמים לחוד, וכדאמרינן (עירובין כ, ב) המפנה הפציו מזוית לזוית, וכן רבים. ואע"ג דאמרינן (כתובות עז, ב) פנו מקום לבר ליואי והמפנה את האוצר (ראה לקמן שבת קכו, ב), אפ"ה הוה ליה למיתני שפינה ממנו מים כי היכי דלא ניטעי בה, כיון דנפקא מינה לרבי שמעון

ומרחם שפינה ממנו מים לא יתן לתוכו מים כל עיקר מפני שהוא מצרף ורי יהודה היא. ואם תאמר והא אמר אביי (לעיל שבת כב, א) כל מילי דמר עביד כרב בר מהני תלת, וחדא מינייהו גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכיין לעשות חריץ, ומסתמא אביי כרביה סבירא ליה, אם כן היכי מוקי לה למתניתין כרבי יהודה. יש לומר דאביי ודאי כרבי שמעון סבירא ליה, אלא דמתניתין קשיתיה מדקתני המיחם שפינה ולא קתני המיחם שפינה ממנו מים, אלמא כשפינה ממנו מים אסור וכרבי יהודה, ומיהו איהו לאו כי הא מתניתין סבירא ליה אלא כרבי שמעון.

והיינו דאצטריך אביי למימר אבל פינה ממנו מים לא יתן לתוכו מים כל עיקר, דאי משום דאתא אביי למימר מדנפשיה דכדי צירוף אסור ומשום דרבי יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור, למה ליה למימר אבל פינה ממנו מים מצי לאשמעינן, ולימא הני מילי שיעור להפשיר אבל שיעור מענו מים, אפילו בלא פינה ממנו מים מצי לאשמעינן, ולימא הני מילי שיעור להפשיר אבל שיעור לצרף, כלומר: מרובין כל כך המים שיצטננו המים שבמיחם לגמרי ויצרפו את המיחם אסור וכרב דבסמוך. אלא דאביי לאו מדעתיה דנפשיה קאמר לה אלא טעמא הוא דקא מפרש, דמהאי טעמא תוא תנא פינה ולא תנא פינה ממנו מים, לאשמעינן דרבי יהודה היא ובפינה ממנו מים לא יתן לחוכו מים מרובין כדי לצרף, דלהפשירן דמתניתין דוקא, מום כל עיקר, והוא הדין לפינה שלא יתן לחוכו מים מרובין כדי לצון לגמרי מים שבתוך המיחם ולצרף את המיחם אסור וכרבי יהודה, ולא התיר אלא בשיעור בינוני שיהא בו שיעור להפשיר דוקא וכדרב.

ופלוגתא דרב ושמואל באוקימתא דאביי שייכא, דאילו לאוקימתא דרב אדא כל מה שהוא נותן יש בו כדי לצרף, דכיון שנותן מים צונן לאחר שפינה ממנו מים חמין בין מרובין בין מועטין מצרפין, וכדמשמע מדפריך בהדיא לרב אדא והלא מצרף ולא שני בשאין בהם כדי לצרף, וכן נמי מדאמר אביי אבל פינה ממנו מים לא יתן לתוכו מים כל עיקר מפני שהוא מצרף.

רשמואל דמפרש לה למחניתין כאביי ולא מפרש לה כרב אדא אע"ג דסבירא ליה כרבי שמעון, מהאי מעמא דאמרן הוא דלישנא דפינהו קשיתיה, ואלא מיהו סבירא ליה לשמואל דאע"ג דמחניתין פינהו קחני לאו בדוקא אלא הוא הדין לפינה ממנו מים, משום דלא קפיד חנא דמחניתין אלא שלא יתן כדי שיחמו הא כדי שיצטננו המים שהם במיחם שפיר דמי, ולא חנא כדי להפשירן אלא לאשמועינן דאפילו להפשיר שרי.

ואפשר דאביי גמי הכי סבירא ליה, אלא משום דשמעיה לרב אדא דאמר דמתניתין דוקא כרבי שמעון ומתניתין שפינה ממנו מים קחני, אמר איהו דאדרבה מתניתין פינהו קתני ואי איכא למידק טפי איכא למידק דכרבי יהודה אתיא דדוקא פינהו אבל פינה ממנו מים כלל וכלל לא, ואלא מיהו בין דדיקא מחניתין הכי או לא איהו כרבי שמעון סבירא ליה.

אמר רב לא שנו אלא שינור להפשיר. ואי קשיא לך דהיינו שיעור להפשיר והיינו שיעור לצרף, וכרמשמע לעיל מדאמר רב אדא אבל נותן לתוכו מים מרובין כדי להפשירן ואקשינן עלה והלא מצרף, אלמא כל שהן פושרין יש בהן כדי לצרף. לא היא, דכבר כחבנו דכל שהוא נותן לתוך המיחם שאין בו מים חמין יש בו צירוף בין שיחן בהן כדי להפשיר ואפילו אין בהם אלא כדי שיחמו, אבל בנותן לתוך מיחם שיש בו מים חמין לעולם אין המים חמין שבתוכו אותו להצטרף עד שיצטננו לגמרי, וטעמא שהמים הצוננין הם שמצרפין אבל לא הפושרין.

אבל רש"י ז"ל נראה שפירש שיטה זו בענין אחר, והוא ז"ל סבור דפלוגתא דרב ושמואל בדרב אדא שייכא, ושיעור לצרף היינו בשנותן לתוך המיחם מים מרובין כדי מילואו שיהא מלא על כל גדותיו, אבל כשאינו נותן כדי מילואו אינו מצרף. זכי אקשינן לעיל אדרב אדא והלא מצרף, אמים מרובין כדי להפשירן אקשינן, כלומר: דכיון דלא חלקת במים מרובין אלא אדרבא משמע דכל שהוא מרבה בשיעורן טפי עדיף ואפילו כדי מילואו של מיחם ואמאי והלא מצרף. זו היא שיטתו של רש"י ז"ל לפי מה שנראה מלשונו.

גחלת של מתכת אבל לא של עץ וכרי. ואסיקנא במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה, והאי מתכוין לכבות הוא אלא שהיא מלאכה שאינה צריכה לגופה. ואם תאמר אם כן אפילו גחלת של מתכת ליתסר. כבר פירש רש"י ז"ל דבההיא לא שייך כבוי דאורייתא אלא דרבנן, והיכא דאיכא נזקא דרבים לא גזרו על השבות.

ואם תאמר כיון דשמואל כרבי יהודה אמרה לשמעתיה, אכתי גחלת של מחכת היכי מכבה והלא מצרף. לא היא, דעד כאן לא אוקימנא לה כרבי יהודה אלא משום דאסר לכבות גחלת של עץ ובהא הוא דאמר כרבי יהודה, אבל מאי דשרי לכבות גחלת של מחכת ולא חייש לצרוף דלא כרבי יהודה אלא כרבי שמעון, דהא דבר שאין מתכוין הוא ובדבר שאין מתכוין כרבי שמעון סבירא ליה. ואי נמי צירוף לרבי יהודה מדרבנן היא ולא גזרו בה רבנן משום נזקא, וכדאמרינן במסכת יומא בפרק אמר להם הממונה (יומא לד, ב) אבל הכא צירוף [דרבנן] הוא. ושמא בכל צירוף קאמר ואפילו דכלים.

ואם תאמר היכי מסקינן הכא דשמואל במלאכה שאינה צריכה לגופה כרבי יהודה סבירא ליה ואפילו במקום הזיקא לא שרינן ליה במלאכה דאורייתא, והא אמר שמואל (לקמן שבת קז, א. ומובא לעיל שבת ג, א) כל פטורי דשבת פטור אבל אסור בר מהני תלת וחדא מינייהו צידת נחש, וההיא כרבי שמעון היא וכדאמרינן בפרק שמנה שרצים גמרא הצדן שלא לצורך פטור (לקמן שבת קז, ב) איכא דמתני לה אהא הצד נחש בשבת וכוי מאן תנא אמר רב יהודה אמר רב רבי שמעון היא דאמר מלאכה שאינה צריכה הצד נחש בשבת וכוי מאן תנא אמר רב יהודה אמר רב רבי שמעון היא דאמר מלאכה שאינה צריכה הצד נחש בשבת וכוי מאן הנא אמר רב יהודה אמר רב רבי שמעון היא דמתר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה. איכא למימר דשמואל בההיא לאו כרבי שמעון סבירא ליה, והא דחשיב לה בהדי פטור ומותר הכי קאמר, למאן דפטר בהו לאו פטור ואסור הוא אלא מותר לכתחלה, וכדרייק לה שמואל בפרק רבי אליעור דאורג (לקמן שבת קז, א) מלישנא דמתניתין.

אבל רבנו האי גאון ז"ל כתב דרבי יהודה אפילו במקום הזיקא אסר, אלא דשמואל לא סבירא ליה כוותיה במקום דאיכא הזיקא, ומשום הכי החיר לצוד את הנחש ולכבות גחלת של מתכת, אבל גחלת של עץ אסור לכבותה. ומה הפרש ביניהן, שגחלת של עץ אדמדמת היא וכיון שנראית פורשין ממנה עוברי דרך ואין באין לידי היזק, אבל גחלת של מתכת אף על פי שכבתה כיון שהיא חמה שורפת היא [ומכוה] ואינה נראית ומזקת. אלו דברי הגאון רבנו האי ז"ל. וכן כתבו הרב בעל ההלכות ז"ל ור"ח ז"ל.

ומן התימה הוא, היאך התיר שמואל צידת נחש שהיא מלאכה דאורייתא משום הזיקא. ויש לומר דכיון דדרכו להזיק ורבים ניזוקין בו כסכנת נפשות חשיב ליה שמואל, דאי אפשר לרבים ליזהר ממנו דאם זה יזהר זה לא ישמר ממנו, משא״כ בגחלת של עץ דהיא אינה הולכת ומזקת וכל אחד יכול להשמר ממנה, אבל רבי יהודה לעולם אסר ואפילו במקום נזק.

ומדבריהם למדנו דרבי יהודה אפילו במלאכה דרבנן לא שרי מלאכה שאינה צריכה לגופה ואפילו במקום הזיקא דרבים, שהם ז"ל כתבו בגחלת של מתכת קא שרי בה שמואל ופליג בה אדרבי יהודה, וכבוי גחלת של מתכת ודאי מדרבנן, וכדאמרינן פרק רבי אליעזר דמילה (לקמן שבת קלד, א) ממתקין את החרדל בגחלת ואוקימנא בגחלת של מתכת אבל לא בשל עץ משום דהא לאו דאורייתא והא דאורייתא.

בדבר שאין מתכוין סבר לה כרבי שמעון במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה. ומהא שמעינן דלאו הא בהא תלי, אלא שהמקשה היה סבור דמילתא דתליא הא בהא היא. ואי נמי יש לומר דקסבר דכיון דפלוגתא דרבי יהודה ורבי שמעון היא ובדבר שאין מתכוין סבר לה כרבי שמעון

הכי נמי בפלוגתייהו דמלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי שמעון, ואסיקנא דלא.

נותן אדם המין לתוך צונן אבל לא צונן לתוך המין. פירש רש"י ז"ל משום דתתאה גבר. ואינו

מחוור דאם כן כיצד צולין (פסחים עו, א) דפליגי בהא מילתא רב ושמואל חד אמר תתאה גבר וחד אמר

עילאה גבר, לותביה מהא למ"ד עילאה גבר. ועוד דהא אפילו למאן דאמר תתאה גבר מודה דכרי קליפה

אסור, דאדמקרר ליה תתאה לעילאה מיבלע בלע, ואם כן אפילו חמין לתוך צונן הרי מבשל כדי קליפה
וליתסר. אלא ודאי נראה דבמים שהן מתערבין אלו לתוך אלו ליכא למימר בהא תתאה ועילאה.

ובחוס' פירשו שדרך המערה שנותן המועט לתוך המרובה, והלכך חמין מועטין לתוך צונן מרובין אין בהם כח לבשל, אבל צוננין מועטין לתוך חמין מרובין מתבשלין. וגם זה אינו מחוור בעיני, דהכא סתמא קתני לא שנא מרובין ולא שנא מועטין, ולתוך הכוס ואפילו לתוך המיחם רגילות הוא לתת צונן הרבה כדי להפשיר מפני שהן עשוין לשתיה ואין אדם שותה חמין גמורין אלא פושרין, והוה ליה למיתני הכי צונן לתוך חמין כדי שיחמו אסור וכדי להפשירן מותר, וכדתני במתניתין.

אלא גראה דכלים אלו בין כוס בין אמבטי וספל כולן כלי שני הם. וכן פירשו הגאונים ז"ל. וכן כחב הרמב"ם ז"ל. והכי נמי משמע מדאקשינן לקמן אלא לרב נחמן רחיצה בחמין מי ליכא, ואי איתא משכחת לה בכלי שני. ואע"ג דאמבטי דלעיל (שבת מ, ב) גבי עובדא דרבי משמע דכלי ראשון הוא מדאמר ליה טול בכלי שני וחן, אמבטי דהכא כלי שני הוא, דהא אמבטאות הרבה יש והכא דבר הלמד מענינו אמבטי דומיא דכוס. ומהתם נמי משמע לי דהכא אפילו בנותן מים מרובין ואפילו כדי מילואו של אמבטי ושל ספל קאמר, דאי לא הא משכחת לה בנותן מים מרובין כדי להפשירן, שהרי אין אדם רוחיץ במים חמין שהוא מסלד בהן.

והכא הכי פירושא: נוחן אדם חמין כל שהן לחוך הצונן, לפי שהן מחקררין בערוין ומתערבין ממש בחוך הצונן ואין כח בהן לבשל, ואפילו בבאין מכלי ראשון, דאפילו חמצא לומר בעלמא דערוי דכלי ראשון הצונן ואין כח בהן לבשל, ואפילו בבאין מכלי ראשון, דאפילו חמצא לומר בעלמא דערוי דכלי השיון ככלי ראשון, הני מילי כגון שמערה על גבי חבלין וכיוצא בהן שאין חמין מתערבין בחוכן אלא מכין עליהם בקילוחן ומבשלין, אבל מים במים הן מתערבין ממש בחוך הצונן ואין בהן כח לבשל אדרבא כל שהן נופלין הן מצטננין, וכל שכן הכא בכוס שהוא כלי שני שאינו מבשל. אבל צונן לחוך המין אסור, משום דגוור בית שמאי כלי שני אטו כלי ראשון הואיל ואפשר דאתי בכלי ראשון לידי איסורא דאורייתא דעונין מעטין מבשל. ובית הלל מתירין אפילו בצונן לחוך המין, דכלי שני אינו מבשל, ואפילו נחן לחוכן צונון מעטין מצענין אבל נחן לחוכן אלא בגמרא אבל נוחן לחוכו מים מרובין כדי להפשירן, משום לחוך הכוס כדי להפשירן ומפרשינן עלה בגמרא אבל נוחן לחוכו מים מרובין כדי להפשירן, משום הוא דאמרינן אבל בכוס כל שהוא נוחן לחוכו היינו להפשירן. אבל באמבטי שעומדין להויצח אחם מחממין הרבה, והלכך צונן לחוך המין אסור לעולם שאי אפשר לבא לידי הפשר אלא לידי בישול ואפילו נחן באמבטי כדי מילואן, ואף על פי שהוא כלי שני ובעלמא אינו מבשל הכא שאני לפי שדרכן ואפילו נחן באמבטי בי למאי דהוה סבירא ליה ליה מים מיקוא, אבל במסקנא לא מדחני הייא ספל אינו בא אלא לידי הפשר, ואפילו היו מים שהיד סולדת בהן לאחר שנתערבו צונן לחוכן, הייא מוחר לאור שאינו בא אלא לידי הפשר, ואפילו היו מים שהיד סולדת בהן לאחר שנתערבו צונן לחוכן,

אינו מחמת הצונן שבו להיות יד סולדת אלא מחמת הראשונים שלא נצטננו. ולמאי דסליק אדשתין מעיקרא דספל הדי הוא כאמבטי ואמר רב נחמן הלכה כרבי שמעון בן מנסיא וכוי. מהא משמע דרב יוסף כרב נחמן סבירא ליה, דאי לא מאי קושיא, משכחת לה לרב יוסף בחמין לחוך צונן כבית הלל בין בספל בין באמבטי ולרב נחמן בספל, אלא משמע דכהדדי סבירא להו.

ואם תאמר אם כן למאי דמתרץ דרבי שמעון בן מנסיא ארישא קאי, למה ליה לרב יוסף דאמר ספל הרי הוא כאמבטי, לימא הרי הוא ככוס דכולהו אסירי. ועוד לישתוק מינה לגמרי, דמי תיסק אדעתין דגרע טפי ספל מכוס. תירצו בתוסי דלאו אליבא דרבי שמעון בן מנסיא איצטריכא ליה למתנייה ולאו אליבא דהלכתא קאמר לה, אלא אליבא דבית הלל דשרי בכוס ואסרי באמבטי.

ולענין פסק הלכה איכא למימר דאמבטי אפילו חמין לחוך צונן אסור כרבי שמעון בן מנסיא וכרב נחמן דפסק הלכתא כוותיה, דהא דדחינן ומוקמינן לה לדרבי שמעון בן מנסיא ארישא היינו למאי דקא סלקא דעתין מעיקרא דספל כאמבטי כי היכי דנשכח רחיצה דשריא בשבח, אבל למסקנא דאסקינן דספל אינו כאמבטי תו לא צריכינן לאוקומה לדרבי שמעון ארישא אלא אסיפא, אבל ברישא דכוס מודה רבי שמעון דשרי וכמתניתין דתני אבל נותן הוא לתוך הכוס, ורבא דלא קפיד בספל לא פליג אדרב נחמן.

אבל הגאונים זייל לא פסקו כן, דסבירא להו דהא דרבי שמעון בן מנסיא לעולם ארישא קאי. ונראה דקא סברי מדקאמר מי סברת אסיפא קאי ארישא קאי דאלמא קושטא דמלתא הכין, דאי

לא לימא גרלשא ארישא קאי. ועוד דמדאצטריך רב הוגא בריה דרב יהושע למימר חזינא ליה לא לימא גרלש קפיד אמנא משמע דאיכא מאן דפליג בה, והיינו דר"ש בן מנסיא ורב נחמן דסבירא ליה כותיה, דאי לא למה ליה למימר חזינא ליה דלא קפיד פשיטא, הלכך דרבי שמעון בן מנסיא ליה דאע"ג דפסק רב נחמן כותיה הא רבא דהוא בתרא דלא קפיד בה ועביד בה עובדא. וספל הרי הוא ככוס, ואע"ג דמערה לתוכו צונן לתוך חמין דלא מפסיק כלי שרי וכדתוי רבי חייא, וכל שכן כוס

וכסחמא דמחניתין דנותן לחוך הכוס, ואפילו באמבטי גמי כבית הלל בחמין לחוך צונן.

מתני: האלפס והקדרה שהעבירן מרותחין לא יתן לחיכן תבלין אבל נותן הוא לחוך הקערה או
לחוך התמחוי. פירש רש"י ז"ל: לחוך הקערה או לחוך התמחוי אחר שעירה לחוכן את החמין, אבל
לחת לחוך הקערה ולערות עליהן מן האלפס לא דערוי דכלי ראשון ככלי ראשון, ולפיכך אסור לערות
מים מכלי ראשון על התרגולת כדי למלגה מפני שהוא כמבשל הדם בתוכה. ולדבריו הא דאמרינן
בפרק בתרא דע"ז (עד, ב) נעוה ארתחו, אפילו בעירוי דכלי ראשון הוא, ולא בעי שירתיחו תחתיו. וכן
פירש ר"ת ז"ל.

אבל ר"ח ז"ל פירש שם: ארתחו הרתיחוה באש, כלומר: נעוה של חרס רתחה מתחתיו באש. וכן פירש רבנו שמואל ז"ל נותן לתוך הקערה ולתוך התמחוי ומערה עליהם דעירוי דכלי ראשון לאו ככלי ראשון, דלא אשכח איסורא אלא בנותן בתוך הקדרה ובתוך האלפס דמשמע לתוך הקערה לעולם מותר, אלא דרישא דוקא וסיפא בין בנותן תבלין לתוכה ומערה עליהן בין במערה לתוך הקערה ואחר כך נותן את החבלין. ועוד מביא ראיה מדקיימא לן תתאה גבר, ואי אמרת ערוי מבשל אם כן עלאה גבר. ועוד דכיון דקיימא לן תתאה גבר היאך נתיר להגעיל בערוי דכלי ראשון כמו שפירשו הם בנעוה ארתחו, והא כוליה כלי בלע האיסור והערוי אינו מפליט אלא כדי קליפה, אלא ודאי אין הגעלת כלי שנחבשל בו איסור בערוי רותחין מכלי ראשון. ואולי הם ז"ל לא אמרו כן אלא ביין נסך שאין בליעתו אלא כדי קליפה.

ונשאלה שאלה לגאון ז"ל, והשיב דערוי דכלי ראשון אינו מבשל מהא דהאלפס והקדרה, מדלא מפליג בקערה עצמה. והא דאמרינן בזבחים פרק דם חטאת (זבחים צה, ב) תנו רבנן אשר חבשל בו ישבר (ויקרא ו, כא) אין לי אלא שבשל בו, עירה לתוכו רותח מנין תלמוד לומר בו ישבר, אלמא דעירה לתוכו רותח חשיב בשול, לא היא, דהתם היינו טעמא משום שבלע כלי חטאת ואע"פ שלא נחבשל בו. ותדע לך דהתם קרי ליה לערוי בלוע בלא בשול, מדבעינן התם תלאו באויר תנור מהו, תא שמע אחד שבישל בו ואחד שעירה לתוכו רותח, ומהדר בלוע בלא בשול לא קמבעיא לי כי קמבעיא לי בשול בלא בלוע, אלמא עירה לתוכו חשיב בלוע בלא בשול.

ור"ת ז"ל הביא ראיה ממה שאמרו בירושלמי כאן (ה"ה) ובפרק קמא דמעשרות (ה"ד) דערוי דכלי ראשון ככלי ראשון ומבשל, דגרסינן התם: מהו ליתן חבלין מלמטן ולערות עליו מלמעלה, רבי יונה אמר אסור וערוי ככלי ראשון הוא ופליג עלה רבי יוסי, חיליה דרבי יונה מן הדא אחד שבשל ואחד שעירה לחוכו רותח וכה הוא [אמר הכין], אמר ר' יוסי תמן כלי חרס בולע חבלין אינן מתבשלין, החיב רבי יוסי בר' בון והתני אף בכלי נחשת כן אית לך מימר כלי נחשת בולע, פירוש התיב רבי יוסי בר' בון אי טעמא משום דכלי חרס קל לבלוע בפחות מכדי בשול סמנין, והחניא אף בכלי נחשת ויש לך לומר שכלי נחשת קל לבלוע ברתיחה מועטת של כלי שני, הא אינו אלא מפני שערוי ככלי ראשון והלכך אף בכלי נחשת כן, והוא הדין לחבלין שהן מחבשלין בערוי דכלי ראשון.

ומיהו אינה ראיה, דאדרבה יש ללמוד משם דאינו ככלי ראשון, מדמסיק החם מהו לערות עם הקלוח אמר רבי הנינא בריה דרבי הלל מהלוקת דרבי יונה ורבי יוסי, רבי יצחק בן גרפתא בעא קומי רבי מנא עשה כן בשבת הייב משום מבשל עשה כן בבשר וחלב הייב משום מבשל, א"ל כיי דאמר רבי זעירא איזהו חלוט ברור כל שהאור מהלך תחתיו וכה איזהו תבשיל ברור כל שהאור מהלך תחתיו, עד כאן בירושלמי. אלמא ערוי אינו ככלי ראשון ואינו מבשל, וכרבי יוסי דפליג עליה דרבי יונה ואע"ג דעירה לתוכו. [והא דאמרינן] אף בכלי נחשת כן וצריך מריקה ושטיפה, התם לאו משום בעול הוא אלא משום

בלוע, וכראיתא בגמרין בובחים בפרק דם חטאת (זבחים צה, ב).
גמרא: נשברה לו חבית בראש גגו. פירש רש"י ז"ל: חבית של טבל שאינה ראויה לטלטל. והקשו עליו בתוספות אם כן ליתני של טבל, כדתני במתניתא דלקמן (שבת מג, א) חבית של טבל שנשברה. ועליו בהוספות אם כן ליתני של טבל, כדתני במתניתא דלקמן (שבת מג, א) חבית של טבל שנשברה. ועיו דהא קתני סיפא (לקמן שבת קיו, ב) נזדמנו לו אורחים מביא כלי אחר וקולט כלי אחר ויצרף, ואי במעושר, ואפילו הכי אסור משום דהצלה שאינה מצויה לא התירו אפילו בדבר הראוי אלא אם כן הוא לצורך השבת. ותדע לך מדאקשינן (לקמן שבת מג, א) דלף התירו אפילו בדבר הראוי כדלקמן (שם), אלמא אפילו בדלף הראוי לא התירו. ואי קשיא לך בדבר הראוי אמאי לא. תירץ הרמב"ן ז"ל משום דבהל הצלה איכא למיחש למאי דאמרינן בפרק כל כתבי הראוי אמאי לא. תירץ הרמב"ן ז"ל משום דברל הצלה איכא למיחש למאי דאמרינן בפרק כל כתבי האף על פי כן התירו בכלי אחד משום איבוד ממון, ואי אמרת דלא חיישי רבנן להצלה מצויה היה להם ואף על פי כן התירו בכלי אחד משום איבוד ממון, ואי אמרת דלא חיישי רבנן להצלה מצויה היה להם לאסור הכל משום גוירה דשמא יביא כלי, עד כאן.

ניצוצות שכיחי. פירש רש"י ז"ל (ד"ה שאינה): אבל מפטוף רשמן לא שכיח והצלה שאינה מצויה היא. אבל בחוסי פירשו דלהכי לא שרינן נחינת כלי תחת הנר לקבל את השמן, לא משום דטפטוף לא שכיח, אלא אדרבא מתוך שהיא עשויה לטפטף רגילין הן להניח כלי תחת הנר בערב שבת, והלכך נתינה דבשבת הויא הצלה שאינה מצויה. ואם תאמר אם כן אף בניצוצות נאמר כן דהא אמרינן דשכיחי יש לומר שכיחי קצת ומשום הכי נותנין בשבת, אבל לא שכיחי כל כך כשמן שיהא מצוי מערב שבת ושתהא נחינה בשבת הצלה שאינה מצויה בהן.

रात धर

הא דאמרינן: **טבל מוכן הוא אצל שבח, שאם עבר ותקנו מתוקן.** לאו למימרא שיהא מוכן גמור וראוי לטלטלו, דהא חנן לקמן בפרק מפנין (שבח קכו, ב) אין מטלטלין את הטבל. אלא הכי קאמר: דאילו עבר ותקנו מתוקן אשתכח דקליש איסוריה ולא חשבינן ליה כמבטל כלי מהיכנו.

ואם תאמר אם כן נמצאת מבטל ואין מבטלין כלי מהיכנו, שהרי אף בביצה אם עבר וסילק הביצה מחוכו חזר הכלי להתירו. ויש לומר דאינו דומה לטבל שאפשר שיפקיע איסורו ממש, מה שאין כן בביצה שאי אפשר להפקיע איסורו ולעולם הכלי בטל מהיכנו כל זמן שהביצה בתוכו.

ראי האמר לרב יוסף אתיא מתניתין דלא כרבי שמעון, דלדירה מותר השמן שבנר לאחר שכבה מותר כראיתא לקמן (שבת מד, א). יש לומר שאני התם דבעוד שהוא דלוק מיהא הויא איסורא דאורייתא,

ואף על גב דשמן המטפטף גופיה דרבנן מכל מקום בדאורייתא החמירו.

איתביה כל הני תיובתא ושני בצריך למקומו. יש מפרשים דר' יצחק נמי אית ליה הא דרב יוסף דאמר אין מבטלין כלי מהיכנו, ודייקי לה מדאוקימנא בפרק משילין (ביצה לו, א) הא דחנן (שם לה, ב) נוחנין כלי תחת הדלף אליבא דר' יצחק בדלף הראוי ולא מוקמינן לה בצריך למקומו, ועוד מדמוקי מחניתין (דלקמן שבת מו, ב) דנותנין כלי תחת הנר לקבל את השמן אף היא אפילו צריך למקומו, דאי לא ליפלוג וליתני בדידה, ואפילו הכי תנן דאין נותנין, וטעמא לפי שאין מבטלין כלי מהיכנו. והא דר' יצחק עדיפא מדרב יוסף, דרב יוסף הכי תנן דאין נותנין, וטעמא לפי שאין מבטלין כלי מהיכנו. והא דר' יצחק עדיפא מדרב יוסף, דרב יוסף לית ליה אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל, ור' יצחק סבירא ליה תרתי דאין מבטלין כלי מהיכנו ועוד שאין אמרו לרב יצחק כבר תרגמה רב הונא לשמעתיך בבבל, ופשיטא להו בפרק מי שהחשיך (לקמן שבת קנד, ב) דאית ליה אין מבטלין כלי מהיכנו. וכיון שכן כל הנד מתני דמיקמינן להו בצריך למקומו, לאו במין למימרא דסגי ליה בהכין, דאכתי איצטריך לן למימר בהו כל הני פירוקין דפריק בהו רב יוסף משום למימרא דסגי ליה בהכין, דאכתי איצטריך לן למימר בהו כל הני פירוקין דפריק בהו רב יוסף משום

דלא יבטל כלי מהיכנו. וכן כתב מורי הרב רבנו יונה ז"ל. הא שמע אבל כופה עליה כלי בשביל שלא השבר, הכא נמי בצריך למקומו. פירשו בתוסי שהמקשה היה רוצה לידע אם יצטרך להעמידה בצריך למקומו, דהא בהנהו דמייחי בסמוך לא בעי לשנויי הכין. ולי נראה דלישנא דברייתא קשיחיה, דמדקתני אין נוטלין אותה לכסות בה את הכלי אבל כופה עליה כלי משמע דהכי קאמר אף על פי שאין מטלטלין אותה מטלטלין את הכלי מחמתה, אלמא כלי ניטל

לדבר שאינו ניטל, ומשני בצריך למקומו. לא נצרכה אלא לאותן שתי הלות. ואם תאמר והא תניא לקמן בפרק המצניע (שבת צה, א) הרודה חלות דבש בשבת בשוגג חייב חטאת דברי רבי אליעזר, ואפילו רבון דפליגי עליה מודו דאסור משום

שבות, וא"כ לכו"ע הוי דבר שאינו ניטל. י"ל דהכא בחלות רדויות ומונחות בכוורת. לוקמה כרבי לעולם רבי יהודה ומאי שלא יתכוין וכוי. ואם תאמר אמאי דחק ומוקי לה כרבי יהודה, לוקמה כרבי שמעון ואע"ג דלא חשיב עלייהו, ואתיא ברייתא כפשטה. יש לומר דמהדר לאוקומה ככולי עלמא. אבל הר"ו ו"ל כתב דר' יצחק בשיטת רבי יהודה אמרה, דלידיה דמחמיר במוקצה נחמיר ביה נמי שלא הר"ו ו"ל כתב דר' יצחק בשיטת רבי יהודה אמרה, דמיקל במוקצה נקל נמי לטלטל את הכלי אפילו לדבר שאינו ניטל לדיריה במוקצה מחמת חסרון כיס וביצה שנילדה בשבת וכיוצא בהן, ומשום הכי איצטרכינן לשנוייה אליבא דרבי יהודה. אבל מורי הרב ו"ל כתב דר' יצחק אפילו כרבי שמעון, ולמר כדאית ליה ובתוס' תירצו כעין התירוץ הראשון, ופירשו דהכי פירושא, אליבא דמאן איצטריכת לשנויי בשחשב עליהן על כרחין זה אינו אליבא דרבי שמעון דלדידיה לית ליה מוקצה אלא איצטריכת לשנויי בשחשב עליהן על כרחין זה אינו אליבא דרבי שמעון דלדידיה לית ליה מוקצה אלא איצטריכת לשנויי בשחשב עליהן על כרחין זה אינו אליבא דרבי שמעון דלדידיה לית ליה מוקצה אלא איצטריכת ליהוה אימא סיפא וכוי, וכן מוכח בביצה בריש פרק משילין דגרסינן התם עלה דהא (לו, א) במאי אוקימתא כרבי יהודה אימא סיפא, ומ"מ היה יכול לתרץ הדרי בי ואפילו לא חישב ור"ש היא.

רב אשי אמר מי קתני בימות החמה וברי. פירשו בתוס' דאף התירוץ הראשון השיבו רב אשי לרב עוקבא כרמוכח במסכת ביצה בפרק משילין (שם), דבהדיא גרסינן התם אמר ליה לא נצרכה אלא לאותן שתי הלות ואיבעית אימא מי קתני בימות החמה וכו'.

והא דרב אשי לא דייקא דאית ליה כרי יצחק, דלתרוצה אליביה קא אתא ודלמא לדידיה לא סבירא ליה, והלכך ליכא מיניה ראיה לפסוק כרי יצחק. ורבנו אלפסי ז"ל כתב בפרק מי שהחשיך (לקמן שבת קנד, ב) דליתא לדרי יצחק. וכן הסכים לדעתו כאן הר"ז הלוי ז"ל. אבל רבי מורי הרב ז"ל פסק כרי

יצחק כמו שכחב בהלכותיו. **כבר תרגמה רב הווא לשמעתיך בבבל.** איכא למידק והא רב הווא הוא דאמר בפרק מי שהחשיך (שם) היחה בהמחו מעונה כלי זכוכית מביא כרים וכסחות ומניח תחתיה, אלמא לית ליה לרב הווא הא דרי יצחק, אלא מטלטלין כלי זכוכית מביא כרים וכסחות ומניח תחתיה, אלמא לית ליה לרב הווא הא דרי יצחק, אלא מטלטלין כלי לדבר שאינו ניטל. תירצו בחוס' דהתם הוא דוקא משום דלהפסד מרובה חששו, כדי שלא תתקלקל הבהמה ולא ישתברו הכלים. וכן כתב הר"ז הלוי ז"ל שם בפרק מי שהחשיך. ואף על גב דאוקימנא התם בשליפי זוטרי דאפשר לשומטן מחחתיהן ולא הוי מבטל כלי מהיכנו, אבל בשליפי רברבי לא משום דהוי מבטל כלי מהיכנו דאלמא להפסד מרובה נמי לא חששו, טלטול כלי לדבר שאינו ניטל אינו חמור כל כך והתירוהו במקום הפסד מרובה, אבל ביטול כלי מהיכנו חמור יותר לעבר שאינו ניטל אינו חמור כל כך והתירוהו במקום הפסד מרובה, אבל ביטול כלי מהיכנו חמור יותר ומפילו במקום הפסד מרובה, אבל ביטול כלי מהיכנו חמור יותר ומפילו במקום הפסד מרובה, אבל ביטול כלי מהיכנו המור יותר וותר יותר במקום הפסד מרובה, אבל ביטול כלי מהיכנו המור יותר וותר להיו ז"ל במקום הפסד מרובה, ואך על פי ששניהם מרבריהם. ולעולם רב הונא כר' יצחק סבירא ליה, וכדאמר רב ששת הכא דתרגמה דר' יצחק בבבל. וכזה כתב הראב"ד ז"ל בפרק מי שהחשיך, וגם הר"ז הלו' ז"ל כאן ובפרק מ' שהחשיך.

אבל הרמב"ן ז"ל הקשה דלדברי ר' יצחק אפילו משום הפסד מרובה לא החירו לטלטל אלא לדבר הניטל וכדמוכח בפרק משילין, דחנן החם (ביצה לה, ב) ומכסין את הפירות בכלים מפני הדלף וכן כדי יין וכן כדי שמן, ואחמר עלה (שם לו, א) אמר עולא אפילו איירא דלבני ור' יצחק אמר פירות הראיין, ואזדא ר' יצחק לטעמיה וכו', ואזקמא עולא למחניתין בדטבלא, ואקשינן בשלמא למאן דאמר בדטבלא היינו דקחני כדי יין וכדי שמן אלא למאן דאמר פירות הראוין הא תנא ליה פירות, כדי יין וכדי שמן איצטריכא ליה מהו דתימא להפסד מרובה חששי להפסד מועט לא חששי קא משמע לן, והא פירות איצטריכא ליה מהו דתימא להפסד מרובה חששי להפסד מועט לא חששי קא משמע לן, והא פירות הפסד מרובה הוא ואפילו הכי אין כלי ניטל אלא בראוין, ועוד דחבית ולבנים וכוורת דכל הני הפסד מרובה הוא, ואפילו הכי אין כלי ניטל אלא בראוין, ועוד דחבית ולבנים וכוורת דכל הני הפסד מרובה הוא, ואפילו הכי אקשינן מיניהר לר' יצחק ואיצטריך לחרוצינה, שמע מינה דר' יצחק אפילו המקום הפסד מרובה אמרה לשמעתיה. ועוד דכיון דחרוייהו של דבריהם נינהו, מאי טעמא שרו משום הפסד מרובה לטלטל כלי ולא החירו לבטל כלי מהיכנו. אלא ודאי שמעינן מהתם דרב הונא לית ליה הפסד מרובה לטלטל וכמו שכחב אלפסי ז"ל, והכא דילמא בספרי דיוקני לא גרסי רב הונא ליה הא דר' יצחק, ובמן וכמו ערם הרב אלפסי ז"ל, והכא דילמא בספר ז"וקני לא גרסי רב הונא ליה ליה הא דר' יצחק, וכמו שכחב שם הרב אלפסי ז"ל, והכא דילמא בספרי דיוקני לא גרסי רב הונא ליה לה

והראב"ר ז"ל פירש כאן, דהכא הכי קאמר, כבר תרגמה רב הונא לשמעתיך בבבל, שלא אמרו אין כלי ניטל אלא למעט צורך מת, הא במקום הצלה כולן ניטלין. וזה דחוק דאדרבה התירו יותר במת מבשאר הצלות, וכדאמרינן (לקמן שבת קמב, ב) לא אמרו ככר או תינוק אלא לגבי מת בלבד, ובסמוך לקמן (שבת מד, א) אמר רבי יוחנן הלכה כרבי יהודה בן לקיש במת, כלומר: אבל בממון לא.

והרב אלפסי ז"ל לא כתב הא דרב ששת כלל, לומר דאתיא כר' יצחק ולא קיימא לן כוותיה. ואי קשיא לך לפסק הרב אלפסי זכרונו לברכה הא דתני שילא מרי. יש מי שפירש דההיא דוקא כשאפשר לעשותו בשביל חי וכדתני ואזיל, הא לא אפשר עושין אפילו בשביל מת ממש.

ומכל מקום למדנו מדבריהם, דכל היכא דאפשר בלאו הכי אין מטלטלין כלי לדבר שאינו ניטל. האפשר דשמעתין מוכחת דלכולי עלמא אין כלי ניטל שלא לצורך, דהא לרבה לא התירו לטלטל להצלה שאינה מצויה ואפילו בדברים הניטלין, ולרי יצחק נמי דוקא בצריך למקומו הא בלאו הכין לא, ולא מצינו מי שהתיר לטלטל להצלה שאינה מצויה ואפילו דברים הניטלים.

ומיהו יש בדבר לדון ולהקל, דמה שלא התירו כאן לטלטל אפילו לצורך דבר הניטל כגון מי שנשברה לו חבית בראש גגו אלא דוקא בהצלה מצויה, היינו דוקא במקום הצלה, שבהצלות החמירו כדי שלא יבא לטלטל ולהביא אפילו מרשות הרבים כדי להציל מתוך שהוא בהול על ממונו, וכדאמרינן בפרק כל ממונו אי שרית ליה אתי לכבויי, אמר ליה אביי אלא הא דתניא נשברה לו חבית בראש גגו מביא כלי ומניח תחתיה ובלבד שלא יביא כלי אחר ויקלוט כלי אחר ויצרף התם מאי גזירה איכא, התם נמי איכא

גזירה שמא יביא כלי דרך רשות הרבים. ומכל מקום המחמיר תבוא עליו ברכה. **מביאין מחצלת ופורשין עליהן.** ואע"ג דקיימא לן דאין עושין אהל עראי בתחלה ביום טוב וכל שכן בשבת, כדאיתא לקמן בפרק תולין (שבת קלז, ב) ובעירובין פרק מי שהוציאוהו (עירובין מד, א). הני מילי כדרך שעושין אהלים ממטה למעלה אבל מלמעלה למטה כדהכא שרי, וכההיא נמי דפרק המביא כדי יין (ביצה לב, ב. לג, א) דאמר רב יהודה האי מדורתא מלמעלה למטה שרי ממטה למעלה אסור

וכן ביעתא וכן פוריא וכן חביתא. זה זוקף מטתר. איכא למידק, דהכא לא שריא אלא בשביל חי, ואילו במסכת עירובין פרק מי שהוציאוהו (שם) חניא זוקף את המטה ופורס עליה סדין שלא תפול החמה על המת ועל האוכלין. ויש לומר דעל המת ועל האוכלין דוקא קאמר כלומר: כשיש שם אוכלין, אבל על המת בלבד לא. והא דתניא זוקף את המטה ופורס עליה סדין דאפילו מלמטה למעלה, הא אוקמינן לה התם בדופן רביעי שאינו אלא תוספת

בעלמא. **מדר טבר שלעול מן הצד שמיה טלטול.** איכא למידק היכי אמר רב הכא דשמיה טלטול, והא אמרינן לקמן בפרק תולין בסופו (שבת קמא, א) אמרי בי רב טלטול מן הצד לא שמיה טלטול, והא אמרינן לקמן מדאמרי בי רב לרב, ובפרק השואל (ב"מ קב, ב) ובפרק בית כור (ב"ב קה, ב) משמע [דרב] לקמן מדאמרי בי רב לא פליגי. ועוד מי נימא פליגא דרב אמתניתין דחנן בפרק נוטל (לקמן שבת קמב, ב) מעות שעל הכר נוער את הכר והן נופלות מאליהן, ותנן (שם) אבן שעל פי החבית מטה על צדה והיא מעות שעל הכר נוער את הכר והן נופלות מאליהן, ותנן (שם) אבן שעל פי החבית מטה על צדה והיא נופלת מאליה. ואע"ג דהתם בשוכח אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור (כדאיתא בגמרא שם), הכא אי אפשר דמיירי במניח דאם כן מאי טעמא דמאן דשרי. ואפילו מת מבערב והוא מונח שם והולך אפילו הכי לא נעשית המטה בסיס לו, לפי שאין המטה צריכה למת אלא אדרבא צריך הוא להטילו על גבי הרי לא נעשית המטה בסיס לו, לפי שאין המטה צריכה למת אלא אדרבא צריך הוא להטילו על גבי הרי לא נעשית המטה בסיס לו, לפי שאין המטה צריכה למת אלא אדרבא צריך הוא להטילו על החול כרי מימיון. וקיימא לן כרבי אלעור בן תדאי דאמר פגה שטמנה בתבן וחררה שטמנה בגחלים תוחב להן שימחין. וקיימא לן כרבי אלעור בן תדאי דאמר פגה שטמנה בתבן וחררה שטמנה בגחלים חוחב להן הכלים (לקמן שבת קבג, א), ועד כאן לא פליגי רבנן עליה אלא כשאין מקצחן מגולין אבל כשמקצחן מגולין מודו, אם כן רב דאמר כמאן.

הכלים (לקמן שבת קבג, א), ועד כאן לא פליגי רבנן עליה אלא כשאין מקצחן מגולין אבל כשמקצחן מגולין מודו, אם כן רב דאמר כמאן.

ותירצו בתוסי דלא אמרו טלטול מן הצד לא שמיה טלטול אלא כשהוא צריך לטלטל האיסור מחמת דבר המותר, כפגה שטמנה בתבן וכאבן שעל פי החבית ומעות שעל הכר וכיוצא באלו שאינו צריך לטלטל את האיסור אלא מחמת שצריך למטה אבל הכא שהוא צריך לטלטל את המת מחמת עצמו של מת שלא יסריח בחמה ושלא ישרף בדליקה אסור, אלא דשמואל שרי דקסבר דכל טלטול מן הצד שרי. וקיימא לן כרב דאסר. ומכל מקום למדנו מדבריהם שאם היה צריך לאותה מטה שהוא מוטל עליה מותר ואפילו לרב.

אבל הרב אלפסי ז"ל כתב דכי אמרינן טלטול מן הצד שמיה טלטול הני מילי כגון טלטול אבנים ומת שהוא כאבן וכיוצא בדברים אלו, אבל טלטול אוכלין המעורבין עם דברים אסורין והוא צריך לאוכלן בשבת כגון פגה שטמנה בתבן ופוגלא שטמנה בעפר וכיוצא בהן בכי הא לא שמיה טלטול. ולא ירדתי לסוף דעתו, שהרי ענינו (לקמן שבת קמא, א) הקש שעל גבי המטה לא ינענענו בידו אבל מנענעו בגופו, והקש הרי כאבן הוא ולמה התירו בו טלטול מן הצד. ודברי התוסי נראין בעיני עיקר. ואולי אף הרב אלפסי ז"ל לזה נתכוין לומר, דלא אסרו אלא טלטול אבנים ומת וכיוצא בהם בזמן שהן מטלטלין לצורך עצמן, אבל טלטול דבר האסור מחמת דבר המותר כפגה ופוגלא וכיוצא בהן מותר.

כי שרי רבי שמעון בור ווטרא דדעתיה עלויה אבל הני דופישי לא. ואם תאמר נר נמי שמן שבו מיהא ליתסר, דהא לענין שמן הרי הוא כגדול שאין דעתו עליו, שדרכו דולק והולך עד שיכלה שמן שבו. יש לומר כיון דיהיב דעתיה על הנר עצמו ומצפה אימתי חכבה נרו אף על המותר שבשמן נותן

דעתו, אבל בגדולים לגמרי מסלק דעתו מהן. אמר רי זירא פמוט שהדליקו עליו לדברי המתיר אסור לטלטלו. פירש רש"י ז"ל: פמוט מנורה קטנה ולדברי המתיר דהיינו רבי מאיר אסור לטלטלו, אבל לרבי שמעון ודאי מותר דאפילו בנר של חרס שהדליק בו באותה שבת התיר. ואינו מחוור, מדאמרינן בלישנא בתרא פמוט שהדליקו עליו דברי הכל אסור, ומדאמרינן לדברי הכל משמע דאף רבי שמעון בכלל. אלא נראה כדברי ר"ח ז"ל שפירש

פמוט מנורה גדולה ולדברי המחיר היינו בין רבי מאיר בין רבי שמעון.

ומה גר דלהכי עבידא כי לא אדליק בה שרי לטלטלה. פירש רש"י ז"ל: מדקחני אבל לא ישן ולא
קחני אבל לא את המיוחד לכך אלמא לא מיחסר בהזמנה אלא בהדלקה, ובלישנא בחדא דאוקימנא
בשהניח עליו מעוח, פירש ולא דמי לנר של מחכת שאם לא הדליקו בו באוחו שבת מותר וכדתניא כל
הנרות של מחכת מטלטלין אותן חוץ מן הנר שהדליקו בו באוחה שבת משום דההוא בשלא יחדו. ואיכא
הנרות של מחכת מטלטלין אותן חוץ מן הנר שהדליקו בו באוחה שבת משום דההוא בשלא יחדו. ואיכא
הנחשיא ליה אם כן מאי קא דייק בלישנא קמא מדקתני אבל לא ישן הדוקא ישן אבל בהזמנה לא, דדלמא
הוא הדין להזמנה והכא רבותא קאמר אבל לא ישן אף על פי שלא הזמינו משום דהוה ליה מוקצה מחמת
מיאוס מה שאין כן בשל מחכת.

על כן פירשו בתוסי דנר של מתכת אף על פי שיחדו לכך מותר לטלטלו אם לא הדליקו עליו באותה שבת, מפני שאין מדליקין בו אלא לפעמים, והלכך דוקא הדליקו בו באותה שבת הא לא הדליקו בו באותה השבת שרי שהרי לא נעשה בשבת זו בסיס לדבר איסור, ולא דמיא למטה שיחדה למעות מפני שהיא עשויה להניח עליה מעות בכל שעה ולפיכך הרי היא כאילו הניחו שם מעות בשבת, והוא הדין לנר של חרס שאף הוא מדליקין בו תמיד ומשום הכי ישן אסור ולעולם הרי הוא כבסיס לדבר האיסור.

ואם תאמר אם כן מאי טעמא אסרינן לנר של חרס ישן משום מוקצה מחמת מיאוס, אפילו בלא מיאוס נמי ליתסר כיון דמיוחד הוא לאיסור דומיא דמטה. נראה לי משום דעיקרא דמילתא משום מיאוסו הוא, דמשום שהוא נמאס בהדלקתו ואינו ראוי למלאכה אחרת אדם מדליק בו בכל שעה, אבל של מתכת שאינו מאוס אדם חס עליו ואינו מדליק בו בכל שעה.

ומיהו לענין עיקר קושיא הראשונה נראה לומר דאינה קושיא, דהא מרקחני מטלטלין נר חדש אבל לא ישן ולא קחני אין מטלטלין נר ישן אבל מטלטלין את החדש נראה דעיקר משום שריותא דנר חדש הוא דאתא, וכיון דלא חנא איסורא אלא בישן שמע מינה דכל חדש מותר ואפילו מיוחד לכך מדלא קתני אבל לא את המיוחד לכך, כדברי רש"י ז"ל.

ומיהו בנר של מתכת נראין דברי התוספות דאפילו יחדו והדליק בו לשבת אחרת מותר, שהרי פמוט ודאי לכך הוא עשוי וכיון שהדליק עליו לכך הוא מיחדו, ואפילו הכי אם לא הדליקו עליו באותה שבת

לכולי עלמא שרי.

אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב יהודה אמר רב מטה שיחדה למעות. קשיא לי דהוה ליה למימר הכי איתמר אמר רב הונא מטה שיחדה למעות וכוי, דהא מימרא דאתינן עלה רב הונא הוא דאמרה ולא הכי איתמר אמר רב הונא מטה שיחדה למעות וכוי, דהא מימרא דאתינן עלה רב הונא הוא דאמרה ולא רב יהודה וכדי אמרה ולא משמיה דרב. ונראה לי דהא דרב יהודה אמר רב ידיעא להו דאיתמר הכין, ומשום דרב הונא ורב יהודה תרווייהו תלמידי דרב הוו אמרינן דהא דרב הונא דרב היא, והכי קאמרינן אלא אי איתמר דרב הונא הכי איתמר כדאמר רב יהודה משמיה דרב ותרווייהו מיניה דרב שמיעא להו. אותני בומן שהיא נשמטת אין חבור לה וכוי. פירש רשיי ז"ל: דגבי שידה תון לה במסכת כלים מוכני מלה בזמן שהיא נשמטת אין חבור לה וכוי. פירש רשיי ז"ל: דגבי שידה תון לה במסכת כלים באהל המת כגון שגובה המוכני מגין על הכלים שעל דפני השידה ואין מצלת מפני שהמוכני כלי לעצמו באהל המת כגון שגובה המוכני מגין על הכלים שעל דפני השידה ואין מצלת מפני שהמוכני כלי לעצמו ומקבל טומאה. והקשו עליו בתוסי טובא, חדא שאם מוכני הוא האופן לא היה לו לומר מוכני בלשון

יחיד אלא בלשון רבים, שאין עגלה הולכת באופן אחד. ועוד שאין האופן עשוי להניח עליו מעות. ועוד כי מה שפירש שאם היו כלים על דפני השידה אין האופן מגין עליהם, אינו מחוור, שאע"פ שהמוכני כלי לעצמו הוה ליה פשוטי כלי עץ ואינו מקבל טומאה וכל שאינו מקבל טומאה חוצץ בפני הטומאה. ועוד כי מה שפירש גם כן שהשידה עשויה למרכב אנשים, אינו מחוור, דאם כן למה נמדדת שהרי כל הראוי למדרס טמא אף על פי שהוא מחזיק יותר מארבעים סאה, דלא גמרינן משק בכלים העשוין למדרסאות וכדאיתא בבכורות בפרק אלו מומין (לח, א), וכיון דמטמא מדרס מטמא טומאת מת. ועוד שכל שהוא מקבל שום טומאה אינו מציל באהל המת.

אלא הפירוש המחוור כמו שפירשו ר"ח ור"ח ו"ל, שהמוכני הוא בסיס שהשידה יושבת עליו מלשון את כנו (עיין שמות ל, כח) כן של זהב (עיין יומא לז, ב), והשידה הזו עשויה לשמור בתוכה כלים או פירות ומכוסה היא מלמעלה, ולפיכך בזמן שהיא גדולה אינה מקבלת טומאה שהוקש לשק, ואם השידה נקובה כנגד דפני המוכני בזמן שאינה נשמטת הוה ליה כלי אחד ואין המוכני מקבל טומאה ולפיכך חוצץ בפני הטומאה, אבל בזמן שהיא נשמטת הוה ליה כלי בפני עצמו ומטלטל הוא מלא וריקן ולפיכך אינו

הוצץ בפני הטומאה. **ואין גוררין אותה [בשבת] בזמן שייש עליה מעות.** ואם תאמר בזמן שייש עליה מעות אף על פי שאינה נשמטת ממנו מפני מה גוררין אותה. תירץ רבנו אפרים ז"ל בשיש בשידה פירות או כלים, והלכך בשאינה נשמטת הוה ליה הכל כלי אחד ונעשה בסיס לדבר האסור ולדבר המותר ומותר לגוררה, וכדתנן (לקמן שבת קמא, ב) נוטל אדם כלכלה מלאה פירות והאבן בתוכה ובתוסי פירשו דבזמן שהיא נשמטת אינו בטל לגבי השידה, וכיון שנעשה בסיס לדבר האסור אסור לגוררה, אבל בזמן שאינה נשמטת הרא הוא בטל לגבי השידה, ואף על פי שנעשה הוא בסיס לדבר האסור לא חשבינן השידה לבסיס לו מפני

שהמוכני טפלה לשידה. **הא אין עליה מעות שריא אע"ג דהוו עליה כל בין השמשות.** ואם תאמר מאי קושיא, דלמא בשוכה, דכל זמן שהוא עליה אסור לטלטלה טלטול גמור אבל אם נטלו מותר לטלטלה כדאיתא בפרק נוטל (לקמן שבת קמב, ב) גבי מעות שעל הכר. תירצו בתוסי דאין גוררין אותה בזמן שיש עליה מעות משמע להו דאין גוררין אותה כלל ואפילו לצורך גופה ולצורך מקומה, והלכך על כרחין לא מיירי בשוכח אלא במניח, דאי בשוכח אפילו בעודן עליו מותר לצורך מקומו, כדאמרינן התם לא שנו אלא לצורך גופו

אבל לצורך מקומו מטלטלן ועודן עליו. **הא מני רבי שמעון היא.** ואם תאמר והא מודה רבי שמעון בכוס וקערה ועששיח. ויש לומר דהכא נמי רעחו עליה ומצפה אימחי יפלו או ינטלו המעות מעליה, והוה ליה דומיא דנר קטן.

て は なに

הכי נמי מסחברא דרב כרבי יהודה סבירא ליה. תימא למה ליה למידק מדוכתא אחרינא מהא דמטה גופה שמעינן לה, מדקאמר יחדה והניח עליה מעות אסור לטלטלה ואילו לרבי שמעון אפילו הניח עליה מעות אסור לטלטלה ואילו לרבי שמעון אפילו הניח עליה מעות שריא, דומיא דנר שלא הדליקו עליה באותה שבת (לעיל שבת מד, א), ודומיא דחצוצרות דשרי רבי שמעון ואפילו תקע בה (כדאיתא לעיל שבת לו, א). יש לומר דמטה שאני דאיכא למימר דילמא אפילו רבי שמעון מודה בה, דכיון שהוא מיחדה למעותיו אדם קובע לה מקום ומקצה אותה לגמרי מדעתו מחמת חסרון כיס. והרמב"ן ז"ל תירץ דמשום דהך מימרא תירוצא הוא דקאמרינן אלא אי איתמר הכי איתמר בעינן לאחויי ראיה ממקום אחר. ואינו מחוור בעיני כלל, דעל כרחין ההיא ודאי רב יהודה בלעונה אמרה משמיה דרב דהוא רביה דרב הונא נמי ומיניה שמיעא ליה, וכמו שכחבתי למעלה (מד,

ב ד"ה אלא). בי לית ליה לרבי שמעון מוקצה היכא דלא דחייה בידים היכא דדחייה בידים אית ליה. ואם תאמר הא גר הא דחייה בידים ואפילו הכי שרי רבי שמעון. יש לומר דשאני הכא דאכתי קאי בדחויו והוה ליה ככוס וקערה. ואם תאמר אם כן לידוק מכוס וקערה דאסירי. יש לומר שאני התם דמקצה ליה מדעתיה לגמרי דלא מסיק אדעתיה דכבה וכל היכא דדולק והולך אי אפשר לטלטלה, אבל הכא דאפשר לטלטלה

אע"ג דקאי בדחויו קמא דלמא רבי שמעון משרא שרי. אין מוקצה לרבי שמעון אלא שמן שבנר בשעה שהוא דולק. פירוש: שמן המטפטף. וחדע לך מדקא
סלקא דעתך השתא דהוקצה למצותו והוקצה לאיסורו דוקא בעינן, ואילו שמן שבנר ממש אפילו ליכא
משום מצוה על כרחין אסר רבי שמעון, דהא חניא (ביצה כב, א) המסתפק ממנו חייב משום מכבה,
ועוד דכל היכא דהוא דולק הרי הוא בסיס לדבר האסור, וכדאמרינן בשלהי פרקין (לקמן שבת מז, א)

הנח לגר שמן ופתילה הואיל ונעשו בסיס לדבר האסור. **הוא ממאי דרבי שמעון היא דתני ר' הייא בר יוסף וכרי.** ואם תאמר כיון דאי לא הא מאידך ברייתא דעטרה בקרמין לא מצי למידק, למה ליה לאחייי, לידוק מהא בלחוד דתני ר' הייא בר יוסף. יש לומר משום דאמרינן (חולין קמא, א-ב) כל ברייתא דלא מיתניא בי רבי חייא ורבי הושעיא לאו ברייתא היא איצטריכא ליה לאחייי ההיא ברייתא דסככה כהלכתה דמיתניא סתם דמיתניא בי רבי הייא ורבי הושעיא. ואם תאמר היכי מצי לאוקומה לההיא כרבי שמעון, והא מדקתני אסור להסתפק עד מוצאי הושעיא. ואם תאמר היכי מצי לאוקומה לההיא כרבי שמעון, והא מדקתני אסור להסתפק עד מוצאי יום טוב האחרון אלמא אית ליה להאי תנא מגו דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכולי יומא, ואילו ליה להאי תנא מגו דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכולי יומא, ואילו לרבי שמעון לית ליה, זהא נר שכבה לדידיה מותר ומוכני נמי היכא דלית ביה מעות אע"ג דהוה עליה בין השמשות. תירץ ר"ת ז"ל דהא דאוקימנא לה כרבי שמעון לאו כולה ברייתא מוקמינן לה כוותיה אלא מאי דקתני דאסור להסתפק ממנו, ואתא כולה כרבי שמעון לבר מהא דקתני עד מוצאי יום טוב

האחרון.

האחרון.

האחרון.

הקשר בחוסי ז"ל (לעיל שבח מד, א ד"ה שבנר) מאי שנא נר שכבה האחרון.

האחרון לרבי יהודה מסוכה רעיעה דמועיל בה חנאי הואיל ודעחו עלייה מאחמול (ביצה ל, ב), ולרבי שמעון נמי יועיל לשמן המטפטף בשעה שהוא דולק. והם ז"ל דחקו בחירוצין. אבל הרמב"ן ז"ל כחב דבירושלמי (דפרקין ה"ז עי"ש) הביאו ברייחא דמפרשת בהדיא החנאי מועיל בנר, דגרסינן החם: חני אם החנה עליו מוחר אלא כרבי יהודה נר מאים הוא, הוי מאן דחנא אם החנה עליו יהא מוחר רבי שמעון אפילו לא בהתנה יהא מוחר אלא כרבי יהודה נר מאים הוא, הוי מאן דחנא אם החנה עליו יהא מוחר רבי שמעון אחני אבל כוס וקערה ועששית אף על פי שכבו אסור ליגע בהן רבי טבי בשם רב חסדא אפילו רבי שמעון דו אמר חמן מוחר מודה הוא הכא שהוא אסור וכי. ופירש הוא ז"ל שהם הקשו שם בירושלמי שמעון דו אמר חמן מוחר מודה הוא הכא שהוא אסור וכר. ופירש הוא ז"ל שהם הקשו שם בירושלמי שבירושלמי לברי מאיר דכל המיוחד לאיסור אסור, ואי רבי יהודה כל שכן שאין אדם יכול להחנות על הדבר המאוס שלא יהא מיאוסו מקצהו, ובסוף העמידוהו כרבי שמעון בכוס וקערה ועששית דמודה עליהן מוחר, והוא הדין בנר של מתכת מאיר ולרבי יהודה דמהני עליהן מוחר, והוא הדין בנר של מתכת מאיר ולרבי יהודה דמהני

בהר תנאה דומיא דסוכה. עד כאן. **לעולם רבי יהודה היא ואוכל אצטריכא ליה וכוי.** תמיהא לי אמאי דחיק ומוקי לה הכין, לוקמה כרבי

מאיר דלית ליה אלא מוקצה שדהאו בידים. ואפשר דמשום דליתא לדרבי מאיר אלא או כרבי יהודה או כרבי שמעון מהדר תלמודא לאוקומה כחד מינייהו, וכענין שאמרו בריש פרק קמא דגיטין (ד, א) מעיקרא מאי טעמא לא מוקמינן כרבי יהודה, מהדרינן אדרבי מאיר דסתם מתניתין רבי מאיר, מהדרינן אדרבי אלעזר דהלכתא כוותיה בגיטין.

ואי בעית אימא לדבריו דרבי שמעון קאמר ליה וליה לא סבירא ליה. פירוש: מהא לא תשמע מינה כלום, ואלא מיהו רבי כרבי שמעון סבירא ליה וכדאמר רבי יהושע בן לוי בסמוך (מו, א) פעם אחת הלך רבי לדיוספרא והורה במנורה כרבי שמעון בנר.

רהאמר רב נחמן מאן דאית ליה מוקצה אית ליה נולד. איכא למידק והא רבי יוחנן הוא דלית ליה כרב נחמן בההיא אוקמתא בריש פרק קמא דביצה (ב, א), דאיהו סבר (שם ג, א) דטעמא דביצה שנולדה ביום מוב משום גזירת משקין שזבו. ויש לומר שאלו מן הדברים שנאמרו בגמרא לרווחא דמלתא לתרוצי אליבא דכולי עלמא.

ורבי יוחנן אמר אנו אין לנו אלא בנר כרבי שמעון. פירוש: אין לנו שרבי שמעון מחיר אלא בנר מעמא דאמרן לפי שהוא מצפה אימחי חכבה נרו, אבל במנורה מודה רבי שמעון וכטעמא דמפרש בסמוך ואזיל, ומיהו רבי יוחנן ליח ליה אפילו בנר כרבי שמעון.

הלבך דחוליות בין גדולה בין קטנה אסורה. איכא למידק דבפרק שני דביצה (כא, ב) תנן שלשה דברים רבן גמליאל מחמיר כדברי בית שמאי וקא חשיב חדא מינייהו אין זוקפין את המנורה ביום טוב, ואוקימנא בגמרא (שם כב, א) במנורה של חוליות משום דמיחזי כבונה בית שמאי סברי יש בנין בכלים ויש סחירה בכלים ובית הלל סברי אין בנין בכלים ואין סחירה בכלים, אלמא שרי אפילו לזקוף מנורה של חוליות וכל שכן דשרי לטלטל. ויש לומר דההיא במנורה רפויה, וכדברי רבן שמעון בן גמליאל דאמר בסוף פירקין (לקמן שבת מז, ב) אם היה רפוי מותר גבי מטה של חוליות. ובתוסי הקשו לחירוץ זה דאם כן חקשי למאן דאסר לקמן ברפוי. ולדידי נמי קשיא לי דאי ההיא ברפויה תקשי לן, דהא בהדיא רבן גמליאל מחמיר כדברי בית שמאי, ואילו במטה רפויה מחיר רבן שמעון בן גמליאל אפילו לכתחלה, ומי נימא דמיקל רבן שמעון בן גמליאל במה שהיו בית אביו מחמירין. אלא שבזו יש לי לומר דהכא לאחרים והתם לעצמן, וכמו שאמרו לו שם (ביצה כא, ב) ומה נעשה לבית אביך שהן מחמירין על עצמן ומקילין אצל אחרים. ותירצו הם ז"ל דמנורה דהתם מיירי במנורה של חוליות מחוברין יחד ויאו ממובדו מיותם מעון בו ותירצו הנהות אים ביד בהני בחול המליבה מחיר ביד מחיר ביד התחם מיירי במנורה של חוליות מחוברין יחד

ואינן מפורקין ופעמים מטין אותן ופעמים זוקפין אותם, והא דהכא בשל חוליות מפורקין. משוים מטין אותן ופעמים זוקפין אותם, והא דהכא בשל חוליות מפורקין. משוים אבל הרב אלפסי זייל לא הביא בהלכותיו כלל הא דרבי יותן דהכא, לומר שאין הלכה כן, משוים דמשמע ליה דרבי יותון אתיא כמאן דאמר יש בנין בכלים, והלכך במחזיר כל צרכו ואפילו שלא הקע חייב המאת ומשוים הכי קא אסר הכא לטלטלה משוים דמיחזי כבונה, וקסבר רבי יותון דההיא דשרו בית הלל התם ברפויה ובשאינו מחזיר כל צרכו, ומשוים שמחת יום טוב התירו אפילו לזוקפה והוא שלא החזיר כל צרכו אבל בשבת אסור לטלטל, אבל אנן דקיימא לן דאין בנין בכלים אלא אם כן תוקע וכדאמרינן בריש פרק כל הכלים (לקמן שבת קכב, ב) גבי דלת של שידה תיבה ומגדל שם כן תוקע וכדאמרינן בריש פרק כל הכלים (לקמן שבת קכב, ב) גבי דלת של שידה תיבה ומגדל משה גללניתא. ומכל מקום אינו מחוור, דהא משמע דמסקוא דגמרא כי הא דרבי יוחון, מדקא מחמהינן אי הכי מאי טעמא דריש לקיש, ועוד מדמסקינן וכיילינן הלכך דחוליות בין גדולה בין קטנה אסורה, גדולה נמי ואית בה חידקי אסורה גזירה אטו גדולה של חוליות. ובפרק קמא דביצה (י,

א ד"ה הכי) כחבתי יותר בסייעתא דשמיא בשמעתא דמוחלפת השיטה.

הא דאקשינן הכא: מי אמר רבי יוחנן הכי והאמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה וחנן (כלים פי"ה מ"ב) מוכני שלה וכו". ואיצטריך רבי זירא לתרץ תהא משנתינו בשלא היו עליה מעות כל בין השמשות שלא לשבור דבריו של רבי יוחנן. תמיהא לי דהא אדרבה אקשינן בשלהי מי שהחשיך (לקמן שבת קנו, ב. קנו, א) ומי אמר רבי יוחנן הלכה כרבי שמעון והאמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן (ביצה און מבקעין עצים מן הקורה ולא מן הקורה שנשברה ביום טוב, ואקשינן עליה נמי מן סתמות אחרות דתנן (שם כט, ב. ל, א) מתחילין בערימת החבן אבל לא בעצים שבמוקצה, ותנן (שם מ, א) אין משקין ואין שוחטין את המדבריות אבל משקין ושוחטין את הבייתות, ואצטריך לשניי רבי יוחנן אין משקין ואין שוחטין את המדבריות אבל משקין ושוחטין את הבייתות, ואצטריך לשניי רבי יוחנן מאי קא מקשה הכא ממוכני שלה דהא איכא סתמי אחריני טובא כרבי יהודה, ומאי קא מתרץ לה נמי שלא לשבור דבריו של רבי יוחנן דהא איכא אחרינא דתקשי ליה. ועוד קשיא לי אמאי לא מייתי התם הא דמוכני.

ויש לומר דהכא במוקצה מחמת איסור בלבד הוא דקאמר רבי יוחנן הכא דהלכה כרבי יהודה, אבל בשאר מוקצה כרבי שמעון סבירא ליה וכדאמרינן התם, והלכך לא מצי לאותביה מהנך סתמי דמייתינן התם דמוקצה מחמת איסור חמיר טפי. והתם נמי לא אותבינן עליה הא דמוכח מהאי טעמא גופא. והכא נמי לא ניחא ליה לשנויי רבי יוחנן סתמא אחרינא אשכח, דתנן אין משקין ושוחטין את המדבריות וכל שכן הכא דמוקצה מחמת איסור, שלא לשבור נמי דברי רבי יוחנן דפסק בשאר מוקצה כרבי שמעון.

וכן הלכה דבשאר מוקצה הלכה כרבי שמעון, ובמוקצה מחמת איסור בלחוד הלכה כרבי יהודה, יכבאימא הממ הייילה מה אי וייבחייים

וכראיתא התם בשלהי פרק מי שהחשיך. שרגא דמשחא שרי לטלטולה דנפטא אסור. פירש רש"י ז"ל: דנפטא אסור אפילו לרבי שמעון. וכן

נראה ודאי דסתם שרגא דחרס משמע, וכדתניא (לעיל שבת מד, א) מטלטלין נר חדש אבל לא ישן [דברי רבי יהודה] ותניא (שם עי"ש) רבי יהודה אומר כל הנרות של (חרס) [מחכת] מטלטלין חוץ מן הגר שהדליקו עליו באותה שבת, אלמא סתם גר היינו של חרס עד שיפרוט של מתכת, והלכך אי כרבי יהודה אפילו דמשחא גמי אסיר.

ואי קשיא לך נמי דהא רבה כרבי יהודה סבירא ליה, דהא אמר אביי (לעיל שבת כב, א) כל מילי דמר עביד כרב ורב כרבי יהודה סבירא ליה (לעיל שבת מד, ב). יש לומר התם לאפוקי מדשמואל, אבל הכא

תליא באשלי רברבי דרבי יהושע בן לוי פסק כרבי שמעון (לעיל שבת מה, ב). מי יימר דנפיל ביה מומא ואם תמצי לומר נפיל ביה מומא מי יימר וכוי. כל הני מי יימר לאו דוקא, אלא לרווחא דמלתא נקט להו. ותדע לך, דהא בההיא דקא מייתי מפירין נדרים ליכא אלא חד מי יימר

אלא דאריה דאיסורא רכיב עליה וחזי לאחריני לא מקצה ליה לגמרי. אקצויי מקצה ליה לגמרי ולא מסקי אדעתיהו ליתן לעניים דחזי להו, אבל הכא דאפילו לדידיה חזי ליה לעניים בגדי עשירים לעשירים. יש לומר דשאני התם דכיון דגבי עשירים לא חזי למידי מצד גריעותיה גמור ואסור לטלטלו ואפילו לצורך דחזי להו, וכדאמרינן קורטין בי רבי מי חשיבי וחניא בגדי עניים משמע לקמן בסמוך (שבת מו, א) דכל מידי דלא חזי למריה אע"ג דחזי לאחריני חשבינן ליה מוקצה ואסור לטלטולי להו. יש לומר דשאני התם דלא חזו לאכילה לא לדידיה ולא לאחרים. ואם תאמר והא שנא מגרוגרות וצימוקין דמשום דלא חזו ליה לאכילה ומקצה להו מאכילה חשבינן להו מוקצה גמור מותר לטלטלן (ביצה כד, ב. כה, א). ואם האמר והא כיון דמקצה ליה מאכילה אף בטלטול אסור, דמאי דומיא דפירות שאין במינן במחובר שהבא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר ומי שבאו בשבילו ואפילו לטלטול כיון דחזי לאחריני, אלא מאכילה בלחוד הוא דאקצייה לדידיה, ומאכילה קא מקשה ליה לן כיון דחזי לכהן שפיר דמי. ויש לומר דהכא נמי בטלטול ודאי שרי, דהא לא אקצייה מדעתיה לגמרי ב) פשיטא, ופרקינן לא צריכא בתרומה ביד ישראל, מהו דתימא כיון דלא הזיא ליה אסור קא משמע לאו מוקצה הוא, וכדחנן לקמן בפרק מפנין (שבח קכו, ב) מפנין חרומה ואמרינן עלה בגמרא (שם קכז, הכא מאי מוקצה איכא, ואע"ג דלא הוי חזי לדידה משום נדרה הא הוי חזי לאחריני וכל דחזי לאחריני מתיב רמי בר המא מפירין בשבת לצורך השבת ואמאי לימא מי יימר דמיזדקק לה בעל. קשיא לי דמיזדקק לה בעל, ובנשאלין לנדרים מי יימר דמיזדקק ליה חכם.

כל היכא דקא מכוין איכא איסורא דאורייתא כי לא מכוין גזר רבי שמעון. איכא דקשיא ליה והא הכא אפילו מכוין לכבות ליכא איסורא דאורייתא לרבי שמעון, דהא מלאכה שאינה צריכה לגופה היא. ויש לומר דמשכחת לה בפתילה שצריך להבהבה. ואי נמי בכל פתילה, דכיון דאיכא דוכתא דמחייב עליה מדאורייתא גזר אפילו שלא במחכוין ואפילו בדוכתא דלא אתי בה לידי איסורא דאורייתא.

מחתה באפרה. ואם תאמר והא אפר כירה מוכן הוא. יש לומר הכא בשאין צריכין לו ואין דעתו עליה,

רכמו שפירש רש"י ז"ל. **בגדר עניים לעניים [בגדר עשירים לעשירים].** פירוש: שלשה על שלשה דהיינו בגדי עשירים, מממאין טומאת מדרס לעשירים וכל שכן לעניים. אבל בגדי עניים דהיינו פחות משלשה על שלשה, לעניים הוא דמטמא טומאת מדרס אבל לעשירים לא מטמא טומאת מדרס. אבל מכל מקום מטמא הוא לעניים הוא דמטמא טומאת מדרס אבל לעשירים לא מטמא טומאת מדרס. אבל מכל מקום מטמא הוא לשאר טומאות אפילו לעשירים, דלא אימעוט אלא מטומאת מדרס בלבד. ותדע לך, דהא תון הבגד משמא משום שלשה על שלשה למדרס ומשום שלש על שלש לטמא מת ואיתא נמי בפרק כ"ז מכלים מטמא משום שלשה על שלשה על שנים דאילו לעניים אפילו בפחות מכן מטמא טומאת מדרס כדתנן התם בפרק כ"ח (מ"ח) בגדי עניים אע"פ שאין בהם שלשה על שלשה טמאים טומאת מדרס נחנן החם מת אפילו לעשירים מטמא בשלש על שלש. וטעמא דמדרסאות משום דמדרס ביחוד תליא מילתא ואין אצל עשירים מיחדין בפחות משלשה על שלשר טומאות טמא דהא חזי. והיינו דבפרק במה מדליקין (לעיל אצל עשירים, אבל שלש על שלש בין לעניים בין לעשירים.

ריש מפרשים: בגדי עניים בגדים גסים, בגדי עשירים בגדים דקים. **הוה מטלטל כנונא אגב קיטמא ואעייג דאיכא עליה שברי עצים.** כלומר: משום דאפר כירה מוכן הוא, והוה ליה בסיס לדבר המוחר ולדבר האסור ומוחר. ואם תאמר אם כן כי אקשינן עליה מושיון שאם יש שם שברי פתילה שאסור לטלטלה ליסייעיה ממחניתין דכלכלה. יש לומר דשברי עצים דמו לשברי פתילה, דדין הוא שלא יהו שברי עצים בטלים לגבי כנונא כי היכי דאין שברי פתילה בטלים לגבי נר ושמן לפי שהן חשובין לגבן, מה שאין כן בכלכלה שהפירות חשובין והאבן אינה חשובה. ועוד דעיקר הטלטול אינו אלא מחמת הפירות ולא מחמת האבן ואין האבן עשויה לינטל בכלכלה, אבל עצים בכנונא ושברי פתילה בנר מקומן הוא ועשוין הן לינטל באותן כלים.

ואיכא למידק דהכא משמע דדוקא אגב קיטמא שרי הא לאו הכי נעשה בסיס לדבר האסור דהינו שברי העצים, ואילו בפרק שני דביצה בסופו (כא, ב) גבי אין מזמנין את הגוי ביום טוב אמרינן רב אחא בר יעקב אמר אפילו בשבת נמי אין מזמנין גזירה משום שיורי כוסות, ופריך ונטלטלינהו אגב כסא דהא אמר רבא כי הוינא בי רב נחמן הזה מטלטלין כנונא אגב קיטמא ואעי, דאיכא עליה שברי עצים, ומאי קושיא שאני כנונא הואיל ואיכא קיטמא דנעשה בסיס אף לדבר המותר דר(ו)מיא לכלכלה והאבן בתוכה, אבל בכוס דליכא אלא שיורי כוסות בלחוד דאסורין אסור לטלטלן. ותירצו בתוסי דהכי פריך, דכי היכי דמטלטלינן כנונא אגב קיטמא ואין הכנונא והקיטמא בטלין לגבי שברי עצים שבה משום דלא חשיבי, הכי נמי שיורי כוסות לא חשיבי למיהוי כוס בטל לגבייהו.

ור"ח ז"ל תירץ דהא דאמרינן הכא דמטלטלין כנונא אגב קיטמא, היינו לפי שאין יכול לנער שברי העצים ממנה כדי שלא יתפזר האפר שבחוכה, וכן כלכלה מלאה פירות והאבן בתוכה בשאינו יכול לנער האבן כדי שלא יפלו הפירות ויטנפו, דהכי מוקמינן לה בפרק נוטל (לקמן שבת קמב, א) בפירי דמטנפי, ומשום הכי בעינן שיהא בו אפר וכן פירות בכלכלה שאילולי הן היה יכול לנער את האבן ושברי העצים ולא בעינן להו כדי להתיר הטלטול מחמת היתר הפירות והאפר, אבל שיורי כוסות אע"פ שאין דבר עמהם מטלטלין אותן אגב כוסות לפי שאינו יכול לנערם לפי שהן דבוקין אל הכוס. ואין חירוצו זה מחוור כל הצורך. דהא משמע דעיקר ההיתר משום היתר הפירות, כלומר: מפני שנעשה

בסיס לדבר המותר ולדבר האסור ומותר. אינא למידק דרב ושמואל דוקא בתוקע קאמרי, דאי לא בין לתנא קמא בין לרבן שמעון בן גמליאל פטור אבל אסור ואפילו במחזיר כל צרכו, דליכא מאן דאית ליה כבית שמאי דאמרי במסכת ביצה (כא, ב. כב, א) דיש בנין בכלים גבי זקיפת מנורה. ורבי אבא ורב הונא בר חייא על כרחין ברפוי וכשאינו תוקע, דהא אוקימנא להו כרבן שמעון בן גמליאל דאמר אם היה רפוי

מותר, וכיון שכן מאי קא מקשה להו רב יהודה מדרב ושמואל אינהו לחוד ורב ושמואל לחוד. ותירצו בתוס' דהכי קא מקשה להו רב יהודה, מדרב ושמואל אמרי דבחוקע חייב חטאת על כרחין בשאינו חוקע ואפילו ברפוי לכתחילה מיהא אסור, וכדאמרינן לקמן (עמוד ב) גבי מטה גללניתא, מאי דעתיך בנין מן הצד הוא נהי דאיסורא דאורייתא ליכא איסורא דרבנן מיהא איכא. ואינהו סבור אע"ג דבתקע חייב

חטאת לא תקע מותר לכתחילה ולא גזרינן, וכרבן שמעון בן גמליאל דאמר אם היה רפזי מותר. מפני שמקרב את כיבויו. פירוש: אם אתה מתירו לעשות כן בערב שבת אתי למיעבד אפילו בשבת, ופעמים שעם נתינתו יפלו הניצוצות והוא מגביה הכלי ומכבה אותן.

ואם תאמר ומאי עוגא ממצודות חיה דגים ועופות ושריית דיו וסממנים וכל הגך דפרקין קמא (לעיל שבת יו, ב) דשרו בית הלל עם חשיכה ולא גזריגן דילמא אתי למיעבד בשבת. יש לומר התם דאב מלאכה היא לא חיישיגן דמיבדל בדילי אינשי מינייהו דכולי עלמא ידעי דאסיר וזהירי בהו, אבל בנתיגת מים תחת הגר לא רמי אנפשיה ולא חשיבא ליה מלאכה וסבר דשרי ויהיב ומקרב כיבויו. ולפי פירוש זה ליכא למיחש לנתיגת מים מערב שבת בתוך עששית של זכוכית שקורין לנפאדיש, דהא ליכא למיגזר לשמא יתן לתוכו בשבת דהא מיזהר זהירי בהו אינשי.

ויש מפרשים מקרב את כיבויו לפי שהמים תחת הניצוצות ונופלות לתוכו, ואינו דומה אפילו למחיצת שלג וברד דשרו רבנן וכדאיתא בירושלמי (דפרקין ה"ח), וכדמשמע נמי בפרק כל כתבי הקדש (לקמן שבת קכ, ב) גבי טלית שאחז בו האור דשרו רבנן דרבי יוסי ליתן עליה מים מצד אחד ואם כבתה כבתה. משבת קכ, ב) גבי טלית שאחז בו האור דשרו רבנן דרבי יוסי ליתן עליה מים מצד אחד ואם כבתה כבתה. וטעמא משום דהכא אין דבר מפסיק בין המים לניצוצות וכל זמן שהן נופלות הרי הן נופלות לתוך המים וכבות, אבל התם שאין המים תחתיו אלא מן הצד ואין האש נופלת לתוך המים להדיא לא חשבינן ליה וכבות, אבל התם שאין המים חחתיו אלא מן הצד ואין האש נופלת לתוך המים להדיא לא חשבינן ליה להדיא, ולא עוד אלא להדליק בהן כל עיקר היאך מותר שהרי ניצוצות נופלות לתוך השמן וכבות. ויש להדיא, ולא עוד אלא להדליק בהן כל עיקר היאך מותר שהרי ניצוצות נופלות לתוך השמן וכבות. ויש לומר דהתם אינו מתכוין לכבות אלא להעלות השמן ושיהא הנר דולק יפה והלכך לכולי עלמא שרי

בשה טומנין ובמה אין טומנין. פירשו בשם רבנו שמואל ז"ל: דכולה פרקין דהכא מיירי בבשיל ולא בשה טומנין ובמה אין טומנין. פירשו בשם רבנו שמואל ז"ל: דכולה פרקין דהכא מיירי בבשיל ולא בשיל, אבל בחייתא אי נמי בבשיל כל צרכו שרי, דהא אמרינן בשלהי פרק קמא (לעיל שבת יח, ב) דבקדרה חייתא אי נמי בבשיל לא גזרינן שמא יחתה בגחלים, ואיסור הממנה אינו אלא משום גזירת חתוי כדאיתא בשלהי פרק במה מדליקין (לעיל שבת לד, ב). אבל ר"ת ז"ל ורבנו יצחק הזקן ז"ל לא הודו לו, משום דסתם קדרות בין השמשות הם מבושלות ובסתם קדרות איכא לאוקומי מתניתין. ועוד וראה לי דאילו יש חילוק בהטמנה כמו בשהיה, היה להם לבעלי הגמרא לפרש הענין כך כמו שפירשו בפרק כירה והיה להם לחלק כאן כמו שחלקו שם בנחבשל כל צרכו או מצטמק ורע לו ובלא נחבשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו, אלא שאין בהטמנה חלוק כלל.

ונתן ר"ת ז"ל טעם לדבר, לפי שהשהיה מן הסתם אינה אלא לאכול לערב וחומה משתמר עד שעת אכילה, ועוד כיון שהוא מניחה מגולה ושליט בה אוירא אין חתויו מועיל לו כל כך ואין החום נתפש בה והלכך אף הוא אינו בא לידי חתוי, אבל הטמנה שהוא מניחו למחר אע"פ שהוא טמון אם לא יחתה בו מתקרר והולך ובמעט חתוי חומו נתפש ומועיל והלכך אתי לחתויי, ולפיכך גזרו שלא להטמין בדבר

המוסיף שמא יטמין ברמץ ואחי לחחייי. גמרא: קופה שטמן בה אסור להניחה על גבי גפת של זיתים. מסחברא מדקאמר קופה שטמן בה אסור להניחה ולא קאמר קדרה שטמנה בקופה אסור להניחה על גבי גפת של זיתים, שמע מינה שאף על פי ששולי הקדרה טמונין בתוך הקופה אפילו הכי אסור להניח הקופה על גבי דבר המוסיף הבל ואע"פ שמפסיק הקופה בינו ובין הקדרה, ושמע מינה שאין קטימה מועיל להטמנה וכל שכן הוא.

ואפשר שאפילו אין הקופה דבוקה ממש על גבי גפת של זיתים אלא שהיא תלויה עליו אסור, דכיון שטמנה גילה בדעתו שהוא רוצה להניחה למחר ומקפיד עליה שישתמר חומה ואתי לחתויי, דכיון דמשום גזירת חתוי הוא מה לי נוגעת בדבר המוסיף מה לי אינה נוגעת כל זמן שגילה בדעתו שהוא מקפיד

שישחמר חומה. ועוד נראה לי דעל כרחין הכא בכל ענין מיירי ואפילו בשאינה נוגעת על גבי הגפת ממש, שאילו בנוגעת ממש למה לי משום שממן בקופה אפילו לא ממן כלל יהא אסור שהרי כל זמן שפני הקדרה דבוקון על פני דבר המוסיף הבל זו היא הטמנה וכמו שכחבנו בריש פרק כירה (לעיל שבת לו, בד"ה עד) משמן של גאונים ז"ל שהטמנה במקצת הטמנה היא ואין הדבר תלוי בהטמנת כל הקדרה, בד"ה עד) משמן של גאונים ז"ל שהטמנה במקצת הטמנה היא ואין הדבר תלוי בהטמנת כל הקדרה, הקדרה היה מגולה ואף על פי כן לא התירו אלא בדבר שאינו מוסיף אבל בדבר המוסיף אסור, ואם הקדרה היה מגולה ואף על פי כן לא התירו אלא בדבר שאינו מוסיף אבל בדבר המוסיף אסור, ואם תאמר דוקא בשכולה טמונה חוץ מפיה, אם כן נתת דבריך לשיעורין. אלא נראה דמה שלא אסרו כאן האמר דוקא בשטון בקופה היינו אפילו בשאין שולי הקדרה והקופה דבוקים על פני הגפת אלא אפילו בתלויה עליו מפני שהוא מעלה הבל ומרתיה קצת למה שהוא עליו וכל זמן שהוא טומן מגלה בדעתו שהוא מקפיד להיות חומו משחמר ואתי לחתויי, אבל כל זמן שאינו מניח ממש עליו ואף הוא אינו מקפיד עליו להטמינה כבר גילה בדעתו שהוא מתיאש ממנו ואינו מקפיד אם אין חבשילו חם ולא אתי לחתויי.

ודוקא כשהדבר שהוא מטמין בתוכו הוא דבוק עם הקדרה שזו היא הטמנה, אבל אם הוא רחוק ממנו וויקא כשהדבר שהוא מטמין בתוכו הוא דבוק עם הקדרה שזו היא הטמנה, אבל אם הוא רחוק ממנו ויש ריוח ביניהם אין זו הטמנה, אלא באה שנותנין סביב לקדרה כגון רמץ וגזירה משום שמא יטמין ברמץ, אבל בתנור וכיוצא בו כגון כלי חרס רחבים שאין דופניהם דבוקים לדופני הקדרה ויש אויר ביניהם מותר. וכן אמרו בתוסי.

ויש מפרשים: קופה שטמן בה אסור להניחה על גבי גפת של זיתים ודוקא בששולי הקופה נוגעין בגפת, דהוה ליה כטומן בדבר שאינו מוסיף וטמן את הכל בדבר המוסיף. ואם כן לדבריהם הא דרי זירא אתא לאשמועינן דאפילו טמן בקופה שדפני הקופה מבדילין בין הקדרה והגפת אסור. ואינו נראה כן, אלא

לעולם אימא לך דשומשמין נמי אסור וכרי. וכן הלכה. וכחב מורי הרב רבנו יונה ז"ל דכיון דלא איפשיטא בעיין מוקמינן מחניתין על סחם משמעותיה, דקחני ולא בגפת סחמא דמשמע אפילו דשומשמין. ועוד מדנקט ר' זירא לענין אסוקי הבלא גפת של זיתים ולא גפת סחם כמחניתין, שמע מינה דמתניתין דקחני גפת סחם אפילו דשומשמין קאמר. וליכא למימר דאשמועינן ר' זירא דגפת דקחני במחניתין גפת של זיתים חנן, דהא ודאי לא שמעינן דינא דהטמנה מדינא דאסוקי הבלא. עד כאן. ואף במחניתין למיפשט מינה איפכא, מדנקט גפת של זיתים שמע מינה דשומשמין לא, הכין ודאי הוה סלקא דעתין מעיקרא, אבל השתא דדחינן הני מילי לענין אסוקי הבלא מסחבר ודאי הכין, מדנקיט לה ר' זירא באסוקי הבלא ואיצטריך לפרושי בהריא גפת של זיתים לומר דלענין אסוקי דוקא גפת של זיתים אבל לענין הטמנה אפילו דשומשמין.

פרק ד במה טומנין

रान क्षा

אמר ליה התם אוקומי קא מוקים הכא אולודי קא מוליד. ואם תאמר דקארי לה מאי קארי לה, והא קחני בהדיא בההיא ברייתא גופא (לקמן שבת נא, ב) דמיחם על גבי מיחם לא בשביל שיחמו אלא שיהיו משומרין. יש לומר בהא דר' זירא לא הוה ידיע ליה לההיא ברייתא ולא מינה קא מותיב, אלא הכי קאמר ליה: מאי שנא ממיחם על גבי מיחם דהא מעשים בכל יום דמניחין ולא מיחה אדם בדבר. ואינו מחוור בעיני, דהוה ליה למימר והא מעשים בכל יום דמניחין מיחם על גבי מיחם, שכן דרך החלמוד לומר בכיוצא באלו. אלא נראה לי שר' זירא לא היה יודע כל אותה ברייתא אלא רישא דברייתא, ויש כיוצא בזה בהרבה מקומות בתלמוד שהמקשה יודע תחלת הברייתא או סופה ואינו יודע כולה ומקשה ממנה,

וכיוצא בה אחח בפרק לא יחפור (ב"ב כו, א) גבי אין פורשין נשבים ליונים.

אמר ליה התם אוקומי קא מוקים. איכא למידק היכי דמי, אם הניח כדי להפשיר, מאי טעמיה דרבא והא קחני בפרק כירה (לעיל שבת מא, א) אבל נותן הוא לחוכו או לחוך הכוס כדי להפשירן וחניא (לעיל שבת מא, א) אבל נותן הוא לחוכו או לחוך הכוס כדי להפשירן וחניא (לעיל שבת מ, ב) מביא אדם קיתון של מים ומניחו כנגד המדורה לא בשביל שיחמו אלא כדי שתפיג צינתן והפגת צינה היינו הפשר וכדכתיבנן לעיל (שבת מ, ב ד"ה מביא) ואי להחם מאי טעמיה דרי זירא דהא קחני החם דאסור, וי"ל דהכא בשהניחו כדי להפשיר אלא שהיה הקומקום כל כך חם שאילו היה מניחו שם זמן רב היה מתחמם בו, ומפני זה אסרו רבה ולומר שלא החירו כנגד המדורה אלא במקום שאי שם זמן רב היה מתחמם בו, ומפני זה אסרו רבה ולומר שלא החירו כנגד המדורה אלא במקום שאי אפשר לבא לידי בישול וכמו שכחבתי למעלה בפרק כירה (שם), וכדמשמע נמי בירושלמי שכחבתי שם דגורינן שמא ישהה ויבוא לידי בישול והלכך גזרו אפילו בתחלת בישול, ורבי זירא סבר דכיון דסוף סוף אינו מתכוין להחם אלא כדי שתפיג צינתן שפיר דמי, כן תירץ ר"י הזקן הידוע בעל התוספות ז"ל.

אבל מורי הרב רבינו יונה ז"ל הקשה אי באיסור הנחה בלא הטמנה קא מיירי מאי שייכא הכא, החם בפרק כירה הוה ליה לאחויי גבי ברייחא דמביא אדם קיחון של מים ומניחו כנגד המדורה, ועוד הא דתניא דמניחין מיחם על גבי מיחם דמייחינן עלה בהטמנה היא, דאי לא אמאי עריב לה וחני בהדי דיני הטמנה וכדחניא לקמן בשלהי פרקין (נא, ב) ליחנייה בסיפא דברייחא ולא לפסיק בדיני הטמנה, ולפום הכי פירש הוא ז"ל דהכא בהנחת כוזא אפומא דקומקמא כדי להטמין עניהם בדבר שאינו מוסיף הבל היה מעשה ובשבת היה, וכגון שכסה הקומקום מבעוד יום דמותר לגלותו ולכסותו בשבת וכדאיתא לקמן (נא, א), והיה רוצה להטמין הכוזא אפומא דקומקמא בקיימא לן מותר להטמין את הצונן ואפילו להפיג ביה מיחם וכי ערי, ורבה אסר דלא התירו להטמין את הצונן אלא בדבר שאינו מוסיף הבל אבל על גבי מיחם נמי שרי, ורבה אסר דלא התירו להטמין את הצונן אלא בדבר שאינו מוסיף הבל אבל על גבי מיחם אסור מפני שתוספת חם המיחם ניכר בו והוה ליה כמטמין על גבי דבר המוסיף הבל, שלא החירו במיחם על גבי מיחם אלא מיחם דוקא שאין חומו של תחתון ניכר בעליון שאינו אלא משמר חומו, והביא האיר מן התוספתא (פ"ד הי"ו) דקתני בה בהדיא טומנין מיחם על גבי מיחם וקדירה על גבי קדירה כוי. האיה מן התוספתא (פ"ד הי"ו) דקתני בה בהדיא טומנין מיחם על גבי מיחם וקדירה על גבי קדירה כוי.

דלא הרי אהל ולא חיישינן שמא יסחוט.

אי משום הא לא איריא הכי קאמר אם לא טמן בהם אין מטלטלין אותן. איכא למידק ליסייעיה אמתניתין (לקמן מט, א) דקתני בהדיא בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן כיצד הוא עושה נוטל את הכסוי והם נופלין מאיליהן, אלמא אף על פי שטמן בהן אין מטלטלין אותן כיצד הוא עושה נוטל את הכסוי והם נופלין מאיליהן, אלמא אף על פי שטמן בהן אין מטלטלין אותן וכדרייקינן מינה לקמן (מט, ב), והם נופלין מאיליהן, אלמא אף על פי שטמן בהן אין מטלטלין אותן וכדייקינן מינה לקמן (מט, ב), והם נופלין מאיליה, ואף על גב דלקמן לא משמע דגיזי צמר חשיבי טפי, מכל מקום הכא הוה אפשר לדחויי הכין, והא דאביי הלכתא היא ובשל הפתק וכדאמר רבינא לקמן (נ, א) כי היכי דלא נפיק לה לדאביי

לבר מהלכתא. **מאי [לפנינו: מה] בין זה למגופת חבית.** פירש רש"י ז"ל (ד"ה מה) דתניא בפרק חבית (קמו, א) רבן [צריך להוסיף: שמעון בן] גמליאל אומר מביא אדם חבית של יין ומתיז ראשה בסייף ומניחה לפני האורחים בשבת ואינו חושש, והקשו בתוספות (ד"ה וכי) דאם כן מאי קא פריך דהא טעמא דרבן

[צריך להוסיף: שמעון בן] גמליאל החם משום דלעין יפה קא מכוין ולא לפיחחא אבל הכא לפיחחא אממון בן גמליאל החם משום דלעין יפה קא מכוין ואסור, ותום נמי חיבור הוא דהא מגופה של חבית עצמה שרי להחיז משום דלעין יפה קא מכוין, וכדמוכח החם דבעו מיניה מרב ששת מהו למיברז חביתא בבורטיא ואמר להו אסור, ופריך עלה מהא דרבן שמעון בן גמליאל דשרי להחיז ראשה בסייף, ומעני החם לעין יפה קא מריין אבל הכא לפתחא קא מכוין דאי לעין יפה ליפתחיה מפתח, ושמעינן מינה דמגופה של חבית קא מתיז, מדקא מייתי לה על הא דמיברז חביתא בבורטיא, דההיא על כרחין בגופה של חבית עצמה היא דאי במגופה בהדיא שרי לה במתניתן דקחני החם אין נוקבין מגופה של חבית על חבית עצמה היא דאי במגופה בהדיא שרי לה במתניתן דקחני החם אין נוקבין מגופה של חבית בעליאל ואף על גב דחבור הוא משום דלעין יפה קא מכוין, והוה ליה לשנויי הכא בשמעתין החם לעין יפה קא מכוין הכא לפתחא קא מכוין.

נקב עשוי להכניס ולהוציא לא היה חייב חטאת לפי שאין המגופה מן גופה של חבית עצמה.

מנן שלל של כובסיך [לפנינו נוסף: ושלשלת של מפתחות] והבגד שהוא תפור בכלאים היבור

עד שיתחיל להתיר. לאו הכי תני לה במתניתין אלא הכי תנינן לה בפרק בתרא דמסכת פרה (פי"ב

מ"ט) שלל הכובסין והבגד שהוא תפור בכלאים חיבור לטומאה ואינו חיבור להזייה, אלא משום דעיקר

ברייתא שנויה במשנתינו קאמר הכא תנן, ומשום דבמתניתין לא מפרש עד מתי הוי היבור ובברייתא

קא מפרש עד שיתחיל להתיר דמינה קא דייקינן דאפילו שלא בשעת מלאכה הוי חיבור, משום הכי קא

מייחי ברייתא ולא מייחי מתניתין. מאן תנא הא מילתא דאמור רבנן כל המחובר לו הרי הוא כמוהו. פירוש היינו ההיא דשלל של

כובסין וכן פירש רש"י ז"ל. [אמר רב יהודה אמר רב רבי מאיר היא]. ורבנן פליגי עליה, ואף על גב דגבי מספורת של פרקים הוי חיבור לטומאה אפילו לרבנן, שאני התם ששניהם עושין מעין מלאכה אחת מה שאין כן בשלל של

כובסין שאין בגד זה עושה מלאכה אחת עם בגד זה, וכן בית הפך ובית התבלין. עבדו בהו רבנן היכרא כי היכי דלא ליתי לשרוף עלייהו תרומה וקדשים. ובשלל של כובסין איכא היכרא טובא כיון דלא הוה חיבור להזאה, אבל כלי חרס דלאו בני הזאה נינהו איצטריכו למעבד בהו

האי היכרא דלא ליטמו באויר.

מה נפשך אי היבור הוא אפילו להזאה [לפנינו נוסף: נמי] אי לאו חבור הוא אפילו לטומאה נמי.

ואיכא למידק אמאי לא אקשי נמי הכין גבי שלל של כובסין דבדידיה נמי קחני במחניתין חיבור לטומאה

ואינו חיבור להואה, ורבא נמי דקא מתרץ דבר תורה בשעת מלאכה חיבור בין לטומאה בין להואה,

וקדשים, וי"ל דרבא פשיטא ליה דבשעת מלאכה הוי חיבור דבר תורה הואיל ושניהם עושין מלאכה

אחת מה שאין כן בבית הפך ובשלל של כובסין, ומהאי טעמא נמי לא אקשינן ליה גבי שלל של כובסין,

דכיון שאינן עושין מלאכה אחת פשיטא ליה דאפילו בשעת מלאכה דהיינו בשעת כיבוס אינו חיבור דבר

תורה, ומה שאינו היבור להואה היכרא הוא דעבדי בה.

TP GO

וגזרו טומאה שלא בשעת מלאכה משום טומאה שבשעת מלאכה. ואם האמר, ליגזור נמי במקל שעשאו יד לקרדום. י"ל שאני מקל דעשוי אדם לזורקו לבין העצים שלא בשעת מלאכה ואין אדם

מצניעו מה שאין כן במספורת של פרקים. מרטא דביני אטמא. לשון רבינו האיי גאון ז"ל יש בין יריכות הבהמה במקום שמשתין צמר לה ואינו

יבש לעולם ואפילו אורגין אותו ואפילו בלה נמצא לח ולא יבש. תפילין צריכין גוף נקי כאלישע בעל כנפים מאי טעמא [לפנינו: מאי היא] אמר אביי שלא יפיה בהן. פירוש צריכין גוף נקי היודע ליזהר שלא יפיח בהן כלומר שיזהר לסלקם בשעה שצריך להפיח,

וכן פירש רש"י ז"ל (ד"ה שלא), וכן פירשו גם בתוספות (ד"ה אביי). **רבא אמר שלא ישן בהן.** פירוש אביי לא פליג אדרבא דאף הוא סבר דאסור לישן בהם בין שינת קבע בין שינת עראי וכדתניא בסוכה פרק הישן (כו, א), ומוקמינן לה התם דמנחי ארישיה, אלא דאביי לא חייש לשמא ישן בהם דהרבה פעמים שאין אדם יכול להעמיד עצמו שלא ישן, ורבא בעי שיהא יכול להעמיד על עצמו שלא ישן בהם, וטעמא דמילתא דאסור לישן בהם כדי שלא יסיח דעתו מהן ואי נמי לאיפיח בהן, אבל משום חשש קרי לא דבעל קרי אינו אסור בהן, וכדמוכח בסוכה בפרק הישן (שם, דאמר רבי יוסי ילדים לעולם חולצים מפני שרגילים בטומאה ופריך לימא קסבר רבי יוסי בעל קרי אטור בתפלין, ומשני הכא בילדים ונשותיהן עמהם עסקינן שמא יבא לידי הרגל דבר, אלמא משום קרי

לא אסרינן. **נטלם מראשו.** וא"ח והיכי עביד הכי והא אמרינן (סנהדרין עד, ב) בשעת השמד אפילו אמצוה קלה יהרג ואל יעבור, וי"ל דהני מילי במצות לא תעשה אבל במצות עשה לא דשב ואל תעשה שאני דלא מוכחא מילתא.

וא"ת אם כן היכי מסר נפשיה ומנח והלא מתחייב בנפשר, וי"ל דאע"פ שאינו מחויב ליהרג על קיומה אפילו הכי רשאי למסור נפשו עליה ומקבל שכר, שכל מצוה שמסרו ישראל נפשן בשעת השמד מוחזקת בידם ומקבלין עליה שכר הרבה. ואמרו (בבראשית) [צ"ל: בויקרא] רבה (פרשה לב, א) מה לך יוצא ליסקל על שמלתי אֶת בני מה לך יוצא ליצלב על שנטלתי את הלולב. ואפילו על התפלה שהיא מצוה

מדרבנן, מסר דניאל עצמו עליה. **הביאו לן שלחין ונשב עליהן.** פירוש: בשבח, וכן פירשו כל הגאונים ז"ל. ורש"י ז"ל שפירש בחול היה מעשה, אינו מחוור, דאם כן מאי קא מייחי מינה ראיה דילמא עין יפה נהג בהן מפני האורחים. ועוד רבי ישמעאל אדמייחי מהא ליחי מאידך דאבוה דאמר לקמן בהדיא דמותר. אלא ודאי בשבת היה

מעשה, וניחא ליה לאחריי מהא דעבד עובדא בנפשיה. פירש ר"ח ז"ל: שכחובין בחורה מלאכה כנגד מלאכה ומלאכות שבחודה ארבעים הסר אחת. פירש ר"ח ז"ל: שכחובין בחורה מלאכה ומלאכות ס"א, טול מהם ג' מלאכחו הכחובים בויכולו (בראשית ב, ב-ג) שאינן צווי וד' שכחוב בהן ועשית ויעש תעשה ולרגל המלאכה אשר לפני (בראשית לג, יד), וי"ד שכחוב בהן כל מלאכת עבודה הרי כ"א, נשארו מ'. ובכללם ששת ימים תאכל מצות וגו' לא תעשה מלאכה (דברים טז, ח), ולמה זה הרי כ"א, נשארו בחלמוד ארץ ישראל בפרק כלל גדול (במכילתין פ"ז ריש ה"ב) שבא להשלים ל"ט מלאכות שבחורה. ויש מי שהוציא מכלל אלו הארבעים ויבא הביתה לעשות מלאכתו (בראשית לט, ושארו ל"ט, ויש מי שהוציא והמלאכה היתה דים (שמות לו, ז) ולדברי הכל נשארו ל"ט.

ואי קשיא לך למאן דיליף ממלאכות שנכתבו בתורה אטו מדעת עצמן בררו להן הכמים המלאכות. ועוד דבהדיא תנן בפרק הזורק (לקמן שבת צו, א) המושיט חייב שכן היתה עבודת הלוים. ויש לומר דכולהו ילפי ממשכן מדנסמכה פרשת שבת למלאכת המשכן, אלא דמר יליף כולה מילתא ממשכן, ומר לא יליף מניינן ממשכן אלא ממלאכה ומלאכות, וחשיבותן כלומר אבות המלאכות בלחוד ילפינן ממשכן. ואם תאמר אם כן מאי קאמרינן בסמוך תניא כמאן דאמר ממשכן דתניא אין חייבין אלא במלאכה שכיוצא בה היתה במשכן, והא כולי עלמא מודו בהא. יש לומר דמדקתני הם זרעו ואתם לא תזרעו קא מסייע ליה, דמינה משמע דעיקרא דמילתא מהתם יליף וממלאכות שבמשכן אזהרינהו רחמנא. קא מכוין.

14 5

אלא אי איתמר הכי איתמר לא שנו אלא שלא יחדן להטמנה אבל יחדן להטמנה מטלטלין אותן. כחב רבנו האי גאון ז"ל: והלכה כמו שאמרנו משמיה דרבא בשנייה שאם יחדן להטמנה מטלטלין אותן. וקאי רבינא כוותיה דקאמר משנחנו בשל הפחק, עד כאן. ולא הבנתי דבריו, זהא משמע דרבינא קאי כלישנא קמא דרבא ולחרוצה למחניתין דלא חקשי אדרבא הוא דאחו, דאילו בשייחדן להטמנה אפילו בשל הפחק נמי מטלטלין אותן. אבל הרב אלפסי ז"ל הביא איקמתא בחרייתא דרבא ולא הביא דברי הפחק אם יחדן להטמנה מטלטלין אותן, דהא דתני ר' יוסי בן שאול אמר רבי לא שנו אלא שלא יחדן הפחק אם יחדן להטמנה מטלטלין אותן, דהא דתני ר' יוסי בן שאול אמר רבי לא שנו אלא שלא יחדן להטמנה בשל הפחק הוא כרבינא, אבל במוכין וגיזי צמר שאינן של הפחק אפילו לא יחדן להטמנה אם להטמנה בשל הפחק הוא כרבינא, אבל במוכין וגיזי צמר שאינן של הפחק אפילו לא יחדן להטמנה אם להטמנה בשל הפחק הוא כרבינא, אבל במוכין וגיזי צמר שאינן של הפחק אפילו לא יחדן להטמנה אם ענו, ומחניתין הא אוקימנא בשל הפחק. יש לומר דמחניתין בכל מוכין וגיזי צמר קא מיירי, ורישא הני קאמר טומנין בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן אם לא טמן בהם, ואם טמן בהם מטלטלין אותן אם הני קאמר מומנין בגיזי צמר האין מטלטלין אותן והרב בעל ההלכות ז"ל גם הוא כתב דמוכין שמק בהן מטלטלין אותן. ודאמר (רבא) [אביי] לעיל (שבת מח, א) וכי מפני שאין לזה קופה של תבן מפקיר בהן מטלטלין אותן. ודאמר (רבא) [אביי] לעיל (שבת מח, א) וכי מפני שאין לזה קופה של חבן מפקיר בנוך של מנהנו בהנא נמו בשלה במח.

קופה של מוכין ההיא נמי בשל הפתק. **ורב אסי אמר יושב אף על פי שלא קשר ואף על פי שלא חשב.** מדקאמר ישב ואף על פי שלא חשב מחברא דמוסיף הוא על דברי שמואל, דטפי עדיף חשב ולא ישב מישב ולא חשב, ומדסייעיה רב אשי לרב אסי (מדחניא) [מדחנו] הקש שעל המטה מנענעו בגופו וכו' שמע מינה הלכתא כרב אסי וכל שכן אם חשב עליהן כשמואל ואף על פי שלא ישב. וכן פסק רבנו האי גאון ז"ל, וזה לשונו: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל שאם חשב אף על פי שלא קשר מותר, ומאי ניהו קשר שקשר חוטי החריות אחד באחד. ואף על גב דרב סבר לה כתנא קמא, הכא קמו להון שמואל ורבה בר בר חנה בחד טעמא והלכה באחד. ואף על גב דרב סבר לה כתנא קמא, הכא קמו להון שמואל ורבה בר בר חנה בחד טעמא והלכה בהייא איחמרא קמיה דרב, ודרב אסי הלכה ניהו דהא סייעה רב אשי ממחניתין ואמר שמע מינה. עד באון. ומורי הרב רבנו יונה ז"ל כתב כן ומסחברא לן דרב אסי אפילו ישב קאמר וכ"ש חשב דמיחדי לא לישיבה ספי. והא דחניא יוצאין בפיקרין ובציפה בזמן שצבען בשמן וכרכן במשיחה, ואילו מחשבה לא מהניא. התם משום דלא מוכחא מילתא דמיחדי למכתו ומיחזי כמוציא בשבח, אבל יצא בהן מבעוד יום מרוחא מילתא מילתא במיחדי למכתו ומיחזי כמוציא בשבח, אבל יצא בהן מבעוד יום מוכחא מילתא.

ופירוש ציפה ופיקרין פירש רבנו האי גאון ז"ל פאה נכרית שעושה איש קרח לכסות את ראשו כמי

שיש לו שער. ורש"י ז"ל פירש בענין אחר. **דתון רבי שמעון אומר גויר הופף ומפספס אבל לא סורק.** לאו רבי שמעון חני(א) במחניחין אלא סחמא קחני, והכי חני(א) לה בנזיר פרק שלשה מינין (נזיר לט, א. מב, א) נזיר שגלח בין בזוג בין בחער או שפספס כל שהוא חייב נזיר חופף ומפספס אבל לא סורק רבי ישמעאל אומר לא יחוף באדמה מפני שמשרח את השער, אלא דבגמרא (שם) אמרינן עלה הא מני רבי שמעון היא דאמר (לעיל שבח כב, א) דבר שאין מתכוין מותר ולפיכך הכניסו כאן רבי שמעון בלישנא דמתניתין משום דרבי שמעון היא. והרבה כיוצא בזה בתלמוד. ואחרת יש בריש פרקין (שבת מח, ב) ההיא דתנן שלל של כובסין

והא דתנן: **אבל לא סורק.** אמרינן עלה התם (בנזיר שם) משום דכל הסורק להסיר נימין המדולדלות

ופירוש חופף אפילו בנתר ובחול, ותדע מדקתני רבי ישמעאל אומר לא יחוף באדמה מפני שמשרת את

השער. **עפר לבינתא.** כתב רבנו האי גאון ז"ל יש שמפרש לבנה ממש, ויש אומרים לבינתא של לבונה כנרד

לובאן בלשון ערב, וכך אנו סוברים. מ**הו לפצוע זיהים בשבה.** פירש רש"י ז"ל: כדי למתק מרירתן. ואינו מחוור. דאם כן מאי קא מתמה וכי בחול מי התירו אדרבא אפילו בשבת יהא מותר דתקון אוכל כזה למתקו למה יאסר, והכא לאו משום

סחיטה קא בעי דאם כן הוה ליה למיבעי הכין בהדיא ולא היה לו לשאול כן בכאן אלא לקמן בפרק חבית. בבלבום בבנום נויםל בבנו בנונו מייל מבנונו להנונון בברך לינונוני ובני בכד בנון אלא

בהלכות סחיטה. אבל רבנו האי גאון ז"ל פירש לפצוע זיחים לממשא ידא. וזה נכון.

והכא בחיששין קא מיפלגי מר סבר חיששין שמא נתקלקלה הגומא. פירש רש"י ז"ל: אי שרית ליה ליטול בקופה זקופה פעמים שנתקלקלה הגומא ואתי נמי להחזירה. והקשה עליו מורי הרב ז"ל דאם כן הוששין שמא תתקלקל הגומא הוה ליה למימר. אלא הכי קאמר מר סבר חיששין שמא נתקלקלה הגומא האים נטלה בקופה זקופה לא יחזיר עד שיחברר לו שלא נתקלקלה הגומא הא סתמא דילמא נתקלקלה הגומא, ומר סבר סתמא לא חיישינן. כן פירש מורי הרב ז"ל. וכפירושו מצאתי לרבנו האי גאון ז"ל. אמר שמואל האי סכינא דביני אורבי דצה שלפה והדר דצה שפיר דמי. פירש רש"י ז"ל, דהא אמר שמואל היכא דלא דצה משום דמויז עפר ממקומו. ואינו מחוור. דאם כן קשיא דשמואל אדשמואל, דהא אית ליה לשמואל דטלטול מן הצד לאו שמיה מלטול, כדאיתא לעיל בפרק בירה (שבת מג, ב) דאמר שמואל מת המוטל בחמה הופכו ממטה למטה קסבר טלטול מן הצד לא שמיה מלטול. ועוד דטלטול בכהאי גוונא לא אשכחן אמורא דאסר, דהא איפסיקא הלכתא כרבי אלעזר בן מימי (לקמן שבת קכג, א) וכמה סתומות נסתמו כן, וכמו שכחבתי שם בפרק כירה באותה שמועה. אלא טעמא דרב הונא ושמואל הכא משום עשיית גומא. וכן נראה מדברי רבנו האי גאון ז"ל שפירש

שאין לקנים גומא. עכ"ל. יש ספרים דגרסי: **אם היו מקצת עליו מגולין.** וכתב רבנו האי גאון ז"ל דטעות הוא, שאם האמהות טמונין והעלין מגולין הרי זו זריעה מעולה, אלא דוקא אם היו מקצתן מגולין. נראה שהוא ז"ל אינו גורס אותו כלל אלא כך אם היו מקצתן מגולין. ויש גורסים אם היו מקצת העליון מגולין. והכל עולה לטעם אחד. ולפי גירסא זו וגירסת רבנו האי גאון ז"ל הא דנקט מקצתן מגולין בין לענין שבת בין לענין כלאים ושביעית ומעשר נקט לה.

אבל רש"י ז"ל גורס: אם היו מקצת העלין מגולין, ומשום שבת נקט לה אבל לענין כלאים ושביעית ומעשר לא. וטעמא דאין בהם משום כלאים ושביעית ומעשר פירש בירושלמי (כלאים פ"א ה"ט) באגודה, כלומר: שעשה מהן אגודה וטמנה. ודוקא טומן שאינו רוצה בהשרשתן אבל מתכוין לזריעה לא, וכדאיתא התם בירושלמי. ודוקא בשלא השרישו הא השרישו אסור ליטלן בשבת משום תולש, ומדקתני ולא משום מעשר [משמע] דמיירי בשהשרישו וניתוספו שאם לא ניתוספו אפילו השרישו ואפילו זרען לשם זריעה גמורה אין בו משום מעשר, ואף רש"י ז"ל כן פירש, ומיהו בשבת דוקא בדלא

אשרוש וכראמרן.

אבל רבנו האי גאון ז"ל פירש: ולא משום מעשר דאי איכא החם שמנה ראשי לפתות לא מצטרפי לחיובינהו להנך במעשר, כלומר: שאם יש כאן שמנה ראשי לפתות שלא נתעשרו וטמן עם אלו ואחר כך עקרן אינן כלפתות חדשות להצטרף עם אלו. ולדבריו נראה לי דצריך להעמידה בשרבי הגידולין על העיקר, שאם לא כן היאך יצטרף הלפת עצמו למעשר השמנה שלא נתעשרו כלל הגידולין על העיקר, שאם לא כן היאך יצטרף הלפת עצמו למעשר השמנה שלא נתעשרו כלל ובעיא היא בנדרים פרק הנודר מן הירק (נדרים נו, ב) בגידולין שרבו על העיקר אם מבטלין אח העיקר אם לא הא לא רבו פשיטא דלא, [ר]אחינן למיפשטה החם מדאמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן העיקר אם לא הא לא רבו פשיטא דלא, [ר]אחינן למיפשטה החם מדאמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן ליטרא בצלים שחקנה וזרעה מתעשרת לפי כולה, אלמא אתיאן גידולין ומבטלין עיקר, ודחינן זילמא ליטרא בצלים שחקנה וזרעה מתעשרה לפי כולה, אלמא אתיאן גידולין ומבטלין עיקר, ודחינן זילמא לומרא, והכא אם היה כל שיעור הלפתות מצטרף עם שמנה החדשות הוי חומרא דאתי לידי קולא משינו הוי חומרא דאתי לידי קולא פ"א מ"ט ד"ה ונטלין) שהקשה עליו למה שפירש דמעשר בעי צירוף, שלא מצינו כן בשום מקום אלא ברי מעשר בהמה, דמעשר ירק פשיטא דמחייב על כל לפת ולפת.

יש מי שכתב דלית הלכתא כי הא מתניחין דקתני אם היו מקצתן מגולין ניטלין בשבת דאלמא בשאינן מגולין כלל אינן ניטלין, ואנן הא קיימא לן כרי אלעזר בן תדאי דאמר לענין פגה שטמנה בתבן וחררה שטמנה בגחלים תוחב לה בכוש או בכרכר והן ננערות דטלטול מן הצד לא שמיה טלטול (לקמן שבת קכג, א). אבל מורי הרב ז"ל כתב דהלכתא היא, וטעמא דכיון שהיתה גומא זו מכוסה ולא היתה ניכרת

שם כל עיקר מיחזי השתא כעושה גומא מה שאם כן בתבן וגחלים דלית בהו משום עשיית גומא בפרק אלו קשרים.

אז קד

אמר רב יהודה אמר שמואל מותר להטמין את הצונן. פירש רש"י ז"ל: להטמין שלא יחמו ולא גורינן אטו הטמנה כדי שיחמו. ונראה מדברי הרב ז"ל שלהטמין את הצונן כדי לחממו אטור ואע"פ שהוא מטמין בדבר שאינו מוסיף הבל. אבל הרמב"ם ז"ל (פ"ד מהל' שבת ה"ד) פירש אפילו לחממו. וכן נראה מדברי הגאונים ז"ל. וכן ודאי נראין הדברים, דכולה פירקין בהטמנה דלהחם קא מיירי ולא בהטמנה דלהעמיד צנה ושלא יחמם, ועוד מדדחינן אי ממחניתין הוה אמינא הני מילי דבר שאין דרכו להטמין, ואם להטמין שלא יחמו אין לך דבר שדרכו להטמין שלא יתחמם יותר מן המים בימות החמה.

וכתב הרמב"ן ו"ל דדוקא בדבר שאינו מוסיף אבל בדבר המוסיף אסור ואפילו מבעוד יום ואף על פי שהוא צונן גמור. והוצרך לפרש כן, כדי שלא תאמר דכדרך שהתירו להטמין אפילו משחשיכה בדבר שאינו מוסיף, דאלמא שאני צונן גמור מחמין שהרי אסרו להטמין את החמין משחשיכה ואפילו בדבר שאינו מוסיף הבל, הכי נמי לישרי להטמין הצונן מבעוד יום אפילו בדבר המוסיף שלא גזרו בצונן כלל לחתוי גחלים. והביא ראיה ז"ל מדרב חסדא ממעשה שעשו אנשי טבריא (לעיל שבת לט, א-ב). ודבר

ברור הוא.

אע"פ שאמרו אין טומנין את החמין בדבר המוסיף הבל אם בא להוסיף מוסיף, כיצד רבן שמעון בן גמליאל אומר נוטל את הסדינין ומניח את הגלופקרין וכוי. כתב מורי הרב ו"ל: איכא מרבוותא ו"ל דלא גריס כיצד, משום דקשיא ליה הרי אין דברי רבן שמעון בן גמליאל פירוש לדבר זה דרבן שמעון בן גמליאל פירוש לדבר זה דרבן שמעון בן גמליאל פירוש לדבר זה דרבן שמעון בן גמליאל לגלות ולחזור ולכסות הוא מתיר וברישא דברייתא לא התרנו אלא להוסיף. ומביא האיה מן התוספתא (פ"ד הי"ב) דלא קתני בה כיצד. ולפי דבריהם הא דרבן שמעון בן גמליאל פליגא, ראיה מן התוספתא (פ"ד הי"ב) דלא קתני בה כיצד. ולפי דבריהם הא דרבן שמעון בן גמליאל פליגא, ראיה מן התוספתא (פ"ד הי"ב) דלא קתני בה כיצד. ולפי דבריהם הא דרבן שמעון בן גמליאל פליגא, ראיה מן בת להוסיף מיסיף מי אמרינן לא התרנו להוסיף אלא אם כן כסה מתחילה בדבר המשמר ביצד אם בא להוסיף מוסיף מי אמרינן ליא התרנו להוסיף אלא אם כן כסה מתחילה בדבר המשמר דמתני בל שהוא כסהו מבעוד יום חשבינן ליה, ופרשוה מתוך דברי רבן שמעון בן גמליאל שאמר נוטל את הסדינין ומניח את הגלופקרין וכולה זו ואין צריך לומר זו קתני. ומצינו בתלמוד ירושלמי (פ"ד ה"ג") שהוצרכו לפרש דבר זה, והכי גרסינן החם: חני אין טומנין משחשיכה אבל מוסיפין עליו כסוח היג, שהוצרכו לפרש דבר זה, והכי גרסינן החם: חני אין טומנין משחשיכה אבל מוסיפין עליו כסוח ועירא ובלבה דבר שהוא עליהם ויהא מותר לכסותן, רבי זריקא בשם רבי חנינא אמר אפילו מפה, אמר רבי ועירא ובלבר דבר שהוא מועיל, אמר רבי חנינא כל הדברים מועילין, אמר רבי מחניא ויאות מאן דוסיב ועירא ובלבה עליה על רישיה בשעת צינתא לא כביש צינתא. עד כאן לשון מורי ז"ל.

לא אסרו אלא באותו מיחם אבל פינן ממיחם למיחם מותר. הוספתא (פ"ד הי"ב): לא אסרו להטמין אלא במיחם שהוחמו בו מערב שבת אבל מפנה הוא לחוך מיחם אחר או לחוך קיתון אחר ומטמין. הא דתניא: שמן וכיסה בדבר הניטל וכרי. פירש רש"י ז"ל: טמן קרוי מה שנותן סביבות הקדרה וכיסוי קרי מה שנותן על פיה, והלכך כשטמן בדבר שאינו ניטל אם כיסה בדבר שניטל מגלה הקדרה ואוחזה, אבל טמן בדבר הניטל וכיסה בדבר שאינו ניטל אם אין מקצת פיה מגולה לא יטול דאין לו במה יאחזנה, וליטול מלמטה ולנער את הכיסוי דומיא דהאבן שעל פי החבית (דלקמן שבת קמב, ב) אי אפשר, משום דהוה ליה מניח ולא התירו אלא בשוכח אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור (כדאיתא לקמן שם), והיכא דהוה מקצת פיה מגולה אין זה טלטול שמצודו והכיסוי נופל מאליו. ויש להקשות דאם כן אפילו

פנוי מי מנער את הטבלא ומעות שעל גבי הכר כל הכר מגולה ובמניח לא יגע בו (שם).
ושמעתי משמו של הראב"ד ז"ל דהיכא דמקצת פי הקדרה מגולה לא נעשה האוכל בסיס לדבר
האסור, והקדרה נעשה בסיס לדבר האסור ולדבר המותר, כגון כלכלה מלאה פירות והאבן בתוכה
שמותר לטלטלה אפילו במניה, כדאיתא בפרק נוטל. וגם זה אינו מחוור בעיני. שאפילו כשאין
מקצתה מגולה האוכל עצמו לא נעשה בסיס, שאין הדבר שאינו ניטל עומד ממש על האוכל אלא
על כיסוי הקדרה, והקדרה היא שנעשית בסיס לדבר המותר ולדבר האסור ולעולם יהא מותר.
ועוד מאי שנא מפגה שטמנה בתבן וחררה שטמנה בגחלים דתוחב לה בכוש או בכרכר כדברי רבי

מקצת הכיסוי מגולה היאך יטלטל והלא נעשה הכיסוי בסיס לדבר האסור, דאטו נר שעל גבי הטבלא

אלעזר בן תדאי בפרק כל הכלים (לקמן שבת קכג, א) וקיימא לן כותיה כדאיתא (שם).

ונראין דברי הר"ז הלוי ז"ל שפירש שהכיסוי הוא תחת ההטמנה והוא כיסוי לקדרה או לחבשיל בלא קדרה, ואם היתה קדרה מגולה כיון שאין הכיסוי מגיע עד הארץ אף על פי שכיסה בדבר שאינו ניטל נוטל ומחזיר שמנער את הקדרה והכיסוי נופל, ואין אומרין בזה נעשה בסיס לדבר האסור לפי שאינו אלא לצורך שעה ודעתו היה מאחמול ליטול ממנה בשבת, ואם לא היתה הקדרה מגולה כל עיקר כגון שהכיסוי שלה מקיף אותה מכל דפנותיה ומגיע עד לקרקע אינו נוטל ומחזיר. ע"כ.

אלא שקשה לי קצת. שהיה לו לומר כיסה בדבר שאינו ניטל וממן בדבר הניטל לפי שהכיסוי קודם להטמנה. ועוד דמאי שנא דנקט איסור בכיסוי והיחר בהטמנה, לימא נמי איפכא שאפילו כיסה בדבר הניטל וטמן בדבר שאינו ניטל אם מגעת ההטמנה עד לקרקע אינו נוטל. אלא שבזו יש לומר שאין דרך להטמין עד לקרקע או להניח פיה מגולה בלא הטמנה.

גם הטעם שאמר שאינו בסיס לדבר האסור מפני שאינו אלא לצורך שעה אינו מחוור בעיני, שהרי אסרו (לעיל שבת מז, א) גר ושמן ופחילה מפני שנעשו בסיס לדבר האסור ואף על פי שאין הגר בסיס לכל היום אלא לצורך מקצת הלילה שהרי אדם מצפה מתי תכבה גרו (לעיל שבת מו, ב). אבל גראה כמו שכתב הוא ז"ל בפרק כל הכלים (לקמן שם) לפי שאין הקדרה געשית בסיס להטמנה ולכיסוי ואינה תשמיש להם אלא אדרבא הם תשמישין לקדרה, וה"ל כפגה שטמנה בתבן וחררה שטמנה בגחלים

שהחבן והגחלים תשמיש לפגה וחררה ואין הפגה והחררה תשמיש להם.

הא דחניא: אין מרסקין לא את השלג ולא את הברד. פירש רש"י ו"ל: משום דקא מוליד בשבת ודמיא למלאכה שבורא את המים האלו, אבל נותן לתוך הכוס אע"פ שנמוח מאיליו. ומה שכתב הרב ו"ל משום דקא מוליד לאו למיסר משום נולד קאמר, אלא שהאיסור הוא משום סרך מלאכה לפי שהוא ו"ל משום דקא מוליד לאו למיסר משום נולד קאמר, אלא שהאיסור הוא משום סרך מלאכה לפי שהוא כבורא ומוליד את המים הללו. אבל בספר התרומה (סיי רלד ורלה) כתוב שהוא אסור משום נולד, בורא ומוליד אח המים הללו. אבל בספר התרומה (סיי רלד ורלה) כתוב שהוא אסור משום נולד, מכיכך אסר ליתן קדרה או פנאדה שקרש שמנוניתא כנגד המדורה, משום דמעיקרא עב וקפוי ועכשיו נמחה ונעשה צלול והוה ליה נולד. ולדבריו אפילו בחמה אסור דהוה ליה נולד. ואינו מחוור. דאם נלמה התירו לתת לתוך הכוס, דמכל מקום הרי הוא נפשר בתוך הכוס והרי הוא נולד בשבת ואסור. דאם ועוד דהא פירות זלאו בני סחיטה נינהו סוחטין לכתחילה (לקמן שבת קמג, ב. קמד, ב), ואפילו מותים ורמונים היוצא מעצמן אם לאוכלין מותר (לקמן שבת קמג, ב). אלא לעולם לא אסרו אלא לרסק ביד מפני סרך מלאכה.

ולי נראה דמשום גזירת סחיטה בפירות העומדין למשקה נגעו בה מפני שהברד והשלג למימיהן הן עומדין, ולפיכך לתת לתוך הכוס מותר שאינו נראה כסוחט. ועוד הקלו בו לרסק בתוך הכוס כפירות דלאו בני סחיטה והתירו לרסק אפילו ביד לתוך הכוס וכדתני בתוספתא (פ"ד המ"ו) אבל מרסק הוא לתוך הקערה. וטעמא דמילתא, לפי שאף על פי שנקרש ונעשה עב הכל יודעין שאין בו אוכל ושמימיו נסחטין מתוכו אלא מים הן מתחלתן ועד סופן אלא שנקרשו לפי שעה ולפיכך הקילו בהן לסוחטן לתוך

הקערה או לחוך הכוס, אלא שהחמירו בהן לסחטן ולרסקן בפני עצמן. כך נראה לי.

ארבע בהמות יוצאות באפסר וכוי מאי לאו למעוטי גמל בחטם לא למעוטי נאקה באפסר. כלומר:

לא למעוטי שמירה מעולה קא אתי, אלא למי שדרכן להשתמר בשמירה מעולה דמותר לצאת בפחותה ממנה קא אתי, ולאשמועינן שיש מהן להקל, כגון סוס וחמור שדרך הסוס בשיר וחמור דהיינו לובדקים וכדמפורש במחני בסמוך שדרכו לצאת בפרומביא ואפילו הכי שרי בפחותה ממנה דהיינו אפסר, אבל לעולם גמל בחטם דהיינו שמירה יתירתא שרי, ויש מהן להחמיר כגון נאקה באפסר לפי שאינה שמירה עולם גמל בחטם דהיינו שמירה יתירתא שרי, ויש מהן להחמיר כגון נאקה באפסר לפי שאינה שמירה לנילם גמל בחטם דהיינו שמירה יתירתא שרי, ויש מהן להחמיר באפסר, דאילו נאקה באפסר הא משמע לו כלל. וקשיא לי דהוה ליה למימר לא למישרי סוס וחמור באפסר, דאילו נאקה באפסר הא משמע למישרי סוס וחמור באפסר אלי א אצטריכא אלא למישרי סוס וחמור באפסר לפום מאי דרחינן השתא, אלא משום דאמר איהו מאי לאו למעוטי גמל בחטם נקט איהו בהי למעוטי. ואם תאמר אמאי לא מוכח מסוס וחמור דאף על גב דסגי להו באפסר אפילו הכי שריא בהו

שיר ופרומביא. יש לומר דטוס דרכו בשיר ואע"ג דסגי ליה נמי באפסר אין זה דרכן של בריות לדקדק ולצמצם בשמירות לומר דאין משמרין אלא במה שהן נשמרין לא יותר מכן ולא פחות מכן, אבל חטם לגמל שמירה יתירתא היא מאד שאין דרכן של בריות לעשותה לסתם גמלים והיא היא דקא מיבעיא לן. קדמיה חמריה דלוי וברי. הקשה ר"ת ז"ל דהכא משמע דמכבדין בדרכים, והכין נמי משמע ביומא בפרק אמר להם הממונה (יומא לז, א) דאמרינן התם שלשה שהיו מהלכין בדרך הרב באמצע גדול בימינו קטן בשמאלו וכרי, ואילו בברכות פרק שלשה שאכלו (ברכות מו, ב) אמרינן אין מכבדין לא בדרכים ולא בגשרים. ותירץ דהתם בשאין הולכים לענין אחד והלכך אין אחד מהם צריך להמתין ולכבד את הברו, אבל כאן בשהולכין לענין אחד.

פרק ה במה בהמה

אמר ליה הכי אמר אבוך משמיה דשמואל הלכה כחנויה. חמיהא לי למאי איצטריך ליה להא דשמואל, ההא משמע הלכולי עלמא חמור שעסקיו רעים יוצא בפרומביא, ואפילו גמל אם עסקיו רעים וצריך לכך יוצא אף בחטם. ותדע לך ההא לרב דאסר פרה ברצועה שבין קרניה אקשינן עליה מפרה במוסרה ופרקינן במורדת, ועגלי דרב הוגא גמי נפקי באפסריהן ואף על גב דרב הוגא תלמידיה דרב דאסר פרה ברצועה דאלמא משום דעגלי סתמן מורדין שרי, וחמור שעסקיו רעים גמי דכוותה. ולוי גמי הכי בעי מיניה חמור שעסקיו רעים מהו לצאת בפרומביא דאלמא אף למאן דאסר בנטירותא יתירתא קא מיבעיא ליה. ויש לומר דרבותא קאמר ליה וקושטא דמילתא קאמר דסבירא ליה דאפילו בעלמא כל נטירותא

אמר ליה אביי אדרבה הסחיים דשמואל דאמר בין לנוי בין לשמר אסור. איכא למידק מאי ענא דמר ליה אביי אדרבה הסחיים דשמואל דאמר בין לנוי בין לשמר אסור. איכא למידק מאי ענא דממין אהא טפי מההיא דרב הונא בר חייא. ויש לומר משום דבכולי הלמודא אמרינן דרב יהודה דסמכא דדייק וגמיר טפי, וכדאמרינן בפרק קמא דחולין (יה, ב) דאפילו ספיקי דגברי גמיר. ואם האמר אם כן דרייק וגמיר מיניה דרב יהודה כדאיתא החם אמאי שביק דרביה וסמיך אדרב הונא בר חייא. יש לומר בשים דקסבר דההיא דרב יהודה נמי לאו למעוטי גמל בחטם אלא למעוטי נאקה באפסר וכדאמרינן לעיל (שבת נא, ב). ולמסקנא נמי דאסיקנא (דרב ושמואל אמרו) [דשמואל אמר] לנוי אסור לשמר מותר (שבת נא, ב). ולמסקנא נמי דאסיקנא (דרב ושמואל אמרו) [דשמואל אמר] לנוי אסור לשמר מותר אית לן נמי למימר הכין דההיא דארבע בהמות למעוטי נאקה באפסר. ואם תאמר אם כן אביי אמאי דריה הא דרב הונא בר חייא ומשוי ליה מועה כיון דאיכא לאוקומה להא ולהא. יש לומר דסבירא ליה לאביי דלמעוטי נאקה באפסר לא איצטריכא דפשיטא דכיון דלא מנטרא ביה משוי הוא וכדאמרינן לעיל לאביי דלמעוטי נמי סוס וחמור באפסר לא משמע ליה דאיצטריכא דפשיטא ליה.

והר"ז הלוי ז"ל כחב החרי גווני נטירותא יתירתא הוו, כל נטירותא יתירא שאין בני אדם עושין כן בחול כלל בשבת הוי משוי, וזהו גמל בחטם, ובהא אפילו שמואל מודה כאסהדותיה דמסהיד משמיה דרבי ישמעאל ברבי יוסי, וכל נטירותא יתירתא שמקצת בני אדם מצוין לעשותה בחול בשבת לא הוי משוי, וזהו חתול בסוגר כחנניה, מידי דהוה אלובדקים שיוצא באפסר ויוצא אף בפרומביא ולא אמרינן משוי הוא לדברי הכל, ובפרה ברצועה שבין קרניה איפליגו בה רב ושמואל רב מדמי לגמל בחטם ושמואל מדמי לחתול בסוגר לחנניה ולובדקים בפרומביא לדברי הכל והלכתא בהא כרב דאסר, ואף על פי שדחה הרב אלפסי ז"ל הא דאמרינן הלבה כחנניה לדידן לא מידחיא וכדפרישנא. עד כאן.

והקשר עליו דהא בגמרא מדמר ההיא דחנניה לגמל בחטם דהא מוקמינא לה כחנאי, ולחנא קמא דחנניה גמל בחטם אסור ולחנניה מוחר. ועוד דפרה נמי מקצחן מוציאין אותה במוסירה ואפילו לרב, וכדמתריצנא לה לההיא דפרה במוסירה אליבא דרב במוליכה מעיר לעיר ואי נמי במורדת. ומדעתי שאינו קשה עליו כל כך, דשמא בההיא דחנניה וחנא קמא לא גריס הר"ז הלוי ז"ל כחנאי אלא חנו רבנן ומילתא באנפי נפשה היא דקא מייתי חלמודא, ומקצח ספרים נמי הכין כחיב בהו. וההיא נמי דפרה במוסירה לא מוכחא דמצויה מוסירה קצח בפרה, דההיא היינו במוליכה מעיר לעיר אבל בעיר לא שייכא כלל.

אלא נראה דהא קשיא עליה, דאם איתא מאי קאמר רב יוסף תסתיים דשמואל הוא דאמר לשמר מותר דאמר רב הונא בר חייא אמר שמואל הלכה כחנניה [דהא בין לרב בין לשמואל קיימא לן כחנניה] ובפרה הוא דפליגי אי דמיא לההיא או לא, ואם תאמר דלרב יוסף לא שאני ליה בין הכין להכין, אם כן תקשי לן נמי לדידיה דשמואל אדשמואל והדרא קושיין לדוכתין.

והרב אלפסי ז"ל ושאר הגאונים ז"ל פסקו הלכה כרב, מראשכחן אביי ורבא ורבינא דבתראי נינהו דקא מתרצי הא דפרה במוסירה לאוקומה אליבא דרב שמע מינה דכוותיה סבירא להו. אבל הראב"ד ז"ל כתב דיותר ראוי לפסוק כשמואל, מדחזינן לרבה בר רב הונא דקא פשיט לבעיא דלוי בריה דרב הונא בר חייא מדשמואל ולא פשיט לה מדרב אלמא הלכתא כשמואל. ועוד דהא דתני דבי מנשה מסייעא ליה לדשמואל, דתני דבי מנשה עז שחקוק לה בקרניה יוצאה באפסר בשבת, והא ודאי עז באפסר נטירותא

יתירתא. ואי משום פירוקי דאביי ורבא ורבינא דפריקו אליבא דרב, האי סוגיא בעלמא היא ואין דוחין מילתא ברירא ושמעתא ברירא מקמי סוגיא. אלו דברי הרב ז"ל. ונראין דבריו, אף על פי שאותה שהביא מדתני דבי מנשה לא מכרעא כחד ואפשר דכולי עלמא מודו בה, דעז שאני משום דמנתח ומורד

והוה ליה כעגלי דרב הונא וכפרה מורדת. **שאני פרה דדמיה יקרין.** כלומר: ודרכן של בעלים לשמרה שמירה מעולה כזו אף בחול, וכיון דבחול דרכה בכך בשבת אינו משוי. ומינה שמעינן לסוס ופרד בזמן הזה, דכיון דדרכן לצאת בחול בפרומביא,

אפילו בשבת אינו משוי ואפילו לרב. במתניתא תוא יוצאין כרוכין לימשך. ושמואל מתרץ לה לטעמיה כרוכין ובלבד שישאר קצתו לימשך

בר, ורב הונא מתרץ לה לטעמיה כרוכין רפויין לימשך בהן. בבאין מנוי אדם לנוי בהמה. פירש רש"י ז"ל: שנטמאו בעודן לאדם. ולחנם פירש כן, דאפילו לאחר שבאו לנוי בהמה מקבלין טומאה, שאין עולין מידי דין קבלת טומאה בלא שינוי מעשה, וכן פירש רש"י ז"ל עצמו בפרק במה אשה יוצאה (לקמן שבת נח, ב בד"ה של בהמה) גבי זוג בהמה ועשאו לדלת. והכין מוכח בפרק קמא דסוכה (יג, ב. יד, א) גבי קצר לאכילה ונמלך עליהן לסיכוך דאפילו לבטל קבלת טומאה מכאן ולהבא לא מהניא מחשבה. וכופת שאור שיחדה לישיבה דאמרינן (חולין קכט, א) דע"י

יחוד טהורה מלקבל טומאה, החם נמי בשיש בו שינוי מעשה. **וטובלין במקומן.** איכא למידק אמאי לא אקשי הכא טבילה מאן דכר שמה, כדאקשינן בריש פרק
דבמה אשה יוצאה (לקמן שבת נז, א) גבי הא דתנן לא תטבול בהם עד שתרפם. ותירץ ר"ת ז"ל (בע"א
בחוד"ה וטובלי) דכיון דאיירי הכא בדין של כלים איזה מותר לצאת בו ואיזהו אסור אגב גררא נמי
איירי בדין טבילחן, דהכי אורחא דתלמודא כההיא דהקיטע יוצא בקב שלו ואם יש לו בית קבול כתיתין
ממא (דלקמן (שבת סה, ב). סו, א), אבל בפרק במה אשה יוצאה דמיירי בדין כלים מאי שייך למיתני
התם דין טבילת האשה.

וטובלין במקומן והאיכא הציצה. פירש רש"י ז"ל: שהטבעת תקועה בשיר בחוזק ואין המים נכנסין שם. ויש לומר לפי פירושו שפעמים מוציאין הטבעת מחוכו ומשחמשין בו לעצמו, ראם לא כן הרי הכל כלי אחד ואין כאן חציצה. אלא רקשיא לי דבמקומן אצואר בהמה משמע. והכי איתא בירושלמי (פ"ה ה"א) ראקשינן התם איתמר לא תטבול בהם עד שתרפם והכא איתמר הכין ופריק לא קשיא כאן ברפוים

כאן באפוצים. **הכא במאי עסקינן בשריתכן.** ואם תאמר לוקמה ברפוין וכדאמרינן במסקנא בחלולין. תירץ רבנו תם ז"ל דאגב אורחיה ניחא ליה לאשמועינן דכרב יוסף סבירא ליה, ואפילו למסקנא דאמרינן דאתיא נמי ברבי יצחק נפחא, איכא למימר דהיא גופא קא משמע לן דמעשה לחקן לאו מעשה הוא.

היא של אלמוג וחותמה של מתכת טהורה. דהוי ליה פשוטי כלי עץ. ואם תאמר והא איכא בית קבול מושב החותם. יש לומר בית קבול העשוי למלאות הוא.

7 F EX

אלא לאו שאינה קשורה לו מערב שבת. פירש מורי הרב ז"ל: כדי שלא ישתמש בצדדי הבהמה. וכן נראה מן הירושלמי (פ"ה ה"ב). ורש"י ז"ל פירש (לקמן שבת נד, ב ד"ה כדאמרן) בענין אחר. לא יצא הסוס בזנב שועל ולא בזהרורית שבין עיניו. הכא משמע דכל דלניי בהמה אסור, וכדאמרינן

לא יצא הסוס בזוב שועל ולא בזהרורית שבין עיניו. הכא משמע דכל דלנוי בהמה אסור, וכדאמרינן נמי לעיל (שבח נב, א) גבי פרה ברצועה שבין קרניה דבין לרב בין לשמואל לנוי אסור. ואיכא למידק מדאמרינן לקמן (שבח נד, ב) אין המור יוצא בזוג אע"פ שהוא פקוק משום דמיחזי כמאן דאזיל לחינגא, אלמא משום דמיחזי כמאן דאזיל לחינגא אסור הא משום נוי מוחר. ויש לומר דלרבותא נקט לההוא מעמא, דאפילו חמצא לומר דלנוי מוחר הכא אסור. ויש מפרשים דלנוי הרגיל לכל בחול אפילו בשבת שרי והינונו טעמא דזוג, אבל רצועה בקרני פרה וזהרורית שבין עיני הסוס אינו רגיל בכל אלא מקצת אינות הניונו מוחר הניונו מינות הניונו מינות המינות המוכד המוכד המוכד המוכד המונה המונה.

אנשים עושים כן לעתים ולפיכך אסור דהוי ליה כמשוי. לא יריצוה בחצר בשביל שתתרפה ורבי יאשיה מקל. שמעתי משם הראב"ד זכרונו לברכה דמדקתני
רבי יאשיה מקל ולא קתני רבי יאשיה מתיר שמע מינה אין מורין כן. אבל ה"ר אשר פירש דאדרבא
מדדרש רבא הלכה כרבי יאשיה, שמע מינה הלכה ומורין כן דאי לאו הכי לא הוה דריש לה, וכדאמרינן
בפרק קמא דחולין (טו, א) כי מורי להו רב לתלמידיה מורי להו כרבי מאיר כי דריש להו בפרקא דריש
להו כרבי יהודה.

ליבש אבל לא לחלב. פירש מורי הרב ז"ל: מפני שאין דרכן לצאת כן בחול מפני שבשעה שהחלב מתכנס בדדין הן חולבין אותן, אבל בשבת כדי שלא ימפטף ויאבד קושרין להם בגד כדי שלא ימפטף והוה ליה משוי.

בי אתא רבין אמר רבי יוחנן הלכה כתנא קמא. פירש רש"י ז"ל: כתנא קמא דמתניתין דשרי לגמרי. אבל רבנו האי גאון ז"ל פירש כתנא קמא דברייתא דלא שרי אלא ליבש אבל לא לחלב. וכן נראה.

פול ו במה אשה

מתני: לא בחומי צמר ולא בחומי פשתן ולא ברצועה שבראשי הבנות. רבותינו בעל התוסי ז"ל פירשו דלא מיירי בשקלעה בהן שערה, דאם כן מאי איריא משום דילמא מתרמיא לה טבילה של מצוה ואתיא לאתויינהו תיפוק ליה משום שהיא סותרת, וכראמרינן בפרק המצניע (לקמן שבת צה, א) הגודלת חייבת משום בונה וכיון שכן הסותרת חייבת משום סותר, ואפילו למאן דאמר (לקמן שבת צד, ב) דאינה חייבת משום בונה מכל מקום מדרבנן איכא, ולא עוד אלא כיון דאילו סותרת חייבת לא חיישינן לטבילה

דהא לא שלפה, והלכך יוצאה בהן בשקלעה שערה. גמרא: **דילמא מתרמיא לה טבילה של מצוה ושריא להו ואתיא לאתויינהו די אמות ברשות הרבים.** ואם תאמר אם כן אפילו בהגור שבמתניה לא תצא שמא תתירנו ותוליכנו. יש לומר שלא אסרו להן הכמים אלא תכשיטין קטנים וכיוצא בהן שאינה מרגשת בהן בכל שעה וחיישינן דילמא תשתלי אבל דברים גדולים לא. וכן כתבו בתוספות.

עוד אמרו בתוספות דכל מה שהתירו הכמים לצאת בו מותר להתיר ולקשור אפילו ברשות הרבים ולא חיישינן דילמא אתי לאתויינהו. וטעמא דמילחא, דכיון שהתירו הכמים לצאת בהם מפני שאין כאן צורך התרה, לא שייך בהו שלא תתיר כדי שלא תוליך, דאי אמרת שהיא שכחה אף היא מתרת ומוליכה דהא שכחה היא, ואי אינה שכחה אף היא אינה מוליכה. והיינו דתניא גבי קמיע מומחה לקמן (שבת סא, א) וקושר ומתיר אפילו ברשות הרבים. והא דאמרינן התם (בעמוד ב) אי אמרת קמיע יש בו משום קדושה זימנין דמצריך לבית הכסא ואתי לאתויינהו די אמות ברשות הרבים, הכי קאמר: וכיון דאפשר

לית בה משום הכשיט אבל אית בה משום טבילה של מצוה. אבל רש"י ז"ל גריס קטלא. וקרטלא מרכא מודמגא טבילה של מצוה מדלא ערבה וחני לה בהדי חוטי צמר וחוטי פשתן, וקרטלא לית בה משום חכשיט אבל אית בה משום טבילה של מצוה. אבל רש"י ז"ל גריס קטלא. ופירושו לית בה משום חכשיט אבל אית בה משום טבילה של מצוה. אבל רש"י ז"ל גריס קטלא. ופירושו כמו השנוי במשנחנו. ובודאי דבקטלאות יש בהן משום חציצה, וכדחניא בחוספתא דמקואות (פ"ו ה"ר מי"ש) השירים והטבעות והקטלאות אוצין חוצצין רפוין אינן חוצצין. ואם תאמר אם כן אמאי לא ערבה וחני לה בהדי הנהו דרישא דמתניתין, ואם תאמר דקטלא אית בה משום תרתי משום חציצה ומשום חבשיט ולהכי תנו לה בסיפא ולומר דאפילו משום חכשיט אסירא, אם כן מאי קא מקשה מיניה הכא הרעיט ולהכי תעו מעום חציצה אלא משום חכשיט. ויש לומר דחרי גווני קטלאות נינהן, חדא דנסכא הרעיא הניא מרשיט ולית בה משום חציצה דמשום דקשה לא מיהדקא לה משום דכאיב לה והיינו ההיא וההיא הויא הראה בעלת בשר דמשום שהיא רכה לא כאיב לה דמתניתין, ואיבא דמשום חבשיט ולית בה משום חביצה וההיא לית בה משום חביצה, והכא משום דתני לה בהרי חוטין שבאזן דלית בה משום חביצה לית בה משום חביצה, והכא משום דתני לה בהרי חוטין שבאזן דלית בה משום חביצה לית בה משום חביצה, והכא משום דתני לה בהרי ווטין שבאזן דלית בה משום חביצה, והכא משום דמני לה בהרי הוטין שבאזן דלית בה משום חביצה והמיש לית בה למישום דמניל ההיא לית בה לא מיה לא איצטריך אלא לאשמיניון דלא צריכה למישלפה בעידן טבילה, שמע מינה דאבל לא

בקטלא דקחני היינו נמי משום טבילה ולא משום חבשיט. וכן כתבו בחוסי.

אמר רב נחמן אמר שמואל מודים חבמים לרבי יהודה בחומי שער. ודוקא בראשי הבנות אינן
חוצצין לפי שאין שער נקשר היטב על גבי שער, אבל על גבי בשר נקשר היטב וחוצצין דקשה על גבי
רך חוצץ וכדאמרינן לעיל (בעמוד א). וקשיא לי דהא אמרינן בפרק בתרא דנדה (סז, א-ב) נימא אחת
קשורה חוצצת שלש אינן חוצצית שתים איני יודע. וי"ל דה"ג בחוטין המשולשין. וכן מצאתי בירושלמי
(דפרקין ה"א עי"ש), דגרסי התם: שמואל אמר לית כאן של שער על דרבי יהודה אלא של צמר הא
על שער ד"ה אינן חוצצין, רבי בא בשם רבי זעירא בשם רבנין נימא אחת חוצצית שתים ספק שלש
אינן חוצצית, ר' יוסי בעי קשר נימא אחת לחברתה אחת היא לשתים שתים הן שתים לשלש של
בבלא דעבדא. פירוש: ושפחות נמי יוצאות בהן, דהא בלא תצא אשה קתני לה. ואם תאמר אי כבלא
בבלא דעבדא. פירוש: ושפחות נמי יוצאות בהן, דהא בלא תצא אשה קתני לה. ואם תאמר אי כבלא
העברא למה החירו (לקמן שבת סד, ב) בחצר, דבשלמא אי כיפה של צמר התירו לה בחצר משום שלא
חתגנה על בעלה, אבל כבלא דעבדא אמאי. חירצו בחוסי דפעמים שאינו עושה רצון רבו וסבור רבו
דמשום דלית ליה חותם הוא רואה עצמו כבן חורין ואתי לאינציי. ויש מפרשים דבתכשיםן גזרו שאין
דרך לשלפן מחצר לרשות הרבים [אבל] בסימני עבדים לא גזרו. וכן ודאי נראה, דחותם גנאי הוא לו

וכל שאתה מצריכו להתירו נהנה הוא וזכור הוא ליטלו.

הקשה הרמב"ן ז"ל למאן דאמר כיפה של צמר חנן אמאי אסורה והא תחת שבכה היא ושפיר קאמר רבי שמעון בן אלעזר, וחנן יוצאה אשה בטוטפת ובסרביטין הקבועין בה, וטעמא משום דלא מישלפה שבכה שאינה פורעת ראשה. ותירץ שהכיפה אינה כולה חחת השבכה אלא מקצתה כנגד גובה הראש ואפשר לה לשלוף הכיפה ועדיין השבכה מחפה את ראשה, ורבי שמעון מתיר כיון דעל השער ממש

היא למטה מן השבכה.

אין בה משום כלאים. ומדקתני אין בה משום כלאים סחם ולא קתני אין בה משום כלאים דאורייתא, שמע מינה דאין בה משום כלאים כלל ואפילו דרבנן. ולא משום דאינו אריג דהא קתני (כלאים פ"ט שמע מינה דאין בה משום כלאים כלל ואפילו דרבנן. ולא משום דאינו אריג דהא קתני (כלאים פ"ט מ"ט) הלבדין אסורין מפני שהם שועין ואף על פי שאינן מווין וארוגין, אלא טעמא דמילתא מפני שהם קשין וכל שהוא קשה ואינו כלאים דאורייתא לא גזרו ביה רבנן ואפילו בהעלאה אבל כלאים דאורייתא ורכין בהעלאה אבל להציעו תחתיו מותר ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בהן, קשים וכלאים דאורייתא מסור, ובשים אסור דבר תורה, דבגדי כהונה קשים הן ואפילו הכי לכהן הוא דשרי להו רחמגא לכולי עלמא הטור, ומשום הכי אמרינן בפרק קמא דערכין (ג, ב) ובמנחות (מג, א) דאיצטריך למיתני הכל הייבין אסור, ומשום הכי אמרינן בפרק קמא דערכין (ג, ב) ובמנחות (מג, א) דאיצטריך למיתני הכל הייבין בציצית כהנים לוים וישראלים וכהנים איצטריך ליה דכתיב (דברים כב, יא) לא חלבש שעטנו וסמיך ליה (שם פסוק יב) גדילים תעשה לך סד"א כל שישנו בלא חלבש שעטנו ישנו בגדילים והני כהני הואיל ואשתרי כלאים לגבייהו ליתנה בציצית קמ"ל, אבל להציע תחתיו מותרין הואיל וקשין הני גהיל הצית בהו תרחי כלאים דרבנן וקשין מותרין הן לגמרי וכדאמרינן בפ"ק דביצה (טו, א) האי נמטא גמדא דנורש שריא. ושם כחבתי יותר בס"ד.

דף נה

ומי אמר שמואל הכי והאמר שמואל וכוי, לא קשיא הא דעבד ליה רביה הא דעבד איהו לופשיה. והוא הדין דהוה מצי לחרוצי כאן בשל טיט כאן בשל מחכח וכדאיתא בסמוך, ואי נמי כאן בכסוחו כאן בצוארו, אלא דניחא ליה לאוקומי למחניתין בכל החותמות ובכל מקום שהוא נתון בין בכסותו בין

הא דאקשינן: במאי אוקימתא להא דשמואל בדעביד ליה רביה בכסותו אמאי לא. ואוקימנא משום דילמא מפסיק ומקפל. הוא הדין לדעת המקשה דלית ליה פתרי אלא בהכין, אלא דסבירא ליה למקשה דבשלמא אי עביד ליה איהו לנפשיה איכא למיגזר דילמא מפסיק ומקפל, משום דמימר אמר אי לא מקפלנא השתא אמר רבי דאימלכי ושקלי ואי מקפלנא לא רמיא אנפשיה דמימר אמר לאו לכסויי עביד דהא מנפשיה עביד ליה, אבל אי עביד ליה רביה אי מפסיק לא מקפל ליה דמאי אהני ליה דאי חזי ליה רביה חשיד ליה דמשום דבעי לכסויי הוא דמקפל והלכך לא מיקפל, ואהדר ליה דאף בדעבד ליה רביה

נמי איכא למיחש להכי. **כולהו רבנן לא ליפקו בסרבלי חתימי.** פירש רש"י ז"ל שהוא סימן לריש גלותא. אבל רבנו האי גאון ז"ל פירש בענין אחר, וז"ל: כך פירש גאון אבי אבינו, שהיו המלכים טובעין בקרן כל טלית חשובה מטבע של מלך כדי שלא להבריחה מן המס וכדי שיודע שנלקחה מנתו ממנו, ע"כ אם תפול בשבת אפשר שיתירא ויקפל טליתו ויניחה על כתפו, ומי שאינו מתירא מן המלכות אינו פוחד. עד כאן. וזה נראה

יותר. בל דבר אשר יבא באש (במדבר לא, כג) אפילו דבור אסור. ואם האמר והא קרא בגיעולי עכו"ם כחיב. איכא למימר אם אינו ענין לגיעול דלענין איסורי עכו"ם אין לחלק בין יש להן עינבל לשאין להן

עינבל חנהו לענין טומאה, ואסיפיה דקרא קאי אך במי נדה יתחטא. הואיל והדיוט יכול להחזירו. פירש רש"י ז"ל: לפיכך לא פרחה ממנו טומאחו הישנה, אבל אינו מקבל טומאה מכאן ולהבא. ואיצטריך לפרש כן משום דקתני אין להם עינבל טהורין, דאלמא אין טומאה יורדת להן כל שאין להן עינבל. ובאידך נמי דרבא דאמר הואיל וראוי להקישו על גבי כלי חרס פירש כן ואמר דהוי כניקב בפחות ממוציא רמון שלא פרחה ממנו טומאה ישנה וטהור מכאן ולהבא.

אבל בחוסי לא הודו לו, אלא טומאתן עליהן לגמרי ואפילו לקבל טומאה מכאן ולהבא, דכיון שנגמרה מלאכתו שהרי היה להם עינבל וגם עכשיו הדיוט יכול להחזירו לאביי או שהוא ראוי להקישו על גבי כלי חרס לרבא לא יצאו מתורת כלי, אבל כל שלא היה להן עינבל אכתי לא ירדו לידי כלי וגולמי כלי חרס לרבא לא יצאו מתורת כלי, אבל כל שלא היה להן עינבל אכתי לא ירדו לידי כלי וגולמי כלי מתכות הן ולפיכך טהורין לגמרי. והקשו בחוסי לפירוש רש"י ז"ל דאי בטומאה ישנה לא פליגי בה אדאביי דכל שהדיוט יכול להחזירו לא פרחה ממנו טומאה ולא פליגי אלא בלהבא, וכדמוכח בפרק שלשה שאכלו (ברכות נ, ב) דגרסינן החם מטה שאבדה חציה או שנגובה חציה או שחלקוה אחין או שותפין טהורה החזירוה מקבלת טומאה מכאן ולהבא (כלים פי"ח מ"ט), ומפרש רבא החם דלמפרע לא מעום דפרחה ממנו טומאה, והיינו דוקא באבדה [אבל לא אבדה לא פרחה ממנו טומאה] אפילו לרבא משום דפרחה ממנו סיול להחזירה אע"פ שאינה ראויה עכשיו למלאכתה הראשונה ואע"ג דהכא בעי הוא שהדיוט יכול להחזיר אבל מכאן ולהבא הוא דבעי שיהא ראוי למלאכתו הראשונה, אלא יודא הבא לקבל שיהא ראוי למלאכתו הראשונה, אלא ולהבא הוא דבעי שיהא ראוי למלאכה הראשונה, אלא ודאי הכא לקבל

מרמאה מכאן ולהבא אמרו כדאמרן.

הרבה פירושים נאמרו בה, והמחוור שבכולן הוא מה שפירש הא דמותיב רבא הזוג והעינבל חבור. הרבה פירושים נאמרו בה, והמחוור שבכולן הוא מה שפירש רבוו שמואל ז"ל. והכי קאמר: אביי אמר הואיל והדיוט יכול להחזירו הרי הוא כאילו לא ניטל, ואע"ג דהשתא בלא עינבל לא חזי למידי כיון דהדיוט יכול להחזירו ודבר קל הוא לחברם ולהפרידם כמו שירצה כמאן דמחברי דמו ואם נטמא העינבל נטמא אף הזוג כאילו הן מחוברין, ונפקא מינה דלכשיחברו יטמא הזוג אח הנוגע, ומיהו בלא חבור לא יטמא כי אם העינבל לבדו שנגע בטומאה. והכי מוכח לקמיה דקא מותיב ליה רבא לאביי וכי תימא הכי קאמר אע"ג דלא מחבר כמאן דמחבר דמי מכלל דאביי הכי סבירא ליה, דכיון דתלי טעמא בחזרת הדיוט אלמא סבירא ליה דלא חזי השתא למידי אלא משום סברא דחזרה

מקבל טומאה מאחר דלא הזי למידי בלא הזרה. מוחיב רבא הזוג והעינבל הבור שאם נטמא זה נטמא זה היישינן להדיוט יכול להחזירו הוגי מילי כשמחוברין אבל שלא בשעת חבור אם נטמא זה לא נטמא זה ולא היישינן להדיוט יכול להחזירו דהשתא מיהא לאו מחוברין נינהו, ומלשון המשנה הזאת אין לשמוע אם בשעת חבור אי לא כדפריך וכי ההשתא מיהא לאו מחוברין נינהו, ומלשון המשנה הזאת אין לשמוע אם בשעת חבור אי לא כדפריך וכי הימא וכוי אבל דעתו של רבא להוכיח עליה מברייתא דלקמן דבשעת חבור מיירי ותקשי לאביי ומידה בזוג ועינבל. וכי הימא הכי קאמר הזוג והעינבל לעולם חבור אפילו בשנת חבור מיירי נתקשי לאביי באירי נמי בזוג ועינבל. וכי הימא הכי קאמר הזוג והעינבל לעולם חבור אפילו בשנתפרדו ואעיג דלא מחברי כמאן הוא, והתניא וכוי מספורת של פרקים ואיזמל של רהיטני שתי ברייתות הן במסכת כלים (בתוספתא הוא, והתניא וכוי מספורת של פרקים ואיזמל של רהיטני שתי ברייתות הן במסכת כלים (בתוספתא מומאה כל אחת ואחת בפני עצמה, וגזרו על טומאה שלא בשעת מלאכה שיהא חבור לטומאה שיטמא זה בשביל זה משום דדמי לשעת מלאכה, אבל שלא בחיבורן שמעינן דאפילו גזירה דרבנן ליכא ואם בשביל זה משום דדמי לשעת מלאכה, אבל שלא בחיבורן שמעינן דאפילו גזירה דרבנן ליכא ואם אלא אמר רבא הואיל וראוי וכוי, ומספורת ואיזמל נמי בלא חבור ראוין למעין מלאכה ראשונה ומקבלין אלא אמר רבא הואיל וראוי וכוי, ומספורת ואיזמל נמי בלא חבור ראוין למעין מלאכה ראשונה ומקבלין מתאה כל אחד ואחד בפני עצמו כדתונא בתוספתא.

דף נט

ורבי יוחנן אמר הואיל וראוי לגמע בו מים. פירשו בחוסי: אע"פ שלא יחדו לגמע בו אלא מן הסחם כיון שהוא ראוי עדיין למלאכה אחרת מקבל טומאה אע"ג דלא יחדו. ותדע לך מדקאמר הואיל וראוי דאלמא בראויות תליא מלתא ואע"ג דלא יחדו. ועוד דאי ביחדו מאי טעמא דרבי יוסי ברבי חנינא דלא ליטמא משום גימוע. ועוד מה לי לא הוה ליה עינבל מעולם מה לי הוה ליה, הואיל והוא יחדו לגמוע בכל ענין הוה ליה לקבל טומאה.

וקשיא להו דלקמן בפרק המצניע (שבת צה, ב) משמע דבעינן דוקא שיחדו למלאכה אחרת הא לא יחדו אע"ג דחזי ליה לא מקבל טומאה, דאמר רבא חמש מדות בכלי חרס וכוי ניקב כמוציא זית טהור מלקבל בו זיתים ועדיין כלי הוא לקבל בו רמונים, ופירש רש"י ז"ל: טהור הוא מלקבל טומאה עוד משום תורת סתם כלי חרס ששיעורו בזיתים ועדיין כלי הוא לקבל בו רמונים שאם יחדו שוב לרמונים מקבל טומאה מכאן ולהבא או אם תחילה היה מיוחד לרמונים לא נטהר, אלמא בעינן יחוד. ותירצו דהכא שאני הואיל ומעיקרא הוי כלי גמור וגם עתה יכול להחזיר בו העינבל איכא למימר דחשיב ליה כלי על ידי דבר מועט

שעדיין ראוי לגמע בו מים קודם חזרת עינבל הלכך אפילו בלא יחוד סגי ליה.

רבי מאיר סבר משוי הוא. כלומר: מתוך כובדו. ואי נמי שאינו עשוי להכשיטות אלא להראות עושר.

רשמואל אמר מאן דרכה למיפק בכלילא אשה חשובה ואשה חשובה לא שלפא ומחויא. ולאו

למימרא דשמואל כרבי אליעזר דעיר של זהב סבירא ליה אלא מיסבר סבר דבהא כולי עלמא מודו בה,

דכל היכא דלא הוי חשוב כולי האי לא ליפוק ביה אפילו חשובה דאי כולהו נפקי ביה גורינן ביה דילמא

נפקא ביה אשה חשובה ואשה שאינה חשובה נמי ושלפא ומחויא, וכל היכא דחשוב טובא כעיר של זהב

סברי רבנן דכיון דחשוב כולי האי אף אשה חשובה נמי שלפא ומחויא ורבי אליעזר סבר כיון דחשובה

כולי האי דנפקא בעיר של זהב אף היא חשובה לנהוג שררה בעצמה ולא שלפא ומחויא, אבל חשוב

ואינו חשוב ככלילא דנסכא קסבר שמואל דכיון דחשובה כל כך דלא נפקא בה אלא אשה חשובה ואינה

חשובה כל כך שתהא שולפת ומראה לכולי עלמא שפיר דמי. אמר מר יהודה אמר רב ששת קמרא שרי. פירוש המיינא, מדקאמרינן בסמוך קמרא עלוי המיינא מאי אמר ליה תרי המייני קאמרת דאלמא קמרא נמי היינו המיינא, והמיינא היינו חגור וכדאמרינן בפרק קמא (לעיל שבת ט, ב) הני חברין בבלאי מכי שרו המיינא לא מטרחינן להו. וכן פירש רבנו האי גאון 1"ל.

בלחוד קאי, כלומר: חילופיהן דכשאין בה חותם הוי משוי וחייב חטאת, אבל כשיש עליה חותם הוי ופטור אבל אסור קאי דנשמע מינה דטבעת שיש עליה חותם באיש פטור אבל אסור, אלא אחיוב חטאת לקמן (שבת סב, א) גבי טבעת שיש עליה חותם ושאין עליה חותם וחילופיהן באיש, לאו אחיוב חטאת אחר המיקל. ועוד רפשטא דמתניחין ושמעתתא דגמרין הכין דייקי, הלכך באיש מותר. והא דאמרינן לצאת בו לחצר, דאלמא אפילו באיש גזרו. איכא למימר דפליגא אההיא דר' אבא, ובשל רבנן הלך אמרה אחד האיש ואחד האשה הדא אמרה אפילו במקום שאמרו לא תצא ואם יצאת אינה חייבת אסור וגערו בו חביריו משום חכשיט הדא אמרה העשוי לחכשיט אסור הדא אמרה העשוי לכך ולכך הדא שוחץ מותר, נשמעינה מן הדא מעשה ברבן גמליאל ברבי שירד לטייל לתוך חצירו ומפתח של זהב בידו בהן ד' אמות. ואע"פ שאמרו שם בירושלמי במקום אחר (בסוף ההלכה הנ"ל) והאיש על ידי שאינו הן אסורין אמר ר' אבא ע"י שהנשים שחצניות היא מתרתן להראותן לחברתה והיא שכחה ומהלכת פליטון (לקמן שבת סב, ב). אבל בירושלמי (דפרקין ה"א) מפורש כדבריו, דגרסי התם תכשיטין למה ראין זו ראיה, דאילו היה מותר לקשור בשיר ובטבעת היו טפילה לקמיע ושרי מידי דהוה אצלוחית של א-ב) גבי קמיע מומחה ובלבד שלא יקשרנו בשיר ובטבעת אלמא שיר וטבעת עצמן שרי. ונראה לי שדברו בהווה דדרך נשים להתקשט ואין האנשים מתקשטים. ועוד ראיה מדקאמרינן לקמן (שבת סא, דהוי אאבנט של מלכים, והיינו נמי דבמתניתין לא איירי אלא בתכשיטי נשים. אלא דאיכא למימר אסרו תכשיטין באיש אלא באשה, שהרי קמרא דאנסכא תכשיט(ין) הוא וקא שרי ליה משום [מידי] איכא דאמרי דאנסכא ואמר רב ששת מידי דהוה אאבנט של מלכים. מכאן הביא ר"ת ז"ל ראיה דלא

פטור אבל אסור, הלכך כיון דלבסוף לא סגיא דלא דייק מרישא ניחא ליה טפי למידק כולה מילחא נראה דהכא ניחא ליה למידק מרישא דבטבעת שאין עליה חותם פטורה אבל אסורה דאלמא תכשיט ברישא דייק מרישא ושביק סיפא דמפרשא בהדיא ואי נמי מסיפא אע"ג דמפרשא ברישא בהדיא. ולי בטבעת שיש עליה חותם ואם יצתה חייבת חטאת, אלא אורחא דתלמודא הוא בהרבה מקומות דכי קאי **הא יש עליה חותם חייבת.** הוא הדין דהוה מצי לאחויי מסיפא (לקמן שבת סב, א) דקתני בהדיא ולא ועכשיו שלא הווהרו בכך בין אנשים ואפילו נשים, הנח להן לישראל מוטב שיהו שוגגין ואל יהו מזידין. נושאין באצבע, ולא בא רבא לאסור שאין עליה חותם באשה ושיש עליה חותם באיש מההוא טעמא. יד הוא להם דפעמים שהאיש נותן לאשתו להניחו בקופסא והאשה נותנת לבעלה להוליכו לאומן והן ראיש כשאין עליה חותם חייב חטאת, ואקשינן והא הוצאה כלאחר יד הוא, ופריק רבא דלאו כלאחר לקמן דברי רבא אלא לתרוצא למתניתין דקתני בטבעת שיש עליה חותם חייבת הטאת ואמרינן בגמרא נוחנת לבעלה והאיש נותן לאשתו ולפיכך אסרו אחד האיש ואחד האשה. והוא מן התימה שלא נאמרו שתכשיט הוא להם וכל תכשיט שרי, אלא מפני גזירה דרבא דאמר (לקמן שבת סב, א) פעמים שהאשה והדין כך הוא שיהיה האיש מותר לצאת בטבעת שיש עליה חותם והאשה בטבעת שאין עליה חותם מפני ולאחויי. וכן החיר הנגיד ז"ל בתכשיטי אנשים. אבל רבנו האי גאון ז"ל ור"ח ז"ל אסרו, וכך אמרו: קטנים בין גדולים. ולפי זה יש לומר דטעמא דזוגין משום דחיישינן דילמא מחייכו עלייהו ואתי למישלף דקחני כל אדם (גדול) [קטן]. אבל בירושלמי (דפרקין ה"ט עי"ש) אמרו מהו כל אדם הכל במשמע בין דמחניתין בקטנים שדעתן קלה עליהן כנשים, אבל גדולים אפילו אינו אריג בכסותן שרי, ומאי כל אדם שדברו הכמים בהווה ואוקימנא בגמרא (לקמן שבת 10, א) באריג בכסותו הא לאו הכי אסור. יש לומר להראות תכשיטיהם כנשים. ואי קשיא לך הא דתנן (לקמן שבת סו, ב) ובני מלכים בזוגין וכל אדם אלא חכשיט והלכך מותר אפילו לכתחילה. וטעמא משום דאנשים דעתם מיושבת עליהם ואינם מתפארים

הא דקתני: **רבי נחמיה מטמא.** אסיפא דוקא קאי, אבל ארישא דהיינו היא של מתכת וחותמה של אלמוג מטהר, דלדידיה הכל הולך אחר החותם. ובדין הוא דליתני ורבי נחמיה מחליף, והכי קתני בירושלמי בפרקין (ה"ג). והכין תני לה בתוספתא בדוכתא (כלים ב"מ פ"ג ה"ח) בהדיא.

ב בוב

הקושיא אלא תיהוי כבירית ותשתרי. ואינו נכון, דאם כן אמאי נקט טהורה ולאו אורחא דתלמודא הכין. האושיא אלא תיהוי כבירית ותשתרי. ואינו נכון, דאם כן אמאי נקט טהורה ולאו אורחא דתלמודא הכין. ויש מפרשים דתרתי פריך, כלומר: תיהוי כבירית לגמרי שתהא טהורה שאינה לא כלי ולא תכשיט אלא לצניעותא בעלמא עבידא ואנן אמרינן בריש פרק במה בהמה (לעיל שבת נב, ב) דלענין טומאה זה וזה שוין, ותשתרי נמי לצאת בה הואיל ולצניעותא עבידא לא שלפא. ואינו נכון בעיני, דאי טהורה אמחט קאי הוה ליה למימר ותהוי כבירית טהורה ושריא אי נמי ותטהר ותשתרי, אלא אבירית משמע.

ובחוסי פירשו דהכי קאמר: ותיהוי כבירית שהיא טהורה משום שאינה תכשיט אלא טבעת הכלים ועל ידי כך מותר לצאת בה בשבת דליכא למיחש למישלף ואחויי, הכא נמי שהיא טהורה שאינה אלא כטבעת הכלים תשתרי דאינה תכשיט. ואם תאמר אם כן היכי אמרינן לעיל דלענין טומאה דא ודא אחת היא, והא איכא לאיפלוגי בין אוגרת בה שערה לשאינה אוגרת. מסתברא דמשום דהא לא מיתניא הכין בברייתא לא מותיב לה, ואיהו נמי בשאין אוגרת בה שערה אהדר ליה וא"ג בשאינה אוגרת בה שערה

בעא מיניה וכדאמרינן גבי אצבע קאמר ליה.

הא דאמרינן: (הא הינה בהול) בשבה מאי איכא למימר. פירש רש"י ז"ל: הרי בשבת אינה הולקת בה שערה. והקשו עליו בחוס' ז"ל הדא דמנא ליה דאסור לחלוק שער בשבת אדרבא משמע דשרי דהא הנן (נזיר מב, א) נזיר הופף ומפספס והוא הדין בשבת דקיימא לן כרבי שמעון דאמר דבר שאין מתכוין מותר, ועוד דאטו משום דאסור לחלוק בה שער הוא דאין יוצאין בה הא אילו היה מותר לחלוק בה שער א אדרבא הוה ליה כלי ואסור לצאת בו. אלא הכי פירושא: בשבת למאי חזיא והלא אינה תכשיט. ומפרקינן כמין טס יש לה בראשה והיא נוי לה שמניחתה כנגד פרחתה.

רשמער קרל מעל גבר המערה. פירוש: קרל סנדל מסומר. לא סנדל מסומר ולא מנעל שאינו תפור. ואם תאמר והא קתני התם (ביצה יד, ב) כל שנאותין בו ביום טוב משלחין אותו, ואסיק בגמרא (שם טו, א) כל שנאותין בו בחול משלחין אותו ביום טוב, וסנדל המסומר הא נאותין בו בחול. יש לומר דבסנדל המסומר החמירו הואיל ובאת בו תקלה ונגזרה בו גזירה, וזה הכלל דכל שנאותין בו אמנעל שאינו תפור קאי.

אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד. ואע"ג דבפרק כל הכלים לקמן (שבת קכד, א-ב) ובמסכת יום טוב פרק משילין (ביצה לז, א) מוקמינן לה כבית שמאי דאילו לבית הלל הא אמרי (ביצה יב, א) מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך, מכל מקום טפי דמי יום טוב לשבת הואיל ולא הותרה בו מלאכה בשאר דברים שאין בהם צורך אוכל נפש.

אם קד

אלא אפילו למאן דאמר שבת זמן תפילין הוא לא יצא דילמא מיפסקי ליה רצועה ואתי לאחריי ארבע אמות. רש"י ז"ל לא גריס דילמא מיפסקא רצועה, דבלאו הכי איכא למיגור דילמא איצטריך לבית הכסא, וכדתניא לקמן (שבת סב, א), וכדאמרינן בסמוך (לקמן ע"ב) לגבי קמיע של כתב, אלא הכי גריס דילמא אתי לאתויינהו ד' אמות ברה"ר [ו]פירש משום דוימנין דמיצריך לבית הכסא. אבל בתוס' יישבו גירסת הספרים, דנפקא מינה לתפילין של יד דליכא משום בית הכסא הואיל ומחופות עור, דתפילין של ראש היינו משום שי"ן דכתיב בהו כדאיתא לקמן (שבת סב, א).

אלא כיון דאיהמהי גברא אף על גב דלא איהמהי קמיעא. וכל שכן איהמהי קמיעא ואף על גב דלא איהמהי גברא. ואיהמהי גברא היינו שריפא שלשה אנשים בשלשה קמיעין מוחלקין, אבל לאדם אחד בשלשה מיני קמיעין סלקא בסמוך (בעמוד ב) בחיקו משום דדילמא האי גברא הוא דמקבל כתבא. ואיהמחי קמיע היינו שריפא שלשה בני אדם או אפילו שריפא לאדם אחד שלשה פעמים, וכדחניא איזהו קמיע מומחה כל שריפא ושנה ושלש. ואף על גב דאמר רב פפא (שם) פשימא לי חלהא קמיעי להלהא גברי חלהא חלהא זימני איהמהי גברא ואיהמהי קמיעא, משום גברא נקט הכין הא משום קמיעא אפילו לאדם אחד סגי.

דף סב

ופרקינן לרצועותיהן, ואי איתא לפרוך נמי רצועות והא אמר אביי דלי"ת ויו"ד של תפילין הלכה למשה למען תהיה תורת הי בפיך ופרקינן לעורן, ואקשינן והא אמר אביי שי"ן של תפילין הלכה למשה מסיני אלא עור בהמה טהורה בלבד למאי הלכתא לתפילין, ואקשינן תפילין בהדיא כתיב בהו (שמות יג, ט) הלכה נינהו. וחדע לך מדאמרינן בפרק במה מדליקין (לעיל שבת כה, ב) לא הוכשרו למלאכת שמים ואמר אביי דליית ויו"ד של תפילין הלכה למשה מסיני. לא גרסי ליה בתוס' כלל, דדלי"ת ויו"ד לאו

אמר עולא וחילופיהן באיש. פירש רש"י ז"ל: דאטבעת בלחוד קאי, אבל במחט איש ואשה כי הדדי מסיני כדאקשינן גבי לעורן משי"ן.

[ו]לא נראו דבריו. נינהו. וכן פירש רב האי גאון ז"ל. וכן מוכחת כל הסוגיא. ורב אלפסי פירש בין בטבעת בין במחט,

מכניסן זוג זוג אחד האיש ואחד האשה. ואם תאמר דילמא משום דהוצאה כלאחר יד הוא באשה

אלא באחת אבל כבלים הוא כלי אחר והוא עשוי לתכשיט ונותנין בשתים, דאילו (נתן) [נתנה] שתי בירית באחת כבלים בשתים. נראה לי דלרבין שני כלים הן, והבירית הוא טבעת הכלים ואין נותנין התירו. יש לומר אי משום הא מאי איריא זוג זוג אפילו טובא נמי.

תם ז"ל פירש: שם מלמעלה בראש שיטה שניה וקרש ל מלמטה בסוף שיטה ראשונה כזה: ומפני שאדם מלמעלה בסוף שיטה ראשונה כזה: ואינו נראה שאין דרך השם קדש ל כתיבה וקריאה כן. אבל רבנו יו"ד ה"א מלמעלה וקדש למ"ד מלמטה. יש מפרשים שכתוב קדש ל בשיטה שניה בראש שיטה ושם בירית בשתי שוקיה אמאי טמאין ואמאי אין יוצאין דאטו משום דהוו שתים הוו להו מנא.

בגדים ולאביי לרבות שלש על שלש בצמר ופשתים דמטמא בשרצים. יש לומר דכוליה או בגד אייתר שהוא מאו בגד, והא אפיקחיה בפרק במה מדליקין (לעיל שבת כז, א) לרבא שלשה על שלשה בשאר שלש על שלש אי נמי שלשה על שלשה הני מילי בבא מבגד גדול. ואם תאמר והיכי מרבינן אריג כל ולא בא מבגד גדול דעכשיו יש לרבותו מאו בגד, כקומר שהוא בגד בפני עצמו, אבל הא דבעינן בעלמא מנין לאריג כל שהוא שהוא טמא מאו בגד (ויקרא יא, לב). ודוקא בבגד שאין רצונו לארוג בו יותר פוגע תחילה קדש ל השם שיטה שניה קוראהו למעלה ולמעלה במקום זה הקדמה.

טומאה מה וטומאה שרץ ילפינן מהדדי בסמוך (לקמן שבת סד, א) מבגד ועור בגד ועור (ויקרא יא, טומאות דקילי מנא לן. ואינו מחוור. חדא דהוה ליה למימר בהדיא ההוא בטומאת מת כתיב. ועוד דהא בה לא, יט) תתחטאו אתם ושביכם דהיינו הזאה, והכי קאמר ההיא בטומאת מת כתיב דחמיר אבל בשאר **ההוא במדין כחיב.** פירש רש"י ז"ל: בטומאת מת, דטומאה שנזכרה במדין בטומאת מת הוה וכדכתיב דומיא דציץ אבל דאריג לא, קא משמע לן דאפילו תכשיט כל שהוא של אריג טמא מכל כלי מעשה. חכשיט רבינן מאו בגד, וחכשיט של מחכח כל שהוא רבינן מציץ, אבל הייחי אומר דדוקא של מחכח מחוברין ביחד שהוא טמא. ופירשו בתוסי דאריג שהוא תכשיט קאמר, דאילו אריג כל שהוא שאינו אריג כל שהוא בפני עצמו ממא ותכשים כל שהוא בפני עצמו ממא, וכיון שכן מאי למימרא דכשהן אריג ותכשיט כל שהוא טמא מכל כלי מעשה (במדבר לא, נא). ואם האמר למאי איצטריך, דהא הכשיט שגופו כל שהוא והכשיטו כל שהוא, אבל טבעה הוא עשוי להכשיט ממש. כך הירצו בהוס׳. ליה לאחויי מציץ שהוא כלי קטן ותכשיטו משהו, וכל שהוא דקאמר אכולה מילחא קאי, כלומר: שהוא מנין לתכשים כל שהוא שהוא ממא מציץ. ואם תאמר לימא מטבעת דווטר טפי. יש לומר דניתא ליה כדאיתא לקמן בסמוך ודרשינן חדא מאו וחדא מבגד.

אתם ושביכם, לאו בכולה שביה קא משתעי דהא איכא בהמה ונפש אדם שהביאו מן השבי. בטומאה וטהרה בההיא פרשתא, ואע"ג דכתיב בפרשה הראשונה דמשתעי בטומאה וטהרה תתחטאו אלא הכי פירושא: ההוא בשלל של מדין כתיב גבי קרבן שהקריבו אנשי הצבא ולא משתעי מידי

ההוא בשרצים כחיב בטומאת מת מנין, דבשרצים נמי איכא למיפרך מה לשרצים שכן טומאתו מרובה לב. במדבר לא, כ). ועוד דאם כן הא דמרבינן אריג כל שהוא מאו בגד דכתיב גבי שרצים ליפרוך נמי

אי נמי מה לשרצים שכן בכעדשה וכדאמרינן בסמוך (לקמן שם).

ותמיה לי דאם כן אצעדה וצמיד טבעת עגיל וכומז גמי בשלל מדין כתיבי (במדבר לא, נ) ולא בפרשת טומאה וטהרה שלמעלה, ואם כן מנא לן דמקבלי טומאה, והיכי אקשי הכי להדיא לעיל ואילו אצעדה טמאה. ונראה לי משום דהנהו נמי הוו בכלל כלים דכתיב גבי טומאת מת וכדכתיב (במדבר יט, יח) והזה על האהל ועל הנפשות ועל הכלים, אבל אריג ותכשיט כל שהוא לא הוי בכלל סתם כלים, והלכך איצטריך לרבויי מכל כלי.

אחר כן מצאתי בספר הישר (חלק החידושים סיי רמו עי"ש) שנשמר מן הקושיא הואת, וכן כתוב שם: וכל הני כלים דכתיבי נמי התם כגון אצעדה וצמיד ילפינן מכל כלי, וכיון דנפקא לן לגבי טומאת מת ילפינן מבגד או עור לגבי טומאת שרץ. עד כאן.

דף סד

מגין לרבות קלקי וחבק. ואם תאמר והלא אין מטלטלין מלא וריקן, ואם תאמר מפני שראוי לקפלו ולשים בו שום דבר, מכל מקום כיון שאינו עשוי לכך לא חשבינן ליה כמטלטל מלא וריקן, וכדתגן לקמן (שבת סו, א) גבי קב הקיטע ואם יש לו בית קבול ראש שוקו לא חשבינן ליה בית קבול כיון שאותו בית קבול אינו עשוי לטלטל בתוכו שום דבר, וכמו שפירש רש"י וכרונו לברכה שם. ותירצו בתוסי דאף קלקי וחבק נמי על כרחין אית לן למימר דעשוי לכל תשמיש. ולזידי קשיא לי דהא איצטריך למעוטי חבלים ומשיחות משום דאינן אריג ואף על גב דאין עשוין לטלטלן מלא וריקן ואינו ראוין לכך. וצריך

לי עיון. **מה לטומאת שרצים שכן מרובה.** פירש רבנו האי גאון ז"ל שהיא מצויה. ואינו מחוור, דאם כן הוה ליה למימר שכן מצויה. והנכון מה שפרש"י ז"ל, דכל שאר הטומאות הקלות שאינן צריכות שבעה כטומאת מת קרי טומאת שרץ, וכדקרינן חטאת הלב כל חטאות שיש בהן כרת, ומרובה מרובה ממש

קאמר. בגד ועור דכתיב (במדבר לא, כ) גבי מת למאי איצטריך שמע מינה לאפנויי. ואם תאמר אם כן בגד ועור דכתיב (במדבר לא, כ) גבי מת למאי איצטריכי הא כולהו אתו מהיקשא דשכבת זרע, ועור דכתיב גבי מת וגבי שרץ (ויקרא יא, לב) למאי איצטריכי הא כולהו אתו מהיקשא דשכבת זרע, דכל מה שנאמר בשרץ כאילו נכתב בשכבת זרע ומה שנכתב בשכבת זרע יליף מת מיניה והוא הדין למה שנכתב במת יליף שכבת זרע מיניה והדר יליף שרץ מיניה. ויש לומר דכל מילתא דאתיא בהיקשא

טרח וכתב לה קרא.

מתני: בטוטפת ובסרביטין בזמן שהן תפורין. ואם תאמר והא מרישא (לעיל שבת נז, א) שמעת מינה [דקתני] ולא בטוטפת ולא בסרביטין בזמן שאינן תפורין הא תפורין יוצאין, והא נמי דקתני בכבול מניה [דקתני] ולא בטוטפת ולא בסרביטין בזמן שאינן תפורין הא תפורין יוצאין, והא נמי דקתני בכבול ובפאה לחצר מרישא שמעת מינה דקתני ולא בכבול ברשות הרבים הא בחצר יוצאה. ויש לומר דאורחא דתוצ הכין דתני איסורא והדר תני החירא משום חדא דמיצטריך ליה למיתני בהיתר, וכדתנן (חולין מב, א) אלו טרפות ניקב הלב לבית חללו וכוי, והדר תני (שם נד, א) אלו כשרות ניקב הלב ולא לבית חללו,

וכן רבים. בכבול. פירש רש"י ז"ל: דהאי כבול דסיפא לכולי עלמא היינו כיפה של צמר, מדמפרש טעמיה בגמרא
כדי שלא תתגנה על בעלה. ואינו מחוור, דאם כן הוה להו למיפרך מינה לשמואל דאמר (לעיל שבת נח,
א) בכבול דרישא (דמתניחין לעיל שבת נו, א) כבלא דעבדא. אלא האי נמי לשמואל כבלא דעבדא הוא,
ולדידיה לאו משום האי טעמא שרו ליה אלא משום קטטה ואי נמי דלא גזרו בחותם שבעבדים דאינהו
מידכר דכירי ושלפי ליה דניחא להו בהכין להעביר מהן חותם של עבדות, וכמו שכתבתי לעיל (שבת

נו, ב ר"ה כבלא). במיך שהתקינה לגדתה. פירש רש"י ז"ל: כדי שלא יטנפו בגדיה. ואינו מחוור, דאם כן אצולי טינוף לא חשבינן. וכדאמרינן בפרק קמא (לעיל שבת יא, ב) בכיס של זב. אבל בתוסי פירשו: כדי שלא

ימפטף על בשרה ויתייבש עליה ויסרט את הבשר. **שן תוחבת שן של זהב.** פירש רש"י ז"ל: דכולה חדא מילתא היא, כלומר: שן תוחבת שהיא שן של זהב. ואינו מחוור, דאם כן שן שן למה לי. ופירוש אחר פירש דחרתי קאמר, ושן תוחבת אהתירא דרישא קאי, כלומר: ויוצאה גם כן בשן תוחבת אבל בשן של זהב פליגי. וגם זה אינו מחוור, דאם כן

ובשן תוחבת הוה ליה למיתני. אלא תרתי נינהו ובתרוייהו פליגי, כלומר: שן תוחבת פירוש שן נכרית תרגום תושב תוחב וכן שן של זהב רבי מתיר דלא חיישינן לנפילה וכן נמי לא חיישינן למישלף ואחריי דכל מידי דמיגניא ביה לא אתי

זהב רבי מתיר דלא חיישינן לנפילה וכן נמי לא חיישינן למישלף ואחויי דכל מידי דמיגניא ביה לא אתי לאחויי וחכמים אוסרים דחיישינן דילמא נפלה ואתי לאתויי.

ומיהו בברייתא (לקמן שבת סה, א) תניא דבשל כסף דברי הכל מותר, והיינו טעמא משום דכיון שאינה ניכרת בין השינים לא שלפה ומחויא, ואי נפלה נמי לא חשיבא ליה ולא אתי לאתויי דאזלא לבי אומנא ועבדא אחרינא דלא כסיפא ליה מילתא דסברה דאומנא לא מרגיש בה משום דדרכן של נשים לעשות תכשיטין של כסף בצורת כל הדברים, אבל שן דאי מתאביד האי לא משכחא אחרינא אי נפלה אתי

לאחנייה. גמרא: **בנדתה תהא עד שתבא במים**. ולזקנים הראשונים איכא למימר דנפקא לן מבמי נדה יתחטא (במדבר לא, כג) דאמרינן בשלהי עבודה זרה (עה, ב) מים שהנדה טובלת בהן, ורבי עקיבא סבירא ליה דדילמא ההיא לטהרות אבל לבעלה דחולין הוא לא צריכה.

דף סה

עשתה לו בית יד מהר. רש"י ז"ל ורבנו האי גאון ז"ל פירשו אמוך שהחקינה לנדתה. אבל הראב"ד ז"ל פירשה אמוך שהחקינה לאזנה ושבסנדלה, כלומר: אם עשתה לו בית יד צריך קשירה או לא. ונראה שפירש כן מדאמר רב נחמן בר הושעיא אמר רבי יוחנן עשתה לו בית יד מותר, דמשמע מהאי לישנא דמשום בית יד הוא דמותר, שאילו להתיר אפילו בבית יד היה לו לומר אפילו עשתה לו בית יד מותר. וכן נראה גם מהירושלמי (דפרקין ה"ה), דגרסינן התם א"ר זעירא עשה לו רב חייא בר אשי בית יד

למוך שבאזנו. **אמר אביי רבי ורבי אליעזר ורבי שמעון בן אלעזר כולהו סבירא להו דכל מידי דמיגניא לא אחיא לאחוייה.** חמיהא לי דהא אפילו לכולי עלמא לא אחיא לאחוייה, דהא בירית מהאי טעמא הוא דשרינן

(לעיל שבת ס, א). ועוד דלישנא דמיגניא לא שייך שפיר בכיפה של צמר אלא משום צניעותא. ועל

כן נראה לי דכל הני לא נפקן בהו אלא משום מום שן תוחבת וכובלת וצלוחית של פליטון דאמרן לעיל

(שבת סב, א) מאן דרכה למיפק בצלוחית אשה שריחה רע, והלכך סברי רבנן דכיון שמומה ניכר דכל

הרואה אותה יוצאה בשן של זהב כבר הוא יודע ששינה חסר וכן הרואה אותה יוצאה בכובלת כבר יודע

מבראים בעלת ריח רע, וכיון שאינה יכולה להעלים מומיה אף היא אינה מקפדת ושלפה ומחויא. ורבי

המעם בכיפה של צמר שאין אשה מקשטת עצמה באותה כיפה אלא אשה שהיא קרחת מפאת ראשה,

המעם בכיפה של צמר שאין אשה מקשטת עצמה באותה כיפה אלא אשה שהיא קרחת מפאת ראשה,

והיינו דתני לה בהדי פאה נכרית, והיינו דשרו לה מפי כבול בחצר צעיפ שהוא גנאי לה וקרוב להתגנות

תכשיטין, ואפילו כובלת וצלוחית של פליטון לא התירו לה בחצר אעיפ שהוא גנאי לה וקרוב להתגנות

בכך על בעלה, אלא שמע מינה דכיפה צריכה לה ספי לסלק גנותה. כך נראה לי.
מתני: בחוטין וכוי שבאזניהם. כלומר: ולא חיישינן לטבילה משום דלא מיהדק ולא חייצי, כדפירש רש"י ז"ל. ולא כפירוש השני שפירש דבקליעת הראש קא מיירי ומשום דבקטנות לא חיישינן לטבילה, דאין פירוש זה מחוור כמו שדחה הוא ז"ל בפירושיו. ועוד דבהדיא קתני בברייתא דמייתינן לריש פרקין (לעיל שבת נז, א) הבנות יוצאות בחוטין שבאזניהם אבל לא בחבקין שבצואריהן, ומפרשינן לה החם משום טבילה. ועוד מדאמרינן בגמי אבוה דשמואל לא שביק להו לבנתיה נפקן בחוטין שבאזניהן, ואקשינן עליה ממתניתין דקתני הבנות יוצאות בחוטין, ובנתיה דאבוה דשמואל נשואות הוו וכדקאמרינן ועקשינן עליה מהצונה ביומי המקצי ביומי משוב, ואפילי הכי הא מקשה ליה ממתניתין

עביד להו מקואות ביומי ניסן ומפצי ביומי תשרי, ואפילו הכי קא מקשה ליה ממתניתין. **נשים המסוללות זו בזו פסולות לכהונה.** פירש רש"י ז"ל: לכהן גדול משום דכתיב ביה (ויקרא כא, יג) אשה בבתוליה יקה, שיהיו כל בתוליה קיימין. ואין זה מחוור, דבפרק הערל (יבמות עו, א) משמע דמשום זנות קא אסר ליה, דאמרינן התם לית הלכתא לא כברא ולא כאבא, כברא הא דאמרן, כאבא דאמר רב הונא נשים המסוללות זו בזו פסולות לכהונה, ואפילו לרבי אלעזר דאמר (שם סא, ב) פנוי הבא על הפנויה [שלא לשם אישות] עשאה זונה התם באיש אבל באשה פריצותא בעלמא הויא, אלמא מונים הוומן באנאמה בהרבונות מונים הנו אפר לה אחר להדו בהנו מחרים ברבי בהנו אותה הוום המסול להדו התח באישה פריצותא בעלמא הויא, אלמא

משמע דטעמיה דרב הונא משום זונה קא אסר לה ואפילו לכהן הדיוט.

ואי קשיא לך הא דאמרינן בפרק הבא על יבמחו (יבמוח נט, ב) אנוסח עצמו ומפוחח עצמו לא ישא ואם נשא [נשוי אנוסח חבירו ומפוחח חבירו לא ישא ואם נשא] רבי אליעזר בן יעקב אומר הולד חלל, ואמרינן (שם ס, א עיייש) מאי טעמא דרבי אליעזר אמר רב הונא אמר רב וכן אמר רב גדל סבר לה כרבי אלעזר דאמר פנוי הבא על הפנויה עשאה זונה, ואקשינן ומי סבר ליה [כוחיה] והא קיייל דמשנח ר"א בן יעקב קב ונקי (שם מט, ב), ואילו בהא ליח הלכחא כרבי אלעזר דאמר רב עמרם (שם סא, ב) אין הלכה כרבי אלעזר, ואי איחא דרב הונא בשיטח רבי אלעזר אמרה ומשום זונה קא אסר לה לכהונה מאי קא קשיא ליה החם דמוקי ליה לרבי אליעזר בן יעקב כרבי אלעזר היינו משום דלדידיה סבירא ליה כרבי אלעזר. ויש לומר דתלמודא קא קשיא ליה היכי קאמר הכין רבי אליעזר בן יעקב, דאי בשיטח רבי אלעזר אמרה חיקשי לן הלכחא אהלכחא. ואי נמי יש לומר דמדרב קא מקשה ליעב, דאי בשיטח רבי אלעזר הייקים

ליה לרב עמרם דרב רבהון דכולהו הוה. נ**תפצי ביומי תשרי.** פירש רש"י ז"ל: לשים תחת רגליהן מפני טיט הנהרות. וכן פירש הרב בפרק בתרא דנדה (סז, א) גבי אשה לא תטבול בנמל מפני הטיט. וכן היה נראה מאותה סוגיא שם לכאורה,

מפני שאמרוה שם סמוך לנחנה חבשיל לבנה לא עלתה לה טבילה ואע"ג דהשתא ליכא אימר בדריוני נפל, וגם אותה שלא תטבול בנמל למד מן הענין, ושניהם משום הציצה. ויש מקצת ספרים שכתוב בהן שם גם בההיא דלא תטבול בנמל אע"ג דהשתא ליכא אימר בדריוני נפל, וזה בפירושו של רש"י ז"ל

ומכל מקום אינו נראה, לפי שאין טיט בנמל יותר מבשאר נהרות. ועוד שאין הוצץ אלא טיט היון דהיינו טיט הבורות וטיט היוצרים בלבד, כמו ששנינו במסכת מקואות בפרק טי (מ״ב). ובגירסאות מדויקות ששם (בנדה) לא גריס אע״ג דליכא השתא אימר בדריוני נפל. והגאונים לא גרסי ליה כלל.

והנכון כפירוש הגאונים ז"ל שפירשו דמשום צניעות היה עושה להן כן, מפני שהן מתיראות שמא יבא אדם ויסתכל בהן ולפיכך ימהרו לטבול ואינן טובלות כדרכן, ולפיכך היה עושה להן מפצי להיות כמסך להבדיל בין הנהר ובין העם לצניעות בעלמא, והוא הדין והוא הטעם לאותה שלא תטבול בנמל.

להבדיל בין הגהר ובין העם לצניעות בעלמא, והוא הדין והוא הטעם לאותה שלא תטבול בנמל.

סבר שמא ירבו נוטפין על הזוחלין. ואם תאמר כי רבו מאי הדי. והא תנינא במסכת מקואות (פ"ה מ"ג)

מעין שהוא מושך כנדל וריבה עליו והמשיכו הרי הוא כמות שהיה, ופרת נהר גדול ומושך הוא לעולם.

יש לומר דלא ריבה ממש קאמר, אלא שהוסיף עליו, מכל מקום מי המעין רבים על הנוספין. ויש מי

שהקשה על זה דאם כן ליחני הוסיף ולא ליחני ריבה. ויש לומר עוד דההיא דמקואות בשריבה בחוך

המעין בעצמו, כלומר: בחוך הגומא, וכיון שהוא נוחן בחוך עיקר המעין עצמו הרי כל המים נחשבים כמי

המעין, אבל במרבה בחוך הנהר המושך מחוך המעין נפסל ברוב השאובין או ברוב הנוספין, ובמרבה

המעין, אבל במרבה בחוך הנהר המושך מחוך המעין נפסל ברוב השאובין או ברוב הנוספין, ובמרבה

המעין, אבל מחמת הנוספין הרי הן כנוספין ואין מטהרין אלא באשבורן, וכמו ששנינו שם בסיפא דההיא

מתניתין דמקואות היה עומד וריבה עליו והמשיכו שנה למקוה לטהר באשבורן ולמעין להטביל בו בכל

שהוא, וחנן נמי בפרק קמא דמסכת מקואות (מ"ו) למעלה מהן מעין שמימיו מועטין שרבו עליהם מים

ואם תאמר עוד, כי רבו נוטפין על הזוחלין גמי נימא קמא בטיל, וכדאמרינן בפרק בתרא דעבודה זרה (עג, א) גבי יין נסך שנפל לבור, כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן המערה יין נסך מחבית לבור אפילו כל היום כולו ראשון ראשון בטל. וכלאים גמי היאך (נוספים) [נאסרים] בתוספת אחד ומאתים לימא ראשון ראשון בטל. ובנדרים גמי בפרק הגודר מן הירק (נדרים נז, ב) גבי בצל שעקרו בשביעית ונטעו בשמינית דאמרינן כשרבו גידוליו על עיקרו מותר דגידולי היתר מעלין את האיסור, ואמאי נימא ראשון ראשון בטל. תירץ ר"ת ז"ל דלא אמרו ביין נסך קמא קמא בטיל אלא במערה מעט מעט בהפסקות, אבל בלא הפסק לא אמרינן דליבטיל, והלכך בנוטפין שיורדין בלא הפסק ואי נמי בגידולי זרעים שמתרבין בכל שעה בלי הפסק הרי אנו רואין כאילו בא הכל ביחד ואינו בטל.

שאובין שוה למקוה למהר באשבורן.

agirw.

אלא שקשה לחירוצו, הא [חנו] במסכת מקואות (פ"ו מ"ב) ומייתינן לה ביבמות פרק הערל (יבמות פב, ב) מקוה שיש בו ארבעים סאה נתן סאה ונטל סאה כשר עד רובו, וברובו מיהא פסול ולא אמרינן קמא בטיל ואע"ג דקא יהיב לסירוגין. ויש לומר דהתם הוא מיירי במי פירות וכדמשמע הכי בהדיא במקומה במסכת מקואות, ואפשר דבמי פירות החמירו. ואם תאמר מאי קא מדמה לה התם ביבמות לתרומה בזמן הזה דרבנן, דהא פסול מי פירות למקוה דאורייתא, דהא ממעט להו בפרק כסוי הדם לחרימי ביון הזה דרבנן, במים יתירא. ותירצו בתוסי דהתם דוקא להמביל בו מחטין וצנורות דמדאורייתא לא בעו ארבעים סאה אלא מדרבנן בעלמא והלכך כיון שיש שם רובו של מקוה מים כשרים כשר, ומיהו

בעינן דלישתארו רובו ומשום הכי מוכח מינה החם [ד]בדרבנן בעי רבייה.
ועדיין הקשו בתוסי מהא דמסיק רב דימי בפרק שלישי דבכורות (כב, א) גבי הלוקח ציר מעם
הארץ משיקו במים וטהור מה נפשך אי רובא מיא סלקא להו השקה אי רובא ציר לא בעי השקה,
ומסיק לא שנו אלא לטבול בו פתן אבל לקדרה לא, מצא מין את מינו וניעור, אלמא אעייג דנתבטלו
המים בתוך הציר כי נפלה לקדרה ניעורו, וכל שכן דלא אמרינן ראשון ראשון בטל ואפילו
בהפסקה. ותירצו דדילמא לגבי הא החמירו בטהרות יותר מן האיסורין. והא דתנן (תרומות

ראשון במל.

צריך הוא להרים סאה של תרומה קודם שיהא מותר וכיון שצריך להרים לא שייך ביה למימר ראשון תעלה, דאלמא אף באיסורין לא אמרינן קמא קמא בטיל. לא היא דהתם משום דלא נתבטלה לגמרי אלא פ"ה מ"ח) סאה של תרומה שנפלה למאה חולין ולא הספיק להעלותה עד שנפלה שם סאה אחרת לא

שירבו עליהן אבל הנוטפין שנתערבו בווחלין הרי הן כווחלין עד שירבו עליהן, והלכך מימי פרת ביומי לא דייק בלישנא. והרמב"ן ז"ל תירץ שהזוחלין שהלכו למקום הנוטפין ונתערבו הרי הן כנוטפין עד על מחצה פסולין. ויש לומר דהכא לאו דוקא שמא ירבו נוטפין ממש קאמר, אלא לפי שאי אפשר לצמצם במסכת עדיות (פ"ז מ"ג) העיד רבי (יצחק) [צדוק] על הזוחלין שרבו על הנוטפין שכשרין אלמא מחצה ואיכא למידק, אמאי אמרו שמא ירבו נוטפין על הזוחלין אפילו מחצה על מחצה נמי פסולין, וכדתנן

מחחילה, אלמא מעין נמי מטהר הוא באשבורן. וחנן נמי (פרה פ"ח מ"ח ומקואות פ"ה מ"ד) כל הימים מעין שהוא צר וחקקו ועשאו רחב מטהר באשבורן ואינו מטהר בזוחלין אלא במקום שיכולין לילך שם מהן, האי בחד גוונא מטהרי והאי בחד גוונא מטהרי. (וחנן) [וחני] נמי (חוספתא מקואות פ"א ה"ז) בזוחלין, ואם איתא דהאי באשבורן ולא בזוחלין (והאי) [וההיא] בזוחלין ולא באשבורן מאי למעלה בפרק קמא דמקואות (מ"ז-ח שם) שוה למקוה לטהר באשבורן וכו' למעלה מהן מי מעין שהן מטהרין דנוטפין דוקא במקוה ולא בווחלין שנו שהמעין למעלה מהן שמטהר אפילו בווחלין. ותדע לך מדתנן ראע"פ ששנינו (מקואות פ"ה מ"ה) הזוחלין כמעין והנוטפין כמקוה, לאו דוקא בזוחלין אלא משום וכתבו בתוס' שהנוטפין הוא שאין מטהרין אלא באשבורן אבל מעין מטהר בין בזוחלין בין באשבורן, ניסן שהנוטפין באין עליהן לא היו נפסלין אלא אם כן רבו עליהן הנוטפין.

הנוטפין והוו להו זוחלין רובא ולא יטהרו באשבורן, אלא ודאי שהמעין מטהר בכל ענין. מטהרין בשאר הימים הא באשבורן מטהרין, ואיך יטהר פרת ביומי ניסן באשבורן ניהוש שמא לא רבו מראמרינן הכא אין המים מטהרין בווחלין אלא פרח ביומי תשרי בלבד משמע דרוקא בווחלין הוא דאין ומסחמא משמע דר"י לא פליג אהא דמטהרין באשבורן אע"ג דחשיב להו כמעין ליטהר בזוחלין. ועוד כמקוה שנאמר (בראשית א, י) ולמקוה המים קרא ימים רבי יוסי אומר כל הימים מטהרין בזוחלין,

אינה מטלטלה כמטבע ואין לה תורה כלי. ובירושלמי (פ"ו ה"ז) גרסינן: תני רבן שמעון בן גמליאל סיפא אתאן למטבע. אבל שארא אפילו לכתחילה. וחמהני מאי שנא מטבע מאי שנא אבן, דאף היא (נדרים מ, א) בסייעתא דשמיא.

מסייע ליה לרב דאמר רב מטרא במערבא סהדא רבא וכרי. כבר כתבתיה בנדרים פרק אין בין המודר

דרבן שמעון בן גמליאל כרבי מאיר כמה דרבי מאיר אמר דבר שהוא מיטלטל] מותר כן רבן שמעון בן אומר לא שנו אלא מטבע ואבן הא באגוז מוחר מפני שהוא מיטלטל, [אמר רב אדא בר אהבה אתיא

טמא מדרס ואשה חולצת בו ויוצאין בו בשבת דברי רבי עקיבא ולא הודו לו, ואמר רב הונא מאן לא מנעל פליגי, דחליצה במנעל ולא מנעל חליא מילחא. ומדרב הוגא נמי שמעינן לה, דחנן סנדל של סיידין דברי רבי מאיר, אלמא מדאוקימנא הא דחליצה בפלוגתא דרבי מאיר ורבי יוסי שמע מינה דבמנעל ולא שמאל בימין חליצתה כשרה, ואמרינן מאן תנא אמר שמואל רבי מאיר היא דתנן הקיטע יוצא בקב שלו ראמריגן ואף שמואל הדר ביה דחנן (יבמוח קא, א) חלצה בסנדל שאינו שלו בסנדל של עץ או בשל ולפיכך אינו יוצא בו. ובודאי דלכאורה (כפירושו) [בפירוש] משמע מסוגיא דגמרא דהכא (סו, א), פליגי, דרבי מאיר סבר מנעל הוא ולפיכך יוצא בו, ורבי יוסי סבר לאו מנעל הוא ואינו לו אלא משוי מתניי: הקיטע יוצא בקב שלו דברי רבי מאיר ורבי יוסי אוסר. פירש רש"י ז"ל: דבמנעל ולא מנעל גמליאל אומר דבר שהוא מיטלטל מותר.

טעמא דרבא, דכיון שקשה ומשחמיט לא קרינן ביה נעלו (דברים כה, ט) הראוי להלך בו לדעת רבי וטעמא דשמואל ורב הווא דשמעתין דאוקימר מחניחין דחליצה דלא כרבי יוסי היינו נמי מההוא עלמא מנעל הוא ובהא פליגי מר סבר גזרינן דילמא משחמיט ואתי לאתויי ומר סבר לא גזרינן, ואלא מיהו לא מחוור. דהא אסיקנא בפרק בתרא דיומא (עח, ב) ואמרינן [אלא אמר רבא] דכולי הודו לו רבי יוסי מאן הודו לו רבי מאיר.

יוסי, ואע"ג דאית ביה שנצי, מתוך שהוא קשה ואין בו עור לא מיהדק ומשתמיט ואין ראוי להלך בו. והא דמשמע החם בפרק מצות חליצה (יבמות קג, א) דאי מחופה עור חולצת בו לכולי עלמא, החם הוא דכיון דמחופה עור אף הוא מתהדק ורצועותיו נקשרות היטב ולא משתמיט.

אלא דאיכא למידק אם כן דשמואל ורב הונא בשיטת רבא אמרו, מאי טעמא אמר רבא מאן לא הודו מלי הרבי יוחנן בן נורי ולא אמר כרב הונא. ועוד התם בפרק מצות חליצה (יבמות קב, ב; קג, א) דתניא חלצה בסנדל של שעם ושל סיב ובקב הקיטע חליצתה כשרה וכוי במוך בסמיכת הרגלים ובאנפליא של בגד חליצתה פסולה, ואמרינן קב הקיטע מני רבי מאיר היא דתנן הקיטע יוצא בקב שלו דברי רבי מאיר באנפליא של בגד אתאן לרבנן, וסתמא דמילתא הני רבון דקאמרינן היינו רבי יוסי דפליג בהדי רבי מאיר בקב הקיטע, ואם איתא דלא פליגי במנעל ולא מנעל אלא בקב דמשתמיט ואינו יכול להלך בו, אמאי מוקי אנפליא של בגד כרבנן הא בשארא לא פליגי וכולהו שוין בהו. ואיכא לחרוצי בהא, דהתם מתרץ לה אליבא דאביי דמוקי פלוגתייהו בפרק בתרא דיומא (שם) במנעל ולא מנעל, והיינו נמי דהתם מתרץ לה אליבא דאביי דמוקי פלוגתייהו בפרק בתרא דיומא (שם) במנעל ולא מנעל, והיינו נמי דמתרץ לה אביי התם (ביבמות שם) ואמר מרסיפא רבנן רישא [נמי] רבנן ובמחופה עור, עד דאתא דמתרץ לה אביי התם (ביבמות שם) ואמר מרסיפא רבנן רישא [נמי] רבנן ובמחופה עור, עד דאתא דמתרץ לה אביי התם (ביבמות שם) ואמר מרסיפא רבנן רישא (שם) במנעל ולא מנעל, והיינו נמי לא פליגי. ואלא מיהו אכתי קשיא הא דהכא, אמאי לא מוקי רבא לההיא דסנדל של סיידין כדמיקי לה לא פליגי. ואלא מיהו אכתי קשיא הא דהכא, אמאי לא מוקי רבא לההיא דסנדל של סיידין לדבי יוסי דבא לההיא דסנדל של סיידין דקתני בגוה ולא הודו לו כרבי יוחנן בן נורי, דאילו לרבי יוסי חולצת בו אעיפ לההיא דסנדל של סיידין דקתני בגוה ולא הודו לו כרבי יוחנן בן נורי, דאילו לרבי יוסי חולצת בא מאינו יוצא בו בשבת.

ואילו נפרש כן נצטרך לומר, דהא דאמר רבא התם בפרק מצות חליצה מדרישא רבי מאיר סיפא נמי רבי מאיר הוא הדין דהוה מצי למימר דכולה ברייתא כולי עלמא היא דלגבי חליצה לא פליגי, אלא כלפי מאי דסבירא להו מעיקרא דבמנעל ולא מנעל פליגי וחברוה רישא רבי מאיר וסיפא רבנן אמר להו רבא דאפילו כולה רבי מאיר היא. ואי נמי איכא למימר, דהתם לאו לאפוקי מדרבי יוסי אוקמה רבא כרבי מאיר, אלא לאפוקי מדרבי יוחנן בן נורי דלדידיה לא הוי מנעל כלל. וכן כתבתי שם ביבמות (ד"ה הא).

ועדיין קשה לי ההיא דחולצת בסנדל של עץ דאוקי שמואל הכא כרבי מאיר, אמאי לא פליג בה רבא ונוקמה ככולי עלמא, כדפליג באוקמתא דרב הונא בההיא דסנדל של סיידין. ואולי נאמר דבשל עץ שהוא קשה ועשוי לישמט מודה רבא דרבי יוסי לטעמיה דאף לחליצה פסול דאינו ראוי להלך בו, וההיא דסנדל של עץ [ד]מתניתין וברייתא דהכא ובפרק מצות חליצה ודאי כרבי מאיר אתיין כפשמא דסוגיא דהכא ודהתם, אבל בשל סיידין בהא פליג רבא, או משום דהוי של שעם כדפירש הכא רשייי זייל ואינו קשה כל כך ולא משתמיט כשל עץ, או אפילו הוי של עץ כדפירש רבנו שמואל זייל אלא משום דאית ליה בסנדל ולא משתמיט כקב הקיטע. כך נראה לי.

ואלא מיהו עדיין נצטרך לומר על כרחין דברייתא דהתם דקתני בשל סיב ובשל שעם ובקב הקיטע חליצתה כשרה ואוקימנא לה כרבי מאיר, לאו כולה רישא מוקמינן לרבא כרבי מאיר דוקא, אלא קב הקיטע בלחוד, אבל סנדל של שעם ושל סיב כולי עלמא היא.

ואי קשיא לך כיון דאסיק רבא התם (ביומא) דכולי עלמא מנעל הוא, היכי נפיק ביה איהו ביום הכפורים. לא היא, דכולי עלמא דקאמר היינו רבי יוסי ורבי מאיר, אבל לרבי יוחנן בן נורי לאו מנעל הוא, וכדאמר רבא הכא מאן לא הודו לו רבי יוחנן בן נורי, דלדידיה לא הוה מנעל אלא של עור, כדכתיב (יחזקאל מז, י) ואנעלך תחש וכדאמרינן התם בפרק מצות הליצה (יבמות קב, ב), וקיימא לן כרבי יוחנן בן נורי ואם תאמר מכל מקום היכי נפיק ביה ניגוור דילמא משתמיט ואתי לאחניי, דבהא לא אשכחן דפליג עליה דרבי יוסי אלא רבי מאיר ורבי מאיר ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי (עירובין מו, ב). ולפיכך נראה לי כמו שכתבתי דבשל שעם ושל סיב אף רבי יוסי לא גזר משום דאינו קשה כל כך ולא עביד לאשתמוטי כשל

ĽΥ.

ואם תאמר עוד, לאביי דסבירא ליה דבמנעל ולא מנעל פליגי דאלמא כל שאינו מנעל אין יוצאין בו דלאו תכשיט הוא אלא משוי, אם כן היכי נפיק ביה איהו, דאי מנעל הוא כרבי עקיבא ורבי מאיר אין יוצאין בו ביום הכפורים, ואי לאו מנעל הוא כרבי יוסי וכרבי יוחון בן נורי, מכל מקום לא ליפוק דמשוי הוא. ונראה לי דלאביי בגזירה נמי פליגי אי גזרינן דילמא משתמיט או לא גזרינן, כלומר: דרבי יוסי תרתי אית ליה, דכל מידי דמגין ודרכן של בריות לצאת בו בחול להנאת דלאו מנעל בלחוד הוא לא הוה אסר ליה, דכל מידי דמגין ודרכן של בריות לצאת בו בחול להנאת תשמישו לאו משוי הוא, מידי דהוה אאופליא של בגד שאינו מנעל לכולי עלמא ויוצאין בו, ומשים דמשתמיט בלחוד נמי אי מנעל הוה לא הוה אסר ליה, דאי מלבוש הוא לא אסרו מלבושיו ומשים דמיות סבר דמנעל הוא ומשום גזירה דילמא משתמיט לא אסרינן ליה עליה כדאמרן, והלכך בשל סיב ובשל שעם דלא משתמיט כשל עץ כדאמרן שרי משום דלאו מנעל כרבי יוסי ורבי וחנן בן נורי.

ואכחי קשיא לי, אמאי איצטריך אביי החם ביומא לאוקומה לההיא דקב הקיטע בדאית ביה כתיתין ומשום תענוג, תיפוק לי דלכולי עלמא אסור ממה נפשך, לרבי מאיר משום מנעל ולרבי יוסי משום דלאו מנעל והוי משוי דעירוב הוצאה אף ליום הכפורים כשבת (כריתות יד, א).

ומחוך הדוחק יש לי לומר, דודאי בין מאן דמייתי מינה ראיה בין אביי דחי לה סבירא להו דבמנעל ולא מעעל פליגי, ומה"ט גופא אית להו לרבי מאיר ורבי יוסי למיסר ביוה"כ, אלא דמדקתני בההיא ברייתא ושוין שאסור לצאת בו ביוה"כ משמע להו דעוד מטעמא אחרינא דשניהם השוו בו לענין יום הכפורים ואינו בשבת אסרי ליה, ולכולי עלמא קאמר, כלומר: ושוין דבר מן הדין טעמא דמנעל ומשני אסור, ואינו בשבת אסרי ליה, ולכולי עלמא קאמר, כלומר: ושוין דבר מן הדין טעמא דמנעל ומשני אסור, ואינו בעת דמער דמשום ההוא טעמא דמנעל או משוי השוו בו לענין יום הכפורים דאסור, למה להו למימר דשוין ביוה"כ שאין יוצאין בו פשיטא דאסור לדידהו ממה נפשך כדאמרן, ומשום הכי אוקמה אביי בואית ביה כתיתין ומשום תעוג, דקסבר בלא מנעל אסור משום עינוי, ולקרא דחענו את נפשותיכם ובאית ביה כתיתין ומשום חעוג, ונפקא מינה להיכא דלאו מנעל הוא לכו"ע ואפילו הכי אי אית ביה כתיתין אופליא של בגד דמיהדק שפיר ולא משתמיט ולאו מנעל הוא לכו"ע ואפילו הכי אי אית ביה כתיתין אסור משום תעוג, וכדקאמר התם ביבמות בפרק מצות הליצה ומהכא יליף לה.

ואפילו מגין כנעל ואפילו אית ביה כתיתין ואינהו דאסרי ליה ביום הכפורים משום מנעל הוא, הא לדידן שרי. ואתא רבא ואוקמה בטעמא אחרינא ואמר דוקא נעל בלחוד הוא דאסור אבל מידי אחרינא לא לאשתמוטי אבל בשל שעם דאינו קשה כל כך ואי נמי בשל עץ דיש לו תוך כנעל דלא עביד לאשתמוטי ואי גמי טעמא דרבי יוסי משום דמשתמיט הני מילי בקב הקיטע דקשה ואין לו תוך כנעל דאיכא למיחש לדידן דלא קיימא לן כרבי מאיר דאמר מנעל הוא ולא כרבי יוסי דאסר כל מידי דלאו נעל ומשוי שרי, משום מנעל ולרבי יוסי אסור משום משוי ואי נמי משום דקשה ואין לו חוך ועביד לאשתמוטי, אבל אביי גמי התם בפרק מצות חליצה (יבמות קב, ב), אבל ודאי אפילו לית ביה כתיתין לרבי מאיר אסור ומשום חענוג, והוא הדין לאנפליא דאינו מגין אי אית ביה כחיתין אסור לצאת בו ביום הכפורים, וכדאמר להו בגויה כדקאמרת, אלא מיהו לאו משום דמגין הוא וכדקא סלקא דעתך, אלא בדאית ביה כתיתין בברייתא, אפילו כן מידי דמגין כמנעל אסור. ודחי אביי דאין ודאי משמע דקב הקיטע טעמא חדתא אית לכולי עלמא כדאיתא בפרק מצות הליצה (יבמות קב, ב; קג, א) אפילו הכי יוצאין בה כדקתני התם הוא, ולית לן נמי דכל מידי דלאו מנעל אסור משום משוי דהא אנפליא של בגד אע"ג דלאו מנעל הוא כרחין בלא טעמא דמנעל ומשוי קאמרינן ולכולי עלמא אסור, והלכך אף לדידן דקיימא לן דלאו מנעל אלמא כל מידי דמגין כמנעל אסרו, דמדאיצטרכינן למיחני ושוין שאסור לצאת בו ביום הכפורים על דקב הקיטע דאינו מנעל לרבי יוסי ואפילו הכי קתני בברייתא ושוין שאסור לצאת בו ביום הכפורים כלומר: מי אמרינן דמנעל בלחוד אסרו או דילמא אף כל מידי דמגין כמנעל. ואתי למפשטה מברייתא ועיקר בעיא דהתם דפרק בתרא דמסכת יומא (עח, א-ב) מהו לצאת בסנדל של שעם ביום הכפורים,

קיימא לן כרבי יוחנן בן נורי דלאו מנעל הוא ומשום הכי שרי, והא דקתני בברייתא ושוין ביום הכפורים, לאו משום טעמא חדתא קאמר אלא לאשמעינן דפלוגתייהו לאו במנעל ולא מנעל הוא אלא לכולהו מנעל הוא ובשבת בגזירת דילמא משתמיט הוא [דפליגי], והלכך ביום הכפורים לכולהו אסור משום מנעל ולדידן דאינו מנעל שרי, ולאשתמוטי בשל שעם שאינו קשה כשל עץ או בשל עץ ויש לו תוך כנעל לא חיישינן דלא עבידי לאשתמוטי וכדאמרן. כך נראה לי.

דף פו

סמוכות של הקיטע כי יש קיטע בשתי רגליו דהולך על שוקיו ועל ארכובותיו ועושה סמוכות של שמאין מדרס. פירש רש"י ו"ל: שהקב הוא הקוק להניה בו ראש שוקו, וסמוכות של עור סמוכות של הקיטע כי יש קיטע בשתי רגליו דהולך על שוקיו ועל ארכובותיו ועושה סמוכות של עור בשוק[י]ו. והקשו עליו בחוסי דאם כן אינו יכול להלך בלתי אותו קב ולמה אסר רבי יוסי לצאת בו, וכל שכן לרבא (ביומא עח, ב) דמפרש טעמא דרבי יוסי משום דלמא משתמיט ואתי לאתויי והלא אינו ראם כן היכי מטהר ליה אביי מטומאת מדרס וקא מפרש טעמא משום רלא סמיך עלייהו, והלא כל גופו נשען עליו. ויש מי שתירץ שהוא נשען על מקלות שבידו ואין הקב צריך לו כל כך להשען עליו, ואינו אלא כמקל של זקנים כדאמר אביי בגמרא.

ויש מי שפירש שהקב הוא כצורת רגל, ונותנו בראש שוקו כדי שיחשבו הרואים שהוא רגל, ועושה לו סמוכות ונותן ארכובותיו עליהן וכופה שוקו לאחוריו וקושר הסמיכה ליריכו והוא נשען עליו ומהלך בו, ולפעמים שהוא מסיר הסמיכה ונשען על הקב. ולפיכך נחלקו אביי ורבא, דלאביי מהורה מכלום לפי שאינו צריך לישען עליו אלא על הסמוכות, ואע"פ שלעתים מניח ראש שוקו על גבי הקרקע עם הקב דבר מועט הוא ואינו לו אלא כמקל של זקנים, ורבא אמר דטפי עדיף מיניה כדאיתא בגמי. והיינו נמי דאסר ליה רבי יוסי משום משוי או משום גזירת דילמא משתמיט ואחי לאחויי.

ומכל מקום מדברי רש"י ז"ל גלמוד דדבר פשוט הוא דיכול להלך במקלות שבידו אף על פי שאינן קשורין בו, הואיל ואינו יכול להלך בענין אחר. וגם לפירוש השני יש להתיר כן, מדקתני סמוכות שלו ומשמע ששתי סמוכות יש לו וכגון שנקטעו שתי רגליו וכיון שכן אינו יכול להלך בלתי מקלות שבידו ואפילו הכי לא אסר להו. והא דקתני כסא סמוכות שלו ממאין מדרס ואין יוצאין בהן בשבת, כבר פירש רש"י ז"ל משום דאינהו תלו ולא מנחי אארעא זימנין דמשלפי. וכן התירו בתוסי, ואמרו משמו של ר"ת

ז"ל שהחיר לאדם אחד שנכווצו גידי שוקין לצאח במקלו שבידו. גמרא: סנדל של סיידין. פירש רש"י ז"ל: שהוא של שעם, ומוכרי הסיד נועלין אותו כשמתעסקים
בו מפני שהסיד מפסיד את העור. והקשה עליו ר"ת ז"ל דאם כן היכי מקשה עלה והלא לאו להלוכא
עבידי, והלא הולך בו כשמתעסק בסיד. ועוד שהוא נשען עליו, וחניא בתורת כהנים (פרשת מצורע
פרשת זבים פרק ב ה"ז) אין לי אלא יושב עומד נתלה ונשען מנין כוי. ולפיכך פירש רבנו שמואל ז"ל
דכלי הוא מכלי אומנות הסיידין לטוח בו קירות הבית, והוא מברזל ועשוי כעין סנדל שלמטה הוא ארוך
ורחב כשולי סנדל, ובאמצעיתו יש לו בית קבול כדי אחיות בית יד, ואותו בית יד מקיפו משפתו אל
שפתו לשים בו כשהוא טח בו, ולעתותי ערב מניח רגלו בתוכו ומוליכו כך עד ביתו, ומשום הכי קאמר
דלאו להלוכא קא עביד.

ומיהו בתוספתא (כלים ב"ב פ"ד ה"ב) משמע כדפירש רש"י ז"ל דסגדל של סיידין היינו של קש, דחניא התם סגדל של קש רבי עקיבא מטמא מדרס ואשה חולצת בו וכוי. ובירושלמי גמי גרסיגן במסכת יבמות (פי"ב ה"ב עי"ש היטב): סגדל של עץ חבריא בשם רב והוא שיהו חבטיו של עור, תמן אמרין בשם רב והוא שיהו תרסיותיו של עור, רבי אילא בשם רבי יוחגן ואפילו כולו של עץ כשר, מתניתא מסייעא לרבי יוחגן סגדל של קש טמא מדרס והאשה חולצת בו דברי רבי עקיבא אבל חכמים לא הודו לו למדרס, עד כאן בירושלמי, והיא היא הברייתא השנויה כאן, אלמא סגדל של סיידין של קש הוא כדברי רש"י ז"ל.

ומכל מקום מה שאמרו שם בירושלמי דחכמים דהיינו רבי יוחנן בן נורי לא הודה לו דוקא למדרס, אינו מסכים עם סוגית הגמי שבכאן.

ומיהו טעמא דמילתא לא כמו שפירש רש"י ז"ל דמשום דלא חשיב כשל עץ מטהר רבי יוחנן בן נורי, דהא אפילו כופת שאור שיחדה לישיבה טמאה מדרס, כדמוכח בפרק העור והרוטב (חולין קכט, א). אבל בחוסי פירשו טעמא דרבי יוחנן משום דאין חורת כלי עליו דחשיב ליה כדבר שאינו מתקיים וגרע מפי מכופת שאור. ורבי עקיבא סבר דכיון שמתקיימין לפי שעה כלים גמורים הם, ואפילו טומאת מת בלא יחוד לישיבה מטמא רבי עקיבא לכוורת ולשפופרת דהא סתמא קתני רבי עקיבא מטמא. והכי תניא

בתוספתא דכלים בפרק מלא תרווד רקב (ב"מ פ"ז ה"ג) העושה כלי מדבר שהוא של מעמיד טמא מדבר שאינו של מעמיד טהור, הלפת ואתרוג והדלעת שחקקום התינוקות למוד בהן העפר טהורין, האלון והרמון והאגוז שחקקום תינוקות טמאין, ופירשוה הם ז"ל דבר המעמיד הוא דבר המתקיים, ודלעת דחשיב דבר שאינו מתקיים היינו דלעת לחה דומיא דלפת, אבל כלי עץ חשוב הוא.

והא דאקשינן והא לאו להלוכא קא עביד, הכי קאמר: כיון שאינו נועלו להנאת הלוכו אלא כדי להציל מנעליו שלא ישרפו בסיד הרי הן כאילו אינן עשוין להלך, ומשני כיון שהוא מטייל בהן לעתותי ערב עד ביתו עבידי להלוך חשבינן להו.

מ**אן הודר לי רבי מאיר.** איכא למירק והא קחני בההיא דאייחינן לעיל בסנרל של עץ חליצחה כשרה, דאלמא לכתחילה לא ואוקימנא כרבי מאיר. ויש לומר דהא דאמרינן מאן הודו לו רבי מאיר לאו אאשה חולצת בו קאי אלא איוצאין בו בשבת. ואי נמי אהכשרא דסנדל של סיידין קאי ולומר דהוי מנעל אף לרבי מאיר. ובחוסי אמרו דהא דקחני לעיל חליצחה כשרה הוא הדין לכתחילה, ואיידי דקא בעי למיתני סיפא באנפליא של בגד חליצתה פסולה ואפילו דיעבד תנא רישא חליצתה כשרה.

אביי אמר טמא טומאת מת ואינו טמא טומאת מדרס. איכא למידק אם כן סבירא ליה לאביי דלאו להלוכא עביד, וכיון שכן היאך אשה חולצת בו לרבי מאיר, דהא פסלינן בפרק מצות חליצה (יבמת קד, א) לכולי עלמא של זקן שעשאה לפי כבודו ומשום דלאו להלוכא עביד. ותירצו בתוסי דלגבי חליצה כל היכא דעביד קצת להלוך שרי אבל לטומאת מדרס לא מטמא אלא בדעביד להלוך ממש.

דף סז

בין לחש, דאפילו לחשים שיש בהן ממש ומועילין לרפואה יש בהרבה מקומות בתלמוד שהן סם בין לחש, דאפילו לחשים שיש בהן ממש ומועילין לרפואה יש בהרבה מקומות בתלמוד שהן מותרין. ותניא בתוספתא פ"ח דמכלתין (הי"א עי"ש) אלו דברים מותרין היה מתחיל במלאכתו נותן שבח והודאה לפני המקום, בחבית או בעיסה מתפלל הוא שתכנס בהן ברכה ולא תכנס בהן מארה, לוחשין על המעים ועל הנחש ועל העקרב ולא מדרכי האמורי. ואפשר דאפילו לחשים שאין אנו יודעין אם יש בהן משום רפואה אם לאו מן הספק מותרין, ולא אסרו אלא אותן שהן בדוקין ודבר ברור שאין בו משום רפואה.

ואי נמי טבלה להקר ומאי ידיעה הויין. בינחיים טבילות מאי ידיעה הויין, דילמא טבלה לטומאת נגיעתה בשרץ ונבלה או למת ומשום טהרות אמרינן אי אפשר שלא שמע בינתיים שנדה היתה באותו זמן. ועוד דאפילו למה שתירץ כגון שטבלה עליה דטבילות שבינתיים הויין ידיעה כימים שבינתיים, אלמא אע"פ ששהתה עשר שנים שלא טבלה ימים שבינתים אית בה, ופריק כגון שבא עליה וטבלה וראתה וחזר ובא עליה וטבלה וראתה וחזר ובא ואקשינן עליה (שם יו, א) אי ימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק בעא מיניה ופשט ליה מנדה, נדה מאי וזדון מלאכות בעא מיניה אי ימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק או לא, ופשט ליה דהויין ידיעה לחלק, (לחייב) [לי חייב] על כל אחת ואחת קל וחומר מנדה וכוי, ופירש רב חסדא (שם עמוד ב) דשגגת שבת את רבי אליעזר העושה מלאכות הרבה בשבתות הרבה מעין מלאכה אחת בהעלם אחד מהו וכוי, ואמר גזירת הכתוב הוא בשבת. ועוד דתנן בכריתות פרק אמרו לו (כריתות מז, א) אמר רבי עקיבא שאלתי איצטריך למילף בגמי (לקמן שבת סט, ב) מקראי, ואי כפרש"י ז"ל פשיטא קרא למה לי, אלא שמע מינה אותה ידיעה מחלקת לחטאות דידיעת חטא בעינן. ועוד דהא דחייב על כל שבת ושבת ביודע עיקר שבת וזדון מלאכות כוי קצירה גוררת קצירה וטחינה גוררת טחינה, אלמא בקצר וטחן בשניה בזדון שבת אין ע, ב; עא, א) קצר וטחן בשגגת שבת וזרון מלאכות כו' ונודע לו על קצירה וטחינה של שגגת שבת דיריעת חטא בעינן, מדכתיב (ויקרא ד, כג) או הודע אליו חטאתו, ותדע לך מדאמרינן לקמן (שבת אפשר שלא שמע בינתיים שאותו יום שבת היה. והקשו עליו בתוס' דידיעת היום לא מעלה ולא מוריד, בכריתות בפרק אמרו לו (כריתות מז, ב) דימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק. ופרש"י ז"ל כאן שאי מתני: היודע עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל שבת ושבת. ואמרינן וכן נראה שפירשו בתוסי.

על כן פירשו הם ז"ל דגזירת הכתוב הוא בשבת דימי החול הוו כידיעה לחלק, וכן ימי טהרה הויין כידיעה לחלק, וילפינן לנדה [משבת] דימי היתר שבינתיים הויין ידיעה לחלק, ותרתי בעא מיניה ימים שבינתיים אי הוו ידיעה לחלק ועוד שבתות אי כגופין מחולקין דמו או לא, והא דפשט ליה מנדה שבתות כגופין מחולקין דמו פשט ליה אבל לענין ימים שבינתיים למהוי כידיעה אדרבא נדה משבת ילפינן. ולפי פירוש זה שפירשנוהו נראה שאפילו טבלה שלא בפניו והוא לא ידע אפיי הכי חייב על כל ביאה, דימי היתר שבינתיים מחלקין.

אבל ראיתי בשם רבנו שמואל ז"ל שפירש ימים שבינתיים הויין ידיעה, דכיון שנודע לו יום החול הוי הפסק להעלמות, שהרי יצא מן הספק הראשון ויודע שעכשיו הוא חול, וכן בנדה מאחר שראה אותה מובלת וידע שטהרה ועכשיו אין לו ספק שיודע בודאי שהיא מהורה ידיעה היא. ולפי הפירוש הזה נראה

שהוא צריך שידע בטבילתה. **חייב על כל [אב] מלאכה ומלאכה.** פירוש: למאן דאמר החם במסכת כריתות (ראה בסוגיא שם) כגופין מחולקין דמו חייב על כל מלאכה ומלאכה של כל שבת ושבת, ולמאן דאמר לאו כגופין מחולקין דמו דוקא על כל אב מלאכה ומלאכה של כל השבתות חייב אחת, דהא ליכא למימר ימים שבינתיים

פרק ז כלל גדול

הויין ידיעה לחלק לפי שאין השגגות בימים אלא במלאכות.

דף סח

גמרא: גבי שביעית נמי משום דקבעי למיתני עוד כלל אחר תוא כלל גדול. כלל גדול שבשביעית הוא ששנינו בפרק שביעי (מ"א) כלל גדול אמרו בשביעית כל שהוא מאכל אדם ומאכל בהמה וממין הצובעים ואינו מחקיים בארץ, יש לו שביעית ולדמיו שביעית, יש לו ביעור ולדמיו ביעור. ועוד כלל אחר היא, ששנינו שם (במ"ב) ועוד כלל אחר אמרו כל שהוא מאכל אדם ומאכל בהמה וממין הצובעים ומחקיים בארץ, יש לו שביעית ולדמיו שביעית, אין לו ביעור ולא לדמיו ביעור, ואע"ג דבכלל גדול קא חשיב ארבע, ובעוד כלל אחר נמי קא חשיב ארבע, היינו גודליה דקמא משום דבקמא קתני יש לו ביעור ובבתרא קתני אין לו ביעור. והא דקתני התם (פ"ח, מ"א) כלל גדול אמרו בשביעית כל המיוחד למאכל ובבתרא קתני אין לו ביעור, והא דקתני התם (פ"ח, מ"א) כלל גדול אמרו בשביעית כל המיוחד למאכל אדם אין עישין ממנו מלוגמא, ואע"ג דלא קתני כלל אחר בתריה. איכא למימר דאכלל האמצעי קאי, דמעשרות (מ"א) כלל אמרו במעשרות כל שהוא אוכל ונשמר וגדולו מן הארץ חייב במעשר, כלל אחר אמרן מיים וודמים הוא אוכל הנשמר וגדולו מן הארץ חייב במעשר, כלל אחר אמרן מיים וודמים מודמים אודמים להנחר הבינון המרים הוא מיבון במינון במינון במינון המינון במינון המינון במינון במינון המינון במינון המינון הארץ חייב במעשר, כלל אחר אמרן מינון המינון המינון המינון המינון במינון המינון המינון המינון המינון המינון המינון המינון המינון במינון המינון המינון המינון המינון המינון המינון המינון המינון הארץ חייב במעשר, כלל אחר אמרן מינון המינון המינון המינון המינון המינון המינון במינון המינון מינון מינון

אמרו כל שתחילתו אוכל וסופו אוכל, אע"פ שהוא שומרו להוסיף אוכל חייב קטן וגדול. **שבת ושביעית דאית בהו אבות ותולדות.** אבות שבשביעית הנהו דכתיבי באורייתא, ואידך דרבנן קרי להו תולדות. ואם תאמר אם כן במעשר איכא אבות ותולדות, כגון תירוש ויצהר דחייבין דאורייתא ואידך דרבנן נינהו. תירצו בתוספות דלא שייך אבות ותולדות אלא במידי דאית ביה אסור מלאכה. ולא הבנתי, דהא גבי נזקין תנן אבות ותולדות. ואם תאמר עוד אם כן בכלל שני דשבת ובכלל שני דשביעית הבנתי, דהא גבי נזקין תנן אבות ותולדות. ואם תאמר עוד אם כן בכלל שני דשבת ובכלל שני דשביעית ליתני נמי גדול מהאי טעמא. ויש לומר דאכלל גדול דרישא קיימי, כלומר: עוד כלל אחר גדול אמרו. ולבר קפרא דתני כלל גדול במעשר מאי אבות ותולדות איבא. ואם תאמר לבר קפרא טפי ניחא, דלרידיה לאו משום אבות ותולדות, אלא בכולהו משום דקא בעי למיתוני עוד כלל אחר. יש לומר דבר

קפרא לא חני אלא חד. ואי נמי ניחא ליה לפרושי נמי הא דבר קפרא כטעמא דמתניתין.

ואילו פאה ליתא בתאנה וירק. פירש ר"ת ז"ל: דמדאורייתא דגן תירוש ויצהר דוקא איתנהו בפאה, משום דפאת שדך בקצרך כתיב (ויקרא כג, כב) וקציר דגן משמע, וכחיב (ויקרא יט, י) וכרמך לא תעולל, וכתיב (דברים כד, כ) כי תחבוט זיתך לא תפאר אחריך, הא כל שאר האילנות ושאר הדברים אינן חייבים דבר תורה. והא דדרשינן להו מקראי בתורת כהנים (קדושים פרק א, פי' ז), אסמכתא בעלמא נינהו, דהכי נמי מרבה בספרי (בחוקתי פרשתא ה פ' י"ב) כל מילי לגבי מעשר, אע"ג דכתיב בתו בהדיא מעשר דגוך תירושך ויצהרך (דברים יד, כג). ובתאנה וירק היינו מעמא דלא תקון בהו בהו בהיא מעשר דגוך תירושך ויצהרך (דברים יד, כג). ובתאנה וירק היינו מעמא דלא תקון בהו פאה, משום דלית בהו ריוח לעניים, אדרבא מתבטלין ממלאכתן על כך כיון שאין ידוע זמן לקיטתן, פאה, משום דלית בהו ריוח לעניים, אדרבא מתבטלין ממלאכתן על כך כיון שאין ידוע זמן לקיטתן, ובירק נמי כיון שאינו מכניסו לקיום דבר מועט הוא, ואי אפשר שלא יחבטל עליו יותר ממה שמרויח, ובירק נמי כיון שאינו מכניסו לקיום דבר מועט הוא, ואי אפשר שלא יחבטל עליו יותר ממה שמרויח, והא ובירק למי דוקט תאנה לאו דוקא, אלא הוא הדין לכל שאר האילנות עאין נלקטין כאחד, והיינו דלא חשיב התם דנקט תאוה פייא פיאון בלבו הא כל השאר פטורין, ותאנה לרבותא נקטה פוה פ"ד בשור לבנית בלבו הא כל השאר פטורין, ותאנה לרבותא נקטה

אר"ג דחייבת בבכורים. גר שנתגייר בין הגוים. פירוש: בפני שלשה, אלא שלא הודיעוהו מצות שבת, אבל נתגייר בינו לבין

עצמו אינו גר וכדאיתא ביבמות פרק החולץ (יבמות מו, ב). מהא דרב ושמואל דאוקימו מתניתין: ב**שהיתה עיקרה של שבת שכוחה ממנו.** נראה לי גם כן קושיא לפרש"י דמתניתין, דכיון שהיתה עיקר של שבת שכוחה ממנו מאי ימים שבינתיים איכא והאיך שמע שהיה שבת, ואפילו ללישנא בתרא מתניתין נמי בין שהכיר ולבסוף שכח בין שהיתה עיקרה של שבת שכוח ממנו. אבל לפירוש שני דאוקימו לה בגזירת הכתוב ניחא. ואע"ג דרש"י ז"ל חזר על צדרי הדבר

כדי להוקמו, אפילו הכי לא נתיישב. תון כל השוכח עיקר שבת לאו מכלל דהוי ליה ידיעה. פירוש: לישנא דשוכח קא דייק, דלא שייך

שוכח אלא במי שידע, דאידך אינו יודע קרי ליה. ליחני הכיר ולבסוף שכח וכל שכן הא. איכא למידק דלמא רבותא קמ"ל, דאפילו יודע עיקר שבת אינו חייב על כל אב מלאכה ומלאכה וכדבעינן נמי למימר בסמוך אלא על כל שבת ושבת. ויש לומר דהכי קאמר ליחני הכיר ולבסוף שכח, וכל שכן היודע עיקר שבת, דאי לאשמועינן קילותא, ליחני היודע ז"ל פירש בענין אחר.

עיקר שבת אינו הייב [אלא] על כל שבת ושבת, וכדתניא ברישא דמתניתין השוכח עיקר שבת אינו הייב [אלא] על כל שבת ושבת, משמע דצריכותא לחיובא הוא, ואם כן ליתני הכיר ולבסוף שכח וכל שכן היודע עיקר שבת ושכת, משמע דצריכותא לחיובא הוא, ואם כן ליתני הכיר ולבסוף שכח וכל שכן היודע עיקר שבת לאשמועינן נמי פטורא, וא"כ ליערב וניתני הכיר ולבסוף שכח, וכן היודע עיקר שבת חייב על כל שבת ושבת, והיינו נמי דבתר דפריק מאי היודע שידעה ושכחה, והרינן ואקשינן ליה, אבל לא שכחה מאי ושבת, והיינו נמי דבתר דפריק מאי היודע שהוא שבת כוי, ליתני היודע עיקר שבת, כלומר אם כן מדלא חייב על כל מלאכה ומלאכה, אדתני היודע שבת, אלמא דוקא שידעה ושכחה חייב על כל שבת ושבת ושבת הביו ושכחה חייב על כל שבת ושבת ושבת היוד תוי הריוד ושבח היודעה ה

בלבד, אבל היודע עדיין עיקר שבת חייב על כל אב מלאכה ומלאכה. והא דאמרינן: ליחני היודע עיקר שבת וכל שכן הא. פירוש: ליתני הכיר ולבסוף שכח חייב על כל שבת ושבת והיודע עיקר שבת חייב על כל מלאכה ומלאכה, אבל אי תנא היודע עיקר שבת לחודא הוה אמינא דהיינו אפילו ידעה ולבסוף שכחה, דהא תני ליה השתא ומפרשינן ליה הכין.

אמינא דהיינו אפילו ידעה ולבסוף שכחה, דהא חני ליה השתא ומפרשינן ליה הכין.

ענתגייר בין העכויים, כהכיר ולבסוף שכח דמי וחייב. ואם תאמר אם כן ליערבינהו וליתונהו בהיא, וכראקשינן לעיל למאי גבי הכיר ולבסוף שכח דמי וחייב. ואם תאמר אם כן ליערבינהו וליתונהו בהדיא, וכראקשינן לעיל למאי גבי הכיר ולבסוף שכח. יש לומר דשוכח עיקר שבת כולל שני אלה.

אמר לו הן וכל שכן שהוספת. פירוש: שאף זה קרוי שונג, אבל לאו למימרא דסבירא ליה למונבז אמינו שוגג אלא כשהיחה לו ידיעה בשעת מעשה, דהא תניא בסמוך שגג בזה ובזה זה שוגג האמור בתורה ואוקים לה כמונבז דפוטר, אלמא דכשלא היחה לו ידיעה בשעת מעשה מחייב. ויש לפרש דשלא בתורה ואוקים לה כמונבז דפוטר, אלמא דכשלא היחה לו ידיעה בשעת מעשה מחייב. ויש לפרש דשלא היחה לו ידיעה כלל לא דמי כלל למונד ולפיכך פטור, ולחייבו אפילו בשהיחה לו ידיעה בשעת מעשה ופקא ליה מהיקשא דתורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה והנפש אשר תעשה ביד רמה (במדבר טו, ל), ואיכא בזין אב ואיכא הקישא מחד ילפינן לחיוב ומחד ילפינן לפטור. והיינו נמי דאיבעיא להו מאי דאיכא בנין אב ואיכא הקישא מחד ילפינן אב סמכינן אם כן אפילו לא היחה לו ידיעה בשעת מעשה ליפטר, ופשט דעינה דידיעה דשעת מעשה נפקא לן מהיקשא, ואהני בנין אב ואהני היקש וכדאמרן, ורש"י ליפטר, ופשטה דידיעה דשעת מעשה נפקא לן מהיקשא, ואהני בנין אב ואהני היקש וכדאמרן, ורש"י

דף סט

מה להלן דבר שזדונו כרת ושגגתו המאת יכוי. איכא למידק, לימא מה התם דבר שזדונו סקילה. יש לומר דמהיקשא גופא דחורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה והנפש אשר תעשה ביד רמה (שם) קאמר, כלומר: בפירוש הוקשה כל התורה לכרת שבעבודה זרה, כלומר: לכרת הקישה ולא לסקילה. ואם תאמר מונבז הא מנא ליה. יש לומר כל שכן לדידיה דכולה נפקא לה מהכא דאין היקש למחצה, אלא דרבנן דמונבז סברי דאי אפשר להקישן לגמרי כמונבז, לפי שאין מקישים שוגג למזיד, ואחרים אומרים דמנובז נפקא ליה מגזירה שוה דעליה, וכדנפקא לן בריש פרק קמא דיבמות (מ, א) דגרסיי התם נאמר כאן חטאו עליה, ונאמר להלן לצרור לגלות ערותה עליה, מה להלן דבר שזדונו כרת ועל שגגתו חטאת,

אף כאן דבר שזדונו כרת ועל שגגתו חטאת. עד שישגוג בלאו שבה. פירוש: אף על פי שהוא יודע איסור עשה שבה כשב מידיעתו קרינן ליה אצל לאו שבה, דדלמא אי הוה ידע ליה ללאו הוה הדר ביה, והיינו דסמיך ליה ריש לקיש אקרא דאשר לא

תעשנה. **דידע לה בתחומין ואליבא דרבי עקיבא.** והוא הדין דהוה מצי למימר דידע לה לשבת בעשה דשבתון ותשבות, לפי מה שכתבנו. והכי נמי הוה מצי למימר דידע ליה בהבערה ואליבא דרבי יוסי דאמר (לקמן ותשבות, לפי מה שכתבנו. והכי נמי הוה מצי למימר דידע ליה בהבערה ואליבא דרבי יוסי דאמר (לקמן שבת ע, א) הבערה ללאו יצאתה, ואי נמי במחמר אחר בהמתו דלית ביה אלא לאו לכולי עלמא (לקמן שבת קנג, ב). ואי נמי איכא למימר דמשום הכי לא אוקמה בהבערה ואליבא דרבי יוסי, משום דעל כרחין דלא כרבי יוסי, דקא מני מבעיר מאבות מלאכות. ובמחמר נמי לא מוקי לה, דלא ניחא ליה למימר

דידע ליה בשביתת בהמתו ולא ידע ליה בשביתת עצמו. והא דאמר ר' יוחנן **שאם עשאן כולן בהעלם אחד חייב על כל אחד.** פירוש: לא לחלק אתא לאשמועינן, דמרישא שמעת מינה דקתני היודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה חייב על כל אב מלאכה ומלאכה, אלא הא קא משמע לן מנינא דשגגת כרת שמה שגגה, אע"ג דידע ליה לשבת בלאר וכדדייקינן מינה הכא. ואי נמי דידיעת תחומין שמה ידיעה וכדמפרקינן לה אליבא דריש לקיש.

הכל מודים בשבועת בטוי שאינו חייב עד שישגוג בלאו שבה. פירש": ו"ל: דאם נשבע שלא אוכל ואכל אינו הייב אלא א"כ שכח שבועת כשאכל, דהשתא שגג בלאו שבה. והזקיקו לרש": ז"ל לפרש כן, לפי שהוא ז"ל סבור שאילו שגג לגמרי בלאו שאינו יודע שיש בו איסור, לא מחייב קרבן דהאדם (ויקרא ה, ד) פרט לאנוס קרינן ביה, דכיון דלא ידע ליה כלל אנוס הוא וכמ"ש הוא ז"ל בפי' בסמוך. וגם הרמב"ם ז"ל כן הוא סבור וכמ"ש בפ"א מהלכות שבועות (הי"ג). וכן יראה לכאורה מהא דתניא בסמוך (בע"ב), איזהו שבועת ביטוי לשעבר, אמר יודע אני ששבועה זו אסורה אבל איני יודע אם חייבין עליה בכבו את לער נולא אנפתה באובומתא בנותא בכות הצמר מנת וושנו בלאו ממש וויב

קרבן אם לאו, ולא אוקמה באוקימתא רויחא וכגון דאמר מותר ששגג בלאו ממש שבה.

ואינו מחוור. דלא ממעטינן מהאדם בשבועה פרט לאנוס אלא אכל ושכח ונשבע שלא אכל,
וכעובדא דתלמידי דרב (שבועות כו, א) דמר אמר שבועה הכי אמר רב ומר אמר שבועה הכי אמר
רב, דסבור שקיים שבועתו אלא שלבו אנסו וכדאמר ליה רב את לבך אנסך, אבל טועה באיסורא
דסבר מותר זה אינו אונס אפילו בשבועה אלא חייב כמו שהוא חייב בכל שאר איסורין שבתורה,
כדתניא לעיל (שבת סה, ב) גבי תינוק שנשבה בין העכו"ם וחייב על הדם אחת ועל החלב אחת
ועל העבודה זרה אחת, וכן כשביתה עיקר של שבת שכוחה ממנו, וכל שכן אם הכיר ולבסוף שכח
שהוא חייב לכולי עלמא. וכן כתב רבנו שמואל ז"ל. וההיא דלקמן אינה ראיה כדכתבינן לקמן, אלא
הכי פירושא: עד שישגוג בלאו שבה, שסבור שלא הזהירה התורה על שבועת בטוי ואומר מותר.
הכי גריס רש"י ז"ל: הא מני מונבו המנו מאו רבי עקיבא. ור"ע הא שמעינו ליה להו בחניא בשבועות (כה.
הכי גריס רש"י ז"ל: הא מני מונבו המנו מאו רבי עקיבא. ור"ע הא שמעינו ליה בהריא בשבועות (כה.

הכי גריס רש"י ז"ל: **הא מני מונבז היא.** ופירש הוא ז"ל: אבל רבנן לית להו שבועת בטוי לשעבר כלל. והקשו עליו בחוסי, דרבנן דמונבז מאן רבי עקיבא, ור"ע הא שמעינן ליה בהדיא בשבועות (כה, א) דשבועות בטוי ישנה לשעבר ולהבא. ואחרים גורסים הא מני אילימא מונבז פשיטא, השתא בכל התורה כולה דלאו חדוש הוא אמר מונבז שגגת קרבן שמה שגגה הכא דחדוש הוא לא כל שכן, אלא לאו רבנן ותיובתא דאביי תיובתא. וזה הנכונה שבגירסאות. אבל רש"י ז"ל הקשה דמאי פשיטותא, אדרבה איצטריך לאשמועינן דחלוקה שגגה זו משאר שגגות דאילו בכל התורה כולה למונבז בין שגג בקרבן בין שגג בלאו וכרת שמה שגגה, וכאן לשעבר שגג בלאו שבה לאו שגגה היא דהאדם בשבועה

פרט לאנוס. ואין קושייתו מחוורת וכמו שכתבנו לעיל דלא אמעיט מן האדם בשבועה פרט לאנוס אלא בשאכל ושכח וסבור שלא אכל ונשבע שלא אכל, אבל אומר מותר לאו בכלל אנוס הוא, והלכך הא דקתני בברייתא איזו הוא שבועת וכוי כפשטא.

בחידושי רבנו שלפנינו למכילחין יש דילוג מדף סט ע״ב עד דף צ ע״ב. אמנם המעתיקים או המדפיסים כתבו בסוף פרק כלל גדול: "לא חבר הרב ז"ל יותר בפרק זה גם בפרק המוציא ובפרק רי עקיבא לא חבר כלום" אך אין דבר זה מתקבל על הדעת, ואכן מצאנו בספרי הראשונים שאחרי רבנו, שמעתיקים

מחידושיו גם לפרקים אלו, ומה שעלה בירינו הצגנום כאן על מקומם עם ציון המקור. אימא אף משום זורע. ומורי נרו יאיר מפרש דרב פריש לן דכי קתני כולן מלאכה אחת הן דמשמע

להוו אבות, היינו משום זורע ונוטע, אבל כולהו אידך תולדות נינהו.

מחק אות גדולה ויש במקומה לכתוב שתים חייב. פירוש: משום דהוה ליה כמוחק שתי אותיות, ואע"ג דלא בעינן כדי שיהא מקום לכתוב שתי אותיות גדולות כאותה שמחק דהא לא אפשר, מכל ואע"ג דלא בעינן כדי שיהא מקום לכתוב שתי אותיות גדולות כאותה שמחק דהא לא אפשר, מכל מקום בעינן כעין אות שמחק שיהו בינונית, ומאותה כחיבה שמחק, שאם היא כתיבה אשורית בעינן נמי אשורית, דאי לא אינו חייב לפי שאין לך מוחק אות קטנה אשורית שלא יהא בה כדי לכתוב שתי אותיות בעינן נמי בתיבה שאינה אשורית כגון מיש"ק שלנו, וא"כ מאי גדולה, ולא קתני גדולה אלא לאפוקי שיהא מקום לכתוב בעין אותה שמחק לכתוב שתי אותיות בינוניות מאותה אות שמחק, שאם הוא אל"ף שיהא מקום לכתוב עני אלפין בינונים או אחרות דומיא דהני, דאי אלפין בינונים, ואם הוא בי"ת שיהא מקום לכתוב שני ביתין בינונים או אחרות דומיא דהני, דאי אלין לומר מאי גדולה הוא הדין בינונית, ולאפוקי וי"ו או יו"ר קא אתי שאם מחקם אינו חייב משום דלא הוו גדולות, וזה דחוק הוא מאד, ועוד דתינה באותיות בכתיבה מאי איכא למימר.

ומיהו מכל מקום לא בעינן שיהו שם דומיא דשם משמעון או יה מיהודה דלא נאמרו אלו אלא כדי לחייב משום מלאכת מחשבת בלבד, דסלקא דעתך אמינא כיון דאין במחשבתו אלא לכחוב שמעון או יהודה לא ליחייב, קא משמע לן כיון דשם הוא חייב, אבל בכותב שתי אותיות באיזה אות שתהיה חייב, דהא הוו בקרשים ז"ח ט"י כדי לזווגן ואף על פי שאינן שם. כן ראיתי לתלמיד אחד בשם רבו הרשב"א ז"ל.

פרק ה המוציא יין

דף עט

אין מחזיר לו כלום, אלא אדרבה מגבין אותו לכתחילה בבית דין כיון דקיימא לן כותבין שובר. עד כאן. חותם ידו ולא העדאת עדים לפי שכבר האמינו כשני עדים. ומיהו אם כתב לו בבית דין שובר הא ודאי לעולם, שאין כוחבין שובר, ואם לא יתן לו שטרו מחזיר לו מעותיו ואכיל הלה וחדי, ואינו מספיק לא דקיימא לן כרבנן דכותבין שובר, שאם יש נאמנות בשטר כגון שכתוב בו ויהא נאמן כשני עדים כשרים ז"ל דהוא הנכון שבפירושים]. וראיתי לאחד מן הגדולים שכתב בשם הרשב"א ז"ל דנפקא מינה לדידן להחזיר לו מעותיו אם לא ימצא השטר, ודין זה מחודש שלא נמצא בשום מקום אלא בזה. וכתב הרא"ה ורבי יהודה סבר אין כותבין שובר. [פירש רש"י ז"ל (ר"ה והכא בסופו): ואע"פ שכבר פרעו צריך

פול מ אמו ובי הליבא

כזבוב. הרשב"א ז"ל. [מלקוטי רבנו בצלאל אשכנזי שבח, נדפס בסוף ספר הבחים. וכן הוא בחידושי ראש הגויה שנקרא בעל, והא דקתני זה זבוב בעל עקרון, מפני שנקרא בעל אומר כן, או שהוא דבר קטן רמב"ן]. ולפי זה לא מייתי ראיה משום לשון זבוב אלא מלשון בעל ברית, לומר שהיו אדוקין בצורת שהיה קטן כגרעין של אפונין [כן הוא בירושלמי כת"י ליידן, וכן הוא בירושלמי ע"י פ"ג, ה"ו. ועיין פירוש ברית הוא ראש הגויה שבו הברית, והוא נמי לשון בעל, ונראה שהגירסא (כאפין) [באפין] היה יוסי בר בון בשם ר' חמא בר גוריא הבעל ראש גויה היה ובאטין היה, וישימו להם בעלי ברית לאלהים, זרה גמורה ואינן אדוקין בה. ובירושלמי (פ"ט, ה"א) מצאתי: אבל בע"ז שלימה אפילו כל שהוא דא"ר לשון אהבה וחיבה, כלומר: שלא תאמר בעקרון הוא שעשו כך לזכר עבודה זרה בעלמא, ואינה עבודה הוא כמשמעו אבל לכך צריך לברייתא לומר שהיא עבודה זרה גמורה ואדוקין בה, מלשון ברית שהיא אלמא גוף קטן הוא. ואין זה נכון דאף על פי כן אפשר שהיא [גדולה] מכזית. ורש"י ז"ל פירש שזבוב הוא אלא שנקרא כן, אבל השתא דכתיב (שופטים ח, לג) וישימו, משמע שמשימין אותה בתוך חיקם, דהא קרא כתיב (מלכים-ב א, ב) בבעל זבוב אלהי עקרון. ואיכא למימר אי מקרא הוה אמינא גוף גדול אלא [זה] זבוב בעל עקרון. תימה למה הביאו זו הברייתא, אי למימר דזבוב עבודה זרה היא, פשיטא,

לערוב יניקות, והיינו הקאמר לא ינקי מהדדי ולא קאמר לא ינקי אהדדי דלא חשו אלא שלא ינקו זרע להרחיק בין זרע לזרע ג' טפחים כשיעור יניקת זרעים (ב"ב יז, א), ואע"ג דכל זרע יונק עד ג', לא חשו מחני: מנין לערוגה שהיא ששה על ששה טפחים שזורעין בתוכה חמשה זרעונים וכרי. צריך הרמב"ן, עיש"ה].

שמה שבפנים הוי בעוגל איכא היכירא, אבל אותו חצי טפח איך יורע אותו שלא יהיה ניכר. ומשני הוי ערבוב. לכן פירש ולא פריך אלא על חצי טפח שבין עוגל למרובע, דבשלמא קרנות זרע להו כיון על זה דאיך עלה ברעתו שיזרע הגבול והלא אין דרך לזורעה ותו דהיה לו להקשות שאם יזרע הגבול אה"ג במחריב הביניים, וכל גינחו דקאמר היינו חוכן של ערוגוח ואגבול לא קפיד] והקשה הרשב"א עגולין של ה' אמות וזורען עד לאחד. ופריך והאיכא ביני ביני, כלומר, הרי יש גבול העגולה, ומשני הרוצה למלאות כל גינתו ירק עושה ערוגה ועוגל בה חמשה. [פירש רש"י עוגל בתוכה חמשה זה מהזרע האחר עצמו. [ביאורי מהר"י קורקוס הלי כלאים פ"ד ה"ט בשם הרשב"א].

העוגל זרוע שתי זורע אותו חצי מפח ערב וכו׳. [מהר"י קורקוס שם הל' מו]. אה"ג דיניה אותו הרב, וכל גינתו קרי ליה דלחצי טפה לא קפיד ולא השיב ליה. ורב אשי אמר אם היה

אבל הכמים אומרים שש עונות שלמות. הכי גרסינן: אבל הכמים אומרים שלש עונות, זוהי גירסת

הרשב"א. [כסף משנה הלכות אבות הטומאה פ"ה הי"א].

זף פו

שלשה דברים עשה משה מדעתו. והרשב"א ז"ל כתב קצת דומה לזה. וכתב אחר כך וז"ל: וצריך עיון מנא לן שהסכים הקב"ה עמו אי משום אשר [שברת] הרי כמה כתובים בתורה שאינן לשון אושר.

ושמעתי משום דכתיב (דברים י, ב) אשר שברת ושמתם, לוחות ושברי לוחות מנוחים בארון, ואלמלא היה בשבירתן חטא אין קטיגור במקום סניגור אלא מלמד שהיתה שבירתן חביבה לפניו, ומדרש אגדה (שמו"ר פמ"ו, פ"ג) יהושע ושבעים זקנים תפסו בידיו שלא ישברם ולא יכלו לו, אמר הקב"ה תהא שלום באותה יד דכתיב (דברים לד, יב) ולכל היד החזקה אשר עשה משה, ואפשר דמשום הכי דריש

האי אשר לשון אשרי. [הכוחב בעין יעקב]. מאי דריש וכרי. וקשיא אי מדרש דרש לאו מדעתיה היה, ולא הסכים על ידו היה, והרבה כיוצא בו [עשו] משה ושאר נביאים. אלא ודאי לשלישי אמר, אלא גלוי היה לפניו דיוסיף משה, ולפיכך מה שאמר לו ליום השלישי חזר ואמר היום ומחר כרי שיהא ברצונו של משה רבנו להחלות במדרשו ולא יהא כמעביר על דבריו במה שכתוב ליום השלישי אבל לא שיהא משה רבנו ע"ה מוכרח לדרוש כן, שאפילן בחצי היום שייך [למימר היום ומחר]. הרשב"א בחידושיו. [לקוטי רבנו בצלאל אשכנזי. ועיי

רמב"ן]. **ראחה פה עמוד עמדי (דברים ה, כח).** [וא"ת מגלן דפירש משה מדעתו קודם ושוב הסכים הקב"ה על ידו, שמא זה היה צווי גמור שצוה לו לפרוש. תוספות]. והרשב"א תירץ אילולי שמדעתו עשה, שכינה למה אמרה לו כן לאחר מתן תורה והלא אף מתחילה היה מדבר עמו בכל שעה, אלא ודאי שלא נצטוה עוד עד שפירש הוא מדעתו מקל וחומר. ומיהו קל וחומר גופיה לאו דוקא, דהא מצי משמש ומובל ומדבר בכל יום, אלא הוא מדעתו נשא קל וחומר בעצמו להחקדש שיהא ראוי לדיבור בכל עת. [לקוטי בנון בעל אשבות ושני המר"ו]

רבנו בצלאל אשכנזי. ועי' רמב"ן]. **ומה פסח.** קשיא לי מאי מדעתו הוה, והלא ק"ו דרש. אלא ק"ו בעלמא עשה לומר שלא יהא נתפש בשבירת הלוחות אבל אינו קל וחומר גמור, דאדרבא צריכים הם לתורה כדי שיחזרו ויעשו תשובה לכן אמר לו יישר כחך ששברת. חידושי הרשב"א. [לקוטי רבנו בצלאל אשכנזי וכן הוא ברמב"ן].

דף פח

מכאן מודעא רבה וכוי קימו מה שקבלו כבר. הא דאמרינן באגדה מכאן מודעא רבה, ומתרץ קבלוה מכאן מודעא רבה וכוי קימו מה שקבלו כבר. הא דאמרינן באגדה מכאן מודעא רבה, ומתרץ קבלוה בימי אחשורוש, ק"ל וכי מה קבלה זו עושה מסופו של עולם לתחילת, אם קודם אחשורוש לא היו מצווין למה נענשו, ואם נאמר מפני שעברו על גזירת מלכם, א"כ בטלה מודעא זו, ועוד למה הצריכם אח הזורה, כמו שמפורש בתורה בכמה פרשיות וכתיב ויתן להם ארצות גוים (תהלים קה, מד) וגוי מת התורה, כמו שמפורש בתורה בכמה פרשיות וכתיב ויתן להם ארצות גוים (תהלים קה, מד) וגוי בעבור ישמרו (שם שם, מה) וגוי, והם עצמם בתחלה לא עזבו בדבר כלל ולא אמרו במודעא כלום, באלו מסרו נפשם מעצמם אמרו כל אשר דבר הי נעשה ונשמע (שמות יט, ח), ולפיכך כשעברו על החורה עמד והגלם מן הארץ. [אבל] משגלו יש מודעא על הדבר דכתיב (יחוקאל ב, לב) והעולה על החורה עמד והגלם מן הארץ. [אבל] משגלו יש מודעא על הדבר דכתיב (יחוקאל ב, לב) והעולה על החורה עמד והגלם יש לו עיו, לפיכך כשבאו לארץ בביאה שניה בימי עודא עמדו מעצמן וקבלוה ברצון שלא יטענו עוד שום תרעומת והיינו בימי אחשורוש שהוציא ממות [לחיים] והיה זה חביב להם יותר מגזולת מצרים. [הכוחב בעין יעקב בשם הרשב"א. ועי' בעץ יוסף שם].

מחני: **המצניע לזרע ולדוגמא ולרפואה כרי.** תמיהא לי למה הוצרך לחזור ולשנות כאן, שהרי כבר שנינו כן בפרק כלל גדול (שבת עה, ב) דתנן התם כל שאינו כשר להצניע, ואין מצניעין כמוהו, והוציאו בשבת אינו חייב אלא המצניעו. ויש לומר דאתא לאשמועינן דאפילו שכח למה הצניעו והוציאו, חייב

שעל דעת ראשונה הוא עושה, וכדאוקים לה אביי.
גמרא: למה ליה למיתני המצניע ליתני המוציא. כלומר: דאפילו לא החשיבו מתחלה להצנעה אלא שהרציאו עכשיו לזריעה חייב דהא אחשביה, ודוקא במוציא לזריעה וכיוצא בזה, לפי שאין אדם טורח לזרוע נימא אחת, וכדאמרינן בפרק המוציא (עט, א) אמר רב פפא הא דזריע הא דלא זריע, לפי שאין אדם טורח להוציא נימא אחת לזריעה, אבל אי טרח ואפקיה לכך חייב דדבר חשוב הוא לכך, מה שאין כן במוציא לאכילה שאפילו הצניעו והוציאו לאכילה אינו חייב בפחות מגרוגרת. ותדע לך מהאמרינן לקמן (שבת צא, א) בעי רבא הוציא חצי גרוגרת לזריעה ותפחה ונמלך עליה לאכילה מהו, דאלמא דוקא תפחה, הא לא תפחה אף על פי שחשבה ממש לאכילה פטור ומן הטעם שאמרנו. כך נראה לי.

פרק י המצניע

7F 2X

מתקיף לה רב יצחק בריה דרב יהודה וכוי. פירש רש"י ו"ל: דאראביי קאי דאוקי מתניתין בששכח למה הצניעו, ואפילו הכי אזלינן בחר מחשבתו הראשונה. ואינו מחוור. שאם כן היה לו לבעל הגמרא לסדר דברי ר' יצחק אחר דברי אביי ולא יפסיק ביניהם בהא דרב יהודה. ובתוספות פירשו דאהא דרב יהודה אביו קאי, משום דפירש כל שהוא היינו אפילו חטה אחת הואיל ועל ידי מחשבתו אתה מחייבו בדבר שאינו ראוי להוציאו אפילו לזריעה שאין אדם טורח להוציא נימא אחת לזריעה, אלא שאנו הולכין לגמרי אחר מחשבתו, אם כן חשב להוציא כל ביתו הכי נמי. ופרקינן התם בטלה מחשבתו אצל כל אדם, הכל לטרוח בכך לכתחלה הרשות בידו, כיון שאף השיעור הזה ראוי הוא וחשוב אצל הכל אלא שאין

פשימא זיל הכא איכא שיעורא וזיל הכא איכא שיעורא. קשיא לי, מאי קושיא שהרי דרך החלמוד הוא כן בהרבה מקומות לפתוח בדבר פשוט כדי לשאול אחריו מה שצריך לשאול, ואף כאן מפני שרצה רבא לשאול אחריו הוציא חצי גרוגרת לזריעה. והוציא כגרוגרת לאכילה, עשה להן פתח מזה אע"פ שאינו צריכה, ולמה הוצרך לתת טעם מהו דתימא בעינן עקירה והנחה בחדא מחשבה, בלאו הכי ניחא. ובפרקין (צב, ב) תנינן המוציא ככר לרשות הרבים חייב, והא אינה צריכה אלא משום דבעי למיתני הוציאוהו שנים פטורין. וניחא לי דמרא דשמעתא קמייתא ר' נחמן, ואיהו לא בעי הנך בעייתא, אלא הוציאוהו שנים פטורין. וניחא לי זמרא דשמעתא קמייתא ר' נחמן, ואיהו לא בעי הנך בעייתא, אלא

רבא הוא דאיבעיא ליה, ומשום הכי אקשינן לר' נחמן, למה ליה לאשמועינן הכי פשיטא. בהא דבעי רבא הוציא חצי גרוגרת לזריעה ותפחה ונמלך עליה לאכילה מהו. הקשה הרמב"ן ז"ל, מאי קא מיבעיא ליה, דהא איהו הוא דאמר במסכת מנחות בפ' כל המנחות באות מצה (מנחות נד, א), כל היכא דמעיקרא הות ביה והשתא לית ביה הא לית ביה, וכל היכא דמעיקרא לית ביה והשתא אית ביה מדרבנן, כי פליגי דמעיקרא הוה ביה וצמק וחזר ותפח, מר סבר יש דיחי באיסורין, ומר סבר אין דחוי באיסורין, וכיון שכן גבי שבת נמי בדלית ביה ותפח היכי מחייב.

ותירץ הוא ז"ל, דהכא בגרוגרת ממש עסקינן, ואמרינן התם שאני גרוגרת הואיל ויכול לשלקן ולהחזירן לכמות שהיו, וכיון שכן כשתפחה יש בה שיעור, ומיהו בעוד שלא תפחה לא חשיבא שיעור ואפילו למאן דאמר התם (שם נה, א) גבי תרומה דשיעור הוא. ואינו מחוור בעיני כל הצורך, דמאי שנא שבת מאי שנא תרומה, הא אפילו קודם ששלקה חשבינן ליה התם לענין תרומת מעשר כתאנה מדתורמין גרוגרת על התאנים במנין, ואף על גב דהשתא בציר ליה שיעורא.

ולי נראה דאינו דומה שיעור הוצאת שבת לשאר האיסורין, דאילו פגול ונותר וחלב לא חייבה התורה בהם אלא בשיעור אכילה דהיינו כזיח, וכיון שכן כל שאין בו כזית אף ע"פ שתפח ונראה ככזית הרי אין בו כזית ולא נהנה גרונו בכזית, אבל הוצאות שבת בחשיבותא תליא מלתא, וכל שדרך הבריות להחשיב ולהצניע חייבין עליו בהוצאתו, ועל כן אין שיעור הוצאה אחד לכל הדברים אלא כל אחד ואחד לפי מה שהוא חשוב, עד שהעלו הענין שאפילו מה שאינו חשוב לכל ואין מצניעין כמוהו והצניע המצניע חייב, וכיון שכן אף פחות מכגרוגרת שתפחה ונראה (ככזית) [כגרוגרת] מחשיבין אותו ומצניעין כמוהו

ולפיכך חייב. כך נראה לי. זרק כזית תרומה לבית טמא מהו. ואסיקנא כגון שהיה פחות מכביצה אוכלין וכזית זה מצטרף לכביצה, ומשום דאיסור שבת ואיסור טומאה בהדי הדדי אתיין, ומשום הכי נקט זרק ולא נקט הוציא, דאילו הוציא קדים ליה איסור שבת לטומאה, דכשיצרף ידו למטה משלשה מיד הוה ליה כמונח לענין שבת, ואפילו קדים ליה איסור על גבי משהו, הני מילי בזורק אבל במעביר לא וכדאמרינן לעיל בפרק המוציא (שבת לרבנן דבעי הנחה על גבי משהו, הני מילי בזורק אבל במעביר לא וכדאמרינן לעיל בפרק המוציא (שבת ולא פ, א), ולענין טומאה לא נטמא עד שנתחבר ממש לאוכלין. ונקט נמי תרומה דאילו חולין לא עבד ולא

מידי, שהרי החולין מותרין הן באכילה אף לאחר שנטמאר. נאם תאמר אעייג דמצטרף לענין טומאה היאך יתחייב לענין שבת, דהא בעינן עקירה והנחה בדבר חשוב ואילו בהנחה איכא דבר חשוב כיון דמצטרף לאוכלין, אבל בשעת עקירה דלא היה שם אלא כזית אינו חשוב. יש לומר עקירה צורך הנחה היא, וכיון דבשעת הנחתו יהא חשוב, אף עכשיו

השבינן ליה כדבר חשוב, דהא לצורך אותו הנחה עקרה, ודאי חייב, ואילו זרקו לבית טהור פשיטא ליה דחייב הואיל וזר לוקה עליו בכזית גם ראוי לאכילת כהנים, אבל כשנטמא בטל השיבותו דאף זר אינו לוקה עליה, וכדאמרינן במסכת יבמות בריש פרק הערל (יבמות עג, ב) דהאוכלה בטומאת עצמה אינו לוקה עליה, וליכא אלא איסור עשה דכתיב (דברים טו, כב) בשעריך תאכלנו לזה ולא לאחר ולאו הבא מכלל עשה עשה, והיינו דלא בעי לה הכא אלא שזרקו לבית טמא ומשום צירוף אוכלין שבה, והלך בשעת עקירה ודאי שיעור הראוי לענין שבת הוה ביה, כן חירץ רבנו שמואל.

אבל הרמב"ן ז"ל הקשה עליו שאם מפני שראויה היתה לאכילת כהנים אם כן אף החולין ראוין לאכילת כל אדם, וכן בהא נמי דמשני בלחם הפנים מדאפקיה איפסיל ליה, אכתי קשיא דהא חשיב הוא דור וכהן לוקין עליו בכזית. ועוד שאם כן כל האוכלין האסורין ליחייב בכזית. ונראה לי שעיקר טעם רבי שמואל ז"ל אינו אלא מפני שהיא ראויה לאכילת כהנים כלומר: מחייבת להם הכתוב ושמרתם את משמרת תרומותי (במדבר יה, א), מה שאין כן בחולין, ועם דברי רבי שמואל ז"ל עלה לנו תירוץ למה נקט כזית, הואיל ואינו מתחייב אלא משום צירופו ואם כן אפילו פחות מכזית, אבל עם דברי הרב ז"ל אינו קשה, דמשום עקירה נקט כזית דפחות מכזית אינו כלום.

רעוד יש לומר דרוקא כזית משום דחשים בעלמא ללקות עליו, מה שאין כן בפחות מכזית, דאפילו לרבי יוחנן דאמר (יומא עג, ב) חצי שיעור דאורייתא איסורא בעלמא הוא דאיכא. ואעיג דלגבי תרומה טמאה ליכא חילוק בין כזית לפחות מכזית, דאפילו בכזית ליכא אלא עשה כדאמרן, ובפחות מכזית נמי איכא איסורא דאורייתא מדרבי יוחנן דאמר חצי שיעור דאורייתא וקיימא לן כותיה, מכל מקום כיון דבעלמא המירא כזית ללקות עליו ופחות מכזית לעולם לא, הכא נמי כזית הוי חשוב פחות מכזית לא הוי חשוב. הא דנקט הכא: בגון דאיכא אוכלין פחות מכביצה. ולא אמר דאיכא פחות מכביצה תרומה, מסחברא דאפילו איכא פחות מכביצה אוכלין חולין, והדין נותן דהא תלמודא משום צירוף הוא דבעי, ואפילו על ידי צירוף דחולין מיטמא כזית של תרומה. אבל ראיתי לרבינו האי גאון ז"ל שכתב אי לענין טומאה ידי צירוף דחולין מיטמא כזית של תרומה פחות מכביצה פטור, ואהדרינן לעולם לענין שבת וכגון שורקו לאותו בית טמא תרומה פחות מכביצה ואיתא התם וזרק עכשיו כזית שהוא משלימו לההוא דאיתיה התם לכביצה. ע"כ. ואיני יודע למה הוצרך לפרש כך, דאפילו כזית מקבל טומאה על ידי צירוף ומתחייב הוא עליה משום מטמא תרומה.

ומיהו דוקא בשלא היה שם אלא פחות מכביצה אוכלין, שלא ירדה להן טומאה אלא ע"י צירוף הכזית דאז מקבל טומאה אף כזית זה, אבל אם יש שם כביצה אוכלין כבר נטמאו בלא צירוף כזית זה, ואע"פ עוצטרף להם כזית זה לא נתוסף להם טומאה שכבר שבעו להם טומאה, וכיון שכן אין מצטרפין עם זית זה שיקבל טומאה על יריהם כאילו הוא משיעור הכביצה, ואינו אלא כזית העומד לעצמו שאינו זה שיקבל טומאה על יריהם כאילו הוא משיעור הכביצה, ואינו אלא כזית העומד לעצמו שאינו מברע פחות מכביצה וכענין שאמרו במנחות בפרק הקומץ רבה גמי (כד, א) עתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו, בעי רבא עשרון שחלקו ונטמא אחד מהן והניחו בכסא וחזר טבול יום ונגע באותו טמא מהו, מי אמרינן שבע ליה טומאה או לא, כלומר: שבע ליה טומאה אותו חצי שנטמא כיר ולפיכך אינו מצטרף לטהור לטמאו, ואע"פ שאם היו שניהם טהורין ונגע באחד מהם פשיטא ליה

דמצטרף. מהא דאמרינן הכא: **למאי אי לענין טומאה כביצה אוכלין בעינן.** שמעינן דאין אוכלין מקבלין טומאה פחות מכביצה, והכי נמי משמע מדתנן במסכת אהלות (פי"ג, מ"ה) אלו ממעטין בחלון פחות מכביצה אוכלין, וקתני סיפא (במ"ו) זה הכלל, הטהור ממעט והטמא אינו ממעט, אלמא פחות מכביצה אינו מקבל

טומאה לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים שאילו כן לא היה ממעט. והא דתניא בספרא (ויקרא יא, לד) מכל האוכל מלמד שהוא מטמא בכל שהוא. יש מפרשים אותה בצירוף כלי כגון ההיא דתניא (פסחים מד, א) המקפה של תרומה והשום והשמן של חולין ונגע טבול יום במקצתן פסל את כולן. והא דתניא בפרק קמא דחולין גמרא (כד, ב) הטהור בכלי חרס תוכו אע"פ שלא נגעו כוי, נאמר תוכו לטמא ונאמר תוכו ליטמא מה תוכו האמור לטמא אע"ג שלא נגע,

למה לן לדחוקי ולאוקמה בהכין, אפילו תימא דמפיק דרך פיו לא מצי שקיל עד דנפק כוליה משום משמא דרבוותא ז"ל דקושיא היא אמאן דאיצטריך לאוקומיה בדמפיק ליה דרך שוליו ובנסכא, כלומר ומכרכי. אבל רבנו האי גאון ז"ל גריס: והא איכא שנצין, דליכא שנצין, אי נמי אית ומכרכי. ופירש מפיק ליה עד פומיה ושרי ושקיל, ושוצין אגיד מגואי, דליכא שוצין, אי בעית אימא דאית ליה כך היא גירסת הספרים: והא איכא מקום הלמה דאי בעי מפקע לה, בנסכא, וכיון דאיכא שוצין מיקנה ממש לא קני, ומיהו לענין גניבה מיחייב, מכיון דאפקיה מרשות בעלים ואי בעי שקיל ליה. ואפילו בהגבהה, ויש מפרשים דהכא סבירא לן כמאן דמוקי לה התם בדאפקיה לרשות הרבים, ולענין בעי מפקיע לחלמה. ואוקימנא בנסכא, ומהא שמעינן דבכליו של מוכר היכא דלא משתקיל ליה לא קני בהגבהה, כיון שיצא דרך פיו שהוא יכול להוציא המעות משם, ואי נמי אפילו דרך שוליו משום דאי ליה איסור גניבה דמכיון שיצא מקצת הכלי בחוץ וקבלו הוא בידו, כל פרוטה ופרוטה שבכיס קנהו ומוקי לה בצדי רשות הרבים, אי נמי דצירף ידו למטה משלשה וקבלה. ולפי דבריו הכי פירושא, קדים כחובות (לא, ב) פריך דאפקיה היכא, אי דאפקיה לרשות הרבים איסור שבת איכא איסור גניבה ליכא, ואי סלקא דעתך אגד כלי שמיה אגד, קדים ליה איסור גניבה לאיסור שבת. כתב רש"י ז"ל: במסכת בעינן כביצה. ושמעתין דהכא לכאורה הויא תיובתיה, וההיא נמי דאמר באהלות הויא תיובתיה. ז"ל כתב בהרבה מקומות (פסחים לג, ב ועוד) דכל שהוא אוכלין מקבלין טומאה, אבל לטמא אחרים העידה על כלי חרס ואפילו מלא חתיכות כמלא חרדל, ולעולם כשיש בהן חתיכות גדולות כביצה. ורש"י דלאו דוקא מלא חרדל, דהתם לא איירי בהאי דינא דכביצה ופחות מכביצה, אלא הכי קאמר התורה שלישי, אלא שכל גרגיר וגרגיר מיטמא מאויר כלי, דאלמא אפילו כל שהוא מקבל טומאה. יש לומר כלי חרס ואפילו מלא חרדל, כלומר ואילו מחמת נגיעה לא היה אפשר שיטמא אלא לכל היותר בגרגיר חוכו האמור ליטמא גם כן אע"פ שלא נגע, ואמריגן עלה התם מנא לן אמר רבי יונתן התורה העידה על

דשנצין שבפיו קשורין שכן דרך אותן כיסין, ופריק דליכא שנצין, כלומר דניהא ליה לאוקומה בכל כיס

אפילו דלית ליה שנצין, ואי נמי דאית ליה ומכרכי עלויה.

דף צב

איפוך. יש מפרשים דלגמרי מהפכין דרבא לדאביי ודאביי לרבא, כלומר: דאביי אמר ביד פטור בכלי מהחר, הייב ורבא אמר ביד חייב בכלי פטור, ואעיג דאמר רבא לקמן (שבת ק, א) בעינן הנחה על גבי משהו, הני מילי בזורק אבל במעביר לא וכדאמרינן לעיל בפרק המוציא (שבת פ, א) גמרא דיו לכתוב בו שתי הני מילי בזורק אבל במעביר לא וכדאמרינן לעיל בפרק המוציא (שבת פ, א) גמרא דיו לכתוב בו שתי אותיות. ואיכא דקשיא ליה, דהא די אבהו אוקי מתניתין דפשט העני את ידו לפנים ונתן לתוך ידו של בעל הבית, בשלשל ידו למטה משלשה (לעיל שבת ה, א), ואפילו הכי קתני נטל בעל הבית מתוכה עניהם פטורים, ורבא לא פליג עליה, אלא דקשיא ליה איכפל תנא לאשמועינן כל הני. ויש לומר דרבא אשכח קושיא דלדחייה מההיא סברא, אלא משום דאי אפשר אניקר דינא נמי פליג עליה דלא אשכח קושיא דלדחייה מההיא סברא, אלא משום דאי אפשר הבית הוא דלא פליג רבא עליה דבדידיה איירי רבי אבהו, אבל בסיפא דהיינו נטל בעל הבית מתוכה, אי למטה משלשה כרישא חיובי מהייב רבא ופליג אדרבי אבהו, ומשים דרבא סבר אגד יד לא שמיה אגד, ורבי אבהו סבר דאגד יד לא שמיה אגד, ואי נמי אבהו למטה משלשה כרישא חיובי מחייב רבא ופליג אדרבי אבהו, ומשום דרבא סבר אגד יד לא שמיה אגד, ורבי אבהו סבר דאגד יד לא שמיה הגד, ואי נמי ידוד בתר גופו גרירא.

וכחב רב האי גאון ז"ל דלכולהו ביד חייב וליכא מאן דפטר, אלא מאן דפטר בשלא שלשל ידו למטה מגי, ומאן דלא פטר בשלשל ידו למטה מגי, וכדאוקיי מחניחין רבי אבהו דנחן לחוך ידו של בעל הביח, ואע"ג דהא אקשינן עליה איכפל חנא לאשמעינן כל הני, ולא הביא במחניחין, מימרא מיהא לא בטל הוא ולא נפק הדין טעמא מהלכתא. ונראה דהוא ז"ל מפרש דהא דפרקינן הכא, החם למעלה משלשה הכא למטה משלשה אוקימנא לכולהו, כלומר: החם למעלה משלשה, והוא הדין לדאביי, ורבא למטה משלשה, ורבי אבהו רישא דמחניחין בלחוד הוא דמוקי בלמטה משלשה, אבל סיפא דמחניחין בלמעלה

ויש מפרשים דכלי בלבד הוא דמפכינן, אבל יד כדקאי קאי, אביי אמר בין ביד בין בכלי חייב, ורבא אמר בין ביד בין בכלי פטור, ורבא בעיקרא דמימרא פליג על ר' אבהו, וכי אקשינן הכא וביד חייב

משלשה הוא וכדאוקימנא לה הכא. וזה דחוק.

אדאביי בלבד הוא דאקשינן. מתני: **לאחר ידו ברגלו ובפיו.** פירוש: שלא דרך אכילה, הא בשעה שהוא אוכל ונתכוון להוציא כך חייב, דמחשבתו משויא ליה מקום. וכדתון בכריתות (יג, ב) יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ארבע חטאות ואשם אחד כוי, ר"מ אומר אם היה שבת והוציאו בפיו חייב, ואמרינן עלה לקמן בשלהי פרק הזורק (שבת קב, א) אמאי והא אין דרך הוצאה בכך, ופרקינן כיון דקא מכוין מחשבתו משויא ליה

מקום וחייב.

ובמרפקו. פירש רש"י ז"ל: מרפקו שחיו שקורין אישילא"ש. והקשו עליו דמרפק היינו אציל וכדמתרגמינן על כל אצילי יַני (יחזקאל יג, יח) מרפק ידיה, ועוד דתנן בערכין פרק האומר משקלי (יט, א), משקל ידי על כל אצילי יַני (יחזקאל יג, יח) מרפק ידיה, ועוד דתנן בערכין פרק האומר משקלי (יט, א), משקל ידי חבית מים ומכניס עד האציל, אלמא היינו מרפקו ושוקל, ותניא בברייתא (בע"ב) יהודה אומר ממלא חבית מים ומכניס עד האציל, אלמא היינו מרפק היינו אציל, ואציל היינו קובד"ו, וכדאמרינן במסכח הקובד"ו. ועוד דבההיא דערכין תניא וברגל עד הארכובה, דאלמא מרפק ביי היינו כנגד ארכובה ברגל, וארכובה היינו ראש השוק, וכולה שמעתא דערכין ודאי הכין מכרעת, ותנן במסכח אהלות (פ"א, מ"ח)

והרמב"ן ז"ל תירץ שכל אותו עצם מתחילתו ועד השחי נקרא מרפק, ואציל דהתם בערכין, היינו עד תחילת הפרק, וההיא נמי דרמ"ח איברים היינו תחילתו מפני שיש בו שני עצמות שקורין חכמי הטבע קובד"י עליון וקובד"י תחתון, ומפני שרצה לחלק אותו (מסוף) הפרק הוציא תחילתו בלשון מרפק וסופר בלשון זרוע, ולפיכך לענין משנתנו ראוי יותר לפרש שחי כמו שפירש רש"י ז"ל, לפי שכן דרך אדם

גבי רמ"ה אברים באדם שנים בקנה שנים במרפק אחד בזרוע ארבע בכתף אלמא מרפק למטה מן הזרוע.

להוציא תחת שחיו ולא להוציא בקובד"י. גמרא: גירסת הספרים: <mark>ומשכן גופיה מנא לן דכתיב (שמות כו, טז) עשר אמות אורך הקרש, וכתיב</mark> (שם מ, יט) ויפרש את האהל על המשכן, ואמר רב משה רבנו וכוי. כלומר: דכל שבטו כמוהו,

וכדאמרינן בסמוך ואינו נכון. אבל רב האי גאון ז"ל לא גריס ליה כלל, דכיון דגמרינן למזבח שהוא עשר, ממילא ידעינן דאף הלוים קומתן עשר, מדכתיב גבי מזבח גופיה (במדבר ד, יד) ופרשו עליו כסוי עור תחש.

מדקאמר להו אי אתם מודים בלאחריו ובא לו לאחריו שהוא חייב מכלל דפטרי רבון. פירוש: לאו ממאי דקאמר להו אי אתם מודים קא דייקי, דאדרבא בכל מקום אמאי דלא פליגי קאמרי הכי, ולומר כמו שאתם מודים בזה אודו לי בזה, אלא מדקאמר הם לא מצאו תשובה לדברי קא דייק, דקא סלקא דעתך דהכי קאמר הם לא מצאו תשובה וחלוק לחלוק ביניהם ואעפ"כ לא חזרו בהן, דאלמא סברי דאף במוציא [לאחריו ובא לו לאחריו הוי] כלאחר ידו ופטורין.

אף מקבלי פחקין כן. פירש רש"י ז"ל: פחקי המלך פעמים מוציאין אותן למוסרן לרץ זה וכשאינו מוצאו לזה מוסרו לרץ אחר ומפני שדבר המלך נחוץ, ואע"פ שלא נחקיימה מחשבתו שהוציא על מנת שיתנו לרץ זה ונתנו לרץ אחר ומפני שדבר המלך נחוץ, ואע"פ שלא נחקיימה מחשבתו שהוציא על מנת שיתנו לרץ זה ונתנו לרץ אחר. ואינו מחוור. דאינו דומה לנתנו לאחריו ובא לו לפניו או לאחריו [ובא לפניו], אבל רב האי גאון ז"ל פירש לבלרי מלכות חוגרין בסינר, ותולין פתקין במתניהם פעמים שבאים לפניהם פעמים שבאים לאחור ולא אכפת להון. וזה נכון.

לכני הם כענו בי עבא בי לאחור ולא אכנון לחון: ווח בנון: זה יכול וזה אינו יכול. פירוש: כל יכול שבכאן הוא שיכול להוציאו באוחו ענין שהוא אוחזו עכשיו וכל שאינו יכול פירושו שאינו יכול להוציאו באוחו ענין שהוא אוחזו עכשיו, ואע"פ שיש בכחו לחקנו ולהוציאו בענין אחר, דמכל מקום כיון שהוא אוחזו עכשיו בענין שהוא אינו יכול להוציאו, לא איכפת לן אם יש בו כח להוציאו בענין אחר.

דף צג

לכך נאמר (ויקרא ד, כו) בעשותה, יחיד שעשאה חייב שנים שעשאיה פטורין. עיקר דרשא העושה את כולה ולא העושה את מקצתה, אלא הא דאמר הכא בעשותה יחיד שעשאה חייב, פירושו הוא לומר בעשותה העושה את כולה הוא לבדו ולא העושה את מקצתה וחברו מקצתה, כלומר: אף על

פי שעשאוה כולה בין עניהם.

רש"י ז"ל גריס: **רבי שמעון לטעמיה דאמר יחיד שעשאה בהוראת בית דין חייב**. ואין הגירסא מחוררת. דאדרבה בהוריות (ג, ב) תנינן הורו ב"ד וידעו שטעו וחזרו בהן בין שהביאו כפרתן בין שלא הביאו כפרתן, והלך היחיד ועשה על פיהן ר"ש פוטר ר"א אומר ספק. ויש מתרצים דשאני התם דכיון שחזרו בהם וידעו שטעו, ידיעתן כידיעתו וכמי שנוכר הוא דמי שהרי עליהן היה סומך. והר"ם ברי יוסף תירץ דהתם הוא דאיכא כפרה הכא ליכא כפרה. ואינו מחוור. דמכל מקום מנא לן דר' שמעון אית ליה הכי, והיכן אמרה דנימא רבי שמעון לטעמיה. אבל רבנו האי גאון והגאונים ז"ל גורסים, ורבי

שמעון יחיד שעשאה בהוראת ב"ד לא צריך קרא, כלומר: דפשימא משום דאנוס הוא. **הי מנייהו מחייב וכוי רב המנונא אמר משום דקא מסייע בהזיה.** יש מקשים והיאך אפשר שזה שיכול ועושה המלאכה פטור, וזה שאינו יכול ואינו עושה המלאכה יהא חייב, והיאך אמר כן רב המנונא. וחירץ הר"מ בר יוסף ז"ל, משום דמספקא לן דשמא אותו שיכול חייב, לפי שהוא עושה עיקר המעשה, או שמא אותו שאינו יכול חייב, לפי שהוא עושה בכל כחו, ומחייבים ליה משום דמדמינן ליה לזה אינו יכול וזה אינו יכול דחייבין לרבי מאיר ורבי יהודה, (והלכך) [והיכול] לפטור מדמינן ליה לזה אינו יכול וזה אינו יכול דפטור לרבי יהודה, ופשיט רב חסדא דזה שיכול יש לחייב מפני שהוא עיקר, ואמר ליה רב המנונא, דאדרבה זה שאינו יכול ומסייע בכל כחו יש לחייב, ואמר ליה מסייע אין בו ממש. ומכל מקום בין רב חסדא בין רב המנונא שניהם מודים דאין לחייב אלא האחד לבדו.

ואינו מחוור. שהטעם בזה אינו יכול וזה אינו יכול אינו מפני שמסייע בכל כחו, אלא מפני שחלויה בכל אחד. ועוד קשיא לי דאי משום הא, שאינו יכול לר" שמעון אמאי חייב, דהא לר' שמעון זה אינו יכול וזה אינו יכול פטורין. ועוד יכול אמאי פטור לרבי מאיר, דהא זה יכול וזה יכול לרבי מאיר שניהם חייבין, וסתמא דמלתא הכא אינו חייב אפילו לרבי מאיר אלא האחד, וכולהו שוו בהא, דאינו סברא שיהיו שניהם חייבין לרבי מאיר ולא יהא חייב אלא האחד לרבי יהודה ורבי שמעון, שכיון דכיילינן ואמרינן זה יכול וזה אינו יכול דברי הכל חייב, משמע דכולן שוין בהא בין בחיוב בין במהות החיוב.

ויש מפרשים דמשום דקחני דברי הכל חייב, הוה משמע להו דאינו חייב אלא האחד, ומשום כך שאלו איזה ראוי לחייב יותר, ואמר רב חסדא זה שיכול, שהמלאכה נעשית על ידו, דזה שאינו יכול בטל הוא אצל היכול, אע"ג דמחייב ר' יהודה בזה אינו יכול וזה אינו יכול הכא לא, ורב המנונא אמר דאפילו שאינו יכול חייב לרבי יהודה מפני שמסייע, וכדמחייב ר"י בזה אינו יכול וזה אינו יכול, ואמר ר"ח מסייע אין בו ממש, ואינו דומה לזה אינו יכול וזה אינו יכול, דהחם המלאכה נעשית ע"י שניהם ואי אפשר להעשות ע"י האחד, ולפיכך אין אחד מהם מסייע אלא שניהן עושין מעשה. וגם זה אינו מחוור בעיני כל הצורך מן המענה שכחבתי. דאי אפשר לחלק בדבר זה ולומר דאליבא דר"י קאמר רב המנונא ולאו אליבא דהנך, דלדידהו מאי איכא למימר, וכולהו שוין בדבר זה.

ומסתברא ודאי דלרב המנונא אף מי שאינו יכול קאמר דחייב וכדברי הפירוש האחרון, אלא דהכי פירושא: רב חסדא אמר יכול חייב לכולי עלמא, ואפילו לרבי יהודה ורי שמעון מפני שהמלאכה כולה נעשית על ידו, ואינו דומה לזה יכול וזה יכול, דהתם כל אחד עושה מלאכה וראוי לעשות את כולה וכשלא עשאה כולה התורה פטרתו, אבל זה יכול וזה אינו יכול יחיד שעשאה קרינן ביה, ומי שאינו יכול אינו אלא מסייע ומסייע אין בו ממש ואפילו לר"מ, ואינו דומה לזה אינו יכול וזה אינו יכול, דהתם כל אחד עושה מעשה ואין אחד מהם מסייע אלא עושה מעשה כחבירו. ורב המנונא אמר שאפילו המסייע יש לחייב לכולי עלמא, לר"מ מפני שעושה מעשה בכל כחו, ור"מ בכל ענין מחייב, וזה גם כן עושה הוא מעשה בכל כחו, והוי ליה כזה אינו יכול וזה אינו יכול, והוא הדין לרבי יהודה מן המענה הזו לדעת רב

המנונא, ולרבי שמעון דפטר בכל ענין בין בעניהם יכולין בין זה לעצמו וזה לעצמו בין בזה אינו יכול וזה אינו יכול, סבירא ליה לרב המנונא דהכא מודה, משום דכשזה יכול וזה יכול והוי ליה לחד למעבד כולה ולא עבד, קרינן ביה העושה כולה ולא העושה מקצחה, והוא הדין והוא המעם לזה אינו יכול וזה אינו יכול, כיון שאין אחד מהם יכול לעשותה, דלא קרינן בהו יחיד שעשאה, אבל בזה יכול וזה אינו יכול, היכול חייב על כרחו דברידיה קרינן ביה יחיד שעשאה, וכיון שהיכול חייב, אי אפשר לפטור אח השני משום שנים שעשאוה, שאם כן אף היכול ליפטר, וכיון שכן מחייבין אותו מיהא משום מסייע,

ואמר ליה רב חסדא מסייע אין בו ממש ופטור. היה יושב על גבי מטה וארבע טליות וכוי ורבי שמעון מטהר. מה שפירש רש"י ז"ל בפירוש שני רטעמא דר' שמעון דבעיא שיעור זיבה לזה ושיעור זיבה לזה, כלומר: שיהא זב מכביד על כל אחד ואחד, אינו מחוור, דהא אתיא למפשט מהא דמחניתין דלא בעיא שיעור לכל אחד ואחד, ואם איתא חנאי היא דהא ר' שמעון בעי שיעור זיבה לכל אחד ואחד, אלא הלשון הראשון עיקר, דר"ש לטעמיה בזה

בכלי ואינן צריכין לכלי, ומתוך כבדו של כלי אין אחד יכול להוציאו.

שמע מינה אוכל שני זיתי הלב בהעלם אחד הייב שתים. כלומר: ש"מ דאיכא תנא דסבירא ליה הכין,
והיינו סומכוס דמספקא לן אליביה בפרק אותו ואת בנו (חולין פב, ב) ולא אפשיטא התם, דלמא נפשוט
מהא. ותמיהא לי היכי מדמי לה לאוכל שני זיתי חלב בהעלם אחד, דהא הכא בבת אחת מפיק להו ובכי
האי גוונא ליכא לחיובא תרתי ואפילו תמצא לומר בקצר וקצר או אכל ואכל בהעלם אחד שהוא חייב
האי גוונא ליכא לחיובא תרתי ואפילו תמצא לומר בקצר וקצר או אכל ואכל בהעלם אחד שהוא חייב
בכריתות פרק אמרו לו אכלת חלב, (טו, א) דר"א מחייב תרתי בקוצר כגרוגרת וחזר וקצר כגרוגרות
בבתילם אחד, ואפילו הכי בקצר כשני גרוגרות בבת אחת אינו חייב אלא אחת, וכדאמרינן התם גבי קצר
בגרוגרת חייב שתים. ויש לומר דכיון שקצר שתי גרוגרות בבת אחת אבל קצר כגרוגרת וחזר וקצר
כגרוגרת חייב שתים. ויש לומר דכיון שקצר שמי עסקינן בדלית המודלה על גבי תאנה וקצצן
אחת חשבינן ליה כזה אחר זה, וכדאמרינן התם הכא במאי עסקינן בדלית המודלה על גבי תאנה וקצצן

בבת אחת דמשום הכי מחייב ר"א הואיל ושמות מחולקין וגופות מחולקין, דכותיה גבי קצר וקצר היכי משכחת לה דלא מיחייב כגון שקצר שתי גרוגרות בבת אחת.

ואכתי קשיא לי אמאי לא אוקמה כר"א דאית ליה התם בכריתות בפרק אמרו לו (שם) הבא על אחותו שהיא אחות אביו שהיא אחות אמו וחזר ובא עליה חייב על כל אחת ואחת, ואיבעיא להו התם טעמא דרבי אליעזר משום דעבד תרתי, ומינה דקצר וקצר דעבד תרתי חייב שתים, או דלמא טעמא דרבי אליעזר התם משום דאי אפשר לערבן לביאות בבת אחת אבל בשתי גרוגרות דאפשר לערבן אין חייב אלא אחת, ואסקה רבה לטעמיה דר"א התם משום דעבד תרתי, והלכך קצר כגרוגרת וחזר וקצר כגרוגרת בהעלם אחד חייב שתים, וכל שהוא חייב בקצר וקצר מחייב בקוצר בבת אחת שתי גרוגרות בשמות מחולקין וגופות מחולקין, כגון דלית המודלה על תאנה וקצצן בבת אחת וכדאיתא התם, והכא בכלי ואוכלין דכותה היא.

וניש לומר דפלוגתא היא החם, דרב יוסף אמר דטעמיה דר' אליעזר החם משום דאי אפשר לערבן, אבל הכא דאפשר לערבן אינו חייב אלא אחת, והלכך לא בעי לעיולי נפשיה בפלוגתא. ובירושלמי נמי משמע דאית להו כההיא סברא דר' יוסף דגרסינן החם בפרקין דאמר ר' עקיבא (שבת פ"ט ה"ז) גבי מתניתין דהמוציא קופת הרוכלין אף על פי שיש בה מינין הרבה אינו חייב אלא חמאת אחת, וקשיא אילו הוציא והוציא בהעלם אחד כלום הוא חייב אלא אחת, למי נצרכה לר' אליעזר, שלא תאמר מינין הרבה יעשו בהעלמות הרבה ויהא חייב על כל אחת ואחת, לפום כן צריך מימר אינו חייב אלא אחת, ואע"ג דרבה ורב יוסף הלכתא כרבה, הכא לא מעייל נפשיה בפלוגתייהו, ועוד דפשטא דברייתא התם

ברב יוסף דיקא. כך נראה לי.

הוא: הכא במאי עסקינן כגון ששגג על האוכלין והזיד על הכלי. וחייב אף על הכלי דקתני כרת או מיתה קאמר, ועל האוכלין פטור מחטאת משום דאינו שב מידיעתו שהרי מזיד על הכלי ואני תמיה לרב ששת רישא דקתני חייב על האוכלין ופטור על הכלי, מאי קאמר דאי במזיד בשניהם מאי נפקא מינה ההא נסקל על האוכלין, ואי במזיד על האוכלין ושוגג על הכלי אפילו היה צריך לכלי נמי פטור אף על הכלי, דאינו שב מידיעתו שהרי מזיד על האוכלין, ואי בשוגג בזה ובזה אפילו היה צריך לכלי נמי פטור אף על הכלי, דאינו שב מידיעתו שהרי מזיד על האוכלין, ואי בשוגג בזה ובזה אפילו היה צריך ומי לכלי פטור אינו היב אלא אחת, ולאפוקי מדרי אליעזר, ואליבא דרבה דאמר (כריתות טו, א) קצר וקצר בהעלם אחד אינו חייב שתים. אי נמי יש לומר כגון ששגג על האוכלין שהיה סבור שלא אסרה תורה הוצאת האוכלין, הייב שתים. אי נמי יש לומר כגון ששגג על האוכלין שהיה סבור עלא אסרה תורה הוצאת האוכלין, הויד על הכלי כלומר: על הוצאת הכלי פטור עליו ולפיכך חייב על האוכלין, והכי קאמר: המוציא אוכלין הכלי ושגג על האוכלין והיד על המוכלין מפני שהוא פטור על האוכלין והיד על הכלי נאחקיף לה רב בכלי ושגג על הכלי קתור, כלומר: דמשמע דחייב הוא שתים בין על הכלי בין על האוכלין.

ור"ח ז"ל גריס אמר רב ששת כגון שהזיד על האוכלין ושגג על הכלי. וחיום הכלי רסיפא כחיוב האוכלין דרישא, ותרווייהו לחטאת. ואינו מחוור. דאי אפשר לחייבו חטאת על שגגת הכלי כיון שהזיד באוכלין, וכדאמרן שהרי אינו שב מידיעתו. ורבנו האי גאון ז"ל גורס כגירסת הספרים וז"ל: אמר רב ששת הכא במאי עסקינן כגון ששגג על האוכלין והזיד על הכלי, פירוש והכי קאמר חייב על זה חטאת ועל זה כרת, מתקיף לה רב אשי והא אף על הכלי קחני, דאלמא האי כי האי. ע"כ. והוא מן התימא האיך אפשר שיתחייב חטאת על האוכלין כיון שהזיד על הכלי. ואולי נאמר דראוי לחטאת קאמר אלא שדבר אחר גרם לו להפטר. ובזה אפשר להעמיד אף גירסת ר"ח ז"ל.

77 27

ונגדע לו, ורב אשי דאוקמה בהכין, פליגי בפלוגתא דר"י וריש לקיש, דרב ששת דלא אוקמה בנודע לו וחזר נגודע לו, ורב אשי דאוקמה בהכין, פליגי בפלוגתא דר"י וריש לקיש, דרב ששת כר"ל ולפום כך לא מצי לאוקומה בנודע לו וחזר ונודע לו, ורב אשי כרבי יוחנן. ואינו מחוור. דמנא ליה דרב ששת כר"ל [כיון] דקיימא לן כר' יוחנן אלא דלא אסיק אדעתיה לאוקומה בהכין, ואי נמי דלא קשיא ליה האי אף על הכלי. אלא הכי פירושא: רב אשי אמר בנודע לו וחזר ונודע לו וכפלוגתא דר' יוחנן ורשב"ל, למר בנודע לו וחזר ונודע לן מיד, דידיעות לבד מחלקות, ולמר בנודע לו לאחר הפרשה, ואי נמי לאחר הקרבה למר

כראית ליה ולמר כראית ליה בפרק כלל גדול (שבת עא, ב). **דבי וייאדן.** פירש רש"י ז"ל: ציידי עופות, וקושרן ומניחן על הסוס כשהן חיין. ומה שאמר קושרן לא דק דמודה ר' נתן בכפות. ורבי האי גאון ז"ל פירש בויארן, הנץ וכיוצא בו שהמלכים צדין בהם עופות קורין אותן באז, והאחד העוסק בהן קורין אותו בלשון פרסי באזאר, ובזמן שהן יותר מאחד קורין להן

בויארן, ויש להם סוסים מיוחדים הנקראין סוסיא דבאואריין. **פוטר היה רבי שמעון אף במוציא את המת לקוברו.** פירוש: משום דאף זו מלאכה שאינה צריכה לגופה, לפי שאין לו הנאה לא בהוצאתו ולא בקבורתו, אבל ההנאה היא מניעת הטומאה שהוא מונעו ממנו בהוצאתו, וכן (לקמן שבת קז, ב) צידת נחש שלא ישכנו נקראת מלאכה שאינה צריכה לגופה, שאינו אלא מניעת היזק ואין לו הנאה בגופה של מלאכה, וכן (לעיל שבת לא, ב) כבוי פתילה וגחלים מלאכה שאינו צריכה לגופה, שאין הנאה לו בגופו של כבוי, אלא בכבוי של פתילה שצריך להבהבה וגחלים לעשות מהם פחמים שהוא צריך להדליקם ולכבותם, והכבוי בעצמו הוא התיקון ממש.

ואם תאמר אם כן תופר יריעה שנפל לה דרנא (לעיל שבת עה, א) לא יהא חייב שאינו צריך לגופה של תפירה, שברצונו לא נפל בה דרנא ולא היה צריך לאותה מלאכה, יש לומר דמכל מקום כיון שנפל שם דרנא צריך הוא לאותה תפירה ונהנה הוא ממנה, כתולש מן המחובר דברצונו לא היה מחובר ואינו צריך שיהא מחובר כדי שיתלוש ממנה, ואף על פי כן מאחר שהוא מחובר צריך הוא לתלוש ונהנה הוא מאותה תלישה ממש, ומלאכה הצריכה ממש הוא. והמוציא ריח רע כל שהוא, ששנינו בפרק א"ר הוא מקובא (לעיל שבת צ, א) שהוא חייב, אף רבי שמעון מודה בה ובשהוציאו לצורך רפואה לגמר בריח עקיבא (לעיל שבת צ, א) שהוא חייב, אף רבי שמעון מודה בה ובשהוציאו לצורך רפואה לגמר בריח

רע, והרבה עושין כן. וכן פירשה הר"ז הלוי ז"ל.

מי קאמינא לרשות הרבים לכרמלית קאמינא. יש מפרשים דדוקא על ידי ככר או חינוק, דכיון דאפשר לחקן הטלטול על ידי ככר או חינוק מחקנון, ולא החירו להוציאו לכרמלית אלא מפני שאי אפשר בלאו הכי ומשום כבוד הבריות החירו. והרמב"ן ז"ל כתב דנראה דכיון שצריך להוציאו לכרמלית, שרי אפילו הכי ומשום כבוד הבריות החירו. והרמב"ן ז"ל כתב דנראה דכיון שצריך להוציאו לכרמלית, שרי אפילו בלא ככר, כדי שלא ירבה בהוצאה, שהוצאת החינוק עצמה אסורה היא לכרמלית ואם המת הותר מפני בנוד יחירו בהוצאת החינוק והככר. ויש לי לומר דכל שהוא בתוך רשות היחיד אי אפשר להוציא בלא ככר או חינוק, מפני שיש לחקן איסור הטלטול על ידי כך, וכיון דכל שאר טלטול המת שברשות היחיד לא החירו בלא ככר וחינוק, נראה שלא החירו כאן בלאו הכין, ואם באנו לומר דכשיגיע בצד הכרמלית יסלק הככר ויוציאנו בלא ככר, יראה כחוכא דעד כאן לא החרנו לטלטל בלא ככר, ועבשיו אתה אוסרו

בככר ומתירו בלא ככר, הלכך לא אפשר בלא ככר או חינוק. ומכל מקום יש לעיין דמהכא משמע דאפילו לרבי שמעון אסור להוציאו לרשות הרבים עצמה, ואמאי הלא ליכא בהוצאת המת אפילו מרשות לרשות לר"ש אלא איסורא בעלמא, ומשום כבוד הבריות נתיר לר"ש כמו שאנו מתירין לרבי יהודה בכרמלית ועל ידי חינוק. ובשם ר"ח ז"ל [אמרו] שלא התירו במלאכה שלו אם הוא צריך לגופו אם לאו, שהרי אפשר בהוצאת המת שיהא בה צורך לגופה של במלאכה כגון אותה שאמרו בירושלמי (פ"י ה"ה) במת עכו"ם שהוציא לכלבו, ואפילו אמירה לעכו"ם שהוא שבות שאין בה מעשה לא התירו כל שיש בה חלול שבת באבות מלאכות, וכל שהן בדררא דאיסורא דאורייתא גנאי הוא למת ואין ההיתר משום כבודו. וכן כתב הרמב"ן ז"ל. והראב"ד ז"ל פירשה לזו בשאינו מוציא לכבודו של מת, חדא דיותר הוא מתכבד בבית ממה שהוא מתכבד בכרמלית,

ואם מפני שלא יסריח בחום הבית הוציאוהו לכרמלית, והלא ממטה למטה (לעיל שבת מג, ב) לא התירו להפכו כדי שלא יסריח וכל שכן להוציאו לכרמלית, אלא הכא משום כבוד החיים הוא שהתיר, מפני שהיה מסריח וכדי לסלק מהם ריחו כדי שלא יהיו מלוכלכין בו התירו.

ולענין מחלוקת רבי יהודה ור"ש במלאכה שאינה צריכה לגופה פסק ר"ח ז"ל הלכחא כרבי שמעון. מדאשכחן לרבא דהוא בחרא דסבירא ליה כותיה בפרק נומל אדם את בנו (לקמן שבת קמא, ב). ורבנו האי גאון ז"ל גם הוא נראה מדבריו שהוא פוסק כן, וכן פסק הראב"ד ז"ל. אבל הרב אלפסי ז"ל נראה שפוסק כרבי יהודה, מפני שכתב בפרק כירה (שבת מב, א) ההוא דאמר שמואל מכבין גחלת של מתכת ברשות הרבים אבל לא של עץ, ואמרינן התם דשמואל סבירא ליה כרבי יהודה במלאכה שאינה צריכה לגופה, וכן השמים הרב ז"ל בפרק שמונה שרצים (קז, ב) אותן ג' שמועות דצידת נחש ומפיס מורסא וצידת צבי דאוקימנא כר' שמעון. וכן פסק הרמב"ם ז"ל (פ"א, ה"ז) כרבי יהודה במלאכה שאינה צריכה לקמן בסוף פרק כל כתבי הקדש (שבת קנא, ב) שאף הרב אלפסי ז"ל כר"ש הוא פוסק, שהרי הביא משנתינו שבפרק במה מדליקין (שבת כט, ב) דקתני חוץ מן הפתילה מפני שהוא נושה פחם ואוקמה כרבי שמעון, והני מתניתין דמפיס מורסא וצידת נחש כבר כתבן בפרק האורג (שבת קז, א) דאלמא הכי סבירא ליה, ומה שכתב בפרק כירה (שבת מב, א) ההוא דשמואל במלאכה שאינה צריכה לגופה ברי מביר יהודה, בא ללמדנו דלמאי דסבירא לן כר"ש אפילו של עץ נמי שרי.

נין שב האיל א כרב האורה, באיל לפור ווירה מכזיה ומחצה. איכא למידק מאי דוחקייהו לאוקומה הכין, לימא דלא הוה ביה אלא חצי זיה ואפקיה. יש לומר דמן המה משמע דפריש מן המה. ואי נמי יש לומר דאי הכי פשיטא ולא צריכא למימר.

て なに

מעומין, מכאן שלא יקצור ושלא ימחון ושלא ירקד ביו"ם, וברירה איכא בינייהו. מלישה ואילך למעט טחינה והרקדה וכ"ש תלישה וקצירה, תני חוקיה ופליג אך הוא לבדו, הרי אלו אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם (שמות יב, מז), מן ושמרתם את המצות (שם יז), כלומר: ברחים שלהם לר"ג טחינה כדרכה, מנין שאין בוררין ולא טוחנין ולא מרקדין, רבי יוסי בשם ר"ל אך ואסור לבור, אמר רבי יוסי ברבי בון לא הותרה טחינה כדרכה. פירוש: לומר שאין שחיקת הפלפלים מדיח ושולה, והא חני (תוספתא פ"ב הי"ב) של בית ר"ג היו שוחקין פלפלין ברחים שלהן, מותר לטחון ומקשינן והא חניא בורר כדרכו בחיקו ובחמחוי, ומתרץ אמר רבי חנינא ענתנה דר"ג היא דאמר אף בוררין ולא טוחנין ולא מרקדין, והבורר והטוחן והמרקד בשבת נסקל, ביום טוב סופג את הארבעים, ובירושלמי (ביצה פ"א, ה"י) ממעטו מדכתיב הוא לבדו יעשה לכם, מיעוטין הן, דגרסינן התם: תני אין נפש וכראמרינן בשמעתא קמייתא דביצה (ג, א) פירות הנושרין אסורין גזירה שמא יעלה ויתלוש, הכתוב ליער לומר שהוא אסור משום תולש, ומחובר אסור אפילו ביום טוב דבר תורה, ואפילו באוכל הרודה חלת דבש ביום טוב לוקה את הארבעים ואכולה סיפא קאי, דאע"ג דאוכל נפש הוא הא מקישו ומחבץ ומגבן, וחולב בחלב טמאה, ומחבץ ומגבן בשרף ערלה ובכל דבר שאסור באכילה, ומכל מקום ממש ואי אפשר מערב יום טוב, והא דהכא ר"א חני לה. ומיהו אפשר להעמידה לזו אפילו בחולב (לקמן שבת קלו, ב) אפילו במכשירין דבין אפשר בין לא אפשר שרו, וכל שכן בחולב דאוכל נפש (שבת קלד, א) אסור לגבן, הני מילי מדרבנן אבל מדאורייתא שרי, וכל שכן לר' אליעזר דאית ליה (ז, ב) משום דכתיב (שמות יב, טז) אך הוא לבדו יעשה לכם. והא דאמרינן בפרק ר' אליעזר דמילה לעשותו מערב יום טוב, דלא אמרו אפשר ולא אפשר אלא במכשירין, וכדאיתא בביצה (כח, ב) ובמגילה לא קאי אחולב ואמחבץ ומגבן דאוכל נפש נינהו, ואוכל נפש מדאורייתא מישרא שרי ואפילו בשאפשר **שגג בשבת הייב הטאת הזיד ביום טוב לוקה את הארבעים.** הא דקתני ביום טוב לוקה את הארבעים,

ומכל מקום לדברי הכל נתמעטו טחינה והרקדה, שלא התירה התורה ביום טוב אלא מלאכות של יומן כגון שחיטה ואפיה ובישול, אבל אלו תקון הן ודרך בני אדם לתקן מהם לימים רבים, וכדי שלא יתקן ביום טוב מחמת חול, לא התירה התורה אותן ביום טוב אפילו לצורך היום. ולא התירה אלא תיקון אוכל בדבר שהוא ברשותו, אבל לעקור דבר מגדולו לא, ואפילו פירות הנפגמין מיום טוב להברו כגון תאנים ותותים, וכל שכן צידת בעלי חיים שהוא בכלל, והיינו טעמא דאין צדין דמתניתין. וטעם זה כתב בו הרמביין זייל ביום טוב פרק אין צדין (ביצה כד, ב) בספר המלחמות. ועוד יש לומר טעם בענין איסור הצידה כדי שלא ילך בחורשין ויצוד, ונמצא בטל משמחת יום טוב. ובפיק דביצה גרסינן בירושלמי (הל' יב) מהו להעמיד חלב, אם אתה אומר כן, אף הוא מעמיד

מיום טוב לחוק. אבל בתוסי אמרו דאף מחובר באוכל נפש מותר דבר תורה, והכא לא קאי אחלת דבש, אלא אהנך תרתי דהיינו מכבד ומרבץ. והא דאמרינן בפרק קמא דביצה (ג, א) גזירה שמא יעלה ויתלוש, איירי סמוך לחשיכה, ואפשר הכא נמי ברודה סמוך לחשיכה קאמר, ואי נמי ברודה בפירוש לצורך חול, ואליבא דמ"ד התם בפרק אלו עוברין (פסחים מה, א) דרי אליעזר ליה הואיל, אבל למאן דאמר התם דר"א אית ליה הואיל אי אפשר לאוקומה בהכין, אלא אפילו בעושה לצורך חול לא לקי. ולפי דברי התוסי

איכא למימר דאפילו אבבא דרישא קאי, ואכולהו קחני ביום טוב במזיד לוקה את הארבעים, ומיריר בחולב ומחבץ סמוך לחשיכה. ומכל מקום אין דרכם מחוורת, דודאי הכין משמע דמחובר אסור ביום טוב דבר תורה.

מוב דבר תורה.

הולב הייב משום מפרק. ואיכא למידק דהא אמרינן בפרק כלל גדול (לעיל שבת עג, ב. עה, א) דאין דישה ואין עמור אלא בגדולי קרקע. ופירש ר"ת ז"ל בספר הישר בכתובות בפרק אעפ"י (כתובות ס, דתרי גווני מפרק נינהו, מפרק בגדולי קרקע הוי תולדה דדש, ומפרק דלאו גדולי קרקע כגון הכא הוי תולדה דממחק, שממחק הדד ומפרק ממנה החלב. אבל רש"י ז"ל פירש שהוא תולדת דש. ולדיניה

חקשי לן הא דהא אין דישה אלא בגדולי קרקע. גם לפירושו של ר"ת ז"ל קשה מדאמרינן בפרק חבית

(לקמן שבת קמד, ב) הולב אדם לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה, ואם איתא דחולב חייב משום ממחק, אפילו כשחולב נמי לתוך הקדרה ליחייב דהא ממחק הדד, דלענין ממחק מה לי לתוך הקדרה מה לי לתוך הקערה. אבל לפרש"י ז"ל ניחא דכל שהוא מפרק בתוך הקדרה הוי ליה כאוכל הבא לתוך אוכל ואינו כדישה, אלא שאף לדברי רש"י נמי קשיא אידך, דאין דישה אלא בגידולי קרקע.

ויש לומר דר"א לית ליה הכין, ולא קיימא לן כותיה, ולפי זה חולב אינו אסור דבר תורה. ואי קשיא לך דהא אמרינן בכתובות (ס, א) פרק אע"פ, גונח יונק חלב כדרכו ואינו חושש, מאי טעמא מפרק כלאחר יד, ובמקום צער לא גזרינן ביה רבנן, דאלמא חולב ביד הוי ליה מפרק גמור ואסור ד"ת. ויש לומר דלדבריו דר"א קאמר, ולומר דאפילו לר"א דמחייב אי יונק בפיו שרי דמפרק כלאחר יד הוה, ולעולם לא סבירא לן כותיה וכן כתב רב האי גאון ז"ל, אבל ר"ח גאון ז"ל כתב דחולב מפרק גמור הוא וחייב, מההיא דמסי כתובות (שם) ואיתא נמי ביבמות (קיד, א). ולדבריו בהמה נמי גדולי קרקע מיקרי, וריאמרינן בעלמא (עירובין כו, ב) גבי מעשר שני מה הפרט מפורש פרי וגדולי קרקע והתם בקר וצאן

כתיב (דברים יד, כו). **טעמא מאי אמור רבון דלמא אתי לאשוויי גומות.** פירוש: רבון דאמרי אינו אלא משום שבות, אבל לרבי אליעזר דמחייב אי אפשר לומר כן, דהיכי מייתי לידי חטאת וכל שכן לידי מיתה משום גזירת אשוויי גומות, עד שיודע לך שהשוה אותן ממש, אלא טעמא דר"א דחשיב מכבד ומרבץ מתקן ממש

בבונה, ואי נמי מחייב משום מכה בפטיש.

המארדו דסבירא לן כרי שמעון שרי אפילו לכתחילה. פירש רש"י ו"ל וכן בתוס' דלא קאי אלא אמרבץ בלבד, משום דלא הוה פסיק רישיה ולא ימוח, אבל מכבד אסור אפילו לר"ש, ולא פליגי רבנן הכא ואמרי אינו חייב אלא משום שבות אלא במרבץ בלבד, אבל במכבד כולי עלמא מודו, והא דקתני אחד זה ואחד זה אשבת ויום טוב קאי. וכן מפורש בתוספתא (פ"י, ה"י) והכמים אומרים אחד שבת ואחד יום טוב אינן אלא משום שבוח. ומסתייעא הדין סברא מדאמרינן בפרק מפנין (לקמן שבת קכז, א) אמר שמואל מאי אבל לא את האוצר שלא יגמור את האוצר כולו, משום דאתי לאשוויי גומות, אבל אחדולי מתחלינן, ומני ר' שמעון היא דלית ליה מוקצה, אלמא אפילו ר"ש מודה בכבוד הבית דאסור, אבל החיים (ביצה כב, ב) שהיה עושה ר"ג להקל ואין הכמים מודים לו. ועוד דאמרינן בפרק כל הכלים אחד דברים (ביצה כב, ב) שהיה עושה ר"ג להקל ואין הכמים מודים לו. ועוד דאמרינן בפרק כל הכלים אף של תמרה, ומאי תמיהא אי סבירא ליה כר"ש דשרי. אבל הר"ף ז"ל התיר בפרק כל הכלים (שם) לכבד אפילו במכבדות של תמרה משום דאמרינן הכא והאידנא דסבירא לן כר"ש שרי אפילו לכתחילה, ולימד דאפילו אמכבד קאמרינן. וכן פסק רבנו האי גאון ז"ל כאן.

ובעל הלכוח גדולות כך פסק, דאפילו מכבד בדהוצי שרי, והא דאמרינן בריש פרק מפנין (שם) אבל לא את האוצר ומשום אשוויי גומות, לאו משום דאתי לאשוויי גומות מתוך כבוד קאמר, דהתם לאו במכבד אלא בגומר בלבד בלא כבוד איירי, ואף על פי כן אסור משום שמא יראה שם גומות וישוה אותם לדעת קאמר, לפי שלא ראה אותם עד עכשיו ודרך מכבדי אוצר בכך לפי שנעשה כולו גומות ועשוין למלאות מפני האורחין. וההיא דביצה (שם) דהתיר ר"ג לכבד בין המטות ולא הודו לו חכמים, השיב הרי"ף ז"ל בתשובה דהיינו חכמים היינו ר' יהודה, ולא קיימא לן כותיה אלא כר"ש, וההוא דמכבדות של תמרה דפרק כל הכלים (שם) גירסא אחרת יש לגאונים ז"ל בה, והכי גרסי: ואי מחמה לצל בהא לימא ר"א

אף של תמרה, סבירא ליה כר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר. **ורמינהו רבי שמעון אומר אין בין נקוב לשאינו נקוב אלא להכשר זרעים בלבד.** איכא למידק מאי קושיא, אדרבה ברייתא כמתניתין דלענין שבת נקוב כשאינו נקוב, דהא כייל ר"ש בברייתא לכל נקוב כשאינו נקוב חוץ מהכשר זרעים בלבד. ויש מפרשים דרינא דמתניתין לא קשיא ליה, אלא לישנא דמתניתין קא קשיא ליה, דמדקתני במתניתין ר"ש פוטר בזה ובזה משמע להו דר"ש עושה נקוב כשאינו נקוב לכל דבר, דאי לפטור בלבד התולש מעציץ נקוב, הוי ליה למיתני התולש מעציץ נקוב חייב ור"ש פוטר, אלא להכי תנא פוטר בזה ובזה, לאשמועינן דזה כזה לכל דבר, והיינו נמי דאקשי ואזיל למימרא

דר"ש נקוב כשאינו נקוב משוי ליה, ואילו לא קשיא ליה אלא מאי דפטר התולש בשבת מעציץ נקוב, הכי הוי ליה למימר אלמא לר"ש נקוב כתלוש הוא, ומשום הכי קשיא ליה דהא בברייתא קתני מיהא דלענין הכשר זרעים לא הוי נקוב כשאינו נקוב.

ואינו מחוור בעיני כלל. חדא דפוטר בזה ובזה לא משמע שיהיה כלל גדול כל כך שלא יהא חלוק נקוב משאינו נקוב בשום מקום, דהא לא מפיק ברייתא מיניה אלא הכשר זרעים שיהא ראוי עליו להקשות. ועוד דאי כדקאמרת דלישנא דמתניתין כללא רבה לכל מילי, מאי קא מתרץ לכל מילי ר"ש כתליש משוי לה, ושאני לענין טומאה דהתורה ריבתה טהרה אצל זרעים, דהא ודאי טעמא ברירא קאמר לענין מעוי אמאי חלק ר"ש בין הכשר זרעים לשאר דברים, אלא לענין קושיתנו לא אנח לן כלום, דאכתי חקשי לן כללא דמתניתין, כיון שאי אפשר למהוי נקוב כשאינו נקוב לענין הכשר זרעים מיהא, אם כן היכי קתני במתניתין, כיון שאי אפשר למהוי נקוב כשאינו נקוב לענין הכשר זרעים מיהא, אם רמקשה מברייתא לא הוי ידע טעמא דברייתא גופא, מאי שנא הכשר זרעים משאר מילי, אמאי בזה כנקוב ובעלמא כשאינו נקוב.

וכן אין לפרש דהכי קשיא ליה דברייתא קחני אין בין נקוב לשאינו נקוב, וסבירא ליה דלחומרא קאמר דלכל מילי שאינו נקוב כנקוב, דאם כן הוי ליה למיחני אין בין שאינו נקוב לנקוב. ועוד דבהדיא חניא במסי כלאים (פ"ז, מ"ח) עצייץ נקוב מקדש ושאינו נקוב אינו מקדש, ר"ש אומר זה וזה (אסורין) [אוסרין] ולא מקדשין, אלמא ר"ש לקולא אזיל בנקוב, וכל שכן דלא אזיל בשאינו נקוב להומרא.

והפירוש המחוור מה שפירש בחוס' דדינא דמתניתין קא קשיא ליה, היכי פטר ר"ש בחולש מן הנקוב דהא לגבי הכשר משוי ליה לנקוב כמחובר, וברייתא גופא לא הויא קשיא דקא סלקא דעתך דאין בין נקוב לשאינו נקוב דקתני, היינו לכל מילי דתלוי בארץ כגון כלאים ומעשרות ושביעית ופאה, משום דכתיב בהו ארצך או אדמתך או שדה וכרם, ומשום דסבירא ליה לר"ש דאפילו נקוב לאו שדה וכרם מקרי ולאו אדמתך מקרי, אבל לכל שאר מילי דלא תלוי בארץ אלא בתלוש ומחובר כהכשר זרעים יש הפרש בין נקוב לשאינו נקוב, והא דקתני אלא להכשר זרעים בלבד, לאו הכשר זרעים ממש קאמר הכין משום דלא הוי ידע לפרושי מאי שנא הכשר זרעים משאר מילי, ופריק לא כדקס"ד, אלא הכשר הכין משום דלא הוי ידע לפרושי מאי שנא הכשר זרעים משאר מילי, ופריק לא כדקס"ד, אלא הכשר

זרעים דוקא קאמר כפשטא דברייתא וטעמא כדמשני וכוי. **ועדיין כלי הוא לקבל רמונים.** פירוש: אם יחדו לרמונים, אבל סתם כלי חרס שיעורו כמוציא זיתים

וכדתון במסי כלים (פ"ג, מ"א) וכמו שכחב רש"י ז"ל. **ובמוקף צמיד פתיל עד שיפחת רובו.** ואם מוקף צמיד פתיל בפיו מציל על מה שבתוכו אע"פ שלא הקיף צמיד פתיל בנקבו כיון שלא נפחת רובו דכלי פתוח כתיב כך פרש"י ז"ל, ואע"ג דלענין צמיד פתיל בעינן סתימה מעליא וכדמוכח התם במשנת מסכת כלים, הני מילי דרך פיו ואפילו נקב כל שהוא, ומן הצדדין כשנפחת בכדי שיעורו, ברברבי רובו ובזומרי במוציא רמון, אבל בפחות מכן לא בעינן סתימה

בכל ר"ת ז"ל הקשה היאך אפשר שיהיה נקוב במוציא זית או במוציא רמון ויהא מציל באהל המה, והא ראוי בנגיעה ממקום הנקב. ולפיכך פירש הוא ז"ל דלעולם בשסחם הנקב היטב, אלא דעד רובו א"ג עד מוציא רמון קרוי כלי, ומציל בצמיד פתיל, אבל יותר מכן אינו כלי, ואפילו הקיפו צמיד פתיל אינו מציל, דהוי ליה כאוכלין שגבלן בטיט דאמרינן בזבחים (ג, ב) דאינו מציל באהל המת, ואם תאמר א"כ מאי קא מבעיא ליה החם לרבא במסכת ב"ק (קה, א) גבי חבית שנקבה וסתמה שמרים אגף חציה והניח חציה מהו, דאלמא לא בעי סתימה גמורה. יש לומר דהכי קאמר סתם חציה והניח חציה סתום מן השמרים מהו שיצטרפו אותן הסתימות, אבל הניח חציה בלא סתימה כלל פשיטא דאינה מצלת.

אבין דר

לא קשיא הא ברברבי הא בזומרי. פירש רש"י ו"ל: ברברבי ברובו, בזומרי כמוציא רמון. וכן משמע לא קשיא הא ברברבי הא בזומרי. פירש רש"י ו"ל: ברברבי ברובו, בזומרי כמוציא רמון. וכן משמע לכאורה מדאמר רבא נקב כמוציא רמון מהור מכלום, ואם הוקף בצמיד פתיל עד שיפחת רובו, דאלמא רובו יותר ממוציא רמון. והקשו עליו בחוסי מדחנן במסכת כלים (כלים ב"ק פ"ז, ה"ו) חבית שנקבה וסתמה שמרים הצילה, והרי חבית כלי גדול הוא ואם הולכים בו אחר רובו היאך אפשר לשמרים לסתום רובו, וההיא גבי צמיד פתיל תנינן לה במסכת כלים פרק אלו כלים מצילין בצמיד פתיל (פ"י, מ"א), ובתוספתא (פ"י, מ"א) קתני עלה ר' יהודה אומר אין צמיד פתיל מבפנים, כיצד חבית שנקבה וסתמוה שמרים אינה מצלת וחכמים אומרים מצלת. על כן פירשו בתוסי ברברבי כמוציא רמון בזומרי ברוב, וההיא בשנקבה כמוציא רמון, ואפשר לשמרים לסתום כמוציא רמון.

ולפי דבריהם נראה לפרש דהא דאמר רבא ובצמיד פתיל עד שיפחת רובו לאו אמוציא רמון דסליק מיניה קאי, אלא מלחא באנפי נפשה קאמר, כלומר: ויש מדה אחרת בכלי חרס שאינה לטהרת עצמו אלא לטהרת כלים שבתוכו, שאע"פ שניקב מציל בצמיד פתיל עד שיפחת רובו, ולעולם בזוטרי ובפחות ממוציא רמון, ומשום דשיעור רובו הוי דינא, ומוציא רמון חומרא להחמיר עליו אפילו במעוטו, לפום כן נקט רבא רובו משום דאיהו דינא. ומיהו לעיקר קושית התוסי שהקשו ממתניתין דחבית שנקבה, כתב הרמב"ן ז"ל דאינה קושיא, דחבית כלי העשוי למשקין הוא, וכל העשוי למשקין שיעורו בכונס משקה בצמיד פתיל, וכדתנן במסי כלים (פ"ט, מ"ח) נקב העשוי לאוכלין שיעורו בזיתים, העשוי למשקים שיעורו במשקין, העשוי לכך ולכך מטילין אותו לחומרא בצמיד פתיל בכונס משקה.

פליגי בה תרי אמוראי במערבא חד אמר כמוציא רמון וכרו. פירש רש"י ו"ל: דבהכשר זרעים פליגי. והקשו עליו בחוסי דהא בהדיא חנן במסכת עוקצין (פ"ב, מ"י) גבי הכשר כמה הוא שיעורו של נקב כדי שיהא בו שורש קטן. והם פירשו לענין צמיד פתיל ובסתם כלי. והרמב"ן ז"ל הקשה דסתם כלי חרס עיהא בו שורש קטן. והם פירשו לענין צמיד פתיל ובסתם כלי. והרמב"ן ז"ל הקשה דסתם כלי חרס לאוכלין הוא, ושיעורו בזיתים או יותר ושורש קטן פחות מכן הוא. ופירש הוא ז"ל דלהכשר זרעים הוא, כדברי רש"י ז"ל, ולר"ש קאמרי דאיהו מיקל בנקב ואפילו הכי בהכשר בעי טפי. [ולדבריו] אני תמיה היאך נחלקו סתם אמוראי אליבא דר"ש דלית הלכתא כותיה. ולדברי כולם אני תמיה אם להכשר זרעים או לצמיד פתיל הוא, למה הכניסו דברי רבי זירא באמצע, דלמעלה אחר דברי רבא ורב אסי היה

לו לאמרה. וצריך עיון. מחניי: **שתי גוווטראות ברשות הרבים זו כנגד זו המושיט והזורק מזו לזו פטור.** כלומר: שלא היחה הושטה כזו במשכן.

שתיהן בדיושא אחת הזורק פטור והמושים חייב שכך היתה עבודת הלוים. קשיא לי והא הושטת קרשים על גבי עגלות, כשתי דיוטות ברשות הרבים זו כנגד זו היתה, שהרי העגלות לאורך רשות הרבים היו, ורחבן לרוחב הרשות וארכן של קרשים הנתונין על רוחב העגלות לרוחב הרשות היה, כדאמרינן בגמרא שמהן למדנו רוחב רשות הרבים שהוא שש עשרה אמה, ואם כן על כרחנו לרוחב רשות הרבים היו מושיטין הקרשים, וכיון שכן אדרבה מושיט מזו לזו כשהן זו כנגד זו ברשות הרבים לימייב (כרשות הרבים) שכן היתה עבודת הלוים, ובששתיהן בדיוטא אחת כלומר: לאורך רשות הרבים ליפטר שלא היתה עבודת הלוים כן.

עד שראיתי לרבנו האי גאון ז"ל ענין יראה שאין ההקפדה כשהגווזטראות לרוחב הרשות או לארכו, אלא בששתי הגווזטראות עשויות לעשות דיוטא אחת כעגלות ששתיהן נעשות דיוטא אחת, או שתי דיוטות שלא כעגלות של מדבר, ומפני שאין דרך לקרות רה"ר כשמושיט מזו לזו בשני צדי רה"ר פטור, אבל כשהן לאורך הרשות שדרך לעשותן לדיוטא אחת חייב. וזה לשונו: שתי גווזטראות זו כנגד זו ברה"ר, גווזטרא רה"י היא, וכששתים זו כנגד זו ברה"ר ומופלגות זו מזו ואינן דומות לדיוטא אחת, אחת, גווזטראות שתיהן העומדות ברה"ר מוכנות להיות דיוטא אחת ורשות אחד, ובאיזה צד שמרכיבין הגווזטראות שתיהן העומדות הרבים כדי להיות שתיהן דיוטא אחת ורשות אחד, אם עשאן כן מבעוד

ירם הרי הן כרשות אחת ומותר לטלטל מזו לזו על גבי אותו הנסר שהוא מתוח מזו לזו על גבי רשות הרבים, כדתון התם (עירובין עח, ב) לענין חריץ שבין שתי חצרות, עמוק עשרה ורחב ארבעה מערבין עונים ואין מערבין אחת, ותון עלה נתן עליה נסר שהוא רחב ארבעה טפחים, וכן שני גזוזטראות זו כנגד זו, מערבין אחת ואין מערבין שנים, פחות מכאן מערבין שנים ואין מערבין אחד, והכי קאמר בבי בוזוטראות כחריץ, אם נתן על שני הגזוזטראות נסר שהוא רחב ארבעה, וגזוזטראות גבהן עשרה הרי הן כרשות אחד, ואם הנסרים מוצבין ביניהן מבעוד יום אלא שקדש היום ולא חוברו, אסור להושיט מזו לזו ובין זולתו, ואם הושיט חייב, כי כך היו העגלות שנמסרו במדבר ללוים. שתי עגלות זו אחר זו ברשות הרבים, והיו מותחן קרשים ומציבין קרש על שתי עגלות ראשו זה על זו וראשו זה על זו כנסר שפירשנו ענינו למעלה, וזהו היו שתיהן בדיוטא אחת המושיט מזו לזו חייב, כי כן היה דרכן של לוים בחול שהיו מושיטין את הקרשים מזו לזו זו היא מלאכחן, ולפיכך העושה כן בשבת חייב, אבל לא היו בחול שהיו מלא לוהוג בזיון בקרשים, ולפיכך הזורק מזו לזו פטור אבל אסור. והזהרו בפירוש זו כי

בטורח גדול נגלה לנו. ע"כ. גמרא: הוצאה גופה היכא כתיבא. לא הוי ליה למימר אלא הוצאה גופה במשכן היכי הואי, כדבעי בפרק כלל גדול (לעיל שבת עד, ב) קשירה במשכן היכי הואי, אלא משום דהוצאה מלאכה גרועה בעיא היכא כתיבא, דאי לא, לא מהייבי עלה אע"ג דהואי במשכן וכדכתבינן בריש מכלחין. ומשום הכי איכא דגריס הכא וממאי דבשבת קאי וכוי גמרי העברה העברה וכוי, דאי לא לא מהייבינן עלה אע"ג דהוח במשכן. אלא מיהו רבינו האי גאון ז"ל כתב דלא גרסינן ליה וטעותא הוא, דמעיקרא לא איסתפקא להו מלא מנא ליה דהויא מלאכה, ומהדרינן משום דכתיב (שמות לו, ו) אל יעשו עוד מלאכה ויכלא העם מהביא, דאלמא הבאה דהיינו הוצאה קרויה מלאכה. וכן כתבה הרמב"ם ז"ל בזה הלשון בספרו (פי"ב,

ה"ח). והוא הנכון.

הכי גרסינן: הך דהואי במשכן חשיבא הך דלא הואי במשכן לא חשיבה, הך דכתיבא קרי לה אב הר דלא כתיבא קרי לה מב הר דלא כתיבא קרי לה מבי גרסינן: הך דהואי במשכן חשיבא הך דלא הואי במשכן לא חשיבה, הך דכתיבא קרי לה אב הך דלא כתיבא קרי לה תולדה. ופירושו, הואי במשכן קאמר משום שאר מלאכות, וכתיבא קאמר משום הוצאה, דהננסה נמי הואי במשכן שהיו הליים מכניסין הנדבה ממחנה לויה ללשכות, אלא הך דכתיבא בהדיא ומפרש בה קרא קרי ליה אב. ובשאר מלאכות נמי אף על גב דאיכא מינייהו במשכן ואעפ"כ קרי להו תולדות כשובט ומדקדק (לקמן שבת צו, ב), היינו משום דבכלל האחרות הן לגמרי ואינו ברין שיהיו מחולקין מהן לגמרי לענין חטאת.

ואיכא למידק אמאי לא קאמר דנפקא מינה ומי אפילו לר"א דאי עבד אב ואב רידיה בהעלם אחד, כגון דש ודש אינו חייב אלא אחד, ואילו עביד אב וחולדה כגון דש ומפרק מחייב חרחי. ולאו מלחא דאם כן ליקרינהו לכולהו אבות או מלאכות. ואכתי איכא למידק דדלמא להכי קרי ליה תולדות דאי מתרו ליה משום אב דידיה מחייב, וכדאמרינן (לקמן שבת קלח, א) משום מאי מתרינן ביה משום בורר, ואילו הוו כולהו אבות ומתרה ביה משום אב אחר כגון שמתרה למפרק משום דש לא מחייב. ויש לומר דלרי אליעזר כיון שהן מוחלקות לחטאות מן האבות להתחייב בהן במקום אב, אינו בדין שיתחייב על תולדה

כי מתרה ביה משום אב דידיה.

17 ארבע אמות ברשות הרבים מנא ליה דמחייב. פירוש: דקא סלקא דעתך (דוריקה ברשות הרבים מנא ליה דמחייב. פירוש: דקא סלקא דעתך (דוריקה ברשות הרבים מנא ליה דמחייב. פירוש: דקא סלקא דעתך (דוריקה ברשות הרבים מנא ליה דוריאה דהיא היא נמי מרשות לרשות, אבל זריקה ברשות הרבים [מנא ליה דמחייב, ואסיקנא דהא] נמי גמרא גמרינן לה, כלומר: דהויין תולדות דהוצאה ברשות הרבים [מנא ליה דמחייב, ואסיקנא דהא] נמי גמרא גמרינן לה, כלומר: דהויין תולדות דהוצאה מון, ואם כן לדידן מנא לן דמחייב על זריקת ועל העברת ארבע אמות ברשות הרבים ולקמן נמי (צו, קרינן ליה לזריקת ארבע אמות תולדה דהוצאה, דאתיא למפשט דרי יהודה מחייב אתולדה במקום אב מדתניא מרשות הרבים לרשות הודים אב מדתניא מרשות הרבים לרשות הודים ארבע אמות ברשות הרבים אולדה במקום מולדה דהוצאה היא. ובספר המאור כתוב לפי שארבע אמות בכל מקום קונות לו וכרשותו דמיין, מולדה דהוצאה היא. ובספר המאור כתוב לפי שארבע אמות ברל מקום קונות לו וכרשותו דמיין, מולדה דהוצאה היא. ובספר המאור כתוב לפי שארבע אמות ברל מקום קונות לו וכרשותו דמיין,

איר יאשיה שכן אורגי יריעות, אם כן ארבעים הוי דמאן דיליף לה מהכא לאו תולהה היא. ובירושלמי (ה"א) גרסינן ר' יודה עביד ארבע אמות בר"ה מלאכה בפני עצמה, על דעתיה דרבי יודה ארבעים מלאכות גרסינן ר' יודה עביד ארבע אמות בר"ה מלאכה בפני עצמה, על דעתיה דרבי יודה ארבעים מלאכות נינהו ונתוינהו, לא אתיא במתניתין אלא מילין דכל עמא מודו בהון, ר' זעירא משום רבי יוחנן מתופרי יריעות למד ר' יודה, שהרי תופרי יריעות מזרקין מחטיהן אלו לאלו, וזה כדברי שכל מי שלמד אותה ממשכן אינו עושה אותה תולדה אלא אב, וארבעים הן. ואי אפשר לתרץ לרבי יאשיה ולרב חסדא כמו מתירצו בירושלמי דאנן ארבעים חסר חד תנן, ואם כן זורק ומעביר ארבע אמות ברשות הרבים לא מתייב, דאי מחייבת להו אף אתה אומר דארבעים הן, ואי אמרת דאינן אלא ארבעים חסר אחת על כרחין מעביר וזורק ארבע אמות ברשות הרבים פטור, דמנא ליה דמחייב, וצריך לי עיון. אלא משום דלא קמה, לא דייקינן בה כולי האי.

הא דאמרינן: **והא במקום פטור קא אזלא.** מסתברא דלאו דוקא במקום פטור, אלא כרמלית קאמר דמקום אורגי יריעות רשות הרבים מקורה היה והיינו כרמלית, ועוד דיריעה עצמה רחבה די באמה והויא כרמלית, ואדרי יאשיה ורב חסדא נמי הוי ליה לאקשויי הכי והא כרמלית היא, כדאמרן דמקורה הוא, אלא דעדיפא מינה אקשי ליה. כך נראה לי.

אימא אינו חייב אלא על אחת מהן. כבר כתבתיה בריש פרק קמא דמכלתין (r, ב) בסייעתא דשמיא.

71 21

בעי רבה למטה מעשרה פליגי וכרי אבל למעלה מעשרה דברי הכל פטור. פירש רש"י ו"ל: ואי בהכי פליגי, הא דקתני שני גוווטראות בדיוטא אחת הזורק פטור כולי עלמא היא, כלומר: דאיכא לאוקומה בלמעלה מעשרה וכולי עלמא. ואם תאמר אם כן מאי כיצד, פירשו בחוסי דהאי כיצד לאו אפלוגתא דר' עקיבא ורבנן קא מהדר, אלא מלתא באפה נפשה היא, ואגזווטראות קאי, כלומר: כיצד דין שני גוווטראות, ודכותיה ביבמות פרק ר"ג (יבמות נ, א עיי"ש) וחכמים אומרים יש גט אחר גט ויש הליצה אחר הליצה כיצד כוי, ולא קאי ארישא, אלא כיצד דין יבם ויבמה קתני כדאיתא התם. ומיהו יש ספרים דלא גרסי הכא כיצד, ויש לפרש דאי מוקמינן פלוגתייהו בלמטה מעשרה אבל בלמעלה דברי הכל פטור לא גרסינן כיצד. ואי מוקמה פלוגתייהו אפילו בלמעלה מעשרה גרסינן כיצד, וסיפא רבנן הוא ולא רבי עקיבא.

ובירושלמי (שם) נמי איתא הכין: שמואל אמר לא שנו אלא למטה מעשרה הא למעלה אסור. פירוש: אסור בלבד אבל פטור מהטאת, ור' אלעזר אמר אפילו למעלה מעשרה, דא"ר אילא בשם ר"א מעגלות למד רבי עקיבא ועגלות לא למעלה מעשרה אינון, שתי גוווטראות אית דתני כיצד ואית דלא תני כיצד, על דעתיה דר"א אית כאן כיצד על דעתיה דשמואל לית כאן כיצד, וזה מבואר כמו שאמרנו.

המוציא משוי למעלה מעשרה טפחים חייב. פירוש: לאו למימרא שהמעביר מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים ולא הניחו ברשות הרבים שיהא חייב, אלא הכי קאמר: במאי אילימא במעביר דוקא אבל לא בזורק ומשום דקלוטה לאו כמי שהונחה דמי, אלא דמעביר הוא דחייב ומשום דסבירא ליה לרבי עקיבא דמהלך כעומד דמי, אם כן אפילו למעלה מעשרה נמי וכר"א. ובחוס במסכת עירובין (לג, א) מצאתי דמעביר מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים חייב, ודייקי לה מהא. ואין זה מחור לי כלל נשם הארכםי רפלה הכל מעברנו (שם) גרי וחור האילו בח"ד.

מחוור לי כלל. ושם הארכתי בפרק בכל מערבין (שם) גבי נחנו באילן בס"ד.

ופליגא דרב הלקיה בר טובי. פירש רבנו האי גאון ז"ל: דרב הלקיה פליגא אתרוייהו, דאדרי אלעזר
פליגי דקאמר מחייב למעלה מעשרה, ורב הלקיה קאמר דלמעלה מעשרה כולי עלמא לא פליגי דפטור,
ועוד דאע"ג דבין לר"א בין לרב המנונא רבנן פטרי בלמעלה מעשרה כרי הלקיה, מכל מקום לא שמעינן
להו דקא מפלגי לרבנן בין תוך שלשה ובין למעלה משלשה, ומשמע נמי מברייתא דרב המנונא דאפילו
הור שלשה קא פטרי רבנן, מדקתני ועבר ברשות הרבים עצמה, וכדרבא דאמר לקמן (שבת ק, א) גבי
הורלית הבור והסלע, תוך שלשה לרבנן צריך הנחה על גבי משהו, ואילו לרב הלקיה תוך שלשה דברי

הכל חייב. רכגון דאמר עד דנפקא לרשות הרבים תנוח. פירוש: לא שאמר סתם בלשון הזה עם יציאתה תנוח, דאם כן תנוח ותעמוד משמע, והרי לא נחה אעפ"י שלענין שבת הויא כמונחת. אלא הכי קאמר רוצה אני שתהא כמונחת לענין שבת עם יציאתה, שלא אתחייב בהוצאה אלא בהנחת יציאתה לרשות הרבים,

ומשום הכי מחייב לר' יהודה כיון דסבירא ליה דקלוטה כמי שהונחה. הרמב"ן ז"ל.

הא דאמרינן: ממאי דלמא לעילם דעבד חדא חדא. תמיהא לי מאי קאמר, דהא כיון דאוקי פלוגתייהו

דרבנן סברי תולדות נינהו ור' יהודה סבר אבות נינהו, אם כן אפילו עבדינהו תרוייהו בהדי הדדי מחייב

ר' יהודה אתרוייהו משום דאבות נינהו. ויש לומר דכלפי מאי דקאמר ליה רב יוסף דקא עבדינהו

אב ותולדתו, קא מהדר ליה איהו דלאו בדעבדינהו תרוייהו פליגי אלא אפילו בדעבדינהו חדא חדא, ואי

אבות נינהו או תולדות נינהו פליגי. כך נראה לי. אתמר נמי רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו לא חייב רבי יהודה אלא אחת. כלומר: דלא מחייב ר' יהודה אתולדה במקום אב, אבל רב יהודה משמיה דשמואל סבירא ליה דמחייב תרתי ומשום תולדה במקום אב. ואי נמי איכא למימר דשמואל סבירא ליה זורק ד' אמות ברשות הרבים אב חשיב ליה ומשום אב מחייב ליה, וכן כתב רבינו האי גאון ז"ל. והכי נמי איתא בירושלמי (ה"א) דמפרשי התם מעמיה דר' יהודה משום דזורק הוה ליה אב, והוא הירושלמי שכתבתי לעיל (שבת צו, ב) דגרסינן התם

ר' יודה עבד ארבע אמות ברשות הרבים מלאכה בפני עצמו, על דעתיה דר' יודה ארבעים מלאכות נינהו, ר' זעירא בשם רבי יוחנן מתופרי יריעות למד ר' יודה שהיו זורקין את המחטין אלו לאלו. ותמיהא לי למה לא העמידוה כן בגמרין והוצרך לדחוק דרבנן פטרי לגמרי, ואם תאמר כדי שלא נעשה רבי יהודה הולק על מנין ארבעים חסר אחת, הא ליתא, דעל כרחין ר' יהודה פליג ולדידיה טפי הוו דהא איכא שובט ומדקדק דעביד להו אבות כדאיתא בסמוך. ויש לומר משום דפשטא דמלתא הכין מכרעא להו שובט ומדקדק דעביד להו אבות כדאיתא בסמוך. ויש לומר משום דפשטא דמלתא הכין מכרעא להו שובט ומדקדק דעביד להו אבות כדאיתא בסמוך. ויש לומר משום דפשטא דמלתא הכין מכרעא להו שובט ומדקדק דעביד להו אבות בהאית בסמוך. ויש לומר משום דפשטא דמלתא הכין מכרעא להו שובט ומדקדק דעביד להו אבות במים בלמרי בפני עצמו, על במרי הורקי אלא הנין למחי דהא קא מפיק, הא לאו הכי לישנא ודאי מפי משמע דפטרי לגמרי.

ראיכא למידק אשמעתין, דהכא משמע לכולי עלמא דרי יהודה אית ליה קלוטה, ואילו בעירובין פרק המוצא תפילין (עירובין צז, ב) תנן היה קורא בראש הגג ונתגלגל הספר מידו, עד שלא הגיע לעשרה טפחים גוללו אצלו, משהגיע לעשרה טפחים הופכו על הכתב, רבי יהודה אומר אפיי אינו מסולק מן הארץ אלא מלא חוט גוללו אצלו, דאלמא אפיי תוך ג' לרבי יהודה בעינן הנחה ע"ג משהו. וי"ל דלית ליה לרי יהודה אלא כשרוצה שתנוח שם וא"נ היכא דאמר כ"מ שתרצה תנוח, אבל התם דאינו רוצה שינוח שם הספר דאינו רוצה שיתגלגל הספר מידו, בהא לית ליה קלוטה ובעינן הנחה על גבי משהו.

והרמב"ן ז"ל תירץ דרי יהודה לית ליה קלוטה אלא היכא דראוי לנוח שם כגון זורק שנקלטה כולה באויר רשות הרבים, אבל במעביר אי נמי בתלוי ועומד שאין סופו לנוח שם, שדבר אחר גורם לו שלא

ינוח כגון ההיא דעירובין דחלוי ועומד ואינו בעצמו קלוט באויר, ליח ליה קלוטה.

על גבי משהו ואפילו בזורק כמאן סבירא קמא, רבא דאמר לקמן (שבת ק, א) דלעולם בעינן הנחה
על גבי משהו ואפילו בזורק כמאן סבירא ליה. ועוד היכי אמרינן התם בפרק המוצא תפלין גבי
ההיא דהיה קורא בספר לימא רבא כתנאי אמרה לשמעתיה, דהא רבא לאו כחד מנייהו וכדאמרן.
יש לומר דסבר רבא דמדרי יהודה נשמע לרבנן, דכי היכי דרי יהודה דאית ליה קלוטה ברוצה
שחנוח, כי נקלטה במקום שאינו רוצה שחנוח בעי הנחה על גבי משהו ואפילו חוך שלשה, לרבנן נמי
דלית להו קלוטה בשום מקום הכי נמי בעו הנחה על גבי משהו ואפילו חוך שלשה, ו[ד]אמרינן התם
לימא רבא כתנאי אמרה לשמעתיה, לאו כולה שמעתיה קאמר, אלא דסבר כרי יהודה בהא דבעי הנחה

על גבי משהו כל היכא דלית ליה קלוטה. כן תירצו בחוסי.

הא דאמרינו: לאו היינו דאמר ליה רבינא לרבא ואמר ליה באומר כל מקום שתרצה תנוח. פירשו
רב האי גאון ז"ל ורש"י ז"ל דאפילו אקמייתא קאי, כלומר: אפילו נתכוון לזרוק שמונה וזרק ארבעה
דפשיטא לך דאינו הייב שהרי לא נעשית מחשבתו, דהא אמר ליה רבא לרבינא דרוקא באומר כל מקום
שחרצה תנוח, הא לאו הכי פטור משום דלא בעי לה הכא ולא נעשית מחשבתו, וגרסי הכי אמאי הרי
מחרצה תנוח, הא לאו הכי פטור משום דלא בעי לה הכא ולא נעשית מחשבתו, וגרסי הכי אמאי הרי
נחב שם משמעון: ולא גרסי אמר מר, וקושיא היא דקא מקשה אמאי דפטר אפילו בנתכוון לזרוק שמננה
וזרק ארבעה, כלומר: מאי שנא מכוחב שם משמעון, ופרקינן החם כל כמה דלא כתב שם לא מכחב
וזרק ארבעה, כלומר: מאי שנא מכוחב שם משמעון, ופרקינן החם כל כמה דלא כתב שם לא מכחב
ליה שמעון, אבל הכא כל כמה דלא זריק ארבע לא מודריק חמניא, בתמיהא, כלומר: מי דמי זורק
לינוחב כוחב כל כמה דלא כחב שם שי"ן מ"ם כל חדא באפי נפשא לא מיכחיב ליה שמעון, והלכך הרי
אחעבידא מלאכה גמורה מדעתו, אבל זורק מי לא יכיל למיזרק חמניא בבת אחת כי לא נח בינייהו כלל,
אחעבידא מלאכה גמורה מדעתו נח ולא אתעבידא מחשבתו.

וכתב רב האי גאון ז"ל ומיפרשא בסוף פרק כיצד הרגל מועדת (בבא קמא כו, ב) נתכון לזרוק שמונה וזרק ארבע אי אמר כל שתרצה תנוח אין ואי לא לא. ותימא בעיני קצת שזו מחודשת כאן בתלמוד, דלאחר שאמר פשיטא לי מבעיא ליה וחולק התלמוד אפילו באותה שהיתה פשיטא לשואל.

ויש מי שגורס אמר מר הרי כתב שם משמעון. ולפי גירסא זו נתכוון לזרוק שמנה וזרק ארבע הייב כדאפשיט ליה מעיקרא. והא דאמרינן: לאו היינו דאמר ליה רבא לרבה. אנתכוון לזרוק די וזרק חי בלחוד קאי ובההיא הוא דפטרינן, אלא דהשתא הוא דקא מהדר ומדקדק אנתכון לזרוק שמונה וזרק ארבעה דפשיטא ליה ומדמינן לה לכתב שם משמעון, ומתמה ואזיל מי דמי התם כל כמה דלא כתב שם

לא מכחב שמעון, אבל זורק אפשר שחנוח בסוף שמונה אע"ג דלא נח בסוף ארבע, [ופרקינן ה"ג כמה דלא זריק ארבע (אבל זורק אפשר שחנוח בסוף שמונה בחמניא אלא אם כן עברו בחוך ארבע. דלא זריק ארבע הא דקא פשיט נחכוין לזרוק שמונה וזרק ארבע הייב הכא סלקא. זכן כחב הרמב"ם ז"ל (פי"ג, הכ"א). זלפי דבריז הא דאמרינן לעיל (בעמוד א) מידלי חד ומחחי חד גזירה דלמא נפלה ואחי לאחויי, דמשמע דוקא גזירה דלמא אחי לאחויי הא לדלמא נפלה בלחוד לא, החם היינו טעמא דנחכוון להיחר ועלה בידו איסור כנחכוון לזרוק שחים וזרק ארבע, אבל אם זרק מרשוח הרבים לרשוח הרבים להיות הרבים להיות היהיד היא ואפילו זריקה מלאכה אחת הן, דזריקה חללה ברשוח היחיד היא ואפילו זריקת ארבע אמוח ברשוח הרבים, כדאיתא לעיל (שבח צו, ב). וההיא דפרק כיצד הרגל (שם) דמייחי מינה ראיה רבנו האי גאון ז"ל, גם שם הפכו הגירסא וגרסי ותכוון לזרוק ארבע וזרק שמנה.

דף צה

הא קא משמע לן רשויות מצטרפות ולא אמרינן קלוטה כמי שהונחה. פירש רש"י ז"ל: רשויות מצטרפין, ולא כרבי יוסי דאמר בפרק המוציא (לעיל שבת פ, א) אם בהעלם אחד לרשות אחד חייב לשתי רשויות פטור. ואינו מחוור בעיני, דאם כן מלתא דפשיטא ליה לרבי יוסי לפטורא מתמהינן אנן ואמרינן פשיטא לחיובא, ועוד דשקלי וטרי בה אביי ורבא ורב אשי. ומסתברא דלא שייכי אהדדי, דהתם במוציא חצי זית וחזר ומוציא חצי זית, הלכך דינא הוא דלא יצטרפו אלא כשתי הוצאות הן לגמרי, אבל

הכא דבוריקה אחת דינא הוא שיצטרפו. כך נראה לי.

הא נמי דאמרינן: וקמייל דקלוטה לאו כמי שהונחה. פירשה רש"י ז"ל אפחות מארבע אמות, דמדפטור מארבע ואע"ג דעברה דרך רשות היחיד שמע מינה דקלוטה לאו כמי שהונחה. וגם זה אינו מחוור בעיני, דמנא לן דפטור משום דקלוטה לאו כמו שהונחה, דהא אי אפשר לומר קלוטה, דלמא אית ליה מלא באומר כל מקום שתרצה תנוח הא לאו הכי לא, וכיון שכן מנא לן דלית ליה קלוטה, דלמא אית ליה ושאני הכא דאפילו נחה ברשות היחיד ממש לא מחייב דהא לא אתעבידא מחשבתו, וכדאמרינן לעיל (שבת צו, א) כגון דמידלי חד ומחתי חד דוימנין דנפלה ואתי לאתיי, דאלמא דוקא משום גזירה דלמא נפלה לא, דאפילו נפלה לא מחייב כיון דלא נתכון שתנוח באותו ואם תאמר דהתם שאני דנתכוון לעשות היחר ועלה בידו איסור, מכל מקום לא עדיף מנתכוין לירוק שמנה וורק ארבע דפטור לדבריו ז"ל בעצמו אעפ"י שנתכוין לאיסור ועלה בידו איסור, וכיון שכן מנא לן דהכא בדאמר כל מקום שתרצה תנוח דנשמע מינה קלוטה לאי כמי שהונחה. ואם תאמר שם כן פשיטא למאי איצטריך ליה למיתני פחות מארבעה פטור. יש לומר דלמא משום רישא נקט לה.

ורב האי גאון ז"ל פירשה ארישא, כלומר: ומדמחייב ליה בשזרק ארבע אמות שמע מינה נמי קלוטה לאו כמי שהונחה, ולא אמרינן כיון שקלטתו באמצע ארבע אמות כמי שנח ברשות היחיד דמי ונמצאו ארבע אמות ברשות הרבים מקוטעות ולא רצופות, עד כאן. פירוש לפירושו: דלמאן דאמר קלוטה נמי שהונחה אפילו זרק ארבע אמות פטור, דמשום זורק ארבע אמות ברשות הרבים לא מחייב, דהרי זו כמי שהונחה ברשות היחיד כיון דרשות מוחלק הוא, ומשום מוציא ומכניס ליכא לחיוביה, דהא לא

אתעבידא מחשבתו. גירסת הגאונים ז"ל: **כי קאמר רב בדרא תתאה.** פירוש: בשורה התחתונה שיש ריוח בין קרש לקרש, אבל לאחר שנתן השורות העליונות אי אפשר לצמצם הקרשים זה על זה ונוטים אילך ואילך ומכסין

את הריוח. ורש"י ז"ל גריס בדראחה כמו שכחב בפירושיו. אמר רב כהוא באטבי. מלשון כמלא אטבא. ופירש רבינו האי גאון ז"ל: כי קאמר רב דוקא בזמן דלית להו אלא אטבי בלחוד, וקודם נתינת הקרשים, ואקשינן היכא מונח להו אגבה דעגלה עגלה מקורה היא, כלומר: כי אין מניחין האטבי אלא בזמן נתינת הקרשים, דאז מניחין את האטבי על גבי עץ העגלה כדי לאחוז את הקרשים כדי שלא ישמטו, ובאותו העת עגלה מקורה היתה בקרשים, נתבטלו בהא דברי רב

ואסיקנא בה: אמר שמואל ביתדות. כלומר: שהיו מניחין יתדות ועמודים של קלעים על חלל העגלה תחלה בשתי וערב, והא הן דרא תתאה ועליהן מניחין את הקרשים, ובזמן שהיתדות בלבד על העגלה אמר רב שתחתיה רשות הרבים. ורש"י ז"ל פירש בענין אחר. ויש מי שפירש אטבי היכא מנח להו אגבה דעגלה, כלומר: שאין דרך להניח אלא על צפוי העגלה כשהעגלה מקורה נועצין בגבה האטבי, ואם אתה מעמידה באטבי עגלה גופא מקורה הואי, אמר שמואל בזמן אטבי בלחוד וכדרב חסדא, ואפ"ה לא במקורה בנסרים אלא בשיש אגבה דעגלה יתידות בלבד שעליהן תוחבין האטבי. וא"ת מפני מה דחקו להעמידה בכך, לוקמה בשאין שם כלום. תירץ רבינו האי גאון ז"ל, דתחתיהן ליכא למימר אלא

בזמן שיש עליהן שום דבר ולא בזמן שהן מגולות לגמרי. **דשפי ליה בטריז.** כך גריס רבינו האי גאון ז"ל, ופירש דטריז בלשון פרסי חתיכות בגד שתופרין בשפת החלוק כמין כיס, לשים בו מעות שקורין אלגי"ב, והוא רחב מלמטה והולך ומתקצר עד כאצבע מלמעלה.

דף צט

אמר רבא וצידי עגלה כמלא עגלה. פרש"י ו"ל: בין שני צידי עגלה לעגלה ה' אמוח, לא מחמת אורך אל הקצה עם הצדדים ואופניהם חמש אמוח. ומה שאמרו בין עגלה לעגלה ה' אמוח, לא מחמת אורך הצדדין, אלא מחמת אורך הקרשים, ובין עגלה לעגלה דקאמר לא מגוף העגלה קאמר, אלא מאופן עגלה לאופן עגלה קאמר, כי הוא ז"ל פירש שהקרשים אינן מוטלין על שתי עגלות, אלא על עגלה אחת, והקרש עודף מכאן ומכאן, דנמצא רוחב העגלה אוכל מן הקרש שתי אמוח וחצי, ונמצא הקרש עודף בין שני צדדין אמוח ומחצה, צא מהם שתי אמוח ומחצה לצידי העגלה, נשארו שני אמוח ומחצה מכאן ושתי אמוח ומחצה מכאן חוץ לצדדין, וכן הקרש האחר הנחון על עגלה השנית, ושתי העגלות היו הולכות זו בצד זו לרוחב הדרך, נמצא שיש בין אופן עגלה לאופן עגלה חמש אמוח [או] יוחר כדי שלא יגיע קרש שבוו לקרש שבזו ויעבבו את הליכתן, וכי קאמר כמלא אורך עגלה לא דק.

והרב ז"ל הקשה על דברי עצמו, דאם כן היכי ילפינן לרוחב רשות הרבים שהוא שש עשרה אמות מעגלות, והלא יותר מעשרים ואחד הן, שהרי הקרשים ארכן עשר אמות והן מוטלין על דפני העגלה לרחבן ונמצא ארכן של קרשים לרוחב הדרך, הרי עשרים אמה לבד מאמה שהיה צריך למשוך קרשי כל עגלה ועגלה לצד החיצון של עגלה כדי שלא יגעו הקרשים זו בזו ויעכבו הלוך העגלות. ותירץ הוא ז"ל שאין מחשבין מן הקרשים, לפי שהקרשים למעלה מעשרה הן, ולגבי רשות הרבים לית ליה למיחשב אלא מקום העגלות ורוחב שביניהן.

ור"ת ז"ל השיב עליו כמה תשובות: הדא דכיון דלא היה הקרש שוכב אלא על עגלה אחת, היאך הקשו באמתא ופלגא סגיא, והלא קרשים גדולים ועבים כל כך, היאך אפשר להם במושב אמה וחצי, והיאך שיער המקשה ודקדק כל כך שאפשר להן באמה וחצי, ועוד שאפילו תחשוב מקום העגלות בלבד היה מפי מט"ו אמה, דאי אפשר לקרבן כל כך כדי שלא יעכבו הקרשים הלוך העגלות, ועוד אם מן העגלות אנו מחשבין אף אנו לא נחשוב אלא מקום העגלות עצמן ואינן אלא עשר לדברי רש"י ז"ל, כי מקום פנוי שבין עגלה לעגלה אינו אלא מחמת אורך הקרשים, והקרשים אינן מחחשבין לפי דבריו, ועוד דמכל מקום אע"פ שהקרשים למעלה, צריכין היו להניח מקום פנוי בין האהלים יותר מעשרים ואחד אמה כדי שיוכלו הקרשים לעבור שם, ונמצא הדרך רחב כרוחב הקרשים ומקום בן לוי.

ועוד אם לא היה הקרש מוטל אלא על עגלה בפני עצמה, מנא ליה שהיו שתי עגלות הולכות ביחד זו בצד זו, דלמא זו אחר זו ממש היו הולכות, או דלמא אחת מקדמת ואחת מאחרת, או שמא ארבעתן היו הולכות זו בצד זו ונמצא הרשות רחב מאד, ועוד קשיא לי לדידי דבכל השמועה אינו קורא עגלה אלא להעגלה ולשאר קורא צדדין, ואם כן כשאמרו בין עגלה לעגלה כמלא אורך עגלה היינו בין עגלה עצמה לעגלה עצמה, כלומר: מן החלל ועד החלל ולא מן האופן לאופן. ועוד כיון דאמר בין עגלה לעגלה כמלא אורך עגלה, סתמא דמלתא שאין אתה אומר אורך עגלה אלא לחלל אורך העגלה, כך בין עגלה לעגלה היינו מחלל העגלה לחלל העגלה.

אלא הפירוש הנכון כמו שפירשו הגאונים ז"ל. שהקרש היה מוטל ראשו האחד על עגלה זו וראשו השני על העגלה השניה וראש הקרשים מצומצמין על דופן חלל העגלות, וצידי עגלה כמלא רוחב עגלה, כל צד וצד קאמר שנמצא מן האופן ועד האופן שבע אמות ומחצה, והיינו דאמרינו דבין עגלה לעגלה כאורך עגלה, לפי שמחלל עגלה זו עד סוף האופן שתי אמות וחצי וכן לעגלה השניה, ונמצאו אופני שתי העגלות שעליהן שוכבין הקרשים סמוכין זה לזה, ונמצא בין סוף עגלה זו לסוף עגלה זו ט"ו אמות. העגלות שעליהן שוכבין הקרשים סמוכין זה לזה, ונמצא בין סוף עגלה זו לסוף עגלה זו ט"ו אמות. העגלות שעליהן שוכבין הקרשים סמוכין זה לזה, ונמצא בין סוף עגלה זו לסוף עגלה זו מ"ו אמות. העצטרפי רחב כותלי החוליא לחלל הבור לרוחב ארבעה. וכן פרש"י ז"ל בערובין פרק המוצא תפילין העצטרפי, הגרסי החם בפרקין דהכא (ה"ב): א"ר יוחנן העומד והחלל אבל אם החלל רבה על העומד לא מצטרפי, הגרסי התם בפרקין דהכא (ה"ב): א"ר יוחנן העומד והחלל אבל אם החלל רבה על העומד לא מצטרפי, הגרסי החם בפרקין בהכא (ה"ב): א"ר יוחנן העומד שכאן ועומד שכאן רבה, אמר ר' יוסא פשיטא העומד רבה על החלל, ר' זעירא בעי עד שיהיה עיהה עומד מצר אחד רבה, לא צורכא דלא אפילו לר' זעירא שאין עומד מצר אחד מצטרף, פשיטא ליה שיהא עומד מצר אחד רבה, לא צורכא דלא אפילו

עומד השני. ע"כ בירושלמי. אע"פ שיש בו קצת גמגום ונראה כטעות ידי סופר, מכל מקום למדנו משם דדוקא כשהעומד רבה על החלל. וכן נראה לי לדקדק מדאביי דאמר לקמן (שבת ק, א) בור עמוק עשרה ורחב שמונה חלקו במחצלת פטור דהנחת חפץ וסילוק מחיצה בהדי הדדי אתו, ואם איתא דכל מחיצה מצטרפת לחלל הבור, אם כן לא סילקה מחצלת זו מרוחב הבור כלום, שאף היא מצטרפת לחלל, אלא כמו שכחבתי, ויותר מזה כתבתי בריש פרק קמא דמכלתין (ח, א ד"ה רחבה) גבי זרק כוורת בסייעתא

הלכך חייב. במקום חיוב ממש נח, וכן מעביר דרך עליו ומוציא משוי למעלה מעשרה הנחתה במקום חיוב הוא, חיוב, ועמוד גבוה עשרה ורוחב ארבעה ואין בעיקרו ארבעה, דלמא בשיש לו מחיצות, וההיא דבן עזאי שהוא נה על מקום היוב, פטור, אבל נעץ קנה ובראשו טרסקל שיש לו מהיצות הרי כולו נה במקום עמוד דממקום פטור קא אתיא, ובמקום פטור הוא עומד, כלומר: שכולו עומד באויר מקום פטור אלא גמורה במחיצות כגון חצר אבל עמוד לא, וכן דעת רבינו האי גאון ז"ל בזה. וכיון שכן כשזרק על גבי **של רשות הרבים והוי מקום פטור,** דכי אמרינן דרשות היחיד עולה עד לרקיע, הני מילי רשות היחיד לא מיבעיא ליה דחייב, כי קא מיבעיא ליה בשנח בעמוד העומד ברשות הרבים שאוירו הוא אויר והרמביין זייל הירץ דכל היכי דעקר ממקום היוב ונה במקום פטור ובאויר של מקום היוב ממש דמאמורא לא פשט ליה. אלא ברייתא דבן עואי תקשי, וכן משא בני קהת אמאי לא פשטו לה מינייהו. מתניתין דחולית הבור והסלע, ומוקי לה במחט או אית להו מורשא, וההיא דרבא נמי לא תקשי ליה, וכל הני ממקום פטור קא אתיין. ומיהו הא דעמוד וההיא דרי יוסי נראה דלא קשיא ליה, דדחי להו כדדחי הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה ואין בעיקרו ארבעה ויש בקצר שלו שלשה וזרק ונח על גביו חייב, ונה על גביו הייב, ואוקימנא בריש מכלחין (ה, א) למעלה מעשרה. ועוד חניא (ק, א) עמוד ברשות בני קהת. ועוד תניא (קא, א) רבי יוסי בר יהודה אומר נעץ קנה ברשות הרבים ובראשו טרסקל וזרק די אמות דרך עליו חייב, ואמרינן (צב, א) המוציא משוי למעלה מעשרה טפחים חייב שכן היה משא המושיט והזורק חייב, פירוש: מחנות לפלטיא דרך סטיו. ועוד דהא אמר רבא לעיל (שבת ח, ב) המעביר דמכילתין (ו, א) אחד המוציא ואחד הזורק ואחד המכניס חייב, בן עזאי אומר המוציא והמכניס פטור או דלמא כיון דממקום פטור קא אתא לא. איכא למידק ותפשוט מדבן עואי, דתניא בריש פרק קמא רשמיא.

ולא מחוור בעיני, זהא מוציא משוי למעלה מעשרה אם עמד לפוש מי לא מחייב, וכן מעביר דרך עליו ועמד בסוף ארבעה מי לא מחייב. ובחוסי אמרו דשאני מעביר ומוציא שכן היו במשכן, ואינו מחוור בעיני ועדיין צריכה תלמוד.

ומכל מקום אני תמה כל שהוא מניח על גבי הסלע או על גבי החוליא למה יתחייב, והא אגד כלי במקום פטור כיון דאויר העמוד מקום פטור, וכדאמרינן לעיל בריש פרק קמא (שבת ה, א) גבי כוורת. ויש לומר דלא אמרו אלא בשהכלי עצמו אוכל כל גובה הרשות ועוד אגדו במקום פטור כגון שנעץ קנה גבוה יותר מעשרה ברשות הרבים, אבל כשאין גופו של כלי גבוה כל כך שיהא אוכל כל גובה הרשות לא, והיינו ומי דכי אמרינן לעיל בפרק המצניע (לעיל צב, א) המוציא משוי למעלה מעשרה טפחים חייב שכן משא בני קהת, אמרינן והתם מנא ליה, [ו]איצטרכינן למילף ממזבח או מארון דמדלי קרקעיתו מן הרשות יותר מעשרה, ואמאי הא לא הוי ליה למימר אלא שהיה גבהו של מזבח או של ארון הנישא על

הכתף, למעלה מעשרה טפחים חייב. **כותל ברשות הרבים גבוה עשרה ואינו רחב ארבע ומוקף לכרמלית ועשאו רשות היחיד.** מסחברא

דהא דאיצטריך למימר כל הני, משום דמעיקרא היה מקום פטור, ועכשיו כשגדר הכרמלית ונעשית
ממילא על ידי מחיצה זו רשות היחיד, הלכך מיבעיא ליה כיון דלא נתחדש שום דבר בגופו של כוחל

זה ומעיקרא היה מקום פטור, אי אזלינן ביה בתר מעיקרא, או דלמא כיון דמכל מקום על ידה נעשה
רשות היחיד אף היא מותרת כרשות היחיד, אבל אם מתחלה גדר כרמלית בארבע מחיצות, פשיטא ליה
רשות היחיד אף היא מותרת כרשות היחיד, במחיצות רה"י ברה"י כשהוא מניח בראש המחיצה דהוי ליה

כחורי רשות היחיד שהן כרשות היחיד.

הכא מבטל ליה החם לא מבטל לה. הקשו בתוספות: וכי לא מבטל לה מאי הוי הא ליכא די אמות, דאטו אם היה בידו הפץ של די אמות והניחו מי חייב, והלא כל שאינו כולו חוץ לדי אמות פטור דהוי ליה אגדו מבפנים. ועוד מנא ליה למקשה דאיירי בדי אמות מצומצמות, והלא כל מקום ששנינו זורק או מוציא, בשזרק החפץ כולו מיירי או הוציאו כולו חוץ לדי אמות הוא, ומאי שנא הא. ותירצו הם דהכא נמי בשזרק הוץ לארבע אמות כדין כל שיעורי שבת, והכי קא פריך אי אמרת דהנהה וסילוק מחיצה בהדי הדדי אתו, נמצא דבילה זו ממעטת רוחב הרשות לגבי דבילה אחרת או הפץ אחר לפי שאי אפשר לזורק אחר להתחייב, דהוי כאילו הוסיף במקום הנחת הדבילה בעובי המחיצה ואינו רשות היחיד להתחייב עליו, א"כ ג"ז לא יתחייב עליו. ואהדר ליה דכיון דלא מבטל לה אינה ממעטת ולא מבטלא מחיצתה בהנחתה.

זרק זף ונח על גבי יחדות מהו. וסבירא ליה לרבא דאמרינן פי תקרה יורד וסותם דאי לא לא הוי רה"י וכדאמריי נמי לקמן (שבת קא, א) גבי נעץ קנה ברה"ר ובראשו טרסקל. ור"ת ז"ל פירש בערובין (כה, א בתוסי ד"ה אכסדרא. וצד, ב) דלא אמרינן פי תקרה יורד וסותם בדי מחיצות, ולדבריו איכא לאוקומה בדאית לה שתי מחיצות. ועדיין צריך לי תלמוד שהרי מחיצה שהגדיין בוקעין בה הוא, ואינו מחיצה.

ك ما ١

עשוי לעשות מחיצה במחצלת, ואינו עשוי למעט את העומק במחצלת. מלאה פירות. פירוש: מאמש וזרק על גביהן היום, אבל לא קאמר דאם זרק בה פירות שיבטלו מחיצתה.
וא"ת פירות דמאמש נמי למה מבטלין מחיצתה, והא דעתו לפנותן ואינן שם אלא להצניען. פירש רבנו
האי גאון ז"ל בשאין דעתן לפנותן אלא שבטלן שם, ולדבריו אף ע"ג דאין אדם עשוי לבטל פירות בבור
ובטלה דעתו אצל כל אדם, לגבי שבת הוי מיעוט. ובחוספות פירשו בפירות של טבל שאינו יכול לסלקן
משם כל אותה שבת, ובטלין הם ליומן שם. ויש מפרשים דאע"ג דלא בטלן כלל משום דפירות מבטלין
מחיצות, דמחיצות נכרות בעינן בעומק ורוחב בשעת זריקה והכא ליכא, אבל מים לא מבטלי היכר

כדברי הראב"ד ז"ל. עירוב דהוא במקום אחד ועירובו במקום אחר, אלמא בור עשרה ורוחב די בכרמלית רשות היחיד הוא. ומשני ליה הוא ועירובו בכרמלית, אבל למטה מעשרה טפחים כלומר: בעומק עשרה טפחים אין עירובו למעלה מעשרה טפחים בבור דלית ביה עשרה טפחים, אלמא תשמיש על ידי הדחק שמיה תשמיש, מעשרה טפחים עירובו עירוב, למטה מעשרה טפחים אין עירובו עירוב, ואתיא לפרושי הא דקתני פרק קמא דמכלתין (ה, ב) גבי תשמיש על ידי הדחק, נתכוון לשבות בר"ה והניח עירובו בבור למעלה במקום שזרק עומק עשרה טפחים הרי זה חייב. אלא שיש לדקדק עליו מהא דתניא וקא מייתי לה בריש דתניא בפרק י"א (ה"ב) איסרטא על גבי בקעה זרק מן האיסרטא לבקעה פטור, ר"ש אומר אם יש שביבשה רשות היחיד הוא לכולי עלמא. ואומר אני שהרב ר' משה ז"ל סמך על התוספתא דמכלתין הכא שאני שהמים צפין עליו והרי הכל כמקום אחד, וזהו הטעם שנחלק ת"ק על ר' שמעון, אבל בור ככרמלית. אבל הראב"ד ז"ל תפש עליו ואמר, דלכולי עלמא בור שבכרמלית רשות היחיד הוא, אלא דעת הרמב"ם ז"ל שכן כתב (בפי"ד מהלכות שבת ה"ו), דבור עמוק עשרה ורחב ארבעה בכרמלית דינו פלוגתייהו במיא אי מבטלי מחיצתא או לא, ליפלוג בבור מלא מים דמתברר פלוגתייהו ביה טפי. וזהו ארבעה בכרמלית הרי הוא ככרמלית, ור"ש סבר רשות היחיד הוי. ונראה לי טעמא משום דאי עיקר בהא דלכולי עלמא לא מבטלי מחיצתא, אלא בעיקרא דמלתא פליגי, דת"ק סבר דבור עמוק עשרה ורחב מדר"ש לותביה מדרבנן דפטרי, דאלמא מיא מבטלי מחיצתא. ויש מי שפירש דת"ק ור"ש לא נחלקו רבי שמעון אומר אם יש במקום שזרק עומק עשרה ורחב ארבעה חייב. ואיכא למידק אדמסייע ליה מחיצות.

ויש לי לחרץ לדעת הרמב"ם ז"ל דהא מני ר"ש היא, דנלמוד סתום מן המפורש בתוספתא. אלא דקשה לי קצת דאם כן הוי ליה למימר התם והא מני ר"ש היא כיון דלרבנן לא הוי דינא הכי, וכדקאמרינן

בהשגות.

בפירוקא אחרינא דפריק התם דקאמרינן וזימנין משני ליה הוא ברה"ר ועירובו בכרמלית ורבי הוא דאמר כל שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות. ועוד יש לדקדק על דברי הרמב"ם ז"ל מהא דתניא בעירובין פרק הדר (עירובין 10, ב) סלע שבים גבוה עשרה ורחב ארבע אין מטלטלין לא מתוכו לים ולא מן הים לחוכו, דאלמא אע"פ שהים ככרמלית מקיף את הסלע והיא בתוכו אפילו הכי אין לסלע דין כרמלית אלא הרי היא רשות היחיד גמורה. וזו גם כן אחת מן התשובות שהשיב עליו הראב"ד ז"ל

ואף בזו יש לי ללמוד עליו זכוח, ההחם הוא מפני שמוחלק מן הים לגמרי וניכר הוא שאינו ממנו שזה ים וזה סלע, ואע"פ שהים מקיף אותו מכל צדריו, אינו נעשה בכך ככרמלית, שאם כן אף כל העולם יהא כרמליח, שהרי מקיף אותו אוקיאנוס, וכאוחה שאמרו בפרק עושין פסין (עירובין כב, ב) אי הכי כולי עלמא לא לחייבו דהא מקיף ליה אוקיאנוס, והוא הדין והוא המעם לספינה שבים בזמן שגבוהה

עשרה שאסור לטלטל מתוכה לים כדאמרינן לקמן (בעמוד ב).

אלא שלפי טעם זה היינו צריכין לומר, דחל גבוה עשרה ורחב ארבעה בכרמלית שביבשה דינו
בכרמלית, שאף הוא אינו ניכר שיהא מובדל ומוחלק מן הכרמלית. וההיא דאמרינן חל גבוה עשרה
ורחב ארבעה מטלטלין בתוכו עד בית סאחים, בתל שברשות הרבים מיתניא. ואי נמי יש לומר דבתל
בולי עלמא לא פליגי ואפילו רבנן מודו ביה שאפילו בכרמלית הוי רשות היחיד, שכל שהוא גבוה ניכר
שהוא מקום בפני עצמו ומוחלק מן הכרמלית לגמרי, אבל בור אינו ניכר כל כך בתוך הכרמלית ומכלל
הכרמלית הוא נחשב שאינו נחלק ממנו, והיינו דלא חלק ר"ש בתוספתא אלא בעומק משום דבגובהה
הכרמלית הוא נחשב שאינו נחלק ממנו, והיינו דלא חלק ר"ש בתוספתא אלא בעומק משום דבגובהה
הכרמלית הוא נחשב שאינו נחלק ממנו, והיינו דלא חלק ר"ש בתוספתא אלא בעומק משום דבגובהה
הרמב"ם) בעצמו שהשיב לחכמי לוניל שהקשו לו על זה. וכן השיב להם: יראה לי מדבריכם שיש
הרמב"ם) בעצמו שהשיב לחכמי לוניל שהקשו לו על זה. וכן השיב להם: יראה לי מדבריכם שיש
אמ אין בו ארבעה. עכ"ל הרב ז"ל. וגם זה ענין מגומגם בעיני. והלא מקום פטור אחד מן הד' רשויות
הוא, ולמה לא יחלק גם כן רשות לעצמו ויהיה בור זה מקום פטור, וכי יהיה דינו חמור כשהוא בכרמלית
הוא, ולמה לא יחלק גם כן רשות לעצמו ויהיה בור זה מקום פטור, וכי יהיה דינו חמור כשהוא בכרמלית

מבור שהוא בר"ה שאם אין בו ד' על ד' דהוי מקום פטור.

הא דאמר רבי יהודה אמר רב אמר רב הייא זרק למעלה מעשרה והלכה ונחה בחור כל שהוא.

פירש רבינו האי גאון ז"ל דדוקא בחור גבוה עשרה מצומצמין, אבל למעלה מעשרה לא נחלקו ר"מ

ורבנן בהא, כיון דממקום פטור קא אתי ליה. ולא ירדתי לסוף דעת הרב ז"ל, דאדרבה למעלה מעשרה
למעלה ממנו כמה משמע, (ואם כן) [דאי לא כן] הוי ליה למימר זרק בחור גבוה עשרה.

הא דקתני: מבוי ששוה לחוכו ונעשה מדרון לר"ה וכוי. במתלקט עשרה מתוך ארבע היא, וכההיא הא דקתני: ביו במתלקט עשרה מתוך ארבע היא, וכההיא רמסיים ר"ח ב"ג המתלקט עשרה מתוך ארבע וזרק ונח על גביו חייב, ובהדיא קתני בה בתוספתא (פי"א,

הא דקחני: מבוי ששוה לחוכו ונעשה מדרון לר"ה וכוי. במחלקט עשרה מחוך ארבע היא, וכההיא המסיים ר"ח ב"ג המחלקט עשרה מחוך ארבע וזרק ונח על גביו חייב, ובהדיא קחני בה בתוספתא (פי"א, ה"ד) מבוי ששוה לרשות היחיד ועשוי מדרון לרשות הרבים, אם יש גובה עשרה מפחים בחוך ד' אמות אין צריך לחי וקורה וכו' שנה לרשות הרבים ועשוי מדרון לרשות היחיד, אם יש גובה עשרה מפחים בחוך ד' אמות אין צריך לחי וקורה וכו', חל ברשות הרבים ר' חוניא ב"ג אומר אם גובה עשרה מפחים בחוך ד' אמות אין צריך לחי וקורה וכו', חל ברשות הרבים ר' חוניא ב"ג אומר אם גובה עשרה מפחים בחוך ד' אמות צין צריך לחי וקורה וכו', חל ברשות הרבים ר' חוניא ב"ג אומר אם גובה עשרה מפחים בחוך ד' אמות נטל הימנו ונחן על גביו חייב. וזו היא הברייתא עצמה שהביא כאן בגמרא, אלא שדרך בתוך ד' אמות נטל הימנו הברייחות בהרבה מקומות ולשנות בלשון, ובלבד שתהא הברייתא קיימת. (הא רקמני) [מחני:] זרק בחוך ארבע ונתגלגל חוץ לארבע. מסחברא דזורק לחומו על דעת שתנוח באיזה מקום שחרצה, שאם בנחכוון לזרוק בתוך ארבעה, הוי ליה למיחני נחכוון לזרוק שתים וזרק ארבע. ועוד דלא הוה לה דומיא דסיפא, דכל עצמה לא באה אלא לבאר דין נתגלגל. וכיון שכן, רישא אמאי והא הדין דהום משור בתוך ארבע והא אמא והא הדין דהוה מצי לאקשויי רישא אמאי והא לא וח נלימה בשנח מיון לשרבע השנח מיון לא הרוך ארבע. הלה לא הדין דהוה מצי לאקשויי רישא אמאי והא לא וח נלימה בשנח בתוך איר מיון הלה לה הלה הוה הרוך מתוך ארבע. הלה הוה הרוך הרוך התוך ארבע. הלה הוא הדין דהוה מצי לאקשויי רישא אמאי והא הון הרוק התוך ארבע. הלה הוא הדין דהור מני לאקשויי היא הרוך התרה הון הון הרוק הרוך התרה הון הון הרוך התרה הון הון הרוך התרה הון המה היא הרוך הרוך התרה הון הון הרוך הרוך התרה הון המה היה להון הרוך הרוך החוך הרוך הרוך הרוך המה להים היה במה הרולים הרולים היה היה החום הרולים היה הרולים הרולים הרולים הרולים הרולים הרולים החום הרולים היה הרולים הרולים הרולים היה הרולים הרול

לא נח ולוקמה בשנח ע"ג משהו, אלא דניחא ליה לאהדורי טפי בתר פטורא. כך נראה לי. הא ד<mark>אמר ר' יוחנן והוא שנח על גבי משהו.</mark> נראה לי פירושו והוא שנח משהו ועל גבי משהו, ולומר דאפילו העמידו הרוח, וכדתניא אחזתו הרוח משהו אע"פ שחזרה והכניסתו חייב.

אמר ליה רבינא למרימר לאו היינו מתניתין וא"ר יוחנן והוא שנח על גבי משהו. פירוש: ומאי

איצטריך רבא לאשמועינן, וחמיהא לי ומנא ידע רבינא דשמעה רבא להא דרבי יוחנן. ויש לומר דהכי קאמר ולאו היינו מחניחין דפירש רבי יוחנן עלה והוא שנח על גבי משהו, אם כן רבא אמאי עבדא שמועה באפי נפשה, יפרש כך אמחניחין כדפירש בה רבי יוחנן, ואהדר ליה דלא שמעינן ממחניחין מאי ראוי לנוח שם ואפילו נפלה שם, והלכך לא עדיף חוך שלשה דידה מממשו, אבל מקום שסופו לנוח בו, כלומר: שראוי לנוח בו אילו נפלה בו הוי אמינא דאף חוך שלשה שלו כממשו, קא משמע לן.

ובהא נמי מתרצא לי קושיא אחריתי, דקשיא לי היכי פשיטא ליה כולי האי לרבינא דבעינן הנחה על גבי משהו דקשיא ליה נמי אמאי איצטריך רבא לאשמועינן, דהא איכא רב חלקיה בר טובי דאמר לעיל (שבת צז, א) תוך שלשה כולי עלמא לא פליגי דחייב, וברייתא מסייעא ליה דתניא בהדיא תוך שלשה דברי הכל חייב. ועוד דפשטא דמתניתין בעירובין פרק המוצא חפילין (עירובין צז, ב) רבנן דר"י דלא כרבא, דתנן היה קורא בראש הגג ונתגלגל הספר מידו למעלה מעשרה טפחים גוללו אצלו וכרי, ר"י אומר אפילו אינו מסולק מן הארץ אלא כמלא החוט גוללו אצלו, ואמרינן עלה בגמי מאי טעמא דר"י אומר אפילו אינו מסולק מן הארץ אלא כמלא החוט גוללו אצלו, ואמרינן עלה בגמי מאי טעמא דר"י היא, ואביי החם לית ליה הכין, ורב חלקיה נמי אפשר דלית ליה הכין, אם כן מלתא דצריכא לאשמועינן היא, אלא דבמה שפירשתי ניחא דלא קשיא ליה אלא אמאי לא פירש הכי אמתני וכדרי יוחנן, ועבדה היא. אלא דבמה שפירשתי ניחא דלא קשיא ליה אלא אמאי לא פירש הכי אמתני וכדרי יוחנן, ועבדה

שמועה באפי נפשה.

הוצל מקום איכא למידק לרבא דהא קתני בברייתא דלעיל (שבת צז, א) בהדיא תוך שלשה דייה
חייב. ויש לומר דרבא סבר דההיא ברייתא משבשתא היא, דהא קתני באידך ברייתא הכא בזרק
חיץ לארבע אמות ודחפתו הרוח והכניסתו פטור, אחזתו הרוח משהו אעייפ שחזר והכניסתו חייב,
ומתניתין דהכא נמי דייקא לה הכין, דעל כרחין רישא דקתני תוך ארבע ונתגלגל חוץ לארבע בענח
חוך ארבע היא כמו שכחבנו, דאפילו עברה תוך שלשה ליכא מאן דאמר שיהא כמונחת, דבזורק ארבע
אמות ברשות הרבים ואפילו תוך ג' ליכא מאן דפטר, דלפוטרו ברשות אחת ליכא מ"ד, אם כן סיפא נמי
דקתני חוץ לארבע ונתגלגל לתוך ארבע חייב דוקא בשנחה, הלכך משבש לה רבא לההיא ברייתא דרב
חלקיה מקמי דיוקא נהא מתניתין ומקמי הא ברייתא דאחותו הרוח.

לאר מאי קא מקשה ליה החם בערובין (צח, ב) לימא כתנאי אמרה לשמעתיה ומאי קא מחרץ להר כולה רבי יהודה, דהא על כרחין רבא כתנאי אמרה, דהא תנא דרב הלקיה לא בעי הנחה על גבי משהר. יש לומר דהכי קאמר לימא כתנאי דמתניתין אמרה, ומאי חזא דשבק רבנן ואמר כרבי יהודה על גבי הלקה דלמא לא תקשי ליה מתניתין, דאיכא למימר דלצדדין קתני, ואי נמי שאני החם דמתגלגל שאין הזקור הלמא לא תקשי ליה מתניתין, דמשבש לה להאי ברייתא דאחותו הרוח מקמי ההיא ברייתא דקתני תוך שלשה דברי הכל חייב, ומשים דפשטא דמתניתין דעירובין רבנן פליגי עלה דרי יהודה ולא בעו הנחה על גבי משהר, ואעיג דהתם אפילו קלומה תוך עשרה אית להו לפי פשטא דמתניתין, מכל לשמעתיה. ומסתברא דהלכתא כרבא, מדפשיטא ליה לרבינא דמתניתין דייקא כוותיה, ורבי יוחנן נמי לשמעתיה. ומסתברא דהלכתא ברבא, מדפשיטא קיה לרבינא דמתניתין דייקא כוותיה, ורבי יוחנן נמי ליה בתו המחידה בכן המשמע המהמת המהניתין הניה להבי הנהיה לימשעתיה. ומסתברא ההלכתא ברבא, מדפשיטא ליה לרבינא בתנותים לימשעתיה במיקה אות להר בכנו, בריים ושל פסק בכה שלפנה

הכי משמע ליה ופשמא דמלחא גמי משמע דמרימר אית ליה הכין. ור"ח ז"ל פסק כרב הלקיה.

ובדין הוא דזיז גמי לא ליבעי אלא כי היכי דלהוי ליה היכרא. תמיהא לי כיון דאית ליה ליב הונא דמארעא משחינן מי דחקו להצריך אפילו זיז, דהא מקום פטור הוא ומקום פטור אינו צריך דבר אחר להחירו אלא משחמע לכתחילה עם רה"י ועם רה"ר. ומסחברא דמחניחין קשיחיה, דקחני הזורק מן הים לספינה זמן הספינה לים פטור, כלומר: אבל אסור. ופירש הוא (ז"ל) דלאו משום זורק מכרמלית לספינה אלא משום דלא ליתי למיחלף בכרמלית בעלמא, והלכך היכרא בעי ובהיכרא סגי ליה. ואם תאמר אם כן לכולי עלמא לישתרי ואפילו לכשתמצא לומר דממיא משחינן, דהא מכניס מכרמלית למקום פטור וממקום פטור לספינה. יש לומר דסבירא ליה לרב חסדא ולרבה בר רב הונא כמאן דאמר בעירובין (פז, ב) דאפילו ברשויות דרבנן אמרינן ובלבד שלא יחליפו, ולהדין סברא אין חילוק בין שיהא הזיז למטה מעשרה בין שיהא למעלה מעשרה שהוא מקום פטור לכולי עלמא, אפילו הכי אסור שהוא הזיז למטה מעשרה בין שיהא למעלה מעשרה שהוא מקום פטור לכולי עלמא, אפילו הכי אסור

כדאמרן דאפילו ברשויות דרבנן אמרינן ובלבד שלא יחליפו.

עושה מקום ארבע וממלא. ואיכא למידק האי מקום ארבע היכי דמי, אי למעלה מעשרה היינו רשות היחיד, ואי למטה מעשרה היינו כרמלית, ולעולם מטלטל הוא מכרמלית לרשות היחיד. פירש רבנו האי גאון ז"ל בשם הגאונים ז"ל: שאותו מקום כגון תיבה פחותה או סל פחותה, ונמצא סיוע בתלמוד ירושלמי (בפרקין ה"ה) דגרסינן החם: אמר רב המנונא נסר שהוא נתון לספינה ואין בו רוחב ארבע, מותר לישב בו ולעשות צרכיו בשבת, אמר ר' מונא אילו אמר תיבה פחותה יאות, אמר ר' בון מאן דבעי למעבד תקנה לאילפא מוציא נסר חוץ לשלשה שאין בו רוחב ארבע ואת רואה את המחיצות כאילו עולות דאמר ר' יעקב בר אחא בשם רב המנונא כל שלשה ושלשה שהן סמוכין למחיצה כמחיצה הן, ר' צחק בר' אלעזר מפקד ליה לר' יהושע בר שמיי דהוה פריש, מעבדא ליה סל פחות וכו'. ע"כ בירושלמי.

דאלמא משמע שהוא צריך לפחות אותו ולעשות אותו כמין חיבה פחותה או סל פחותה.

ואתיא כאותה דתניא בעירובין בפרק כיצד משתתפין (שם) רבי הנניא בן עקביא אמר גווזטרא

שיש בה ארבע אמות על ארבע אמות, הוקק בה ארבעה על ארבעה וממלא, כלומר דאמרינן כוף

וגוד, ואע"ג דתוא דמתניתין דהתם לית ליה כוף וגוד ולא שרו עד דאיכא מחיצה ממש (על) [של]

עשרה טפחים, וכדתון התם (שם) גווזטרא שהיא למעלה מן המים אין ממלאין ממנה אלא אם

כן עשה לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים בין מלמעלה בין מלמטה, וקיימא לן כתוא דמתניתין.

שאני התם דהוא בחצר ויכול לעשות מחיצה ממש לא התירו לו אלא במחיצה גמורה של עשרה,

אבל בספינה איכא למימר מידו ליה לרבי הניוא בן עקיבא, ועוד קולא אחרת התירו בספינה עלא

הצריכו דף ארבע אמות על ארבע אמות ולחקוק בו ארבעה על ארבעה, אלא אפילו ארבע על ארבע

הבחוקק בה משהו סגי ליה ודולה דרך החקק. אבל ר"ת ז"ל פירש דעישה מקום ארבע דקאמר הכא,

היינו מקום חקק על ארבע קאמר, ולעולם בוף על ארבע אמות כדי שיהא עשרה טפחים לכל רוח

משפת החקק ועד שפת הדף שנוכל לומר בו כוף כאותה ממש של רבי הנינא בן עקיבא. ואין [הלשון]

שבכאן נראה כן. גמירי דאין ספינה מהלכת בפחות מעשרה טפחים. כלומר: שיהא למטה ממקום שקיעתה עשרה מפחים, דאי משפת המים אכתי היאך ידלה וישקיע דלי במים, נמצא דולה מכרמלית ממש, דמארעא

ועד מקום דלי ליכא עשרה. הא דאמר רב הוגא ברמלית מארעא משחינן. לא פליגא אדאביי דאמר לעיל (בע״א) מיא לא מבטלי מחיצתה, דהתם הוא ברה״י שעולה עד לרקיע וכיון דמיא לא מבטלי מחיצתה נמצא זה משתמש ברה״י, אבל בכרמלית שאוירו הוא מקום פטור כי שקיל למעלה מעשרה טפחים אי מארעא משחינן על כרחיי פטור, ולא משום דמיא מבטלי מחיצתא, אלא משום דסבירא ליה דמיא נמי רשות הן לעצמן כל שהן בכרמלית אבל ברשות היחיד לא.

דלמא מורשא אית ליה. פירש ר"ח ז"ל: סמוך לספינה במקום שהוא דולה.

16 신청

שהרי יכול להשתמש להדיא דרך מקום פטור. אלמא כחו בכרמלית לא גזרו בהו רבון. הקשו בתוסי דבפרק כיצד (שם פח, א) גבי גזוזטרא שהיא למעלה מן הים אמרינן, אמר רבה בר רב הונא לא שנו אלא למלאות אבל לשפוך אסור, וקא יהיב טעמא התם משום שהמים נתזין מכחו חוץ לדי אמות, ואמאי והא כחו בכרמלית הוא. ותירצו דהתם דבחצר בדין הוא דליגזור, דאי שרית ליה אתי לאתויי לצד אחר של ביתו דהוא רשות הרבים גמורה, אבל הכא

בספינה ומכל צדריה ליכא אלא כרמלית לא. **הני ביציאתא דמישן.** לפי מה שפירש רש"י ז"ל שהן קצרות למטה שאין להם ארבעה, הקשו בתוסי אם כן כיון שאינה רשות היחיד אפילו כרמלית לא הוי, דאין כרמלית פחות מארבעה כדאמרינן בריש פרק קמא דמכלתין (1, א) דהקילו בו מקולי רשות היחיד, אם כן מקום פטור הוא ומשתמש בכולה.

בעירובין פרק חלון (עירובין עח, א) גבי עמוד ברשות הרבים גבוה עשרה ורוחב די, דבעא מיניה רב מאי קאמר אי מלינהו קני ואורבני לית לן בה, דכיון שיכול למלאותה אפילו לא מילא, כדאמרינן אחא בריה דרבא לרב אשי מלאו כולו ביתדות מהו, אמר ליה לא שמיע לך דאמר די יוחנן בור וחולייתה מצטרפין לעשרה, אמאי והא לא משתמש ליה, אלא מאי אית לך למימר דמנת מידי ומשתמש ליה הכא מצטרפין לעשרה, אמאי והא לא משתמש ליה, אלא מאי אית לך למימר דמנת מידי ומשתמש ליה הכא מעיר בכר חוב ארבעה, אפילו קודם הנחה מענב כרשות היחיד. וזו נראה בעיני שאינו קושיא, דהתם הוא דרחב ארבעה אלא שהיתדות התחובות חשוב כרשות היחיד. וזו נראה בעיני שאינו קושיא, דהתם הוא דרחב ארבעה אלא שהיתדות התחובות הואינן רחבין ארבעה, וכיון שהעיקר שהן תחובין בו ישנו רחב ארבעה אלא שהיתדות התחובות הואיל ואך בהן יכול להניח מידי ומשתמש, מה שאין כן בבא לעשות רשות לכתחילה שאילו מילא היתות הרבים יתדות ברחב ארבעה לא יעשה רשות היחיד בכך משום דאי בעי מנח עליה מידי, ובור רשות הרבים יתדות בחות היחיד אף על פי שיכול למלאותה עד שימלאנה. אבל מה שהקשו עליו בראשונה קשה.

ופירשו הם ז"ל כמו שפירשו רבינו האי גאון ז"ל ורבנו הנגאל ז"ל, דפירשו ביציאחא דמישן ספינות קטנות עשויות לשמש את הגדולות, ומחוך שהם קלות ומהלכות על בצעי המים קרי להו ביציאתא, מישן שם מקום, ומפני שהוא מקום אגמי מים עושין שם ביצאתא להלך באגמים, ויש להן דפנות ומחיצות וקרקעיתן עשויות נסרים נסרים וביניהם הלל והים והנהר נכנסים לחוכה באגמים והיושבין בתוכה במים יושבין ואפילו תתהפך במים אינה נטבעת, ואמר ר"ה כיון שהיא פרוצה לים שהוא כרמלית דינה כרמלית, ולא אמרן אלא שאין בה בפחות משלשה נסר רחב ארבעה אבל אם יש בפחות משלשה נסר רחב ארבעה, רשות היחיד הוא ומטלטלן בכולה, ואם אין בפחות משלשה נסר ארבעה אין בפחות משלשה נסר ארבעה, אין מטלטלין אלא בדי אמות, נימא גוד אחית מחיצתא שרואין דפני הספינה כאילו הן הוב ארבעה אין מטלטלין אלא בדי אמות, נימא גוד אחית מחיצתא שרואין דפני הספינה כאילו הן

מחוברות עם הנסר שהוא קרקעה. זהו תורף פירוש רבינו האי גאון ז"ל. ויש לעיין אם כפירושו למה

צריך נסר רחב ארבעה, דכיון דאין בה בין נסר לנסר שלשה הרי זה כלבוד. ייש בקצר שלי שלשה. פירש רש"י ז"ל: גובה שלשה, ואפילו שלשה קאמר וכל שכן פחות מכן דהוי ליה לבוד. אבל בתוס' אמרו דלא יתכן, דאם כן הוי ליה כנעץ קנה ברשות הרבים דפליגי רבנן עליה דר' יוסי, משום דהוי ליה מחיצה שהגדיים בוקעין בה. והם ז"ל פירשו דבעובי קאמר, כלומר: אם בצד

הקצר שלו יש שלשה טפחים בעובי. לא נצרכא אלא לערב ולטלטל מזו לזו. וכתב הראב"ד ז"ל דקא משמע לן דאע"פ שהן גבוהות עשרה טפחים ואין ביניהם לא פתח ולא סולם, עירוב מועיל בהם ומטלטלין מזו לזו, מה שאין כן בשני חצרות שאין מעורבות זו בזו אלא או דרך פתח (או דרך סולם) שיש בו ארבעה על ארבעה טפחים בתוך עשרה, או דרך סולם גבוה עשרה ורחב ארבעה, וספינות אלו אע"פ שאין בהן אחד מכל אלו מותר לערב ולטלטל מזו לזו. וטעמא דמלתא מפני שהן כבתים ולא כחצרות, ואמרינן בעירובין (עו, ב) ביתא כמאן דמליא דמי. ובתוספות אמרו דהא קא משמע לן, דסלקא דעתך אמינא דלא תקנו ערוב אלא בדבר

הקבוע חדיר כגון בחים וחצרות, קא משמע לן.

כי אחמר דרב נחמן אמזיד אחמר. פירש רש"י ז"ל: על נגללו במזיד דקתני בהא ברייחא אחמר, וכי קחני חזרו להיחרן הראשון אשארא. והקשו עליו בחוסי דאם כן למה שנה בברייחא מזידין. על כן פירש ר"ח ז"ל דבעלמא אחמר כלומר: במהצה שנעשית לכתהילה במזיד, אבל זו אינה נעשית לכתהילה שאינה באה אלא להתיר ערובו כבתהילה וכל שעה היא רשות היחיד הלכך אף מזיד מועיל

דלא קנסינן בכי הא כיון שאין זה אלא מעמיד דבר על חוקחו הראשונה.

קשרה בדבר המעמידה מביא לה טומאה, בדבר שאין מעמידה אין מביא לה טומאה, ואמר שמואל והוא שקשרה בשלשלה של ברזל לענין טומאה בחלל חרב אמר רחמנא (במדבר יט, טו) חרב הרי הוא בחלל. כך היא גירסח הספרים וכן גריס רש"י. ופירש הוא ז"ל: בדבר המעמידה דבר שדרכו להעמידה בו דהיינו שלשלח של ברזל, ודבר שאין מעמידה שאין דרכו להעמידה בהן כגון חבלים שאינן של ברזל, ולומר שאם קשרה בשלשלח של ברזל וראשו האחר באהל המח, הרי השלשלח מטמאת את הספינה דהרי הוא אבי אבות הטומאה כחלל עצמו, וספינה זו ספינת הירדן שמקבלת טומאה מטמאת את הספינה דהרי הוא אבי אבות הטומאה כהלי עצמו, וספינה זו ספינת הירדן שמקבלת טומאה רגיל להעמידה כגון חבלים אעפ"י שנגעו במת אינן אלא אב הטומאה, והן מטמאות את הספינה להיות ולו הטומאה, ואינה מטמאה את הכלים שבתוכה שאין מקבלין טומאה אלא מאב הטומאה.

ואין פירושו מחוור. דאם כן למה לי קשרה אפילו נגעה נמי, ועוד דמביא לה טומאה באהל משמע, דאין הלשון הזה בשום מקום בנגיעה אלא במביא דרך אהל, ועוד דבדבר המעמידה אינו משמע כן, דאי בדבר הרגיל קאמר שהוא שלשלת של ברזל לא הוי ליה לשמואל למימר והוא שקשרה בשלשלת של ברזל, אלא אמר שמואל מאי דבר המעמידה שלשלת של ברזל. ועוד מה ענין זה לענין עירוב שיצטרך

שמואל לאשמועינן דלא ניטעי בה, דובעי נמי שלשלח של ברזל. **נלפיכך פירש ר"ת ז"ל בשלשלת ממאה שנגעה במת או שהאהילה עליו, וחזרה הספינה והאהילה על השלשלת ועל הכלים וממאם לפי שחרב הרי הוא כחלל, ודיקא קשרה כלומר: שקשר השלשלת בספינה לפי שאינה נפרדת ממנה** ולעולם הספינה מאהלת עליה ועל הכלים ונמצאת הטומאה קבועה בספינה לפי שאינה נפרדת ממנה ולעולם הספינה מאהלת עליה ועל הכלים ונמצאת הטומאה קבועה בה ולפיכך מביא את הטומאה, שאילו לא היתה השלשלת קשורה לספינה נמצאת הספינה לעתים נשמטת ממנה ולא חשבינן הטומאה כקבועה בה ואינה מביאה את הטומאה, וכרתון (אהלות פ"ח, מ"ה) אלו לא מביאין ולא חוצצין, הזרעים וכוי והעוף הפורח והטלית המנפנפת וספינה שהיא שטה על פני המים, אבל עכשיו שהיא קשורה עם השלשלת אעפ"י שהיא שטה על פני המים מכל מקום הטומאה קבועה בספינה. במקום אחד, והספינה עהיא שטה על פני המים אינה מביאה את הטומאה, החם כשהטומאה והכלים במקום אחד, והספינה והעוף שטין עליהן. ואם תאמר גם לפירוש זה, למאי אצטריך שמואל [לאפוקי] עה עון שבת אצל טומאה. תירץ הרמב"ן ז"ל, כי היכי דלא תיסק אדעתין דאפילו במאהלת מההיא, מה עני קביעות ואי לא קביעי מהתיא, מה על הביע קביעות ואי לא קביעי המת בעי קבוע קביעות ואי לא קביעי

כמפורדות דמיין, קמ"ל דמשום דלהוי שלשלת גופא מטמאה קאמר, והוא הדין לכל דבר המעמיד דהוי אהל.

16 45

הכי גרסינן בתוספות (ד"ה אמר): זרק בפי הכלב. דאילו לגירסת הספרים דגרסי ונחה בפי הכלב, משמע שלא נחכון שחנוח בפי הכלב ואם כן לא הוי כמקום ארבעה, אבל בשזרק לנוח בפי הכלב

מחשבתו משויא ליה מקום. אם היתה שבת והוציאו. פירש רש"י ז"ל דקסבר דאין עירוב והוצאה ליום הכפורים. ואינו מחוור, דועירי דהוה בעי למידק מיניה הכין במקומה בפרק אמרו לו אכלת חלב (כריתות יד, א) איתותב, ואסיקנא דועירי ברייתא היא, אלא הא אסיקנא התם דלהכי נקט אם היה שבת לטפויי איסורי, דאף משום שבת (היה) [חייב].

פרק יב הבונה

וליטעמיך אימא סיפא רבי יוסי לא הוה ליה למימר וליטעמיך, אלא שמואל כרבי יוסי סבירא ליה אי נמי למעמיך אימא סיפא רבי יוסי לא הוה ליה למימר וליטעמיך, אלא שמואל כרבי יוסי סבירא ליה אי נמי לימא חנאי היא. ואי לאקשויי מדרבי יוסי למאן דמוחיב מח"ק מאי קושיא, הא ה"ק פליג בה. ובחוספות אמרו דלא גרסינן בה רבי יוסי, אלא הכי גרסינן: וליטעמיך אימא סיפא אפילו העלה על גבי דימוס, כלומר: וכולה חדא חנא, ומשני חלתא בנייני הוו. אלא מיהו קשה דבכולהו ספרי גרסינן בה רבי יוסי. היש לומר לפי שיטחן דכולה רבי יוסי היא וכך היה מקובל בידן. ומכל מקום אי אפשר, דבירושלמי (בפרקין הלי אי) עביד לה פלוגתא דר"י ורבנן דגרסינן החם: חני אחד מביא את האבן ואחד מביא את הטיט המביא את הטיט חייב, ר"י אומר שניהן חייבין, סבר ר"י אבן בלא טיט בנין, הכל מוזים שאם נתן את הטיט תחילה ואחר כך נתן את האבן שהוא חייב.

והרמב"ן ז"ל פירש דהכי קאמר: וליטעמיך שאתה תמה על שמואל דמחייב בצרור בלבד על גבי עפר, בא ותמה על רבי יוסי דמחייב אפילו בהנחה בלבד. אלא תלתא בנייני הוו, תתאה מציעא ועילאה, תתאה בצרורי ועפרא ולכולי עלמא חייב, והיינו דשמואל, מציעאה באבנא וטינא והא נמי כולי עלמא הוא,

ועילאה בהנחה בעלמא לרבי יוסי, ובההיא הוא דפליגי רבנן עליה דרבי יוסי. האי מאן דעייל שופתא בקופינא רב אמר חייב משום בונה. איכא למידק, והא אין בנין בכלים

כדאמרינן בפרק שני דביצה (כב, א). ויש מפרשים דכי אמרינן אין בנין וסתירה בכלי, הני מילי בכלי

שנתפרק כגון מנורה של חוליות, וכדשרו ב"ה (שם) לזקוף את המנורה ביום טוב, אבל לעשות כלי

ענתפרק כגון מנורה של חוליות, ואין זה נקרא בנין בכלים שהרי אינו כלי אלא עושה כלי. ובזה ניחא

לי הא דאמרינן לעיל בפרק המצניע (שבת צה, א) דמגבן חייב משום בונה, ואם אין בנין בכלים היאך

אפשר שיש בנין באוכלין, אלא שהעושה דבר מתחילתו חייב משום עושה כלי והוא הבונה.
הלפי זה כתב הרמביין זייל דאפשר שכל כלי שצריך אומן בחזרתו מחייב משום בונה דהוה ליה
בעושה כלי מתחילתו, שהרי משעה שנתפרק ואין ההדיום יכול להחזירה בטל מתורת כלי. והינו
הגזרינן בפרק כירה (לעיל שבת מו, א) במנורה של חוליות ואסרינן ליה אפילו לטלטל, גזירה שמא
הפול ותתפרק לגמרי ויחזירנה ונמצא עישה כלי לכתחילה. אבל אין נראה כן דעת הרב אלפסי
זייל, לפי שהשמיטה מן ההלכות לומר שאינה הלכה, דאזלא כמאן דאמר יש בנין בכלים, ובמקומה
(שם דייה הלכך) כתבתיה וכן בפרק קמא דמסכת ביצה (יא, ב) גבי תריסי חנויות בסייעתא דשמיא.
ולפי הסברא הזו הא דאמרינן במאן דעביד חלתא שהוא חייב שלש עשרה חטאות כדאיתא בפרק
הלל גדול (שבת עד, ב), חד מינייהו משום בננה, והכין איתא בירושלמי (פ"ז, הל' ב"), והא דפליג
הכא שמואל ואמר משום מכה בפטיש, משום דסבירא ליה דבדבר מועט כזה ליכא בנין אלא משום גמר

ורבינו האי גאון ז"ל כתב, רב אמר משום בונה ואף על גב דכלי הוא קסבר רב יש בנין בכלים, ולפי זה הא דתנן התם (ביצה כא, ב) בית הלל מתירין כלומר: לזקוף את המנורה, ומפרשינן בגמרא דביש בנין

מלאכה דהיינו מכה בפטיש.

בכלים או אין בנין בכלים פליגי, לית ליה לרב הכין, אלא קסבר דאפילו בית הלל סבירא להו יש בנין בכלים, והא דשרו זקיפת המנורה, היינו משום דלא מחזי להו זקיפא לחוד כבנין כיון שלא נתפרקה כלל. והכין נמי סבירא ליה לרבי יוחנן (לעיל שבת מו, א) במה שאסר לטלטל את המנורה בשבת, והיינו נמי דקאמר התם בפרק קמא דביצה (יא, ב) גבי מתניתין דתריסין מוחלפת השיטה. אבל אנן דקיימא לן אין בנין בכלים, מפרשינן טעמא דבית הלל משום דאין בנין בכלים.

ובירושלמי (פ"ז הלי ב") איתא: מה בנין היה במשכן, שהיו נותנין את הקרשים על גבי האדנים, ולא לשעה היתה, מכיון שהיו נוסעים וחונים על פי הדבור כמו שהוא לעולם, הדא אמרה בנין לשעה בנין, הדא אמרה אפילו נתנן על גבי דבר אחר, הדא אמרה אפילו מן הצד, הדא אמרה בנין על גבי כלים בנין, אדנים כקרקע הן.

الا عاد

אלא לשמואל לאו גמר מלאכה הוא. פירוש: משום דקודה הוא שקודה כדי לשים בו מסמר או דבר

אחר, וכיון שכן אינה גמר מלאכה אלא שמתקן היקון כדי להגמר בדבר אחר דהיינו המסמר. **דחק קפיוא בקבא.** פירש רש"י ז"ל: שחקק כדי קפיזא בבקעת גדולה הראויה לחוק בו קבא. ורב האי

גאון ז"ל פירש: כגון שעשה סימן לידע היכא דוכתא דקפיזא, כמו שנחות היו בהין (מנחות פז, ב). אלא אביי ורבא דאמרי תרוייהו שכן מרדדי מסין למשכן עושין כן. יש לפרש דאביי ורבא על רבה ורב יוסף פליגי, שאמרו דאינו מחמת שמאמן ידו אלא שכן היתה במשכן, והיינו דאמרינן אלא: אבל רבי ורבי יוסף פליגי, שאמרו דאינו מחמת שמאמן ידו אלא שכן היתה במשכן, והיינו דאמרינן אלא: אבל רבינו האי גאון ז"ל פירש דאביי ורבא לפרש דברי רבה ורב יוסף אתו, דאינו כמו שאתה סבור דמאמן את ידו לעשות מלאכה קא אמרי, אלא מפני שמאמן את ידו לכוין להכות באותה מלאכה עצמה שהוא תישה וזה מכלל המלאכה היא כדי שיעשה מלאכתו בתיקון, ואינו דומה לנטל את המגל לקצור ואינו קוצר, אלא התחלת המלאכה היא כדאמרן. ובירושלמי (בפרקין הלי א) מקשו על הא דרבן שמעון בן גמליאל, דאמרינן התם וקשיא על הא דרבן שמעון בן גמליאל נטל לקצור ולא קצר שמא כלום הוא, אמר רב אדא אתיא דרבן שמעון בן גמליאל כר"י, דתניא השובט והמקשקש על האריג הרי זה חייב,

מפני שהוא כמשיב ידו, ואף הכא מפני שהוא כמשיב ידו. אם לאכילה כגרוגרת אם לבהמה כמלא פי גדי אם להסיק כדי לבשל ביצה קלה. פירוש: אם ראוי לאכילה שיעורו כגרוגרת, ואם אינו ראוי לאכילה, כמלא פי גדי, ואם הן יבשין שאינם ראוין לגדי אלא להסיק, שיעורו כדי לבשל ביצה קלה. אבל אם ראוי לאכילה אף על פי שמוציאו להסיק, שיעורו כגרוגרת, וכדאמרינן בפרק כלל גדול (לעיל שבת עו, א) המוציא חבן כמלא פי פרה לגמל, כולי עלמא

לא פריגי דחזים דהא חזי לפרה. לא בריעה בערוך (ערך פסק) דכל מידי דלית ליה הנאה, אף על לא צריכא דעביד בארעא דלאי דיליה. פירש בערוך (ערך פסק) דכל מידי דלית ליה הנאה, אף על גב דפסיק רישיה ולא ימות שרי. ומייתי ראיה מהא, ומההוא דאי אית ליה הושענא אחריתי (סוכה לג, ב). ואף רבינו האיי גאון ז"ל כתב כלשון הזה: ואוקימנא דקא עביד בארעא דלא דיליה, שאף על פי שהקרקע מתיפה (אי) [אין] עדיפות לזה התולש בתיקונו, ואיכא ודאי למימר אף על גב שהוא יודע שהקרקע מתיפה אין זאת במחשבתו ואינו רוצה, [לפיכך] אינו הייב אלא על כשיעור שחישב עליו. עד כאו נרפ"ק זכחונות (ו. א) כשמעתא זמה לבעול החוילה בשרם הארכתי כה

כאן. ובפ"ק דכתובות (ו, א) בשמעתא דמהו לבעול בתחילה בשבת, הארכתי בה. **משני סימניות.** פירש רבינו האיי גאון ז"ל: שאינן אותיות ידועות בכתב שהן נקראות, אלא סימנין
בעלמא, כגון נוני"ן הפוכין דכתיבי (במדבר י, לה-לו) גבי ויהי בנסוע הארן כדמפרש בגמי דכל כתבי
הקדש (לקמן שבת קטו, ב), וסימניות דכתיבי בהדדי בתהלים (קו, כב-ל) וכדמפרש בגמיא דארבעה
ראשי שנים הן (ר"ה יו, ב). אבל רש"י ז"ל פירש: סימניות, האחד בדיו והאחת בסיקרא. ואינו מחוור
בעיני, דבבא זו אינה אלא בצורת האותיות, ובבא שניה במינין שהן נכתבין, ולמטה הוה ליה למיתני

המעבד כל שהוא. לאו דוקא, דהא אמרינן בפרק המוציא (עט, א) שיעור המעבד כדי לכחוב קמיע.

אלא לאפוקי מדרבי שמעון דאמר עד שיעבד את כולו, נקט איהו כל שהוא. **זאת אומרת סתום ועשאו פתוח כשר.** פירוש: וכן פשוט שעשאו כפוף, דהא חנן נמי דן מדניאל.

ואיכא למידק מנא ליה הא, דלמא כשכתב שם במ"ם סתומה ודן בנו"ן פשוטה. ומסתברא דהא ליתא,

דאם כן לא זהו שם משמעון אלא חיבה אחרת היא, ולא מקצת התיבה הראשונה היא זו, ואפשר נמי

דפטור הוא דמלאכה אחרת היא לכשתמצא לומר דסתום שעשאו פתוח ופתוח שעשאו סתום פסול. ועוד

דהא מפרשינן לעיל בפרק הזורק (שבת צז, ב) משום דכל אימת דלא מיכתיב שם לא מכתיב שמעון,

דוה מינתה: וזו היתה כוונתו מתחלה, ואם איתא הא לא מיכתב שמעון בשם הזה. כך נראה לי.

שלא יכתוב אלפיין עייניין ועייניין אלפיין. פירש רש"י ז"ל: כי הוצרך לומר כן מפני שדומין בקריאתן, שיש בני אדם שקורין לאלפיין עייניין ולעייניין אלפיין. ואינו מחוור בעיני, דזה אינו בכלל כחיבה תמה, אלא מהפך לגמרי הוא הענין ומאבדו, שאילו כתב במקום את השמים ואת הארץ, עת השמים ועת הארץ היה מחריב העולם. אלא שלא יכתוב אל"ף כענין שיראה ממנה צורת עי"ן הפוכה, שאם ירחיק הרגל השמאלי מן הקו האמצעי יראה כאילו עי"ן הפוכה כזה: ומכאן יש ללמוד שצריך

לזקוף ראש הקו האמצעי בכתיבת האלף ולא כזה: שאילו לא כן לא היתה כצורת העי"ן אפילו כשירחיק מענה הרגל השמאלי. ואגב דאמר שלא יכתוב אלפי"ן עייני"ן אמר נמי ולא עייני"ן אלפי"ן, אף על פי שאי אפשר לכתוב עי"ן בצורת אל"ף, וכמו שאמר שלא יכתוב מיתי"ן פפי"ן בגררא דלא יכתוב פפי"ן

היתיין ההיין. כלומר: שלא ירחיק הקו האחרון, מגג האות כעין ה"א, וכן צריך להיות שני חטוטרות לחי"ת בגגה כגון ולא כגון זה: ותדע מדתון בפרקין (דף קד, ב) נתכוון לכתוב חי"ת וכתב שני זייני"ן, ותניא נמי בגמרא כגון שנטלו לגג של חי"ת ועשאו שני זייני"ן, דאלמא לשני ראשי הגג יש כמין חטוטרות

כצורת הזי"ן. בצורת זי"ן, ולא שיעשה אותה בראש כפוף כגון ראשו של וא"ו כזה: שאילו כן היה לו לומר ווי"ן

נונייין נונייין ווייין. בעייון בפייין. כלומר: שלא ירחיק הקו האחרון מן האות כגון זה: ומכאן דקדק ר"ת ז"ל שצריך לכוף הקו האמצעי בתוך הטייית כזה שאם לא יכוף אותו אפילו כשירחיק הקו האחרון לא ידמה לפ"א, שהרי הקו האמצעי של פ"א כפוף לתוך האות.

112 21

מיים וסמייך שבלוחות בנס היו עומדין. מכאן שצריך לחבר ראש הקו האחרון עם הגג כגון זה: ועכשיו

הם עומדות בנס, אבל אילו היה מרחיק ואפילו קצת הקו מן הגג כזה: לא היתה עומדת בנס.

בכמה מקומות. ויש לפרש דהתם על דרך ממה נפשך קא מקשה, כלומר אי מנצפך סחומות נינהו קשיא וכבר פירש כאן ושם רש"י ז"ל, דקאי הכא וקא מקשה, וקאי התם וקא מקשה, ושיטת התלמוד היא האותיות הפתוחות והפשוטות, ובריש פרק קמא דמגילה (ג, א) משמע בהפך שהן הסתומות והכפופות. אלא סתום ועשאו פתוח גרועי גרעה דאמר מר מנצפ"ך צופים אמרום. מהכא משמע דמנצפ"ך היו

דלאו צופים אמרום שבלוחות היו דאמר חסדא מם וסמך שבלוחות בנס היו עומדות, ואי פשוטות קשיא

מאי טעמא כרעא זקוייף הליא. מכאן שצריך להרחיק הרגל מן הגג כזה: ולא דבוק כזה: מהא שאין גביא רשאי לחדש דבר. וכבר כחבתי שם בארוכה בסייעתא דשמיא.

שאינו של קיימא על בדבר של קיימא פטור, עד שיכחוב דבר שהוא של קיימא על דבר שהוא של ועל כל דבר שאינו של קיימא פטור, זה הכלל כתב דבר של קיימא בדבר שאינו של קיימא או דבר אלי דלעת ועל כל דבר של קיימא חייב, על עלי כרשין ועל עלי בצלים ועל עלי חזרין ועל עלי ירקות כתב הייב, בקליפי אגוזים בקליפי רמונים בדם הקרוש ובחלב הקרוש על עלה זית ועל עלי חרוב ועל שנינו בתוספתא כן בכאן (פי"ב, ה"ו) המקרע על העור כתבנית כתב פטור, הרושם על העור כתבנית ובעינן שיכחוב בדבר של קיימא ועל גבי דבר של קיימא, וכמו ששנינו לענין גיטין (גיטין יט, א), ובהדיא ואפצא כשר, חני ר' הייא כתבו באבר בשחור ובשיחור כשר, ומהכא משמע דהלכות שבת כהלכות גימין, מתני: ו**בכל דבר שהוא רושם.** ואמרינן בגמרא לאתויי מאי לאתויי הא דתני רב חיננא כתבו במי טריא ומאי שעמא שקר אחדא כרעא קאי. מכאן שצריך לעשות סוף השי"ן חד כזה: ולא רחב כזה

ומשום מוחק, וכתב ולא המטיף רבי יודן בר שלום ור' מתנא, חד אמר בשלא עירב נקודות וחורנא אמר גבי סיקרא וסיקרא על גבי דיו חייב, רבי יצחק בר משרשיא בשם רבנן דחמן חייב שחים משום כוחב בפרקין דהכא (ה"ד) גרסינן והוא שכתב דיו על גבי דיו וסיקרא על גבי סיקרא, אבל אם כתב דיו על התם, אמרי לה חייב ואמרי לה פטור, אמרי לה חייב מוחק הוא, ואמרי לה פטור מקלקל הוא. ובירושלמי תניינא (יט, א) שהוא חייב שתים, אחת משום מוחק ואחת משום כותב, ובסיקרא על גבי דיו פליגי בה כתב על גבי כתב פטור. ודוקא דיו על גבי דיו, אבל דיו על גבי סיקרא אמרינן בגיטין פרק המביא (ה"ד), (ו)בתוספתא קורע פטור ורושם חייב, ובירושלמי קורע חייב ורושם פטור. קיימא. ובקורע ורושם על העור (דבר של קיימא) מצאחי חלוף בין החוספתא והירושלמי כאן בגמי

באבר כשר. ואמרינן בגיטין (שם) והא חניא פסול, לא קשיא הא באברא הא במיא דאברא. אפי' עירב נקודות, וכתב לא השופך וכוי.

השם שאינו מן המובחר, והכין איתא בירושלמי (ה"ה) בשיטתו השיבוהו בשיטתך שאתה אומר כתב פטור, אלא לטעמיה דרבי יהודה קאמרי ליה, כלומר: אפילו לדידך דהוי כתב, אודי מיהא לגבי כתיבת וחכמים אומרים אין השם מן המובחר. פירוש: לדידהו אינו כתב כלל דהא תנן כתב על גבי כתב

אבל בתוספתא (פי"ב, ה"ב) גרסינן כתב אות אחת להשלים את השם, אות אחת להשלים את הספר להשלים את השם לא, דאם איתא ליחני להשלים את השם ואנא ידענא דכל שכן להשלים את הספר. אמר רב אשי אפילו הימא רבון להשלים שאני. ולכאורה הוה משמע דדוקא להשלים את הספר אבל הוא, אף הוא אינו מן המובחר.

אבל מצאתי בירושלמי (דפרקין ה"ד) ענין יורה על פירוש זה, דגרסינן התם ר' יעקב רבי יוסי בשם ר' ומכוונות זו לזו, והיינו דאמרינן כתיבה היא זו אלא שהיא מחוסרת קריבה ע"כ. ודבר רחוק הוא זה. זו לזו, אע"פ שאין קרובות זו לזו הרי הרואה את זו ומהלך עד שרואה את זו, יודע הוא כי תואמות הן העיר, ואם תכתוב אות גדולה עד קצה זו, כאשר יכתב על השער (ים) [השני] אות גדולה כמוה עד קצה סמוכות זו לזו, והיה שער של זו מסוייד בסיד עד קצה העיר, וכן שער של זו מסוייד בסיד עד קצה באותה מגילה בצפורי. אבל רב האי גאון ז"ל כתב: כך היו הראשונים ז"ל מפרשים כי טבריא וצפורי כתב אות אחת בעבריא ואות אחת בציפורי חייב. פירוש: כתב אות אחת במגילה בטבריא ואות אחת הייב. ואיתא נמי בירושלמי בפרק האורג (ה"א).

אלעזר כתב אות אחת בטבריא ואחת בציפורי חייב, והא תניא ואם אינן נהגין זה עם זה פטור, אמר רי ביי בה אות בחבר בחדב בה

בא בר ממל תפתר בסיד דק. מהא דאמרינון: **הכא במאי עסקינון כגון שנטל לגגו של חיית ועשאו שני זיינייון.** שמעינן דכי האי גוונא לא מיקרי הק תוכות, שאינו אלא כמפריד בין שני אותיות וכן שנטלו לגגו של דלי"ת ועשאו רי"ש

אינו אלא כדיו שנפל על גבי האות ומעבירו. **תוא נתכוון לכתוב אות אחת ועלו בידו שתים חייב.** איכא למידק ולהוי כנתכוון לזרוק שתים וזרק ארבע דפטור. ויש לומר דהכא בשרוצה שתים אלא שעכשיו היה מתכוין לכתוב האחת מהן ועלו בידו שתים, וכגון דלא נתכוון לכתוב שתי אותיות ידועות אלא איזה אותיות שיזדמן לו, וכההיא דאמרינן לעיל (שבת צז, ב) כל מקום שתרצה תנוח.

ובהא נמי מיתרצא מתניתין דקתני נתכוון לכתוב הי"ת ועלו בידו שני זייני"ן פטור, דאף בהא איכא למידק מאי שנא נתכוון לכתוב הי"ת ועלו בידו שני זייני"ן, אפילו נתכוון לכתוב זיי"ן והי"ת וכתב טי"ת וכ"ף פטור, שלא נתכוון לאלו, מידי דהוי אנתכוון לכבות זה וכבה זה דפטור כדאיתא בכריתות (כ, א), אלא דמתניתין בנתכוון לכתוב שתים איזו שתים שיעלו בידו, אבל עכשיו היה כותב הי"ת ועלו בידו שני זייני"ן, ומכל מקום בדעתו הוא שאם יזדמנו לו דרך מקרה אותיות הצריכות זיון שיזיינם, ומשום הכי אמרינן הא דבעי זיוני הא דלא בעי זיוני.

112 212

הביב נתחיך באומות. דאנו דורשין ה"א בחי"ת, וכמו שאמרו בירושלמי פרק כלל גדול (ה"ב) גבי אבות מלאכות ארבעים חסר אחת, מנין לאבות מלאכות מן התורה, רבי חנינא דצפורין בשם ר' אבהו אל"ף חד, למ"ד תלתין, ה"א חמשה, דבר חד, דברים תרין, מכאן לאבות מלאכות ארבעים חסר אחת שכתוב בתורה, רבנן דקסרין אמרין מן אתרה לא חסרה כלום, אל"ף חד, למ"ד תלתין, ח' תמניא, לא

מחמנעין רבנן דרשין בין ה"א לחי"ח.

מחניי: ואחד על האריג. יש לפרש אחד על שנים, שהרי עם האחד הזה הרי היא מלאכה מחקיימת, ויש לפרש ואחת על שלשה. ופלוגתא היא בירושלמי, דגרסינן החם (ה"א) אשכחת על דר"א פעמים שלשה בתחלה, פעמים שנים על גבי אחד ארוג מאחמול, פעמים אחד על גבי שנים ארוגים מאחמול, רבנן דקסרין בעיין מהו אחד על האריג אחד על גבי שלשה, רבנן דהכא אמרין אחד על גבי שנים. וחכמים אומרים בין בתחלה בין בסוף שיעורו שני חוטין. פירוש: בין בתחילת השיעור בין בהשלמח

וחכמים אומרים בין בתחלה בין בסוף שיעורו שני חוטין. פירוש: בין בתחילת השיעור בין בהשלמת השיעור, אבל בסוף ממש דהיינו סוף היריעה אפילו באחד חייב, כדתניא לעיל בשלהי פרקין דהבונה (שבת קד, ב) כתב אות אחת והשלימה לספר ארג חוט אחד והשלימו לבגד חייב, ואוקימנא אפילו לרבנך דלהשלים שאני.

פרק יג האורג

גמרא: ואע"ם שחילל את השבת יצא ידי קריעה. כלומר: אף ע"פ שעשה הקריעה באיסור אין צריך לחזור ולקרוע, ובירושלמי (דפרקין ה"ג) מקשו עלה, בעון קומי רבי בא הכמה דאתמר תמן השוחם הטאחו בשבת כיפר ומביא אחרת, ואימא אף הכא לא יצא ידי קריעה, אלא כר' שמעון דר"ש אומר עד שיהא לו צורך בגופו של דבר, אמר לון תמן הוא גורם לעצמו ברם הכא את גרמת לו, אמר ר' יוסא הצפילו תמן את גרמת לו שאלולא שאמרת לו [יביא] היאך היה היה מתכפר לו, הוי סובר מימר דר"ש הוא, חבריא בעון קומי ר' יוסא, לא כן א"ר יוחנן בשם ר"ש בן יוצדק מצה גוולה אין אדם יוצא בה ידי הובתו בפסח, א"ל תמן גופיה עבירה ברם הכא היא עבר עבירה, כך אנו אומרים הוציא מצה מרה"י

המתו אחמתו נמי לא קשיא הא רבי יהודה הא רבי שמעון. נראה מדברי רש"י ז"ל, דהשתא דאתינן להכי, מתו דמתניתין היינו ר"ש, ואפילו במת דידיה דבעי אבולי עליה, [דהיא] מלאכה שאינה צריכה להכי, מתו דמתניתין היינו ר"ש, ואפילו במת דידיה דבעי אבולי עליה, [דהיא] מלאכה שאינה צריכה לגופה כהוציא את המת לקברו, אלא דמעיקרא קא מהדר לאוקומה כולה כחד תנא, ולאוקמינהו מתניתין וברייתא כרי יהודה, וכיון דלא אפשר ליה לאוקומיה חמתו דמתניתין ודברייתא כחד תנא, הדרינן ומקמינן כולה מתניתין דהיינו מת וחמתו כר"ש, ודברייתא כר"י. ובתוסי מפרשים דלעולם מתו אמתו ומקמינן כולה מתניתין דהיינו מת וחמתו כר"ש, ודברייתא כר"י. ובתוסי מפרשים דלעולם מתו אמתו בריכין לתרוצי כדחריצנא, דאי במתו ממש שראוי להתאבל עליו אפילו ר"ש מודה דחייב דמלאכה הצריכה לו מקרי הואיל ומצוה קא עביד. ואינו מחוור, דא"כ אף המוציא את המת לקוברו יהא חייב, דמצוה קא עביד, דרוחק הוא לומר דהתם לא רמי עליה ממש להוציאו, דאפשר ע"י אחרים, אבל קריעה הוא חייב בכך, דמת מצוה מאי איכא למימר, ואון המוציא את המת סתמא תנן.

ויש מפרשים משום דצריך ללבוש בגד קרוע כל שבעה וקרעו לפניו, אף לר"ש מקרי מלאכה הצריכה לגופה. וגם זה אינו מחוור בעיני, דהא משמע הכא דאף אדם כשר אי נמי שאר בני אדם דלאו כשרין אי קאי בשעת יציאת נשמה הרי הן כמתו, והנהו אינן חייבין ללבוש בגד קרוע אלא מאחין הן מיד. ועוד דאפילו אחיו ואחותו אם החליפו אינן חייבין לקרוע אלא אותו בגד שנתקרע אסור באחיי, וכן הוא כל זמן שלובשו צריך שיהא קרעו לפניו, הא אם רצה להחליף מחליף ואינו קורע (מו"ק כד, א), ודברי

רש"י ו"ל נראה לי עיקר. הא רי שמעון והא רי יהודה. ואיכא למידק היכי מוקמינן מתניתין כר"ש, והא מתניתין קתני וכל המקלקלין פטורין ואוקימנא לה לקמן על כרחין כר"י. ואיכא למימר דאין הכי נמי דהוה מצי לאקשויי

הכין אלא דעריפא מיניה אקשי ליה, ולמסקנא דאסיקנא דקרע למירמא אימתא על אנשי ביתיה, כולהו רבי יהודה נינהו, ומתניתין בקורע למעבד נחת רוח ליצרו, ומתניתא למירמא אימתא אאנשי ביתיה, אבל רש"י ור"ח ז"ל פירשו, דרישא דמתני' ר"ש, וסיפא דהיינו המקלקלין פטורין ר"י, אבל צריך לעיין דהא חד בבא הוא ובחד פטורא כייל להו.

اك عاد

בל המקלקלין פטורין הוץ מחובל ומבעיר. אוקימנא כר"ש, ומחניתין דכייל וחני כל המקלקלין פטורין הוץ מחובל ומבעיר. אוקימנא כר"ש, ומחניתין דכייל וחני כל המקלקלין וילא מפקינן חובל ומבעיר ר"י היא. ומפני שלא מצינו למחליקת הזה עיקר בשום מקום, דקדק רש"י ד"ל דנפקא להו ממחליקתן במלאכה הצריכה לגופה, ויסוד הענין לפי שכל המלאכות ממשכן גמרינן להו וכולן צריכות היו לגופן ותיקון היה בהם, ולפיכך סבר ר"ש דכל מלאכה שאין לו תיקון וצורך גוף המלאכה ממש, פטור עליה, וכיון שכן מילה בשבת מן הסתם מותרת שהרי יש בו הבלה וקלקול אצל החינוק, ותיקון המילה שהוא עושה המצוה אינו תיקון בגוף הדבר אלא שהיא מצוה ותיקון מצוה אין מתחשב לו, אע"פ שהוא מחקנו לתרומה ולקדשים ולאכילת פסחים, אין אותו תיקון בגוף המילה אלא אצל אחרים ומלאכה שאי"צ לגופה היא, וכיון שכן לא היתה התורה צריכה להתיר מילה בשבת, אלא לאשמיעינן דאע"ג דמקלקלין בעלמא פטורים המקלקל בחבורה חייב, וחידוש הוא שחדשה תורה במילה. וכן הבערה דבת כהן מן הסתם מותרת היתה, לפי שכל מבעיר מקלקל הוא והתיקון הוא אצל אחרים ומלאכה שאי"צ לגופה היא, ולפיכך כשאסר הכתוב הבערה דבת כהן, לחדוש בא לאשמועינן בתילה בהוב בהו

ושאר מיחוח ממילא, ואיצטריכא מושבוח כי היכי דלא נדחי מק"ו מעבודה. ולחדושא ולא יצתה לא לחלק ולא ללאו, ונמצאת הבערה בבת כהן אסורה לר' שמעון מדגלי בה קרא, הוא משום דבין לרבי יוסי בין לרי נתן לית להו דרבי שמעון, דהא לר"ש הבערה לגופה איצטריכא הבערה דב"ד בישול פתילה הוא ואמר רב אשי מה לי בישול פתילה מה לי בישול סמנין, התם הדין טעמא, ואמר אימת דשמעת ליה לרבי יוסי דהבערה ללאו יצאת הני מילי הבערה דעלמא, [משום] דלא סבירא ליה כרייש, אלא קא מפרש מעמא דרי יהודה. והחם נמי ביבמות [מייתי] ולא צריך. ולרבי שמעון לא חשיבא ליה בישול הפתילה תיקון. ומיהו אפשר דרב אשי לאו דחשיב תיקון הרחקת הטומאה וסילוק הנוק. והא דאמרינן מה לי בישול פתילה לרבותא נקטיה, מתבערין מתוך העדה, והויה לה כהוצאת כזית מן המת וכעדשה מן השרץ (לעיל שבת צג, ב) מקלקל גמור הוא. ויש לומר דלרבי יהודה ומי שאר מיתות אסורות, דיש בהם תיקון מצד שהן הראב"ד ז"ל דקשה (עליו) [ליה] אם כן לרבי יהודה שאר מיתות ב"ד יהיו מותרות בשבת, דהא מיתת בית דין שבת מקל וחומר כדאיתא התם ביבמות. ועדיין צריך לתרץ (שיטת) [קושית] דרשינן הבערה דבית דין כדאיתא בריש פרק קמא דיבמות (ו, ב) איצטריך, כי היכי דלא נידחי הוצרך הכתוב לאסור הבערה בבת כהן. ויש לומר דלא תבערו לרבי יהודה לחלק, ומושבות דמיניה בו תיקון אצל אחרים, חובל בצריך לדם לתת לכלבו ומבעיר בצריך לאפרו. ואיית מכל מקום למה מקלקלין גמורין אפילו בחובל ומבעיר ומי פטורין, ולא משכחת לה לרבי יהודה דחייב אלא בשיש בהבערה לחלק דוקא לרבי יהודה, וכן [קבורת] מת מצוה לרבי שמעון לידחי [שבת]). ולעולם לגופיה לרב אשי [ולרבי שמעון] אין לומר כן, וכן בפרק קמא דיבמות (ו, ב) אומר כן. וצריך עיון אחר שהוא בישול הפתילה. (וצריך עיון לרבי שמעון בבישול הפתילה שהיא מלאכה הצריכה תיקון האבר, אבל הבערה גופה דבת כהן קלקול גמור הוא ומותר היה לולא התיקון שיש בה מצד תיקון האבר שהוא מצרפו, והרי הוא כבשול סמנים, ולא אסרה התורה הבערת בת כהן אלא מצד שאמרנו, ולפיכך הוצרך הכתוב להתירה, וכן הבערה דבת כהן מן הדין אסורה היא דהרי יש בה מלאכה או אפילו אצל אחרים, ולפיכך מילה אסורה היתה שהרי יש בה תיקון אצל אחרים כמו ורי יהודה סבר דמלאכה הצריכה בלבד בעינן, כלומר: שיהא בה תיקון מצד אחד או בגופה של דמקלקל בהבערה חייב.

ואכתי קשיא לי כיון דקיום מצוה לא חשיבא לה תיקון בגופו של דבר ומלאכה שלא לצורך הוא, אם כן קבורת מת מצוה תדחי שבת, ובשלמא לרבי יהודה כיון שיש תיקון אצל המת אסור, וכ"ש דליכא הפירה בקרקע קלקול, אלא לרבי שמעון קשיא. ויש לומר דלרבי שמעון אין הכי נמי דשרי. והא דקאמרינן התם קבורת מת מצוה תוכיח שאינה דוחה את השבת, דלא כרבי שמעון דלרבי שמעון ודאי דוחה, ותדע דבפרק המצויע (שבת צד, א-ב) פוטר היה רבי שמעון במוציא את המת לקברו, וכללא כייל אפילו במת מצוה. זה נראה לי לפי שיטת רש"י ז"ל. ורבי שמואל ז"ל דקדק מתוך דבריו וכוי וקשה עליו וכוי.

ועוד קשה דמי עדיף מקלקל ממתקן, מתקן צריך לגופה מקלקל לא צריך לגופה, ובספר הישר (סיי רצ) פירש וכוי.

ויש לי לדקדק, אם במקלקל בחבורה חשיב לצורך גופה, אם כן כל המקלקלין פטורים חוץ מחובל ומבעיר הכי קאמר כל המקלקלין ואפילו יש בהן צורך פטורים, והיכי משכחת לה לפטורא, והראב"ד

כרשב"ג אלא הלכה כחכמים, ולא הוצרך רב יוסף לפסוק כרשב"ג אלא לאפוקי מחכמים ולפיכך הקשה ולאו מלתא היא דלאפוקי מדרי יהודה לא צריך דפשיטא דהלכה כחכמים, ועוד שלא היה לו לומר הלכה אמר ליה אביי הלכה מכלל דפליגי. איכא למידק ולימא ליה אין, דהא ר' יהודה פליג בכל ביברין. בביבר קטן הרי הוא כניצוד וברשותינו הוא, לפיכך נותנין לפניהם מזונות שאף הם מזונותן עליך. ומוונותיהן עלינו, אבל מה שאינו ברשותינו ואינן ניצודין אסור לפי שאין מוונותן עלינו, ומה שהוא רש"י ז"ל. ויש לפרש דההיא דכלבים ועורבין לא קשיא, לפי שמוכנין הן למלאכתנו וברשותינו הם שמא יצוד. אבל בירושלמי דפרקין (ה"ז) מפורש לפי שאין עושין חקנה לדבר שאינו מן המוכן, וכדברי הכי הצדן פטור אלמא לאו מחוסר צידה דאורייתא, וכיון שכן היכי גורינן ביה שלא ליתן לפניהם מוונות מצודה מהוסר צידה דאורייתא כיון דגזרינן, והא אווזין ותרנגולים שאומר הבא מצודה ונצודנו ואפילו יהודה אמר שמואל כל שאומר הבא מצודה ונצודנו, ולפיי אקשי ליה רב יוסף דאלמא כל שאומר הבא אסור ליתן לפניהם מזונות, וה"ק איזה מהוסר צידה שגוזרין עליו שלא ליתן לפניו מזונות, ואמר רב וההיא גבי שבת מתניא. אלא הכי פירושו דאמתניתין דקתני כל שמחוסר צידה אסור קאי, ופירושו פטור. ואיכא למידק בההיא מאי קושיא, דהא פטור אבל אסור, דכל פטורא דשבת פטור אבל אסור, יוסף והא אווזין ותרנגולים שאומר הבא מצודה ונצודנו ותניא הצד אווזין ותרנגולים ויונים הדריסיאות כד, א) היכי דמי מחוסר צידה אמר רב יהודה [אמר שמואל] כל שאומר הבא מצודה ונצודנו, א"ל רב דאורייתא אסור, וכל שאין מחוסר צידה דאורייתא מותר. והביאו ראיה מדאמרינן בפי אין צדין (ביצה לפניהם מזונות. ופירשו הם ז"ל דאינה אלא גזירה שמא יבא לידי צידה, והלכך כל שהוא מחוסר צידה אסר אלא משום שאין דרכם של ישראל לגדל עורבים. ועוד קשיא אפילו אווזין ותרנגולין היאך נותנין ובפרק מפנין (שבת קכו, ב) אמרו מטלטלין את הלוף מפני שהוא מאכל לעורבים, ומאן דאסר התם לא בחוספות דהא חנן (לקמן שבת קנו, ב) מחתכין את הדלועין לפני הבהמה ואת הנבלה לפני הכלבים, **ואין נותנין לפניהן מזונות.** פירש רש"י ז"ל: כיון דמוקצין הן לא מצי מיטרח עלייהו. והקשו עליו ז"ל כתב כללא דמלאכה הצריכה לגופה וכוי.

הלכה מכלל דפליגי.

11- 41

אף אנן נמי תנינא אף על פי שעמד הראשון והלך לו הראשון הייב והשני פטור מאי לאו פטור מאון נמי תנינא אף על פי שעמד הראשון והלך לו הראשון הייב והשני פטור מאי לאו פטור ממוחר לא פטור אבל אסור. המיהא לי והיאך אפשר לומר כן שיהא השני אסור, אטו אלו צד הראשון ובא שני ונטלו אחר שניצוד מה איסור יש בדבר. ועוד המיהא לי מאי קאמר ר' אבא נכנסה לו צפור החת כנפיו יושב ומשמרה, דאלמא דוקא יושב ומשמר אבל נוטל לא, ואמאי אפילו ליטול למה לא כיון שבר ניצוד. ויש לומר דמדאורייתא ודאי מוחר, אלא שאסור לטלטל משום טלטול דמוקצה, ומכל מקום אתא לאשמועינן היושב ומשמר ולא גורינן אטו צד לכתחילה, ומהאי טעמא נמי הוא דהוה מצי למימר השתא דשני פטור אבל אסור לישב שם אחר עמידת הראשון מפני שנראה כאילו הוא צדו עכשיו

וגזורינן אטו צד לכתחילה.
הוספתא (פי"ג ה"ו): ישב אחד על הפתח ובא אחר וצדו מבפנים, היושב על הפתח חייב והצדו מנספתא (פי"ג ה"ו): ישב אחד על הפתח ובא אחר וצדו מבפנים, היושב על הפתח חייב והצדו פטור, הא למה זה דומה לנועל את ביתו לשמרו ונמצא צבי שמור בתוכו. פירוש: כאילו יש צבי ניצוד בתוך הבית והבית סגור, ובא זה ונועל עוד בפניו במנעול, אף על פי שגורם שמירה על שמירתו מותר, ולא אמרינן הרי זה כצדו שאלולי לא נעל הוא במנעול שמא היו דלחות נפתחות וצבי נמלט, כך שני זה אחר שישב הראשון, ואי נמי כשהיה שם צבי קשור ובא זה ונעל שאף על פי שנעל הצבי אין אומרים לזה שיפתח ביתו כדי שיצא הצבי, לפי שבשעה שנעל בהיתר נעל לשמור מה שבתוכו, ואפילו

נתכוון לשמור הצבי שגם הוא מכלל הפצי ביתו הוא ונועל לשמרו לכתחילה.

תוספתא (שם): ישב אחד על הפתח ונמצא צבי בתוכו, אע"פ שמתכוון לישב עד שתחשך פטור

מפני שקדמה צידת צבי למחשבה, אין לך שהוא חייב אלא המתכוון לצוד, אבל קדמה צידה

למחשבה פטור. ואפשר דפטור דקתני הכא פטור אבל אסור הוא, כיון שעל ידי מעשיו הוא ניצוד ולא

היה נצוד מתחילה, והיינו דקא תני במתניתין לנועל את ביתו לשומרו ונמצא צבי שמור בתוכו וכוי,

והכא קתני ונמצא צבי בתוכו. ויש לומר דפטור ומותר קאמר, לומר שאינו צריך לפתוח כיון שלא

נתכוון לצידה ונמצא ניצוד בתוכו בלא מתכוון ואינו מוסיף עכשיו בצידתו למה יפתח ומאי דהוה הוה,

דכיון דלא עביד איסורא דאורייתא בצידתו בתחילתו הרי הוא מותר בסופו.

ובירושלמי (דפרקין ה"ו) נראה שהתירו לנעול לכתחילה ביתו לשמור ביתו וצבי שבתוכו, דכיון שהוא צורך ביתו אע"פ שעל ידי כך ניצוד הצבי ממילא מותר, ובלבד שלא יתכוון לשמור את הצבי בלבד, דהכי גרסינן בירושלמי בפרקין דהכא: ר' יוסא בר' בון בשם ר' חונא היה צבי רץ כדרכו ונתכוון לנעול כדרכו בעדו ובעד הצבי מותר, ראה תינוק מבעבע בנהר ונתכוון להעלותו ולהעלות נחיל של דגים עמו מותר, ו' יוסי בר' בון בשם ר' חונא היה מפקח בגל ונתכוון להעלותו ולהעלות צרור של זהובים עמו מותר. ולפי זה הא דאמרינן ונתכוון לנעול בעדו, לא בעדו בלבד קאמר, אלא אם נתכוון לנעול אף בעדו מאמר. ולומר שאילו ארור לנעול בעדו מותר אע"פ שמתרונו שנהא הארו נעוד בתור (ע"ר)

קאמר, ולומר שאילו צריך לגעול בעדו מותר אע"פ שמתכוון שיהא הצבי גיצוד בתוכו (ע"כ).

מתני: הצדן והחובל בהן הייב. פירוש: החובל בהן עד שנצרר הדם, דכיון שיש להם עור הוא מעכב מתני: הצדן והחובל בהן היה יוצא, וכיון שכן אין חבורה חוזרת וחייב משום נטילת נשמה שבאותו מקום כי הדם הוא הנפש, אבל שאר שרצים ורמשים אילו נעקר הדם ממקומו לגמרי עד שתהא חבורה אף הוא היה יוצא בחוץ כיון שאין להם עור שיעכבנו, אבל אילו יצא לחוץ אף בשאר שקצים היה וויה ומשום נטילת נשמה. אבל רש"י ז"ל פירש, דאיסור החבלה משום צובע, ולדבריו פטור של שאר שקצים, משום שאין להם עור שיצטבע בדם. ואינו מחוור, לפי שבפרק אלו טריפות (חולין מו, ב) אשר שקצים, משום שאין להם עור שיצטבע בדם. ואינו מחוור, לפי שבפרק אלו טריפות (חולין מו, ב) אמרינן בהריא דאף שאר שקצים ורמשים אם יצא מהן דם חייב, ומפרש נמי טעמא דשמר שקצים משום דלא הדרא בריא ומשום נטילת נשמה, ועוד מה צורך בצביעת עורן, וכאותה שאמרו בפרק כלל גדול (שבת עה, א) שוחט מפני מאי מחייב, רב אמר משום צובע, אמר רב מלתא דאמרי אימא בה מילתא דלא ליתו דרי בתראי וליחכו עלה, צובע מאי ניחא ליה, ניחא דליתווס בית השחיטה דמה דליחזו אינשי וליובנו מיניה, ואם כן הכא מאי ניחא ליה.

אלא מיהו בירושלמי בפרק כלל גדול (ה"ב) משמע כדברי רש"י ז"ל, דגרסינן החם מה צביעה היתה במשכן, שהיו משרבטין בבהמה ועורות אלים מאדמים, אמר ר' אסי הדא אמרה העושה חבורה ונצרר

הדם חייב משום צובע, המאדים אודם בשפה חייב, והמוציא את הדם חייב משום נטילת נשמה שבאותו מקום. ואולי אם הוא צריך לצבוע אותו מקום לשום ענין קאמר שהוא חייב אף משום צובע, ולהתחייב שתים משום צובע ומשום נטילת נשמה, וכדאמרינן בפרק כלל גדול (שבת עה, א) משום צובע אין משום נטילת נשמה לא, אימא אף משום צובע.

רהצדן לצורך הייב שלא לצורך פטור. פירש רש"י ז"ל: שלא לצורך לפי שאין במינן ניצוד. ואינו מחוור, דאם כן אפילו לצורך נמי פטור. אלא משמע דשמונה שרצים האמורים בתורה אין דרכן להזיק וכל צידתן היא לצורך, אבל שאר שקצים ורמשים שדרכן להזיק פעמים אדם צדן שלא לצורך, כלומר שלא יזיקו ומשום הכי תני פלוגתא בסיפא, והוא הדין לרישא. הרמב"ו ז"ל.

שלא יזיקו ומשום הכי חני פלוגתא בסיפא, והוא הדין לרישא. הרמב"ן ז"ל. **היה ועוף שברשותו הצדן פטור.** ירושלמי (ה"א): לא אמר אלא שברשות, הא אינו ברשות אדם

הממאים, אלא משים דאזיל בחר גישתא אמר דהני ליה להו עורות, הלכך מתניחין דהחבל בהן ודאי הממאים, אלא משים דאזיל בחר גישתא אמר דהני ליה להו עורות, הלכך מתניחין דהחבל בהן ודאי רבע כוחיה. והקשו עליו בחוס' דהא רבנן נמי אזלי בחר גישתא מרלא מנו הנשמת באלו שעורותיהן בהשרן דאלו שעורותיהן כבשרן ואמרינן החם בגמרא (חולין קכב, ב) מ"ט לא הני נמי הנשמת ופרקינן רבנן אולי בחר גישתא ולא פליגי בהדי ר"י אלא בגישתא דהלטאה, ואפילו הכי אמר רב לעיל עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי יוחנן בן נורי אלא לענין טומאה דכתיב (ויקרא יא, לא) אלה הטמאים לכם, ולפיכך פירשו הם ז"ל דכולהו אית להו דרשא דאלה הטמאים לכם, ולומר דעורות יש להם, אלא שהחורה ריבתה אותן לטומאה כבשר, אלא דקרא מיעט וריבה דכתיב אלה הטמאים, אלה מיעוט הוא לכם. ולפיכך פירשו הם ז"ל דכולהו אית להו דרשא דאלה הטמאים לכם, ולומר דעורות יש להם, אלא שהחורה ריבתה אותן לטומאה כבשר, אלא דקרא מיעט וריבה דכתיב אלה הטמאים, אלה מיעוט הוא לכם. ולפיכך פירשו הם ז"ל דכולהו אית להו להי מיעטין מאלה ואינו מטמא כבשר, וכולהו אינן הי יהטמאים ריבה, והלא דעור ממעטינן מאלה ואינו מטמא כבשר, וכולהו אינן הי יהי דהטמאים רבתי המרגין, אלא כיון דמיעט הכתוב וריבה אזלינן הו בחר גישתא, אלא דבגישתא דהלטאה פליגי רבנן ורבי יהודה. והם ז"ל חזרו והקשו לפירושם, דאם רבי יהודה, לימא נמי דעד כאן לא פליג אלא לענין טומאה משום דכתיב אלה הטמאים, אבל לענין שבת יהודה, לימא נמי דעד כאן לא פליג אלא לענין טומאה משום דכתיב אלה הטמאים, אבל לענין עוד בעלי ברקו בירי הודה. לא פליגי כדקאמר לרבנן, ולא העלו בו דבר.

שהוא משום נטילת נשמה מאבר אחד, וסירכא דלישנא נקט, וכן נראה מדברי הרמב"ם (פי"א, ה"א) ליה להיזמתא ויבשה כשותא, ומחייב משום עוקר דבר מגדולו דהוא משום נטילת נשמה, דומיא דחובל כשותא מהיזמי שיניקתו תלויה בהיזמי כדאמריי בעירובין בפרק בכל מערבין (עירובין כח, ב) דקטלין בנשמת אמו העוקרו חייב משום נוטל נשמתו ממנו, דלאו מי אמר רב ששת בגדולי קרקע דמאן דתליש משום נוטל נשמה הוא חייב, והכי קאמר אע"ג דהאי עובר לית ליה בדידיה נשמה, כיון דגידולו תלוי וכנגדו ביום טוב מותר דלית ביה משום עוקר דבר מגדולו. ולפיכך פירש הוא ז"ל דדלדל את העובר (לעיל שבת עה, א), והכי נמי משמע בבכורות (כה א) גבי תולש צמר מבכור, דתולש לאו היינו גוזו, וצפרניו, דאלמא ליכא משום עוקר דבר מגדולו אלא בגדולי קרקע כמו שאין דישה אלא בגדולי קרקע חדא משום עוקר דבר מגדולו וחדא משום תולש או גוזז, וכן (לעיל שבת צד, ב) הנוטל שערו או שפמו הקשה הרמב"ן ז"ל, דהא תולש כנף מן העוף (לעיל שבת עד, ב) וכן גווז כשהן חיין, לא מחייבינן תרתי הא דאמרינן: במושיט ידו למעי בהמה ודלדל עובר שבמעיה דחייב משום עוקר דבר מגדולו. לית ליה אלה הטמאים, אלא כולה מלחא משום דאולי בתר גישתא, בין לענין טומאה בין לענין שבת. לענין טומאה ומשום דכתיב אלה הטמאים, אזיל לטעמיה דהתם, אבל למ"ד התם דרבנן לא תנו תנשמת, לתנשמת בהדי דאנקה והכח, לכחביה גבי החלד והעכבר, והא דקאמר רב הכא דרבנן לא פליגי אלא נמי חנו חנשמח, דכל מאך דאית ליה אלה הטמאים חני אפילו חנשמח, דאי לא לא לכחביה רחמנא התם, ואיהו נמי תני תנשמת כדקאמרינן התם רב תנא הוא ותנא תנשמת, ושמא סבירא ליה לרב דרבנן דאזיל בתר גישתא, ומאן דאזיל בתר גישתא לא דריש כלל אלה הטמאים ולמינהו הפסיק הענין כדאיתא ולי נראה דהאי סוגיא לא אזלא כההיא דפרק העור והרוטב (שם) דהתם מפרש טעמא דרבנן משום

מהלכותיו. ומה שאמרו בירושלמי בפרק כלל גדול (ה"ב) רבנן דקסרין אמרין ההיא דצד נונא וכל דבר מהלכותיו. ומה שאמרו בירושלמי בפרק כלל גדול (ה"ב) רבנן דקסרין אמרין ההיא דצד נונא וכל דבר שהוא מבדילו מן חיותו חייב משום קוצר, לא אתי בשימתא דגמרא דילן.

הצד פרעוש בשבת רבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר. פירוש: פטור אבל אסור, ובתוסי הצד פרעוש היהידא שמא ישכנו וכל שכן אם נושך אותו, יכול להסירו דאינו אלא כמתעסק דהוה כקוץ ברשות הרבים.

रान तरा

ה"ג ר"ח ז"ל: אמר ליה שמואל לקרוא גברא רבה אתי ממערבא וחש במעיה וחזינהו שמואל למרא דרא דבר אתי ממערבא וחש במעיה וחזינהו שמואל למצא דקא דלו לקבליה ועכירי. פירוש: דשמואל שמע דאדם גדול בא בספינה, והיה רואה המים עולין למעלה ע"י הרוח והיו עכורות מטיט ועפרורית והיה יודע שהיה שותה מאותו נהר ואותו המים משלשלין, לכך אמר דחש במעיה.

מחני: אין עישין הילמי בשבת אבל עישין מי מלח. ירושלמי (דפרקין, ה"ב):מה בין הילמי מה בין מי מלח, הילמי צריכה אומן מי מלח אין צריך אומן.

1년 김대

עלין אין בהן משום רפואה. פירש רש"י ז"ל: באכילחן. ואינו מחוור דדבר למד מענינו הוא וכולה שמעתא ברפואת העין מיירי, ועוד דאם כן כי קאמר רב ששת גרגירא אפילו לדידי מעלי לי, למיסר אכילחה, ואי אמרת אכילה דהא חנן (בעמוד ב) כל האוכלין אוכל אדם לרפואה, וגרגירא מיכל אכלי

לה אינשי ומאכל בריאים הוא. אלא לשים על גבי העין קאמר. שירקא מחיא שרי. פירש רש"י: לטוח צלי בבצים טרופות, ובלבד שלא יהא חם כל כך שיחבשלו בו. ואינו מחוור, דאם כן פשיטא ומאי קא משמע לן, דהא אין כאן הכשר אוכלין כל כך דנטעה בו לאיסור, ואיך יאסור רב חייא בר אבא, ועוד דמה דומה לנתינת מים צלולין ויין צלול לתוך המשמרת דקא מייתינן עלה. ור"ח ז"ל פירש שהוא מעי האבטיח, וקא שרי ליה לסנן אותו במסננת כמים צלולין

ויין צלול בתוך המשמרת, ועושין כן מפני שהוא טוב לשלשל בני מעים. **פיעפועי ביעי.** פירש רש"י ז"ל: לטרוף בצים בקערה, והוא אסור משום מראית העין ענראה כמי שרוצה לבשל בקדרה. וגם זה אינו מחוור, דדבר הלמד מענינו הוא, ובענין רפואה עסקינן. ור"ח ז"ל פירש דמין ירק הוא כמו פעפעין וחלוגלוגות דעירובין ואמרינן מערבין בפעפועין בפרק בכל מערבין עהם ירקות ששמם נוטלש. אבל קשה לי דכיון דמערבין בהם אלמא אכלי להו אינשי, אם כן אמאי

אסור דהא חנן [כל אוכלין] אוכל אדם לרפואה. **נותן אדם מים צלולין ויין צלול לתוך המשמרת בשבת.** ודוקא לתוך המשמרת לפי שאין אדם מקפיד עליה ולא אתי לידי סחיטה, וכאותו שאמרו בפרק במה טומנין (לעיל שבת מח, א) (אבל) [גבי] דסחודר

אפומא דחביתא אסור, ומאי שנא מפרונקא, התם לא קפיד הכא קפיד. במה דברים אמורים בשלא נשתהא שם אבל נשתהא שם אסור. פירוש: אמי משרה וימה של סדום קאי, אבל במי טבריא אפילו נשתהא, תדע דהא קתני בברייתא רוחצין במי טבריא ובים הגדול, אבל לא

במי משרה, ואי בלא נשתהא אפילו במי משרה נמי. ים הגדול אים הגדול לא קשיא, הא ביפין שבו הא ברעים שבו. ומסחברא לי דמילחא פסיקתא קתני, יפין שבו אפילו נשתהא, רעין שבו אסור אפילו לא נשתהא, מדלא הזכיר כאן שהוי כלל, והא דקתני בברייתא קמייתא לא בים הגדול ולא במי משרה, לאו למימרא שיהא זה כזה ותרוייהו בדאשתהי, אלא תרוייהו לאיסורי האי כדיניה והאי כדיניה. ויש מפרשים דוקא בדאישתהי מדתני לה בהדי מי משרה, ולפי דבריהם יש לי לומר דמה שלא הזכיר כאן אשתהי ולא אשתהי, משום דסמיך אמאי דאמרן מעיקרא דאוקים ההיא דאין רוחצין בים הגדול דוקא בדאשתהי, ואכתי על ההיא תירוצא קיימא, אלא דאסיקנא השתא דלאו כולא מלתא תליא בשהוי בלחוד, אלא אף ביפין שבו ורעין שבו. וכסברא ראשונה נראה

מדברי הריא"ף ז"ל. מחנ": אין אוכלין איזוב יון בשבח. חוספתא (פי"ג, ה"ז): אין לועסין מצטיכא בשבח, אימתי בזמן שמתכוון לרפואה ואם מפני ריח הפה הרי זה מותר, לא ישוף אדם סם יבש בשיניו בשבח, אימתי בזמן

שמתכוון לרפואה, ואם מפני ריח הפה הרי זה מותר. **הני מילי היכא דקא מכוון הכא לא מכוון.** כתב רב אהא בשאלתות שלו (פ' אמור סי' קה): אסור למשתא סמא דעקראתא אפילו מעלי לגופא, דכתיב (ויקרא כב, כד) ובארצכם לא תעשו. ואע"ג דלא מכוון וקיימא לן כרבי שמעון בדבר שאין מתכוון, הני מילי לענין שבת, אבל במילי דעלמא כר' יהודה קיימא לן. ולדבריו הא דקאמר הני מילי היכא דקא מכוון הכא לא מכוון, פירושו ומותר כרבי שמעון,

דהא בפלוגתא דרבי שמעון ורי יהודה שייכא. והקשו עליו בחוסי דודאי כל מאן דאית ליה דבר שאינו מתכוון מותר בכל מילי אית ליה הכין, לא שנא שבת ולא שנא מילי דעלמא. ותדע לך מדאמר רבי יוחנן בפרק המוציא יין (שבת פא, ב) אסור לקנח בחרס בשבת, וקא מפרש עולא טעמא התם משום השרת נימין ואעייג דלא מיכוין אסור, ואקשינן ומי אמר רייי הכין, הא אמר רייי הלכה כסתם משנה ותנן נזיר חופף ומפספס אבל לא סורק, ומאי קושיא דלמא בעלמא אית ליה דבר שאין מתכוון מותר אבל לענין שבת לא, ובבכורות פרק כל פסולי המוקדשין (בכורות לד, א) גבי מקיז דם לבכור, אמר רב יהודה אמר שמואל

הלכה כרבי שמעון, ופריך אטו עד השתא לא אשמעינן שמואל דבר שאין מתכוון מותר, ואם איתא, מאי קא פריך, עד השתא אשמעינן במילי דשבת, והשתא אשמעינן אפילו בשאר מילי.

ולדידי גמי קשיא, דאם איתא דהא בפלוגתא דרבי יהודה ורבי שמעון בדבר שאין מתכוון שייכא, כי קאמר דא"ר יוחנן הרוצה שיסרס תרגול יטול כרבלתו, הוה ליה למימר דאמר ד' יוחנן הלכה כסתם משנה, ותנן נזיר חופף ומפספס, ואפילו תמצי לומר דניחא לי לאחיי טפי הא דתרגול דאיירי בסרוס משי, אכתי מאי קא מייתי מההיא, דההיא אפילו במתכוון היא, וכדאמרינן הרוצה שיסרס תרגול. ועוד כי דחי לה רב אשי מינה ואמר, והאמר ד' יוחנן רמות רוחא הוא דנקיט ליה, ליהדר וליתי, ראיה מאידך דרבי יוחנן, דאמר הלכה כסתם משנה ותנן נזיר חופף ומפספס.

ובחוס' אמרו דהא לאו בדרבי שמעון ורבי יהודה שייכא, דבהא אפילו רבי שמעון מודה בה משום דפסיק רישיה ולא ימות הוא, ואפילו לפירוש הערוך (ערך פסק) דאמר דאפילו בפסיק רישיה פליג רבי שמעון בכל שאינו נהנה ממנו, וכדמוכח ההיא דלעיל דריש פרק הבונה (לעיל שבת קג, א) גבי תולש עולשין, דאקשינו והא אביי ורבא דאמרי תרווייהו מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות, ופרקינן החם דעביד בארעא דלאו דידיה, איכא למימר דהני מילי לענין שבת משום דכתיב ביה מלאכת מחשבת, אבל במילי דעלמא כל שפסיק רישיה ולא ימות מודה ביה רבי שמעון. וחדע לך מדפריך תלמודא בזבחים בפרק כל החדיר (זבחים צא, ב) גבי מחנדב יין מזלפו על גבי האשים, והא מכבה, ואע"ג דהחם לא מכוון לכבוי ולא ניחא ליה.

ומכל מקום אכתי קשיא לי, מאי קא מייתי מדרבי יוחנן דאמר הרוצה שיסרס תרנגול דהתם הא מכוון. ויש לומר דלרבותא נקטיה דאיהו סבירא ליה דלא אסרה תורה אלא בנוגע ממש במקום סירוס, וכדכתיב (ויקרא כג, כד) ומעוך וכתות ונתוק וכרות, אבל בשאינו נוגע באבר עצמו מותר וכדבר דאתי ממילא היא, והיינו דקאמר הני מילי היכא דקא מכוון ליגע באבר אבל היכא דלא מכוון ליגע באבר עצמו לא כדר"י ואף על גב דמתכוון לסרוסי וכל שכן הכא דלא מכוון.

الع كاديم

אלא בזקך. קשיא לי ומי גרע זקן מסריס. ואיכא למימר דאין הכי נמי דמסרס אחר מסרס גזירת הכתוב הוא, וטעמא דקרא משום דכל שכיוצא בו כלומר בחור שכמותו מוליד וזה מסרסו אין ניכר שהיה סריס מתחילתו ונראה כמסרסו עכשיו ולפיכך אסריס הקפיד הכתוב, אבל זקן שאין ראוי להוליד לפי דרכן

של בריות שוב לא הקפידה התורה בסירוס דידיה. בזקנה אי נמי בעקרה. כלומר: דליכא משום ביטול פריה ורביה, ומשום סירוס נמי ליכא דבאשה ליכא

משום סירוס, ראדם [נכר] הוא דאסר רחמנא. **כל הייבר טבילות טובלין כדרכן בין בתשעה באב בין ביים הכיפורים.** כתבו בתוס' דטובלין אפילו למ"ד טבילות טובלין כדרכן בין בתשעה באב בין ביים הכיפורים. כתבו בתוס' דטובלין אפילו למ"ד טבילה בומנה לאו מציה, ההא רבי יוסי ברבי יהודה ליח ליה טבילה בומנה, כדאיתא בנדה (ל, א) בשמעתא דטועה וכדאמרינן נמי לקמן בפרק כל כתבי הקדש (שבת קכא, א), ואפילו הכי קתני בברייתא (שם) הזב והזבה והמצורע והמצורעת ובועל נדה וטמא מת טבילתן ביום נדה ויולדת טבילתן בלילה בעל קרי טובל והולך כל היום כולו ר' יוסי אמר מן המנחה ולמעלה אינו צריך לטבול, כלומר ביום הכפורים, אלמא קודם המנחה טובל, ואפילו מן המנחה ולמעלה אינו צריך לטבול קאמר אבל לא יטבול לא קאמר. וטעמא דמלתא, דאף על גב דאסור ברחיצה ואפילו להושיט אצבעו במים, הני מילי שלא קאמר. וטעמא דמלתא, דאף על גב דאסור ברחיצה ואפילו להושיט בראשו סך כדרכו ואינו חושש,

כראמרינן (לקמן שבת קכה, ב) כיון דהדקיה שוייה דופן לקרוייה. אודרא אפומא דשישא דלמא אתי לידי סהיטה, אלא טעמא הכא משום דלמא מבטל ליה ומשוי ליה דופן, משום סחיטה, דאם כן הוה ליה למימר לא ליהדק דילמא אתי לידי סחיטה, וכדאמרינן התם לא ליהדוק (שבת קמא, א) להדוקי אודרא אפומא דשישא. ור"ת ז"ל כתב בס' הישר (סי' ר"ל) דאין האיסור החבית כורכין עליו מטלית או נעורת של פשתן וכשמהדקו בברוא אתי לידי סחיטה, וכדאסרינן לקמן **האי מסוכרייא דנוייאהא אסור להדוקיה ביומא מבא.** פירש רש"י ו"ל: העץ שתוחבין בברוא שבצרי השבת כולה לא סבר לה כרי שמעון, ע"כ, כלומר ומשום הכי קא מתמה ומי סבר לה כלל כרי שמעון. ראוין לכך מחמת מעלתם קאמר ולא משום דבר שאין מתכוון. ובספר המאור כתוב דהכי קים להו דבכל מאן חנא רבי שמעון היא דאמר כל ישראל בני מלכים, דאלמא טעמא דרבי שמעון משום דכל ישראל בני מלכים בלבד אמרו אלא אפילו כל אדם אלא שדברו הכמים בהוה, ואמרינן עלה בגמרא (סז, א) לרפואה שרי ליה ר' שמעון. ועוד חנן בפרק במה אשה יוצאה (שבת סו, ב) ובני מלכים בזוגין ולא מלכים סכין שמן ורד על מכותיהן, ועלה קאמר ר' שמעון כל ישראל בני מלכים דאלמא אפילו במתכוון בו לחענוג, ולפיכך פריך ליה מהא דדבר שאין מתכוון. ואינו מחוור בעיני, דהא קתני במתניתין בני לכולי עלמא חוץ מבני מלכים, קאמר ליה לדבר זה כל ישראל מותרים בו כבני מלכים דכל אדם סך וכי קאמר ר' שמעון כל ישראל בני מלכים הם, לא מחמת מעלתם קאמר, אלא כלפי דאסר תנא קמא פירשו, דר' שמעון שרי מטעם דבר שאין מתכוון, ותנא קמא אסר אפילו מתכוון לתענוג ולא לרפואה, בידם כל מאן דאית ליה כר' שמעון בהא אית ליה בכל קולי שבת כותיה. ואינו מתיישב על הלב. ובתוסי שפינהו, ואמוראי טובא דסבירא להו כרי שמעון בחדא ובחדא כרי יהודה. ויש מפרשים דקבלה היתה מתכוון, ובמלאכה שאינה צריכה לגופה לית ליה כותיה, כדאיתא בפרק כירה (שבת מב, א) גבי המיחם דאית ליה בחדא כר' שמעון, מי אית ליה בכולה שבת כותיה, והא שמואל אית ליה כותיה בדבר שאין למימרא דרב כרי שמעון סבירא ליה והא אמר רב שימי וכרי. ואיכא למידק מאי קושיא, אטו מאן ואמרינן נמי (שם) שומרי פירות עוברין עד צוארן במים.

ועוד דחרי גווני סחיטה נינהו חד משום ליבון וחד משום מפרק בידים ואינו משום לבון, דדרכן של בני אדם ללבן (ביין) ולכבס כליהם במים, וההיא בין אזלי לאיבוד מים הנסחטים בין דלא אזלי לאיבוד אסור משום סחיטה, והיינו דאסר רבה לההוא דסדר דסתודר אפומא דחביתא כדאיתא בריש פרק במה טומנין (לעיל שבת מה, א) וההיא במים היא, והיינו נמי דאמרינן בפרק אלו קשרים (לקמן שבת קיג, ב) ליעבר זימנין דמיתווסן מאניה במיא ואתיא לידי סחיטה, אבל ביין ליכא משום סחיטה כדאמר בפרק תולין (לקמן שבת קלט, ב) מסננין את היין בסודרין, דאלמא לא חיישינן דלמא אתי לידי סחיטה כיון

דאזיל לאיבוד, ואי משום ליבון לא מלבני אינשי כלים בשאר משקין, דאדרבא מתלכלכין ולעולם איכא ריחא וחזותא. אבל כשאין הדבר הנסחט הולך לאיבוד איכא משום מפרק, והיינו דאסרינן לקמן בפרק תולין (שבת קמא, א) להדוקי אודרא אפומא דשישא דלמא אתי לידי סחיטה והשמן הנסחט נופל לתוך הכלי.

והרב בעל הערוך ז"ל (ערך סבר וערך פסק) גם כן כחב כן, דכל היכא דאזיל לאיבוד דלא ניחא ליה אף על גב דהוה פסיק רישיה שרי, והביא ראיה מההיא דאמרינן לעיל בפרק הבונה (שבת קג, א) לא צריכה דעביד בארעא דלאו דיליה, ועוד מדאמרינן בפרק לולב הגזול (סוכה לג, ב) גבי אם היו עוביו מרובין מעליו וכוי לא ילקט, דאי אית ליה הושענא אחריתי שרי. ועוד בפרק במה מדליקין (לעיל שבת כט, ב) מוכרי כסות מוכרין כדרכן ואין חוששין משום כלאים, ועוד ביומא (לד, ב) דאמרינן עששיות של ברזל מטילין לחוך הצונן ואף על גב דמצרף, וכל הני פסיק רישיה נינהו. ומשום הכי פירש הוא ז"ל משום דלמא מבטל לה ומשוי ליה דופן, כמו שפירש רבנו תם ז"ל. ואי נמי דהא מסוכריא הויא אפומא בארוכה בסייעתא דשמיא.

הא ד**בעי רב אחדבוי עניבה לרי מאיר מאי.** ולא איפשיטא. תימה אמאי לא פשטוה מההיא דתניא לקמן (שבת קיג, ב) חבל דלי לא יהא קושרו אלא עונבו, וההיא ר"מ היא מדפריך מינה בפרק קמא דפסחים (יא, א) לרבנן דרי יהודה דהיינו ר"מ, גבי ר' יהודה אומר בודקין אור י"ד.

פרק טו ואלו קשרים

الع كارح

הא דאמרינן: **פטור אבל אסור קא קשיא לי.** יש מפרשים אפילו אי אמרת לי פטור אבל אסור הוה קשיא לי. ואינו מחוור, דהוה ליה למימר פטור אבל אסור קא מבעיא לי, אלא נראה דאברייתא קאי, והכי פירושא, פטור אבל אסור דקתני בברייתא דלעיל קשיא לי דלא אשכחת ליה טעמא דלא ידענא היכי אוקמיא, דאי בכי האי קשיא לי אמאי, אבל ברייתא דקתני חייב חטאת שפיר מתוקמא ליה בקיטרא

מאר שנא מדרב ירמיה התם מינטר הכא לא מינטר. איכא למידק דודאי מדקאמר ליה מאי שנא מדרי ירמיה משמע דבחד גוונא מיירי, ואם כן אי לאו מנא הוא רבי ירמיה שרי לטלטולה ואפילו בכרמלית דלא מינטר, דהא לא שרו טלטול במקום פסידא. ועוד אמאי לא שרא ליה ואע"ג דלאו מנא הוא, דהא היי לכסיק השתא בשבת ואכתי הזי למלאכה קצת דהא הזי לכסייי בה מנא ולמסמך בה כרעי המטה, ותנן (לקמן שבת קכר,ב) כל הכלים הניטלין בשבת שבריהן ניטלין ובלבד שיהו עישין מעין מלאכה. ואי אפשר לומר דאינהו כר"י סבירא להו דבעי מעין מלאכתו הראשונה, דאם כן רבי אבהו היכי שרי אפילו בכרמלית, ועוד דאי אפשר דסבירא ליה בהא כר"י דהא טעמא דרבי יהודה התם משום נולד, ואנן לא קיימא לן כותיה בנולד בשבת.

וכחב הראב"ד ו"ל דאפשר דרי יוסף סבירא ליה כרי יהודה, ורי יוחנן סבירא ליה הכין כדאיתא בשמעתין מדמתרץ לה אליבא דרי יהודה כרי, ורי אבהו לא סבירא ליה כוותיה והיינו דשרא ליה לרי ירמיה. ואינו מחורר, דהא משמע דרי יוסף ורי אבהו לא אפליגו במידי בהא, מדקא מקשה ליה מאי שנא מדרבי ירמיה וקא מהדר ליה החם מינטר והכא לא מינטר, ולא אמר ליה איהו סבר מנא ואנא סברי לאו מנא. ועוד תירץ הראב"ד ז"ל דרב יוסף ורי אבהו סבירא להו כרי יהודה דוקא בסנדל שנפסקה אחד מאזניו דלא מבטיל ליה איניש ממלאכתו בהכי לחודיה לכסויי ביה מנא או לסמוך בו כרעי המטה אלא דעתו לחקוני מבטיל ליה איניש ממלאכתו בהכי לחודיה לכסויי ביה מנא או לסמוך בו כרעי המטה אלא דעתו לחקוני ולאהדורי למלאכתו, הלבר כיון דלא חזי ליה לנועלה לכולה שבת מוקצה הוא, ומשום הכי אמר ליה רב יוסף שבקיה דלאו מנא הוא, ודוקא בחצר דמינטר דמקצה ליה איניש מדעתיה עד דמתקן ליה, אבל

מיהא לאו מנא. **אבל ממא מגע מדרס.** פירש רש"י ז"ל: מחמת שנגע בעצמו כשהיה אב הטומאה. ואינו מחוור, חדא דהא במסכת מנחות פרק הקומץ רבה (מנחות כד, א) גבי שתי מנחות שלא נקמצו, אבעיא ליה לרבה עשרון שחלקו ונטמא אחד מהם והניחו בכסא וחזר טבול יום ונגע באותו טמא מהו, מי אמרינן שבע ליה טומאה או לא, ולא פשטוה מהא, דלא אמרינן שבע ליה טומאה. ועוד דהתם אתיא למיפשטא מדתון סרין שנטמא מדרס ועשאו וילון, טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס, אמר רי יוסי וכי באיזה מדרס נגע זה, אלא שאם נגע בו הזב טמא מגע הזב, כי יגע בו הזב מיהא ואפילו לבסוף טמא מדרס ומגע הזב, אמאי לימא שבע ליה טומאה אלמא לא מטמיא ליה מגע מדרס משום מדרס הראשון ומשום דנגע

בעצמו. רעוד דאתי נמי למיפשטא מסיפא דההיא, דקתני מודה ר' יוסי בשני סדינין המקופלין ומונחין זה על גב זה וישב זב עליהן שהעליון טמא מדרס והתחתון טמא מגע מדרס, אלמא התחתון בלחוד

הוא דאמרינן דטמא מגע מדרס, משום דנגע בעליון, אבל עליון לא טמא מגע מדרס משום דנגע בעצמו וגם לא משום דנגע בתחחון, דאלמא בעליון אמרינן שבע ליה טומאה, וטעמא דמלחא משום דאפילו לרבא לא איבעיא ליה היכא דמגעו לא מהניא מידי בההיא שעחא דנגע בו, דכבר היה טמא מדרס, דעד כאן לא איבעיא ליה אלא בעשרון שחלקו ונטמא חציו והניחו בכסא וחזר טבול יום ונגע בטמא דמהניא נגיעתו לטמא חציו הטהור, ובכי הא הוא דאיסתפקא ליה דלמא לא אמרינן שבע ליה טומאה, והלכך בסדין העליון לא אפשר לטמויי מגע מדרס מחמת נגיעת עצמו ולא מחמת נגיעת בחחון, דטומאה מגעו לא מהניא מידי, אבל התחתון שהיה טהור ובאה לו בהדדי טומאת מדרסו ומגעו בסדין העליון, היה סבירא ליה דלא אמרינן ביה שבע ליה טומאה, ומכל מקום למדנו דלכולי עלמא אמרינן שבע ליה טומאה לגבי מגע עצמו.

ובחוסי פירשו, טמא מגע מדרס מחמת האזן הראשונה שהיחה טהורה לגמרי, ונטמאת במגע מחמת חבורה, ואף על גב דגבי מדרס מיטמא מחמת חבור הסנדל דהוי כסנדל עצמו, מכל מקום מקבלת טומאת מבורה, ואף על גב דגבי מדרס מיטמא מחמת חבור הסנדל דהוי כסנדל עצמו, מכל מקום מקבלת טומאת מגע דלא שייך לומר שבע ליה טומאה הואיל וטומאת מדרס דידה לאו מחמת עצמה באה לו אלא מחמת ענתחברה בסנדל וחזרה להיות כסנדל, ועוד דבהדדי קא אתו לה, וכדבעי, למימר החם גבי ההיא דשני סדינין דהתחתון טמא מדרס ומגע מדרס משום דבבת אחת אתו ליה, ואגב אזן דחיילי עליה שתיהם בבת אחת חייל נמי אסנדל, כיון דאזן וסנדל הכל כלי אחד.

ובחוס' עירובין (כד, א ד"ה אבל) מצאחי חירוץ אחר בשם רבינו שמשון ז"ל, שבדבר המקבל מגע מעצמו לא שייך למימר שבע ליה טומאה, דכיון דמגופיה אחיא ליה טומאה אלימא למיחל טפי מטומאה דאחיא ליה מעלמא, ולהכי קיימא טומאח מגע מדרס דסנדל כל שעחא ושעחא, וכן בשר דאבר מן החי דאיתא בפרק העור והרוטב (חולין קכט, ב) דאמרינן החם גבי חתך בשר מאבר מן החי, חשב עליו ואח"כ חתכו טמא טומאח אוכלין, שאחר שנעשה אוכל במחשבחו קבל טומאה מטמאה, וכר"מ דאמר בית הסתרים מטמא, ולא אמרינן שבע ליה טומאה דאבר מן החי. וצריך לי תלמוד, דאם כן אף סדין העליון יהא טמא אף מגע מדרס מחמח נגיעחו בעצמו.

الع كادلا

מתני: **קושרין דלי בפסיקיא אבל לא בחבל.** כתבו בתוסי דלא מיירי בדליים שלנו שאינם קבועים בבור, אלא בדליים הקבועים, אבל שלנו אפילו חבל דעלמא דלאו דגרדי אינו קשר של קיימא כיון דאינו

עשרי לעמוד שם זמן מרובה. **כלל אמר ר' יהודה כל קשר שאינו של קיימא אין הייבין עליו.** איכא למידק מדקתני אין הייבין עליו משמע הא איסורא איכא, ואם כן היכי קתני ר"י מתיר דמשמע לכתחילה, ועוד דהא אפילו רבנן לא מחייבי ביה חטאת אלא מיסר אסרי. ויש לומר דר"י לאו אדרבנן קאי אלא מילתא באפי נפשה היא, ונקט האי לישנא לומר הא של קיימא חייבין ואפילו בעניבה וכדאמרינן בגמרא דלר"י עניבה גופא

קשירה היא, ולאפוקי מדר"מ אתי דאמר עניבה לאו קשירה היא. גמרא: **אם היו מקצת עלין שלו מגולין וכוי.** כך גריס רש"י ז"ל: והגאונים ז"ל אינם גורסין אלא אם היה מקצת עליון שלו מגולה, וכבר כתבתיה בארוכה שלהי פרק במה טומנין (לעיל שבת נ, ב) בסייעתא

דשמיא.

שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול. פירש רש"י ז"ל: כגון מקח וממכר וחשבונות. והקשו עליו יהא יהוא הפצך. אבל בירושלמי (דפרקין ה"ג) אמרינן שאפילו דבור בעלמא לרבות בו כדרך שהוא מרבה לדבר בחול אסור, דגרסינן התם: אמר ר' חנינא בדוחק התירו שאלת שלום בשבת, אמר ר"ש בר אבא ר"ש בן יוחי כד הוי לאמיה משתעי סגיין הוה אמר לה אימא שבתא היא, חני אסור לשאול צרכיו בשבת, ר' זעירא שאל לר' חייא בר אבא מהו למימר רוענו זונוו פרנסנו, א"ל טופס ברכה כך

הוא. **וליתקע כי היכי דלידעי דחלבי שבת קרבין ביום הכיפורים.** כלומר: ליתקע כשחל יום הכיפורים בעבת, בערב שבת, דהא מקילתא לחמירתא תקעינן כי היכי דלבטלו ולא ליקרבי חלבי יום הכיפורים בשבת, ומינה ידעי דחלבי שבת קרבין ביום הכיפורים, דיום הכיפורים קיל משבת. ואם תאמר אמאי לא אמר כי היכי דלידעו דאין חלבי יום הכיפורים קרבין בשבת. יש לומר דאי משום הא לא הוו צריכי למיתקע, דכי לא תקעו נמי אמרינן משום ששניהם שוין הוא ואין של זה קרב בזה.

ואם תאמר לימא וליבדיל כלומר כשחל במוצאי שבת כי היכי דלידעו דחלבי שבת קרבין ביום הכיפורים, והא עדיפא טפי דהוה קרוב. ויש לומר [דבזה] ליכא פרסום לרבים דכל חד וחד מבדיל בתוך ביתו וליכא פרסום, מה שאין כן בתקיעה. ותדע לך, מדאמרינן לקמן ושבות קרובה התירו, והתנן יום טוב שחל להיות במוצאי שבת מבדילין ולא תוקעין, ואמאי ליתקע כי היכי דלידעו דשרי בשחיטה לאלתר, ואם איתא אמאי והא מבדילין, אלא שמע מינה דליכא הוכחה אלא בתקיעה.

ואם תאמר היכי קאמר הכא ליתקע כי היכי דלידעי דחלבי שבת קרבין ביום הכיפורים, כלומר לשנה אי מקלע למוצאי שבת, והא שבות רחוקה היא ושבות רחוקה לא התירו. ואפשר היה לומר דהכא כדינו תוקעין, דמקילתא לחמירתא תוקעין, וממילא ידעי דכי מיקלע במוצאי שבת חלבי שבת קרבין בו. ואם תאמר לימא אין דוחין שבות להתיר, כמו שאמרו לקמן בסמוך. גם בזה יש לומר כמו שתרצנו רמקילתא לחמירתא תקעינן, ויש עוד לתרץ דלא רמי אנפשיה הכין, אלא מכי משנינן לקמן אין דוחין

שבות להתיר.

בשבות קרובה התירו והתון יום טוב שחל להיות במוצאי שבת מבדילין ולא תוקעין, ואמאי ליתקע בי היכי דלידעי דשרי בשחיטה לאלתר. פירוש: ולאו למימרא דבשאר מוצאי שבת חוקעין להתיר את העם במלאכה, דהא קתני רישא (חולין כו, ב) כל מקום שיש הבדלה אין תקיעה, ובברייתא דפרק במה מדליקין (שבת לה, ב) לא תני אלא הקיעות דערב שבת, ואם איתא לא לישתמיט תנא דליתני בשה דוכתא תקיעה דמוצאי שבת. אלא הכא משום דראוי לחקוע כי היכי דלידעו דשרי בשחיטה כדי שיתעסקו בשמחת יום טוב, אבל במלאכת חול מאי איכפת לן אי עבדי לאלתר אי לא עבדי דנתקע כי היכי דלידעו דשרי במלאכה. אבל הרמב"ם ז"ל (פ"ה, ה"כ) למד מכאן שתוקעין בכל מוצאי שבת להתיר

במלאכה, ואינו מחוור כדאמרן. יום הכיפורים שחל להיות בשבת מותר בקניבת ירק. פירש רש"י ז"ל: להסיר העלין הרעים. ואינו

מחוור, דאם כן היינו בורר. ובתוסי נראה שפירשו לחתוך הירק. ולא דקדקו, דאם כן היי ליה טוחן. אבל בירושלמי (דפרקין הלכה ג') פירשו הדחת ירק, שכן אמרו שם ויבדיל שכן הוא מותר להדיח בכשין ושלקין, וכן שנו בתוספתא (פי"ג, הי"ח) ופירוש עגמת נפש שחששו לעגמת נפש, והתירו עכשיו לקנב כדי שלא יצטרך לערב לתקן את הכל וירעב ותהיה נפשו עגומה, ורש"י ז"ל לא פירש כן, וזה נכון. ומה שהתירו מן המנחה ולמעלה, יש מפרשים משום דקודם לכן נראה כמתקן לצורך היום, אבל מן המנחה ולמעלה דרכן של בני אדם לתקן מאכלן לצורך הערב. ויש מפרשים דקודם המנחה נפשו מתאוה לאכול וחוששין דלמא אתי למיכל, אבל מן המנחה ולמעלה דומה כמי שיש לו פת בסלו ואינו מתאוה לאכול ולא חיישינן דלמא אתי למיכל.

דף קטו

מתניי: **כל כתבי הקדש מצילין אותן מפני הדליקה.** פירוש: אבל לא דבר אחר, וכתבו בתוסי בשם ר"ת ז"ל דרוקא בחצר שנפלה שם הדליקה, דאיכא למיגזר דלמא אתי לכבויי, אבל בחצר אחרת מותר

להציל כל דבר דליכא למיחש לכבויי. מצילין מפני הדליקה. פירוש: אבל לא לכבות, ובירושלמי (דפרקין, ה"א) אמרו שאם אינו יכול להציל אלא בכבוי מציל לר"ש דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה, ואע"ג דמשום שבות איכא, אין לך דבר של שבות עומד בפני כתבי הקדש.

גמרא: מאי לאו קורין בהם וביאים ואין קורין בהם כתובים. קשיא לי למה ליה למימר הכי, והא עיקר קושיא ליתא, אלא מדקתני אף על פי שכתובין בכל לשון. ומדוחק יש לי לומר דמשום דלרב הונא איצטריך לפרושי כי היכי דלא תקשי לך דהא קתני בהדיא בין שקורין בהן בין שאין קורין בהן, דאלמא אף על פי שלא נתנו לקרות בהן מצילין, והכי קאמר מדקתני אין קורין בהן, לא קשיא דמאי אין קורין

כחובים, אבל אף על פי שכחובין בכל לשון, קשיא. **רב הונא אמר אין מצילין דהא לא ניתנו לקרות בהן.** ופסק הרב אלפסי ז"ל כרב הונא דרב חסדא הלמידו הוה. והר"ז הלוי כתב דעכשיו אי אפשר לומר (ד)[ב]תרגום כן, זהא ניתן ליקרות בו וכן הברכות, משום דבציר ליבא ושרי משום עת לעשות לה' הפרו תורתך, וכדאמרינן (גיטין ס, א. תמורה הברכות, משום דבציר ליבא ושרי משום עת לעשות לה' הפרו תורתך, וכדאמרינן (גיטין ס, א. תמורה יר, ב) ר' יוחנן וריש לקיש מעייני בספרא דאגדתא בשבת, משום עת לעשות לה'. ואף הרמב"ן ז"ל כתב כן בתרגום דילן. והרב בעל ההלכות ז"ל כתב דמצילין ספרא דאפטרתא מפני הדליקה, ושרי לטלטולי ולמקרא ביה מדר"י, ובמסכת סופרים (פרק י"ז הלכה א') אמר דמצילין ספרא דאגדתא. ומכל מקום כל הכתובין ביוונית מצילין, דהא לכולי עלמא לעז יווני כשר, ותנן (מגילה ה, ב) רבן שמעון בן גמליאל אומר אף ספרים לא התירו לכתוב אלא בלעז יווני והקשה הראב"ד ז"ל דהא תניא גפטית לגפטיים מדי למדיים, דאלמא אף כתובין בכל לשון מותרין לקרוא בהן הלועות ולמה לא יצילו. ותירץ דבמקומן

מצילין אותן.

בכל לשון ומגילה עד שתהא כתובה אשורית ובדיו. ופירש הוא ז"ל: דאלו דברים יש בין ספרים למגילה, אלא שהן נכתבין למגילה, שהמגילה צריכה שתהא כתובה אשורית ובדיו. ופירש הוא ז"ל: דאלו דברים יש בין ספרים למגילה, שהמגילה צריכה שתהא כתובה אשורית ובדיו, אבל בספרים אע"פ שכתובין בכל לשון ושלא למגילה, שהמגילה צריכה שתהא כתובה אשורית ובדיו, אבל בספרים אע"פ שכתובין בכל לשון ושלא בדיו כשרין. ואינו נכון, דהא ריש גלותא ודאי לא מבעיא ליה היכא דנתנו ליקרות בהן דלכולי עלמא מצילין כדאמרינן לעיל, ועוד דלישנא דקאמר חבעי למאן דאמר מצילין, חבעי למאן דאמר אין מצילין קא דייק הכי, ועוד דהא בהדיא חניא בפרק הבונה (שבת קג, ב) כתבה כשירה או שכתב את השירה כיוצא בה ושלא בדיו הרי אלו יגנוו, אלמא דיו בעיא. ועוד דהא כולהו מכתיבה כתיבה גמירי, כדאיתא במגילה (יט, א) דאמרינן כתיב הכא (וכתבתם) [ותכתב אסתר המלכה (אסתר ט, כט)] וכתיב התם (ירמיה לו, יט) ואני כותב (בספר) [על הספר] (ו)בדיו, אלמא כל היכא דכתיב ביה כתיבה צריך דיו, ובמסכת סופרים (ריש פ"א) אמרו כן בהדיא.

ובחוסי רצו להעמיד הגירסא ואמרו דלא לענין הכשר קריאה חניא אלא לענין הצלה, כלומר אין ביניהם למגילה לענין הצלה, אלא ששאר הספרים ניצולין אע"פ שאינן כחובין אשורית ובדיו, ומגילה אין מצילין אותה עד שתהא אשורית ובדיו, וטעמא משום דשאר ספרים לפי שיש בהן הזכרות, אבל מגילה דלא כחיבה בה הזכרות לא עד שתהא כחובה כהלכתה. וקשיא לי דלפי דבריהם לא מוכח מינה אלא למאן דאמר מצילין, דהא תניא אלא שהן נכתבין בכל לשון, דאלמא אף בכל לשון מצילין, ואם כן רבה ב"ר הונא היכי קאמר ליה אי תניא אלא שהן נכתבין בכל לשון, דאלמא אף בכל לשון מצילין, ואם כן רבה ב"ר הונא היכי קאמר ליה אי תניא תניא, דמי איכא למימר דכרי חסדא סבירא ליה ולא כאבוה. ויש לי לתרץ דבי אני מצילין והאת מצילין, ואכרלה אהדר ליה רבה בר רב הונא אין מצילין, כלפי הא אמר ליה רבה אי תניא חניא הניא מצילין וקט מינה מיהא הדא דלמאן דאמר מצילין בהא נמי מצילין. ומיהו אכתי לא מחוור, מצילין, ואמר ליה לש משמע דמיירי לענין הצלה אלא לענין הכשר כתיבה. על כן נראה לי דלא גרסינן

לה כלל, והא דרב המנונא דאמר תנא מצילין ברייתא היא דמפורשת בתוספתא (פי"ד, ה"ג).

הא דאמרינן: **הני מילי בדיו דמקיים אבל הכא כיון דלא מקיים לא**. קשיא לי דהני נמי מקיימו, שהרי

שנינו למעלה בפרק הבונה (שבת קד, ב) דהכותב בשבת באחת מאלו חייב, וטעמא לפי שהיא מלאכה

המתקיימת, ובהדיא תניא עלה בתוספתא (פי"ב, ה"ו) זה הכלל כתב דבר של קיימא בדבר שאינו של

קיימא, או דבר שאינו של קיימא בדבר של קיימא פטור, עד שיכתוב דבר של קיימא בדבר של קיימא,

אלמא הני נמי מקיימי. ויש לומר דמקיימי קצת עד שדרכן של בני אדם לכתוב בהן דברים שאינן עשוין

אבל לענין ספרים דבעינן דבר המתקיים לעולם, הני לא מקיימי, ומקיים ולא מקיים לענין ספרים קאמר.

הא דבעא מיניה רב הונא בר חלוב מרב נחמן ספר תורה שאין בו ללקט שמונים וחמש אותיות, כגון פרשת ויהי בנסוע הארון, מצילין אותו מפני הדליקה. חמיהא לי אמאי לא פשטה מדקתני בברייתא בהדיא, ספר תורה שבלה אם יש בו ללקט פ"ה אותיות כפרשת ויהי בנסוע הארון מצילין פחות מכן אין מצילין. ועוד דמלישנא דבעיא משמע דאיהו הוה ידע לה לברייתא, זהא נקט לישנא דברייתא ספר תורה שאין בו ללקט כפרשת ויהי בנסוע וכוי. ויש לומר דאההיא [ברייתא] קאי והלכתא קא בעי מיניה אי ההיא ברייתא או לא ומשום דקשיא ליה אידך דקתני תרגום שכתבו מקרא וכוי מצילין אותו מפני הדליקה ואין צריך לומר תרגום שבתורה וכדקא פריך ליה מיניה ואזיל, ופריק ליה דאין מצילין, ואי משום ההיא, כי תניא ההיא להשלים.

रान तथर

ההוא זגייז ושדי. קשיא לי ותיפוק ליה מיהא משום גויל שבין שיטה לשיטה, דאי אמרת דגייז נמי ושדי הא לאו ספר הוא זה ואנן ספר חורה שנמחק חנן. ויש לומר דבין שיטה לשיטה הרי הוא כמקום הכחב, שאף הוא לא קדוש אלא אגב הכחב, דאינו מניחו אלא להפריש ולהבדיל בין הכחב שיהא ניכר ונקרא, אלא שבין דף לדף הוא משייר לנוי וליופי ומעצמו הוא קדוש, והיינו דלא אדכר בשום מקום בכלל שאלותיו שבין שיטה לשיטה, אלא שלמעלה ושלמטה שבין פרשה לפרשה שבין דף לדף שבתחילת

הספר ושבסוף הספר, אבל שבין שיטה לשיטה לא מיבעיא ליה. **רב אשי אמר לעולם כדאמרן ושמואל דאמר כרבי נהמיה.** פירש רש"י ז"ל: והא דפסקי סדרא

בנהרדעא בכתובי, היינו משום דכיון דרבנן פליגי עליה דרבי נהמיה דרבים נינהו, הנהיגן הוא כדברי

הכמים. אבל הר"ם בר יוסף ז"ל פירש דרבי נהמיה תרתי אית ליה משום ביטול בית המדרש ומשום

שטרי הדיוטות והלכך אפילו שלא בזמן בית המדרש אסור משום שטרי הדיוטות, אבל למפטר בבי

כנישתא במנחתא שרי, משום דאינהו רגילי לבתר אפטרתא דדרשי בה דבכי הא ליכא משום שטרי

הדינטות וכדתניא אבל שונין בהן ודורשין בהן.

הא דאמרינן: התם טלטול הכא מלאכה. המיהא לי מאי קאמר התם טלטול, דלא הוה ליה למימר אלא
התם הוצאה דרבנן והכא מלאכה, דהא לאו משום טלטול הוא אלא מחמת הוצאה למבוי. ואולי משום
דטלטול מחמת הוצאה הוא דאסרו כדאיתא בפרק קמא דביצה (דף יב, א) נמצא שהטלטול וההוצאה
בענין אחד, ולפיכך אינו מקפיד מלהזכיר ההוצאה בלשון טלטול. ואי נמי מפני שהתחלת ענין זה הוא

הטלטול שמטלטלו כדי להוציאו, לפיכך נקט טלטול. **פליגי בטלטול ופליגי במלאכה.** פירוש דרבנן סברי דמותר לטלטלו ואפילו לאחר הפשטת כולו, ורבי ישמעאל בנו של ר"י בן ברוקה אסר אפילו לא נפשט אלא עד החזה, ואפילו לטלטלו מחמה לצל. ופירש רש"י ז"ל משום דעור לאו בר טלטול הוא, ולא דמי לשלחין דאמרינן בפרק במה טומנין (שבת מט, שמטלטלין אותם, דהתם עור דבהמה גסה דחזי למשטחיה ולמיזגא עליה, והכי קאמרי ליה רבנן לא בטן שמטלטל עור אגב בשר, דבשר ראוי הוא לטלטלו מחמה לצל משום כבוד שמים שלא יסריח, והלכך אף העור נטלטל אגב הבשר כשם שמטלטל חיק עם הספר, ופריק מי דמי התם הספר מותר הוא לטלטלו העור נמלטל אף החיק נעשה בסיס לדבר המותר ומטלטל אף להצלה אגב הספר, אבל בשר לרי ישמעאל בורך הדיוט הוא והוא עצמו אסור לטלטלו, והלכך אפילו היה העור מותר לטלטלו מצד עצמו, מחמת הבשר היה נאסר לפי שנעשה בסיס לדבר האסור, וכל שכין שהעור נמי אסור לטלטלו וכדאמרינן.

ואינו מחוור, דאם כן היאך חוזר ואומר אם מטלטלין תיק הספר עם הספר ואע"פ שיש בחוכו מעות לא נטלטל עור אגב בשר, כיון דאסיק דבשר עצמו אסור לטלטלו מצד עצמו. ועוד דמה שכתב הוא ז"ל, דעור בהמה דקה אסור לטלטלו דלא התירו אלא עור בהמה גסה, אינו מחוור, דהא חנן בפרקין (קכ, א)

פורשין עור של גדי על גבי שידה חיבה ומגדל מפני שהוא מחרך.

ההרבה פירושים נאמרו כאן, והנכון מה שפירש בו הרמב"ן ז"ל, דעור מותר היינו שלחין דהא
חזי למזגא עלייהו, ובשר אסור לדברי ר' ישמעאל דהא לא חזי עד לערב שאינו נאכל אלא בלילה
וצלי ולית ביה כבוד שמים בנאכל להדיוט, וכמו שפירש רש"י. והשתא לדבריו קאמרי ליה, והכי
קאמרי ליה לא נטלטל עור בבשרו וכרקאמרינן (לעיל שבת מז, א) מטלטלינן כנונא אגב קיטמא דפירושו
בקיטמיה, כלומר אע"ג דאית ביה קיטמא, והכי נמי אע"פ דאית ביה בשר דאגיד ביה, ואמרינן מי דמי
התם העור הוא שנעשה בסיס לבשר ונעשה כמוהו וכיון דבשר אסור אף העור נעשה כמוהו ואסור כמוהו.

112 211

ותרווייהו אליבא דרבי אליעזר. איכא למידק מאי דוחקיה דמפיק להו מהלכתא. ויש לפרש משום

אוקמה רבה כב"ה, משום דמודה רבה דאי בשיש לו שלש מחיצות ולחי אחד מבוי גמור הוא ובההוא ליה אביי לא, דאם איתא, אף אוכלין ומשקין שרי כיון דמבוי גמור הוא, ואף אני אומר דהיינו נמי דלא דרמי לרשות הרבים, ומתוך שהוא בהול על ממונו אי שרית ליה אתי להציל אף לרשות הרבים, ואמר אלא שתי מחיצות ושתי לחיים אינו השוב כל כך דנציל לחוכו אוכלין ומשקין ואפילו במשותף, משום שתירץ הרמב"ן ז"ל בקושיא הראשונה עלתה לי תירוצא אף לקושיא זו, שהוא ז"ל תירץ דכיון דאין לו מחיצות ולחי אחד קא שרי לפום מאי דמוקי לה רבה השתא, כל שכן בשלש מחיצות גמורות. ועם מה למחניתין כהלכתא וכבית הלל ובשיש לו שלש מחיצות ולחי אחד, דאי משום בן בתירה, השתא בשתי מותיב הכי לרב חסדא, והיאך הוא לא נשמר ממנה. ועוד קשיא לי, רבה מאי דוחקיה דלא אוקמיה אמר ליה אביי לדידך נמי לרבון נציל לתוכו אוכלין ומשקין. איכא למידק והא רבה גופיה דקא גמור אלמא אף אתה מצריכו כל הלכות מבוי לומר שישנו אף משותף, ואם כן אף אוכלין ומשקין מציל. היה משותף מציל לתוכו אפילו אוכלין ומשקין. ואי נמי יש לפרש דהכי קאמר, כיון דמוקמת ליה במבוי למבוי המשותף וליפלוג וליתני במבוי עצמו ולימא כל כתבי הקודש מצילין, להיכן מצילין למבוי, ואם כיון דמוקמת ליה במבוי הראוי לשתוף מאי טעמא קתני בסיפא גבי הצלת אוכלין לחצר המעורבת, לימא אפילו לשאינו משותף, ואילו אוכלין אינו מציל אלא במשותף דומיא דחצר המעורבת, אלא הכי קאמר **ועוד לרבון נציל אוכלין ומשקין.** ולאו כדרך שהוא מציל כחבי הקודש קאמר, דכחבי הקודש מצילין דקשיא ליה היאך אפשר דבן בתירה מתיר בלא לחי כלל, דהא איכא לאחלופי ברשות הרבים.

אפילו אוכלין ומשקין מציל. אלא אמר רב אשי שלש מחיצות ולחי אחד זהו מבוי שאינו מפולש כוי ואפילו לר"א דאמר בעי שני לחיים וכוי. פירש רש"י ז"ל: ותרווייהו כר"א, ולפי פירושו קיימא לן כבן בתירה, דכיון דהקילו מפי בהצלת כתבי הקודש מהצלת אוכלין, ורבנן דבעו לגבי אוכלין שלש מחיצות ושתי לחיים כר"א, אפילו הכי שרו בכתבי הקודש אפילו בלחי אחד, אף אנו נאמר דכיון דקיימא לן כבית הלל דאפילו אוכלין מצילין למבוי שיש לו שלש מחיצות ולחי אחד, לגבי כתבי הקודש נקל מפי ואפילו אין לו אלא שלש מחיצות בלחוד בלא לחי נציל.

וכן כתב הר"ז הלוי ז"ל שגם הוא מפרש כדברי רש"י ז"ל, דתרווייהו אליבא דר"א. אבל אין פירושו מחוור, דאם כן הוי ליה לרב אשי למימר ותרווייהו אליבא דר"א כמו שאמר רב הסדא, ורבה נמי דאמר ותרווייהו אליבא דרב יהודה. אלא רב אשי כב"ה מוקי לה, אלא דכי היכי דלא תיקשי אי הכי אפילו אוכלין ומשקין נציל, קאמר דבהא אפילו ר"א מודה בה, משום דבעי חנא למיתנייה אפילו לר"א, לא מצי למיחני דנציל לחוכו אוכלין ומשקין, והשתא אתיא מחניתין כהלכתא, וכן פסק הרב אלפסי ז"ל

בהלכות. ואף ר"ה ז"ל פסק כן הלכה כתנא קמא דמתניתין. מהא דתניא: **הציל פת נקיה אין מציל פת הדראה.** דקדקו בתוס' לאסור גם ביום טוב (שני) למי שיש לו פת נקיה שלא יאפה פת הדראה. ואינו מחוור בעיני, דהא לגבי הצלה אסרו אפילו הדברים המותרים בעלמא מפני שהוא בהול על ממונו וחששו דלמא אתי לכבויי, אבל ביום טוב אם הטיבתו פת הדראה

אופה ואינו נמנע. מצילין מיום הכיפורים לשבת אבל לא משבת ליום הכיפורים. מדקאמר אבל לא משבת ליום הכיפורים, ולא קאמר ולא מיום הכיפורים למוצאי יום הכיפורים, שמע מינה מצילין. והכין נמי איתא בהדיא בירושלמי (דפרקין ה"ג) דגרסינן התם: ביום הכיפורים מאי אית לך על דעתין דרבנן לא יציל כלום, כל עמא מודו שמצילין מזון סעודה אחת מפני הסכנה וגרסיי תו התם מצילין לחולה ולזקן כבינוני,

ולרעבתן כבינוני. **והא תגא דבי שמואל כל מלאכת עבודה לא תעשו יצאו תקיעת שופר ורדיית הפת.** איכא למידק מאי קא מייתי מיום טוב לשבת, ביום טוב שאני דכתיב ביה מלאכת עבודה, אבל בשבת דכתיב לא תעשה כל מלאכה, הכל בכלל איסור. ועל כן פירש רבי שמואל ז"ל דלא גרסינן כל מלאכת אלא לא

חעשה כל מלאכה. ואין זה נכון, חדא דאין הספרים מודין לו, ועוד מנא לן דכל מלאכה מוציא חקיעה שופר ורדיית הפת, אדרבה מרבה הוא כל מלאכה לאיסור, אלא ודאי כל מלאכח עבודה גרסינן. וקושיא מעיקרא ליתא, דכיון דאינה מלאכה לגבי יום טוב גם לגבי שבת לא חשיבא מלאכה, דהא לא התיר הכתוב ביום טוב אלא אוכל נפש בלבד וכדאמרינן (מגילה ז, א) אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד וכדאמרינן (מגילה ז, א) אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד, ואי נמי מכשירי אוכל נפש, וא"ג לבית הלל (ביצה יב,א) כל מה שאפשר להתיר משום מיגו שהותר באוכל נפש, והלכך כשמוציא הכתוב תקיעת שופר ורדיית הפת מכלל איסור מלאכת יום טוב שמעת מיניה דאינה מלאכה.

אבל הרמב"ן ז"ל פירש הענין, משום דגבי הג המצות כחיב (שמות יב, טז) כל מלאכה לא יעשה בהם אבל הרמב"ן ז"ל פירש הענין, משום דגבי הג המצות כחיב (שמות יב, טז) כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש וגוי מפני שכחוב בהן כל מלאכה הוצרך להוציא בפירוש אוכל נפש, אבל בשאר ההגים דלא כחיב בהם אלא כל מלאכת עבודה, לא הוצרך הכחוב להוציא בפירוש אוכל נפש, שאין בכלל מלאכת עבודה אוכל נפש שהיא אינה מלאכת עבודה אלא מלאכת הנאה, ובמקום אחר כחיב בחג המצות לא תעשה מלאכת (דברים טז, ח), ומפני שלא אמר כל לא הוצרך הכחוב להחיר שם אוכל נפש בפירוש, ועוד במקום אחר כחיב (ויקרא כג, ה) בחג המצות כל מלאכת עבודה לא תעשו, ומכאן למדו להתיר חקיעת שופר ורדיית הפת, דהאי מלאכת עבודה למעוטי מאי, אי למעוטי אוכל נפש, הרי התירו בפירוש בחג המצות, אלא ודאי להוציא אלו שאינן מלאכה בא, אלמא אע"פ שאסר בו הכחוב בפירוש כל מלאכה ווין מאוכל נפש, אפילו הכי חקיעת שופר ורדיית הפת הותרו בו דאלמא אינו בכלל כל מלאכה, וכיון שכן אף בשבת ויום הכיפורים שכחוב בהן לא תעשה כל מלאכה מותר דאינן בכלל כל מלאכה.

רבי זירא בצע אכוליה שירותיה. פירש רש"י ז"ל: חתיכה גדולה שיש בה די לכולה שירותיה, וכן פירש גם בברכות (לט, ב). ואינו מחוור בעיני, דהא אינו ענין שמועתנו, ועוד דאדרבה כל שהוא מרבה בחתיכה הוי עין יפה, וכדאמרינן התם (מו, א) בעל הבית בוצע כדי שיבצע בעין יפה, והיכי קרי ליה הכי רעבתנותא. אלא נראה לי דבצע על כל הככרות קאמר, ומשום דקאמרינן דנקט תרתי ובוצע חדא.

קאמר הכא ר' זירא בצע אכולהו ככרות דמנחי קמיה, והיינו דאמרינן דמחזי כרעבתנותא. **כמה סעודות חייב אדם לאכול בשבת, שלש.** כתב הרב בעל ההלכות ז"ל דאין חיוב סעודות אלו להינתן בשחרית ובצהרים ובמנחה, אלא אפילו מפסיק באמצע סעודתו בברכת המזון וחוזר ואוכל שפיר דמי, ולדבריו הא דאמרינן בסמוך קערות שאכל בהן שחרית מדיחן לאכול בהן בצהרים בצהרים מדיחן לאכול בהן במנחה, לא שיהיה החיוב בחילוק אכילות בזמנים אלו, אלא אורחא דמילתא נקט.

וכן יש שאומרים שאפילו עביד אותן שלש סעודות במיני תרגימי שפיר דמי, והא דאקשינן לקמן (שבת קיח, א) מהא שיש לו מזו ארביסר סעודות, ואמרינן לרבנן המיסר הויין ואי ר' הדקא שתסרי הויין התם נמי משום דאורהא דאינשי דלא קבעי סעודה אלא על הפת קאמר הכין, דאי בעי למיכל נהמא מחייבינן למיתן ליה, והוא הדין למדיר את אשתו ובפרק אע"פ (כתובות סד, ב) גבי המדיר, הארכתי בזה יותר בסייעתא דשמיא.

عاد حاح

מתני: **מצילין סל מלא ככרות וכוי.** ואומר לאחרים חבואו והצילו לכם. ירושלמי (דפרקין ה"ד):

שכך הוא דרכו להזמין אורחים בשבת. **ופושט וחוזר ולובש ואמר בואו והצילו עמי.** ירושלמי (שם ה"ה): שכן דרכם להשאיל כלים. גמרא: **פירש טליתו וקיפל.** כלומר: שהביא כלים והניחן בתוך טליתו וקיפל טליתו עליהם, ואסיקנא דכבא להציל דמי, כיון שלא הוציא כל אחד בפני עצמו. ומכאן הביאו התוסי קושיא לדברי רש"י ז"ל, שפירש בסוף פרק קמא דמכלתין (יט, ב) הא דאמרינן תרי תלמידי חד מציל בחד מאנא וחד מציל בדי וה' מאני, ובפלוגתא דרב הונא ורבי אבא בר זבדא, שהיה מקפל ד' וה' כלים ומניחן בכלי אחד ומוציאן. ואינו דהא אסיקנא הכי דכבא להציל דמי, ואפילו רב הונא שרי. ועל כן פירשו הם שם שהיה מציל מזון הרבה בכלים מוחלקין (הרבה) ומוציא וחוזר ומוציא, ובאותה חצר, כרב אבא בר זבדא.

אבל הרב רבינו משה ב"ן ז"ל פירש כאן, פירס טליתו והביא כלים ושפכן לתוך טליתו, ולא שהיה מוציא כלים מקופלין בתוך טליתו, ומשום דרב הונא אסר בכלים המקופלים והתיר במציל ואפילי הרבה, שאל ר' הונא בריה דרב יהושע במביא כלים ושופך לתוך טליתו ומקפל ומוציא מאי, משום דהא דמיא למציל בחדא משום דאינו מוציא אלא בכלי אחד, ובחדא למקפל שמביא כלים הרבה ומקפל לתוך טליתו. לובש ומוציא ופושט וחוד ולובש ומוציא. והא דלא שרינן הכי באוכלין ומשקין, משום דהתם כיון שבידו הוא מוציא, מתוך שהוא בהול על ממונו אי שרית ליה אתי לכבויי, אבל הכא כיון שאין אתה

מתירו אלא דרך לבישה, רמי אנפשיה ומידכר.

הא דא"ר יהודה טלית שאחז בה האור מצד אחד נותנין עליה מים מצד אחר. השמיטה הרב אלפסי "ל, והביא ברייתא דקתני מלית שאחז בה האור פושטה ומתכסה בה, לומר שאין הלכה כרב יהודה. ואע"פ שאמרו דרב יהודה דאמר כרבי שמעון בן ננס, וקיימא לן כר' שמעון בן ננס. יש לומר שהרב ז"ל סבור דרב יהודה הוא דסבירא ליה דר"ש בן ננס פליג אפילו בהא אע"ג דמקרב את כבויו. והא דתון בפרק כירה (שבת מז, ב) נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות ובלבד שלא יתן לתוכו מים, ר' יוסי היא ולא רבנן וכדקא סלקא דעתך התם למימר, אבל אנן דסבירא לן כאוקימתא דרב אשי לההיא אפילו היא ולא רבנן ומומר דמקרב את הכבוי הוא ואפילו לרבנן אסור וכדדייקא בברייתא כדאיתא התם, שמעינן נמי דעד כאן לא שרי ר"ש בן ננס הכא אלא במחיצת כלים דאפשר דלא מתבקעי, אבל במחיצה של מים לא שרי, ובהא לא פליגי.

וכן תירצו הראב"ד והרמב"ן ו"ל להעמיד דברי הרב אלפסי ו"ל. אבל אינו מיושב בעיני כל הצורך, דאם איתא, הוי ליה הכא נמי לאקשויי, אימר דשמעת ליה לר"ש בן ננס גורם כבוי, מקרב כבוי מי שמעת ליה, והא תנן נותנין כלי תחת הנר וכוי אבל לא יתן לתוכו מים, וכי תימא רבי יוסי היא וכולה כדשקיל וטרי בה התם בסוף כירה (שבת מז, ב), אלא שמקרב את כבוי שאמרו שם, פירוש אחר יש לו

וכבר כחבתיו במקומו בסייעתא דשמיא. אימר דאמר רי שמעון בן נוס מפני שהוא מחרך, גרם כבוי מי אמר. וא"ת והא דקתני עושין מחיצה בכלים בין ריקנים בין מלאים, ואי לא שרי גורם לכבויי, מלאין אמאי. ויש לומר דקא סלקא דעתך דמקשה דמלאין דנקט לאשמעינן דלא גזרינן שאינן עשויין להשתבר אטו עשויין להשתבר, ולעולם

מלאין בשל חרס דכפר שיחין וכלי כפר חנניה דאינן עשויין להשחבר.

הא דחניא: גר שעל גבי הטבלא מנער את הטבלא והיא נופלת ואם כבתה כבתה. ואוקימנא דוקא

בשוכח אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור. וא"ת מכל מקום הרי שופך הוא שמן שבנר על כרחו

וחייב משום מכבה וכדתניא (ביצה כב, א) המסתפק ממנו חייב משום מכבה, ואם הוא מטה השמן כלפי

הגר חייב משום מבעיר וכדתניא הנותן שמן בנר חייב משום מבעיר, וכיון דאי אפשר בלאו הכי אסור

הגר לרבי שמעון דהא מודה בפסיק רישיה ולא ימות. ומיהו לדברי בעל הערוך ז"ל שכתבנו למעלה

(קיא, א) דפירש דלא מודה ר' שמעון בפסיק רישיה דלא ניחא ליה, הכא נמי איכא למימר דלא ניחא

ליה בהכא דלא מתהני מיהא מידי. ואי נמי יש לי לומר בנר של שעוה וכינצא בו, דהכא לאו משום הכי

אתי ליה אלא משום שריותא דאם כבתה כבתה.

גר שאחורי הדלת פותח ונועל. פירש רש"י ז"ל: ואם כבתה ברוח כבתה. והקשו עליו בתוסי דאם כן מאי נועל. ואינה קושיא לפי דעתי דנועל לאו דוקא ומשום פותח נקט לה, ואורחא דמלתא נקט כלומר אינו נמנע מלפתוח ולנעול כדרכו. והם ז"ל פירשו שהנר עומד על הדלת ומשום נדנוד הדלת בפתיחתו או בנעילתו יפול ויכבה, ומשום בסיס ליכא דאיכא למימר בשוכח. וא"ג שאין הדלת בטלה לגבי הנר להיות בסיסו. אבל לשני הפרושים האלו קשה לי, דהיכי קרי ליה להאי פסיק רישיה דדלמא לא מכביא בנפילתו או בנדנודו ולא ברוח הנכנס לה מכנגד הפתח. ור"ח ז"ל פירש שהנר קבוע אחורי

הדלת ובפתיחתו יכבנו. א"ל בהא אפילו רי שמעון מודה. קשיא לי לפי שיטת הרב בעל הערוך מה הנאה יש לו בכבויו של נר. ושמא בפתילה שצריך להבהבה, ואי נמי דקא מתהני בשיור השמן והפתילה, ומכל מקום שמעינן מיהא דאפילו במלאכה דרבנן ובשאינו מתכוין אי פסיק רישיה הוא אסור אפילו לרי שמעון, דהא הכא אינו מתכוון ומלאכה שאינה צריכה לגופה היא, ואפילו הכי אמרינן דמודה ר' שמעון בפסיק רישיה. דהא אביי ורבא דאמרי תרוייהו. אביי לא הוה אסר הכין מעיקרא עד דשמעה מרבא, וכדאיתא לקמן

בפרק רבי אליעזר דמילה (שבת קלג, א). **רהא איפכא שמעינן להו.** לאו איפכא ממש קאמר, דהא כולהו תנאי דברייתא מיסר אסרי, אלא משום

דת"ק דמתניתין לקולא ורבי יוסי לחומרא ובברייתא רבי יוסי לקולא ורבנן לחומרא קאמר הכין. **לעולם יורד וטובל ובלבד שלא ישפשף.** תמיהא לי דהא מכיון שהוא מכניס ידו במים הרי זה כמקרב

את כבויו. ויש לומר דלא קרינן מקרב את כבויו אלא בכענין נותן מים בכלי שתחת הנר, ואי נמי בנותן

בצד הטלית שאחז בו האור, משום דאי יפלו שם ניצוצות או תגיע שם דליקה תכבה, אבל כאן אפשר

דלא ימחק שאילו ודאי נמחק היינו כמשפשף, שהרי הוא נותן ידו במים.

דף קכא

שמעת מינה קטן אוכל נבלות בית דין מצווין עליו להפרישו. וא"ת והא לרבי שמעון מלאכה שאינה צריכה לגופה היא וליכא אלא איסורא דרבנן, והתם ביבמות בפרק חרש (קיד, א) אמרינן דלכולי עלמא באיסורי דרבנן אין בית דין מצווין להפרישו. יש לומר דדלמא מתניתין כרי יהודה, אי נמי כר' שמעון ובצריך לפחמין, כך תירצו בתוס'.

ולי נראה דאין צורך לכך, דהכא אתמוהי קא מחמה, והכי קאמר שמעח מיניה קטן אוכל נבלות בית דין מצווין להפרישו ואפילו בדרבנן, ואסיקנא בקטן העושה על דעת אביו, וכיון שכן אפילו בדרבנן נמי נמי מפרישין דהוה ליה כמו שצוהו אביו לעשוח. ואפילו לפי מה שכחבתי במסכת יבמות (שם) דלדידן דקיימא לן דאפילו בדאורייתא אין בית דין מצווין להפרישם, באיסורי דרבנן ספינן ליה בידים. הא לא קשיא לי, דכיון דעביד לצורך אביו ולא לצורכו אסור, אבל לצורך עצמו שרי. וכבר כתבתיה שם בארוכה בסייעתא דשמיא. וכן נראה לי קצת ממה שאמרו כאן בירושלמי דגרסינן בירושלמי (הלכה 1): אבל קטן שבא לכבות אין שומעין לו, לא כן תני ראו אותו יוצא ומלקט עשבים אין את זקוק לו, תמן יש לו צורך בעשבים ברם הכא אין לו צורך בכבוי. אלא דלפי זה לא היינו שומעין לו אפילו בשאין עושה לו צורך בעשבים ברם הכא אין לו צורך בכבוי. אלא דלפי זה לא היינו שומעין לו אפילו בשאין עושה

על דעח אביו, וזה שלא כדרך גמרחנו.

הכי גריס רש"י ז"ל: צואה של קטן והא חזיא לכלבים, וחנן מחתכין את הנבלה לפני הכלבים, וכי גריס רש"י ז"ל: צואה של קטן והא חזיא לכלבים, וחנן מחתכין את הנבלה לפני הכלבים, וכי תימא נולד הוא, והא תניא נהרות המושכין ומעינות הנובעין הרי הן כרגלי כל אדם, אלמא כיון דהכי אורחייהו דעתיה עלייה, הכא נמי כיון דאורחיהו בהכי דעתיה עלייה. ויש מקשים עליו מדאמרינן בריש פרק קמא דביצה (ב, א) במאי אי בחרנגולת העומדת לגדל ביצים נולד הוא, ואי איתא מאי קושיא, הא כיון דאורחייה הכי דעתיה עלויה. ויש מפרשים דהחם בעומדת לגדל ביצים לאפרותים קאמר. ואינו מחוור, דאם כן מאי קאמר בחרנגולת העומדת לגדל ביצים, דמשמע דעיקרא דמלתא קאמר. ואינו מחוור, דאם כן מאי קאמר בחרנגולת העומדת לגדל ביצים, דמשמע דעיקרא דמלתא החרנגולת חליא אי עומדת לאכילה או לגדל ביצים, ועוד דחניא החם (ד, א) ביצה תאכל אגב אימה, ואמרינן עלה הכא במאי עסקינן כגון שלקחה סתם, נשחטה הוברר הדבר דלאכילה עומדת, לא נשחטה הוברר הדבר דלגדל ביצים לאפרוחים אימדת שכן הרבה עושין כן. אלא יש לתרץ לדברי רש"י לאפרוחים ביון דאגידא באימא כגופה דמיא, וכיון דאימא אסירא איהי נמי אסירא.

אלא דאכתי איכא למידק מדאפליגי ב"ש וב"ה (לקמן שבת קמג, א) בקליפין ועצמות, וחד מינייהו אמר מסלק את הטבלא ונוערה אבל קליפין ועצמות גופייהו לא ומשום מוקצה, ואמאי והא כיון דדעתיה למיכלינהו לפירי דעתיה אקליפין למיהב לבהמה, דהתם בראוין לבהמה קא מיירו. ותו אפר שהוסק ביום טוב דאמרינן בפרק קמא דביצה (ה, א) דאסור, והא דעתיה אעצים המוכנים לחבשילו, וא"כ נימא דדעתיה נמי אאפרא. ויש לומר דכל שעומד למאכל אדם ולתשמישו, לא יהיב דעתיה אלא לכך ולא מסיק אדעתיה פסולת דידיה, דאין דעתיה דאיניש אלא אמאי דחזי ליה, אבל בדלא חזי, מסיק אדעתיה לאזמוני לבהמה.

אבל [בספרים] לא גרסינן הכי כדגריס רש"י ז"ל, אלא הכי גרסינן: צואה של קטן גרף של רעי הוא. וכן נראה גירסת הגאונים, והכי איתא בהלכות הרב אלפסי ז"ל. אבל בירושלמי (ה"ח) מצאתי כדברי רש"י ז"ל, דגרסינן התם: צואה של קטן ולא מאכל של תרנגולין אינון, מר עוקבא אמר תיפתר באלין

רברביא שלא יבואו לידי מירוח. ברצין אחריו ודברי הכל. הרב בעל ההלכות וכן הראב"ד והר"ז הלוי ז"ל פירשוה אברייתא, כלומר ברצין אחריו ודברי הכל, הרב בעל ההלכות וכן הראב"ד והר"ז הלוי ז"ל פירשוה אברייתא, כלומר ברצין אחריו דקתני חמשה נהרגין ודברי הכל, כלומר דאפילו רבי יהודה מודה בה, אבל שאר המזיקין שאינן מצויין כל כך להזיק, אפילו ברצין אחריו אין נהרגין לר' יהודה, אבל לר"ש אפילו שאר המזיקין נהרגין ואפילו אין רצין אחריו, דכיון דליכא אלא איסורי דרבנן במקום הזיקא שרי, ור' יהושע בן לוי כר"ש. ויש לדקדק שאם כפירושם מאי קאמר ודברי הכל, דלא הוה ליה למימר אלא ברצין אחריו ור' וידוה היא, דהא ר"ש אפילו בשאין רצין אחריו שרי. ועוד תמיהא לי היאך אפשר שיאמר ר'

יהודה דנחש רודפו להכישו אסור להורגו, והלא פקוח נפש הוא, אלא אדרבי יהושע בן לוי קאי, כלומר אנא מתרצנא ליה לר' יהושע בן לוי דרצין אחריו קאמר ודברי הכל, וברייתא ר' שמעון היא ואפילו בשאין רצין אחריו. וכן נראה מדברי הרב אלפסי ז"ל. ואפילו גרסינן דאנא מתרצנא לה, כלומר דנוקמא דר' יהושע בן לוי ברצין אחריו, ומתרצנא (ליה) [לה] ברייתא דנוקמא כר' שמעון ואפילו בשאין רצין. ומיהו אי גרסינן מתריצנא ליה אתי שפיר מפי.

ומיהו קיימא לן כר"ש במלאכה שאינה צריכה לגופה, משום דסתמא דמתניתא כותיה, ורבא דהוא בתראה נמי כותיה, ואפילו הכי בשאר המזיקין כשאין רצין אחריו משנה בהריגתן כל מה שאפשר לשווי, אם אפשר לצודן צדן ואינו הורגן, זהא חנן כופין קערה על עקרב שלא תשוך דאלמא כופין ולא הורגין. ואע"ג דצידה נמי אב מלאכה הוא, מיהו לא מינכרא מלתא כולי האי, ואי לא אפשר ליה בהכין דורסן לפי חומו, והיינו דרב ששת דאמר לקמן נחש דורסו לפי חומו. נמצאת אומר ברצין אחריו בהכין דורסן לפי חומו, והיינו דרב ששת דאמר לקמן נחש דורסו לפי חומו. נמצאת אומר ברצין אחריו להדיא להדיא ואפילו לר"י משום פקוח נפש, בשאין רצין אחריו חמשה המנויין בברייתא נהרגין להדיא לר"ש מפני שהזיקן מצוי, שאר המזיקין בשאין רצין אחריו אין נהרגין להדיא ואפילו לר"ש, אילי הרבו להדיא המדיקן מצוי, שאר המזיקין בשאין רצין אחריו אין נהרגין להדיא ואפילו לר"ש,

הא דאמר רב ששת נחש דורסו לפי תומו. פירש רש"י ז"ל: שאינו צריך ליזהר ממנו שלא ידרסנו אלא דורסן לפי תומו. ונראה מדבריו דלא התירו אלא משום דבר שאין מתכוון וכר"ש. ואינו מחוור, אלא מורסו לפי תומו. ונראה מדבריו דלא התירו אלא משום דבר שאין מתכוון וכר"ש. ואינו מחוור, חדא דהא קאמר ר' ינאי צרעה אני הורג דמשמע לכתחילה ומתכוון. ועוד מדאמר ליה אבא בר מרתא לדבי ריש גלותא לא צריכיתו, הכי אמר רב יהודה רוק דורסו לפי תומו, ומנא ליה שיזדמן להם לדורסו בלא מתכוין. ועוד דמכל מקום צריכים היו לכוף עליו כלי עד שיזדמן להם לדורסו לפי תומו. ועוד דאי אפשר לומר דהא קמ"ל דדוקא לפי תומו אבל במתכוון לא, דהא משמע דלהיתרא קא אתא לאשמועינן, דאי לא לימא נחש אינו הורגו אלא דורסו לפי תומו. אלא הכי פירושה דורסו אפילו במתכוון, אלא שהוא עושה לפי תומו שמראה עצמו כאילו אינו מתכוון, דכל כמה דאפשר לשנויי משנינן, וכדכתבינן ליידל

לעיל. אמר ליה רבי זירא בניטלין באדם אחד או אפילו בשני בני אדם, אמר ליה כאותן של בית אביך. כלומר: אפילו ניטלין בשני בני אדם. ובירושלמי (בפרקין, ה"א) נחלקו בשלשה, דאיכא מאן דאמר התם כלי שניטל בשנים מטלטלין אותו, אבל שלשה וארבעה וחמשה אין מטלטלין אותו, ואמר ר' זירא מכיון דאת אמר בשנים מותר, מעתה אפילו בארבעה וחמשה. וכן הלכתא, מדאמרינן בעירובין (קב, א) ההיא שריתא דהוה בי ר' פדת דהוו שקלי לה בי עשרה ושדו ליה אדשא.

דף קכב

כאותן של בית אביך. פירש רש"י ז"ל: דקטנות היו. ואינו מחוור, דהא בפרק כירה (שבת מו, א) לא אסרו אפילו גדולה אלא בדאית בה חידקי וגזירה משום דחוליות, ומשמע התם אפילו גדולה ממש

הניטלת בשתי ידים.

מתני: מילא מים לבהמתו משקה אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור. כתבו בתוס' בשם מתני: מילא מים לבהמתו משקה אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור. כתבו בתוס' בשם ר"ת דדוקא להשקות לבהמתו אסור משום דאהנו ליה מעשיו דהא אי אפשר לבהמה שתרד לבור, אבל לשתות מהם ישראל שרי, דהא לא אהני ליה מידי דאי בעי מטפס ויורד מטפס ועולה וכן כתב גם הר"ז הלוי ז"ל בשם הכמי נרבונה ז"ל. אבל ר' יצחק ז"ל הקשה עליו, מדתניא (להלן בגמ') עכו"ם שלקט מענים לבהמתו מאכיל אחריו ישראל, ואם בשביל ישראל אסור, והתם מאי אהני ליה, והא אמרינן מעמיד אדם בהמתו על גבי עשבים, ומפרש במכילתא (שופטים פ"כ, י"ב) למען ינוח שורך וחמורך, הנח לה והיא תולשת וזו היא נייחא שלה. ודחק ר"ת ז"ל כגון דקאי בתרי עברי דנהרא, דאי אפשר לה הנח לה והיא תולשת וזו היא נייחא שלה. ודחק ר"ת ז"ל כגון דקאי בתרי עברי דנהרא, דאי אפשר לה למיזל. והר"ז הלוי ז"ל דחק יותר והעמידה בעשבים מפוזרין לכאן ולכאן שאין דרך להאכיל בהמה למיזל. והר"ז הלוי ז"ל באפה לאו אמרינן דקאי לה באפה לאו אמחובר קאמרינן, אלא אמוקצה דתלוש ומשום גזירה דלמא מאכיל לה בידים וכמו שפרש"י ז"ל. ולפי דברההם הא (דתנא) [דתנן] מילא מים לבהמתו, מן הבור דוקא קאמר, הא בממלא מן העין או מן הנהר אפילו בשביל ישראל מותר. ואינו מחוור, דאם כן היה לו למיתוני בהדיא מילא מים לבהמתו מן הבור.

ובחוס' אמרו עוד דאפילו לדברי האוסרים, יש מי שאומר דדוקא שחיה אבל שאר חשמישין מוחר, וקא מייחו ראיה מההיא דאמרינן ביבמוח (קיד, א) במפחחות בי מדרשא דאתאבידו ברשות הרבים, ויל דבר חמן טליא וטליתא דאי משכחו להו מייחי להו, אם איתא כי מטו להו מאי הוי, והא לא אפשר לאשחמושי בהו. והם הקשו על זה מנר וכבש ומרחץ דאסרינן הכא כשנעשה על דעח ישראל, וההיא ריבמוח בקטן העושה לדעת עצמו. ולדידי נראה דאפילו לדבריהם מאן לימא לן דלהשחמש בהו השתא קאמר החם, דלמא כי היכי דלא ליזלו לאיבוד ולאשחמושי בהו לאורתא. אלא שאין צורך לכך אלא

אפילו ליומן. וכמו שאמרו בתוסי. בהו, והלא המבשל בשבת בשוגג לר"מ יאכל (חולין יד, א), והלכתא כותיה לדעת רובן של פוסקים אלא דלא דרשינן ליה בפרקא. ויש לומר דשאני ישראל דליכא למיגזר ביה שוגג אטו מזיד, דאפילו שרית ליה שוגג מידע ידע דאסור לעשות כן לכתחילה, אבל במלאכות הנעשות על ידי עכו"ם אי שרית ליה בדיעבד, אתי למימר ליה, דמלאכות הנעשות על ידי עכו"ם קילי ליה, ואף על גב דאי אמר ליה קמייתא דביצה (ג, א).

ואדרבא איכא למידק ליקט לעצמו היאך מאכיל אחריו ישראל והדליק לעצמו היאך משתמש בו ישראל, והא חניא (ביצה כד, ב) עכו"ם שהביא דורון לישראל אם יש במינו במחובר לקרקע אסור ולערב אסור בכדי שיעשו, ומי לא עסקינן אפילו רואה אותו לוקח מן השוק ומביא לו, דלא ליקטן בשביל ישראל, ועוד מאי שנא מפירות הנושרין או ממשקין שזבו. ויש לומר דמשקין שזבו ופירות הנושרין דממילא קא אתו אי שרית ליה אתי למעבד איהו בידים דמיחלף ליה, אבל כל מידי דלא אתי ממילא אלא תלי במעשה כגון אפיה ובישול ונר וכבש ונעשה על ידי עכו"ם בשביל עכו"ם, שרי אפילו לישראל דליכא למיגזר בהא מידי, דישראל בעכו"ם לא מיחלף, אבל כשעשאן בשביל ישראל אי שרית ליה לישראל אתי למימר ליה כמו שכתבנו.

ומיהו פירות שתלשן עכו"ם ואי נמי משקין הבאין על ידי סחיטת עכו"ם אסורין, דאי שרית ליה אתי למיכל אפילו כשנשרו או כשובו מעצמן וכולה חדא גזירה היא, וכדאמרינן התם בביצה (ג, א) משקין שזבו טעמא מאי גזירה דלמא יסחוט, היא גופה גזירה ואנן ניקום וניגזר גזירה לגזירה, אין כולה חדא גזירה היא. ומהא שמעינן דעכו"ם שאפה או שבשל מידי דלאו מוקצה ואי נמי מידי דלית ביה משום בשולי עכו"ם לעצמו בשבת אוכל אחריו ישראל, אבל במידי דאתי ממילא לא.

ואם תאמר אם כן פירות האדמה שאינן נתלשין ממילא, (א"כ) לישתרו בשתלשן עכו"ם לעצמו. יש לומר דשאני התם דכיון דלא עבידי דאתו אסורין משום מוקצה, ואפילו לר' שמעון משום דכגרוגרות וצימוקין נינהו לדידיה דאסוחי אסח דעתיה מינייהו כיון דלא תלשן מערב שבת, ואפילו דעכו"ם נמי אסירי, דכיון דבשלו אסירי מהאי טעמא אפילו בשל עכו"ם אסור כדי שלא תחלוק. וכן כתב רש"י ז"ל בפרק אין צדין (ביצה כד, ב) גבי מימרא דרב פפא דעכו"ם שהביא דורון לישראל. ועשבים דשרינן להאכיל אחריו ישראל לבהמתו, דאין מוקצה לבהמה אלא משום טלטולו של ישראל, והא אוקימנא לה

הכא בדקאי באפה ואזלא ואכלה. **רבא אמר אפילו הימא בפניו גר לאחד גר למאה.** ומיהו ודאי מודה לאביי דכל שלא בפניו אפילו לאפושי בשביל ישראל שרי, והיינו ברייתא דעכו"ם שלקט עשבים לבהמחו, ובמכירו ובשלא בפניו נמי שרי והיינו דאביי, ואי מידי דליכא לאפושי בשביל ישראל כנר וכבש אפילו בפניו שרי והיינו דרבא. אבל אם עשאו בשביל ישראל לעולם אסור, ואפילו עשאו בשביל ישראל אחר אסור.

ואם רוב עבו"ם מותר, והיינו מרחץ המרחצת בשבת ונר הדולק במסיבה. וטעמא משום דאמרינן דמסתמא עיקר כונתו ומעשיו אדעתא דרובא הוא, וכאילו לא נעשה בשביל המיעוט דאין הולכין אלא אחר הרוב. ואי מחצה על מחצה נינהו, כיון דאיכא למימר דאדעתא דישראל עבד אסור, וכדתניא בברייתא בנר הדלוק במסיבה. והני מילי בשלא עשה לצורך עצמו, אבל עשאו לצורך עצמו אפילו היו שם כמה ישראלים מותר, דלעולם עיקר דעתו אינה אלא לעצמו, וכדמוכח בעובדא דבסמוך, [ד]ההוא מעשה היכי דמי אי רובא גוים היו אמאי אהדרינהו שמואל לאפיה מינייהו, ואי רובא ישראל הוו ואי נמי מחצה על מחצה כי אייתי שטרי וקא קרי בהו מאי הוי, אלא שמע מינה דכל שהוא עצמו משחמש בו שרי. וכן פירש רש"י ז"ל.

וכן היא בירושלמי (בפרקין, ה"ט) דגרסינן החם: נכרי שהדליק לצורכו ולצורך ישראל, נשמיענו מן הדא, שמואל איחקביל גבי חד פרסי ואיטפי בוצינא, אזל ההוא פרסי בעי מדלקחה והפך שמואל אפוי, כיון דחמיניה מתעסק בשטרותיו ידע דלאו בגיניה הוא וחזר שמואל אפוי, א"ר יעקב בר אחא הדא אמרה לצרכו ולצורך ישראל אסור, אמר רבי יוסי שניא היא שאין מטריחין את האדם לצאת מביתו למה הפך שמואל אפוי. ע"כ בירושלמי. ונראה דלא גרסינן אסור אלא מוחר, מדהדרינהו שמואל לאפוי קא מייחי ראיה, והיינו דקא דחי ליה ר' יוסא דשניא היא דאין מטריחין על האדם לצאת מביתו, ואקשי ליה אי

מהאי טעמא, אם כן מעיקרא אמאי אהדרינהו שמואל לאפוי. מתחמם כנגדו אסור לישראל להחעכב ולישב שם, דהא סבר ר' יוסא למימר דאין מטריחין על האדם לצאת מביחו, ואהדרו ליה אם כן שמואל למה הפך לאפוי. ולפי מה שכחבתי דכשהגוי העושה משתמש בו, אפילו עושה לצרכו ולצורך ישראל מוחר, אני מגמגם קצח, מהא דאקשינן מדר"ג והא ר"ג מכירו הוה, והוצרך אביי לאוקומי בשלא בפניו, ורבא משני מטעמא דגר לאחד גר למאה, דאלמא לאביי אי הוה, ומעחה ההיא דשמואל לא הויא ראיה, דההיא גר הוה וגר לאחד גר למאה. ויש לפרש דשאני רבן הוה, ומעחה ההיא דשמואל לא הויא ראיה, דההיא גר הוה וגר לאחד גר למאה. ויש לפרש דשאני רבן מים לצרכו ולצורך ישראל אדוניו אסור, דעיקרו משום אדוניו הוא. ויש לומר עוד דשמא אותו גוי מים לצרכו ילא מאותן שהיו בספינה הצריכין לירד היה אלא אחר שלא היה בספינה, אלא כדי

ובחוסי החירו בגוי המלקט עשבים ומאכיל לבהמחו של ישראל, שאין ישראל חייב למונעו, מדחנן (לעיל שבח קכא, א) נכרי שבא לכבות אין אומרים לו כבה ואל תכבה. ואפשר שהוא כן, אלא שאין ראייחם מחוורת בעיני, דדלמא החם משום דבדליקה החירו, וחדע שאילו בעלמא מותר, רבי יוסף בן סימאי למה מנען (לעיל שם), אלא שהיה סבור דכי היכי דבעלמא אסור בדליקה נמי אסור, ושלחו ליה דלא. ומכל מקום במערים אסרו בתוספות, מדאמרינן בפרק הפועלים (ב"מ צ, א) גבי תורא דגובין

שירדו משם הבאים בספינה.

ארמאי, הערמה איתעבידא בהו ליזבון לגוים. אמר רב יהודה קורנס של אגוזים לפצוע בו את האגוזים, הא של נפחים לא, זקסבר רב יהודה כל זבר שמלאכתו לאיסור כלל כלל לא. והא דקתני בסיפא (קכד, א) כל הכלים ניטלין לצורך ושלא לצורך, יש לפרש לדרב יהודה כולה בכלים שמלאכתן להיתר היא, ולצורך לצורך גופו, ושלא לצורך לצורך מקומו, ורבי יוסי פליג ושרי כל הכלים ואפילו שמלאכתן לאיסור, חוץ מן המסר הגדול ויתד של מחרישה, ואתא ר' נחמיה למימר דאפילו מלאכתו להיתר אינו ניטל אלא לצורך תשמישו בלבד.

וא"ח כיון דלרב יהודה צורך מקומו שלא לצורך קרי ליה, רישא דמחניתין אמאי נקט לפצוע בו אח האגוזים דמשמע דלצורך גופו דוקא, אבל שלא לצורך דהיינו לצורך מקומו לא, הוה ליה למיחני קורנס של אגוזים דמשמע דלצורך גופו דוקא, אבל שלא לצורך דהיינו לצורך מקומו לא, הוה ליה למיחני קורנס של אגוזים לצורך מקומו דהוי רבותא טפי. וחירץ הרמב"ן ז"ל, דנקט לפצוע בו אח האגוזים לאשמועינן דכלי שמלאכחו לאיסור אפילו לפצוע בו אח האגוזים לא, והדר חנן דכלי שמלאכחו להיחר אפילו לצורך מקומו שרי. אבל לרבה בר נחמני ולרבא בריה דרב יוסף בר חמא, כולה מחניתין אתיא כפשטא, דלרבה דסבירא ליה דכלי שמלאכחו לאיסור לציחר גופו אין לצורך מקומו לא, רישא דמחניתין אתיא כפשטא, דלרבה דסבירא ליה דכלי שמלאכחו לאיסור לציחר גופו אין לצורך מקומו לא, וסיפא בכלי שמלאכחו להיחר, ולצורך, לצורך גופו בין לצורך מקומו מוחר, לא מקומו לא, וסיפא בכלי שמלאכחו להיחר, ולצורך, לצורך גופו בין לצורך מקומו מוחר, לא מפיד חנא דמחניתין בין צורך גופו בין צורך מקומו, דכולה חדא מלתא היא, וסיפא דקחני בין לצורך בין שלא לצורך מחנים היל, לצורך מחמה לצל וכמו שמפעש הוא בגמי. ויש מקשים היכי קאמר רב יהודה דדבר שמלאכחו לאיסור אינו ניטל כלל, והא איהו הוא דאמר ויש מקשים היכי קאמר רב יהודה דדבר שמלאכחו לאיסור אינו בופש אסיר, ותירצו דשאני זר שהוא בשלה פרק פרה (לעיל שבת או, א) גבי נר. זמשחא שרי זופש אסיר, ותירצו דשאני זר שהוא

ויש מקשים היכי קאמר רב יהודה דדבר שמלאכתו לאיסור אינו ניטל כלל, והא איהו הוא דאמר בשלהי פרק כירה (לעיל שבת מו, א) גבי נר, דמשחא שרי דנפטא אסיר. ותירצו דשאני נר שהוא אינו משמש מלאכת איסור, אלא שנעשה בסיס לנר ושמן פתילה, והיינו נמי טעמא דפמוטות. אבל מכל מקום עדיין קשה, דהא איהו שרי כלי קיואי לעיל בריש פרק אלו קשרים (שבת קיג, א), וכלי קיואי כלים שעושין בהן מלאכת איסור הן. ויש לומר דהנהו לבתר דשמעה להא מרבה אמרינהו, דהא אותביה רבה ואיתותב.

ומיהו עדיין קשה לי. רב יהודה אפילו מקמי רשמעיה מרבה היכי אסיק אדעתיה הכין, דהא תניא (לקמן שבת קכג, ב) התירו וחזרו והתירו והזרו והתירו והיכי מתוקמא ליה. ויש לומר דברייתא לא שמיעא ליה. ואי נמי יש לומר דר"י ודאי מסבר הוה סבר דאפילו כל שמלאכתו לאיסור לצורך שרי, אלא דמתניתין הוא דמפרש, דקסבר דת"ק לא שרי אלא כלים שמלאכתן להיתר, מדקתני רבי יוסי אומר כל הכלים ניטלין חוץ מן המסר הגדול ויתד של מחרישה, דמשמע הא לת"ק לא, והא מני רבי נחמיה היא, הכלים ניטלין חוץ מן המסר הגדול ויתד של מחרישה, דמשמע הא לת"ק לא, והא מני רבי נחמיה היא, וברייתא דלא כרבי נחמיה, דהא לא מיתוקמא ליה, ולעולם רב יהודה כרבה סבירא ליה, ובהכי מחרצין לן כולהו קושיא, רחת ומולג וכדאותביה רבה לרב יהודה.

פרק יז כל הכלים

שב לכצ

מקומו לא, ואפילו לדידן כיון דסבירא ליה לרבי נחמיה דאין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו, ותשמישה ולרבי נחמיה נמי ודאי לא מטלטלא ליה כלל למאי דסבירא ליה לרבה כלי שמלאכתו לאיסור לצורך דאין מטלטלין אותה לגמרי משמע ליה וכרמשמע ליה נמי לרבי אלעזר לקמן דאוקמה קודם התרת כלים, ליה לרבה תירוצה דלא שמיע ליה. ומיהו רבה נמי הוה אפשר ליה לאוקמיה בצורך מקומו, אלא משום לומר דהא דלקמן לבתר דשמעה מרבה רביה הוה. ואי נמי לאפוקי מיניה תירוצה הוי בעי דלמא אית לאיסור לצורך גופו מיהא שרי וכראיתא לקמן, והיכא לא אסיק אדעתיה לאוקומה כרבי נחמיה. ויש הא ד**אותביה אביי לרבה ממדוכה.** איכא למידק והא אביי נמי כרבה סבירא ליה דדבר שמלאכתו

הא דחנן: מדוכה בזמן שיש בה שום מטלטלין אותה. יש מי שפירש דהוא הדין על ידי ככר, ואע"ג של מדוכה לאיסור הוא, הלכך אינו ניטל כלל.

מטלטלת עם התבשיל. אלא מחמת מלאכה, ועכשיו משמש היתר במלאכתו, הרי מה שאוסרה הוא מתירה, והוי ליה כקדרה על ידי ככר, ולא אמרו כאן אלא בשום וכיוצא בו הנדוכין, והיינו טעמא משום דכיון דאין זו אסורה כמת, אבל כל מידי דאית ליה תורת כלי מיטלטל הוא על ידי ככר. וליתא. אלא אין לך מוקצה מיטלטל דאמרינן (לעיל שבת מג, ב) לא אמרו ככר או תינוק אלא למת בלבד, הני מילי היכא דליכא תורת כלי

לא שמיעא ליה, והני דהכא היינו כובד העליון וכובד התחתון, ואינו נכון. ויש מפרשים דכלי כובסין הגהו איכא מאן דשרי, ורבי יוחנן דבעא לרבי יהודה בר ליואי ליפשטה מהא דרב, ואיכא למימר דלמא אלו קשרים (שבת קיג, א) דכלי קיואי לכולי עלמא שרו, הוץ מכובד העליון וכובד התחתון, ואפילו **סיכי זיירי ומזורי.** פירש רש"י ז"ל: בלשון אחד שהן כלי קיואי. ואינו מחוור, דהא אמרינן לעיל בפרק

דהיינו אפיקטוזין, דכמו שחתימת האיצטומכא אסור לעשות לה רפואה באפקטוזין לפתחה כך סתימת אינו מתכוין. ייש מפרשים כמו שפר"ה ז"ל, אלא שאינו בא מצד הקאתו, אלא כך מדמה אותו להקאתו פירש גם הר"ז הלוי ז"ל. ויש מקשים דהא רפואתו לאו משום הקאתו היא, והיא גופא נמי שריא דהא ז"ל פירש גרמא דפומא דנפלא לינוקי, ופעמים שמקיא על ידי כך והיינו דמדמי לה לאפיקטוזין. וכן לאפיקטוזין, רטפי הוה ליה לדמויי למעצבין את התינוק דאמרינן לקמן (שבת קמו, א) דאסיר. ור"ה וממילא הוי מחוקן, אבל אטובי ביד דמי לתקוני מנא. ויש שהקשו עליו, דאם איתא לא הוה ליה לדמויי ולא דמי ללפופי דשרי לדברי הכל בשלהי פרק חבית (שבת קמז, ב), דהתם בבגדים הוא מחבש אותו אסובי ינוקא. פירש רש"י: להחליק סדר אבריו ביד, דכשהוא נולד אבריו מתפרקין וצריך ליישבן, הן, וכן פירש בערוך (ערך זיירי).

ופלוגתא היא בירושלמי (פי"ו, ה"א) דגרסינן התם שהוא ניטל בשנים מטלטלין אותו בשנים, בשלשה א) גבי קרונות, ואסיקנא התם דאפילו בשני אדם, ושני בני אדם לאו דוקא אלא אפילו ארבעה וחמשה, אותו, ורבא סבר דאפילו בשני בני אדם, ובעיא היא לעיל בפרק כל כתבי הקודש בסופו (שבת קכב, בסברא בעלמא הוא דפליגי, דאביי סבר דכל שאינו ניטל באדם אחד, מקצה אותו מדעתו ואין מטלטלין חפשת מרובה לא תפשת, ורבא סבר דכיון דקתני כל הכלים אפילו בשני בני אדם משמע. ואי נמי דאביי סבר דכיון דאיכא לאוקמה באדם אחד, לא מוקמינן לה בשני בני אדם, דחפשת מועט תפשת דאביי אמר דוקא באדם אחד ובניטל אפילו בשתי ידים, ורבא אמר אפילו בשני בני אדם. ויש לפרש עד שאמרו כל הכלים ניטלין בשבת ואפילו בשני בני אדם. ואיני יודע במה הן נחלקין אביי ורבא, הגרון אסור לעשות לה רפואה באסובי כדי לפתחה. וכן פירשו בתוסי.

מקומו שלא לצורך קרינן ליה, ומינה דלר' נחמיה אפילו מלאכתו להיתר לצורך מקומו לא שרי, מוקמינן משמע ליה דאין מטלטלין אותה כלל קאמר וכדאמרו, והכי קאמר ליה בשלמא לדידי דאמינא דלצורך משום הכי קא מותיב ליה לרבא מיניה, דלמא נפיק מיניה פירוקא חדתא. ועוד יש לי לומר דלאביי לצורך גופה מטלטלין אותה. ויש לומר דמשום דסבירא ליה לאביי דאין מטלטלין אותה כלל משמע, מותיב מינה אביי לרבא, דהא לדידיה נמי על כרחך אין מטלטלין אותה דקתני, היינו לצורך מקומה, אבל איחביה אביי מדוכה אם יש בה שום מטלטלין אותו ואם לאו אין מטלטלין. תמיהא לי מאי קא ובחמשה אסור, א"ר זעירא מכיון דחימא בשנים מותר, אף בארבעה וחמשה מותר.

לה למדוכה כרי נחמיה וכדאוקי לה רבה לעיל, אלא לדידך דאמרת דצורך גופו וצורך מקומו כהדרי ניהו, אם כן כמאן מוקמת לה, ואע"ג דהשתא לא איירי אינהו כלל בדרי נחמיה, מכלל פלוגתייהו נפקא להו כדאמרן. ואי נמי עיקר תיובתיה דאביי לקמן (שבת קכד, א) הות גבי פירושא דמתניתין דהא פליגי התם בהדיא בדרי נחמיה, ולאו דוקא מותיב אביי לרבא הכא והתם, דבודאי כל יומא לא פריך ליה מינה, אלא דתלמודא הוא דמסדר להו לאקשויי הכא והתם. כך נראה לי.

اعاك عاد

אמר רבא ממאי דלמא לעולם אימא לך לאחר התרת כלים וכוי. בהאי פורתא לא מיעפש כלום, והלכך לאו צורך גופו מיקרי אלא הוי ליה כמחמה לצל. ואם תאמר אם כן לישתרי דהא כלי שמלאכתו להיתר אפילו מחמה לצל שרי כדרבא. ויש לומר דהכא רבה גרסינן, דהוא רבה בר נחמני דאסר אפילו

לפי שאינו עשוי למיפסק אלא לחתוך בו בשר ולפיכך לא הוי תשמיש המיוחד לסכין, וכן הטעם להא (עירובין לד, ב) גבי נחנו למגדל דקטיר במחנא ובעי למיפסקיה ואליבא דרבי נחמיה, והשתא הוי טעמא שם בקרדום וסייף, ואגב הורפיה לא עיין בה. ומעתה אתיא שפיר ההיא דאמרינן בפרק בכל מערבין דרי נחמיה, צריכין אנו לפרש כגון ששברה במקצוע של דבילה, ושלא כדברי רש"י ז"ל עצמו שפירש ולפי דבריו הא דחבית שנשברה, דקתני שובר אדם את החבית (קמו, א) ומוקמינן לה בדרוסות ואליבא להשתמש בהם כך מייחדין להסתלק אחר תשמישן. זו היא שיטת רש"י ז"ל. וכ"כ (ר"ת) [ר"ח] ז"ל. לחתוך בה, וצורך מקומו גמי היינו בצורך תשמיש המיוחד לו לר' נחמיה אליבא דרבא, דכשם שמייחדין כצורך גופו דרבנן, אלא צורך תשמישו המיוחד לו, כגון טלית ללבוש תרווד לנער בו את הקדרה סכין טוב מלאכת היתר הוא אלא שאינה מלאכה המיוחדת להן, אלא על כרחין האי צורך גופו דר"נ דהכא אינו ולקמן בסמוך חניא אין מסיקין לא בכלים ולא בשברי כלים, ואוקימנא כרבי נחמיה, אע"ג דהסקה ביום במה מדליקין (שבת לו, א) ואע"ג דשופר הא הזי למלאכת היתר לגמע בו מים לתינוק כדאיתא התם, שבת לה, ב) אין מטלטלין לא השופר ולא את החצוצרות, ואוקימנא לה כרי נחמיה כדאיתא בשלהי פרק שבת קמו, א) דלר' נחמיה אין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו ואפילו טלית ואפילו תרווד, ותניא (לעיל אורך גופו וצורך מקומו דרי נחמיה, היינו לצורך תשמיש המיוחד לו, הא לאו הכי לא, וכדאמרינן (לקמן ואתא רבי נחמיה למימר לצורך גופו ולצורך מקומו אין, מחמה לצל לא. פירש רש"י ו"ל: דהאי כלי שמלאכתו להיתר מחמה לצל.

דאמרינן לקמן (שבת קמו, א) גבי הותמות אבל לא מפקיע ולא חותך.
אבל ריית זייל הקשה עליו, דהא מדפליג רי נחמיה בסיפא דמתניתין דהכא, לכאורה משמע דברישא
לא פליגי אלא כולהו תנאי מודו בה, דאלמא לכל צורך גופו שיהא מלאכת היתר שרי לטלטלה
ואפילו לרבי נחמיה. ואפשר לי לתרץ בהא, דדלמא נטר להו רבי נחמיה עד סיפא ופליג אכולהו.
אלא הא קשיא לי קצת, מדקאמר תייק כל הכלים ניטלין לצורך ושלא לצורך, ורבי נחמיה פליג
בה ואמר אין ניטלין אלא לצורך, לכאורה משמע דלא פליגי כלל אלא בשלא לצורך הא לצורך
שוין בו, דאם איתא הוי ליה למימר אלא לצורך תשמישו. ואפשר דמשום דתייק סתים לישניה
דאמר לצורך, ולא פירש מאי לצורך, אמר איהו נמי לצורך, ולעולם האי לצורך למר כדאית ליה ולמר
כדאית ליה.

ור"ת ז"ל הקשה עוד, דדוחק הוא לחלק במימרא אחת במימריה דרבה, בין גופו ומקומו דרבנן לגופו ומקומו דרי נחמיה. וגם בזה יש לי לומר דהכא סמיך אלישנא דמתניחין וכדאמרן. ונמצא לפי דברי רש"י ז"ל, דכלי שמלאכתו לאיסור אינו ניטל כלל לצורך גופו לפי שאינו מיוחד אלא למלאכת איסור, אבל לצורך מקומו ניטל שהרי נטילתו בתשמיש המיוחד לו, ואע"ג דבכולה שמעתין שריא טפי לצורך גופו מצורך מקומו, הכא לא קשיא, דברין הוא דאפילו לצורך גופו יטלטלנו, אלא שאי אפשר דלא משכחת לה צורך גופו. ולי נראה דיש לנו כיוצא בזה בפרק נוטל (שבת קמב, ב), גבי כר שהניח עליו מעות דלצורך גופו אסור ולצורך מקומו מותר.

אבל ר"ת פירש דלדברי רש"י ז"ל, דלרבי נחמיה אין כלי שמלאכתו לאיסור מיטלטל כלל ואפילו לצורך מקומו דאינו תשמיש המיוחד לו, דדוקא בכלי שמלאכתו להיתר שרי לפי שמייחדו להסתלק אחר תשמישו, וזה הואיל ואינו משתמש בו אף הוא אינו מסלקו. והראשון נראה יותר. והיינו נמי דרבא לא אשכח פתרי במדוכה אלא במחמה לצל, ולא מצי לאוקמה כרבי נחמיה, ואילו מצי לאוקמה כרבי נחמיה טפי הוה ניחא ליה לאוקמה כותיה משום דאין מטלטלין אותה לכאורה לגמרי משמע וכדמקשי ליה אביי מינה. וכמו שכתבתי למעלה.

ויש מפרשים, דלרבי נחמיה אפילו כלי שמלאכתו לאיסור משכחת ליה לצורך תשמישו, דלא אסר רבי

נחמיה אלא במשנה אותו למלאכה (גופו) של היחר הוא, אבל לפצוע בו אגוזים תשמישו המיוחד לו הוא על גב דישיבה וכיסוי מלאכה (גופו) של היחר הוא, אבל לפצוע בו אגוזים תשמישו המיוחד לו הוא שהרי מיוחד הוא להכות בו, ואף על גב שמשנה אותו מהכאת מלאכת איסור להכאת מלאכת היתר, אין זה שינוי תשמישו. וכן מכבדות של תמרה העשוין לכבד את הבית שהיא מלאכת איסור למאן דאית ליה הכין, שרי למלטולה לכבד בה את המטות ואת השלחן שהן מלאכות של היחר. ומדוכה לרבי נחמיה דלא שרי לפצוע בתוכה אגוזים, היינו דריכה לחוד ופציעה לחוד ולאו מלאכה אחת הן, וכן נמי ההיא דעירובין דמיפסק מיתנא בסכין לאו מלאכתו היא, דחתיכה לחוד והפסקה לחוד.

ויש מקשים לפירוש זה דאם כן יפסקנו במספרים, וכן חוחמות שבקרקע יחתוך במספרים. ומצאתי לר"ח ז"ל שם בערובין בפרק בכל מערבין (עירובין לה, א) פירוש במנעל זקטיר במתנא עסקינן זבעי סכינא למיפסקיה ונאבד הסכין, כלומר דאילו לא נאבד הסכין עירובו עירוב לכולי עלמא דחתיכה תשמישו המיוחד לו לסכין הוא, אלא כשנאבד הסכין ואינו יכול לחתכו אלא צריך קרדום או מרא שאין תשמישן לכך, והלכך לרבנן עירובו עירוב דכל הכלים ניטלין לצורך גופו, ור' אלעזר סבר כרבי נחמיה. ופירוש נכון הוא.

ור"ת ז"ל פירש, דלרבי נחמיה אפילו כלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו מותר, ודוקא לצורך תשמישו שרגיל לו לפעמים לעשות בו בחול ואע"פ שאינו מיוחד לכך, ותרווד וטלית דקאמר היינו לשנותו למלאכה שאינו רגיל בה בחול כלל, ורישא דמתניתין דכל הכלים לכולי עלמא, ואפילו רבי נחמיה מודה למלמל אפילו קרדום לחתוך בו את החבית הואיל וצריך לחתוך בו הגרוגרות הדרוסות, אבל ההיא דעירובין (לה, א) דאסר לטלטל סכין למיפסק מיתנא, וקרדום לשבור בו את החבית, ושופר וחצוצרות לעתות, וסכין להפקיע ולחתוך בו חותמות, ולהסיק בכלים, היינו דכל אלו משום שאינם רגילין כלל העירובין סברי אפילו אינו תשמישו לצורך גופו קריי ליה, ואע"פ שאינו ראוי לאותה מלאכה כגון חצוצרות ורבנן סברי אפילו אינו תשמישו לצורך גופו קריי ליה, ואע"פ שאינו ראוי לאותה מלאכה כגון חצוצרות לגמע בו מים לחינוק, ורבי יהודה סבר דלצורך גופו ואפילו למלאכה שאינו רגיל בה אלא באקראי בעלמא שרי לצורך גופו ולצורך מקומו, דסתמא דהא מתניתין בין לר"ש בין לרבי יהודה היא. ורב נמי לגמע באקראי במוקצה כרי יהודה, סבירא ליה ברבא כדאיתא לקמן בסמוך. ודוקא למלאכה שהוא ראוי לה, אבל למלאכה שאינו ראוי לה אסור, והיינו דאסר חצוצרות בשלהי פרק במה מדליקין (לעיל שבת לה, ב).

רקשיא לי טובא להדין פירושא, חדא דאפילו לדידיה ז"ל תיקשי ליה מאי דאקשי איהו לרש"י ז"ל, דצורך גופו וצורך מקומו לרבנן לאו היינו לצורך גופו וצורך מקומו דר' נחמיה. ועוד דהא מדאמר רב יהודה בריש פרקין (שבת קכב, ב) קורנס של אגוזים לפצוע בו אגוזים אבל קורנס של נפחים לא, ואקשי ליה רבה רחת ומזלג, ואתא אביי לסיועיה לרב יהודה ואותביה לרבה ממדוכה, ופירקה רבה ואמר הא מני ר' נחמיה היא, אלמא משמע דלר' נחמיה קורנס של נפחים לפצוע בו אגוזים לא שרי וכרב יהודה, ומתניתין דלא כר' נחמיה. ומכאן קשיא לי גם כן לפירוש האחר שכתבתי. ודברי רש"י ז"ל נראין עיקר. ירושלמי (פט"ו, ה"א): מדוכה אם יש בה שום מטלטלין אותה, ואם לאו אין מטלטלין אותה, רשב"ג אומר אם היתה מדוכה קטנה נותנה על גבי השלחן הרי היא כקערה ומטלטלין אותה. ע"כ.

ומסחברא דלא פליג בה ח"ק. מראקשו: לרבה אליבא דר"ג הני קערות היכי מטלטלין להו. משמע דלרבא לא קשיא מינה מידי, משום דלרבא מטלטל להו לצורך מקומן, ומהא נמי שמעינן דכל שמטלטל לצורך מקומו, אין אומרין כיון שסלקו מאוחו מקום שהוא צריך לו שומטו מיד ומניחו במקומו, אלא כיון שמטלטלו לצורך מקומו מניחו באיזה מקום שירצה, דאי לא, לרבא נמי היקשי היכי מטלטלין להו ומפקינן להו מכוליה ביתא, והכי נמי מוכח כל ההיא סוגיא דפרק כירה (לעיל שבת מז, ב) גבי נותן כלי לקבל בו הניצוצות.

הא דתנן בית שמאי אומרים אין מוציאין לא את הקטן ולא את הספר תורה וכני ובית הלל מתירין.

הא דאמר ליה רבא לרב מרי: **הזו לאורחיב.** לדבריו קאמר ליה, דאילו לרבא אפילו לא חזו כלל ולא

בהא לימא רי אלעזר אף של תמרה. ונראה כי בה"ג גריס: הוא דאמר כר"ש דאמר דבר שאין מתכוון מותר. ואכתי קשיא לי קצת דמכל מקום היכי מתמה ואמר בהא לימא ר"א אף בשל תמרה, כיון דאיכא למימר דכר"ש סבירא ליה. ושמא לא גריס ליה להאי לישנא כולה, אלא ה"ג בשל תמרה, כיון דאיכא סבירא ליה. (ולדידן) [ולדבריו] גירסא קיימא דאף של תמרה שרי, ומכבדין את הבית דלא פסיק רישיה ולא ימות הוא, דוימנין דלא משוי ליה גומות. וכתב הראב"ד ז"ל דדוקא כשכבד את הבית מערב שבת, הא לאו הכי אסור, דודאי אתי לאשוויי גומות, ודוקא בדליכא קליפי רמונים וכיוצא בהן שאינן ראוין לטלטל. ותמיהא לי שאם כן כלל וכלל לא יכבד דהא מזיז עפר ממקומו. והגאונים ז"ל כולם פסקר דמותר לכבד את הבית, ואפילו במכבדות של תמרה, וכבר כתבתיה בארוכה בסוף פרק המצניע (שבת אר א) רמינית א השניא

צה, א) בסייעתא דשמיא. שברי זכויעלמי (דפרקין, ה"ה): תמן תנינן (לעיל שבת פא, א) זכוכית כדי שברי זכוכית לכסות פי הפך. ירושלמי (דפרקין, ה"ה): תמן תנינן (לעיל שבת פא, א) זכוכית כדי לגרוד בה בראש הכרכר, והכא הוא אמר הכין רבי אחא רבי מיאשה רבי כהן בשם רבנן דקסרין כאן בעבה כאן בחדה, ואית דבעי מימר כאן במטלטל כאן במוציא. מיום קטנה מותר לטלטלה בחצר. פירוש: משום (דשייכי) [דשכיחי] בה כלים וחזיא לכסויי ביה מאנא.

ודוקא חרס דאתי משיורי כלים, אבל אבן דלא אתיא משיורי כלים לא, והיינו טעמא דכל הני שמעתין.

דף קכה

הא דאמר שמואל קרומית של קנים מותר למלמלן בשבת. איכא מאן דמפרש דדוקא בשנשברה בשבת הא בחול לא, משום דאין אדם מצניען אלא זורקן לאשפה או מיחדן להסקה, ומיהו בשנשברה בשבת והוכנו אגב אביהם והכי נמי בשבת חזיין למלאכתן ראשונה שרי, הא לא חזי למלאכתן ראשונה לא ואע"ג דחזו לכפורי ביה טנופא, כיון דבחול אדם זורקן לאשפה או מסיקן תחת תבשילו, והיינו דאיצטריך בר המדורי לפרשה, משום דמחצלת גופה למאי חזיא לכסויי בה עפרא האי נמי חזייא לכסויי ביה טנופא, ואע"ג דלא קיימא לן כרבי יהודה דבעי מעין מלאכתן ראשונה. ומחט של יד שנטל חררה או עוקצה שאסר רבא לעיל (שבת קכג, א) וקא יהיב טעמא לפי שאדם זורקה בין גרוטאות, ההיא בשניטל חררה ועוקצה מערב שבת, הא ניטלו בשבת שרי הואיל והוכנו אגב אביהם וחזיין למלאכתן הראשונה,

דהא בחול גמי נוטלין בה את הקוץ. כך נראה לי לפי פירוש זה.

הא דאמר רי זירא אמר רב שיירי פרוזמיות אסור לשלשלן. פירוש: שיירי טליתות, ואמר אביי במטלניות שאין בהן שלש על שלש דלא חזיא לא לעניים ולא לעשירים, נראה משום דפחות מכן אינן ראוין כלל וסתמא אדם זורקן לאשפה, וכדמשמע בפרק במה מדליקין (שבת כט, ב) גבי פתילת הבגד שקפלה כי לא תלאו במגוד ולא הניחו אחורי הדלת, מיהא לכולי עלמא הוי ליה כשברי עריבה שאין בה כדי לכסות בה פי החבית. אבל ראיתי בשם הראב"ד דהכא בשיירי טלית של מצוה עסקינן דלא מיכפר ביה טנופא, הא בשיירי טליתות דעלמא אפילו מכאן שרי דלא גרע מחרס קטנה דחזיא לכפורי טנופא. ביה טנופא, הא בשיירי מליתות דעלמא אפילו מכאן שרי דלא גרע מחרס קטנה דחזיא לכפורי טנופא. החמנא לא מטלטלין ליה, מכל מקום מאנא הוא וכל הכלים ניטלין בשבת. ויש לומר דכיון דחנור למלאכתו הוא מיוחד ולמלאכתו לא חשיבא ליה מאנא אף הוא לא חשבינן ליה כמאנא כלל, ולפיכך אין מטלטלין אותו. ואי נמי יש לומר דלדבריו דרבא קאמר, כלומר לרבא דמדמי טלטול לטומאה אי הכי מטלטלין אותו. ואי נמי יש לומר דלדבריו דרבא קאמר, כלומר לרבא דמדמי טלטול לטומאה אי הכי

אמר רבינא כמאן מטלטלין האידנא כסויי דתנורא, כמאן כר"א. והרב אלפסי ז"ל פסק כן דמטלטלין אותן אע"ג שאין להם בית אחיזה, וכן נראה מדאמר רבינא דמטלטלין. אלא שקשה עליו שהוא ז"ל פסק בעלהי פרקין כת"ק דמחניתין דאסר אפילו כיסויי כלים דחברינהו בארעא, והיינו כיסוי דתנורא, פסק בשלהי פרקין כת"ק דמחניתין דאסר אפילו כיסויי כלים דחברינהו בארעא, והיינו כיסוי דתנורא, וה מתפיסותיו של הר"ז הלוי ז"ל. ושמא הרב אלפסי ז"ל מפרש דחברינהו בארעא, כגון אותן חביות שחופרין גומא וטומנין כל גופן בתוכה ואין נראה מהם כלל אלא פיהם, דהשתא הוא דאיכא למגזר אטו בור ודות, אבל תנורין דעומדין על גבי קרקע אלא ששוליהן מחוברים בטיט לקרקע הרי הן ככלים, ומעדותו של ר" יוסי דאמר משמיה דר"א למדנו כן, וכי קאמר רבינא כמאן מטלטלינן כיסוי דתנורי, לאו דוקא דתנורי אלא דתנורי וכל דדמי להו. וכן פירש הרמב"ם ז"ל (פכ"ה הל" יג).

והרמב"ן ז"ל תירץ, דרבינא דוקא דתנורי קאמר, וטעמא משום דהרי הוא כגופו של דבר, לפי שהתנור צריך לו שמסייע באפייתו, מה שאין כן בשאר כיסוי הכלים. ולא ירדתי לסוף דעתו דכל שכן שהוספת לאיסור לטלטלו בלא בית יד, דהא עיקר טעמא דבית יד כי היכא דלהוי בה היכרא דלא מבטל ליה לגבי

קרקע והוי ליה כבונה. ודברי הרמב"ם ז"ל נראין עיקר. הכל מודים שאין עושין אהל ארעי בתחלה ביום טוב לא נחלקו אלא להוסיף. וא"ח מנא ליה דפליגי בחוספת אהל ארעי, דלמא לא פליגי אלא בטלטול בעלמא. יש לומר מדאפליגו בפקק החלון ופליגי בנגר הנגרר, דאי בטלטול לבד ליפלגו בנגר הנגרר לבד, אבל השתא דפליגי בפקק החלון שמע מינה דגם בחוספות אהל פליגי, פליגי בפקק משום תוספת אהל ופליגי בנגר הנגרר משום טלטול כדאמרינן בסמוך כמחלוקת כאן כך מחלוקת בנגר הנגרר, דר"א סבר אם אין עליו תורת כלי אסור דהיינו קשור ותלוי, ורבנן שרו אע"פ שאינו תלוי והוא שיהא קשור. ועוד יש לומר דממתניתין גופיה נפקא להו,

דקתני קשור ותלוי, וקשור בכולה שמעתין להתיר במלטול ותלוי משום בנין. **שאין עושין אהל עראי לכתהלה ביום טוב.** פרש"י ז"ל שאין קרוי אהל אלא בפורס על הגג לצל, אבל מן הצד צניעותא הוא ושרי, וכההיא דאמרינן בעירובין פרק כל גגות (עירובין צד, א) גבי פלוגתא דרב ושמואל בכותל שבין שתי הצרות דנפל דרב אסר לטלטל אלא בדי אמות, ושמואל שרי זה עד

מקום עיקרו של כוחל וזה עד מקום עיקרו של כוחל, ואמרינן החם רב ושמואל הוו יחבי בההוא חצר נפל גודא דביני ביני, אמר להו שמואל נגודו לי גלימא, אהדרינהו רב לאפיה, ואמרינן עלה היכי עביד שמואל הכי והא הוא דאמר זה מטלטל עד מקום עיקר מחיצה וזה מטלטל עד עיקר מחיצה, ופרקינן שמואל דעבד לצניעותא בעלמא הוא דעבד, ולא אקשו והיכי עבד שמואל הכי דהא אין עושין אהל עראי בתחלה בשבת, דאלמא אין לחוש למחיצת עראי מן הצד.

ורב דאהדריה לאפיה פירש רש"י ו"ל: משום דאסר להביא הגלימא, וכטעמיה דאסרר לטלטל אלא בארבע אמות, ומתוך כך מוחק רש"י ו"ל בפרק קמא דסוכה (טו, ב) ובעירובין פרק כיצד משתחפין (עירובין פו, ב) מה שכתוב בספרים גבי ההיא דאמרינן פעם אחת שכחו ולא הביאו ספר תורה מערב שבת, למחר פרשו סדינין על גבי עמודים והביאו ספר תורה וקראו בו, וגרסינן בספרים פרשו לכתחילה סלקא דעתך והא אמר מר אין עושין אהל עראי וכוי, ומחקה רש"י לגירסא זו דודאי במחיצה לא גזור, אלא הכי גרס: פרסו סלקא דעתך ותו לא, כלומר והיאך הביאום דרך רשות הרבים.

ומה שאסר ר"א כאן בפקק החלון אע"פ שהוא חוספת מן הצד, היינו משום דהוא מחיצה קבועה, כך פירש רש"י ז"ל כאן. ואינו מביא כאן מחלוקת אלא לומר דר"א אוסר להוסיף בכל מחיצה שאסור לעשותה לכתחילה, בין מלמעלה ואפילו באהל עראי, בין מן הצד במחיצה קבועה, ורבנן מתירין בין מן הצד במחיצה קבועה כגון פקק החלון אע"פ שאינו תלוי, ובחוספת אהל אפילו מלמעלה כגון עובדא דעירובין (קב, א) דהנהו דכרי דהוה ליה לר"ה דביממא בעו טולא ובליליא בעו אוירא, אתא לקמיה דרב אמר ליה זיל כרוך בודייא ושייר בה טפח למחר מוסיף על אהל עראי ושפיר דמי.

אבל ר"ת ז"ל הקשה עליו דלא אשכחן עיקר לפלוגתייהו דר"א ורבון אלא בפקק החלון דהיינו מן הצד. ועוד דההיא נמי דעירובין דאהדרינהו לאפיה דהוצרך רש"י ז"ל לפרש משום דאיהו אסר להביא הגלימא משום דאסר לטלטל אלא בדי אמות, קשיא, דהא אפשר להביאה דרך מלבוש. וההיא נמי דפרשו הגלימא משום דאסר לטלטל אלא בדי אמות, קשיא, דהא אפשר להביאה דרך מלבוש. וההיא נמי דפרשו סרינין ליכא למימר דקשיא ליה האיך הביאום, דדלמא בדרך מלבוש הביאום. ועוד קשיא הא דאמרינן בעירובין פרק מי שהוציאוהו (עירובין מד, א) גבי פעם אחת לא נכנסו לנמל, דאקשינן מתניחין אהדי הא דחניא נפל דופנה לא יעמיד בה אדם ובהמה וכלים ולא יוקוף את המטה לפרוש עליה סדין, אהא דתניא עושה אדם חברו דופן כדי שיאכל וישתה וישן ויוקוף את המטה לפרוש עליה סדין, אהא חפול החמה על המת ועל האוכלין, ופרקינן לא קשיא הא רבי אליעור הא רבנן, דתנן פקק החלון ר"א אומר בומן שקשור ותלוי וכוי, ואקשינן עלה ולאו מי אמר רבה בר בר חנה הכל מודים שאין עושי אהל עראי בתחלה בשבת, לא נחלקו אלא להוסיף, ואסיקנא כלים אכלים לא קשיא הא בדופן שלישי הא בדופן רביעית, אלמא אף בדופן שייך אהל עראי.

על כן פירש ר"ת ו"ל: דתוספות אהל עראי שייך בין למעלה בין מן הצד, והקשה הוא ו"ל גבי ההיא דמי שהוציאוהו (מד, א) אפילו דופן שלישית נמי לישתרי, דליהוי שתי מחיצות כטפח דהנהו דכרי דבי רב הונא ושלישית כתוספת ולישתרי כרבנן דשרו בתוספת אהל ארעי. ועל כן כתב הוא ו"ל, דכל מחיצה שהיא באה להתיר, כגון דופן שלישית בסוכה ואי נמי בדופן שבין שתי חצרות לרב, יש בו משום מהיצה אהל והרי הן כטפח ראשון על גג, והיינו דאהדרינהו רב לאפיה, והיינו דאקשינן גבי פרשו סדינין והאמר מר אין עושין אהל עראי וכוי, אבל דופן רביעית שאינה באה להתיר שאינה אלא לצל אינה אלא

כתוספות אהל ושרי לרבנן, ולר"א בין בשלישית בין ברביעית אסור משום תוספות אהל. הא דא"ר אבא בר כהנא בין קשור בין שאינו קשור והוא שמתוקן. פירוש: מתוקן ומוכן במחשבה קאמר, דהא אסקה ואמר אנא דאמרי כי האי תנא, כלומר כרשב"ג, ורשב"ג במחשבה בעלמא סגי ליה. וגבי רבי יוחנן הוא דאמרינן דפליג עליה בחדא דבעי תורת כלי, אבל רבי אבא משמע דלגמרי סבירא ליה כרשב"ג. והא דאייתינן בסמוך אמר ר"י בר שילא א"ר אסי א"ר יוחנן הלכה, לא גרסינן ביה ואמר ר"י, אלא אמר ר"י ומלחא באפי נפשה היא, ולא הוה אסוקי מלחא דרי אבא דאמר אנא דאמרי כי האי תנא. וכמו שכחב רש"י ז"ל.

בה את פי החבית, וכי מי תיקנו לזה לכסויי חבית בשבת. התם כיון דבאין מכלי גדול כבר הוכנו על תורת כלי אלא שיהא מתוקן, ואם תאמר אפילו מתוקן לא, דהא תנן (קכד, ב) שברי עריבה לכסות כסויי קרקעות והדומה להן, אבל כל דבר שהוא משמש את התלוש, אינו צריך בית אחיזה ולא (עירובין קב, א) שריחא ואסיחא דבי מר שמואל וכיוצא בהן משמשי מחובר דגזרינן בהו משום שמוש למחובר, כגון נגר הנגרר או פקק החלון וקנה שהתקינו להיות פותח ונועל בו. וההיא בית אחיזה ותורת כלי לכסוי אלא לכלים דחברינהו בארעא, אי נמי לכל מידי דהוי תוספת או ודלחותיהן עמהם, שאני כלים וכסויין דמיירי דמחברי בארעא. וזה לשונו: לא הצריכו חכמים ומדברי הראב"ד ז"ל נראה דתורת כלי ממש בעינן, ואע"ג ששנינו כל הכלים ניטלין בשבת שייעשה בו מעשה שיהא ראוי וניכר שהוא עומד לכך, ולא חורת כלי גמור שאם כן לא צריכא למימר. בו, וכסוי הכלים גם כן שבכאן הם גם כן דפים בעלמא, ועל כן הצריך בהם רבי יוחנן תורת כלי, כלומר שנלקח מן העצים שאין עליו שום היכר כלל, ועל כן הצריך שיתקננו במעשה גמור שיהא ראוי לנעול שיהא נגר המחוקן להיוח נועל בו, ולא משום דבעי קלוסטרא לשוייה כלי בעלמא. ונגר שכאן היינו נגר עד שיעשה בו מעשה ויתקננו לפום כך לפי מה שהוא צריך לו כנגר שיעשה לו קלוסטרא או תיקון אחר כותיה דרשב"ג בחדא דלא בעי קשור ותלוי, ופליג עליה בחדא דבמחשבה לחוד לא שרי ליה בטלטול דפליג אדרשב"ג, דאילו רשב"ג לא בעי לא מעשה ולא קשירה אלא מחשבה בעלמא, ורבי יוחנן פסיק כלי ממש בעי אלא מעשה שנראה וראוי וחיקונו מוכיח עליו שהוא מתוקן לכך או שיקשרנו. ובהא הוא בעלמא שרי. על כן פירש הוא ז"ל דעיקר דברי רבי יוחנן אינו אלא שיהא מחוקנים לכך, ולאו חורת לא פליג רי אליעזר ולא בעי בכי הא קשור ותלוי, ואין לך תנא דמחמיר ביותר מת"ק דרשב"ג ובקשירה כלים, ואילו היה צריך שיהא תורת כלי עליו לשאר דברים ולומר שיהא צריך כלי גמור בעלמא, בהא זה. ועוד הא אנן תנן כל הכלים ניטלין בשבת, ולמה יצריך רבי יוחנן בנגר וכסויי הכלים יותר מבשאר הקשה עליו בספר הישר (סי רכ"ה) דמה לנו שיהא ראוי לתשמיש אחר, כיון שהוא ראוי לתשמיש הא ד**אייר יוחנן והוא שיש חורת כלי עליהן.** פירש רש"י ז"ל: שיהא ראוי לתשמיש אחר. ור"ת ז"ל דאין כאן אלא איסורא דרבנן, דומיא דנועלין במקדש אבל לא במדינה דליכא אלא איסורא דרבנן. **המונה כאן וכאן אסור.** פירש רש"י ז"ל: בשתוקעו בשבת הוי בונה ואסור מדאורייתא, ובתוסי פירשו

וצריך לי עיון דאם כן מאי קא מקשה ומי אמר רבי יוחנן הכי, והא אמר רבי יוחנן והוא שיש חורת כלי עליהן, וכי תימא הכי נמי דאיכא תורת כלי ומי בעי רשב"ג תורת כלי והתניא חריות של דקל כוי, ומאי קושיא לעולם אימא לך רשב"ג בקנה שהתקינו להיות פותח ונועל בו תורת כלי בעי משום דמשמש מה

שמחובר לקרקע, וחריות של דקל מטלטלין לגמרי. וצל"ע.

וצמר רב יהודה בר שילא אמר רב אסי א"ר יוחנן והוא שיש תורת כלי עליהן. איכא למידק והא רב אסי הוא דאמר לעיל (שבת קכה, ב) משמיה דרבי יוחנן דבהנחה בעלמא נעשית האבן כסוי לחבית ולא בעי מעשה ולא תורת כלי, ואמר נמי משמיה דרי יוחנן צאו ושפשפום אמר להן, ולא הצריכן מעשה אחר ולא תורת כלי. ותירץ ר"ת ז"ל דבפלוגתא דרבי אמי ורבי אסי דלעיל בשוכח ומניח, בדרבי אמי גרסינן אמר ר' יוחנן, אבל בדרבי אסי לא גרסינן בה ר' יוחנן, וכתב שכן מצא בספרים מדוקדקים, וההיא משמיה דידיה והא דהכא משמיה דרביה. ולספרים דגרסי בה רבי יוחנן, איכא למימר דאמוראי נינה אליבא דר' אסי. וזה קשה קצת דאם כן לא הוה שתיק גמרא מיניה והוה מקשה לה ומתרץ לה הא

אבל ראיתי להרמב"ן ז"ל ענין יעלה לנו בו תירוץ לקושיא זו. והוא שאמר דפלוגתא דרי אמי ורי אמי באבן שעל פי החבית ובנדבך של אבנים לא דמיא כלל לכולהו אינך, דבין בחריות בין בנגר בין מסי באבן שעל פי החבית ובנדבך של אבנים לא דמיא כלל לכולהו אינך, דבין בחריות בין בנגר בין בכיסוי הכלים להתירן לגמרי בהתקנתן פליגי, והא דאבן שעל פי החבית וזו דנדבך אינו אלא להתיר אותן למלאכה שתקן בה מערב שבת להשתמש בה למחר, כלומר לסלק האבן למחר מעל פי החבית ולהחזירה על פי החבית, וכן אבני נדבך לסדרן לישיבה למחר בשפשוף זה שעשה להן מבערב שהוא מתקנן בכך

דידיה הא דרביה אי נמי אמוראי נינהו אליבא דרי אסי.

גבי אביהן. ע"כ.

הויא מעשה כל דהו.

לישיבחן, ואע"פ שאין עשוין להתיחד לכך ואין עליהן תורח כלי כלל. וזהו שדימו בגמרא מחלוקת זו דאבן שעל פי החבית למחלוקת של נדבך שאין אדם מיחדן לישיבה, כדמוכח בפרק כירה (שבת מג, א) דגבי לבנים מתרצים דאייתור מבניינא דחזיין למזגא עלייהו וגבי אבנים מתרצים תירוצא אחרינא, אלמא לא חזו למזגא עלייהו או משום דדמיהן יקרים או משום דישיבתן קשה כדאיתא בירושלמי אלו דבריו ז"ל.

ומכלל דברים אלו יצא לנו דאפשר דאיתא להא דרב אסי משמיה דרבי יוחנן באבן שעל פי החבית ובאבני נדבך דלא בעינן תורת כלי לאותה מלאכה שהתחיל בה מבערב, ואיתא נמי להאי דהכא דאמר רי אסי משמיה דרי יוחנן דבעינן תורת כלי להתירן לגמרי בהחקנתן, וזה יותר נכון. ובספר המאור [כתב], דרי יוחנן לא בעי אלא מעשה כל דהו, [ושפשוף] בדבר שצריך שפשוף, והנחה מבעוד יום על גבי הכלי

ולענין פסק הלכה, פסק הרב אלפסי ז"ל כר' אבא דאמר אע"פ שאינו קשור ואינו תלוי, והוא שיש חורת כלי עליו כר' יוחנן. ואע"פ שפסק בעירובין בפרק המוציא (קב, א) בנגר הנגרר כרבי יהודה, וכדפסק התם שמואל דאמרינן התם אמר ר"י אמר שמואל הלכה כרבי יהודה, ורבא נמי אמר התם והוא שקשור בדלת. לא קשיין הני פסקי אהדדי, דהתם שאין תורת כלי עליו, (דהתם) דאינו מתוקן אלא במחשבה גרידא, ולשוייה עליה תורת כלי בעינן קשירה. וכ"כ גם ר"ת בספר הישר (סי' רכה). והא דפסק שמואל התם כר"י דבעי קשירה, אע"ג דאיהו כרשב"ג סבירא ליה בחריות של דקל שגדרן לעצים

כדאיתא בפרק במה טומנין (שבת ג, א). לא קשיא, דבכל מידי דמחבר בארעא מחמיר טפי.

מתני: מפנין תרומה טהורה. כתב רש"י ז"ל: אבל טמאה לא, דאפילו לבהמת כהן לא הזיא, ואע"ג דבחול הזיא ליה וכדאיתא בפרק כל שעה (פסחים לב, א) דאם רצה כהן מריצה לפני כלבו, בשבת ויום מוב לא הזיא, דזו היא ביעורה מן העולם או להסיק או לבהמה, ואין מבערין תרומה וקדשים ביום טוב. ואין דבריו נכונים, דמחו להו מאה עוכלי בעוכלא, דתרומה טמאה אינה ראויה לכלב דבת שריפה היא, ודרך שריפתה התירה לו הכתוב וכדאמרינן שלך תהא להסיקה תחת תבשילך, ואי נמי להדליקה בנר דוו נמי שריפת היא, ואמר רבא בפרק במה מדליקין (שבת כה, א) כשם שמצוה לשרוף קדשים שנטמאו דוו נמי שריפה היא, ואמר רבא בפרק במה מדליקין (שבת כה, א) כשם שמצוה לשרוף קדשים שנטמאו בפסח ותרומה טמאה כרי, ותויא בברייתא אוכלין בשריפה ומשקין בקבורה. והא דתניא בפסחים (לב, א) מריצה לפני כלבו, לאו בתרומה טמאה חניא, אלא בתרומת המץ וכרבי יוסי הגלילי דאמר המץ

בפסח מותר בהנאה.

גמרא: גירסת הספרים: **רשמואל אמר ארבע וחמש כדאמרי אינשי ואי בעי אפילו טובא נמי מפנין.**וכתב הרב אלפסי ז"ל בהלכות, דיש מי שפוסק כרב חסדא, משום דסוגיא דשמעתא כותיה, וסתם מתני

בותיה, וגמרא קא שקיל וטרי בשיעורא דמתניי, ואיכא מאן דפסק כשמואל דמוקי לה כר"ש דלית ליה

מוקצה דקיימא לן כותיה. ע"כ. ואע"פ שלא הכריע הרב בפירוש כחד מנייהו, נראה שהוא ז"ל כרב

מוקצה דקיימא לן כותיה. ע"כ. ואע"פ שלא הכריע הרב בפירוש כחד מנייהו, נראה שהוא ז"ל כרב

דלמא הכל לפי האורחים, וההיא ודאי לא שייכא אלא בדרב חסדא. ומכל מקום דוקא בפירושא דרישא

דלמא הכל לפי האורחים, וההיא ודאי לא שייכא אלא בדרב חסדא. ומכל מקום דוקא בפירושא דרישא

דעמואל הוא, דהא רב חסדא מוקי לה כרבי יהודה, ואנן כרבי שמעון סבירא לן, ומאי לא את האוצר

שלא יגמור את האוצר. ואלא מיהו דמתניתין לא דייקא הכי, דאי ארבע וחמש ארבע מחמש קאמר, הא

בהדיא תני שלא יגמור את האוצר, ואם כן למה לי למיתוי אבל לא יגמור את האוצר.

ונראה לי דאי מפרשים לה כרב חסדא, כולה מחניתין כותיה מפרשא, ומאי לא את האוצר שלא יתחיל באוצר וסתמא כר"י, אלא אנן נקטינן מינה הלכתא בארבע וחמש דרישא, דבהא לא אשכחן דפליג ר"ש, אבל בלא יתחיל באוצר דהיינו סיפא לא, אלא כר' שמעון. ואע"ג דמקשה סתמי אהדרי בפרק מי שהחשיך (שבת קנו, ב) ולא אקשי מהא, משום דהא לא מכרעא, דאיכא לאוקומה אף כר' שמעון וכפירושא דשמואל. אבל רב אחא משבחא ז"ל גריס הא דשמואל ארבע וחמש כדאמרי אינשי, ומאי

אבל לא את האוצר שלא יגמור את האוצר, ולא גריס בה ואי בעי אפילו טובא מפנין. וזו גירסא נכונה אילו הודו לה גירסת הספרים. והשתא אתיא כולה שמעתא אפילו כשמואל, וקיי"ל כותיה כיון דסוגיא דשמעתא לא קשיא ליה, חדא דמוקי לה למתניתין כר"ש, ועוד דשמואל קשיש מרב חסדא ועדיף מיניה.

פרק יה מפנין

اعاد حادا

1,,4. במשוי עדיף, וכל חד וחד מפני׳ לנפשיה ארבע וחמש קופות כשיעורא דמתניתין. וכן פירש הרמב"ן בגררא דתניא אידך. אבל התימא בדברי הרב ז"ל, שלא כתב כלל בעיא דמעוטי בהלוכא עדיף או מעוטי הברייתא הראשונה דקתני אין מתחילין באוצר כר"י אתיא וליתא, ולא כתבה הרב ז"ל בהלכות אלא ואי קופוח כל שהן בין קטנות בין גדולות קאמר, מאי קא מיבעיא להו, וכולה סוגיא מוכחא הכין. אבל יש להם, מדאיבעיא להו הני ארבע וחמש קופות בד' וה' אין בטפי לא או דלמא מעוטי במשוי עדיף, קופות של שלש סאין תורמין את הלשכה. וכן נראה לי אפילו מסוגיא דשמעתין דקופות שיעור ידוע התם, ר' זעירא שאל לר' יאשיה כמה שיעור קופות, אמר ליה נלמוד סתום מן המפורש, דתניא בשלש דברי הירושלמי היינו נמי כשיעור ארבע וחמש קופות דמתניתין, דבירושלמי (בפרקין, ה"א) גרסינן חבואה צבורה אתיא אליבא דר"ש, כלומר כמה שיעור חבואה צבורה מתיר ר"ש לטלטל לתך. ולפי תבואה צבורה שבאוצר לא שמענו, ונחלקו בה בברייתא רב אחא אסר לטלטל ור"ש מתיר, ותנא כמה ז"ל מפרשה כמחניתין במפנה מפני האורחים, אלא דבמחניתין לא שמענו אלא חבואה שבקופות אבל אלפסי ז"ל שכתבה בהלכות, גריס בה מותר לטלטלה. וכתב הרמב"ן ז"ל דלפי גירסא זו נראה שהרב אחא היא, ולא קיימא לן כותיה אלא כר"ש, ואפילו לתך ואפילו כורים מתחיל בה אפילו בשבת. והרב להסתפק ממנה בשבת. ולפי גירסא זו הא דחנא עלה וכמה שיעור חבואה צבורה לתך, אליבא דר' הכי גריס רש"י ז"ל, וכן היא בספרים שלנו: **תבואה צבורה בזמן שהתחיל בה מערב שבת מותר**

דמאי הא לא חזי ליה כיון דאי בעי מפקר ליה לנכסיה. איכא למידק ואמאי איצטריך ליה למימר הכין, דאפילו לא חזו ליה כיון דחזי לעניים ולאכסניא שפיר דמי, וכדאמרינן גבי תרומה הואיל וחזיא לכהנים, ולקמן נמי גבי זכוכית מפני שהוא מאכל לנעמיות אמרינן אפילו אין לו נעמיות הואיל וראוי. על כן אמרו בתוסי דלא גרסינן ליה, אלא הכי גרסינן דמאי הואיל וחזי לעניים דתנן מאכילין את העניים

רמאי.

ריש מעמידים הגירסא ואומרים דגבי תרומה הואיל ועל כרחיה יהיב לכהנים, וזכוכית נמי הואיל
ולא חזי אלא לנעמיות, וכן הלוף לעורבים, איכא למימר כיון דחזו להכי שרי, אלא דמאי שהוא מצניעו
עד למחר לחקנו לאכילחו והשתא לא חזי ליה לא מטלטל ליה, אלא כיון דאי בעי חזי ליה השתא נמי
מטלטל ליה דראוי הוא לו. ויש מי שאומר דשיטפא דגמרא היא דמשום דעל כרחין איצטריך למימר
דחזי לעניים ולאחויי מתניחין דמאכילין את העניים דמאי ואת אכסניא דמאי, ואתמר בגמי וכשיטה
דהכא בדוקא בפסחים (לה, ב), ובברכות (מו, א), אמרו הכא נמי הכין ולא הוה צריך ליה.

דף קכת

מחני: הבילי קש והבילי עצים והבילי ורדים אם החקינן למאכל בהמה מטלטלין אותן ואם לאר אין מטלטלין אותן. קשיא לי כיון דראוין למה לי הכין, ומאי שנא משברי זכוכית דאעיג דאין לו נעמיות ולא הכינן לכך מטלטלין אותן הואיל וראוי להן, והכי נמי יטלטל מיהא את החבן דראוי לבהמה שהיא מצויה. ויש לומר דשאני הני דסתמן להסקה קיימי וזו היא שאוסרתן עד שיכינם בפירוש למאכל בהמה, אבל שברי זכוכית שאינו עומד לדבר אחר בסתמא כיון דחזי מיהא לנעמיות מטלטלין אותן ונראה לי דבהא נמי פליג תנא דמתניתין אתנא דברייתא בחרדל, דתנא דמתניתין אסר ותנא דברייתא ערי מפני שהוא מאכל ליונים, דתנא דמתניתין סבר סתמא למאכל אדם קאי, וכיון דהשתא לא חזי ליה אעיג דהשתא הוא מאכל ליונים, לא מטלטלין ליה, דמיני דתוי ליה (ד)מקצה ליה מיונים, ותנא דברייתא סבר הואיל והוא מאכל ליונים שהוא ידוע ליונים דעתו נמי איונים, כלומר דלא מקצה להו

מנייהו וקיי"ל כתנא דמתניתין. **ומולל ואוכל.** תוספתא במסכת יום טוב (פ"א, הי"ג): המולל מלילות מערב שבת והמולל מלילות מערב יום טוב והמולל מלילות בשבת, מנפח על יד על יד ואוכל, אבל לא בקנון ולא בתמחוי. וזו מכרעת כדברי הרב אלפסי ז"ל שפסק שמותר למלול בשבת כביום טוב אלא שבשבת על ידי שינוי בראשי אצבעותיו,

הכי גריס רש"י ז"ל: אתמר בשר חי מותר לטלטלו בשבת, בשר תפל רב הוגא אמר מותר לטלטלו ברי. ואין גרסתו נכונה בעיני, שלא מצאתי בשום מקום בשר חי כנגד בשר תפל, אלא אדרבה בשר חי משמע תפל, ובכל מקום שמפריש בין מליה לשאינו מליה נקיט בשר מליה כנגד בשר תפל, וכדקתני משמע תפל, ובכל מקום שמפריש בין מליה לשאינו מליה נקיט בשר מליה כנגד בשר תפל, וכדקתני בברייתא לקמן דג מליה מותר לטלטלו בשבת דג תפל אסור לטלטלו, בשר בין הי בין מליה מותר לטלטלו בשבת דג תפל אסור למלטלו, בשר בין הי בין מליה מותר לטלטלו ותנן (הולין קיג, א) שהור מליה וממא תפל וכן רבים. ועוד דאי אתפל למה אסר רב הסדא והא הזי ליה לאומצא, וכדמשני איהו נמי בבר אווזא שאני בר אווזא דחזי לאומצא. ואם תאמר בר אווזא דחזי ליה מעמד לא משום כלבים נמי לא שרי ליה דמאי דחזי ליה מקצה ליה מכלבים, והיינו טעמא דדג תפל דברייתא דלקמן. ועוד דבשר בהמה נמי חזי לאומצא, כדאמרינן (חולין קיג, א) אמרינן, השוחט בשבת מותר לבריא באומצא, וסתמא לאו בעוך מהרים ומבליע דם באברים, ואיבעיא להו התם אי לימא גוזל את הרבים ומבליע דם באברים, ואיבעיא להו התם אי לימא מלח הרבים ומבליע דם נמי באברים ואי בעי למיכל מיניה באומצא לא מצי אכיל. וכל אומצא בלא מלח

וגירסת הספרים נכונה דגרסי בשר תפוח. וכן היא בהלכות הריא"ף ז"ל. ואע"פ דקתני בברייתא בשר תפוח מטלטלין מפני שהוא מאכל לחיה ולא הקשו ממנה לרב חסדא, דלמא לא הוו ידעי לה, ואי נמי מוקי לה כרי שמעון ורב חסדא כרי יהודה סבירא ליה. אלא דקשיא אפילו לרי יהודה ליטלטל דהרי הוא מאכל לחיה כדאיתא בברייתא. וההיא ברייתא נמי קשיא לי אמאי נקט מפני שהוא מאכל לחיה, הוא מאכל לחיה כדאיתא בברייתא. וההיא ברייתא נמי קשיא לי אמאי נקט מפני שהוא מאכל לחיה, הוה ליה למימר לכלבים כלישנא דמתניתין (קנו, א) מחתכין את הנבלה לפני הכלבים, ועוד שהן מצוין הוה מן החיות. ועוד קשיא לי למה אמרו בין בברייתא בין בפלוגתא דרב הונא בשר תפוח, לנקוט בשר ונדלה. ועל כן נראה לי דתפוח מחמת ארס קאמר, והיינו דרב חסדא (דאסור) [דאסר], דסבירא ליה דכיון דלא חזי אפילו לכלבים דאי אכלי מינה מייתא, כל עצמן אינו משהה אותן לחיה כדי שלא יאכלו ממנו כלביו וימותו, ורב הונא אמר מותר דהא חזי לחיה וכדקא תני בברייתא, וברייתא לא שמיע ליה

משמע בכל מקום.

לרב חסדא והיינו דקחנו לה בברייתא בהדי מים מגולין. כך נראה לי. וראיתי בפירושי ההלכות לרי אבא מרי בר יוסף ז"ל דבותפת בשבת פליגי, ורב הסדא אסר משום

נולד כרבי יהודה, ורב הווא שרי כרבי שמעון דלית ליה נולד, אבל בנתפח מערב שבת לכולי עלמא
שרי, והיינו ברייתא. ונכון הוא. אבל הרב אלפסי ז"ל אינו סובר כן, שהוא הביא סיוע לפסוק הלכה

כרי הונא, מרמסייע ליה ברייתא דלקמן דבשר תפוח. במוקצה לאכילה סבר לה כרבי יהודה. פירש רש"י ז"ל: באיסור אכילת מוקצה סבר לה כרי יהודה

שאסרר לארכלו אבל שרי לטלטלו דדי לו שאסרתו עליו באכילה אלא מותר לטלטלו כרי שמעון. ויש מקשים והא אמרינן בשלהי פרק קמא (יט, ב) בכרכי דווגי דרב אסור. ויש לומר דדבר שעומד לאכילה הוא דשרי לטלטלי משום דדי לו שאסרתו באכילה, אבל במה שאינו עומד לאכילה סבירא ליה כר"י.

ועדיין קשה דהא אמר רב בפרק כירה (שבח מה, א) מניחין גר על גבי דקל בשבח ואין מניחין גר על גבי דקל ביום טוב ואיקימנא החם כרי יהודה, ואע"ג דאיכא שמן בגר דראוי לאכילה, ואפילו הכי אסור לטלטל. יש לומר שאף מותר השמן שבגר אינו ראוי לאכילה. וכל זה כפי גירסתו של רש"י ז"ל דגריס בשר חפל דאף הוא עומד לאכילה, אבל לגירסת הספרים והאלפסי ז"ל דגרסי בשר חפוח, אי אבשר לומר כן. [ויש לומר] ההיא דכרכי דווגי מוקצה מחמת מיאוס הוא, וכדמפרש ר"ת ז"ל מחצלאות שפורשין על גבי דגים מלוחים וריחן רע ונמאסין, וההיא דגר מוקצה מחמת איסור, ובמוקצה מחמת מיאוס ומחמת איסור, ובמוקצה מחמת איטור סבר לה גמי כותיה דרבי יהודה, וכדמוכח גמי בשלהי פרק בתרא דמכילתין (קנז, א).

רהא קא מבטל כלי מהיכנו. ולא דמי לכופין את הסל לפני האפרוחין דשרי במתניתין, ואוקימנא בפרק כירה (שבת מג, א) אפילו כמ"ד אסור לבטל כלי מהיכנו, והיינו טעמא דהתם לא קיימי אפרוחין אלא לפי שעה ויכול הוא להפריחן, אבל הכא דלמא לא תעלה, ודלמא מבטל כלי מהיכנו קאמר. כך נראה לי.

מתני: אין מילדין את הבהמה. פירש רש"י ז"ל: משום טירהא. ולי נראה משום חלול דאורייתא. ותרע לך מדאקשינן בגמרא גבי מילדין את האשה ומחללין עליה את השבת, מכדי תנא ליה מילדין את האשה וקורין לה חכמה, מחללין עליה את השבת לאתויי מאי, ואם איתא דמילדין אין בו אלא טירהא בעלמא, מאי קא מקשה מחללין לאתויי מאי, לאתויי אפילו חלול דאורייתא, ואי משום דתנא וקורין לה

חכמה, אף היא דרבנן דתחומין לאו דאורייתא. גמרא: **אין סחיטה בשיער.** לא ידעתי לזה התירוץ, אם כן מה הפרש יש בין מביאה לה ביד למביאה לה בשיער דכולן משום שבות, ויותר שינוי יש במביאה בשערה ממביאה ביד.

דף קכט

אמר ליה הלכתא כמר זושרא ספק נפשות להקל. ואפילו אמרה איני צריכה מחללין עליה את השבת, דסתם דברים הנעשין לחיה בשהקבר פתוח, אם אינן נעשין לזו יש בה משום סכנת נפשות, והא דקאמרה אין אני צריכה דלמא תונבא הוא דנקט לה. וכתב הרמב"ן ז"ל דנראין הדברים כשאין שם רופא וחכמה, אבל אם יש שם רופא וחכמה ואמרו אינה צריכה שומעין לה ולהם. ונראה דלעולם אמרה צריכה אני שנמעין לה, דלב יודע מרת נפשו, כיון דכולהו נשי סתמא מסוכנות הן אצל אותן דברים. אבל לאחר שנסתם הקבר עד תשלום שבעה אמרה צריכה אני מחללין עליה השבת, ואף על גב דסתם נשי אינן מסוכנות לאותן דברים הצריכין לה תוך שבעה שומעין לה דלב יודע מרת נפשו, ונראה דאפילו יש שם הופא ואומר אינה צריכה, דאפשר וקרוב תוך שבעה שהיא צריכה, ולבשל לה בכלל דברים אלו. אבל לאחר שבעה עד תשלום שלישים אפילו אמרה צריכה אני, כיון שאין לה שום חולי אחר אלא צער לידה אין מחללין עליה, אבל עושין לה על ידי ארמאי. ונראה דדוקא על ידי ארמאי, אבל לא על ידי עבד ואפילו ערל, דחייב אדם על שביתו עבוד ובעבד ערל הכתוב מדבר, ולכולי עלמא לעשות מלאכתנו אסור כישראל, וכיון שעל ידי ישראל אסור אפילו על ידי עבד אסור.

נראה מפירוש רש"י בפרק אין מעמידין (ע"ז שם), וזהו שאמרו הלכה מחזירין את השבר. אותה משום שהיא סכנת עורון, אבל למשחק ואתויי ברשות הרבים לא משום שאינה סכנת מיתה, וכן אחד עושין כדרכו מלאכה של דבריהם, וזהו עין שמרדה דקא סלקא דעתך היכא דשחקי סמנין שכוחלין כלל כגון כוחל עין שאינה מורדת דאמימר בסוף אוכלא ופצוחי עינא, אבל בחולי שיש בו סכנת אבר ידו או רגלו לא יטרפם בצונן, אבל רוחץ כדרכו ואם נתרפא נתרפא. וכל זה בחולה שאין בו סכנה עובדין דחול נינהו ואסורין אע"פ שאין בהן מלאכה וכן זו ששנינו (לקמן שבת קמז, א) מי שנפרקה בכוחל ומסייע לו שהיא מלאכה הנעשית כן בחול ודומה למחלל שבת, וכן נמי טריפת יין ושמן לחולה שבות אינו דומה ולא נראה כעושה מלאכה שאין בו משום מראית העין התירו משום חולה, מה שאין כן עין עצמה, וכן אמרו (לקמן שבת קמח, א) מחזירין את השבר בשבת. ויש לומר כלאחר יד אע"פ שהוא אלמא מתירין סמנין שחוקין לחולה שאין בו סכנה, ואף על פי שיש בו מלאכה של דבריהם וכחל של אמרינן סבור מינה הני מילי היכא דשחיקי סמנין מאחמול אבל משחק ואחויי דרך רשות הרבים לא, גונח יונק חקב, מפרק כלאחר יד הוא ובמקום צערא לא גזרו רבנן. ובפרק אין מעמידין (ע"ז כח, ב) הכי נמי משמע דאיסורין דדבריהם אסור לעשות לחולה. וקשיא לי דהא אמרינן (כתובות ס, א) לגבי לעיל (שבת צד, ב) ואפילו הכי אסור. וכן נמי הא דתניא (קלד, א) אין טורפין יין ושמן לחולה בשבת, ופתח שבות בעלמא הוא, שאפילו היה מסייע ממש הכוחלת אינו אלא משום שבות כדתנן בפרק המצניע על ידי עכו"ם הני מילי היכא דלא מסייע בהדיה, מר הא מסייע בהדיה דקא עמיץ ופתח. והא עמיץ ישראל, וכדאמרינן בביצה (כב, א) גבי אמימר דכחל מעכו"ם, מאי דעתיך משום דצרכי חולה נעשין ארמאי, פירוש מתירין לה אמירה לעכו"ם במלאכה גמורה ואין מתירין לה אפילו שבות דרבנן על ידי וכחב הרמב"ן ז"ל שלשים אפילו אמרה צריכה אני אין מחללין עליה את השבת אלא עושין לה על ידי אסור כישראל, וכיון שעל ידי ישראל אסור אפילו על ידי עבד אסור.

והוי יודע שלא התירו דברים הללו כלל אלא בדבר שיש ממנו חולי לכל הגוף של אדם, כגון חיה שלשים אי נמי בסכנת אבר, וכן מכחל עינא בסוף אוכלא ופצוחי עינא שהוא נופל למשכב או מצטער החולה ממנו, אבל חושש והוא מתחזק כבריא אין מתירין לו אפילו שבות של דבריהם ואפילו על ידי עכו"ם, ולא עוד אלא דבר שאין בו מלאכה ולא כלום בעולם גזרו משום שהיקת סמנין, וזהו חושש בשיניו לא יגמע את החומץ, החושש במתניו לא יסוך יין, החושש בגרונו לא יערערנו בשמן (לקמן שבת קיא, א), וזהו חמין ושמן חוץ למכה שרי אבל תוך המכה אסור (לקמן שבת קלד, ב), וזהו חזרת רטיה במדינה שאסור (עירובין קב, ב), וזהו רפואות שאסורים משום שחיקת סמנין אפילו בדבר שהבריאין מותרים בו אם רצו כמו ששנינו במשנת פרק שמונה שרצים (לעיל שבת קט, ב), ואין צריך לפרש בזה יותר

וכל המסכתא בשיטה זו הולכת ע"כ. בפלוגתא דאביי ורב הונא בריה דרב יהושע ב<mark>מאימתי פתיחת הקבר.</mark> דאביי אמר משעה שתשב על המשבר, ורב הונא בריה דרב יהושע אמר משעה שהדם שוחת ויורד. כתב הרב אלפסי ז"ל מדקאמר

משעה שהדם שותת ויורד ולא קאמר עד שיתחיל דם להיות שותת, שמעינן מינה דומן של רב הונא קודם לישיבת המשבר, ופסק הלכה כאביי ואין מחללין עליה עד שתשב על המשבר ויהא הדם שותת ויורד. והוא מן התימה למה לא הלך גם בזו להקל דהא ספק נפשות להקל. והרמב"ם ז"ל (פרק בי, הלכה י"ג) פסק משעה שהדם שותת ויורד. גם מה שדקדק משעה שהדם שותת ויורד, יש לעיין דהא

אביי ורב הונא אמאימתי פתיחת הקבר קיימי. הא דאמרי נהרדעי שבעה אמרה צריכה אני מחללין עליה, אמרה אין אני צריכה אין מחללין עליה. קשיא דרישא אסיפא. ומיהו לפסק הלכה נקטינן כסיפא דרוקא אמרה אין צריכה אני, הא סתמא

מחללין דספק נפשות להקל. וכן פסק הרב ז"ל בהלכות. אמר רב יהודה אמר שמואל לחיה שלשים למאי הלכתא אמרי נהרדעי לטבילה. וא"ת מאי טעמא לא אוקמוה לחלל עליה שבת על ידי ארמאי, כדפריש לה אינהו לעיל. יש לומר דהיינו טעמא, דאם איתא דלענין חלול שבת קאמר לה הוה ליה למנקט שלשה ושבעה ושלשים כדאמרינן לעיל, ומדלא

אמר הכי שמע מינה דלאו בההוא דינא קאי ואוקמוה לטבילה. כך נראה לי.

מאה קרי בוווא. כך גריס רש"י ז"ל. ויש מקשים מאי שייך הכא, ומה צורך בדבר זה. ושמא מפני
שדבר בענין הקזה אייתי הא, לומר שאין בו תועלת באכילתו. אבל הגאונים ז"ל וכן בערוך (ערך פגר)
גרסי מאה קרני בוווא. ופירש ר"ה: קרני כמו קרנא דאומנא לקמן (שבת קנד, ב), ופירוש מנהג הוא
המקיז מאה ריברי דכוסילתא נוטל זוו, וכן מגלח מאה ראשים נוטל זוו, אבל מגלח את השפה ולא
כלום לא היה נוטל שכר, אלא המקיז או המגלח הראש מגלחה בלא שכר בהבלעה זו. וכן פירש הרב
בעל הערוך זכרונו לברכה.

פרק יט רבי אליעזר דמילה

16 24

מחני: **רבי אליעזר אומר אם לא הביאו מערב שבת מביאו בשבת.** איידי דסליק מפרק מפנין דתני כל צרכי מילה עושין בשבת, התחיל כאן רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי, ולא הוצרך לפרש לאיזה

הקשר בתוס' למה יביא איזמל אצל חינוק יביאו חינוק אצל איזמל דליכא אלא שבוח, דאדם חי נושא את עצמו לכולי עלמא. וחירצו דהכא במאי עסקינן בשאין שם מניקה אלא אמו, ונמצא צריך לאמו לאחר מילה, ואמו מסוכנת שאינה יכולה לבא אצלו והם צריכין להחזירו אצל אמו, ונמצא מילה הרי הוא חולה וככפות דמי ומודה רבי נתן בכפות (לעיל שבת צד, א). ואינו מחוור בעיני, דמכל מקום עכשיו אינו כפות למה נחלל עליו עכשיו יביא חינוק אצל איזמל דכיון דהשתא מיהא ליכא אלא שבות, ודלמא לאחר מילה תהא שם מניקה, ואפילו דלתות מדינה נעולות מכל מקום כל שאפשר עכשיו בלא חלול נעשה עכשיו בלא חלול, ולאחר מילה כיון דלא אפשר וביאהו אצל אמו דהא הותרה אצלו מלאכה זו. אלא יש לומר דאפילו קודם מילה הוי ככפות, דתינוק קטן כל כך אינו נושא את עצמו.

ויש מי שתירץ גם בתוסי דלרבי אליעזר כיון שהתורה התירה מכשירין לא טרחינן ולא משנינן. ותדע לך מדאמרינן בגמרא מעשה היה ושכחו ולא הביא איזמל מערב שבת ולמחר הביאוהו שלא ברצון רבי אליעזר דשרי אפילו ברשות הרבים, אלא כר"ש דתנן ר"ש אומר אחד גגות ואחד חצרות וכוי, אלמא לרבי אליעזר אע"פ שיכול להביאו דרך גגות וחצרות, אינו מביאו אלא דרך רשות הרבים דלא משנינן כלל. ועוד תדע לך דהא שרי רבי אליעזר להביאו בידו בהדיא ולא משנינן ביה להביאו בשערו או כלאחר יד כדרך שאמרו בחיה בפרק מפנין (לעיל שבת קכח, ב), אלמא לא משנינן כלל.

ואם תאמר אמאי לא, והא (לקמן שבת קלג, א) א"ר שמעון בן לקוש כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה את לא תעשה. יש לומר דשאני הכא דאי אפשר שלא לדחות מיהא לגבי מילה עצמה, והלכך אף היא ומכשיריה כמילה אריכתא דמו. ויש מי שאומר שאילו היה יכול להביאו דרך גגות במהרה כל כך כדרך שהוא מביאו ברשות הרבים אפילו רבי אליעזר מוזה דמביא דרך גגות, אבל כשזרך הרבים קצרה ובלא מורח ובלא עיכוב ודרך גגות בעכוב קצת לא משנינן כלל, ובשערו נמי איכא עיכובא מפי והלכך לא מרחינן ולא משנינן. ומכל מקום לדברי כולם דוקא להביאו אפילו דרך רשות הרבים, אבל לעשות כלי למעבד כלי, דהבאת ואפשר לאתויי דרך גגות וקרפיפות ואפילו להביאו דרך רשות הרבים לא שרי ליה למעבד כלי, דהבאת בלי הוא לאורר מילה ארל עשיים כלי אינו לאורר מילה בלהד אלא אף לעשיים כלי

כלי הוא לצורך מילה אבל עשיית כלי אינו לצורך מילה בלבד אלא אף לעשיית כלי. גמרא: **כגון תפילין עדיין מרופה בידם דאמר ר' ינאי.** מסתברא זהא דר' ינאי כדי נקטה, דעיקרא דמלתא היינו הא דאמרינן פעם אחת גזרה מלכות הרשעה, דמינה שמעינן דלא מסר אדם עצמו עליה אלא אלישע בעל כנפים, ומשום כך עדיין רפויה בידם דמועטין שבישראל מניחין תפילין. והא דאייתי הא דר' ינאי משום דאייתי' לה בכוליה תלמודא בהדי הא דאלישע אייתי נמי הכא וכאתחולי מלתא היא.

אבל רש"י ו"ל לא פירש כן (בד"ה דא"ר ינאי), ואין פירושו מחוור בעיני כאן. **דתניא וחכמים אומרים כשם שאין מביאין אותו דרך רשות הרבים, כך אין מביאין אותו דרך גגות וחצרות ודרך קרפיפות.** כלומר: ודחינן מילה עד למחר, ודוקא בשאין שם אלא ישראל דאפילו שבות דישראל לא דחינן, אבל איכא עכו"ם אומר לו ומביאו דרך גגות, משום דאמירה לעכו"ם להביאו דרך גגות ליכא אלא שבות ושבות דשבות לא גורו במקום מילה, וכההיא דאמרינן החם בעירובין בפרק הדר גגות ליכא אלא שבות ושבות דשבות לא גורו במקום מילה, וכההיא דאמרינן החם בעירובין בפרק הדר ביתאי. וזו כדעת הרב אלפסי ז"ל שכתב כאן בהלכות דלאו דרך ר"ה הביאו, דאמירה לעכו"ם בדבר ביתאי. וזו כדעת הרב אלפסי ז"ל שכתב כאן בהלכות דלאו דרך ר"ה הביאו, דאמירה לעכו"ם בדבר שיש בו מעשה כלומר מלאכה דאורייתא כגון עשיית כלי או הוצאה לא התירו אפילו במילה, וכראמרי התם בההיא עובדא דינוקא דאשתפוך המימיה, דאותביה אביי לרב יוסף הזאה, ואהדר ליה רב יוסף הוא אטור למימר זיל אחים לי אע"ג דישראל גופיה לא עבר מידי אלא אמירה בעלמא, כיון דאמר ליה למעבד מלאכה דאורייתא, והלבך אפילו למימר ליה לעבו"ם להביאו (אפילו) דרך רשות הרבים אסור.

אבל הרב בעל הלכות ז"ל פירש: שבות שיש בו מעשה, כגון הזאה שהישראל עצמו הוא עושה מעשה, ואע"פ שאין בו אלא שבות, העמידו דבריהם במקום כרת, אבל אמירה לעכו"ם שאין בה לישראל שום מעשה שרי, ואע"ג דאיכא מלאכה גמורה אצל העכו"ם. ולא גריס החם דהא מר לא אמר ליה זיל אחים לי, דאפילו למימר ליה להחם שרי, ולפיכך החיר הרב בעל ההלכות ז"ל היכא דאיתבד איזמל או איפגום מקמי מילה, למימר ליה לעכו"ם לצבותי או לאחויי, מההיא דאשתפוך חמימיה.

ריש מקשים על דברי הגאון ז"ל, דהא משמע דאמירה לעכר"ם במלאכה דאורייתא, חמירא טפי ממעשה דישראל בדבר שאין בו אלא שבות, תדע לך דהא אמרינן בפרק המצניע (לעיל שבת צד, ב) ההוא שכבא דהוה בדרוקרת שרא להו רב נחמן לאפוקי לכרמלית, ואילו בר"ה (כ, א) אמרינן דבשבת ויום הכיפורים לא קברינן מיתא אפילו על ידי עממין. ויש מי שתירץ לדעת הגאונים דהתם משום כבודו של ההא גבי מת חנן (לקמן שבת קנא, א) הרי זה לא יקבר בו עולמית, ואילו בשאר מלאכה גמורה, ותדע לך בכדי שיעשו. אבל בתוסי הכריעו כדברי הרי"ף מאידך עובדא דאתמר התם (עירובין סה, א) בינוקא בכדי שיעשו. אבל בתוסי הכריעו כדברי הרי"ף מאידך עובדא דאתמר התם (עירובין סה, א) בינוקא בכדי שיעשו. אבל בתוסי הכריעו כדברי הרי"ף מאידך עובדא דאתמר התם (עירובין סה, א) בינוקא העמיה הא לאו הכי לא, ואף על גב דאמירה בעלמא היא דקא עביד ישראל, וזו ראיה גדולה לדברי הרב אלפסי ז"ל אילו היה מודה בה"ג בגירסא זו, אלא שהוא ז"ל לא יגרס וליחים ליה עני", וכיון ליחים ליה סתם, כלומר ואפילו ישראל לפי שעל האם מחללין את השבת כל שאמרה צריכה אני, וכיון ענו אף להוסיף בשביל התינוק באותו מיחם מותר.

ומיהו אכתי איכא למידק, דהא אמרי נהרדעי (לעיל שבת קכט, א) לחיה שלשה ושבעה ושלשים, שלשה אפילו אמרה אין צריכה אני מחללין עליה את השבת, שבעה אמרה צריכה אני מחללין לא אמרה צריכה אני אין מחללין, אבל עושין על ידי עכו"ם, ויום מילה דאישתפיך חמימיה לאחר שבעה הוא, ואפילו אמרה צריכה אני אין עושין על ידי ישראל, ואם כן על כרחין ליחים ליה עכו"ם, גרסינן. ויש לומר דהני שלשה ושבעה ושלשים מעת לעת נינהו, והלכך משכחת לה למילה בשבעה שלה וכגון שנולד סמוך לערב.

ומכל מקום אכחי קשה דאי על ידי ישראל קאמר אפילו להוסיף באותו מיחם עצמו בשבת אסור, וכדאמרינן בפרק קמא דחולין (טו, ב) המבשל לחולה בשבת אסור לבריא גזירה שמא ירבה בשבילי, אלמא אפילו להוסיף אסור. ועוד דאמרינן במנחות פרק רבי ישמעאל (מנחות סד, א) חולה שאמדוהו לשתי גרוגרות, ויש שתי גרוגרות בשני עוקצים ושלשה גרוגרות בעוקץ אחד, הי מנייהו מייתינן, תרי מייתינן דממעט באוכלא, או דילמא תלתא מייתינן דממעט בבצירה, אלמא אפילו בבצירה אחת לרבות באוכלא אסור והכי נמי מאי שנא. ויש לומר דהכא איכא צורך מצוה ולא מחמרינן כולי האי, דהא מיד שחל להיות ערב שבת (ביצה יו, א) ממלאה אשה קדרה בשר אע"פ שאין צריכה אלא לחתיכה

אחת, ממלא נחתום חבית מים אע"פ שאין צריך אלא לקיתון אחד.

ויש מקשים על דברי רבנו האלפסי ז"ל מהא דאמרינן (גיטין ח, ב) הלוקח עיר בא"י כותבין עלינ

אונו ואפילו בשבת, ואע"ג דהכא איכא אמירה לעכו"ם בדבר שיש בו מלאכה גמורה. ויש מתרצים

דמשום ישוב ארץ ישראל לא גורו רבנן, ואין אומרים בדברים כאלו זו דומה לזו. ותדע לך שהרי

יש מקומות שהתירו אפילו שבות הועשה ע"י ישראל עצמו במקום פסידא, כגון צוור שעלו בו

קשקשים דהתירו לו למעכן ברגלו כדאיתא בכתובות (ס, א), ולגבי דליקה (לעיל שבת קכב, א)

קשקשים דהתירו לו למעכן ברגלו כדאיתא בכתובות (ס, א), ולגבי דליקה (לעיל שבת קכב, א)

לא התירו לומר לעכו"ם כבה, ואע"ג דליכא אלא שבות דשבות, דאפילו כבוי עצמו אינה מלאכה

דאורייתא בכי הא דמלאכה שאינה צריכה לגופה היא, ולגבי מת ומי התירו שבות כההיא דשכבא

דאורי בדרוקרא, ואילו לגבי מילה לא התירו אפילו שבות על ידי ישראל, ואף על פי שהמילה

המורה שוכרתו עליה י"ג בריתות. ומיהו לישוא דלא שני לך בין שבות שיש בו מעשה לשבות

שאין בו מעשה דאמרינן התם בערובין פרק הדר (עירובין סה, א) מכרעא לי טפי כדברי הרב בעל

ההלכות ז"ל, ושם כתבתי בסייעתא דשמיא.

נמורי הרב ז"ל כתב בהלכותיו, דשבות שיש בו מעשה ושבות שאין בו מעשה דאמרינן התם, כולם באמירה לעכו"ם הן וכדעת הרב אלפסי ז"ל, אלא שאין פירוש מעשה מלאכה כמו שפירש הרב ז"ל, שאפילו במביא דרך גגות מלאכה הוא עושה, ואי משום דאינה מלאכה דאורייתא, היה לו לומר ולא שני לך בין שבות שיש בו מעשה דאורייתא לשבות שאין בו מעשה דאורייתא, אלא שיש בו מעשה פירוש שנתחדש בו מעשה בגופו של דבר, כגון עשיית כלי או אפיה ובשול ולהחם מים וכיוצא באלו ענחחדש ענין בגופן, ודמי האי מעשה ללישנא דאמרינן (ב"ק עא, א) לרבי יוחנן הסנדלר מעשה שבת דאורייתא, והתם לא קרי מעשה שבת אלא כגון אפיה ובישול וכיוצא בהן, אבל הבאת כלים ואוכלין משות לרשות ודאי לא מיתסרי אפילו לרבי יוחנן הסנדלר בהבאתן כיון שלא נתחדשה בהן הכנה בשבת ולפיכך החמירו באמירה לעכו"ם אפילו במקום מצוה היכא דקא מתקן ומחדש מידי בגוף הדבר משום דהוי מפי עובדין דחול, אבל בשבות שאין בו מעשה בגופו של דבר כגון הוצאה בלבד מרשות לרשות, אינו נראה כעובדין דחול ולא החמירו באמירתו. אלו דברי מורי הרב זכרונו לברכה.

ולדידן דקיימא לן כר"ש באחד גגות ואחד חצרות ואחד מבואות ואחד קרפיפות רשות אחת לכלים ששבתו בתוכן, מביא את האיזמל אפילו על ידי ישראל, אבל שבת בתוך הבית אסור, והיינו דאמרינן (פסחים צב, ב) הזאה ערל ואיזמל העמידו דבריהם במקום כרת. וכתב הרמב"ן ז"ל שאין מתירין אפילו שבות שאין בו מעשה ועל ידי עכו"ם בשאר מצות אלא במילה בלבד לפי שנתנה שבת לידחות אצלה, אבל בשאר מצות אין דוחין שבות כלל, לפי שאין לנו היתר בשבות דשבות יותר משבות דמלאכה אלא בניל בשאר מצות אין דוחין שבות כלל, לפי שאין לנו היתר בשבות דשבות יותר משבות דמלאכה אלא בנו, וכן לענין חולה דאמרינן כל צרכי חולין נעשין על ידי ארמאי בשבת במלאכה גמורה, וכל שכן בעבות אמרו בענות חולה דאמרינן כל צרכי חולין נעשין על ידי ארמאי בשבת במלאכה גמורה, וכל שכן בשבת, ואמר ליה רב אשי מאי דעתך משום דצרכי חולה נעשין על ידי עכו"ם, מר הא קא מסייע, אלמא אפילו בנותל דהוא גופיה אין בו אלא שבות אינו נעשה ע"י עכו"ם אלא במקום חולי שאפילו המלאכה אפילו ברות דרבי אליעור שמותי הוא. פירש רש"י ו"ל: שברכוהו. ואינו מחוור, אטו משום שברכוהו לא ועוד דרבי אליעור שמותי הוא. פירש רש"י ו"ל: שברכוהו. ואינו מחוור, אטו משום שברכוהו לא

ועוד דרבי אליעזר שמותי הוא. פירשׁ רש"י ז"ל: שברכוהו. ואינו מחוור, אטו משום שברכוהו לא תהא הלכה כמותו בכל מקום, אלא פירוש שמותי מדבית שמאי, וכן מפורש בירושלמי (תרומות פ"ה ה"ב).

16 심사

אלא אמר רב אשי מי גרם להצרות שיאסרו בתים, ואינן. ולית הלכתא כרב, אלא בין עירבו בין לא עירבו וכשמואל ורי יוחנן דאמרו הלכה כרבי שמעון דאמר(ו) בין עירבו בין לא עירבו, דלא גזרינן משום כלים ששבתו בתוך הבית. והלכך כיון דמשתרי לטלטולי מחצר למבוי וממבוי לחצר לכלים ששבתו לתוכן שרי נמי לטלטולי בכוליה מבוי, דהא בהא תליא. וכן כתב הרב מורי ז"ל. וכן כתבו

בחוסי. מ**אי טעמא אמר רב יוסף לפי שאין קבוע להן זמן.** איכא למידק מאי קאמר מאי טעמא, והא אמרינן דלא לכל אמר רבי אליעזר אלא היכא דגלי קרא בהדיא והני לית להו מקרא. ויש לומר דטעמא דקרא קא בעי. ויש מפרשים דלר"א נמי בעי מאי טעמא לא מייתי להו מסוכה, דמאי איכא למיפרך מה לסוכה שכן נוהגות בלילות כבימים, מווזה הא נוהגת בלילות כבימים וציצית נמי נוהג הוא לרבנן אפילו בלילות

דמוקמינן (לעיל שבת כז, ב) וראיתם אותו פרט לכסות סומא. וכן תירצו בתוסי. **הואיל וביזו להפקירן.** והא דלא אמר הואיל וביזו שלא ללובשו. פרש"י ז"ל דאפילו מונח בקופסא עבר עליה בעשה. ואינו מחוור, דאי משום הא אתיא דלא כהלכתא דכלי קופסא אינן חייבין בציצית דלאו חובת מנא הוא. ושמא משום דאיכא מאן דסבר ליה הכין במנחות (מד, א) לא נקט ליה בהכין ונקט מעמא דאתי לכולהו. וטעמא דטלית של הפקר פטור מן הציצית, דלא עדיף מטלית שאולה דאמרינן (חולין קי, ב) שהיא פטורה כל שלשים יום, וכן בית של הפקר פטור מן המווזה כדאמרינן (מנחות מד, א) דשוכר פטור כל שלשים, ואע"ג דלאחר שלשים חייבין בין בציצית בין במווזה, היינו מדרבנן דאילו

מדאורייתא אין הפרש בין תוך שלשים לאחר שלשים.

ואם תאמר כיון דפטריי הכא בית שאינו שלו ממזוזה, הא דאמרינן בריש פרק ראשית הגז (חולין
קלה, ב) מזוזה אעייג דכתיב ביתך (דברים יא, כ) דידך אין ולא דשותפות כתב רחמנא למען ירבו
ימיכם וימי בניכם (שם, שם, כא), ואקשינן ואלא ביתך למאי אתא, ופרקינן לכדרבה דאמר רבה
דרך ביאתך מן הימין, לישני ליה ביתך למעוטי דר בבית שאינו שלו, וכרשני בציצית כסותך למה
לי לכדרב יהודה דאמר טלית שאולה פטורה מן הציצית כל שלושים יום. יש לומר דאין הכי נמי אלא

הא דאמרינן: **דרבנן איצטריך סלקא דעתך אמינא נילף שבעת ימים מסוכות וכרי.** קשיא לי אם כן לא לכתוב רחמנא ימים דהא כולה מלתא מביום הראשון נפקא לן. ויש לומר דאי לא כתב רחמנא ימים הוי אמינא ודאי דנילף שבעה שבעה מסוכה, ואי משום דכתיב ביום (הזה) [הראשון] הוי אמינא הני מילי בגבולין דלא חייב בהו רחמנא אלא יום אחד והכי נמי לא חייב בו אלא יום ולא לילה, אבל במקדש כי היכא דחייב ביה שבעה חייב ביה נמי לילות כימים, אבל השתא דכתיב גם במקדש ימים כמו שכתוב בגבולין, גלי לן קרא דכי היכי דיום שנאמר בגבולין דוקא ביום ולא בלילה, אף ימים שנאמר במקדש דוקא ימים ולא לילות.

ראכתי איכא למידק דאם כן שפיר קאמרי ליה רבנן לר"א. ויש לומר דר"א סבר דכיון דאיכא למידרש ביום למילי אחריני דרשינו, וימים דכחיב גבי מקדש גלי נמי אגבולין, דכי היכי דבמקדש אינו ניטל אלא ביום אע"פ שהחמיר בו הכחוב להטעינו שבעה, כ"ש בגבולין שאינו ניטל אלא יום אחד שאינו ניטל בלילה אלא ביום, וגזירה שוה לא משבעת ימים היא אלא שבעה שבעה, ולא למילף לולב מסוכה אלא למילף סוכה מלולב, מה לולב מכשיריה דוחין את השבת אף סוכה מבשיריה דוחין את השבת, כדיליף מינה בסמוך ר"א, ולא הקישא למחצה הוא, דהא גלי קרא בלולב דאינו נוהג בלילות מדכתיב ביה ימים. הא דאמרינן: גמר שבעת ימים שבעת ימים מלולב. איכא למידק דהא שבעת ימים דגבי לולב איצטריך, ואכחי מופנה משני צדרים ליחא אלא מופנה מצד אחד הוא, ואיכא למיפרך מה ללולב שכן טעון ארבעת ויש לומר דגלוי מלתא בעלמא הוא, כיון דגלי קרא בכל הנך מצות דדחו שבת, אבל כי אתיא למילף מינין הוא. וכן נמי הא דאמרינן בסמוך יליף חמשה עשר חמשה עשר מחג הסוכות, לאו מופנה הוא.

במה מצינו פרכינן, משום דבמה מצינו כל דהו פרכינן (חולין קיד, א). **נפקא לן מביום הכפורים וגמרי מהדדי.** ורבנן דלא ילפי, סבירא להו דלא גמרי אלא לסדר תקיעות,

אבל לימים ולא ללילות לא גמרינן מהדדי, משום דכי היכי דהאי בראשון והאי בעשור, איכא למימר נמי דהאי ביום והאי בלילה.

הא דאמרינן: **מה להגך שכן עבר זמנן בטליך.** איכא למירק והא סוכה דאע"ג דדחית לה מקמי שבת, אינה בטלה דעבר לה בחולו של מועד. ויש לומר מכל מקום זמן יש לה דאי עבר זמנה אין לה תשלומין. ועוד יש לומר דלמאן איצטריך לר"א, ור"א סוכה לשבעה בעי, ואם אינו עושה אותה עכשיו אינו יכול לעשותה בחולו של מועד כדאיתא התם בסוכה (כז, ב).

الع كالم

ומה מילה שהיא אחד מאבריו של אדם דוחה השבת וכוי. איכא למידק מאי קל וחומר, דלמא שאני מילה דנכרתו עליה י"ג בריתות, אי נמי משום דאית בה כרת בגדול, וכדפריך בריש פרק קמא דיבמות (ה, ב). תירצו בתוסי דהכא הכי פירושו ומה מילה שאינה אלא לקיום מצוה יחידית באבר אחד מאבריו

של אדם דוחה את השבת ק"ו לפקוח נפש שהוא לקיום כל המצות שישמור ויעשה כל המצות.

עצם כשעורה הלכה. פירוש: לגלח בו את הנזיר, וכן נמי הא דיליף בקל וחומר לדם רביעית, היינו

נמי לגלח בו את הנזיר, אבל לטומאה קרא כתיב וכדדרשינן או בעצם (במדבר ימ, מז) זו עצם כשעורה.

ודם רביעית נפקא לן מדכתיב (ויקרא כא, יא) על כל נפשות מת, ודרשינן מינה להביא דם רביעית

הבא משני מתים, כדאיתא בחולין בפרק בהמה המקשה (חולין עב, א). והא דאמרינן בריש עירובין

(ד, ב) ובכיצד מברכין (ברכות מא, א) שיעורין דאורייתא נינהו, דכתיב ארץ חטה ושעורה שעורה זה

עצם כשעורה, ותסברא שיעורין מי כתיבי אלא הלכתא נינהו וקרא אסמכתא בעלמא הוא. לאו אעצם

כשעורה קאי אלא (אשעורין) [אשארא]. הא דאקשינן: **אלא מעתה תפילין דכתיב בהו אות לידחו.** לאו אהנחתן קאמר דהנחתן לאו מלאכה היא, ולא עוד אלא אפילו למאן דאמר שבת לאו זמן תפילין הוא, אמרינן בפרק במה אשה יוצאה (שבת סא, א) דהיוצא בתפילין פטור משום דדרך מלבוש הוא, אלא אעשייתן קאמר דהיינו מכשיריו, וכן נמי הא דאקשו ציצית דכתיב בהו דורות לידחו שבת, מכשיריו קאמר. ואע"ג דרבון אפילו במילה לא שרו מכשירין ולא ילפי מהא אלא גופו של מצוה, התם הוא לאוקומה גזירה שוה לגופה של מילה, אבל

תפילין וציצית לכשתמצא לומר דנפקי מגזירה שוה על כרחך לא איצטריך אלא למכשיריהן. אלא מעתה יהא זר כשר בהן ואונן כשר בהן. איכא למידק והיאך אפשר לומר כן, והלא כהן כתיב בהו. ויש לומר דזר כדי נסבה ואגב גררא דאונן נסביה. ועוד יש לומר דטעמיה דקרא קא בעי. וכן פירשו משם ר"ח ז"ל. ויש לומר עוד דרלמא כהן דכתיב בהו לאו לעכב אלא [בראיכא] כהן בכהן ולא

זר הא ליכא כהן יהא זר כשר בו, כדי שלא תעכב כפרתן הואיל וחס רחמנא עלייהו. הזר אהדריה קרא. פירוש: מדכתיב ביה ביום אהדריה קרא לכל תורת קרבנות לגמרי, משום דהוי ליה דבר שיצא לידון בדבר חדש שאי אתה רשאי להחזירו לכללו עד שיחזירנו הכתוב לכללו בפירוש, ולפום כן איצטריך ביום להחזירו לכללו לגמרי. ואם תאמר לרבי יוחנן, ר"א מכשירין מנא ליה. יש לומר דלר"א אירא הלהה וסרא הלהה לוופה של מילה. וסרא למכשיריו

לומר דלר"א איכא הלכה וקרא, הלכה לגופה של מילה, וקרא למכשירין. **תניא כותיה דרי יוחנן ודלא כרב אחא בר יעקב**. והוא הדין שהיא דלא כר"א, וכל שכן דהוי דלא כהני דאמרן הלכה, אלא דאינהו הא סלקי בחיובתא. ורבי שמואל ז"ל פירש בבבא בתרא דלאו כלום משמע, אלא כי אחמר בבי מדרשא בהאי לישניה חניא כוחיה ולא כפלוני אמרי הכי, והכא נמי הכי אחמר דרב

אחא שמיעא להו למאן דאותבה, ואמרה הכין.

מאי מעמא דאתיא בקייר שבת המורה דוחה, צרעת לא כל שכן. קשיא לי להאי לישנא דמיית ליה מאי מעמא אחר אחיי שבת המורה דוחה, צרעה לא כל שכן. קשיא לי להאי לישנא דמיית ליה בקייר, דחינה שבת, שלא בזמנה דלא דחיא שבח מנא ליה. ונראה לומר דכיון דאיכא במילה צד דהוו שבת נדחה, כולה מילה השביי כחמורה וכולה בכלל מקרייא דוחה, ואורחיה דחלמודא בהכין, וכההוא דרייש פרק קמא דיבמות דאמרינן התם (ז, א) אשכחן דאחי עשה ודחי לא תעשה גרידא, עיש עמו כרת מנין, ואתא למפשטא מביניא דמילה ופסח דדוחין את השבת, ודחיי מה להגך שכן יש בה צד כרת, אלמא אעייג דמילח קטן אין בה כרת ודחיא שבת, מכל מקום כיון שעיקר מילה היא חמורה מקום חמורה היא שייע בה צד בחיי שבת, מכל מקום כיון שעיקר מילה היא חמורה מקום חמורה היא שייע בה צד בחיי והכי נמי דכותיה היא דעיקר מילה ביון בזמנה ביון מיל בזמנה דוחה את הצרעת. אי נמי איכא למימר דלא קפדינן בה משום דחנא דברייתא סמיך אמסקנא דילפותא דמסיק ליה תנא משום דכתיב בה בשר, ובין בזמנה בין בזמנה בין מלא בזמנה כתיב בשר. מכל מקום פשיטותא דמלתא

כתירוצא קמא קאי שפיר טפי. כך נראה לי. הא דאמרינן: **אתי עשה ודחי לא תעשה הני מילי לא תעשה גרידא, האי עשה ולא תעשה הוא.** קשיא לי ומעיקרא מאי ניחא ליה דודאי לא אתי עשה ודחי עשה ולא תעשה, דמאי אולמיה דהאי עשה

מהאי עשה. ויש לומר דדלמא הוה סבירא ליה דכיון דעשה דמילה חמיר דאית בה כרת ועוד דנכרתו עליה שלשה עשר בריחות, דחי לעשה דצרעת, וכדמשמע בריש פרק קמא דיבמות (ו, א) דאי לאו דכתב רחמנא (ויקרא יט, ג) שבחותי תשמורו אני ה', ומינה דרשינן אתה ואביך חייבין בכבודי, הייתי אומר דאתי עשה דכבוד אב ואם ודחי לאו ועשה דמחמר ואף על גב דמחמר איכא לאו ועשה, והיינו טעמא משום דעשה דכבוד אב ואם חמיר טפי משום דהוקשה כבודם לכבוד המקום, וכן נמי במציעא בפרק אלו מציאות (בבא מציעא לב, א) גבי אמר לו אל תחזיר, וכן נמי אמרו בשלוח הקן (חולין קמא, א) דעשה דטהרת מצורע חמיר משום שלום ביתו, והכי נמי משום חומר עשה דמילה היה סבור מעיקרא

דאחי ודחי לעשה ולא מעשה דצרעה ולבסוף הדר ביה. כך נראה לי. רבא אמר מילה בזמנה לא צריכה קרא, שבת המורה דוחה צרעה לא כל שכן. פירוש: והלכך בשר הרחיב גבי קטן לא צריך לגופו, ואם אינו צריך לגופו חנהו לענין בינוני ולרבא לא אחי ליה תנא בק"ו בלישנא קמא, דאם כן מאי או אינו דקתני, אלא כלישנא בתרא דאתו ליה מדין עשה ולא תעשה ולמילה

שלא בזמנה.

אמר ליה הב ספרא לרבא וממאי דשבת המורה דלמא צרעת המורה שכן דוחה את העבודה, אמר ליה הם לאו משום חומרא דצרעת אלא משום דאכתי גברא לא חזי. מסחברא דכל מאן דאית ליה צרעת המורה, על כרחך סבירא ליה דמכשירי מילה דוחין את השבת, דמילה גופה לא צריכה קרא דקל וחומר הוא, ומה צרעת דוחה שבת לא כל שכן (מילה), וכי איצטריך קרא דביום השמיני (ויקרא יב, ג) דמיניה דרשינן ביום ולא בלילה ביום ואפילו בשבת, למכשירין איצטריך. וסבירא ליה נמי שלא בזמנה דרבא דלקמן דמייתי לה מדכתיב (שמות יב, יז) הוא לבדו ולא מכשיריו לבדו ולא מילה שלא בזמנה דאתיא בקל וחומר. וכל הני אמוראי דלעיל דמייתו לה למילה גופא דדחייא שבת, סבירא להו כרבא דאמר דשבת המורה, וצרעת הדחייא עבודה משום דגברא לא חזי והוא, וכי איצטריך למילה גופה איצטריך. ותמיהא לי דאם כן רב ספרא כר"א סבירא ליה. ויש לומר דאיהו לאו משום דסבירא ליה הכין, אלא לאפוקי טעמא מיניה דרבא קאמר הכין. ואם תאמר אם כן דמיות לו מריים ורבא בר"א ורבנן בהא שייכא, כי קאמר הכא והא דרבא ורב ספרא תנאי היא ומייתי ליה פלוגתא דר"א ורבנן בהא שייכא, כי קאמר הכא והא דרבא ורב ספרא מנאי היא ומייתי ליה פלוגתא דר"א ומיה אלא איהו מקרא והלכתא מייתי להו, מילה הלכתא ומכשירין קרא וכדכתבינן לעיל. כך דצרעת המורה, אלא איהו מקרא והלכתא מייתי להו, מילה הלכתא ומכשירין קרא וכדכתבינן לעיל. כך

נראה לי. **הינה נגעים טמאין נגעים טהורין מאי איכא למימר.** פירושו: דקים להו לרבנן דלא יקוץ אפילו נגעים טהורין משום עבודה, אבל אנן במקום דמדחייא עבודה לא אשכחן, דבשלמא בטמאין קיימא לן בפסחים (סו, א) דטומאה מה נדחיה בקרבן צבור ולא בזבין ומצורעין ונידחין לפסח שני, אבל טהורין

לא ידעינן מנא לן, אלא דהכי קים להו לרבנן.

הא דאמר רב אשי: היכא אמרינן דאתי עשה ודחי לא תעשה, כגון מילה בצרעת וכוי דבעידנא דעקר ליה ללאו קא מקיים עשה, הכא בעידנא דעקר ליה ללאו לא מקיים עשה. ואיכא למידק היכי קא מסיק כן רב אשי טעמא משום דבעידנא דעקר לאו לא מקיים עשה, והא צרעה עשה ולא תעשה הוא ולא אתי עשה ודחי לא תעשה ועשה. ויש מפרשים דלאו עיקר טעמא הוא אלא לומר דאפילו לא הוי אלא לא חעשה גרידא, בכי הא לא אשכחן דמדחי. ואינו מחוור בעיני. ולפי מה שכחבתי אני דמעיקרא סבירא ליה לתנא דברייתא דעשה דמילה חמיר טפי ודחי עשה ולא תעשה דצרעת אתי שפיר, דניחא ליה לרב אשי למימר טעמא דסליק אפילו לכשתמצא לומר כדקא סלקא דעתך דתנא דברייתא למימר מעיקרא.

الع كالم

אמר אביי לא נצרכה אלא לרי יהודה דאמר דבר שאין מתכוון אסור. ומהא שמעינן דדבר שאין

מתכוון לר' יהודה אסור מדאורייתא, מדאיצטריך רחמנא למישרי הכא.

כך כתוב בספרים: [ר]לעשות, לעשות אי אתה עושה אבל אתה עושה בסיב שעל גבי רגליו. וקשיא
לי טובא לגירסא זו, חדא דאם כן לעשות הוי כמו מעשות כלומר השמר מעשות, ואי איתא לא אתי
לעשה אלא ללא תעשה, ועשה בצרעת מנא ליה. ועוד מאי קא פריך בסמוך הא למה לי קרא דבר שאין
למתכוון הוא, דהא קרא לאו למשתרי אתי אלא למיסר. ומיהו בהא איכא לתרוצי דעל כרחין לא אתי
אלא למישרי, דאי למיסר כבר כתיב (דברים כד, ח) השמר בנגע הצרעת לשמור מאד, למה לי דכתב
החמנא לעשות, אלא לומר לך איני מזהירך אלא לעשות אבל עושה אתה בסיב. והגירסא הנכונה כמי
עגורס רשייי ז"ל ולעשות לעשות בסיב שעל גבי רגליו, והשתא פריך שפיר למה לי קרא להתיר דבר
שאין מתכוון הוא, והשתא אתי שפיר ומי לעשה, דהכי קאמר אתה רשאי לעשות בסיב שעל גבי רגליו
ובמוט שעל כתפו, כלומר בשאין מתכוון לקוץ ולטהר, הא מתכוון לקוץ ולטהר אסור ולאו הבא מכלל

עשה עשה. בתר דשמעה מרבא סברא. ואיכא למידק בין לאביי בין לרבא, בין למאי דס"ל לאביי מעיקרא, למה לן קרא למישרי מילה בצרעת השתא לגבי הרשות שרי במקום מצוה לכ"ש, ולישתוק קרא מיניה. ונראה לי דאיצטריך משום דהכא בשאינו עושה ממש לשום קציצה אלא מלאכתו הוא עושה וממילא מיקץ קייץ, והלכך אי משום הא הוה אמינא דוקא בכי הא הוא דשרא רחמנא הא בקוצץ ממש ביזים ומתכוון לקוץ אלא שאין מתכוון לשם קציצת טהרה לא, הלכך איצטריך למיכתב בשר להתיר במקום מילה, שהוא קוצץ בהרת ביזים כנ"ל. והרמב"ן ז"ל תירץ דלא בא הכתוב אלא להתיר אפילו מתכוון לקוץ

במקום מילה, פי' לפירושו לקוץ בהרתו לטהר הוא מתכוון.

בהרתו הוא מתכוון. ואיכא למידק אם כן מאי דוחקיה דאביי דהוה מוקים לה מעיקרא כר' יהודה דלאי
קיימא לן כותיה, לוקמיה אפילו לר"ש דקיימא לן כותיה בדבר שאין מתכוון. ועוד דהכין הוה שפיר
כלומר ודבר שאין מתכוון מוחר. ויש לומר משום דימול בשר ערלחו משמע טפי במתכוון למול ולא
לקוץ בהרתו. ומיהו לר"ש למאי דסבר ליה דשרי בעלמא אפילו בפסיק רישיה, על כרחין איצטריך ליה
לאוקומיה באומר לקוץ הוא מתכוון.

תמיהא לי מאן דמתני לה אההיא דר' יאשיה, אמאי קרי ליה דבר שאין מתכוון, הא מתכוון לקציצה אלא שאינו מתכוון לטהר אלא למול, ואין זה קרוי דבר שאין מתכוון אלא מלאכה שאינה צריכה לגופה, והא למה הדבר דומה למכבה גחלת של עץ ברשות הרבים (לעיל שבת מב, א) דמתכוון לכבות ולא מחמת שהוא צריך לגופו של כבוי אלא כדי שלא יזוקו בה רבים, וקריי לה מלאכה שאינה צריכה לגופה ולא דבר שאין מתכוון, וכדאיתא בפרק כירה (לעיל שבת מא, ב) גבי המיחם שפינהו דאמרינן שמואל בדבר השין מתכוון סבירא ליה כר"ש, במלאכה שאינה צריכה לגופה סבירא ליה כרבי יהודה. ויש לומר דאי מאין מתכוון סבירא ליה כר"ש, במלאכה שאינה צריכה לגופה סבירא ליה כרבי יהודה. ויש לומר דאי מאין מתכוון מבירוש השמר בנגע הצרעת שלא תקוץ הכי נמי, אלא השמר בנגע הצרעת כתב רחמנא, כלומר שלא יטהרנו אלא בהוראת כהן, ואנן הוא דאמרינן דכיון שכן אסור לקוץ בהרת שמטהר הוא

בקציצתו, והלכך כשזה קוצץ לשם מילה הוי ליה דבר שאין מתכוון אצל טהרה.

לבדו ולא למילה שלא בזמנה, דאתיא בקל וחומר. איכא גירסאות דמסיימי בה הכין: ומה צרעת שאינו נדחה מפני צורך הדיוט נדחה מפני מילה שלא בזמנה, יום טוב שנדחה מפני צורך הדיוט כגון שחיטה ובישול אינו דין שתהא מילה שלא בזמנה דוחה אותו. והיא גירסת גדולי הראשונים וכתובה בספר המאור. ואינה מחוורת בעיני, דשחיטה ובישול אינו צורך הדיוט גריזא כקציצת בהרת, אלא בומנה, דשמחת יום טוב עשה הוא דכתיב (דברים טז, יד) ושמחת בחגיך. ולא גרסינן ליה כלל ואינה ברוב הספרים. גם רש"י ז"ל אינו גורס כן, שהוא ז"ל מפרש האי ק"ו משום דצרעת חמורה ואינה בתוב את העבודה ועהר את השבת ומילה שלא בומנה דוחה אותה, יום טוב ושבת שנוחין

מפני עבודה קל וחומר עודחין מפני מילה אפילו שלא בזמנה. ומכל מקום איכא למידק, דהא רבא גופיה הוא דאמר לעיל איפכא ואמר דשבת חמורה, וצרעת דוחה את העבודה לאו משום דצרעת חמורה אלא משום דגברא דלא חזי. ועל כרחין נצטרך לומר דלעיל לא גרסינן רבא אלא רבה, דהוא רבה בר נחמני

רביה דרבא. מאן הגא די ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה היא. איכא למידק והא רבנן לא שרו החם הפשט

כדרכו אלא בברזי, דליכא אלא משום שבות כדאמרינן בפרק כל כתבי הקודש, (קיז, א) והכא גבי ציצין

שאינן מעכבין את המילה דשקיל להו כדרכו איכא איסורא דאורייתא. ויש לומר דהתם נמי רבנן בכל

ענין שרו, ולטעמיה דר' ישמעאל קאמרי ליה לדידן בכל ענין שרי משום דכתיב (משלי טז, ד) כל פעל

ה' למענהו שלא יהא קדשי שמים מוטלין כנבלה, אלא לדידך אודי לן מיהא דבברזי דליכא אלא שבות

אלא אמרי נהדדעי רבנן דפליגי עליה דרבי יוסי. בלחם הפנים, וסלקא בהכין, וכיון שכן קיימא לן כהאי ברייתא דכל היכא דפירש אינו חוזר על ציצין שאין מעכבין, דרבנן ורבי יוסי הלכה כרבנן דרבים נינהו, ואף על גב דדחיה לה לברייתא מעיקרא מדרי ישמעאל ומדרבי יוסי, וכל שכן מדרבנן דפליגי עליה, השתא דאוקימנא כרבנן דלחם הפנים אידחי כל מאי דאמרינן מעיקרא ושמעינן דלא שייכי בהני פלוגתא דלעיל כלל. ונראה לי להביא ראיה, מדאמרינן לעיל דאפילו רבי יוסי דקדיש החדש מודה בה, ואילו הכא אמרי דאתיא דלא כרבי יוסי דלחם הפנים, ואם איתא דהני פלוגתא שייכן אהדרי אם כן ואילו הכא אמרי דאתיא דלא כרבי יוסי דלחם הפנים, ואם איתא דהני פלוגתא שייכן אהדרי אם כן וקשי לן דרבי יוסי אדרבי יוסי, שמע מינה דלא שייכן כלל אהדדי ואידחי כל מאי דאמרינן מעיקרא. ולפיכך פסקו הגאונים והרב אלפסי ז"ל כההיא ברייתא, משום דליכא מאן דפליג עלה אלא רבי יוסי דלחם הפנים לבר, ולית הלכתא כותיה אלא כרבנן דרבים נינהו.

האי ר' אליעור בן עוריה אומר מרחיצין אף מרחיצין מיבעי ליה. קשיא לי והא ברייתא נמי דקתני בהדיא בדברי ת"ק ביום ראשון מרחיצין כדרכו, לא קתני בדר"א בן עזריה אף מרחיצין, אלא מרחיצין

כלישנא דמחניתין. ויש לומר דרבא משבש לה לכולה ברייתא.

הא דאמרינן: אי אמרת הרחצת מילה מי גרע מחמין שעל גבי המכה. פירש רש"י ז"ל: מי גרע מחמין מעל גבי המכה דשרי, והכא אסרי רבנן בשלישי. ואינו מחוור בעיני, חדא דהא לא שייכא האי קושיא עעל גבי המכה דשרי, והכא אסרי רבנן בשלישי. ואינו מחוור בעיני, חדא דהא לא שייכא האי קושיא לחרגומה דרבא קמייתא ודחניא כותיה, דהא בהדיא חניא בברייתא ברבנן, ובשלישי מולפין דאלמא ביום שלישי, כלל [ו]כלל לא ואפילו בוילוף, כיון דללישנא בחרא דברייתא לא פליגי הוה ליה לרבי יעקב למימר בהדיא דאי אמרת להרחצת מילה לתרגומא דסבי מי גרע ממכה. ועוד דהא אפילו לתרגומא יעקב למימר בהדיא דאי אמרת להרחצת מילה לתרגומא דסבי מי גרע ממכה. ועוד דהא אפילו לתרגומא יעקב למימר בהדיא דאי אמרת להרחצת מילה 'ואי משום דקתני ר"א בן עזריה אומר מרחיצין ביום העלישי, דלכאורה משמע דרבנן לא שרו ביום שלישי כלל, דאי רבנן שרו לזלף אפילו ביום שלישי, השלישי, דלכאורה משמע דרבנן לא שרו ביום שלישי כלל, דאי רבנן שרו לזלף אפילו ביום שלישי, השלישי, דלמהוה משמע דרבנן לא שרו ביום שלישי, א"כ מאי שנא יום שלישי דומני לא היא דר"א השלישי, לומר דאפילו בשלישי מרחיצין אותו, וכן נמי משמע מהא דאמר רבא, אי אמרת בשלמא לרבותא נקטה, לומר דאפילו בשלישי מרחיצין אותו, וכן נמי משמע מהא דאמר רבא, אי אמרת בשלמא לרבות מולפין השלישי וכוי, ל"א מי אמרת ב"ל ל" והשתא אי אמרינן דלהבנן דלתרגומא דסבי ביום השלישי כלל (ו]כלל לא, כל שכן דהוי ליה למינוני אף, כלומר אף ביום השלישי מרחיצין.

ועוד דאי רבנן לגמרי אסרי אף לזלף ביום שלישי, מנא ליה דר"א פליג בתרחי אדרבנן, ושרי ביום שלישי, שלישי אפילו בהרחצה גמורה, דלמא לא שרי אלא בחדא, כלומר דמזלפין עליו ביד ביום שלישי, ומרחיצין דר"א בן עזריה כמרחיצין דרבנן. ועוד מאי קא מייחי מרב דאמר אין מונעין חמין מעל גבי המכה, דלמא רב דאמר כר"א דהלכתא כוחיה. אלא נראה לי דהכי פירושא אי אמרת הרחצת מילה, אמאי אשמועינן תנא במילה ליתני מכה וכל שכן מילה דמי גרע מילה ממכה, ופרקינן מי לא שני לך בין חמין שהוחמו בשבת לחמין שהוחמו מערב שבת, והלכך נקט מילה, משום דבמילה שרי אפילו בשהוחמו בשבת, ואילו במכה ליכא מאן דשרו אלא כשהוחמו מערב שבת.

הלבה כר"א בן עזריה בין בהמין שהוחמו בשבת בין בחמין שהוחמו מערב שבת בין בהרחצת כל גופו בין בהרחצת מילה. פירוש: בשלישי וכל שכן בראשון ובשני דיותר מסוכן ביום ראשון ושני מביום שלישי, שהרי לתרגומא דברייתא רבון דפליגי ביום שלישי, מודו ביום ראשון, והוא הדין נמי לתרגומא דסבי, וכל שכן לפירושו של רש"י ז"ל דפירש לתרגומא דסבי דרבון לא שרו בשלישי אפילו לולף, וביום הראשון שרו לזלף מיהא, אלמא לכולי עלמא ספי חמור יום ראשון מביום שלישי, ויום עליף, וביום הראשון שרו לזלף מיהא, אלמא לכולי עלמא ספי חמור יום ראשון מביום שלישי, ויום עני נמי דכל דלא סליק ספי מצטער ומסחכן. והא דכתיב (בראשית לד, כה) ביום השלישי בהיותם נואבים, לאו למימר דמסחכן דוקא ביום השלישי, אלא משום דבשלישי איכא חולשא מפי,והיינו דאתו עלייהו ביום השלישי ולא ביום הראשון ואף על גב דלכולי עלמא ביום ראשון מיהא מסחכן מפי, משום דאע"ג דמצטערי טפי מכל מקום ליכא חולשא.

ולפני מילה נמי מרחיצין אותו אפילו בחמין שהוחמו בשבת על ידי עכו"ם שחממן מעצמו, ואפילו עבר ישראל ואמר ליה לעכו"ם זיל אחים לי, ואפילו עבר נמי וחממן ישראל, דכל הני משום קנס הוא דאסרינן ליה בעלמא, אבל הכא במקום מצוה לא קנסינן.

ותדע לך דאפילו לפני מילה מרחיצין אפילו בחמין שהוחמו בשבת, דהא קתני במתניתין מרחיצין את המילה בין לפני מילה ובין לאחר מילה, אלמא לפני מילה ולאחר מילה חד דינא אית להו בהא. ובמאי דמרחיצין או מזלפין למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה לאחר מילה הכי נמי מרחיצין או מזלפין נמי לפני מילה, ומתרגומא דרבא נמי שמעינן לה, דהא לתרגומיה ת"ק שרי ביום ראשון להרחיץ כדרכו בין לפני מילה בין לאחר מילה, ומינה נשמע לר"א בן עזריה דכי היכי דשרי רחיצה כדרכו לאחר מילה הכי נמי שרי לפני מילה. וכן פסק הרב אלפסי ז"ל משמא דרבוותא, וכן כתב מורי הרב רבי יונה ז"ל בהלכותיו.

וא"ת היאך אפשר לומר דהרחצה דלפני מילה מותרת בחמין שהוחמו בשבת, וכן הרחצת כל גופו קודם מילה, והא מכשירי מילה נינהו, וחמין שהוחמו בשבת אסורין מדבריהם (לעיל שבת לט, ב) בין בשתיה בין ברחיצה, וכן נמי הרחצת כל גופו אסורה מדבריהם ואפילו אבר אבר (לעיל שבת מ, א), ואנן הא קיימא לן כרבנן דר"א דאסרי מכשירי מילה ואפילו בדבר שאין בו אלא שבות דרבנן. יש לומר דחמין שהוחמו בשבת קנס הוא דקנסינן, ובמקום מצוה לא גזרו, וכן הרחצת כל גופו לאו מלאכה הוא שהרי בצונן מותר, וכן פניו ידיו ורגליו אפילו בחמין שהוחמו מערב שבת, אלא שאסרוה מפני הבלנין שהיו מחמין בשבת, ובמקום מילה לא גזרו. וכן תירץ מורי הרב ר' יונה ז"ל.

ואם תאמר עוד והא יהבינן טעמא בגמרא להרחצה דלאחר מילה בהרחצת כל גופו ובחמין שהוחמו בשבת מפני שסכנה היא לו, הא לפני מילה דאין שם סכנה ליתסר ותדחי מילה. תירץ מורי הרב ז"ל דמשום הכי נקט האי טעמא בגמרא, משום דלאחר מילה אי ליכא סכנה לא שריא ולא מידי ואפילו זילוף, אבל לפני מילה התירו לצורך המילה. ועוד דמשום הכי נקט בגמרא האי טעמא, לומר דעל כרחין חמין שהוחמו בשבת נמי שריא. ומעתה הרחצה שהתירו לאחר מילה התירו לפני המילה דחד דינא אית להר בהא, וכדמוכחא מתניתין כדאמרן.

ולי נראה דכיון דהוצרכו להתיר שבות דרחיצה לגבי מילה, לא רצו לאסור אף לפני מילה דהויא לה כחוכא, לאחר מילה נחיר להדיא מפני שסכנה היא לו, הא אפילו קודם מילה יודעין בה הכל שעל כרחנו יבא לידי כך, ועכשיו נאסור, והלכך כל מה שהתירו בענין רחיצה לאחר המילה התירו אף לפני המילה. והיכא דאישתפוך חמימי ואיבדור סממני לאחר מילה, מחממין ושוחקין מפני הסכנה, ומיהו כל היכא דאפשר לשנוי משנינן, וכדחניא במתניתין לא שחק כמון מערב שבת לועס בשיניו, ולא יטרוף יין ושמן אלא נותן זה בפני עצמו וזה בפני עצמו, כלומר בכלי בלא בילה כדאיתא בגמרא.

אבל אשתפוך קודם מילה ואי אפשר לו להרחיצו לאחר מילה אלא אם יאמר לעכו"ם להחם דקא מידחי ביה שבות דרבנן שיש בו מלאכה, ואי נמי בדליכא ויצטרך ישראל להחם לו, בזה ראיתי מחלוקת בין הגדולים, שהרמב"ן ז"ל כתב שאם יש לו חמין להרחיצו לפני המילה ואין לו להרחיצו לאחר מילה, שרוחצין אותו ומלין אותו שאין כאן מכשירין דוחין כלום, ואחר שמל הרי כאן סכנת נפשות שדוחה

שבת, ואין אומרים תדחה מילה כדי שלא להביא אותו לסכנה ונדחה שבת, אלא מילה עצמה דוחה שבת, ואין אומרים תדחה מילה כדי שלא להביא אותו לסכנה ונדחה שבת, אלא מילה עצמה דוחה שבת וסכנת נפשות דוחה שבת, ואין למצוה אלא שעתה, ואין לדחות מילה מפני דחיית שבת שיבא אחר מכן מפני הסכנה. והביא ראיה ממתניתין דקתני לא שחק כמון מערב שבת לועס ואם לא התקין מערב שבת כורך על אצבעו ומביא ואפילו מחצר אחרת, ולא קתני כשאין לו כמון בביתו או שאי אפשר ללעוס בשיניו תדחה, ומדקתני תקנתא ולא קתני נמי דחייה שמע מינה כדאמרן. ועוד דכורך על אצבעו ומביא דרך רשות הרבים איסורא דאורייתא הוא דמשאוי הוא לו, אי נמי מחצר אחרת שלא נשתחפו נמי איסורא הוא ונדחה מילה מידי דהוה אאיזמל שאין מביאין אותו דרך שער בשינוי ואפילו במבוי שאינו משוחף, אלא שאין צרכי סכנה שלאחר מילה דוחין אותה מתחלה, אלא מל ואחר כך מחלל לצורך הסכנה ע"כ.

ואין נראה כן מדברי הגאונים ז"ל, אלא שנשפכו חמימי דלאחר מילה. ולא החירו הגאונים ז"ל אלא שנשפכו חמימי דלאחר מילה. ולא החירו הגאונים ז"ל אלא שנשפכו חמימי דלאחר מילה. ולא החירו הגאונים ז"ל אלא בדאישתפוך חמימי ואיבדור סממני לאחר מילה, הא קודם מילה תדחה, דעל כרחין אתי למידחי שבת בראישתפוך חמימי ואיבדור סממני לאחר מילה, הא קודם מילה תדחה, דעל כרחין אתי למידחי שבת במישחק סממני ומיחם חמימי. וכ"כ הר"ז הלוי ז"ל מפורש. ומסחברא לי כותייהו מדתני בפרק קמא דביצה (ב, א) השוחט בית שמאי אומרים יחפור בדקר ויכסה, וב"ה אומרים לא ישחוט אלא אם כן היה לו עפר מוכן מבעוד יום, ושוין שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה. ואם כדברי הרמב"ן ז"ל, לעולם היה לו עפר מוכן מבעוד יום, ושיון שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה. ואם כדברי הרמב"ן ז"ל, לעולם שוחטן ואע"פ שאין לו דקר נעוץ מפני מצות שמחת יום טוב, דבשעת שחיטה אין כאן דחוי כלל, ולאחר שחיטה הרי כאן מצות עשה דכסוי, ומצות עשה הוא דרונה חפירת הדקר דאיסורא דרבנן הוא, ואין דוחן מצות שמחת יום טוב בשעתה שלא נבוא לידי איסור מלאכה ואפילו דרבנן שאינה נתרת קודם זמן הרחה אותה אותה מצוה כדי שלא נבוא לבסוף לידי כך וכל שכן במלאכה דאורייתא.

ומה שהחירו לו לכרוך על אצבעו להביא מחצר שאינה מעורבת ולא דחו את המילה בכך, כדדחינן לה מפני הבאת האיזמל ואפילו דרך גגות וקרפיפות. יכילנא לשנויי, דאין הכי נמי אי אתידע מלתא מקמי מילה, ומתניתין בדלא ידעי עד לאחר מילה, ואפילו הכי כל היכא דאיכא לשנויי משנינן. ואלא מיהו אפילו תמצא לומר דבאתידע מקמי מילה מיירי, לא קשיא ולא מידי, דהתם שאני דכיון דעל כרחין מידוא שבות דרבנן בלאחר מילה בהכין דהיינו נתינת אספלנית משום דהוה ליה הני אי אפשר לעשותה מערב שבת, אפילו אתידע מקמי מילה נמי לא דחי' מילה מקמי שבות דלאחר מילה דאין בה איסורא דאורייתא, והא דלא קתני נמי לא הביא כמון מערב שבת או שאי אפשר לו ללעוס תדחה מילה, אינה ראיה, דהא קתני רישא כלל אמר ר' עקיבא כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת, והלכך תנא לאו כרוכלא תני ואזיל, ואם אי אפשר לעשותה מערב שבת, אלא הבאת כמון השבת, והלכך תנא לאו כרוכלא תני ואזיל, ואם אי אפשר לעשותה מערב שבת, אלא הבאת כמון השבת, והלכך תנא לאו ברוכלא חני ואזיל, ואם אי אפשר לעשותה מערב שבת, אלא הבאת כמון השבת, והלכך תנא לאו ברוכלא תני ואזיל, ואם אי אפשר לעשותה מערב שבת, אלא הבאת כמון השבת, והלכך תנא לאו ברוכלא תני ואזיל, ואם אי אפשר לעשותה מערב שרה אלא הבאת כמון השבת, והלטו הרבים שרי, כיון דאפשר להביאו בשער או לאחר ידו דאין בו אלא שבות דרבנן שאין בזה מלאכה דאורייתא, וכל שבות דלאחר מילה שאין בו מלאכה שרי כדאמרן, דמה לי דחיית שבות בות מלאכה דאורייתא, וכל שבות אחר דלאחר מילה, כך נראה לי.

14 244

גירסת הגאונים ז"ל: אמר רבה מנא אמינא לה דחניא הקפר ברבי אומר לא נחלקן בייש ובייה זכרי, לאו מכלל דתייק סבר דברי הכל אין מחללין, אם כן רייא הקפר טעמא דבייש אתא לאשמועינן, דלמא הכי קאמר לא נחלקן בייש ובייה בדבר זה. ות"ק דקאמר הכא היינו רייש בן אלעזר, וכן נמצא בתוספתא (פטיין, הל' ח). והא דקאמר לאו מכלל דת"ק סבר דברי הכל אין מחללין, יש מפרשים דאי אמרינן ת"ק דהיינו רייש בן אלעזר סבר דצריך להטיף ממנו דם ברית אפילי בשבת קאמר דודאי ערלה כבושה היא, היכי קאמר רייא לא נחלקו בייש ובייה בחול שצריך להטיף ממנו דם ברית, אמר ת"ק אפילו בשבת ואמר ליה איהו אפילו בחול, שמע מינה דת"ק דהיינו רייש בייא לא אמר אלא בחול ואפילו לבייש, ולפיכך אמר ליה איהו אפילו בחול, שמע מינה דת"ק דהיינו רייש בייא לא אמר אלא בחול ואפילו לבייש, ממנו דם ברית כדקאמר רייש בן אלעזר, אלא דמחלוקחן בשבת היא, דלבייש מחללין עליו את השבת, ונמצא רבה דאמר בין כרייש בן אלעזר בין כרי אלעזר הקפר, ורב יוסף דלא כחד.

ופרקינן דלמא הכי קאמר לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה, יש מי שפירש דלמא הכי קאמר ליה לר"ש, לא נחלקו ב"ש וב"ה בהטפת גר שנתגייר כשהוא מהול (כרקאמר) [כרקאמרת], דבההוא לא נחלקו שצריך להטיף ממנו דם ברית, אלא בהטפת נולד שהוא מהול פליגי ולחלל עליו את השבת, ולא א"ר אלעור הכין לאשמועינן טעמא דב"ש בנולד כשהוא מהול, אלא לאשמועינן דבההיא הוא דפליגי ולא בגר שנתגייר כשהוא מהול. ויש מי שפירש דאת"ק דר"ש ב"א קאי כלומר דבין ר' שמעון בן אלעור בין ר' אלעור הקפר אמרו ליה לת"ק, לא נחלקו ב"ש וב"ה על נולד כשהוא מהול שצריך להטיף ממנו דם ברית, אלא על מה נחלקו, ר"ש ב"א אמר על גר שנתגייר כשהוא מהול, ורבי אליעור הקפר קאמר בנולד כשהוא מהול עצמו ולחלל עליו את השבת.

ורש"י ז"ל גורס: א"ר יוסף מנא אמינא לה דחניא ר"א הקפר אומר וכרי, לאו מכלל דת"ק סבר דברי הכל מחללין, ודחינן דלמא ה"ק סבר ד"ה אין מחללין, ואקשינן אם כן ר"א הקפר טעמא דב"ש אתא לאשמועינן, ופרקינן דלמא הכי קאמר לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה, ואף לגירסא זו נמצא שהחלמוד דחה רב יוסף מאותה ברייתא דלא שמע מינה מידי. וגירסת הגאונים ז"ל נראית יותר נכונה.

רלענין פסק, בנולד כשהוא מהול קיימא לן כר"ש בן אלעזר וכדפסק שמואל. ואע"ג דפסק רב כת"ק, הא איכא רבה ורב יוסף דפליגי אליבא דר"ש בן אלעזר ושמע מינה דסבירא להו כותיה. ובפלוגתא דרבה ורב יוסף קיימא לן כרבה דאמר דספק ערלה כבושה היא ואינה דוחה את השבת, דרבה ורב יוסף הלכה כרבה בר משדה ענין ומחצה (ב"ב קיד, ב), ואפילו אם תמצא לומר דלא אתמר כללא אלא במאי דפליגי בכולה מכלתין דבבא בתרא, מכל מקום לענין פסק הלכה הוי ליה ספיקא אי כרב יוסף, ונקטינן לחומרא ואין מחללין עליו את השבת.

ולענין גר שנתגייר כשהוא מהול. יש אומרים דכיון דפסק שמואל הלכה כר"ש בן אלעזר, שמעינן מינה דאין צריך להטיף ממנו דם ברית, דסתמא כיון דר"ש בן אלעזר ור"א לא נהלקו בנולד כשהוא מהול אלא בגר שנתגייר, ואמר שמואל הלכה כר"ש בן אלעזר ולא פירש דדוקא בנולד כשהוא מהול,

סתמא דמלתא בכל מאי דאמר ר"ש בן אלעזר פסק כותיה. ועוד יש מרבותינו ז"ל שאמרו שאילו לא פסק שמואל כר' שמעון בן אלעזר אלא בנולד כשהוא מהול בלבד אבל בגר שנתגייר כשהוא מהול לית ליה כותיה, הוי ליה לפסוק הלכה כרבי אלעזר הקפר דאוקי פלוגתייהו בנולד כשהוא מהול ולחלל עליו את השבת אבל בחול צריך להטיף, וכן גר שנתגייר כשהוא מהול לא נחלקו שצריך להטיף ממנו דם ברית. אבל הגאונים ז"ל וכן בהלכות הרב אלפסי ז"ל פסקו בגר שנתגייר כשהוא מהול שצריך להטיף

ממנו דם ברית.

ויש מביאים ראיה לדברי הגאונים ז"ל, משום דסוגיין בתלמודא הכין, מדאותביה רבי אלעזר בן פדא לר' יוחנן בפרק הערל (יבמות עב, ב) מדתניא אין לי אלא נמול ביום שמיני, נמול לתשעה נמול לעשרה לי"א לי"ב וגר שנתגייר כשהוא מהול מנין, תלמוד לומר וביום, אלמא גר שנתגייר צריך להטיף ממנו דם ברית. ועוד דקיימא לן כרבי יוסי דאמר בפרק החולץ (יבמות מו, ב) א גר עד שימול ויטבול, וכדאיפסקא התם הלכתא בהדיא, ומשמע דכללא הוא לכל הגרים בין ערלים בין כשהן נמולין. ועוד דתניא התם, הרי שבא ואמר מלתי ולא טבלתי מטבילין אותו, ור' יוסי אומר אין מטבילין אותו, ומפרשי רבוותא משום דחייש ר' יוסי דלמא ערבי מהול הוא וצריך להטיף ממנו דם ברית, וכן פירש שם רש"י ו"ל. וכבר איפסיקא התם הלכתא כרבי יוסי דאינו גר עד שימול ויטבול.

ומה שאמר שמואל הלכה כר' שמעון, לאו אגר שנהגייר קאי אלא אנולד כשהוא מהול לבד, ואעיג דר' שמעון תרחי קאמר והוא פסק סחם, אורחא דהלמודא בהכין למיפסק סחם ואעיג דליה ליה כוחיה אלא בחדא, וכההיא דאמרינן בפסחים (יג, א) מאי לאו לאכול לא לבער. ומיהו מה שהביאו ראיה מההיא דתניא בפרק הערל (שם) דאוחביה ר"א לרבי יוחנן אין לי אלא נמול לשמנה וכו' גר שנהגייר כשהוא מהול מנין, אינה ראיה מחוורת בעיני, דאי מברייתא גופה קא מייחי ראיה, לאו ראיה היא דרלמא ההיא ר' אלעזר הקפר או תנא אחר הוא דאית ליה הכין, והתם נמי איכא תנאי אחרינא דתניא החם משוך ונולד כשהוא מהול וגר שנהגייר כשהוא מהול וקטן שעבר ומנו ושאר כל הנמולין, לאחיי מי שיש לו ונולד כשהוא מהול ואין נמולין אלא ביום כו'. (ומשום) [ומאי] דמותיב מינה בר פדא לאו מגר שנהגייר קמוחיב לר' יוחנן אלא מנמול לתשעה לעשרה וכו', כלומר שאע"פ שנמולין שלא בומנן אין נמולים אלא ביום.

וההיא דאינו גר עד שימול ויטבול, אינה ראיה גמורה, דדלמא החם בגר שלא נמול משום דאפשר למולו דכל דאפשר למולו צריך למולו כאבות, ולא גמרינן מאמהות שטבלו ולא מלו משום דאין דנין אפשר משאי אפשר, דזו היתה תשובתו של רבי יהודה, אבל בגר שנתגייר כשהוא מהול דאי אפשר למולו גמרינן ליה מאמהות ובטבילה סגי, ולא איפסיקא התם הלכתא כרבי יוסי אלא בההיא, אבל בההוא שבא ואמר מלתי ולא טבלתי לא איפסקא הלכתא כותיה. וכן השיב מורי הר"מ ז"ל.

והר"ז הלוי ז"ל השיב דדלמא ההיא דאמר ר' יוסי אין מטבילין, לא משום חשש ערבי הוא, אלא משום חשש דלמא נולד כשהוא מהול הוה. ואין זה מחוור בעיני, דנולד כשהוא מהול מיעוטא הוא, ורבי יוסי לא חייש למעוטא (יבמוח סז, א). וקבלת הגאונים ז"ל תכריע. וההיא דא"ר יוסי, משום נולד כשהוא מהול ליכא למימר, דמיעוטא הוא כדאמרן, ואע"ג דלא איפסיקא בההיא בהדיא הלכה כר' יוסי, מכל מקום קיימא לן (עירובין מו, ב) דר' יוסי ור' יהודה הלכה כר' יוסי. וההיא דאינו גר עד שימול ויטבול נמי ראיה, דאפילו גר שנחגייר כשהוא מהול לא דמי לאמהוח, דהכא אפשר הוא בהטפח דם בריח.

ור"ח ז"ל כתב דגר שנתגייר כשהוא מהול אין לו תקנה, אבל בניו נמולין לשמנה ונכנסין לקהל, דהא אתגייר בטבילה וכגר חשוב להכשיר זרעו, אבל בעצמו לא. ואינו מחוור דאי סבירא לן כר"ש בן אלעזר, אף הוא עצמו כשר ונכנס בקהל, דהא אין צריך להטיף ממנו דם ברית קאמר, ואי לאו כותיה סבירא לן הא סגי ליה בהטפת דם ברית, וכההיא דתניא התם בפרק הערל דכתבינן לעיל. ועוד הקשה עליו הרמב"ן ז"ל מההיא דאמר ר' יוסי התם אין מטבילין אותו, כלומר עד שיטיף, שאלמלא אין לו תקנה לעולם מטבילין אותו להכשיר זרעו אבל לא להכשיר עצמו. ואין נראה לי [לומר] דצריך להטיף ממנו

דם ברית להכשיר זרעו, דהא משמע דהטפת דם ברית כמילה.

ולענין הברכה כתב הרמב"ן ז"ל, שהמל את הגר ועבד שנתגייר כשהוא מהול, מברך אקב"ו להטיף דם ברית מן הגרים או מן העבדים, שאין הטפה זו מספק אלא ודאי, שאנו חייבים להטיף מהם דם ברית להכניסו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה ובה נכנסין תחת כנפי השכינה, אבל נולד כשהוא מהול כיון דקיימא לן משום ספק ערלה כבושה הוא שמטיפין ממנו דם ברית, אין מברכין. וכן הורו הגאונים ז"ל וכ"כ הרב אלפסי בהלכותיו. והוא המעם שאין מברכין להכניסו בבריתו של אברהם אבינו דשמא אין זו ערלה. אבל מורי הרב ז"ל כתב שצריך לברך, רכיון דאנן משום ספק בשל תורה מטיפין ממנו, בספיקא דאורייתא מברכין. ומחלוקתם תלויה בההיא דפרק במה מדליקין (שבת כג, א) דאמר אביי ודאי דדבריהם בעי ברכה ספק דדבריהם לא בעי ברכה, וכבר כתבתים שם בסייעתא דשמיא.

הא דאמר (רב) [רבה] אמר רב אסי כל שאמו ממאה נמול לשמונה. יש מי שפסק דליתא משום דאתי כתנאי, ואתיא דרבה אמר רב אסי כרב המא דיהידאה הוא, וקיימא לן (לעיל שבת קל, ב) דאין הלכה כיחיד במקום רבים, ואי לאו דאיפליגו בה אמוראי הוה אמרינן דהלכתא כרב המא ומשום דפסק רב אסי כוותיה, אבל השתא דאפליגו בה אמוראי דהיינו רב הונא וחייא בר רב, וכדאמרינן דפלוגתייהו בהא תליא, ואתיא מאן דאמר דבטומאת לידה תליא מלתא כרב המא ומאן דאמר דלאו בטומאת לידה תליא מלתא כתנא קמא, קיימא לן כמאן דקאי כתנא קמא, ועוד דרבא משרשיה ורי ירמיה שקלי וטרו אליבא דתנא קמא. וכן דעת הרמב"ן ז"ל.

אבל מורי הרב ז"ל פסק כרב אסי, משום דכיון דאוקימנא לה בפלוגתא דרב הונא וחייא בר רב, הוי ליה מ"ד אין יוצא דופן נמול לשמונה ורב אסי רבים ומ"ד יוצא דופן נמול לשמונה יחיד, וקיימא לן כרבים. ואף על גב דאוקימנא לה בגמי כתנאי וקם ליה רב אסי כיחידאה, אין לתלות דברייתא לא שמיעא להו לרב אסי ולמ"ד יוצא דופן אינו נמול לשמונה, אלא שמיעא להו ואיסתבר להו כרב חמא, וכל היכא דפליגי אמוראי חד פסיק כת"ק ותרי פסקי כיחידאה אין לנו להכריע מסברא כההוא דפסיק כרבים בלא ראיה, דהויא לה כפלוגתא דאמוראי וקיימא לן כהנהו אמוראי דהוו להו רבים אצל יחיד.

והרב אלפסי ז"ל לא פסק כחד מנייהו, אלא שכחב בהלכות דברי כולם, וכולה שקלא וטריא דגמרא. ייש מי שסובר דמסתפקא מלתא להרב ז"ל ולפיכך לא פסק בה כלום, אלא מספיקא אין אחד מהם נמול אלא לשמונה ואין מחללין עליו את השבת דמטילין אותו לחומרא, וכן דעת הר"ז הלוי ז"ל. וכן דעת

וכבר כתבתיה בארוכה בפרק הערל ביבמות (שם) בסייעתא דשמיא. נמי דניהא ליה לאתויי ההיא דר"י אמר שמואל, דשמעינן מינה תרתי דפליגי רבנן עליה והלכתא כותיה, ראיבעיא לן לקמן מי פליגי רבנן עליה דרשב"ג ולא פשטוה מההיא ברייתא, דלמא לא שמיעא להו, ואי איתא בתוספתא דמכלתין פרק (מ"ז, ד) אין עוקרין בהמה, דעביד לה פלוגתא דת"ק ורבי ורשב"ג. והא רבי סמיך אגמר סימניו שערו וצפרניו, ורשב"ג לא סמיך אסימנים אלא אנשתהה שלשים יום. והכין כלל, ורבנן ורשב"ג בתרתי פליגי וכראמרן. ומיהו רבי ורשב"ג לאו בחדא שטתא ממש קיימי, אלא כרבי סבירא ליה דאמר כן ביבמות בפרק הערל (יבמות פ, ב) דסבירא להו לרבנן דלא משתהי בבמן שלשים יום נמי יצא מכלל נפל לרשב"ג, דכללא כייל כל ששהה שלשים יום אינו נפל, משום דאיהו לו, ב) גבי הא דמייתינן לקמן מת בתוך שלשים יום ועמדה ונתקדשה. ואפילו נולד לשמונה אילו שהה לקולא, וכדמשמע בשמעתין דרבנן לקולא ורשב"ג לחומרא, וכדמשמע נמי ריש פרק החולץ (יבמות אלא בן שמונה היכי מהלינן, אי נמי כל שלא גמרו סימניו היכי מהלינן. ובהא רשב"ג לחומרא ורבנן מהלינן, ואי דוקא בבן חי ואי נמי בסתם תינוקות ובשלא גמרו סימניו, לא הוי מקשי סתם היכא מהלינן כן שהה שלשים יום, ואפילו סתם תינוקות ואפילו גמרו סימניו שערו וצפרניו. והיינו דאקשינן היכי לשמונה ובין לשאר תינוקות, דכל דלא קים לן בגויה שכלו לו חדשיו אינו יוצא מכלל נפל אלא אם הא **דאמר רשבייג כל ששהה שלשים יום באדם אינו נפל.** כללא כייל לכל הנולדים בין שנולד הרב בעל ההלכות ז"ל דמילתא ספיקא היא, ונמול לשמונה ואין מחללין עליו את השבת.

14 244

הא ראמר אביי כתנאי. פירש רש"י ז"ל: דאדרב אדא בר אהבה קאי, וכי אמרינן דכולי עלמא מת הוא, לומר דכולהו אית להו כרב אדא דמת הוא וכמחתך בשר בעלמא הוא. ויש מרבוותא ז"ל שהקשו עליי, דאם כן דכולהו סבירא להו דמחתך בשר בעלמא הוא, היכי רבי יוסי בר יהודה ור"א בר"ש סברי דהוי כמריפה, דהא מחתך מן הטריפה בשבת חייב משום חבורה, והשוחט את הטריפה חייב משום נמילת נשמה וכראיתא בפסחים בפרק אלו דברים (פסחים עג, א), ולפיכך פירשוה דארשב"ג קאי.

ואינו מחוור בעיני, דאם כן למסקנא דאמרינן דכולי עלמא מת הוא וכרשב"ג, א"כ ר' יוסי בר יהודה ור"א בר"ש לכל הפחות דלא עבדי לה מתה מפי מטריפה, אם כן תהדר לה קושיין לדוכתייה דלדידהו היכי מהלינן. וליכא למימר דלרשב"ג אליבא דידהו לא מהלינן אלא מי שכלו לו חדשיו, דאם כן לא הוה מקשינן היכי מהלינן, דמשמע דפשימא להו דמהלי לכולי עלמא וליכא מאן דאסר אלא דטעמא איסתפקא להו היכי מהלינן, אלא נראה כמו שפירש רש"י ז"ל.

והא דאמרינן כטריפה לאו למימרא כטריפה ממש, אלא לטהרה מידי נבלה בלחוד, וכדמפרשי אינהו טעמא דהא עיקר שחיטה אינה אלא להכשיר באכילה ואפ"ה אהני לה שחיטה לטהרה מידי נבלה, דלמאכל שיש לה רוח חיים מהני לה שחיטת סימניה לטהרה מידי נבלה, הכא נמי אע"ג דמת הוא שחיטת סימניו

מטהרין אותו מידי ובלה, כן נראה לי לפי דברי רש"י ז"ל.

ולכולי עלמא מהלינן ספקות ממה נפשך כרב אדא בר אהבה. והחימה מן הרב אלפסי ז"ל שכתב להא ברייתא דספק בן שבעה ספק בן שמונה אין מחללין עליו את השבת בפסק הלכה, ואילו בנמרא העמידות כר"א ולמכשירי מילה. ונראה שהרב ז"ל סבור דלא קיימא לן כהא דרב אדא בר אהבה ודחייה בעלמא היא, ולא מהלי' לרשב"ג אלא מי שקים לן בגויה שכלי לו חדשיו. וכן כתב ר"ח ז"ל דלית הלכתא כרב אדא בר אהבה דשנויא בעלמא היא, והא אתי שפיר לפי הפירוש

השני שכחבנו בהא דאביי וכמו שכחבחי, וצ"ע לפי דבריהם ז"ל.

הא דאמר אביי כשפיהק ומת דברי הכל מת הוא. פירש מורי הרב ז"ל: דלאו דוקא פיהק אלא הוא הדין לחלה ומת, דאם לא כן מאי קאמר אכלו ארי או שנפל מן הגג מר סבר חי הוא, דאלמא לא נחלקו אלא בשאכלו ארי, דאי לא לימא אבל חלה ומת. אבל הר"ז הלוי ז"ל כתב דדוקא פיהק ומת דמוכחא אלא בשאכלו ארי, דאי לא לימא אבל חלה ומת. אבל הר"ז הלוי ז"ל כתב דדוקא פיהק ומת דמוכחא מלחא דאית ביה ריעותא, אבל חלה ומת הרי הוא כאכלו ארי דאפילו בן קיימא נמי יחלה וימות. והא דאביי לא כתבה הרב אלפסי ז"ל, לומר שאינה הלכה, דאידחייא לה מהא דאמר רבא מת בחוך שלשים יום ועמדה ונתקדשה אם אשת כהן היא אינה חולצת, ואוקימנא התם בריש פרק החולץ (יבמות לז, א) כרבון דרבן שמעון בן גמליאל, דאלמא אפילו בשלא אכלו ארי פליגי רבון.

וקשיא לי קצח דאי איתא דההיא דרבא פליגא אדאביי, אמאי לא אקשו ליה מינה כדאקשי ליה מההיא דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע. ואפשר לומר דלא שמיע להו ההיא דרבא. ועוד יש לומר דלא אקשינן הכי מדרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע, אלא לומר דמינה שמעינן דאביי לאו הכי אמרה אלא איפכא דמסתמא לא פליגי אהדדי, אלא אדרבא ודאי פליגא ולא אקשינן לאביי מדרבא. אבל מורי הרב ז"ל פסקה להא דאביי בפסקי הלכותיו, וכתב דההיא דרבא בעופל מן הגג או כשאכלו ארי. והר"ו הלוי ז"ל פירש דההיא דרבא בעחלה ומת דהיינו כאכלו ארי, ולא אמרינן אלא כשפיהק ומת, וכמו שכתבנו למעלה.

राव यद्र

הא דאמרינן: ומאי שנא גבי מילה ופרקינן דכחיב (בראשית יו, י) המול לכם כל זכר. משמע טעמא דכחיב כל זכר הא לאו הכי לא. וקשה דהא איצטריך למעוטי מערכין מדכחיב (ויקרא כז, ג ד) הזכר ואם נקבה, טעמא דכחיב ואם נקבה, הא זכר ונקבה משמע אפילו טומטום ואנדרוגינוס. ויש לומר דזכר ונקבה זכר ודאי נקבה ודאית משמע, ולא איצטריך גבי ערכין למכתב הזכר ואם נקבה, אלא משום דזכר ונקבה מבעי ליה לחלק בין ערך איש לערך אשה, וכדאיתא במסכת נדה פרק המפלת (נדה כה, ב) גבי המפלת טומטום ואנדרוגינוס דאמרינן התם וכל היכא דכתיב זכר ונקבה למעוטי טומטום ואנדרוגינוס, המפלת טומטום ואנדרוגינוס דאמרינן התם וכל היכא דכתיב זכר ונקבה למעוטי טומטום ואנדרוגינוס, והא גבי ערכין דכתיב הזכר ואם נקבה, ותניא הזכר ולא טומטום ואנדרוגינוס, יכול לא יהא בערך איש הבל יהא בערך אשה ת"ל הזכר ואם נקבה, זכר ודאי נקבה ודאית ולא טומטום ואנדרוגינוס, טעמא דכתיב הזכר ואם נקבה הא לאו הכי מזכר ונקבה לא מימעים, ההיא מבעי לי לחלק בין ערך איש לערך

אשה.

אבי הבן מברך אקב"י להכניסו בבריחו של אברהם אבינו. רבנו שמואל ז"ל היה אומר דצריך לברך כן קודם המילה, דכל המצוח כולן מברך עליהן עובר לעשייחן. ור"ח ז"ל חלק עליו, שמשנה סדר הברייחא ששנה חחלה ברכת המל ואח"כ ברכת אבי הבן, ועוד דקחני העומדין שם אומרים כשם שנכנס לבריח כו' דאלמא משמע שנכנס ונמול כבר. ומה שאומרים להכניסו ואמרינן בפסחים (1, א) ענכנס לבריח כו' דאלמא משמע שנכנס ונמול כבר. ומה שאומרים להכניסו ואמרינן בפסחים (1, א) עלא דספי משמע להבא מלשעבר, אבל הכי נמי דמשמע לשעבר, ובעל ביעור הוא דפליגי, ומר סבר אלא דטפי משמע להבא מלשער, אבל הכי נמי דמשמע לשעבר, ובעל ביעור הוא דפליגי, ומר סבר דמעיקרא בלחוד משמע ומר סבר אפילו להבא משמע, והלכך להכניסו שפיר משמע לשעבר. ולא דמי לכל המצות שמברך עליהן עובר לעשייחן, דהכא אינו אלא שבח והודאה בעלמא על שזיכהו להכניסו לכל המצות שמברך עליהן עובר לעשייחן, דהכא אינו אלא שבח והודאה בעלמא על שזיכהו להכניסו

בבריתו של אברהם אבינו, כמו אשר קדש ידיר מבטן.

בדר מבטן. פירש רש"י ז"ל: דה"נו יצחק שנתקדש מן הבטן. אבל ר"ת ז"ל כתב שזהו אברהם,
כדדרשינן מה לידידי בביתי זה אברהם, כדאיתא בפרק כל המנחות באות מצה (מנחות נג, ב). ובברכה
זו מזכיר שלש האבות, ידיד זה אברהם, חוק בשארו שם זה יצחק, וצאצאיו חתם באות ברית קדש זה
יעקב. ואם תאמר מנא ליה באברהם שנתקדש מן הבטן. יש לומר דדלמא קים להו דילפי לה בגזירה
מוה דידיעה ידיעה, באברהם כתיב כי ידעתיו, ולהלן כתיב (ירמיה א, ה) בטרם אצרך בבטן ידעתיך.
ה"ג בהלכות הרי"ף ז"ל וכן הוא בספרים מדוייקים: המל את הגרים אימר אקב"ו למיל הגרים ולהטיף
מהם דם ברית, שאלמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ כוי בא"י כורת הברית. ולאחר המילה
מהם דם ברית, שאלמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ כוי בא"י כורת הברית. ולאחר המילה
מינו מברך כלים. ואם תאמר למה בברכת הגרים תקנו לומר למיל ולא על המילה כמו שאר הנמילין,
והיה להם לומר על מילת הגרים. כבר תירץ הרמב"ן ז"ל משום דמילת גר חובה גמורה היא על המל,
ובשיה קא עביד. אלא דקשה לי קצת, דאם כן מאן דלא מהליה אבוה דבית דין מחויבים למימהליה
כדרשינן בפרק קמא דקדושין (כט, א) מהמול לכם כל זכר, א"כ התם ליבריך למול, דכל מאן דמהיל
ליה מצוה דופשיה קא עביד.

והתירוץ השני שתירץ הרב ז"ל טוב מן הראשון, שהוא ז"ל הקשה למה כללו כאן שתי הברכות של מילה באחת ולא ברכו בה תחלה וסוף כשאר הנמולין, ותירץ לפי שאינו גר עד שימול ויטבול לא ברכו עליה על המילה, כשם שאין מברכין על הטבילה אלא הוא בעצמו בעלייתו מברך עליה, אבל כללו הכל בברכה זו לפי שדם המילה בריתן של ישראל הוא ועל הברית אנו מברכין. וכענין זה היא ברכת אירוסין, שמברכין אקב"ו על העריות ואסר לנו את הארוסות. ומה שתקנו בה [לומר] להטיף מהם דם ברית, לפי שיש כמה גרים שמתגיירין כשהן נמולין ועיקר מילתן הטפת דם ברית, לפיכך תקנו לעולם כן. זו דעת הרמב"ן ז"ל וזה נכון.

ויש ספרים שכתוב בהן, המל אומר על המילה והמברך אומר למול את הגרים. וכן כתב הרב בעל ההלכות ז"ל דתרתי תקנו תחלה וסוף כשאר המילות. והר"ז הלוי ז"ל הקשה עליו דהיאך יברך לבסוף למול, ולמול להבא משמע וכדאמרינן בלבער. וכבר כתבתי למעלה משם רבותינו הצרפתים ז"ל דלבער

ולמול ולהכניסו לאו דוקא להבא, אלא דמשמע טפי להבא ומכל מקום לשעבר נמי משמע, מה שאין כן בעל ביעור דמשמע מעיקרא למ״ד דסבירא ליה הכין התם, והיינו דמברך אבי הבן להכניסו אחר מילה, והכא נמי כיון דלאחר המילה הוא מברך אין לטעות בו שיהא מברך להבא שכבר בירך לפניה ברכה אחרת אלא על המילה שכבר נעשית. ולשון אחר כתב הרמב״ן בזה, שנוסח ברכה הוא שקדשנו למול הגרים כשהן באין אלינו להתגייר ולהכניסם בברית. ומכל מקום גירסת הרי״ף ז״ל נראה יותר, וכך

הסכימה דעת כל גדולי האחרונים ז"ל. **TRE אליעור עדיפא מדרבי יהודה.** יש לפרש דרבי אליעור לית ליה הוא לחלק, ויש לפרש דאית ליה וכרבי יהודה ממש, ומיהו דוקא במלאכות דאורייתא אבל במלאכות דרבון שפיר דמי, כיון דהתירה ליה וכרבי יהודה ממש, ומיהו דוקא במלאכות דאורייתא אבל במלאכות דרבון שפיר דמי, כיון דהתירה החורה אפילו מכשירין שיש בהן מלאכה גמורה בשאי אפשר לעשותן אף רבון התירו מלאכות שלהן אע"פ שאפשר לעשותן מערב יו"ט, כן כתבו בתוסי. והראשון נראה לי עיקר, דאם איתא מנא ליה דר"א עדיפא מדרי יהודה דלמא אף ר"י יתיר במלאכות דרבון ומדר"א נשמע ליה. ויש לדחות שהשיב לו כן, כלומר בשתמצא לומר דר"י לא יתיר בשאפשר לעשותן דר"א עדיפא.

תלה כרוא בסיכתא הכי נמי דמחייב. וא"ת כיון דמדמי אביי תלית משמרת לתלית כרוא, אם כן אף למה דקאמר איהו טעמא מדרבנן שלא יעשה כדרך שהוא עישה בחול, ליחסר נמי למיתלי כרוא בסיכתא. פירשו בתוס' דאי הוה מדאורייתא, בדאורייתא אין לחלק, אבל בדרבנן יש לחלק, דוה נראה כעובדין דחול וזה אינו נראה.

פרק כ תולין

राव तरीत

אלא אמר אביי מזרבון שלא יעשה כדרך שהוא עישה בחול. פירש רש"י ו"ל דלאו משום אהל עראי הוא, אלא שלא יתקן לשמר בקבע כדרך שהוא עישה בחול, והראיה מדאמרינן לקמן (שבת קלט, ב) תולה אדם את המשמרת ביום טוב לתלות בו אגוזים ורמונים ותולה בו שמרים, ואי טעמא משום אהל מה לי תולה רמונים מה לי תולה לשמרים מכל מקום הא עביד אהל עראי, והקשה עליו הרמב"ן ז"ל דמדאקשינן לעיל לר"א אוסופי על אהל עראי אטור לעשות, ואיך לכתחלה שרי, אלמא טעמא דמשמרת משום אהל עראי הוא. ותירץ הוא ז"ל דדלמא סוגיא דלעיל בשיטת רב יוסף אתמר. ומכל מקום עדיין משום אהל עראי הוא. ותירץ הוא ז"ל דדלמא סוגיא דלעיל בשיטת רב יוסף אתמר. ומכל מקום עדיין קשה דהא מדנקיט אביי חומרי מתניתא ותני משמרת בהדי כולה, משמע דמשמרת נמי משום אהל עראי הוא. על כן פירש הוא ז"ל דאביי ודאי משום אהל עראי קאמר, וכלפי מאי דקאמר ר' יוסף חייב חטאת, אמר אביי דליכא אלא שבות בעלמא דהיינו עובדא דחול. והאי דשריי ברמונים משום דתולה לשמרים מתחחה יפה וקוצע בכסבין והתולה לרמונים אין צריך לקובעה ולא למתחה יפה ולאו אהל הוא כלל.

ואין זה מחוור בעיני כלל, ראם משום דמותחה ואינו מותחה או משום קביעותא הוא, מה לי רמונים מה לי שמרים, לימא ואם אינו מותחה יפה ואינו קובעה בכסבין שרי, וכדאמרינן נמי גבי כילה דאם אין לה גג טפח מותר לנטותה ואם יש לה טפח אסור. ועוד דאי היתרא דרמונים משום ההוא טעמא נינהו, למה לי לתלות בו רמונים תחלה וכדאמר רב עלה, ומה לי אי מוכחא מלתא דלתלות רמונים תלאה אי

חד טעמא אית להו, ואף רש"י סבור כן בכסא גליון שאינו משום אהל אלא משום גזירה שמא יתקע. היה לי לומר כדברי רש"י, והא דמינקט אביי חומרי דמתני ותני משמרת בהדי כילה, לאו משום דכולן שהרי צריך לאותו חלל כדי שישים תחתיו הכלי, אבל בתולה לרמונים אינו צריך לחלל כלל. ואפשר עשייתו של אהל עכשיו. ואי נמי יש לומר דכל שהוא צריך לשים כלי תחתיו, מעכשיו הוא נקרא אהל אבל השתא דאין דעתו לתת בחלל שתחתיה כלי, נמצאת תלייתה בהיתר וכשנותן תחתיה כלי לבסוף אין בה שמרים ונותן כלי תחתיה ליתסר. ואולי נאמר שלא אסרו אלא בשדעתו מתחלה לתת כלי תחתיה, כלי תחתיה, אם כן אע"פ שבשעה שתלאה לרמונים לא היה צריך לחלל שתחתיו, עכשיו שהוא תולה העשוי מלמעלה למטה ושרי. וא"ח משמרח אסרו לפי שדרכה בכך שתחלה תולין אותה ואח"כ נותנין שאינו אהל עד שיתן תחתיה כלי, כשהוא תולה את המשמרת ואח"כ נותן תחתיה כלי, הוי ליה אהל עליהם, זה זוקף מטחו ונשמט והולך לו וזה מביא וכו' ונמצאת מחיצה עשויה מאיליה, והכי נמי כיון להם מלמטה זה מביא מטה וזה מביא מטה ויושבין עליהן, חם להם מלמעלה מביאים מחצלת ופורסין וכההיא דאמרינן בפרק כירה (לעיל שבת מג, ב) מת המוטל בחמה באין שני בני אדם ויושבין בצדו, חם להאהיל עליו לישתרי, דהוי ליה כההוא דאמרינן בביצה (לב, ב) בקדרה ומדורתא מלמעלה למטה שרי, חמיה כיון שאינו אהל אלא כשצריך לחללו בשעת נטייתו, אפילו בתולה לשמרים אם אין כלי תחתיו ובודאי שאין משום אהל אלא בשצריך לחלל שתחתיה, והוא שיש לו שלש מחיצות. אלא שאני אבל כשתולה אותם להניה עליה פירות מותר לפי שאינו צריך לחלל שתחתיה לדבר זה. ע"כ. ומורי הרב ז"ל כתב בהלכותיו דכשהוא תולה לשמרים הוו כאהל לפי הוא צריך לחלל שתחתיה, לאו מוכחא מלתא, הא מכל מקום לאו אהל הוא כלל.

והא דנקט לה בחומרתא חדא, משום דכולן כלים הן שגזרו חכמים בנטייתן, זה משום אהל, וזה משום עובדין דחול, וזה משום גזירה שמא יתקע. וכיוצא בזה יש לנו אחרת בפרק כל הצלמין (ע"ז מב, ב) דאמרינן התם מנקיט רב ששת חומרי מתני ותני כל המזלות מותרין חוץ מחמה ולבנה, וכל הפרצופות מותר חוץ מפרצוף אדם, וכל הצורות מותרין חוץ מצורות דרקון, ואמרינן עלה כל המזלות וכוי, במאי מסקינן אילימא בעושה כל המזלות מי שרי וכוי אלא פשיטא במוצא, אימא מציעתא כל הפרצופות מותרין חוץ מפרצוף אדם, ואי במוצא פרצוף אדם מי אסור, אלא פשיטא בעושה, אימא סיפא כל הצורות מותרין חוץ מצורת דרקון, אי בעושה צורת דרקון מי אסור, אלא פשיטא בעושה, אימא סיפא כל הצורות מותרים חוץ מצורת דרקון, אי בעושה צורת דרקון מי אסור, אלא פשיטא בעושה, אימא סיפא כל הצורות מותרים חוץ מצורת דרקון, אי בעושה צורת דרקון מי אסור, אלא פשיטא בעושה, אימא סיפא כל הצורות מותרים חוץ מצוית לא קפיד למינקט כולהו בחד טעמא ממש, אלא כיון דשוו בחד צודי התם בעושה וכוי, אלמא אביי לא קפיד למינקט בולהו בחד מעמא ממש, אלא כיון דשוו בחד צודי התם בעושה וכוי, אלמא אכיי לא קפיד למינקט בולהו בחד מעמץ ממש, אלא כיון דשוו בחד צודי התם

מורי הרב ז"ל פירש משום דבאדם אחד הוי כעשיית אהל, שקושר וחוזר וקושר כדרך בנין שבונה מעט נמתח היטב, אבל באדם אחד שקושר על גבי קינוף זה וחוזר וקושר על גבי קינוף זה נמתח היטב. אבל הא ד<mark>אמר רב לא שנו אלא בשני אדם אבל באדם אחד אסור.</mark> פירש רש"י ז"ל: דבשני בני אדם אינו הכא לא מיהדק התם מיהדק.

כאהל, אבל גלימא דלא מיהדק לא הוי כאהל ושרי. ואינו מחוור. דאם כן הוי ליה למימר, לא קשיא ואתי לאתויי. וכן פירש רש"י ז"ל, אבל רבינו חנואל ז"ל פירש לעולם משום אהל, וכשמיהדק הוי ליה

אלא לא קשיא הא דמיהדק הא דלא מיהדק. פירוש: טעמא לאו משום אהל, אלא משום דלמא נפיל דכיון דפריסת סדינין על גבי מטה ואין בה משום אהל, לית לן בה. וכן כתב מורי הרב ז"ל. הויא לה מטה כעשיית גג באמצע כילה, אבל מטה דידן אע"ג דנחתי סדינין מפוריא טפח לית לן בה,

לא אמרן אלא דלא נחתא מפוריא טפח אבל נחתא מפוריא טפח אסור. דכיון שהכילה פרוסה לצל וכילה שוים, והשיב שאינן שוין.

ואחר כך שאל אם מטה אסורה לעולם, והשיב שאפילו כילה יש לה צד היתר, ואח"כ שאל אם מטה **בילה מהו, אמר ליה אף מטה אסורה.** פירש ר"ת ז"ל: דרב סבר שהיה שואל אם יש לה צד איסור,

פריסת טפח, דאי בפורס טפח מאי שנא כרך עליה חוט או משיחה, תיפוק לי משום פריסת טפח.

על אהל עראי, וכהני דכרי (עירובין קב, א) דהוה בי ר' הונא. אבל מורי הרב ז"ל כתב דאפילו בלא **לכתחילה.** כתב הרי"ף ז"ל והוא שפירס ממנה מערב שבת על גבי הקינופות טפח, למחר הוי כמוסיף טלית כפולה לא יעשה ואם עשה פטור אבל אסור, היה כרוך עליה חוט או משיחה מותר לנטותה

ויחיד מתיר לכתחלה.

אלא היכא דיחיד מחייב חטאת ויחיד אחר מתיר לכתחלה קשיא ליה, וכל שכן כשרבים מחייבי חטאת דעניבה גופה קשירה הוא. ויש לומר דכל היכא דיחיד מחייב חטאת ורבים שרו לכתחלה לא קשיא ליה, אומר כורך עליו פונדא או פסיקיא ובלבד שלא יעובנה, ואמרינן התם דטעמא דר"י משום דסבירא ליה תניא בפרק אלו קשרים (לעיל שבת קיג, א) חבל דלי שנפסק לא יהא קושרו אלא עונבו, רבי יהודה הא ד**אחקיף רב ששת מי איכא מידי דרבון מחייבי חטאת ור"א שרי לכתחלה.** איכא למידק והא ביום טוב בנפה ובכברה, וצריך לי עיון.

בורר גמור כדרכו, אם כן היאך הוו נותנין לתלויה ביום טוב, והרי לכולי עלמא אין בוררין את הקטנית כבורר ולא כמרקד ומותר אפילו לכתחלה. אבל מכל מקום תמיהא לי כיון דלרבנן חייב חטאת, הוי דחויא בעלמא היא. ומיהו ר"א סבר דכיון דאינו בורר ולא מרקד בידים וממילא הוא משתמר, אינו ור"א מתיר לכתחלה, הא אמר ר' יוסף דאין הכי נמי, ואייתי ראיה מעיר של זהב, ואע"ג דדחי לה אביי, זירא בסמוך משום מאי מתרינן בה, ואע"ג דאתקיף רב ששת ואמר מי איכא מידי דרבנן מחייבי חטאת

איבעיא להו שימר מאי אמר רב הווא שימר חייב חטאת. וכן הלכתא מדשקלי וטרי בה רבה ור' על אהל עראי ושרי כרבנן וכעובדא דהנהו דכרי דהוו בי ר"ה דאיתא בעירובין (קב, א).

או כסת או בגד פרוס עליה מערב שבת כשיעור טפח, למחר מותר לפרוס על המטה, משום דהוי כמוסיף **אבל אם אין בין חבל לחבל** שלשה, הרי הן כלבוד ואין בו משום אהל, ובין כך ובין כך אילו היה כר סדין מפני שזה כעשיית אהל, וכן אסור לסלק מעליה הבגד התחתון מפני שהוא כסותר אוהלין, ומטה שלנו בזמן שהיא מסורגת בחבלים, אם יש בין חבל לחבל שלשה טפחים, אסור לפרוס עליהן באויר שתחתיה בנתינת סנדלין וכיוצא בהן.

השלחן אפשר שהוא מוחרת מפני שאין משתמשין באויר שתחתיו, מה שאין כן במטה שמשתמשין בה וחמיה לי דגוד מי עביד ליה מחיצות גמורות רחבות, והלא אין פורסין אותו אלא על קונדסין, ופריסת סדור השלחן שנותנים שתי ספסלים שיש להם רגלים דקים ועורכים עליו את השלחן, לא מיקרו מחיצה. דמלתא דלא אסרינן משום אהל אלא מידי דאית ליה מחיצות מלמטה ומשתמש באויר שתחתיו, אבל אבל מטה כסא וטרסקל ואסלא מותר לנטותן לכתהילה. וכתבו בתוסי בענין בנין אוהלים דכללא לפרסו ולהיות אויר תחתיו כדי שיכנס תחתיו הרוח ויצטנן.

הגוד והמשמרת. אנ"פ שאין בו משום אהל אלא בשצריך לחלל שתחתיו, נראה שהנוד היה צריך אחד, כך נראה לי ליישב דברי רש"י ז"ל.

מעט, אבל בשני בני אדם שפורסין תחלה ואח"כ נוחנין על גבי קנופות, אין זה כבנין שאין דרך בנין לעשותו כולו בבת אחת, והיינו דאמרינן בכילה דלא אפשר דלא ממתחא פורתא, ואינה נפרסת כולה בבת אחת. ולא ירדתי לסוף דעת מורי הרב ז"ל. דאם כן נתן דף על גבי מחיצות הכי נמי דשרי, וקדרה דאמרינן בביצה (לג, א) דמלמטה למעלה אסיר, אמאי והא נתינת הקדרה על גבי המחיצות בבת אחת הוא. ויש לפרש דהתם נמי דרך בנין בכך, כיון שהוא עושה גם מחיצותיה עכשיו.

रान तर्थ

הא דאמרינן: **ולישלה להו בדרמי בר יחזקאל.** ולא אמרינן ולישלה להו כילת החנים. לא קשיא דאינהו בשיש לה גג קא מיבעיא להו. והא נמי דאמרינן ולשלה להו כרי טרפון, ולא אמרינן ולישלה להו כרי יאשיה דאמר אינו חייב עד שיזרע המה ושעורה וחרצן במפולת יד, וקיימא לן כותיה כדאמרינן נהוג עלמא כתלתא סבי כרי יאשיה בכלאים כדאיתא בברכות פרק מי שמתו (ברכות כב, א) ובפרק קמא דקידושין (לט, א) לא צהריתו דקיימא לן כרי יאשיה. אינהו בזורע הטה וכשות וחרצן קא מבעיא להו,

הא דאמרן: **וליתן ליה לתינוק ישראל.** פירשתיה ביבמות פרק הרש (קיד, א) גבי קטן אוכל נבלות

אין בית דין מצווין להפרישו, בסייעתא דשמיא. הא דאמרינן הכא: **אתי למיסרך.** ואמרינן נמי הכי בערובין (מ, ב) גבי זמן דיום הכפורים ליטעמיה לינוקא, אתי למיסרך. משום דהוה עובדין דצריכין לדיון, ובהני הוא דוקא דחיישינן לדלמא אתי למיסרך, אבל במידי דצריך לתינוק לא חיישינן להכי, דהא התם לא מטעמיה ליה לינוקא, ואילו לדידיה מאכילין ומשקין לאלתר ואפילו טובא, וכבר כתבתי דבר זה והארכתי בדבר זה, בפרק חרש ביבמות

(שם) בסייעתא דשמיא.

הא דאמרינן: **מה ביום טוב ראשון יהעסקו בו עממין.** פירש"י ז"ל: דוקא בדאשתהי, כגון דמת בשבת והיה יום טוב לאחר השבת, אי נמי כשיהא שבת מלאחריה דחיישינן דלא ישתהה, וראיתו מדאמר הכא במעשה דמעון ביום טוב הסמוך לשבת ולא ידענא אי מלפניה אי מלאחריה, דאלמא טעמא משום הא הוא דשרי להו רבי יוחנן. ולפי דברי הרב ז"ל הא דאמר מר זוטרא בפרק קמא דביצה (ו, א) לא אמרן אלא דאשתהי ורב אשי אמר אע"ג דלא אשתהי בי"ט שני הוא וכדמפרש רב אשי טעמא ואזיל, מאי

טעמא דיום טוב שני לגבי מת כחול שויוה רבנן.

וכבר הסכימו הגאונים ז"ל, דאפילו ביום טוב ראשון נמי אע"ג דלא אשתהי לא משהינן ליה, ורב אשי ומר זוטרא לא איפליגו אלא ביום טוב שני משום דשבות דאית ביה מלאכה ביד ישראל היא, ולזה הוא שהוצרך רב אשי לחת טעם, אבל ביום טוב ראשון דעל ידי עממין לכולי עלמא אע"ג דלא אשתהי לא משהינן ליה, ומעשה דמעון משום דשבת מלפניה או מאחריה הוא דשאלו הם, אבל רבי יוחנן התיר להם לגמרי. ונראה לי קצת ראיה מדאמרינן סתם, ופריך מהא דרבי יהודה בר שילא, ואם איתא מאי קושיא דלמא בני בשכר לאו בדאשתהי הוה, דהא סתם שאלו וסתם אסר להם. ומ"מ יש לדחות דמשום דאסר להם סתם לומר דלעולם אסור ואפילו בדאשתהי, לפיכך הקשו עליו למה לא התיר בדאשתהי מיהא בעובדא דמעון.

ומכל מקום כך נהגו בכל המקומות להתעסק בו עממין ביום ראשון, וביום שני אפילו ישראל, אע"ג דלא אשתהו ואפילו לחצוב לו קבר. והא דאמרינן התם בפרק קמא דביצה (ו, א) אפילו למיגו ליה אסא ואפילו למיגד ליה גלימא, לאו דוקא הני ומשום דטרחתן מועט וכמו שפרש"י ז"ל במסי ביצה (שם), אלא אפילו הני קאמר, כלומר אע"פ שאפשר לו למת בלא הני, דהא אפשר בלא אסא ואפשר נמי לכרכו בתכריכיו, וכל שכן הפירת קבר שאי אפשר למת בלא כן.

והא דחנן במסכת מועד קטן (ח, ב) אין חופרין כוכין וקברות במועד. כבר תירץ הרב אלפסי ז"ל, דהתם בחופר במועד לקבור בו מתים שימותו, וכן היה דרכן לחפור ולהכין כוכין קודם מעשה. ומה שהקשה עליו הראב"ד ז"ל א"כ למה התירו להרחיב ולהאריך במועד כיון שאין בו צורך המועד. ותירץ הרמב"ן ז"ל לפי שכל דבר שיש בו צורך לרבים החירו לחקנ, אע"פ שאסור להתחיל בו, וכמו ששנינו שם ומתקנין את קלקולי המים שברשות הרבים וחוטטין אותן, ואוקימנא כשאין הרבים צריכין להם, ואעפ"כ כיון שצרכי רבים הן מותר לתקן אבל לא להתחיל, והכא נמי צרכי רבים הוא. ואפילו בקבר בני משפחה ואפילו של יחיד נמי אפשר שהוא מותר, דכיון דמצוה הוא התירו בו מקצת מלאכה אפילו שלא לצורך המועד כמו שהתירו בצרכי רבים, וכל שכן שמא יצטרך לו במועד. וא"ת עוד והא תנן התם וארון עם המת בחצר ר"י אוסר אלא אם כן היו לו נסרים המנוסרים מערב יום טוב, ואם כן האיך

נהגו עכשיו לחצוב קבר שלא בפני המת. יש לומר דההיא באדם שאינו מפורסם, הא באדם מפורסם מותר. והכין איתא בירושלמי. וכחב הרב אלפסי ז"ל בהלכות, וכיון שאין חופרין עכשיו אלא לצורך שעה הכל כאדם מפורסם, והכל יודעים דלצורך מת דביומו הוא דשרי.

והא דאמרינן יתעסקו בו עממין. יש מי שאומר דדוקא בקבורתו, אבל מלטולו מותר על ידי ככר או תינוק, והוצאתו נמי מותרת כב"ה, דאמרינן מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך. ויש מי שאוסר להוציאו, וכן מוכיה להם הלשון שאמרו יתעסקו בו עממין ולא אמרו יקברוהו וכוי, דאלמא כל עסקיו על ידי עממין. וטעמא דכיון דאי אפשר לקבורה בישראל לא התירו הוצאה בישראל, שאם תחיר בהם מקצת מלאכה שמא יבואו לגמור מלאכה. ועוד שהן כעוסקין בקבורה עצמה ומסייעין בה שהוא חלול יום טוב לגמרי, והא דמיא לההוא דאקשינן בפרק כל הכלים (לעיל שבת קכד, ב) ובפרק קמא דביצה (עי"ש יב, א) אטו מלטול לאו צורך הוצאה הוא, ועוד שאין כאן משום כבודו של מת הואיל

ובסוף יתעסקו בו עממין. דעוד כתב הרמביין זייל דהוצאת המת לקבורה כהוצאת אבנים לבנין, שאין לומר בו מתוך משום דלא שייך ביה צורך היום. ואם תאמר שהוא מצוה, הרי שריפת קדשים עשה ואינו דוחה יום טוב וכל שכן זה. ועוד דהא אתמר בפרק קמא דכתובות (1, א) שאין מתוך אלא בהנאה השוה לכל נפש, והרי אין כאן הנאת נפש. ואין לומר מפני שאין (הנאה) [הוצאה] זו צריכה לגופה, אם כן בשבת יתירו,

הא דאמר רב אשי והוא שתלה בה רמונים. ואקשינן עלה ממערים ושותה מן החדש. איכא למידק אדרבא התם נמי שותה קאמרינן, אבל אומר לשתות ואינו שותה לא התירו. ותירץ הרמב"ן ז"ל דהכי קאמר והוא שתלה בה רמונים תחלה, הא תלה בה שמרים תחלה אף על פי שתלה בה רמונים לבסוף אסור, ואקשינן עלה ממערים ושותה מן החדש, אף על פי שמתחלה הוא טורח הוכיח סופו על תחלתו. ומתרץ התם לאו מוכחא מלתא דלחול עביד כיון דשתי לבסוף, אבל הכא מוכחא מלתא דלשמר חלה כיון דתלה בה שמרים תחלה, ומה שתולה בה רמונים לבסוף אמרינן הואיל ועשה בה מלאכתו משתמש הוא לשאר צרכיו.

ואיני יודע טעם לקושיא זו. דודאי הא דאמר רב אשי והוא שתלה בה רמונים, שתלה תחלה קאמר, ולפיכך הקשה לו ממערים ושותה ואף על פי שיש לו מן הישן, ומוכיח דחדש לאחר המועד הוא דבעי ליה, ואפילו הכי כיון דשותה ממנו אמרינן דהוכיח סופו על תחלתו, והכא נמי אף על פי שתלה תחלה שמרים, כשתלה לבסוף רמונים הוכיח סופו על תחלתו, ופריק התם לא מוכחא מלתא, שאף על פי שיש לו ישן אין הכל יודעין בו שיש לו ישן ועוד דהרבה יש רוצים בחדש מן הישן, הכא מוכחא מלתא ואף ייל בחווויים לו וויידים בחלם בחלם בחלם מחלה הישן הבא מוכחא מלתא ואף

על פי שיש לו שמרים אסור תחלה. וכן גראה לי מדברי רש"י ז"ל. [מחניי:] **ומסננין את היין בסודרין.** פירוש: יין עכור, דאי אפשר לפרש שמרים דהא יין קתני ואע"פ שמשנה כיון שהוא בורר גמור אסור, וכן אי אפשר לומר יין צלול, דאם כן אפילו במשמרת כזעירי, אלא על כרחין ביין עכור דכיון דאפשר למשתייה הכין אין כאן משום בורר, וכיון דמשנה קצת ומסננין

בסודרין שרי.

[מחניי]: **הנהתנים ביצה במסננת של הרדל.** פירש רש"י ז"ל: משום רבותיו ז"ל דנותנים ביצה כרי דוקא משום שינוי, ויורד לתוך הקערה שהוא כלי שני ומחלבן החבשיל. ואינו מחוור בעיני. שאילו דוקא משום שינוי, וורדל ומשום שינוי, אם כן מאי פריך אביי בפרק המילה (שבת קלד, א) מהא דתניא אין מסננות של ההדדל במסננת שלה ואין ממחקין אותו בגחלת אמחניתין דהכא דתנן נותנין ביצה במסננת של הדדל, ופריק התם לא מחזי כבורר הכא מחזי כבורר. ואם איתא מאי קושיא התם במסננת שלו ומשום הכי אסור, והכא במסננת של חדדל דאיכא שינוי ומשום הכי מותר. אלא נראה כפירוש הראשון שפירש רש"י ז"ל, שנותנין אותה במסננת שהחדדל נתון בה לסנן, והחלמון שלה נוסף ומסנן עצמו והי לחרדל למראה, והחלבון שהוא קשור נשאר למעלה, והיינו דאמרינן התם דלא מחזי כבורר, דאין כאן לחרדל למראה, והחלבון שהוא קשור נשאר למעלה, והיינו דאמרינן התם דלא מחזי כבורר, דאין כאן

פסולת שהכל ראוי הוא, אלא שהוא רוצה לערב החלמון לבד עם החדדל לגוון. גמרא: הא **דאמר רב חייא בר אשי אמר רב ובלבד שלא יגביה מקרקעיתו של כלי מפח.** משום

שינוי קאמר הכי ולא משום אהל, דאם כן אפילו במסנן את היין בסודרין נימא הכין, אלא משום היכר, נכינו ההחם איכא היכר אחר דאינו עושה נומא שפיר דמי. מורי הרר ז"ל

וכיון דהחם איכא היכר אחר דאינו עושה גומא שפיר דמי. מורי הרב ז"ל. הא דאמר רבא האי פרונקא אפלגא דכובא שרי אכולה כובא אסור. פירש רש"י ז"ל: משום אהל. וא"ת וכי בכיסוי כלים יש משום אהל. תירצו בתוסי דשאני כובא שהוא רחב הרבה. ואינו מחוור בעיני, דאם כן הוה להו לפרושי כמה יהא רחב שיהא אסור וכמה קצר ויהא מותר, ונחת דבריך לשיעורין, ומפילו כיסוי קרקעות שהוא נראה יותר כאהל התירו (לעיל שבת קכו, א), ולא נתנו הכמים בו שיעור. משום חוספת אהל מאי שנא כולה מאי שנא פלגא, והא עובדא דרב הונא (עירובין קב, א) דהנהו דכרי משום חוספת אהל עראי התירו, אבל אילו רצה לפרוס על הצין של מהיצות היה אסור.

ריותר גראה דברי הראבייד זייל שפירש משום משמר, ואכולה כובא אסור משום דמחזי כמשמרת שבן דרכו בחול, אבל פלגא דכובא שרי דלאו היינו אורחיה, וכי הא מלתא אמר רב פפא בסמוך לא ניהדוק איניש סכתא אפומא דכובא משום דמחזי כמשמרת, וכיון דלא מהדק הוי ליה כפלגא דכובא ושרי. ע"כ. ולדברי רש"י ז"ל נצטרך לפרש שלא יהא הכובא מלאה שאם כן אין כאן אהל אלא בשחסר מפח דהוי אהל.

16 40

התם מיחזי כי אולודי היורא. פירש רש"י ז"ל: שהסודר אסור דמחזי כאולודי חיורא שאדם מקפיד בו יותר. והקשה הרמב"ן ז"ל דאם איתא דרב הונא לאיסורא פשיט ליה, אם כן היכא אמר ליה רב נחמן ותפשוט ליה למר מסודרא, אדרבה כיון דרב חסדא פשיט ליה בכיתנא להחירא ורב הונא פשיט ליה בסודרא לאיסורא, ורב נחמן הוה סבירא ליה דחד דינא אית להו. לא הוה ליה למימר ותפשוט לה דאדרבה מקשא קשו פשטי אהדדי. על כן פירש הוא ז"ל דרב הונא פשיט ליה אף בסודרא להתירא, ואפילו הכי קא סלקא דעחך דכיתנא אסיר ופשט ליה רב חסדא להתירא. וכן נראה מדברי הרב אלפסי ז"ל שלא כתב להא דסודר, דאלמא תרווייהו להיתרא. ואינה קושיא לפי דעתי. דמשום דרב הונא רביה דרב חסדא אמר ליה ותפשוט ליה למר מסודרא כלומר לאיסורא, אע"ג דאמר לו רב חסדא דשרי.

אלא הא קשיא לי דכיון דפשט ליה רב חסדא להתירא, אם איתא דרב הונא פשיט ליה בסודרא לאיסורא, כי אמר ליה רב נחמן ולבעי ליה למר סודרא היכי סתים ואהדר ליה האי בעאי מיניה מרב הונא ופשט לי, דמשמע פשט לי ביה כדפשט ליה רב חסדא בכיתנא, והוה ליה למימר ופשט לי לאיסורא. אלא שמצאתי במקצת ספרים שכתוב בהן כך ופשט לי לאיסורה, ואין רוב הספרים מסכימין לגירסא זו. **הלאי דבשרא.** פרש"י ז"ל בשר מליח התלוי ליבשו, ומלא החבל קרוי תלאי דבשרא ושרי זנאכל חי באומצא, דכוורי אסור דאין נאכלין חיין. והקשו עליו בתוספות דאם כן לימא בשר מליח ולמה ליה למימר תלאי דבשרא. ועוד דאם כן בפרק מפנין (שבת קכה, א) הוה ליה לאתיי, דמייתי התם בשר תפוח בשר מליח ודג מליח ותפל. על כן פירשו בתוספות דתלאי היינו העץ שתולין בו בשר, כלומר דתורת כלי עליו דרגילות הוא להצניעו, אבל דכוורי לא אלא כל שנשתמש בו זורקו לבין העצים. אבל באבוס של קרקע דברי הכל אסור. זגזרינן דלמא אתי לאשויי גומות ביד.

Th Lax

בשינוי שרי, והכא לא אסר רבי יהודה אלא בפלפלי דצריכי למידק מפי, ואפילו הכי הלכתא כרבא דשרי ואת החרובים לפני הזקנים אבל מרסק הוא ביד הסכין ובעץ הפרור ואינו חושש, אלמא אפילו בשבת במדוך של עץ אבל מרסק הוא ביד של סכין ובעץ הפרור ואינו חושש, אין מרסקין דבילה וגרוגרות ראסור משום דהוי טוחן הא כדרכן מותר. ובהריא חנו בתוספתא (פט"ו, הי"ג) אין כותשין את המלח דבר (ביצה יד, א), ותנן נמי (ביצה כג, א) אין שוחקין פלפלין בריחים שלהן, דאלמא דוקא בריחים הוא וכן הכריעו בתוספות, דאי ביום טוב מאי שנא מתבלין שנדוכין כדרכן ואפילו מלה נידוך בהצלאה בכל **הגי פלפלי מידק חדא חדא בקתא דסכינא שרי.** יש מי שפירשה ביום טוב, והרב אלפסי פירש, בשבת.

ויכוון להשוות את הגומא. אבל אין לפרשה משום דדבר שאין מתכוון אסור, דהא רבא כר"ש סבירא מחזיר למקום גומא לקנח בו רגליו, כי במישור אינו מקנחו היטב, ומתוך שהוא מקנחו שם שמא ישכח אלא אמר רבא מקנחו בכוחל ואין מקנחו בקרקע דלמא אחי לאשוויי גומוח. פירוש: לפי שאדם ואפילו טובא נמי.

והרב אלפסי זייל פסק בהא כרבא, דאסור לקנה על גבי קרקע. אבל הרייז הלוי זייל פסק כרב פפא לאשוויי גומות, כלומר במתכוון. אסור מהאי טעמא, וכמו שגם כן אסרו בעירובין (קד, א) נשים המשחקות באגוזים ובתפוחים דאתו שמא ישוה הגומות ביד או בצדוד הכובא בכונה, וכמו שאמרו שם גבי אבוס דבשל קרקע לכולי עלמא אתי לאשוויי גומות, מהאי טעמא נמי הוא לפי שהוא צריך למקום שוה שישב הכובא היטב, חוששין ליה כדאיתא בשלהי פ״ב דביצה (כג, א) וכן הא דאמר רבא בסמוך לא לצדד איניש כובא אארעא דלמא

בעלמא הלכה כרבא, והכי נמי רב פפא הוא דנחלק על רבא, והלכתא כותיה דבתרא הוא. נחמן בלחוד חשבינן ליה תלמיד יושב לפני רבו ואין הלכה כמותו, אבל כשנחלקו שניהם כשני חולקים הוא ואפילו כן הלכה כרבא כשלא היה יושב רבא לפני רב נחמן, וכל מקום דאיכא אמר ליה רבא לרב **כתלמיד במקום הרב. ולא ירדתי לסוף** ראיתו. דהא בבתראי לא אמר הכי, דהא רב נחמן רביה דרבא משום דבתרא הוא. והרמביין זייל השיג עליו דמכל מקום רבא רביה דרב פפא הוא, ואין הלכה

דאין הולצין במנעל מאי טעמא גזירה משום מנעל המרופט, ואם איתא דבכל מנעל מרופט הליצתה מרופט ברובו, דאילו כן חליצתה פסולה. ותדע לך מדאמרינן ריש פרק מצות חליצה (יבמות קב, א) הא דחניא: **לא הצא אשה במנעל המרופט ולא תחלוץ בו ואם חלצה חליצתה כשרה.** דוקא בשאינו

מחני: **ווטל אדם את בנו והאבן בידו.** בגמרא מוקי לה בחינוק שיש לו געגועין על אביו, וכלכלה דלא כשרה בדיעבד, היכי גזרינן ביה, אלא כדאמרן.

עליו חטאת, משום דאין לך כפות גדול מזה ומודה רבי נתן בכפות כדאמרינן לעיל בפרק המצניע (לעיל בהלוך כלל וכלל כגון קטן בן שמונה או בן חודש וכיוצא בזה, אפשר דאפילו רבי נתן מודה דחייבין נתן מודה דלכתחלה אסור דומיא דבהמה, דלא פליג אלא בחיוב חטאת, ומיהו בקטן גמור שאינו מכיר שאינו מגביה רגלו כלל משרביט נפשיה כבהמה ופלוגתא היא דרי נתן ורבנן, ומיהו בגורר אפילו ר' לומר דהתם בחינוק הנוטל רגלו אחת ומניה אחרת דכיון דמכיר בהלוך לא משרביט נפשיה, אבל בגורר דאדם נושא את עצמו, ולא פליגי רבנן עליה וכרפירש רש"י התם, דאלמא אפילו בקטן מודו רבנן. ויש מפנין (שבת קכה, ב) האשה מדדה את בנה ברשות הרבים, ולא גזרינן דלמא אתי לטלטוליה משום ויש לומר דהכא בתינוק קטן דכיון דמשרביט נפשיה דינו כבהמה. ואכתי איכא למידק מדאמרינן בפרק פרק המצניע (שבת צד, א) דבאדם אפילו רבנן מודו ליה לרבי נתן, ולא נחלקו אלא בבהמה חיה ועוף. גמרא: **רבא כרבי נתן סבירא ליה דאמר חי נושא את עצמו.** איכא למידק דהא רבא גופיה דאמר לעיל שייך (בם) [בה] האי מעמא, היינו משום שהוא צריך לפירות שבתוכה.

משום דרינר חשוב ולא מבטל ליה ואבן לא חשיבא ומבטל לה, אלא טעמא דמלתא משום דקסבר דכל לדחוקה ולאוקומיה בתינוק שיש לו געגועין על אביו ודינר (לאו) משום דאי נפיל אתי לאחויי, לימא פריך מנוטל אדם את בנו והאבן בידו, דאבן לא חשיבא ומבטל לגבי תינוק, ודבי רב ינאי למאי איצטריכו הא דאמרינן: **כיס לגבי תינוק לא מבטל ליה.** לאו משום חשיבותיה דכיס קאמר, דאם איתא מאי קא צד, א), וכן כתבתי למעלה בריש פרק ר' אליעזר דמילה (לעיל שבת קל, א).

אסור מהאי גזירה. וכן פירש רש"י.

דאינו צורך תשמישו אינו בטל לגמרי לגביה.

אי הכי מאי איריא אבן אפילו דינר נמי. פירשו בחוס: הכי קאמר אי אמרת בשלמא דבין כיס בין אבן בין דינר בטל לגבי תינוק וליכא חיוב חטאת, היינו דנוטל את בנו והאבן בידו ואפילו בשאין לו געגועין עליו, וטעמא דדינר משום דחיישינן דלמא נפל ואתי לאתויי, דהאי טעמא השתא נמי ידעינן לה, נמכל מקום חיוב חטאת ליכא. אלא אי אמרת דלא מבטל ליה לגבי תינוק וחיוב חטאת נמי איכא כאילו האב נוטל בידו, וטעמא דאבן משום דיש לו געגועין עליו, אי הכי אפילו דינר נמי, וקא סלקא דעתך האב נוטל בידו, וטעמא דאבן משום דיש לו געגועין עליו, אי הכי אפילו דינר נמי, וקא סלקא דעתך דמקשה השתא דכיון דמשום געגועין שרית ליה אפילו מידי דאית ביה בר"ה חיוב חטאת לא חיישינן ליילמא נפיל ואתי לאחויי, ומשני דינר היינו טעמא משום גזירה דלמא נפיל, דכיון דאפשר דאתיא לידי מלטול בידים אפילו במקום געגועין לא שרו ליה. ולהאי פירושא אפילו להוליכו בידו בשיש בידו דינר

והרמב"ן ז"ל הקשה אם כן נאסור לעמוד בד' אמותיו. ואין קושיתו מחוורת בעיני דשמירתו ושמירת דינר על אביו. והוא ז"ל פירש אי אמרת בשלמא בתינוק שאין לו געגועין, היינו דשרי ליה אבן משום דמבטל לה לגבי תינוק, וכיס נמי מבטל ליה, וטעמא דדינר משים דכיון דאין דרכן של בני אדם למסור דינר לחינוק בלא כיס, אינו אלא כמוסרו לאביו שהוא נוטלו, והוי ליה כמאן דנקט ליה אב בידיה, אלא אי אמרת דכל שאינו לצורך תשמישו לא מבטל ליה והכא משום געגועין הוא דשרי, אפילו דינר נמי. ומפרקינן אבן אי נפלה לא אתי לאתיי, דינר אי נפל אתי לאתיי, דכיון שאף טלטולו ביד התינוק במלטול דיניה דמי, אתי לאחלופי בטלטול בידים אי נפיל ליה, ולא רצו להתיר אותו טלטול קטן שהוא אינו מטלטל בעצמו משום געגועין, כדי שלא יבא לידי טלטול גדול. ומיהו כל היכא דלא מטלטל ליה אינו מטלטל בעצמו משום געגועין, כדי שלא יבא לידי טלטול גדול. ומיהו כל היכא דלא מטלטל ליה אינו מטלטל בעצמו משום געגועין, כדי שלא יבא לידי מלטול גדול. ומיהו כל היכא דלא מטלטל ליה בטלטול זה לא גזרינן משום דלמא נפיל ואתי לאחויי, דכל היכא דלא עביד איהו מעשה ולא שייך בטלטול זה לא גזרינן, דמי גזרינן שמא יראה אדם תינוק ומטלטל דינר ולא יעמוד לו בקרוב ד' אמות, והאוחון נמי לאו מידי עביד ביה.

פרק כא נוטל אדם את בנו

الع كاللا

האי דאקשינן: למה לא תהוי הכלכלה בסיס לדבר האסור. קשיא לי היכי מקשה הכא להדיא, דדלמא בשוכח הוא, דכולה מתניחין בשוכח דתנן (לקמן עמוד ב) האבן שעל פי החביח מטה על צדה ותנן מעוח שעל הכר נוער את הכר, ואוקימנא בגמרא דוקא בשוכח אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור. ויש לומר דעל כרחנו משנחינו קשיא, דהא אפילו נוקמה בשוכח, חקשי לן אמאי נוטלה והאבן בתוכה, ינער את הכלכלה והיא נופלה, וכדחנן באבן שעל פי החבית ובמעות שעל גבי הכר, וכדאקשינן נמי לבתר דאוקמה רי יוחנן במלאה פירות, וכיון שכן לא דק לאקשויי אי בשוכח לנערה ואי במניח נעשה בסיס. בעיהו לא אסיק אדעתיה לאוקמה בצריך למקומה, משום דכולה מתניתין לאו בצריך למקומה היא, דאם בנו מטלטל הוא אפילו את החבית ואת הכר בעודן עליהן וכדאיתא בגמרא, ועוד דדומיא דנוטל אדם את

בנו קחני לה דלגעגעו לבן ולא לצורך מקומו של חינוק. כך נראה לי.

אמר רבה בר בר חנה אמר רי יוחנן הכא בכלכלה מלאה פירות עסקינן. כלומר: דהוי ליה בסיס

לדבר המותר ולדבר האסור דשרי, ואקשינן ולישדינהו לפירי ולישדינהו לאבן. קשיא לי היכי דמי, אי

באבן שאינה חשובה למה ליה דשרי לה דהא בטילה ולא חשיבא, וכדאמרינן גבי כנונא בשלהי פרק

בירה (שבת מז, א) מטלטלין כנונא אגב קיטמא ואע"ג דאיכא שברי עצים משום דלא חשיבי. ואי באבן

חשובה אע"ג דמלאה פירות תיתסר, וכדאמרינן גבי מוכני (מד, ב) בשיש עליה מעות שאסור לטלטלה

אע"ג דהוי בסיס לדבר המותר ולדבר האסור, וכן נמי בתיק הספר עם הספר אע"ג שיש בתוכו מעות,

אע"ג דהוי בסיס לדבר המותר ולדבר האסור, וכן נמי בתיק הספר עם הספר אע"ג שיש בתוכו מעות,

דווקא משום הצלת כתבי הקודש התירו כדאיתא פרק כל כתבי הקדש (קטז, ב). ויש לומר דמעות

חשיבי ולא בטילי, ולעולם נעשה בסיס לה אלא לפירות, ומיהו כל היכא דמצי לנערה מנערה דחשיבא קצת.

ועוד דיש לומר דאפילו דלא חשיבא כל היכא דמצי לנערה מנערה, וכונוג לא אפשר לנער שברי עצים

שבתוכה, כדי שלא יתפור האפר שבתוכה. הכא בכלכלה פחותה עסקינן. ואיכא למירק, ולישקול להו לפירי ולישבוק לה לכלכלה וכדאמרינן בסמוך גבי תרומה טהורה, לא שנו אלא כשהמהורה למטה וטמאה למעלה, אבל טהורה למעלה שקיל לה לטהורה ושביק לה לטמאה. ויש לומר דהתם כשתרומה טהורה בכלי אחד וטמאה בכלי אחר ושניהם בתוך כלי גדול, דהא אפשר ליה דלשקול טהורה בכלי אלא שהוא כלי פתוח דאי מנער לה נפלה, אבל

הכא אי שביק לכלכלה ליה ליה כלי דליטלטלה בגויה. כך תירצו בחוסי. מאן תנא דכל היכא דאיכא איסורא והתירא בהתירא טרחינן באיסורא לא טרחינן. פירוש: לפי שכיון שהאבן מונחת על פי החבית שיש בה יין שהוא צריך לו ולא נעשית חבית בסיס לאבן, אלא דין הוא שתנטל האבן, והיה ראוי שתעשה אבן זו כפסולת שבאוכלין, שהוא עפרורית ופסולת וטנופת ואעפייכ ניטלין בפני עצמן, הכא נמי תנטל בעצמה כדי שיהיו המשקין שבחבית מתוקנים לאכילה, דמאי שנא אבן שעל גבה מאבן שבתוך הפירות עצמן דנטלת כפסולת שבאוכלין, אלא מפני שפסולת מרובה

אין טורחין אלא בהיתר, דהא צריך למישקלה לחבית כדמפרש ואזיל, בנמוקי הרמב"ן ז"ל. **טעמא דחזי לאומצא הא לא חזי לאומצא לא אלמא רבא כר"י סבר ליה.** איכא למידק דהא מידי

דחזי ליה לאיניש לא מקצה ליה לכלבים, וכיון דהשתא לא חזי ליה עד מוצאי שבת מודה ביה ר"ש

דאסור לטלטלו, וכדאמרינן לעיל בפרק מפנין (שבת קכח, א) דג תפל אסור לטלטלו, ואם כן אי לא חזי
לאומצא אפילו ר"ש מודה ביה. ויש לומר דהכי קאמר טעמא דחזי לאומצא, הא לא חזי לאומצא אלא

לכלבים כגון בשר תפוח שתפח בו ביום לא מטלטלי. ליה והא ודאי כר"י.

והא אמר ליה רבא לשמעיא טוי לי בר אווזא ושדי מעיה לשונרא. פירש רש"י ז"ל: שנשחטה ביום מוב ובני מעיה לא חזי ביום טוב לאכילה דאין דרך לאכול בני מעים ביום טוב, ומשני כיון דמסרחן כלומר אי מצנע להו עד לערב מאתמול דעתיה עלויה. ואינו מחוור, דאם כן שאע"פ שראוין למאכל מדם כיון שאין דרכו לאכול אותן ביום טוב אסור לטלטלן, אם כן תקשי ליה מדידיה דאמר אי לאו דאדם חשוב אנא סכינא אבר יונה למאי והא חזי לאומצא, ואי איתא אע"ג דחזי לאומצא מכל מקום הא לא עבידי אינשי דאכלי בר יונה חי בשבח, אלא מענגו בבשר מבושל ומבושם. ועוד דהא שרינן לטלטל בשר חי ומליח, אע"פ שאין דרכן של בני אדם לאוכלן כך בשבח. ועוד קשה לדברי רש"י ז"ל

שכתב דאיריר בשנשחטה ביום טוב דאע"ג דרעתיה עלויה מאתמול מכל מקום נולד הוא לר' יהודה, דומיא דגרעיני חמרה וכדחניא בפרק במה מדליקין (שבת כט, א) מסיקין בתמרים, אכלן אין מסיקין בגרעיניהן, ואע"ג דמאתמול ידע דבעי למיכלינהו וגרעיניהן לא חזי ליה ודעתיה עלייהו. ולפיכך פירשו בתוס' שם בפרק במה מדליקין דהכא בשנשחטה מערב יום טוב (הוא דמסרחו,, ואע"ג דבערב יום טוב חזי מעיה לאדם והשתא הוא דאסרחו, כיון דינע דמסרחי דעתיה עלייה מאתמול למישדינה לשונהא. ואם תאמר מכל מקום תקשי מהא דתמרים שאפילו מאמש לא היו ראוין לאדם ודעתו עליהן להסקה, ואפילו הכי כיון דמעיקרא מיכסו והשתא מיגלו חשבינן להו נולד והכי במי לא שנא. להסקה, ואפילו הכי ביון דמעיקרא מיכסו והשתא מיגלו חשבינן להו נולד והכי במי לא שנא. להסקה, ואפילו הני להו להו כנולד, אבל בני מעים אחר שנשחט האווז אין האווז צריך אליהם, וכיון מדעתו להשליכם לכלבים כשיסריחו הוה לה הכנה מעלייתא.

TI LAK

[מחניי] הא דחנן: **מגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין.** פירש רש"י ז"ל: עצמות וקליפין שאינם ראוים למאכל בהמה, והקשו עליו בתוספות דהא חנן במתניתין שער של פולין של עדשים מפני שהוא מאכל של בהמה, ואוקימנא לה בגמרא כר"ש, אלמא הא לאו הכי לכולי עלמא אסור ואפילו לר"ש דלית

ליה תורת כלי . והא דתנן: **מסלק את הטבלא כולה ומנערה.** אוקימנא בגמרא כר' יהודה, ואע"ג דאית ליה לר' יהודה מוקצה ונולד הכא בצריך למקומה של טבלא. ואי נמי דהוי ליה כגרף של רעי. ואינו נאסר מתורת בסיס ואע"פ שהוא מניח מדעת על גבי הטבלא, דכיון דבאמצע שבת הוא ודעתו לסלקן לא הוי בסיס. וכבר

הכר גריס רש"י ז"ל: מסייע ליה לרי יוחנן דאמר פירורין שאין בהן כזית אסור לאבדן ביד. ואינו הכי גריס רש"י ז"ל: מסייע ליה לרי יוחנן דאמר פירורין שאין בהן כזית אסור לאבדן ביד. ואינו מחוור, דמאי סיעתא, דאי משום דקתני מעבירין ולא קתני זורקין, הא נמי תנן (קמג, א) מגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין ולא קתני זורקין. ור"ח ז"ל גריס מותר לאבדן ביד, וכן בתוסי, והא דקא דייק כן הוא מדקתני מפני שהוא מאכל בהמה, דמשמע דלאדם לא חזי, והלכך מותר לאבדן ביד כשאר מאכל בהמה. והכי נמי משמע בברכות פרק אלו דברים, דאמרינן התם (נב, ב): ובית הלל בשמש תלמיד חכם שנוטל פירורין שיש בהן כזית ומניח פירורין שאין בהן כזית, מסייע ליה לרי יוחנן דאמר פירורין שאין

בהן כזית מותר לאבדן ביד. [גמרא] הא דאמרינן: הגי גרעינין דתמרי ארמייתא ערי לטלטולינהו הואיל וחזיין אגב אימן וופרסייתא אסיר. פירשו בתוספות דלרבי יהודה קאמר, אבל לרבי שמעון דלית ליה נולד אפילו בפרסייאתא שריין דהא חזיין למאכל בהמה, ושמואל דמטלטל להו אגב ריפתא, אף על פי דאית ליה כרי שמעון כדאיתא בשלהי מכלתין (קנז, א), אחמורי הוא דמחמיר אנפשיה, וכההיא דאמר רבא לעיל (שבת קמב, ב) אי לאו דאדם חשוב אנא סכינא אבר יונה למה לי, ורבא דמטלטל להו אגב לקנא דמיא משום דאיהו כרי יהודה סבירא ליה כדאמרן לעיל, ואף על גב דמשמע לעיל דרבא משום דאדם חשוב הוא לא מטלטל אלא אגב סכינא מידי דשרי לטלטולי בעיניה, הני מילי בר יונה וכל דרמי ליה דאפשר למעביד ליה הכנה מאתמול, אבל הכא דאי אפשר למעבד לה הכנה אחריתי מאתמול אפילו לאדם חשוב

ויש לפרש עוד דהכא שמואל אפילו כר"ש הוא דעבד, דהא דמשמע בפרק במה מדליקין (שבת כט, א) דלא אסר כהאי גוונא אלא מאן דסבר ליה כר' יהודה דאמר מסיקין בתמרים אבל אין מסיקין בגרעיניהן, הני מילי ביום טוב ומשום דרבי שמעון לית ליה נולד שרי לטלטוליה משום דחזו להסקה, אבל בשבת דלא חזו להסקה מוקצין נינהו דהא לא מחזי אלא להסקה, ואע"ג דחזי קצת לאכילת בהמה כיון דהשתא מיהא סתמן להסקה מוקצין נינהו, דבשבת להסקה לא חזי [ולכן] אסור לטלטלן, וכדתנן בפרק מפנין (שבת קכו, ב) חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים, אם התקינן למאכל בהמה מטלטלין אותן ואם לאי אין מטלטלין אותן, והא דשרינהו רב לחיותא בפרק במה מדליקין (שבת כט, א) ביום טוב בארמיאתה, מתוך שראיין להסקה. וכן דעת הרמב"ן ז"ל.

שרי. וכן דעת מורי הרב רבי יונה ז"ל ודעת הר"ז הלוי ז"ל.

והא דמטלטלי שמואל ורבא גרעינין אגב ריפתא ולקנא דמיא, לאו משום דפליגי אהא דאמר רב אשי לעיל לא אמרו ככר או תינוק אלא למת בלבד, דהא לא דמיא לההיא ובהא אפילו רב אשי מודה, דההיא דרב אשי במטלטל את ההיתר אגב האיסור, כגון מניח ככר על המת ומראה עצמו כרוצה לטלטל את ההיתר ועושה לו האיסור בסיס, והלבך אסור מפני שהוא מטלטל את האיסור ממש, אבל הא דשמואל ורבא שמניח האיסור על ההיתר ומטלטל גוף ההיתר וניטל גוף האיסור עמו, בזה כולי עלמא שרו.

ואם תאמר מכל מקום יעשה הפת או לקוא דמיא בסיס לדבר האיסור. ויש לומר דאינו נעשה בסיס, דכיון שכל עצמו לא נעשה כן אלא לזרקן, דומה למה ששנינו מסלק את הטבלא ומנערה, כלומר במקום שהוא רוצה לזרוק שם הקליפין והעצמות. ואם תאמר והא אמרינן בפרק כירה (שבת מד, ב) במטה שלא יחדה למעות יש עליה מעות אסור לטלטלה. יש לומר דההיא בשיש עליה בין השמשות, ואי נמי במניח לדעת באמצע שבת על ידי עכויים או תינוק ולא היה דעתו

לנער ממנה בשבת, ואפילו עשוין ליטול משם מעצמן, דבכהאי גוונא יש לנו להעמידה שם בפרק כירה והלכך לרבי יהודה אסור, אבל כל שהניחן באמצע שבת על דעת לנערן, אפילו רבי יהודה מודה וכל שכן ר' שמעון. ואי נמי יש לומר דהחם במטלטל לצורך גופה בלא ניעור ובשאינו צריך למקומו ועודן עליה עד המקום שהוא צריך להניחה שם. והראב"ד וכרונו לברכה אמר דהתם אף על פי שלא יחדה למעות בטלה היא לגבי מעות דחשיבי, אבל הכא גרעינין בטלי לגבי פת וקליפין לגבי טבלא.

פרק כב הבית

נתפורו לו פירותיו בחצרו מלקט על יד על יד ואוכל אבל לא לתוך הסל ולא לתוך הקופה. כתב מורי הרב ז"ל בהלכותיה כגון שנתפורו לו בחצרו אחת הנה ואחת הנה, אבל במקום אחד מלקט לתוך הסל כמו שאמרנו בגמרא בענין הא דתגן בפרק נוטל (שבת קמב, א) כלכלה והאבן בתוכה ולישדינה לפירי ולישדיה לאבן ולנקטינהו. והרמב"ן ז"ל פירש כגון שנפלו לו בחצרו בתוך צרורות ועפרורית שבחצר, והיינו דנקט חצרו. וקצת נראה כן מן התוספתא (פי"ו, ה"ו) דתניא התם: פירות שנתפורו מלקט אחד ואחד ואוכל, נתערבו לו עם פירות אחרים, בורר ומניח על השלחן בורר ומשליך לפני בהמתו, בררן אלו לעצמן ואלו לעצמן או שלקט מתוכן עפר וצרורות, הרי זה חייב.

למודים הכמים לרבי יהודה בשאר פירות. ואי קשיא לך הא דחגן (ב, א) ביצה שנולדה ביום טוב בית הלל אוסרין, וקא מפרש טעמא התם (ג, א) רבי יצחק גזירה משום משקין שזבו, והא הכא מודו רבגן לרבי יהודה בשאר פירות דלאו בני סחיטה נינהו, וכל שכן בביצה דהוה להו למישרי דלא שייך בה סחיטה. יש לומר דלרבי יצחק סבירא ליה דאפילו בשאר פירות פליגי עליה, ומשמע דרבי יוחגן גמי הכי סבירא ליה הכא, ורבי יוחגן ורבי יצחק אמרו דבר אחד כדאיתא התם. ועוד יש לי תירוץ אחר בו

כבר הארכתי במקומו בריש פרק קמא דביצה בסייעתא דשמיא (יג, א ד"ה כולהו).

הא ד**תניא זיתים שמשך מהן שמן ועובים שמשך מהן יין וכרי**. פירש רש"י ז"ל: שוב מהן כמו

נהרות המושכין, ואינו מחוור, דאם כן הזה ליה למימר שנמשך מהן שמן, ואי נמי שמשכו שמן. ועוד

דאם איתא ליקשי מינה לרב ועולא ורבי יוחנן דכולהו סבירא להו דחלוק היה רבי יהודה אפילו בזיתים

ועובים, ואילו הכא קתני בהדיא זיתים שמשך מהן שמן וכרי, בין לאוכלין בין למשקין היוצא מהן אסור

דברי ר' יהודה, אלמא דמודה לחכמים בזיתים ועובים וכדאמר רב יהודה משמיה דשמואל. ולפיכך

ברישו בחוס' שמשך בעל הבית מהן משקין תחלה ואחר כך הכניסן לאוכלין, ואמרי לך רב ועולא ורבי

יוחנן דדוקא בשמשך מהן משקין תחלה ואח"כ הכניסן לאוכלין הוא דאסר רבי יהודה, משום דכיון

היוצא מהן יהיב דעתיה למשקין וסחטן אע"פ עומלך עליהן לבסוף לאוכלין אפילו הכי אי שרית ליה

היוצא מהן יהיב דעתיה וסחיט, אבל אם הכניסן מחחלה לאוכלין בכי הא ודאי פליג רבי יהודה, ורב

יהודה אמר שמואל סבר דהוא הדין למכניסן מתחלה אפילו לאוכלין. **וסבר רי יהודה סתם אסור והתון הלב האשה וכוי.** ואי קשיא לך ומנא ליה דהא מתניתין רבי יהודה היא. כבר נשמר רש"י ז"ל וכחב דכל שכן אי רבנן קחני לה, דהשתא אפילו לרבנן דמחמרי שרו בסתם ר' יהודה דמיקל לא כל שכן, ותיקשי בין לרבנן בין לרבי יהודה.

16 221

והא דאמרינן נמי השתא **ומה זיתים ועובים דבני סחיטה נינהו שלא לרצון ולא כלום הוא, תותים ורמונים דלאו בני סחיטה נינהו לא כל שכן.** פירש רש"י ז"ל: דהוא הדין דהוה ליה לאקשויי זיתים ועובים אזיתים ועובים, דקתני לעיל ברבי יהודה לאוכלין היוצא מהן (מותר) [אסור], אלא אלומי אלים ליה לקושיא וכוי דהכא אפילו בסתם נמי שרינן וכל שכן כשהכניסן לאוכלין, ובמאי דמפרקינן ומפרשינן לרצון בסתמא, שלא לרצון דגלי אדעתיה דאמר בפירוש לא ניהא לי, איתרצו כולהו קושיי, דטפי עדיף

אומר בפירוש לא ניחא לי במשקין ממכניס לאוכלין.
אבל הרמביין זייל פירש דמדרבנן לא קשיא ליה כלל, משום דכיון דאסרי רבון אפילו בתותים מבל הרמביין זייל פירש דמדרבנן לא קשיא ליה כלל, משום דכיון דאסרי רבון אפילו בתותים ורמונים שהכניסן לאוכלין היוצא מהם אסור, שמע מינה דלאו משום דמשקין נינהו, אלא משום דגזרינן בהו משום שמא יסחום, אטו זיחים ועובים דהא דמו למשקין, וכן בזיחים ועובים לרבי החודה כיון דהכניסן אפילו לאוכלין אסר, אי אפשר דמשום דחשיב להו משקין הוא, אלא משום גזירה שכיון שדרכן לסחוט אותן וממליך עליהם אסורין משום עמא ימלך עליהן לסחטן, איינ לרבי יהודה משום נולד, דאיהו אית ליה מוקצה דנולד בכל מקום, אלא בתותים ורמונים דשרי רבי יהודה לאוכלין ואסר למשקין ולסחם שמע מינה דמשקין נינהו בסחמא דסחם כמפרש למשקין יהודה לאוכלין ומשום הכי קא מקשה מקייו דתותים ורמונים ומדרבי יהודה ולא מזיתים ועובים ומדרבון. ואיית לימא ליה מחנותין רבון היא ולא תיקשי. לא קשיא דהא עדיף תירוציה טפי, ועוד דלגבי משקין ולא משקין לא פליגי, ומדרבי יהודה ושמע לרבנן דסחם משקין הוו, עד כאן. והוא הנכון משקיו היא היא מודים במחום במחו

שבשמועה זו. **הלב הגשה מטמא לרצון ושלא לרצון.** פירוש: כדמפרש ואזיל דדם מגפתה טמא. **וחלב הבהמה מטמא לרצון ואינו מטמא שלא לרצון.** כחבו בתוספות דצריך עיון מאי שנא חלב בהמה דבעי תחלתו לרצון, וכן בסלי זיתים וענבים כדאיתא בסמוך, ומאי שנא מים דלא בעינן תחלת בהמה דבעי תחלת לרצון, וכן בסלי זיתים וענבים כדאיתא בסמוך, ומאי שנא מים דלא בעינן תחלת נביעתן לרצון, דמי גשמים לא בעינן הצון אלא בשעת (נביעתן ו)ירידתן על הפירות. ותירצו דהתם במסכת מכשירין (פרק חי, משנה חי) משמע דאף במי גשמים בעינן תחלת נביעתן לרצון. והכי תנינן במסכת מכשירין (בהא פלוגתא דרבי עקיבא ורבנן: אמר להם לא אם אמרתם בסלי לה בפרק בתרא דמסכת מכשירין בהא פלוגתא דרבי עקיבא ורבנן: אמר להם לא אם אמרתם בסלי זיתים וענבים שתחלתן אוכל הסיפן משקה תאמרו בחלב שתחלתו וסופן משקה ואינן מטמאין אלא השובה, מכאן ואילך היינו משיבין לפניו, מי גשמים יוכיחי שתחלתו וסופן משקה ואינן מטמאין אלא לרצון, אמר לנו לא אם אמרתם במי גשמים שהרי אין רובן לאדם אלא לארצות ולאילנות, ורוב החלב לרצון, אמר לנו לא אם אמרתם במי גשמים שהרי אין רובן לאדם אלא לארצות ולאילנות, ורוב החלב

בכבר, וטעמא משום דרם מגפתה טמא.

שבן דם מגפתה טמא. פירש רש"י ו"ל: וחלבה כדם מגפתה דדם נעכר ונעשה חלב, ודם מגפתה סחמא

שלא לרצון והוא יטמא. והקשה עליו ר"ש ו"ל בפיי המשנה אשר לו במסכת מכשירין (פ"ו, מ"ח) דאם

כן למה צריך תרי קראי במסכת נדה בפרק דם הנדה (נדה נה, ב) לדם וחלב ואפילו יהיו אותן קראי

אסמכתא בעלמא. ועוד מה משיב רבי עקיבא מחמיר אני בחלב, שהרי דם וחלב חדא מלחא נינהו. ועוד

בפרק כל היד (נדה יט, ב) אמרינן אין דם ירוק מכשיר לרבנן, ואמאי מי גרע מחלב. ועוד למה לי קרא

בחוספתא דשבת (פ"ט, הי"ד) לדם הדוה שמכשיר מדכחיב (ויקרא יב, ז) מקור דמיה וכחיב (זכריה

יג, א) יהיי מקור נפתח לבית וגוי. ולפיכך הוא ז"ל פירש דמשום שיש חומרא באשה קאמר, שאפילו

דם מגפתה טמא, ובשלא הקיז לשחיה קאמר דאי איתקו לשחיה אפילו בבהמה נמי מכשיר וכדתוך התם

לאדם. ומשמע מהכא דלרבנן כל המשקין אינן מטמאין אלא כשהיה תחלתן לרצון חוץ מחלב האשה

במכשירין, וטעמא משום דאחשביה. **שאני סלי זיתים ועובים דכיון דלאיבוד קיימי מעיקרא אפקורי מפקר להו.** ואם תאמר והא הבוצר לגת הוכשר ואפילו בקופות שאינן מזופפות (לעיל שבת טז, א). ויש לומר דהתם משום גזירת בוצר

בקופות מזופפות הוא, ובמפרש לבצור גזרו ולא בסתם. מי דמי ערביא אתרא הוא. כלומר אתרא דגמלים היא וכיון שיש שם רוב גמלים שפיר קא מקיימי, דכל מקום שגמליהן מרובין צריכין לקוצין ומקיימין אותן, אבל רמונים אין דרכו של אדם לסוחטן, ובית מנשיא שסוחטין הרמונים בטלה דעתן אצל כל אדם.

הכא נמי כיון דסחיט להו אחשבינהו. קשיא לי דכיון דלרב נחמן לא חשבינן ליה משקה אלא משום דאחשביה, אם כן מאי טעמא דרבנן דאסרי אפילו כשהכניסן לאוכלין. ויש לי לומר דקסברי רבנן דכיון דיש מקצח בני אדם שסוחטין אוחן כביח מנשיא, איכא למיגור בהו דלמא האי נמי חשיב ליה משקה,

ואי שריח ליה כשיצאו מעצמן ואפילו כשהכניסן לאוכלין, יהיב דעחיה וסחיט.

הכא נמי כיון דסחיט להו אחשבינהו והוי ליה משקה. וא"ה אם כן פגעין ועוזרדין נמי לא יסחוט

והיכי שרי להו תנא דברייתא, דהא החם נמי כיון דסחיט להו אחשבינהו והוה ליה משקה. כבר פרש"י

ו"ל דקסבר רב נחמן דברייתא הכי קאמר סוחטין בפגעין ובעוזרדין כדי למחקן אבל לא להוציא מהן

משקה, אבל רמונים וחותים כיון דאיכא מאן דסחיט להו כביה מנשיא, יהיב דעתיה וסחיט להוציא מהן

משקה. ונמצא לפי פרש"י ז"ל דאפילו פגעין ועוזרדין אסור לסוחטן בחוך קערה להוציא מהן משקה.

ואינו מחוור.

ויש מי שפירש דתותין ורמננים וכבשין סתמן [לאו] למשקה, הא בשסחמן ואחשבינהו (ו)הוי ליה משקה כיון דאיכא קצת בני אדם דסחטי להו כבית מנשיא, אבל פגעין ועוזרדין שאין דרכן של בני אדם לסוחמן אפילו סחיט להו האי בטלה דעתו אצל כל אדם ולא הוי משקה אלא כמפרק אוכל מתוך אוכל, והלכך סוחטין אותן לכתחלה ואפילו לתוך הקערה והיינו דשרי להו תנא דברייתא. וזה נכון. וכן פירש מורי הרב רבינו יונה ורמב"ן ז"ל. וכן נראה מדברי הרב אלפסי ז"ל שפסק כסתמא דברייתא דסוחטין

לכתחלה בפגעין ובפרישין ובעודרין.

הא דאמר רב פפא משום דהוי דבר שאין עושין ממנו מקוה לכתחילה. לא למימר דאתי לאפלוגי אעיקר מאי דקא פסיק רב נחמן ואמר הלכה כשל בית מנשיא, דאפשר ודאי דהתם כיון דאחשבינהו הוה להו משקה, אלא אמאי דקא מדמי לה לההיא דאמר רב חסדא הוא דפליג לומר דההיא דרב חסדא מעמא אחרינא אית ליה, ורבא נמי דאית ליה כהאי סברא דרב פפא בסמוך לא פליג אהא דרב נחמן, אלא אאוקימתא דאביי בלחוד דלא משכח לאוקומי מתניחין אלא כרי יעקב, דרב נחמן ואביי קיימי בהא בחדא שיטתא דאביי בלחוד דלא משכח לאוקומי מתניחין אלא מרי יעקב, דרב נחמן ואביי קיימי בהא שיטתא דאינו פוסל את המקוה בשינוי מראה אלא משקה בלחוד, ורב פפא סבירא ליה דכל דבר שאין עושין ממנו מקוה לכתחילה פוסל בשינוי מראה, ובהא בלחוד הוא דפליגי אבל בדינא דרב נחמן שאין עושין ממנו מקוה לכתחילה פוסל בשינוי מראה, ובהא בלחוד הוא דפליגי אבל בדינא דרב נחמן

לענין סחיטת תותים ורמונים ובמשקה היוצא מהם, לא פליג עליה כלל.

הא דאמר רב יהודה אמר שמואל סוחט אדם אשכול עובים לחוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה.

אפילו קאמר דדבר הלמד מענינו הוא, דהא הכא גבי שבת קיימינן ועד השתא בסחיטת פירות בשבת ובמשקין היוצא מהן עסקינן, ואף על גב דבמתניתין ובברייתא מודו בין רבנן בין רבי יהודה דאין ובמשקין היוצא מהן עסקינן, ואף על גב דבמתניתין ובברייתא מודו בין רבנן בין רבי יהודה דאין סוחטין אפילו בתותים ורמונים לכתחילה וכל שכן בזיתים ועובים, ואפילו בשהכניסן לאוכלין ויצאו מעצמן קאמר לעיל רב יהודה גופיה משמיה דשמואל דמודה להו רבי יהודה להכמים, הכא שאני שסחטן לתוך הקדרה שיש בה אוכל, וקסבר דמשקה הבא לאוכל הרי הוא כאוכל, והוי ליה כמפריד אוכל מתוך אוכל דשרי לכתחילה.

ועוד דחניא לקמן (שבת קמה, א) סוחטין כבשים לצורך השבת אבל לא למוצאי שבת, וזיתים ועובים לא יסחוט ואם סחט חייב חטאת, ואוקימנא לה בין לרב בין לשמואל בין לרבי יוחנן דוקא כשסחטן לגופן, אבל למימיהן בין לרב בין לשמואל פטור אבל אסור, וזיתים ועובים חייב חטאת, ולרבי יוחנן בין כבשין בין עלקות למימיהן חייב חטאת כסוחט זיתים ועובים, ההיא נמי בסוחט לתוך הקערה היא מתניא, אבל לתוך הקדרה מותר. ותדע לך דהא שמואל דשרי הכא אפילו לכתחילה ואפילו זיתים ועובים לתוך הקדרה, קאמר התם דאפילו כבשין ושלקות למימיהן פטור אבל אסור וזיתים ועובים חייב חטאת.

וזו היא ראיה שאין עליה תשובה, וכן דעת הרב אלפסי ז"ל בהלכות. הא דדייק רב הסדא מדשמואל ואמר מדברי רבנו נלמוד חולב אדם עז לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה. פירשו הגאונים ז"ל וכן הרב אלפסי ז"ל בהלכות דוקא ביום טוב אבל לא בשבת, ואע"ג דאוקימנא ההיא דשמואל אפילו בשבת, לא דייק מינה רב הסדא דתהוי נמי הליבת עז דהיא חיה ואי אפשר לאוכלה ביומה בשבת כסחיטת ענבים שאפשר לאוכלן כמות שהן, אלא לענין קדרה וקערה קאמר והאי כדיניה והאי כדיניה. ור"ת ז"ל כן כתב דהא דרב הסדא דוקא ביום טוב, ומשום דכיון דאפשר לו

לאכול אפילו העז הוי ליה כמפריד אוכל מתוך אוכל, לכשתמצא לומר דמשקה הבא לאוכל כאוכל דמי, אבל בשבת כיון דאי אפשר לשחוט ולאכול העז בעצמה, אפילו תמצא לומר דמשקה הבא לאוכל כאוכל דמי. מכל מקום הוי ליה בשעה שהוא חולב כבורר אוכל מתוך הפסולת וחייב משום בורר.

אבל גדולי האחרונים ומקצת מן הראשונים הסכימו דאפילו בשבת קאמר. וכן ודאי נראה, שאלולא כן הוה ליה לרב הסדא לפרושי כי היכא דלא נמעה במלתיה, כיון דההיא דשמואל בשבת היא אמורה, ואי משום מעמא דר"ת ז"ל, לא היא, דהכא לאו אוכל מתוך פסולת הוא דהא חזיא ליה למיכל אלא דמשום איסורא דשבת דרכיב עלה, ואפילו ביומיה נמי חזיא לעכו"ם ולחולה, הלכך הכא לאו בורר הוא אוכל מתוך פסולת אלא כמפרק אוכל מתוך אוכל, ומשום מוקצה נמי ליכא אף על גב דבהמה לא חזיא, דשמואל כר"ש סבירא ליה דלית ליה מוקצה ולא נולד. וכן כתב הרמב"ן זכרונו לברכה.

ועוד כתב ז"ל והוא הנכון דאין מוקצה שקפץ מעצמו אסור אלא למלאכתו, כגון שוחט בשבת שאסור מעום מוקצה הא כל שלא עבר על השבת ואפילו בשוגג ממילא הותרה, כדאמרינן (ביצה ב, ב) בביצה עולדה בשבת שבת דעלמא תשתרי ולא אסרינן לה משום מוקצה. אלא שנראה להוסיף על דבריו רלאו דוקא שוחט, אלא גופה של בהמה אפילו מתה מעצמה אף ע"פ שלא עבר על השבת וממילא הותרה כדאמרינן בביצה, אפילו הכי אסורה להאכילה לכלבים ומשום מוקצה, וכדברי האומר (ביצה הותרה כדאמרינן בביצה, אפילו הכי אסורה להאכילה לכלבים ומשום מוקצה, וכדברי האומר (ביצה כו, ב) מודה היה רבי שמעון בבעלי חיים שמתו, אלא דהתם טעמא אחרינא היא, דכיון דאי אפשר לו להכינה ולהתירה ביומה לגמרי מקצה לה מדעתו דאין אדם יושב ומצפה מתי תמות בהמתו, אבל כל מידי דאפשר ומצוי לבא ביומו בלא איסור לא מקצה ליה מדעתו, והיינו טעמיה דביצה שנולדה ביום מוב דעלמא, והיינו טעמיה דחולב עו לתוך הקדרה.

राव द्यार

הוא מותיב לה והוא מפרק לה בסוחט לתוך הקערה. והוא הדין דהוי ליה לתרוצי הכין בהדיא הא דמותיב רמי בר יחזקאל זב שחלב את העז בחולב לתוך הקערה, אלא לארווחה דמתניתין קאמר כלומר דאפילו בחולב לתוך הקדרה היא מתניתין, ומשום טפה המלוכלכת על פי הדד וקושטא דמלתא קא

דעתו אצל כל העולם ואפילו צריך לו לא חשיב משקה אלא אוכל. הוי ליה כדריכת זיתים וענבים, אבל שאר פירות רובן לאכילה הן עומדין, יהיב דעתיה וסחיט, בטלה בסמוך דדבר תורה אינו הייב אלא דריכת זיתים וענבים בלבד משום דרובן למשקין, והלכך כשסוחטן קמג, א) ספוג בזמן שאין לו בית אחיזה. אלא פירושא משום דסבירא לן כתנא דבי מנשיא דאמר לקמן (שבת קמא, א) לא ליהדוק אינש אודרא אפומא דשישא דלמא אתו לידי סחיטה, וכן אסרו לעיל (שבת והלכך אינו כמפרק אבל אסור גזירה אטו זיתים וענבים. והקשו עליו בתוסי מדאמרינן לעיל בפרק תולין למימיהן פטור אבל אסור. פירש רש"י: משום דאין המשקה הזה מגופן אלא משקה שנבלע בהם, עביד הלכך כמשקה הבא לאוכל דעלמא הוא ואוכל הוא. והשתא לא אחיא הא דרב פפא דלא כהלכתא. אוכל, ומר סבר אע"ג דהולך לאבוד לבסוף מכל מקום השתא מחליק בהם את הפת וליפותו הוא דקא לאיבוד שהאש שורפו ואינו נשאר בתוך האוכל לאו כאוכל הוא אלא כמשקה דעלמא שאינו בא לתוך משקה הוא, כלומר רבי יהודה דאמר הוכשר דאע"ג דמשקה הבא לאוכל בעלמא כאוכל, הכא כיון דהולך שהם ז"ל גורסין דכולי עלמא דמשקה הבא לאוכל כאוכל דמי, וה"פ מר סבר דמשקה ההולך לאבוד דרב כותיה דשמואל דסוחט אדם אשכול של ענבים לתוך הקדרה. וגירסת הגאונים ז"ל נכונה מזו, בגמרא כשמואל דמשמע ודאי דבעלי הגמרא הכין סבירא להו, ורבי זירא אמר ר' חייא בר אשי משמיה שמואל, ורבינא נמי הכי משמע דסבירא ליה מדמוחיב ומפרק לה, וההוא דרמי בר יחזקאל נמי חרצוה לכאורה ודאי הכי אזלא שפיר, ומכל מקום לענין פסק הלכה לא קיימא לן הכי, אלא כרב יהודה אמר גירסתו של רש"י ז"ל: אמר רב פפא דכולי עלמא משקה הבא לאוכל לאו כאוכל, ופשטא דמלתא מתרץ.

רב מתרץ לטעמיה ושמואל מתרץ לטעמיה. ולענין פסק הלכה, כללא דכולה שמעתין סוחטין בפרישין ובענורדין וכל כיוצא בהן שאין דרכן של בני אדם לסוחטן, לפי שאינו אלא כמפריש אוכל אצל בני אדם, והלכך אילו רצה סוחט ואפילו לתוך הקערה דלאו משקה כלל. וזה כדעת הגאונים ז"ל ושלא כדברי רש"י ז"ל, והדברים נראין כן באמת כדברי הגאונים ז"ל.

אבל דברים שדרכן של בני אדם לסחוט אותן לעתים אסור לכתחילה כתותים ורמונים שהרי יש קצת בני אדם שסוחטים אותם ואינו מפסידן, אבל היוצא מהן מותר והוא שהכניסן לאוכלין דקיימא לן בשאר פירות כר' יהודה וכדפסיק ר' יוחנן, ושום ובוסר ומלילות וחלות דבש דתנן (לעיל שבת יט, א) השום והבוסר והמלילות שרסקן מבעוד יום ר' ישמעאל אומר יגמור משתחשך רבי עקיבא אומר לא יגמור ואמרינן בשלהי פרק קמא דמכלתין (שם) במחוסרין דיכה כולי עלמא לא פליגי דאסור, היינו משום דהני ומרינן אפילו בשלקות וכבשין ודג לצירו לתוך הקערה חטאת הוא דמחייב, והלכך לסבריה דרבי יוחנן אפילו חיוב חטאת נמי איכא.

זיתים ועובים היוצא מהם אסור ואפילו הכניסן לאוכלין, דקיימא לן בהא כרבנן וכדפסק רי יוחנן, ועוד דאמר רב יהודה אמר שמואל דאפילו ר' יהודה מודה בהן לחכמים, אבל מוחר לסחטן לכחחילה לחוך הקדרה, דמשקה הבא באוכל כאוכל דמי. ולענין כבשים ושלקוח לגופן כולי עלמא לא פליגי דשרי, ואפילו לחוך הקערה למימיהן, אע"ג דרי יוחנן מחייב חטאת לא קיימא לן כותיה, אלא כרב ושמואל דתרווייהו אומרין אינו חייב חטאת, והוי ליה תרי לגבי ר' יוחנן דקיימא לן כותיה, אלא כרב ושמואל מנשיא דבר תורה אינו חייב אלא על דריכת זיתים ועובים בלבד. אבל למימיהן דרב שרי לשלקין וכבשין פטור אבל אסור ושמואל אמר בתרוייהו פטור אבל אסור, קיימא לן בהא כשמואל משום דבענין איסורא שמואל ורבי יוחנן קיימי בחדא שיטתא וליכא בינייהו אלא חיוב חטאת, הלכך קיימא לן כותיה

דשמואל דפטור אבל אסור מיהא.

וכן פסק הרב אלפסי ז"ל, והלכך דג לצירו דקשרי רב ואפילו לחוך קערה לא קיימא לן כותיה, דרב אזיל בה לטעמיה דשרי שלקות אפילו לכתחילה בין לגופן בין למימיהן, והלכך אפילו דג לצירו לתוך הקערה אסור לתוך הקדרה מותר, ואין צריך לומר לחלוב לתוך הקערה בין בשבת בין ביום טוב אסור, ואפילו לינק מבהמה ביום טוב דהוי מפרק כלאחר יד אסור אלא במקום צער כגון גונה וכיוצא בו כדאיתא בכתובות בפרק אף על פי (כתובות ס, א), אבל לתוך הקדרה ביום טוב מותר דמשקה הבא לאוכל כאוכל דמי, וכדאמר רב חסדא מדברי רבינו נלמוד חולב אדם עז לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה, ואפילו בשבת גראין הדברים שהוא מותר, אלא שכבר הורו הגאונים לאסור ולהם שומעין הלכה למעשה.

16 221

מחני: שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות. פירש רש"י ז"ל: משום שאין במקלקל שום איסור שבת. ואינו מחוור בעיני, דאי משום מקלקל לכתחילה מי שרי. ויש לומר כיון דבעלמא במקלקל פטור אבל אסור הכא משום צורך שבת מותר לכתחילה. אלא דאכתי קשיא שהרי ביום טוב פרק המביא (ביצה לג, א) גבי ר' אליעזר אומר נוטל אדם קיסם וכו' אמרינן תני חדא קוטמו ומריח בו, וחניא אידך לא יקטמנו להריח בו, פירש עצי בשמים, ופריק אמר ר' זירא אמר ר' חסדא לא קשיא הא ברכין הא יקטמנו להריח בו, מידע מהא דתנן שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות ובלבד שלא יתכוון לעשות כלי, ואם איתא מאי קושיא, שאני הכא דמקלקל הוא וכיון דבעלמא פטור אבל אסור הכא מותר לכתחילה.

ובחוס' הקשו על משנחנו דהכא מההוא דחנן בעירובין בפרק בכל מערבין (עירובין לד, ב) נחנו במגדל מבחוס יהקשו על משנחנו דהכא מההוא דחנן בעירובין בפרק בכל מערבין (עירובין לד, ב) נחנו במגדל של עץ דקטיר במחנא ובעי סכינא למיפסקיה, ורבנן סבור כל הכלים ניטלין בשבח לצורך גופן ור"א סבר כר' נחמיה דאמר אין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו ואפילו מליח ואפילו מרווד, הא לאו הכי אפילו רבנן מודו דאין עירובו עירוב דהוא במקום אחד ועירובו במקום אחר ולא שרינן הא לאו המגדל. ומשום כך אמרו דמחניתין דהכא במוסחקי, כלומר בחבית של חתיכות מחוברות במוסחקי דהוא כלי רעוע ולא שייך בכי האי כלי בנין וסתירה, וכדאוקמוה החם במסכת ביצה פרק המביא, ואע"ג דלא מוקמינן לה החם בהכין אלא לר"א, מכל מקום גם לרבנן נמי על כרחין אצטרכינן המביא, ואע"ג דלא מוקמינן לה החם בהכין אלא לר"א, מכל מקום גם לרבנן נמי על כרחין אצטרכינן לאוקומה בהכין, אע"ג דרבנן לא מחייבי חטאת בקוטם את הקיסם בין לחצות בו שייא לכתחילה. את הדלה, מכל מקום הא אמרינן דבין כך ובין כך פטור אבל אסור, ואילו הכא שריא לכתחילה.

ואף פירוש זה אינו מחוור בעיני, מדאמרינן בגמרא דבעו מיניה מרב ששת מהו למיברז חביתא הא בבורטיא, לפתחא קמכוון ואסור או דלמא לעין יפה קא מכוון ושפיר דמי. ועוד דאם איתא הא דאמרי (ביצה שם) רבה בר רב הונא ורבין בר רב אדא כי הוינן בי רב יהודה הוה מפשח ויהיב לנא אלוותא אלוותא אע"ג דחזיא לקתחא דנגרי וחציני, כמאן תרמייה, והתם אוקימנא להא כרבנן (והתם) [ר]מדמינן ההיא להא דחבית ולא מתוקמא לעולם אלא כרב יהודה, אלא משום דלא תקשי מתויתין לר"א כלומר דלא נימא דלית ליה לי"א מתויתין דשובר את החבית אצטריך לדחוקה ולאוקומה למתוניתין במוסתקי, אבל ההיא דאלוותא אלוותא לעולם רבון ולא ר"א, ואם איתא דמתויתין לרבון נמי דוקא במוסתקי דרב יהודה כמאן. אלא נראה דבין כך ובין כך אפילו בלא מתוניתין לרבון שרי דלעין יפה קא מכוון, אבל בנותן עירובו במגדל היינו טעמא משום דהתם במגדל מייני מעמא דחבית. וכן פרש"י ז"ל שם בעירובין, וכן מוכח כל אותה סוגיא (ש)שם, דאין בנין בכלים והיינו טעמא דחבית. וכן פרש"י ז"ל שם בעירובין, וכן מוכח כל אותה סוגיא (ש)שם, דאין בנין בכלים

ואין סחירה בכלים ומוחר לשוברו, אלא מעמא דמגדל משום דאין לו דין כלי. [גמרא:] הא דמוחיב מברייתא דקחני: **מביא אדם הבית של יין ומחיז ראשה בסייף.** תמיהא לי אמאי לא מוחיב ממחניתין דקחני שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות. ויש לומר דאי ממחניתין הוה אמינא דוקא שובר דודאי לאו לפתחא קא מכוון, וכדקחני בהדיא ובלבד שלא יתכוון לעשות כלי.

בית סתום אינו מטמא כל סביביו פרץ פצימיו מטמא כל סביביו. פירש רש"י ז"ל: כדין קבר דגזרו הכמים לטמא את סביביו די אמות גזרו שמא יאהיל ולא יבין. ובחוסי הקשו עליו שהרי בסוטה בפרק משוח מלחמה (סוטה מד, א) אמרינן בהדיא דהיכא דמסיימי מהיצאתא לא גזרינן. ומשום הכי פירשו הם ז"ל כההיא דביצה (ביצה י, א) מת בבית ולה פתחים הרבה כולן טמאים, נפתח אחד מהן הוא טמא וכולן מהורין, והכי נמי בזמן שלא פרץ פצימיו הרי הוא כפתוח ואינו מטמא כלים שתחת זיזין שבסביבות הבית אלא מה שתחת הזיז שעל אותו הפתח, אבל פרץ פצימיו אז אינו ראוי ליצא באותו פתח יותר

מבשאר מקומות, והלכך כל הכלים שתחת כל זיזין הסביבות טמאין. [מתני:] **מי שנשרו כליו בזרך.** פירוש: מי שנפלו כליו במים מלשון פירות הנושרין ואינו לשון שריה, כמו שפרש"י ז"ל, ותדע לך מדאמרינן בריש פרק משילין (ביצה לה, ב) מאן דתני מנשירין לא

משתבש כדתון התם מי שושרו כליו במים.

16 221

[גמרא:] **המנער טליתו.** פירש רש"י ז"ל מפני האבק ומשום מלבן. ובתוסי הקשו דלא מצינו לבון בכיוצא בזה. אבל ר"ח ז"ל פירש מנער את הטלית מן הטל כההיא דרבה דבסמוך ומשום מכבס, ולמאן

כתפו, אבל זה אינו מניה השיפולים ממש על כתפו אלא שמקפל צדרי הטלית מכאן ומכאן. זה דומה לטלית מקופלת, כי טלית מקופלת היינו שראשי הטלית כלומר שפוליה מקופלים ומונחים על כל כך אלא מעט כדי להתנאות בטליתו שפיר דמי דדרך מלבוש בכך, וכן פירש מורי הרב ז"ל. ואין לכנופי כלומר שמקפלו כמו שיכול כדי לרוץ מהר אסור דוה דרך משוי, אבל להתנאות שאין מקפלו דפנות בין זה לזה וריוח בנתיים, ואינו דרך מלבוש אלא כמשוי ואסור לצאת בו, ואמר רב פפא אדעתא שמקפלין טליתן מן הצדרין על כתיפן ועושין קפולין הרבה זה על גב זה זה קטן מזה ודומה למרוב שיש מלבוש ואסור לצאת בו משום משוי, ולא איירי באיסור תקוני כלי. והם [התוסי] פירשו כיסי בבלייתא וגם זה אינו מחוור בעיני. דאין ענין לשמועתנו, דהכא באיסור הוצאה איירינן לומר מה שאינו דרך נתן כלל בדבר שכל שהוא לכנופי ולהעמיד כך תמיד מתוקנין אסור, אבל להתנאות לפי שעה מותר. כלפי מעלה פרוצ"ש בלע"ז ומחזיקין אותן בחוטין ונראין כיס ומרוב ואסור משום תקוני מנא, ורב פפא בחוסי שאין זה דומה לכיס. ורש"י ז"ל פירש שמסלקין בגדיהן מן הארץ כשהן ארוכין וכופלין אותן שמליתו מופשלת הנה והנה וחלל כנגד השדרה שהוא כעין מרוב, וכן פירש בערוך (ערך מרוב). והקשו הא דאמר רבי אלעזר אסור לעשות מרוב בשבת. ופירש רבי זירא כיסי בבלייתא, פירש הריא"ף: יש לאסור בחתנים שלנו שלא יצאו בטליתותיהם ברשות הרבים עד שישלשו. וכן אסר מורי הרב ז"ל. דרבי לא קפל אלא הצדדין שלפניו בלבד והיה סבור שזה מותר, וחזר בו מסהדותיהו דהני רבנן. ומכאן היינו כששני צידי הטליח שלפניה ושלאחריה מונחין על כתפו כגון שאנו מתעטפין בטליחות, אבל ההיא דרך מלבוש. ומה שיצא רבי לשדה והניח שני צידי טליתו על כתפו, לאו בענין זה היה, דטלית מקופלת **שליה מקופלה.** פירש רש"י ז"ל לאחר שנתנה על ראשו הגביה שיפוליה על כתפו חייב הטאת שאין זה דקפיד הוי פסיק רישיה, ולמאן דלא קפיד ליכא אלא דבר שאין מתכוון שאינו כבוס גמור.

[מתניי:] **הרוחץ במי מערה ובמי טבריא ונסתפג אפילו בעשר אלונטיאות לא יביאם בידו.** הא דקתני נסתפג, לאו דוקא נסתפג, אלא אפילו לכתחילה מסתפג בהן וכדקתני אבל עשרה בני אדם מסתפגין, ואין בין יחיד למרובין אלא שיחיד לא יביאנו דלמא משתלי וסחיט, וברבים לא חיישינן דכל חד וחד מדכר לחבריה, אבל לענין מסתפג הוא הדין ליחיד, דאי לא, ליתני לא יסתפג ואם נסתפג לא יביא ובהדיא

חניא בברייחא מסחפג אדם באקונטיח ומניחה בחקון.

נקשיא לי למה לא אסרו להסחפג דלמא סחיט וכדאמרינן בפרק אלו קשרים (שבת קיג, ב) היה מחלך בשבת ופגע באמת המים אם יכול להניח רגלו הראשונה קודם שיעקור רגלו שניה מותר, ואם לאו אסור, ואתקיף עליה רבא היכי ליעביד, לינחות זמנין דמיתונסן מאניה מיא ואתי לידי סחיטה, והתם חיישינן אפילו אדלמא אתווסאן מאניה, כל שכן הכא דמסתפג בהן ממש. ועוד ההיא דריש פרק טומנין (מח, א) דפרס דסתודר אפומא דכובא, ונזהיה (רבא) [רבה] משום דדלמא סחיט. ויש לומר דלא אסרו להסתפג ברוחץ דאם כן אתה אוסר עליו אפילו רחיצה, שאין דרך להחיץ בלא לומר דלא אסרו להסתפג וצין הדבר עומד, ובמקומות אחרים נמי התירו לצורך, כגון שומר פירות שהתירו לו לעבור עד צוארו במים (יומא עז, ב), ואינו צריך להגביה בגדיו, ואדרבא אמרו ובלבד שלא יוציא ידו מתחת עד צוארו במים (יומא עז, ב), ואינו צריך להגביה בגדיו, ואדרבא אמרו ובלבד שלא יוציא ידו מתחת

שפת חלוקו. **הרוחץ דיעבד אין לכתחילה לא.** כתב הריא"ף ז"ל: ואי קשיא לך הא דגרסינן בפרק שמנה שרצים (שבת קט, א) רוחצין במי גרר ובחמי טבריא, אלמא רוחצין לכתחילה. ותירץ דהרוחץ לאו אחמי טבריא קאי אלא אמי מערה, ולא חני טבריא אלא לגלויי אמי מערה, מה מי טבריא חמין אף מי מערה חמין, ומי אלא אמי מערה, ולא חני טבריא אלא לגלויי אמי מערה, מה מי טבריא חמין אף מי מערה חמין, ומי מערה אמאי לא שרי לכתחילה משום דמטללא בדאמרינן בפרק שור שנגח את הפרה (ב"ק נ, ב) מערה מרבעא ומטללא, הלכך נפיש הבלא דידיה ואחי לידי זיעה ומשום הכי אסור לכתחילה. ואין המחור. שהזיעה יותר מותרת מן הרחיצה, דלא נאסרה זיעה אפילו בחמי האור אלא משום גזירה דחיי מר מערה בחמי טבריא קאמר מני קאמר מני רבי שמעון, דהא אפילו רבי יהודה לא פליג אלא דאי מי מי מערה דחמי טבריא קאמר, מאי קאמר מני רבי שמעון, דהא אפילו רבי יהודה לא פליג אלא

בחמי האור, אלא מי מערה דחמי האור קאמר, שכן דרכן להחם מערב שבת וכדי להעמיד חומן מניחן במערה דמטללא, ולעולם מי טבריא אפילו מטללא נמי דלגמרי החירו חמי טבריא, וכמו שאמרו בפרק כירה (שם) ראו שאין הדבר עומד החירו להם חמי טבריא, ומשמע דלגמרי החירו. וכן דעת מורי הרב ודעת הרמב"ן ז"ל.

הא דאמרינן: **רבי היא דחניא אמר רבי כשהיינו למדין תורה אצל ר"ש כוי.** איכא למידק ומאי ראיה והא התם אחריני הוו בהדיה, וכדתניא היינו מעלין שמן ואלונטית, ולא אסרו אלא ביחיד. ותירצו בחוס' ז"ל דמסתמא כיון דסבירא ליה כוחיה בחצר וגג וקרפף שהוא כרשות אחד, מסתמא הוא הדין נמי דסבירא ליה כותיה בהא נמי וביחיד היה מביאו. ולי נראה דכיון שהיה עמו לא היו נוהגין בפניו שלא כדבריו שלא לכבוש את המלכה עמו בבית.

राग् तथा

[מחני:] **ובלבד שלא יאמר לו הלויני.** ונשים שאינן מכירות בין הלויני להשאילני צריכות לומר תן

לי וכיוצא בזה מלשונות שאין משמען לשון הלואה. [גמרא:] אמר ליה השאילני לא אתי למיכחב, הלויני אתי למכחב. פירש רש"י ז"ל: משום דסחם
הלואה שלושים יום, וכדי שלא ישכח כוחב על פנקסו, אבל שאלה אין לה זמן אלא כל זמן שמשאיל
הלואה שלושים יום, וכדי שלא ישכח כוחב על פנקסו, אבל שאלה אין לה זמן אלא כל זמן שמשאיל
הודר בעין לא שייך ביה לשון השאלה אלא לשון הלואה, דהכי קאמר ליה הריני מחזיר לך כל זמן
החרצה כמו שאלה. והא דאמרינן במנחוח (מר, א) טליח שאולה כל שלישים יום פטורה מן הציצית,
לאו משום דשאלה סחמא שלושים יום, אלא משום דדרכן של בני אדם להשאיל בפירוש כליהם עד
עלושים יום, הלכך אף זה כשאינו מטיל בה ציציח לא אתי לידי חשדא, דמימר אמרו דטליח שאולה
היא, הא לבתר מכאן אתי לידי חשדא, ולעולם המשאיל סתם אין לו זמן, וכשורא דמטללתא נמי רכל
היא, הא לבתר מכאן אתי לידי חשדא, ולעולם המשאיל סתם אין לו זמן, וכשורא דמטללתא נמי רכל
היא, הא לבתר מכאן אתי לידי חשדא, ולעולם המשאיל סתם אין לו זמן, וכשורא דמטללתא נמי רכל
היא, הא לבתר מצון אין לו חזקה (ב"ב ו, ב), היינו משום דסתם בני אדם אינם מקפידין בכך עד שלושים יום.

אבל ר"ת ז"ל וכן הרב בעל העיטור ז"ל סוברין דשאלה כהלואה בדבר זה דסחמן שלושים יום מההיא דמנחות, והכא הכי קאמר: שאלה כיון שהיא חוזרת בעיניה ואינו רואה אותה לא חייש לשכחה, מה שאין כן בהלואה דחייש לשכחה ואתי למיכתב, והכא נמי אע"פ דאינה חוזרת בעין, כיון דהוי ליה למימר הלויני ואמר השאילני מינכרא מלתא ולא אתי למיכתב. ודברי רש"י ז"ל נראין עיקר. וכן משמע בסמוך וכמו שאני עתיד לכתוב בסייעתא דשמיא.

רמכל מקרם מסחברא שאפילו לדברי רש"י ז"ל אסור לומר לו הלויני על מנת שאחזיר לך כל זמן שחרצה, דכיון דהלואה היא שנחנה להוצאה והוא אומר לו בלשון הלואה, אע"פ שהחנה עמו שיחזיר לו כל זמן שירצה, אפילו הכי אין דרכן של מלוים לחבוע ולדחוק את הלוה תוך שלושים, ואתי למכחב דלא מינכרא מלתא. ותדע לך, דאפילו כי אמר השאילני לא סגי ליה בהכין אי לאו משום דשרו ליה

רבנן משום דלא ליתי לאימנועי משמחת יום טוב.

ה"ג רש"י ז"ל: אמר ליה כיון דהשאילני שרו ליה רבנן הלויני לא שרו ליה רבנן מינכרא מלחא

ולא אתי למכתב. והיא גירסא דייקא. ויש ספרים שכתוב בהן: א"ל בחול דלא שנא כי אמר ליה הלויני

לא שנא כי אמר ליה השאילני לא קפדינן עילויה, אתי למכתב, בשבת דהשאילני שרו ליה רבנן הלויני

לא שנא כי אמר ליה השאילני לא קפדינן עילויה, אתי למכתב, בשבת דהשאילני שרו ליה רבנן הלויני

הלויני, כלומר בדברים שהן הלואה שנתנו להוצאה, ואפילו הכי אמר השאילני והוא כותב על פנקסר,

א"כ אף בשבת מאי היכרא אית ליה, דאין בין לשון הלואה ללשון שאלה ולא כלום, ובתרוויהו אתי

למיכתב כדרך שהוא כותב בחול, א"ל בחול כיון שנתנה להוצאה מידע ידע דלהוצאה היא ואע"ג דא"ל

לשון שאלה, והלכך הוא כותב כאילו אמר לו הלויני, אבל הכא דבדוקא א"ל השאילני דלא שרו ליה

למינתר ליה הלויני, מינכרא ליה מלתא ולא אתי למיכתב.

פרק כג שואל

בשבת הוא דאסור הא בחול שפיר דמי לימא מתניתין דלא כחלל. ואיכא למידק למה ליה למימר מדיוקא, לימא בהדיא שואל אדם מחבירו כדי יין ושמן נימא מתניתין דלא כהלל, א"ג מדתגן וכן שואלת אשה מחברתה ככרות. וי"ל דמהני ליכא למשמע מידי, דדלמא כיון דהשאילני א"ל ושאלה כל אימת דבעי חבע לה לפי שעה לא חייש הלל, אבל הלויני דשלשים יום בכי הא חייש שמא יוקרו החטים. וזו

ראיה לדברי רש"י ז"ל רשאלה אין לה זמן. לא **הלוה אשה להברתה ככר עד שתעשנה דמים.** הקשה הרמב"ן ז"ל אמאי לא תלוה דהא בשעת הלואה לאו מידי עבדי, ולא הוי ליה למימר אלא אשה שהלותה ככר מחבירתה והוקר נותנת לה דמיו. ותירץ הוא ז"ל דמתוך שהוא דבר מועט חוששין שאע"פ שהוקרו תתן לה הככר, דאומרת שמא תוחזק

בין שכינותיה כצרת עין. ולפי דבריו נצטרך לפרש הא דפרקין, הא באתרא דקייץ דמייהו הא באתרא דלא קייץ דמייהו, דכיון דקייץ דמייהו אם יוקרו החטים תעשה עצמה כאילו אין לה ככר ותתן לה דמיו שהן קצובין וידועין בשעת ההלואה. ואין צורך לכך אלא מפני שסתם ככרות של בעל הבית אין נעשין במדה ידועה ואין להם קצב אחד לכל, והן אין מקפידין זה על זה להשיב לחמם במשקל, לפיכך חשש הלל שמא יוקרו החטים וכיון דלא קייץ דמיהם אינן יודעין כמה היה שוה ובאין לידי ריבית בסופן, ולפיכך אסור בתחלתן עד שתעשנה דמים, ואוקימנא באתרא דקייץ דמייהו, כלומר ואינן באין לידי ריבית שכבר ידוע להן דמיו. וכן נראה מפירוש רש"י כמו שפרשתי. ונראה לי ראיה דקאמר אתרא

דקייץ דמייהו ואחרא דלא קייץ דמייהו, ולא קאמר הא בשיצא השער הא בשלא יצא השער.

הא דאמר רב יוסף הלואת יום טוב לא וחוה ליחבע דאי וחוה ליחבע אתי למיכחב. קשיא לי והא

אמרינן דהשאילני מינכרא מלחא ולא אתי למיכחב, ורב יוסף אפילו אמר ליה בלשון שאלה קאמר,

מרשקלינן וטרינן עלה למידק ממחניתין, ורבא נמי דאמר נחנה ליחבע מודה הוא דאיכא למיחש לדלמא

אתי למיכחב, אלא משום דלא ליתי לאימנועי משמחת יום טוב שרו ליה רבנן. ויש לומר דכיון דאף זו

הלואה היא ונחנה להוצאה ומידע ידע דלאו לאהדורי מיד שאיל מינה, אעיג דאמר ליה בלשון שאלה

איכא למיחש דלמא אתי למכחב, והלכך עד דאמר בלשון שאלה ועוד דגומר בעל הבית בדעתו שאם

רצה הלה שלא להחזיר לו מדעתו לא יחבענו בבית דין דזו כעין מחנה היא, לא שרינן ליה.

ולשון שאלה משום תרתי תקינו לה, חדא דליהוי ליה היכרא וליגמר בדעתיה, ועוד דאי בעי תבע ליה בין דידיה לדידיה מצי תבע כל אימת דבעי, ומשום הא לא אתי למיכחב, אבל בלשון הלואה איכא תרתי לריעותא, חדא דלא מינכרא ליה מלתא, ועוד שהיא לזמן מרובה ואפילו גמר בלביה דלא ליתבעיה בבי

דינא אלא בין דידיה לדידיה אתי למיכתב. כך נראה לי. אי אמרת בשלמא דלא ניתנה ליחבע משום הכי מניה טליתו אצלו. פירוש: ומיהו לא אתי למכתב

כיון דמשכונו הוא בידו. ה"ג רש"י ז"ל: אם החדש מעובר משמט, ואי אמרת לא גיתנה ליחבע מאי משמט, שמוט ועומד הוא. ואינו מחוור, דדלמא משמט דקאמר שצריך לומר לו משמט אני. אלא הכי גרסינן והיא גירסת הספרים, אי אמרת ניתנה ליחבע משום הכי משמט, שלא יחבענו, ואפילו נתן לו מדעתו צריך לומר לו משמט אני, אלא אי אמרת לא ניתנה ליחבע מאי משמט, אי שלא לחובעו בבית דין שמוט ועומד הוא, ואי למימר ליה משמט אני, לא צריך דלא קרינן ביה לא יגוש וכל דלא קרינן ביה לא יגוש לא צריך

למימר ליה משמט אני . **שאני החם דאגלאי מלתא דחול הוא.** ומכאן נראה לי ללמוד דלכולי עלמא ביום טוב שני ניתנה

ליחבע. **רב אויא שקיל משכונא ורבה בר עולא מערים ערומי.** ולענין פסק הלכה: יש מי שפוסק כמ"ד ניחנה ליחבע, וגרסינן בה רבה, דהוא בר פלוגתיה דרב יוסף, והלכתא כרבה בר משדה ענין ומחצה (ב"ב קיד, ב), ואע"פ שיש לומר דלא נאמר אותו הכלל אלא במה שנחלקו בבבא בתרא, מכל מקום כל היכא דליכא ראיה לחד מינייהו דלתחזי מינה כחד מסתמא כרבה נקטינן, ומהא דרב אויא ורבא בר עולא ליכא למשמע מידי, דאינהו אחמורי מחמרי אנפשייהו, ואי נמי למיפק מידי בית דין טועין.

ריש מי שגורס רבא, דהוא רבא בריה דרב יוסף בר חמא, ואפילו הכי יש פוסקין כמותו משום דבתרא היא וקיימא לן כותיה. ומכל מקום לכולי עלמא אי תפש לא מפקינן מיניה, כי האי דרבה בר עולא דמערים ושקיל מיניה, ועוד דאנן לא ניתנה ליחבע כלומר בבית דין קאמרינן הא בין דידיה לדידיה חבע, ואי תפיש תפיש, ולא עוד אלא דאי אזיל אידך תפיש מידי מיניה דמלוה כנגד מאי דתפיש הוא מיניה, מפקינן מיניה דלוה ויהבינן ליה, דהשתא לא הלואת יום טוב מגבינן אלא גזילה הוא דמפקינן מיניה, ואלא מיהו אי הדר לוה תפיש מיניה ההיא מידי גופא דתפיש מיניה מלוה לא מפקינן מיניה, דלא גזיליה

אלא דידיה הוא דקא שקיל. [מחניי:] **מונה אדם את אורחיי ואת פרפרותיו מפיי אבל לא מן הכתב.** כחבו בתוסי דלא אסרו מתוך הכתב אלא בקורא בפיי דומיא דמונה בפיי דקתני, אבל להסתכל בכתב ולמנות במחשבתו מותר דהא

אית ליה היכרא. ומורי הרב ז"ל כתב דבין כך ובין כך אסור, דההיא ברייתא דמייתינן בשלהי שמעתין, דקתני כתב המהלך תחת הצורה ותחת הדיוקנאות אסור לקרותו בשבת, תני בה בתוספתא (פי"ח, ה"א) אסור להסתכל בו.

TF 디디디

[גמרא:] אלא איכא בינייהו דכתב אכוחל ומתתאי. קשה לי למה ליה למיהדר מאוקימתא קמייתא ולאוקמה באוקימתא אחריתי דהא תלמודא משום לתרוצי לרבה דלא ליפלגו עליה הוא דמהדר השתא בתר אוקימתא, וכיון שכן ההיא אוקימתא דלעיל שפיר אתיא, ולא הוי ליה אלא לאפוכי לסברא דידהו בלחוד ולימא אלא למ"ד שמא ימחוק איכא וכדרבה, ולמ"ד שמא יקרא גודא בשטרא לא מיחלף. ויש לומר דהא דקאמר השתא אלא דכתב אכוחל ומתתאי לאו דוקא מתתאי ממש, אלא משום דמעיקרא נקטה ומידלי בדוקא קאמר הכא אפילו מתתאי, דלא תימא למ"ד גודא בשטרא לא מיחלף דוקא בדמדלאי דלא

למי לשנוא דנקיט ליה בידיה. פירש הרב אלפסי דעל מאי בינייהו קא מהדר. ולפי דבריו נפרש שמועתינו כך: לעולם אימא לך דאיכא בינייהו דכחב ומידלי כדאוקמא מעיקרא, ולמ"ד שמא ימחוק ליכא, ולשמא יקרא נמי ליכא למיחש משום דקסבר גודא בשטרא לא מיחלף, ולמ"ד שמא יקרא איכא לקסבר גודא בשטרא לא מיחלף, ולמ"ד שמא יקרא איכא לקסבר גודא בשטרא מיחלף, אבל לשמא ימחוק ליכא, דאביי נמי ליה ליה דרבה דאם איתא אכתי אמאי לקסבר גודא בשטרא מיחלף, אבל לשמא ימחוק ליכא, דאביי נמי ליה ליה דרבה דאם איתא אכתי אמאי לפלוגתייהו בהכין, וכדאידך תנאי דאין רואין במראה דפליגי ודאי בדרבה, ורבה דאמר כת"ק דחרתי ברייתא. אבל רב ביבי ואביי לא שבקי ת"ק ואמרי כיחידאה, אלא סבירא ליה דלא בהכי פליגי, אלא ברייתא. אבל רב ביבי ואביי לא שבקי ת"ק ואמרי כיחידאה, אלא סבירא ליה דלא בהכי פליגי, אלא ור"ק בין רבי אחא ליח ליה דרבה בגודא, אלא אי מיחלף בשטרא או לא פליגי, דת"ק סבר מיחלף הכוחל דאלמא גודא בשטרא לא מיחלף, ההיא בדחייק מיחק כדאוקימנא לה מעיקרא, ובכי הא ודאי לא מיחלף דלא דמי לשטרי כלל, אבל כי כחיב מיכתב דדמי לה קצח דהאי מיכתב מיכתב, כתב בכתב לא מיחלף. זו שיטה על דרך הרב אלפסי ז"ל.

ולגיהי קשיא לי דאם איחא דהאי לא לעולם דכחיב אכוחל ומידלי אאוקמחא קמייחא הדר, לא הוי ליה למימר לא לעולם אלא הכי הוי ליה למימר אלא לעולם. ועוד כיון דאחיא להאי אוקמחא דחייק אטבלא ואפנקס, מאי טעמא נדי מינה ושבקיה ליה והדריה לאוקימחא קמייחא כל היכא דאיכא לאחווקיה. ועוד ואפנקס, מאי טעמא נדי מינה ושבקיה ליה והדריה לאוקימחא קמייחא כל היכא דאיכא לאחווקיה. ועוד בעוד בעטרא אי מיחלף אי לא פליגי. ועוד דאנן חרתי אקשינן לעיל אההיא אוקימחא הלמ"ד שמא ובגודא בשטרא אי מיחלף אי לא פליגי. ועוד דאנן חרו לשמא ימחיק לא היישינן והא אנן חנן ימחוק ליחוש שמא יקרא כלומר דגודא בשטרא מיחלף וחו לשמא ימחוק לא היישינן והא אנן חנן ובנון דהדרינן להאי אוקימחא ואחי לפרוקי מאי דאקשינן עליה מעיקרא ואמרינן והא אנן חנן דרבה, חנאי היא, הכי הוי ליה למימר ודקא קשיא ליה למאן דאמר שמא ימחוק, קטבר גודא בשטרא לא מיחלף. ואפילו חאמר דמשום דעד השחא נקטיי הא דרבה בקושטא והשחא אתי לחדותי ולדחוייה לא מיחלף. ואפילו חאמר דמשום דעד השחא נקטיי הא דרבה בקושטא והשחא אתי לחדותי ולדחוייה אצטריך לאהוריי עלה, משום ההיינו עיקר פלוגתייהו, ועוד דארבה בנול השמא קו הוה נקטינן עד השחא דגודא בשטר לא מיחלף, לא היא דאדרבה ביון דמעיקרא (בהדי) [בהא] אוקימחא קשיא לן האי, והשתא צברי עיקר פלוגתייהו בהא טפי הוי ליה לפרושי בהריא.

ונראה לי דהאי לא לעולם אברייחא דמונה אדם את אורחיו כמה בפנים קאי, ולאחווקי אוקימתא דאוקאנגא דאיכא בינייהו דחייק אטבלא והפנקס, ולמ"ד שמא ימחוק לשמא יקרא לא חיישינן דטבלא ופנקס דחייק לא מחלף בשטרא. ודקא קשיא לך עלה ברייתא דמונה אדם את אורחיו, אתי לתרוצי דהכי קאמר לעולם טבלא ופנקס לא מיחלף ודקא קשיא ליה ברייתא דקחני לא מן הכתב שעל גבי טבלא דלא משכחת לה פתרי אלא בדחייק מיחק, לא לעולם בדכתב מיכתב והיינו דטבלא ופנקס לא, דפנקס דכתב ומטלטל בכתב בעלמא מיחלף ועוד דשמא ימחוק, ודקא קשיא לך ברייתא אי הכי מאי שנא כותל מאי ומטלטל בכתב בעלמא מיחלף ועוד דשמא ימחוק, ודקא קשיא לך ברייתא אי הכי מאי שנא כותל מאי מנא פנקס ליחוש שמא ימחק, בדמידלי. וברייתא דקתני אבל לא מכתב שעל גבי טבלא הוא הדין דהה עצי לאיפלוגי בכותל עצמו בין מידלי למתתאי, אלא דאגב אורחיה קמ"ל רטבלא ופנקס בדכתב מכתב אף משום שמא יקרא זמיחלף בשטרא מדשבקיה לכותל ונקיט פנקס, ונפקא מניה היכא דקרי אף משום עמא ימחוק דכל חד וחד מדכר לחבריה, כדאמרינן גבי אין קורין לאור הגר

בפ"ק דמכלחין (יב, א), וכדאמרינן (קמז, א) בעשרה מסתפגין באלונטית אחת בפרקין דחבית, והשתא אתיא כולה שמעתין שפיר.

ומכל מקום לענין פסק הלכה נראה לי שהכל עולה לענין אחד, דכחיב בין בשטרא בין בפנקס לכולי עלמא אסור, או משום שמא יקרא או משום שמא ימחוק. ובכוחל ומחחאי משום שמא ימחוק ובכוחל ומדלאי נמי משום שמא יקרא כרבה, וכח"ק דמונה אדם את אורחיו ואת פרפרותיו מפיו אבל לא מן הכחב שעל גבי הכוחל, וכח"ק דאין רואין במראה, ולאביי נמי ברייתא דמונה אדם את אורחיו כמה בפנים וכמה בחוץ בכחב שעל גבי הכוחל בדחייק מיחק הוא, ואפשר נמי דרב ביבי כרבה סבר ליה אלא דמוקי ברייתא דמונה אדם את אורחיו כמה בפנים וכמה בחוץ כר' אחא, וטבלא בדחייק מיחק.

ובהא פלוגתא דאביי ורב ביבי קיימא לן כאביי דאמר טבלא בשטרא מיחלף הואיל וחרווייהו מטלטלי, משום דכיון דפשטא דברייתא דמונה אדם את אורחיו כמה בפנים הכין דייקא, וסברא דתלמודא הכין אע"ג דשנינן ומוקמינן בדכתיב מיכתיב אשינויי דחיקי לא סמכינן, ולא שבקינן סברא דפשיטא ליה לחלמודא בדחייתא בעלמא. וכן פסק גם רבינו אלפסי ז"ל לפי שיטתו אע"פ שלא מן הטענה שכתבתי פסק כן.

והר"ז הלוי ז"ל פירש שמועה זו בענין אחר וכתב דאביי לית ליה דרבה, והביא ראיה מהא דתנן בפרק המוצא תפילין (עירובין ק, א) הקורא בספר על האסקופה, ואוקמה אביי באסקופת כרמלית ורשות הרבים עוברת לפניה, ואקשינן עלה ופרקינן התם אלא הכא באסקופה ארוך עסקינן דאדהכי ואדהכי מידכר. ואינו נראה לי, דהא לאו אביי אמרה מדלא אמרינן אלא אמר אביי, אלא פירוקיה דאביי פרכינן ליה וגמרא פריק פירוקא אחרינא, ואפשר נמי דההוא פירוקא אתיא כרבא שלא כל הגזירות שוות בכל מקום אלא שלא גזרו משום כתבי הקודש.

ולענין קריאה באגרות שלום בשבת, אסור גזירה משום קריאה בשטרי הדיוטות אגרות שלום.
מקח וממכר, וכל שכן לדברי רש"י ז"ל שפירש (לעיל שבת קטז, ב) שטרי הדיוטות אגרות שלום.
הכא במראה של מתכת עסקינן וכרי מפני שאדם עשוי להסיר בה נימין. הר"ם בר יוסף פירש דעיקר
גזירה משום מראה של מתכת היה, ואלא מיהו משום דידיה גזרו בכל מראה, והא דקאמר הכא בשל
מחכת עסקינן אעיקר תקנתא קאי, כלומר דמשום לתא דידיה גזרו, וכההיא דאמרינן ריש פרק קמא
דביצה (ב, ב) הכא ביום טוב אחר עסקינן, ואפילו הכי שבת דעלמא ויום טוב דעלמא אסירי, אלא הכי
קאמר משום גזירת יום טוב אחר השבת עסקינן, ואין כן דעת הריא"ף ז"ל, אלא דוקא במראה של מתכת
קאמר משום גזירת יום טוב אחר השבת עסקינן, ואין כן דעת הריא"ף ז"ל, אלא דוקא במראה של מתכת
קאמר משום גזירת יום טוב אחר השבת עסקינן, ואין כן דעת הריא"ף ז"ל, אלא דוקא במראה של מתכת
קאמר משום גזירת יום טוב אחר השבת עסקינן, ואין כן דעת הריא"ף ז"ל, אלא דוקא במראה של מתכת
קאמר משום גזירת יום טוב אחר השבת עסקינן, ואין כן דעת הריא"ף ז"ל, אלא דוקא במראה של מתכת
קאמר משום גזירת יום טוב אחר השבת עסקינן, ואין כן דעת הריא"ף ז"ל, אלא דוקא במראה של מתכת
קאמר משום גזירת יום טוב אחר השבת עסקינן, ואין כן דעת הריא"ף ז"ל, אלא דוקא במראה של מתכת
קאמר משום גזירת יום טוב אחר השבת עסקינן, ואין כן דעת הריא"ף ז"ל, אלא הכי
מין, דהא אמרינן (לעיל שבו אור הקבוע, בא אור מותר, ולא גזרינן חשוב אל אלא בקבועה
בעלה אלה בעל מתכת שאינה קבועה מודה להבנן.
מתכת שאינה קבועה מודה לרבנן.

ואם תאמר אין הכי נמי, אם כן אית ליה לרי נמי הא דרבה, דלא אמרינן אדהכי והכי מידכר, ואם כן בטלת כל דבריו, דאם כן בשל מחכת הקבועה נאסור דלא אמרינן אדהכי כוי, ואפילו חמצי לומר דטעמא דקבועה משום דבין קבועה לשאינה קבועה לא טעו אינשי, מכל מקום נצטרך להודות דהא דרבה לאו כהני חנאי, ואנן כהני תנאי מוקמינן לה. וכן דעת מורי הרב ז"ל. ועל כן נהגו נשים להסתכל במראה של זכוכית בשבת שלא גזרו עליה כלל. והר"ז סבור כדעת הר"ם בר יוסף, ועם כל זה הראה פנים להתיר

נשים בשל זכוכית. הא דאמרינן: **מפיס אדם עם בניו כוי.** כתב הראב"ד ז"ל דלית הלכתא הכי, אלא אפילו עם בניו אסור, ואפילו בחול משום קוביא ומאי דשרינן הכא מטעמיה דר"י אמר רב דאמר מותר אדם להלוות בניו ובני ביתו ברבית כדי להטעימן טעם רבית, הא אמרינן התם דאין הלכתא כותיה משום דלמא אתי למסרך.

הא **ראמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן הלכה כרבי יהושע בן קרחה.** קשיא לי דהא אוקימנא סחם מתניתין כרבי יהושע בן קרחה, ורבי יוחנן הלכה כסחם משנה אית ליה בכל מקום ואפילו חמצי לומר אמוראי נינהו, הוי ליה למימר הכי. ושמא נאמר דר"י לא מפרש למתניתין הכי ולא ידעינן היכי מפרש לה.

הא דאמר רבי יהודה אמר שמואל מותר לאדם לומר לחבירו לכרך פלוני אני הולך למחר. פירוש:

לשם אני הולך בא עמי, דאי לא מאי קאמר, פשיטא. בשלמא קש משכחת לה במחובר. פירוש: דלא מצי חליש משום דמזיז עפר ממקומו, ואי נמי משום דמיפה הקרקע וחייב משום חורש, כדאמרינן בריש פרק הבונה (שבת קג, א) החולש עולשין והמזרד זרדין אם ליפות את הקרקע כל שהן. ואי אפשר לפרש כאן משום עוקר דבר מגדולו, דקש יבש הוא ואינו יונק כלל מן הקרקע. וכן פירשו בתוספות. משמע בפרק העור והרוטב (חולין קבו, ב) דאמרינן התם תאנים שצמקו באיביהן מטמא טומאת אוכלין, והתולש בשבת חייב, דוקא צמקו אבל יבשו לא מחייב, וכן מוכחא כולה שמעתא התם.

משכחת לה בתבוא סריא. כלומר: וכיון דלא מטלטל ליה משום מוקצה ואע"ג דלית ביה אלא איסורא

דרבנן, אף הוא אינו זכאי באמירתו. על עסקי כלה ומת אין, על עסקי אחר לא, בשלמא אחר דומיא לכלה, משכחת לה למיגז ליה אסא.
כתבו בתוסי, דמהא שמעינן דאפילו בדבר דאיכא איסור דאורייתא כגון למיגז ליה אסא אפילו לאחר,
דוקא להחשיך על התחום אסור משום דמוכחא מלתא, אבל תוך התחום דלא מוכחא מלתא מותר. ואי
קשיא לך הא דאמרינן בעירובין (לה, ב) לא יטייל אדם בתוך שדהו לראות מה היא צריכה, וכן לא
יטייל לפתח מדינה כדי שיכנס מיד. התם הוא דבתוך שדה שהיא צריכה לניר ולעבוד דמינכרא מלתא,
וכן מטייל לפתח מדינה שהמרחץ שם ומנכרא מלתא ואתי לידי חשדא.

אמרינן המבדיל בין קודש לחיל ומסלחינן סילחי. פירש רש"י ז"ל: המבדיל בין קודש לחול להיכרא ללוות את המלך, ועבדינן צורכין ואח"כ אנו מברכין על הכוס. נראה שהוא ז"ל מפרש לה לזו בלא שם כלל, ואינו אומר אלא כך המבדיל בין קודש לחול ומיד עושה צרכיו ובלבד שהבדיל בתפילה. אבל הרי"ף פירשה בשם, ונראה שהוא ז"ל מפרש גם כן בכוס וכרב נתן בר אמי דתרגמא קמי דרב דוקא בין הגתות. ונראה לי כן ממה שכתב הרי"ף בפסחים בפרק ערבי פסחים (פסחים קד, א) דרב אשי ורב כהנא הגתות. ונראה לי כן ממה שכתב הרי"ף בפסחים בפרק ערבי פסחים (פסחים קד, א) דרב אשי ורב כהנא הבדלה גמורה היא ובכוס, דאי לא, דלמא כי הכא דלא צריכא חלתא עד דמבדיל על הכוס. וכדברי הבדלה למומר היא ובכוס, דאי לא, דלמא כי הכא דלא צריכא חלתא עד דמבדיל על הכוס. וכדברי רש"י ז"ל מסחברא, דאם איתא דרב אשי אתא לאשמועינן דעד דמבדיל על הכוס לא עבדינן צרכין, הוי ליה למימר כי הוינא בי רב כהנא אמרינן הבדלה על הכוס ואפכינן סלחין. כך נראה לי.

76 45%

אמר רב יהודה אמר שמואל מותר אדם לומר לחבירו שמור לי פירות (שבתחומר) [שבתחומר] ואני פירות (שבתחומר) [שבתחומר]. כלומר: אע"פ שהוא אינו יכול לילך שם דכיון שהוא מותר לישראל חברו לשמרן אין באמירתו כלום. וכתבו בתוסי דמהא שמעינן דישראל שקבל עליו שבת קודם שחשכה מותר לומר לישראל חבירו לעשות לו מלאכה פלונית, הואיל והיא נעשית בהיתר לעושה אותה. ודוקא מותר לומר לישראל חבירו מותר ואע"פ אינו יכול לעשות, אבל לעכו"ם אסור לומר לו שמור לי פירותי שחוץ לתחום דכל דבר שאינו עושה אינו אומר לעכו"ם ועושה, ומסחברא באומר לו לעכו"ם לך ושמור לי פירותי שבמקום פלוני בדוקא, אבל אם העכו"ם כבר באותו תחום, כל שכן שמותר לומר לעכו"ם, דלא

אמרו כל שאינו עושה אינו אומר לעכו"ם להחמיר עליו יוחר מישראל חבירו. הא דחניא: אין מחשיכין על התחום להביא בהמה. קשיא לי למה אינו מחשיך שהרי אם יש שם בורגנין מביא, וחנן אבל מחשיך הוא לשמור ומביא פירוח, ואבא שאול נמי לא נחלק בה דאין מחשיכין להביא בהמה כלל, ודברי הכל היא, והיאך לא הקשו ממנה לר' יהודה אמר שמואל לעיל. ומקצת נוסחאות מצאחי, מחשיכין על התחום, והיא נראית עיקר. וכן מצאחי גם בתוספתא (פי"ה, ה"א), ולפי

גירסת הספרים צריך לי עיון. הא ד<mark>אמר אבא שאול אומר לו לך במקום פלוני ואם לא מצאת במקום פלוני הבא ממקום פלוני.</mark> פירוש: לך למחר והביא למחר, אבל היום אסור דהא תלמודא אוסר אפילו הלך מעצמו והביא, כדתון

(לקמן): עכו״ם שהביא חלילין בשבת לא יספוד בהן ישראל. פירש רש״י ז״ל: לא יספוד בהן לעולם, מתני: עכו״ם שהביא חלילין בשבת לא יספוד בהן ישראל. פירש רש״י ז״ל: לא יספוד בהן לעולם, ומשום קנסא. ואינו מחוור, דאם איתא ליתני נמי בהא לא יספוד בהן עולמית וכדקתני בסיפא לא יקבר ועילמית. ועוד דאי משום דנעשית בהן מלאכה דאורייתא קנסינן ואסרינן לעולם, אפילו כשהביאן ממקום קרוב יאסרו לעולם, שהרי נעשית בהן מלאכה דאורייתא שהכניסן מרשות הרבים לרשות היחיד. עשי לו ארון וכוי ואם בשביל ישראל לא יקבר בו עולמית. ואוקימנא בגמרא דוקא בקבר העומד באסרטיא וארון העומד על הקבר דמקום פרהסיא וגנאי הוא למת שנקבר בקבר שנעשית בו מלאכה דאורייתא מחמתו באיסור, אבל כשאינו עומד באסרטיא מותר בכרי שיעשה.

ויש מקצת מרבוותא שאמרו דוקא אותו ישראל הוא דלא יקבר בו עולמית בשעומד באסרטיא, ובשאינו עומד באסרטיא הוא שצריך להמתין בכדי שיעשה, הא לאחר מותר ליקבר בו מיד, שאין האיסור אלא כדי שלא יאמר לעכו"ם לעשות, הא ישראל אחר שלא נעשית מלאכה בשבילו מותר. והביאו ראיה ממה ששנו כאן בתוספתא (פי"ח, ה"ח): עכו"ם שהביא חלילין בשביל ישראל בשבת לא יספוד בהן אותו ישראל אבל ישראל אחר מותר, עשו לו ארון וחפרו לו את הקבר לא יקבר בהן אותו ישראל אותו ישראל אחר מותר. ע"כ בתוספתא. ומדלא קתני לא יקבר בו עולמית ועוד דקתני עכו"ם שהביא חלילין לא יספוד בהן אותו ישראל, משמע דלא יקבר ולא יספוד עד כדי שיעשו קאמר וכשאינו עומד באסרטיא, ואפילו הכי קתני אבל ישראל אחר מותר, דאלמא לא בעינן כדי שיעשו אלא לאותו ישראל ממש שנעשית מלאכה בשבילו.

והא דאמר רב פפא בפרק אין צדין (ביצה כד, ב) עכו"ם שהביא דורון לישראל אם יש מאוחו המין במחובר אסור ולערב מותרין בכדי שיעשו, ואם אין מאותו המין מחובר בתוך התחום מותרין חוץ לתחום הבא בשביל ישראל זה מותר בשביל ישראל אחר, אם יש מאותו המין במחובר לערב מותרין בכדי שיעשו דקאמר לאותו ישראל שהובאו בשבילו קאמר, אבל לאחר מותר מיד דכל שבא מחמת זה או שנעשה מחמת זה מותר לישראל אחר. והא דלא קאמר בה והבא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר כדקאמר בסיפא, היינו משום דביומן אסורין לכולי עלמא משום דאסורין משום מוקצה וכל שהוא אחר כדקאמר בסיפא, היינו משום דביומן אסורין לכולי עלמא משום דאסורין משום מוקצה וכל שהוא אחר כדקאמר בסיפא, היינו משום דביומן אסורין לכולי עלמא משום דאסורין משום מוקצה וכל שהוא אחר כדקאמר בסיפא, היינו משום דביומן אסורין לכולי עלמא משום דאסורין משום מוקצה וכל שהוא אחר כדקאמר בסיפא, היינו משום דביומן אסורין לכולי עלמא משום דאסורין משום מוקצה וכל שהוא אחר כדקאמר בסיפא, היינו משום דביומן אסורין לבולי משום בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר ביקאמר בסיפא, היינו משום בביומן אחר בה רבי הביל המשום דאסורין משום מותקצה והם אחר אל אחר. והא דתנן (לעיל לישראל אחר, לא ניחא ליה למימר והאר להתירו אפילו ביומו לישראל אחר. והא דתנו (לעיל מיד, משום דהא דפליג בסיפא גבי תחומש לאורו ושבילו ביומו לישראל אחר. והא דתנו (לעיל מיד, משום דהא דפליג בסיפא אחר והיוח מאוח האיל מאות הבין מאוחר הבין מאוחר המיד הבין מאוחר המיד המות המונעים להמה בה לאחר המונע לאחר המיד לאחר המיד המיד לאחר המיד המיד המונעין היינו מאוחר המיד המינו מאוחר המיד להביל מאחר המיד למיני מותר בשנה האלו המונע המונע מאות המיד מאוחר במין מאחר במין מאוחר במין מאוחר במיד מאור במונע המיד מאוחר במים מידור מונים במים מאוחר במים מאוחר מונים מאוחר במים מאוחר במים מומו המיד מומו המיד מאוחר במים מומו מומום מומו המיד מומו מאוחר מומו מידור ממונה מומו מומו מידור מומו מידור מאוחר מומו מידור מחום מידור מאוחר מאחר מאחר מומו מידור ממומו מומו מומו מידור מומות המידור מחום מומו מידור מומו מידור מומו מידור ממומו מידור מומו מידור מומו מידור מומו מומו מידור ממומו מידור מומו מידור ממומו מידור מומו מומו מידור ממומו מומו מידור מומו מיד ליה דבר שיש לו מתירין.

ז"ל שכתב שם בעירובין.

שבאותה מסיבה קאמר הא ישראל אחר מותר.

רעו דעת הראב"ד בעירובין פרק מי שהוציאוהו בשמעתא דהשואל כלי מהעכו"ם (מז, ב), והביא ראיה מן המבשל בשבת דאמר ר"מ בשונג יאכל במזיד לא יאכל, והוא דלא יאכל הא אחר יאכל, וציה מן המבשל בשבת דאמר ר"מ בשונג יאכל במזיד לא יאכל, והוא דלא יאכל הא אחר יאכל, וציהו ז"ל סבור דהלכתא כר"מ זהא כי מורה להו רב לתלמידיה מורי להו כר"מ (חולין טו, א), ועד דהא רבי הייא בר אבא דריש להו בפרקא כר"מ (לעיל שבת לה, א), ורבה ורב יוסף ורב נחמן דבתראי נינהו כרבי הייא בר אבא סבירא להו ופרשי שמעתיה, וכיון שכן לא עדיף חיוב חטאה שנעשה על ידי עכו"ם בשביל ישראל מחיוב חטאת שנעשה במזיד על ידי ישראל. אלו הן דברי הרב

משום דהוו להו מוקצין לכל, ואפילו נשרו מעצמן או שנתלשו בשביל עכו"ם ממש אסרו והחמירו אפילו ישראל זה מותר לאחר ולא דמי לפירות בזמן שיש במינן במחובר דאסורין לכל ביומן, דהתם היינו טעמא אחר מותר. ואילו היה ראוי לקברו בשבת, אפילו בשבת היה מותר לקברו שם, דמה שנעשה בשביל מוטר אפילו לאוחו ישראל בכדי שיעשו אבל לישראל אחר מוחר מיד, וכדתניא בתוספתא אבל ישראל יקבר בו אותו ישראל לעולם, ובשעומד באסרטיא כדאוקימנא לה בגמרא, הא בשאינו עומד באסרטיא ולפיכך קובר בו ישראל למוצאי שבת מיד ממש בלתי שימתין כלל, ואם בשביל ישראל בפירוש לא את הקבר. כלומר: בשעשו ארון סתם וחפרו קבר סתם, סתמא דמלתא בשביל עכו"ם הוא שנעשו ולערב בכדי שיבאו משם כיון שהביאן דרך רשות הרבים או בכרמלית. עשו לו ארון וחפרו (בו) [לו] אם אין באותו המין במחובר לקרקע בתוך התחום מותרין, ביום טוב דוקא קאמר אבל בשבת אסורין ואפילו לאותו ישראל עצמו מותרין מיד, כלומר כשיעור שיבאו מאותו מקום קרוב. והא דאמרינן התם שהביאן בפרהסיא דומיא דחפרו את הקבר דאוקימנא באסרטיא, ואם באו ממקום קרוב מותרין כלומר בו. ומיהו כיון שלא הביאן בפירוש בשביל ישראל מותרין לערב בכדי שיבואו ממקום רחוק ואעפייי אחר מותר דהבא בשביל ישראל זה וכוי, אבל הכא דלא הובאו בשביל ישראל ידוע כל ישראל אסורין דמלתא בשביל ישראל הובאו, ולא בשביל ישראל ידוע שאילו כן אותו ישראל היה אסור אבל לישראל קרוב וטעמא שלא הובאו בשביל ישראל ידוע, אלא מפני שאין דרכן של עכו"ם לספוד בחלילין סתמא למוצאי שבת עד שישהה כדי שיבואו מאותו מקום רחוק שדרכן להביאן משם, אלא אם כן באו ממקום ולפי דבריהם הכי מפרשינן לה למתניתין דהכא, עכו"ם שהביא חלילין לא יספוד בהן שום ישראל

ויש מפרשים דכל דבר שנעשית מלאכה בשבת בשביל ישראל אסור לכל ישראל עד כדי שיעשו, דההיא דאמר רב פפא אם יש באותו המין במחובר אסור ולערב בכדי שיעשו, לכל קאמר, דכי היכי דאסור דקאמר אסורין לכל קאמר, הא דאמר נמי ולערב אסור בכדי שיעשו אותן שאסורין להן ביומן קאמר. זכן כתב רש"י ז"ל בביצה פרק אין צדין (ביצה כה, א ד"ה חוץ לתחום) בההיא דרב פפא. והוא ז"ל כתב דטעמא משום דהן מוקצה ואפילו רבי שמעון מודה במוקצה כי האי דכגרוגרות וצימוקין דמי. ואין טעמו מחוור, דכיון דאסורין לערב בכדי שיעשו כבר נחברר דאין זה משום מוקצה ולא משום נולד שאילו כן היה לערב מותרין מיד דלא מצינו מוקצה שנאסר לערב, אלא טעמא משום שנעשית בהן מלאכה דאורייתא בשביל ישראל הוא.

בספיקתן, וכדקיימא לן גבי ביצה שנולדה ביום טוב דאמרינן (ביצה ג, ב) וספיקא אסורה, משום דהוי

והיכא דליקט עכר"ם לעצמו דאסורין לישראל ביומן, וכדאיתא בעירובין (מ, א) גבי ההוא לפתא דאתא למחוזא אע"ג דלא נעשה בהן איסור שהרי העכר"ם לעצמו הוא עושה, התם טעמא משום דגזרינן בהו משום שמא יעלה ויחלוש, דאפילו בפירות הנושרין מעצמן גזרו. וכן נמי מחניתין דמצודות חיה ועוף שבפרק אין צדין (ביצה כד, א) שאסרו אפילו בשאין צריכין צידה, היינו טעמא נמי משום דגזרינן שמא יבואו לידי צידה, דעל כרחך אינו משום איסור מלאכה שנעשה בהן, דהתנן בפרק קמא דשבת (יז, ב) אין פורסין מצודות חיה ועופות ודגים אלא כדי שיצודו מבעוד יום ובית הלל מתירין.

ומה שהתירו כשאין במינן במחובר אפילו ביומן לאחר, היינו דוקא באיסור תחומין, והקילו בהן לפי

שאין איסורן שוה דלזה שהוא חוץ לתחום אסור ולזה שהוא בתוך התחום מותרין, וכיון שמותרין אפילו בתחומן לישראל זה התירו בהן אפילו למי שלא היה בתחומן והוא שלא בא בשבילו. וההיא דתניא בתוספתא אם בשביל ישראל לא יספוד בהן אותו ישראל אבל לישראל אחר מותר, לאחר שהמתין כדי שיבואו ממקומן קאמר, ובשהביאן בפרהסיא קאמר דלאותו ישראל שהובאו בפרסום בשבילו אסורין בראמרינן בגמרא בקבר העומד באסרטיא, אבל לישראל אחר מותר לאחר כדי שיבאו ממקום רחוק, וכן בקבר, הא כדי שיעשו אסור לכל.

ומכל מקום למדנו לדברי כולם דהא דקתני הכא לא יקבר בו עולמית, דוקא אותו ישראל שנעשה

בשבילו אבל לישראל אחר מותר והוא שימחין בכדי שינשו.

בשבילו אבל לישראל אחר מותר והוא שימחין בכדי שינשו.

מאד מקום קרוב רב אמר מקום קרוב ממש ושמואל אמר חיישיון עמא חיץ לחומה לנו.

באמבטי עיברה, וכן חוששין משום זנות ואין חוששין לקולא כאותה שאמרו בחגיגה (מו, א) חוששין שמא
ממר מקום קרוב ממש, דאז מותר מיד כלומר וכשיעור שיבאו ממקום קרוב, אבל אם הדבר ספק אסור
עד שימחין בכדי שיבואו ממקום רחוק, ושמואל אמר לא נודע לו בבירור חולין הדבר להקל ואני אומר
לא באו בשבת אלא מחוץ לחומה, שאני אומר חוץ לחומה לנו ומערב שבת הובאו שם, ומתניתין דקתני
לא יספוד בהן אלא אם כן באו ממקום קרוב, הכי קאמר לא יספוד בהן ישראל אלא אם כן יש לחלות
שבאו ממקום קרוב עהיה יכול להביא משם וזה לא הביא אלא ממקום רחוק, אין אומרים לא נהנה
חלילין במקום קרוב שהיה יכול להביא משם וזה לא הביא אלא ממקום רחוק, אין אומרים לא נהנה
וה אלא בכדי שיבואו ממקום קרוב שהיי מציון לו במקום קרוב, ולפיכך לא ימתין אלא בכדי שיבואו
ממקום קרוב כלי שלא יהנה בביאתן בשבת הא יותר מכאן לא שהרי לא נהנה, אפילו כן כיון שאלו באו

ממקום רחוק לא יספוד בהן עד שימחין כדי שיבואו משם.

דיקא מתניחין כוחיה. יש גירסאות הרבה בפירוש רש"י, והגירסא הנכונה כך היא: אמר רבא דיקא מתניחין כוחיה דשמואל, דחנן עיר שישראל ועכו"ם דרין בחוכה וכוי, ומשנה היא במסכת מכשירין (פ"ב, מ"ה) וסייעתיה דשמואל מדרבי יהודה דאמר באמבטי קטנה אם יש שם רשות מוחר לרחוץ בה מיד שאני אומר משחשכה הוחמו, דאלמא חולין להקל בהמחנה של ערב, ולא פליג ת"ק עליה דרבי יהודה. וברישא נמי דקחני מחצה על מחצה אסור לא פליג בה רבי יהודה, ולאו תיובתא דשמואל היא רכיון דמרחץ גדולה היא כי מחממי לה אדעתא דכלהו מחממי לה והלכך צריך שימתין בכדי שיחמר חמין, והא דקתני באמבטי קטנה רוחץ בה מיד, לאו מיד ממש קאמר אלא בהמחנת זמן מועט שתוכל להחחמם ע"י רוב בני אדם ביחד.

ואי קשיא לך ההיא דרב פפא דאמר אם יש מאותו המין במחובר לקרקע אסור ולערב בכדי שיעשו, דאלמא אפילו בהמתנת הערב לא תלינן להקל ואע"ג דאיכא למיתלי מערב יום טוב ואי נמי בשביל עכו"ם נתלשו. כבר תירץ מורי הרב ז"ל דכל שיש מאותו המין במחובר דרכן של בני אדם ללקט אותן ליומן ואין לוקטין מבערב להצניען למחרתו, וכיון שרובן עושין כן אין תולין בהן להקל.

ולדידי קשיא לי, דהא משמע דעכו"ם שהביא דורון לישראל ואין מאותו המין מחובר לקרקע דאמרינן בתוך התחום מותרין, דוקא בשידוע שלא הביאן מחוץ לחחום, הא סתמא אין אומרים שמא חוץ לחומה לנו אלא חוששין שמא מחוץ לתחום באו, וכדאמרינן בעירובין [פרק] בכל מערבין (מ, א) גבי ליפתא לנו אלא חוששין שמא מחוץ לתחום באו, וכדאמרינן בעירובין [פרק] בכל מערבין (מ, א) גבי ליפתא דאתי למחוזא וחזיא רבא דכמישא ואמר הא ודאי מאתמול עקירא, מאי אמרת מחוץ לתחום אתאי הכא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר, וכל שכן האי דאדעתא דעכו"ם אתאי, דאלמא משמע דבסתמא חוששין שמא מחוץ לתחום אתאי, ורבא דקא מייתי הכא סייעתא לשמואל הוא דקאמר לה התם, וכיון שכן היאך אפשר דביומה מחזקינן ליה בסתמא דמחוץ לתחום אתאי והוא גופיה שרי לערב מיום משום דמחזקינן ליה דמחוך התחום אתאי. ומצאתי לרבותינו הצרפתים ז"ל במסכת עירובין (מ, א) דכל שהביא עכו"ם לישראל ביום טוב, מסתמא אנו מחזיקין אותו שמתוך התחום הביאו, ונסמכו על זו דשמואל דהכא, וכפירושו של רש"י ז"ל. ושמא הם סבורים דהא דאמר רבא התם בליפתא מאי

אמרת הוץ לתחום אתאי דלרוחא דמלתא אומר כן, כלומר אפילו לרב דהייש לשמא ממקום רחוק באו כדאיתא הכא בההיא לא היישינן, דהבא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר וכל שכן דרובן עכו"ם הנו ומסתמא מחמת עכו"ם הביאוה.

ומיהו נראה דלא נחלקו רב ושמואל אלא במביא חלילין שדרכן להביאן חוץ לתחום, ואי נמי בעכו"ם שאינו שרוי עמו כגון ההיא עובדא דליפתא, דבכל הני איכא למיחש לשמא מחוץ לתחום הביאום, אבל בעכו"ם ששרוי עמו בעיר ופירות המצויין בעיר מפני מה ניחוש בהן לשמא מחוץ לתחום הביאום, אדרבה נימא כאן נמצאו וכאן היו, ועוד דספק בשל דבריהם הוא ולקולא, וכן מצאתי להראב"ד בעירובין

(מו, ב) בשמעתא דנכסי העכו"ם קונין שביתה גבי השואל כלי מן העכו"ם ביום טוב.

הגאונים ז"ל פירשו דשמואל להחמיר. והכי פירושא: רב אמר ממקום קרוב ממש, דכיון
שראינוהו היום מביאן מתוך ביתו או ממקום קרוב די לו בכך, ושמואל אמר לעולם אסור עד

שנדע בבירור שלא באו בשבת ממקום רחוק, הא בספק חוששין שמא בלילה הביאום ממקום
רחוק אלא שלנו חוץ לחומה ועכשיו הוא שמביאן לתוך לחומה, וסייעיה רבא לשמואל מדתון
מחצה על מחצה אסור ולא תלינן להקל לומר דבשביל העכו"ם הדרין שם הוחמו, ואי נמי יש לפרש
מדקתני מרחץ המרחצת בשבת אם רוב ישראל אסור קא מייתי ראיה, מדלא חלינן מאמש הוחמו חמיו
ופקקו נקביו הוה. וכן פירש הרמב"ן ז"ל. והא דרבי יהודה באמבטי קטנה משום דאפשר שיחמו בעשרה
בני אדם לאחר שחשכה, והרי המתין זה כדי שיחמו חמיו ומותר לכולי עלמא. ומורי הרב ז"ל הקשה
לפירוש זה, שאם כן לא היה ליה לשמואל למימר חוישין שמא חוץ לחומה לנו שאין זה עיקר החשש,
אלא כך היה ליה למימר שמא ממקום רחוק באו הלילה, ועיקר החשש היה לו לחוכיר.

לו את הקבר יקבר בו ישראל כלומר מיד ממש, ואמאי ימתין בכדי שיעשר, לב דבשבילו עווה הן אהקבר יקבר בו ישראל כלומר מיד ממש, ואמאי ימתין בכדי שיעשר, דאף על גב דבשבילו עושה מן הסתם אינו ברור שהוא ודאי כן דאיכא לספוקי דלמא בשביל ישראל וימתין בכדי שיעשר, ופריק בעומד באסרטיא שניכר בודאי דמחמת עכו"ם נעשה, וכן ארון שעומד על קברו דעכו"ם, אבל סיפא דקתני אם בשביל ישראל לא יקבר בו עולמית אפילו אינו עומד באסרטיא קאמר. וכן נראה גם מדברי הרב אלפסי ו"ל שלא הביא בהלכות הא דאסרטיא אלא מתניתין לבדה כצורתה. ואינו מחוור, אלא אסיפא דקתני אם בשביל ישראל לא יקבר בו עולמית קאי, ופריק בעומד באסרטיא וגנאי הוא לו לישראל ליקבר בקבר שנתחלל שבת בשבילו. וכן פירש רש"י ז"ל משם הגאונים ז"ל.

[מחניי]: אין עמו נכרי מניחו על החמור. ואוקימנא בגמרא כשהיא עומדת נוטלו הימנה וכשהיא מהלכת נוחנו עליה, הא לאו הכי אסור משום מחמר, וכאן החירו לו טלטול משום גזירה דאדם בהול על ממונו ואי לא שרית ליה אתי לאחויי, וכשהגיע לחצר החיצונה חוזר לאיסורו ואין מטלטל אלא כלים הראויין לטלטל. וכחבו בחוסי בשם ר"ת ז"ל וכן בספר החרומות (סיי רכו) מכאן יש ללמוד למי שמחירא מן הלסטים או מן השלטון שהוא מוחר לטלטל את המעות כדי שיחביאן, דמשום הפסד החירו לו לטלטלו כמו שהחירו כאן.

אבל הרמב"ן ז"ל חולק בדבר, ואומר שלא התירו כאן אלא דוקא במה שהוא בידו, משום דקים להו לרבנן דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו לזורקו מידו, אבל מה שאינו בידו לא התירו לו מלטולו משום הפסד ממונו. ותדע לך שהרי בדליקה לא התירו לו אפילו אמירה לעכו"ם, ואדרבה (לעיל שבת קכב, א) עכו"ם שבא לכבות אין אומרים לו כבה ואל תכבה, ותנן (לעיל שבת קטו, ב) מטלטלין תיק הספר ממונו. ותדע אלבנות אין אומרים לו כבה ואל תכבה, ותנן (לעיל שבת קטו, ב) מטלטלין תיק הספר ואע"פ שיש בתוכו מעות, ומשום הצלת כתבי הקודש דאי אמרת לישדינה ואדהכי והכי נפלה דליקה כדאיתא התם בפרק כל כתבי. ועוד דאמרינן לעיל בפרק נוטל (שבת קמב, ב) פעם אחת שכחו ארנקי מלאה מעות בסרטיא, ואמר להם ר' יוחנן הניחו עליה ככר או תינוק ומלטלוה, ואסיק רב אשי התם דלא אמרו ככר או תינוק אלא למת בלבר, וקיימא לן כרב אשי דאסר לטלטלו, והכא קיימא לן בתי שהחשיך לו בדרך שמטלטלו פחות מארבע אמוח, ואפילו ר' יוחנן לא אמר התם לטלטלו פחות מארבע מפני מה הוסיפו בהעברה להעביר הככר ללא צורך פחות פחות מארבע אמות שהוא אסור לתחילה

אי נמי בחצר המעורבת למה אתה חושש לו שיטלטל משום הפסד ממונו ומה בכך. הטעם שאמרנו, והלכך במחיירא מפני לסטים או שלטון כשאתה בא להחיר לו לטלטל ולהצניעו בביתו שאינו מפולש או לחצר המעורבת לא חיישינן דלמא מציל ברשות הרבים אלא דלמא אתי לכבויי ומן במציל למבוי המפולש דאי שרית ליה במבוי המפולש אתי לאתויי ברשות הרבים, אבל במציל למבוי וחדע לך דהתם כל דאיכא למיחש לרשות הרבים אמרו כן, וכמו שאמרו בגמרא (לעיל שבת קיז, א) בהול על ממונו ואתי לכבויי עד שלא הגיע שם דליקה, אבל משום דלמא מציל ברשות הרבים ליכא. טעמא אחרינא משום דרליקה דולקת והולכת ואי שרית ליה איכא למיחש דלמא משתלי מתוך שהוא הרב מדליקה שלא התירו בה אמירה לעכו"ם משום הפסד ממונו, אינה ראיה גמורה בעיני, דדלמא התם בידיה שרי, וגם ביוצא בשוכח הוא הדין והוא הטעם, דאי לא שרית לי אתי' לאחויי. וגם מה שהביא ככיסיה דמי, דאלמא לא אסרו מציאה אלא בדלא אתי לידיה, ומינה דכיסיה בכענין זה דלא תפיס ליה אמרו בגמרא לא שנו אלא כיסו אבל מציאה לא, וכן לא אמרן אלא דלא אתאי לידיה אבל אתאי לידיה עצמר על ממונו הוא, ומה לי בידו מה לי בפניו והוא רואה אותר אבד הכל אחד. ותדע לך שהרי מדעת בכיסו בין שכיסו בידו בין שהיה לפניו הכל מותר, דהא טעם תלמודא לפי שאין אדם מעמיד דברי הרב ז"ל אינן מחוורין בעיני, לפי שאני סבור דבין החשיך לו בדרך בין שכח ויצא שלא ועוד כתב הרב ז"ל דדוקא למי שהחשיך לו בדרך, הא שוכח ויוצא בכיסו לדרך אסור. ומקצת לכתחילה.

וההיא דפרק נוטל (שבת קמב, ב) דמשמע ודאי שאוסר לטלטל פחות פחות מדי אמות ולפי המסקנא אפילו במחיצה של בני אדם אסור מפני איסור טלטול כרב אשי. התם איכא למימר משום דבעיר הוא ואפשר לו לישב ולשמור עד הערב, אבל בדרך שהוא בחזקת סכנה אי נמי אפילו בבית במתיירא מפני לסטים אני אומר שהוא מותר. ואי קשיא לך דהא נשברה לו חבית בראש גגו (לעיל שבת קיו, ב) שלא החיר[ו] לו להציל בשני כלים אלא מזון שלש סעודות וטעמא משום גזירה דשמא יביא כלים דרך רשות הרבים כדי להציל. התם נמי מפני שהוא אזיל לאיבוד ופעמים שאין עמו כלים רקים ואי שרית ליה אתי לאחויי כלים מר"ה ומציל, מה שאין כן לחוש כאן.

ואלא מיהו אין דינם של רבותינו הצרפתים ז"ל נראה בעיני, דהכא לאו משום הפסד התירו לו לטלטלו ולהעביר פחות פחות מארבע אמות, אלא מפני שהוא במקום שאם לא התירו לו כן אינו מעמיד עצמו

על ממונו ואחי לידי איסורא דאורייתא. וחדע לך, שהרי שנינו הגיע לחצר החיצונה נוטל כלים הנטלין בשבת ושאינן נטלין בשבת מתיר חבלים והשקין נופלין מאיליהן, ואמרינן בגמרא דאפילו בשליפא רברבי דקרני דאומנא דההפסד מרובה לא חששו ומאבדן ביד ואע"פ שעד עכשיו התרתו בטלטולן בעודו בדרך, דאלמא שמעינן מינה בהדיא דלא התירו לו כלל משום הפסד ממונו אלא מפני שהוא במקום שקרוב לבא בו לידי איסורא דאורייתא, אבל במי שמתירא מפני לסטים מאי איכא, אי לא שרית ליה אתי לטלטולי, אטו כדי שלא יבא לידי טלטול מי שרינן ליה טלטול, הלכך לא שרינן ליה כלל. כן

נראה לי.

איכא דאמרי בעי רבא מציאה הבא לידו מהו. וסלקא בתיקו. ונראה דאע"ג דהוו תרי לישני, בדרבנן הוא, וכלישנא קמא נקטינן לקולא דהיכא דאתי לידיה מערב שבת אע"ג דלא טרח ביה ככיסיה דמי ושרי, ועוד דאפילו להאי לישנא בתרא בתיקו הוא דסלקא ושל דבריהם להקל, אלא היכא דלא אתיא לידיה אסור. ומשמע מפשוטן של דברים דמציאה דלא אתיא לידיה בכל ענין אסור, דהא נתינה לנכרי קיל מכולהו כדאיתא בסמוך, וכיון דאפילו לנכרי לא שרו ליה רבנן כל שכן על גבי חמור וחרש שוטה וקטן, וכל שכן להוליכה פחות מארבע אמות שלא רצו לגלות אפילו בכיסו. וכן פסק הר"ח והראב"ד ו"ל.

אבל הרמב"ם ז"ל (פ"ר, מה' שבת הכ"ב) כתב: במה דברים אמורים בכיסו, אבל במציאה לא יתן לעכו"ם אלא יוליכנה פחות פחות מארבע אמות. וכתב הרמב"ן ז"ל טעם לדבריו לפי שבכיסו הוא בהול על ממונו נחפז ללכת ושמא יוליכנו ארבע אמות, לפיכך לא התירו לו לכתחילה להוליכה פחות פחות מארבע אמות ולאסור לגמרי לא רצו שאין אדם מעמיד עצמו על ממונו, אבל גבי מציאה אסרו לו לתת לנכרי (ד)לפי שאדם מעמיד עצמו עליה, והתירו להוליכה פחות פחות מארבע אמות דלא אושא מלתא כולי האי, וכדרך שהתירו במוצא תפילין (עירובין צז, א) להכניסן פחות פחות מארבע אמות. ואינו נכון כלל דכיון שאמרו כאן בגמרא אבל מציאה לא, אם איתא דהולכה פחות פחות מארבע אמות שרינן בה

גם הרמב"ן ז"ל כתב שלא מצינו שהתירו זה במציאה אלא בתפילין, ופליגי בה רבי שמעון ורבנן, והטעם עצמו אינו נכון, וגם הראב"ד ז"ל השיג עליו בזה בהשגות שלו.

לא הוו שתקי מינה ומכל מקום הוו אמרין אבל מוליכה פחות פחות מד' אמות, דלשון חכמים עושר.

תוספתא (פרק י"ח, הלכה בי): מי שהחשיך בדרך נותן כיסו לעכו"ם, אין עמו עכו"ם מניחו על החמור, הגיע לחצר החיצונה נוטל את הכלים הנטלין וכוי, במה דברים אמורים בעכו"ם שהוא מכירו, אבל בעכו"ם שאינו מכירו מהלך אחריו עד שהוא מגיע לביתו.

מאי טעמא המור אתה מצווה על שביתתו. פירוש: לא שיהא בזה משום שביתה, דהא תנינן בסמוך שרשהיא מהלכם מניחו עליה ורשהיא עומום וומלו ממוה. אלא דשיירא רשריםה מאמר

שכשהיא מהלכת מניחו עליה וכשהיא עומדת נומלו ממנה, אלא דשייכא בשביתה קאמר.

פרק כד מי שהחשיך

אפשיטא יהיב למאן דבעי מינייהו. וקשיא לי דהא כיון דבגדול אסור וכדאמרינן בסמוך כל שבגופן הייב אפשיטא יהיב למאן דבעי מינייהו. וקשיא לי דהא כיון דבגדול אסור וכדאמרינן בסמוך כל שבגופן הייב חטאת בחבירו פטור אבל אסור, אם כן היכי יהיב ליה לחינוק דאף ע"פ שאין בית דין מצווין להפרישו, למיספא ליה בירים אסור דקרינן ביה לא תאכלום לא תאכילום. ויש לומר דשאני הכא דאפילו בגדול ליכא אלא איסורא דרבנן ובשל דבריהם אפילו לכתחילה ספינן ליה, וכמו שכחבתי אני בפרק חרש ביבמות (קיג, ב) ובגימין בפרק הניזקין (גימין נה, א) בסייעתא דשמיא, ומכאן ראיה לדברי. ואף על גב למינו דלא ליתי למיסרך אסור בכל מידי דקא עביד מחמת גדול וכדכתבינן התם, הכא במקום דאיכא למיגור דאי לא שרית ליה אתי איהו למיעבד איסורא בידים שרינן ליה ולא חיישינן בכי הא לדלמא אתי למיגור דאי לא שרית ליה אתי איהו למיעבד איסורא בידים שרינן ליה ולא חיישינן בכי הא לדלמא אתי

למיסרך. כך נראה לי. **רהלא מחמר.** הוא הדין דהוי ליה לאקשויי והלא מצווה על שביתת בהמתו מדאורייתא, אלא דלמא מוקי

לה בחמור שאינו שלו ושאלה ושכירות לא קנו. מיהו למסקנא כיון דלא עבדא עקירה והנחה, ליכא נמי

כשהיא עומדת נוטלו הימנה. הרמב"ם ז"ל (פרק כ מהל' שבת ה"ו) פירשה (כשהוא) [כשהיא] רוצה משום שביתת בהמתו דבגופו נמי פטור. הרמב"ן ז"ל.

לעמוד קודם שתעמוד כדי שלא תהא שם לא עקירה ולא הנחה. ואינו נראה כן.

דבר מועט וקל לא דכיר וחוששין דלמא נח ואתי למיעבד עקירה והנחה. הרמב"ן ז"ל משום דבחבילה שהוא משוי כבד מידכר ולא אתי למיעבד עקירה והנחה, אבל בכיס שהוא היתה חבילתו מונחת לו על כתפו רץ תחתיה עד שמגיע לביתו. והא דלא אמרינן הכי בכיס. כתב

אין שומעין לו, ואוקימנא בגמרא בקטן העושה על דעת אביו, כלומר ועובר בזה משום לא תעשה [כל] חותם הבא לי מפתח אבל מניחו תולש מניחו זורק, ולעיל (שבת קכא, א) נמי תניא קטן שבא לכבות תאכלום קרינן ביה לא תאכילום, ואמרינן ביבמות פרק חרש (קיד, א) לא יאמר אדם לתינוק הבא לי איסורא דאורייתא אי אמרינן לקטן למיעבד איכא נמי איסורא דאורייתא, דכתיב (ויקרא יא, מב) לא וכל שכן היא דאילו נותנו להן כשהן עומדין הא איתא בגדול בכיוצא בזה חיוב חטאת, וכל שבגופו איכא כשהיא מהלכת נותנו עליה והיא עומדת נוטלו ממנה. והוא הדין כשהוא נותנו לחרש שוטה וקטן,

כדי שלא יהא מחמר בשבת. ואינו מחוור בעיני כלל, שהרי כיון שאינו מניח עליה עד שתהא מהלכת **כשהיא מהלכת נותנו עליה.** כתב הרמב"ם (שם): ואסור לו להנהיגה אפילו בקול כ"ז שהכיס עליה, מלאכה אתה ובנך (שמות כ, ט).

כר"ש סבירא ליה כראמרינן בפרק מפנין (שבת קכח, א). ויש לומר דקרנא דאומנא מאיס טפי משרגא ליה כשרגא דנפטא דשרינן אליבא דר"ש שלהי פרק כירה (שבת מו, א), ורב הונא במוקצה לטלטול כי קשמר רב הונא בקרנא דאומנא דלא חזיין ליה. קשיא לי קרנא דאומנא נמי חזי לכסויי ביה מנא אינו מחמר, ועוד דהא אמרינן הכא דכל שבחבירו פטור אבל אסור בחמורו מותר לכתחילה.

אבל מעל גבי כרים מיהא שרי. הכלים (שם), ובשלמא לסלקן מעל גבי חמור אסור, משום דהא גבה דחמרא לא צריך ליה כלל בשבת, רבא בפרק כל הכלים (שבת קכד, א), ורב דהוה רביה דרב הונא הכי סבירא ליה כדאיתא בפרק כל לכשיצטרך לכרים יסלק שליפין ביד דהא כלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטלו לצורך מקומו וכדאמר לכולי שבת ואסור. ואם תאמר שליפי רברבי נמי יביא כרים ויניה תחתיהן, ואי משום ביטול כלי מהיכנו מתחתיהם מתוך כובדן מיתברי, והלכך אי אפשר לנערן ולסלקן עד לערב, והוי ליה מבטל כלי מהיכנו והא מבטל כלי מהיכנו, בשליפי זוטרי. פירוש: אבל שליפי רברבי לא משום דאי שמיט כרים דנפטא ולא הזי לכסויי ביה מנא כלל. ואי נמי משום דאי נפיל מיחבר לא עביד לכסויי ביה מנא.

תחת שליפי זוטרי, דהתם לא מטלטל ליה בירים, אבל מנער הוא את הכר והן נופלין מאליהן. כך נראה לטרוח ולהביא כלים ולטלטלו בידים לבסוף. ואינו דומה למה שהתיר רב הונא להביא כרים ולהניח ונגרום אנו לטלטלו ממש בידים. ועוד דמחזי כחוכא ליטלו מעל גבי חמורו אסרתו ואתה בא להתיר ביד לאחר מכן לצורך מה שעשינו לו מקום בידים לא, שאינו בדין דמה שהוא אסור לטלטלו נסבב והוא צריך למקומן מטלטלין לצורך מקומו, אבל להביא כרים לכתחילה ולשים תחתיהם כדי שיטלטלם וכן נראה כדבריו. ונראה לי דאילו היו שליפי רברבי מוטלין על גבי כרים וכסתות אי נמי על גבי קרקע מאַנמו מסלַסלין אוחו, וכפי פירוש של רש"י ז"ל כמו שכחבנו שם (לעיל שבת קכד, א) בסייעתא דשמיא, לצורך גופו כלל, לפי שאין כלי ניטל לדידיה אלא לצורך תשמישו המיוחד לו בלבד, ואפילו כן לצורך אותו לצורך מקומו. ואינו מחוור בעיני. שהרי לרבי נחמיה כלי שמלאכתו לאיסור אין ראוי לטלטלו וראיתי להר"ו הלוי זכרונו לברכה שכתב שכל שאינו ראוי בשום צד לטלטלו לצורך גופו, אין מטלטלין

לקבל ביצתה, וקא מפרש רב יוסף טעמא התם משום דקא מבטל כלי מהיכנו, והא ביצה כשליפי ווטרי לכולי יומא. איכא למידק דהא אמר רב חסדא בפרק כירה (שבת מב, ב) אין נוחנין כלי תחת תרנגולת שיכול לנערן לא חשבינן ליה כמבטל כלי מהיכנו, דבטול לשעה אינו בטול אלא אם כן הוא מבטלו הא דאקשינן: **והא מבטל כלי מהיכנו.** ואוקימנא בשליפי ווטרי, כלומר שיכול לנערן, משמע דכל ۲۰.

הוא ויכול לנערה. ותירץ הרב רבינו זרחיה הלוי ז"ל דהתם מבטל כלי אצל הביצה לכולי יומא. ואינו מחוור בעיני כלל, דאם כן מאי קא מקשי עליה ממחניתין נוחנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות, ואיצטריך לשנויי ניצוצות אין בהם ממש, וכן מנוחנין כלי תחת הדלף, ומנא ליה דחנא במבטל ליה לכולי שבת מיירי. אלא יש לומר דלא התירו אפילו בטול לשעתו אלא להצלת הפסד מרובה, וכדאיתא בסמוך גבי עששיות מהו דתימא להפסד מועט נמי חששו קא משמע לן דלא התירו אלא משום הפסד מרובה.

והא דמקשה החם מכופין את הסל לפני האפרוחין שיעלו וירדו, ופרקינן משום דמותר לטלטלו אחר שירדו, דאלמא לא חיישינן לבטול שעה. יש לומר דהתם נמי הפסד מרובה הוא שאם לא יעלו לקיניהם מתפזרים אילך ואילך ויאבדו. ואי נמי כיון דעשויין לירד מעצמן ואין צריך לטלטלו אפילו מן הצד לא חיישינן. ואם תאמר כיון שהכר מלאכתו להיתר למה לא יטלטלנו אפילו משום הפסד מועט, כיון שהוא יכול לנערו בכל עת שיצטרך לו. יש לומר דלענין הצלה חששו שמא יביא כלי דרך רשות הרבים, אלא

שבמקום הפסד מרובה לא חששר. הא דשרי הכא **רב הונא בשליפי ווטרי.** ולא אסר משום דאין כלי ניטל אלא לדבר שניטל, אע"ג דמשמע פרק כירה (שבת מג, ב) גבי נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות דרב הונא אית ליה דרבי יצחק. כבר כתבתי שם בארוכה בסייעתא דשמיא.

היתה בהמתו טעונה טבל ועששית מתיר את החבלים. פירוש: דוקא טבל שאין צריך כלי כגון תבואה אבל הבית יין של טבל שהוא צריך לכלי מביא כרים ומניה תהתיה, ואמרינן עלה התם (לעיל שבת מג, א) טבל מוכן הוא אצל שבת שאם עבר ותיקנו מתוקן, והכא הכי קאמר היתה בהמתו טעונה טבל אינה נוטלו בעצמו לפי שאינו ראוי לטלטל וכדתנן בפרק מפנין (שבת קבו, ב) אבל לא את הטבל, ואם טעונה עששית דומיא דטבל דהיינו כולסא שאינו ראוי ביומיה לכלום אינו מביא כלים ומניה תהתיה.

בכולסא. הא דאוקמא בכולסא ולא אוקמא בקרני דאומנא ובשליפי רברבי, איכא למימר משום דדומיא דטבל קחני שאינו ראוי עד שיחקננו ואפילו בחול, ועששית נמי שאינו ראוי אפילו בחול עד שיחקננו. מכניס ראשו תחתיה ומסלקו לצד אחר. ואעיג דטלטול מקצת דבר המוקצה כטלטול כולו, וכדתנן לעיל בפרק שואל (שבת קנא, א) עושין כל צרכי המת סכין ומדיחין אותו ובלבד שלא יזיו בו אבר, הכא משנת הפתר ההמתר נעוד במלטול מו הצד הוא שאינו ממלטלו היד אלא הראשו התיכו

משום הפסד בהמחו, ועוד דטלטול מן הצד הוא שאינו מטלטלו ביד אלא בראשו החירו. **רהא איכא צער בעלי חיים.** כלומר: שהיא מדאורייתא. ופירש"י ו"ל שהוא דאורייתא ואתי דאורייתא וחירו.

ודחי בטול כלי מהיכנו דרבנן. ונראה שהוא ז"ל סבור דאהא דקאמרינן מטנפי וקא מבטל כלי מהיכנו קאי, אבל הר"ם ב"ן ז"ל הקשה עליו דאפילו תמצי לומר דצער בעלי חיים דאורייתא למה יבטל כלי מהיכנו לדחות ודאי של דבריהם בכדי, אדרבא יתיר חבלים ואע"ג דמצטרו זיקי, דאי משום הפסד הא שרינן לבטל כלי מהיכנו אפילו במקום הפסד מרובה בשליפי רברבי. אלא אעיקר עובדא קאי, מדינוך מפני מה לא רצו לפרקה ומשום דלא ליצטרו זיקי, והא צער בעלי חיים דאורייתא וקא עביר אדאורייתא, ופריק קא סבר צער בעלי חיים דרבנן, ובמקום פסידא לא חששו לצער בעלי חיים. וזה

נכון. שתים בידי אדם ואחת באילן כשרה ואין עולין לה ביום טוב. פירוש: מפני שהיו רגילין להניח הפציהן על הסכך ונמצא משתמש באילן. אי נמי בשתחתית הסוכה נסמך על האילן רכל שעה שהילך בסוכה משתמש באילן, וכן פירשו בתוס' ז"ל. אבל אילו היה הסכך נסמך על האילן ואינו משתמש על גבי הסכך מותר, שאינו אסור להשתמש תחת צליו של אילן עצמו וכל שכן תחת צל הסוכה הנסמכת באילן.

והלכתא צדוין אסריין צדי צדוין מותרין. ואם תאמר אם כן למה לא מנו אותה עם יע"ל קג"ם דהלכתא כאביי (קידושין נב, א. ב"מ כב, ב). יש לומר דאביי בין בצדוין בין בצדי צדוין אסר, וכת"ק דאני שילני לה בשה מנה באני פספנני כה"ש כי אלשה השיכה ביצה אהדני

דאין עולין לה ביום טוב, ואגן פסקינן כר"ש בן אלעזר דשרי בצדי צדדין. מאי טעמא דרבי יהודה, קסבר שוויי אוכלין משוינן טרחא באוכלא לא טרחיגן. קשיא לי דהא חנן בפרק מפנין (שבת קכו, ב) חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדין אם התקינו למאכל בהמה מטלטלין אחון ואם לאו אין מטלטלין אותן, אלמא כל שאינו מחקנו למאכל בהמה מערב שבת אפילו בטלטול אסורין, וכל שכן דלא מטלטלינן ומשוינן. ויש לומר דהתם בדלא בעי להו למאכל בהמה אלא לצורך

מקומו, ואי נמי לצורך עצמן לישב עליהן. [מחני:] אין אובסין את הגמל. ואי קשיא לך הא דאמרינן בעירובין פרק עושין פסין (עירובין כ, ב) גמל שראשו ורובו בפנים אובסין אותו בפנים. פירש רבנו שמואל דההיא הלעטה היא ולא דק בלישנא.

הא דכתיב אפנקסיה דועירי וכרי מהו לגבל אמר ליה אסור. כחבה הרב אלפסי ז"ל, ונראה מדבריו שהלכה כן. והר"ז הלוי ז"ל כחב דלא קיימא לן הכי, דשמעתיה כרבי אזלא, ופליג עליה רבי יוסי בר יהודה, וקיימא לן כותיה. והרמב"ן ז"ל כחב, דהכא בגבול גמור קאמר, והכין תרצתא דשמעתא דגבול מורחן דתרנגולין לעולם אסור. קלי ושתית לאדם מותר על ידי שינוי ואף ע"ג דמגבל כל צרכו.וממרס מותר וארים ליה מותר בשאינו מגבל כל צרכו אלא שתי וערב דלאו מערב שפיר והוזר ביד מורסן לשורים היינו דר' ומותר בשאינו מגבל כל צרכו אלא שתי וערב דלאו מערב שפיר והוזר ומנערו לכלי והוז פנקסו של זעירי, מהו לגבל כל צרכו לשורים אמר ליה אסור, מהו לפרק מכלי דהיינו נעור ואמר ליה אסור, ואסיקנא אפילו כור ואפילו כורים על דרך זה. וכן זה שכתב רבינו ז"ל מה שאמרו הא בעבה הא בעבה הא ברכה, שאמרו בגמרא לתרץ ושוין, הא לדברי רבי יוסי בן יהודה שתיהן מותר, כאן. ומדבריו למדנו, פירוש לפרק, דהיינו ניעור מכלי אל כלי, ולא כדברי רש"י דפירש לפרק מלפני זו ולחת בפני בהמה אחרת. ואין פירושו מחוור, דוו מחניתין היא בפרק חולין (לעיל שבת קמ, ב) נוטלין מלפני בהמה זו ונוחנין לפני בהמה שפיה רע, אלא הפירוש הנכון הוא כפירוש זה, היינו לפרק ולנער מכלי אל כלי, ועוד דבר הלמד מענינו הוא.

ואף רבי יוחנן סבר הלכה כרבי שמעון. והא דלא אמר מהיכא שמעינן ליה לרי יוחנן, כדאמר ברב וועירי ושמואל, משום דסוגיא דפרק כירה (לעיל שבת מו, א) קמא להו, דהתם שקלינן ומרינן מובא אי כר"ש סבירא ליה ואי כר"י סבירא ליה, והכא מסיק דכר"ש סבירא ליה.

הא דאקשינן לרבי יוחנן מסחמא מחניתין **דאין משקין ושוחטין את המדבריות.** הוה מצי לשנויי דמדבריות כגרוגרות וצמוקין נינהו דמודה בהו ר"ש, וכדאיתא דמשני לה הכין בפרק כירה (שם), אלא דהכא לא סבר לה כהא שנויא. והא דמקשינן הכא לרבי יוחנן מהני סחמא וסייעניה מסחמא אחרינא ולא מייתו מחניתין דמוכני בזמן שיש עליה מעות, כדמקשינן מינה עליה דרבי יוחנן בפרק כירה (שם)

מהא דאפליגו כאן **רב אחא ורבינא חד אמר בכל השבת הלכה כר"ש, לבד ממוקצה מחמת חסרון כיס, וחד אמר לבד ממוקצה מחמת מיאוס.** שמעינן מינה דבכל מאי דאיפלג ר"ש בשבת כגון מוקצה
נולל ודבר שאין מתכוון ומלאכה שאינה צריכה לגופה הלכה כר"ש, דאי במוקצה לבד קאמר, מאי
בכל השבת דקאמר. ועוד דאפילו במוקצה לית הלכתא כותיה בכולהו, דהא איכא מוקצה מחמת איסור,
וואליבא דחד מינייהו אפילו במוקצה מחמת מיאוס לא, ומאי בכל השבת. ועוד אילו כן, למ"ד התם דאין
הלכה כמותו במוקצה מחמת חסרון כיס לבד, אבל במוקצה מחמת מיאוס נמי הלכה כמיתו, למה פסקו
הלכר כמותו במוקצה מחמת חסרון כיס, לימא הלכה כר"מ דאית ליה הכין בפרק
כירה. וכן כתב הרמב"ן. וכבר כתבתי למעלה (קכא, ב) שר"ח והראב"ד ז"ל כן כתבו דהלכה כר"ש
אפילו במלאכה שאינה צריכה לגופה.

אבל שלא לצורך לא אלמא הפרת נדרים מעת לעת. כלומר: ואם לא יפר בשבת עדיין לא אבד את זכותו שהרי יכול הוא להפר למחר עד מעת לעת, והלכך לאו לצורך השבת הוא. ואם תאמר ואם נדרה ערב שבת בין השמשות מאי איכא למימר. יש לומר זהא דבר שאינו מצוי הוא ולדבר שאינו מצוי לא חששו. ויש מי שאומר דכי אמרינן נמי שלא לצורך לא הני מילי היכא דאפשר, כגון ששמע בשבת דאפשר למוצאי שבת, הא קודם השבת דלא אפשר למוצאי שבת מיפר אפילו בשבת ושפיר דמי.